

ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНА
У ТРИДЦЯТИХ-СОРОКОВИХ РОКАХ
XX СТОЛІТТЯ

ПОЛЬСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ 1939-1941

ЛЬВІВ
КОЛОМІЯ
СТРИЙ
ЗОЛОЧІВ

POLSKA I UKRAINA
W LATACH TRZYDZIESTYCH -
- CZTERDZIESTYCH XX WIEKU

POLSKIE PODZIEMIE 1939-1941

LWÓW
KOŁOMYJA
STRYJ
ZŁOCZÓW

1

**Польща та Україна
у тридцятих–сорокових роках ХХ століття**

Невідомі документи з архівів спеціальних служб

Том 1

**Polska i Ukraina
w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku**

Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych

Tom 1

Центральний архів Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польщі
Державний архів Служби безпеки України

Польща та Україна
у тридцятих–сорокових роках ХХ століття

Невідомі документи з архівів спеціальних служб

ПОЛЬСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ

1939–1941

Том 1

Львів–Коломия–Стрий–Золочів

Варшава–Київ 1998

p. 104

Centralne Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji RP
Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy

Polska i Ukraina
w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku

Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych

POLSKIE PODZIEMIE
1939–1941

Tom 1

Lwów–Kołomyja–Stryj–Złoczów

Warszawa–Kijów 1998

Редакційна колегія
Зузанна Гайовнічек
Гжегож Якубовський
Петро Кулаковський
Руслан Пиріг
Володимир Пристайко
Олександр Пшенніков
Юрій Шаповал
Єнджей Тухольський
Малгожата Вінярчик-Коссаковська

Упорядники
Зузанна Гайовнічек
Петро Кулаковський
Малгожата Купецька
Юрій Шаповал
Єнджей Тухольський

Переклад
Майя-Марія Мотиль-Блінчикова
Малгожата Слонь-Новачек
Іван Дедов

Коректор
Малгожата Слонь-Новачек

Художник
Тадеуш Хвалінський

Фоторепродукції
Олександр Заленський

Комп'ютерна верстка
Ева Клісінська
Павло Маслак

ISBN 83-901333-8-5
ISBN 83-86678-99-2

© Всі права застережені.
Центральний архів Міністерства внутрішніх справ
і адміністрації Республіки Польщі,
Державний архів Служби безпеки України
Варшава 1998

Komitet redakcyjny
Zuzanna Gajowniczek
Grzegorz Jakubowski
Petro Kułakowski
Ruslan Pyrih
Wołodymyr Prystajko
Ołeksandr Pzennikow
Jurij Szapował
Jędrzej Tucholski
Małgorzata Winiarczyk-Kossakowska

Redakcja naukowa
Zuzanna Gajowniczek
Petro Kułakowski
Małgorzata Kupiecka
Jurij Szapował
Jędrzej Tucholski

Przekład
Maja Maria Motyl-Blinczykow
Małgorzata Słoń-Nowaczek
Iwan Diedow

Korekta
Iwonna Olszewska
Krystyna Kanecka

Okładkę projektował
Tadeusz Chwaliński

Reprodukcje fotograficzne
Aleksander Załęski

Skład komputerowy
Ewa Klisińska
Pawło Masłak

ISBN 83-901333-8-5
ISBN 83-86678-99-2

© Copyright by Centralne Archiwum
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej
i Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
Warszawa 1998

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВИ

Президента Республіки Польщі Олександра Квасневського та Президента України Леоніда Кучми	10
--	----

ВІД КОЛЕКТИВУ УПОРЯДНИКІВ	18
-------------------------------------	----

ЧАСТИНА ПЕРША. СПЕЦІАЛЬНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

№ 1–6 16.III.–31.VII.1940, Київ. Спеціальні повідомлення наркома внутрішніх справ УРСР І. Серова	40
---	----

ЧАСТИНА ДРУГА. ЛЮДСЬКІ ДОЛІ

№ 1. 24.IX.1939, Стрий – 15.X.1939, Львів. Справа Мечислава Непокульчицького, бургомістра міста Журавно	96
№ 2. 8.X.–29.XI.1939, Золочів. Справа Лукаша Відавського, стар- шого постерункового Державної поліції з Олеська	118
№ 3. 31.III.1940, Львів – 28.VIII.1941, Томськ. Справа Антонія Пуціловського з Гродна про нелегальний перехід кордону	138
№ 4. 31.III.1940, Львів – 8.IV.1941, Херсон. Справа генерала Маріуша Заруського, померлого у в'язниці в Херсоні, та його дружини Ізабелі Заруської	150
№ 5. 6.IV.1940, Львів – 7.II.1942, Карлаг. Справа ксьондза-генерала Кароля Богуцького, померлого у виправно-трудоному таборі у Казахстані	210
№ 6. 23.VII.–18.XII.1940, Львів. Справа польської поетеси та письменниці Беати Обертинської, засланої до виправно-трудо- вого табору в Комі АРСР	226
№ 7. 17.IX.1940–26.VI.1941, Львів. Справа Здзіслава Врублевсько- го, старшого пшодовніка Державної поліції зі Львова	262

ЧАСТИНА ТРЕТЯ. ПРОБЛЕМИ ПІДПІЛЛЯ

№ 1. 21.X.1939–24.VIII.1940, Коломия. Справа 18 членів польської молодіжної підпільної організації у Коломиї	282
№ 2. 24.V.1940–27.VI.1941, Львів. Справа 6 молодих озброєних поляків звинувачених у підготовці до переходу угорського кор- дону	422

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWY

Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego i Prezydenta Ukrainy Leonida Kuczmy	11
--	----

OD KOMITETU REDAKCYJNEGO	19
------------------------------------	----

CZEŚĆ PIERWSZA. MELDUNKI SPECJALNE

Nr 1–6 16 III–31 VII 1940 Kijów. Meldunki specjalne <i>narkoma</i> spraw wewnętrznych USRS I. Sierowa	41
--	----

CZEŚĆ DRUGA. LOSY LUDZKIE

Nr 1 24 IX 1939 Stryj – 15 X 1939 Lwów. Sprawa Mieczysława Niepokulczyckiego burmistrza miasta Żórawno	97
---	----

Nr 2 8 X–29 XI 1939 Złoczów. Sprawa Łukasza Widawskiego star- szego posterunkowego Policji Państwowej z Oleska	119
---	-----

Nr 3 31 III 1940 Lwów – 28 VIII 1941 Tomsk. Sprawa Antoniego Puciłowskiego z Grodna o nielegalne przekroczenie granicy	139
---	-----

Nr 4 31 III 1940 Lwów – 8 IV 1941 Chersoń. Sprawa generała Mariusza Zaruskiego zmarłego w więzieniu w Chersoniu i jego żony Izabeli Zaruskiej	151
---	-----

Nr 5 6 IV 1940 Lwów – 7 II 1942 Karłag. Sprawa księdza generała Karola Boguckiego zmarłego w poprawczym obozie pracy w Ka- zachstanie	211
---	-----

Nr 6 23 VII–18 XII 1940 Lwów. Sprawa polskiej poetki i pisarki Beaty Obertyńskiej zesłanej do poprawczego obozu pracy w ASRS Komi	227
---	-----

Nr 7 17 IX 1940–26 VI 1941 Lwów. Sprawa Zdzisława Wróble- wskiego starszego przodownika Policji Państwowej ze Lwowa	263
--	-----

CZEŚĆ TRZECIA. PROBLEMY KONSPIRACJI

Nr 1 21 X 1939–24 VIII 1940 Kołomyja. Sprawa 18 członków pol- skiej młodzieżowej organizacji konspiracyjnej w Kołomyi	283
--	-----

Nr 2 24 V 1940–27 VI 1941 Lwów. Sprawa 6 młodych Polaków oskarżonych o przygotowania do przekroczenia granicy węgier- skiej z bronią w rękę	423
---	-----

№ 3. 17.II.1940, Самбір–Львів–Полтава – 16.I.1941, Київ. Справа ксьондза доктора Єжи Ягляжа, Мечислава Грушковського, Гелени Клецан та інженера Чеслава Гаттовського, розстріляних у Києві	462
№ 4. 1.III.1940–15.IV.1941, Львів. Справа капітана доктора Густава Брухнальського	524
№ 5. 7.III.1940–3.IX.1941, Перемишль–Маріїнськ. Справа Антоніни Плонської, кур'єрки СЗБ, яка супроводжувала через кордон генерала Міхала Токаржевського–Карашевича	540
№ 6. 22.III.–3.IX.1940, Львів. Справа збройного осередку СЗБ у Брюховичах під Львовом (27 членів), утвореного на базі Стрілецького Союзу	586
№ 7. 4.IV.1940–24.II.1941, Львів. Справа Командування Регіону № 3 Союзу Збройної Боротьби (СЗБ-1), підпорядкованого Головнокомандуючому СЗБ у Парижі – 13 смертних вироків	674
№ 8. 1.III.1940, Львів–Москва – 5.VII.1940, Львів. Справа Едварда Голі, заарештованого у Львові	766
№ 9. 20.III.1940, Львів – 28.IX.1941, Воркутстрой. Справа членів СЗБ Анджея Стоккера, Тадеуша Слівінського і Тадеуша Ляха, етапованих до Воркути	852
№ 10. 10.XII.1940, Львів – 5.VII.1941, Київ. Справа редакції та розповсюджувачів підпільної львівської газети „Побудка”	920
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	1002
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	1024

Nr 3	17 II 1940 Sambor–Lwów–Połtawa–16 I 1941 Kijów. Sprawa księdza doktora Jerzego Jaglarza, Mieczysława Gruszkowskiego, Heleny Klecan i inżyniera Czesława Gattowskiego rozstrzelanych w Kijowie	463
Nr 4	1 III 1940–15 IV 1941 Lwów. Sprawa kapitana doktora Gustawa Bruchnalskiego	525
Nr 5	7 III 1940–3 IX 1941 Przemyśl–Mariińsk. Sprawa Antoniny Płońskiej kurierki ZWZ, która przeprowadzała przez granicę gen. Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza	541
Nr 6	22 III–3 IX 1940 Lwów. Sprawa zbrojnej komórki organizacyjnej ZWZ w Brzuchowicach pod Lwowem (27 członków) powstałej na bazie Związku Strzeleckiego	587
Nr 7	4 IV 1940–24 II 1941 Lwów. Sprawa Komendy Obszaru nr 3 Związku Walki Zbrojnej (ZWZ-1) podporządkowanej Komendantowi Głównemu ZWZ w Paryżu – 13 wyroków śmierci	675
Nr 8	1 III 1940 Lwów–Moskwa – 5 VII 1940 Lwów. Sprawa Edwarda Goli aresztowanego we Lwowie	767
Nr 9	20 III 1940 Lwów – 28 IX 1941 Workutstroj. Sprawa członków ZWZ Andrzeja Stockera, Tadeusza Śliwińskiego i Tadeusza Lacha zesłanych do Workuty	853
Nr 10	10 XII 1940 Lwów – 5 VII 1941 Kijów. Sprawa redakcji i kolporterów podziemnej lwowskiej gazetki „Pobudka”	921
	WYKAZ SKRÓTÓW	995
	INDEKS OSOBOWY	1009

ПЕРЕДМОВИ
Президента РП Олександра Квасневського
та
Президента України Леоніда Кучми

Слово Президента Республіки Польщі

З давніх-давен український і польський народи жили в сусідстві, взаємно збагачуючи один одного в галузі культури і економіки. Були періоди братерства по зброї, були також руйнівні війни. Зрештою прийшов такий час, коли обидва народи опинилися під чужоземним ярмом. У двадцятий вік наші народи вступили позбавлені своєї державності.

Перша світова війна зробила можливим створення польської держави. Не було цього дано українському народу. Період миру, який прийшов після 1918 року, був коротким. У той же час виникли і зміцніли великі тоталітарні системи. Тридцяті і сорокові роки нинішнього століття виявилися просто трагічними для обох народів.

Іноземні тоталітарні системи нав'язували полякам та українцям рішення, які принесли величезні нещастя, біль і страждання, багато даремно пролитої крові. Цей період залишився позаду. Прийшов час підняти завісу, розкрити механізми тоталітаризму з тим, щоб такі трагедії більше не мали місця. Досліджуючи історичні джерела і процеси, ми набуваємо впевненості, яка буде для нас гарантією того, щоб у майбутньому не допустити повторення помилок.

Як Президент Республіки Польщі я глибоко переконаний, що майбутнє польсько-українських відносин слід будувати на правді, яка є основою злагоди і примирення між нашими народами. При цьому я свідомий того, що найважчі проблеми виникають з недомовок і фальші, особливо тоді, коли вони стосуються спільної історії.

Найбільш правильним шляхом до пізнання правди є використання історичних джерел. Тому я задоволений створенням спільної польсько-української робочої групи, яка поставила перед собою сміливу мету підняти з архівів спеціальних служб невідомі досі документи і подати їх широким верствам читачів по обидва боки кордону у вигляді публікацій.

PRZEDMOWY

Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego

i

Prezydenta Ukrainy Leonida Kuczmy

Od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Od wieków narody ukraiński i polski sąsiadowały ze sobą, wzajemnie się wzbogacały kulturalnie i gospodarczo. Były okresy braterstwa broni, były również wyniszczające wojny. Nadszedł wreszcie taki czas, że obydwaj znalazły się pod obcym jarzmem. W dwudziesty wiek narody nasze wkroczyły pozbawione własnej państwowości.

Pierwsza wojna światowa umożliwiła powstanie państwa polskiego. Nie było to dane narodowi ukraińskiemu. Okres pokoju, który nastąpił po 1918 roku, był krótki. W tymże czasie powstały i okrzepły wielkie systemy totalitarne. Lata trzydzieste i czterdzieste obecnego stulecia okazały się wręcz tragiczne dla obydwu narodów.

Obce systemy totalitarne narzuciły Polakom i Ukraińcom rozwiązania, które zaowocowały ogromem nieszczęść, bólu i cierpień, przede wszystkim niepotrzebnie przelanej krwi. Okres ten mamy poza sobą. Przyszła pora odstonięcia kulis, ujawnienia mechanizmów totalitaryzmu, by tragedie takie nie miały miejsca nigdy więcej. Poznając źródła i procesy historyczne zyskujemy świadomość, która będzie dla nas gwarancją, aby nie dopuścić do powtórzenia błędów w przyszłości.

Jako Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jestem głęboko przekonany, że przyszłość stosunków polsko-ukraińskich należy budować na prawdzie, będącej podstawą porozumienia i pojednania między naszymi narodami. Mam przy tym świadomość, że najtrudniejsze problemy wynikają z niedomówień i fałszu, zwłaszcza gdy dotyczą one wspólnych dziejów.

Бажаю польським та українським дослідникам новітньої історії наполегливості у досягненні ними визначених цілей і очікуваних результатів. Нагородою буде те, що опубліковані ними історичні матеріали стануть основою для синтетичних об'єктивних наукових розробок, вкрай потрібних у сучасну епоху братерських українсько-польських взаємин.

Aleksander Kwiecień

Najwłaściwszą drogą do poznania prawdy jest sięgnięcie do źródeł historycznych. Dlatego też jestem usatysfakcjonowany powstaniem polsko-ukraińskiej wspólnej grupy roboczej, która postawiła sobie ambitny cel – wydobycia z archiwów służb specjalnych nieznanych dotychczas dokumentów – i przedstawienie ich szerokim rzeszom czytelników po obydwu stronach granicy, w formie publikacji.

Życzę polskim i ukraińskim badaczom historii najnowszej wytrwałości w dążeniu do wyznaczonych przez nich celów i osiągnięcia rezultatów, które założyli sobie. Nagrodą będzie, że opublikowane przez nich materiały historyczne legną u podstaw syntetycznych, obiektywnych rozpraw naukowych, tak bardzo potrzebnych we współczesnej dobie braterskich stosunków ukraińsko-polskich.

Aleksander Kocjanowski

Слово Президента України

З інтересом і схваленням сприйняв намір спільного авторського колективу підготувати це фундаментальне видання. Оприлюднення цілого масиву архівних матеріалів, раніше недоступних для дослідників та широкої громадськості, дозволить побачити у новому світлі непрості, а часом і трагічні сторінки минувшини наших держав і народів. Документи, як безпристрасні свідчення історії, розкажуть про справжній політичний підтекст, джерела та рушійні сили тих подій, про їх ініціаторів і виконавців.

Водночас є всі підстави сподіватися, що значення серії, започаткованої цим томом, вийде за рамки історичної науки. Це відчутний і реальний крок до остаточного звільнення від тягаря минулого, від пов'язаних з ним ідеологічних нашарувань та психологічних стереотипів. Тобто до головної мети, задекларованої у спільній українсько-польській заяві „До порозуміння і єднання”, яку ми підписали з Президентом Республіки Польщі Олександром Квасневським у травні 1997 року.

У зв'язку з цим хотів би згадати слова відомого польського політика Ігнаци Дашинського про те, що не раз і не два лилася зовсім непотрібно польська й українська кров у боротьбі між собою, і ця боротьба знесила обидва народи, призвела до втрати самостійності Україною і Польщею перед сильнішими ворогами, які тільки й чекали нашого знесення, щоб накинути на вас і на нас ярмо неволі, тяжкі кайдани гніту.

Слова гіркі, болісні, але справедливі. Вони підтверджуються всім перебігом подій та процесів, що передували Другій світовій війні,

Od Prezydenta Ukrainy

Z zainteresowaniem i aprobatą przyjąłem zamiar przygotowania przez wspólny zespół autorski tego fundamentalnego dzieła. Udostępnienie opinii publicznej materiałów archiwalnych, niedostępnych wcześniej dla badaczy i szerokich kręgów społecznych, pozwoli rzucić nowe światło na skomplikowane, a nierzadko tragiczne karty z przeszłości naszych państw i narodów. Dokumenty – bezstronne świadectwa historii – ukażą rzeczywisty polityczny podtekst, źródła i siły sprawcze wydarzeń, ich inicjatorów oraz wykonawców.

Istnieją zarazem podstawy, by oczekiwać, że znaczenie serii wydawniczej zapoczątkowanej niniejszym tomem wykroczy poza ramy nauk historycznych. Jest to znaczący i realny krok w kierunku ostatecznego wyzwolenia się od ciężaru przeszłości, od związanych z nim ideologicznych nawarstwień i psychologicznych stereotypów, krok do osiągnięcia głównego celu zadeklarowanego we wspólnym ukraińsko-polskim oświadczeniu „O porozumieniu i pojednaniu”, które wraz z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandrem Kwaśniewskim podpisaliśmy w maju 1997 roku.

W związku z tym chciałbym przypomnieć słowa wybitnego polskiego polityka Ignacego Daszyńskiego, który mówił, że nie raz i nie dwa całkiem niepotrzebnie łała się polska i ukraińska krew w bratobójczej walce, która osłabiła obydwie narody oraz spowodowała utratę przez Ukrainę i Polskę niepodległości w obliczu silniejszych wrogów, którzy czekali tylko na nasze osłabienie, by narzucić wam i nam jarzmo niewoli, ciężkie kajdany ucisku.

To słowa gorzkie i bolesne, ale sprawiedliwe. Potwierdziły je wydarzenia i procesy, które miały miejsce przed drugą wojną światową, działy się gdy trwała i po jej zakończeniu. Wystarczy przypomnieć chociażby jesień 1939 roku, kiedy to w wyniku zmywy dwóch dyktatorów – Hitlera i Stalina – rozpoczął się rozbiór Europy, a po inkorporacji Zachodniej Ukrainy na jej terytorium zastosowano planowe masowe represje wobec obywateli pol-

відбувалися в її ході й по завершенні. Досить пригадати хоча б осінь 1939 року, коли внаслідок змови двох диктаторів – Гітлера і Сталіна розпочався переділ Європи, а після інкорпорації Західної України на її території розгорнулися масові сплановані репресії проти польських громадян. У цьому ж ряду стоїть і сумнозвісна акція „Вісла”, за допомогою якої тодішнє польське керівництво намагалося „остаточно розв’язати” українську проблему у своїй країні.

Чи варто ще раз повертатися до всього цього зараз, коли існують наші суверенні й незалежні держави, коли між ними динамічно розвиваються добросусідські відносини та взаємовигідні зв’язки в усіх сферах?

На мою думку, варто. І більше того, потрібно. Насамперед з огляду на те, що вирішуємо багато в чому схожі і спільні завдання – як внутрішні, так і зовнішні, беремо активну участь у побудові нової Європи. Щоб швидше, динамічніше рухати вперед цей процес, слід глибоко, тверезо й неупереджено осмислити уроки історії і назавжди підвести ризик під тим, що затьмарювало наші стосунки.

Цій меті слугуватиме і спільна науково-документальна серія – важливе джерело об’єктивної інформації. Щиро вітаю авторів і читачів з її започаткуванням.

Лещинський

skich. W tym samym szeregu należy postawić ponurą akcję „Wisła”, podczas której ówczesne polskie kierownictwo chciało doprowadzić do „ostatecznego rozwiązania” problemu ukraińskiego w swym kraju.

Czy warto jeszcze raz powracać do tego wszystkiego dziś, kiedy istnieją nasze suwerenne i niepodległe państwa, kiedy prężnie rozwijają się między nimi stosunki dobrosąsiedzkie i korzystne dla obu stron układy, obejmujące wszystkie dziedziny życia?

Według mnie, warto. A co więcej, należy. Przede wszystkim dlatego, że borykamy się z problemami – zarówno wewnętrznymi, jak i zewnętrznymi – podobnymi pod wieloma względami, bierzemy aktywny udział w budowaniu nowej Europy. By szybciej, bardziej dynamicznie rozwijać ten proces należy głęboko, trzeźwo i bez uprzedzeń przemyśleć lekcje historii i raz na zawsze odkreślić to, co zaciemniało nasze stosunki.

Celowi temu służy też wspólna naukowo-dokumentalna seria wydawnicza – istotne źródło obiektywnych informacji. Serdecznie pozdrawiam autorów i czytelników z okazji jej zapoczątkowania.

Ljerm

ВІД КОЛЕКТИВУ УПОРЯДНИКІВ

Том, який читач тримає в руках, є першим у багатотомному виданні, що його планує здійснити спільний українсько-польський колектив упорядників. Цей колектив, до складу якого увійшли працівники Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польщі, Служби безпеки України та Національної академії наук України, розпочав свою роботу кілька років тому.

Імпульсом до початку спільної діяльності була постійна зацікавленість, яку виявляли громадяни Республіки Польщі долями своїх родичів, які внаслідок сталінських репресій зникли безвісти. Безпосередній поштовх до співпраці відноситься до 1991 року. Саме тоді за запитом польської сторони працівниками української спецслужби було розпочато пошук матеріалів про долю заступника прокурора міста Рівне Станіслава Мільчановського, заарештованого НКВД у 1939 році. Ці пошуки призвели до того, що в архіві колишнього КГБ УРСР було виявлено список на 3 435 осіб, заарештованих упродовж 1939–1940 років у західних областях України. Список, який в 1994 році передано польській стороні, увійшов до надрукованої через рік у Варшаві книжки „Український слід Катині”, перевидання якої зі значними доповненнями з’явилося під назвою „Слідом катинського злочину” у 1998 році.

В листопаді 1995 року було досягнуто домовленості між Міністром внутрішніх справ Республіки Польщі і Головою Служби безпеки України про необхідність проведення подальшої спільної роботи по пошуку документальних матеріалів щодо репресованих у 1939–1941 роках польських громадян, заарештованих НКВД у Західній Україні.

На запрошення Міністерства внутрішніх справ РП у квітні 1996 року до Варшави приїхала делегація Служби безпеки України. Саме тоді було вирішено створити спільну робочу групу, якій довірено здійснювати в своїх відомчих архівах, а також в інших архівних установах, розшук і дослідження матеріалів, що є актуальними для обох держав.

Сторони зобов’язалися здійснювати виявлення документів щодо – українська сторона:

- долі польських громадян – співробітників МВС (Державної поліції, Корпусу охорони прикордоння, Прикордонної охорони), Тюремної охорони, жандармерії, службовців прокуратури, судів і державної адміністрації, а також Другого відділу Генштабу Війська польського;

OD KOMITETU REDAKCYJNEGO

Książka, którą przekazujemy Czytelnikowi, zapoczątkowuje wielotomowe wydanie, jakie zaplanował wspólny ukraińsko-polski komitet redakcyjny. Zespół ten, składający się z pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej, Służby Bezpieczeństwa Ukrainy oraz Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, pracuje od kilku lat.

Impulsem do rozpoczęcia wspólnej działalności było nieustające zainteresowanie obywateli Rzeczypospolitej Polskiej losami swych krewnych, którzy w wyniku represji stalinowskich przepadli bez wieści. Bezpośredni bodziec pojawił się w 1991 roku. Wtedy właśnie, na prośbę strony polskiej, pracownicy ukraińskich służb specjalnych rozpoczęli poszukiwanie materiałów dotyczących zaginionego zastępcy prokuratora w Równem Stanisława Milczanowskiego, aresztowanego przez NKWD w 1939 roku. W wyniku tych poszukiwań odnaleziono w archiwum byłego KGB USRS spis 3435 osób aresztowanych w latach 1939–1940 w zachodnich obwodach Ukrainy. Spis ten przekazany stronie polskiej w 1994 roku stał się podstawą wydanej rok później w Warszawie książki *Ukraiński ślad Katynia*, której drugie wydanie, znacznie uzupełnione pt. *Śladem zbrodni katyńskiej* ukazało się w 1998 roku.

W listopadzie 1995 roku Minister Spraw Wewnętrznych Rzeczypospolitej Polskiej i Szef Służby Bezpieczeństwa Ukrainy osiągnęli porozumienie co do konieczności podjęcia wspólnych prac przy poszukiwaniu dokumentów dotyczących represjonowanych w latach 1939–1941 obywateli polskich, aresztowanych przez NKWD na Zachodniej Ukrainie.

Na zaproszenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych RP w kwietniu 1996 roku przybyła do Warszawy delegacja Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. Zdecydowano wówczas o utworzeniu wspólnej grupy roboczej, której powierzono prowadzenie w archiwach własnych, jak również w archiwach innych instytucji, poszukiwań i badania materiałów ważnych dla historii obydwu państw.

Strony zobowiązały się do ujawnienia dokumentów dotyczących –
strona ukraińska:

- *losów obywateli polskich – funkcjonariuszy MSW (Policji Państwowej, Korpusu Ochrony Pogranicza, Straży Granicznej), Straży Więziennej, żandarmerii, urzędników prokuratury, sądownictwa i administracji państwowej, a także Oddziału II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;*

- масових депортацій польських громадян у період 1939–1941 рр. із західних областей України;
- боротьби польських підпільних організацій у 1939–1941 роках польська сторона:
- діяльності українських політичних партій і громадських об'єднань у Польщі у 1920–1940 роках;
- Організації Українських Націоналістів (ОУН) на території Польщі та боротьби між Українською Повстанською Армією (УПА) і польськими збройними формуваннями;
- діяльності розвідувальних та контррозвідувальних підрозділів Української Галицької Армії та Української Народної Республіки;
- переселення українців з Польщі у 1944–1947 роках.

Передбачено також спільне видання збірників документів та інших публікацій наукового характеру.

Під час чергової робочої зустрічі в лютому 1997 року було затверджено назву спільної видавничої серії: *Польща та Україна в тридцятих-сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб*, а також ухвалено присвятити перший том цієї серії документам про польське підпілля в західних областях України у 1939–1941 роках. Було заплановано також другий том, який матиме назву *Польсько-українські переселення 1944–1947 років*, при цьому вирішено опублікувати обидва томи в 1998 році.

Сподіваємось, що таку роботу успішно буде продовжено і у наступні роки.

Президенти Республіки Польщі і України у підписаній 21 травня 1997 року в Києві спільній заяві до порозуміння і єднання підкреслили:

„Шлях до щирої дружби та єднання пролягає, насамперед, через правду і взаєморозуміння. Визнаємо, що жодна мета не може бути виправданням злочину, насильству, застосуванню принципу колективної відповідальності...

Інтерпретацією нашої спільної історії, її непростих періодів мають займатися фахівці, які в атмосфері відкритості ретельно вивчать події минулого й дадуть їм об'єктивні оцінки”.

Ці слова є своєрідним епіграфом до нашої роботи.

*
* *
*

В основі спільної праці лежить прагнення не нав'язувати читачеві власного бачення, суб'єктивних думок про доволі непрості польсько-українські відносини.

- *masowych deportacji obywateli polskich w latach 1939–1941 z zachodnich obwodów Ukrainy;*
 - *walki polskich organizacji podziemnych w latach 1939–1941;*
- strona polska:
- *działalności ukraińskich partii politycznych i organizacji społecznych w Polsce w latach 1920–1940;*
 - *Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN) na terytorium Polski oraz walki między Ukraińską Powstańczą Armią (UPA) a polskimi formacjami zbrojnymi;*
 - *działalności służb wywiadowczych i kontrwywiadowczych Ukraińskiej Halickiej Armii oraz Ukraińskiej Republiki Ludowej;*
 - *przesiedleń Ukraińców z Polski w latach 1944–1947.*

Zaplanowano również wspólne wydawanie zbiorów dokumentów, a także innych publikacji o charakterze naukowym.

Podczas kolejnej narady roboczej w lutym 1997 roku zatwierdzono tytuł wspólnej serii wydawniczej *Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych* i ustalono, że tom pierwszy tej serii zawierać będzie wybór dokumentów o polskiej konspiracji w zachodnich obwodach Ukrainy w latach 1939–1941. Zaplanowany został również tom drugi pt. *Przesiedlenia w Polsce i na Ukrainie w latach 1944–1947*, a przy tym postanowiono opublikować obydwie tomy w 1998 roku. Mamy nadzieję, że praca ta będzie kontynuowana w następnych latach.

Prezydenci Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy w wydanym w dniu 21 maja 1997 roku w Kijowie wspólnym oświadczeniu o porozumieniu i pojednaniu akcentują:

Droga do autentycznej przyjaźni wiedzie przede wszystkim przez prawdę i wzajemne zrozumienie. Uznajemy, że żaden cel nie może stanowić usprawiedliwienia dla zbrodni, przemocy i zastosowania odpowiedzialności zbiorowej....

Interpretacją naszej wspólnej przeszłości, jej złożonych okresów, powinni zająć się specjaliści, którzy w atmosferze otwartości rzetelnie zbadają fakty oraz przygotowują ich obiektywne oceny.

Słowa te stały się swojego rodzaju mottem naszej pracy.

*

* *

U podstaw wspólnej pracy legła zasada nienarzucania Czytelnikowi własnego punktu widzenia ani żadnych osądów skomplikowanych przecież stosunków polsko-ukraińskich.

Добре відомо, що напередодні Другої світової війни відбулися події, які, на жаль, зовсім не сприяли зменшенню того негативного потенціалу, який накопичився впродовж багатьох століть в історичній свідомості українців і поляків. Вибух Другої світової війни ще більш поглибив конфлікти.

1 вересня 1939 року Німеччина напала на Польщу, а 17 вересня на територію польської держави вступили частини Червоної Армії. У відповідності із секретними протоколами до угоди між Німеччиною та СРСР від 23 серпня 1939 року, так званого пакту Ріббентропа–Молотова, та до договору „Про дружбу і кордони” від 28 вересня 1939 року існувала межа, далі якої нацистські війська не йшли на Схід, а радянські війська не просувались на Захід.

Вчиняючи агресію на території Польщі, сталінське керівництво порушувало кілька основних міжнародних документів, а саме: Пакт Ліги націй від 26 червня 1919 року, Антивоєнний трактат, який складено в Парижі 27 серпня 1928 року, а крім того Лондонську конвенцію про визначення агресії від 3 липня 1933 року. Порушено було також всі рішення міжнародних договорів між Польщею і СРСР: Мирного договору, підписаного в Ризі 18 березня 1921 року, угоди про ненапад від 25 липня 1932 року, яка 5 травня 1934 року була продовжена до 31 грудня 1945 року, а крім того спільного комюніке урядів Польщі і СРСР, оприлюдненого в Москві 26 листопада 1938 року, в якому підтверджувалося, що основою мирних відносин між обома країнами є угода про ненапад 1932 року.

Внаслідок пакту Ріббентропа–Молотова території, населені переважно українцями і білорусами, увійшли до УРСР і БРСР¹.

У СРСР із самого початку ці події були розцінені і коментувалися офіційною пропагандою як процес зміцнення західного кордону і воз'єднання земель. Все це у пропаганді набуло назви „золотий вересень” і „визвольний похід” Червоної Армії. Ці події визначили розстановку сил і орієнтацій різних прошарків і середовищ польського суспільства воєнного і повоєнного часу.

У колишньому СРСР і, зрозуміло, також в УРСР, не можна було тоді всебічно і об'єктивно оцінювати, що саме крім воз'єднання приніс цей „золотий вересень” 1939-го народам західноукраїнських земель, чим він ще став для багатьох українців і поляків. У новостворених західних областях УРСР ще восени 1939 року розпочалися перетворення, які мали на меті „зрівняти” устрій на цих територіях із політичним і соціально-економічним ладом на території тодішнього СРСР.

Тільки тепер ми можемо назвати документ від 15 вересня 1939 року, де вміщено суворо таємну директиву Лаврентія Берії. Ця директива чітко

Wiadomo dobrze, iż w okresie poprzedzającym wybuch drugiej wojny światowej miały miejsce zdarzenia, które niestety nie sprzyjały zmniejszeniu tego negatywnego potencjału, jaki nagromadził się na przestrzeni wielu wieków w historycznej świadomości Ukraińców i Polaków. Wybuch drugiej wojny światowej pogłębił konflikty.

1 września 1939 roku Niemcy zaatakowały Polskę, a 17 września na terytorium państwa polskiego wkroczyły oddziały Armii Czerwonej. Zgodnie z tajnymi protokołami do umowy pomiędzy Niemcami i ZSRS z dnia 23 sierpnia 1939 roku, tzw. paktu Ribbentrop–Mołotow i do układu o *granicach i przyjaźni* z dnia 28 września 1939 roku, wytyczono kordon graniczny, poza który wojska nazistowskie nie wychodziły na wschód, a wojska sowieckie nie operowały na kierunku zachodnim.

Dokonując agresji na terytorium Polski stalinowskie kierownictwo naruszało szereg podstawowych dokumentów międzynarodowych jak: pakt Ligi Narodów z 26 czerwca 1919 roku, traktat przeciwwojenny zawarty w Paryżu 27 sierpnia 1928 roku, a ponadto konwencję londyńską w sprawie określenia agresji z 3 lipca 1933 roku. Naruszone zostały także wszystkie postanowienia umów międzypaństwowych między Polską a ZSRS: traktatu pokojowego zawartego w Rydze 18 marca 1921 roku, paktu o nieagresji z 25 lipca 1932 roku, który w dniu 5 maja 1934 roku został przedłużony do 31 grudnia 1945 roku, a ponadto wspólnego komunikatu rządów Polski i ZSRS ogłoszonego w Moskwie w dniu 26 listopada 1938 roku, w którym potwierdzono, że podstawą stosunków pokojowych między obydwojma krajami jest układ o nieagresji z 1932 roku.

W rezultacie paktu Ribbentrop–Mołotow tereny zamieszkałe w większości przez Ukraińców i Białorusinów weszły w skład USRS i BSRS.¹

W ZSRS, od samego początku wydarzenia te były oceniane i komentowane przez oficjalną propagandę jako proces umocnienia zachodniej granicy i zjednoczenia ziem, nadając im nazwy *złotego września* i *wyzwoleńczego marszu* Armii Czerwonej. Wydarzenia te zadecydowały o rozkładzie sił i orientacji różnych warstw i środowisk społeczeństwa polskiego czasu wojny i okresu powojennego.

W byłym ZSRS i oczywiście także w USRS nie można było wówczas wszechstronnie i obiektywnie ocenić, co właściwie oprócz zjednoczenia przyniósł ten *złoty wrzesień* 1939 roku narodom zamieszkującym ziemie zachodnioukraińskie, czym był dla wielu Ukraińców i Polaków. W nowo utworzonych zachodnich obwodach USRS już jesienią 1939 rozpoczęły się przekształcenia mające doprowadzić do ujednoczenia ustroju na tych ziemiach z politycznym i socjalno-ekonomicznym ładem ówczesnego ZSRS.

Dopiero teraz możemy ujawnić dokument z dnia 15 września 1939 roku, zawierający tajną dyrektywę Ławrientija Berii, w której dokładnie określa on

регламентувала дії чекістсько-оперативних груп НКВД, які слідом за частинами Червоної Армії вступали на анексовані території².

Інструкцією передбачалось створення тимчасових органів влади, до складу яких входив керівник оперативної групи.

Перед оперативними групами було поставлено завдання негайно займати приміщення установ зв'язку, державні приміщення, а також приватні, в яких можна було знайти коштовні речі (банки, інші сховища цінностей), друкарні, склади паперу, архіви. Разом з тим вже наказано негайно заарештувати поліцейських, жандармів, працівників розвідки і контррозвідки, службовців, представників владних структур та політичних і економічних еліт, розвивати агентурну сітку.

В інструкції названо конкретні партії, діячів яких слід усунути в першу чергу. Це: Польська соціалістична партія (ППС – Polska Partia Socjalistyczna), Національна партія (СН – Stronnictwo Narodowe), Партія праці (СП – Stronnictwo Pracy), Табір національно-радикальний (ОНР – Obóz Narodowo Radykalny), Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), Організація Українських Націоналістів (ОУН), Українська соціалістично-радикальна партія (УСРП) та російські білогвардійські організації. Слід підкреслити, що цей список у найближчий час значно буде поширений, а прізвища заарештованих увійдуть до згаданого вже списку, який містить 3435 прізвищ.

Процитуємо один з 16 пунктів директиви: „Одночасно із здійснюваними операціями розгорніть слідство ув'язнених, контрреволюційних організацій з метою викриття підпільних контрреволюційних організацій, груп і осіб, які мають на меті проведення диверсій, терору, повстанства і контрреволюційного саботажу. Осіб, яких викрито слідством у організації політичних ексцесів і відкритих контрреволюційних виступах, заарештовувати негайно”.

Ця антилюдяна директива несла в собі зародок майбутніх трагедій, серед яких слід, у першу чергу, назвати Катинський, Харківський і Тверський розстріли, знищення ув'язнених у тюрмах західних областей УРСР і БРСР. Маючи величезний досвід у боротьбі з „ворогами народу”, відомство Лаврентія Берії почало масово розправлятися з тими, кого, за таємними наказами і інструкціями НКВД, було визнано „ворожими” або „соціально небезпечними” елементами. Зокрема, 5 березня 1940 року Берія надіслав до ЦК ВКП(б) доповідну записку, в якій просив згоди на розстріл „заклятих ворогів радянської влади”, які, на його думку, „тільки і чекають звільнення, щоб мати можливість активно включитися у боротьбу проти радянської влади”. До цих ворогів було віднесено польських офіцерів, поліцейських, жандармів, тюремщиків, розвідників, а також поміщиків, службовців і осадників, яких було інтерновано в трьох

zadania czekistowsko-operacyjnych grup NKWD, wkraczających w ślad za jednostkami Armii Czerwonej na anektowane terytoria².

Instrukcja ta nakazywała tworzenie zarządów tymczasowych, w których skład wchodził naczelnik grupy operacyjnej.

Przed grupami operacyjnymi postawiono zadanie natychmiastowego zajmowania wszystkich obiektów łączności, lokali państwowych i tych prywatnych, w których spodziewano się wartościowych przedmiotów, banków, drukarni i składów papieru, a zwłaszcza archiwów. Równocześnie nakazano natychmiastowe aresztowanie funkcjonariuszy policji, żandarmów, pracowników wywiadu i kontrwywiadu, urzędników, przedstawicieli elit rządzących, politycznych i ekonomicznych, rozwinięcie działalności śledczej i agenturalnej.

W instrukcji wymienia się konkretne partie, których działacze należy wyeliminować w pierwszym rządzie. Są to: Polska Partia Socjalistyczna (PPS), Stronictwo Narodowe (SN), Stronictwo Pracy (SP), Obóz Narodowo Radykalny (ONR), Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne (UNDO), Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Ukraińska Partia Socjalistyczno-Radykalna (UPSR) oraz rosyjskie organizacje białogwardyjskie. Należy podkreślić, że lista ta w najbliższym czasie ulegnie znacznemu rozszerzeniu, a nazwiska aresztowanych znajdują się we wspomnianym wcześniej spisie zawierającym 3435 nazwisk.

Zacytujmy jeden z szesnastu punktów powyższej dyrektywy: *Równocześnie z prowadzonymi operacjami rozwinięcie pracę śledczą wśród więźniów z zadaniem wykrycia podziemnych organizacji k.-r., grup i osób stawiających sobie za cel prowadzenie dywersji, terroru, działalności powstańczej i sabotażu k.-r. Osoby, co do których ustalono w śledztwie udział w organizowaniu ekscesów politycznych i w jawnych wystąpieniach k.-r. natychmiast aresztować.*

Ta nieludzka dyrektywa niosła w sobie zapowiedź przyszłych tragicznych zdarzeń, wśród których należy w pierwszym rządzie wymienić egzekucje w Katyniu, Charkowie i Twerze, likwidację więźniów w więzieniach zachodnich obwodów USRS i BSRS. Mając olbrzymie doświadczenie w walce z *wrogami ludu*, resort Ławrientija Berii rozpoczął, w dosłownym tego słowa znaczeniu rozprawianie się z tymi, którzy zgodnie z tajnymi rozkazami i instrukcjami NKWD uznani zostali za *wrogi* albo *społecznie niebezpieczny* element. Zwłaszcza dotyczy to 5 marca 1940 roku, kiedy to Beria skierował do KC WKP(b) raport, w którym prosi o zgodę na rozstrzelanie *zaciekłych wrogów władzy sowieckiej*, którzy według niego *czekają tylko na uwolnienie, aby uzyskać możliwość aktywnego włączenia się do walki przeciwko władzy sowieckiej*. Do wrogów tych zostali zaliczeni polscy oficerowie, policjanci, żandarmi, pracownicy straży więziennej i wywiadu, a także ziemianie, urzędnicy i osadnicy internowani w trzech wielkich obozach dla jeńców wo-

великих таборах для військовополонених, та в'язнів тюрем у Західній Україні та Білорусії, – разом 21 857 осіб. Такий дозвіл було дано³.

Вже з грудня 1939 року тривала підготовка до масових депортацій населення західних областей України й Білорусії до віддалених районів СРСР. Перших мешканців було депортовано в лютому 1940 року разом із родинами польських військових осадників і лісничих. Друга депортація у квітні 1940 року охопила сім'ї репресованих. Третя і четверта, відповідно в червні 1940 року і в травні-червні 1941-го – переважно біженців.

Всього депортація охопила близько 320 тис. осіб⁴.

Умови транспортування були такими, що люди зазнавали жорстоких поневірянь, знущань та мук, потерпаючи від холоду і голоду, варварського ставлення до них. Все це призвело до величезних втрат, особливо серед дітей і осіб похилого віку.

Крім того, в радянських таборах, тюрмах і таборах для військовополонених опинилася значна кількість осіб, які оголосили себе польськими громадянами, хоча вони належали до різних національностей. За матеріалами НКВД СРСР від 1 серпня 1941 року, в таборах додатково утримувалось 28 236 осіб, засуджених на довічне важку роботу, 18 358 в'язнів перебували у тюремних камерах, крім того в таборах знаходилося 26 197 військовополонених – солдатів і поліцейських⁵.

Досі не обчислено тих, які померли раніше в транспортах, в'язницях і таборах, та розстріляних на підставі різних вироків. Слід відзначити, що в червні 1941 року після вибуху німецько-радянської війни в тюрмах або під час евакуації були проведені розстріли тисяч в'язнів і військовополонених. Ці питання ще потребують детальних досліджень.

Становище в західних областях України значною мірою ускладнювалось тим, що місцеві державні та партійні організації очолювали приїжджі уповноважені з центральних і східних областей України і, зрозуміло, з Росії. Вони не тільки не знали в багатьох випадках мови, звичаїв, традицій, але й не бажали всього цього знати, бодай для проформи рахуватися з тим, що місцеве населення довгий час жило за інших соціально-політичних, культурних і побутових умовин. Тим самим, по суті, провокувалися братовбивчі акції, коли українці змушені були протистояти українцям.

У Західній Україні було заборонено всі польські і українські політичні партії, наукові, громадські, молодіжні, культурні, торговельні і промислові товариства і установи. Нова влада розпочала війну проти духовенства і віруючих, були закриті всі католицькі друкарні і часописи. Почалися арешти священників різних конфесій.

Заборонено товариства „Просвіта” і „Матиця шкільна”, а також Наукове товариство імені Тараса Шевченка. Державою було конфісковано при-

jennych oraz uwięzieni w więzieniach Zachodniej Ukrainy i Białorusi – razem 21 857 osób. Zezwolenie takie zostało wydane.³

Poczynając od grudnia 1939 roku trwały przygotowania do masowych deportacji ludności zachodnich obwodów Białorusi i Ukrainy do odległych rejonów ZSRS. Pierwszych deportowano w lutym 1940 roku wraz z rodzinami polskich osadników wojskowych i leśników. Druga deportacja w kwietniu 1940 roku objęła rodziny osób represjonowanych, zaś trzecia i czwarta w czerwcu tegoż roku i w maju–czerwcu 1941 – przeważnie *bieżeńców*.

Łącznie deportacjami zostało objętych ok. 320 tys. osób.⁴

Zarówno warunki transportu, jak i osiedlenia, podczas których ludzie zaznawali okrutnej poniewierki, znęcania się i męki, cierpiąc od głodu i chłodu, barbarzyńskiego wobec nich stosunku, powodowały olbrzymie straty zwłaszcza wśród dzieci oraz ludzi niedołążnych i starych.

Ponadto w sowieckich łagrach, więzieniach i obozach dla jeńców wojennych znalazła się ogromna rzesza obywateli polskich, niezależnie od narodowości. Według materiałów NKWD ZSRS z 1 sierpnia 1941 roku żyło jeszcze w łagrach 28 236 osób skazanych na długoletnią ciężką pracę, 18 358 aresztantów wypełniało cele więzienne, a oprócz tego w obozach znajdowało się 26 197 jeńców wojennych – żołnierzy i policjantów.⁵

Do tej pory nie obliczono zmarłych wcześniej w transportach, więzieniach i obozach oraz rozstrzelanych na podstawie różnych wyroków. Zaznaczyć trzeba, że w czerwcu 1941 roku, po wybuchu wojny niemiecko-sowietkiej, w więzieniach lub podczas ewakuacji rozstrzelano wiele tysięcy więźniów oraz jeńców. Bilans przeprowadzonych wtedy egzekucji wymaga prowadzenia szczegółowych badań.

Sytuację w zachodnich obwodach Ukrainy znacznie komplikował fakt, że na czele miejscowych organizacji partyjnych i państwowych znaleźli się pełnomocnicy, którzy przybyli z centralnych i wschodnich obwodów i oczywiście z Rosji. Nie tylko nie znali oni często języka, zwyczajów, tradycji, lecz nie chcieli tego wszystkiego poznać i nawet pro forma nie liczyli się z faktem, że miejscowa ludność przez długi czas żyła w innych społeczno-politycznych, kulturalnych i bytowych warunkach. W ten sposób prowokowano bratobójcze walki, podczas których Ukraińcy zmuszeni byli przeciwstawiać się Ukraińcom.

Na Ukrainie Zachodniej zakazano działalności wszystkim polskim i ukraińskim partiom politycznym, organizacjom i stowarzyszeniom o charakterze naukowym, społecznym, młodzieżowym, kulturalnym, handlowym i przemysłowym. Nowa władza rozpoczęła wojnę przeciwko duchowieństwu i wierzącym, zamknęto wszystkie katolickie drukarnie i czasopisma. Rozpoczęto aresztowania duchownych różnych wyznań.

Zakazano działalności szczególnie zasłużonych towarzystw – „Proswita” i „Macierz Szkolna”, a nawet Naukowemu Towarzystwu im. Tarasa Szew-

ватні колекції, а також закрито низку державних музеїв. Варто тут процитувати фрагменти доповіді, складеної спеціальною комісією для секретаря ЦК КП(б)У М. Бурмістенка, про проведений перегляд музейних установ: „В музеї історії міста Львова закрити останній поверх, присвячений імперіалістичній війні, солдатам 18–19–20 років, як шовіністичний і антирадянський [...]”

Музей Українського війська – закрити цілком, як націоналістичний [...]

В музеї прикладного мистецтва слід вилучити на власність держави [...] військові цінності (рушниці), віддати на збереження до державного банку”⁶.

Самоправство, беззаконня, сваволя репресивно-каральних і партійно-державних органів – все це викликало невдоволення мешканців краю. Вони явно або приховано протестували проти нової влади, навіть ті, які зовсім нещодавно поклали на неї надії, як на захисника і гаранта від цілковитої колонізації. Тепер люди цілком закономірно протестували проти радянської і русифікації.

Це засвідчують численні документи і свідчення безпосередніх учасників тих подій. Наприклад, Іван Маковецький, мешканець села Висоцьк Ярославського повіту Львівської області, у своїх спогадах пише, що з давніх давен їхня місцевість входила до складу Руського воєводства Польщі періоду перед поділом. Зусиллями староруських священників поборювалось українське відродження і сповідувалася віра у „неділиму” Росію. Однак, за його спогадами, „коли восени 1939 року прийшли до Висоцька більшовики, тоді все населення села зовсім вилікувалось з проросійського ставлення. Такої гуртової бридоти наші люди ще ніколи у своєму житті не зустрічали. В часі вивозу 12 родин з Висоцька десь на Бессарабію, навіть такий «кацапський» стовп і оборонець російщини як О. Станьчак захитався у своїй вірі в Росію.”⁷

Такого роду приклади, – а їх можна наводити чимало, – допомагають зрозуміти, чому багато українців вважали захисниками своїх інтересів Організацію Українських Націоналістів (ОУН), а згодом – Українську Повстанську Армію (УПА), які активно діяли на цих теренах. Особливо відчутно це виявилось у 1944–1947 роках під час брутально здійснюваних переселень, включно із сумнозвісною антиукраїнською акцією „Вісла”.⁸

Втрата незалежності, поділ країни між двох окупантів та нав’язування радянського громадянства викликали гострий спротив польського суспільства. Він виявився у створенні підпільних організацій військового характеру.

Вже 16 вересня 1939 року в Коломиї маршал Едвард Ридз-Сміглий довірив майорові Едмунду Галінатові організацію сітки тилової диверсії Друго-

czenki. Upaństwowiono zbiory prywatne, a szereg muzeów państwowych zamknięto. Warto tu przytoczyć fragmenty raportu skierowanego do sekretarza KC KP(b)U M. Burmistenki sporządzonego przez specjalną komisję z dokonanej lustracji obiektów muzealnych: *W Muzeum Historii Miasta Lwowa – zamknąć ostatnie piętro, poświęcone imperialistycznej wojnie, żołnierzom 18–19–20 lat, jako szowinistyczne i antysowieckie[...]*

Muzeum Wojska Ukraińskiego – zamknąć całe, jako nacjonalistyczne [...]

W Muzeum Sztuki Użytkowej należy – upaństwowić [...] wojskowe wartości (strzelby), przekazać na przechowanie do banku państwowego.⁶

Samowładztwo, bezprawie, samowola organów represyjnych i wymiaru sprawiedliwości oraz organów partyjno-rządowych – wszystko to powodowało niezadowolenie mieszkańców kraju. Protestowali oni otwarcie albo skrycie przeciwko nowej władzy, nawet ci, którzy jeszcze niedawno pokładali w niej nadzieję, jako obrońcy i gwarancie przed całkowitą polonizacją. Ludzie protestowali teraz całkiem słusznie przeciwko sowietyzacji i rusyfikacji.

Poświadczają to liczne dokumenty i świadectwa bezpośrednich uczestników wydarzeń. Na przykład, Iwan Makowecki, mieszkaniec wsi Wysock w powiecie jarosławskim obwodu lwowskiego, pisze we wspomnieniach, że z dawien dawna jego miejscowość należała do województwa ruskiego Polski przedrozbiorowej. Dzięki wysiłkom staroruskich duchownych przewyciężono ukraińskie odrodzenie i nadal wyznawano wiarę w *niepodzielną* Rosję. Jednakże, jak wspomina ... *kiedy jesienią 1939 roku przyszli do Wysocka bolszewicy, wówczas cała ludność wsi całkowicie wyleczyła się z prorosyjskiego stanowiska. Obrzydliwa w takiej ilości nasi ludzie nigdy jeszcze w swoim życiu nie spotkali. Podczas wywózki 12 rodzin z Wysocka gdzieś do Besarabii, nawet taki kacapski słup i obrońca rosyjskości jak O. Stańczak zachwiał się w swojej wierze w Rosję.⁷*

Takie przykłady – a można ich przytoczyć wiele – pomagają w zrozumieniu dlaczego wielu Ukraińców za obrońcę swoich interesów uznało Organizację Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), a później – Ukraińską Powstańczą Armię (UPA), które aktywnie działały na tych terenach. Szczególnie dało się to odczuć w latach 1944–1947 w czasie brutalnie przeprowadzanych przesiedleń, łącznie z osławioną, w negatywnym tego słowa znaczeniu, antyukraińską akcją „Wisła”.⁸

Utrata niepodległości, podział kraju między dwu okupantów oraz narzucenie obywatelstwa sowieckiego wywołały gwałtowny sprzeciw polskiego społeczeństwa. Wyrazem tego sprzeciwu było tworzenie organizacji konspiracyjnych o charakterze wojskowym.

Już 16 września 1939 roku w Kołomyi marszałek Edward Rydz-Śmigły powierzył mjr. Edmundowi Galinatowi uruchomienie podległej mu sieci dy-

го Відділу Головного Штабу, яка б підлягала йому, і утворення на її підставі партизанських загонів для боротьби з німцями. З огляду на зміну військового і політичного становища, викликану вступом Червоної Армії, маршал змінив наказ, вимагаючи створення таємної організації на зразок колишньої ПОВ. Цей наказ майор Галінат доставив до Варшави, яка тоді ще боронилася.

Водночас у Станіславові 17 вересня 1939 року генерал Вацлав Стахевич, начальник штабу ВП, дав майорові Янові Мазуркевичу наказ про створення Таємної військової організації, який було виконано негайно.

Генерал Юзеф Ольшина-Вільчинський, командир Округу корпусу III, наказав 17 вересня 1939 року у Гродні утворити конспіративну сітку на території Білостоцького воєводства. Генерал Тадеуш Піскор, командує Армією „Люблін”, 21 вересня 1939 року, – тобто ще під час боротьби з німцями, – дав офіцерам, які йому підлягали, наказ підготуватися до переходу у підпілля.

У день капітуляції Львова, 22 вересня 1939 року, генерал Мар'ян Янущайтис заснував Польську організацію боротьби за волю (ПОВВ – Polska Organizacja Walki o Wolność). Кількома днями потому у Варшаві, яка ще боронилася, 26 вересня 1939 року генерал Міхал Токажевський-Карашевич приступив до творення організації Служіння перемозі Польщі (СЗП – Służba Zwycięstwu Polski) і тієї самої ночі, з 26 на 27 вересня, спираючись на згаданий наказ маршала Ридза-Сміглого (який доставив майор Галінат), зробив з неї основну підпільну організацію, яка мала підтримку Верховного Головнокомандуючого, де-факто підпільне польське військо.

Командуючий Корпусом прикордонної охорони (КОП – Korpus Ochrony Pogranicza) генерал Вільгельм Орлік-Рюкеман після бою з Червоною Армією під Витичним 1 жовтня 1939 року наказав начальникові розвідки КОП майорові Болеславу Студзінському утворити підпільну організацію „Захисники Польщі”.

Цей період завершився 13 листопада 1939 року в Парижі наказом нового Верховного Головнокомандуючого генерала Владислава Сікорського, який заснував Союз Збройної Боротьби (СЗБ), таємну військову організацію, що була невід'ємною складовою частиною Польських збройних сил і об'єднувала попередні військові ініціативи. Цей наказ дійшов на польську територію через місяць.

Треба підкреслити, що одночасно, вже з останніх днів вересневої кампанії, спонтанно постали конспіративні групи, пов'язані з політичними партіями, громадськими, професійними, молодіжними організаціями та товариськими і, навіть, родинними колами. Вони займалися збиранням і забезпеченням зброї та військового знаряддя, допомогою пораненим або тим, які втратили все внаслідок воєнних дій, надавали допомогу воякам, які хотіли уникнути полону. Ці невеликі групи докладали героїчних зусиль, заступаючи розтрошені державні структури.

wersji pozafrontowej Oddziału II Sztabu Głównego i utworzenie na jej podstawie oddziałów partyzanckich do walki z Niemcami. Wobec zmienionej przez wkroczenie Armii Czerwonej sytuacji militarnej i politycznej, Marszałek zmodyfikował rozkaz nakazując utworzenie tajnej organizacji na wzór dawnej POW. Rozkaz ten mjr Galinat dostarczył do walczącej jeszcze Warszawy.

Równocześnie w Stanisławowie 17 września 1939 roku generał Wacław Stachiewicz, szef sztabu WP, wydał mjr. Janowi Mazurkiewiczowi rozkaz utworzenia Tajnej Organizacji Wojskowej, został on bezzwłocznie wykonany.

Także generał Józef Olszyna-Wilczyński, dowódca Okręgu Korpusu III, nakazał 17 września 1939 roku w Grodnie, utworzenie sieci konspiracyjnej na terenie województwa białostockiego. Generał Tadeusz Piskor, dowódca Armii „Lublin”, 21 września 1939 roku – a więc jeszcze w trakcie walk z Niemcami – wydał podległym sobie oficerom rozkaz przygotowania się do przejścia do konspiracji.

W dniu kapitulacji Lwowa 22 września 1939 roku generał Marian Januszajtis powołał Polską Organizację Walki o Wolność (POWW). Kilka dni później w broniącej się jeszcze Warszawie 26 września 1939 roku, generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz przystąpił do tworzenia organizacji Służba Zwycięstwu Polski (SZP) i jeszcze tej samej nocy 26/27 września – mając oparcie we wspomnianym rozkazie marszałka Rydza-Śmigłego, dostarczonym przez mjr. Galinata – uczynił z niej podstawową, posiadającą poparcie Naczelnego Wodza organizację konspiracyjną, de facto podziemne wojsko polskie.

Dowódca Korpusu Ochrony Pogranicza, generał Wilhelm Orlik-Rückeman, po stoczeniu z Armią Czerwoną bitwy pod Wytocznem 1 października 1939 roku, nakazał szefowi wywiadu KOP mjr. Bolesławowi Studzińskiemu utworzenie organizacji konspiracyjnej Obrońcy Polski.

Okres ten zamyka 13 listopada 1939 roku w Paryżu rozkaz nowego Naczelnego Wodza, generała Władysława Sikorskiego, powołujący Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), tajną organizację wojskową stanowiącą integralną część Polskich Sił Zbrojnych, która scaliła podjęte wcześniej inicjatywy wojskowe. Rozkaz ten dotarł na ziemie polskie miesiąc później.

Należy podkreślić, że równocześnie, poczynając od ostatnich dni kampanii wrześniowej, powstają samorzutnie grupy konspiracyjne związane z partiami politycznymi, organizacjami społecznymi, zawodowymi, młodzieżowymi, kołami towarzyskimi a nawet rodzinnymi. Zajmują się one zbieraniem i zabezpieczaniem broni oraz sprzętu wojskowego, pomocą rannym lub tym, którzy stracili wszystko na skutek działań wojennych, udzielają pomocy żołnierzom chcącym uniknąć niewoli. Te niewielkie nieraz grupki dokonują heroicznych wysiłków zastępując zdruzgotane struktury państwowe.

Wielorakość inicjatyw będąca w równym stopniu wyrazem powszechnego sprzeciwu wobec okupantów jak i chaosu wywołanego błyskawicznym

Різноманітність ініціатив, що були рівнозначними вияву загального спротиву окупантам, як і хаосу, викликаного блискавичним руйнуванням польської державності, посилювалася внаслідок поділу країни кордоном.

Львівське підпілля, до якого, в принципі, зводиться тематика першого тому видання, свій початок бере у заснуванні згаданої вище ПОВВ. Майже одночасно постає Гарцерська визвольно-військова організація, перетворена згодом у Сірі лави (Szare Szeregi).

У грудні 1939 року до Львова приїхали емісари Головного командування СЗП з Варшави та Головного коменданта СЗБ з Парижа. Ця подвійність, а при тому амбіції місцевих керівників військового підпілля, спричинилась до того, що постали паралельно дві окремі організації – СЗБ-1 і так само СЗП, яка в січні 1940 року перетворилася в СЗБ-2. Це становище, з одного боку, викликало організаційний хаос, а з іншого – ускладнювало діяльність органів НКВД.

Львівський центр СЗБ поширив свої структури на територію довоєнних – Тернопільського, Станіславівського, Волинського воєводств і, зрозуміло, Львівського, створюючи там свої округи. Паралельно на цих територіях діяла низка інших підпільних організацій, наприклад Кресові батальйони смерті, Армія Великої Польщі, Революційний союз незалежності і волі, декілька організацій з назвою Польська організація військова та інші.

Весною 1940 року НКВД розпочав атаку проти польських підпільних організацій, а особливо проти СЗБ. Було знищено Командування Регіону (Obszaru) СЗБ-1 та значну частину Львівських і локальних структур як СЗБ-1, так і СЗБ-2. Крім того, з-поміж заарештованих, які були піддані жорсткому слідству, НКВД завербував двох агентів, яких згодом було впроваджено у штаб СЗБ-2 і до відтвореного Командування СЗБ-1. Обидва агенти діяли безперервно, аж до відходу Радянської влади з цієї території, тобто до червня 1941 року, а за свою зрадницьку діяльність, за вироком суду Головного командування СЗБ, в грудні того самого року відплатили власним життям.

Незважаючи на ці удари, завдані органами безпеки СРСР, СЗБ вчинив водночас низку диверсій, спрямованих, передусім, проти залізничного транспорту, було здійснено ліквідацію інформаторів, представників Радянської влади, працівників НКВД.

У другій половині 1940 року посилюється репресивна діяльність НКВД, спрямована проти дуже активної ОУН, особливо на Тернопільщині і Волині. Це знаходить відображення у спеціальних повідомленнях НКВД УРСР до Москви. Прочитуємо фрагмент одного:

„З 1 січня до 15 червня 1941 р. у західних областях ліквідовано 38 політичних і 25 злочинних банд, які налічували разом 273 активних учасників. Заарештовано також 212 осіб, які надавали допомогу і притулок бандитам.

demontażem państwowości polskiej, była jeszcze pomnażana wskutek rozdzielenia kraju kordonem granicznym.

Konspiracja lwowska, do której w zasadzie sprowadza się tematyka niżej wspomnianego, została zapoczątkowana przez powołanie wspomnianej wyżej POWW. Prawie równocześnie powstaje Harcerska Organizacja Niepodległościowo-Wojskowa, przekształcona wkrótce w Szare Szeregi.

W grudniu 1939 roku docierają do Lwowa emisariusze Dowództwa Głównego SZP z Warszawy oraz Komendanta Głównego ZWZ z Paryża. Ta dwoistość, a przy tym ambicje miejscowych przywódców konspiracji wojskowej powodują, że powstają równoległe dwie odrębne organizacje – ZWZ-1 oraz SZP, która w styczniu 1940 roku przekształca się w ZWZ-2. Sytuacja ta z jednej strony powodowała chaos organizacyjny, z drugiej zaś utrudniała skuteczne działanie organom NKWD.

Lwowskie centrum ZWZ rozszerzyło swe struktury na tereny przedwojennych województw tarnopolskiego, stanisławowskiego, wołyńskiego i oczywiście lwowskiego tworząc tam swoje okręgi. Równoległe na terenach tych działało szereg innych organizacji podziemnych jak np. Kresowe Bataliony Śmierci, Armia Wielkiej Polski, Rewolucyjny Związek Niepodległości i Wolności, kilka organizacji o nazwie Polska Organizacja Wojskowa i szereg innych.

Wiosną 1940 roku następuje uderzenie NKWD w polskie organizacje konspiracyjne, a zwłaszcza w ZWZ. Wyeliminowana zostaje Komenda Obszaru ZWZ-1 oraz znaczna część lwowskich i terenowych struktur tak ZWZ-1, jak ZWZ-2. Ponadto spośród aresztowanych, którzy przechodzą okrutne śledztwo, NKWD zwerbowało dwóch agentów, lokując ich w sztabach ZWZ-2 i odtworzonej Komendy ZWZ-1. Obydwaj agenci będą działać nieprzerwanie, aż do ustąpienia władzy sowieckiej z tego terytorium tj. do czerwca 1941 roku, a za swoją zdradziecką działalność z wyroku sądu Komendy Głównej ZWZ w grudniu tego roku zapłacą głową.

Mimo tych ciosów zadawanych przez sowieckie organa bezpieczeństwa, ZWZ dokonała w owym czasie szeregu aktów dywersyjnych wymierzonych przede wszystkim w transport kolejowy, dokonywano likwidacji konfidentów, przedstawicieli władz sowieckich i funkcjonariuszy NKWD.

W drugiej połowie 1940 roku wzrasta się represyjna działalność NKWD wymierzona w bardzo aktywnie działającą OUN, szczególnie w tarnopolskim i na Wołyniu. Znajduje to odbicie w meldunkach specjalnych NKWD USRS kierowanych do Moskwy. Zacytujmy fragment jednego z nich:

Od 1 stycznia do 15 czerwca 1941 r. w zachodnich obwodach zostało zlikwidowanych 38 politycznych i 25 przestępczych band liczących razem 273 aktywnych uczestników. Aresztowano także 212 osób udzielających pomocy i schronienia bandytom.

Крім того, виявлено і затримано 747 підпільників і тільки у квітні-травні заарештовано і виселено 1865 активних членів української контрреволюційної націоналістичної організації (ОУН).

Під час операції вбито 82 і поранено 35 бандитів-оунівців, підпільників і злочинців.

У учасників ліквідованих бандитських груп та оунівців і підпільників конфісковано велику кількість зброї [...] В принципі всі банди були пов'язані з контрреволюційними формуваннями (ОУН та іншими)⁹.

Уже ці, навіть конспективно позначені проблеми, пояснюють, якою складною була ситуація на західноукраїнських землях, що перед тим входили до складу Польської держави. Всю цю різнобарвну історико-політичну амальгаму не досягнути за допомогою фрагментарного підходу. Тут потрібна, зрозуміло, всебічна дослідницька робота.

*
* *
*

Упорядники цього видання керувалися принципом формулювання лише таких тверджень і положень, які ґрунтуються на відповідній джерельній базі, і, особливо, на архівному матеріалі. Публікуючи повністю і дослівно документи, не викривлені інтерпретаціями, ми прагнемо надати можливість читачеві самому оцінити події. Це, на нашу думку, сприятиме тому, щоб ліквідувати непорозуміння, неясності, позбутися дотеперішніх стереотипів і заступити їх правдою про польсько-українські відносини.

При підготовці цього видання ми свідомо обмежили джерельну базу документами, що зберігаються в архівах спецслужб і досі не були використані у наукових дослідженнях. Сподіваємось, що матеріали, вміщені в книжці, висвітлять приховувані досі факти спільної історії Польщі і України, допоможуть дослідникам, які займаються цією проблематикою.

Здійснюючи видання двома мовами – польською й українською, ми вважали за потрібне зберегти мову оригіналу, використали російські тексти, з метою максимально повного донесення тогочасної специфічної стилістики і лексики, а тому не перекладали їх українською мовою. В текстах документів так російських, як і українських залишені всі стилістичні та інші помилки. Курсивом виділено деякі терміни і окремі, використовувані у той час скорочення, а назви і розділи анкет подано жирним шрифтом. Нумерація документів і заголовки належать упорядникам, якими було також підготовлено коментарі довідкового характеру та іменний покажчик. Польські прізвища і псевдоніми у коментарях, написані так, щоб повністю відтворити їхнє звучання в польській мові.

Oprócz tego, wykryto i zatrzymano 747 nielegalistów i tylko w kwietniu-maju aresztowano i wysiedlono 1865 aktywnych członków ukraińskiej kontrrewolucyjnej nacjonalistycznej organizacji (OUN).

W czasie operacji zabito 82 i raniono 35 bandytów-ounowców, nielegalistów i przestępców.

Uczestnikom likwidowanych grup bandyckich oraz ounowcom i nielegalistom skonfiskowano dużą ilość broni [...] Z reguły, bandy były związane z kontrrewolucyjnymi formacjami (OUN i innymi).⁹

Już nawet tak pokrótce zarysowane problemy wyjaśniają trudną sytuację na ziemiach zachodnioukraińskich, które wchodziły wcześniej w skład państwa polskiego. Tego wielowątkowego historyczno-politycznego amalgamatu nie można rozpatrywać fragmentarycznie. Potrzebna jest tutaj wszechstronna praca badaczy.

*

* * *

Członkowie komitetu redakcyjnego niniejszego tomu przyjęli za regułę formułowanie tylko takich stwierdzeń i tez, które są poparte odpowiednią bazą źródłową, a zwłaszcza materiałem archiwalnym. Publikując *in extenso* dokumenty, nie zniekształcone interpretacjami, pragniemy umożliwić Czytelnikowi własną ocenę wydarzeń. Sądzymy, że jest to krok w kierunku zlikwidowania nieporozumień i niejasności, zastąpienia dotychczasowych stereotypów prawdziwym obrazem stosunków polsko-ukraińskich.

Przygotowując do druku tę publikację świadomie ograniczono bazę źródłową do zasobu archiwów służb specjalnych, które dotychczas nie były wykorzystywane do badań naukowych. Spodziewamy się, że zamieszczone materiały rzucą dodatkowe światło na skrywane dotąd fakty ze wspólnej historii Polski i Ukrainy, pomogą badaczom zajmującym się tą problematyką.

Zamierzeniem naszym była publikacja w dwóch równorzędnych językach – polskim i ukraińskim. Jednakże w przypadku tekstów rosyjskich nie tłumaczono ich na język ukraiński pozostawiając oryginalny zapis w celu zachowania zgodności ze specyficznym stylem i słownictwem epoki. Teksty dokumentów odwzorowano wiernie zachowując nawet nieporadności językowe oraz błędy. Wyróżniono kursywą niektóre terminy, zwłaszcza ówczasie stosowane skróty, zaś czcionką pogrubioną tekst formularzy. Numery i tytuły dokumentów pochodzą od redakcji, która opracowała również przypisy oraz indeks osobowy.

Szczególnie chcemy podkreślić znaczenie wspólnych publikacji historycznych dla wzajemnego zrozumienia się narodów polskiego i ukraińskiego.

Особливо хотілося б підкреслити значення спільних історичних видань для взаєморозуміння між польським і українським народами. Це зобов'язує до подальшої інтенсивної роботи, до пошуків істини, до всього, що відроджує історичну правду. Сподіваємось, саме цьому допоможуть і зусилля нашого спільного українсько-польського колективу.

Висловлюємо щиру подяку всім, хто допоміг нам у підготовці цієї праці.

Варшава–Київ, травень 1998 року

Примітки

¹ У вересні 1939 РККА зайняла територію 8 польських воєводств. Український фронт – воєводства: Волинське, Львівське, Станіславівське і Тернопільське; Білоруський фронт – воєводства: Білостоцьке, Віленське, Новоградське і Поліське. За загальним переписом 1931 р. на цій території мешкало 13 021 300 польських громадян, які як материнську мову назвали: польську – 5 597 600 (43%); українську і русинську – 4 301 100 (33%); білоруську і „тутешню” (на Поліссі) – 1 693 800 (13%); інші мови – 1 428 800 (11%).

Ситуація в чотирьох воєводствах у напрямку діяльності Українського фронту була наступна: на цій території проживало 8 292 600 осіб, з-поміж яких як материнську мову назвало: польську – 3 271 900 (39,5%); українську і русинську – 4 241 100 (51,1%); інші мови – 777 000 (9,4%). *Mały Rocznik Statystyczny 1939, Warszawa 1939, с. 22.*

² ДА СБУ, ф. 16, оп. 32, спр. 33, арк. 10–15. Опублікована в: *Śladem zbrodni katyńskiej, Warszawa 1998, с. 17–19.*

³ „Вопросы истории” 1993, № 1, с. 17–18; *Dokumenty Katyńia. Decyzja, Warszawa 1992, с. 15–31; Katyń. Dokumenty ludobójstwa, Warszawa 1992, с. 26–45.*

⁴ *Депортації. Західні землі України кінця 30-х–початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади*, т. 1, Львів 1996; К. Popiński, А. Kokurin, А. Gurjanow *Drogi śmierci, Warszawa 1995, с. 31; J. Tucholski Polacy w ZSRR 1939–1941 w dokumentach NKWD, в: „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1995, nr 1/2, с. 388–392; J. Tucholski Katyń – liczby i motywy в: II półwiecze zbrodni, Warszawa 1995, с. 46–63.*

⁵ Там само.

⁶ А. Sudoł *Początki sowietyzacji Kresów Wschodnich. Jesień 1939, Bydgoszcz–Toruń 1997, с. 58–61.*

⁷ „Віче” 1993, № 6, с. 117.

⁸ Сенат Відродженої Республіки Польщі на засіданні від 3 серпня 1990 р. прийняв постанову, яка однозначно засудила цю акцію. Це виявилось також у спільній Заяві Президентів Польщі і України, підписаній 21 травня 1997 р.

⁹ *Органы государственной безопасности СССР в Великой Отечественной войне*, т. 1., ч. 2, Москва 1995, с. 234.

Zobowiązuje to do dalszej intensywnej pracy, do poszukiwania sedna sprawy, do wszystkiego, co ukazuje historyczną prawdę. Spodziewamy się, że właśnie w tym okażą się pomocne wysiłki naszego wspólnego ukraińsko-polskiego zespołu.

Wyrażamy szczerze podziękowania wszystkim, którzy pomagali nam w przygotowaniu tej książki.

Warszawa–Kijów, w maju 1998 roku

Przypisy

¹ We wrześniu 1939 RKKA zajęła obszar 8 polskich województw. Front Ukraiński – województwa: wołyńskie, lwowskie, stanisławowskie i tamopolskie, Front Białoruski – województwa: białostockie, wileńskie, nowogródzkie i poleskie. Według spisu powszechnego z 1931 r. obszar ten zamieszkiwało 13 021,3 tysiące polskich obywateli, którzy podali jako język ojczysty: – polski 5597,6 tys. (43%); – ukraiński i ruski 4301,1 tys. (33%); – białoruski i „tutejszy” (na Polesiu) 1693,8 tys. (13%), inne języki 1428,8 tys. (11%).

Sytuacja w czterech województwach na kierunku działań Frontu Ukraińskiego przedstawiała się następująco: obszar ten zamieszkiwało 8292,6 tys. osób, spośród których podało jako język ojczysty: – polski 3271,9 tys. (39,5%); – ukraiński i ruski 4241,1 tys. (51,1%); inne języki 777 tys. (9,4%). *Mały Rocznik Statystyczny 1939*, Warszawa 1939, s. 22.

² PA SBU, sygn. F.16, op. 32, d. 33, s. 10–15. Opublikowana w: *Śladem zbrodni katyńskiej*, Warszawa 1998, s. 17–19.

³ „Вопросы истории” 1993, nr 1, s. 17–18; *Dokumenty Katynia. Decyzja*, Warszawa 1992, s. 15–31; *Katyni. Dokumenty ludobójstwa*, Warszawa 1992, s. 26–45.

⁴ *Deportacji. Zachidni zemli Ukrajiny kincia 30-ch – poczatku 50-ch r.r. Dokumenty, materiały, spohady*, t. 1, Lwów 1996; K. Popiński, A. Kokurin, A. Gurjanow *Drogi śmierci*, Warszawa 1995, s. 31–32; J. Tucholski *Polacy w ZSRS 1939–1941 w dokumentach NKWD*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1995, nr 1/2, s. 388–392; tenże *Katyni – liczby i motywy w: II półwiecze zbrodni*, Warszawa 1995, s. 46–63.

⁵ Tamże.

⁶ A. Sudol *Początki sowietyzacji Kresów Wschodnich. Jesień 1939*, Bydgoszcz–Toruń 1997, s. 58–61.

⁷ „Віче” 1993, nr 6, s. 117.

⁸ Senat Odrodzonej Rzeczypospolitej na posiedzeniu w dniu 3 sierpnia 1990 r. podjął uchwałę jednoznacznie potępiającą tę akcję. Znalazło to również wyraz we Wspólnym Oświadczeniu Prezydentów Polski i Ukrainy wydanym 21 maja 1997 r.

⁹ *Organy gosudarstwiennoj bezopasnosti SSSR w wielikoj otiecziestwiennoj wojnie*, t. 1, cz. 2, Moskwa 1995, s. 234.

ЧАСТИНА ПЕРША

СПЕЦІАЛЬНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

CZĘŚĆ PIERWSZA

MELDUNKI SPECJALNE

№ 1-6

16.III.-31.VII.1940, Київ.

**Спеціальні повідомлення наркома
внутрішніх справ УРСР І. Серова**

ДА СБУ (Київ), фонд 16, опис 33, справа № 58

Nr 1-6

16 III-31 VII 1940 Kijów

**Meldunki specjalne *narkoma*
spraw wewnętrznych USRS I. Sierowa**

PA SBU (Kijów), sygn. arch. F. 16, op. 33, d. 58.

ЗАМ. НАЧ. 2 СПЕЦОТДЕЛА НКВД УССР
 ЛЕЙТЕНАНТУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
 тов. СУРЫГИНУ

В январе 1940 года в районе Чертковского погранотряда были задержаны при нелегальном переходе румынско-советской границы два польских офицера, брата ЖИМЕРСКИЕ¹, назвавшиеся при задержании НЕГАЛЬСКИМ и ЛОЗОВСКИМ.

На следствии ЖИМЕРСКИЕ показали, что они прибыли на советскую территорию с заданиями² от руководящего центра польской нелегальной террористической и диверсионной организации „Союз вооруженной борьбы” („Звензок вальки збройной”) – *ZWZ³.

Организацию возглавляют премьер-министр „польского правительства” в Париже – генерал СИКОРСКИЙ⁴, псевдоним „Стражница” и генерал СОСНОВСКИЙ⁵, псевдоним „Годземба”.

В числе других поручений НЕГАЛЬСКИЙ и ЛОЗОВСКИЙ должны были передать комендантам местных организаций „Союза вооруженной борьбы” в Львове⁶ и Варшаве о том, что в начале декабря 1939 года в Париже будет установлена коротковолновая⁷ радиостанция, которая будет поддерживать связь:

1. С Львовом – утром от 8 до 10 часов на волне 22 м.
 Вечером от 22 до 24-х часов на волне 65 м.
 Позывной знак для Парижа – „Г-0-4”.
 Позывной знак для Львова – „К-4-3”.
2. С Варшавой – в четные дни: утром от 8 до 10 часов на волне 22 м.
 Вечером от 22 до 24 часов на волне 45 м.
 В нечетные дни: утром от 8 до 10-ти часов на волне 65 м.
 Вечером от 22 до 24-х часов на волне 85 м.
 Позывной знак для Парижа – „1-А-Ф” или „1-А-3”.
 Позывной знак для Варшавы – „Т-К-1”.

Кроме того, имеющаяся в Бухаресте радиостанция базы „Союза вооруженной борьбы”⁸ будет поддерживать радиосвязь с Львовом на волне 7 или 7,5 метров по средам от 8 ч. 30 мин. до 9 ч. 30 мин. и по воскресеньям от 21 ч. 30 м. до 22 час. 30 мин.

DO ZAS[TEPCY] NACZ[ELNIKA]
2 ODDZIAŁU SPECJALNEGO NKWD USRS
LEJTENANTA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
tow. SURYGINA

W styczniu 1940 roku w rejonie czortkowskiego oddziału granicznego zostali zatrzymani w czasie nielegalnego przekraczania granicy rumuńsko-sowieckiej dwaj polscy oficerowie, bracia ŻYMIERSCY¹, którzy podczas zatrzymania podali się za NIEGALSKIEGO i ŁOZOWSKIEGO.

W śledztwie ŻYMIERSCY zeznali, że na terytorium sowieckie przybyli z zadaniami², które zlecił im kierowniczy ośrodek polskiej nielegalnej terrorystycznej i dywersyjnej organizacji „Związek Walki Zbrojnej” („Zwienzok Walki Zbrojnoj”) – „ZWZ”³.

Na czele organizacji stoi premier „rządu polskiego” w Paryżu – generał SIKORSKI⁴, pseudonim „Strażnica” i generał SOSNOWSKI⁵, pseudonim „Godziemba”.

Wśród innych poleceń NIEGALSKI i ŁOZOWSKI mieli przekazać komendantom miejscowych organizacji „Związku Walki Zbrojnej” we Lwowie⁶ i w Warszawie wiadomość o tym, że na początku grudnia 1939 roku zostanie zainstalowana w Paryżu radiostacja krótkofalowa⁷, która będzie utrzymywać łączność:

1. Ze Lwowem – rano w godzinach od 8 do 10 na fali 22 m.
Wieczorem w godzinach od 22 do 24 na fali 65 m.
Sygnał wywoławczy dla Paryża – „G-0-4”.
Sygnał wywoławczy dla Lwowa – „K-4-3”.
2. Z Warszawą – w dni parzyste: rano w godzinach od 8 do 10 na fali 22 m.
Wieczorem w godzinach od 22 do 24 na fali 45 m.
W dni nieparzyste: rano w godzinach od 8 do 10 na fali 65 m.
Wieczorem w godzinach od 22 do 24 na fali 85 m.
Sygnał wywoławczy dla Paryża – „1-A-F” lub „1-A-Z”.
Sygnał wywoławczy dla Warszawy – „T-K-1”.

Oprócz tego, istniejąca w Bukareszcie radiostacja bazy „Związku Walki Zbrojnej”⁸ będzie utrzymywać łączność radiową ze Lwowem na fali 7 lub 7,5 metrów w środy od godz. 8 min. 30 do godz. 9 min. 30 i w niedziele od godz. 21 min. 30 do godz. 22 min. 30.

По имеющимся данным, в Львове должна была быть организована коротковолновая радиостанция. Намечалась также организация передаточных станций в Белостоке и Вильно.

Все радиопередачи должны вестись шифром, базирующимся на книге Адама МИЦКЕВИЧА „ДЕДИ”, издание Большой польской библиотеки, цикл 41 (специально для учебных заведений. В книге 250 страниц)⁹.

Основанием шифра является 117 страница книги, которая должна отвечать дате 29 ноября 1939 года. В каждый следующий день пользуются новой страницей книги. Употребляются для шифра все письменные знаки первых четырнадцати строчек. Каждой букве должна была отвечать группа из 3-х цифр. В нужных случаях впереди добавляется необходимое количество нулей.

Предлагаю немедленно организовать наблюдение в эфире за работой этих станций на обусловленных волнах и установлению таким образом существующих нелегальных радиопередатчиков.

О мероприятиях и результатах наблюдения докладывать мне каждые два дня.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 РАНГА
СЕРОВ¹⁰

16 марта 1940 г.
а-н 956/СН-а

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

НАРОДНОМУ КОМИССАРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СОЮЗА ССР
КОМИССАРУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСН. 1-го ранга
тов. Л.П. БЕРИЯ¹¹

О к.р. организации польской молодежи в г. Львове.

УНКВД по Львовской области вскрыта глубоко законспирированная контрреволюционная организация, именуемая „Польской партизанской организацией”¹², в составе реакционно-националистически настроенной польской молодежи.

Z posiadanych przez nas danych wynika, że we Lwowie powinna być zainstalowana radiostacja krótkofalowa. Zamierzano również zorganizować stacje nadawcze w Białymstoku i Wilnie.

Wszystkie audycje mają być nadawane szyfrem bazującym na książce Adama MICKIEWICZA „DZIADY”, wydanie Wielkiej Biblioteki Polskiej, cykl 41 (specjalnie dla szkół. Książka zawiera 250 stron)⁹.

Podstawą dla szyfru jest strona 117 książki, która powinna odpowiadać dacie 29 listopada 1939 roku. Każdego następnego dnia korzysta się z nowej strony książki. Do szyfru wykorzystuje się wszystkie znaki pisarskie pierwszych czternastu wierszy. Każdej literze ma odpowiadać grupa 3-ch cyfr. W razie potrzeby na początku dodaje się niezbędną ilość zer.

Polecam natychmiastowe zorganizowanie nadzoru nad pracą tych stacji w eterze na podanych falach i ustalenie w ten sposób istniejących nielegalnych radiostacji nadawczych.

O środkach i rezultatach nadzoru meldować mi co drugi dzień.

LUDOWY KOMISARZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS
KOMISARZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 RANGI
SIEROW¹⁰

16 marca 1940 r.

^a-nr 956/SN^a

ŚCIŚLE TAJNE

DO LUDOWEGO KOMISARZA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH ZWIĄZKU SRS
KOMISARZA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 1 rangi
tow. Ł.P. BERII¹¹

O k.r. organizacji młodzieży polskiej w m. Lwowie.

UNKWD obwodu lwowskiego wykrył głęboko zakonspirowaną kontrrewolucyjną organizację o nazwie „Polska Organizacja Partyzancka”¹², w której skład wchodzi reakcyjno-nacjonalistyczna polska młodzież.

W niniejszej sprawie w grudniu 1939 r. zostali aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności jako uczestnicy organizacji k/r: KRZYŻ Adam syn Ludwika¹³, BOROWY Jerzy syn Henryka, PISTL Gustaw syn Rudolfa¹⁴,

По данному делу в декабре 1939 г. были арестованы и привлечены к ответственности, как участники к/р организации: КШИШ Адам Людвигович¹³, БОРОВЫ Юрий Генрихович, ПИСТЛЬ Густав Рудольфович¹⁴, КУХАРСКИЙ Юрий Евгеньевич¹⁵, ХМЕЛЕВСКИЙ Леонард Казимирович¹⁶, ИНГАРДЕН Юрий Романович¹⁷ и ХОЖЕВСКИЙ Збигнев Владимирович, являющиеся выходцами из среды семей бывшего польского офицерства и а/с настроенной части польской интеллигенции.

Следствием по делу установлено, что эта к/р организация начала формироваться в октябре 1939 г. на базе сколачивания вокруг группы бывших учащихся кадетского корпуса, детей бывш. польского офицерства, а также детей части польской интеллигенции, явно враждебно настроенных по отношению к Соввласти и Красной Армии.

Это обстоятельство ярко отражено в показаниях руководителя к/р организации ХМЕЛЕВСКОГО Л.К., который при допросе его 8. XII-1939 года показал:

„Приход Советской власти я воспринял враждебно ... Я вошел в окружение детей офицеров польской армии, также враждебно настроенных по отношению к Соввласти ... Общаясь мы высказывали друг другу свои а/с убеждения ... и нами было решено создать молодежную тайную организацию, которая поспособствовала бы и оказывала помощь в подготовке вооруженного выступления военным тайным организациям ...”

Как установлено показаниями арестованных, основной задачей к/р организации являлся подрыв военной мощи Красной армии, путем проведения диверсионных актов на военных об'ектах и об'ектах мобилизационного значения, а также подготовка к вооруженному выступлению против Советской власти.

Арестованный по делу как активный участник организации КШИШ А.Л. в своих показаниях задачу к/р организации определяет следующим образом:

„Основной задачей нашей контрреволюционной организации, в которую я входил, ставилось узнать точное расположение воинских частей, складов с боеприпасами и в последствии взорвать их, тем самым ослабить Красную армию ...”

Эти показания КШИША А.Л. подтверждаются также рядом других участников к/р организации, как-то: ХОЖЕВСКИМ, ПИСТЛЬ и др.

Как установлено следствием, для разработки планов диверсионной деятельности в составе к/р организации была специально создана разведывательная группа, которая широко развернула свою к/р деятельность по выявлению и установлению расположения воинских частей, а также квартир командного состава РККА и работников НКВД. Так, например, вокруг намеченных к диверсии об'ектов, в первую очередь здание штаба

KUCHARSKI Jerzy syn Eugeniusza¹⁵, CHMIELEWSKI Leonard syn Kazimierza¹⁶, INGARDEN Jerzy syn Romana¹⁷ i CHOŻEWSKI Zbigniew syn Włodzimierza, wywodzący się ze środowiska rodzin byłych polskich oficerów oraz części polskiej inteligencji nastawionej a/s.

Ustalono w śledztwie, że owa k/r organizacja zaczęła tworzyć się w październiku 1939 r. wokół grupy byłych elewów Korpusu Kadetów, skupiając dzieci byłych polskich oficerów, jak również dzieci tej części polskiej inteligencji, która jest jawnie wroga wobec *Sowwłasti* i Armii Czerwonej.

Powyższy stan rzeczy znalazł dobitne odzwierciedlenie w zeznaniach kierownika organizacji k/r CHMIELEWSKIEGO L. K., który podczas przesłuchania 8 XII 1939 roku zeznał:

„Nadejście władzy sowieckiej przyjąłem z wrogością ... Nawiązałem kontakt ze środowiskiem dzieci oficerów armii polskiej, również wrogo nastawionych do *Sowwłasti* ... Obcując, mówiliśmy między sobą o swoich przekonaniach a/s ... i postanowiliśmy utworzyć tajną organizację młodzieżową, która wspierałaby i okazywała pomoc tajnym organizacjom wojskowym w przygotowaniu wystąpienia zbrojnego ...”.

Jak ustalono na podstawie zeznań aresztowanych, podstawowe zadanie organizacji k/r polegało na osłabieniu siły Armii Czerwonej poprzez dokonywanie aktów dywersyjnych przeciwko obiektom wojskowym oraz obiektom o znaczeniu mobilizacyjnym, a także przygotowaniu do wystąpienia zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej.

Aresztowany w sprawie, jako aktywny członek organizacji KRZYŻ A. L., w swych zeznaniach określił w następujący sposób zadanie organizacji k/r:

„Główne zadanie naszej organizacji kontrrewolucyjnej, do której należałem, polegało na ustaleniu dokładnej lokalizacji jednostek wojskowych, magazynów z amunicją i następnie wysadzeniu ich, by w ten sposób osłabić Armię Czerwoną ...”.

Zeznania KRZYŻA A. L. potwierdza również szereg innych członków organizacji k/r, takich jak: CHOŻEWSKI, PISTL i in.

Jak ustalono w śledztwie, w celu opracowania planów działalności dywersyjnej w składzie organizacji k/r została utworzona specjalna grupa wywiadowcza, która rozwinęła szeroko swą działalność k/r polegającą na wykrywaniu i lokalizowaniu jednostek wojskowych, jak również kwater dowództwa RKKK i pracowników NKWD. Na przykład, w listopadzie i na początku grudnia ubiegłego roku *razwiedgruppa* prowadziła wzmożoną inwigilację obiektów wytypowanych do dywersji, w pierwszej kolejności budynku sztabu *Ukrfrontu* i budynku UNKWD, w celu rozeznania możliwości przedostania się do wymienionych budynków dla realizacji swych wywrotowych zamierzeń.

Укрфронта и здание УНКВД, в течение ноября и в начале декабря месяца прошлого года разведгруппа вела усиленное наружное наблюдение с целью изучения возможности проникновения в указанные здания для осуществления своих подрывных намерений.

В состав разведгруппы было вовлечено более 30-ти человек разведчиков-агентов, завербованных из числа учащихя девушек в возрасте от 13 до 16 лет, которые ежедневно представляли письменные рапорта о результатах выполнения заданий по разведке, подписывая их присвоенными псевдонимами.

Список агентов-разведчиков, регистрация явок и материалы донесений и записи характера заданий изъяты при обыске на явочной квартире разведгруппы нами изъяты и проводятся оперативные мероприятия.

В числе разных документов и записей было обнаружено ряд агентурных донесений агентов-разведчиков с результатами наружного наблюдения за воинскими объектами. Так в одной из сводок, агенты-разведчики под псевдонимами: „ВВД-26-5” и „ВВД-27-5” (фамилии нами установлены) сообщают:

„Казармы 19-го полка пехоты осмотрели от ул. Св. Лазаря. В 15 час. 08 мин. вышли работницы, которые работают по исправлению забора около полка. Ежеминутно прибывают подводы с картофелем и выезжают пустыми. Приехали два автомобиля с амуницией и карабинами. После снова вышли работницы. Можно одеться работницей и пройти в полк. В 16 час. вышло 20 человек красноармейцев с карабинами”.

„ВВД-26-5” и „ВВД-27-5”

В другой агентурной сводке наружного наблюдения по установлению квартир командиров РККА и работников НКВД, агент-разведчик „ВВД-17-12” (фамилия нами установлена) сообщает:

„В особняке Бачевского проживают 6 офицеров ГПУ, по ул. Снедецких № 10 – 1 офицер, по ул. Набеляка № 53/6 – 1 офицер”.

Как установлено следствием, непосредственным организатором и руководителем разведгруппы являлся арестованный по данному делу участник к/р организации БОРОВЫ Юрий Генрихович, 1919 г. рождения, бывший учащийся кадетского корпуса, без определенных занятий, сын подполковника авиации быв. польской армии находящегося теперь в Румынии. Мать БОРОВЫ Юрия – Мария БОРОВЫ, урож. ВРАНГЕЛЬ, является племянницей известного белогвардейца барона ВРАНГЕЛЯ.

Обвиняемый БОРОВЫ Ю.Г. полностью подтвердил инкриминируемое ему обвинение и дал подробные показания о своей к/р деятельности, а также назвал целый ряд других участников к/р организации.

Do *razwiedgrupy* wciągnięto ponad 30 wywiadowców-agentów zworbowanych spośród uczących się dziewcząt w wieku od 13 do 16 lat, które codziennie składały pisemne raporty o rezultatach wykonanych zadań wywiadowczych, podpisując je przybranymi pseudonimami.

Lista agentów-wywiadowców, wykaz adresów konspiracyjnych i materiały meldunków oraz notatki o charakterze zadań zostały przez nas wzięte podczas rewizji w lokalu konspiracyjnym i [obecnie] prowadzi się działania operacyjne.

Wśród różnych dokumentów i notatek wykryto szereg agenturalnych doniesień agentów-wywiadowców zawierających wyniki zewnętrznej obserwacji obiektów wojskowych. Jeden z meldunków podpisany pseudonimami agentów-wywiadowców „WWD-26-5” i „WWD-27-5” (nazwiska zostały przez nas ustalone) podaje:

„Koszary 19 pułku piechoty obserwowano od ul. Św. Łazarza. O godz. 15.08 wyszły robotnice, które pracują przy naprawie płotu wokół pułku. Co minuta przyjeżdżają podwozy z kartoflami i wyjeżdżają puste. Przyjechały dwa samochody z amunicją i karabinami. Następnie znów wyszły robotnice. Można ubrać się jak robotnica i wejść do pułku. O godz. 16 wyszło 20 czerwonarmistów z karabinami”.

„WWD-26-5” i „WWD-27-5”.

W innym meldunku agenturalnym z obserwacji zewnętrznej związanej z ustaleniem kwater dowódców RKKA i pracowników NKWD, agent-wywiadowca „WWD-17-12” (nazwisko zostało przez nas ustalone) donosi:

„W willi Baczewskiego mieszka 6 oficerów GPU, przy ul. Śniadeckich nr 10 – 1 oficer, przy ul. Nabelaka Nr 53/6 – 1 oficer”.

Jak ustalono w śledztwie, bezpośrednim organizatorem i kierownikiem *razwiedgrupy* okazał się aresztowany w niniejszej sprawie członek organizacji k/r BOROWY Jerzy syn Henryka, ur. w 1919 r., były elew Korpusu Kadetów, bez określonego zajęcia, syn podpułkownika lotnictwa byłej armii polskiej przebywającego obecnie w Rumunii. Matka BOROWEGO Jerzego – Maria BOROWY z domu WRANGEL, jest siostrzenicą znanego białogwardzisty barona WRANGLA.

Oskarżony BOROWY J. H. w pełni potwierdził wniesione przeciwko niemu oskarżenie i złożył szczegółowe zeznania o swej działalności k/r oraz wymienił szereg innych członków organizacji k/r.

Ustalono również w śledztwie, że jednym z inicjatorów utworzenia organizacji k/r był aresztowany w niniejszej sprawie CHMIELEWSKI Leonard syn Kazimierza, ur. w 1919 r., Polak, były elew Korpusu Kadetów, syn oficera byłej armii polskiej, mieszkaniec m. Warszawy, który w m. Lwowie mieszkał od października 1939 r. jako *bieżeniec*, bez określonego zajęcia.

Следствием также установлено, что одним из инициаторов создания к/р организации являлся арестованный по данному делу ХМЕЛЕВСКИЙ Леонард Казимирович, 1919 г. рождения, поляк, бывш. учащийся кадетского корпуса, сын офицера быв. польской армии, житель гор. Варшавы, в гор. Львове проживал с октября месяца 1939 г. на положении беженца, без определенных занятий.

Обвиняемый ХМЕЛЕВСКИЙ Л.К. будучи изобличен материалами следствия полностью признал себя виновным, а также назвал ряд других известных ему участников к/р организации, с которыми составляли план вооруженного восстания и организации „боевых групп”.

По показаниям ХМЕЛЕВСКОГО Л.К. и др. участников к/р организации в задачу „боевых групп” входила, главным образом, вербовка новых участников в к/р организацию из числа а/с настроенной польской молодежи, которые должны были составлять резерв повстанческого формирования на случай вооруженного выступления. В практическую деятельность „боевых групп” также входило выявление на своих участках военных об'ектов, разработка и проведение на них диверсионных актов.

В своих показаниях по вопросу сколачивания и задач „боевых групп” обвиняемый ХМЕЛЕВСКИЙ Л.К. говорит следующее:

„В руководство »боевой группы« нами вербовались проверенные и преданные члены организации. Количественный состав каждой группы не должен был превышать 30 человек. Задачей »боевой группы« являлось выявление военных об'ектов, а также я считал, что »боевые группы« будут являться резервом на случай вооруженного восстания”.

Руководители „боевых групп” нами арестованы и будучи уличены материалами следствия признали себя виновными в своей принадлежности к к/р организации, а также назвали ряд других лиц, причастных к их к/р деятельности.

Следствие разворачивается в направлении:

1. Вскрытия связей с другими к/р националистическими организациями.
2. Выявления неарестованных руководителей и участников „боевых групп”.
3. Выявления спрятанного оружия к/р организации.

Вербуется агентура из окружения арестованных участников к/р организации.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСН. 3 РАНГА
(СЕРОВ)

[..] март 1940 года

Oskarżony CHMIELEWSKI L. K. zdemaskowany w pełni dzięki materiałom śledztwa przyznał się do winy oraz wymienił szereg innych znanych mu członków organizacji k/r, z którymi opracowywał plan powstania zbrojnego i organizacji „grup bojowych”.

Jak wynika z zeznań CHMIELEWSKIEGO L. K. i in. członków organizacji k/r, do zadania „grup bojowych” należało przede wszystkim werbowanie do organizacji k/r nowych członków spośród nastawionej a/s młodzieży polskiej, mających stanowić rezerwę formacji powstańczej w przypadku wystąpienia zbrojnego. Do praktycznej działalności „grup bojowych” należało również ustalanie obiektów wojskowych na swych odcinkach, ich rozpracowywanie i dokonywanie tam aktów dywersyjnych.

W sprawie tworzenia i zadań „grup bojowych” oskarżony CHMIELEWSKI L. K. zeznaje:

„Do kierownictwa »grup bojowych« werbowaliśmy sprawdzonych i oddanych członków organizacji. Ilościowy skład każdej grupy nie powinien przekraczać 30 ludzi. Zadanie »grupy bojowej« polegało na ustaleniu obiektów wojskowych, a ponadto sądziłem, że »grupy bojowe« będą stanowiły rezerwę w przypadku powstania zbrojnego”.

Aresztowani przez nas i zdemaskowani dzięki materiałom śledczym dowódcy „grup bojowych”, uznali się winnymi przynależności do organizacji k/r oraz wymienili szereg innych osób, które współdziałały z nimi.

Śledztwo jest prowadzone pod kątem:

1. Wykrycia powiązań z innymi nacjonalistycznymi organizacjami k/r.
2. Ujawnienia nie aresztowanych dowódców i członków „grup bojowych”.
3. Ujawnienia ukrytej broni organizacji k/r.

W otoczeniu aresztowanych członków organizacji k/r jest werbowana agentura.

LUDOWY KOMISARZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS
KOMISARZ BEZPIECZ[EŃSTWA] PAŃSTWO[WEGO] 3 RANGI
(SIEROW)

[..] marca 1940 roku

НАРОДНОМУ КОМИССАРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СОЮЗА ССР
КОМИССАРУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ I РАНГА
тов. БЕРИЯ Л.П.
г. Москва.

В дополнение к докладным запискам по вскрытию повстанческой польской националистической организации „Союз вооруженной борьбы” на территории западных областей, сообщаем следующее:

Львовским и Дрогобычским УНКВД арестовано руководство окружного центра „Союза вооруженной борьбы”, центр которого установлен в г. Львове.

1. Дрогобычским УНКВД арестовано в общей сложности 287 человек, членов „Союза вооруженной борьбы”, из них наиболее видными являются следующие:

I. МАРЦЫНЯК Петр Францевич¹⁸, псевдоним „Эмиль”, майор б. польской армии. Член Львовского окружного центра, задачей которого являлась организация периферийных повстанческих центров в западных областях УССР.

За время своей работы „Эмиль” завербовал и назначил в качестве руководителей областных организаций „Союза вооруженной борьбы”, в Станиславове, Дрогобыче, Ровно и Луцке и поставил задачу перед организационными комитетами:

а) установить существующие в областях разрозненные повстанческие формирования, объединив их под общим руководством областных повстанческих комитетов „СВБ”.

б) активизировать вербовку членов в организацию с целью создания новых повстанческих групп, главным образом за счет младшего и среднего командного состава б. польской армии и учащихся учебных заведений.

в) наладить связь и руководство повстанческих формирований в уездах.

г) форсировать приобретение различных видов оружия и снабдить им членов организации.

Принцип построения „Эмиль” предложил следующий: низовое звено — пятерка сводилась в плутоны — взводы, которые в свою очередь объединялись компаниями — ротами. Причем имелось в виду, что в состав организации могут быть вовлечены лица польской национальности и

b

DO LUDOWEGO KOMISARZA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH ZWIĄZKU SRS
KOMISARZA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 1 RANGI
tow. BERII Ł.P.
m. Moskwa

W uzupełnieniu notatki służbowej dotyczącej wykrycia na terenie zachodnich obwodów polskiej nacjonalistycznej organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, informujemy co następuje:

Lwowski i drohobycki UNKWD aresztowały kierownictwo okręgowego centrum „Związku Walki Zbrojnej”, które to centrum ustalono w m. Lwowie.

1. Drohobycki UNKWD aresztował ogółem 287 ludzi, członków „Związku Walki Zbrojnej”, wśród których najwybitniejszymi są:

I. MARCINIAK Piotr syn Franciszka¹⁸, pseudonim „Emil”, major b[ylej] armii polskiej. Członek lwowskiego centrum okręgowego, którego zadaniem była organizacja terenowych ośrodków powstańczych w zachodnich obwodach USRS.

Podczas swojej działalności „Emil” zwerbował i mianował kierowników obwodowych organizacji „Związku Walki Zbrojnej” w Stanisławowie, Drohobyczu, Równem i Łucku oraz postawił przed komitetami organizacyjnymi następujące zadania:

a) ustalić istniejące w obwodach, działające w pojedynkę formacje powstańcze, zjednoczyć je pod wspólnym kierownictwem obwodowych powstańczych komitetów „ZWZ”;

b) uaktywnić werbunek członków do organizacji w celu utworzenia nowych grup powstańczych, głównie spośród podoficerów i młodszych oficerów b[ylej] armii polskiej oraz słuchaczy wyższych uczelni;

c) usprawnić łączność i dowodzenie formacjami powstańczymi w powiatach;

d) zintensyfikować pozyskiwanie różnego rodzaju broni i zaopatrzyć w nią członków organizacji.

„Emil” przedstawił następujące zasady strukturalne: podstawowe ogniwa – piątki łączą się w plutony – *wzwoły*, które następnie tworzą kompanie – *rotę*. Należało przy tym mieć na uwadze, by do organizacji przyjmować osoby narodowości polskiej, a dopiero w chwili powstania zbrojnego zalecano

лишь в момент вооруженного восстания рекомендовалось использовать граждан из других национальностей, недовольных Советской властью.

II. ВИДАВСКИЙ Юзеф Андреевич¹⁹, псевдоним „Вид” и „Юзек” подпоручик б. польской армии, являлся помощником руководителя „Эмиля” по Ровенскому и Бориславскому комитетам.

Для дальнейшего следствия ВИДАВСКИЙ высылается в Ровно, где он организовал повстанческий центр.

III. ЧЕХОВСКИЙ Эрвин Станиславович²⁰, псевдоним „ОЗЕРСКИЙ” – доктор, руководитель Бориславским комитетом.

IV. ПЕРОВСКИЙ Антон Иванович²¹, псевдоним „ВИД”, а впоследствии „БЕРЕГ”, кадровый капитан б. польской армии, руководил одним из Львовских комитетов.

V. ВУНДЕРЛИХ Збигнев Владиславович²², псевдоним „ВИННИЦКИЙ” быв. вице-староста г. Зборова, руководил Тарнопольским областным повстанческим комитетом. ВУНДЕРЛИХ также передан в Тарнопольскую область для дальнейшей работы с ним.

VI. СТЕЦ Тадеуш Янович²³, кадровый капитан б. польской армии, псевдоним „СКЕРЛИ”, является военным руководителем в составе Бориславского комитета.

VII. КУРПЕЛЬ Юзеф Янович²⁴, псевдоним „ВИЛЬТ”, поручик бывшей польской армии, являлся руководителем организации по Дрогобычу.

VIII. МИХАЛЬСКИЙ Владислав Владиславович²⁵ выполнял роль военного эмиссара между Дрогобычем и базой № 2 г. Будапешт.

Кроме перечисленных еще арестован ряд руководящих лиц по районам Дрогобычской области. За этот период Дрогобычским УНКВД изъят: 2 пулемета, 2900 патронов, 94 гранаты и 4 радиоприемника.

При ликвидации Добромильской повстанческой организации²⁶ изъят: план восстания, дислокация повстанцев, объекты нападения в период восстания, пароли и шифровки для связи участников организации.

В Мостисском районе, Дрогобычской области, арестована бандитская группа из 5-ти человек, во главе с подофицером быв. польской армии ЗЕМЛЯКОМ Г.Я. созданная Львовским центром „СВБ”.

При ликвидации изъято 92 гранаты, 3 револьвера, до 2000 патронов, 2 приемно-передаточных радиостанции.

2. Львовским УНКВД вскрыт окружной центр „Союза вооруженной борьбы”, который распространяет свое влияние и руководство на все области организации.

wykorzystać obywateli innych narodowości niezadowolonych z władzy sowieckiej.

II. WIDAWSKI Józef syn Andrzeja¹⁹, pseudonim „Wid” i „Józek”, podporucznik b[ylej] armii polskiej, był pomocnikiem kierownika „Emila” dla komitetów rówieńskiego i borysławskiego.

Dla dalszego śledztwa wysła się WIDAWSKIEGO do Równego, gdzie organizował ośrodek powstańczy.

III. CZECHOWSKI Erwin syn Stanisława²⁰, pseudonim „JEZERSKI”, doktor, kierownik komitetu borysławskiego.

IV. PIEROWSKI Antoni syn Jana²¹, pseudonim „WID”, a następnie „BIERIEG”, zawodowy kapitan b[ylej] armii polskiej, kierował jednym z komitetów lwowskich.

V. WUNDERLICH Zbigniew syn Władysława²², pseudonim „WINNICKI”, były wicestarosta m. Zborowa, kierował tarnopolskim obwodowym komitetem powstańczym.

WUNDERLICH został również przekazany do obwodu tarnopolskiego, dla dalszej z nim pracy.

VI. STEC Tadeusz syn Jana²³, zawodowy kapitan b[ylej] armii polskiej, pseudonim „SKIERLI”, kierował sprawami wojskowymi w Komitecie borysławskim.

VII. KURPIEL Józef syn Jana²⁴, pseudonim „WILT”, porucznik bylej armii polskiej, był kierownikiem organizacji w Drohobyczu.

VIII. MICHALSKI Władysław syn Władysława²⁵, pełnił rolę emisariusza wojskowego pomiędzy Drohobyczem a bazą nr 2 w Budapeszcie.

Oprócz wymienionych, aresztowano jeszcze szereg osób z kierownictw rejonów obwodu drohobyckiego. W tym czasie drohobycki UNKWD skonfiskował: 2 karabiny maszynowe, 2900 naboji, 94 granaty i 4 odbiorniki radiowe.

Podczas likwidacji dobromilskiej organizacji powstańczej²⁶ skonfiskowano: plan powstania, dyslokację powstańców, obiekty ataku w czasie powstania, hasła oraz szyfry dla łączności pomiędzy członkami organizacji.

W rejonie mościckim obwodu drohobyckiego została aresztowana grupa bandycka [składająca się] z 5 osób, na czele z podoficerem bylej armii polskiej ZIEMLAKIEM G. J., utworzona przez lwowskie centrum „ZWZ”.

W czasie likwidacji skonfiskowano: 92 granaty, 3 rewolwery, ok. 2000 naboji, 2 radiostacje nadawczo-odbiorcze.

2. Lwowski UNKWD wykrył okęgowe centrum „Związku Walki Zbrojnej”, które rozprzestrzenia swoje wpływy i kierownictwo na wszystkie obwody organizacji.

Установлено, что Львовский окружной центр возглавляет бывший директор Львовского Кадетского корпуса, полковник ЖЕБРОВСКИЙ²⁷, который скрывается под кличкой „ЖУК” и „СТАРЫЙ КОВАЛЬ”.

В состав Львовского окружного центра, кроме арестованного Дрогобычским УНКВД МАРЦЫНЯК, входили:

I. ДЗЕВОНСКИЙ²⁸ – бывший полковник польской армии, являющийся заместителем Окружного коменданта.

II. ВИЦЕ-ЖЕРЧЕВСКИЙ²⁹, быв. владелец конного завода, работавший шефом штаба организации.

III. СВЕРЖБИНСКИЙ³⁰ – шеф интендантства.

IV. ШУЛЬМИНСКИЙ³¹, возглавлял специальное бюро по фабрикации документов и ведал переброской закордон.

V. БОГДАНОВИЧ³², ксендз, финансировал организацию, был лично связан с ЖЕБРОВСКИМ, ведал шифром, по которому поддерживалась связь с закордоном.

VI. Арестованная по показаниям СТРОВСКОГО³³ „ГАНКА” ДАШКЕВИЧ³⁴, бывшая владелица табачного магазина, была содержательницей конспиративной квартиры, где происходили заседания главного штаба и руководила отделом материальной помощи.

VII. ХРЖОНСТОВСКИЙ³⁵, агроном, заместитель командира округа. Арестован также по показаниям СТРОВСКОГО.

У арестованных участников организации изъято 15 боевых гранат, 7 винтовок и 1000 патронов к ним.

Проведенной комбинацией 13.IV в г. Львове в одном из костелов было изъято из замурованной стены большое количество золотых и серебрянных вещей, в прошлом находившихся в Познанском ломбарде, а в сентябре 1939 года перевезенных в гор. Львов и переданных директором этого банка для организации по восстановлению Польши³⁶.

Продолжается работа в направлении вскрытия остальных руководящих участников организации.

3. Станиславовским УНКВД с начала февраля месяца ликвидированы две разработки „ПАРИЖАНЕ” и „СЕМЕРКА”. В результате оперативно-следственных мероприятий была также установлена контрреволюционно-повстанческая организация „Союз вооруженной борьбы” по Станиславовской области.

Допросами арестованных установлены те же задачи, что и в остальных западных областях. Всего по Станиславовской области арестовано 150 чел. и намечено к аресту до 600 человек.

Руководителями контрреволюционной организации являются:

Ustalono, że na czele lwowskiego centrum okręgowego stoi były dyrektor lwowskiego Korpusu Kadetów, pułkownik ŻEBROWSKI²⁷, który ukrywa się pod pseudonimem „ŻUK” i „STARY KOWAL”.

W skład lwowskiego centrum okręgowego, oprócz MARCINIAKA aresztowanego przez drohobycki UNKWD, wchodził:

I. DZIEWOŃSKI²⁸ – były pułkownik armii polskiej, który jest zastępcą komendanta okręgowego.

II. WICE-ŻERCZEWSKI²⁹, były właściciel stadniny, czynny jako szef sztabu organizacji.

III. ŚWIERZBIŃSKI³⁰ – szef intendentury.

IV. SZULMIŃSKI³¹ stał na czele specjalnego biura zajmującego się fabrykowaniem dokumentów i kierował przerzutami za granicę.

V. BOGDANOWICZ³², ksiądz, finansował organizację, miał osobisty kontakt z ŻEBROWSKIM, zawiadywał szyfrem, za pomocą którego nawiązywano łączność z zagranicą.

VI. Aresztowana na podstawie zeznań STROWSKIEGO³³ „HANKA” DASZKIEWICZ³⁴, poprzednio właścicielka sklepu z tytoniem, była właścicielką mieszkania konspiracyjnego, w którym odbywały się posiedzenia sztabu głównego i kierowała wydziałem pomocy materialnej.

VII. CHRZĄSTOWSKI³⁵, agronom, zastępca komendanta okręgu. Aresztowany również na podstawie zeznań STROWSKIEGO.

U aresztowanych członków organizacji skonfiskowano: 15 granatów bojowych, 7 karabinów i 1000 naboju.

Dzięki przeprowadzonej kombinacji [w dniu] 13 IV w m. Lwowie, skonfiskowano w jednym z kościołów zamurowaną w ścianie dużą ilość złotych i srebrnych przedmiotów, które przedtem znajdowały się w poznańskim lombardzie, a we wrześniu 1939 roku zostały przewiezione do m. Lwowa i przekazane dyrektorowi tego banku na organizację [mającą zająć się] przywróceniem Polski³⁶.

Kontynuuje się pracę w kierunku wykrycia pozostałych członków kierownictwa organizacji.

3. Stanisławowski UNKWD na początku lutego zlikwidował dwa rozpracowania „PARYŻANIE” i „SIEMIERKA”. W wyniku działań operacyjno-śledczych została również wykryta w obwodzie stanisławowskim kontrrewolucyjno-powstańcza organizacja „Związek Walki Zbrojnej”.

Na podstawie przesłuchań aresztowanych ustalono te same zadania, co i w pozostałych zachodnich obwodach. Ogółem w obwodzie stanisławowskim aresztowano 150 ludzi i planuje się aresztowanie ok. 600 osób.

Kierownikami kontrrewolucyjnej organizacji są:

1. МАРЦЫНОВСКИЙ Павел Иванович³⁷, поручик запаса бывшей польской армии, урож. Манчжурии, руководил повстанческой организацией по Станиславовской области.

2. ЛИШИНСКИЙ Роман Адамович³⁸, бывший поручик польской армии, является одним из руководителей областного центра.

3. ДУКЕТ Збигнев Владиславович³⁹, сын бывшего судьи, руководитель Коломыйской организации.

Кроме того арестованы: МАРЦЫНОВСКИЙ Тадеуш⁴⁰, ВЕЛИХОВСКИЙ Алексей, ЯКУБОВСКИЙ Тадей⁴¹, ПЕТРОВСКИЙ Вислав⁴², ЧЕХОВСКИЙ Адам⁴³ – бывшие офицеры польской армии, которые являлись руководителями участковых повстанческих организаций.

Допросом установлено, что основные директивы по Станиславовской области получались из гор. Львова.

В дополнение к общим задачам повстанческой организации, имелось ввиду установление связи с находящимися в Румынии польскими кругами.

Участковыми к-р организациями в своей практической деятельности строго соблюдались правила конспирации, пароли, шифры и клички.

Количественный состав организации, согласно показаниям арестованных, выражается в Станиславове до 500 членов, Коломыи – 1600 членов. Кроме того в остальных районах до 500 человек.

По показаниям МАРУЩАК⁴⁴, являвшейся связисткой между Станиславом и Львовом и переносившей из Львова 4 раза оружие и гранаты видно, что в г. Станиславове существует санитарная школа, руководимая одним из врачей гор. Станиславова, в задачу которой входила закупка и хранение медикаментов, бинтов, марли, ваты, необходимых для нужд организации в момент восстания⁴⁵.

Кроме того, перед организацией стояла задача выявления и учета работников НКВД и местных лиц помогающих Советской власти с тем, чтобы в момент восстания провести массовый террор в отношении перечисленных лиц.

Также было дано задание организовать переправочные пункты через границу, для направления закордон участников организации, которые заподозрены органами НКВД или считались проваленными. Вместе с этим, ставилась задача при невозможности организации восстания перейти на путь саботажа и диверсии.

Следствие продолжается в направлении:

а) выявление полного состава организации как в городах, так и в районах области,

б) выявление контакта в работе „Союза вооруженной борьбы” с украинскими повстанческими формированиями с выявлением мест зарытого оружия,

1. MARCINOWSKI Paweł syn Jana³⁷, porucznik rezerwy byłej armii polskiej, urodzony w Mandżurii, kierował organizacją powstańczą w obwodzie stanisławowskim.

2. LISZYŃSKI Roman syn Adama³⁸, były porucznik armii polskiej, jest jednym z kierowników ośrodka obwodowego.

3. DUKIET Zbigniew syn Władysława³⁹, syn byłego sędziego, kierownik organizacji kołomyjskiej.

Oprócz tego aresztowano: MARCINOWSKIEGO Tadeusza⁴⁰, WIELICHOWSKIEGO Aleksego, JAKUBOWSKIEGO Tadeusza⁴¹, PIOTROWSKIEGO Wiesława⁴², CZECHOWSKIEGO Adama⁴³ – byłych oficerów armii polskiej, którzy byli kierownikami dzielnicowych organizacji powstańczych.

W czasie przesłuchania ustalono, że podstawowe dyrektywy dla obwodu stanisławowskiego otrzymywano z m. Lwowa.

Uzupełniając ogólne zadania organizacji powstańczej, miano na uwadze nawiązanie łączności z polskimi środowiskami w Rumunii.

Dzielnicowe organizacje k-r w swej praktycznej działalności ściśle przestrzegały zasad konspiracji, hasel, szyfrów i pseudonimów.

Ilościowy skład organizacji, zgodnie z zeznaniami aresztowanych, wynosi w Stanisławowie ok. 500 członków, w Kołomyi – 1600 członków. Oprócz tego w pozostałych rejonach ok. 500 osób.

Z zeznań MARUSZCZAK⁴⁴, która była łączniczką między Stanisławowem a Lwowem i 4 razy przenosiła broń i granaty ze Lwowa wynika, że w m. Stanisławowie istnieje szkoła sanitarna, którą kieruje jeden z lekarzy m. Stanisławowa, do której zadań należał zakup i przechowywanie leków, bandaży, gazy, waty niezbędnych dla potrzeb organizacji w chwili powstania⁴⁵.

Oprócz tego zadaniem organizacji było rozpracowywanie i ewidencjonowanie pracowników NKWD oraz tutejszych osób pomagających władzy sowieckiej po to, aby z chwilą powstania zastosować wobec wyżej wymienionych masowy terror.

Postawiono również zadanie zorganizowania punktów przerzutowych przez granicę, dla wyprawiania za kordon członków organizacji podejrzewanych przez organy NKWD lub uznanych za spalonych. Jednocześnie polecono, aby w przypadku niemożności zorganizowania powstania przejść na drogę sabotażu i dywersji.

Śledztwo jest kontynuowane w kierunku:

a) ujawnienia pełnego składu organizacji zarówno w miastach, jak i w rejonach obwodu,

b) ujawnienia roboczych kontaktów „Związku Walki Zbrojnej” z ukraińskimi ugrupowaniami powstańczymi oraz wykrycia miejsc zakopania broni,

в) выявление проводов, по которым руководство к-р организации получало задание из закордона.

При обыске арестованных из'ято: револьверов – 4, карабин – 1, гранат – 1, патрон разных – 110, радиопередаточных станций – 2, к-р националистической литературы – 69 экз.

4. Ровенским УНКВД вскрыта организация „Союз вооруженной борьбы” в городах: Ровно, Дубно, и Костополе. Всего арестовано 88 человек. Контрреволюционную организацию по Ровенской области организовал представитель Львовского центра ВИДАВСКИЙ и в качестве руководителей завербовал:

I. ЗАРЕМСКИЙ М.А.⁴⁶ бывший подхорунжий польской армии и комендант организации „Стрельцы”, являлся руководителем к-р организации.

II. ВЕЖБОВСКИЙ⁴⁷ – бывший начальник пожарной охраны, являлся заместителем руководителя к-р организации.

После вербовки ЗАРЕМСКОГО и ВЕЖБОВСКОГО, им была дана явка в гор. Ровно к ЯЗВИНСКОМУ⁴⁸, который остался вместо ВИДАВСКОГО для контроля за работой от Львовского центра.

ЗАРЕМСКИЙ связался с ЯЗВИНСКИМ, вручил ему адреса ряда разных лиц, проживающих в г.г. Луцке, Кременец, Сарны и других для проведения вербовочной и организационной работы. Задачи к-р организации являлись те же, что и в других областях.

Кроме того ставилась задача внедрения в советские органы их представителей.

После ареста ряда участников к-р организации, один из них – ЯНИЦКИЙ⁴⁹ склонял нашего агента „МОЛОТ” на немедленном освобождении арестованных путем взрыва РО НКВД в Яновой Долине с тем, чтобы после этого освободить заключенных.

Ровенское УНКВД развертывает работу по выявлению районных повстанческих организаций и ареста участников.

5. Тарнопольскому УНКВД был передан арестованный Дрогобычским УНКВД, ВУНДЕРЛИХ Збигнев Владиславович, который при допросе в Дрогобыче показал, об организованной им к-р повстанческой организации в гор. Тарнополе.

В результате допросов установлено, что ВУНДЕРЛИХ был назначен руководителем областного повстанческого комитета в Тарнополе.

Заместителем у него был ВАЙДЕЛЬФ Рудольф Иосифович⁵⁰, бывший студент Львовского университета, безработный.

КРИЗЛЯК Антон⁵¹ – ксендз польского костела, руководил отделом агитации и финансовой частью областного комитета.

c) ujawnienia kanałów, którymi kierownictwo organizacji k-r otrzymywało zadania z zagranicy.

Podczas rewizji u aresztowanych skonfiskowano: rewolwerów – 4, karabin – 1, granat – 1, różnych naboji – 110, radiostacji nadawczych – 2, nacjonalistycznej literatury k-r – 69 egz.

4. Rówieński UNKWD wykrył organizację „Związek Walki Zbrojnej” w miastach: Równe, Dubno i Kostopol. Ogółem aresztowano 88 ludzi. Organizację kontrewolucyjną w obwodzie rówieńskim organizował przedstawiciel centrum lwowskiego WIDAWSKI i zwerbował jako kierowników:

I. ZARĘBSKI M. A.⁴⁶ były podchorąży armii polskiej i komendant organizacji „Strzelcy”, był kierownikiem organizacji k-r.

II. WIERZBOWSKI⁴⁷ – były naczelnik straży pożarnej, był zastępcą kierownika organizacji k-r.

Po zwerbowaniu, ZARĘBSKI i WIERZBOWSKI otrzymali kontakt w m. Równe z JAŻWIŃSKIM⁴⁸, który pozostał [tu] zamiast WIDAWSKIEGO dla nadzorowania pracy z [ramienia] centrum lwowskiego.

ZARĘBSKI skontaktował się z JAŻWIŃSKIM, wręczył mu adresy szeregu różnych osób zamieszkałych w m.m. Łucku, Krzemieńcu, Sarnach i innych w celu przeprowadzenia werbunku oraz pracy organizacyjnej. Zadania organizacji k-r były takie same jak w innych obwodach.

Oprócz tego postawiono zadanie wprowadzenia do organów sowieckich swoich przedstawicieli.

Po aresztowaniu szeregu członków organizacji k-r, jeden z nich – JANICKI⁴⁹ nakłaniał naszego agenta „MOŁOTA” do natychmiastowego oswobodzenia aresztowanych przez wysadzenie RO NKWD w Janowej Dolinie, aby potem uwolnić więźniów.

Rówieński UNKWD rozkręca pracę w celu ujawnienia rejonowych organizacji powstańczych i aresztowania uczestników.

5. Do tarnopolskiego UNKWD został przekazany WUNDERLICH Zbigniew syn Władysława aresztowany przez drohobycki UNKWD, który w czasie przesłuchania w Drohobyczu zeznał o organizowanej przez niego powstańczej organizacji k-r w m. Tarnopolu.

W wyniku przesłuchań ustalono, że WUNDERLICH został mianowany kierownikiem obwodowego komitetu powstańczego w Tarnopolu.

Jego zastępcą był WEIDEL Rudolf syn Józefa⁵⁰, były student Uniwersytetu Lwowskiego, bezrobotny.

GRYŻLAK Antoni⁵¹ – ksiądz kościoła polskiego, kierował wydziałem agitacji i finansami komitetu obwodowego.

МАЗИЙ Казимир⁵², бывший студент гимназии, безработный, являлся курьером-связистом между руководителем уездной организации и начальником отдела вооружения.

САМБОР Тадеуш Илькович⁵³, безработный, курьер-связист между руководством Львовской и Станиславовской повстанческими организациями.

ВАРХАЛОВСКИЙ⁵⁴ – студент Пединститута, руководитель повстанческой группы в учебных заведениях.

Последние два из числа перечисленных устанавливаются на предмет ареста. Руководству организации была поставлена задача развернуть организационную деятельность во всех районах Тарнопольской области.

По показаниям руководителей областных повстанческих комитетов ВУНДЕРЛИХ и ВАЙДЕЛЬФ устанавливаются по г. Тарнополю до 450 членов и до 700 членов по районам областных участков повстанческой организации.

Всего арестовано 66 человек, из областного руководства и районных руководителей повстанческой организации.

Агентурно-оперативными мероприятиями и следственным путем установлено, что в результате проведенного им учета, организация располагает большим количеством оружия, закопанным в разных местах.

В результате произведенных обысков Тарнопольским УНКВД изъято: 3 винтовки, 1875 винтовочных патронов, 13 гранат, взрывчатого вещества и ядов.

Арестованные указали места закопанного оружия и после уточнения их будет изъято.

6. По Волынскому УНКВД вскрыта организация „Союз вооруженной борьбы” из которой арестован комендант организации ВРУБЛЕВСКИЙ⁵⁵, работавший до последнего времени зам. Наробраза Рожищенского района. Арестованный показывает, что его завербовал для работы „Эмиль” (арестован Дрогобычским УНКВД) и поставил задачу по сколачиванию вербовки и проведение контрреволюционной деятельности на территории Волынской области.

Также арестован ЛУЦИНСКИЙ, работавший шофером в одном учреждении, который являлся курьером между Брестлитовском и Луцком.

Подробная ориентировка из показаний ЛУЦИНСКОГО выслана в УНКВД БССР к тов. ЦАНАВА⁵⁶.

Всего арестовано 53 человека участников повстанческой организации „Союз вооруженной борьбы”, которые дают показания.

При аресте отобраны шифры, контрреволюционные листовки и план проведения восстания.

MAZIEJ Kazimierz⁵², były gimnazjalista, bezrobotny, był kurierem-łącznikiem między kierownikiem organizacji powiatowej a naczelnikiem wydziału uzbrojenia.

SAMBOR Tadeusz Ilkowicz⁵³, bezrobotny, kurier-łącznik między kierownictwem lwowskim a stanisławowską organizacją powstańczą.

WARCHAŁOWSKI⁵⁴ – student Instytutu Pedagogicznego, kierownik grupy powstańczej na uczelniach.

Dwaj ostatni spośród wymienionych są ustaleni w celu aresztowania. Przed kierownictwem organizacji zostało postawione zadanie rozwinięcia działalności organizacyjnej we wszystkich rejonach obwodu tarnopolskiego.

Na podstawie zeznań kierowników obwodowych komitetów powstańczych WUNDERLICHA i WEIDLA ustalono: w Tarnopolu ok. 450 członków i ok. 700 członków w rejonach obwodowych placówek organizacji powstańczej.

Ogółem aresztowano 66 ludzi spośród kierownictwa obwodowego oraz rejonowych kierowników organizacji powstańczej.

W wyniku przedsięwzięć agenturalno-operacyjnych i poprzez śledztwo ustalono, że jak wynika z zaprowadzonej ewidencji, organizacja dysponuje dużą ilością broni zakopanej w różnych miejscach.

W rezultacie rewizji przeprowadzonych przez tarnopolski UNKWD skonfiskowano: 3 karabiny, 1875 naboju karabinowych, 13 granatów, materiały wybuchowe i trucizny.

Aresztowani wskazali miejsca zakopania broni i po uściśleniu zostanie ona skonfiskowana.

6. Wołyński UNKWD wykrył organizację „Związek Walki Zbrojnej” i aresztował komendanta organizacji WRÓBLEWSKIEGO⁵⁵, który ostatnio pracował jako zastępca *Narobraz*a rejonu różyszczańskiego. Aresztowany zeznaje, że zwerbował go do pracy „Emil” (aresztowany przez drohobycki UNKWD), który powierzył mu zadanie prowadzenia werbunku i działalności kontrrewolucyjnej na terytorium obwodu wołyńskiego.

Został również aresztowany ŁUSZCZYŃSKI, pracujący jako kierowca w jednym z urzędów, który był kurierem między Brześciem Litewskim a Łuckiem.

Szczegółowa notatka informacyjna z zeznań ŁUSZCZYŃSKIEGO została wysłana do NKWD BSRS, do tow. CANAWY⁵⁶.

Ogółem aresztowano 53 ludzi, członków powstańczej organizacji „Związek Walki Zbrojnej”, którzy składają zeznania.

Podczas aresztowań zabrano szyfry, ulotki kontrrewolucyjne i plan realizacji powstania.

Всего по Западным областям на 18.4 с.г. арестовано до 900 чел. руководящего состава „Союза вооруженной борьбы“. При этом отобрано: 2 пулемета, 21 винтовка, 4 револьвера, 124 гранаты, до 5000 патронов, 6 радиоприемников и передатчиков, много к-р литературы, шифры и т.д.

Работа по дальнейшей ликвидации „ЗВЗ“ продолжается.

НАРКОМ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНСКОЙ ССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 ранга
(СЕРОВ)

18 апреля 1940 г.
н 1301/СН

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

НАРОДНОМУ КОМИССАРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СОЮЗА ССР
КОМИССАРУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 1 РАНГА
тов. БЕРИЯ Л.П.
г. Москва

По ряду ликвидируемых в Западных областях УССР польских повстанческих организаций устанавливается, что контрреволюционное подполье в своих планах проведения террора и диверсии стали на путь подготовки бактериологических диверсионных актов в частях Красной армии и среди населения.

Арестованный по делу „ЦЕНТРАЛЬ“ в г. Львове доктор ЧАРНИК Лешек⁵⁷, один из руководителей польской к-р организации подготавливал совершение биодиверсионных актов в частях Красной Армии и по вопросу практического осуществления их консультировался с Львовскими врачами ПАРАТЫНСКИМ и ЯНКОВСКИМ.

Арестованный по тому же делу ЯГЛЯШ Георгий⁵⁸ подтверждает намерение актов биодиверсии и дал показания о том, что в Румынию направлен курьер ЯНОВСКИЙ⁵⁹ с заданием получить в польском посольстве в Бухаресте биопрепараты бактерий паратифа группы „ ”.

Один из участников ликвидированной Дрогобычским УНКВД польской к-р повстанческой организации КАЗИМИРСКИЙ по поручению руководства организации должен был организовать в г. Стрие лабораторию для получения бактерий и использования их в массовом масштабе среди населения.

Арестованный участник к-р организации „Союз вооруженной борьбы“ ВАЛЬЧАК Збигнев имел задание подготовить и совершить дивер-

Razem w zachodnich obwodach na [dzień] 18.4 b.r. aresztowano ok. 900 ludzi z kierownictwa „Związku Walki Zbrojnej”. Odebrano przy tym: 2 karabiny maszynowe, 21 karabinów, 4 rewolwery, 124 granaty, około 5000 naboji, 6 odbiorników radiowych i nadajników, dużo literatury k-r, szyfry itd.

Praca nad dalszą likwidacją „ZWZ” jest kontynuowana.

NARKOM SPRAW WEWNĘTRZNYCH UKRAIŃSKIEJ SRS
KOMISARZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 rangi
(SIEROW)

18 kwietnia 1940 r.
nr 1301/SN

ŚCIŚLE TAJNE

DO LUDOWEGO KOMISARZA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH ZWIĄZKU SRS
KOMISARZA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO I RANGI
tow. BERII Ł.P.
m. Moskwa

Podczas szeregu likwidacji polskich organizacji powstańczych w zachodnich obwodach USRS zostało ustalone, że kontrrewolucyjne podziemie planując terror i dywersję wkroczyło na drogę przygotowań dywersyjnych aktów bakteriologicznych w oddziałach Armii Czerwonej i wśród ludności.

Aresztowany w m. Lwowie w sprawie „CENTRAL” doktor CZARNIK Leszek⁵⁷, jeden z kierowników polskiej organizacji k-r, przygotowywał przeprowadzenie aktów biodywersyjnych w oddziałach Armii Czerwonej i w sprawie praktycznej ich realizacji konsultował się z lwowskimi lekarzami PARATYŃSKIM i JANKOWSKIM.

Aresztowany w tej samej sprawie JAGLARZ Jerzy⁵⁸ potwierdza planowanie aktów biodywersji i zeznał, że do Rumunii został wysłany kurier JANOWSKI⁵⁹ z zadaniem uzyskania w ambasadzie polskiej w Bukareszcie biopreparatów bakterii paratyfusu grupy „ ”.

Jeden z członków polskiej powstańczej organizacji k-r zlikwidowanej przez drohobycki UNKWD, KAZIMIRSKIJ, na polecenie kierownictwa organizacji miał utworzyć w m. Stryju laboratorium dla uzyskiwania bakterii oraz wykorzystywania ich na masową skalę wśród ludności.

Aresztowany członek organizacji k-r „Związek Walki Zbrojnej”, WALCZAK Zbigniew, miał za zadanie przygotować i wykonać akty dywersyjne

сионные акты на транспорте и провести отравление конского состава в частях Красной Армии.

В феврале месяце с.г. в адрес командира дивизии 6 армии получена листовка следующего содержания:

„Если не перестанете наш народ угнетать, убивать и вывозить, то немедленно начнем с Вами бактериологическую борьбу. Отравим Вас всех найстрашнейшими болезнями, так что от Вашего края останется только одно огромное кладбище. Наш народ предпочитает умереть тут на своем мусоре, чем кочевать и гибнуть с голоду в Вашем нищенском краю. Видно какие Вы трусы, если боитесь даже беззащитного народа. Помните, что организации во всем Вашем краю ждут приказа, чтобы Вас вытравить как крыс и уничтожить Ваш ужасный режим раз навсегда. П.В.О.”

Во Львове находится научно-исследовательский институт, изготавливающий сыворотку против эпидемических болезней, руководимый профессором ВАЙГЛЕМ⁶⁰.

ВАЙГЛЬ – крупнейший ученый, пользующийся мировой известностью, член нескольких академий наук, изобретатель сыворотки против сыпного тифа. ВАЙГЛЬ является единственным ученым, обладающим секретом производства этой сыворотки.

В настоящее время ВАЙГЛЬ продолжает работу по изучению эпидемических заболеваний.

После завоевания Италией Абиссинии ВАЙГЛЬ лично МУССОЛИНИ был приглашен в Абиссинию для борьбы с эпидемией сыпного тифа среди итальянских солдат.

В 1938 году к ВАЙГЛЬ обращались представители китайского посольства в б. Польше с предложением организовать борьбу с сыпным тифом в Китае.

Советский Союз покупал в клинике ВАЙГЛЯ антитифозную сыворотку.

ВАЙГЛЬ – тип замкнутого кабинетного ученого, обладающего большими научными познаниями.

Комитет по делам Высшей школы, в ведении которого находится институт ВАЙГЛЯ, до сих пор не назначил туда директора.

В институте работает 500 человек и среди них нет ни одного направленного туда советского работника.

Институт помещается в помещении Университета, теснится в семи небольших неотопливаемых комнатах подвального помещения, недостаточных для развертывания большой научной работы.

Хранение ядов и бактериальных культур в складах Медсансбыта неупорядочено.

Районы Львовской области являются эпизоотическими ввиду наличия среди населения эпидемических очагов сыпного тифа, остроза-

w transporcie oraz przeprowadzić trucie koni w oddziałach Armii Czerwonej.

W lutym b.r. do dowódcy dywizji 6 Armii trafiła ulotka następującej treści:

„Jeżeli nie przestaniecie gnębić naszego narodu, zabijać i wywozić, to natychmiast rozpoczniemy z wami walkę bakteriologiczną. Zatrujemy was wszystkich najstraszniejszymi chorobami tak, że z waszego kraju pozostanie tylko jeden wielki cmentarz. Naród nasz woli umrzeć tu na swoich śmieciach, niż tułać się i ginąć z głodu w waszym żebraczym kraju. Widać, jacy z was tchórze, skoro boicie się nawet bezbronnego narodu. Pamiętajcie, że organizacje w całym waszym kraju czekają na rozkaz, ażeby was wytruć jak szczury i zlikwidować wasz okropny reżym raz na zawsze. P.W.O.”

We Lwowie znajduje się instytut naukowo-badawczy przygotowujący surowice przeciwko chorobom epidemicznym, kierowany przez profesora WEIGLA⁶⁰.

WEIGL – wybitny uczony o światowej sławie, członek kilku akademii nauk, wynalazca surowicy przeciwko tyfusowi plamistemu. WEIGL jest jedynym uczonym, który posiada tajemnicę produkcji tej surowicy.

Obecnie WEIGL nadal pracuje nad badaniem chorób epidemicznych.

Po podbiciu Abisynii przez Włochy, MUSSOLINI osobiście zaprosił WEIGLA do Abisynii, do walki z epidemią tyfusu plamistego wśród włoskich żołnierzy.

W 1938 roku do WEIGLA zwrócili się przedstawiciele ambasady chińskiej w b[ylej] Polsce, z propozycją zorganizowania walki z tyfusem plamistym w Chinach.

Związek Radziecki zakupił w klinice WEIGLA surowicę przeciwtyfusową.

WEIGL – typ zamkniętego, gabinetowego uczonego, posiadającego dużą wiedzę naukową.

Komitet do spraw szkoły wyższej, któremu podlega instytut WEIGLA, do tej pory nie wyznaczył tutaj dyrektora.

W instytucie pracuje 500 ludzi i wśród nich nie ma ani jednego skierowanego tam sowieckiego pracownika.

Instytut mieści się w gmachu Uniwersytetu, ciśnie się w siedmiu niewielkich nieogrzewanych pokojach na wół piwnicznego pomieszczenia, niewystarczających dla prowadzenia dużej pracy naukowej.

Przechowywanie trucizn i kultur bakterii w magazynach *Miedsansbyta* jest nieuporządkowane.

Rejony obwodu lwowskiego są zagrożone epidemią z powodu istnienia wśród ludności epidemicznych ognisk tyfusu plamistego, ostro zakaźnych infekcji jelitowych oraz szeroko rozpowszechnionych chorób wenerycznych.

Laboratoria prof. WEIGLA mogą być wykorzystane przez elementy kontrewolucyjne dla aktów dywersji biologicznej.

разных кишечных инфекций и значительного распространения венерических заболеваний.

Лаборатории проф. ВАЙГЛЬ могут быть использованы контрреволюционным элементом для бактериологических диверсионных актов.

В то же время институт проф. ВАЙГЛЬ имеющий громадную научную ценность, достаточных условий для научной работы в условиях Львова не имеет.

В связи с этим считаем целесообразным перевести институт ВАЙГЛЯ вглубь Советского Союза.

Нами ориентированы УНКВД Западных областей УССР по перечисленным вопросам и озадачены на выявление, ликвидацию контрреволюционного подполья, подготовляющего биодиверсии и предупреждение могущих быть биодиверсионных актов.

**НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 РАНГА
СЕРОВ**

а-н 1313/СН-а

19 апреля 1940 г.

г. Киев

4 экз.

1 – т. БЕРИЯ

2 – в д. Секр. Нарк.

3 – в д. Секр. 3 Отд.

4 – в д. исп.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

**НАРОДНОМУ КОМИССАРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ БССР
КОМИССАРУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 РАНГА
тов. ЦАНАВА
г. Минск**

В результате следствия по делу вскрытой и ликвидируемой польской к-р повстанческой организации а-„ZWZ”-а на территории Западных областей УССР устанавливается, что одним из основных организаторов этого подполья являлся б. генерал польской армии ТОКАРЖЕВСКИЙ-КАРАШЕВИЧ Михаил Тадеуш Болеславович⁶¹.

По этим же данным ТОКАРЖЕВСКИЙ-КАРАШЕВИЧ, после разгрома польской армии эмигрировал закордон, откуда руководил повстанческой деятельностью в Западных областях УССР.

Кроме того ТОКАРЖЕВСКИЙ неоднократно нелегальным путем переходил границу на нашу территорию в г. Львов и др., откуда им давались практические указания по развертыванию к-р деятельности.

Obecnie instytut prof. WEIGLA, który posiada ogromną wartość naukową, nie ma we Lwowie należytych warunków do pracy naukowej.

W związku z tym, uważamy za celowe przeniesienie instytutu WEIGLA w głąb Związku Sowieckiego.

Poinformowaliśmy UNKWD zachodnich obwodów USRS odnośnie wyżej przedstawionych spraw i uczuliliśmy je na wykrywanie oraz likwidację kontrrewolucyjnego podziemia przygotowującego budywersję, a także co do zapobiegania ewentualnym aktom budywersyjnym.

LUDOWY KOMISARZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS
KOMISARZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 RANGI
SIEROW

^a-nr 1313/SN^a

19 kwietnia 1940 r.

m. Kijów

4 egz.

1 – t. BERIA

2 – do akt Sekr[etariatu] K[omisarza] Lud[owego]

3 – do akt Sekr[etariatu] 3 Odd[ziału]

4 – do akt wyk[onawczych]

ŚCIŚLE TAJNE

DO LUDOWEGO KOMISARZA SPRAW WEWNĘTRZNYCH BSRS
KOMISARZA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 RANGI
tow. CANAWY
m. Mińsk

W wyniku śledztwa w sprawie wykrytej i likwidowanej na terenie zachodnich obwodów USRS polskiej powstańczej organizacji k-r ^a „ZWZ”^a ustalono, że jednym z głównych organizatorów tego podziemia był b[łyty] generał armii polskiej TOKARZEWSKI-KARASZEWICZ Michał Tadeusz syn Bolesława⁶¹.

Z tych samych danych wynika, że TOKARZEWSKI-KARASZEWICZ po rozgromieniu armii polskiej wyemigrował za granicę, skąd kierował działalnością powstańczą w zachodnich obwodach USRS.

Oprócz tego TOKARZEWSKI niejednokrotnie nielegalnie przechodził przez granicę na nasze terytorium [udając się] do m. Lwowa i in., skąd dawał praktyczne wskazówki odnośnie rozwijania działalności k-r.

ТОКАРЖЕВСКИЙ, якобы, в одну из последних ходок в марте месяце с.г. при попытке нелегального перехода госграницы СССР из Германии был задержан под вымышленной фамилией вместе со своей спутницей СЕВЕРСКОЙ Брониславой⁶².

СЕВЕРСКАЯ является активным участником польской к-р повстанческой организации, связанной с Варшавским центром.

Не исключена возможность перехода и задержания ТОКАРЖЕВСКОГО вместе с СЕВЕРСКОЙ на границе БССР, поскольку направляемые из-за кордона курьеры от ТОКАРЖЕВСКОГО, что устанавливается материалами следствия, имели переправочный пункт в районе Велиполье в 90 клм. от Белостока и Бреста.

Направляя при этом фотокарточку ТОКАРЖЕВСКОГО-КАРАШЕВИЧ Михаила Тадеуш Болеславовича, просим организовать розыск его в тюрьмах Вашей области⁶³.

Одновременно сообщаем Вам приметы ТОКАРЖЕВСКОГО: уроженец Дрогобыча, лет 53-55, высокого роста, блондин с крупной сединой, глаза серые.

О результатах розыска просим информировать.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 РАНГА
СЕРОВ

22 июня 1940 г.
г. Киев
ШИРОБОКОВ

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

НАРОДНОМУ КОМИССАРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СССР
КОМИССАРУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 1 РАНГА
тов. БЕРИЯ Л.П.
г. Москва

В результате камерно-агентурной и следственной работы над арестованными перебежчиками, содержащимися в Винницкой тюрьме, выявлены б. офицеры польской армии и участники различных к-р формирований.

Многие перебежчики, в целях скрытия своей принадлежности к контрреволюционной организации и службы в б. польской армии изменили свои настоящие фамилии.

Podobno TOKARZEWSKI podczas jednej z ostatnich podróży w marcu b.r., został zatrzymany przy próbie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z Niemiec do ZSRS pod fałszywym nazwiskiem, razem ze swą towarzyszką SIEWIERSKĄ Bronisławą⁶².

SIEWIERSKA jest aktywnym członkiem polskiej powstańczej organizacji k-r, powiązanej z warszawskim centrum.

Nie wyklucza się możliwości przejścia i zatrzymania na granicy BSRS TOKARZEWSKIEGO razem z SIEWIERSKĄ, ponieważ kurierzy kierowani zza kordonu od TOKARZEWSKIEGO, jak wynika z materiałów śledztwa, mieli punkt przerzutowy w rejonie Wielipole, 90 km od Białegostoku i Brześcia.

Wysyłając w załączeniu zdjęcie TOKARZEWSKIEGO-KARASZEWICZA Michała Tadeusza syna Bolesława, prosimy o zorganizowanie jego poszukiwań w więzieniach Waszej *oblasti*⁶³.

Jednocześnie podajemy cechy TOKARZEWSKIEGO: urodzony w Drohobyczu, lat 53–55, wzrost wysoki, blondyn z dużą siwizną, oczy szare.

Prosimy informować o wynikach poszukiwań.

LUDOWY KOMISARZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS
KOMISARZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 RANGI
SIEROW

22 czerwca 1940 r.
m. Kijów
SZIROBOKOW

ŚCIŚLE TAJNE

DO LUDOWEGO KOMISARZA SPRAW WEWNĘTRZNYCH ZSRS
KOMISARZA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO I RANGI
tow. BERII Ł.P.
m. Moskwa

W wyniku działalności agenturalnej w celach [więziennych] i pracy śledczej wśród aresztowanych uciekinierów, trzymany w winnickim więzieniu, ujawniono b[yłych] oficerów armii polskiej i członków różnych formacji k-r.

Liczni uciekinierzy, aby ukryć swą przynależność do organizacji kontrewolucyjnej oraz służbę w b[ylej] armii polskiej, zmienili swe prawdziwe nazwiska.

Как правило, б. офицеры польской армии перед уходом закордон уничтожали свои документы, приобретая новые на другие фамилии.

В числе арестованных перебежчиков был выявлен и разоблачен как участник к-р повстанческой организации „ЗВЗ”, б. подхоронжий польской армии ЖЕБРОВСКИЙ Роман Владиславович⁶⁴.

ЖЕБРОВСКИЙ является сыном б. полковника польской армии ЖЕБРОВСКОГО Владислава, известного нам как руководителя к-р повстанческого центра „ЗВЗ” на территории Западных областей УССР.

На следствии ЖЕБРОВСКИЙ показал, что по возвращении из б. польской армии в г. Львов он по рекомендации своего отца познакомился с ЯВОРСКИМ Яном⁶⁵, б. подпоручиком польской армии, которым и был завербован в к-р повстанческую организацию.

ЯВОРСКИЙ Ян „КОВАЛЬ” нам известен как личный ад’ютант ЖЕБРОВСКОГО Владислава.

Будучи связан по к-р работе с ЯВОРСКИМ, ЖЕБРОВСКИЙ, якобы, от него узнал, что отец его после ареста руководителя к-р повстанческого центра „ЗВЗ” в Львове б. генерала польской армии ЯНУШАЙТИСА⁶⁶ возглавил руководство этой организацией.

Кроме того, ЯВОРСКИЙ рассказал ЖЕБРОВСКОМУ, что непосредственно связан по к-р работе с его отцом, по заданию которого, помимо вербовочной работы занимается переправами б. офицеров польской армии в Венгрию.

После ареста ЯНУШАЙТИСА, как показал ЖЕБРОВСКИЙ, руководством организации „ЗВЗ” был разработан специальный план его освобождения из-под стражи, но осуществить это не удалось по неизвестным для ЖЕБРОВСКОГО причинам.

В целях освобождения ЯНУШАЙТИСА предполагалось переодеть 2–3 человек из участников организации „ЗВЗ” в форму сотрудников НКВД, которые проникнув в здание тюрьмы выведут его, якобы, для сопровождения на допрос.

В декабре месяце 1939 года ЖЕБРОВСКИЙ по заданию отца и ЯВОРСКОГО, вместе с участниками к-р повстанческой организации „ЗВЗ” КОСАНЬ Мечиславом были направлены в Венгрию с заданием проинформировать военного атташе польского посольства в Венгрии о состоянии организации.

Помимо этого, они должны были там рассказать об аресте отдельных участников организации, о возвратившемся в г. Львов курьере № 1⁶⁷, получить дальнейшие указания по работе организации, деньги и возвратиться обратно.

Направляя ЖЕБРОВСКОГО и КОСОНЬ за-границу, ЯВОРСКИЙ детально ознакомил их с маршрутом, дав явки в г.г. Стрий и Долина

Z reguły b[yli] oficerowie armii polskiej przed ucieczką za granicę niszczyli swoje dokumenty, zdobywając nowe na inne nazwiska.

Wśród aresztowanych uciekinierów został ujawniony i zdemaskowany jako członek k-r organizacji powstańczej „ZWZ”, b[yli] podchorąży armii polskiej ŻEBROWSKI Roman syn Władysława⁶⁴.

ŻEBROWSKI jest synem b[yłego] pułkownika armii polskiej ŻEBROWSKIEGO Władysława, znanego nam jako kierownik k-r centrum powstańczego „ZWZ” na terytorium zachodnich obwodów USRS.

W śledztwie ŻEBROWSKI zeznał, że po powrocie z b[yłej] armii polskiej do m. Lwowa, z rekomendacji swego ojca zapoznał się z JAWORSKIM Janem⁶⁵, b[yłym] podporucznikiem armii polskiej, przez którego został zwerbowany do k-r organizacji powstańczej.

JAWORSKI Jan „KOWAL” jest nam znany jako osobisty adiutant ŻEBROWSKIEGO Władysława.

ŻEBROWSKI, związany z JAWORSKIM pracą k-r, podobno dowiedział się od niego, że jego ojciec po aresztowaniu kierownika k-r centrum powstańczego „ZWZ” we Lwowie, b[yłego] generała armii polskiej JANUSZAJTISA⁶⁶, stanął na czele kierownictwa tej organizacji.

Oprócz tego JAWORSKI powiedział ŻEBROWSKIEMU, że jest bezpośrednio związany w k-r pracy z jego ojcem, na którego polecenie oprócz pracy werbunkowej zajmuje się przerzutem b[yłych] oficerów armii polskiej na Węgry.

Po aresztowaniu JANUSZAJTISA, jak zeznał ŻEBROWSKI, kierownictwo organizacji „ZWZ” opracowało specjalny plan uwolnienia go z aresztu, lecz zrealizować tego nie udało się z nieznanymi ŻEBROWSKIEMU przyczynami.

W celu uwolnienia JANUSZAJTISA planowano przebrać 2–3 członków organizacji „ZWZ” w mundury pracowników NKWD, którzy dostawszy się do budynku więzienia mieli wyprowadzić go rzekomo na przesłuchanie.

W grudniu 1939 roku ŻEBROWSKI, na polecenie ojca i JAWORSKIEGO, razem z członkiem k-r organizacji powstańczej „ZWZ” KOSONIEM Mieczysławem, zostali skierowani na Węgry z zadaniem poinformowania wojskowego attaché ambasady polskiej na Węgrzech o stanie organizacji.

Oprócz tego byli zobowiązani opowiedzieć tam o aresztowaniu poszczególnych członków organizacji, o powrocie do m. Lwowa kuriera nr 1⁶⁷, otrzymać dalsze wytyczne dotyczące pracy organizacyjnej, pieniądze i wrócić z powrotem.

Kierując ŻEBROWSKIEGO i KOSONIA za granicę, JAWORSKI dokładnie zapoznał ich z marszrutą, dając w m.m. Stryju i Dolinie kontakty z przewodnikami ŻUCZYDŁO⁶⁸, CHORINIEM i BENESZEM (aresztowani), którzy powinni byli przeprowadzić ich na Węgry.

к переправщикам ЖУЧИДЛО⁶⁸, ХОРИНЬ и БЕНЕШ (арестованы), которые должны были переправить их в Венгрию.

В г. Стрий, скрываясь на явке у ЖУЧИДЛО, ЖЕБРОВСКИЙ и КОСОНЬ познакомились с неизвестными, якобы, им до этого лицами ПШИБОШ Владиславом, ГЕНЗЛЕРОМ Эрвином⁶⁹ и БУДЗИНСКИМ, которые также должны были идти в Венгрию.

Пробыв на явке в г. Стрий около 3-х дней, ЖЕБРОВСКИЙ с указанной выше группой лиц выехали в м. Долина, где на станции по обусловленному ранее паролю, данному им ЖУЧИДЛО, встретились с другим переправщиком ХОРИНЬ.

ХОРИНЬ в свою очередь в поле за гор. Стрий передал группу ЖЕБРОВСКОГО переправщику БЕНЕШ, который и должен был перевести их через границу, однако не доходя 5-6 километров совпогранохраной они были задержаны и арестованы.

На следствии ЖЕБРОВСКИЙ и КОСОНЬ назвали известных им участников организации „ЗВЗ” и места тайнохранимого оружия по Львову.

Арестованный вместе с ЖЕБРОВСКИМ при попытке перехода границы в Венгрию ГЕНЗЛЕР, в результате агентурно-камерной разработки на следствии сознался, что настоящая его фамилия не ГЕНЗЛЕР, а СТЫРСКИЙ и является он б. офицером авиачастей польской армии в чине капитана.

ГЕНЗЛЕР-СТЫРСКИЙ по гор. Львову был связан с к-р повстанческой организацией через некоего „КОВАЛЯ” (он же ЯВОРСКИЙ), по заданию которого следовал за-границу, как летчик-специалист с целью вступить в формирующиеся там польские легионы.

Кроме этого, разоблачены как участники к-р повстанческой организации задержанные на границе перебежчики б. офицеры польской армии ПШИБОШ Александр, ХОНУС и друг., следовавшие закордон вместе с группой ЖЕБРОВСКОГО.

По существу показаний ЖЕБРОВСКОГО и друг. приняты меры к установке и аресту проходящих лиц и изъятию оружия.

Следственную работу над арестованными продолжаем.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 РАНГА
СЕРОВ

^а-№ 2575/СН-^а
31 июля 1940 г.
г. Киев

Ukrywając się w m. Stryju w lokalu konspiracyjnym u ŻUCZYDŁY, ŻEBROWSKI i KOSOŃ poznali nie znanych im podobno do tej pory PSZIBOSZA Władysława, GENZLERA Erwina⁶⁹ i BUDZINSKIEGO, którzy również mieli iść na Węgry.

Po około trzech dniach pobytu w lokalu konspiracyjnym w m. Stryju ŻEBROWSKI wyjechał z wymienioną wyżej grupą osób do m. Doliny, gdzie na stacji na umówione wcześniej hasło, które otrzymał od ŻUCZYDŁY, spotkał się z następnym przewodnikiem CHORINIEM.

CHORIŃ ze swej strony, w polu za mias[tem] Stryjem przekazał grupę ŻEBROWSKIEGO przewodnikowi BENESZOWI, który miał ją przeprowadzić przez granicę, jednak nie dochodząc do niej, w odległości 5–6 kilometrów zostali zatrzymani przez sowiecką straż pograniczną i aresztowani.

W śledztwie ŻEBROWSKI i KOSOŃ wymienili znanych im członków organizacji „ZWZ” oraz miejsca tajnego przechowywania broni we Lwowie.

Aresztowany razem z ŻEBROWSKIM przy próbie przekroczenia granicy na Węgry GENZLER, w wyniku agenturalnego rozpracowania w celi [więziennej] przyznał się w śledztwie, że prawdziwe jego nazwisko to nie GENZLER, lecz STYRSKI i jest on b[ytym] oficerem wojsk lotniczych armii polskiej w stopniu kapitana.

GENZLER-STYRSKI miał w m. Lwowie powiązania z k-r organizacją powstańczą przez niejakiego „KOWALA” (on-że JAWORSKI), na którego polecenie udawał się za granicę jako specjalista lotnik w celu wstąpienia do formujących się tam polskich legionów.

Oprócz tego, zdemaskowani jako członkowie k-r organizacji powstańczej, zatrzymani zostali na granicy uciekinierzy, by[li] oficerowie armii polskiej, PSZIBOSZ Aleksander, CHONUS i in., idący za kordon razem z grupą ŻEBROWSKIEGO.

Na podstawie zeznań ŻEBROWSKIEGO i in. podjęto kroki w celu ustalenia i aresztowania osób wymienianych [w śledztwie] oraz konfiskaty broni.

Pracę śledczą nad aresztowanymi kontynuujemy.

LUDOWY KOMISARZ SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS
KOMISARZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 RANGI
SIEROW

^a-nr 2575/SN-a
31 lipca 1940 r.
m. Kijów

Примітки

^a -^a Вписано від руки.

^a Вписано від руки.

^b Прямокутна печатка про надходження документу з нерозбірливим підписом.

¹ Жимерський Юзеф Броніслав, нар. 6.11.1902 у Кракові, капітан бронетанкових військ з 1 бронетанкового батальйону, псевдо „Піотр”. Жимерський Станіслав Адам, нар. 23.3.1905, підпоручник авіації з 1 п.ав., псевдо „Павел”. (ЦВА, Ап. 10133+2833; *MSWojsk. Tajny Dziennik Personalny*, 1935 № 1, с. 67, 149; *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. 1, Londyn 1970, с. 72, 234, 235).

² Обидва офіцери були відправлені в грудні 1939 з Парижа до окупованої Польщі з кур'єрською поштою: „Павел” з „Інструкцією для Громадянина Раконя” від 4.12.1939 до Варшави, а „Піотр” до Львова. Як випливає з цього донесення, вони були разом під час кур'єрської подорожі. (*Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. 1, с. 10–21 та 72 і 234–235).

³ СЗБ – Союз Збройної Боротьби, таємна військова організація, яка була складовою частиною Польських збройних сил, вона підлягала через свого Головного Коменданта Верховному Головнокомандуючому. Заснована Верховним Головнокомандуючим, ген. В. Сікорським (псевдо „Еугенюш Стражніца”, „Газда”) 13.11.1939 замість утвореної ген. М. Токажевським-Карашевичем 27.9.1939, ще під час облоги Варшави, підпільної військової організації Служіння перемозі Польщі (СЗП). В період 12.1939–1.1940 СЗП повністю підпорядкувалася СЗБ. Головним Комендантом СЗБ було призначено ген. К. Соснковського (псевдо „Юзеф Годземба”), який перебував тоді в Парижі, тому однією із найважливіших проблем було утримання зв'язку з організацією в Польщі. До завдань СЗБ належало підтримування патріотичних настроїв у суспільстві, організація і здійснення активного опору окупантам і ренегатам, які вислужувалися перед ними і підготовка загального збройного повстання. СЗБ діяв на території обох окупацій, при чому територію Речі Посполитої було поділено організаційно на 6 регіонів [поль. obszar]; до складу регіонів входили округи [поль. okręg], в округах – райони [поль. obwód], найнижчі організаційні ячейки були утворені з 5-ти осіб (відділення). Спочатку коменданти регіонів підлягали безпосередньо Головному Комендантові, але вже 16.1.1940 було встановлено командування: на території німецької окупації (з регіонами: № 1 – Варшава, № 4 – Краків, № 5 – Познань і № 6 – Торунь), комендант дипл. полк. С. Ровецький, псевдо „Раконь”, „Грабіца”, „Каліна”, „Грот” і на радянській території (з регіонами: № 2 – Білосток, № 3 – Львів), комендант ген. М. Токажевський-Карашевич, псевдо „Столярський”, „Торвід”, „Доктор”, а після його арешту ген. Окулицький, псевдо „Куля”, „Ян Мрувка”, „Кобра”, „Недзвядек”. 30.6.1940 у зв'язку з поразкою Франції і необхідністю переміщення Верховної Влади РП на Британські острови, встановлено Головне Командування СЗБ в Країні з ген. Ровецьким на чолі (призначений генерал-майором 3.5.1940), як начальником організації на території обох окупацій. На радянській території активність СЗБ була обмеженою внаслідок інтенсивної діяльності агентури НКВД, численних арештів і масових депортацій, які розбивали конспіративні сітки. Структури СЗБ на цих територіях були відновлені а потім розбудовані тільки після вибуху німецько-радянської війни в червні 1941. Наказом Верховного Головнокомандуючого від 14.2.1942 змінено назву СЗБ на АК – Армію Крайову.

⁴ Сікорський Владислав (20.5.1881–4.7.1943) – політик, генерал-полковник, письменник і теоретик військової справи. Випускник Львівського політехнічного інституту. Діяч національно-визвольного руху і суспільний діяч, який спочатку близько співпрацював з Ю. Пілсудським. Пов'язаний з ППС – Фракцією Революційною, в 1908

Przypisy

^{a-a} wpisano odręcznie

^a wpisano odręcznie

^b prostokątna pieczęćka wpływu z parafą nieczytelną

¹ Żymierski Józef Bronisław ur. 6.11.1902 w Krakowie, kpt. br. panc. z I baonu panc., ps. „Piotr” oraz Żymierski Stanisław Adam ur. 23.3.1905, ppor. lot. z I p.lot., ps. „Paweł”. CAW, Ap. 10133 + 2833; *MSWojsk. Tajny Dziennik Personalny*, 1935 nr 1, s. 67, 149; *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. 1, Londyn 1970, s. 72, 234, 235.

² Obydwaj oficerowie zostali wyprawieni w grudniu 1939 z Paryża do okupowanego Kraju z pocztami kurierskimi: „Paweł” z *Instrukcją dla Obywatela Rakonia* z 4.12.1939 do Warszawy, zaś „Piotr” do Lwowa. Jak wynika z niniejszego meldunku, odbywali razem podróż kurierską. *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. 1, s. 10–21 oraz 72 i 234–235.

³ ZWZ – Związek Walki Zbrojnej, tajna organizacja wojskowa stanowiąca integralną część Polskich Sił Zbrojnych, podległa przez swego Komendanta Głównego Naczelnemu Wodzowi. Powołana przez Naczelnego Wodza, gen. W. Sikorskiego (ps. „Eugeniusz Strażnica”, „Gazda”) w dniu 13.11.1939 w miejsce struktur utworzonej przez gen. M. Tokarzewskiego-Karaszewicza 27.9.1939, jeszcze podczas oblężenia Warszawy, podziemnej organizacji wojskowej Służba Zwycięstwu Polski. W okresie 12.1939–1.1940 SZP w całości podporządkowała się ZWZ. Komendantem Głównym ZWZ został mianowany gen. K. Sosnkowski (ps. „Józef Godziemba”) przebywający wówczas w Paryżu, stąd jednym z najistotniejszych problemów było utrzymanie łączności z organizacją krajową. Do zadań ZWZ należało podtrzymywanie nastrojów patriotycznych w społeczeństwie, organizowanie i realizacja czynnego oporu wobec okupantów i wysługujących się im renegatów oraz przygotowanie do powszechnego powstania zbrojnego. ZWZ działał na terenie obydwu okupacji, przy czym terytorium Rzeczypospolitej podzielono pod względem organizacyjnym na 6 obszarów; w skład obszarów wchodziły okręgi, w okręgach obwoły, najniższymi komórkami były 5-osobowe sekcje. Początkowo komendanci obszarów podlegali bezpośrednio Komendantowi Głównemu, ale już 16.1.1940 zostały ustanowione komendy: okupacji niemieckiej (z obszarami: Nr 1 – Warszawa, Nr 4 – Kraków, Nr 5 – Poznań i Nr 6 – Toruń), komendant płk dypl. S. Rowecki ps. „Rakoń”, „Grabica”, „Kalina”, „Grot” i okupacji sowieckiej (z obszarami: Nr 2 – Białystok i Nr 3 – Lwów), komendant gen. M. Tokarzewski-Karaszewicz ps. „Stolarski”, „Torwid”, „Doktor”, a po jego aresztowaniu gen. Okulicki ps. „Kula”, „Jan Mrówka”, „Kobra”, „Niedźwiadek”. 30.6.1940 w związku z klęską Francji i koniecznością translokacji Naczelnych Władz RP na Wyspy Brytyjskie, została ustanowiona Komenda Główna ZWZ w Kraju z gen. Roweckim na czele (mianowany gen. brygady 3.5.1940), jako zwierzchnikiem organizacji na terenie obydwu okupacji. Na terenie okupacji sowieckiej aktywność ZWZ była ograniczona w rezultacie intensywnej infiltracji przez agentury NKWD, licznych aresztowań i masowych deportacji rozbijających siatki konspiracyjne. Struktury ZWZ na terenach tych zostały odbudowane, a następnie rozbudowane dopiero po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej w czerwcu 1941. Rozkazem Naczelnego Wodza z 14.2.1942 ZWZ został przemianowany na AK – Armię Krajową.

⁴ Sikorski Władysław (20.5.1881–4.7.1943) – polityk, gen. broni, pisarz i teoretyk wojskowości. Absolwent Politechniki Lwowskiej. Działacz niepodległościowy i społeczny początkowo ściśle współpracujący z J. Piłsudskim. Związany z PPS–Fracją Rewolucyjną, w 1908 współorganizator Związku Walki Czynnej. W okresie I wojny światowej w Legionach Polskich, a od 1918 w WP. Podczas wojny polsko-sowieckiej gen. brygady, m.in. dca 5, a potem 3 Armii. Awansowany do stopnia gen. dywizji, od 1921 na wysokich stanowiskach – szefa Sztabu Generalnego WP, a także premiera, ministra spraw wewnętrznych, ministra spraw wojskowych, generalnego inspektora piechoty. W związku z odmienną koncepcją organizacji najwyższych władz wojskowych popadł w otwarty konflikt z Piłsudskim. Od 1928 bez przydziału służbowego. Współtwórca

один із організаторів Союзу активної боротьби. У період I світової війни в Польських легіонах, а з 1918 у ВП. Під час польсько-радянської війни генерал-майор, командуючий 5-ю, а потім 3-ю Армією. Одержав чин генерал-лейтенанта, з 1921 на високих постах – начальника Генерального Штабу ВП, а також прем'єр-міністра, міністра внутрішніх справ, міністра військових справ, генерального інспектора піхоти. У зв'язку з іншою концепцією організації вищої військової влади увійшов у відкритий конфлікт з Пілсудським. З 1928 – без службового призначення. Один із засновників антисанацийної опозиції. Під час вересневої кампанії 1939 без службового призначення, з 28.9.1939 командуючий ВП у Франції. Прем'єр-міністр Уряду РП на еміграції та міністр військових справ, а з 7.11.1939 – Верховний Головнокомандуючий і генеральний інспектор збройних сил. Критикований за помилки під час французької кампанії 1940, залишився однак на посаді прем'єр-міністра Уряду РП і відновив у Великобританії Польські збройні сили. Під тиском Великобританії, всупереч багатьом польським політикам, підписав 30.7.1941 угоду про відновлення дипломатичних відносин і створення Польської Армії в СРСР. Загинув в авіакатастрофі в Гібралтарі, обставини якої досі не з'ясовані. Похований на кладовищі польських пілотів в Ньюарк під Лондоном.

⁵ Правильно – Соснковський Казімеж (19.11.1885–10.10.1969). Діяч національно-визвольного руху, генерал-полковник. Студював у Варшавському і Львівському політехнічних інститутах. Член ППС, один з керівників Бойової організації ППС. В 1908 засновник Союзу активної боротьби, в 1910 один із засновників Стрілецького союзу. Під час I світової війни в Польських легіонах, начальник штабу I Бригади, заарештований разом з Пілсудським, разом з ним перебував у тюрмі в Німеччині в 1917–1918 рр. Після повернення до Польщі один із організаторів ВП. Під час польсько-радянської війни член Ради оборони держави, командуючий Запасною Армією і Північно-східним фронтом, у 1921–1924 міністр військових справ. Представник Польщі у справах роззброєння в Лізі націй. Інспектор Армії „Поділля”, а потім Армії „Полісся”. У вересневій кампанії 1939 командуючий південним фронтом, потім перебрався через Карпати і Угорщину до Парижа, де виконував вищі державні обов'язки – заступника Президента РП, голови Комітету з питань Польщі і Політичного комітету в уряді Сікорського. З 11.1939 до 6.1940 – Головний комендант СЗБ. Після поразки Франції – в Лондоні в знак протесту поступкам у справі польського східного кордону в договорі Сікорський–Майський у 7.1941 пішов з уряду. Потім безрезультатно добивався призначення у військо. Після смерті ген. Сікорського призначений Верховним Головнокомандуючим. Переконалий противник встановлення співпраці з Радянським Союзом перед нормалізацією політичних відносин з ним, виступав також проти організації Варшавського повстання. Під тиском Великобританії звільнений з посади 30.9.1944, оселився в Канаді. Один з керівників польської еміграції.

⁶ Союз Збройної Боротьби у Львові організований у двох напрямках – в другій декаді грудня 1939 прибув з Парижа емісар Тадеуш Стровський, псевдо „Тужима” і встановив зв'язок з полк. Владиславом Жебровським, який під псевдом „Жук” прийняв командування Регіоном № 3 СЗБ. Натомість під кінець грудня 1939 прибув з Варшави майор Альфонс Александер Кльоц – емісар ген. Токажевського-Карашевича, тоді ще коменданта організації Служіння перемозі Польщі, який довірив командування Львівським округом підполковнику Я. Соколовському, псевдо „Тшаска”. У січні 1940, коли СЗП була перетворена в СЗБ, „Тшаска” відмовився від підпорядкування полк. „Жукові”. Внаслідок постала у Львові друга організація СЗБ, іменована відтоді СЗБ-2, організацію полк. „Жука” названо СЗБ-1. Організації СЗБ-1 і СЗБ-2 проіснували до початку німецької окупації, але після численних арештів і внаслідок дій агентів НКВД існували лише в залишковій формі.

⁷ Згідно з „Інструкцією для громадянина Раконя”, п. VII.3.6. (див. прим. 2) радіостанція в Парижі повинна була розпочати роботу 10.12.1939. Проте перша радіостанція у Франції з криптонімом „Регіна” почала працювати тільки 25.1.1940, її за-

opozycji antysanacyjnej. Podczas kampanii wrześniowej 1939 bez przydziału służbowego, od 28.9.1939 dowódca WP we Francji. Premier Rządu RP na uchodźstwie oraz minister spraw wojskowych, a od 7.11 t.r. Wódz Naczelny i generalny inspektor sił zbrojnych. Krytykowany za błędy podczas kampanii francuskiej 1940 pozostał jednak na stanowisku premiera Rządu RP i odbudował w Wielkiej Brytanii Polskie Siły Zbrojne. Pod naciskiem W. Brytanii, mimo sprzeciwu wielu polskich polityków, podpisał 30.7.1941 układ o wznowieniu stosunków dyplomatycznych i utworzeniu Armii Polskiej w ZSRS. Zginął w katastrofie lotniczej w Gibraltarze, której okoliczności nie wyjaśniono do dziś. Pochowany na cmentarzu lotników polskich w Newark pod Londynem.

⁵ Właściwie Sosnkowski Kazimierz (19.11.1885–10.10.1969). Działacz niepodległościowy, gen. broni. Studiował na Politechnice Warszawskiej oraz Lwowskiej. Członek PPS, jeden z przywódców Organizacji Bojowej PPS. W 1908 założyciel Związku Walki Czynnej, a w 1910 współorganizator Związku Strzeleckiego. Podczas I wojny światowej w Legionach Polskich, szef sztabu I Brygady, aresztowany wraz z Piłsudskim i razem z nim więziony w Niemczech w l. 1917–1918. Po powrocie do kraju współorganizator WP. W czasie wojny polsko-sowieckiej członek Rady Obrony Państwa, dowódca Armii Odwodowej i Frontu Północno-Wschodniego, 1921–1924 minister spraw wojskowych. Delegat Polski ds. rozbrojenia w Lidze Narodów. Inspektor Armii „Podole”, a potem Armii „Polesie”. W kampanii wrześniowej 1939 dowódca Frontu Południowego, następnie przedostał się przez Karpaty i Węgry do Paryża, gdzie pełnił najwyższe funkcje państwowe – zastępcy Prezydenta RP, przewodniczącego Komitetu ds. Kraju i Komitetu Politycznego w rządzie Sikorskiego. Od 11.1939 do 6.1940 także Komendant Główny ZWZ. Po klęsce Francji w Londynie, na znak protestu przeciwko ustępstwom w sprawie polskiej granicy wschodniej w układzie Sikorski–Majski, w 7.1941 ustąpił z rządu. Potem bezskutecznie zabiegał o przydział w wojsku. Po śmierci gen. Sikorskiego mianowany Naczelnym Wodzem. Zdecydowany przeciwnik nawiązania współpracy ze Związkiem Sowieckim przed unormowaniem stosunków politycznych, był również przeciwny wybuchowi Powstania Warszawskiego. Pod naciskiem Wielkiej Brytanii zdymisjonowany 30.9.1944, osiadł na stałe w Kanadzie. Jeden z faktycznych przywódców emigracji polskiej.

⁶ Związek Walki Zbrojnej był we Lwowie organizowany dwutorowo – w drugiej dekadzie grudnia 1939 przybył z Paryża emisariusz Tadeusz Strowski ps. „Turzyna” i nawiązał kontakt z płk. Władysławem Żebrowskim, który pod ps. „Żuk” objął Komendę Obszaru nr 3 ZWZ. Natomiast pod koniec grudnia t.r. przybył z Warszawy mjr Alfons Aleksander Kloc – emisariusz gen. Tokarzewskiego-Karaszewicza, wtedy jeszcze komendanta organizacji Służba Zwycięstwu Polski, który dowództwo lwowskiego okręgu powierzył ppłk. J. Sokołowskiemu ps. „Trzaska”. W styczniu 1940, gdy SZP została przekształcona w ZWZ, ppłk „Trzaska” odmówił podporządkowania się płk. „Żukowi”. W rezultacie powstała we Lwowie druga organizacja ZWZ, określana odąd jako ZWZ-2, zaś organizację płk. „Żuka” nazwano ZWZ-1. Organizacje ZWZ-1 i ZWZ-2 dotrwały do początków okupacji niemieckiej, ale po licznych aresztowaniach i w wyniku infiltracji przez agentów NKWD już tylko w formie szczątkowej.

⁷ Zgodnie z *Instrukcją dla Obywatela Rakonia* p. VII.3.b. (por. przypis 2) radiostacja w Paryżu powinna rozpocząć pracę 10.12.1939. Jednak dopiero 25.1.1940 została uruchomiona we Francji pierwsza radiostacja o kryptonimie „Regina”, której zadaniem było nawiązanie i utrzymanie łączności z Krajem oraz polskimi placówkami w państwach ościennych, zwłaszcza na Węgrzech i w Rumunii. Po rozesłaniu kurierów z elementami ruchu 19.2.1940 nawiązano łączność z bazą w Bukareszcie, a 8.3 t.r. z bazą w Budapeszcie. *Dziękuję Wam Rodacy*, Londyn 1973, s. 104–106; J. Tucholski *Cichociemni*, wyd. 3 uzup. Warszawa 1988, s. 14. Odmianą datę – 24.12.1939 – podaje K. Malinowski *Żołnierze łączności walczącej Warszawy*, Warszawa 1983, s. 33.

⁸ Baza Nr II w Bukareszcie kryptonim „Bolek” rozpoczęła pracę w grudniu 1939. Do zadań jej należało utrzymywanie szlaków kurierskich, przekazywanie poczty, pośredniczenie w przekazywaniu pieniędzy do Kraju oraz łączność radiowa. Utrzymywała ona szlaki z Bukaresztu na terytory okupacji sowieckiej; szlak do Warszawy był dla niej zadaniem drugoplanowym. Po usunięciu w listopadzie 1940 polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego w Rumunii przeszła na pracę

вданням було встановлення і утримання зв'язку з Польщею та польськими представництвами в сусідніх державах, особливо в Угорщині і в Румунії. Після розсилки кур'єрів з відповідними інструкціями 19.2.1940 встановлено зв'язок з базою в Бухаресті, а 8.3.40 з базою в Будапешті. (*Dziękuję Wam Rodacy*, Londyn 1973, с. 104–106; J. Tucholski *Cichociemni*, wyd. 3 uzup. Warszawa 1988, с. 14. Іншу дату – 24.12.1939 подає К. Маліновський. K. Malinowski *Żołnierze łączności walczącej Warszawy*, Warszawa 1983, с. 33).

⁸ База № II в Бухаресті (криптонім „Болек”) розпочала працю в грудні 1939. До її завдань належало утримування кур'єрських зв'язків, передача пошти, посередництво в передачі грошей до Польщі та радіозв'язок. Вона утримувала конспіративні зв'язки з Бухарестом на радянські території; зв'язок з Варшавою був для неї другорядним завданням. Після ліквідації в листопаді 1940 польського дипломатичного представництва в Румунії вона перейшла в підпілля, а після арештів навесні 1943 перестала діяти. (*Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej*, т. 3, *Armia Krajowa*, Londyn 1950, с. 230).

⁹ Mickiewicz Adam *Dziady i Poema*, Wyd. Biblioteka Polska [Warszawa 1925].

¹⁰ Серов Іван (1905–1990) – комісар державної безпеки 3-го рангу. В 1939 народний комісар внутрішніх справ УРСР, в 1941 – заступник народного комісара внутрішніх справ СРСР. В 1944–1945 рр. відповідальний за безпеку тилу фронту, організатор викрадення керівників польської підпільної держави в 3.1945 („процес шістнадцяти”). В 1954–1958 – голова КГБ при Раді Міністрів СРСР, в 1963 – позбавлений звання Героя Радянського Союзу і розжалований до чину генерал-полковника.

¹¹ Берія Лаврентій (1899–1953). В органах державної безпеки з 1921. В 1938–1945 народний комісар внутрішніх справ, з 1941 – заступник голови Ради Народних Комісарів, потім Ради Міністрів СРСР, а останнім часом (1953) перший заступник голови Ради Міністрів і міністр внутрішніх справ. В 1939–1953 член Політбюро, потім Президія ЦК ВКП(б) – КПСС. Страчений 23.12.1953.

¹² Конспіративної організації з такою назвою не згадують досі ніякі доступні джерела. Можливо, йдеться про організацію „Визволення”, яка групувала молодь, пов'язану з Народною гімназичною і університетською організацією (НОГА – Narodowa Organizacja Gimnazjalna i Akademicka). За твердженням Є. Венгерського, після вересня 1939 вона перетворилася в організацію військового і розвідувально-інформаційного характеру. (J. Węgierski *Lwów pod okupacją sowiecką*, Warszawa 1991, с. 27. Дали: J. Węgierski *Lwów...*). Про арешти серед молоді з інтелігентського середовища, пов'язаної з Кадетським корпусом № 1 у Львові, пише у спогадах К. Жигульський. K. Żygulski *Jestem z lwowskiego etapu*, Warszawa 1994, с. 124.

¹³ Кшиж Адам, нар. 1921 у Львові, гімназист. Заарештований 8.12.1939. Обвинувачений за ст. 54-2-11 КК УРСР; серед документів немає вироку та інформації про місце відбування кари. Помер у таборі 23.9.1943. ДА СБУ, Львів, спр. П-32437 (ЦА МВСіА, № У 1/227/Ф).

¹⁴ Пістль Густав, нар. 5.7.1920 у Львові, випускник Кадетського корпусу № 1. Заарештований 10.12.1939. Спочатку в'язень тюрми у Львові, потім у Києві. Обвинувачений за ст. 54-2-11 КК УРСР. Рішенням ОСО від 29.3.1941 засуджений до 8 років ИТЛ. Вивезений до Севжелдорлагу. Його батько, поручник Пістль Рудольф Густав, нар. 9.4.1889, бухгалтер Кадетського корпусу № 1 у Львові, перебував у старобільському таборі, розстріляний у Харкові в 1940. ДА СБУ, Львів, спр. П-13986 (ЦА МВСіА, № У 1/278/Ф). J. Tucholski *Mord w Katyniu*, Warszawa 1991, с. 471, 987.

¹⁵ Кухарський Єжи, нар. 1911, син Еугенюша Кухарського, професора філології Університету Яна Казимира (УЯК) у Львові. Після війни юрист у Сполучених Штатах Америки. (*Polski Słownik Biograficzny*, т. 16).

konspiracyjną, zaś po aresztowaniach wiosną 1943 zaprzestała działalności. *Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej*, t. 3, *Armia Krajowa*, Londyn 1950, s. 230.

⁹ Mickiewicz Adam *Dziady i Poema*, Wyd. Biblioteka Polska [Warszawa 1925].

¹⁰ Sierow Iwan (1905–1990) – komisarz bezpieczeństwa państwowego 3 rangi. W 1939 komisarz ludowy spraw wewnętrznych USRS, w 1941 zastępca komisarza ludowego spraw wewnętrznych ZSRS. W l. 1944–1945 odpowiedzialny za bezpieczeństwo zaplecza frontu, organizator porwania przywódców podziemnego państwa polskiego w 3.1945 (proces szesnastu). W l. 1954–1958 przewodniczący KGB przy Radzie Ministrów ZSRS, w 1963 pozbawiony tytułu Bohatera Związku Sowieckiego i zdegradowany do stopnia gen. pułkownika.

¹¹ Beria Ławrientij (1899–1953). W organach bezpieczeństwa państwowego od 1921. W l. 1938–1945 ludowy komisarz spraw wewnętrznych, od 1941 zastępca przewodniczącego Rady Komisarzy Ludowych, następnie Rady Ministrów ZSRS, a ostatnio (1953) pierwszy zastępca przewodniczącego Rady Ministrów i minister spraw wewnętrznych. W l. 1939–1953 członek Politbiura, następnie Prezydium KC WKP(b) – KPZS. Stracony 23.12.1953.

¹² Organizacji konspiracyjnej o takiej nazwie nie wymienia dotychczas żadne dostępne źródło. Być może chodzi o organizację „Wyzwolenie”, która grupowała młodzież związaną z Narodową Organizacją Gimnazjalną i Akademicką (NOGA). Według J. Węgierskiego po wrześniu 1939 przekształciła się ona w organizację o charakterze wojskowym i wywiadowczo-informacyjnym. J. Węgierski *Lwów pod okupacją sowiecką*, Warszawa 1991, s. 27. (dalej: J. Węgierski *Lwów...*). O aresztowaniach wśród młodzieży ze środowiska inteligenckiego, powiązanej z Korpusem Kadetów nr 1 we Lwowie, pisze w swych wspomnieniach K. Żygułski *Jestem z lwowskiego etapu*, Warszawa 1994, s. 124.

¹³ Krzyż Adam ur. 1921 we Lwowie, gimnazjalista. Aresztowany 8.12.1939. Oskarżony z § 54-2-11 KK USRS; w aktach brak wyroku oraz informacji o miejscu odbywania kary. Zmarł w obozie 23.9.1943. PA SBU Lwów, sygn. P-32437 (CA MSWiA, sygn. U I/277/F).

¹⁴ Pisl Gustaw ur. 5.7.1920 we Lwowie. Absolwent Korpusu Kadetów nr 1. Aresztowany 10.12.1939. Początkowo więziony we Lwowie, potem w Kijowie. Oskarżony z § 54-2-11 KK USRS. Postanowieniem OSO z 29.3.1941 skazany na 8 lat ITŁ. Wywieziony do Siewzeldorlagu. Jego ojciec por. Pisl Rudolf Gustaw ur. 9.4.1889, płatnik Korpusu Kadetów nr 1 we Lwowie, był więziony w obozie starobielskim i dzieląc los wszystkich oficerów został rozstrzelany w Charkowie w 1940. PA SBU Lwów, sygn. P-13986 (CA MSWiA, sygn. U I/278/F). J. Tucholski *Mord w Katyniu*, Warszawa 1991, s. 471, 987.

¹⁵ Kucharski Jerzy ur. 1911, syn Eugeniusza Kucharskiego profesora filologii Uniwersytetu Jana Kazimierza (UJK) we Lwowie. Po wojnie prawnik w Stanach Zjednoczonych. *Polski Słownik Biograficzny*, t. 16.

¹⁶ Chmielewski Leonard Józef ur. 17.4.1919 w Lublinie, absolwent Korpusu Kadetów nr 1 (XX promocja w 1938), student Wydziału Chemii Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Stracony w 1940. Wymieniony na „liście ukraińskiej” pod nr 3113. *Śladami zbrodni katyńskiej*, Warszawa 1998.

¹⁷ Ingarden Jerzy Kazimierz ur. 19.10.1921 w Toruniu, syn Romana profesora filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wnuk Romana inżyniera, autora projektu generalnej regulacji Wisły. Z więzienia we Lwowie w 1940 wywieziony do obozu. Potem w AP w ZSRS (16 pp). Ukończył Szkołę Podchorążych Artylerii Plot., nast. służył jako ppor. w lotnictwie polskim w Wielkiej Brytanii. Odznaczony w bitwie o Ren w 1945. Do Polski powrócił 25.9.1948 by połączyć się z rodziną w Krakowie, gdzie zmarł 26.2.1949. CA MSWiA, sygn. 825d/30/41. *Polski Słownik Biograficzny*, t. 10.

¹⁸ Marciniak Piotr ps. „Emil”. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 7, s. 675.

¹⁹ Widawski Józef ur. 1914 w Janowie Lubelskim, pchor. rez., nauczyciel. W ZWZ-I łącznik „Emila” do Równego i Borysławia, ps. „Wit”, „Józek”. Aresztowany w Drohobyczu 31.3.1940.

¹⁶ Хмелевський Леонард Юзеф, нар. 17.4.1919 в Любліні, випускник Кадетського корпусу № 1 (XX випуск в 1938), студент хімічного факультету Університету Юзефа Пілсудського у Варшаві. Страчений в 1940. Згадуваний в „українському списку” під № 3113. (*Śladem zbrodni katyńskiej*, Warszawa 1998).

¹⁷ Ингарден Єжи Казімеж, нар. 19.10.1921 в Торуні, син Романа, професора філософії Ягеллонського університету в Кракові, онук Романа інженера, автора проекту генерального регулювання Вісли. З тюрми у Львові в 1940 вивезений до табору. Потім в АП в СРСР (16 пп). Закінчив Школу підхорунжих протиповітряної артилерії, потім служив підпоручником у польській авіації у Великобританії. Нагороджений в бою за Рейн в 1945. До Польщі повернувся 25.9.1948, щоб поєднатися з сім'єю в Кракові, де помер 26.2.1949. (ЦА МВСіА, № 825д/30/41. *Polski Słownik Biograficzny*, т. 10).

¹⁸ Марціняк Піотр, псевдо „Еміль”. (Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 7, с. 674).

¹⁹ Відавський Юзеф, нар. 1914 в Янові-Люблінському, підхорунжий запасу, вчитель. В СЗБ-1 зв'язківець „Еміля” до Рівного і Борислава, псевдо „Віт”, „Юзек”. Заарештований 31.3.1940 у Дрогобичі. Утримувався там само. Справу направлено на ОСО НКВД СРСР 22.6.1941, але у зв'язку із початком війни її не було розглянуто. Можливо розстріляний у Дрогобицькій в'язниці у червні 1941. ДА СБУ, № П-18441 (ЦА МВСіА, № У І/279/Ф).

²⁰ Із слідчих документів відомо, що Чеховський Ервін нар. 1897 у Вижниці (Румунія), офіцер запасу, лікар, діяч Стрілецького союзу в Бориславі був у СЗБ-1 комендантом у „Підокругу” Дрогобич, псевдо „Єзерський”. Заарештований 19.2.1940, в'язень тюрем у Дрогобичі і Києві. У групі 26 солдатів підпілля 2–4.7.1941 постав перед Військовим трибуналом КОВО, засуджений на смерть, розстріляний у Києві 7.7.1941. ДА СБУ, № П-35213, т. 1–10 (ЦА МВСіА, № У І/13-22/Ф).

²¹ Правильно Беровський Антоні. (Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 7, с. 674).

²² Вундерліх Збігнев Ришард, нар. 20.7.1907 у Варшаві, заступник повітового старости в Борщові і Самборі. В 1939 т.в.о. заступника старости в Зборові. У СЗБ-1 комендант Округу Тернопіль, псевдо „Валіцький”. Заарештований у Дрогобичі 27.3.1940. Спочатку у Дрогобицькій в'язниці, а з 5.4.1940 в Тернопільській в'язниці. Засуджений Військовим трибуналом КОВО на виїзній сесії у Тернополі у групі 20 учасників тернопільського підпілля 15–17.10.1940, отримав смертний вирок. Військова колегія Верховного суду СРСР 22.11.1940 і Президія Верховної Ради СРСР 21.12.1940 залишили вирок у силі. Розстріляний 27.12.1940 у Тернополі. ДА СБУ, Тернопіль, № 22967 (ЦА МВСіА, № У І/300/Ф, т. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie na starym ojców szlaku*, Biskupice 1994 (далі: Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*), с. 174, 194–195. *Органы государственной безопасности СССР в Великой отечественной войне*, т. 1, Москва 1995 (далі: *Органы государственной безопасности...*), с. 184–186. Пор. також протокол допиту П. Марціняка: ДА СБУ, № П-30031 (ЦА МВСіА, № У І/5/Ф).

²³ Стец Тадеуш Станіслав, нар. 29.11.1907 у Дрогобичі, капітан піхоти, 53 пп. В СЗБ-1 член вузького кола осіб у штабі (фактично начальник штабу) „Підокругу” Дрогобич, псевдо „Скеров”. Заарештований 31.3.1940, в'язень тюрем у Львові і Києві. Засуджений Військовим Трибуналом КОВО 2–4.7.1941 у групі 26 солдатів дрогобицького підпілля до страти. Не зберігся серед документів протокол виконання вироку, але оскільки з документації, яка існує, випливає, що решту осіб з цього процесу було розстріляно 7.7.1941 в Києві, можна здогадуватися, що це також дата смерті капітана Стеца. ДА СБУ, № П-35213, т. 1–10 (ЦА МВСіА, № У І/13/Ф).

²⁴ Курпель Юзеф, нар. 19.3.1911 у Львові, підпоручник піхоти запасу, 53 пп, студент юридичного факультету на УЯК у Львові. В СЗБ-1 з січня 1940 один із організаторів

Tam też więziony. Sprawę skierowano na OSO NKWD ZSRS 22.6.1941, ale z powodu wypadków wojennych nie została ona rozpatrzona. Prawdopodobnie został rozstrzelany w drohobyckim więzieniu w czerwcu 1941. PA SBU, sygn. P-18441 (CA MSWiA, sygn. U I/279/F).

²⁰ Z akt śledczych wiadomo, że Czechowski Erwin ur. 1897 w Wyżnicy (Rumunia), oficer rez., lekarz, działacz Związku Strzeleckiego w Borysławiu był w ZWZ-1 komendantem Podokręgu Drohobycz, ps. „Jeziński”. Aresztowany 19.2.1940, więziony w Drohobyczu i Kijowie. Sądzony w grupie 26 żołnierzy konspiracji 2–4.7.1941 przez Wojenny Trybunał KOWO, skazany na śmierć. Rozstrzelany w Kijowie 7.7.1941. PA SBU, sygn. P-35213, t. 1–10 (CA MSWiA, sygn. U I/13-22/F).

²¹ Właściwie Berowski Antoni. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 7, s. 675.

²² Wunderlich Zbigniew Ryszard ur. 20.7.1907 w Warszawie, wicestarosta powiatowy w Borszczowie i Samborze. W 1939 p.o. wicestarosty w Zborowie. W ZWZ-1 komendant Okręgu Tarnopol, ps. „Walicki”. Aresztowany w Drohobyczu 27.3.1940. Początkowo więziony w Drohobyczu, a od 5.4.1940 w Tarnopolu. Sądzony przez Wojenny Trybunał KOWO na sesji wyjazdowej w Tarnopolu w grupie 20 członków tarnopolskiej konspiracji 15–17.10.1940. Skazany na karę śmierci. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego ZSRS w dn. 22.11.1940 oraz Prezydium Rady Najwyższej ZSRS w dn. 21.12.1940 utrzymały wyrok w mocy. Rozstrzelany 27.12.1940 w Tarnopolu. PA SBU Tarnopol, sygn. 22967 (CA MSWiA, sygn. U I/300/F, t. 1–4). Cz. E. Blicharski *Tarnopolanie na starym ojców szlaku*, Biskupice 1994 (dalej: Cz. E. Blicharski *Tarnopolanie...*), s. 174, 194–195. *Organy gosudarstwiennoj biezопасnosti SSSR w wielikoj otiecziestwiennoj wojnie*, t. 1, Moskwa 1995 (dalej: *Organy gosudarstwiennoj biezопасnosti...*), s. 184–186. Por. także protokół przesłuchania P. Marciniaka: PA SBU, sygn. P-30031 (CA MSWiA, sygn. U I/5/F).

²³ Stec Tadeusz Stanisław ur. 29.11.1907 w Drohobyczu, kpt. piech., 53 pp. W ZWZ-1 członek ścisłego sztabu (faktycznie szef sztabu) Podokręgu Drohobycz, ps. „Skierow”. Aresztowany 31.3.1940, więziony we Lwowie i Kijowie. Sądzony przez Wojenny Trybunał KOWO 2–4.7.1941 w grupie 26 żołnierzy konspiracji drohobyckiej, skazany na śmierć. Nie zachował się w aktach protokół wykonania wyroku, ale ponieważ z istniejącej dokumentacji wynika, że pozostałe osoby z tego procesu zostały rozstrzelane 7.7.1941 w Kijowie, można domniemywać, że jest to również data śmierci kpt. Steca. PA SBU, sygn. P-35213, t. 1–10 (CA MSWiA, sygn. U I/13/F).

²⁴ Kurpiel Józef ur. 19.3.1911 we Lwowie, ppor. piech. rez., 53 pp, student prawa na UJK we Lwowie. W ZWZ-1 od stycznia 1940 współorganizator Podokręgu Drohobycz, ps. „Wilk”. Aresztowany 31.3.1940, więziony w Drohobyczu i Kijowie. Sądzony wraz z 18 żołnierzami konspiracji drohobycko-borysławskiej przez Wojenny Trybunał KOWO 12–16.5.1941, skazany na śmierć. Rozstrzelany 22.6.1941 w Kijowie. PA SBU, sygn. P-30069, t. 1–5 (CA MSWiA, sygn. U I/23-27/F), CAW, Ap. 6561.

²⁵ Właściwie Michalski Szczepan ur. 1905 w Stryszawie, hufcowy ZHP w Drohobyczu, szef konspiracyjnej organizacji młodzieżowej tamże. Wraz ze swą organizacją wszedł w skład Podokręgu Drohobycz ZWZ-1. Aresztowany 14.2.1940 na granicy podczas powrotu z wyprawy do Budapesztu, więziony w Drohobyczu i Kijowie. Sądzony wraz z 18 żołnierzami drohobycko-borysławskiej konspiracji przez Wojenny Trybunał KOWO 12–16.5.1941, skazany na śmierć. Wyrok wykonano 22.6.1941 w Kijowie. PA SBU, sygn. P-30069, t. 1–5 (CA MSWiA, sygn. U I/23-27/F).

²⁶ Informacje o aresztowaniach w Dobromilu i zdobyciu przez NKWD planów powstania znajdują się m.in. w protokole przesłuchania W. Bestera ps. „Kowadło”. PA SBU, sygn. P-35213, t. 4 (CA MSWiA, sygn. U I/16/F).

²⁷ Żebrowski Władysław Kazimierz ur. 17.12.1883 w Gródku Jagiellońskim, płk art. st. sp. W konspiracji czynny od pierwszych dni okupacji sowieckiej, początkowo jako dowódca grupy organizacyjnej POWW Lwów-miasto. Od końca grudnia 1939 w ZWZ-1 p.o. komendanta Obszaru Nr 3 – Lwów. Oprócz wymienionych w dokumencie pseudonimów używał także ps. „Jasieńczyk” i „Dębiński”. Zagrożony aresztowaniem 11.4.1940 opuścił Lwów z zamiarem udania się do Paryża. 25.4.1940 pod Jasionowem Polnym k. Horodenki wg relacji został zamordowany przez

„Підокругу” Дрогобич, псевдо „Вільк”. Заарештований 31.3.1940, в'язень тюрем в Дрогобичі і Києві. Засуджений до смерті разом з 18 солдатами дрогобицько-бориславського підпілля Військовим трибуналом КОВО 12–16.5.1941. Розстріляний 22.6.1941 в Києві. ДА СБУ, № П-30069, т. 1–5 (ЦА МВСіА, № У І/23-27/Ф), ЦВА, Ап. 6561.

²⁵ Правильно: Міхальський Щепан, нар. 1905 у Стришаві, комендант гуфца ЗГП в Дрогобичі, начальник конспіративної молодіжної організації там само. Разом зі своєю організацією увійшов до складу „Підокругу” Дрогобич СЗБ-1. Заарештований 14.2.1940 на кордоні під час повернення з експедиції до Будапешта, в'язень тюрем в Дрогобичі і Києві. Засуджений на смерть разом з 18 солдатами дрогобицько-бориславського підпілля Військовим трибуналом КОВО 12–16.5.1941. Вирок виконано 22.6.1941 в Києві. ДА СБУ, № П-30069, т. 1–5 (ЦА МВСіА, № У І/23-27/Ф).

²⁶ Інформації про арештування в Добромилі і здобуття НКВД планів повстання знаходяться між іншим у протоколі допиту В. Бестера, псевдо „Ковадло”. ДА СБУ, № П-35213, т. 4 (ЦА МВСіА, № У І/16/Ф).

²⁷ Жебровський Владислав Казімеж, нар. 17.12.1883 у Городку-Ягеллонському, відставний полк. артилерії. В підпіллі активний з перших днів радянської окупації, спочатку як командир організаційної групи ПОВВ Львів-місто. З кінця грудня 1939 в СЗБ-1 – т.в.о. коменданта Регіону № 3 – Львів. Крім названих у документі псевдонімів уживав також псевдо „Ясеньчик” і „Дембінський”. Під загрозою арешту 11.4.1940 залишив Львів з наміром поїхати до Парижа. 25.4.1940 під Ясеновом-Польним біля Городенки, за свідченнями, вбитий провідником або як поранений спійманий прикордонним загonom НКВД і перевезений до в'язниці у Львові, де помер. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska 1939–1944. Słownik biograficzny*, Katowice 1997 (далі: G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*)

²⁸ Правильно: Дзекановський Кароль. (Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 7, с. 674).

²⁹ Правильно: Жарчевський Станіслав, нар. 30.7.1893 у Львові, відставний поручник кавалерії, власник кінського заводу, тренер коней і вчитель верхової їзди. В СЗБ-1 начальник штабу Командування Регіону № 3 – Львів, псевдо „Нерон”, „Станіслав”. Заарештований 3.3.1940, засуджений Львівським обласним судом на смерть 22.3.1941. Документ про виконання вирoku не зберігся. ДА СБУ, № П-30957 (ЦА МВСіА, № У І/105/Ф), ЦВА, Ап. 2127, 4563.

³⁰ Свежбінський Антоні. Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 7, с. 674).

³¹ У відомих карно-слідчих документах збереглися лише копії протоколів допитів Мечислава Шульмінського сина Александра. Можна здогадуватись, що він займався легалізацією, хоча А. Свежбінський, якому ці справи підлягали, не називає прізвища свого співробітника в цій сфері, а тільки псевдоніми „Равіч” і „Любіч”. ДА СБУ, № П-30031 (ЦА МВСіА, № У І/5-7/Ф).

³² Богданович Адам. (Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 7, с. 674).

³³ Стровський Тадеуш, син Болеслава, нар. 1892, псевдо „Тужима”, „Тадеуш”, емісар Головного коменданта СЗБ „Годземби”, прибув з Парижа до Львова 19.12.1939. Постать Стровського викликає велике зацікавлення з огляду на свою неоднозначність. Безсумнівно, багато можуть пояснити його карно-слідчі документи, які зберігаються у Москві. З доступних матеріалів відомо, що він був заарештований у січні 1940 на кордоні під час повороту до Парижа, в травні 1940 знаходився в Москві, а в 1941 був засуджений Військовим трибуналом. ДА СБУ, № П-30031 та № П-7259 (ЦА МВСіА, № У І/6/Ф та № У І/31/Ф); *Armia Krajowa w dokumentach*, т. 1, Londyn 1970, с. 160, 234, 239; J. Węgierski *Lwów...*, с. 50–52, 100–104, 180 і 326–327. Пор. також док. на с. 794 цього видання.

³⁴ Дашкевич Броніслава, нар. 1880 у Львові. Заарештована 29.3.1940. Обвинувачена за ст. 54-2-11. Засуджена ОСО НКВД 17.5.1941 до 5 років ИТЛ, вивезена до Севвостлагу.

przewodnika lub ranny ujęty przez oddział pograniczny NKWD i przewieziony do więzienia we Lwowie, gdzie zmarł. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska 1939–1944. Słownik biograficzny*. Katowice 1997 (dalej: G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*).

28 Właściwie Dziekanowski Karol. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 7, s. 675.

29 Właściwie Żarczewski Stanisław ur. 30.7.1893 we Lwowie, por. kaw. st. sp., właściciel stadniny, trener koni i nauczyciel jazdy konnej. W ZWZ-1 szef sztabu Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Neron”, „Stanisław”. Aresztowany 3.3.1940, sądzony przez lwowski Sąd Obwodowy. Skazany na śmierć przez rozstrzelanie 22.3.1941. W aktach nie zachował się dokument wykonania wyroku. PA SBU, sygn. P-30957 (CA MSWiA, sygn. U I/105/F), CAW, Ap. 2127, 4563.

30 Świerzbiniński Antoni. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 7, s. 675.

31 W znanych aktach karno-śledczych zachowały się jedynie odpisy protokołów przesłuchań Mieczysława Szulmińskiego s. Aleksandra. Można na ich podstawie domniemywać, że zajmował się on legalizacją, aczkolwiek A. Świerzbiniński, któremu podlegały te sprawy, nie wymienia nazwiska swego współpracownika w tym zakresie, a jedynie pseudonimy „Rawicz” i „Lubicz”. PA SBU, sygn. P-30031 (CA MSWiA, sygn. U I/5-7/F).

32 Bogdanowicz Adam. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 7, s. 675.

33 Strowski Tadeusz s. Bolesława ur. 1892, ps. „Turzyma”, „Tadeusz”, emisariusz Komendanta Głównego ZWZ „Godziemby”, przybył z Paryża do Lwowa 19.12.1939. Osoba Strowskiego wzbudza wielkie zainteresowanie ze względu na swą niejednoznaczność. Niewątpliwie wiele mogą wyjaśnić jego akta karno-śledcze przechowywane w Moskwie. Z dostępnych materiałów wiadomo, że był aresztowany w styczniu 1940 na granicy w powrotnej drodze do Paryża, w maju t.r. znajdował się w Moskwie, a w 1941 został osądzony przez Trybunał Wojenny. PA SBU, sygn. P-30031 oraz sygn. P-7259 (CA MSWiA, sygn. U I/6/F oraz sygn. U I/31/F); *Armia Krajowa w dokumentach*, t. 1, Londyn 1970, s. 160, 234, 239; J. Węgierski *Lwów...*, s. 50–52, 100–104, 180 i 326–327. Por. także dok. na s. 795. niniejszej publikacji.

34 Daszkiewicz Bronisława ur. 1880 we Lwowie. Aresztowana 29.3.1940. Oskarżona z § 54-2-11. Skazana przez OSO NKWD w dn. 17.5.1941 na 5 lat ITŁ, wywieziona do Siewwostłagu. W ramach amnestii 17.9.1941 zwolniona z obozu, zesłana do Czelabińska. PA SBU, sygn. P-15190 (CA MSWiA, sygn. U I/282/F), P-30031 (CA MSWiA, sygn. U I/5/F) oraz CA MSWiA, sygn. U I/121/F.

35 Chrzóstowski Zygmunt. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 7, s. 675.

36 Sprawa „skarbu poznańskiego” była szczegółowo badana w śledztwie w sprawie Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-1. PA SBU, sygn. P-30031 (CA MSWiA, sygn. U I/5-7/F). Por. także J. Węgierski *Lwów...*, s. 83–84.

37 Marcinowski Paweł ur. 1909 w m. Echo w Mandżurii, ppor. rez., student. W Komendzie Okręgu ZWZ-2 Stanisławów pełnił funkcję szefa wywiadu, ps. „Tamawa”. Aresztowany 30.3.1940 w Stanisławowie. Wylączony z grupy 24 żołnierzy stanisławowskiej konspiracji i sądzony oddzielnie 12.10.1940 na zamkniętym posiedzeniu Trybunału Wojennego KOWO w Stanisławowie. Skazany na rozstrzelanie. W aktach brak dokumentu stwierdzającego wykonanie wyroku. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

38 Właściwie Leszczyński Roman. Podczas śledztwa ujawniono, że jest to por. Jan Wyszyński ur. 1910 w Milanówku, agronom. Komendant Okręgu ZWZ-2 Stanisławów. Aresztowany 30.3.1940 w Stanisławowie. Sądzony w grupie 24 żołnierzy ZWZ przez Wojenny Trybunał KOWO 2–5.10.1940 na zamkniętym posiedzeniu w Stanisławowie. Skazany na karę śmierci. Rozstrzelany 25.12.1940 w Stanisławowie. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

39 Dukiet Zbigniew ur. 1905 we Lwowie, buchalter w kołomyjskim banku. Komendant Obwodu ZWZ-2 Kołomyja (wg G. Mazura zastępca komendanta. G. Mazur *Pokucie w latach drugiej wojny światowej. Położenie ludności, polityka okupantów, działalność podziemia*, Kraków 1994,

На підставі амністії 17.9.1941 звільнена з табору, заслана до Челябінська. ДА СБУ, № П-15190 (ЦА МВСіА, № У І/282/Ф), № П-30031 (ЦА МВСіА, № У І/5/Ф) та ЦА МВСіА № У І/121/Ф.

³⁵ Хшонстовський Зигмунт. (Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 7, с. 674).

³⁶ Справа „познанського скарбу” була докладно досліджена в справі Командування Региону № 3 – Львів СЗБ-1. ДА СБУ, № П-30031 (ЦА МВСіА, № У І/5-7/Ф). Пор. також J. Węgierski *Lwów...*, с. 83–84.

³⁷ Марціновський Павел, нар. 1909 у м. Ехо в Маньчжурії, підпоручник запасу, студент. В Командуванні Округу СЗБ-2 – Станіславів виконував обов'язки начальника розвідки, псевдо „Тарнава”. Заарештований 30.3.1940 у Станіславові. Виокремлений із групи 24 учасників станіславівського підпілля і засуджений окремо 12.10.1940 на закритому засіданні Військового трибуналу КОВО у Станіславові. З вироком – розстріл. У справі відсутній документ, який би підтверджував виконання вироку. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

³⁸ Правильно: Лещинський Роман. Під час слідства виявлено, що це поручник Ян Вишинський, який нар. 1910 в Міланувку, агроном. Комендант Округу СЗБ-2 Станіславів, заарештований 30.03.1940 у Станіславові. Засуджений у групі 24 учасників СЗБ Військовим трибуналом КОВО 2–5.10.1940 на закритому засіданні у Станіславові. Отримав смертний вирок. Розстріляний 25.12.1940 у Станіславові. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

³⁹ Духет Збігнев, нар. 1905 у Львові, бухгалтер у Коломийському банку. Комендант Району СЗБ-2 Коломия. (За твердженням Г. Мазура, заступник коменданта. G. Mazur *Pokucie w latach drugiej wojny światowej. Położenie ludności, polityka okupantów, działalność podziemia*, Kłaków 1994, с. 55), псевдо „Буян”. Заарештований 2.4.1940 у Коломиї. Засуджений Військовим трибуналом КОВО у Станіславові 20–23.9.1940 у групі 32 учасників підпілля. Отримав смертний вирок. На відміну від 11 осіб, які разом з ним отримали смертний вирок і були розстріляні 22.4.1941, в його справі не збереглося документу, який би підтверджував виконання вироку. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-32265, т. 1–5 (ЦА МВСіА № У І/299/Ф, т. 1–5).

⁴⁰ Правильно: Марціновський Теодор, нар. 1898 в Богородчанах, урядник у дирекції у ПКП у Познані та Станіславові. Близький співробітник Яна Вишинського, член штабу Округу СЗБ-2 Станіславів. Заарештований 1.3.1940. Засуджений у групі 24 членів СЗБ у Станіславові. Отримав смертний вирок. Розстріляний у Станіславові 25.12.1940. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

⁴¹ Якубовський Тадеуш, нар. 1916 у Варшаві, касир на станції у Станіславові, капрал ВП. Заарештований 21.3.1940, засуджений у групі 24 членів СЗБ. Отримав смертний вирок. Розстріляний 21.12.1940 у Станіславові. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

⁴² Правильно: Піотровський Веслав, нар. 1901 у Станіславові, бухгалтер. Член СЗБ-2 у Станіславові, псевдо „Богуслав”. Заарештований 20.3.1940 у Станіславові. Засуджений у групі 24 членів СЗБ. Отримав смертний вирок. Розстріляний 25.12.1940 у Станіславові. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

⁴³ Чеховський Адам, нар. 23.12.1897 у Познані, поштовий урядник. Заарештований 3.4.1940 у Станіславові. Засуджений у групі 24 членів СЗБ у Станіславові. Отримав смертний вирок. Розстріляний 25.12.1940 у Станіславові. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7. (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

⁴⁴ Маруцак Францішка, нар. 1916 у Станіславові, інструктор фізкультури. Утримувалась у Станіславівській тюрмі від 2.3.1940. 28.7.1940 направлена до НКВД УРСР у Києві. Не вдалося розшукати її справу, однак копії протоколів її допитів було знайдено у справі

s. 55), ps. „Bujan”. Aresztowany 2.4.1940 w Kołomyi. Sądzony przez Wojenny Trybunał KOWO w Stanisławowie 20–23.9.1940 w grupie 32 żołnierzy konspiracji. Skazany na śmierć. W odróżnieniu do 11 współtowarzyszy, których rozstrzelano 22.4.1941, w aktach nie zachował się dokument stwierdzający wykonanie wyroku. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-32265, t. 1–5 (CA MSWiA, sygn. U I/299/F, t. 1–5).

⁴⁰ Właściwie Marcinowski Teodor ur. 1898 w Bohorodczanach, urzędnik w dyrekcji PKP w Poznaniu i Stanisławowie. Bliski współpracownik Jana Wyszyńskiego, członek sztabu Okręgu ZWZ-2 Stanisławów. Aresztowany 1.3.1940. Sądzony w grupie 24 żołnierzy ZWZ w Stanisławowie. Skazany na śmierć. Rozstrzelany w Stanisławowie 25.12.1940. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

⁴¹ Jakubowski Tadeusz ur. 1916 w Warszawie, kasjer na stacji w Stanisławowie, kapral WP, aresztowany 21.3.1940. Sądzony w grupie 24 żołnierzy ZWZ. Skazany na śmierć. Rozstrzelany 25.12.1940 w Stanisławowie. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

⁴² Właściwie Piotrowski Wiesław ur. 1901 w Stanisławowie, buchalter. Żołnierz ZWZ-2 w Stanisławowie, ps. „Bogusław”. Aresztowany 20.3.1940 w Stanisławowie. Sądzony wraz z 23 współtowarzyszami. Skazany na śmierć. Rozstrzelany 25.12.1940 w Stanisławowie. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

⁴³ Czechowski Adam ur. 23.12.1897 w Poznaniu, urzędnik pocztowy. Aresztowany 3.4.1940 w Stanisławowie. Sądzony w grupie 24 żołnierzy stanisławowskiej konspiracji. Skazany na śmierć. Rozstrzelany 25.12.1940. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

⁴⁴ Maruszczak Franciszka ur. 1916 w Stanisławowie, instruktorka wf. Osadzona w stanisławowskim więzieniu 2.3.1940. W dn. 28.7.1940 przekazana do NKWD USRS w Kijowie. Nie udało się dotrzeć do akt w jej sprawie, ale odpisy protokołów przesłuchań znajdują się w aktach 24 konspiratorów – członków ZWZ-2 w Stanisławowie. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7), CA MSWiA, sygn. U I/117/F.

⁴⁵ Jedną z oskarżonych w procesie 24 konspiratorów stanisławowskiego ZWZ-2 była dr Zofia Gołębiowska ur. 1904 w Husynnem woj. lubelskie. Można przypuszczać, że była ona szefem służby sanitarnej Komendy Okręgu ZWZ-2 Stanisławów. Skazana na śmierć. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego ZSRS zamieniła ten wyrok na 10 lat ITŁ. Zesłana do Karłagu. Na mocy amnestii zwolniona 15.10.1941. PA SBU Iwanofrankiowski, sygn. P-15967, t. 1–7 (CA MSWiA, sygn. U I/298/F, t. 1–7).

⁴⁶ Zarębski Marian ur. 1910 w Kielcach, ppor. rez., działacz Związku Strzeleckiego, nauczyciel w Janowej Dolinie. Komendant ZWZ-1 w Janowej Dolinie, ps. „Sęk”, „Marysia”. Aresztowany 23.3.1940. Więziony w Równem i Dubnie, sądony w dziewięcioosobowej grupie żołnierzy konspiracji przez Sąd Obwodowy w Równem 11–12.7.1940 i skazany na 10 lat ITŁ. Zwolniony na skutek amnestii 28.8.1941. PA SBU, sygn. P-10448 (CA MSWiA, sygn. U I/196/F), CAW, Ap. 9729.

⁴⁷ Wierzbowski Bogdan ur. 1911 w m. Ostrożec, komendant straży pożarnej w kamieniołomie w Janowej Dolinie. Zastępca komendanta ZWZ-1 w Janowej Dolinie, ps. „Bosak”. Aresztowany 23.3.1940, więziony w Równem i Dubnie, sądony w dziewięcioosobowej grupie żołnierzy konspiracji przez Sąd Obwodowy w Równem 11–12.7.1940 i skazany na 10 lat ITŁ. Zwolniony na skutek amnestii 28.8.1941. PA SBU, sygn. P-10448 (CA MSWiA, sygn. U I/196/F).

⁴⁸ Jazwiński Kazimierz ur. 5.1.1891 w Równem, działacz POW, ps. „Blaks”, por. piech. rez., właściciel kina „Nowy Świat” w Równem. W ZWZ-1 komendant Obwodu Równem, używał pseudoimię „Blaks”. Sądony w grupie 14 żołnierzy konspiracji przez Sąd Obwodowy w Równem 22–23.11.1940. Skazany na śmierć. Rozstrzelany 10.6.1941 w rówieńskim więzieniu. PA SBU, sygn. P-15162 (CA MSWiA, sygn. U I/179/F), CAW, Ap. 1277.

на 24 особи – членів СЗБ-2 у Станіславові. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7), ЦА МВСіА № У І/117/Ф.

⁴⁵ Однією із обвинувачених у справі 24 підпільників із Станіславівського СЗБ-2 була доктор Зоя Голембівська; нар. 1904 у Гусинному Люблінського воєводства. Можна припустити, що вона була шефом Санітарної служби Командування Округу СЗБ-2 Станіславів. Отримала смертний вирок. Військова колегія Верховного Суду СРСР замінила цей вирок на 10 років ИТЛ. Заслана до Карлагу. Звільнена за амністією 15.10.1941. ДА СБУ, Івано-Франківськ, № П-15967, т. 1–7 (ЦА МВСіА № У І/298/Ф, т. 1–7).

⁴⁶ Зарембський Мар'ян, нар. 1910 в Кельцах, підпоручник запасу, діяч Стрілецького союзу, вчитель у Яновій Долині. Комендант СЗБ-1 у Яновій Долині, псевдо „Сенк”, „Марися”. Заарештований 23.3.1940. В'язень тюрем в Рівному і Дубні, засуджений в групі 9 солдатів підпілля Обласним судом у Рівному 11–12.7.1940 до 10 років ИТЛ. Звільнений внаслідок амністії 28.8.1941. ДА СБУ, № П-10448 (ЦА МВСіА, № У І/196/Ф), ЦВА, Ап. 9729.

⁴⁷ Вежбовський Богдан, нар. 1911 у м. Острожець, комендант пожежної команди в кар'єрі в Яновій Долині, заступник коменданта СЗБ-1 в Яновій Долині, псевдо „Босак”. Заарештований 23.3.1940, в'язень тюрем в Рівному і Дубні, засуджений в групі 9 солдатів підпілля Обласним судом у Рівному 11–12.7.1940 до 10 років ИТЛ. Звільнений внаслідок амністії 28.8.1941. ДА СБУ, № П-10448 (ЦА МВСіА, № У І/196/Ф).

⁴⁸ Язьвінський Казімеж, нар. 5.1.1891 в Рівному, діяч ПОВ, псевдо „Блякс”, поручник піхоти запасу, власник кінотеатру „Новий Світ” в Рівному. В СЗБ-1 комендант Району Рівне, вживав псевдонім з часів ПОВ „Блякс”. Засуджений на смерть в групі 14 солдатів підпілля Обласним судом у Рівному 22–23.11.1940. Розстріляний 10.6.1941 в рівненській тюрмі. ДА СБУ, № П-15162 (ЦА МВСіА, № У І/179/Ф), ЦВА, Ап. 1277.

⁴⁹ Можливо, що це Стефан Яніцький, член СЗБ-1 у Яновій Долині. Заарештований весною 1940. Згадуваний у карно-слідчих документах М. Зарембського і 8 інших. ДА СБУ, № П-10448 (ЦА МВСіА, № У І/196/Ф).

⁵⁰ Вайдель Рудольф, нар. 1910 у с. Чернелюв-Мазовецький Тернопільського воєводства, заступник коменданта гуфца ЗГП в Тернополі. Організатор ТОГ „Молодий ліс” і заступник коменданта Округу Тернопіль СЗБ-1. Заарештований 26.3.1940 в Тернополі, засуджений Військовим трибуналом КОВО 15–17.10.1940, отримав смертний вирок. Військова колегія Верховного Суду СРСР 22.11.1940 і Президія Верховної Ради СРСР 21.12.1940 залишили вирок у силі. Розстріляний 27.12.1940 у Тернополі. ДА СБУ, Тернопіль, № 22967 (ЦА МВСіА № У І/3100/Ф). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, с. 165, 189–195.

⁵¹ Гризляк Антоні, нар. 1909. Ксьондз, вчитель релігії у Педагогічному лиціі у Тернополі. Один із організаторів Повстанської організації молоді (ПОМ) у Тернополі (ця організація мала назву ТОГ „Молодий ліс”). Член штабу Командування Округу СЗБ-1 Тернопіль. Пізніше на примусових роботах у Німеччині. Заарештований гестапо, в'язень табору Гросс-Розен (табірний номер 49884), помер у таборі 4.3.1945. ДА СБУ, Тернопіль № 22967 (ЦА МВСіА № У І/300/Ф, т. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, с. 59.

⁵² Мазей Казімеж, нар. 24.7.1919 у Тернополі, гімназист, член штабу Командування Округу СЗБ-1 Тернопіль, інтендант, мав магазин зброї, зв'язковий із організацією ПОМ, псевдо „Немо”. Заарештований 26.3.1940 у Тернополі. Засуджений Військовим трибуналом КОВО 15–17.10.1940 у числі 20 членів Тернопільського підпілля. Отримав смертний вирок. Військова колегія Верховного Суду СРСР 22.11.1940 і Президія Верховної Ради СРСР 21.12.1940 залишили вирок у силі. Розстріляний 27.12.1940 у Тернополі. ДА СБУ, Тернопіль, № 22967 (ЦА МВСіА № У І/300/Ф, т. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, с. 105, 189–195.

⁵³ Самбор Тадеуш, син Ігнатія, нар. 2.4.1920 у Тернополі. Урядник страхової каси для хворих у Тернополі. Був зв'язковим між Командуванням Округу СЗБ-1 Тернопіль і Командуванням Регіону № 3 Львів. Заарештований 6.4.1940 у Тернополі, засуджений

⁴⁹ Być może jest to Stefan Janicki, członek ZWZ-1 w Janowej Dolinie, aresztowany wiosną 1940. Wymieniany w aktach karno-śledczych M. Zarębskiego i 8 innych. PA SBU, sygn. P-10448 (CA MSWiA, sygn. U I/196/F).

⁵⁰ Weidel Rudolf ur. 1910 we wsi Czernielów Mazowiecki woj. tarnopolskie, zastępca hufcowego ZHP w Tarnopolu, organizator TOH „Młody Las”. Zastępca komendanta Okręgu ZWZ-1 Tarnopol. Aresztowany 26.3.1940 w Tarnopolu, sądzony przez Wojenny Trybunał KOWO 15–17.10.1940, skazany na karę śmierci. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego ZSRS w dn. 22.11.1940 oraz Prezydium Rady Najwyższej ZSRS w dn. 21.12.1940 utrzymały wyrok w mocy. Rozstrzelany 27.12.1940 w Tarnopolu. PA SBU Tarnopol, sygn. 22967 (CA MSWiA, sygn. U I/300/F). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, s. 165, 189–195.

⁵¹ Gryźlak Antoni ur. 1909. Ksiądz, katecheta w Liceum Pedagogicznym w Tarnopolu. Jeden z organizatorów Powstańczej Organizacji Młodzieżowej (POM) w Tarnopolu (wg relacji – TOH „Młody Las”). Członek sztabu Komendy Okręgu ZWZ-1 Tarnopol. W okresie późniejszym na robotach przymusowych w Niemczech. Aresztowany przez Gestapo, został osadzony w obozie Gross-Rosen (nr obozowy 49884), gdzie zmarł 4.3.1945. PA SBU Tarnopol, sygn. 22967 (CA MSWiA, sygn. U I/300/F, t. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, s. 59.

⁵² Maziej Kazimierz ur. 24.7.1919 w Tarnopolu, gimnazjalista. Członek sztabu Komendy Okręgu ZWZ-1 w Tarnopolu, kwatermistrz, prowadził magazyn broni oraz łącznik do organizacji młodzieżowej (POM), ps. „Nemo”. Aresztowany 26.3.1940 w Tarnopolu, sądzony przez Trybunał Wojenny KOWO 15–17.10.1940 w grupie 20 członków tarnopolskiej konspiracji, skazany na karę śmierci. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego ZSRS w dn. 22.11.1940 oraz Prezydium Rady Najwyższej ZSRS w dn. 21.12.1940 utrzymały wyrok w mocy. Rozstrzelany 27.12.1940 w Tarnopolu. PA SBU Tarnopol, sygn. 22967 (CA MSWiA, sygn. U I/300/F, t. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, s. 105, 189–195.

⁵³ Sambor Tadeusz s. Ignacego ur. 2.4.1920 w Tarnopolu, urzędnik w Kasie Chorych w Tarnopolu. W Komendzie Okręgu ZWZ-1 Tarnopol – łącznik do Komendy Obszaru Nr 3 Lwów. Aresztowany 6.4.1940 w Tarnopolu, sądzony przez Trybunał Wojenny KOWO 15–17.10.1940 w grupie 20 członków tarnopolskiej konspiracji, skazany na karę śmierci. Izba Wojskowa Sądu Najwyższego ZSRS w dn. 22.11.1940 oraz Prezydium Rady Najwyższej ZSRS w dn. 21.12.1940 utrzymały wyrok w mocy. Rozstrzelany 27.12.1940 w Tarnopolu. PA SBU Tarnopol, sygn. 22967 (CA MSWiA, sygn. U I/300/F). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, s. 138, 189–195; *Organy gosudarstwennoji bezopasnosti...*, s. 185.

⁵⁴ Warchałowski Władysław ur. 10.8.1919 w Częstochowie, uczeń Seminarium Nauczycielskiego. Członek sztabu Komendy Okręgu ZWZ-1 Tarnopol oraz szef Powstańczej Organizacji Młodzieżowej (POM) w Tarnopolu (wg Cz. E. Blicharskiego członek TOH „Młody Las” w Tarnopolu). Zagrożony aresztowaniem wyjechał do Lwowa. PA SBU Tarnopol, sygn. 22967 (CA MSWiA, sygn. U I/300/F, t. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, s. 165.

⁵⁵ Być może jest to więziony na przełomie 1940–1941 w celi śmierci w Łucku Zygmunt Wróblewski, którego wymienia w swej relacji W. Siemaszko. R. Szawłowski *Wojna polsko-sowiecka 1939*, Warszawa 1995, t. 2, s. 228.

⁵⁶ Canawa Ławrientij, prawdziwe nazwisko Dżandżawa (1900–1955), w 1939 starszy major bezpieczeństwa państwowego. W l. 1938–1941 ludowy komisarz spraw wewnętrznych BSRS, jeden z najbliższych współpracowników Berii. Aresztowany w 1953, zmarł w więzieniu 12.10.1955.

⁵⁷ Czarnik Leszek ur. 1905. Harcmistrz ZHP, dr nauk medycznych. W l. 1939–1940 w naczelnej piątce Harcerskiej Organizacji Niepodległościowo-Wojskowej, następnie w Komendzie Obszaru Wschodniego Szarych Szeregów. Aresztowany we Lwowie w lutym lub marcu 1940. Odpisy protokołów przesłuchań L. Czarnika znajdują się w innych sprawach karno-śledczych, a przede wszystkim J. Jaglarza. Co do dalszych losów nie ma zgodności – wg nie potwierdzonych

Військовим трибуналом КОВО 15–17.10.1940 у групі 20 членів Тернопільського підпілля. Отримав смертний вирок. Військова колегія Верховного суду СРСР 22.11.1940 і Президія Верховної Ради СРСР 21.12.1940 залишили вирок у силі. Розстріляний 27.12.1940 у Тернополі. ДА СБУ, Тернопіль, № 22967 (ЦА МВСіА № У І/300/Ф). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, с. 138, 189–195; *Органы государственной безопасности...*, с. 185.

⁵⁴ Вархаловський Владислав, нар. 10.8.1919 у Ченстохові, вчився в Учительській семінарії, член Штабу Командування Округу СЗБ-1 Тернопіль і шеф ПОМ у Тернополі (на думку Ч.Е. Бліхарського, член ТОГ „Молодий ліс”). Перед загрозою арешту виїхав до Львова. ДА СБУ, Тернопіль, № 22967 (ЦА МВСіА № У І/300/Ф, т. 1–4). Cz.E. Blicharski *Tarnopolanie...*, с. 165.

⁵⁵ Можливо, що це ув'язнений на переломі 1940–1941 у камері смертників тюрми в Луцьку Зигмунт Врублевський, якого називає у своєму свідченні В. Семашко. (R. Szawłowski *Wojna polsko-sowiecka 1939*, Warszawa 1995, т. 2, с. 228).

⁵⁶ Цанава Лаврентій, справжнє прізвище Джанджгава (1900–1955), в 1939 старший майор державної безпеки. В 1938–1941 – народний комісар внутрішніх справ БРСР, один із найближчих співробітників Берії. Заарештований в 1953, помер у в'язниці 12.10.1955.

⁵⁷ Чарнік Лешек, гарцімістр ЗГП, д-р медичних наук. В 1939–1940 у головній п'ятірці Гарцерської визвольно-військової організації, потім у Командуванні Східного Регіону Сірих лав. Заарештований у Львові в лютому або березні 1940. Копії протоколів допитів Л. Чарніка знаходяться в інших карно-слідчих справах, в основному Є. Ягляжа. Відносно подальшої його долі немає єдиної версії – за непідтвердженими свідченнями загинув у в'язниці у Львові або вивезений до табору і пропав безвісти. ДА СБУ, № П-35811 (ЦА МВСіА, № У І/4/Ф); J. Węgierski *Lwów...*, с. 361 і ін.; S. Pempel *ZWZ-AK we Lwowie 1939–1945*, Warszawa 1990, с. 23–24.

⁵⁸ Ягляж Єжи. (Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 3, с. 462) Про підготовку до проведення бактеріологічної диверсії Є. Ягляж розповідає на допиті від 22.3.1940, згадуючи як учасників д-ра Збігнева Думу і д-ра Лешека Чарніка. В карно-слідчих документах З. Думи не говориться про цю справу. ДА СБУ, № П-14686 (ЦА МВСіА, № У І/133/Ф).

⁵⁹ Є. Ягляж, коли подає інформацію про кур'єра Яновського, називає його ім'я – Єжи. Не знайдено інших документів, які б подавали більше даних. Можливо, що це Яновський Станіслав, син Людвіка, нар. 1920 у Львові, студент, заарештований у Львові 4.5.1940, засуджений Військовим трибуналом КОВО на смерть. Розстріляний у Києві 27.6.1941. ЦА МВСіА, № У І/121/Ф.

⁶⁰ Вайгль Рудольф (1883–1957) – світової слави бактеріолог, в 1920–1939 – професор УЯК у Львові, після війни – в університетах у Кракові і Познані, член Польської академії наук та багатьох інших, міжнародних наукових установ і організацій, почесний довічний член Нью-Йоркської академії наук, папський камергер, кавалер багатьох орденів, якими був нагороджений за заслуги в галузі бактеріологічних досліджень. Ідентифікував мікроби висипного тифу і опрацював першу ефективну вакцину проти цієї хвороби. Поширена біографія на основі родинних матеріалів знаходиться в другому томі *Львівського алфавіту* (J. Janicki *Towarzystwo weteranów...*, Warszawa 1994).

⁶¹ Токажевський-Карашевич Міхал Тадеуш (1892–1964), генерал-полковник. Вже з молодих років брав участь у національно-визвольній боротьбі, член Бойових загонів ППС і діяч Стрілецького союзу, офіцер Польських легіонів, член ПОВ, командир оборони Львова в 1918, виконував вищі військові обов'язки в II Речі Посполитій, між іншим у 1936–1938 командир Округу Корпусу VI у Львові. У вересневій кампанії 1939 командир ГО в Армії „Помор'я”, потім заступник командира Групи Армії „Варшава”. Ініціатор і комендант першої конспіративної організації Служіння перемозі Польщі, псевдо „Торвід”. Призначений комендантом Регіону № 3 – Львів СЗБ, а потім комендантом на території

relacji zginął w więzieniu we Lwowie lub wywieziony do obozu przypadł bez wieści. PA SBU, sygn. P-35811 (CA MSWiA, sygn. U I/4/F); J. Węgierski *Lwów...*, s. 361 i in.; S. Pempel *ZWZ-AK we Lwowie 1939–1945*, Warszawa 1990, s. 23–24.

⁵⁸ Jaglarz Jerzy. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 3, s. 463. O przygotowaniach do prowadzenia dywersji bakteriologicznej J. Jaglarz mówi na przesłuchaniu 22.3.1940 wymieniając jako zaangażowanych w tę działalność dr. Zbigniewa Dumę i dr. Leszka Czarnika. Zwraca uwagę, że w aktach karno-śledczych Z. Dumy nie porusza się tej sprawy. PA SBU, sygn. P-14686 (CA MSWiA, sygn. U I/133/F).

⁵⁹ J. Jaglarz podając informację o kurierze Janowskim wymienia jego imię Jerzy. Nie natrafiono na żadne akta, które podają więcej wiadomości. Być może jest to Janowski Stanisław s. Ludwika ur. 1920 we Lwowie, student, aresztowany we Lwowie 4.5.1940, sądzony przez Trybunał Wojenny KOWO, skazany na śmierć. Rozstrzelany w Kijowie 27.6.1941. CA MSWiA, sygn. U I/121/F.

⁶⁰ Weigl Rudolf (1883–1957) światowej sławy bakteriolog, w l. 1920–1939 profesor UJK we Lwowie, po wojnie uniwersytetów w Krakowie i Poznaniu, członek Polskiej Akademii Umiejętności oraz wielu innych, także międzynarodowych instytucji i organizacji naukowych, honorowy dożywni członek Nowojorskiej Akademii Nauk, szambelan papieski, kawaler wielu orderów nadanych za zasługi na polu badań bakteriologicznych. Zidentyfikował zarazki duru plamistego i opracował pierwszą skuteczną szczepionkę przeciw tej chorobie. Obszerny biogram opracowany na podstawie materiałów rodzinnych znajduje się w drugim tomie *Alfabetu lwowskiego* (J. Janicki *Towarzystwo weteranów...*, Warszawa 1994).

⁶¹ Tokarzewski-Karaszewicz Michał Tadeusz (1892–1964), gen. broni. Od wczesnej młodości zaangażowany w prace niepodległościowe – członek Oddziałów Bojowych PPS i działacz Związku Strzeleckiego, oficer Legionów Polskich, członek POW, dowódca odsieczy Lwowa w 1918, pełnił najwyższe funkcje wojskowe w II Rzeczypospolitej, m.in. w l. 1936–1938 dowódca Okręgu Korpusu VI we Lwowie. W kampanii wrześniowej dowódca GO w Armii „Pomorze”, potem zastępca dowódcy Grupy Armii „Warszawa”. Inicjator i komendant pierwszej organizacji konspiracyjnej Służba Zwycięstwu Polski, ps. „Torwid”. Mianowany komendantem Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ, a następnie komendantem okupacji sowieckiej ZWZ, ps. „Stolarski”, „Doktor”. W drodze z Warszawy do Lwowa podczas przekraczania kordonu granicznego na Sanie aresztowany 6/7.3.1940 jako dr Tadeusz Mirowyj. Nie rozpoznany, został skazany na 5 lat ITŁ i zesłany do obozu pod Archangielskiem, gdzie dopiero w pierwszej połowie 1941 rozpoznano go i przekazano do Moskwy. Uwolniony w sierpniu 1941. Dowódca 6 Lwowskiej DP AP w ZSRS. W sierpniu 1942 ewakuowany do Iraku, gdzie początkowo pełnił funkcję dowódcy zgrupowania, potem dowódcy 6 DP. W l. 1943–1944 zastępca dowódcy Armii Polskiej na Wschodzie. Od sierpnia 1944 dowódca 3 Korpusu Polskiego w Egipcie, następnie dowódca 2 Korpusu Polskiego, z którym po wojnie przybył do Anglii. Po demobilizacji osiadł w Londynie. Zmarł 22.5.1964 w Casablance, pochowany na cmentarzu Brompton w Londynie. Protokół z jego przesłuchania jako dr. Mirowego znajduje się w aktach sprawy Antoniny Płońskiej. PA SBU, sygn. P-16000 (CA MSWiA, sygn. U I/75/F), por. także s. 569. niniejszej publikacji. Zob. również Maria Trojanowska *Nieudana wyprawa kurierska i jej skutki*, „Zeszyty Historyczne”, Paryż, z. 56/1981, s. 157–181. Por. także J. Węgierski *Lwów...*, s. 55–57 oraz Daniel Bargielowski *Pierwszy. Nad urną „Torwida”*, „Karta” 1992, nr 9, s. 3–30.

⁶² Jak wiadomo z wielu przekazów, „dr Mirowemu” w drodze do Lwowa towarzyszyły trzy łączniczki: Ewelina Karasiówna „Wela”, Antonina Płońska „Pela” i Maria Trojanowska „Mela”. Natomiast informacja o wyborze drogi przez Białystok jest dobitnym dowodem głębokiej infiltracji ZWZ przez NKWD, bo tylko zbieg okoliczności spowodował, że gen. Tokarzewski-Karaszewicz poszedł drogą przez Przemyśl. Nie natrafiono na ślad „Bronisławy Siewierskiej” jako osoby towarzyszącej generałowi.

⁶³ O poszukiwaniu przez NKWD gen. Tokarzewskiego-Karaszewicza zob. J. Węgierski *Lwów...*, s. 53–59.

радянської окупації СЗБ, псевдо „Столярський”, „Доктур”. По дорозі з Варшави до Львова під час переходу кордону на Сянї заарештований 6/7.3.1940 як „д-р Тадсуш Міровий”. Засуджений до 5 років ИТЛ і засланий до табору під Архангельськом, де тільки в першій половині 1941 розпізнано його і передано до Москви. Звільнений в серпні 1941, командир 6 Львівської ДП АП в СРСР. В серпні 1942 евакуйований до Іраку, де спочатку виконував обов'язки командира утвореного, потім командира 6 ДП. В 1943–1944 заступник командуючого Армією Польською на сході. З серпня 1944 командуючий 3 Польським корпусом в Єгипті, потім командуючий 2 Польським корпусом, з яким після війни прибув до Англії. Після демобілізації поселився в Лондоні. Помер 22.5.1964 в Касабланці, похований на кладовищі Бромптон в Лондоні. Протокол його допиту як „д-ра Мірового” знаходиться серед документів справи Антоніни Плонської. ДА СБУ, № П-16000 (ЦА МВСіА, № У 1/75/Ф), пор. також с. 568. цього видання. Див. також Maria Trojanowska *Nieudana wуprawa kurierska i jej skutki*, „Zeszyty Historyczne”, Paryż, з. 56/1981, с. 157–181. Пор. також J. Węgierski *Lwów...*, с. 55–57 та Daniel Bargiełowski *Pierwszy. Nad umq „Torwida”*, „Karta” 1992, № 9, с. 3–30.

⁶² Як відомо з багатьох свідчень, „д-ра Мірового” під час подорожі до Львова супроводжували три кур'єрки: Евеліна Карасювна – „Веля”, Антоніна Плонська – „Пеля” і Марія Трояновська – „Меля”. Натомість інформація про вибір дороги через Білосток є чітким доказом глибокої розробки СЗБ агентами НКВД, тому що тільки збіг обставин спричинив, що ген. Токажевський-Карашевич пішов шляхом через Перемишль. Не знайдено сліду „Броніслава Северської”, як особи, яка супроводжувала генерала.

⁶³ Про розшук НКВД ген. Токажевського-Карашевича див.: J. Węgierski *Lwów...*, с. 53–59.

⁶⁴ Жебровський Роман Богдан (1914–1941?), випускник Торговельної морської школи, член екіпажу корабля „Дар Помор'я”, солдат вересневої кампанії 1939, заарештований НКВД на радянсько-угорському кордоні, засланий до Архангельської області, пропав. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*).

⁶⁵ Яворський Ян, підпоручник запасу піхоти, інженер. В 1939 учасник оборони Львова. В підпіллі спершу в ПОВВ. З 12.1939 до 4.1940 в СЗБ-1, ад'ютант коменданта Регіону № 3 – Львів, псевдо „Коваль”. Вийшов зі Львова разом з полк. Жебровським, псевдо „Жук” 11.4.1940, спійманий на радянсько-угорському кордоні, в другій половині 1941 в АП в СРСР. (J. Węgierski *Lwów...*, с. 24, 81, 96–97; *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. 2, Londyn 1973, с. 115).

⁶⁶ Янушайтіс-Жегота Мар'ян Юзеф (1889–1973), генерал-лейтенант, інженер. Діяч національно-визвольного руху, в 1912–1914 головний комсндант Польських стрілецьких дружин, потім офіцер Польських легіонів, в 1917–1918 рр. начальник штабу Польської збройної сили. Під час польсько-радянської війни 1920 командир 12 ДП. Новгородський воевода в 1924–1926 рр. У відставці з 1929. Діяч Союзу військових осадників та СН на Волині та у Львові. В 1939 в командуванні обороною Львова. З 22.9.1939 організатор і комендант ПОВВ, псевдо „Карпінський”. Заарештований НКВД 27.10.1939, в'язень тюрем у Львові і на Луб'янці в Москві до серпня 1941, звільнений на підставі договору Сікорський-Майський. В 1942–1947 голова Військового судового Трибуналу, начальник Інспекторату з питань Військового управління та начальник Бюро західних і північних земель у Головному Штабі в Лондоні. Залишився на еміграції, помер 24.3.1973 в Англії. Похований у Закопаному. Поширена біографія в: G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*

⁶⁷ Тобто: „Тужима”. Див. примітку 33.

⁶⁸ Можливо, що це Жуцідло Валенти, нар. 24.12.1886, відставний капітан піхоти зі Львова. Заарештований НКВД. Знаходиться в „українському списку” під № 1054. (*Śladem zbrodni katyńskiej*).

⁶⁹ Правдоподібно Стирський Еміль, нар. 28.11.1907 в Карвіні, підпоручник запасу авіації. Заарештований НКВД 14.12.1939. В'язень тюрем у Вінниці і Полтаві, засуджений до 8 років ИТЛ. На підставі амністії звільнений 26.8.1941. ЦА МВСіА, № У 1/121/Ф.

⁶⁴ Żebrowski Roman Bogdan (1914–1941?), absolwent Handlowej Szkoły Morskiej, członek załogi „Daru Pomorza”, żołnierz kampanii wrześniowej 1939, aresztowany przez NKWD na granicy sowiecko-węgierskiej, zesłany do obwodu archangielskiego, zaginął. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*

⁶⁵ Jaworski Jan, ppor. piech. rez., inżynier. W 1939 uczestnik obrony Lwowa. W konspiracji początkowo w POWW. Od 12.1939 do 4.1940 w ZWZ-1, adiutant komendanta Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Kowal”. Wyszedł ze Lwowa wraz z płk. Żebrowskim ps. „Żuk” 11.4.1940, ujęty na granicy sowiecko-węgierskiej, w drugiej połowie 1941 w AP w ZSRS. J. Węgierski *Lwów...*, s. 24, 81, 96–97; *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. 2, Londyn 1973, s. 115.

⁶⁶ Januszajtis-Żegota Marian Józef (1889–1973), gen. dywizji, inżynier. Działacz niepodległościowy, w l. 1912–1914 komendant naczelny Polskich Drużyn Strzeleckich, nast. oficer Legionów Polskich, w l. 1917–1918 szef sztabu Polskiej Siły Zbrojnej. Podczas wojny polsko-sowieckiej 1920, dca 12 DP. Wojewoda nowogródzki w l. 1924–1926. W stanie spoczynku od 1929. Działacz Związku Osadników Wojskowych oraz SN na Wołyniu i we Lwowie. W 1939 w dowództwie obrony Lwowa. Od 22.9.1939 organizator i komendant POWW, ps. „Karpiński”. Aresztowany przez NKWD 27.10.1939, więziony we Lwowie i na Łubiance w Moskwie do sierpnia 1941, zwolniony na mocy umowy Sikorski–Majski. W l. 1942–1947 przewodniczący Wojskowego Trybunału Orzekającego, szef Inspektoratu ds. Zarządu Wojskowego oraz szef Biura Ziem Zachodnich i Północnych w Sztabie Głównym w Londynie. Pozostał na emigracji, zmarł 24.3.1973 w Anglii. Pochowany w Zakopanem. Obszerny biogram w: G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*

⁶⁷ To jest: „Turzyma”. Por. przypis 33.

⁶⁸ Być może jest to Rzucidło Walenty ur. 24.12.1886, kpt. piech. st. sp. ze Lwowa. Aresztowany przez NKWD. Znajduje się na „liście ukraińskiej” pod nr 1054. *Śladem zbrodni katyńskiej*.

⁶⁹ Prawdopodobnie Styrski Emil ur. 28.11.1907 w Karwinie, ppor. lot. rez. Aresztowany przez NKWD 14.12.1939. Więziony w Winnicy i Połtawie, skazany na 8 lat ITŁ. Wskutek amnestii zwolniony 26.8.1941. CA MSWiA, sygn. U I/121/F.

ЧАСТИНА ДРУГА
ЛЮДСЬКІ ДОЛІ

CZEŚĆ DRUGA

LOSY LUDZKIE

№ 1

24.IX.1939 Стрий – 15.X.1939 Львів

**Справа Мечислава Непокульчицького,
бургомістра міста Журавно**

ДА СБУ (Львів), справа № П-33859

Nr 1

24 IX 1939 Stryj – 15 X 1939 Lwów

**Sprawa Mieczysława Niepokulczyckiego
burmistrza miasta Żurawno**

PA SBU (Lwów), sygn. P-33859

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

гор. Стрый, 1939 года, 24 сентября.

Я, Ст. следователь Особого Отдела Кавгруппы – мл. лейтенант госбезопасности ^аПоздняков^а, рассмотрев следственные материалы на задержанного – НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича¹, 1893 года рождения, сын помещика, уроженец с. Третельники, Проскурковского р-на УССР, поляк, польско-поданный, член партии ОЗОН², бурмистр м. Журавно.

НАШЕЛ:

НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ проживая на территории СССР, в 1918 году добровольно вступил в белогвардейскую банду Довбур-Мосницкого³ и после разгрома банды частями Красной Армии, бежал в Польшу.

Находясь в Польше являлся организатором и руководителем к-р националистической партии „ОЗН” в м. Журавно, имел связь с полицией, содержал консперативную квартиру на которой производился прием агенты сотрудниками 2-го Отдела Генштаба⁴ польской армии. В момент наступления частей Красной Армии, принимал участие в подготовке вооруженного сопротивления и терроре против местного украинского населения.

В следствии изложенного, руководствуясь ст.ст. 93 УПК УССР –

ПОСТАНОВИЛ:

Принять дело по обв. НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича к своему производству и начать предварительное следствие по делу.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО КАВГРУППЫ
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) ПОЗДНЯКОВ

„СОГЛАСЕН”

ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА ОО КАВГРУППЫ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) ТЕСЛЕНКО

„УТВЕРЖДАЮ”

НАЧАЛЬНИК ОСОБОГО ОТДЕЛА КАВГРУППЫ
КАПИТАН ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) РОЗИН

POSTANOWIENIE

m. Stryj, 1939 roku, 24 września.

Ja, st. śledczy Oddziału Specjalnego *Kawgruppy* – mł. lejtenant bezpieczeństwa państwowego ^aPozdniakow^a, po rozpatrzeniu materiałów śledczych dotyczących zatrzymanego NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława¹ syna Franciszka, ur. w 1893 roku we w[si] Trietielniki w rejonie proskurowskim USRS, syna obszarnika, Polaka, obywatela polskiego, członka partii OZON², burmistrza m. Żurawno

STWIERDZIŁEM:

NIEPOKULCZYCKI, mieszkając na terytorium ZSRS, w 1918 roku wstąpił jako ochotnik do białogwardyjskiej bandy Dowbór-Muśnickiego³ i po jej rozgromieniu przez oddziały Armii Czerwonej, uciekł do Polski.

Przebywając w Polsce, był organizatorem i przywódcą k-r nacjonalistycznej partii „OZN” w m. Żurawno, współpracował z policją, utrzymywał lokal konspiracyjny, w którym pracownicy 2-go Oddziału *Gensztabu*⁴ wojska polskiego przyjmowali agenturę. Podczas wkraczania oddziałów Armii Czerwonej brał udział w przygotowaniu oporu zbrojnego oraz w działalności terrorystycznej wymierzonej w miejscową ludność ukraińską.

W związku z powyższym, na podstawie art. 93 KPK USRS –

POSTANOWIŁEM:

Wszczęć sprawę z osk[arzenia] NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka i rozpocząć śledztwo wstępne w sprawie.

ST. ŚLED CZY OS *KAWGRUPPY*
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) POZDNIAKOW

„WYRAŻAM ZGODĘ”

ZAS[TĘPCA] NACZELNIKA OS *KAWGRUPPY*
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) TIESLENKO

„ZATWIERDZAM”

NACZELNIK ODDZIAŁU SPECJALNEGO *KAWGRUPPY*
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) ROZIN

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

1. **Фамилия** Непокульчицкий
 2. **Имя и отчество** Мичеслав Францевич
 3. **Дата рождения:** число „12” месяц марта год 1893
 4. **Место рождения** с. Третельники, Каменец-Под. уезда г. Проскуров
 5. **Место жительства (адрес)** с. Тартак почта Журавно
 6. **Профессия и специальность** служащий, арендатор
 7. **Место службы и должность или род занятий** бурмистер г. Журавно Станиславского воеводства
(указать без сокращений, название предприятия или учреждения и характер производства)
 8. **Паспорт** —
(когда и каким органом выдан, номер и категория, где прописан)
 9. **Социальное происхождение** сын помещика
(род занятий родителей и их имущественное положение)
 10. **Социальное положение**
(род занятий и имущественное положение арестованного)
 - а) до революции студент, с 1916 г. военнослуж. (прапорщик)
 - б) после революции с 1920 г. проживает в Польше
 11. **Образование (общее и специальное)** высшее
 12. **Партийность в прошлом и настоящем** В прошлом беспартийный, с 1938 г. руководитель партии „ОЗОН”
 13. **Национальность и гражданство (подданство)** поляк, польскоподданный
 14. **Категория воинского учета-запаса и где состоит на учете** —
 15. **Служба в белых и др. к.-р. армиях, участие в бандах и восстаниях против Соввласти (когда и в качестве кого)** в 1918 г. служил в корпусе Довбора-Мусницкого
 16. **Каким репрессиям подвергался при Соввласти: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)** нет
 17. **Состав семьи** жена Ядвига, 44 лет, проживает в м. Журавне, дети — четыре человека
(ближайшие родственники, их имена, фамилии, адреса и род занятий)
- Подпись арестованного (—) М. Непокульчицкий

1. **Особые внешние приметы**
2. **Кем и когда арестован**
3. **Где содержится под стражей** О.О. 25 Т/К 22/IX.1939.
4. **Особые замечания**

Подпись сотрудника, заполнившего анкету

Ст. следователь ОО Т/К 5083
мл. лейтенант госбезопасн.
(—) Поздняков

„24” сент. 1939 г.

ПРИМЕЧАНИЕ: Анкета заполняется четко и разборчиво со слов арестованного и проверяется по документам.

ANKIETA ARESZTOWANEGO

1. **Nazwisko** Niepokulczycki
2. **Imię i imię ojca** Mieczysław syn Franciszka
3. **Data urodzenia: dzień „12” miesiąc** marca rok 1893
4. **Miejsce urodzenia** w. Tretelniki, Kamieniec-Pod[olski], powiat m. Proskurów
5. **Miejsce zamieszkania (adres)** w. Tartak poczta Żurawno
6. **Zawód i specjalizacja** urzędnik, dzierżawca
7. **Miejsce pracy i funkcja lub rodzaj wykonywanej pracy** burmistrz m. Żurawno,
(podać bez skrótów nazwę przedsiębiorstwa lub urzędu i rodzaj produkcji)
województwo stanisławowskie
8. **Paszport** —
(kiedy i przez jakie organy wydany, numer i kategoria, gdzie wystawiony)
9. **Pochodzenie społeczne** syn obszarnika
(charakter pracy rodziców i ich status majątkowy)
10. **Status społeczny**
(rodzaj pracy i status majątkowy aresztowanego)
 - a) **przed rewolucją** student, od 1916 r. wojskowy (podchorąży)
 - b) **po rewolucji** od 1920 r. mieszka w Polsce
11. **Wykształcenie (ogólne i zawodowe)** wyższe
12. **Przynależność partyjna w przeszłości i obecnie** Wcześniej bezpartyjny. Od 1938 r. kierownik partii „OZON”
13. **Narodowość i obywatelstwo (poddanie)** Polak. Polski poddany
14. **Wojskowa kategoria ewidencyjna rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany** —
15. **Służba w białych i innych armiach k.-r., udział w bandach i powstaniach przeciwko Władzy Sowieckiej (kiedy i w jakim charakterze)** w 1918 r. służył w Korpusie Dowbora-Muśnickiego
16. **Czy był represjonowany za Władzy Sowieckiej: sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)** nie
17. **Stan rodzinny** żona Jadwiga, lat 44, mieszka w m. Żurawno, dzieci — czworo
(bliscy krewni, ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj pracy)

Podpis aresztowanego

(—) M. Niepokulczycki

1. **Znaki szczególne**
2. **Przez kogo i kiedy został aresztowany**
3. **Gdzie przebywa w areszcie** O.O. 25 KPanc. 22/IX.1939.
4. **Uwagi szczególne**

Podpis pracownika wypełniającego ankietę

St. śledczy OO KPanc. 5083
mł. lejtenant bezpieczeństwa
państw[owego]

„24” wrześ[nia] 1939 r.

(—) Pozdniakow

UWAGA: Ankietę należy wypełnić wyraźnie i czytelnie zgodnie z odpowiedziami aresztowanego i sprawdzić w dokumentach.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича, в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР.

В Особый Отдел Оперативной Армгруппы Украинского фронта, 24 сентября с.г., был доставлен из ОО 25 танкового корпуса, задержанный житель м. Журавно НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ Мячеслав Францевич.

Произведенным следствием по делу задержанного установлено:

НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ уроженец с. Трельники⁵, Проскуровского р-на УССР, сын помещика.

В 1918 году проживая на территории СССР добровольно вступил в белогвардейскую банду Довбур-Мосницкого и после разгрома ее частями Красной Армии бежал в Польшу.

(л.д. 7-8)

Проживая в Польше, являлся организатором и с 1938 г. руководителем в м. Журавно фашистской националистической партии „ОЗН” (обуз’еднання народного), проводил контрреволюционную националистическую деятельность направленную на угнетение украинского и еврейского населения.

(л.д. 8-10)

Содержал конспиративную квартиру на которой производился прием агентуры вторым отделом генштаба польской армии, работавшей против СССР.

(л.д. 10)

Будучи бурмистром города Журавно, имел тесную связь с полицией и свою практическую работу проводил в контакте с полицией.

(л.д. 9)

Показаниями допрошенных свидетелей: МОРГЕНШТУРНА Г.М., БЕЛОВИЦКОГО С.И. и МАРЧУКА А.А. обв. НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ изобличается в том, что имел связь с полицией и польским офицерством, которыми было оказано вооруженное сопротивление частям Красной Армии, а также террор над местным революционно-настроенным населением.

(л.д. 9, 14-24)

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Dotyczy oskarżenia NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka o przestępstwa przewidziane art. art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS.

Do Oddziału Specjalnego *Armigruppy* Operacyjnej Frontu Ukraińskiego został doprowadzony 24 września br. z OO 25 Korpusu Pancernego aresztowany mieszkaniec m. Żurawno, NIEPOKULCZYCKI Mieczysław syn Franciszka.

W rezultacie śledztwa prowadzonego w sprawie aresztowanego, ustalono:

NIEPOKULCZYCKI, urodzony we w. Trelniki⁵, r[ejo]nu proskurowskiego USRS, jest synem obszarnika.

W 1918 roku, mieszkając na terytorium ZSRS, wstąpił jako ochotnik do białogwardyjskiej bandy Dowbór-Muśnickiego i po jej rozgromieniu przez oddziały Armii Czerwonej uciekł do Polski.

(k.s. 7-8)

Mieszkając w Polsce był organizatorem, a od 1938 r. przywódcą faszystowskiej nacjonalistycznej partii „OZN” (obóz zjednoczenia narodowego) w m. Żurawno, prowadził nacjonalistyczną działalność kontrrewolucyjną mającą na celu ciemnienie ludności ukraińskiej i żydowskiej.

(k.s. 8-10)

Utrzymywał lokal konspiracyjny, w którym drugi oddział *gensztabu* armii polskiej przyjmował agenturę działającą przeciwko ZSRS.

(k.s. 10)

Będąc burmistrzem miasta Żurawno, ściśle współpracował z policją i w powiązaniu z nią realizował swoją działalność.

(k.s. 9)

Zeznania przesłuchanych świadków: MORGENSZTURNA G.M., BIEŁOWICKIEGO S.I. i MARCZUKA A.A. demaskują osk[arżonego] NIEPOKULCZYCKIEGO jako posiadającego związki z policją i polskimi oficerami, którzy stawiali zbrojny opór oddziałom Armii Czerwonej oraz stosowali terror wobec nastrojonej rewolucyjnie miejscowej ludności.

(k.s. 9, 14-24)

Будучи арестованным, пытался обезоружить бойца РККА, якобы в целях самоубийства.

(л.д. 6)

На основании изложенного ОБВИНЯЕТСЯ:

НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ Мячеслав Францевич, 1893 года рождения, уроженец с. Трельники, Проскуровского р-на УССР, сын помещика, поляк, польскоподданный, быв. гражданин СССР, доброволец белогвардейской банды Довбора-Мусницкого, член партии „ОЗН”. До ареста бурмистр гор. Журавно.

в том, что:

Будучи добровольцем белогвардейской банды в 1918 году выступал против частей РККА, совершил побег из СССР.

Являлся активным участником фашистской националистической партии „ОЗН” и проводил к-р националистическую деятельность.

Являлся содержателем консперативной квартиры 2-го Отдела генштаба польской армии, с которыми имел тесную связь.

Принимал участие в организации вооруженного сопротивления частям Красной Армии и терроре против украинского революционно-настроенного населения –

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР.

По существу пред’явленного обвинения, виновным себя признал. Отрицает свое участие в организации вооруженного сопротивления и терроре против местного населения.

(л.д. 7-11, 12-18)-а

В следствии изложенного, руководствуясь ст. 204 УПК УССР, следственное дело по обвинению НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича направить Военному Прокурору, для предания обвиняемого суду Военного Трибунала.

СПРАВКА: Арестованный НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ М.Ф. содержится под стражей в тюрьме НКВД г. Стрий.

Вещдоков по делу нет.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО КАВГРУППЫ
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) ПОЗДНЯКОВ

Po aresztowaniu próbował rozbroić żołnierza RKKA, rzekomo w celach samobójczych.

(k.s. 6)

Na podstawie powyższego OSKARŻA SIĘ:

NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława
syna Franciszka, ur. w 1893 roku we w.
Trelniki⁵ r[ejo]nu proskurowskiego USRS,
syna obszarnika, Polaka, obywatela pol-
skiego, by[łego] obywatela ZSRS, ochotni-
ka w białogwardyjskiej bandzie Dowbora-
-Muśnickiego, członka partii „OZN”. Przed
aresztowaniem burmistrza m. Żurawno

o to, że:

Będąc ochotnikiem w bandzie białogwardyjskiej, w 1918 roku występo-
wał przeciwko oddziałom RKKA [oraz] zbiegł z ZSRS.

Był aktywnym członkiem faszystowskiej nacjonalistycznej partii „OZN”
i prowadził nacjonalistyczną działalność k-r.

Był gospodarzem konspiracyjnego lokalu 2-go Oddziału *gensztabu* armii
polskiej, z którym był ściśle związany.

Brał udział w organizowaniu zbrojnego oporu przeciwko oddziałom Ar-
mii Czerwonej i w terrorze wobec rewolucyjnie nastrojonej ludności ukraiń-
skiej –

tzn. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS.

Przyznał się do winy przedstawionej w oskarżeniu. Zaprzecza, że brał
udział w organizowaniu zbrojnego oporu i w terrorze wobec miejscowej lud-
ności.

(k.s. ^a7-11, 12-18)^a

Wobec powyższego, na podstawie art. 204 KPK USRS sprawę śledczą
z oskarżenia NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka skie-
rować do Prokuratora Wojskowego w celu przekazania oskarżonego Trybu-
nałowi Wojennemu.

NOTATKA: Aresztowany NIEPOKULCZYCKI M.F. przebywa w areszcie
w więzieniu NKWD w m. Stryju.

Dowodów rzeczowych w sprawie nie ma.

ST. ŚLED CZY OO KAWGRUPPY
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) POZDNIAKOW

„СОГЛАСЕН”

ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА ОО КАВГРУППЫ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) ТЕСЛЕНКО

„УТВЕРЖДАЮ”

НАЧАЛЬНИК ОСОБОГО ОТДЕЛА КАВГРУППЫ
КАПИТАН ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) РОЗИН

Составлено 6 Октября 1939 г.
гор. Стрый

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА
Подготовительного заседания 436-го Военного Трибунала

От 8-го Октября 1939 года

Гор. Стрый

Председательствующий Бригвоенюрист т. КОНСТАНТИНОВ и члены: Военный юрист 3 ранга т. ВАСИЛЕНКО и МЕЛЬНИЧЕНКО

Ст. Пом. Военного Прокурора 312 Военной Прокуратуры – Военный юрист 2-го ранга т. ЗУЕВ.

Докладчик тов. ЗУЕВ.

Член содокладчик т. ВАСИЛЕНКО.

СЛУШАЛИ:

Дело по обвинению НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича по ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР, поступившее в 436 Военный Трибунал 7-го Октября 1939 года с обвинительным заключением Старшего следователя ОО Кавгруппы, младшего лейтенанта госбезопасности ТЕСЛЕНКО, с предложением Ст. Пом. Военного Прокурора 312 ВП-военного юриста 2 ранга т. ЗУЕВА о предании НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО суду Военного Трибунала.

И принимая во внимание, что обвинительное заключение отвечает материалам дела на основании ст. 233-3 УПК УССР.

ОПРЕДЕЛИЛИ:

Обвинительное заключение утвердить и обвиняемого НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича предать суду по ст.ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР.

„WYRAŻAM ZGODĘ”

ZAS[TEPCA] NACZELNIKA OO *KAWGRUPPY*
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) TIESLENKO

„ZATWIERDZAM”

NACZELNIK ODDZIAŁU SPECJALNEGO *KAWGRUPPY*
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) ROZIN

Sporządzono 6 października 1939 r.
m. Stryj

WYCIĄG Z PROTOKOŁU
z posiedzenia przygotowawczego 436 Trybunału Wojennego

8 października 1939 roku

m. Stryj

Przewodniczący, prawnik wojskowy brygady t. KONSTANTINOW oraz członkowie: prawnik wojskowy 3 rangi t. WASILENKO i MIELNICZENKO.

St[arszy] pom[ocnik] prokuratora wojskowego 312 Prokuratury Wojskowej – prawnik wojskowy 2 rangi t. ZUJEW.

Referent tow. ZUJEW.

Koreferent t. WASILENKO.

ROZPOZNALI:

Sprawę z oskarżenia NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka z art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS, która wpłynęła do 436 Trybunału Wojennego 7 października 1939 roku z wnioskiem oskarżającym starszego śledczego OO *Kawgruppy*, młodszego lejtenanta bezpieczeństwa państ[wowego] TIESLENKO i propozycją st. pom[ocnika] Prokuratora Wojskowego 312 WP, prawnika wojskowego 2 rangi t. ZUJEWA o przekazanie NIEPOKULCZYCKIEGO sądowi Trybunału Wojennego.

Biorąc pod uwagę, że wniosek oskarżający jest zgodny z materiałami sprawy, na podstawie art. 233-3 KPK USRS

USTALILI:

Wniosek oskarżający zatwierdzić i oskarżonego NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka oddać pod sąd z art. art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS.

Дело назначить к слушанию в закрытом судебном заседании без участия обвинения и защиты.

Меру пресечения обвиняемому НЕПОКУЛЬЧИЦКОМУ оставить прежнюю, т.е. содержание под стражей.

Подлинный с надлежащими подписями.

Копия Верна: Секретарь 436 Военного Трибунала
Техник-интендант 2-го ранга (—) (КЛИМЕНКО)

6

Дело №..... 1939 г.

Копия
СОВ. СЕКРЕТНО
Экз №.....

ПРИГОВОР

ИМЕНЕМ СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

1939 года, Октября 8 дня 436 Военный Трибунал Первой Конной Оперативной Группы Украинского Фронта, в закрытом судебном заседании в г. Стрый в составе: Председательствующего Военного юриста 3-го ранга ВАСИЛЕНКО и членов: Старшего политрука т. ЦАРЕНКО и Политрука т. МАЧИНА, при Секретаре ДЕМОЧКА.

Рассмотрев дело по обвинению НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича, рождения 1893 года, уроженца села Третьельники, Проскуровского района, в настоящее время проживавшего в г. Журавно, по национальности поляк, образование высшее, женатого, сын помещика, бывшего прапорщика царской армии, члена партии ОЗН, со слов не судившегося, по ст.ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР.

УСТАНОВИЛ:

Обвиняемый НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ в 1918 году проживал на территории СССР, добровольно вступил в белогвардейскую банду и активно боролся против Соввласти. После разгрома белой банды в 1920 году бежал в Польшу. Будучи бурмистром г. Журавно и председателем местной фашистской партии ОЗН проводил активную борьбу против рабочего класса и революционного движения. Так организация возглавляемая обвиняемым 15 сентября 1939 года в г. Журавно выдала полиции КУЦИКА Якова проводившего работу направленную против польского правительства, в том же месяце полиция при содействии обвиняемого НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО совершила облаву на революционно настроенных трудящихся

Wyznaczyć rozprawę sądową na zamkniętym posiedzeniu bez udziału oskarżenia i obrony.

Środki prewencyjne w stosunku do oskarżonego NIEPOKULCZYCKIEGO pozostawić jak dotychczas, tzn. areszt.

Oryginał z należytymi podpisami.

Za zgodność kopii: Sekretarz 436 Trybunału Wojennego
Technik Intendent 2 Rangi (—) (KLIMIENKO)

b

Sprawa Nr 1939 r.

Kopia
ŚCIŚ[LE] TAJNE
Egz. Nr

WYROK
W IMIENIU ZWIĄZKU SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK SOWIECKICH

Dnia 8 października 1939 roku 436 Trybunał Wojenny Pierwszej Konnej Grupy Operacyjnej Frontu Ukraińskiego na zamkniętym posiedzeniu sądowym w m. Stryju w składzie: przewodniczący, wojskowy prawnik 3 rangi WASILENKO i członkowie: starszy politruk t. CARIENKO i politruk t. MACZYN przy udziale sekretarza DIEMOCZKA,

rozpatrzywszy sprawę z oskarżenia NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka, ur. w 1893 roku we wsi Tretelniki w rejonie proskurowskim, obecnie zamieszkałego w m. Żurawno, narodowości polskiej, wykształcenie wyższe, żonatego, syna obszarnika, byłego podchorążego armii carskiej, członka partii „OZN”, wg ustnego oświadczenia nie karanego z art. art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS

USTALIŁ:

Oskarżony NIEPOKULCZYCKI w 1918 roku mieszkał na terytorium ZSRS, ochotniczo wstąpił do białogwardyjskiej bandy i aktywnie walczył przeciwko *Sowwłasti*. Po rozgromieniu białej bandy, w 1920 roku uciekł do Polski. Będąc burmistrzem m. Żurawno i przewodniczącym miejscowej faszystowskiej partii OZN, prowadził aktywną walkę z klasą robotniczą i ruchem rewolucyjnym. Organizacja, na której czele stał oskarżony, 15 września 1939 roku w m. Żurawno wydała w ręce policji KUCYKA Jakowa, który prowadził działalność skierowaną przeciwko rządowi polskiemu, w tym samym miesiącu policja przy pomocy oskarżonego NIEPOKULCZYCKIEGO urządziła obławę w m. Żurawno na nastawionych rewolucyjnie ludzi pracy,

г. Журавно в результате чего было убито 8 человек. Кроме того обвиняемый НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ имел тесную связь со 2-м отделом генерального штаба польской армии, связь состояла в том, что квартира обвиняемого являлась конспиративной квартирой указанного штаба, в которой на протяжении одного года проводил работу шпионского характера агент польской разведки АБРАМОВ.

Помимо того обвиняемый НЕПОКУЛЬЧИЦКИЙ пытался обезоружить красноармейца исполняющего служебные обязанности, однако задуманное осуществить не удалось по независящим от него причинам.

На основании изложенного Военный Трибунал признал НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО виновным в том, что будучи руководителем местной организации ОЗН проводил контрреволюционную националистическую деятельность направленную на угнетение трудящихся. Содержал конспиративную квартиру на которой производил работу шпионского характера агент польской разведки. Принимал участие в организации террора против революционно настроенного населения т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР, а потому руководствуясь ст. 45 УК УССР и на основании ст. 54-13 УК УССР

ПРИГОВОРИЛ:

НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича подвергнуть высшей мере уголовного наказания – РАССТРЕЛЯТЬ с конфискацией всего лично принадлежащего ему имущества.

Приговор окончательный и обжалованию не подлежит.

Подлинный за надлежащими подписями

6 Копия Верна: Секретарь 436 ВТ
Техник Интендант 2-го ранга (—) (КЛИМЕНКО)

^а-Справка: Приговор приведен в исполнение 31-го Октября 1939 г.
Секретарь ВТ (—) КЛИМЕНКО^а

w wyniku czego zabito 8 ludzi. Oprócz tego oskarżony NIEPOKULCZYCKI ściśle współpracował z 2-gim Oddziałem Sztabu Generalnego armii polskiej. Współpraca owa polegała na tym, że mieszkanie oskarżonego było lokalem konspiracyjnym wymienionego sztabu, w którym przez rok prowadził działalność o charakterze szpiegowskim agent polskiego wywiadu ABRAMOW.

Ponadto oskarżony NIEPOKULCZYCKI próbował rozbroić pełniącego służbę czerwoarmistę, lecz dokonać tego nie zdołał z przyczyn od niego niezależnych.

Na podstawie powyższego Trybunał Wojenny uznał NIEPOKULCZYCKIEGO winnym tego, że będąc przywódcą miejscowej organizacji OZN prowadził nacjonalistyczną działalność kontrewołucyjną mającą na celu cięmiężenie ludu pracującego. Utrzymywał lokal konspiracyjny, w którym agent polskiego wywiadu prowadził działalność szpiegowską. Brał udział w organizowaniu aktów terroru przeciwko rewolucyjnie nastawionej ludności, tzn. przestępstw przewidzianych art. art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS i dlatego kierując się art. 45 KK USRS i na podstawie art. 54-13 KK USRS

SKAZAŁ:

NIEPOKULCZYCKIEGO Mieczysława syna Franciszka na najwyższy wymiar kary przez ROZSTRZELANIE z konfiskatą całego osobistego należącego do niego mienia.

Wyrok jest ostateczny i nie podlega apelacji.

Oryginał z należyтыми podpisami.

b Za zgodność kopii: Sekretarz 436 WT
Technik Intendent 2 rangi (—) (KLIMIENKO)

^a-Notatka: Wyrok wykonano 31 października 1939 r.
Sekretarz WT (—) KLIMIENKO^a

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ
ВОЕННОГО СОВЕТА УКРАИНСКОГО ФРОНТА
от 15 октября 1939 года**

№ 0016

гор. Львов

ПРИСУТСТВОВАЛИ ЧЛЕНЫ ВОЕННОГО СОВЕТА т.т. ТИМОШЕНКО⁶, ХРУЩЕВ⁷, БОРИСОВ⁸

СЛУШАЛИ:

1. Бывш. бурмистр гор. Журавно, Станиславского района, НЕПОКУЛЬЧИЦКОГО Мячеслава Францевича, 1893 года рождения, бывшего помещика, с 1920 года белоэмигрант, проживающего в Польше, поляк, бывш. офицер царской армии, боролся против Красной Армии в 1918–1920 г.г. в банде Довбур-Мосницкого. В Польше до 1935 года работал управляющим имения князя Чернорисского и крупной фабрики, с 1935 года до 17 сентября 1939 года бурмистром гор. Журавно. С 1918 года являлся агентом польской разведки. С 1933 года состоял членом фашистской партии Польши „БВВР”⁹, „ОЗН” и других. Руководил партией „ОЗН” с 1937 года в г. Журавно. В первой половине сентября 1939 года организовал террор против революционеров в гор. Журавно – убито было 9 человек, лично сам убил Куцина Якова¹⁰. 24 сентября 1939 года пытался убить задержавшего его красноармейца.

436-й Военный Трибунал 8 октября 1939 года осудил его к расстрелу по ст.ст. 54-4, 54-8 и 54-13 УК УССР.

Дело доложено врид. Председателя Военного Трибунала Украинского Фронта – бригаденюристом ГАЛЕНКОВЫМ. Заключение по делу дал – Военный Прокурор Украинского Фронта.

ПОСТАНОВИЛИ:

Приговор утвердить.

Подписи: Верно. Врид. Пред. ВТ Укрфронта
Бригаденюрист (подпись) ГАЛЕНКОВ

Копия с копии: верна. Секретарь 436 Военного Трибунала
Техник-интендант 2 ранга
(—) КЛИМЕНКО

в

POSTANOWIENIE
RADY WOJENNEJ FRONTU UKRAIŃSKIEGO
z 15 października 1939 roku

Nr 0016

m. Lwów

OBEJNI CZŁONKOWIE RADY WOJENNEJ t.t. TIMOSZENKO⁶,
CHRUSZCZOW⁷, BORISOW⁸

ROZPOZNALI:

1. Był[y] burmistrz m. Żurawno w rejonie stanisławowskim NIEPOKULCZYCKI Mieczysław syn Franciszka, ur. w 1893 roku, były obszarnik, od 1920 roku biały emigrant, zamieszkały w Polsce, Polak, by[ły] oficer armii carskiej, w latach 1918–1920 walczył przeciwko Armii Czerwonej w bandzie Dowbór-Muśnickiego. W Polsce do 1935 roku pracował jako zarządca majątku księcia Czartoryskiego i dużej fabryki, od 1935 roku do 17 września 1939 roku był burmistrzem m. Żurawno. Od 1918 roku był agentem polskiego wywiadu. Od 1933 roku działał jako członek faszystowskich partii Polski: „BBWR”⁹, „OZN” i innych. Od 1937 r. kierował partią „OZN” w m. Żurawno. W pierwszej połowie września 1939 roku organizował terror wobec rewolucjonistów w m. Żurawno — zabito 9 osób, sam osobiście zabił Kucyna Jakowa¹⁰. 24 września 1939 roku próbował zabić aresztującego go czerwonoarmistę.

8 października 1939 roku 436 Trybunał Wojenny skazał go na rozstrzelanie z art. art. 54-4, 54-8 i 54-13 KK USRS.

Sprawę zreferował p.o. przewodniczącego Trybunału Wojennego Frontu Ukraińskiego, wojskowy prawnik brygady GALENKOW. Wnioski w sprawie złożył prokurator wojskowy Frontu Ukraińskiego.

POSTANOWILI:

Wyrok zatwierdzić.

Podpisy: zgodne. P.o. Przew[odniczącego] WT *Ukrfrontu*
wojskowy prawnik brygady (podpis) GALENKOW

Kopia z kopii: zgodna. Sekretarz 436 Trybunału Wojennego
Technik-Intendent 2 rangi
(—) KLIMIENKO

Примітки

^{a-a} Вписано від руки.

^b Кругла печатка з гербом і з написом довкола 436 Військовий Трибунал.

^b Нерозбірлива кругла печатка.

¹ Нспокульчицький Мечислав, син Францішека і Марії, уродженої Поплавської нар. 25.3.1893 в Третельниках на Волині. З 1901 вчився в Житомирській гімназії, де вступив до таємного патріотичного і самоосвітнього учнівського об'єднання. Атестат зрілості отримав в 1911 і розпочав навчання на природничому факультеті Університету Св. Володимира в Києві, але вже рік по тому склав конкурсний іспит і був прийнятий на факультет механіки Київського політехнічного інституту. Національно-визвольну діяльність продовжував у Союзі активної боротьби під псевдом „Моцни”. Після вибуху війни в 1914 призваний до армії і відряджений до Миколаївської школи піхоти, яку закінчив в 1916 і як прапорщик направлений до Моршанська Тамбовської губ. Активний в Союзі військових поляків – делегат окружного з'їзду цього Союзу в Москві в 1917, а потім делегат Всеросійського з'їзду у Петрограді, де було засновано Верховний польський військовий комітет (Начполь) – організацію, яка представляла поляків у російській армії. Під кінець 1917, після того, як опинився на західному фронті, проводив вербування до польських загонів і мав тісний зв'язок з мінським Начполем. Одружений з Ядвігою Обух-Воцятинською, мав четверо дітей. У період громадянської війни в Росії перебував разом з сім'єю в маєтку дружини Евандорф у Київській губ., а потім у своєму маєтку Олексінці-Польному близько Плескірова. Кінець кінцем поселився в Журавні, де працював керівником фабрики алебастрових виробів кн. Чарториських. У ВП – у чині підпоручника запасу. Посаду бургомістра займав з 1935. (ЦВА, Ап. 1524).

² ОЗОН – розмовна назва Табору національного об'єднання (ОЗН). Політичне угруповання, яке зосереджувало прихильників післятравневої влади в Польщі (санация). Воно було продовженням ліквідованого раніше ББВР. Засноване 21.3.1937 з ініціативи маршала Е. Ридза-Сміглого полк. А. Коцом. Програма передбачала ослаблення політичних впливів опозиційних партій, зміцнення ролі Верховного Головнокомандуючого, міцне президентство з одночасним обмеженням ролі парламенту, зміцнення позиції армії, костелу і католицької релігії, культ Ю. Пілсудського, обмеження ролі євреїв у суспільному, політичному і економічному житті (воно протиставлялося однак антисемітським ексцесам). Воно осуджувало комунізм і масонство. Визнавало приватну власність основою економічного розвитку, необхідність центрального державного планування. Воно домагалося підвищення агрокультури, боротьби з безробіттям і неписьменністю. Партії, які хотіли приєднатися до ОЗН, мусили ліквідуватися. Організаційна структура мала військову ієрархію і дисципліну. Його молодіжною частиною був Союз Молодої Польщі. До січня 1939 начальником ОЗН був полк. А. Коц, пізніше ген. С. Скварчинський, а штаб очолював полк. З. Венда. ОЗОН ніколи не був масовою організацією; його суспільною базою були головним чином державні службовці.

³ Довбур-Мусніцький Юзеф (1867–1937). Російський і польський генерал. Учасник російсько-японської війни 1904 і I-ї світової війни. Організатор і командуючий I Польським корпусом (розмовна назва „довборчики”). Один із організаторів і верховний командуючий у Великопольському повстанні. Відкинув пропозицію прийняття командування армією у київському поході. Не брав участі в польсько-російській боротьбі в 1920. З жовтня 1920 в запасі. Його дочка – підпоручник запасу авіації Яніна Левандовська була вбита в Катині.

Przypisy

^a -^a wpisano odręcznie

^b pieczęć okrągła z godłem w środku i napisem w otoku: 436 Trybunał Wojenny

^c pieczęć okrągła nieczytelna

¹ Niepokulczycki Mieczysław s. Franciszka i Marii z Popławskich ur. 25.3.1893 w Tretelnikach na Wołyniu. Od 1901 uczył się w żytomierskim gimnazjum, gdzie włączył się do tajnej patriotycznej i samokształceniowej korporacji uczniowskiej. Maturę uzyskał w 1911 i rozpoczął studia na kierunku przyrodniczym Uniwersytetu Św. Włodzimierza w Kijowie, ale już w rok później zdał egzamin konkursowy i został przyjęty na Wydział Mechaniczny Politechniki Kijowskiej. Działalność niepodległościową kontynuował w Związku Walki Czynnej pod ps. „Mocny”. Po wybuchu wojny w 1914 powołany do wojska i odkomenderowany do Mikołajewskiej Szkoły Piechoty, którą ukończył w 1916 i jako *praporszczyk* został skierowany do Morszańska w gub. tambowskiej. Czynny w Związku Wojskowych Polaków — delegat na okręgowy zjazd tego Związku w Moskwie w 1917, a następnie delegat na Wszechrosyjski Zjazd do Piotrogradu, gdzie powołano Naczelny Polski Komitet Wojskowy (Naczpol) — organizację reprezentującą Polaków w armii rosyjskiej. Pod koniec 1917, znalazłszy się na froncie zachodnim, prowadził akcję werbunkową i pozostawał w ścisłym kontakcie z mińskim Naczpołem. Żonaty z Jadwigą Obuch-Woszczatyńską miał czworo dzieci. Okres wojny domowej w Rosji spędził wraz z rodziną na Ukrainie, początkowo w majątku żony Ewardorf w gub. kijowskiej, a potem w swoim Oleksińcu Polnym w okolicach Płoskirowa. Ostatecznie zamieszkał w Żurawnie, pracując jako kierownik fabryki wyrobów alabastrowych ks. Czartoryskich. W WP zweryfikowany w stopniu ppor. rez. Urząd burmistrza w Żurawnie pełnił od 1935. CAW, Ap. 1524.

² OZON — potoczna nazwa Obozu Zjednoczenia Narodowego (OZN). Ugrupowanie polityczne skupiające zwolenników rządów pomajowych w Polsce (sanacja). Stanowiło kontynuację rozwiązanej wcześniej BBWR. Powołane 21.3.1937 z inicjatywy marszałka E. Rydza-Śmigłego przez płk. A. Koca. Program zakładał osłabienie wpływów politycznych partii opozycyjnych, umocnienie roli Naczelnego Wodza, silną prezydenturę przy jednoczesnym ograniczeniu roli parlamentu, wzmocnienie pozycji armii, kościoła i religii katolickiej, kult J. Piłsudskiego, ograniczenie roli Żydów w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym (przeciwstawiało się jednak ekscesom antysemickim). Poępiało komunizm i masonerię. Uznawało własność prywatną za podstawę rozwoju gospodarczego, konieczność centralnego planowania państwowego. Domagało się podniesienia kultury rolnej, walki z bezrobociem i analfabetyzmem. Partie zgłaszające akces do OZN musiały ulec rozwiązaniu. Struktura organizacyjna posiadała hierarchię i dyscyplinę wojskową. Jego młodzieżowym pionem był Związek Młodej Polski. Do stycznia 1939 szefem OZN był płk A. Koc, później gen. S. Skwarczyński, a na czele sztabu stał płk Z. Wenda. Nigdy nie był on organizacją masową; jego bazę społeczną stanowili głównie urzędnicy państwowi.

³ Dowbór-Muśnicki Józef (1867–1937). Generał rosyjski i polski. Uczestnik wojny rosyjsko-japońskiej 1904 i I wojny światowej. Organizator i dowódca I Korpusu Polskiego (potoczna nazwa „dowborczycy”). Współorganizator i naczelny dowódca w Powstaniu Wielkopolskim. Odrzucił propozycję objęcia dowództwa armii w wyprawie kijowskiej. Nie brał udziału w walkach polsko-rosyjskich w 1920. Od października 1920 w rezerwie. Jego córka, ppor. pil. rez. Janina Lewandowska, została zamordowana w Katyniu.

⁴ Właściwie: Oddział II Sztabu Głównego: wywiad i kontrwywiad wojskowy.

⁵ Prawidłowo: Tretelniki.

⁶ Timoszenko Siemion (1895–1970), marszałek Związku Sowieckiego (1940). Dwukrotnie Bohater Związku Sowieckiego (1940, 1965). W Armii Czerwonej od 1918. Podczas agresji ZSRS na Polskę dowódca Frontu Ukraińskiego.

⁴ Правильно: Відділ II Головного Штабу: військова розвідка і контррозвідка.

⁵ Правильно: Третельники.

⁶ Тимошенко Семен (1894–1971), маршал Радянського Союзу (1940). Двічі герой Радянського Союзу (1940, 1965). У Червоній Армії з 1918. У 1939 командуючий Українським фронтом.

⁷ Хрущов Микита (1894–1971). З 1935 перший секретар Московського Комітету ВКП(б), з 1938 до 1949 (з невеликою перервою у 1947) перший секретар ЦК КП(б)У. У 1944–1947 Голова Ради Міністрів УРСР. Під час II світової війни член військових рад багатьох фронтів (напр. Сталінградського, Українського). З 1953 перший секретар ЦК КПРС, у 1958–1964 – Голова Ради Міністрів СРСР.

⁸ Корпусний комісар Володимир Борисов.

⁹ ББВР – Безпартійний блок співпраці з урядом. Політичне угруповання, утворене в 10.1927 Валерієм Славком. Воно постало з різноманітних організацій і груп, передусім правих. ББВР визнавав необхідність зміцнення виконавчої влади за рахунок обмеження прав парламенту. Метою його діяльності було здобуття підтримки суспільства для діяльності влади. Керівною групою були найближчі співробітники Пілсудського. Ліквідований 30.9.1935.

¹⁰ Правильно: Куцик; тут помилка в машинописі. Крім того, неузгоджується зі змістом решти документів (порівняй обвинувальний акт та вирок). Як випливає із протоколу допиту Непокучицького (тут неопублікований), він зізнався лише у тому, що арешт Куцика і поліцейська операція відбулися за його відома, але без його активної участі.

⁷ Chruszczow Nikita (1894–1971). Od 1935 pierwszy sekretarz Komitetu Moskiewskiego WKP(b), od 1938 do 1949 (z niewielką przerwą w 1947) pierwszy sekretarz KC KP(b)U. W l. 1944–1947 przewodniczący Rady Ministrów USRS. W czasie II wojny światowej członek rad wojennych wielu frontów (np. Stalingradzkiego, Ukraińskiego). Od 1953 pierwszy sekretarz KC KPZS, a w l. 1958–1964 prezes Rady Ministrów ZSRS.

⁸ Komisarz korpusny Władimir Borisow.

⁹ BBWR – Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem. Ugrupowanie polityczne utworzone w 10.1927 przez Walerego Sławka. Powstało z różnorodnych organizacji i grup najczęściej prawicowych. BBWR zakładał konieczność wzmocnienia władzy wykonawczej kosztem ograniczenia uprawnień parlamentu. Celem jego działalności było pozyskanie akceptacji społeczeństwa dla działań władzy. Grupę kierowniczą stanowili najbliżsi współpracownicy Piłsudskiego. Rozwiązany 30.9.1935.

¹⁰ Prawidłowe brzmienie nazwiska – Kucyk; tu błąd maszynopisu. Ponadto niezgodne z treścią pozostałych dokumentów – porównaj wniosek oskarżający oraz wyrok. Jak wynika z protokołu przesłuchania Niepokulczyckiego (tu nie publikuje się), przyznał się on jedynie do tego, iż aresztowanie Kucyka i akcja policyjna nastąpiły za jego wiedzą, ale bez najmniejszego czynnego udziału.

№ 2

8.X.-29.XI.1939 Золочів

**Справа Лукаша Відавського,
старшого постерункового Державної поліції з Олеська**

ДА СБУ (Львів), справа № П-30956

Nr 2

8 X-29 XI 1939 Złoczów

**Sprawa Łukasza Widawskiego
starszego posterunkowego Policji Państwowej z Oleska**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-30956

У.С.С.Р.
Народный Комиссариат внутренних дел
Управление государственной безопасности

1939 года октября мес. 8 дня. Я зам. нач. опер. группы НКВД лейтенант Александров допросил в качестве обвиняемого

1. Фамилия ^бВидавский^б
2. Имя и отчество Лукаш Рох
3. Дата рождения 15/X—1896 г.
4. Место рождения м. Здунська-Воля Серецкого пов. Лучского воев.
5. Место жительства м. Олесько Злочевского повиту
6. Национальность и гражданство ^бполяк^б
7. Паспорт № 1217 выдан 15/VI—1938 г.
8. Род занятий ^бб/ст. полицейский в м. Олесько^б
9. Социальное происхождение работник по найму
10. Состав семьи жена — Янина Видавська — 39 лет, дочь — Мария Видавська — 7 лет
11. Образование (общее и специальное) 2 кл. нач. школы и 1 год промышленной школы
12. Партийность нет
13. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест (когда каким органом и за что) нет
14. Какие имеет награды за войну 1918—21 г. медаль и 10 летие польского государства
15. Служба в ^бармии^б, когда и в качестве кого служил в поль. армии с 1918 по 1921 г. сержант — пехота
16. Участие в организациях и каких нет
17. Сведения о политической деятельности нет

Показания обвиняемого (^бсвидетеля^б) Видавський Лукаш Рох.

Вопрос: Расскажите подробно о вашей деятельности в полиции?

Ответ: В полицию я пошел добровольно служить с ^б1923 г. где служил до 1927 г. ^брядовым полицейским. С 1927 г. по 1928 г. служил в г. Савосе полицейским. С 1928 г. до 1931 г. в д. Ольшанци полицейским. 1931 по 1936 г. в г. Злочеве в канцелярии полиции писарем. С 1936 г. до дня аресту в м. Олесько ст. полицейским. Из полиции по м. Олесько знаю: комендант Рафал Цапута, ст. полицейский Кшиваньский Иосиф, полицейский Нерат Ян, полицейский Гонет Станислав, полицейский Вайс Станислав¹.

Моя служба заключалась в охране порядка, борьбе с воровством, кроме того при отсутствии коменданта полиции Рафаль Цапута его замещал.

Вопрос: Кого вы знаете из принадлежащих до различных партий по Олесько-волости?

U.S.R.S.
Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych
Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego

1939 roku października mies. 8 dnia. Ja, zast[ępc]a nacz[elnika] grupy oper[acyjnej] NKWD lejtenant Aleksandrow przesłuchałem w charakterze oskarżonego

1. Nazwisko ^bWidawski^b
2. Imię i imię ojca Łukasz Roch
3. Data urodzenia 15/X-1896 r.
4. Miejsce urodzenia m. Zduńska Wola w pow[iecie]sieradzkim w woj. łódzkim
5. Miejsce zamieszkania m. Olesko w powiecie złoczowskim
6. Narodowość i obywatelstwo ^bPolak^b
7. Paszport Nr 1217 wydany 15/VI-1938 r.
8. Rodzaj pracy ^bb[ył]y st. posterunkowy w m. Olesko^b
9. Pochodzenie społeczne robotnik najemny
10. Członkowie rodziny żona – Janina Widawska – 39 lat, córka – Maria Widawska – 7 lat
11. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) 2 kl[asy] szkoły podst[awowej] i 1 rok szkoły zawodowej
12. Przynależność partyjna nie
13. Jakim represjom podlegał, karalność, aresztowanie (kiedy, przez jaki organ i za co) nie
14. Jakie posiada odznaczenia medal za wojnę 1918–21 i 10-lecia państwa polskiego
15. Służba w ^bwojsku^b, kiedy i w jakim charakterze służył w armii pol[skiej] od 1918 do 1921 r. sierżant – piechota
16. Członkostwo w organizacjach i jakich nie
17. Informacje o działalności politycznej nie

Zeznania oskarżonego (^cświadka^c) Widawski Łukasz Roch.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o waszej działalności w policji?

Odpowiedź: W policji zacząłem służyć ochotniczo w ^b1923 r. i służyłem do 1927 r.^b jako szeregowy policjant. Od 1927 r. do 1928 r. służyłem w m. Sasowie jako policjant. Od 1928 r. do 1931 r. we w[si] Olszance jako policjant. [Od] 1931 do 1936 r. w m. Złoczowie w kancelarii policyjnej jako pisarz. Od 1936 r. do dnia aresztowania w m. Olesko jako st. posterunkowy. Z policji w m. Olesko znam: komendant Rafał Caputa, st. policjant Krzywański Józef, policjant Nierath Jan, policjant Gonet Stanisław, policjant Wajs Stanisław¹.

Służba moja polegała na utrzymaniu porządku, walce ze złodziejstwem, oprócz tego podczas nieobecności komendanta policji Rafał Caputa zastępowałem go.

Pytanie: Kogo znacie spośród należących do różnych partii w gminie Olesko?

- Ответ: Из принадлежащих к партиям по м. Олесько знаю: „Щелець” – Индрачек дроговыи делегат в громады, находится в г. Злочев. Хочай Зигмонд² бывший ротмистр в поль. армии (в настоящее время пенсионер). В 1936 г. был бурмистр м. Олесько. Из украинских националистов знаю: Мандюк Антон был осужден в 1938 г. на 3 года. Зволуек Семко – в 1939 г. был осужден на 2 года.
- Вопрос: Кого вы знаете из полицейских м. Олесько, которые сейчас находятся в м. Олесько?
- Ответ: Знаю, что в м. ⁶Олесько находится Гонет Станислав и Вайс Станислав⁶.
- Вопрос: Кого вы знаете из сотрудников тайной полиции по м. Олесько?
- Ответ: По м. Олесько из тайной полиции я незнаю никого и сам связан небыл с конфедентами.
- Вопрос: Вы говорите неправду. Следствие требует от вас правдивых показаний.
- Ответ: Я говорю только правду. По г. Злочеву знаю что руководил тайной полицией Чайковский Владислав³ и Мисевич Владислав, и ⁶Габриель Ян⁶, Самсель Станислав, Виновецкий – ст. полицейский, Якубовский – при полиции г. Злочев, Герчуг Казимир – пшедовник полиции⁴.

Протокол записан с моих слов верно и мне прочитан

(—) Видавский Лукаш

Допросил лейтенант Александров

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1939 года, октября 21 дня. Военный следователь военной Прокуратуры Злочевского участка МАЛАХОВ, рассмотрев дело по обвинению ВИДАВСКОГО Лукаша Рох по 54-13 ст. УК УССР

нашел:

Материалами предварительного следствия установлено, что Видавский Лукаш Рох, находясь на службе в польской полиции с 1923 года активно боролся со всяким проявлением революционного движения. Особенно активность эта стала проявляться с момента перехода его на работу в 1931 году в тайную полицию Злочевского уезда.

Odpowiedź: Spośród należących do partii w m. Olesko znam:
„Strzelec” – Indraczek drogowy delegat [?] do gminy, przebywa
w m. Złoczów. Chociaż Zygmunt² były rotmistrz w armii
pol[skiej] (obecnie emeryt). W 1936 r. był burmistrzem m. Ole-
sko. Z nacjonalistów ukraińskich znam: Mandiuk Anton, był ska-
zany w 1938 r. na 3 lata. Zwołujek Semko – w 1939 r. został
skazany na 2 lata.

Pytanie: Kogo znacie z policjantów m. Oleska znajdujących się obecnie
w m. Olesko?

Odpowiedź: Wiem, że w m. ^bOlesko przebywają Gonet Stanisław i Wajs Sta-
nisław^b.

Pytanie: Kogo znacie z pracowników tajnej policji w m. Olesko?

Odpowiedź: Spośród pracowników tajnej policji m. Olesko nie znam nikogo
i sam nie byłem związany z konfidentami.

Pytanie: Mówicie nieprawdę, śledztwo żąda od was prawdziwych zeznań.

Odpowiedź: Mówię tylko prawdę. Wiem, że w m. Złoczowie tajną policją
kierował Czajkowski Władysław³ i Misiewicz Władysław i
^bGabryel Jan^b, Samsel Stanisław, Winowiecki – st. policjant,
Jakubowski – przy policji m. Złoczów, Gerczuk Kazimierz –
przodownik policji⁴.

Protokół spisano wg moich słów wiernie i odczytano mi

(—) Widawski Łukasz

Przesłuchał lejtenant Aleksandrow

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 1939 roku Wojskowy Śledczy Wojskowej Prokura-
tury Odcinka Złoczowskiego MAŁACHOW rozpatrzywszy sprawę z oskar-
żenia WIDAWSKIEGO Łukasza Roch z art. 54-13 KK USRS

stwierdziłem:

Z materiałów wstępnego śledztwa wynika, że Widawski Łukasz Roch
służąc w polskiej policji od 1923 roku, aktywnie zwalczał wszelkie przejawy
ruchu rewolucyjnego. Aktywność ta przejawiała się w szczególności sposób,
gdy w 1931 roku zaczął pracować w tajnej policji powiatu złoczowskiego.

Находясь на секретной работе польской полиции Видавский для облегчения борьбы с революционным движением вербовал среди местного населения тайных агентов, одновременно инструктируя их какие сведения и как нужно сообщать о революционном движении.

Из показаний целого ряда свидетелей видно, что Видавский жестоко относился к украинскому и еврейскому населению.

За активную работу в тайной полиции, Видавский награжден польским правительством тремя медалями.

Обсудив изложенное на основании 126 и 127 ст.ст. УПК УССР

постановил:

Привлечь к следствию в качестве обвиняемого по 54-13 ст. УК УССР ВИДАВСКОГО Лукаша Рох 1896 года рождения, грамотного, беспартийного, бывшего заместителя коменданта полиции Олеськовской и Ожидовской волостей Злочевского уезда, женатого, не судившегося, о чем и объявить ему под росписку.

Военный следователь Военной Прокуратуры
Злочевского участка
(—) (Малахов)

^аПодпись обвиняемого: ^а(—) Видавский

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по делу по обвинению ВИДАВСКОГО Лукаша Роховича
по ст. 54-13 УК УССР

Арестованный ВИДАВСКИЙ Лукаш Рохович, состоя на службе в польской полиции вел активную борьбу с революционно настроенной частью населения. Жестоко расправлялся с угнетаемыми национальностями польской властью украинцами и евреями, избивая и накладывая штрафы.

В целях достижения своей цели как полицейский производил разложения в рядах революционной части рабочих, вербуя свою агентуру.

Привлеченный к следствию в качестве обвиняемого ВИДАВСКИЙ Лукаш Рохович виновным себя в пред'явленном ему обвинении не признал, в то время, как ряд свидетелей подтверждают о его контрреволюционной деятельности.

На основании изложенного, ВИДАВСКИЙ Лукаш Рохович 1896 года рождения, женат, грамотный, беспартийный, ст. пострунковий, начальник полиции м. ОЛЕСЬКО

Będąc w tajnej służbie polskiej policji, Widawski dla ułatwienia walki z ruchem rewolucyjnym werbował spośród miejscowej ludności tajnych agentów, jednocześnie instruując ich, jakie informacje dotyczące ruchu rewolucyjnego [są potrzebne] i jak należy je przekazywać.

Z zeznań szeregu świadków wynika, że Widawski odnosił się źle do ludności ukraińskiej i żydowskiej.

Za aktywną pracę w tajnej policji Widawski został odznaczony przez rząd polski trzema medalami.

Uwzględniając powyższe na podstawie 126 i 127 art. art. KPK USRS

postanowiłem:

Poddać śledztwu w charakterze oskarżonego z art. 54-13 KK USRS WIDAWSKIEGO Łukasza Roch, ur. w 1896 roku, piśmiennego, bezpartyjnego, byłego zastępcę komendanta policji gmin oleskiej i ożydowskiej powiatu złoczowskiego, żonatego, nie karanego, o czym też powiadomić go za pokwitowaniem.

Wojskowy Śledczy Wojskowej Prokuratury
Odcinka Złoczowskiego
(—) (Małachow)

^a-Podpis oskarżonego: ^a(—) Widawski.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

w sprawie z oskarżenia WIDAWSKIEGO Łukasza syna Rocha
z art. 54-13 KK USRS

Aresztowany WIDAWSKI Łukasz syn Rocha służąc w polskiej policji prowadził aktywną walkę z rewolucyjnie nastawioną częścią ludności. Surowo rozprawiał się z uciskanymi przez polską władzę narodowościami ukraińską i żydowską, bijąc i wymierzając kary pieniężne.

W celu osiągnięcia swych policyjnych zamierzeń rozbijał szeregi rewolucyjnych robotników werbując agenturę.

Przesłuchany w śledztwie w charakterze oskarżonego WIDAWSKI Łukasz syn Rocha nie przyznał się do winy, mimo że szereg świadków potwierdza fakt jego działalności kontrrewolucyjnej.

Wobec powyższego WIDAWSKI Łukasz syn Rocha, ur. w 1896 roku, żona-ty, piśmienny, bezpartyjny, st. posterunkowy, naczelnik policji m. OLESKO

Обвиняется в том, что будучи на службе в полиции м. ОЛЕСЬКО избивал крестьян, собирал незаконные штрафы, издевался над украинским и еврейским населением, организовывал агентуру для работы в тайной полиции, чем помогал польской власти вести борьбу с революционно настроенным населением.

Указанное преступление предусмотрено ст. 54-13 УК УССР, а посему гр. ВИДАВСКИЙ ЛУКАШ РОХОВИЧ подлежит суду военного трибунала.

Составлено 26 октября 1939 г. в гор. Золочеве.

Опер. Уполномоченный⁵ У.Г.Б. НКВД
ст. Лейтенант
(—) (Насад)

Утверждаю:

Начальник Опергруппы У.Г.Б. НКВД
Ст. Лейтенант госбезопасности
(—) (Демидов)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1939 года октября 27 дня военный Прокурор Злочевского участка, рассмотрев дело по обвинению ВИДАВСКОГО Лукаша Роховича по ст. 54-13 УК УССР и имея ввиду, что следствие по делу проведено достаточно полно, что обвинительное заключение соответствует материалам следствия, а посему, руководствуясь изложенным и на основании ст. УПК

Постановил:

Придать обвинительному заключению силу обвинительного акта, направив дело Прокурору отдела военной Прокуратуры для предания ВИДАВСКОГО Лукаша Роховича суду военного Трибунала по ст. 54-13 УК УССР.

Арестованного Видавского Лукаша Роховича с сего числа перечислить за Прокурором отдела военной Прокуратуры.

ВОЕННЫЙ ПРОКУРОР Злочевского участка (—)

Zostaje oskarżony o to, że służąc w policji m. OLESKO bił chłopów, nakładał bezprawne kary pieniężne, znęcał się nad ludnością ukraińską i żydowską, organizował agenturę do pracy w tajnej policji, pomagając w ten sposób polskiej władzy w walce z ludnością nastawioną rewolucyjnie.

Wymienione przestępstwo przewidziane jest art. 54-13 KK USRS, dlatego też ob[ywatel] WIDAWSKI ŁUKASZ syn ROCHA podlega osądzeniu przez trybunał wojenny.

Sporządzono 26 października 1939 r. w m. Złoczowie.

Oficer Operacyjny⁵ UGB NKWD

st. Lejtenant

(—) (Nasad)

Zatwierdzam:

Naczelnik *Opiergruppy* UGB NKWD
St. lejtenant bezpieczeństwa państwowego
(—) (Diemidow)

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 1939 roku Wojskowy Prokurator Odcinka Złoczowskiego po rozpatrzeniu sprawy z oskarżenia WIDAWSKIEGO Łukasza syna Rocha z art. 54-13 KK USRS, uwzględniając że śledztwo w sprawie zostało przeprowadzone dostatecznie starannie i że wniosek oskarżający jest zgodny z materiałami śledztwa, dlatego kierując się powyższym oraz na podstawie art. KPK

Postanowił:

Nadać wnioskowi oskarżającemu moc prawną aktu oskarżenia, kierując sprawę do Prokuratora Wydziału Prokuratury Wojskowej w celu oddania WIDAWSKIEGO Łukasza syna Rocha pod sąd Trybunału Wojennego z art. 54-13 KK USRS.

Aresztowanego Widawskiego Łukasza syna Rocha przekazać odtąd Prokuratorowi Wydziału Prokuratury Wojskowej.

PROKURATOR WOJSKOWY Odcinka Złoczowskiego (—)

Дело № 0052 19[3]9 г.

ПРОТОКОЛ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ

19[3]9 года ноября 29 дня выездная сессия Военного Трибунала КО-ВО Киевского Военного Округа в открытом судебном заседании в г. Злочеве в составе: Председательствующего Военного юриста тов. ГНИДЕНКО и членов Военного юриста 3 ранга тов. ШАЛЫГИ и интенданта 3 ранга тов. РОЛЛЯ без участия Военного Прокурора и защиты, состоящей из ____ при секретаре технике-интенданте 2 ранга тов. МЕЛЬЦЕРЕ.

В 13 час. 45 мин. председательствующий объявляет судебное заседание открытым и оглашает что будет слушаться дело по обвинению ВИДАВСКОГО Лукаша Роховича по ст. 54-13 УК УССР.

Судебный секретарь доложил суду о том, что в судебное заседание доставлен под конвоем подсудимый ВИДАВСКИЙ, а также явились свидетели МАРГУЛИС Михель Лейзерович, ШВАРЦ Герман Цоллерович и СИДОР Осип Григорьевич, а свидетели ШАХ Николай и БОЙКО Иван не явились по неизвестным причинам.

Председательствующий удостоверяется в самоличности обвиняемого который на заданные ему вопросы отвечает.

ВИДАВСКИЙ Лукаш Рохович 1896 года рождения, родился в с. Здонская-Воля быв. Лодзинского воеводства, происходит из рабочих, отец был чернорабочим, служил в польской полиции 16 лет, а до службы в полиции работал слесарем, грамотный, окончил 2 класса городского училища, б/п, женат, имеет одного ребенка, не судился, обвинительное заключение ему объявлено 28/XI—1939 года. Арестован 8 Октября 1939 года.

Председательствующий оглашает состав суда, ^араз'ясняет права подсудимого отвода суда^а и спрашивает подсудимого заявляет ли он отвод кому-либо из состава суда.

Подсудимый ВИДАВСКИЙ ответил, что отвода составу суда не имеет.

Председательствующий раз'яснил подсудимому его право заявить ходатайства или какие-либо заявления.

Подсудимый ВИДАВСКИЙ просит вызвать свидетелей АЙЗЕНБРУХА Маркуса, КРЕМНИЦЕРА Якова, БОКАЛА Зигмунда, ТЕНЕНБАУМА Тенаша и ГЛИКА Леона для характеристики как себя вел подсудимый.

Суд совещаюсь на месте ОПРЕДЕЛИЛ: Вопрос о вызове свидетелей указанных подсудимым ВИДАВСКИМ оставить открытым.

По вопросу о возможности слушания дела в отсутствие свидетелей неявившихся на суд ШАХА Николая и БОЙКО Иван, Военный Трибунал ОПРЕДЕЛИЛ: Дело слушать в отсутствие неявившихся свидетелей ШАХА

PROTOKÓŁ POSIEDZENIA SĄDOWEGO

19[3]9 roku listopada 29 dnia Wojenny Trybunał Kijowskiego Okręgu Wojskowego KOWO na sesji wyjazdowej na jawnym posiedzeniu sądu w m. Złoczowie w składzie: Przewodniczący prawnik wojskowy tow. GNI-DIENKO i członkowie prawnik wojskowy 3 rangi tow. SZAŁYGA oraz intendent 3 rangi tow. ROLLA bez udziału Prokuratora Wojskowego i obro-ny składającej się z ____ z udziałem sekretarza technika intendenta 2 rangi tow. MELCERA.

O godz. 13 min. 45 przewodniczący ogłasza posiedzenie sądowe za otwarte i podaje do wiadomości, że będzie rozpatrywana sprawa z oskarżenia WIDAWSKIEGO Łukasza syna Rocha z art. 54-13 KK USRS.

Sekretarz sądowy powiadomił sąd o tym, że na posiedzenie sądowe został doprowadzony pod eskortą oskarżony WIDAWSKI, jak również stawili się świadkowie: MARGULIS Michel syn Lejzora, SZWARC Herman syn Collera oraz SIDOR Osip syn Grigorija, natomiast świadkowie SZACH Nikoła i BOJKO Iwan z nieznanymi przyczynami nie stawili się.

Przewodniczący upewnia się co do tożsamości oskarżonego, który odpowiada na zadane pytania.

WIDAWSKI Łukasz syn Rocha, ur. w 1896 roku w Zduńskiej Woli był[e] województwo łódzkie, pochodzenie robotnicze, ojciec był niewykwalifikowanym robotnikiem, przez 16 lat służył w polskiej policji, przed służbą w policji pracował jako ślusarz, piśmienny, ukończył 2 klasy szkoły miejskiej, b/p, żonaty, ma jedno dziecko, nie karany, wniosek oskarżający przedstawiono mu 28/XI-1939 roku. Aresztowany 8 października 1939 roku.

Przewodniczący ogłasza skład sądu, ^a wyjaśnia podsądnemu prawo zgłoszenia zastrzeżenia do [składu] sądu^a i pyta podsądnego, czy nie zgłasza zastrzeżeń do poszczególnych członków składu sędziowskiego.

Podsądny WIDAWSKI odpowiedział, że nie zgłasza zastrzeżeń do składu sędziowskiego.

Przewodniczący powiadomił podsądnego o przysługującym mu prawie do złożenia prośby lub podania.

Podsądny WIDAWSKI prosi o wezwanie świadków: AJZENBRUCHA Markusa, KREMNICERA Jakowa, BOKAŁĘ Zygmunta, TENENBAUMA Tenasza i GLIKA Leona, aby scharakteryzowali postępowanie podsądnego.

Sąd po naradzie na miejscu STWIERDZIŁ: sprawę wezwania wskazanych przez oskarżonego WIDAWSKIEGO świadków pozostawić otwartą.

W sprawie możliwości kontynuowania rozprawy przy braku świadków, którzy nie stawili się w sądzie: SZACHA Nikołaja i BOJKO Iwana, Trybunał

и БОЙКО, а в случае надобности огласить показания их данные ими на предварительном следствии.

Председательствующий предупредил свидетелей об ответственности их за ложные показания по ст. 89 УК УССР и дал распоряжение удалить их в отдельную комнату.

Трибунал переходит к судебному следствию.

Председательствующий оглашает обвинительное заключение и спрашивает подсудимого ВИДАВСКОГО понятна ли ему суть пред'явленного ему обвинения и признает ли он себя виновным и желает ли давать показания по существу дела.

Подсудимый ВИДАВСКИЙ ответил, что суть пред'явленного ему обвинения ему понятна, виновным себя не признает и желает давать показания по существу дела.

Суд совещаясь на месте по вопросу о порядке исследования материалов дела ОПРЕДЕЛИЛ: Исследование материалов дела начать с допроса свидетелей.

Свидетель МАРГУЛИС Михель Лейзерович 1903 года рождения, чужой подсудимому, взаимоотношения с ним нормальные, не судился, по существу дела ПОКАЗАЛ: Подсудимый ВИДАВСКИЙ работал заместителем коменданта полиции в м. Олеско где был референтом политическим. Некий БЛОХ, который умер мне рассказал, что ВИДАВСКИЙ его вербовал быть провокатором, давал ему 30 злотых, но он отказался. БЛОХ имел связь с коммунистами и был коммунистом, не захотел быть провокатором. ВИДАВСКИЙ накладывал штрафы на селян и население местечка за малейшую провину.

На вопросы суда свидетель МАРГУЛИС ответил: Точно утверждаю, что в прошлом году БЛОХ мне рассказал, что его ВИДАВСКИЙ вербовал быть конфидендом. Подсудимый ВИДАВСКИЙ арестовал гр. ВОЛЬЧАНА Христофа за националистическую работу. Я был членом МОПРА⁶ и мне в организации сказали, что надо остерегаться ВИДАВСКОГО так как он работает в полиции в реферате политическом. У нас в местечке арестовывали людей за революционную работу.

На вопрос подсудимого ВИДАВСКОГО свидетель МАРГУЛИС ответил: Мне товарищи мои сказали, что ВИДАВСКИЙ работал в реферате политическом, а лично БЛОХ который умер мне сказал, что его ВИДАВСКИЙ вербовал конфидендом, предлагал ему 30 злотых, чтобы он был провокатором.

Свидетель ШВАРЦ Герман Цоляров 1907 года рождения, не судился, чужой подсудимому, взаимоотношения с ним нормальные, ПОКАЗАЛ: Я живу в Олеску пару лет и за это время ко мне приходил ВИДАВСКИЙ и накладывал на меня ни за что штрафы. Он меня вербовал давать ему сведения на политических деятелей, а также о ворах, самогонщиках, вызывал меня в полицию, кричал на меня и боясь его я ответил что дам ему

Wojskowy STWIERDZIŁ: rozprawę kontynuować mimo nieobecności świadków SZACHA i BOJKO, a w razie potrzeby odczytać ich zeznania złożone w śledztwie wstępnym.

Przewodniczący uprzedził świadków o odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań przewidzianej art. 89 KK USRS i zarządził umieszczenie ich w osobnym pokoju.

Trybunał przechodzi do śledztwa sądowego.

Przewodniczący ogłasza wniosek oskarżający i pyta podsądnego WIDAWSKIEGO, czy rozumie istotę przedłożonego mu oskarżenia, czy przyznaje się do winy i czy chce składać zeznania w sprawie.

Podsądny WIDAWSKI odpowiedział, że rozumie istotę przedłożonego mu oskarżenia, do winy się nie przyznaje i chce składać zeznania w sprawie.

Sąd naradzając się na miejscu o trybie rozpatrzenia materiałów sprawy STWIERDZIŁ: rozpatrzenie materiałów sprawy rozpocząć od przesłuchania świadków.

Świadek MARGULIS Michel syn Lejzora, ur. w 1903 roku, nie jest spokrewniony z oskarżonym, pozostaje z nim w normalnych stosunkach, nie karany, w sprawie ZEZNAŁ: oskarżony WIDAWSKI pracował w charakterze zastępcy komendanta policji w m. Olesko, gdzie był referentem politycznym. Niejaki BŁOCH, który zmarł, opowiadał mi, że WIDAWSKI zwerbował go jako prowokatora i dawał mu 30 złotych, ale on odmówił. BŁOCH miał kontakty z komunistami i sam był komunistą, nie chciał być prowokatorem. WIDAWSKI karał grzywną rolników i mieszkańców miasteczka za najmniejsze przewinienie.

Na pytania sądu świadek MARGULIS odpowiedział: Z całą pewnością stwierdzam, że w ubiegłym roku BŁOCH mówił mi, że WIDAWSKI werbował go jako konfidenta. Oskarżony WIDAWSKI aresztował ob. WOLCZANA Christofa za działalność nacjonalistyczną. Ja byłem członkiem MOPR-u⁶ i w organizacji powiedziano mi, że należy wystrzegać się WIDAWSKIEGO, ponieważ pracuje w referacie politycznym w policji. W naszym miasteczku aresztowano ludzi za działalność rewolucyjną.

Na pytania oskarżonego WIDAWSKIEGO świadek MARGULIS odpowiedział: Towarzysze powiedzieli mi, że WIDAWSKI pracował w referacie politycznym, a sam BŁOCH, który zmarł, powiedział mi, że WIDAWSKI werbował go jako konfidenta proponując 30 złotych jako prowokatorowi.

Świadek SZWARC Herman syn Colara, ur. w 1907 roku, nie karany, nie spokrewniony z oskarżonym, pozostający z nim w normalnych stosunkach, ZEZNAŁ: Mieszkam w Olesku parę lat i w tym czasie przychodził do mnie WIDAWSKI i za nic karał mnie grzywną. Namawiał mnie do donosów na działaczy politycznych, złodziei i pędzących bimber, wzywał mnie na policję, krzyczał na mnie i ze strachu przed nim obiecałem dostarczyć informacje o działaczach politycznych, ale ani jednej nie dostarczyłem mu, ponieważ

информации на политических деятелей, но ни одной информации я ему не дал, так как я сам был революционером. У меня часто ночевали коммунисты и поэтому ВИДАВСКИЙ делал у меня обыск. Подсудимый ВИДАВСКИЙ предлагал мне быть у него конфидентом, но я денег у него не брал и информацией никаких ему не давал.

На вопросы суда свидетель ШВАРЦ ответил: Я был членом партии КПЗУ⁷ во Львове до 1934 года, а с 1934 года поскольку партия распалась, я в партии уже не был, также не было такой организации в Олеске, где я находился.

Подсудимый ВИДАВСКИЙ объяснил, что он делал обыск у ШВАРЦА с целью обнаружить краденные вещи.

Свидетель СИДОР Осип Григорьевич, 25 лет, чужой подсудимому, взаимоотношения с ним нормальные, ПОКАЗАЛ: Мне Видавский сказал, что я могу хорошо жить, но не хочу, иметь денег и что я дурной, что он хотел с меня не знаю. В прошлом году во время демонстрации украинцев полиция при активном участии подсудимого разгоняла демонстрантов.

На вопросы суда свидетель СИДОР ответил: Видавский был на разгоне демонстрации, бил ли он кого-нибудь я не знаю. Украинцы и евреи жаловались на ВИДАВСКОГО и говорили что хуже всех к ним относится ВИДАВСКИЙ.

В 14 час. 50 мин. председательствующий объявил перерыв на 10 минут.

В 15 час. судебное заседание объявлено продолжающимся.

Суд совещаюсь на месте по вопросу о вызове и допросе свидетелей по ходатайству подсудимого ВИДАВСКОГО ОПРЕДЕЛИЛ: В ходатайстве о вызове свидетелей ОТКАЗАТЬ, ^а-имея в виду, что они ничего существенного по делу показать не имеют^а.

Председательствующий оглашает показания неявившихся свидетелей БОЙКА Ивана и МОЧИЯ Федора.

Трибунал переходит к допросу подсудимого ВИДАВСКОГО.

ПОДСУДИМЫЙ ВИДАВСКИЙ ПОКАЗАЛ: Не выдерживает критики показания свидетелей о том, что я преследовал коммунистов, этого не могло быть так как я не был политическим рефератором, а свидетели об этом заявляют по злобе, которую имеют на меня за то, что я оштрафовал ШВАРЦА за антисанитарное содержание парикмахерской и у него производил обыск с целью обнаружения краденных вещей, а на свидетеля МАРГУЛИСА я наложил штраф за антисанитарное содержание лавочки. Я БЛЬОХА Зигмунда не вербовал конфидентом, плохо что он умер и его нельзя допросить. Коммунистов я не арестовывал и никто не докажет что по моей вине были арестованы коммунисты. БЛЬОХ Айзик был коммунистом, был арестован 2 дня, но не по моей вине. ШВАРЦА я не вербовал конфидентом и он таким не мог быть так как он не был в партии и никакой информации не мог давать.

sam byłem rewolucjonistą. W moim mieszkaniu często nocowali komuniści i dlatego WIDAWSKI dokonywał u mnie rewizji. Oskarżony WIDAWSKI proponował mi, abym był konfidentem, ale nie brałem od niego pieniędzy i żadnych informacji nie dostarczałem.

Na zapytania sądu świadek SZWARC odpowiedział: Byłem członkiem partii KPZU⁷ we Lwowie do 1934 roku, a w 1934 roku, ponieważ partia rozpadła się, w partii już nie byłem, nie było również takiej organizacji w Olesku, do której należałbym.

Oskarżony WIDAWSKI wyjaśnił, że przeprowadził rewizję u SZWARCA, ponieważ szukał kradzionych rzeczy.

Świadek SIDOR Osip syn Grigorija, lat 25, nie spokrewniony z oskarżonym, pozostaje z nim w normalnych stosunkach, ZEZNAŁ: Widawski powiedział mi, że mogę dobrze żyć, ale nie chcę mieć pieniędzy i że jestem głupi, czego chciał ode mnie nie wiem. W ubiegłym roku w czasie demonstracji Ukraińców policja przy aktywnym udziale oskarżonego rozpendziła demonstrantów.

Na pytania sądu świadek SIDOR odpowiedział: Widawski brał udział w rozpędzaniu demonstracji, ale czy bił kogoś, nie wiem. Ukraińcy i Żydzi skarżyli się na WIDAWSKIEGO i mówili, że najgorzej ze wszystkich traktuje ich WIDAWSKI.

O godz. 14 min. 50 przewodniczący ogłosił przerwę na 10 minut.

O godz. 15 ogłoszono dalszy ciąg posiedzenia.

Sąd obraduje na miejscu w sprawie wezwania na przesłuchanie świadków, o których prosił oskarżony WIDAWSKI. STWIERDZIŁ: Prośbie o wezwanie świadków ODMÓWIĆ, "ponieważ niczego istotnego do sprawy nie wniosą".

Przewodniczący podaje do wiadomości zeznania świadków, którzy się nie stawili: BOJKO Iwana i MOCZYJA Fiodora.

Trybunał przystępuje do przesłuchania oskarżonego WIDAWSKIEGO.

OSKARŻONY WIDAWSKI ZEZNAŁ: Nie wytrzymują krytyki zeznania świadków o tym, że prześladowałem komunistów, nie było to możliwe, ponieważ nie byłem referentem politycznym, a świadkowie mówią tak ze złości za to, że ukarałem grzywną SZWARCA za anty-sanitarne warunki panujące w jego zakładzie fryzjerskim, a rewizję przeprowadziłem w celu znalezienia skradzionych rzeczy, zaś świadka MARGULISA ukarałem grzywną za anty-sanitarne warunki panujące w jego sklepiku. BŁOCHA Zygmunta nie werbowałem jako konfidenta, szkoda że zmarł i nie można go przesłuchać. Komunistów nie aresztowałem i nikt nie udowodni, że z mojej winy aresztowano komunistów. BŁOCH Ajzik był komunistą, był trzymany w areszcie przez 2 dni, ale nie z mojej winy. SZWARCA nie werbowałem jako konfidenta i nie mógł być konfidentem, ponieważ nie należał do partii i żadnej informacji nie mógł udzielić.

На вопросы суда подсудимый ВИДАВСКИЙ ПОКАЗАЛ: Во время демонстрации украинцев я был дежурным на постерунке. БОЙКО я говорил чтобы он узнал кто украл вещи из народной лавки, но не вербовал его конфидентом полиции. БОЙКО не был членом партии и не мог быть конфидентом. В отношении МОЧИЯ могу пояснить, что он оскорбил коменданта полиции и за это он был оштрафован на 25 злотых, но не мною. Было распоряжение от староства интернировать МУЧИЯ и я это распоряжение выполнил. Было распоряжение интернировать 16 человек и отправить их в Злочев. МУЧИЯ считали политически неблагонадежным и поэтому его интернировали.

На вопрос председательствующего чем подсудимый может дополнить судебное следствие, подсудимый ВИДАВСКИЙ заявил, что дополнить он ни чем не может судебное следствие.

Судебное следствие по делу объявлено законченным.

Председательствующий предоставил последнее слово подсудимому ВИДАВСКОМУ.

Подсудимый ВИДАВСКИЙ в последнем слове просит суд его освободить от наказания, так как он не виноват и дать ему возможность работать и прокормить свою семью.

В 16 час. 45 мин. Трибунал удаляется на совещание для вынесения приговора.

В 17 час. 05 мин. председательствующий объявляет приговор и разъясняет подсудимому сущность такового⁸.

В 17 час. 10 мин. судебное заседание объявляется законченным.

Председательствующий (—) (ГНИДЕНКО)

^a-Верно:^a Секретарь (—) (МЕЛЬЦЕР)

Примітки

^a-^a Вписано від руки.

^b-^b Підкреслено від руки.

^c-^c Перекреслено від руки.

¹ До складу відділення ПП в Олеську входили: комендант – пшодовнік Рафал Цапу-та, його заст. ст. постерунковий Лукаш Відавський, ст. постерунковий Юзеф Кшиванський та постерункові Ян Нерат, Станіслав Гонет, Станіслав Вайс.

² Правильно: Хоцяй Зигмунт, нар. 14.1.1897, відставний ротмістр кавалерії, діяч національно-визвольного руху, легіонер. (ЦВА, Ап. 1289 + 7266).

³ Аспірант Владислав Чайковський, нар. 22.6.1896, керівник Слідчого відділу ПП у Золочові, розстріляний там же НКВД 21/22.9.1939. Обставини смерті його та дев'ятьох

Na pytania sądu oskarżony WIDAWSKI ZEZNAŁ: Podczas demonstracji Ukraińców miałem dyżur na posterunku. Mówiłem BOJCE, żeby się dowiedział, kto ukradł rzeczy ze sklepu ludowego, ale jako konfidenta policji nie werbowałem go. BOJKO nie był członkiem partii i nie mógł być konfidentem. Co do MOCZYJA mogę wyjaśnić, że obraził komendanta policji i za to został ukarany grzywną 25 złotych, ale nie przeze mnie. Przyszło polecenie ze starostwa, aby MOCZYJA internować i polecenie to wykonałem. Wydano polecenie internowania 16 ludzi i wysłania ich do Złoczowa. MOCZYJ był uważany za politycznie nieprawomyślnego i dlatego został internowany.

Na pytanie przewodniczącego, czy oskarżony może w jakiś sposób uzupełnić śledztwo sądowe, oskarżony WIDAWSKI oświadczył, że w niczym nie może uzupełnić śledztwa sądowego.

Śledztwo sądowe w sprawie ogłasza się za zamknięte.

Przewodniczący udziela ostatniego słowa oskarżonemu WIDAWSKIEMU.

Oskarżony WIDAWSKI w ostatnim słowie prosi sąd o zwolnienie go od kary, ponieważ jest niewinny i prosi o danie mu możliwości pracowania i utrzymania rodziny.

O godz. 16 min. 45 Trybunał udaje się na naradę w celu wydania wyroku.

O godz. 17 min. 05 przewodniczący ogłasza wyrok i wyjaśnia oskarżonemu jego istotę⁸.

O godz. 17 min. 10 zostaje ogłoszone zamknięcie posiedzenia.

Przewodniczący (—) (GNIDIENKO)

^aZgodnie z oryginałem: ^a Sekretarz (—) (MELCER)

Przypisy

^{a-a} wpisano odręcznie

^{b-b} podkreślono odręcznie

^{c-c} skreślono odręcznie

¹ Obsadę Posterunku PP w Olesku stanowili więc: komendant – przod. Rafał Caputa, jego zastępca st. post. Łukasz Widawski, st. post. Józef Krzywański oraz posterunkowi Jan Nierath, Stanisław Gonet, Stanisław Wajs.

² Właściwie Chociaj Zygmunt ur. 14.1.1897, rtm. kaw. st. sp., działacz niepodległościowy, legionista. CAW. Ap. 1289 + 7266.

³ Aspirant Władysław Czajkowski ur. 22.6.1896, kierownik Wydziału Śledczego PP w Złoczowie został rozstrzelany tamże przez NKWD w nocy 21/22.9.1939. Okoliczności jego śmierci oraz dziewięciu innych polskich urzędników ujawnia dokument datowany we Lwowie 10.10.1939, stanowiący wnioski powołanej przez Sierowa komisji do zbadania niezgodnego z pra-

інших польських службовців виявляє документ від 10.10.1939, в якому поміщено висновки заснованої І. Серовим комісії для вивчення антизаконного розстрілу 10 поляків у Золочові. Працівники НКВД, проти яких велось слідство, стверджували, що це порушення прав було результатом директив Хрущова й Тимошенка, які домагалися інформацій про „розстріл хоча б декількох негідників”. У цьому конкретному випадку „негідниками” виявилися: начальник золочівської тюрми В. Клімецький та його заступник К. Кучмеровський, заступник повітового прокурора М. Лукашевський, службовець у золочівському Старостві І. Плахта та поліцейські – крім згаданого вже асп. Чайковського – комісар Владислав Даньчук, золочівський повітовий комендант, пшодовніки К. Шулік і Л. Цвіклінський, а також ст. пшодовнік Т. Дроздовський та згадуваний Л. Відавський ст. постерунковий Леон Віновецький. (ДА СБУ, ф. 16, оп. 32, д. 33 с. 216–219). Див. також: „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1994, № 1–2, с. 205–216.

⁴ Решта згадуваних Л. Відавським поліцейських із Слідчого відділу в Золочові це: пшодовнік Владислав Місевич, пшодовнік Казімеж Герчук, ст. постерунковий Станіслав Самсель, ст. постерунковий Піотр Якубовський та переведений на пенсію ст. пшодовнік Ян Габріель. Їхня доля невідома, крім Я. Габріеля, який був в'язнем Осташкова і якого названо у транспортному списку від 9.4.1940 № 020/2 ст. 37, до УНКВД в Калініні (Твер), де був розстріляний у квітні 1940.

⁵ У структурі польських спецслужб немає відповідника і тому в польському тексті вживається, згідно з польською термінологією, термін оперативний офіцер – „офісер орегасуіпну”.

⁶ МОПР – Міжнародна організація допомоги революціонерам, по-іншому звана Міжнародною червоною допомогою; в Польщі функціонувала під назвою „Червона допомога в Польщі”. Організація постала за ініціативою IV Конгресу Комуністичного Інтернаціоналу. Діяла в 1922–1947. Її завданням було подання всілякої допомоги учасникам революційної боротьби в капіталістичних державах, особливо політичним в'язням та їхнім сім'ям. В 1932 налічувала близько 14 мільйонів членів.

⁷ КПЗУ – Комуністична Партія Західної України. Постала в 1923. Діяла на теренах воєводств: Львівського, Волинського, Поліського, Тернопільського, Станіславівського і частині Люблінського. Ряд її членів висловлювався за приєднання південно-східних воєводств РП до УРСР. В 1934 налічувала близько 4,6 тис. членів, в основному селян. В 1938 ліквідована, як і КПП.

⁸ Лукаш Відавський за ст. 54-13 КК УРСР засуджений до 8 років ИТЛ і засланий до Воркути. За амністією звільнений у жовтні 1941 і направлений до Бузулуку. Служив в АП в СРСР, потім у 2 Польському корпусі в Італії, ст. сержант. Після демобілізації вернувся до Польщі 13.2.1947. (ЦА МВСіА, № У І/121/Ф; ААН, ПУР № 542989).

wem rozstrzelania 10 Polaków w Złoczowie. Funkcjonariusze NKWD, przeciwko którym prowadzone jest dochodzenie stwierdzają, że owo przekroczenie uprawnień wynikało z zaleceń Chruszczowa i Timoszenki, którzy domagali się informacji o „rozstrzelaniu choćby kilku nikkzemników”. W tym konkretnym przypadku „nikkzemnikami” okazali się: naczelnik złoczowskiego więzienia W. Klimecki oraz jego zastępca K. Kuczmierowski, wiceprokurator powiatowy M. Łukaszewski, urzędnik złoczowskiego Starostwa I. Płachta oraz policjanci – oprócz wymienionego już asp. Czajkowskiego – komisarz Władysław Dańczuk, komendant powiatowy złoczowski, przodownicy K. Szulik i L. Cwikliński, a także st. przodownik T. Drozdowski oraz wymieniony przez Ł. Widawskiego st. post. Leon Winowiecki. PA SBU, sygn. F. 16, op. 32, d. 33, s. 216–219. Por. także „Wojskowy Przegląd Historyczny”, nr 1–2/1994, s. 205–216.

⁴ Pozostali wymienieni przez Ł. Widawskiego policjanci z Wydziału Śledczego w Złoczowie to: przod. Władysław Misiewicz, przod. Kazimierz Gerczuk, st. post. Stanisław Samsel, st. post. Piotr Jakubowski oraz emerytowany st. przod. Jan Gabryel. Losy ich nie są znane z wyjątkiem J. Gabryela, który był więźniem Ostaszkowa i jest wymieniony na liście transportowej z 9.4.1940 nr 020/2 poz. 37, do UNKWD w Kalininie (Twer), gdzie został rozstrzelany w kwietniu 1940.

⁵ Dosłownie *opierupołnomocziennyj* – brak odpowiednika w strukturach polskich służb specjalnych, dlatego zastosowano w tekście przekładu termin *oficer operacyjny* zgodnie z polską terminologią.

⁶ MOPR – Międzynarodowa Organizacja Pomocy Rewolucjonistom, inaczej zwana Międzynarodową Czerwoną Pomocą, w Polsce funkcjonowała pod nazwą Czerwona Pomoc w Polsce. Organizacja powstała z inicjatywy IV Kongresu Międzynarodówki Komunistycznej. Działała w l. 1922–1947. Jej zadaniem było udzielanie wszelkiej pomocy uczestnikom walk rewolucyjnych w państwach kapitalistycznych, szczególnie więźniom politycznym i ich rodzinom. W 1932 liczyła ok. 14 mln. członków.

⁷ KPZU – Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy. Powstała w 1923. Zasięgiem swym obejmowała woj. lwowskie, wołyńskie, poleskie, tamopolskie, stanisławowskie i część lubelskiego. Część jej członków opowiadała się za przyłączeniem południowo-wschodnich województw RP do USRS. W 1934 liczyła ok. 4,6 tys. członków, głównie chłopów. W 1938 rozwiązana, podobnie jak KPP.

⁸ Łukasz Widawski został z § 54-13 KK USRS skazany na 8 lat ITŁ i zesłany do Workuty. Na mocy amnestii zwolniony w październiku 1941 i skierowany do Buzułuku. Służył w AP w ZSRS, potem w 2 Korpusie Polskim we Włoszech, st. sierż. Po demobilizacji wrócił do Polski 13.2.1947. CA MSWiA, sygn. U 1/121/F; AAN, PUR nr 542989.

№ 3

31.III.1940, Львів – 28.VIII.1941, Томськ

**Справа Антонія Пуціловського з Гродна
про нелегальний перехід кордону**

ДА СБУ (Миколаїв), справа № 238

Nr 3

31 III 1940 Lwów – 28 VIII 1941 Tomsk

**Sprawa Antoniego Puciłowskiego z Grodna
o nielegalne przekroczenie granicy**

PA SBU (Mykołajiw), sygn. arch. 238

		Дата прибытия	№ личн. дела
Тюрьма № 1 гор. Львов	края, обл.	5/IV-40	7056
Тюрьма № 2 гор. Херсон	“ ”		
Тюрьма № 1 гор. Николаев	“ ”	7/III-41	
Тюрьма № 3 гор. Томск ИСО	“ ”	20/VII-41	
Тюрьма № гор.	“ ”		

**ЛИЧНОЕ ДЕЛО № с-892/41-с
на заключенного**

Фамилия Путиловский¹
Имя Антоний Отчество Станиславович

„УТВЕРЖДАЮ”
с-Нач. УНКВД Львовской обл. с
Зам. нач. погранотряда
Капитан (—) (Якобсон)
[...]а марта 1940 г.

Форма № 2

Арест санкционирую
Прокурор (—)
„4/IV” 1940 г.

г

д

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(об избрании меры пресечения)

Рава-Руска „31” марта 1940 г. Я, стар. пом. нач. [...] 91 п. отр. УНКВД по Львовской
(от дел. органа)
области Макаров рассмотрев поступившие в УНКВД – материалы о преступной
(имени и фамилии)
деятельности:

Фамилия Путиловский
Имя и отчество Антоний Станиславович
Год рождения 1921 место рождения село Эсмунты Гродно район Белостокской
области
Профессия и специальность приказчик
Место работы и должность г. Гродно
Парт. —
Образование 10 лет нац. поляк гр-во б/польское
Семейное положение холост
Адрес г. Гродно ул. Ви[...]ская дом № 20

		Data przybycia	Nr akt personalnych
Więzienie Nr 1 mias[ta] Lwów	kraju, obw[odu]	5/IV-40	
Więzienie Nr 2 mias[ta] Cherson	“ “		
Więzienie Nr 1 mias[ta] Nikołajew	“ “	7/III-41	
Więzienie Nr 3 mias[ta] Tomsk ISO	“ “	20/VII-41	7056
Więzienie Nr mias[ta]	“ “		

**AKTA PERSONALNE Nr ^f892/41-^f
więźnia**

Nazwisko Puciłowski¹
Imię Antoni Imię ojca Stanisław

„ZATWIERDZAM”

Forma Nr 2

^fNacz[elnik] UNKWD obw[odu] lwowskiego-^f
Zas[ępcza] nacz[elnika] oddziału pogranicznego
Kapitan (—) (Jakobson)
[...] ^a Marca 1940 r.

Areszt sankcjonuję
Prokurator (—)
„4/IV” 1940 r.

d

e

**POSTANOWIENIE
(o wyborze środków prewencyjnych)**

Rawa Ruska „31” marca 1940 r. Ja, star[szy] pom[ocnik] nacz[elnika] [...] 91 od[działu] p[ogranicznego] UNKWD obwodu lwowskiego Makarow
(oddział, organ) (stanowisko i nazwisko)
po rozpatrzeniu materiałów, które wpłynęły do UNKWD o działalności przestępczej:

Nazwisko Puciłowski
Imię i imię ojca Antoni s. Stanisława
Rok urodzenia 1921 miejsce urodzenia wieś Esmunty rejon Grodno obwód białostocki
Zawód i specjalizacja sprzedawca
Miejsce pracy i funkcja m. Grodno
Przynależność partyjna —
Wykształcenie 10 lat narod[owość] Polak ob[ywate]l[stwo] b[ył]e polskie
Status rodzinny kawaler
Adres m. Grodno ul. Wi[...]ska dom Nr 20

НАШЕЛ: что Путиловский ^(фамилия) подозревается в преступлениях предусмотренных 80 ст. УК УССР и принимая во внимание, что Путиловский находясь на свободе ^(фамилия) может скрыться от следствия и суда, руководствуясь ст.ст. 143, 145 и 156 УПК УССР

ПОСТАНОВИЛ:

Мерой пресечения способов уклонения от следствия и суда Путиловский Антоний ^(фамилия, имя и отчество) Станиславович избрать содержание под стражей, о чем объявить арестованному под расписку в настоящем постановлении.
В соответствии со ст. 144 УПК УССР, копию постановления направить Прокурору и передать начальнику тюрьмы для приобщения к личному тюремному делу.

Следователь (—) (Макаров)
^(подпись)

„Согласен” Начальник 5 отд[...] (—) (Мочков)
^(подпись)

Настоящее постановление мне объявлено „3” апреля 1940 г.
(—) Пуциловский
^(подпись)

Сов. секретно

Начальнику Херсонской тюрьмы
тов. Лихожону

г. Херсон

Просим срочно содержащихся у вас заключенных перебежчиков Кончара Иосифа Григорьевича 1891 года рождения, Сендеровича Менделя Якубовича 1916 года рождения², Пуциловского Анатолия Станиславовича 1921 г.р. направить в тюрьму гор. Николаев с зачислением за след. частью УТБ УНКВД.

и.о. начальника следчасти УНКВД
сержант гос. безопасности (—) Сычков

мл. следователь следчасти УНКВД (—) Дмитриев

№ 11152
4/III 41 г.
Николаев

Верно (—)

STWIERDZIŁEM: że Puciłowski jest podejrzany o przestępstwo przewidziane
(nazwisko)
80 art. KK USRS i biorąc pod uwagę, że Puciłowski pozostając na wolności
(nazwisko)
może ukrywać się przed śledztwem i sądem kierując się art. art. 143, 145 i 156 KPK
USRS

POSTANOWIŁEM:

Jako środek prewencyjny zapobiegający uchyleńiu się od śledztwa i sądu
Puciłowskiego Antoniego s. Stanisława zastosować areszt, o czym powiadomić
(nazwisko, imię i imię ojca)
aresztowanego niniejszym postanowieniem za pokwitowaniem.
Zgodnie z art. 144 KPK USRS kopię postanowienia skierować do prokuratora oraz
przekazać naczelnikowi więzienia w celu dołączenia do więziennych akt personal-
nych.

Śledczy (—) (Makarow)
(podpis)

„Wyrażam zgodę” Naczelnik 5 Oddz[...] (—) (Moczkow)
(podpis)

Niniejsze postanowienie zostało mi przedstawione „3” kwietnia 1940 r.
(—) Puciłowski
(podpis)

Ścis[le] tajne

Do naczelnika więzienia chersońskiego
Tow. Lichożona

m. Cherson

Prosimy trzymanyh u was więźniów uciekinierów przez granicę: Kon-
czara Józefa syna Grzegorza, ur. w 1891 roku, Senderowicza Mendla syna
Jakuba, ur. w 1916 roku², Puciłowskiego Anatola syna Stanisława ur. w 1921
roku, wysłać pilnie do więzienia w m. Nikołajew z zakwalifikowaniem [ich]
dla jednostki śled[czej] UGB UNKWD.

p.o. naczelnika jednostki śledczej UNKWD
sierżant bezpieczeństwa pań[stwowego] (—) Syczkow

mł. śledczy jednostki śledczej UNKWD (—) Dmitrijew

Nr 11152
4/III 41 r.
Nikołajew

Za zgodność (—)

b

№ 892/41
8/III 41

След. часть Ник. обл. УГБ г. Николаев
Сообщаем, что „7” III 1941. Прибыл из тюрьмы гор. Херсона.
Прибыл в Ваше распоряжение з/к Путиловский Антоний Станиславович

**НАЧАЛЬНИК ТЮРЬМЫ НКВД № 1 НИК. ОБЛ.
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ ЖУРАВЛЕВ
СЕКРЕТАРЬ ПРИСЯЖНЕНКО**

**Коменданту Обл. Упр. НКВД
г. Николаев**

ТРЕБОВАНИЕ

Прошу доставить для допроса³ арестованного Пуциловского
Антония Станиславовича этаж 2 комната 66 к тов. Дмитриеву на 12 час
8-V 1941 г.

Арестованного везти строго обычно.

**Начальник сл. отдела УГБ НКВД
по Николаевской области (—)**

**НАЧАЛЬНИКУ ТЮРЬМЫ НКВД г. Николаев
Тов. ЖУРАВЛЕВУ
Здесь**

Прошу сего числа содержащегося в Вашей тюрьме перебежчика ПУ-
ЦИЛОВСКОГО Анатолия Станиславовича поместить во второй спец.
корпус и содержать в камере № 9.

**НАЧАЛЬНИК СЛЕДСТВЕННОЙ ЧАСТИ УНКВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ПОНЕДЕЛЬНИКОВ)**

8/V-41 г.
г. Николаев

Nr 892/41

8/III 41

Jednostka śled[cza] nik[ołajewskiego] obw[odowego] UGB m. Niłołajew
Powiadamy, że „7” III 1941. Przybył z więzienia mias[ta] Cherso-
nia. Przybył do waszej dyspozycji z/k Puciłowski Antoni syn Stanisława

NACZELNIK WIĘZIENIA NKWD NR 1 OBW[ODU]

NIK[OŁAJEWSKIEGO] MŁ. LEJTENANT

BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

ŻURAWLEW

SEKRETARZ

PRISJAŻNIENKO

**Do Komendanta Obw[odowego] Zarz[ądu] NKWD
m. Niłołajew**

ZAPOTRZEBOWANIE

Proszę dostawić na przesłuchanie³ aresztowanego Puciłowskiego An-
toniego syna Stanisława piętro 2 pokój 66 do tow. Dmitrijewa na 12 godzi-
nę 8-V 1941 r.

Aresztowanego przewozić z zastosowaniem zwykłych rygorów.

Naczelnik Oddziału Śl[edczego] UGB NKWD

obwodu niłołajewskiego (—)

**DO NACZELNIKA WIĘZIENIA NKWD m. Niłołajew
Tow. ŻURAWLEWA
w miejscu**

Z dniem dzisiejszym trzymanego w waszym więzieniu uciekiniera PUCI-
ŁOWSKIEGO Anatolija syna Stanisława umieścić w drugim bloku spec[jal-
nym] i trzymać w celi Nr 9.

**NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLEDCZEJ UNKGB
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (PONIEDIELNIKOW)**

8/V-41 r.

m. Niłołajew

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

**НАЧАЛЬНИКУ ТЮРЬМЫ НКВД
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
Тов. ЖУРАВЛЕВУ
Здесь**

Сообщаем для сведения, что следствие по делу по обвинению Путиловского Антония Станислав закончено, следственное дело 17.VI-1941 года при № 11/171112 направлено во 2-й Отдел НКГБ УССР для последующего направления на рассмотрение Особсовещания НКВД СССР.

Арестованного Путиловского А.С. дальнейшим содержанием просим числить за 2-м Отделом УНКГБ.

**НАЧАЛЬНИК 2 ОТДЕЛА УНКГБ
СЕРЖАНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
(САМОЙЛЕНКО)
ОПЕРУПОЛН. 2 ОТДЕЛА УНКГБ
(ГАПОНОВ)**

№ 11/171113
„17” июня 1941
г. Николаев

**СССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ НКВД**

по Новосибирской области
Тюрьма № 3
г. Томск
„28” августа 1941 г.
№ 46
г/с _____

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Предъявитель сего гражданин Путиловский Анатолий Станиславович рождения 1921 года, уроженец с. Эсмукты Гродненского р-на Белостокской области.

на основании Указа Президиума Верховного Совета амнистирован, как польский гражданин, и имеет право свободного проживания на территории СССР, за исключением пограничной полосы, запретных зон, местностей объявленных на военном положении и режимных городов первой и второй категории.

ŚCIŚLE TAJNE

**DO NACZELNIKA WIĘZIENIA NKWD
MŁ. LEJTENANTA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
Tow. ŻURAWLEWA
w miejscu**

Podajemy do wiadomości, że śledztwo w sprawie z oskarżenia Puciłowskiego Antoniego syna Stanisława zostało zakończone, sprawę śledczą 17 VI-1941 roku pod Nr 11/171112 skierowano do 2 Oddziału NKGB USRS w celu dalszego przekazania jej do rozpatrzenia na Kolegium Specjalnym NKWD ZSRS.

Aresztowanego Puciłowskiego A.S. podczas dalszego uwięzienia prosimy ewidencjonować [jako przynależnego] do 2 Oddziału UNKGB.

**NACZELNIK 2 ODDZIAŁU UNKGB
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(SAMOJLENKO)
OFICER OPERACYJNY 2 ODDZIAŁU UNKGB
(GAPONOW)**

Nr 11/171113
„17” czerwca 1941
m. Nikołajew

**ZSRS
LUDOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD NKWD**

obwodu nowosybirskiego

Więzienie Nr 3

m. Tomsk

„28” sierpnia 1941 r.

Nr 46

m/w _____

ZAŚWIADCZENIE

Okaziciel niniejszego obywatel Puciłowski Anatol syn Stanisława urodzony w 1921 roku we w[si] Esmukty rejon grodzieński obwód białostocki,

na podstawie Dekretu Prezydium Rady Najwyższej jest amnestionowany jako polski obywatel i ma prawo swobodnego zamieszkiwania na terytorium ZSRS z wyjątkiem pasa pogranicznego, zakazanych stref, miejscowości w których ogłoszono stan wojenny oraz wydzielonych miast pierwszej i drugiej kategorii.

При нем находятся: никого нет

(перечислить членов семьи до 16 лет с указанием фамилии, имени, возраста и отношения к владельцу удостоверения)

Гражданин Путиловский Анатолий Станиславович направляется

(фамилия и инициалы)

к избранному им месту жительства в г. Томск Новосибирской области.

Удостоверение действительно на три месяца и подлежит обмену на паспорт.

Изложенное удостоверяется подписью и печатью.

Начальник _____

Примітки

- ^{с-с} Перекреслено від руки.
- ^а Нерозбірлива дата.
- ^б Трикутна печатка із зображенням серпа й молота, довкола видно напис: НКВД УРСР, херсонська тюрма, далі текст нерозбірливий.
- ^в На полях приписка від руки: відпустка.
- ^г Кругла гербова печатка СРСР з написом: НКВД СРСР. 91-й прикордонний загін.
- ^а Кругла гербова печатка СРСР, частково нерозбірлива, з написом довкола: [...] прокурор Львівської області УРСР.

¹ Пуціловський Антоні, нар. 8.9.1914 в селищі Понятовичі Сокольського пов. (за Т. Криска-Карським). Після звільнення з тюрми в Томську – в АП в СРСР. Потім в Самостійній роті гренадерів у Великобританії, де пройшов спеціальну підготовку. Десантований на парашуті 22/23.7.1943 у Францію як радіотелеграфіст командира Польської організації боротьби за незалежність „Моніка В”, псеудо „Синек”, „Роланд”. Спійманий гестапо під час праці на радіостанції в Роше ля Мольєр 27.4.1944. Поручник Антоні Пуціловський був розстріляний німцями в Сент Дідьє де Форман 16.6.1944. Звертають увагу розбіжні особисті дані (місце і рік народження) по відношенню до наявних в тюремних актах (він виступає в них як Антоній, Антон а навіть Анатоль): можливо, що А. Пуціловський хотів цим способом охоронити сім'ю від репресій, та додав собі роки, коли вступав в 1941 до АП в СРСР (він був тоді неповнолітній). (J. Tucholski *Spadochroniarze*, Warszawa 1991, с. 171–174; Т. Крузька-Карзкі *Straty korpusu oficerskiego 1939–1945*, Londyn 1996).

² Відшукано особисті документи в'язня Мендля Сендеровича, сина Якуба, нар. 1916 в Крем'янці, електромеханіка з Варшави. Його заарештовано у Львові 21.1.1940 за антирадянську агітацію. Обвинувачений за ст. 54–10. Документи направлені на ОСО НКВД СРСР 17.6.1941. В'язень тюрм у Львові, Херсоні, Миколаєві і Томську, звідки за амністією для польських громадян звільнений 28.8.1941. Подальшої долі не вдалося встановити. ДА СБУ, № 336 (ЦА МВСІА, № У І/165/Ф).

³ Антоні Пуціловський був дев'ять разів допитуваний в Миколаєві: 18 березня, 28 березня – двічі, 7 травня, 8 травня – двічі, 9 травня, 28 травня і 9 червня 1941.

Przy nim znajdują się: nie ma nikogo

(wyciątek z kartoteki rodzący do 16 lat z podaniem nazwisk, imion, wieku i stopnia pokrewieństwa z właścicielem zaświadczania)

Obywatel Pucyłowski Anatol syn Stanisława udaje się do wybranego przez niego

(nazwisko i inicjały)

miejsca zamieszkania do m. Tomsk, obwód nowosybirski.

Zaświadczenie jest ważne przez 3 miesiące i podlega wymianie na paszport.

Powyższe poświadcza się podpisem i pieczęcią.

Naczelnik _____

Przypisy

f-f skreślono odręcznie

a data dzienna nieczytelna

b pieczęć trójkątna z wizerunkiem sierpa i młota, w otoku widoczny napis: NKWD USRS, więzienie chersońskie, dalszy tekst nieczytelny

c na marginesie odręczna notatka: urlop

d pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: NKWD ZSRS. 91 Oddział Pograniczny

e pieczęć okrągła częściowo nieczytelna z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: [...] prokurator obwodu lwowskiego USRS

¹ Pucyłowski Antoni ur. 8.9.1914 w zaścianku Poniatowicze pow. sokólski (wg T. Kryski-Karskiego). Po zwolnieniu z więzienia w Tomsku w AP w ZSRS. Następnie w Samodzielnej Kompanii Grenadierów w W. Brytanii, gdzie przeszedł specjalne przeszkolenie. Zrzucony ze spadochronem 22/23.7.1943 nad Francją jako radiotelegrafista dowódcy Polskiej Organizacji Walki o Niepodległość „Monika W”, ps. „Synek”, „Roland”. Ujęty przez Gestapo podczas pracy na radiostacji w Roche-la-Molière 27.4.1944. Por. Antoni Pucyłowski został rozstrzelany przez Niemców w Saint Didier-de-Formans 16.6.1944. Zwracają uwagę rozbieżne dane personalne (miejsce i rok urodzenia) w stosunku do widniejących w aktach więziennych (występuje w nich jako Antoni, Anton lub nawet Anatol): być może A. Pucyłowski chciał w ten sposób osłonić rodzinę przed oczywistymi represjami oraz dodał sobie lat wstępując w 1941 do AP w ZSRS (był wówczas niepełnoletni). J. Tuchołski *Spadochroniarze*, Warszawa 1991, s. 171–174; T. Kryski-Karski *Straty korpusu oficerskiego 1939–1945*, Londyn 1996.

² Odnaleziono akta osobowe więźnia Mendla Senderowicza s. Jakuba ur. 1916 w Krzemieńcu, elektromechanika z Warszawy. Został on aresztowany we Lwowie 21.1.1940 za agitację antysowiecką. Oskarżony z § 54-10. Akta skierowano na OSO NKWD ZSRS 17.6.1941. Więziony we Lwowie, Chersoniu, Nikolajewie i Tomsku, skąd w ramach amnestii dla obywateli polskich zwolniony 28.8.1941. Dalszych losów nie udało się ustalić. PA SBU, sygn. 336 (CA MSWiA, sygn. U V/165/F).

³ Antoni Pucyłowski był dziewięciokrotnie przesłuchiwany w Nikolajewie: 18 marca, 28 marca — dwukrotnie, 7 maja, 8 maja — dwukrotnie, 9 maja, 28 maja i 9 czerwca 1941 r.

№ 4

31.III.1940, Львів – 8.IV.1941, Херсон

**Справа генерала Маріуша Заруського,
померлого у в'язниці в Херсоні,
та його дружини Ізабелі Заруської**

ДА СБУ (Львів), справа № П-16345 та П-13439

Nr 4

31 III 1940 Lwów – 8 IV 1941 Cherson

**Sprawa generała Mariusza Zaruskiego
zmarłego w więzieniu w Chersoniu
i jego żony Izabeli Zaruskiej**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-16345 i P-13439

УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. марта мес. 30 дня. Я, пом. оперуп. 2 отд. УГБ УНКВД по Л.О.
(должность, наименование организации, фамилия)

Приходько допросил в качестве

1. Фамилия Пасек¹
2. Имя и отчество Юзеф Фердинандович
3. Дата рождения 1898 г.
4. Место рождения с. Юзефово, Мерецкого уезда б. Крак. воеводства
5. Место жительства г. Кременец, Тарнопольской обл.
6. Национальность и гражданство (подданство) поляк, б. польское
7. Паспорт не предъявлял
(куда и какими органами выдан, номер, категория и место выписки)
8. Род занятий без определенных занятий, б. польский офицер
(место службы и должность)
9. Социальное происхождение сын сельского учителя
(род занятий родителей и их имущественное положение)
10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции -
 - б) после революции -
11. Состав семьи
(какими родственниками, и их имена, фамилии, адреса в род. занятии)
 жена Пасек Янина Бонефатьевна, проживает в г. Кременец, ул. Вишневецкая № 52.
 дочь Данута, 15 л. - при матери
 сын Томаш, 12 л. - при матери
 сын Лешек, 9 л. - при матери
 отец жены Рутович Бонифац, 63 года
 мать жены Рутович Амелия, 59 лет
12. Образование (общее, специальное) Высшее; окончил Лесной институт в 1923 году в г. Познани
13. Партийность (в прошлом и настоящем) Член партии „Стронництво Людове-го“² с 1935-1939 г., член ОЗОНА с 1938 г.
14. Какими репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, какими органом и за что)
 - а) до революции Не подвергался
 - б) после революции Не подвергался
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) ^спри сов. власти^с
 Имеет серебрянный крест за работу в лесничестве от б. польского государства.
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Капитан запаса б. польской армии
17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого Не служил

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. marca miesiąca 30 dnia. Ja, pom[ocnik] oficera operacyjnego
(funkcja, nazwa organizacji, nazwisko)
2 Oddziału UGB UNKWD LO Prichodko przesłuchałem w charakterze

1. Nazwisko Pasek¹
2. Imię i imię ojca Józef s. Ferdynanda
3. Data urodzenia 1898 r.
4. Miejsce urodzenia w[ieś] Józefowo powiatu mieleckiego b[ylego] województwa krakowskiego
5. Miejsce zamieszkania m. Krzemieniec obw[ód] tarnopolski
6. Narodowość i obywatelstwo (poddanie) Polak, b[yle] polskie
7. Paszport nie okazał
(kiedy i przez jaki organ w jakim, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. Rodzaj zajęcia bez określonego zajęcia, b[yle] polski oficer
(miejsce pracy i funkcja)
9. Pochodzenie społeczne syn wiejskiego nauczyciela
(rodzaj majątku rodziców i ich status majątkowy)
10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
 - a) przed rewolucją –
 - b) po rewolucji –
11. Skład rodziny
(liczby braci i ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj majątku)
żona Pasek Janina córka Bonifacego, mieszka w m. Krzemieńcu ul. Wiśniowiecka Nr 52
córka Danuta lat 15 – przy matce
syn Tomasz lat 12 – przy matce
syn Leszek lat 9 – przy matce
Ojciec żony Rutowicz Bonifacy lat 63
Matka żony Rutowicz Amelia lat 59
12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) Wyższe; ukończył Instytut Leśnictwa w 1923 roku w m. Poznaniu.
13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) Członek partii „Stronnictwo Ludowe”² od 1935–1939 r. Członek OZON-u od 1938 r.
14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organy i za co)
 - a) przed rewolucją Nie podlegał
 - b) po rewolucji Nie podlegał
15. Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.)^f za władzy sowieckiej^f Od b[ylego] Rządu Polskiego za pracę w leśnictwie otrzymał srebrny krzyż.
16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany Kapitan rezerwy b[ylej] armii polskiej
17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze Nie służył.

18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) С 1918 г. по январь 1921 служил в польской армии подпоручиком.
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях В 1920 г. участвовал в войне против Красной Армии
20. Сведения об общественно-политической деятельности По заявлению обвиняемого в общественной жизни активного участия не принимал

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Пасек

Показания обвиняемого (свидетеля) Пасек Юзефа Фердинандовича
„30” марта 1940 г.

Вопрос: Что Вы желаете о себе заявить органам НКВД?

Ответ: С 1916 по 1918 г. я служил в австрийской армии, сначала капралом, а потом лейтенантом. С 1918 по 1921 г. — в польской армии также в качестве лейтенанта. В 1921 я из армии демобилизовался и поступил учиться в Лесной институт в г. Познани. После окончания Лесного института (1923 г.) работал подкомиссаром охраны лесов в г. Ровно. В 1924 году переехал в г. Кременец, где работал лесничим, а затем надлесничим в государственных лесах.

В 1927 и 29 гг. проходил переподготовку в армии, но до 1939 г. в армию не призывался. В августе 1939 г. я был вызван в волостное управление на перерегистрацию и тут же мне было объявлено о переводе меня в чин капитана запаса польской армии. Вставленному „запаса” верить.

Подпись (—) Пасек

Несмотря на объявление мобилизации меня на действительную службу не взяли в виду болезни и я вплоть до 14 сентября 1939 г. находился дома. За несколько дней до 14/IX мои товарищи — Кац Давид (электротехник) и Эйсмонт Станислав — агент по экспорту дров за границу, офицер запаса — в виду быстрого продвижения немцев на Восток и боясь расправы со стороны немцев, начали подговаривать меня бежать из Кременца. Мы собирались перейти советскую границу, ибо надеялись, что Советы поступят с нами более гуманитарно, чем немцы.

Вопрос: Ведь Вы же не были кадровым офицером, почему же Вы так боялись немцев?

Ответ: Дело в том, что мой приятель Кац был евреем, а с евреями немцы поступали очень жестоко и бесчеловечно, поэтому он решил

18. **Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze)** Od 1918 r. do stycznia 1921 r. służył w armii polskiej w stopniu podporucznika.
19. **Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach** W 1920 r. brał udział w wojnie przeciwko Armii Czerwonej
20. **Informacje o działalności społeczno-politycznej** Jak oświadcza oskarżony, w życiu społecznym nie brał aktywnego udziału

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Pasek

Zeznania oskarżonego (świadka) Paska Józefa syna Ferdynanda

„30” marca 1940 r.

Pytanie: Co chcecie powiedzieć o sobie organom NKWD?

Odpowiedź: Od 1916 do 1918 r. służyłem w armii austriackiej, początkowo jako kapral, a następnie lejtenant. Od 1918 do 1921 r. w armii polskiej także w stopniu lejtenant. W 1921 r. zostałem z armii zdemobilizowany i rozpocząłem naukę w Instytucie Leśnictwa w m. Poznaniu. Po ukończeniu Instytutu Leśnictwa (1923 r.) pracowałem jako podkomisarz ochrony lasów w m. Równe. W 1924 roku przeprowadziłem się do m. Krzemieńca, gdzie pracowałem jako leśniczy, a następnie jako nadleśniczy w lasach państwowych.

W latach 1927 i 1929 przechodziłem przeszkolenie wojskowe, ale do 1939 r. nie byłem do armii powoływany. W sierpniu 1939 r. zostałem wezwany do zarządu gminnego w celu rejestracji i od razu powiadomiono mnie, że otrzymałem stopień kapitańska rezerwy armii polskiej.

Wstawiono „rezerwy” prawidłowo.

Podpis (—) Pasek

Mimo ogłoszenia mobilizacji nie zostałem powołany do służby czynnej z powodu choroby i aż do 14 września 1939 r. pozostawałem w domu. Na kilka dni przed 14/IX moi koledzy: Kac Dawid (elektrotechnik) i Ejsmont Stanisław – agent do spraw eksportu drzewa, oficer rezerwy – w związku z szybkim posuwaniem się Niemców na wschód i w obawie przed represjami ze strony Niemców, zaczęli mnie namawiać do ucieczki z Krzemieńca. Mieliśmy zamiar przekroczyć granicę sowiecką, ponieważ sądziliśmy, że sowieci potraktują nas bardziej humanitarnie niż Niemcy.

Pytanie: Przecież nie byliście zawodowym oficerem, dlaczego więc tak baliście się Niemców?

Odpowiedź: Problem w tym, że mój kolega Kac był Żydem, a z Żydami Niemcy postępowali okrutnie i nieludzko, dlatego postanowił nie patrząc na nic uciekać przed Niemcami, namówił mnie i Ejsmonta.

бежать от немцев во что бы то ни стало и подговорил к этому и меня, и Эйсмонта.

Вопрос: Продолжайте показания.

Ответ: Итак, после принятия решения

Подпись (—) Пасек

о переходе советской границы, мы направились к границе, вооружившись револьверами. Но в урочище Бобер мы были задержаны членами местной организации „Стрелец”³ и переданы в руки полиции. В полицейском участке мы просидели всего одни сутки и затем были освобождены, т.к. Красная Армия уже перешла границу и занимала территорию Западной Украины. Видя такое дело, мы начали возвращаться назад и в одном из сел Костопольского уезда сдали оружие и возвратились в Кременец. За это время я потерял свое место работы и придя в Кременец был на положении безработного. 3 октября 1939 г. я прошел регистрацию, как капитан запаса польской армии. Но в это время кое-кого из б. офицеров уже арестовали органы НКВД и я боялся так же, чтобы не арестовали и меня. 16 ноября 1939 г. я оставил свою семью и направился в г. Львов, имея в виду скрываться от ареста и, возможно, получить работу.

(—) Пасек

Вопрос: К кому Вы направились в г. Львов?

Ответ: Я направился к своему знакомому доктору Мотыке Юзефу, проживающему по ул. Дунина-Вонсовича, 44, 1 этаж. Мотыка работает доцентом-ботаником во Львовском Государственном Университете.

Вопрос: Как долго Вы прожили у Мотыки Юзефа?

Ответ: У Мотыки я прожил с 16 ноября 1939 г. примерно до 20 марта 1940 г.

Вопрос: Кроме Вас еще кто-нибудь проживал у Мотыки?

Ответ: Да, кроме меня у Мотыки проживал еще подпоручик резерва Янушевич Людвиг, лет 30-31, работал в организации туристов, кажется инструктором-альпинистом. Янушевич мне говорил, что зарегистрировался он

(—) Пасек

как рядовой солдат. У Мотыки проживает также б. генерал Заруский. Последний переименовал фамилию на Сидорович и проживает под чужой фамилией. О своем воинском чине нигде ничего не указал он. Его жена Заруская Изабелля также переименовала фамилию на Сидорович и имя на Гелену. Я видел у них даже документы на эти новые фамилии.

Вопрос: А как Вы думаете, где они достали эти документы?

Ответ: Я думаю, что они достают это нелегальным путем. Думаю, что они связаны с какой-либо нелегальной организацией офицеров, которая и снабжает их этими документами.

Pytanie: Kontynuujcie zeznania.

Odpowiedź: Tak więc, po podjęciu decyzji

Podpis (—) Pasek

o przekroczeniu granicy sowieckiej, poszliśmy w jej kierunku uzbrojeni w rewolwery. Jednakże w uroczysku Bober zatrzymali nas członkowie miejscowej organizacji „Strzelec”³ i przekazali w ręce policji. Na posterunku policji byliśmy tylko jedną dobę, a następnie zostaliśmy zwolnieni, ponieważ Armia Czerwona przekroczyła już granicę i zajmowała tereny Zachodniej Ukrainy. Widząc taką sytuację, zaczęliśmy wracać i w jednej ze wsi powiatu kostopolskiego oddaliśmy broń i wróciliśmy do Krzemieńca. W tym czasie straciłem swoje miejsce pracy i po przybyciu do Krzemieńca byłem bezrobotnym. 3 października 1939 r. zostałem zarejestrowany jako kapitan rezerwy armii polskiej. W tym czasie organy NKWD już aresztowały niektórych oficerów i bałem się, że zostanę również aresztowany. 16 listopada 1939 r. zostawiłem swą rodzinę i udałem się do m. Lwowa, mając zamiar ukryć się przed aresztowaniem i postarać o pracę.

(—) Pasek

Pytanie: Do kogo udaliście się w m. Lwowie?

Odpowiedź: Udałem się do swego znajomego doktora Józefa Motyki, zamieszkałego przy ul. Dunina-Wąsowicza 44, parter. Motyka pracował jako docent na Lwowskim Państwowym Uniwersytecie.

Pytanie: Jak długo mieszkaliście u Motyki Józefa?

Odpowiedź: U Motyki mieszkałem od 16 listopada 1939 r., w przybliżeniu do 20 marca 1940 r.

Pytanie: Czy oprócz was ktoś jeszcze mieszkał u Motyki?

Odpowiedź: Tak, oprócz mnie u Motyki mieszkał również podporucznik rezerwy Januszewicz Ludwik, lat 30–31, pracował w organizacji turystycznej, wydaje mi się jako instruktor-alpinista. Januszewicz mówił mi, że zarejestrował się jako żołnierz szeregowy.

(—) Pasek

U Motyki mieszkał też b[ył]y generał Zaruski. Ten ostatni zmienił nazwisko na Sidorowicz i mieszka pod cudzym nazwiskiem. Nigdy nic nie mówił o swoim stopniu wojskowym. Jego żona, Zaruska Izabela, również zmieniła nazwisko na Sidorowicz, a imię na Helena. Widziałem u nich nawet dokumenty na te nowe nazwiska.

Pytanie: Jak wam się zdaje, skąd mieli oni te dokumenty?

Odpowiedź: Wydaje mi się, że otrzymują to nielegalnie. Myślę, że są oni powiązani z jakąś nielegalną organizacją oficerów, która zaopatrzuje ich w te dokumenty.

Вопрос: А больше Вы никого не знаете из офицеров, проживающих во Львове?

(—) Пасек

Ответ: Нет, знаю. По улице Кохановского № 39 проживает кадровый поручик польской армии по имени Генрих, а фамилии его я не знаю.

Вопрос: Чем он занимается?

Ответ: Насколько мне известно, он нигде не работает. Между прочим, в документе его я видел написано, что он официант и нигде не записано о том, что он бывший офицер. Думаю, что он также достал этот документ нелегальным путем.

Вопрос: Что Вам известно о к-р. деятельности генерала Заруского?

Ответ: Конкретно я не знаю, принадлежит ли Заруский к какой-либо к-р организации или нет, но я хорошо помню, что в феврале или начале марта

(—) Пасек

этого года ^Ая слышал от Заруской, как она рассказывала о существовании во Львове нелегальной радиостанции, которая поддерживает связь с закордоном. Заруская при этом заявила, что она слышала это от своих хороших знакомых, фамилий которых не называла ^А.

Вопрос: Кто присутствовал при этом рассказе Заруской?

Ответ: При этом присутствовали ее муж – Заруский Мариуш, генерал. Мне кажется, что присутствовала также и жена д-ра Мотыки.

Вопрос: А больше Заруская никогда не упоминала об радиостанции?

Ответ: Упоминала. Примерно через день-два она заявила, что виделась с человеком, который связан с этой радиостанцией.

(—) Пасек

Вопрос: Фамилии этого человека она не называла?

Ответ: Нет, не называла.

Вопрос: А Вы не видели кто бывает у генерала Заруского или он к кому ходит?

Ответ: Мне известно, что генерал Заруский ездил вместе с женой к профессору Бартелю и Шебарскому.

Вопрос: Вы в настоящее время проживаете у инженера Мотыки или в другом месте?

Ответ: С 20 марта я там не проживаю, а переехал к своему приятелю Чейко Чеславу, т.к. Мотыка не хотел, чтобы я у него проживал в доме. Все это время я продолжал скрываться и не

(—) Пасек

являлся на перерегистрацию б. офицеров. Я все время боялся, что буду арестован. Но теперь мне все это надоело так жить и я решил открыться перед советской властью и отдаться в руки органов

Pytanie: A nie znacie nikogo więcej spośród oficerów mieszkających we Lwowie?

(—) Pasek

Odpowiedź: Nie. Znam. Na ulicy Kochanowskiego Nr 39 mieszka zawodowy porucznik armii polskiej o imieniu Henryk, ale nie znam jego nazwiska.

Pytanie: Czym on się zajmuje?

Odpowiedź: O ile wiem, nigdzie nie pracuje. Nawiasem mówiąc, widziałem że w jego dokumentach napisano, że jest kelnerem i nigdzie nie odnotowano, iż był oficerem. Myślę, że on również otrzymał ten dokument nielegalnie.

Pytanie: Co wam wiadomo o k-r działalności generała Zaruskiego?

Odpowiedź: Dokładnie nie wiem, czy Zaruski należy do jakiejś organizacji k-r czy też nie, ale dobrze pamiętam, że w lutym lub na początku marca

(—) Pasek

tego roku, ^e słyszałem jak Zaruska mówiła o istnieniu we Lwowie nielegalnej radiostacji, która utrzymuje łączność z zagranicą. Jednocześnie Zaruska powiedziała, że słyszała o tym od swoich bliższych znajomych, których nazwisk nie podała^e.

Pytanie: Kto był obecny, gdy Zaruska o tym opowiadała?

Odpowiedź: Był obecny jej mąż – Zaruski Mariusz, generał. Wydaje mi się, że była obecna również żona dra Motyki.

Pytanie: A czy Zaruska nigdy więcej nie wspominała o radiostacji?

Odpowiedź: Wspominała. Mniej więcej dzień lub dwa dni później oświadczyła, że widziała się z osobą, która jest powiązana z tą radiostacją.

(—) Pasek

Pytanie: Czy nie podała nazwiska tej osoby?

Odpowiedź: Nie, nie podała.

Pytanie: A czy wy nie widzieliście, kto bywał u generała Zaruskiego lub do kogo on chodził?

Odpowiedź: Wiem, że generał Zaruski chodził razem z żoną do profesora Bartla i do Szebarskiego.

Pytanie: Czy obecnie mieszkacie u inżyniera Motyki, czy w innym miejscu?

Odpowiedź: Od 20 marca nie mieszkam tam, przeprowadziłem się do swego przyjaciela Czejko Czesława, ponieważ Motyka nie chciał, żebym mieszkał w jego domu. Przez cały ten czas ukrywałem się i nie

(—) Pasek

stawiałem się do rejestracji byłych oficerów. Przez cały czas bałem się, że zostanę aresztowany. Zbrzydło mi jednak to wszystko, takie życie i postanowiłem ujawnić się przed władzą sowiecką i oddać

НКВД. Я решил честно все о себе рассказать. Для этого 29/III пошел в отделение милиции и все о себе рассказал. Мне сказали явиться в милицию 30-го, что я и сделал. На этот раз я был задержан.

Вопрос: Что Вы еще можете сообщить следствию?

Ответ: Хочу еще сообщить следствию такой факт, что когда я одного разу спросил Генриха (ул. Кохановская, 39) на какие средства он существует, то он мне ответил, что ходит на работу по очистке улиц от снега, а затем сказал: „А может достану денег от организации”.

(—) Пасек

Исправленному „сообщить” верить:

(—) Пасек

От какой организации он не сказал, а я его не стал спрашивать.

Второе: примерно в конце февраля из Самбора во Львов к своей матери приехала жена заведующего Самборской больницы доктора Хомицкого. Хомицкая была у д-ра Мотыки и рассказывала о том, что в Самборе многие переходят с польско-советско-немецкую границу и что мол она с мужем также имеет связь с немцами. Больше добавить ничего не могу.

(—) Пасек

Зачеркнутому „польско” верить:

(—) Пасек

Допросил:

Пом. оперуполномоч. 2 отд. УГБ УНКВД по Л.О. (—)

„УТВЕРЖДАЮ”

Нач. УНКВД Львовской Области
СТ. МАЙОР ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (СЕРГИЕНКО)

„ ” марта 1940 г.

Арест Заруского
санкционирую
Обл. прокурор (—)
„1” IV 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(на арест)

г. Львов, „ ” марта 1940 г.

Я, „Следователь Следственной части” УНКВД по Львовской области нач. 2 отд-ния 2 Отдела УГБ Лейтенант госбезопасности ФОМИН, рассмотрев сего числа имеющийся материал на ЗАРУСКОГО Марий Севериновича⁴, 1867 г.р., урож. с. Думанов, Каменец-Подольской области, военнослужащий, безработный, б/п, образ. высшее, поляк, женат, прож. по ул. Дунин-Вансовича 44

się w ręce organów NKWD. Postanowiłem uczciwie wszystko o sobie opowiedzieć. W tym celu 29/III poszedłem do komisariatu milicji i wszystko o sobie zeznałem. Kazano mi stawić się w milicji 30-go, co uczyniłem. Tym razem zostałem zatrzymany.

Pytanie: O czym jeszcze możecie powiadomić śledztwo?

Odpowiedź: Chcę jeszcze powiadomić śledztwo o następującym fakcie: kiedy pewnego razu zapytałem Henryka (ul. Kochanowskiego 39) z czego on żyje, odpowiedział mi, że pracuje przy oczyszczaniu ulic ze śniegu, a następnie powiedział: „Być może dostanę pieniądze od organizacji”.

(—) Pasek

Poprawiono „powiadomić” prawidłowo:

(—) Pasek

Nie powiedział od jakiej organizacji, a ja go nie pytałem.

Po drugie: mniej więcej w końcu lutego z Sambora do Lwowa przyjechała do swojej matki żona kierownika szpitala, doktora Chomickiego. Chomicka była u dra Motyki i opowiadała, że wielu przekracza granicę ^f polską ^f sowiecko-niemiecką w Samborze i że niby to ona z mężem również mają kontakt z Niemcami.

Więcej nic nie mogę dodać.

(—) Pasek

Skreślono „polską” prawidłowo:

(—) Pasek

Przesłuchał:

Pom[ocnik] oficera operacyjnego 2 Oddziału UGB UNKWD LO (—)

„ZATWIERDZAM”

Nacz[elnik] UNKWD obwodu lwowskiego

ST. MAJOR BEZPIECZEŃSTWA

PAŃSTWOWEGO

(—) (SIERGIJENKO)

„ ” marca 1940 r.

Areszt Zaruskiego

sankcjonuje

Prokurator obw[odowy] (—)

„1” IV 1940 r.

POSTANOWIENIE

(o aresztowaniu)

m. Lwów „ ” marca 1940 r.

Ja, ^f Śledczy Jednostki Śledczej^f UNKWD obwodu lwowskiego nacz[elnik] 2 Wydziału 2 Oddziału UGB Lejtenant bezpieczeństwa państwowego FOMIN, po rozpatrzeniu w dniu dzisiejszym posiadanych materiałów dotyczących ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna⁴, ur. w 1867 r. we w[si] Duma-

НАШЕЛ:

Что ЗАРУСКИЙ Марий является б. генералом польской армии и находясь в г. Львове, скрыв свое прошлое, проживал под вымышленной фамилией.

Осведомлен о существовании к.р. повстанческой организации, которая снабжает лиц, находящихся на нелегальном положении фиктивными документами.

Сам ЗАРУСКИЙ также, получал такой документ на имя СИДОРОВИЧ К.К. Наряду с этим ЗАРУСКОМУ известно о существовании в г. Львове нелегальной передаточной радиостанции.

На основании изложенного

ПОСТАНОВИЛ:

Гр-на ЗАРУСКОГО Марий Севериновича арестовать, на его квартире произвести обыск.

СЛЕДОВАТЕЛЬ:

Нач. 2 отд-ния 2 Отдела УГБ
Лейтенант госбезопасности
(ФОМИН)

Присоединяюсь: **СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ:**

„Согласен” **НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД:**

„СОГЛАСЕН” НАЧ. 2 ОТДЕЛА УГБ УНКВД:
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ДРОЗДЕЦКИЙ)

„УТВЕРЖДАЮ”

Нач. УНКВД Львовской Области
СТ. МАЙОР ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (СЕРГИЕНКО)

„31” марта 1940 г.

х

Арест Заруской
санкционирую
Обл. прокурор (—)
„1” IV 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(на арест)

г. Львов, „ ” марта 1940 г.

Я, «Следователь Следственной части» УНКВД по Львовской области нач. 2 отд-ния 2 Отдела УГБ Лейтенант госбезопасности ФОМИН, рассмотрев сего числа имеющийся материал на ЗАРУСКУЮ Изабеллу Филипповну, 1880 г.р., урож. г. Могилева Подольской обл., дом. хозяйка, полька, прож. по ул. Дунин-Вансовича 44

now obwodu Kamieniec-Podolski, wojskowego, bezrobotnego, b/p, wykształcenie wyższe, Polak, żonaty, zam[ieszkały] przy ul. Dunin-Wąsowicza 44

STWIERDZIŁEM:

że ZARUSKI Mariusz jest b[yłym] generałem armii polskiej i przebywając w m. Lwowie ukrywa swą przeszłość i mieszka pod fałszywym nazwiskiem.

Wiadome jest mu istnienie powstańczej organizacji k.r., która zaopatrywała w fałszywe dokumenty osoby działające nielegalnie.

Sam ZARUSKI również otrzymał taki dokument na nazwisko SIDOROWICZ K.K. Oprócz tego ZARUSKIEMU znane jest istnienie nielegalnej radiostacji nadawczej we Lwowie.

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

Ob[ywate]la ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna **aresztować**, w jego mieszkaniu przeprowadzić rewizję.

ŚLEDCZY:

Nacz[elnik] 2 Wydziału 2 Oddziału UGB
Lejtenant bezpieczeństwa państwowego
(FOMIN)

Przyłączam się: ST. ŚLEDCZY:

„Wyrażam zgodę” NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD:

„WYRAŻAM ZGODĘ” NACZ[ELNIK] 2 ODDZIAIU UGB UNKWD
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (DROZDIECKI)

„ZATWIERDZAM”

Nacz[elnik] UNKWD obwodu lwowskiego
ST. MAJOR BEZPIECZEŃSTWA
PAŃSTWOWEGO
(—) (SIERGIENKO)
„31” marca 1940 r.

Areszt Zaruskiej

sankcjonuję
Prokurator obw[odowy] (—)
„1” IV 1940 r.

POSTANOWIENIE

(o aresztowaniu)

m. Lwów „ ” marca 1940 r.

Ja, Śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu lwowskiego nacz[elnik] 2 Wydziału 2 Oddziału UGB Lejtenant bezpieczeństwa państwowego FOMIN po rozpatrzeniu w dniu dzisiejszym posiadanych materiałów dotyczących ZARUSKIEJ Izabeli córki Filipa, ur. w 1880 r. w m. Mohylewie obw[odu] podolskiego, gospodyni domowej, Polki, zam[ieszkałej] przy ul. Dunin-Wąsowicza 44

НАШЕЛ:

Что ЗАРУСКАЯ – жена б. генерала польской армии, находясь в г. Львове проживала под вымышленной фамилией.

Осведомлена о существовании к.р. повстанческой организации, которая снабжает лиц, находящихся на нелегальном положении фиктивными документами.

Сама ЗАРУСКАЯ также получила такой документ на имя СИДОРОВИЧ Елена. Наряду с этим знает о существовании нелегальной передаточной радиостанции и связана с лицами работающими на этой станции.

На основании изложенного

ПОСТАНОВИЛ:

Гр-на-ку ЗАРУСКУЮ Изабеллу арестовать, на его квартире произвести обыск.

СЛЕДОВАТЕЛЬ:

Нач. 2 отд-ния 2 Отдела УГБ
Лейтенант госбезопасности
(—) (ФОМИН)

Присоединяюсь: СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ:

„Согласен” НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД:

**„СОГЛАСЕН” НАЧ. 2 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ДРОЗДЕЦКИЙ)**

Протокол допроса
Сидорович Елены Андреевны
от 31/III 40.

Вопрос: Как Ваша фамилия?

Ответ: Моя фамилия Сидорович.

Вопрос: С какого времени носите Вы эту фамилию?

Ответ: Фамилию Сидорович я ношу лет 30, с тех пор как вышла замуж за Сидоровича Константина Константиновича.

Вопрос: Известно, что Вы живете под вымышленной фамилией. Скажите, какова Ваша действительная фамилия?

Ответ: Моя действительная фамилия Сидорович.

Вопрос: Ваш муж имеет братьев?

Ответ: Да, мой муж имеет одного брата Сидоровича Владислава Константиновича, который находится в Варшаве, безвыездно.

(—) Е. Сидорович

Вопрос: Брат Вашего мужа также бежал из Варшавы?

Ответ: Нет, до нашего отъезда из Варшавы во Львов брат моего мужа Сидорович Владислав Константинович оставался в Варшаве.

STWIERDZIŁEM:

że ZARUSKA – żona b[ylego] generała armii polskiej przebywając w m. Lwowie mieszkała pod fałszywym nazwiskiem.

Była poinformowana o istnieniu powstańczej organizacji k.r., która dostarczała osobom będącym na stopie nielegalnej fałszywe dokumenty.

Sama ZARUSKA również otrzymała taki dokument na nazwisko SIDOROWICZ Helena. Oprócz tego wie o istnieniu nielegalnej radiostacji nadawczej i miała kontakt z osobami pracującymi na tej stacji.

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

Ob[ywate]l[ka] ZARUSKĄ Izabelę aresztować, w jego mieszkaniu przeprowadzić rewizję.

ŚLEDCZY:

Nacz[elnik] 2 Wydziału 2 Oddziału UGB
Lejtenant bezpieczeństwa państwowego
(—) (FOMIN)

Przyłączam się: ST. ŚLEDCZY:

„Wyrażam zgodę” NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD:

„WYRAŻAM ZGODĘ” NACZ[ELNIK] 2 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (DROZDIECKI)

**Protokół przesłuchania
Sidorowicz Heleny córki Andrzeja
z 31/III 40.**

Pytanie: Jakie jest wasze nazwisko?

Odpowiedź: Nazywam się Sidorowicz.

Pytanie: Od kiedy nosicie to nazwisko?

Odpowiedź: Nazwisko Sidorowicz noszę już od 30 lat, od czasu gdy wyszłam za mąż za Sidorowicza Konstantego syna Konstantego.

Pytanie: Wiadomo, że posługujecie się fałszywym nazwiskiem. Powiedzcie, jakie jest wasze prawdziwe nazwisko?

Odpowiedź: Moje prawdziwe nazwisko brzmi Sidorowicz.

Pytanie: Czy wasz mąż ma braci?

Odpowiedź: Tak, mój mąż ma jednego brata Sidorowicza Władysława syna Konstantego, który stale przebywa w Warszawie.

(—) H. Sidorowicz

Pytanie: Czy brat waszego męża również uciekł z Warszawy?

Odpowiedź: Nie, do naszego wyjazdu z Warszawy do Lwowa brat mego męża Sidorowicz Władysław syn Konstantego pozostawał w Warsza-

После этого, т.е. с августа м-ца 1939 г. ни я, ни мой муж с ним не виделись.

(—) Е. Сидорович

Вопрос: Чем ваш муж занимался в Варшаве до приезда во Львов?

Ответ: 15 лет мой муж Сидорович Константин находился на пенсии. До этого же, он работал в министерстве финансов в качестве бухгалтера.

Вопрос: Следствие располагает данными, что Ваш муж, Сидорович Константин являлся генералом польской армии, Правильно это?

Ответ: Нет, я это отрицаю, ибо муж генералом никогда не был.

Вопрос: Почему же Вы бежали из Варшавы?

(—) Е. Сидорович

Ответ: Я очень боялась, чтобы не быть убитой во время нападения германских войск, поэтому я настояла перед мужем бежать из Варшавы.

Дописанному „быть” верить

(—) Е. Сидорович

Вопрос: Скажите, Вам фамилия Заруских известна?

Ответ: Да, фамилия Заруских мне известна.

Вопрос: Кто жил под фамилией Заруский и где эти лица находятся в настоящее время?

Ответ: До декабря м-ца 1939 г. или до 1 января 1940 г. Заруские – муж и жена – жили в Мотыки.

Вопрос: Кто эти Заруские?

Ответ: В Мотыки на квартире жил генерал Заруский Марьюш со своей женой Заруской Изабеллой, которые в декабре 1939 г., или в начале 1940 г. выехали от Мотыки. Куда они выехали мне неизвестно.

(—) Е. Сидорович

Вопрос: Нам известно, что Ваша фамилия не Сидорович, а Заруская.

(—) Е. Сидорович

Я требую правдивого ответа по существу?

Ответ: Моя фамилия Сидорович, фамилии Заруской я никогда не носила.

(—) Е. Сидорович

Вопрос: Подробно расскажите о генерале Заруском?

Ответ: Одновременно с нами на квартире Мотыки жил генерал польской армии Заруский, возраст 70–73 года, среднего роста, среднего телосложения, без бороды, волос седой. Жена Заруского, Заруская Изабелла возраст 60–62 года, высокого роста, волос с проседью, носила черное пальто с маленьким воротником.

(—) Е. Сидорович

wie. Po tym, to znaczy od sierpnia 1939 r. ani ja, ani mój mąż nie widzieliśmy się z nim.

(—) H. Sidorowicz

Pytanie: Czym wasz mąż zajmował się w Warszawie przed wyjazdem do Lwowa?

Odpowiedź: Od 15 lat mój mąż Sidorowicz Konstanty był na emeryturze. Przed tym pracował w Ministerstwie Finansów jako księgowy.

Pytanie: Śledztwo dysponuje danymi, że wasz mąż Sidorowicz Konstanty był generałem. Czy to prawda?

Odpowiedź: Nie, zaprzeczam temu, ponieważ mąż nigdy generałem nie był.

Pytanie: Dlaczego więc uciekliście z Warszawy?

(—) H. Sidorowicz

Odpowiedź: Bardzo się bałam, że zostanę zabita w czasie napaści wojsk niemieckich i dlatego zmusiłam męża do ucieczki z Warszawy. Dopisano „zostanę” prawidłowo.

(—) H. Sidorowicz

Pytanie: Powiedzcie, czy znane jest wam nazwisko Zaruscy?

Odpowiedź: Tak, nazwisko Zaruscy jest mi znane.

Pytanie: Kim były osoby o nazwisku Zaruski i gdzie znajdują się one obecnie?

Odpowiedź: Do grudnia 1939 r. lub początku stycznia 1940 r. Zaruscy – mąż i żona mieszkali u Motyki.

Pytanie: Kim są ci Zaruscy?

Odpowiedź: W mieszkaniu u Motyki mieszkał generał Zaruski Mariusz ze swą żoną Zaruską Izabelą, którzy w grudniu 1939 r. lub na początku 1940 r. wyprowadzili się od Motyki. Nie wiem dokąd wyjechali.

(—) H. Sidorowicz

Pytanie: Wiadomo nam, że wasze nazwisko to nie Sidorowicz a Zaruska.

(—) H. Sidorowicz

Domagam się odpowiedzi zgodnej z prawdą.

Odpowiedź: Moje nazwisko to Sidorowicz, nigdy nie nosiłam nazwiska Zaruska.

(—) H. Sidorowicz

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o generale Zaruskim?

Odpowiedź: Równocześnie z nami w mieszkaniu Motyki zamieszkiwał generał armii polskiej Zaruski, w wieku 70–73 lat, wzrostu średniego, średniej budowy ciała, bez brody, włosy siwe. Żona Zaruskiego, Zaruska Izabela, w wieku 60–62 lat, wysoka, włosy z siwizną, chodziła w czarnym palcie z małym kołnierzem.

(—) H. Sidorowicz

Pytanie: Gdzie obecnie znajdują się generał Zaruski i jego żona?

Вопрос: Где в настоящее время находятся генерал Заруский и его жена?
Ответ: В конце 1939 г. или начале 1940 г. генерал Заруский вместе со своей женой выехал из Львова, куда мне неизвестно.
Вопрос: Ваш муж имеет сестер?
Ответ: Да, имеет. 4 сестры.

(—) Е. Сидорович

Одну звать Софья, другую Антонина, третью - Бронислава и четвертую Мария.

Вопрос: Где они находятся?

Ответ: Все четыре сестры моего мужа находятся в Плудах, недалеко от Варшавы.

(—) Е. Сидорович

Дописанному „другую” и „третью” верить.

(—) Е. Сидорович

Протокол с моих слов записан правильно.

(—) Е. Сидорович

Допросил: Зам. нач.

[2] от. 2 отд. ГУГБ НКВД

(—) Зайцев

Форма № 24

УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. марта мес. 31 дня. Я, Зам. нач. 2 отдел-я и нач. 2 отд-я Фомин,
(должность, наименование организации, фамилия)

Елизаров допрос^а или^а в качестве обвиняемого

1. Фамилия Сидорович
2. Имя и отчество Константин Константинович
3. Дата рождения 1869 г.
4. Место рождения с. Городища, Каменец-Подольского повята
5. Место жительства г. Львов, ул. Вонсовича-Дунина д. № 44
6. Национальность и гражданство (подданство) поляк
7. Паспорт не получил
(номер и наименование органа выдачи, номер, категория и место присвоения)
8. Род занятий безработный
(место службы и должности)
9. Социальное происхождение сын врача
(фамилии родителей и их социальные положения)

Odpowiedź: W końcu 1939 r. lub na początku 1940 r. generał Zaruski razem ze swoją żoną wyjechał ze Lwowa, nie wiem dokąd.

Pytanie: Czy wasz mąż ma siostry?

Odpowiedź: Tak, ma. 4 siostry.

(—) H. Sidorowicz

Jedna ma na imię Zofia, druga Antonina, trzecia Bronisława a czwarta Maria.

Pytanie: Gdzie one teraz są?

Odpowiedź: Wszystkie cztery siostry mego męża są w Płudach, niedaleko Warszawy.

(—) H. Sidorowicz

Dopisane: „druga” i „trzecia” prawidłowo.

(—) H. Sidorowicz

Protokół sporządzono prawidłowo na podstawie moich słów.

(—) H. Sidorowicz

Przesłuchał: Zas[ępcą] Nacz[elnika]
[2] Wydz[iału] 2 Oddziału GUGB NKWD
(—) Zajcew

Forma Nr 24

USRS

**ŁUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO**

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. marca miesiąca 31 dnia. Ja, Zas[ępcą] Nacz[elnika] 2 Wydziału
(funkcja, nazwa organizacji, numeracja)
i Nacz[elnika] 2 Wydziału Fomin, Jelizarow przesłuchałem w charakterze
oskarżonego

1. **Nazwisko** Sidorowicz
2. **Imię i imię ojca** Konstanty syn Konstantego
3. **Data urodzenia** 1869 r.
4. **Miejsce urodzenia** w[ieś] Gorodiszczka powiat Kamieniec-Podolski
5. **Miejsce zamieszkania** m. Lwów ul. Wąsowicza-Dunina d[om] Nr 44
6. **Narodowość i obywatelstwo (poddaństwo)** Polak
7. **Paszport** nie otrzymał
(imię i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. **Rodzaj zajęcia** bezrobotny
(nazwa pracy i funkcja)
9. **Pochodzenie społeczne** syn lekarza
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status społeczny)

10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
- до революции служащий казначейства
 - после революции служащий-бухгалтер, с 1923 г. пенсионер
11. Состав семьи
(укажите родственника, и его имена, фамилию, адреса и род занятий)
- дочь Сидорович Мария Константиновна – полячка, 20 лет, проживает с декабря 1939 г. на германской территории (предполагаю, что в Варшаве), чем занимается – не знаю. Жена Сидорович Елена Андреевна 60 лет – домашняя хозяйка, проживает в г. Львове по ул. Дунина-Вонсовича д. 44
- (—) К. Сидорович
12. Образование (общее, специальное) Высшее. Специального образования не имею.
13. Партийность (в прошлом и настоящем) Беспартийный
14. Каких репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда каким органом и за что)
- до революции В 1894 г. Был арестован в г. Одессе царской полицией за участие в революционных кружках, и был сослан в Архангельскую губ. на 5 лет.
 - после революции Не подвергался
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти Не имеет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Не состоит
17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого Не служил
18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) Служил в царской армии вольноопределяющим в 1892 году (один год)
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях Не участвовал
20. Сведения об общественно-политической деятельности Нет

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) К. Сидорович

Показания обвиняемого (свидетеля) Сидоровича Константина Константиновича

„31” марта 1940 г.

Вопрос: Органы НКВД располагают данными, что Вы проживаете под вымышленной вами фамилией. Признаете Вы это?

Ответ: Нет. Моя настоящая фамилия имя и отчество было со дня моего рождения, как я заявил в начале допроса есть Сидорович Константин Константинович.

Вопрос: Органам НКВД известно, что Сидорович Константин Константинович выехал в г. Варшаву и проживает там в настоящее время. Дайте по этому вопросу объяснения?

Ответ: Это заявление я отрицаю. Сидорович Константин Константинович в г. Варшаву выехать не мог, так как повторяю, что Сидорович Константином Константиновичем являюсь я.

10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
- przed rewolucją urzędnik urzędu skarbowego
 - po rewolucji urzędnik-księgowy. Od 1923 r. emeryt
11. Skład rodziny
(Młocy krewni i ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)
- córka Sidorowicz Maria córka Konstantego, Polka, lat 20, od grudnia 1939 r. mieszka na terenie niemieckim (przypuszczam, że w Warszawie), nie wiem, czym się zajmuje. Żona Sidorowicz Helena córka Andrzeja, lat 60, gospodyni domowa, mieszka w m. Lwowie przy ul. Dunin-Wąsowicza 44
- (—) K. Sidorowicz
12. Wykształcenie (^b-ogólne^b, zawodowe) Wyższe. Wykształcenia zawodowego nie posiadam.
13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) Bezpartyjny
14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)
- przed rewolucją W 1894 r. był aresztowany w m. Odessie przez policję carską za udział w kółkach rewolucyjnych i zesłany na 5 lat do guberni archangielskiej
 - po rewolucji nie był represjonowany
15. Jakle posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej Nie posiada
16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany Nie figuruje
17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze Nie służył
18. Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze) Służył w armii carskiej w 1892 roku jako wolontariusz (przez jeden rok)
19. Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach Nie brał udziału
20. Informacje o działalności społeczno-politycznej Nie ma

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanej, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) K. Sidorowicz

Zeznania oskarżonego (świadka) Sidorowicza Konstantego syna Konstantego
„31” marca 1940 r.

Pytanie: Organy NKWD posiadają dane, z których wynika, że posługujecie się fałszywym nazwiskiem. Czy się do tego przyznajecie?

Odpowiedź: Nie. Moim prawdziwym nazwiskiem oraz imieniem i imieniem ojca jest od dnia urodzenia Sidorowicz Konstanty syn Konstantego, tak jak oświadczyłem na początku przesłuchania.

Pytanie: Organom NKWD wiadomo, że Sidorowicz Konstanty syn Konstantego wyjechał do m. Warszawy i obecnie tam mieszka. Wyjaśnicie tę sprawę?

Odpowiedź: Zaprzeczam temu oświadczeniu. Sidorowicz Konstanty syn Konstantego nie mógł wyjechać do m. Warszawy ponieważ, powtarzam, że Sidorowicz Konstanty syn Konstantego to ja.

Вопрос: Следствию известно, что Вы являетесь генералом б. польской армии и ваша фамилия и имя – Заруский Мариуш. Признаете Вы это?

Ответ: Нет не признаю. Снова повторяю, что моя фамилия Сидорович Константин Константинович и генералом армии я никогда не был.

Вопрос: Расскажите следствию, кто у Вас есть знакомые в гор. Львове?

Ответ: Моими знакомыми в г. Львове являются: семья Шнайгерты, проживают около Кадецкой ул. (точно улицы не знаю) № дома тоже не помню. Других кого-либо знакомых я не знаю.

Подпись (—) К. Сидорович

Вопрос: Назовите ваших братьев и сестер?

Ответ: Мой родной брат Сидорович Евзебиуш Константинович и второй родной брат Сидорович Станислав Константинович. Евзебиуш находится в Варшаве, а Станислав не знаю где. Сестер я не имею.

(—) К. Сидорович

Вопрос: Когда и где в последнее время вы виделись со своими братьями?

Ответ: В 1939 году кажется в ноябре м-це в Здолбунове я видел брата Евзебиуша, после этого он уехал в Варшаву и больше я его не видел. Второго брата Станислава я видел приблизительно в 1935–36 году, кажется в г. Варшаве, где он сейчас не знаю.

(—) К. Сидорович

Вопрос: Ваша жена знает ваших родственников?

Ответ: О том, что у меня есть два родные брата Сидорович Евзебиуш Константинович и Сидорович Станислав Константинович – жена моя об этом знает.

(—) К. Сидорович

Вопрос: Вам пред'является справка, выданная в г. Здолбуново на имя Сидорович Эзебюш Константиновича. Вы заявили, что эта справка принадлежит вашему брату Сидоровичу Эзебюшу Константиновичу. Эта же справка была пред'явлена Вашей жене, которая заявила следствию, что эта справка выдана и принадлежит лично Вам. Раз'ясните следствию этот вопрос?

Ответ: Повторяю, что пред'явленная вами мне справка выданная в г. Здолбунове на имя Сидоровича Эзебюша Константиновича принадлежит моему брату Сидоровичу Эзебюшу Константиновичу, а не мне.

Подпись (—) К. Сидорович

Вопрос: У Вас при обыске были из'яты документы; довод osobisty № 29695 от 2.12.1938 г. на имя Сидоровича Константина, справка № 6272 от 7.10.1939 г. на имя Сидоровича Эзебюша Кон-

Pytanie: Śledztwu wiadomo, że jesteście generałem b[ylej] armii polskiej i wasze nazwisko i imię brzmi Zaruski Mariusz. Czy przyznajecie się do tego?

Odpowiedź: Nie, nie przyznaję się. Jeszcze raz powtarzam, że moje nazwisko brzmi Sidorowicz Konstanty syn Konstantego i generałem armii nigdy nie byłem.

Pytanie: Opowiedzcie śledztwu jakich macie znajomych w mieś[cie] Lwowie?

Odpowiedź: Moimi znajomymi w m. Lwowie są: rodzina Sznajgerty, która mieszka koło ul. Kadeckiej (nie znam dokładnie ulicy), nr domu również nie pamiętam. Innych znajomych nie mam

Podpis (—) K. Sidorowicz

Pytanie: Podajcie nazwiska waszych braci i sióstr?

Odpowiedź: Mój rodzony brat Sidorowicz Euzebiusz syn Konstantego i drugi rodzony brat Sidorowicz Stanisław syn Konstantego. Euzebiusz przebywa w Warszawie, nie wiem gdzie jest Stanisław. Sióstr nie mam.

(—) K. Sidorowicz

Pytanie: Kiedy i gdzie widzieliście się ostatnio ze swymi braćmi?

Odpowiedź: W 1939 roku, chyba w miesiącu listopadzie, widziałem się z bratem Euzebiuszem w Zdołbunowie, następnie wyjechał on do Warszawy i więcej go nie widziałem. Drugiego brata Stanisława widziałem około 1935–1936 r. chyba w m. Warszawie, nie wiem gdzie on teraz przebywa.

(—) K. Sidorowicz

Pytanie: Czy żona wasza zna waszych krewnych?

Odpowiedź: Moja żona wie o tym, że mam dwóch rodzonych braci: Sidorowicza Euzebiusza syna Konstantego i Sidorowicza Stanisława syna Konstantego.

(—) K. Sidorowicz

Pytanie: Okazuje się wam zaświadczenie wydane w m. Zdołbunowie na nazwisko Sidorowicz Euzebiusz syn Konstantego. Oświadczyliście, że zaświadczenie to należy do waszego brata Sidorowicza Euzebiusza syna Konstantego. To samo zaświadczenie zostało okazane waszej żonie, która w śledztwie oświadczyła, że wydano je wam i należy do was. Wyjaśnicie śledztwu tę sprawę?

Odpowiedź: Powtarzam, że okazane mi przez was zaświadczenie wydane w m. Zdołbunowie na nazwisko Sidorowicz Euzebiusz syn Konstantego należy do mego brata Sidorowicza Euzebiusza syna Konstantego, a nie do mnie.

Podpis (—) K. Sidorowicz

стантиновича, довод особый № 29696 от 2.12.1938 г. на имя Сидорович Хелены и справка № 6273 от 7.10.1939 г. на имя Сидорович Хелены Андреевны.

Расскажите следствию, как попала к Вам справка Эзебюша?

Ответ: Найденная у меня при обыске справка на имя Сидоровича Эзебюша Константиновича, повторяю еще раз, что мне не принадлежит, а принадлежит моему брату. Но эта справка находилась у меня потому, что я считаю ее своей, то есть принадлежащей мне, а на написанное в этой справке имя Эзебюш я не обратил внимания.

(—) К. Сидорович

Вопрос: Ваша жена в своих показаниях следствию заявила, что у Вас имеется только один родной брат и одна родная сестра. Вы же в своих показаниях заявили, что имеете двух родных братьев, а сестер родных не имеете. Раз'ясните следствию этот вопрос?

Ответ: Повторяю, что моя жена знает что у меня есть два родных брата Сидорович Эзебюш Константинович и Сидорович Станислав Константинович. Почему моя жена дает показания, что у меня только один родной брат – мне неизвестно. В отношении моей родной сестры также повторяю, что у меня ее нет, а моя жена говорит то есть называет двоюродную сестру, которая у меня есть, по фамилии Прушинская Мария Зигизмундовна.

(—) К. Сидорович

Вопрос: Ваша жена в своих показаниях заявила, что в городе Здолбунове Вы своего брата Эзебюша никогда не видели. Раз'ясните следствию этот вопрос?

Ответ: Повторяю, что своего родного брата Сидоровича Эзебюша Константиновича я лично видел в конце 1939 года в г. Здолбуново.

(—) К. Сидорович

Вопрос: В своих показаниях Вы запутались и даете противоречивые показания. Предлагаем прекратить заперательство и назвать настоящую Вашу фамилию?

Ответ: Повторяю, что моя фамилия и отчество Сидорович Константин Константинович.

Вопрос: В своих показаниях Вы заявили, что имеете двух братьев Сидоровича Эзебюша Константиновича и Сидоровича Станислава Константиновича. Ваша жена показывает, что вы имеете только одного брата по имени Владислав. Уточните о своих братьях?

Ответ: Почему моя жена так заявила я не знаю.

Вопрос: Когда и откуда Вы прибыли в г. Львов?

Ответ: В гор. Львов я вместе со своей женой приехал из Ковеля через Луцк в конце октября или в начале ноября 1939 г.

Pytanie: Podczas rewizji skonfiskowano wam dokumenty: dowód osobisty Nr 29695 z 2.12.1938 r. na nazwisko Sidorowicz Konstanty, zaświadczenie Nr 6272 z 7.10.1939 r. na nazwisko Sidorowicz Euzebiusz syn Konstantego, dowód osobisty Nr 29696 z 2.12.1938 r. na nazwisko Sidorowicz Helena i zaświadczenie Nr 6273 z 7.10.1939 r. na nazwisko Sidorowicz Helena córka Andrzeja.

Powiedzcie śledztwu, w jaki sposób trafiło do was zaświadczenie Euzebusza?

Odpowiedź: Znalezione u mnie podczas rewizji zaświadczenie na nazwisko Sidorowicz Euzebiusz syn Konstantego, powtarzam jeszcze raz, nie należy do mnie, a należy do mego brata. A zaświadczenie to było u mnie dlatego, że miałem je za swoje, to znaczy za należące do mnie, a na figurujące w tym zaświadczeniu imię Euzebiusz nie zwróciłem uwagi.

(—) K. Sidorowicz

Pytanie: Wasza żona podczas swych zeznań w śledztwie powiedziała, że macie tylko jednego rodzonego brata i jedną rodzoną siostrę. Wy zaś oświadczyliście, że macie dwóch braci, a rodzonej siostry nie. Wyjaśnijcie śledztwu tę sprawę?

Odpowiedź: Powtarzam, że moja żona wie, że mam dwóch rodzonych braci Sidorowicza Euzebusza syna Konstantego i Sidorowicza Stanisława syna Konstantego. Nie jest mi wiadome, dlaczego moja żona zeznała, że mam tylko jednego rodzonego brata. Co do mojej rodzonej siostry, powtarzam również, że jej nie mam, a to co moja żona mówi dotyczy siostry ciotecznej, która nazywa się Pruszyńska Maria córka Zygmunta.

(—) K. Sidorowicz

Pytanie: Wasza żona w swych zeznaniach oświadczyła, że w mieście Zdołbunowie nigdy nie widzieliście swego brata Euzebusza. Wyjaśnijcie śledztwu tę sprawę?

Odpowiedź: Powtarzam, że swego rodzonego brata Sidorowicza Euzebusza syna Konstantego widziałem osobiście w m. Zdołbunowie pod koniec 1939 roku.

(—) K. Sidorowicz

Pytanie: Zaplątaliście się w swych zeznaniach i składacie sprzeczne wyjaśnienia. Proponujemy, abyście zaprzestali zaprzeczać i podali swoje prawdziwe nazwisko.

Odpowiedź: Powtarzam, że moje nazwisko imię i imię ojca brzmi Sidorowicz Konstanty syn Konstantego.

Pytanie: W swych zeznaniach oświadczyliście, że macie dwóch braci: Sidorowicza Euzebusza syna Konstantego i Sidorowicza Stanisława syna Konstantego. Wasza żona zeznaje, że macie tylko jednego brata o imieniu Władysław. Uściślijcie o swoich braciach?

Вопрос: Кто такой Заруский Мариуш?

Ответ: Мне известно, что Заруский Мариуш был генералом б. польской армии. Заруского я лично знаю. Несколько раз с ним встречался.

Протокол записан с моих слов правильно и лично мною прочитан.

(—) К. Сидорович

Допросили:

Нач. 2 отд-я 2 отдела УГБ
Лейтенант гос. безопасности
(—) (Фомин)

Зам. нач. 2 отд-я 2 отдела УГБ
сержант госуд. безопасности
(—) (Елизаров)

Протокол очной
ставки проведенной между Пасек Юзефом Фердинандовичем
и обвиняемой Заруской Изабелой Филипповной

6-31 марта 1940 г. 6

Вопрос Пасеке: Знаете ли Вы сидящую перед Вами гражданку?

Ответ: 6-Да знаю, это гражданка Заруская Изабелла, жена генерала б. польской армии Заруского, который вместе с ней проживал во Львове под вымышленной фамилией Сидоровичи. 6

(—) И. Пасек

Вопрос Заруской: Подтверждаете ли Вы показания Пасек?

Ответ: 6-Да, показания Пасек я полностью подтверждаю, и добавляю, что взаимоотношения между нами были нормальные, ссора между нами не было. 6

(—) Иза Заруская

Вопрос Пасек: Что Вам известно о существовании нелегальной радиостанции, находящейся во Львове?

Ответ: В конце февраля или в начале марта м-ца 1940 г. 6-я слышал от Заруской Изабеллы, как она рассказывала мне, своему мужу Зарускому и жене док-ра Мотыке, Мотыке Софии о существовании в г. Львове нелегальной радиостанции, которая имеет связь с за-границей. 6

(—) И. Пасек

Вопрос Пасек: Кто еще присутствовал при этом?

Ответ: При этом присутствовали только я, муж Заруской, Заруский Марий и Мотыка София.

Odpowiedź: Nie wiem, dlaczego moja żona tak powiedziała.

Pytanie: Kiedy i skąd przybyliście do m. Lwowa?

Odpowiedź: Do m. Lwowa przyjechałem razem z moją żoną w końcu października lub na początku listopada 1939 r. z Kowla przez Łuck.

Pytanie: Kto to jest Zaruski Mariusz?

Odpowiedź: Wiadomo mi, że Zaruski Mariusz był generałem b[ylej] armii polskiej. Zaruskiego znam osobiście. Parę razy spotkałem się z nim.

Protokół spisano wiernie według moich słów i został osobiście przeze mnie przeczytany. (—) K. Sidorowicz

Przesłuchiwali: Nacz[elnik] 2 Wyd[ziału] 2 Oddziału UGB
Lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego]
(—) (Fomin)

Zas[tępca] Nacz[elnika] 2 Wyd[ziału] 2 Oddziału UGB
sierżant bezpieczeństwa państ[wowego]
(—) (Jelizarow)

Protokół konfrontacji
przeprowadzonej pomiędzy Paskiem Józefem synem Ferdynanda
a oskarżoną Zaruską Izabelą córką Filipa

^b31 marca 1940 r.^b

Pytanie do Paska: Czy znacie siedzącą przed wami obywatelkę?

Odpowiedź: ^bTak, znam, jest to obywatelka Zaruska Izabela, żona generała b[ylej] armii polskiej Zaruskiego, który wraz z nią mieszkał we Lwowie pod fałszywym nazwiskiem Sidorowicz.^b

(—) J. Pasek

Pytanie do Zaruskiej: Czy potwierdzacie zeznania Paska?

Odpowiedź: ^bTak, potwierdzam w całej rozciągłości zeznania Paska i dodaję, że panowały między nami normalne stosunki, nie było kłótni.^b

(—) Iza Zaruska

Pytanie do Paska: Co wiecie o istnieniu nielegalnej radiostacji znajdującej się we Lwowie?

Odpowiedź: W końcu lutego lub na początku marca 1940 r. ^bsłyszałem jak Zaruska Izabela opowiadała mi, swemu mężowi Zaruskiemu i żonie doktora Motyki, Motyce Zofii, o istnieniu w m. Lwowie nielegalnej radiostacji, która utrzymuje łączność z zagranicą.^b

(—) J. Pasek

Вопрос Заруской: Подтверждаете показания эти Пасек?

Ответ: Показаний Пасек я не подтверждаю. ⁶ Действительно о нелегальной радиостанции был разговор, но в ином свете. ⁶ Я рассказывала, что слышала от совершенно незнакомых лиц, что органами Советской власти разыскивается во Львове нелегальная радиостанция.

(—) Иза Заруская

Вопрос Пасек: Что Заруская еще Вам рассказывала о нелегальной радиостанции?

Ответ: Через непродолжительный период времени после этого, в квартире Мотыка, ⁶ Заруская Изабелла вторично мне рассказывала о том, что в г. Львове существует нелегальная радиостанция ⁶ и что она встречалась с человеком, который связан с этой нелегальной радиостанцией.

Вставленному „после этого” верить: (—) И. Пасек

Вопрос Заруской: Подтверждаете эти показания Пасек?

Ответ: Показаний Пасек о том, что я ему рассказывала о существовании нелегальной радиостанции — не подтверждаю.

(—) Иза Заруская

Мои ответы на вопросы записаны правильно.

(—) И. Пасек

Вопрос Пасек: Что еще можете дополнить к данным Вами показаниям?

Ответ: Дополнить больше ничем не могу.

(—) И. Пасек

Очную ставку провели:

Нач. 2 отделения 2 отдела

УГБ УНКВД (—) (Фомин)

Зам. нач. отделения 2 отдела ГУГБ

НКВД СССР (—) (Зайцев)

НКВД УССР

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

1. Фамилия Заруский
2. Имя и отчество Марий Севиринович
3. Год и место рождения Родился в 1867 году область (край) район село Думанов гор. Камонец-Под. губ.
4. Постоянное местожительство (адрес) г. Львов, ул. Думин-Вонсовича № 44
5. Профессия и специальность пенсионер

Pytanie do Paska: Kto jeszcze był przy tym obecny?

Odpowiedź: Przy tym byłem tylko ja, mąż Zaruskiej – Zaruski Mariusz i Motyka Zofia.

Pytanie do Zaruskiej: Czy potwierdzacie te zeznania Paska?

Odpowiedź: Nie potwierdzam zeznań Paska. ^bRzeczywiście, była mowa o nielegalnej radiostacji, ale w innym kontekście. ^bPowiedziałam, że słyszałam od zupełnie obcych osób, że organy władzy sowieckiej poszukują nielegalnej radiostacji we Lwowie.

(—) Iza Zaruska

Pytanie do Paska: Co Zaruska jeszcze wam opowiadała o nielegalnej radiostacji?

Odpowiedź: Potem, po pewnym czasie w mieszkaniu Motyki ^bZaruska Izabela ponownie opowiadała mi o tym, że w m. Lwowie istnieje nielegalna radiostacja ^b i że spotykała się z człowiekiem, który był związany z tą nielegalną radiostacją.

Wstawiono „potem” prawidłowo.

(—) J. Pasek

Pytanie do Zaruskiej: Czy potwierdzacie te zeznania Paska?

Odpowiedź: Nie potwierdzam zeznań Paska o tym, że mu opowiadałam o istnieniu nielegalnej radiostacji.

(—) Iza Zaruska

Moje odpowiedzi na pytania zapisano prawidłowo.

(—) J. Pasek

Pytanie do Paska: Czym jeszcze możecie uzupełnić złożone przez was zeznania?

Odpowiedź: Niczym więcej nie mogę ich uzupełnić.

(—) J. Pasek

Konfrontację przeprowadzili:

Nacz[elnik] 2 Wydziału 2 Oddziału

UGB UNKWD (—) (Fomin)

Zas[tępca] Nacz[elnika] [2] Wydziału 2 Oddziału GUGB

NKWD ZSRS (—) (Zajcew)

NKWD USRS

ANKIETA ARESZTOWANEGO

1. Nazwisko Zaruski
2. Imię i imię ojca Mariusz s. Seweryna
3. Rok i miejsce urodzenia Urodził się w 1867 roku obwód (kraj) rejon wieś Dumanow miasto gub. Kamieniec-Pod[olski]
4. Stałe miejsce zamieszkania (adres) m. Lwów, ul. Dunin-Wąsowicz Nr 44
5. Zawód i specjalizacja emeryt

6. Последнее место службы и должность или род занятий
 - а) учреждение Предприятие
 - б) должность
 - в) звание
 - г) в систему какого Наркомата, или другого руководящего органа входит учреждение (предприятие)
 - д) если не работает – когда уволен „ ” 1925 г.⁵
 7. Партийная принадлежность
 - а) в прошлом не состоял
 - б) в настоящее время не состоит билет №
 8. Национальность Поляк
 9. Гражданство (при отсутствии паспорта, указать какой документ удостоверяет гражданство)
 - а) граж. (подд.) бывшее польское
 - б) паспорт № кем выдан
 10. Образование (подчеркнуть и указать, что закончил) ^б-высшее-^б, среднее, низшее окончил математический факультет высшего учебного заведения
 11. К какой общественной группе себя причисляет (подчеркнуть) Рабочих, служащих, колхозников, единоличников, кустарей, свободных профессий, служителей культа, иждивенцев, прочих. Генерал польской армии
 12. Социальное происхождение (кем были отец и мать) Родители умерли в 1907 г.
 13. Имущественное положение и чем занимался до 1929 года
 - а) имущ. пол. не имущий, до 1925 г. был генералом польской армии
 - б) занятие Без определенных занятий
 14. То же до 1917 года
 - а) имущ. полож. не имущий
 - б) занятие майор польской армии
 15. Служба в царской армии и чин Не служил
 16. Служба в белой армии (какой) и чин Не служил
 17. Категория воинского учета (запаса) Снят с учета по возрасту
 18. Участие в к-р восстаниях и бандах (когда и где) Не участвовал
 19. Судимости (состоял ли под судом и следствием), где, когда, за что приговор В 1904 г. был арестован царским правительством и сослан на 5 лет за участие якобы в револ. деят. в студ. кружках
 20. Примыкал ли к антисоветским партиям и организациям (меньшевики, с-р, анархисты, троцкисты, правые, националисты и т.д.) где и когда Не примыкал
 21. Состав семьи (о каждом указывать фамилию, имя, отчество, возраст, место работы и должность, адрес)

отец Умер в 1907 г.

мать Умерла в 1908 г.

муж –

жена Заруская Изabella Филипповна, 1880 г. рожд., без опред. занятий, проживала в г. Львов, по ул. Вонсовича, 44 (арестована)

дети нет

братья (сестры) нет
- Личная подпись арестованного (—) М. Заруский

6. Ostatnie miejsce pracy i funkcja lub rodzaj wykonywanej pracy
 - a) urząd przedsiębiorstwo
 - b) funkcja
 - c) stanowisko
 - d) jakiemu *Narkomatomu* lub innemu kierowniczemu organowi podlega urząd (przedsiębiorstwo)
 - e) jeżeli nie pracuje – kiedy został zwolniony „ ” 1925 r.⁵
7. Przynależność partyjna
 - a) w przeszłości nie należał
 - b) obecnie nie należy legitymacja Nr
8. Narodowość Polak
9. Obywatelstwo (w przypadku braku paszportu podać rodzaj dokumentu, który poświadcza obywatelstwo)
 - a) obyw[atel] (podd[any]) byłe polskie
 - b) paszport Nr przez kogo wydany
10. Wykształcenie (podkreślić i podać co ukończył) ^b-wyższe-^b, średnie, podstawowe ukończył wydział matematyczny wyższej uczelni
11. Do jakiej grupy społecznej zalicza siebie (podkreślić) robotników, urzędników, kołchoźników, pracujących indywidualnie, rzemieślników, wolnych zawodów, duchownych, pozostających na utrzymaniu, inne. Generał armii polskiej
12. Pochodzenie społeczne (kim byli ojciec i matka) Rodzice zmarli w 1907 r.
13. Status majątkowy i czym zajmował się do 1929 roku
 - a) status majątkowy majątku nie posiada, do 1925 r. był generałem armii polskiej
 - b) rodzaj zajęcia Bez określonego zajęcia
14. To samo do 1917 roku
 - a) status majątkowy nie posiada
 - b) zajęcie major armii polskiej
15. Służba w armii carskiej i stopień Nie służył
16. Służba w białej armii (jakiej) i stopień Nie służył
17. Kategoria ewidencji wojskowej (rezerwy) Zwolniony ze względu na wiek
18. Udział w powstaniach k-r i bandach (kiedy i gdzie) Nie brał udziału
19. Karalność (czy był sądzony lub w śledztwie, gdzie, kiedy, za co, wyrok) W 1904 r. był aresztowany przez rząd carski i zesłany na 5 lat za udział rzekomo w dział[alności] rew[olucyjnej] – w stud[enckich] kółkach
20. Czy przyłączał się do antysowieckich partii i organizacji (młenszewicy, s[ocjaliści]-r[ewolucjonści], anarchiści, trockiści, prawicowcy, nacjonalści i td.) gdzie i kiedy Nie przyłączał się
21. Skład rodziny (przy każdym podać nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce pracy i funkcję, adres)

ojciec Zmarł w 1907 r.

matka Zmarła w 1908 r.

mąż

żona Zaruska Izabela córka Filipa, ur. w 1880 r., bez określonego zajęcia, mieszkała w m. Lwowie przy ul. Wąsowicza 44 (aresztowana)

dzieci nie ma

bracia (siostry) nie ma.

Własnoręczny podpis aresztowanego

(—) M. Zaruski

1. Особые внешние приметы арестованного нет
2. Кем и когда арестован или откуда прибыл (номер ордера)
2 отд-м 2 отдела УГБ УНКВД ЛО 31 марта 1940 г. ордер от 2/4-40
3. Направлен в Львовскую тюрьму № 1
4. Другие замечания

Должность, звание и фамилия сотрудника, опросившего арестованного и заполнившего анкету

Зам. Нач. 2 отд-я 2 отдела УГБ УНКВД ЛО
Сержант Госуд. безопасности – Елизаров

Подпись: (—)

„2” апреля 1940 г.

1. Социальная принадлежность
2. Отрасль хозяйства, госаппарата, культуры
3. Управление отдел
4. Политическая окраска
5. Характер преступления

Фамилия и подпись сотрудника

1-го Спецотдела

„ ” 19 г.

Форма № 24

УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. марта мес. 31 дня. Я, опер. уполн. 2 отд. 2 отд. УГБ Моисеев

(должность, наименование организации, фамилия)

допросил в качестве

1. Фамилия Заруский
2. Имя и отчество Марий Севиринович
3. Дата рождения 1867 г.
4. Место рождения село Думанов, Каменец-Подольской губернии
5. Местожительство г. Львов, с октября 1939 г.
6. Национальность и гражданство (подданство) Полки, быв. польское
7. Паспорт —
(номер и наименование органа выдачи, номер, категория и место проживания)
8. Род занятий Без определенных занятий
(место службы и должности)
9. Социальное происхождение Родители умерли в 1907 г.
(фед. занятий родителей и их профессиональное образование)

1. Zewnętrzne znaki szczególne aresztowanego nie ma
2. Przez kogo i kiedy został aresztowany lub skąd przybył (numer nakazu) 2 Wydział 2 Oddziału UGB UNKWD LO 31 marca 1940 r. nakaz z 2/4 40 r.
3. Został wysłany do lwowskiego Więzienia Nr 1
4. Inne uwagi

Funkcja, stanowisko i nazwisko pracownika, który przesłuchiwał aresztowanego i wypełnił ankietę

Zast[ępc]a Nacz[elnika] 2 Wydziału 2 Oddziału UGB UNKWD LO
Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego] – Jelizarow

Podpis: (—)

„2” kwietnia 1940 r.

1. Pochodzenie społeczne
2. Gałąź gospodarki, aparatu państwowego, kultury
3. Zarząd oddział
4. Polityczne zabarwienie
5. Rodzaj przestępstwa

Nazwisko i podpis pracownika

1 Oddziału Specjalnego

„ ” 19 r.

Forma Nr 24

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. marca miesiąca 31 dnia. Ja, oficer operacyjny 2 Wyd[ziału] 2 Od-

(Podajcie, nazwa organów, nazwisko)

[działu] UGB Moisiejew przesłuchałem w charakterze

1. Nazwisko Zaruski
2. Imię i imię ojca Mariusz s. Seweryna
3. Data urodzenia 1867 r.
4. Miejsce urodzenia wieś Dumanow guberni kamieniecko-podolskiej
5. Miejsce zamieszkania od października 1939 r. m. Lwów
6. Narodowość i obywatelstwo (poddanie) Polak, byle polskie
7. Paszport –
8. Rodzaj zajęcia Bez określonego zajęcia

(Gdzie i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)

(miejsce pracy i funkcja)

10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции Служил в Польской армии на действит. службе
 - б) после революции Служил в Польской армии.
 11. Состав семьи жена Заруская Изабелла Филипповна, домохозяйка.
(Укажите родственника, и его имена, фамилию, адреса и род занятий)
- (—) М. Заруский
12. Образование (общее, специальное) Высшее
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) Не состоял и не состоит
 14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда каким органом и за что)
 - а) до революции В 1904 г. был арестован царским правительством и сослан на 5 лет за участие в студенческих кружках (революц. деятельность)
 - б) после революции Не подвергался
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти
Не имеет.
 16. Категория воинского учета запаса, и где состоит на учете
Генерал в отставке, на пенсии
 17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах)
когда и в качестве кого Не служил
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) Не служил
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях Не участвовал
 20. Сведения об общественно-политической деятельности

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) М. Заруский

Показания ⁶ обвиняемого ⁶ (свидетеля) Заруского Марий Севириновича
от „31” марта 1940 г.

Вопрос: Расскажите сколько времени и в чине кого Вы служили в польской армии?

Ответ: После долгого заперательства, обдумав все, я решил рассказать следствию истинное положение вещей, дать правдивые показания. В польской армии я прослужил с 1914 по 1925 год. Первые годы эта армия называлась Польские легионы⁶ до 1918 года, а после этого польской армией. Вначале я командовал эскадронам кавалерии, чинов тогда еще не было, позже – полком, а с 1923 по 1925 год был назначен генеральным адъютантом Президента Польской республики Войцеховского⁷, в чине генерала. В 1925 году был переведен на пенсию.

Вопрос: На каких фронтах Вы выступали против Красной Армии, командуя полком армии поляков?

Ответ: В борьбе с Красной Армией я выступал и участвовал на Северном фронте – над Западной Двиной, где нами были заняты города:

9. **Pochodzenie społeczne** Rodzice zmarli w 1907 r.
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
10. **Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)**
a) **przed rewolucją** Służył w armii polskiej w służbie czynnej
b) **po rewolucji** Służył w armii polskiej.
11. **Skład rodziny** żona Zaruska Izabela córka Filipa, gospodyni domowa
(imię krewni i ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)
- (—) M. Zaruski
12. **Wykształcenie (ogólne, zawodowe)** Wyższe
13. **Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie)** Nie należał i nie należy
14. **Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)**
a) **przed rewolucją** W 1904 r. był aresztowany przez rząd carski i zesłany na 5 lat za udział w kółkach studenckich (działalność rewolucyjna)
b) **po rewolucji** Nie podlegał
15. **Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej** Nie posiada.
16. **Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany** Generał w stanie spoczynku, na emeryturze
17. **Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze** Nie służył
18. **Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze)** Nie służył
19. **Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach** Nie brał udziału
20. **Informacje o działalności społeczno-politycznej**

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) M. Zaruski

Zeznania ^boskarżonego^b (świadka): Zaruskiego Mariusza syna Seweryna z „31” marca 1940 r.

Pytanie: Opowiedzcie, jak długo służyliście w armii polskiej i w jakim stopniu?

Odpowiedź: Po długotrwałych zaprzeczeniach, przemyślawszy wszystko, postanowiłem opowiedzieć śledztwu jak wygląda faktyczny stan rzeczy, złożyć zeznania zgodne z prawdą. W armii polskiej służyłem od 1914 do 1925 roku. W pierwszych latach do 1918 roku armia ta nazywała się Legiony Polskie⁶, następnie Armią Polską. Początkowo dowodziłem szwadronem kawalerii, nie było wtedy jeszcze stopni, później pułkiem, od 1923 do 1925 roku byłem mianowany generalnym adiutantem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Wojciechowskiego⁷, w stopniu generała. W 1925 roku zostałem przeniesiony na emeryturę.

Pytanie: Na jakich frontach występowaliście przeciwko Armii Czerwonej dowodząc pułkiem armii Polaków?

Odpowiedź: Brałem udział w walce z Armią Czerwoną na froncie północnym – nad Zachodnią Dźwiną, gdzie zajęliśmy miasta: Dynaburg,

Динабург, Дрыса, Дисна и др., вернее доходили до этих городов, потом вследствие того, что не смогли выдержать натиска наступавших красных частей, были вынуждены отступить.

Подпись (—) М. Заруский

Исправленному „выступали” верить (—) М. Заруский
Я в то время командовал полком, был в чине майора. Это период — 1918—1921.

Вопрос: Какие награды Вы получали от командования за Ваши заслуги в рядах польской армии?

Ответ: От командования польской армии я имел за свои заслуги и проявленную мною храбрость около 6—7 крестов и медалей и от польского правительства тоже около 7 орденов, в том числе и от иностранных государств за мою деятельность у Президента Польши Войцеховского.

Вопрос: К каким политпартиям и к/р националистическим организациям Вы принадлежали?

Ответ: Ни к каким политпартиям и к/р националистическим организациям я не принадлежал.

Вопрос: Расскажите под чьей фамилией Вы проживали вместе с Вашей женой в гор. Львове?

Ответ: Я и моя жена Заруская Изабела Филипповна проживали вплоть до 30 марта 1940 г. под чужой фамилией Сидорович Константина Константиновича и Сидорович Елены Андреевны, которые выехали из гор. Львова в январе м-це 1940 г. якобы в Варшаву. Перед их отъездом, вернее говоря, когда я направлялся во Львов в конце октября или начале ноября 1939 г.,

Подпись (—) М. Заруский

проездом я заезжал в гор. Ковель, за Луцком. Там, проходя по ул. Легионов я купил себе у неизвестного мне гражданина брюки. В разговоре со мной он интересовался не являюсь ли я беженцем и не нуждаюсь ли в приобретении подделанных документов. Я заявил, что мне и моей жене нужны такие документы и попросил его достать мне таковые. Мы условились с ним встретиться. Приехав во Львов я нашел некоего Мотыка Юзеф (Иосиф), проживающего в гор. Львове по ул. Вонсовича № 44, которого мне рекомендовал житель гор. Варшавы, фабрикант Панкевич. Откуда этот Мотыка знает Панкевича, я сказать не могу. Когда я со своей женой остановились у Мотыка, я представился Мотыка его родственником, живущим в Америке — Сидоровичем. О том, что у Мотыка имеется в Америке родственник Сидорович я слышал, от кого не помню. У Мотыка жили в это время эти Сидоровичи, о которых я выше

Drysa, Dzisna i in., a raczej podchodziliśmy do tych miast, a następnie, ponieważ nie mogliśmy wytrzymać nacisku nacierających oddziałów czerwonych, byliśmy zmuszeni wycofać się.

Podpis (—) M. Zaruski

Poprawiono „występowaliście” prawidłowo (—) M. Zaruski
W tym czasie dowodziłem pułkiem w stopniu majora. Jest to okres 1918–1921.

Pytanie: Jakie odznaczenia otrzymaliście od dowództwa za zasługi w szeregach armii polskiej?

Odpowiedź: Za moje zasługi i wykazaną odwagę otrzymałem od dowództwa armii polskiej około 6–7 krzyży i medali oraz od Rządu Polskiego około 7 orderów, w tym za moją działalność przy prezydencie Polski Wojciechowskim, od zagranicznych państw.

Pytanie: Do jakich *politpartii* i nacjonalistycznych organizacji k/r należeliście?

Odpowiedź: Nie należałem do żadnych partii politycznych i nacjonalistycznych organizacji k/r.

Pytanie: Odpowiedzcie pod jakim nazwiskiem mieszkaliście wraz z waszą żoną w mieś[cie] Lwowie?

Odpowiedź: Ja i moja żona, Zaruska Izabela córka Filipa, mieszkaliśmy aż do 30 marca 1940 r. pod cudzym nazwiskiem – Sidorowicz Konstanty syn Konstantego i Sidorowicz Helena córka Andrzeja, którzy wyjechali z mias[ta] Lwowa w styczniu 1940 r. rzekomo do Warszawy. Przed ich wyjazdem, właściwie gdy wyruszałem do Lwowa w końcu października lub na początku listopada 1939 r.,

Podpis (—) M. Zaruski

zatrzymałem się przejazdem w mieś[cie] Kowlu, za Łuckiem. Tam, idąc ul. Legionów kupiłem od nieznanego mi obywatela spodnie. W rozmowie ze mną pytał on, czy nie jestem uchodźcą i czy nie potrzebuję podrobionych dokumentów. Powiedziałem, że ja i moja żona potrzebujemy takich papierów i poprosiłem, żeby mi je załatwił. Umówiliśmy się na spotkanie. Po przyjeździe do Lwowa odnalazłem niejakiego Motyka Józefa (Josifa), który mieszkał w mieś[cie] Lwowie przy ul. Wąsowicza Nr 44 i którego to polecił mi mieszkaniec mias[ta] Warszawy, fabrykant Pankiewicz. Nie wiem, skąd ten Motyka zna Pankiewicza i nie mogę powiedzieć. Kiedy wraz z moją żoną zatrzymaliśmy się u Motyki, przedstawiłem się mu jako jego krewny, zamieszkały w Ameryce, Sidorowicz. Nie pamiętam od kogo słyszałem, że Motyka ma w Ameryce krewnego Sidorowicza. U Motyki mieszkali w tym czasie właśnie ci Sidorowiczowie, o których wspominałem uprzednio. Niedługo

упомянул. Вскоре после этого супруги Сидоровичи выехали из Львова и я решил воспользоваться этим, выехал в Ковель, встретился с неизвестным мне человеком и на имя уехавших Сидоровичей выписал, точнее, этот человек дал мне на их фамилию имя и отчество два подделанных личных документа, за которые я ему уплатил 520 польских злотых.

(—) М. Заруский

Таким образом, я и моя жена проживали в гор. Львове по подделанным документам. Что касается Мотыка, то я его ввел в заблуждение.

Протокол записан с моих слов правильно, мною прочитан.

Допросил: (—)

(—) Mariusz Zaruski gen. bryg. w st. sp.

†(Мариуш Заруский ген. на пенсии)†

Протокол допроса Заруского М.С.

31/III-40 г. начало допроса 12³⁰.

В[опрос]: В своих предыдущих показаниях Вы сознались, что ваша фамилия настоящая не Сидорович Константин Константинович, а Заруский Марий Северинович. Признаете Вы эти показания?

Ответ: Да, я действительно проживал под вымышленной фамилией. Моя настоящая фамилия Заруский Марий Северинович.

Вопрос: При обыске у Вас изъяты документы на имя Сидоровича К.К. и Сидорович Е. В своих показаниях Вы указали, что приобрели эти документы в Ковеле. Следствие располагает правдивыми данными где Вы получили документы, поэтому предлагаем прекратить запутывание хода следствия и дать правдивые показания?

Ответ: ⁶Повторяю, что эти фальшивые документы я получил в г. Ковеле. ⁶

Вопрос: Следствие располагает данными, что Вы являетесь членом к.р. повстанческой организации, которая Вас снабдила поддельными документами. Подтверждаете Вы это?

(—) М. Заруский

Ответ: Свою принадлежность к к.р. повстанческой организации я отрицаю, ибо никогда в ней не состоял. Документы, как я указал, приобрел в г. Ковеле.

po tym małżeństwo Sidorowiczów wyjechało ze Lwowa i postanowiłem to wykorzystać, pojechałem do Kowla, spotkałem się z nieznanym człowiekiem i na nazwisko Sidorowiczów, którzy wyjechali sporządziłem, a dokładniej człowiek ten dał mi dwa fałszywe dokumenty osobiste na ich nazwiska, imiona i imiona ojca, za które zapłaciłem mu 520 polskich złotych.

(—) M. Zaruski

W ten sposób ja i moja żona mieszkaliśmy w mieś[cie] Lwowie na fałszywych dokumentach. Jeśli chodzi o Motykę, to wprowadziłem go w błąd.

Protokół spisano prawidłowo na podstawie moich słów i został przeze mnie przeczytany.

Przesłuchał: (—)

(—) Mariusz Zaruski gen. bryg. w st. sp.
d-(Mariusz Zaruski gen. na emeryturze)-d

Protokół przesłuchania Zaruskiego M.S.

31/III-40 r. początek przesłuchania o 12³⁰.

P[ytanie]: W swoich poprzednich zeznaniach przyznaliście się, że waszym prawdziwym nazwiskiem nie jest Sidorowicz Konstanty syn Konstantego, a Zaruski Mariusz syn Seweryna. Czy przyznajecie się do tych zeznań?

Odpowiedź: Tak, rzeczywiście mieszkalem pod fałszywym nazwiskiem. Moje prawdziwe nazwisko brzmi Zaruski Mariusz syn Seweryna.

Pytanie: W czasie rewizji skonfiskowano u was dokumenty na nazwisko Sidorowicz K.K. i Sidorowicz H. W swych zeznaniach stwierdziliście, że zdobyliście je w Kowlu. Śledztwo rozporządza prawdziwymi danymi o sposobie zdobycia przez was dokumentów, dlatego proponujemy zaprzestać komplikowania przebiegu śledztwa i złożyć prawdziwe zeznania.

Odpowiedź: b-Powtarzam, że fałszywe dokumenty otrzymałem w m. Kowlu. b

Pytanie: Śledztwo rozporządza danymi o waszym członkostwie w powstańczej organizacji k.-r., która was zaopatrzyła w fałszywe dokumenty. Czy potwierdzacie to?

(—) M. Zaruski

Odpowiedź: Zaprzeczam, jakobyem należał do powstańczej organizacji k.-r. ponieważ nigdy do niej nie wstępowałem. Dokumenty, jak już mówiłem, zdobyłem w m. Kowlu.

Вопрос: Что Вам известно о существовании к.р. повстанческой организации в г. Львове?

Ответ: О существовании какой-либо к.р. организации в г. Львове я ничего не знаю.

Вопрос: Обвиняемый Заруский, Вам и Вашей жене известно о существовании в г. Львове нелегальной радиостанции. Дайте правдивые показания по этому вопросу?

Ответ: О существовании радиостанции в городе Львове, которая существует нелегально, мне ничего не известно. Так же об этом ничего не знает и моя жена.

Вопрос: В своих показаниях, данных Вами при первом допросе, вы не полностью указали о своих знакомых, кои проживают в гор. Львове. Предлагаем подумать и рассказать кого из жителей Львова вы знаете?

(—) М. Заруский

Ответ: Кроме указанной семьи Шнайдер у меня во Львове имеются знакомые: семья профессора Бартеля⁸, которую я и моя жена посещали. Кроме этих семей в г. Львове у меня знакомых нет.

Допрос окончен 14 ч. 15 м. 31/III-40 г.

(—) М. Заруский

Допросил: Нач. 2-го от-ия 2-го отд. УГБ
Лейтенант Госбезопасности (—)

По след. делу №-29044

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КРИМЯН)
„24”/VIII 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению ЗАРУСКОГО М.С.
в пр.пр. по ст.ст. 54-13, 68а ч. 2-я
УК УССР

31-го марта 1940 г. УНКВД Львовской области был арестован ЗАРУСКИЙ Марий Северинович на основании поступивших данных, свидетельствующих о том, что он являлся генералом быв. польской армии,

Pytanie: Co wam wiadomo o istnieniu w m. Lwowie powstańczej organizacji k.-r.?

Odpowiedź: Nic nie wiem o istnieniu jakiegokolwiek organizacji k.-r. w mieście Lwowie.

Pytanie: Oskarżony Zaruski, fakt istnienia w m. Lwowie nielegalnej radiostacji jest znany wam i waszej żonie. Złóżcie prawdziwe zeznania w tej sprawie.

Odpowiedź: Nic nie wiem o istnieniu nielegalnej radiostacji w mieście Lwowie. Również moja żona nic o tym nie wie.

Pytanie: W zeznaniach złożonych przez was w czasie pierwszego przesłuchania podaliście niepełną informację o swoich znajomych mieszkających w mieście Lwowie. Proponujemy pomyśleć i opowiedzieć, jakich mieszkańców Lwowa znacie?

(—) M. Zaruski

Odpowiedź: Oprócz wymienionej rodziny Sznajder znam w m. Lwowie rodzinę profesora Bartla⁸, którą wraz z żoną odwiedzaliśmy. Oprócz tych rodzin nie mam znajomych w m. Lwowie.

Przesłuchanie skończono o godzinie 14¹⁵ 31/III-40 r.

(—) M. Zaruski

Przesłuchał: Nacz[elnik] 2 Wydziału 2 Oddziału UGB
Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—)

Do sprawy śledczej Nr 29044

„ZATWIERDZAM”
ZAS[TEPCA] NACZ[ELNIKA] UNKWD
OBW[ODU] LWOWSKIEGO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KRIMJAN)
„24”/VIII 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Z oskarżenia ZARUSKIEGO M.S.
o prz[estępstwa] z art. art. 54-13,
68a cz. 2 KK USRS

31 marca 1940 r. UNKWD obwodu lwowskiego aresztował ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna na podstawie uzyskanych danych świadczących o tym, że był on generałem by[łej] armii polskiej i ukrywając swą przeszłość mieszkał pod fałszywym nazwiskiem. Wiedział o istnieniu powstańczej orga-

скрыв свое прошлое проживал под вымышленной фамилией. Осведомлен о существовании контрреволюционной повстанческой организации, которая снабжала лиц, находящихся на нелегальном положении фиктивными документами. Сам ЗАРУСКИЙ так же получил такой документ на имя СИДОРОВА К.К.

Проведенным по данному делу расследованием установлено, что ЗАРУСКИЙ Марий Северинович с 1914 г. по 1918 г. служил в быв. польских легионах в чине майора. С 1918 г. по 1923 г. служил в быв. польской армии в чине майора – командовал кавалерийским полком. С 1923 г. по 1925 г. являлся генеральным ад'ютантом бывшего президента Польши ВОЙЦЕХОВСКОГО в чине генерала. С 1925 г. пенсионер.

В 1920 г. будучи командиром кавалерийского полка принимал активное участие в боях против Красной Армии. За службу в быв. польской армии имел многочисленное количество наград от быв. польского правительства, а так же других иностранных государств. С сентября м-ца 1939 г. вместе со своей женой проживал по фиктивным документам, скрывая свою прошлую деятельность (л.д. №14, 16, 21^а).

На основании изложенного обвиняется:

ЗАРУСКИЙ Марий Северинович, 1867 г. рождения, уроженец с. Думанов Каменец-Подольской области, поляк, образование высшее, женат.

в том, что:

1. Являлся генералом быв. польской армии.
2. С сентября м-ца 1939 г. до дня ареста проживал по фиктивным документам стараясь скрыть свою прошлую деятельность.

Виновным себя признал, а также изобличается показаниями ПАСЕКА Ю.Ф. (л.д. 14^а).

Считая следствие по данному делу законченным, руководствуясь ст. 204 УПК УССР,

ПОЛАГАЛ-БЫ:

След. дело № 29044 по обв. ЗАРУСКОГО Мариа Севериновича направить Прокурору ЛО по спецделам для направления на рассмотрение Особого Сопещания при НКВД СССР.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.

(—) (ПРИЗ)

„Согласен“:

НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.

СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (КОЗЛОВ)

nizacji kontrrewolucyjnej, która dostarczała fałszywe dokumenty osobom konspiracyjnym się. Sam ZARUSKI również otrzymał takowy dokument na nazwisko SIDOROWA K.K.

Przeprowadzone w danej sprawie dochodzenie ustaliło, że ZARUSKI Mariusz syn Seweryna od 1914 r. do 1918 r. służył w był[ych] Legionach Polskich w stopniu majora. Od 1918 r. do 1923 r. służył w był[ej] armii polskiej w stopniu majora — dowodził pułkiem kawalerii. Od 1923 r. do 1925 r. był generalnym adiutantem byłego prezydenta Polski WOJCIECHOWSKIEGO w stopniu generała. Od 1925 r. na emeryturze.

W 1920 r. będąc dowódcą pułku kawalerii brał aktywny udział w walkach przeciwko Armii Czerwonej. Za służbę w był[ej] armii polskiej otrzymał liczne odznaczenia od był[ego] rządu polskiego, jak również od innych państw zagranicznych. Od września 1939 r. razem ze swoją żoną używał fałszywych dokumentów ukrywając swą poprzednią działalność (k.s. ^a-14, 16, 21^a).

Na podstawie powyższego oskarża się:

ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna, ur. w 1867 r. we w[si] Dumach obwodu Kamieniec-Podolski, Polaka, wykształcenie wyższe, żonatego o to, że:

1. Był generałem był[ej] armii polskiej.
2. Od miesiąca września 1939 r. do dnia aresztowania używał fałszywych dokumentów próbując ukryć swą poprzednią działalność.

Do winy przyznał się, demaskując go również zeznania PASKA J.F. (k.s. 14^a).

Uważając śledztwo w danej sprawie za zakończone, w oparciu o art. 204 KPK USRS,

SUGEROWAŁBYM:

Sprawę śled[czą] Nr 29044 z oskarżenia ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna skierować do Prokuratora LO do spraw specjalnych w celu rozpatrzenia jej przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED. UNKWD OBW. LWOWSKIEGO (—) (PRIZ)

„Wyrażam zgodę”:

NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED. UNKWD OBW. LWOWSKIEGO
STARSZY LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST. (—) (KOZŁOW)

СПРАВКА

Обвин. ЗАРУСКИЙ М.С. содержится в тюрьме № 1 гор. Львова. Вещ-
док. по делу *приобщены к следделу*.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД
ЛЬВОВСК. ОБЛ. (—) (ПРИЗ)

Обвин. заключение
составлено 20/VIII-40 г.
гор. Львов

По след. делу № 29050

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МИХАЙЛОВ)
„24” VIII 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению ЗАРУСКОЙ И.Ф.
в пр.пр. по ст.ст. 54-12, 68а ч. 2-я
УК УССР

31-го марта 1940 г. УНКВД Львовской области была арестована ЗАРУСКАЯ Изабела Филипповна на основании поступивших материалов, свидетельствующих о том, что она являлась женой генерала быв. польской армии, проживала в г. Львове под вымышленной фамилией. Осведомлена о существовании контрреволюционной организации, которая снабжает лиц, находящихся на нелегальном положении фиктивными документами. Сама ЗАРУСКАЯ И.Ф. так же получила такие документы на имя СИДОРОВИЧ Елены. Знала о существовании нелегальной передаточной радиостанции, а также была связана с лицами, работающими на этой станции.

Проведенным по данному делу расследованием установлено, что ЗАРУСКАЯ Изабела Филипповна действительно проживала в гор. Львове по фиктивным документам, скрывая от органов власти свое социальное прошлое. Знала о существовании нелегальной передаточной радиостанции (л.д. *13, 14*).

На основании вышесказанного обвиняется:

INFORMACJA

Osk[arżony] ZARUSKI M.S. jest trzymany w Więzieniu Nr 1 mias[ta] Lwowa. Dowody rzeczowe w sprawie *załączono do śledztwa*.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD
OBW[ODU] LWOWSKIEGO (—) (PRIZ)

Wniosek oskarżający
sporządzono 20/VIII-40 r.
mias[to] Lwów

Do sprawy śledczej Nr 29050

„ZATWIERDZAM”
ZAS[TĘPCA] NACZ[ELNIKA] UNKWD
OBW[ODU] LWOWSKIEGO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (MICHAJŁOW)
„24” VIII 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Z oskarżenia ZARUSKIEJ I.F.
o prz[estępstwa] z art. art. 54-12
i 68a cz. 2 KK USRS

31 marca 1940 r. UNKWD obwodu lwowskiego aresztował ZARUSKĄ Izabelę córkę Filipa na podstawie otrzymanych materiałów świadczących o tym, że jest ona żoną generała by[łej] armii polskiej i mieszkała w m. Lwowie pod fałszywym nazwiskiem. Wiedziała o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej, która dostarczała osobom konspiracyjnym się fałszywe dokumenty. Sama ZARUSKA I.F. również otrzymała takie dokumenty na nazwisko SIDOROWICZ Helena. Wiedziała o istnieniu nielegalnej radiostacji nadawczej oraz miała kontakt z osobami pracującymi przy tej stacji.

Przeprowadzone w danej sprawie dochodzenie ustaliło, że ZARUSKA Izabela córka Filipa rzeczywiście mieszkała w mieś[cie] Lwowie posługując się fałszywymi dokumentami i ukrywała przed organami władzy swą społeczną przeszłość. Wiedziała o istnieniu nielegalnej radiostacji nadawczej (k.s. *13, 14*).

Na podstawie powyższego oskarża się:

ЗАРУСКАЯ Изабела Филипповна, 1880 г. рождения, уроженка г. Могилева, Каменец-Подольской области, полька, образование среднее, б/п, домохозяйка

в том, что:

Знала о существовании нелегальной передаточной радио-станции. Проживала по фиктивным документам, т.е. в пр.пр. ст. 54-12, 68а ч. 2-я УК УССР.

Виновной себя признала частично, изобличается очной ставкой с ПАСЕК И. (л.д. 13^а).

Считая следствие по данному делу законченным, руководствуясь ст. 204 УПК УССР –

ПОЛАГАЛ-БЫ:

След.дело № 29050 по обвин. ЗАРУСКОЙ Изабелы Филипповны направить Прокурору по спецделам Львовск. обл. для направления на рассмотрение Особого Совещания при НКВД СССР.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД
ЛЬВОВСК. ОБЛ.

(—) (ПРИЗ)

„Согласен”

НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.
СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (КОЗЛОВ)

СПРАВКА. Обвин. ЗАРУСКАЯ И.Ф. содержится в тюрьме № 1 гор. Львова. Вещдоки приобщены к следделу.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО

(—) (ПРИЗ)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

гор. Львов 9 октября 1940 года

Прокурор Львовской области ХАРИТОНОВ рассмотрев следственное дело № _____ Управления НКВД по Львовской области, по обвинению Заруского Мария Севериновича по ст. 54-13 УК УССР.

НАШЕЛ:

Следствие по делу проведено достаточно, обвинительное заключение составлено в соответствии с материалами дела, обвиняемый Заруский М.С. полностью изобличается в совершенном им преступлении, что предусмотрено ст. 54-13 УК УССР. А посему руководствуясь постановлением ЦИК и СНК СССР от 10/VII-34 года,

ZARUSKĄ Izabelę córkę Filipa, ur. w 1880 r. w m. Mohylewie obwód Kamieniec-Podolski, Polkę, wykształcenie średnie, b.p., gospodynię domową o to, że:

Wiedziała o istnieniu nielegalnej radiostacji nadawczej. Używała fałszywych dokumentów, t.zn. o prze[stępstwa] z art. 54-12, 68a cz. 2 KK USRS.

Zdemaskowana podczas konfrontacji z PASKIEM J., częściowo przyznała się do winy (k.s. 13^a).

Uważając śledztwo w danej sprawie za zakończone, w oparciu o art. 204 KPK USRS

SUGEROWAŁBYM:

Sprawę śledczą Nr 29050 z oskarżenia ZARUSKIEJ Izabeli córki Filipa przekazać Prokuratorowi do spraw specjalnych obwodu lwowskiego w celu skierowania na Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD

OBW[ODU] LWOWSKIEGO

(—) (PRIZ)

„Wyrażam zgodę”:

NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED. UNKWD OBW. LWOWSKIEGO

STARSZY LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST.

(—) (KOZŁOW)

INFORMACJA Oskarżona ZARUSKA I.F. jest trzymana w Więzieniu Nr 1 mias[ta] Lwowa. Dowody rzeczowe załączono do akt śledczych.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO

(—) (PRIZ)

POSTANOWIENIE

mias[to] Lwów 9 października 1940 roku

Prokurator obwodu lwowskiego CHARITONOW po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr _____ Zarządu NKWD obwodu lwowskiego z oskarżenia Zaruskiego Mariusza syna Seweryna z art. 54-13 KK USRS

STWIERDZIŁ:

Śledztwo w sprawie przeprowadzono w sposób dostateczny. Wniosek oskarżający sporządzono zgodnie z materiałami sprawy, oskarżony Zaruski M.S. został całkowicie zdemaskowany co do popełnionych przez niego przestępstw przewidzianych art. 54-13 KK USRS. Dlatego w oparciu o postanowienie CIK i SNK ZSRS z 10/VII-34 roku

ПОСТАНОВИЛ:

Обвинительное заключение утвердить, дело №__ направить на рассмотрение Особого Сопещания при НКВД СССР.

ПРОКУРОР ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ
(—) (ХАРИТОНОВ)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года ноября „11” дня, *Мл.* Следователь Следчасти УГБ НКВД УССР сержант госбезопасности Заковецкий, рассмотрев следдело №__ по обвинению Заруского Марьяна Севериновича по ст. 54-13 УК УССР.

НАШЕЛ:

Следствием установлено, что обв. Заруский М.С. являлся генералом быв. польской армии. В 1920 г. командовал кавалерийским полком в боях против Красной Армии.

Обвинительное заключение соответствует материалам следствия имеющимся в деле.

ПОСТАНОВИЛ:

Согласиться с предложением УНКВД по Львовской области. Дело по обвинению Заруского М.С. направить на рассмотрение Особого Сопещания НКВД СССР.

Мл. Следователь Следчасти УГБ НКВД УССР
_____ госбезопасности

(—) Заковецкий

„СОГЛАСЕН” *Врио* Зам. нач. Следчасти
УГБ НКВД УССР *лейт.* госбезопасности

(—)

POSTANOWIŁ:

Wniosek oskarżający zatwierdzić, sprawę Nr ____ skierować do Kolegium Specjalnego przy NKWD ZSRS.

**PROKURATOR OBWODU LWOWSKIEGO
(—) (CHARITONOW)**

POSTANOWIENIE

1940 roku listopada 11 dnia, ²Mi[odszy]² Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS sierżant bezpieczeństwa państ[wowego] Zakowiecki po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr ____ z oskarżenia Zaruskiego Mariusza syna Seweryna z art. 54-13 KK USRS

STWIERDZIŁ:

Śledztwo ustaliło, że osk[arżony] Zaruski M.S. był generałem armii polskiej. W 1920 r. dowodził pułkiem kawalerii w walkach przeciwko Armii Czerwonej.

Wniosek oskarżający jest zgodny z materiałami śledztwa znajdującymi się w aktach.

POSTANOWIŁ:

Wyrazić zgodę na propozycję UNKWD obwodu lwowskiego. Sprawę z oskarżenia Zaruskiego M.S. skierować do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne NKWD ZSRS.

²Mi[odszy]² Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS

_____ bezpieczeństwa państ[wowego] (—) Zakowiecki

**„WYRAŻAM ZGODĘ” ²p.o. ²Zas[tepca] nacz[elnika] Jednostki Śled[czej]
UGB NKWD USRS ²lejt[enant]² bezpieczeństwa państ[wowego] (—)**

**Выписка из протокола № 34
Особого Совещания при Народном Комиссаре
Внутренних Дел СССР
от „29” марта 1941 г.**

СЛУШАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
71. Дело № 29044/УНКГБ Львовск. обл., по обв. ЗАРУСКОГО Мария Севериновича, 1867 г.р. ур. села Думанов, поляк, б. польск. подданный.	ЗАРУСКОГО Мария Севериновича как социально-опасный элемент сослать в Красноярский край сроком на ПЯТЬ лет, считая срок с 31 марта 1940 г. *УСССР. Красн. Кр.* *9/10 – 21667* *8.4.41 г.*

ж

**Нач. Секретариата Особого Совещания
при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР**

**Выписка из протокола № 34
Особого Совещания при Народном Комиссаре
Внутренних Дел СССР
от „29” марта 1941 г.**

СЛУШАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
76. Дело № 29050/УНКГБ Львовск. обл., по обв. ЗАРУСКОЙ Изabelы Филипповны, 1880 г.р. ур. гор. Могилева, Кзым.-Подольск. обл., полька, б. польск. подданная.	ЗАРУСКУЮ Изabelу Филипповну как социально-опасный элемент сослать в Новосибирскую обл. сроком на ПЯТЬ лет, считая срок с 31 марта 1940 г. *УСССР – Новосиб. обл.* *9/10 – 21836* *9.4.41 г.*

ж

**Нач. Секретариата Особого Совещания
при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР**

**Wyciąg z protokołu Nr 34
Kolegium Specjalnego przy Ludowym Komisarzu
Spraw Wewnętrznych ZSRS
z „29” marca 1941 r.**

ROZPATRZYLI	POSTANOWILI
71. Sprawa Nr 29044/UNKGB obw[odu] lwowskiego z oskar[żenia] ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna, ur. w 1867 r. we wsi Dumanow, Polak, b[ły] polski poddany.	ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna jako element społecznie-niebezpieczny zesłać do Krasnojarskiego Kraju na okres PIĘCIU lat licząc początek kary od 31 marca 1940 r. <small> a-USRS. Krasn[o]jarski Kr[aj]-^a a-9/10 – 21667-^a a-8.4.41 r.-^a </small>

h

**Nacz[elnik] Sekretariatu Kolegium Specjalnego
przy Ludowym Komisarzu Spraw Wewnętrznych ZSRS**

**Wyciąg z protokołu Nr 34
Kolegium Specjalnego przy Ludowym Komisarzu
Spraw Wewnętrznych ZSRS
z „29” marca 1941 r.**

ROZPATRZYLI	POSTANOWILI
76. Sprawa Nr 29050/UNKGB obw[odu] lwow[skiego] z oskarżenia ZARUSKIEJ Izabeli córki Filipa, ur. w 1880 r. w m. Mohylewie, Kam.-Podolskiego obw[odu], Polka, b[ły] polska poddana.	ZARUSKĄ Izabelę córkę Filipa jako element społecznie-niebezpieczny zesłać do obw[odu] nowosybirskiego na okres PIĘCIU lat, licząc początek kary od 31 marca 1940 r. <small> a-USRS – obw[ód] nowosyb[irski]-^a a-9/10 – 21836-^a a-9.4.41 r.-^a </small>

h

**Nacz[elnik] Sekretariatu Kolegium Specjalnego
przy Ludowym Komisarzu Spraw Wewnętrznych ZSRS**

а-арх-784572-а

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

**НАЧАЛЬНИКУ 2 ОТДЕЛА НКГБ СССР
МАЙОРУ ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
тов. БАШТАКОВУ**

**НАЧАЛЬНИКУ 2 ОТДЕЛА НКГБ УССР
СТ. ЛЕЙТЕНАНТУ ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
тов. ЦВЕТУХИНУ**

**НАЧАЛЬНИКУ 1 СПЕЦ. ОТДЕЛА НКВД УССР
ЛЕЙТЕНАНТУ ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
тов. СМИРНОВУ**

г.г. Москва, Киев

При этом направляем для сведения копию акта на умершего в тюрьме НКВД г. Херсона осужденного Особ. Совещанием НКВД СССР 29/III-1941 г. прот. № 34 – ЗАРУСКОГО Мариуша Севериновича.

ПРИЛОЖЕНИЕ: По тексту.

**НАЧАЛЬНИК 2 ОТДЕЛА УНКГБ
СЕРЖАНТ ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (САМОЙЛЕНКО)**

№ 11/170496 г.
24/IV-1941
г. Николаев

**ОПЕР. УПОЛНОМ. 2 ОТДЕЛА УНКГБ
(—) (ГАПОНОВ)**

**Копия
Секретно**

**АКТ
о смерти заключенного**

Мною, Нач. Санчасти тюрьмы № 2 УНКВД по Николаевской области, АСТРАХАНОМ Л.Г. осмотрен труп заключенного тюрьмы № 2 УНКВД по Николаевской области УССР – ЗАРУСКОГО Мариуша Севериновича, 74 лет, умершего в тюремной больнице 8 апреля 1941 года в 21 час 55 мин., при чем оказалось следующее:

c

DO NACZELNIKA 2 ODDZIAŁU NKGB ZSRS
MAJORA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
Tow. BASZTAKOWA

DO NACZELNIKA 2 ODDZIAŁU NKGB USRS
ST[ARSZEGO] LEJTENANTA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
Tow. CWIETUCHINA

DO NACZELNIKA 1 ODDZIAŁU SPEC[JALNEGO] NKWD USRS
LEJTENANTA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
Tow. SMIRNOWA

m.m. Moskwa, Kijów

Przy niniejszym wysyłamy do wiadomości kopię aktu [zgonu] zmarłego w więzieniu NKWD m. Chersonia, skazanego przez Kolegium Specjalne NKWD ZSRS 29/III-41 r. prot[okół] Nr 34, ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna.

ZAŁĄCZNIK: jak w tekście.

NACZELNIK 2 ODDZIAŁU UNKGB
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (SAMOJLENKO)

Nr 11/170496 g.
24/IV-1941
m. Nikołajew

OFICER OPERACYJNY 2 ODDZIAŁU UNKGB
(—) (GAPONOW)

Kopia
Tajne

AKT
zgonu więźnia

Ja, Nacz[elnik] jednostki sanitarnej Więzienia Nr 2 UNKWD obwodu nikołajewskiego ASTRACHAN L.G. przeprowadziłem oględziny zwłok więźnia [w] Więzieniu Nr 2 UNKWD obwodu nikołajewskiego USRS – ZARUSKIEGO Mariusza syna Seweryna, lat 74, zmarłego w szpitalu więziennym 8 kwietnia 1941 roku o godzinie 21²⁵ i stwierdziłem, co następuje:

1. Труп мужчины правильного телосложения резк. пониженного питания, мышцы дряхлы, кости целы. На крестце и спине кожа с синюшным оттенком. Нижняя половина голени и стопы, руки отечны. На руках следы медицинских уколов.

2. Согласно записей в стационарном журнале, ЗАРУСКИЙ находился на излечении в больнице с 9/XI до 27/XI-1940 года (ист. бол. № 746), с 4/I до 3/II-1941 года (ист. бол. № 35), с 7/II до 17/II-41 г. (ист. бол. № 79) и с 28/II по день смерти по поводу декомпенсации сердца. Состояние все время было тяжелое: отеки конечностей, несмотря на дачу сердечных средств, не уменьшились, появилась свободная жидкость в брюшной полости. Со стороны сердца глухие тоны, аритмик, систолический шум. Последние 2 дня сознание было затемнено. 8/IV-41 года наступила в 21 час. 55 мин. смерть при явлениях сердечной слабости.

На основании осмотра трупа и данных истории болезни № 116 считаю, что смерть заключенного ЗАРУСКОГО наступила от истощения сердца.

НАЧ. САНЧАСТИ
Л. АСТРАХАН

Верно:

ОПЕР. УПОЛНОМ. 2 ОТДЕЛА УНКГБ
(—) (ГАПОНОВ)

№24/IV-41-а

Примітки

- а-а Вписано від руки.
- б-б Підкреслено від руки.
- г-г Дописано почерком ген. Заруського російською мовою.
- д-д Уривок відзначений від руки вертикальною рисою на полях.
- е-е Перекреслено.
 - а Вписано від руки.
 - б Прямокутна печатка про надходження: НКВД СРСР і Спецвідділ № вх. 226369 від 29/IV 1941 р.
 - в Нерозбірлива кругла печатка.
 - г Частково нерозбірлива приписка від руки: 5 років заслання. Маєський. 27/II 41 р.
 - д Приписка від руки: СОЗ 5 років заслання. Нерозбірливий підпис. 28/II 41 р.

¹ Поручник запасу піхоти Юзеф Пасек, нар. 21.3.1898.

² Селянська партія [Stronnictwo Ludowe] – партія селян, утворена в 1931 внаслідок об'єднання Польської селянської партії „Льст”, ПСЛ „Визволення” і Партії селян [Stronnictwo Chłopskie]. Вона виступала проти санітарної влади, організувала селянські страйки, її програма передбачала існування в Польщі парламентарної системи, громад-

1. Zwłoki mężczyzny budowy prawidłowej, źle odżywionego, mięśnie zwiotczałe, kości całe. Skóra na krzyżu i plecach ma odcień sinicy. Dolna połowa podudzia i stopy [i] ręce obrzmiałe. Na rękach ślady po zastrzykach.

2. Zgodnie z zapisem w księdze szpitalnej ZARUSKI przebywał na leczeniu w szpitalu od 9/XI do 27/XI-1940 roku (hist[oria] chor[oby] Nr 746), od 4/I do 3/II-1941 roku (hist[oria] chor[oby] Nr 35), od 7/II do 17/II-41 r. (hist[oria] chor[oby] Nr 79) i od 28/II do dnia śmierci z powodu niewydolności serca. Przez cały czas stan był ciężki: obrzmienie kończyn mimo podawania środków nasercowych nie zmniejszało się, pojawił się płyn w jamie brzusznej. Praca serca o głuchych tonach, arytmia, szum skurczowy. Ostatnie 2 dni – zaćmienie świadomości. 8/IV-41 r. o godzinie 21⁵² nastąpiła śmierć przy objawach niedomagania serca.

Na podstawie oględzin zwłok i danych zawartych w historii choroby Nr 116 uważam, że śmierć więźnia ZARUSKIEGO nastąpiła na skutek wyczerpania serca.

NACZ[ELNIK] JEDNOSTKI SANITARNEJ
L. ASTRACHAN

Za zgodność:

OFICER OPERACYJNY 2 ODDZIAŁU UNKWD
(—) (GAPONOW)

*-24/IV-41-

Przypisy

- a-a wpisano odręcznie
- b-b podkreślono odręcznie
- d-d dopisane ręką gen. Zaruskiego w j. rosyjskim
- e-e fragment zaznaczony odręcznie pionową kreską na marginesie
- f-f skreślono
 - a wpisano odręcznie
 - c prostokątna pieczęć wpływu: NKWD ZSRS 1 Oddział Specjalny Nr wch. 226369 z 29/IV 1941 r.
 - b pieczęć okrągła nieczytelna
 - i notatka odręczna częściowo czytelna: 5 lat zesłania. Majewski. 27/II 41 r.
 - j notatka odręczna: SOE. 5 lat zsyłki. Podpis nieczytelny. 28/II 41 r.

¹ Por. piech. rez. Józef Pasek ur. 21.3.1898.

² Stronnictwo Ludowe – partia chłopska utworzona w 1931 w wyniku połączenia Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast”, PSL „Wyzwolenie” i Stronnictwa Chłopskiego. Występowała przeciwko rządowi sanacyjnemu, organizowała strajki chłopskie. Jej program zakładał istnienie w Polsce rządów parlamentarnych, powszechnej oświaty, wywłaszczenie majątków ziemskich,

ської освіти, відчуження земельних маєтків, базування сільського господарства на одноосібних господарствах, рівноправність усіх громадян без огляду на їхню національність та віросповідання. Під час окупації в період II світової війни партія діяла в підпіллі.

³ „Стрілець” – правильно Стрілецький союз. Заснована в грудні 1919 державна парамілітарна суспільно-виховна організація масового характеру, вела свою традицію від стрілецького руху з часів поділу Польщі. Вона об'єднувала передусім робітничу і сільську молодь допризовного віку, але мала також дитячу частину („орлята”, „стрілчики”); в 1939 налічувала понад 500 тис. членів. Вона вела спортивні заняття і військову підготовку. Через ПУВФІПВ організаційно підлягала Міністерству військових справ. Головні друковані органи: „Стрілець”, „Стрілецька праця”. В 1939–1941 органами радянської безпеки було репресовано багатьох членів, а особливо діячів довоєнного Стрілецького союзу.

⁴ Заруський Маріуш, нар. 31.1.1867 в маєтку Думанів на Поділлі. Легіонер, генерал, письменник, поет, художник, альпініст, моряк, вихователь молоді. Онук учасника листопадового повстання 1830 та сина учасника січневого повстання 1863. Випускник математично-фізичного факультету Одеського університету, закінчив також Академію мистецтв у Кракові. Діяч національно-визвольного руху – в одеських конспіративних студентських гуртках і член „Сокола”. Заарештований у 1894, в'язень тюрми в Одесі, засланий на п'ять років під поліцейський нагляд до Архангельської губернії. Капітан російського торговельного флоту. З 1901 в Кракові і Закопаному, один із піонерів польського лижного спорту і альпінізму, засновник і перший начальник Татранської добровільної рятувальної служби. 1908–1918: діяч Союзу активної боротьби, Стрілецького союзу, офіцер Польських легіонів (між іншим командир 1 ул. п.) та ПОВ. 1918–1926: командир 11 ул. п. (15.11.1918 майор, 1.6.1920 полковник) і 23 ул. п., генеральний ад'ютант Президента РП (18.7.1924 генерал-майор). З 30.4.1926 у відставці. 1926–1939: морський староста у Пуцьку, один із засновників і командор Польського яхт-клубу, генеральний секретар Комітету народного флоту, голова Польського парусного союзу і головний редактор журналу „Польський народний флот”. Крім того, з 1929 – керівник підготовки в центрі морської підготовки ПУВФІПВ, потім відділу морського виховання ЛМІК, а в 1935–1939 – капітан учбової шхуни ЗГП „Завіша Чорний”. Автор 30 друкованих творів. Нагороди: Орден Віртуті Мілітарі V кл., Орден Відродження Польщі III і IV кл., Хрест Незалежності, чотири рази Хрест Хоробрих, Золотий Хрест Заслуги та ін. Був одружений з Ізабелю Кетлінською (нар. 3.1.1880 в Могильові), дочкою одеського лікаря. Заруські не мали дітей. До війни 1939 вони мешкали у Варшаві. З уваги на похилий вік ген. Заруський не був мобілізований і разом з жінкою поїхав на Волинь до маєтку Міхалоства Ляданських під Ковелем. Звідти вони переїхали до Львова. Обставини арешту та слідства і заслання Заруських пояснюють опубліковані документи. І Заруська пережила поневіряння і важку роботу на засланні, повернулася після війни до Польщі, присвятивши решту життя збереженню пам'яті про чоловіка, передусім у гарцерському середовищі. Вона померла 16.1.1971 у Варшаві. Похована на кладовищі Повоньки. Постаті та діяльності Заруського присвячено обширну літературу. Особливо слід відзначити біографію написану Геярякою Степєнь: *H. Stepień Mariusz Zaruski (Warszawa 1997)*.

⁵ В матеріалах справи ген. Заруського так само як серед документів багатьох інших осіб, наявні розбіжності з фактичними особистими і біографічними даними. Це сталося насамперед внаслідок деяких слідчим НКВД несправдливих свідчень.

⁶ Службу в Польських легіонах ген. Заруський розпочав 5.8.1914, на чолі закопанської роти піхоти в поході на збірний пункт у Кельцях. До того ж він виконував обов'язки інструктора кавалерійських дружин Стрілецького союзу. Цей стрілецький родовід був характерним для більшості легіонерів, а похід польських стрілецьких загонів на фронт мав уніфіковану концепцію Пілсудського, який сподівався, що вступ його солдатів з Австрії на

oparcie gospodarki rolnej na gospodarstwach indywidualnych, równouprawnienie wszystkich obywateli bez względu na ich narodowość i wyznanie. Podczas okupacji w okresie II wojny światowej partia działała w konspiracji.

³ „Strzelec” – właściwie Związek Strzelecki. Powołana w grudniu 1919 państwowa paramilitarna organizacja społeczno-wychowawcza o charakterze masowym, nawiązywała nazwą i tradycją do ruchu strzeleckiego z okresu zaborów. Gromadziła głównie przedpoborową młodzież robotniczą i wiejską, ale posiadała również pion dziecięcy („orleńca”, „strzelczyki”); w 1939 liczyła ponad 500 tys. członków. Prowadziła zajęcia z zakresu przysposobienia wojskowego oraz sportowe. Poprzez PUWFIPW podlegała organizacyjnie MSWojsk. Główne organy prasowe: „Strzelec”, „Praca Strzelecka”. W l. 1939–1941 dotkliwe represje sowieckich organów bezpieczeństwa dotknęły wielu członków, a zwłaszcza działaczy przedwojennego Związku Strzeleckiego.

⁴ Zaruski Mariusz ur. 31.1.1867 w maj. Dumanów na Podolu. Legionista, generał, pisarz, poeta, artysta malarz, taternik, żeglarz, wychowawca młodzieży. Wnuk powstańca listopadowego (1830) i syn powstańca styczniowego (1863). Absolwent wydziału matematyczno-fizycznego na uniwersytecie odeskim, ukończył potem także studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Działacz niepodległościowy — w odeskich konspiracyjnych kołach studenckich i członek „Sokoła”. Aresztowany w 1894, więziony w Odessie, zesłany pod pięcioletni nadzór policyjny do guberni archangielskiej. Kapitan rosyjskiej marynarki handlowej. Od 1901 w Krakowie i Zakopanem, jeden z pionierów polskiego narciarstwa i taternictwa, twórca i pierwszy naczelnik Tatrzafskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. 1908–1918: działacz Związku Walki Czynnej, Związku Strzeleckiego, oficer Legionów Polskich (m.in. dowódca I p.uł.) oraz POW. 1918–1926: dowódca 11 p.uł. (15.11.1918 mjr, 1.6.1920 płk) i 23 p.uł., adiutant generalny Prezydenta RP (18.7.1924 gen. brygady). Od 30.4.1926 w stanie spoczynku. 1926–1939: starosta morski (pucki), współzałożyciel i komandor Yacht Klubu Polskiego, sekretarz generalny Komitetu Floty Narodowej, prezes Polskiego Związku Żeglarskiego i redaktor naczelny „Polskiej Floty Narodowej”. Ponadto od 1929 kierownik wykszolenia w ośrodku szkolenia morskiego PUWFIPW, następnie kierownik wydziału wychowania morskiego LMiK, a w l. 1935–1939 kapitan szkolnego szkuneru ZHP „Zawisza Czarny”. Autor 30 dzieł wydanych drukiem. Odznaczenia: Order Virtuti Militari V kl., Order Odrodzenia Polski III i IV kl., Krzyż Niepodległości, czterokrotnie Krzyż Walecznych, Złoty Krzyż Zasługi i in. Był żonaty z Izabelą z Kietlińskich (ur. 3.1.1880 w Mohylewie), córką odeskiego lekarza. Zaruscy dzieci nie mieli. Do wojny 1939 mieszkali w Warszawie. Ze względu na zaawansowany wiek gen. Zaruski nie został zmobilizowany i wraz z żoną udał się na Wołyń do majątku Michałostwa Laużańskich pod Kowlem. Stamtąd przenieśli się do Lwowa. Okoliczności aresztowania oraz śledztwa i zesłania Zaruskich wyjaśniają publikowane dokumenty. Izabela Zaruska przetrwała zarówno tułaczkę, jak i ciężką pracę na zsyłce i powróciła po wojnie do Polski, poświęcając resztę życia utrwaleniu pamięci o mężu głównie w środowisku harcerskim. Zmarła 16.1.1971 w Warszawie. Jest pochowana na Cmentarzu Powązkowskim. Sylwetce i działalności Zaruskiego jest poświęcona obszerna literatura tak źródłowa, jak i wspomnieniowa. Zwłaszcza należy wymienić biografię pióra Henryki Stępień: *Mariusz Zaruski* (Warszawa 1997).

⁵ Zwraca uwagę, że w materiałach ze śledztwa gen. Zaruskiego, podobnie jak w aktach szeregu innych osób, występują rozbieżności z faktycznymi danymi natury personalnej i biograficznej w rezultacie składanych oficerom śledczym NKWD nieprawdziwych zeznań.

⁶ Służbę w Legionach Polskich gen. Zaruski rozpoczął 5.8.1914, podejmując na czele zakopiańskiej kompanii piechoty marsz na punkt zborny w Kielcach. Przedtem pełnił funkcję instruktora drużyn kawaleryjskich Związku Strzeleckiego. Ten strzelecki rodowód był charakterystyczny dla większości legionistów, a wymarsz polskich oddziałów strzeleckich na front miał być ukoronowaniem koncepcji Piłsudskiego, który spodziewał się, że wkroczenie jego żołnierzy z Austrii do zaboru rosyjskiego stanie się sygnałem do ogólnonarodowego powstania. Brak poparcia ze strony społeczeństwa polskiego oraz obojętność mocarstw wymusiła konieczność podporządkowania polskich formacji ochotniczych dowództwu austriackiemu. Jako Legiony Polskie brały one

територію Польщі, загарбану Росією, буде сигналом для загальнонародного повстання. Брак підтримки з боку польського суспільства та байдужість великих держав вимусли необхідність підпорядкування польських добровільних формувань австрійському командуванню. Як Польські легіони вони брали участь у боротьбі у Галичині, Закарпатській Русі, Люблінщині, Волині. 20.9.1916 Легіони були перетворені австрійською владою на Польський допоміжний корпус, що між іншим призвело до відставки Пілсудського. Під кінець 11.1916 Легіони виведено з фронту з наміром перетворення їх у кадрові формування т. зв. Польської збройної сили. Коли 9–13.7.1917 більшість солдатів відмовилася від присяги на вірність чужому монархові, Легіони ліквідовано, частину легіонерів було інтерновано зокрема у Щипіорні і Бенямінові, а тих з-поміж них, які були австрійськими підданими, включено до австрійської армії, або залишено в скороченому Польському допоміжному корпусі. Маріуш Заруський вже в серпні 1914 повернувся до кавалерії і як простий улан перейшов до 1 ул.п., згодом одержав всі військові звання названі у прим. 4. Загартовані в боях легіонерські солдати були потім основою відродженого Війська Польського.

⁷ Станіслав Войцеховський, нар. 15.3.1869 в Каліші. Соціалістичний і селянський діяч, сенатор. В 1919–1920 міністр внутрішніх справ, а з 1922 до 1926 Президент РП. Після відходу від політичного життя – професор Головної школи сільського господарства у Варшаві (до 1939). Помер 1953 у Варшаві. Ген. Маріуш Заруський був його генеральним ад'ютантом з 1.3.1923 до 30.4.1926.

⁸ Бартель Казімеж (1882–1941) – політик, професор математики. Довголітній депутат Сейму РП. Після 1926 двічі заступник прем'єр-міністра і тричі прем'єр-міністр, міністр віросповідань і громадської освіти. В 1938–1939 сенатор. Розстріляний гестапо на Вулицьких Пагорбах у Львові 4.7.1941.

udział w walkach m.in. w Galicji, na Rusi Zakarpackiej, Lubelszczyźnie, na Wołyniu. 20.9.1916 Legiony zostały przekształcone przez władze austriackie w Polski Korpus Posiłkowy, co m.in. spowodowało ustąpienie Piłsudskiego. Pod koniec 11.1916 Legiony wycofano z linii z zamiarem przekształcenia ich w formacje kadrowe tzw. Polskiej Sily Zbrojnej. Gdy w dniach 9–13.7.1917 większość żołnierzy odmówiła przysięgi na wierność obcemu monarsze, Legiony zostały rozwiązane, część legionistów internowano m.in. w Szczypiornie i Beniaminowie, zaś ci z nich, którzy byli poddani austriackimi zostali wcieleni do armii austriackiej lub pozostawieni w zredukowanym Polskim Korpusie Posiłkowym. Mariusz Zaruski już w sierpniu 1914 powrócił do swych kawalerskich upodobań i jako prosty ułan przeszedł do 1 pułku ułanów, by stopniowo osiągnąć stopnie oficerskie wymienione w przyp. 4. Zaprawieni w bojach żołnierze legionowi stanowili później kadrę odrodzonego Wojska Polskiego.

⁷ Stanisław Wojciechowski, ur. 15.3.1869 w Kaliszu. Działacz socjalistyczny i ludowy, senator. W l. 1919–1920 minister spraw wewnętrznych, a od 1922 do 1926 Prezydent RP. Po wycofaniu się z życia politycznego profesor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie do 1939. Zmarł w 1953 w Warszawie. Gen. Mariusz Zaruski był jego adiutantem generalnym od 1.3.1923 do 30.4.1926.

⁸ Bartel Kazimierz (1882–1941) — polityk, profesor matematyki. Długoletni poseł na Sejm RP. Po 1926 dwukrotny wicepremier i trzykrotny premier, minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego. W l. 1938–1939 senator. Zamordowany przez Gestapo w egzekucji na Wzgórzach Wuleckich we Lwowie 4.7.1941.

№ 5

6.IV.1940, Львів – 7.II.1942, Карлаг

**Справа ксьондза-генерала Кароля Богуцького,
померлого у виправно-трудоуому таборі у Казахстані**

ДА СБУ (Львів), справа № П-27882

Nr 5

6 IV 1940 Lwów – 7 II 1942 Karłag

**Sprawa księdza generała Karola Boguckiego
zmarłego w poprawczym obozie pracy w Kazachstanie**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-27882

**АНКЕТА
ДЛЯ НАЧАЛЬСТВУЮЩЕГО СОСТАВА БЫВШЕЙ ПОЛЬСКОЙ
АРМИИ**

1. **Фамилия, имя и отчество** Богутский Кароль Антонович
2. **Год и место рождения** 1868 года гор. Броды
3. **Национальность** поляк
4. **С какого времени служил в польской армии, в какой войсковой части и какой имеет последний чин с 1918 года по 1929 год служил при Львовском корпусе. Последний чин имел ксенз-генерал**
5. **Служил ли в полиции, жандармерии, карательных органах, где и в какой должности нет**
6. **Служил ли в других армиях, где, в каком году, когда и чин С 1903 года по 1918 год служил в австрийской армии в Львовском корпусе. Имел чин ксенз-майор.**
7. **Образование окончил духовную академию в гор. Львове в 1893**
8. **Имущественное положение не имею ничего**
9. **Чем занимались родители отец был ремесленником**
10. **Семейное положение холост**
11. **Какие имеет документы, удостоверяющие личность воинская легитимация выданная КРУ гор. Злочев за № 57/37 выдана в 1939 году**
12. **Адрес гор. Броды, ул. Крашевского дом 11**
13. **Что еще хочет сказать о себе хочу чтобы мне дали пенсию.**

ПРИМЕЧАНИЕ: Лица, давшие неверные сведения о себе, будут привлечены к ответственности.

„29” октября 1939 г.
гор. Броды

Подпись (—) кс. Богуцкий

Подпись заполнявшего анкету. (—)

д

Броды, 4 листопада 1939 р.

Життєпис ксьондза Кароля Богуцького

Народився в Бродах 26 січня 1868 р. Батько Антоні Богуцький, бондар у Бродах, мати – Анастасія Гузарська. Виховувався у батьківському домі і закінчив 4-класну загальну школу, а потім 8-класну гімназію, після чого у червні 1889 р. склав іспити на атестат зрілості. 1 жовтня 1889 р. вступив

**ANKIETA
DLA KADRY DOWÓDCZEJ BYŁEJ ARMII POLSKIEJ**

1. **Nazwisko, imię i imię ojca** Bogucki Karol s. Antoniego
2. **Rok i miejsce urodzenia** 1868 roku mias[to] Brody
3. **Narodowość** Polak
4. **Od kiedy służył w armii polskiej, w jakiej jednostce wojskowej i ostatni posiadany stopień** od 1918 roku do 1929 roku służył w lwowskim [Okręgu] Korpusu, ostatni stopień ksiądz-general
5. **Czy służył w policji, żandarmerii, organach represyjnych, gdzie i na jakim stanowisku** nie
6. **Czy służył w innych armiach, gdzie, w którym roku, kiedy i stopień** od 1903 roku do 1918 roku służył w armii austriackiej w Lwowskim Korpusie. Posiadał stopień księdza-majora.
7. **Wykształcenie** ukończył Akademię Duchowną w mieś[cie] Lwowie w 1893
8. **Status majątkowy** nic nie ma
9. **Czym zajmowali się rodzice** ojciec był rzemieślnikiem
10. **Stan rodzinny** kawaler
11. **Jakie posiada dokumenty stwierdzające tożsamość** legitymacja wojskowa wystawiona [przez] RKU mias[ta] Złoczowa Nr 57/37 wydana w 1939 roku
12. **Adres** mias[to] Brody, ul. Kraszewskiego dom 11
13. **Co jeszcze chce powiedzieć o sobie** chcę, żeby mi dali emeryturę.

UWAGA: Osoby podające fałszywe dane o sobie będą pociągnięte do odpowiedzialności.

„29” października 1939 r.
mias[to] Brody

Podpis (—) ks. Bogucki

Podpis wypełniającego ankietę. (—)

W Brodach, dnia 4 listopada 1939.

Kurikulum życia ks. Karola Boguckiego

Urodziłem się w Brodach 26-go stycznia 1868 r. z ojca Antoniego Boguckiego, bednarza w Brodach i matki Anastazji Huzarskiej. Wychowałem się w domu rodzicielskim i ukończyłem 4-ro klasową szkołę powszechną, następnie 8-mio klasowe gimnazjum, poczem zdałem w czerwcu roku 1889-go maturę t.j. egzamin dojrzałości. Z dniem 1-go października 1889 roku wstą-

до духовної семінарії у Львові, записавшись одночасно на теологічне відділення університету у Львові (тобто до духовної академії). Навчання на теологічному відділенні тривало чотири роки, тобто з 1 жовтня 1889 р. до червня 1893 р.

Після висвячення на ксьондза у Львові 16 липня 1893 р. я 1 вересня 1893 р. зайняв посаду вікарія, тобто помічника парафіяльного священика, і виконував парафіяльні обов'язки у місті Серет на Буковині до грудня 1894 р. Потім був переведений на таку саму посаду до Чернівців того ж повіту на Буковині, 1 вересня 1896 р. – до Станіславова, де виконував обов'язки вікарія і вчителя релігії при школі ім. Міцкевича у Станіславові до 1 червня 1903 р. 1 червня 1903 р. був призначений військовим капеланом колишньої австрійської армії і зарахований до комендатури XI корпусу у Львові, де служив до початку світової війни у 1914 році. 8 серпня 1914 р. вирушив з військом на фронт як військовий священик 11 дивізії і тільки в лютому 1916 р. був переведений у Люблін до австрійського Генерал-губернаторства.

У листопаді 1916 р. отримав підвищення по службі до рангу майора, в лютому 1917 р. був переведений на посаду гарнізонного священика в Кельцах, де перебував до розпаду Австрії, тобто до 1 листопада 1918 р.

В Польщі служив від 1 листопада 1918 р. старшим капеланом гарнізонного шпиталю у Львові, а в травні 1919 р. був переведений до Любліна на посаду душпастиря при командуванні корпусу і в 1920 р. на таку посаду до Кракова.

До Львова повернувся у серпні 1921 р. і там служив весь час до виходу на пенсію, тобто до 1 червня 1929 р., на посаді душпастиря при командуванні VI корпусу у Львові. Як військовий у відставці залишився у Львові, жив на пенсію до 1 квітня 1938 р., після чого переселився до Бродів, аби скінчити життя і спочити поряд з могилами моїх батьків.

Через три місяці мені виповниться 72 роки. Як одинока людина проваджу самотнє життя, охоче зустрічаюся з тими особами, яких знаю ще з давніх моїх студентських років.

Двадцять шість років прослужив у війську, із задоволенням віддавався пастирській роботі з людьми і як визнання моєї діяльності одержав ранг генерала.

(—) Кс[ьондз] Кароль Богуцький¹

piłem do seminarium duchownego we Lwowie zapisując się równocześnie na wydział teologiczny uniwersytetu we Lwowie (tj. akademię duchowną). — Studia teologiczne trwały cztery lata tj. od 1. października 1889 r. do czerwca roku 1893-go.

Po wyświęceniu na księdza we Lwowie dnia 16. lipca 1893 r. objąłem z dniem 1. września 1893 r. stanowisko wikarego tj. pomocnika proboszcza i pełniłem w Serecie na Bukowinie obowiązki parafialne do grudnia 1894 r. Zostałem przeniesiony następnie w tym samym charakterze do Czerniowiec tegoż powiatu na Bukowinie, [a] z dniem 1-go września 1896 do Stanisławowa, gdzie pełniłem obowiązki wikarego i nauczyciela religii przy szkole im. Mickiewicza w Stanisławowie do 1. czerwca 1903 r. Z dniem 1. czerwca 1903 zamianowany zostałem kapelanem wojskowym b. armii austriackiej i przydzielony do Komendy Korpusu XI-go we Lwowie, gdzie służyłem do wybuchu wojny światowej w roku 1914. Dnia 8. sierpnia 1914 wyruszyłem z wojskiem w pole w charakterze proboszcza dywizji 11-tej i dopiero w lutym 1916 r. przeniesiony zostałem do Lublina do General-Gubernatorstwa okupacji austriackiej.

W listopadzie roku 1916-go zaawansowałem do rangi majora, w lutym zaś roku 1917-go przeniesiony zostałem na stanowisko proboszcza garnizonu w Kielcach, gdzie przebywałem do rozpadnięcia się Austrii tj. do 1. listopada 1918-go roku.

W Polsce służyłem od 1. listopada 1918-go roku jako starszy kapelan szpitala garnizonowego we Lwowie, w maju zaś roku 1919-go przeniesiony do Lublina na stanowisko szefa duszpasterstwa przy dowództwie Korpusu, w roku zaś 1920 na także stanowisko do Krakowa.

Do Lwowa wróciłem w sierpniu roku 1921-go i tu służyłem do mego spensjonowania przez cały czas tj. do 1. czerwca 1929 roku jako szef duszpasterstwa przy Dowództwie Korpusu Nr VI we Lwowie – jako emeryt wojskowy pozostawałem we Lwowie, utrzymywałem się z pensji emerytalnej do 1-go kwietnia 1938, poczem przenieśliem się na stały pobyt [do] Brodów, ażeby dokończyć tu życie i spocząć przy grobach ś.p. moich rodziców.

Za trzy miesiące kończę lat 72 życia – prowadzę jako samotny odosobnione życie stykając się chętnie jeno z tymi osobami, które znam jeszcze z dawnych moich lat studenckich.

Dwadzieścia sześć lat służyłem przy wojsku – z zamiłowaniem oddawałem się pracy duszpasterskiej nad ludem i w uznaniu mojej działalności zaawansowałem aż do stopnia generała.

(—) Ks. Karol Bogucki¹

Анкета арестованного

1. Фамилия Богутский
 2. Имя и отчество Кароль Антонович
 3. Дата рождения 1868
 4. Место рождения г. Броды
 5. Местожителство г. Броды, ул. Коженевского, 16
 6. Национальность и гражданство Поляк – СССР
 7. Паспорт нет
 8. Род занятий на военной пенсии
 9. Социальное происхождение из семьи кустика-бондаря
 10. Состав семьи холост
 11. Образование (общее, специальное) духовная академия в г. Львове
 12. Партийность о/п
 13. Каким репрессиям подвергался (когда, каким органом и за что) нет
 14. Какие имеет награды и за что нет
 15. Служба в армии, когда и в качестве кого Служил в Австрийской армии с 1903 – до 1918 года в качестве ксендз-майора. В польской армии с 1919 года до 1929 в качестве ксендз-генерала.
 16. Участие в организациях и каких не состоял
1. Когда и каким органом арестован органами НКВД 8 апреля 1940 г.
 2. Где содержится под стражей в Бродской тюрьме
 3. Ст. обвинения 54-13

Подпись арестованного (—) кс. Богутский

Подпись лица заполнявшего (—)

„9” апреля 1940 г.
г. Броды

Форма № 24

УССР

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу №___

1940 г. апреля мес. 18 дня. Я, ст. о/уполномоченный Бродского РО НКВД
(должность, наименование организации, фамилия)

Федюнин допросил в качестве обвиняемого

1. Фамилия Богутский
2. Имя и отчество Кароль Антонович
3. Дата рождения 26/1-1868 г.

Ankieta aresztowanego

1. Nazwisko Bogucki
 2. Imię i imię ojca Karol s. Antoniego
 3. Data urodzenia 1868
 4. Miejsce urodzenia m. Brody
 5. Miejsce zamieszkania m. Brody, ul. Korzeniowskiego 16
 6. Narodowość i obywatelstwo Polak – ZSRS
 7. Paszport nie
 8. Rodzaj zajęcia na emeryturze wojskowej
 9. Pochodzenie społeczne z rodziny rzemieślnika-bednarza
 10. Skład rodziny kawaler
 11. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) Akademia Duchowna w m. Lwowie
 12. Przynależność partyjna b/p
 13. Jakim represjom podlegał (kiedy, przez jakie organa i za co) nie
 14. Jakże posiada odznaczenia i za co nie
 15. Służba w armii, kiedy i w jakim charakterze od 1903 – do 1918 roku służył w armii austriackiej w charakterze księdza-majora. Od 1919 roku do 1929 w armii polskiej w charakterze księdza-generała.
 16. Udział w organizacjach i jakich nie należał
1. Kiedy i przez jakie organa został aresztowany przez organy NKWD 8 kwietnia 1940 r.
 2. Gdzie przebywa w areszcie w więzieniu w Brodach
 3. Art. oskarżenia 54-13

Podpis aresztowanego (—) ks. Bogucki

Podpis osoby wypełniającej (—)

„9” kwietnia 1940 r.
m. Brody

Forma Nr 24

USRS

LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. kwietnia miesiąca 18 dnia. Ja, st[arszy] oficer operacyjny brodzkiego

(funkcja, nazwa organizacji, numerowo)

RO NKWD Fiedunin przesłuchałem w charakterze oskarżonego

1. Nazwisko Bogucki
2. Imię i imię ojca Karol s. Antoniego
3. Data urodzenia 26/1-1868

4. Место рождения г. Броды, Львовской обл.
5. Местоожительство г. Броды, ул. Коженевского № 16
6. Национальность и гражданство (подданство) Поляк. Советского
7. Паспорт нет
(когда и каким органом выдан, номер, категория и место приписки)
8. Род занятий
(место службы и должность)
9. Социальное происхождение отец был бондарь
(род занятий родителей и их имущественное положение)
10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции
 - б) после революции
11. Состав семьи брат – Адольф Богутский, г. Краков, профессор гимназии
(ближайшие родственники, их имена, фамилии, адреса и род занятий)
12. Образование (общее, специальное) Львовская Духовная Академия
13. Партийность (в прошлом и настоящем) б/п
14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции нет
 - б) после революции
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты оружие и др.) при сов. власти нет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете нет
17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого нет
18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) В австрийской армии 1903–1918 г., ксендз-майор. В польской армии с 1918 г. – 1929 г., ксендз-генерал.
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях нет
20. Сведения об общественно-политической деятельности

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

Показания обвиняемого ^б-(свидетеля)-^б Богутского Кароля Антоновича „18” апреля 1940 г.

Вопрос: Расскажите о вашей службе в польской армии?

Ответ: В польской армии я служил с 1918 года до 1919 года во Львове ксензом госпиталя, с 1919 года до 1921 года в Люблине декан-ксенз Люблинского корпуса, с 1921 года до 29 года был декан генеральный Львовского корпуса. С 1929 года перешел на пенсию.

Вопрос: Какой последний чин вы имели в польской армии?

Ответ: Последний мой чин был ксенз-генерал.

Вопрос: В каких боях вы участвовали будучи в польской армии?

Ответ: Я ни в каких боях участия не принимал. Я был все время с 1918 по 20 год в Львове и Люблине.

4. **Miejsce urodzenia** m. Brody obwód lwowski
5. **Miejsce zamieszkania** m. Brody ul. Korzeniowskiego Nr 16
6. **Narodowość i obywatelstwo (poddanieństwo)** Polak. Sowieckie
7. **Paszport** nie
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. **Rodzaj zajęcia**
(miejsce pracy i funkcja)
9. **Pochodzenie społeczne** ojciec był bednarzem
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
10. **Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)**
 - a) przed rewolucją
 - b) po rewolucji
11. **Skład rodziny** brat — Adolf Bogucki, m. Kraków, profesor gimnazjum
(imię i nazwisko, zawód, adres i rodzaj zajęcia)
12. **Wykształcenie (ogólne, zawodowe)** Lwowska Akademia Duchowna
13. **Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie)** b/p
14. **Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)**
 - a) przed rewolucją nie
 - b) po rewolucji
15. **Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej** nie
16. **Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany** nie
17. **Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich)**
kiedy i w jakim charakterze nie
18. **Służba w białych i in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze)** W armii austriackiej od 1903–1918 r. Ksiądz-major. W armii polskiej od 1918–1929 r. Ksiądz-generał.
19. **Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach** nie
20. **Informacje o działalności społeczno-politycznej**

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

Zeznania oskarżonego ^b(świadka)-^b Boguckiego Karola syna Antoniego.
„18” kwietnia 1940 r.

Pytanie: Opowiedzcie o waszej służbie w armii polskiej.

Odpowiedź: W armii polskiej służyłem od 1918 roku do 1919 roku we Lwowie jako ksiądz w szpitalu, od 1919 roku do 1921 roku w Lublinie jako ksiądz dziekan Korpusu Lubelskiego, od 1921 roku do 29 roku byłem generalnym dziekanem Korpusu Lwowskiego. Od 1929 roku jestem na emeryturze.

Pytanie: Jaki mieliście ostatni stopień w armii polskiej?

Odpowiedź: Ostatnio byłem w stopniu księdza-generała.

Pytanie: W jakich walkach braliście udział będąc w armii polskiej?

Odpowiedź: W żadnych walkach nie brałem udziału. Przez cały czas od 1918 do 20 roku byłem we Lwowie i w Lublinie.

Больше ничего добавить не имею.

Протокол записан с моих слов верно и мне прочитан.

Подпись: (—) кс. Богуцкий

Допросил: (—) Федюнин

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧ. БРОДОВСКОГО РО НКВД
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ЕВГРАФОВ)
„5” июля 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ
1940 года, июля 5-го дня, гор. Броды.

Я, ст. оперуполномоченный Бродовского РО НКВД ФЕДЮНИН, рассмотрев следственный материал по обвинению гр-на БОГУТСКОГО Кароля Антоновича, 1868 года рождения, уроженец и житель гор. Броды Львовской области, по национальности поляк, ксенз-генерал в отставке, б/п, холост, грамотный, не судим, в совершении преступления предусмотренного ст. 54-13 УК УССР.

НАШЕЛ:

БОГУТСКИЙ Кароль Антонович с 1918 года по 1929 год служил в бывшей польской армии ксендзем в чине генерала (л.д. № 8-б, 9-а). В вышеизложенном признался (л.д. № 9-а). Учитывая вышеизложенное.

ПОСТАНОВИЛ:

Дело по обвинению БОГУТСКОГО Кароля Антоновича, в совершении преступления предусмотренного ст. 54-13 УК УССР направить через 1-й Спецотдел УНКВД Львовской области, на рассмотрения особого Совещания при НКВД СССР. Обвиняемого БОГУТСКОГО К.А. с сего числа перечислить содержанием под стражей за 1-м Спецотделом УНКВД Л.О.

СТ. ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ
БРОДОВСКОГО РО НКВД (—) (ФЕДЮНИН)

- СПРАВКА:** 1. Вещественных доказательств по делу нет.
2. Обвиняемый БОГУТСКИЙ К.А. содержится под стражей в тюрьме гор. Злочева.

СТ. ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ (—) (ФЕДЮНИН)

Nie mam nic więcej do dodania.

Protokół sporządzony na podstawie moich słów prawidłowo został mi odczytany.

Podpis: (—) ks. Bogucki

Przesłuchał: (—) Fiedunin

„ZATWIERDZAM”
NACZ[ELNIK] BRODZKIEGO RO NKWD
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (JEWGRAFOW)
„5” lipca 1940 roku

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY
5 lipca 1940 roku mias[to] Brody.

Ja, st[arszy] oficer operacyjny brodzkiego RO NKWD FIEDUNIN, po zapoznaniu się z materiałami śledczymi z oskarżenia obywatela BOGUCKIEGO Karola syna Antoniego, ur. w 1868 roku, urodzonego i zamieszkałego w mieś[cie] Brody obwodu lwowskiego, narodowości polskiej, księdza-generała w stanie spoczynku, b/p, kawalera, piśmiennego, nie karanego, o dokonanie przestępstwa przewidzianego art. 54-13 KK USRS.

STWIERDZIŁEM:

BOGUCKI Karol syn Antoniego od 1918 roku do 1929 roku służył w byłej armii polskiej jako ksiądz w stopniu generała (k.s. Nr ^a6, 9^a). Przyznał się do wyżej wymienionego (k.s. Nr ^a9^a). Biorąc pod uwagę wyżej wymienione

POSTANOWIŁEM:

Sprawę z oskarżenia BOGUCKIEGO Karola syna Antoniego o dokonanie przestępstwa przewidzianego art. 54-13 KK USRS skierować poprzez 1 *Specodiel* UNKWD obwodu lwowskiego do rozpoznania przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS. Oskarżonego BOGUCKIEGO K.A. od dnia dzisiejszego przekazać do aresztu 1 *Specodiel*a UNKWD LO.

ST[ARSZY] OFICER OPERACYJNY
BRODZKIEGO RO NKWD (—) (FIEDUNIN)

INFORMACJA: 1. Dowodów rzeczowych w sprawie nie ma.
2. Oskarżony BOGUCKI K.A. znajduje się w areszcie w więzieniu mias[ta] Złoczowa.

ST[ARSZY] OFICER OPERACYJNY (—) (FIEDUNIN)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года октября „30” дня, Следователь Следчасти УГБ НКВД СССР _____ госбезопасности Поляруш, рассмотрев следдело № 30058 по обвинению Богутского Кароля Антоновича по ст. 54-13 УК СССР

НАШЕЛ:

Следствием установлено, что обв. Богутский К.А. с 1919 по 1929 год служил в б/польской армии в чине ксендза-генерала.

Обвинительное заключение соответствует материалам следствия имеющимся в деле.

ПОСТАНОВИЛ:

Согласиться с предложением УНКВД по Львовской области. Дело по обвинению Богутского К.А. направить на рассмотрение Особого Соевещания НКВД СССР.

Следователь Следчасти УГБ НКВД СССР
_____ госбезопасности (—) Поляруш

„СОГЛАСЕН”

Зам. нач. Следчасти УГБ НКВД СССР
_____ госбезопасности (—)

СПРАВКА

Заклоченный Богутский Кароль Антонович „1868” г. рождения из _____ эвакуирован и в настоящее время содержится в Карлаг НКВД.

Пом. оперуполн. 4 от-ния 1 Спецотдела НКВД СССР серж. Госбезопасности

„3”/XI 1941 г.

(—) (Миронов)

Копия

АКТ № 282

1942 г. II „7” дня.

Отделение Акмолинское командировка _____ лагерь Карлаг. Мы, нижеподписавшиеся, нач. отд. _____ нач. УРЧ _____ нач. санчасти Владимиров — Ахаледаш И.А. составили настоящий акт в том, что сего числа 7/II м-ца 1942 г. в „6” час. и „—” мин. умер находящийся на излечении упомянутом выше ^{лагере}стационар заключенный Богуцкий Король Анто-
(наим., фамилия, год рождения, или отч. указание)

POSTANOWIENIE

1940 roku października „30” dnia, Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS ____ bezpieczeństwa państ[wowego] Polarusz po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr 30058 z oskarżenia Boguckiego Karola syna Antoniego z art. 54-13 KK USRS

STWIERDZIŁ:

Śledztwo ustaliło, że osk[arżony] Bogucki K.A. od 1919 do 1929 roku służył w b[ylej] armii polskiej w stopniu księdza-generała.

Wniosek oskarżający jest zgodny z materiałami śledztwa znajdującymi się w aktach.

POSTANOWIŁ:

Wyrazić zgodę na propozycję UNKWD obwodu lwowskiego. Sprawę z oskarżenia Boguckiego K.A. skierować do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne NKWD ZSRS.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS
_____ bezpieczeństwa państ[wowego] (—) Polarusz

„WYRAŻAM ZGODĘ”

Zas[tępca] nacz[elnika] Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS
_____ bezpieczeństwa państ[wowego] (—)

INFORMACJA

Więzień Bogucki Karol syn Antoniego ur. w „1868” r. z ____ został ewakuowany i obecnie znajduje się w Kartagu NKWD.

Pom[ocnik] oficera operacyjnego 4 Wydziału 1 Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS sierż[ant] Bezpieczeństwa Państ[wowego]

„3”/XI 1941 r.

(—) Mironow

Kopia

AKT Nr 282 1942 r. II „7” dnia

Wydział Akmoliński komenderówka ____ obóz Kartag. My niżej podpisani nacz[elnik] od[działu] ____ nacz[elnik] URCz ____ nacz[elnik] jednostki sanitarnej Władimirow–Achwledasz I.A. sporządziliśmy niniejszy akt stwierdzający, że w dniu dzisiejszym 7/II miesiąca 1942 r. o godz. „6” min. „-”
Łokajew

нович по национальности поляк, поступивший на излечение „27” января 1942 г. Заключение. Богуцкий имел „73” лет от роду ____ и прибыл в Карлаг „29” VI-41 как осужденный ____ по „____” ст. УК на „____” лет № л.д. 198938. Месторождение его Львовская обл.

Семья его находится г. Броды ул. Корженевского № 16. При наружном осмотре трупа умершего найдены следующие приметы, рост ср. см, цвет глаз серые, цвет волос на голове седые на бороде ____ на ушах, татуировка имеется на ____ в виде ____ шрам ____ Смерть последовала от от падения сердечной деятельности, хр.[...] старческой кахексии.

(по латыши и по русски)

Бывшие при умершем ____ вещи, при поступлении его в ____ взяты на хранение в кладовую по квитанции № ____

Копия верна [...]

Подписи: (—)

(—)

г

Примітки

- а - а Вписано від руки.
- б - б Перекреслено від руки.
- в Частково розбірлива приписка від руки: СОЗ. 5 років ИТЛ. М. Сударин. 11/ХІІ 40.
- г Трикутна нерозбірлива печатка.
- а Текст документа повністю написаний від руки польською мовою.

¹ Власноручно написаний життєпис ксьондза-генерала, д-ра теологічних наук Кароля Богуцького слід доповнити інформацією, що він був призначений 1.6.1919 генеральним деканом пастирської служби ВП (тотожний з чином генерал-майора). Див. також Т. Kryska-Karski, S. Żurkowski *Generałowie Polski Niepodległej*, Londyn 1976 і ЦВА, Ал. 3516+9672.

zmarł przebywający na leczeniu w wymienionej wyżej izbie chorych wię-
zień Bogucki Karol syn Antoniego, narodowości Polak, przybył na le-
(wyraźnie narodziła, wszystkie przydomki, imię ojca zmarłego)
czenie „27” stycznia 1942 r. Więzień Bogucki miał „73” lata, _____
(domny, kawaler, wdowiec, rozwiedziony)
i przybył do Karłagu „29” VI-41 jako skazany „_____” z art. „_____” KK
(przez kogo, kiedy)
na „_____” lat. Nr k.s. 198938. Miejsce urodzenia obwód lwowski.

Rodzina jego przebywa m. Brody ul. Korzeniowskiego 16. Podczas
zewnątrznych oględzin zwłok zmarłego stwierdzono następujące cechy:
wzrost śr[edni] cm, kolor oczu szare, kolor włosów na głowie siwe na
brodzie _____, na uszach, tatuaż jest na _____ jakiego rodzaju _____ blizny
_____ Śmierć nastąpiła na skutek zaprzestania akcji serca, chr[...] kacheksji
(po kaciaku, po rozrywku)
starczej. Posiadane przez zmarłego _____ rzeczy, gdy przybył do _____ zo-
stały wzięte na przechowanie do magazynu za pokwitowaniem Nr _____

Kopia zgodna [...]

Podpisy: (—)

(—)

d

Przypisy

a - a wpisano odręcznie

b - b skreślono odręcznie

c notatka odręczna częściowo czytelna: SOE. 5 lat ITŁ. M. Sudarin. 11/XII 40

d pieczęć trójkątna nieczytelna

e tekst dokumentu w całości napisany odręcznie w języku polskim

¹ Własnoręcznie napisany życiorys księdza generała, dr. nauk teologicznych Karola Boguckiego trzeba uzupełnić informacją, że został mianowany dziekanem generalnym służby duszpasterskiej WP (tożsamy ze stopniem gen. brygady) ze starszeństwem 1.6.1919. Zob. również T. Kryśka-Karski, S. Żurkowski *Generałowie Polski Niepodległej*, Londyn 1976 i CAW, Ap. 3516 + 9672.

№ 6

23.VII.–18.XII.1940, Львів

**Справа польської поетеси та письменниці
Беати Обертинської,
засланої до виправно-трудового табору в Комі АРСР**

ДА СБУ (Львів), справа № П-13620

Nr 6

23 VII–18 XII 1940 Lwów

**Sprawa polskiej poetki i pisarki
Beaty Obertyńskiej
zesłanej do poprawczego obozu pracy w ASRS Komi**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-13620

„УТВЕРЖДАЮ”
Зам. Нач. УНКВД
Львовской Области
Капитан Госбезопасности
(—) (Кремян)
„23” VII 1940 г.

Арест Обертинской
санкционирую
Обл. прокурор (—)
„23” VII 1940 г.

6

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(на арест)
г. Львов, „ ” июля 1940 г.

Я, Следователь Следственной части УНКВД по Львовской области
Лейтенант Госбезопасности Спиридонов, рассмотрев сего числа име-
ющийся материал на Обертинску Беату Вацлавовну¹, 1898 г. рожд. уро-
женка г. Львова, по соц. положению помещица, по национальности поль-
ка, проживает в г. Львове по ул. Калеча, 24 кв. 1

НАШЕЛ:

Что Обертинска Б.В., помещица, имела крупное поместье в Куликов-
ском районе, Львовской области и собственные дома в г.г. Львове и Стрие,
Обертинская будучи помещицей, издевалась над крестьянами, применяя
к ним методы избиений и жестокой эксплуатации.

На основании изложенного

ПОСТАНОВИЛ:

Гр-ца Обертинску Беату Вацлавовну арестовать, на его
квартире произвести обыск.

СЛЕДОВАТЕЛЬ:

Присоединяюсь: **СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ:**

„Согласен” **НАЧАЛЬНИК**

СЛЕДЧАСТИ УНКВД:

Нач. 2 отд-ния ЭКО УНКВД
Лейтенант Госбезопасности
(—) (Спиридонов)

Согласен: Нач. ЭКО УНКВД по Л/О
Ст. Лейтенант Госбезопасности
(—) (Гинзбургский)

„ZATWIERDZAM”
Zas[ępa] Nacz[elnika] UNKWD
obwodu lwowskiego
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (Krimjan)
„23” VII 1940 r.

Areszt Obertyńskiej
sankcjonuję
Prokurator obw[odowy] (—)
„23” VII 1940 r.

b

POSTANOWIENIE
(o aresztowaniu)
m. Lwów „ ” lipca 1940 r.

Ja, Śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu lwowskiego Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego Spiridonow po rozpatrzeniu w dniu dzisiejszym posiadanych materiałów dotyczących Obertyńskiej Beaty córki Wacława¹, ur. w 1898 r. w m. Lwowie, pochodzenie społeczne obszarniczka, narodowość Polka, zamieszkałej w m. Lwowie przy ul. Kalecza 24 m. 1.

STWIERDZIŁEM:

że Obertyńska B.W., obszarniczka, posiadała duży majątek w rejonie kulińskim obwodu lwowskiego oraz własne kamienice w m.m. Lwowie i Stryju, Obertyńska będąc obszarniczką znęcała się nad chłopami stosując wobec nich przemoc fizyczną i nieludzi wyzysk.

Na podstawie powyższego:

POSTANOWIŁEM:

Ob[ywate]l[ka] Obertyńską Beatę córkę Wacława aresztować, w jego mieszkaniu przeprowadzić rewizję.

ŚLED CZY:

Przyłączam się: ST[ARSZY] ŚLED CZY:
„Wyrażam zgodę”: NACZELNIK
JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD:

Nacz[elnik] 2 Wydziału EKO UNKWD
Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (Spiridonow)

Wyrażam zgodę: Nacz[elnik] EKO UNKWD LO
St[arszy] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (Ginzburgski)

УРСР
НАРОДНИЙ КОМІСАРІАТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

ОРДЕР № _____

„23” Июля 1940 р.

Видано Львовским управлінням Державної Безпеки НКВС УРСР
тов. _____ на проведення обыска и ареста гр-нку Обертинску
Беату Вацславовну
Адреса г. Львов, Калеча 24 кв. 1.

Зам. Начальник УНКВС (—)
по _____ області

ДОВІДКА _____

„УТВЕРЖДАЮ”
Зам. Нач. УНКВД
Львовской Области
Капитан Госбезопасности
(—) (МИХАЙЛОВ)
„23” VII 1940 г.

Форма № 2

Арест санкционирую
(—)
„23” VII 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(об избрании меры пресечения)

Гор. Львов „23” июля 1940 г. Я, Начальник 2-го отд. ЭКО УНКВД
(отдел органа)
по Львовской области Лейтенант Госбезопасности СПИРИДОНОВ
(полное и фамилия)
рассмотрев поступившие в УНКВД материалы о проступной деятель-
ности:

Фамилия ОБЕРТИНСКА
Имя и отчество Беата Вацславовна
Год рождения 1898 **место рождения** г. Львов
Профессия и специальность помещица
Место работы и должность пом. библиотекаря школы № 20
Парт. б/п
Образование среднее **нац. полька** гр-во СССР
Семейное положение вдова
Адрес г. Львов, ул. Калеча № 24 кв. 1

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

NAKAZ Nr _____

„23” lipca 1940 r.

Wydany przez Lwowski Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego
NKWD USRS tow. _____ na dokonanie rewizji i aresztowania
ob[ywate]lki Obertyńskiej Beaty c. Waclawa

Adres m. Lwów, Kalcza 24 m 1.

Zast[ępc]a Naczelnik[a] NKWD (—)
_____ obwodu

ZAŚWIADCZENIE _____

„ZATWIERDZAM”

Forma Nr 2

Zas[tępc]a Nacz[elnika] UNKWD
obwodu lwowskiego
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (MICHAJŁOW)
„23” lipca 1940 r.

Areszt sankcjonuję
(—)
„23” VII 1940 r.

POSTANOWIENIE

(o zastosowaniu środka prewencyjnego)

Mias[to] Lwów „23” lipca 1940 r. Ja, Naczelnik 2 Wydziału EKO
(oddział, organ)
UNKWD obwodu lwowskiego Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(stopień i nazwisko)
SPIRIDONOW rozpatrzywszy materiały, które wpłynęły do UNKWD
o przestępczej działalności:
Nazwisko OBERTYŃSKA
Imię i imię ojca Beata c. Waclawa
Rok urodzenia 1898 miejsce urodzenia m. Lwów
Zawód i specjalizacja obszarniczka
Miejsce pracy i funkcja pom[ocnica] bibliotekarza w Szkole Nr 20
Przynależność part[yjna] b/p
Wykształcenie średnie nar[odowość] Polka obywatelstwo ZSRB
Stan rodzinny wdowa
Adres m. Lwów, ul. Kalcza Nr 24 m. 1

НАШЕЛ: что **ОБЕРТИНСКА** ^(фамилия) подозревается в преступлениях предусмотренных 54 п. 13 ст. УК УССР и принимая во внимание, что **ОБЕРТИНСКА** ^(фамилия) находясь на свободе может уклониться от следствия и суда руководствуясь ст.ст. 143,145 и 156 УПК УССР

ПОСТАНОВИЛ:

Мерой пресечения способов уклонения от следствия и суда - **ОБЕРТИНСКОЙ** ^(фамилия, имя и отчество) Беата Вацлавовны избрать содержание под стражей, о чем объявить арестованному под расписку в настоящем постановлении.

В соответствии со ст. 144 УПК УССР, копию постановления направить Прокурору и передать начальнику тюрьмы для приобщения к личному тюремному делу.

Следователь

Нач. 2-го Отд. ЭКО
Лейтенант Госбезопасности
(—) (СПИРИДОНОВ)

„СОГЛАСЕН” Начальник

ЭКО УНКВД по ЛО
Старший Лейтенант Госбезопасности
(—) (ГИНЗБУРГСКИЙ)

Настоящее постановление мне объявлено „ ” 194 г.

^(подпись)

Протокол обыска

Мы, сотрудники Львовского УНКВД Шмидт, Аннохвердов на основании ордера № от июля 1940 года в присутствии понятого Тросчинской Казимиры Антоновной произвели обыск у г-ки Обертинской Беаты Вацлавовны, проживающая по улице Калеча 24, причем при обыске были изъяты следующие предметы:

- 1) Паспорт № 566395 серия I-ЖП.
- 2) Разная переписка.

Жалобы со стороны Обертинской на неправильное производство обыска не поступило.

Подпись лица у которого произведен обыск (—) Беата Обертинска
Понятая (—) К. Тросчинска
Производившие обыск: (—)
21/VI-1940 года. (—)

STWIERDZBEM: że **OBERTYŃSKA** jest podejrzana o przestępstwo
(nazwisko)
przewidziane 54 p. 13 art. KK USRS i biorąc pod uwagę, że **OBERTYŃSKA**
(nazwisko)
pozostając na wolności może uchylić się od śledztwa i sądu, kierując się
art. art. 143, 145 i 156 KPK USRS

POSTANOWIŁEM:

Za środek prewencyjny zabezpieczający przed uchyleniem się od śle-
dztwa i sądu **OBERTYŃSKIEJ** Beaty córki **Wacława** wybrać areszt, o czym
(nazwisko, imię i imię ojc.)
powiadomić aresztowaną za pokwitowaniem w niniejszym postanowieniu.

Zgodnie z art. 144 KPK USRS kopię postanowienia skierować do
Prokuratora oraz przekazać naczelnikowi więzienia w celu załączenia do
więziennych akt personalnych.

Śledczy Nacz[elnik] 2 Wyd[ziału] EKO
Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego
(—) (SPIRIDONOW)

„WYRAŻAM ZGODĘ” Naczelnik EKO UNKWD LO
Starszy Lejtenant Bezpieczeństwa Państw[owego]
(—) (GINZBURGSKI)

Niniejsze postanowienie zostało mi przedstawione „ ” 194 r.

(podpis)

Protokół rewizji

My, pracownicy lwowskiego UNKWD Szmidt, Annochwierdow, na pod-
stawie nakazu Nr z lipca 1940 roku, w obecności świadka Troszczyńskiej
Kazimierzy córki Antoniego przeprowadziliśmy rewizję u obywatelki Obe-
rtyńskiej Beaty córki Wacława zamieszkałej przy ul. Kalecza 24, w czasie
rewizji skonfiskowano następujące przedmioty:

- 1) Paszport Nr 566395 seria I-ŻP.
- 2) Różnego rodzaju korespondencja.

Obertyńska nie złożyła skargi na nieprawidłowo przeprowadzoną rewizję.

Podpis osoby, u której przeprowadzono rewizję (—) Beata Obertyńska

Świadek (—) K. Troszczyńska

Przeprowadzili rewizję: (—)

21/VII-1940 roku. (—)

НКВД УССР

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

1. Фамилия Обертинска
2. Имя и отчество Беата Вацлавовна
3. Год и место рождения Родился в 1898 году в г. Львове
область (край) район село гор.
4. Постоянное местожительство (адрес) г. Львов, Калеча 24
5. Профессия и специальность служащая
6. Последнее место службы и должность или род занятий
 - а) учреждение средняя школа № 20
Предприятие
 - б) должность пом. библиотекаря
 - в) звание -
 - г) в систему какого Наркомата, или другого руководящего органа входит
учреждение (предприятие) Наркомпрос
 - д) если не работает - когда уволен „ ” 19 г.
7. Партийная принадлежность
 - а) в прошлом б/п
 - б) в настоящее время б/п билет №
8. Национальность Польша
9. Гражданство (при отсутствии паспорта, указать какой документ удостоверяет
гражданство)
 - а) гражд. (подд.) СССР
 - б) паспорт № кем выдан
10. Образование (подчеркнуть и указать, что закончил) Высшее, ^д-среднее-^д,
нижшее
11. К какой общественной группе себя причисляет (подчеркнуть) Рабочих, слу-
жащих, колхозников, единоличников, кустарей, свободных профессий,
служащих культуры, иждивенцев, прочих помещица
12. Социальное происхождение (кем были отец и мать) служащие
13. Имущественное положение и чем занимался до 1929 года
 - а) имущ. пол. помещица
 - б) занятие
14. То же до 1917 года
 - а) имущ. полож. на иждивении родителей
 - б) занятие
15. Служба в царской армии и чин Не служила
16. Служба в белой армии (какой) и чин Не служила
17. Категория воинского учета (запаса) Не военнообязанная
18. Участие в к-р восстаниях и бандах (когда и где) Нет
19. Судимости (состоял ли под судом и следствием, где, когда, за что приговор)
Несудима

NKWD USRS

ANKIETA ARESZTOWANEGO

1. Nazwisko Obertyńska
2. Imię i imię ojca Beata c. Wacława
3. Rok i miejsce urodzenia Urodził się w 1898 roku w m. Lwowie
obwód (kraj) rejon wieś miasto
4. Stałe miejsce zamieszkania (adres) m. Lwów, Kalecza 24
5. Zawód i specjalizacja urzędnicza
6. Ostatnie miejsce pracy i funkcja lub rodzaj wykonywanej pracy
 - a) urząd Szkoła Średnia Nr 20
przedsiębiorstwo
 - b) funkcja pom[ocnica] bibliotekarza
 - c) stanowisko
 - d) jakiemu *Narkomatowi* lub innemu kierowniczemu organowi podlega urząd
(przedsiębiorstwo) *Narkompros*
 - e) jeżeli nie pracuje – kiedy został zwolniony „ ” 19 r.
7. Przynależność partyjna
 - a) w przeszłości b/p
 - b) obecnie b/p legitymacja Nr
8. Narodowość Polka
9. Obywatelstwo (w przypadku braku paszportu podać rodzaj dokumentu, który poświadcza obywatelstwo)
 - a) obyw[atel] (podd[any]) ZSRS
 - b) paszport Nr przez kogo wydany
10. Wykształcenie (podkreślić i podać co ukończył) wyższe, ^cśrednie^c, podstawowe
11. Do jakiej grupy społecznej zalicza siebie (podkreślić) robotników, urzędników, kolchoźników, pracujących indywidualnie, rzemieślników, wolnych zawodów, duchownych, pozostających na utrzymaniu, inne. obszarniczka
12. Pochodzenie społeczne (kim byli ojciec i matka) urzędnicy
13. Status majątkowy i czym zajmował się do 1929 roku
 - a) status majątkowy obszarniczka
 - b) rodzaj zajęcia
14. To samo do 1917 roku
 - a) status majątkowy na utrzymaniu rodziców
 - b) zajęcie
15. Służba w armii carskiej i stopień Nie służyła
16. Służba w białej armii (jakiej) i stopień Nie służyła
17. Kategoria ewidencji wojskowej (rezerwy) Nie podlega obowiązkowi służby wojskowej
18. Udział w powstaniach k-r i bandach (kiedy i gdzie) Nie
19. Karalność (czy był sądzony lub w śledztwie, gdzie, kiedy, za co, wyrok) Nie karana

20. Присоединялся ли к антисоветским партиям и организациям (меньшевики, с-р, анархисты, троцкисты, правые, националисты и т.д.) где и когда Нет
21. Состав семьи (о каждом указывать фамилию, имя, отчество, возраст, место работы и должность, адрес)
- отец умер в 1922 году
мать умерла в 1930 году
муж умер в 1937 году
жена
дети нет
- братья (сестры) Брат Казимир Вацлавович Вольский, 1896 г. рожд. врач-хирург, г. Варшава, Германия, сестра Анеля Вацлавовна Павликовска, 1901 г. рожд. художник, г. Закопане, Краковского воеводства, Германия

Личная подпись арестованного (—) Беата Обертинска

1. Особые внешние приметы арестованного среднего роста
2. Кем и когда арестован или откуда прибыл (номер ордера арестована 2 отд-нием ЭКО УНКВД по Львовск. обл. 23/VII-40 г.
3. Направлен в Львовскую тюрьму № 1.
4. Другие замечания

Должность, звание и фамилия сотрудника, опросившего арестованного и заполнившего анкету Нач. 2 отд-ния ЭКО УНКВД Лейтенант Госбезопасности Спиридонов

Подпис (—) Спиридонов

„24” июля 1940 г.

1. Социальная принадлежность
2. Отрасль хозяйства, госаппарата, культуры
3. Управление отдел
4. Политическая окраска
5. Характер преступления

Фамилия и подпись сотрудника
1-го Спецотдела

„ ” 19 г.

20. Czy przyłączał się do antysowieckich partii i organizacji (mienszewicy, s[ocjal-
ści]-r[ewolucjoniści], anarchiści, trockiści, prawicowcy, nacjonalści itd.) gdzie
i kiedy Nie
21. Skład rodziny (przy każdym podać nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce
pracy i funkcję, adres)
- ojciec zmarł w 1922 roku
matka zmarła w 1930 roku
mąż zmarł w 1937 roku
żona
dzieci nie ma
bracia (siostry) Brat Kazimierz Wolski syn Wacława, ur. w 1896 r., lekarz – chi-
rurg, m. Warszawa, Niemcy, siostra Aniela Pawlikowska córka Wacława, ur. 1901 r.,
malerka, m. Zakopane województwo krakowskie, Niemcy

Własnoręczny podpis aresztowanego (—) Beata Obertyńska

1. Zewnętrzne znaki szczególne aresztowanego wzrost średni
2. Przez kogo i kiedy został aresztowany lub skąd przybył (numer nakazu) are-
sztowana przez 2 Wydział EKO UNKWD obwodu lwowskiego 23/VII-40 r.
3. Został wysłany do lwowskiego Więzienia Nr 1
4. Inne uwagi

Funkcja, stanowisko i nazwisko pracownika, który przesłuchał areszto-
wanego i wypełnił ankietę Nacz[elnik] 2 Wydziału EKO UNKWD Lejte-
nant Bezpieczeństwa Państ[wowego] Spiridonow

Podpis (—) Spiridonow

„24” lipca 1940 r.

1. Pochodzenie społeczne
2. Gaięć gospodarki, aparatu państwowego, kultury
3. Zarząd oddział
4. Polityczne zabarwienie
5. Rodzaj przestępstwa

Nazwisko i podpis pracownika
1 Oddziału Specjalnego

„ ” 19 r.

УССР
**НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
 УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. Июля мес. 22 дня. Я, Нач. 2 отд-ния ЭКО УНКВД Спиридонов
(должность, наименование организации, фамилия)

допросил в качестве

1. Фамилия Обертинска
2. Имя и отчество Беата Вацлавовна
3. Дата рождения 1898 г.
4. Место рождения г. Львов.
5. Местожительство г. Львов, Калеча № 24 кв. № 1
6. Национальность и гражданство (подданство) полька, гражданство СССР
7. Паспорт
(когда и каким органом выдан, номер, категория и место присвоения)
8. Род занятий п/библиотекарь школы № 20.
(место службы и должность)
9. Социальное происхождение отец инженер, имел собственный дом в г. Львове,
(род занятий родителей и их имущественное положение)
Калеча 24.
10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции актриса и литераторка
 - б) после революции служащая
11. Состав семьи сестра Анеля Павликовская, 49 лет, проживает в г. Закопане,
(ближайшие родственники, и их имена, фамилии, адреса и род занятий)
Краковского воеводства. Брат Казимир Вольский, 44 лет, проживает в г. Варшава
– на территории Германии.

(—) Беата Обертинска

12. Образование (общее, специальное) Среднее и Артистическую школу.
13. Партийность (в прошлом и настоящем) б/п
14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции Нет
 - б) после революции Нет
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти Нет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Не военнообязанная
17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого Нет
18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) Нет
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях Нет
20. Сведения об общественно-политической деятельности

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Беата Обертинска

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. lipca miesiąca 22 dnia. Ja, Nacz[elnik] 2 Wydziału EKO UNKWD
(funkcja, nazwa organizacji, nazwisko)

Spiridonow przesłuchałem w charakterze

1. Nazwisko Obertyńska
2. Imię i imię ojca Beata c. Wacława
3. Data urodzenia 1898 rok
4. Miejsce urodzenia m. Lwów
5. Miejsce zamieszkania m. Lwów, Kalcza 24 m. I
6. Narodowość i obywatelstwo (poddanieństwo) Polka, obywatelstwo ZSRS
7. Paszport
8. Rodzaj zajęcia (kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia) p[omocnica] bibliotekarza Szkoły Nr 20
(miejsce pracy i funkcja)
9. Pochodzenie społeczne ojciec inżynier, posiadał własny dom w m. Lwowie, Kalcza 24
(rodzaj majątku rodziców i ich status majątkowy)
10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
 - a) przed rewolucją aktorka i literatka
 - b) po rewolucji urzędniczka
11. Skład rodziny siostra Aniela Pawlikowska, lat 49, mieszka w m. Zakopane
(imię krewni i ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj majątku) województwa krakowskiego. Brat Kazimierz Wolski, lat 44, mieszka w m. Warszawa — na terytorium Niemiec.

(—) Beata Obertyńska
12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) Średnie i szkoła artystyczna.
13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) b/p.
14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)
 - a) przed rewolucją Nie
 - b) po rewolucji Nie
15. Jakle posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej Nie
16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany Nie podlega obowiązkowi służby wojskowej
17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze Nie
18. Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze) Nie
19. Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach Nie
20. Informacje o działalności społeczno-politycznej

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Beata Obertyńska

Показания обвиняемого (свидетеля) Обертинской

„22” июля 1940 г.

Вопрос: Расскажите чем Вы занимались до 1-го Сентября 1939 года?

Ответ: До 1918 года я жила у родителей и училась в школе. В 1918 году я вышла замуж за Юзефа Обертинского, который имел поместье в Куликовском р-не в селе Однів², Львовской области, которое состояло примерно 700—800 моргов вместе с лесом, выпасом и пашней. Все это хозяйство обрабатывали наемной рабочей силой. На доход получаемый от своего поместья мы жили. Родители моего мужа также имели поместье в Краснянском р-не около с. Красне, примерно такого же размера. В 1927 году я с мужем развелась, после чего он вскоре умер и мне досталось только 180 гектар пахотной земли, остальная же земля пошла в распоряжение матери моего мужа.

Вопрос: Кто Ваши родственники и где они в настоящее время находятся?

Ответ: Я имела трех братьев и одну сестру. Старший брат Людвиг Вольский, проживал в г. Злочеве, имел в с. Перепельники³ свое поместье и одновременно работал в Злочевском старостве, умер в 1919 году⁴. Второй брат Юльиш Вольский учился на агронома и умер в 1926 г. Третий брат Казимир

Подпись (—) Беата Обертинска
Вольский в настоящее время проживает в г. Варшаве, работает врачом хирургом. Сестра Анеля Павликовска проживает в гор. Закопане, Краковского воеводства, занимается искусством. Брат Казимир и сестра Анеля в настоящее время находятся на территории занятой Германией.

Вопрос: Кто посещал Вас из крестьян после национализации Вашего имени?

Ответ: В конце 1939 года в декабре м-це приезжали в г. Львов бывшие батраки нашего поместья Лопатинский Стефан и Жепка, имя его не знаю, которые были всего лишь 10—15 м. так, что разговаривать с ними мне не пришлось.

Вопрос: Какое Вы имете имущество еще кроме поместья?

Ответ: В настоящее время имею в г. Львове на ул. Калеча 24, каменный двухэтажный дом из 9 комнат и кухни, и другой дом в местечке Сколе, Стрийского повята, одноэтажный деревянный на пять комнат.

Больше добавить ничего не могу.

Протокол мне прочитан вслух и мне понятен.

(—) Беата Обертинска

Допросил: Нач. 2 отд-ния ЭКО

Лейтенант Госбез.

(—) Спиридонов

Zeznania oskarżonego (świadka) Obertyńskiej

„22” lipca 1940 r.

Pytanie: Opowiedzcie, czym zajmowaliście się do 1 września 1939 roku?

Odpowiedź: Do 1918 r. mieszkałam z rodzicami i chodziłam do szkoły. W 1918 roku wyszłam za mąż za Józefa Obertyńskiego, który posiadał majątek w rejonie kulikowskim, we wsi Odniw² obwodu lwowskiego liczący około 700–800 morgów razem z lasem, pastwiskiem i ziemią uprawną. Całe to gospodarstwo było uprawiane przez najemną siłę roboczą. Żyliśmy z dochodu, który dawał majątek. Rodzice mego męża również mieli majątek w rejonie kraśniańskim koło w[si] Krasne, mniej więcej takiej samej wielkości. W 1927 roku rozwiodłam się z mężem, po czym wkrótce zmarł i przypadło mi tylko 180 hektarów ziemi uprawnej, pozostała ziemia znalazła się w dyspozycji matki mego męża.

Pytanie: Kim są wasi krewni i gdzie obecnie przebywają?

Odpowiedź: Miałam trzech braci i jedną siostrę. Starszy brat, Ludwik Wolski, mieszkał w m. Złoczowie, miał we wsi Pieriepielczyki³ swój majątek i jednocześnie pracował w złoczowskim starostwie, zmarł w 1919 roku⁴. Drugi brat Juliusz Wolski uczył się na agronoma i zmarł w 1926 roku. Trzeci brat Kazimierz

Podpis (—) Beata Obertyńska

Wolski obecnie mieszka w m. Warszawie, pracuje jako lekarz chirurg. Siostra, Aniela Pawlikowska, mieszka w mieś[cie] Zakopane, województwa krakowskiego, zajmuje się malarstwem. Brat Kazimierz i siostra Aniela obecnie znajdują się na terenach zajętych przez Niemcy.

Pytanie: Kto z chłopów odwiedzał was po nacjonalizacji waszego majątku?

Odpowiedź: W końcu 1939 roku w grudniu przyjeżdżali do m. Lwowa byli parobkowie z naszego majątku, Łopatyński Stefan i Rzepka, nie znam jego imienia, którzy pojawili się na 10–15 minut, więc nie miałam możliwości z nimi porozmawiać.

Pytanie: Jakie jeszcze mienie macie oprócz majątku?

Odpowiedź: Obecnie mam w m. Lwowie przy ul. Kalcza 24 murowany, dwupiętrowy dom, który składa się z 9 pokoi i kuchni oraz jeszcze jeden dom w miasteczku Skole powiatu stryjskiego, jednopiętrowy, drewniany składający się z pięciu pokoi. Więcej nic nie mam do dodania.

Protokół został mi przeczytany na głos i jest dla mnie zrozumiały.

(—) Beata Obertyńska

Przesłuchał: Nacz[elnik] 2 Wydziału EKO

Lejtenant Bezpiecz[erstwa] Państ[wowego] (—) Spiridonow

Показания обвиняемого («свидетеля») Обертинской Беаты Вацлавовны
„3” Августа 1940 г.

Вопрос: Вам предъявляется обвинение по ст. 54-13 УК УССР в том, что вы являлись помещицей — эксплуатировали крестьян и что скрывали от органов Советской власти свое социальное положение.

Вы подтверждаете их?

Ответ: Да, признаю что являлась помещицей и в нашем имении действительно работали батраки. Свое социальное положение до дня моего ареста я скрывала. Все это я подтверждаю.

Вопрос: Где находятся Ваши родные и близкие родственники?

Ответ: Мой отец умер в 1922 году, а мать в 1926 году. До возникновения войны в г. Варшаве проживал мой брат Вольский Казимир по специальности — врач. Живет ли он сейчас там — мне неизвестно.

Подпись (—) Беата Обертинска

В г. Закопане (Германия) проживала моя сестра Павликовская Анеля замужем она за помещиком Павликовским Михаилом.

Больше из близких родственников у меня никого нет.

Вопрос: В каких политических партиях Вы состояли?

Ответ: Ни в одной из политических партий, существовавших в бывшей Польше, я не состояла.

Протокол с моих слов записан верно и мне лично прочитан, в чем расписываюсь.

(—) Беата Обертинска

Допросил:

Ст. опер. упол. II-го отд. ЭКО

Сержант Гос. Без.

(—) (Шмидт)

Показания обвиняемого (свидетеля) Обертинской Беаты Вацлавовны
„29” Августа 1940 г.

Допрос начат 21 час.

Вопрос: Вы подтверждаете, что скрывали от органов Советской власти свое социальное положение?

Ответ: Да, признаю, что с установлением Советской власти до дня моего ареста скрывала, что являлась помещицей.

Вопрос: Чем Вы это можете объяснить?

Ответ: Объяснить это могу тем, что я сама по специальности актриса, окончила школу актеров в г. Варшаве и работала в театре в г. Льво-ве до 1936 года. С мужем своим я разошлась и поэтому я решила не считать себя помещицей.

**Zeznania oskarżonego (f-świadka-f) Obertyńskiej Beaty córki Wacława
„3” sierpnia 1940 r.**

Pytanie: Wnosi się przeciwko wam oskarżenie z art. 54-13 KK USRS o to, że byłyście obszarniczką, wyzyskiwałyście chłopów i ukrywałyście przed organami Władzy Sowieckiej swoje pochodzenie społeczne. Czy potwierdzacie to oskarżenie?

Odpowiedź: Tak, przyznaję, że byłam obszarniczką i że w naszym majątku rzeczywiście pracowali parobcy. Swoje pochodzenie społeczne ukrywałam do dnia aresztowania. Potwierdzam to wszystko.

Pytanie: Gdzie przebywają wasi krewni i bliscy?

Odpowiedź: Ojciec zmarł w 1922 roku, a matka w 1926 roku. Do wybuchu wojny w m. Warszawie mieszkał mój brat, Wolski Kazimierz, z zawodu lekarz. Nie wiem czy nadal tam żyje.

Podpis (—) Beata Obertyńska

W m. Zakopane (Niemcy) mieszkała moja siostra, Pawlikowska Aniela, która była żoną obszarnika Pawlikowskiego Michała.

Nie mam więcej bliskich krewnych.

Pytanie: Do jakich partii politycznych należałyście?

Odpowiedź: Do żadnej partii politycznej, które istniały w byłej Polsce nie należałam.

Protokół sporządzono prawidłowo na podstawie moich słów i został mi odczytany, co poświadczam podpisem.

(—) Beata Obertyńska

Przesłuchał: St[arszy] Oficer Operacyjny II Wydziału EKO
Sierżant Bezpiecz[ęstwa] Państw[owego]

(—) (Szmidt)

**Zeznania oskarżonego (świadka) Obertyńskiej Beaty córki Wacława
„29” sierpnia 1940 r.**

Przesłuchanie rozpoczęło o godzinie 21.

Pytanie: Czy potwierdzacie, że ukrywałyście swoje pochodzenie społeczne przed organami Władzy Sowieckiej?

Odpowiedź: Tak, przyznałam się, że od momentu ustanowienia Władzy Sowieckiej do dnia mego aresztowania ukrywałam, że jestem obszarniczką.

Pytanie: Jak możecie to wytłumaczyć?

Odpowiedź: Mogę to wytłumaczyć tym, że jestem z zawodu aktorką, ukończyłam szkołę aktorską w m. Warszawie i pracowałam w teatrze w m. Lwowie do 1936 roku. Rozwiodłam się z mężem i dlatego postanowiłam nie uważać siebie za obszarniczkę.

Вопрос: Следствие располагает данными, что Вы своими антисоветскими действиями способствовали развалу колхоза в селе Видиев Куликовского района, где раньше было Ваше поместье. Вы это подтверждаете?

(—) Беата Обертинска

Ответ: Это я категорически отрицаю, так как никакой антисоветской деятельностью я никогда не занималась.

Вопрос: Это неправда. Вы скрываете от следствия свои связи с лицами, через которых проводили антиколхозную работу. Настаиваем дать по существу правдивые показания?

Ответ: Ничего я от следствия не скрываю, а говорю только правду, что никогда антиколхозной деятельностью не занималась и о никаких лицах мне ничего не известно.

Вопрос: А Лопатинского Стефана и Жепка Яна Вы знаете?

Ответ: Да, знаю, указанные лица работали у меня в поместье.

Вопрос: Лопатинский и Жепка посещали Вас?

Подпись (—) Беата Обертинска

Ответ: Лично меня Лопатинский и Жепка не посещали, но когда они приехали из села Видиев в г. Львов по своим делам, они заходили ко мне. Я с ними беседовала, интересовалась как они живут и что вообще слышно в селе. Других разговоров у меня с ними не было.

Протокол с моих слов записан верно и мне прочитан, в чем расписываюсь.

(—) Беата Обертинска

Допросил:

Ст. Опер. упол. II-го отд. ЭКО
Сержант Гос. Без.

(—) (Шмидт)

Допрос окончен в 24.00.

Форма № 24

УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. Июля мес. 20 дня. Я, Ст. оп. уп. Куликовского РО НКВД Разумов
(должность, наименование организации, фамилия)

допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия Волошко

2. Имя и отчество Михаил Семенович

Pytanie: Śledztwo dysponuje danymi, z których wynika, że swą antysowiecką działalnością przyczyniłyście się do rozbicia kolchozu we wsi Widiw rejonu kulikowskiego, gdzie poprzednio był wasz majątek. Czy potwierdzacie to?

(—) Beata Obertyńska

Odpowiedź: Kategoriecznie temu zaprzeczam, ponieważ nigdy nie zajmowałam się żadną działalnością antysowiecką.

Pytanie: To nieprawda. Ukrywacie przed śledztwem swe kontakty z osobami, przy pomocy których prowadziłyście działalność antykolchozową. Nalegamy, abyście złożyła prawdziwe zeznania co do istoty sprawy.

Odpowiedź: Niczego przed śledztwem nie ukrywam, mówię jedynie prawdę, że nigdy nie zajmowałam się działalnością antykolchozową. O żadnych osobach nic nie wiem.

Pytanie: A czy znacie Łopatyńskiego Stefana i Rzepkę Jana?

Odpowiedź: Tak, znam. Wymienione osoby pracowały u mnie w majątku.

Pytanie: Czy Łopatyński i Rzepka odwiedzili was?

Podpis (—) Beata Obertyńska

Odpowiedź: Osobiście nie odwiedzali mnie Łopatyński i Rzepka, ale gdy przyjechali oni w swoich sprawach ze wsi Widiw do m. Lwowa, wstąpili do mnie. Rozmawiałam z nimi, interesowałam się jak żyją i co w ogóle słychać we wsi. Innych rozmów z nimi nie prowadziłam.

Protokół sporządzono prawidłowo na podstawie moich słów i został mi odczytany, co poświadczam podpisem.

(—) Beata Obertyńska

Przesłuchał: St[arszy] Oficer Operacyjny II Wydziału EKO
Sierżant Bezp[ieczeństwa] Państw[owego]
(—) (Szmidt)

Przesłuchanie zakończono o godzinie 24⁰⁰.

Forma Nr 24

**USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO**

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. lipca miesiąca 20 dnia. Ja, St[arszy] oficer operacyjny kulikowskiego RO NKWD Razumow przesłuchałem w charakterze świadka

1. Nazwisko Wołoszko
2. Imię i imię ojca Mychajło s. Semena

3. Дата рождения 1902 г.р.
 4. Место рождения с. Виднев, Куликовский р-н Львов. обл.
 5. Местожительство --
 6. Национальность и гражданство (подданство) украинец
 7. Паспорт
(когда и каким органом выдан, номер, категория и место присвоения)
 8. Род занятий работает при колхозе им. Шевченко кузнецом.
(место службы и должности)
 9. Социальное происхождение Отец и мать до 1914 г. занимались сельским хозяйством, а отец также работал кузнецом. Отец умер в 1915 г.
(род занятий родителей и их имущественное положение)
 10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции занимались с/хоз.
 - б) после революции занималась мать дома по хозяйству.
 11. Состав семьи Мать Софья, жена Катерина Кушпит, сын Владислав, сын Стефан,
(полные родственники, и их имена, фамилии, адреса и род занятий)
сын Роман.
- (—) Волошко Михайло
12. Образование (общее, специальное) два класса
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) б.п.
 14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции не судился
 - б) после революции не судился
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти не имеет
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Снят с военного учета по зрению
 17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого не имеет
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) не служил
 19. Участие в бандх, к-р организациях и восстаниях не участвовал
 20. Сведения об общественно-политической деятельности не имеет

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Волошко Михайло

Показания "обвиняемого" (свидетеля) Волошко Михайл Семенович
„20” июля 1940 г.

Вопрос: Гр-н Волошко, расскажите как Вы знаете кр-на Вашего с. Виднев Радоманского Стаха Петровича?

Ответ: Я Радоманского Стаха знаю с детства, как односельчанина, его родители при существовании Польши работали по найму у помещика Обертынского, сам Радоманский Стах до прихода Кр. армии также работал у помещика Обертынского в с. Виднев, работал на лошадях помещика и чаще всего возил молоко в г. Львов. При

3. **Data urodzenia** 1902 rok
4. **Miejsce urodzenia** wieś Widniew rejonu kulikowskiego ob[odu] lwow[skiego]
5. **Miejsce zamieszkania** – “ –
6. **Narodowość i obywatelstwo (poddanieństwo)** Ukrainiec
7. **Paszport**
(kiedy i przez jaki organ w ydanym, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. **Rodzaj zajęcia** pracuje w kolchozie im. Szewczenki jako kowal.
(miejsce pracy i funkcja)
9. **Pochodzenie społeczne** Ojciec i matka do 1914 r. zajmowali się rolnictwem, a ojciec również był kowalem. Ojciec zmarł w 1915 r.
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
10. **Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)**
 - a) przed rewolucją zajmowali się rolnictwem
 - b) po rewolucji matka zajmowała się gospodarstwem w domu
11. **Skład rodziny** Matka Sofia, żona Kateryna Kuszpit, syn Władysław, syn Stefan, syn Roman.
(liczby braci i ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)

(—) Wołoszko Mychajło

12. **Wykształcenie (ogólne, zawodowe)** dwie klasy
13. **Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie)** b.p.
14. **Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)**
 - a) przed rewolucją nie karany
 - b) po rewolucji nie karany
15. **Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej** nie posiada
16. **Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany** Skreślony z ewidencji z powodu wzroku
17. **Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich)** kiedy i w jakim charakterze nie ma
18. **Służba w białych i w in. armiach k-r** (kiedy, w jakim charakterze) nie służył
19. **Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach** nie uczestniczył
20. **Informacje o działalności społeczno-politycznej** nie ma

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwane, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Wołoszko Mychajło

Zeznania ^foskarżonego^f (świadka) Wołoszki Mychajła Semenowicza

„20” lipca 1940 r.

Pytanie: Obywatelu Wołoszko, opowiedzcie jak dalece znacie chłopca z waszej wsi Widniew, Radomanskiego Stacha syna Piotra?

Odpowiedź: Radomanskiego Stacha znam od dzieciństwa, jako że pochodzi z tej samej wsi. Za czasów Polski jego rodzice pracowali jako najemni u obszarnika Obertyńskiego, sam Radomanski Stach do przyjscia Ar[mii] Czer[wonej] również pracował u obszarnika Obertyńskiego we w[si] Widniew, pracował przy koniach obszarnika i najczęściej woził mleko do m. Lwowa. Z chwilą przyjscia Armii Czer[wonej], kiedy obszarniczka Obertyńska była zmuszona zostawić swoje gospodarstwo, Radomanski Stach przy podzia-

приходе Кр. армии, когда помещица Обертынская свое хозяйство вынуждена была оставить, Радоманский Стах, при разделе земли и хозяйства Кр. армией, получил одного коня, воз, корову, упряж на лошадей и земли получил 6 моргов. До марта м-ца с.г. Радоманский работал на своем хозяйстве, которое он получил от Сов. Власти в дни прихода Кр. Армии.

Подпись (—) Михайло Волошко

Вопрос: Как реагировал на организацию колхоза в Вашем селе Радоманский Стах и когда он вступил в колхоз?

Ответ: В начале организации колхоза, Радоманский вступать в члены колхоза совершенно не хотел и говорил, что он хочет быть единоличником, но через некоторое время Радоманский Стах вступил в колхоз, где первое время был ездовым, а последнее время был конюхом колхоза.

Вопрос: Радоманский Стах был членом с/совета и почему его сняли?

Ответ: Радоманский Стах был членом комитета около одного месяца, но когда стал у нас с/совет его, как несправившегося сняли.

Вопрос: Нам известно, что якобы Радоманский являясь головой комитета, возил молоко в г. Львов к помещице, у которой работал при Польше, что вы можете сказать по этому вопросу?

Ответ: Сказать точно, что Радоманский Стах возил молоко во Львов к помещице Обертынской, у которой работал при Польше, я сам лично не видел, а слышал эти разговоры

Подпись (—) Волошко Михайло

по селу Видневу от ряда крестьян, фамилии назвать я сейчас не могу, т.к. не помню. Мне известно, что он действительно был некоторое время головой комитета, но возил ли он в это время молоко к помещице Обертынской я не знаю.

Вопрос: Нам известно, что Вы однажды вместе с Радоманским ездили во Львов с удобрением, которое продавали, и были у помещицы Обертынской, расскажите зачем Вы были у ней и ее адрес?

Ответ: Я с Радоманским ездил во Львов продавать удобрение, когда это было, я сейчас непомню, помню, что в те дни организовывались с/советы, но мы у помещицы Обертынской не были, мне только Радоманский рассказал где она живет и просил узнать кто у ней есть из приезжих или нет.

Вопрос: Значит Вы узнали ее адрес и проверили, кто у нее в тот день был приехавши из с. Виднева?

Ответ: Я сходил посмотрел кто там приехал, но только догадываюсь по саям, что у помещицы был в квартире Романовский Федор и быв-

le ziemi i gospodarstwa przez Armię Czerwoną otrzymał jednego konia, wóz, krowę, uprząż końską i 6 morgów ziemi. Do marca br. Radomanski pracował na swoim gospodarstwie, które otrzymał od Władzy Sowieckiej w dniu nadejścia Armii Czer[wonej].

Podpis (—) Mychajło Wołoszko

Pytanie: Jak Radomanski Stach reagował na utworzenie kolchozu w waszej wsi i kiedy do niego wstąpił?

Odpowiedź: Z początku, gdy organizowano kolchoz, Radomanski kategorycznie nie chciał do niego wstępować i mówił, że chce być gospodarzem indywidualnym, ale po pewnym czasie Radomanski Stach wstąpił do kolchozu, gdzie początkowo był woźnicą, a ostatnio stajennym.

Pytanie: Radomanski Stach był członkiem rady wiejskiej, dlaczego go zwolniono?

Odpowiedź: Radomanski Stach był członkiem komitetu przez jeden miesiąc, ale gdy powstała u nas rada wiejska został zwolniony, ponieważ nie radził sobie.

Pytanie: Wiadomo nam, że Radomanski stojąc na czele komitetu rzekomo woził mleko do m. Lwowa obszarniczce, u której pracował za czasów Polski. Co możecie powiedzieć na ten temat?

Odpowiedź: Nie mogę powiedzieć na pewno, że Radomanski Stach woził mleko do Lwowa obszarniczce Obertyńskiej, u której pracował za czasów Polski, ponieważ osobiście tego nie widziałem, jedynie słyszałem jak mówili o tym

Podpis (—) Wołoszko Mychajło

we wsi Widniewie niektórzy chłopci, ich nazwisk nie mogę teraz podać, bo nie pamiętam. Wiem, że rzeczywiście przez pewien czas stał na czele komitetu, ale nie wiem, czy woził wówczas mleko obszarniczce Obertyńskiej.

Pytanie: Wiadomo nam, że wy pewnego razu razem z Radomanskim jeździliście z nawozem do Lwowa, żeby go tam sprzedać i byliście u obszarniczki Obertyńskiej. Powiedzcie, po co u niej byliście i [jaki jest] jej adres?

Odpowiedź: Jeździłem z Radomanskim do Lwowa, żeby sprzedać nawóz, kiedy to było nie pamiętam teraz. Pamiętam, że było to wtedy, gdy organizowały się rady wiejskie, ale nie byliśmy u obszarniczki Obertyńskiej. Radomanski powiedział mi tylko gdzie ona mieszka i prosił dowiedzieć się, czy jest u niej ktoś z przyjezdnych czy nie.

Pytanie: A więc dowiedzieliście się jej adresu i sprawdziliście kto tego dnia przyjechał do niej ze w[si] Widniewa?

Odpowiedź: Poszedłem zobaczyć kto tam przyjechał, ale tylko domyśliłem się z wyglądu sań, że w mieszkaniu obszarniczki byli Romanowski

шая служанка помещицы, фамилию я ее не знаю. Адрес, где живет, я не помню, знаю, что ул. Калеча.

(—) Михайло Волошко

Вопрос: После того, как вы узнали кто к ней приехал, что Вам сказал Радоманский и куда вы с ним поехали?

Ответ: Когда я ему рассказал, что по саням, которые были у дома, где живет помещица, были из фильварка, а приехал на них Романовский Федор, мы поехали домой в с. Виднев.

Вопрос: Сколько время Радоманский работал конюхом и как он относился к этому участку работы?

Ответ: Радоманский Стах работал до последнего времени старшим конюхом, т.е. он был конюхом около одного м-ца.

Вопрос: Расскажите о известных Вам фактах его антисовет. агитации против колхозов и в чем они вырожались?

Ответ: Мне факты антисоветской деятельности со стороны Радоманского не известны.

Вопрос: Кто еще может подтвердить, что Радоманский возил молоко во Львов к помещицы Обертынской?

Ответ: Я не могу сказать, кто об этом знает, т.к. я сам не знаю.

Протокол записан с моих слов правильно и мне прочитан в чем и расписываюсь.

(—) Волошко Михайло

Форма № 24

УССР

**НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. Июля мес. 20 дня. Я, Ст. опер. уп. Куликовского [...] Разумов
(должность, наименование организации, фамилия)

допросил в качестве

1. Фамилия Романовская
2. Имя и отчество Анастасия Васильевна
3. Дата рождения 1918 г.р.
4. Место рождения с. Крехов, Жолкевский р-н Львов. обл.
5. Место жительства с. Виднев, Куликовский р-н, Львов. обл.
6. Национальность и гражданство (подданство) украинка
7. Паспорт
(номер и наименование выдав. органа, номер, категория и место присвоения)
8. Род занятий член колхоза им. Шевченко, с. Виднев
(наименование службы и должности)

Fiodor i jej była służąca, której nazwiska nie znam. Nie pamiętam adresu, wiem że to ul. Kalcza.

(—) Mychajło Wołoszko

Pytanie: Co wam powiedział Radomanski i dokąd z nim pojechaliście po tym, jak dowiedzieliście się kto do niej przyjechał?

Odpowiedź: Po tym jak powiedziałem mu że sanie, które stoją pod domem obszarniczki wskazują iż byli u niej z folwarku i że przyjechał nimi Romanowski Fiodor, pojechaliśmy do domu do w[si] Widniew.

Pytanie: Jak długo Radomanski był stajennym i jaki miał stosunek do tej pracy?

Odpowiedź: Radomanski Stach pracował ostatnio jako starszy stajenny, to znaczy był stajennym przez około jeden miesiąc.

Pytanie: Opowiedzcie o znanych wam faktach dotyczących jego agitacji antysowieckiej skierowanej przeciwko kołchozom i na czym to polegało?

Odpowiedź: Nie znam faktów dotyczących antysowieckiej działalności Radomanskiego.

Pytanie: Kto jeszcze może potwierdzić, że Radomanski woził mleko do Lwowa obszarnicze Obertyńskiej?

Odpowiedź: Nie mogę powiedzieć kto o tym wie, ponieważ sam nie wiem.

Protokół sporządzono na podstawie moich słów prawidłowo i został mi odczytany, co poświadczam podpisem (—) Wołoszko Mychajło

Forma Nr 24

USRS

**LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO**

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. lipca miesiąca 20 dnia. Ja, St[arszy] oficer operacyjny kulikowski [...] Razumow przesłuchałem w charakterze

1. Nazwisko Romanowska
2. Imię i imię ojca Anastazja c. Wasyla
3. Data urodzenia ur. 1918 r.
4. Miejsce urodzenia w[ieś] Krechów rejon żółkiewski obwodu lwow[skiego]
5. Miejsce zamieszkania w[ieś] Widniew rejon kulikowski obw[ód] lwow[ski]
6. Narodowość i obywatelstwo (poddanie) Ukrainka
7. Paszport
(imię i przez jaki organ wydany, numer, kategoria, miejsce wystawienia)
8. Rodzaj zajęcia członek kołchozu im. Szewczenki, w[ieś] Widniew
(miejsce pracy i funkcja)
9. Pochodzenie społeczne z chłopów biedniaków
(rodzaj zajęć rodziców i ich status majątkowy)

9. Социальное происхождение из крестьян-бедняков
(род занятий родителей и их имущественное положение)
10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
а) до революции родители до 1917 г. работали по найму, безземельные
б) после революции безземельные – работали по найму
11. Состав семьи Муж Иосиф, работает на спиртном з-де чернорабочий
(близкие родственники, и их имена, фамилии, адреса и род занятий)

XX

за неграмотного (—)

12. Образование (общее, специальное) неграмотная
13. Партийность (в прошлом и настоящем) б/п
14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
а) до революции не судилась
б) после революции не судилась
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти не имеет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете не состоит на учете
17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого не служила
18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) не служила
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях не участвовала
20. Сведения об общественно-политической деятельности не имеет

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

XX

за неграмотного (—)

Об ответственности по ст. 89 УК УССР свидетель предупрежден.

Показания обвиняемого (свидетеля) Романовская Анастасия Ивановна
„20” июля 1940 г.

- Вопрос: Вы гр-ка Романовская Анастасия давно живете в с. Видневе?
- Ответ: Я до августа м-ца 1939 года жила в с. Крехове Жолкевский р-н, в августе вышла замуж за Романовского Иосифа и стала жить в с. Видневе Куликовский р-н. Львов. обл.
- Вопрос: Какое было у Вас хоз-во до прихода Кр. Армии и чем Вы занимались с мужем?
- Ответ: Как мой муж Романовский Иосиф, а также и я в своем хоз-ве ничего не имели, работали у помещицы Обертинской и жили у нее на фильварке.
- Вопрос: До какого времени помещица Обертинская жила в с. Видневе и сколько времени Вы у ней работали с мужем?
- Ответ: Я с мужем работала у помещице Обертинской до дня прихода Красной Армии, с приходом Кр. армии Обертинская выехала из

10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
 a) przed rewolucją rodzice do 1917 r. pracowali jako najemni, bezrolni
 b) po rewolucji bezrolni, pracowali jako najemni
11. Skład rodziny Mąż Josif, pracuje w gorzelnii jako robotnik niewykwalifikowany.
 (kiedy kawał i ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj majątku)

XX

za niepiśmienną (—)

12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) niepiśmienna
 13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) b/p.
 14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)
 a) przed rewolucją nie karana
 b) po rewolucji nie karana.
 15. Jakle posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej nie posiada
 16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany nie jest w ewidencji
 17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze nie służyła
 18. Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy i w jakim charakterze) nie służyła
 19. Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach nie brała udziału
 20. Informacje o działalności społeczno-politycznej nie ma

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

XX

za niepiśmienną (—)

Świadek został uprzedzony o odpowiedzialności przewidzianej art. 89 KK USRS.

Zeznania oskarżonego (świadka) Romanowska Anastazja córka Iwana
 „20” lipca 1940 r.

Pytanie: Czy wy, obywatelka Romanowska Anastazja, dawno mieszkacie we w[si] Widniewie?

Odpowiedź: Do sierpnia 1939 roku mieszkałam we w[si] Krechowie rejonu żółkiewskiego, w sierpniu wyszłam za mąż za Romanowskiego Josifa i zamieszkałam we w[si] Widniewie rejonu kulikowskiego obwodu lwowskiego.

Pytanie: Jakie mieliście gospodarstwo do nadejścia Armii Czerwonej i czym zajmowaliście się z mężem?

Odpowiedź: Zarówno mój mąż Romanowski Josif jak i ja niczego nie mieliśmy w swoim gospodarstwie, pracowaliśmy u obszarniczki Obertyńskiej i mieszkaliśmy w jej w folwarku.

Pytanie: Do kiedy obszarniczka Obertyńska mieszkała we w[si] Widniewie i jak długo pracowaliście u niej wraz z mężem.

Odpowiedź: Pracowaliśmy z mężem u obszarniczki Obertyńskiej do przyścia Armii Czerwonej, po nadejściu Armii Czerwonej Obertyńska wy-

Виднева в гор. Львов, а я осталась работать в ее фильварке у Каспера Иосифа,

Подпись ХХ
за неграмотного (—)

который был управляющим ее имением.

Вопрос: Сколько времени управляющий Каспер жил в имении помещицы Обертинской и где он в настоящее время?

Ответ: До весны 1940 г. Каспер жил в с. Видневе, весной он выехал в с. Мокротыно Жолкевский р-н и работает агрономом.

Вопрос: Вы были у помещицы Обертинской в гор. Львове, когда и сколько раз?

Ответ: Я у Обертинской никогда во Львове не была и не знаю где она живет.

Вопрос: Кто был конюхом помещицы Обертинской и где он сейчас живет?

Ответ: Конюхом был Радоманский Стах, в настоящее время он член колхоза живет в с. Видневе, работает он сейчас при колхозе тоже старшим конюхом.

Вопрос: Назовите фамилии жителей с. Виднев, которые возили во Львов к Обертинской молоко и дрова.

Ответ: То, что ей возили молоко и дрова я об этом слышала, но кто возил, я не знаю. Знаю, что Радоманский был верный ее слуга и возможно, что он ей возил молоко и дрова.

Подпись ХХ
за неграмотного (—)

Вопрос: Кто еще к помещице Обертинской из ее работников возил молоко во Львов?

Ответ: В ее имении работал также батрак с. Виднева, Жепко Иван, который ей т.е. помещице возил молоко и другие продукты.

Вопрос: Откуда Вам известно, что Жепко Иван возил молоко и когда это было?

Ответ: Мне это известно лично от Жепко И. т.к. он несколько раз зимой 1940 г. заходил к нам и говорил, что я еду во Львов и завезу Обертинской молоко.

Вопрос: Что Вам известно об помещице Обертинской?

Ответ: Я знаю только одно, что она живет во Львове, но где и чем она занимается мне неизвестно.

Протокол записан с моих слов правильно и мне прочитан.

ХХ
за неграмотного (—)

Допросил:

Ст. Опер. упол.
Сержант Гос. Без.
(—) Разумов

jechała z Widniewa do mias[ta] Lwowa, a ja nadal pracowałam w jej folwarku u Josifa Kaspera,

Podpis XX
za niepiśmienną (—)

który był rządcą w jej majątku.

Pytanie: Jak długo rządcą Kasper mieszkał w majątku Obertyńskiej i gdzie przebywa obecnie?

Odpowiedź: Do wiosny 1940 r. Kasper mieszkał we w[si] Widniewie, wiosną wyjechał do w[si] Mokrotyn rejonu żółkiewskiego i tam pracował jako agronom.

Pytanie: Czy byliście u obszarniczki Obertyńskiej w mieś[cie] Lwowie, kiedy i ile razy?

Odpowiedź: Nigdy nie byłam u Obertyńskiej we Lwowie i nie wiem gdzie ona mieszka.

Pytanie: Kto był stajennym u obszarniczki Obertyńskiej i gdzie on obecnie mieszka?

Odpowiedź: Stajennym był Radomanski Stach, obecnie jest członkiem kołchozu, mieszka we w[si] Widniewie, pracuje w kołchozie jako starszy stajenny.

Pytanie: Podajcie nazwiska mieszkańców w[si] Widniew, którzy wozili do Lwowa do Obertyńskiej mleko i drwa.

Odpowiedź: Słyszałam o tym, że wozili jej mleko i drwa, ale nie wiem kto. Wiem, że Radomanski był jej wiernym sługą, więc możliwe że woził jej mleko i drzewo.

Podpis XX
za niepiśmienną (—)

Pytanie: Kto jeszcze z pracowników obszarniczki Obertyńskiej woził mleko do Lwowa?

Odpowiedź: W jej majątku pracował również parobek ze w[si] Widniew, Rzepka Iwan, który jej tzn. obszarniczcze woził mleko i inną żywność.

Pytanie: Skąd wam wiadomo, że Rzepka Iwan woził mleko i kiedy to było?

Odpowiedź: Wiem to osobiście od Rzepki I., ponieważ zimą 1940 r. kilka razy zachodził do nas i mówił, że jedzie do Lwowa i zawiezie Obertyńskiej mleko.

Pytanie: Co wam wiadomo o obszarniczcze Obertyńskiej?

Odpowiedź: Wiem tylko, że mieszka we Lwowie, ale nie wiem gdzie i co robi.

Protokół sporządzono na podstawie moich słów prawidłowo i został mi przeczytany.

XX
za niepiśmienną (—)

Przesłuchał: St[arszy] oficer operacyjny
Sierżant Bez[pieczęstwa] Pań[stwowego]
(—) Razumow

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА УНКВД по Л.О.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МИХАЙЛОВ)

„22” IX 1940 г.

с

ж

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По следделу № 39711 по обвинению
ОБЕРТИНСКОЙ Беаты Вацлавовны
по ст. 54-13 УК УССР.

В Львовское Управление НКВД поступили данные о том, что в городе Львове по улице Калеча № 24 проживает помещица ОБЕРТИНСКАЯ Беата Вацлавовна, которая скрыла от органов Советской Власти свое социальное положение и добилась обманным путем получения Советского паспорта.

На основании этих данных ОБЕРТИНСКАЯ была арестована и привлечена к ответственности.

Произведенными следственными действиями установлено, что ОБЕРТИНСКАЯ до установления Советской Власти на Западной Украине являлась помещицей, имела свое имение в селе Виднев Куликовского района Львовской области. В личном пользовании имела: 570 гектаров пахотной земли, 95 га леса, 50 коров, 50 лошадей, водочный завод, паровую мельницу, 19 га рыбных озер. В имении ОБЕРТИНСКОЙ работало постоянных 30 человек батраков, а в период сельскохозяйственных работ количество батраков доходило до 60 человек (л.д. №8, 10, 12, 31, 32^а).

Следствием также установлено, что ОБЕРТИНСКАЯ своей враждебной деятельностью способствовала развалу колхоза в селе Виднив Куликовского района, организованного на базе ее поместья. Это подтверждается тем, что проживая в городе Львове ОБЕРТИНСКУЮ посещали жители села Виднив, избалованные в антиколхозной деятельности (ЛОПАТИНСКИЙ Стефан, ЖЕПКА Ян). (л.д. №20, 12, 13, 15, 16, 19, 20^а).

На следствии обвиняемая ОБЕРТИНСКАЯ признала, что скрыла свое социальное положение и подтвердила, что является помещицей. Факты своей антисоветской деятельности по развалу колхоза отрицает, однако признала что ее посещали отдельные крестьяне села Виднев (л.д. №10, 13^а).

Изобличается показаниями свидетелей: ВОЛОШКО М.С., л.д. №14-17^а, РОМАНОВСКАЯ Анастасия Васильевна, л.д. №18-20^а, МАЛИЦКИЙ Петр

„ZATWIERDZAM”
ZAS[TEPCA] NACZELNIKA UNKWD LO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (MICHAJŁOW)

„22” IX 1940 r.

g

h

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Do sprawy śledczej Nr 39711 z oskarżenia
OBERTYŃSKIEJ Beaty córki Wacława
z art. 54-13 KK USRS.

Do lwowskiego Zarządu NKWD wpłynęły informacje, iż w mieście Lwowie przy ulicy Kalecza Nr 24 mieszka obszarniczka OBERTYŃSKA Beata córka Wacława, która zataiła przed organami Władzy Sowieckiej swoje pochodzenie społeczne i uzyskała drogą kłamstwa sowiecki paszport.

Na podstawie wymienionych faktów OBERTYŃSKA została aresztowana i pociągnięta do odpowiedzialności.

W wyniku przeprowadzonych czynności śledczych ustalono, że OBERTYŃSKA do ustanowienia Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie była obszarniczką i miała swój majątek we wsi Widniw rejonu kulikowskiego obwodu lwowskiego. Osobiście użytkowała: 570 hektarów ziemi uprawnej, 95 ha lasu, 50 krów, 50 koni, gorzelnię, młyn parowy, 19 ha zarybionych jezior. W majątku OBERTYŃSKIEJ pracowało zatrudnionych na stałe 30 parobków, a w okresie prac polowych liczba parobków wznosiła się do 60 ludzi (k.s. *8, 10, 12, 31, 32*).

W śledztwie ustalono również, że wroga działalność OBERTYŃSKIEJ sprzyjała rozbiciu kołchozu we wsi Widniw rejonu kulikowskiego, który powstawał na bazie jej majątku. Potwierdza to fakt, że mieszkającą w mieście Lwowie OBERTYŃSKĄ odwiedzali mieszkańcy wsi Widniw, których działalność antykołchozowa została zdemaskowana (ŁOPATYŃSKI Stefan, RZEPKA Jan) (k.s. *20, 12, 13, 15, 16, 19, 20*).

W śledztwie oskarżona OBERTYŃSKA przyznała się, że zataiła swe pochodzenie społeczne i potwierdziła, że jest obszarniczką. Zaprzecza faktom mówiącym o jej antysowieckiej działalności ukierunkowanej na rozbicie kołchozu, przyznała się jednak do tego, że odwiedzali ją niektórzy chłopcy ze wsi Widniw (k.s. *10, 13*).

Demaskują ją zeznania świadków: WOŁOSZKO M.S. k.s. *14-17*, ROMANOWSKIEJ Anastazji córki Wasyla k.s. *18-20*, MALICKIEGO Piotra

Николаевич, л.д. *21-22*, БАНОВСКИМ Иосифом Алексеевичем л.д. *23-25*, МИХАЙЛЕНКО Михаилом Андреевичем л.д. *26-33*, МАНЧУК М. л.д. *40*.

На основании изложенного:

ОБЕРТИНСКАЯ Беата Вацлавовна, 1898 года рождения, уроженка города Львова, полька, с высшим образованием, помещица, до ареста работала в средней школе № 20 в качестве пом. библиотекаря, проживала в городе Львове по улице Калеча 24

в том, что являясь помещицей эксплуатировала крестьян, своими враждебными действиями способствовала развалу колхоза имени Шевченка в селе Виднив Куликовского р-на. Скрыла от органов Соввласти свое социальное положение и получила обманным путем паспорт то есть в преступлениях предусмотренных ст. 54-13 УК УССР.

На основании изложенного:

ПОЛАГАЛ-БЫ:

Следственное дело № 39711 по обвинению ОБЕРТИНСКОЙ Беаты Вацлавовны по ст. 54-13 УК УССР направить Прокурору для направления на Особое Совещание НКВД СССР.

СТ. ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ 2-го ОТД. ЭКО
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ШМИДТ)

„СОГЛАСЕН” НАЧАЛЬНИК ЭКО УНКВД ПО Л.О.
СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(ГИНЗБУРГСКИЙ)

СПРАВКА:

Обвиняемая ОБЕРТИНСКАЯ Б.В. содержится под стражей в тюрьме № 1 гор. Львова.

Вещдоков: планы расположения имени ОБЕРТИНСКОЙ.

Старший Оперуполномоченный 2-го От. ЭКО
Сержант Госбезопасности
(—) (ШМИДТ)

Составлено:
21/IX-40 года

syna Nikołaja k.s. *21-22^a, BANOWSKIEGO Josifa syna Aleksego k.s. *23-25^a, MICHAJLENKO Michaiła syna Andrieja k.s. *26-33^a, MANCZUK M. k.s. *40^a.

Na podstawie powyższego:

OBERTYŃSKA Beata córka Wacława, ur. w 1898 roku w mieście Lwowie, Polka, wykształcenie wyższe, obszarniczka, do aresztowania pracowała w Szkole Średniej Nr 20 jako pom[ocnica] bibliotekarza, zamieszkała w mieście Lwowie przy ulicy Kalecza 24

[zostaje oskarżona] o to, że będąc obszarniczką wyzyskiwała chłopów, swą wrogą działalnością sprzyjała rozbiciu kołchozu imienia Szewczenki we wsi Widniw rejonu kulikowskiego. Zataiła przed organami Władzy Sowieckiej swe pochodzenie społeczne i uzyskała posługując się kłamstwem paszport, to znaczy o przestępstwa przewidziane art. 54-13 KK USRS.

Na podstawie powyższego:

UWAŻAŁBYM:

Sprawę śledczą Nr 39711 z oskarżenia OBERTYŃSKIEJ Beaty córki Wacława z art. 54-13 KK USRS przekazać do Prokuratora w celu skierowania na Kolegium Specjalne NKWD ZSRS.

ST[ARSZY] OFICER OPERACYJNY 2 WYD[ZIAIU] EKO
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (SZMIDT)

„WYRAŻAM ZGODE” NACZELNIK EKO UNKWD LO
STARSZY LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(GINZBURGSKI)

INFORMACJA:

Oskarżona OBERTYŃSKA B.W. znajduje się w areszcie w Więzieniu Nr 1 w mieś[cie] Lwowie.

Dowody rzeczowe: plany lokalizacji majątku OBERTYŃSKIEJ.

Starszy Oficer Operacyjny 2 Wyd[ziału] EKO
Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (SZMIDT)

Sporządzono:
21/IX-40 roku

Примітки

- ^{a-a} Вписано від руки.
- ^{а-а} Підкреслено від руки.
- ^{с-с} Перекреслено від руки.
- ^б Кругла гербова печатка СРСР з написом довкола: Народний Комісаріат Внутрішніх Справ. Управління НКВД Львівської області.
- ^в Кругла нерозбірлива печатка.
- ^г Приписка від руки: Переписка как не имеющая ценности для следствия уничтожена. Ст. опер. упол. II-го отд. ЭКО. Сержант Гбезоп. (—) Шмидт.
- ^с Частково розбірлива приписка від руки: 5 років ИТЛ як елемент соціально небезпечний. Нерозбірливий підпис. 18/ХІІ-40.
- ^ж Частково розбірлива приписка від руки: 5 років. Нерозбірливий підпис. 4/V-41.

¹ Беата Обертинська, уроджена Вольська, нар. 18.7.1898 у Сколе біля Стрия. Поетеса, романістка, новелістка і акторка. Її батьки належали до галицької культурної еліти – мати Марія Вольська, відома поетеса, була дочкою Кароля Млодніцького, відомого маляря і рисувальника, батько – Вацлав Вольський, інженер, винахідник, один із піонерів нафтової промисловості в Галичині, одночасно співвидавець львівського „Слова Польського“, виявляв також зацікавленість гуманітарними науками. На пробудження письменницької пристрасті молодой Беати мали вплив не лише родинні атмосфера і традиції, але також приятельські взаємини з дружньою родиною Павліковських, яка оточувала своїм меценатством галицькі літературні і художні середовища. Різноманітність громадського життя на переломі ХІХ і ХХ віків у Галичині відобразили мати й дочка, Марія і Беата, у *Слогахдах*, виданих у Варшаві в 1974.

В 1918 вона одружилася з Юзефом Обертинським, власником маєтків Однув і Стронібаби під Львовом. Вона дебютувала в двадцятих роках як авторка ліричних творів. В 1933–1937 виступала на сценах львівських театрів. В 1937 одвідила. До 1940 мешкала у Львові. Свої драматичні переживання з тюрем і радянських таборів у Львові, Києві, Херсоні, Харкові, Старобільську і Воркуті описала в книжці *В домі неволі*, виданій на еміграції і у Польщі (наприклад, Варшава, 1991). Багато місця вона присвятила в ній співув'язненій Ізабелі Заруській (див. док. № 4, с. 151). 26.2.1942 вона рушила з колгоспу під Бухарою, останнього етапу її примусового поневіряння по величезних територіях СРСР, до Гузару в Узбекистані, де знаходився Запасний центр Допоміжної служби жінок (ПСК – Pomocnicza Sluzba Kobiet) АП в СРСР. Через місяць, в рамках військової евакуації, вона потрапила до Паклеві в Персії. Як солдат ПСК пройшла бойовий шлях 2 Польського корпусу на Італійському фронті. Після війни поселилася в Лондоні. Померла 2.5.1980.

² Однів, Відів, Відів, Відів, Відів, Відів – перекручене написання української назви маєтку Однув Жовківського пов., який належав Обертинським.

³ В дійсності Людвік Вольський був розстріляний гайдамаками 1.4.1919 у замку у Золочові.

⁴ Правильно: Перепельники Зборівського пов. Тернопільського воєводства.

Przypisy

- a-a wpisano odręcznie
- e-e podkreślono odręcznie
- f-f skreślono odręcznie
- b pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych. Zarząd NKWD obwodu lwowskiego
- c pieczęć okrągła nieczytelna
- d notatka odręczna: Korespondencję, jako nie przedstawiającą wartości dla śledztwa, zniszczono. St. ofic. oper. II-go wydz. EKO. Sierżant bezp. państw. (—) Szmidt
- g notatka odręczna częściowo czytelna: 5 lat ITL jako element społecznie niebezpieczny. Podpis nieczytelny. 18/XII-40
- h notatka odręczna częściowo czytelna: 5 lat. Podpis nieczytelny. 4/V-41

¹ Beata Obertyńska z domu Wołska ur. 18.7.1898 w Skolem k. Stryja. Poetka, powieściopisarka, nowelistka i aktorka. Rodzice jej należeli do galicyjskiej elity kulturalnej – matka Maryla Wołska, uznana poetka, była córką Karola Młodnickiego, znanego malarza i rysownika, ojciec — Wacław Wołski, inżynier, wynalazca, jeden z pionierów przemysłu naftowego w Galicji, zarządcą i współwłaścicielem lwowskiego „Słowa Polskiego”, przejawiał także szerokie zainteresowania humanistyczne. Na rozbudzenie pasji pisarskich u młodej Beaty miały wpływ nie tylko atmosfera i tradycje rodzinne, ale również zażyłe kontakty z zaprzyjaźnioną i spowinowaconą rodziną Pawlikowskich, otaczającą swym mecenatem galicyjskie środowiska literackie i plastyczne. Bogaty obraz życia społecznego i artystycznego na przełomie XIX i XX wieku w Galicji zawarły matka i córka – Maryla i Beata we *Wspomnieniach*, wydanych w Warszawie w 1974.

W 1918 poślubiła ziemianina Józefa Obertyńskiego, właściciela majątków Odnów i Stronibaby pod Lwowem. Zadebiutowała w latach dwudziestych jako autorka liryków. W l. 1933–1937 występowała na scenach teatrów lwowskich. W 1937 owdowiała. Do 1940 mieszkała we Lwowie. Swoje dramatyczne przeżycia z więzień i obozów sowieckich we Lwowie, Kijowie, Chersoniu, Charkowie, Starobielsku i Workucie zawarła w książce *W domu niewoli* wydanej na emigracji i w kraju (m.in. Warszawa 1991). Poświęca w niej wiele miejsca współwięźniarce Izabeli Zaruskiej (por. dok. nr 4, s. 151). 26.2.1942 wyruszyła z kolchozu pod Bucharą, ostatniego etapu jej przymusowej tułaczki po ogromnych obszarach ZSRS do Guzaru w Uzbekistanie, gdzie mieścił się Ośrodek Zapasowy Pomocniczej Służby Kobiet (PSK) AP w ZSRS. Po miesiącu, w ramach ewakuacji wojskowej, trafiła do Pahlevi w Peracji. Jako żołnierz PSK przeszła szlak bojowy 2 Korpusu Polskiego na froncie włoskim. Po wojnie zamieszkała w Londynie. Zmarła 2.5.1980.

² Odnów, Widijew, Widiw, Widniw, Widniew, Widniewo – zniekształcenia pisowni ukraińskiej nazwy maj. Odnów w pow. żółkiewskim należącej do Obertyńskich.

³ W rzeczywistości Ludwik Wołski został rozstrzelany przez hajdamaków 1.4.1919 na zamku w Złoczowie.

⁴ Właściciel Perpelniki w pow. zborowskim woj. tarnopolskie.

№ 7

17.IX.1940–26.VI.1941, Львів

**Справа Здзіслава Врублевського,
старшого пшодовніка Державної поліції зі Львова**

ДА СБУ (Львів); справа № П-16727

Nr 7

17 IX 1940–26 VI 1941 Lwów

**Sprawa Zdzisława Wróblewskiego
starszego przodownika Policji Państwowej ze Lwowa**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-16727

**УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

к делу № _____

1940 г. Сентября мес. 17 дня. Я, ст. о/уполномоченный УР 10-го отд.

(должность, наименование организации, фамилия)

РКМ Бутенко допросил в качестве обв.

1. Фамилия Врублевский
 2. Имя и отчество Здислав-Каземир Янович
 3. Дата рождения 1880 г.
 4. Место рождения с. Пидволочийск Скалетского повиту
 5. Место жительства г. Львов, ул. Шупена № 10
 6. Национальность и гражданство (подданство) поляк (быв. польского подданства)
 7. Паспорт Не имеет
(когда и каким органом выдан, номер, категория и место приписки)
 8. Род занятий без определенного рода занятий
(место службы и должности)
 9. Социальное происхождение служащий
(род занятий родителей и их имущественное положение)
 10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции —
 - б) после революции —
 11. Состав семьи холост
(название родственников, и их имена, фамилии, адреса и род занятий)
- (—) Врублевский Здислав
12. Образование (общее, специальное) 4 класса
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) б/п
 14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции не судим
 - б) после революции нет
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти нет
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете Не в/об
 17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого Не служил
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) Служил в Австрийской армии 3 год. капрал, и в полиции с 1901.
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях нет
 20. Сведения об общественно-политической деятельности нет

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Врублевский Здислав

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Do sprawy Nr _____

1940 r. września miesiąca 17 dnia. Ja, st[arszy] oficer operacyjny UR 10

(funkcja, nazwa organizacji, nazwisko)

Wyd[ział] RKM Butienko przesłuchałem w charakterze osk[arżonego]

1. Nazwisko Wróblewski
2. Imię i imię ojca Zdzisław-Kazimierz s. Jana
3. Data urodzenia 1880 r.
4. Miejsce urodzenia Podwoleczyska powiatu skałackiego
5. Miejsce zamieszkania m. Lwów, ul. Szopena Nr 10
6. Narodowość i obywatelstwo (poddanieństwo) Polak (byłe polskie poddanieństwo)
7. Paszport Nie ma
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. Rodzaj zajęcia bez określonego zajęcia
(miejsce pracy i funkcja)
9. Pochodzenie społeczne urzędnik
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
 - a) przed rewolucją -
 - b) po rewolucji -
11. Skład rodziny kawaler
(imię i nazwisko, ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)

(—) Wróblewski Zdzisław
12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) 4 klasy
13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) b/p
14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)
 - a) przed rewolucją nie karany
 - b) po rewolucji nie
15. Jakie odznaczenia posiada (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej nie
16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany Nie podlega
17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze Nie służył
18. Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze) Służył w armii austriackiej 3 lat[a], kapral i w policji od 1901.
19. Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach nie
20. Informacje o działalności społeczno-politycznej nie.

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Wróblewski Zdzisław

Показания обвиняемого (с свидетеля⁶) Врублевского Здислава-Каземира Яновича

„17” сентября 1940 г.

Я, Врублевский Здислав-Каземир Янович, родился в 1880 г. в семье служащего, отец Низинкевич Ян работал в почте г. Коломия, умер в 1902 г., имею 2-4 сестры Незенкевич Зофия Яновна 50 лет, работает в настоящее время на главной почте, вторая сестра Низинкевич Меляна 45 лет, так же работает на главной почте, третья сестра Низинкевич Ерина Яновна 45 лет, домохозяйка, ее человек работает инженером в г. Дрогобиче, все проживают в гор. Львове, но не знаю их адресов². При достижении 14 лет я окончил 4 класса школы, после чего работал дома в с/х и по достижении 17 лет возраста я пошел добровольно в быв. австрийскую армию в которой прослужил 3 года на должности (капралом). В 1901 г. я поступил в австрийскую полицию, при которой прослужил до 1918 год. Имел звание сержант полиции, после чего я служил в бывшей польской полиции до 1924 год. старшим сержантом, после чего я был болен и переведен на пенсию, получал последнее время 120 злотых, с чего и существовал.

По приходу Красной Армии в Западные области я поступил в март месяце 1940 года охранником фабрики „Ламп электрических” на ул. Гипсова 30, при которой прослужил 9 недель. Уволился по собственному желанию.

Подпись (—) Врублевский Здислав

После чего у меня отобрали квартиру, я постоянного места жительства не имею, и через это я до настоящего времени не получил паспорта, проживаю без прописки.

Вопрос: Расскажите, кто Вам есть в гор. Львове знакомый из полицейских быв. польской полиции.

Ответ: Я знал много, но из мне извест. они не проживают в гор. Львове: Кочмарский, Кунц¹, Менсович², Середа³, Монша.

Вопрос: Вы теперь с ними связь имеете письменную?

Ответ: Нет, я с ними никакой связи не имею.

Больше дополнить ничего не имею. Протокол прочитан вслух, со слов записано верно в чем расписываюсь.

(—) Врублевский Здислав

(—) ст. о/упол.

Zeznania oskarżonego (poświadka^b) Wróblewskiego Zdzisława-Kazimierza syna Jana

„17” września 1940 r.

Ja, Wróblewski Zdzisław-Kazimierz syn Jana urodziłem się w 1880 r. w rodzinie urzędnika. Ojciec Nizinkiewicz Jan pracował na poczcie w m. Kołomyi, zmarł w 1902 r. Mam ^a—4 siostry: Nizinkiewicz Zofia córka Jana, lat 50, obecnie pracuje na poczcie głównej, druga siostra Nizinkiewicz Melania [lat] 45, również pracuje na poczcie głównej, trzecia siostra Nizinkiewicz Irena córka Jana, lat 45, gospodyni domowa, jej człowiek pracuje jako inżynier w Drohobyczu. Wszystkie mieszkają w m. Lwowie, ale nie znam ich adresów^a. W wieku 14 lat ukończyłem 4 klasy szkoły i następnie pracowałem w domu w gospodarstwie, a po ukończeniu 17 lat zgłosiłem się na ochotnika do byłej armii austriackiej, w której służyłem 3 lata w stopniu kaprała. W 1901 r. wstąpiłem do policji austriackiej, w której przesłużyłem do 1918 roku posiadając stopień sierżanta policji, a następnie służyłem w byłej policji polskiej do 1924 roku jako starszy sierżant. Potem zachorowałem i przeszedłem na emeryturę, ostatnio otrzymywałem 120 złotych, z których żyłem.

Po przyjsciu Armii Czerwonej do zachodnich obwodów, w marcu 1940 r. zacząłem pracować w fabryce „Lamp Elektrycznych” przy ul. Gipsowej 30 jako strażnik. Pracowałem tam 9 tygodni i zwolniłem się na własne życzenie.

Podpis (—) Wróblewski Zdzisław

Następnie zabrano mi mieszkanie, obecnie nie posiadam stałego miejsca zamieszkania i z tego powodu do chwili obecnej nie otrzymałem paszportu żyjąc bez meldunku.

Pytanie: Powiedzcie, kogo znacie spośród policjantów byłej policji polskiej w m. Lwowie.

Odpowiedź: Znam wielu, ale o ile mi wiadomo, nie mieszkają oni w mieście Lwowie: Kaczmarzski, Kunc¹, Miensowicz², Sereda³, Monsza [?].

Pytanie: Czy macie obecnie z nimi kontakt listowny?

Odpowiedź: Nie, nie mam z nimi żadnego kontaktu.

Nie potrafię nic więcej dodać. Protokół odczytano na głos, z moich słów spisano wiernie, co poświadczam podpisem.

(—) Wróblewski Zdzisław

(—) st[arszy] ofic[er] op[eracyjny]

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
Передачи след. дела

1940 года Сентября 18 дня Гор. Львов.

Ст. О/Уполномоченный УГРО 10-го Отд. РКМ НКВД гор. Львова Сержант Милиции тов. Бутенко сего числа рассмотрел материал по обвинению Врублевского Здислава-Казимира Яновича 1880 года рождения, уроженец с. Пидволочыск, Львовской обл., без определенного рода занятий, холост, грамотный, преступлении предусмотренном ст. 54-13 УК УССР.

НАШОЛ:

Врублевский Здислав-Казимир Янович с 1901 года по 1918 год служил в австрийской полиции, а с 1918 по 1924 год служил при бывшей польской полиции имел звание Ст. Сержанта,

Учитывая что по настоящему делу требуется тщательного предварительного расследования на предмет установления последнего преступной деятельности необходимо направить начальнику 1-го спец. отдела УГБ УНКВД по Львовской области, на основании вышеизложенного.

ПОСТАНОВИЛ:

Следственный материал по обвинению Врублевского Здислава-Казимира Яновича по ст. 54-13 УК УССР направить в порядке ст. 103 УПК УССР Начальнику 1-го спец отдела УГБ УНКВД по Львовской области для оформления.

СТ. О/УПОЛНОМОЧЕННЫЙ УГРО Сержант милиции

(—) (БУТЕНКО)

Согласен: ПОМ. НАЧ. ПО РОЗЫСКУ
СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ

(—) (МЕНДЕЛЬ)

(Утверждаю) НАЧАЛЬНИК 10-го ОТД. РКМ НКВД
СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ

(—) (ПЕКЛОВ)

POSTANOWIENIE
o przekazaniu sprawy śled[czej]

Dnia 18 września 1940 roku. Mias[to] Lwów.

St[arszy] oficer operacyjny UGRO 10 Wy[działu] RKM NKWD mias[ta] Lwowa, sierżant milicji tow. Butienko, w dniu dzisiejszym rozpatrzywszy materiał z oskarżenia Wróblewskiego Zdzisława-Kazimierza syna Jana, ur. w 1880 r. we w[si] Podwołoczyska obw[odu] lwowskiego, bez określonego zajęcia, kawalera, piśmiennego, o przestępstwo przewidziane art. 54-13 KK USRS

STWIERDZIŁ

Wróblewski Zdzisław-Kazimierz syn Jana od 1901 roku do 1918 roku służył w policji austriackiej, a od 1918 do 1924 roku służył w byłej policji polskiej i posiadał stopień st[arszego] sierżanta.

Biorąc pod uwagę, że w niniejszej sprawie jest wymagane dokładne wstępne dochodzenie w przedmiocie ustalenia przestępczej działalności wymienionego, należy skierować [ja] do naczelnika 1 Oddziału Specjalnego UGB UNKWD obwodu lwowskiego z powodów przedłożonych powyżej.

POSTANOWIŁ

Materiał śledczy z oskarżenia Wróblewskiego Zdzisława-Kazimierza syna Jana z art. 54-13 KK USRS, zgodnie z art. 103 KPK USRS skierować do Naczelnika 1 Oddziału Specjalnego UGB UNKWD obwodu lwowskiego w celu nadania form prawnych.

ST[ARSZY] OFICER OPERACYJNY UGRO Sierżant milicji

(—) (BUTIENKO)

Wyrażam zgodę: POM[OCNIK] NACZ[ELNIKA] ds. DOCHODZENIOWYCH
SIERŻANT MILICJI

(—) (MENDEL)

(Zatwierdzam) NACZELNIK 10 WYDZ[IAŁU] RKM NKWD
SIERŻANT MILICJI

(—) (PIEKŁOW)

„УТВЕРЖДАЮ”
Нач. УНКВД Львовской области
„ ” 19 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(о пред'явлении обвинения)

Город Львов. Ноября 1940 г. „20” дня. Я, **следователь следчасти**
(должность, отдел и орган)
УНКВД по Львовской области **сержант госбезопасности Крикун,**
(звание и фамилия)
рассмотрев следственный материал по делу № 56160 и приняв во
внимание, что Врублевский Здислав-Казимир Янович **достаточно**
(фамилия, имя и отчество)
изобличается в том, что он служил в быв. австрийской полиции с 1900
(перечислить все пункты обвинения)
по 1918 год, полицейским, а затем комендантом отделения полиции.
Служил в быв. польской полиции с 1919 по 1923 год комендантом отде-
ления полиции при главном Львовском вокзале. С 1923 по 1924 год был
заместителем уездного коменданта полиции г. Борислав.

Неоднократно участвовал в подавлении рабочих и студентских забастовок, боролся с революционным движением в Западной Украине.

ПОСТАНОВИЛ:

На основании ст. 126 и руководствуясь ст. 127 УПК УССР, привлечь гр. Врублевского Здислава-Казимира Яновича в качестве обвиняемого по ст.ст. 54-13 УК УССР о чем объявить обвиняемому под расписку.

Копию постановления направить прокурору.

„Согласен”

Следователь (—)
«Зам.» Нач. Спецотдела УНКВД
ст. лейтенант Г.б. (—) (Козлов)

Настоящее постановление мне объявлено „20” ноября 1940 г.

Подпись обвиняемого (—) Врублевский Здислав

„ZATWIERDZAM”
Nacz[elnik] UNKWD obwodu lwowskiego
„ ” 19 r.

Forma Nr 3

POSTANOWIENIE
(o wniesieniu oskarżenia)

Miasto Lwów. Listopada 1940 r. „20” dnia. Ja, śledczy jednostki śled[czej]
(funkcja wydział i organ)
UNKWD obwodu lwowskiego sierżant bezpieczeństwa państ[wowego] Krikun,
(stopień i nazwisko)
rozpatrzywszy materiał śledczy w sprawie Nr 56160 i biorąc pod uwagę, że
Wróblewski Zdzisław-Kazimierz syn Jana został zdemaskowany w pełni, iż
(nazwisko, imię i imię ojca)
od 1900 do 1918 roku służył w by[łej] policji austriackiej jako policjant,
(wymienić wszystkie punkty oskarżenia)
a następnie jako komendant oddziału policji. Od 1919 do 1923 służył
w by[łej] polskiej policji jako komendant oddziału policji przy lwowskim
dworcu głównym. Od 1923 do 1924 roku był zastępcą powiatowego kome-
danta policji w m. Borystawiu.

Niejednokrotnie uczestniczył w tłumieniu robotniczych i studenckich
strajków, walczył z ruchem rewolucyjnym na Zachodniej Ukrainie.

POSTANOWIŁEM:

Na podstawie art. 126 i zgodnie z art. 127 KPK USRS postawić ob.
Wróblewskiego Zdzisława-Kazimierza syna Jana w stan oskarżenia
z art. art. 54-13 KK USRS, o czym powiadomić oskarżonego za pokwito-
waniem.

Kopię postanowienia wysłać do prokuratora.

Śledczy (—)
„Wyrażam zgodę” ^cZast[ępcą] ^cNacz[elnika] Oddziału Specjalnego UNKWD
st[arszy] lejtenant B[ezpieczeństwa] P[aństwowego] (—) (Kozłow)

Z niniejszym postanowieniem zapoznano mnie „20” listopada 1940 r.

Podpis oskarżonego (—) Wróblewski Zdzisław

„УТВЕРЖДАЮ”
Зам. Нач. УНКГБ по ЛО
Капитан Госбезопасности
(—) (МИХАЙЛОВ)
„4” декабря 1941⁴ г.

По след. делу № 56160

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению ВРУБЛЕВСКОГО
Здислава-Казимира Яновича
по ст. 54-13 УК УССР

В 10-е отделение РКМ г. Львова поступили сведения о том, что ВРУБЛЕВСКИЙ Здислав-Казимир Янович был полицейским бывш. польской полиции и вел борьбу с революционным движением в Западной Украине.

На основании этих данных ВРУБЛЕВСКИЙ 17/IX-40 г. был арестован и привлечен к следствию в качестве обвиняемого.

Проведенным по делу следствием установлено:

ВРУБЛЕВСКИЙ в 1897 году пошел добровольцем в австрийскую армию, во время службы в австрийской армии окончил школу капралов (л.д. 13). В 1900 году поступил на службу в бывш. австрийскую полицию в чине сержанта (л.д. 13, 27, 30).

С 1914 г. по 1918 г. занимал должность коменданта отделения полиции (л.д. 14, 30). С 1919 года по 1924 год служил в бывш. польской полиции комендантом отделения полиции, а конец 1923 и начало 1924 года был зам. коменданта полиции Бориславского уезда (л.д. 14, 30, 32).

Несколько раз руководил группами полицейских по подавлению забастовки студентов и рабочих гор. Львова. Во время службы в полиции защищал интересы бывш. польского государства, боролся с рев. движением в Западной Украине (л.д. 16, 17, 28, 30).

На основании изложенного ОБВИНЯЕТСЯ:

ВРУБЛЕВСКИЙ Здислав-Казимир Янович, 1880 г. рождения, уроженец г. Подволочиск, поляк, гр-н СССР, из служащих, бывш. комендант отделения польской полиции, до ареста без определенных занятий, б/п, холост, житель города Львова —

в том, что служил в бывш. австрийской и польской полиции комендантом отделения полиции, неоднократно участвовал в подавлении

„ZATWIERDZAM”
Zas[ępcą] Nacz[elnika] UNKGB LO
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (MICHAJŁOW)
„4” grudnia 1941⁴ r.

Do sprawy śledczej Nr 56160

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Z oskarżenia WRÓBLEWSKIEGO
Zdzisława-Kazimierza syna Jana
z art. 54-13 KK USRS

Do 10 Wydziału RKM m. Lwowa wpłynęły informacje o tym, że WRÓBLEWSKI Zdzisław-Kazimierz syn Jana był policjantem by[te]j policji polskiej i prowadził walkę z ruchem rewolucyjnym na Zachodniej Ukrainie.

Na podstawie tych danych 17/IX-40 r. WRÓBLEWSKI został aresztowany i poddany śledztwu w charakterze oskarżonego.

Przeprowadzone w sprawie śledztwo ustaliło:

WRÓBLEWSKI w 1897 roku zgłosił się ochotniczo do armii austriackiej, podczas służby w armii austriackiej ukończył szkołę dla kaprali (k.s. 13). W 1900 roku wstąpił na służbę do by[te]j policji austriackiej w stopniu sierżanta (k.s. 13, 27, 30).

Od 1914 r. do 1918 r. pełnił funkcję komendanta oddziału policji (k.s. 14, 30). Od 1919 roku do 1924 roku służył w by[te]j policji polskiej jako komendant oddziału policji, a pod koniec 1923 i na początku 1924 roku był zas[ępcą] komendanta policji powiatu borysławskiego (k.s. 14, 30, 32).

Kilka razy kierował grupami policjantów, które tłumili strajki studentów i robotników mias[ta] Lwowa. W czasie służby w policji bronił interesów by[te]go państwa polskiego, zwalczał ruch rew[olucyjny] na Zachodniej Ukrainie (k.s. 16, 17, 28, 30).

Na podstawie powyższego OSKARŻA SIĘ:

WRÓBLEWSKIEGO Zdzisława-Kazimierza syna Jana, ur. w 1880 r. w m. Podwołoczyska, Polaka, ob[ywatela] ZSRS, pochodzenie urzędnicze, by[te]go komendanta oddziału policji polskiej, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia, b/p, kawalera, mieszkańca miasta Lwowa –

o to, że służył w by[te]j austriackiej i polskiej policji jako komendant oddziału policji, niejednokrotnie uczestniczył w tłumieniu strajków robotni-

рабочих и студенческих забастовок, т.е. в преступлении предусмотренном ст. 54-13 УК УССР.

Виновным себя в этом признал полностью, кроме того изобличается свидетельскими показаниями – 1) Куфальского, 2) Лябеги, 3) Низенькевича. Считая следствие по делу законченным, руководствуясь ст. 203-204 УПК УССР

ПОЛАГАЛ-БЫ:

Следдело № 56160 по обвинению ВРУБЛЕВСКОГО З.-К.Я. направить на рассмотрение Особого Совещания при НКВД СССР.

Следователь Следчасти УНКГБ по ЛО
Сержант Гос. Безопасности (КРИКУН) (—)

Присоединяюсь: Старш. Следователь УНКГБ (БРЯНЦЕВ) (—)

СОГЛАСЕН: Нач. Следчасти УНКГБ по ЛО
Старш. лейтенант госбезопасн.
(ШУМАКОВ) (—)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Город Львов, мая 12 дня 1941 года.

Пом. Прокурора Львовской области **НОВИЦКИЙ**, рассмотрев следственное дело № 56160 Управления НКГБ по Львовской области, по обвинению **ВРУБЛЕВСКОГО** Эдислава-Казимира Яновича по ст. 54-13 УК УССР.

НАШЕЛ:

Следствие по делу проведено достаточно, обвинительное заключение составлено в соответствии с материалами дела, обвиняемый **ВРУБЛЕВСКИЙ** при быв. польском государстве служил в полиции в чине коменданга, принимал участие в подавлении рабочих выступлений, что полностью изобличается в совершенном им преступлении, что предусмотрено ст. 54-13 УК УССР. А посему, руководствуясь постановлением президиума ЦИК и СНК СССР от 10.7.34 года.

ПОСТАНОВИЛ:

Обвинительное заключение утвердить, дело направить на рассмотрение Особого Совещания при НКВД СССР.

ПОМ. ОБЛ. ПРОКУРОРА ПО СПЕЦДЕЛАМ ЛО (—) (НОВИЦКИЙ)

„УТВЕРЖДАЮ” ПРОКУРОР ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ (—) (ХАРИТОНОВ)

czych i studenckich, to jest o przestępstwo przewidziane art. 54-13 KK USRS.

Przyznał się do winy w całej rozciągłości, oprócz tego demaskują go zeznania świadków: 1) Kufalskiego, 2) Labiegi, 3) Nizinkiewicza. Uważając śledztwo w sprawie za zakończone, zgodnie z art. 203-204 KPK USRS

UWAŻAM, ŻE:

Akta śledcze Nr 56160 z oskarżenia WRÓBLEWSKIEGO Z.-K. J. skierować do rozpatrzenia na Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKGB LO
Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego](KRIKUN) (—)

Przyłączam się: Starsz[y] Śledczy UNKGB (BRJANCEW) (—)

WYRAŻAM ZGODĘ: Nacz[elnik] Jednostki Śled[czej] UNKGB LO
Starsz[y] lejtenant bezpieczeń[stwa] państ[wowego]
(SZUMAKOW) (—)

POSTANOWIENIE

Miasto Lwów, dnia 12 maja 1941 roku.

Pom[ocnik] Prokuratora obwodu lwowskiego NOWICKI, po zapoznaniu się ze sprawą śledczą Nr 56160 Zarządu NKGB obwodu lwowskiego z oskarżenia WRÓBLEWSKIEGO Zdzisława-Kazimierza syna Jana z art. 54-13 KK USRS

STWIERDZIŁEM:

Śledztwo w sprawie przeprowadzono wystarczająco, wniosek oskarżający sporządzono zgodnie z materiałami sprawy, oskarżony WRÓBLEWSKI za czasów by[łego] państwa polskiego służył w policji jako komendant, brał udział w tłumieniu wystąpień robotniczych, co w pełni określa popełnione przez niego przestępstwo przewidziane art. 54-13 KK USRS. Dlatego też, kierując się postanowieniem prezydium CIK i SNK ZSRS z 10.7.34 roku

POSTANOWIŁEM:

Wniosek oskarżający zatwierdzić, sprawę skierować do rozpatrzenia na Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.

POM[OCNIK] OBW[ODOWEGO] PROKURATORA
DO SPRAW SPECJALNYCH LO

(—) (NOWICKI)

„ZATWIERDZAM” PROKURATOR OBWODU LWOWSKIEGO

(—) (CHARITONOW)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1941 года июня „22” дня, Следователь Следчасти УГБ НКВД УССР _____ госбезопасности Костенко рассмотрев след. дело № 56160 по обвинению Врублевского Здислава-Казимира Яновича по ст. 54-13 УК УССР

НАШЕЛ:

Следствием установлено, что Врублевский З.К.Я. с 1919 г. по 1924 год служил в б. польской полиции, комендантом отделения полиции. Руководил группами полицейских по подавлению забастовок студентов и рабочих гор. Львова.

Обвинительное заключение соответствует материалам следствия, имеющимся в деле.

ПОСТАНОВИЛ:

Согласиться с предложением УНКВД по Львовской области, дело по обвинению Врублевского З.К.Я. направить на рассмотрение Особого Совещания НКВД СССР.

“СТ.” СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕД. ЧАСТИ “УГБ” НКВД УССР
_____ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(КОСТЕНКО) (—)

„СОГЛАСЕН”

“ПОМ.” НАЧАЛЬНИК СЛЕД. ЧАСТИ
УГБ НКВД УССР

“МЛ. Л-Т” ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—)

„СОГЛАСЕН”

Начальник I спецотдела

НКВД СССР

„1” II 1942 г.

гор. Свердловск

СПРАВКА

“Переданное” полученное “194 г.” на рассмотрение Особого совещания при НКВД СССР следственное дело за № 56160 по обвинению Врублевского Здислава-Казимира Яновича эвакуированного в связи с военной обстановкой из прифронтовой полосы и необнаруженного в тюрьмах, с рассмотрения Особого совещания при НКВД СССР снято

POSTANOWIENIE

1941 roku czerwca „22” dnia, Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS _____ bezpieczeństwa państwowego Kostienko rozpa-trzywszy sprawę śledczą Nr 56160 z oskarżenia Wróblewskiego Zdzista-wa- -Kazimierza syna Jana z art. 54-13 KK USRS.

STWIERDZIŁEM:

Ustalono w śledztwie, że Wróblewski Z. K. J. od 1919 r. do 1924 roku służył w b[ylej] policji polskiej jako komendant oddziału policji. Kierował grupami policjantów tłumiącymi strajki studentów i robotników mias[ta] Lwowa.

Wniosek oskarżający jest zgodny z materiałami śledztwa znajdującymi się w aktach.

POSTANOWIŁEM:

Wyrazić zgodę na propozycję UNKWD obwodu lwowskiego, sprawę z oskarżenia Wróblewskiego Z. K. J. skierować do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne NKWD ZSRS.

^cST[ARSZY]^c ŚLED CZY JEDNOSTKI
ŚLED CZEJ ^bUGB^b ^dNKWD^d USRS
____ BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(KOSTIENKO) (—)

„WYRAŻAM ZGODĘ” ^cPOM^c NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ]
UGB NKWD USRS
^cMŁ.LEJT.^c BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTW. (—)

„WYRAŻAM ZGODĘ”
Naczelnik 1 Oddziału Specjalnego
NKWD ZSRS
„1” II 1942 r.
m. Swierdłowski

INFORMACJA

^bPrzekazana^b otrzymana ^b194 r.^b do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS sprawa śledczą Nr 56160 z oskarżenia Wróblewskiego Zdzistawa-Kazimierza syna Jana ewakuowanego ze strefy przyfrontowej w związku z sytuacją wojenną i nie odnalezionego w wię-zieniach, została zdjęta z porządku obrad Kolegium Specjalnego przy

за отсутствием сведений о местосодержании обвиняемого и сдано на временное хранение в архив 1-го спецотдела НКВД СССР⁵.

Дело взято на контроль в 5-м отделении 1-го спецотдела НКВД СССР.

Начальник 4 отделения 1 спецотдела
НКВД СССР (—)
Ст. оперуполномоченный (—)

Примітки

- а-а Підкреслено від руки.
- б-б Перекреслено від руки.
- в-в Вписано від руки.
- г-г Скорочення НКВД виправлено від руки на НКГБ.

¹ Можливо, що це переведений на пенсію ст. пшодовнік Владислав Кунц, нар. 1889 в Сокалі, заарештований у Львові 9.4.1940. Згадуваний в „українському списку” під № 1604. (*Śladem zbrodni katyńskiej*).

² Це може бути надкомісар ПП Казімеж Менсович, який з 1936 працював у самостійному військовому секторі Головного Командування ПП.

³ Можливо, що це комісар ПП Вінценти Серета, прізвище якого згадується в „українському списку” під № 2649. (*Śladem zbrodni katyńskiej*).

⁴ Помилка, повинно бути 1940 р.

⁵ Здислав Врублевський був розстріляний 26.6.1941 у в'язниці у Львові. (ЦА МВСІА, № У/І/121/Ф).

NKWD ZSRS z powodu braku informacji o miejscu pobytu oskarżonego i przekazana do tymczasowego przechowania w archiwum 1 Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS.⁵

Sprawę wzięto do skontrolowania w 5 Wydziale 1 Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS.

**Naczelnik 4 Wydziału 1 Oddziału Specjalnego
NKWD ZSRS (—)**

St[arszy] oficer operacyjny (—)

Przypisy

- a-a podkreślono odręcznie
- b-b skreślono odręcznie
- c-c wpisano odręcznie
- d-d skrót NKWD poprawiono odręcznie na NKGB

¹ Być może jest to emerytowany st. przod. Władysław Kunz ur. 1889 w Sokalu, aresztowany we Lwowie 9.4.1940. Wymieniany na tzw. liście ukraińskiej pod nr 1604. *Śladem zbrodni katyńskiej.*

² Wydaje się, że może to być nadkomisarz PP Kazimierz Mięśowicz, od 1936 zatrudniony w samodzielnym referacie wojskowym Komendy Głównej PP.

³ Być może jest to komisarz PP Wincenty Sereda, którego nazwisko wymieniane jest na tzw. liście ukraińskiej pod nr 2649. *Śladem zbrodni katyńskiej.*

⁴ Błąd, powinno być: 1940 r.

⁵ Zdzisław Wróblewski został rozstrzelany 26.6.1941 w więzieniu we Lwowie. CA MSWiA, sygn. U I/121/F.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

ПРОБЛЕМИ ПІДПІЛЛЯ

CZĘŚĆ TRZECIA

PROBLEMY KONSPIRACJI

№ 1

21.X.1939–24.VIII.1940, Коломия

**Справа 18 членів польської молодіжної
підпільної організації у Коломиї**

ДА СБУ (Івано-Франківськ), справа № 32339

Nr 1

21 X 1939–24 VIII 1940 Kołomyja

**Sprawa 18 członków polskiej młodzieżowej organizacji
konspiracyjnej w Kołomyi**

PA SBU (Iwanofrankiwnsk), sygn. arch. 32339

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧ. УНКВД ПО СТАНИСЛАВСКОЙ ОБЛ.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МИХАЙЛОВ)

а-Согласен
Облпрокурор (—)
3/1 40 г.^а

а-Продовження слідства підтримую
Прокурор
м. Коломиї (—) (Рак)
20.12.39 р.^а

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1939 года декабря „20” дня, Я Нач. Уездного Отдела НКВД Мл. Лейтенант Госбезопасности ГОЛУБЧИКОВ, сего числа рассмотрев дело по обвинению гр-н: КАЛИТА Мячеслава Томашевича, ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша Викторовича, ЖИБУРА Збигнева Иосифовича, ДАЛЬМАН Марьяна Рудольфовича, ГРАНОВСКОГО Мячеслава Владиславовича¹, КОСОВСКОГО Марьяна Казимировича, ТХУЖЕВСКОГО Зенона Казимировича², ЛЯУТЕРБАХ Евгения Рашаровича, ШЕСТАКА Романа Алексеевича, БЬЕССКОГО Тадея Максимовича, СОСВИЧА Казимира Игнатовича, АБРАГАМОВИЧА Людвиг Петровича, СЕМЯК Леона Яновича, ПРАГЕРА Фердинанда Карловича, ТЕРЛЕЦКОГО Петра Михайловича и ЯЕКОВЯКА Яна-Юзефа Яновича по ст.ст. 54-2, 54-11, 54-6 и 54-8 УК УССР.

НАШЕЛ:

Поименованные гр-не изобличаются в проводимой ими контр-революционной повстанческой, шпионско-террористической деятельности, направленной на свержение Сов. власти. Материалами следствия и признанием самих обвиняемых виновность их вполне доказана. По делу необходимо собрать ряд материалов и допросить свидетелей БРАШУВНА, ПАВЛИШИНА и других.

Принимая во внимание, что срок ведения следствия по делу и содержание обвиняемых под стражей истек, а для проведения указанных выше следственных мероприятий, требуется затрата дополнительного времени, а поэтому руководствуясь ст. 113^а УПК УССР.

ПОСТАНОВИЛ:

Возбудить ходатайство перед прокурором Станиславской области о продлении срока ведения следствия и содержания обвиняемых: КАЛИТА М.Т., ЛЯУТЕРБАХ Т.В., ЖИБУРА З.И., ДАЛЬМАН М.Р., ГРАНОВСКОГО М.В., КОСОВСКОГО М.К., ТХУЖЕВСКОГО З.К., ЛЯУТЕРБАХ

„ZATWIERDZAM”
NACZ[ELNIK] UNKWD OBW[ODU] STANISŁAWOWSKIEGO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (MICHAJŁOW)

^aWyrażam zgodę
Obwodowy prokurator (—)
3/I 40 r.^a

^aZatwierdzam przedłużenie śledztwa
Prokurator
m. Kołomyi (—) (Rak)
20.12.39 rok^a

POSTANOWIENIE

Dnia „20” grudnia 1939 roku. Ja, Nacz[elnik] Powiatowego Oddziału NKWD Mł. Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] GOŁUBCZYKOW, po zapoznaniu się w dniu dzisiejszym ze sprawą z oskarżenia ob[ywateli]: KALITY Mieczysława syna Tomasza, LAUTERBACHA Tadeusza syna Wiktora, ŻYBURY Zbigniewa syna Józefa, DALMANA Mariana syna Rudolfa, GRONOWSKIEGO Mieczysława syna Władysława¹, KOSOWSKIEGO Mariana syna Kazimierza, TCHÓRZEWSKIEGO Zenona syna Kazimierza², LAUTERBACHA Eugeniusza syna Ryszarda, SZESTAKA Romana syna Aleksego, BIJEWSKIEGO Tadeusza syna Maksymiliana, SAJEWICZA Kazimierza syna Ignacego, ABRAHAMOWICZA Ludwika syna Piotra, SIEMIAKA Leona syna Jana, PRAGIERA Ferdynanda syna Karola, TERLECKIEGO Piotra syna Michała i JANKOWIAKA Jana Józefa syna Jana z art. art. 54-2, 54-11, 54-6 i 54-8 KK USRS

STWIERDZIŁEM:

Wymienieni obywatele zostali zdemaskowani jako prowadzący działalność kontrewolucyjną, powstańczą, szpiegowsko-terrorystyczną, ukierunkowaną na obalenie *Sowwłasti*. Na podstawie materiałów śledztwa i przyznania się samych oskarżonych, wina ich została w pełni udowodniona. W sprawie należy zebrać niektóre materiały i przesłuchać świadków BROSZÓWNĘ, PAWLISZYNA i innych.

Biorąc pod uwagę, że termin prowadzenia śledztwa w sprawie oraz trzymania oskarżonych w areszcie upłynął, a do przeprowadzenia wymienionych czynności śledczych potrzebny będzie dodatkowy czas, kierując się art. ^a113^a KPK USRS

POSTANOWIŁEM:

Wszczęć starania u prokuratora obwodu stanisławowskiego w sprawie przedłużenia terminu prowadzenia śledztwa i trzymania w areszcie oskarżonych: KALITY M.T., LAUTERBACHA T.W., ŻYBURY Z.J., DALMANA M.R., GRONOWSKIEGO M.W., KOSOWSKIEGO M.K., TCHÓRZE-

Е.Р., ШЕСТАКА Р.А., БЬЕССКОГО Т.М., СОСВИЧА К.И., АБРАГАМОВИЧА Л.П., СЕМЯК Л.Я., ПРАГЕРА Ф.К., ТЕРЛЕЦКОГО П.М. и ЯНКОВЯКА Яна-Юзефа Яновича, под стражей сроком на один месяц, т.е. до 21-го Января 1940 года.

НАЧ. УЕЗДНОГО ОТДЕЛА НКВД
КОЛОМИЕВСКОГО УЕЗДА
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ГОЛУБЧИКОВ)

„УТВЕРЖДАЮ”
Нач. УНКВД по С/Обл.
Капитан Госбезопасн.
(—) (МИХАЙЛОВ)
„ 4-4 ” апреля 1940

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Город Коломия 1939 года января 15 дня, Я, Нач. Уездного Отдела НКВД Мл. Лейтенант Госбезопасности ГОЛУБЧИКОВ, рассмотрев следственное дело № 27313 по обвинению КАЛИТЫ, ЛЯУТЕРБАХ, ЖИБУРЫ, КОСОВСКОГО и других в количестве 18 человек по ст. 54-2, 54-8, 54-6 и 55^г-11 УК УССР.

НАШЕЛ:

Имеющимися материалами следствия устанавливается, что кроме КАЛИТЫ, ЛЯУТЕРБАХА, ЖИБУРЫ и других, к вскрытой повстанческой организации также принадлежали: ПАВЛИШИН, КРУШЕЛЬНИЦКИЙ, БРОШ Янина, БАРАНЮК Роман, ЧАРДЕЦКИЙ и ксенз польского костела МАРУЩАК.

В следствии того, что в отношении указанных лиц требуется провести ряд дополнительных следственных мероприятий, кроме того один из них ПАВЛИШИН скрылся за границу по этому

ПОСТАНОВИЛ:

Материал следствия в отношении ПАВЛИШИНА, КРУШЕЛЬНИЦКОГО, БРОШ Янина, БАРАНЮК Романа, ЧАРДЕЦКОГО и ксенза костела МАРУЩАК, выделить в самостоятельное производство.

НАЧАЛЬНИК УЕЗДНОГО ОТДЕЛА НКВД г. КОЛОМИЯ
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ГОЛУБЧИКОВ)

WSKIEGO Z.K., LAUTERBACHA E.R., SZESTAKA R.A., BIJEWSKIEGO T.M., SAJEWICZA K.J., ABRAHAMOWICZA L.P., SIEMIAKA L.J., PRAGIERA F.K., TERLECKIEGO P.M. i JANKOWIAKA Jana Józefa syna Jana o jeden miesiąc, tzn. do 21 stycznia 1940 roku.

NACZ[ELNIK] POWIATOWEGO ODDZIAŁU NKWD
POWIATU KOŁOMYJSKIEGO
MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GOŁUBCZYKOW)

„ZATWIERDZAM”
Nacz[elnik] UNKWD SO
Kapitan Bezpieczeństwa Państwowego
(—) (MICHAJŁOW)
„4-4” kwietnia 1940 r.

POSTANOWIENIE

Miasto Kołomyja dnia 15 stycznia 1939 roku. Ja, Nacz[elnik] Powiatowego Oddziału NKWD Mł. Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] GOŁUBCZYKOW, po zapoznaniu się ze sprawą śledczą Nr 27313 z oskarżenia KALITY, LAUTERBACHA, ŻYBURY, KOSOWSKIEGO i innych w liczbie 18 ludzi z art. 54-2, 54-8, 54-6 oraz 55^d-11 KK USRS

STWIERDZIŁEM:

Na podstawie posiadanych materiałów śledczych ustala się, że oprócz KALITY, LAUTERBACHA, ŻYBURY i innych, do wykrytej organizacji powstańczej należeli również: PAWLISZYN, KRUSZELNICKI, BROSZ Janina, BARANIUK Roman, CZARDECKI oraz ksiądz polskiego kościoła MARUSZCZAK.

W związku z tym, że w stosunku do wymienionych osób należy przeprowadzić szereg dodatkowych czynności śledczych, a oprócz tego jeden z nich, PAWLISZYN zbiegł za granicę

POSTANOWIŁEM:

Materiały śledcze dotyczące PAWLISZYNA, KRUSZELNICKIEGO, BROSZ Janiny, BARANIUKA Romana, CZARDECKIEGO oraz księdza MARUSZCZAKA wydzielić w odrębną sprawę.

NACZELNIK POWIATOWEGO ODDZIAŁU NKWD m. KOŁOMYI
MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GOŁUBCZYKOW)

„УТВЕРЖДАЮ”
зам. НАЧ. УНКВД
СТАНИСЛАВСКОЙ ОБЛ.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МИХАЙЛОВ)
„ ” января 1939^с года

СОГЛАСЕН:
Прокурор гор. Коломия (—) Рак
„18” января 1940 года

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По следственному делу №

по обвинению КАЛИТА Мячеслава Томашевича, ЛЯУТЕРБАХ Тадеуша Викторовича, ЖИБУРА Збигнев Иосифовича, ДАЛЬМАНА Марьяна Иосифовича, ГРАНОВСКОГО Мячеслава Владиславовича, КОСОВСКОГО Марьяна Казимировича, ТХУЖЕВСКОГО Зенона Казимировича, ЛЯУТЕРБАХА Евгения Ришардовича, ШЕСТАКА Романа Алексеевича, БЬЕССКОГО Тадея Максимовича, СЕМЯК Леона Яновича по ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

САЕВИЧА Казимира Игнатовича, ПИСКОЗУБА Тадеуша Антоновича, АБРАГОМОВИЧА Евгения Петровича по ст. 54-12 УК УССР.

ПРАГЕР Фердинанда Карловича, ТЕРЛЕЦКОГО Петра Михайловича, ЯНКОВЯК Яна Яновича, БРИНЬК Радомира Францишевича по ст. 54-12 УК УССР.

В период разгрома и очищения Западной Украины и Белоруссии от польских войск и с приходом Красной Армии в гор. Коломия, в опер-чеккистскую группу поступили данные о том, что в гор. Коломия организована и готовится к вооруженному восстанию к.р. организация в плане которой намечено совершить ряд террористических актов над Советскими руководителями и местными активистами в день выборов делегатов на Украинское Народное Собрание, т.е. 22-го октября 1939 г.

На основании этих данных Коломиевской опер-чеккистск. группой 21-го октября 1939 г. были арестованы: КАЛИТА, ЛЯУТЕРБАХ, ЖИБУРА, ГРАНОВСКИЙ и др.

ПРОИЗВЕДЕННЫМ ПО ДАННОМУ ДЕЛУ РАССЛЕДОВАНИЕМ установлено:

Во время отступления польских войск в Румынию и Венгрию, прихода частей Красной Армии на территорию Западной Украины, отступающие офицеры польской армии проводили широкую антисоветскую пропаганду.

„ZATWIERDZAM”
a-Zast. a NACZ. UNKWD OBW[ODU]
STANISŁAWOWSKIEGO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA
PAŃSTWOWEGO
(—) (MICHAJŁOW)
„ ” stycznia 1939^f roku

WYRAŻAM ZGODĘ:
Prokurator m. Kołomyja (—) Rak
„18” stycznia 1940 roku

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

W sprawie śledczej Nr

z oskarżenia KALITY Mieczysława syna Tomasza, LAUTERBACHA Tadeusza syna Wiktora, ŻYBURY Zbigniewa syna Józefa, DALMANA Mariana syna Józefa, GRONOWSKIEGO Mieczysława syna Władysława, KOSOWSKIEGO Mariana syna Kazimierza, TCHÓRZEWSKIEGO Zenona syna Kazimierza, LAUTERBACHA Eugeniusza syna Ryszarda, SZESTAKA Romana syna Aleksęgo, BIJEWSKIEGO Tadeusza syna Maksymiliana, SIEMIAKA Leona syna Jana z art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

SAJEWICZA Kazimierza syna Ignacego, PISKOZUBA Tadeusza syna Antoniego, ABRAHAMOWICZA Eugeniusza syna Piotra z art. 54-12 KK USRS.

PRAGIERA Ferdynanda syna Karola, TERLECKIEGO Piotra syna Michała, JANKOWIAKA Jana syna Jana, BRYŃKO Radomira syna Franciszka z art. 54-12 KK USRS.

Po rozgromieniu armii polskiej i oczyszczeniu z wojska polskiego Zachodniej Ukrainy oraz Białorusi, po wkroczeniu Armii Czerwonej do m. Kołomyja wpłynęły do grupy oper[acyjno]-czekistowskiej informacje o tym, że w m. Kołomyi została zorganizowana i przygotowuje się do zbrojnego powstania organizacja k.r., która planuje przeprowadzenie w dniu wyborów delegatów do Ukraińskiego Zgromadzenia Ludowego, tzn. 22 października 1939 r., szeregu aktów terrorystycznych skierowanych przeciwko kierownikom sowieckim oraz miejscowym aktywistom.

Na podstawie powyższych danych kołomyjska grupa operacyjno-czekistowska 21 października 1939 r. aresztowała: KALITĘ, LAUTERBACHA, ŻYBURĘ, GRONOWSKIEGO i in[nych].

PRZEPROWADZONE W DANEJ SPRAWIE DOCHODZENIE ustaliło:

Podczas wycofywania się wojsk polskich do Rumunii i Węgier i z chwilą wkroczenia oddziałów Armii Czerwonej na tereny Zachodniej Ukrainy, wycofujący się oficerowie armii polskiej prowadzili szeroką propagandę antysowiecką.

Они говорили, что большевики будут проводить террор над польским населением. Во избежание этого они рекомендовали, что-бы все способные воевать отступали с ними, а те которые остаются на местах должны объединиться в организации могущие поднять восстание внутри страны, когда польские войска совершат нападение со стороны Румынии и Венгрии при помощи других государств.

Все это было воспринято частью антисоветски, патриотически настроенной польской молодежью из числа студентов и главным образом сынов офицеров, полицейских, служивших в польской армии и других проживающих в гор. Коломия, которые и объединились в подпольную контр-революционную организацию в количестве 20 человек во главе которой стал КАЛИТА (л.д. 1-80).

Контрреволюционная организация поставила себе задачу вести борьбу с Советской Властью в Западной Украине путем: шпионажа, террористических актов и вооруженного восстания.

Для чего организованы и были созданы 4-е отдела:

I-й отдел – шпионский-женский – во главе с ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш, задачей которого являлось :

а) сбор сведений военного характера – дислокация, количество и виды вооружений частей РККА в Коломийском уезде.

б) Учет активных работников способствующих созданию и укреплению Советской Власти в Коломии.

в) Приобретение и подготовка конспиративных квартир для собраний организации и изучение санитарной службы (л.д. 22-23-68).

II-й отдел во главе с ДАЛЬМАНОМ задачи которого :

а) сбор рапортов от членов к/р организации о проделанной ими работе.

б) Сбор и хранение оружия.

в) Расклеивание по городу листовок.

г) Связь с организациями на перефирии (л.д. 22-23 и 68).

III-й отдел вербовочный (привлекать в контрреволюционную организацию новых членов), руководителями являлись ЖИБУРА, КРУШАНИЦКИЙ и ШЕСТАК.

IV отдел пропаганда руководителем которого был ГРАНОВСКИЙ, задачей отдела:

а) приготовление контрреволюционных листовок.

б) Проведение докладов на различные патриотические темы (л.д. 22-23, 53, 68).

По выработаному плану контрреволюционная организация и приступила к активному его исполнению: вовлеченные новые члены собирали шпионские сведения, проводили собрания на конспиративной квартире, выявляли лиц лояльных Советской Власти и готовили террористический акт на день выборов в Украинское Народное Со-

Mówili, że bolszewicy będą terroryzować ludność polską. Dla uniknięcia tego proponowali zdolnym do walki wycofanie się razem z nimi, zaś tym, którzy pozostaną, zjednoczenie się i utworzenie organizacji mogącej wywołać powstanie od wewnątrz, gdy polskie wojska z pomocą innych państw przystąpią do ataku z terenów Rumunii i Węgier.

Przekonało to nastawioną antysowiecko patriotyczną część polskiej młodzieży spośród studentów, zwłaszcza synów oficerów, policjantów, służących w armii polskiej i innych mieszkańców m. Kołomyja, którzy zjednoczyli się w podziemnej organizacji kontrrewolucyjnej liczącej 20 ludzi z KALITĄ na czele (k.s. 1–80).

Organizacja kontrrewolucyjna postawiła sobie za zadanie prowadzenie walki z Władzą Sowiecką na Zachodniej Ukrainie poprzez: szpiegostwo, akty terrorystyczne i powstanie zbrojne.

W tym celu zorganizowano i utworzono 4 oddziały:

I oddział – szpiegowski-kobięcy z LAUTERBACHEM Tadeuszem na czele, którego zadaniem było:

a) Zbieranie informacji o charakterze wojskowym – dyslokacja, ilość oraz rodzaj uzbrojenia oddziałów RKKA w powiecie kołomyjskim.

b) Ewidencja aktywnych pracowników, którzy przyczynili się do utworzenia i umocnienia Władzy Sowieckiej w Kołomyi.

c) Wyszukanie i przygotowanie lokali konspiracyjnych dla zebrań organizacji oraz szkolenia sanitarnego (k.s. 22–23–68).

II oddział, na którego czele stał DALMAN, miał za zadanie:

a) Zbieranie raportów od członków organizacji k/r o wykonanej pracy.

b) Gromadzenie i przechowywanie broni.

c) Rozklejanie ulotek w mieście.

d) Łączność z organizacjami w terenie (k.s. 22–23 i 68).

III oddział werbunkowy (wciąganie do organizacji kontrrewolucyjnej nowych członków), którego kierownikami byli ŻYBURA, KRUSZELNICKI i SZESTAK.

IV oddział propagandy – kierował nim GRONOWSKI, zadania oddziału:

a) Przygotowywanie ulotek kontrrewolucyjnych.

b) Wygłaszanie odczytów na różne tematy patriotyczne (k.s. 22–23, 53, 68).

Zgodnie z opracowanym planem, organizacja kontrrewolucyjna przystąpiła czynnie do jego realizacji: zwerbowani nowi członkowie zbierali informacje szpiegowskie, odbywali zebrania w lokalu konspiracyjnym, ustalali osoby lojalne wobec Władzy Sowieckiej oraz przygotowywali akt terrorystyczny na dzień wyborów do Ukraińskiego Zgromadzenia Ludowego. Wszystko to odbywało się w głębokiej konspiracji i każdy członek posiadał swój pseudonim (k.s. 28, 89, 94, 95, 105–106).

брание. Все это проходило в строгой конспирации и каждый из участников имел свой псевдоним (л.д. 28, 89, 94, 95, 105–106).

Деятельность каждого из участников в контрреволюционной организации выражается в следующем:

1. КАЛИТА МЯЧЕСЛАВ ТОМАШЕВИЧ (псевдоним – „ГРАНИТ”) проживая в гор. Коломия 25-го октября организовал и был руководителем по день ареста Коломийской контрреволюционной организации (л.д. 2–15, 14–31, 32).

Лично сам завербовал в контрреволюционную организацию ЛЯУТЕРБАХ, КОСОВСКОГО, ЖИБУРУ, ГРАНОВСКОГО и др. (л.д. 2–4, 31, 60, 91).

Составил план действия контрреволюционной организации (л.д. 22, 68–69).

Утверждал совершение террористических актов над активом лояльным Советской Власти (ВЕСЕЛОВСКИМ и др. л.д. 12, 105, 114).

Собирал от участников контрреволюционной организации сведения шпионского характера (л.д. 23, 105–106).

Перед выборами делегатов в Украинское Народное Собрание дал задание участникам организации написать контрреволюционные листовки и лично сам написал десять контрреволюционных листовок (л.д. 4...).

Кроме этого выезжал в г.Городенко для организации и вербовки новых членов в подпольную организацию (л.д. 242–243, 262).

2. ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш Викторович завербован организацией в начале октября 1939 года шефом КАЛИТОЙ (л.д. Т. II л.д. 31–32). Являясь заместителем шефа контрреволюционной организацией – КАЛИТЫ вел активную борьбу против рабочего класса и Советской Власти.

Принимал от членов организации а также и сам собирал сведения шпионского характера (Т. II л.д. 60–80, 106, 105, 155–162).

Вербовал в к/революционную организацию новых членов ЛЯУТЕРБАХ Евгений и другие (Т. II л.д. 155–162).

Ездил во Львов для установления связи и приобретения ядов (Т. II л.д. 37–38, 160–161).

Хранил документы к/революционной организации (Т. I л.д. 10–11, Т. II л.д. 66–67–70).

3. ЖИБУРА Збигнев Иосифович являлся активным членом к/революционной организации существовавшей в г. Коломия, в которую был завербован 25-го сентября 1939 года шефом КАЛИТОЙ под псевдонимом „ЯЩУР” (Т. II л.д. 28, 34, 60–80, 89, 94).

По заданию КАЛИТЫ ЖИБУРА вербовал новых членов в к/революционную организацию (Т. II л.д. 70–71, 242–261).

Działalność każdego z członków organizacji kontrrewolucyjnej przedstawiała się następująco:

1. **KALITA MIECZYŚIAW** syn **TOMASZA** (pseudonim – „GRANIT”) mieszkając w m. Kołomyi, 25 września zorganizował i kierował aż do dnia aresztowania kołomyjską organizacją kontrrewolucyjną (k.s. 2–15, 14–31, 32).

Osobiście zwerbował do organizacji kontrrewolucyjnej **LAUTERBACHA**, **KOSOWSKIEGO**, **ŻYBURE**, **GRONOWSKIEGO** i innych (k.s. 2–4, 31, 60, 91).

Opracował plan działania organizacji kontrrewolucyjnej (k.s. 22, 68–69).

Zatwierdzał dokonywanie aktów terrorystycznych przeciwko aktywowi lojalnemu wobec Władzy Sowieckiej (**WESOŁOWSKIEMU** i in[nym], k.s. 12, 105, 114).

Zbierał od członków organizacji kontrrewolucyjnej informacje o charakterze szpiegowskim (k.s. 23, 105–106).

Przed wyborami delegatów do Ukraińskiego Zgromadzenia Ludowego polecił członkom organizacji napisanie ulotek kontrrewolucyjnych i osobiście napisał dziesięć ulotek kontrrewolucyjnych (k.s. [?] 4 ...).

Oprócz tego wyjeżdżał do m. Horodenki w celu zorganizowania i zwerbowania nowych członków do organizacji podziemnej (k.s. 242–243, 262).

2. **LAUTERBACH Tadeusz** syn **Wiktora** został zwerbowany do organizacji na początku października 1939 roku przez szefa **KALITĘ** (k.s. T II, k.s. 31–32).

Będąc zastępcą szefa organizacji kontrrewolucyjnej – **KALITY**, prowadził aktywną walkę przeciwko klasie robotniczej i Władzy Sowieckiej.

Otrzymywał od członków organizacji, jak również sam zbierał, informacje o charakterze szpiegowskim (T II, k.s. 60–80, 106, 105, 155–162).

Werbował do organizacji k/rewolucyjnej nowych członków – **LAUTERBACHA Eugeniusza** i in[nych] (T II, k.s. 155–162).

Jeździł do Lwowa w celu nawiązania łączności i zdobycia trucizn (T II, k.s. 37–38, 160–161).

Przechowywał dokumenty organizacji k/rewolucyjnej (T I, k.s. 10–11, T II, k.s. 66–67–70).

3. **ŻYBURA Zbigniew** syn **Józefa** jest aktywnym członkiem organizacji k/rewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi, do której został zwerbowany 25 września 1939 roku przez szefa **KALITĘ** pod pseudonimem „**JASZCZUR**” (T II, k.s. 28, 34, 60–80, 89, 94).

Na polecenie **KALITY**, **ŻYBURA** werbował nowych członków do organizacji k/rewolucyjnej (T II, k.s. 70–71, 242–261).

Собирал сведения шпионского характера, сообщал организации место расположения : штаба , войск и схему расположения (Т. II л.д. 62-78,).

Кроме этого выявлял лояльных лиц Советской Власти а также имел задание приобретать оружие (Т. II л.д. 51- 80).

4. ДАЛЬМАН Марьян Рудольфович являлся активным членом к/революционной организации в которую был завербован 1-го октября 1939 года ЖИБУРОЙ под псевдонимом „ЭМИЛЬ ДОЛГИЙ” (Т. II л.д. 28, 82).

По заданию КАЛИТЫ собирал сведения шпионского характера (Т. II л.д. 87-88, 16-59).

Вовлекал новых членов в к/революционную организацию ПАВЛИШИНА и др. (Т. II л.д. 1-39, 88).

Являлся руководителем II-го разведовательного отдела, проводил сбор рапортов от членов организации о проделанной работе, сбор и хранение оружия, расклеивание по городу листовок и связь с организациями на перифирии (Т. II л.д. 7, 22, 87, 105-106).

Кроме этого после ареста членов к/революционной организации скрывался от органов следствия и пытался бежать за границу (Т. II л.д. 82-83).

5. ГРАНОВСКИЙ МЕЧЕСЛАВ ВЛАДИСЛАВОВИЧ принимал активное участие в к/революционной организации, в которую был завербован 8-го октября 1939 года КАЛИТОЙ под псевдонимом „БЛЕНКЕТ” (Т. II л.д. 91-95, 1-39, 98, 156-162).

По заданию КАЛИТЫ ГРАНОВСКИЙ собирал сведения шпионского характера и писал рапорта (Т. II л.д. 93-94, 98-106).

Выявлял активистов и сочувствующих Советской Власти, им лично на ПРОЦ Владимира был написан рапорт руководителю организации КАЛИТЕ с заключением что ПРОЦ надо уничтожить (Т. II л.д. 94, 105-106).^г

Написал пять листовок к/революционного характера (Т. II л.д. 93-94, 1-50, 105-106).

Кроме этого вовлекал новых членов в к/революционную организацию и являлся руководителем отдела пропаганды (Т. II л.д. 93-94, 98, 23).

6. КОСОВСКИЙ Марьян Казимирович в к/революционную организацию был завербован 17 октября 1939 года КАЛИТОЙ под псевдонимом „СТРУСЬ” (Т. II л.д. 28, 1-10, 30-39, 80, 159).

По заданию КАЛИТЫ вовлекал новых членов в к/революционную повстанченскую организацию: СЕМНИКА, ПИСКОЗУБА и других (Т. II л.д. 1-30, 113-117, 199-200, 210-213, 215-240).

Дал обязательство и подписал декларацию что будет вести активную борьбу за восстановление польского государства (Т. II л.д. 107-121, 135).

Zbierał informacje o charakterze szpiegowskim, informował organizację o rozmieszczeniu: sztabu, wojska i schemacie dyslokacji (T II, k.s. 62–78).

Oprócz tego ustalał osoby lojalne wobec Władzy Sowieckiej oraz do jego zadań należało gromadzenie broni (T II, k.s. 51–80).

4. DALMAN Marian syn Rudolfa jest aktywnym członkiem organizacji k/rewolucyjnej, do której został zwerbowany 1 października 1939 roku przez ŻYBURĘ pod pseudonimem „DŁUGI EMIL” (T II, k.s. 28, 82).

Na polecenie KALITY zbierał informacje o charakterze szpiegowskim (T II, k.s. 87–88, 16–59).

Wciągał nowych członków do organizacji k/rewolucyjnej – PAWLISZYNA i in[nych] (T II, k.s. 1–39, 88).

Kierował II oddziałem wywiadowczym, zbierał raporty o wykonanej pracy od członków organizacji, zbierał i przechowywał broń, rozklejał ulotki w mieście oraz [utrzymywał] łączność z organizacjami w terenie (T II, k.s. 7, 22, 87, 105–106).

Oprócz tego, po aresztowaniu członków organizacji k/rewolucyjnej ukrywał się przed organami śledczymi i próbował uciec za granicę (T II, k.s. 82–83).

5. GRONOWSKI MIECZYŚLAW syn WŁADYSŁAWA uczestniczył aktywnie w organizacji k/rewolucyjnej, do której został zwerbowany 8 października 1939 roku przez KALITĘ pod pseudonimem „BŁĘKIT” (T II, k.s. 91–95, 1–39, 98, 156–162).

Na rozkaz KALITY GRONOWSKI zbierał informacje o charakterze szpiegowskim i pisał raporty (T II, k.s. 93–94, 98–106).

^dUstalał aktywistów i osoby przychylne Władzy Sowieckiej, osobiście napisał raport do kierownika organizacji KALITY w sprawie PROCA Władimira z wnioskiem, że PROCA należy zlikwidować (T II, k.s. 94, 105–106).^d

Napisał pięć ulotek o charakterze k/rewolucyjnym (T II, k.s. 93–94, 1–50, 105–106).

Oprócz tego wciągał nowych członków do organizacji k/rewolucyjnej i był kierownikiem wydziału propagandy (T II, k.s. 93–94, 98, 23).

6. KOSOWSKI Marian syn Kazimierza został zwerbowany do organizacji k/rewolucyjnej 17 października 1939 roku przez KALITĘ pod pseudonimem „STRUŚ” (T II, k.s. 28, 1–10, 30–39, 80, 159).

Na polecenie KALITY wciągał nowych członków do powstańczej organizacji k/rewolucyjnej: SIEMIAKA, PISKOZUBA i innych (T II, k.s. 1–39, 113–117, 199–200, 210–213, 215–240).

Zobowiązał się i podpisał deklarację, że będzie aktywnie walczył o przywrócenie państwa polskiego (T II, k.s. 107–121–135).

7. ТХУЖЕВСКИЙ Зенон Казамирович в к/революционную организацию завербован КОСОВСКИМ 16 октября 1939 года под псевдонимом „ФОКА” или „МАМУД” (Т. II л.д. 117–138–154, 107–129, 1–39, 144–153).

Дал обязательство и подписал декларацию, что он будет вести активную борьбу за восстановление польского государства, против восстановления Советской Власти в Западной Украине (Т. II л.д. 137–154, 1–39).

8. ЛЯУТЕРБАХ Евгений Ришардович в к/революционную повстанческую организацию завербован ЛЯУТЕРБАХОМ Тадеушем 17 октября 1939 года (Т. II л.д. 156).

К/революционной организации ЛЯУТЕРБАХ псевдоним „КЛЕМПА” дал обязательство и подписал декларацию, что он будет вести активную борьбу за восстановление польского государства, против установления Советской Власти в Западной Украине путем террора, сбора шпионских материалов и контрреволюционной пропаганды (Т. II л.д. 152–162, 30–59, 76, 162).

Кроме этого по поручению КАЛИТЫ был секретарем к/революционной организации и хранил в своей квартире совместно с ЛЯУТЕРБАХОМ Тадеушем контрреволюционные листовки (т. I л.д. 10–11, 49–80, Т. II л.д. 156–162).

9. ШЕСТАК Роман Алексеевич в к/революционную организацию был завербован в октябре месяце 1939 года под псевдонимом „ЛИМ” (Т. 2 л.д. 1–28, 164).

Дал к/революционной организации обязательство и подписал декларацию, что будет вести борьбу с Советской властью путем террора, сбора шпионских материалов и вооруженного восстания (Т. 2 л.д. 169–170, 1–39).

Лично завербовал в к/революционную организацию новых членов: КОСОВСКОГО, БАРАНИЮК (Т. 2 л.д. 164, 180–188).

Имел заданье от КАЛИТЫ приобрести для к/революционной организации яд (Т. 2 л.д. 164–185, 1–39, 40–50).

10. БЬЕССКИЙ Тадей Максимович в контрреволюционную организацию был завербован КАЛИТОЙ, подписал декларацию и дал обязательство вести борьбу с Советской властью за восстановление Польши (Т. 2 л.д. 190–196).

Имел задание от КАЛИТЫ совершить террористический акт на избирательном участке в день выборов делегатов на Украинское Народное Собрание (Т. 2 л.д. 190–194, 12).

Кроме этого имел поручение от КАЛИТЫ приобрести оружие для к/революционной организации (Т. 2 л.д. 194–195).

11. САЕВИЧ Казимир Игнатович в октябре месяце 1939 года знал от КОСОВСКОГО о том, что существует контрреволюционная организация,

7. TCHÓRZEWSKI Zenon syn Kazimierza został zwerbowany do organizacji k/rewolucyjnej przez KOSOWSKIEGO 16 października 1939 roku pod pseudonimem „FOKA” lub „MAMUT” (T II, k.s. 117–138–154, 107–129, 1–39, 144–153).

Zobowiązał się i podpisał deklarację, że będzie prowadził aktywną walkę o przywrócenie państwa polskiego, przeciwko wprowadzeniu Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie (T II, k.s. 137–154, 1–39).

8. LAUTERBACH Eugeniusz syn Ryszarda został zwerbowany do organizacji k/rewolucyjnej przez LAUTERBACHA Tadeusza 17 października 1939 roku (T II, k.s. 156).

LAUTERBACH pseudonim „KLEPA” zobowiązał się i podpisał deklarację organizacji k/rewolucyjnej, że będzie prowadził aktywną walkę o przywrócenie państwa polskiego, przeciwko wprowadzeniu Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie przy pomocy terroru, zbierania materiałów szpiegowskich oraz propagandy kontrrewolucyjnej (T II, k.s. 152–162, 30–59, 76, 162).

Oprócz tego był na polecenie KALITY sekretarzem organizacji k/rewolucyjnej i przechowywał w swoim mieszkaniu razem z LAUTERBACHEM Tadeuszem ulotki kontrrewolucyjne (T I, k.s. 10–11, 49–50, T II, k.s. 156–162).

9. SZESTAK Roman syn Aleksego został zwerbowany do organizacji k/rewolucyjnej w październiku 1939 roku pod pseudonimem „PIM” (T 2, k.s. 1–28, 164).

Zobowiązał się wobec organizacji k/rewolucyjnej i podpisał deklarację, że będzie prowadził walkę z Władzą Sowiecką przy pomocy terroru, zbierania materiałów szpiegowskich i powstania zbrojnego (T 2, k.s. 169–170, 1–39).

Osobiście zwerbował do [organizacji] k/rewolucyjnej nowych członków: KOSOWSKIEGO, BARANIUKA (T 2, k.s. 164, 180–188).

Na polecenie KALITY miał zdobyć dla organizacji k/rewolucyjnej truciznę (T 2, k.s. 164–165, 1–39, 40–50).

10. BIJEWSKI Tadeusz syn Maksymiliana został zwerbowany do organizacji k/rewolucyjnej przez KALITĘ, podpisał deklarację i złożył zobowiązanie, że będzie prowadził walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski (T 2, k.s. 190–196).

Na polecenie KALITY miał dokonać aktu terrorystycznego w komisji wyborczej w dniu wyborów delegatów do Ukraińskiego Zgromadzenia Ludowego (T 2, k.s. 190–194, 12).

Oprócz tego KALITA polecił mu zdobyć broń dla organizacji k/rewolucyjnej (T 2, k.s. 194–195).

11. SAJEWICZ Kazimierz syn Ignacego w październiku 1939 roku wiedział od KOSOWSKIEGO o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej, nie po-

не сообщил об этом органам следствия, чем способствовал организации и существованию к/организации (Т. 2 л.д. 197–199а, 1–39).

12. АБРАГАМОВИЧ Людвиг Петрович в октябре месяце 1939 года знал от КОСОВСКОГО, о том, что в Коломии существует контрреволюционная организация, но не сообщил об этом органам следствия, чем способствовал к/организации (Т. 2 л.д. 1–39, 203–206).

13. СЕМЯК Леон Янович в контрреволюционную организацию завербован в начале октября 1939 года КОСОВСКИМ и принимал активное участие в контрреволюционной организации.

В октябре месяце с.г. лично ЖИБУРА СЕМЯКА назначил своим заместителем – возглавлять вербовочный отдел контрреволюционной организации (Т. 2 л.д. 22, 76, 215–218).

14. ПРАГЕР Фердинанд Карлович в октябре месяце 1939 года знал от ЖИБУРЫ о том, что в гор. Коломия существует контрреволюционная организация, но не сообщил об этом органам следствия, чем способствовал контрреволюционной организации (Т. 2 л.д. 241–247).

15. ЯНКОВЯК Ян-Юзеф Янович в октябре месяце 1939 года знал от ЖИБУРА о том, что в Коломии существует контрреволюционная организация, но не сообщил об этом органам Советской власти, чем способствовал к/организации (Т. 2 л.д. 248–255).

16. ТЕРЛЕЦКИЙ Петр Михайлович способствовал контрреволюционной организации существовавшей в Коломии, так как знал о ее существовании, но не сообщил об этом органам Советской власти (Т. 2 л.д. 256–262).

17. ПИСКОЗУБ Тадеуш Антонович, также способствовал контрреволюционной организации существовавшей в Коломии, так как знал о ее существовании от КОСОВСКОГО, но не сообщил об этом органам Советской власти (Т. 2 л.д. ...).

18. БРИНЬК Радомир Францишевич, также способствовал контрреволюционной организации, существовавшей в Коломии, т-к знал о ее существовании от КОСОВСКОГО, но не сообщил об этом органам Советской власти (Т. 2 л.д. ...).

НА ОСНОВАНИИ ВЫШЕИЗЛОЖЕННОГО ОБВИНЯЮТСЯ:

Г-1. КАЛИТА Мячеслав Томашевич 1919 года рождения, уроженец гор. Коломия, Станиславского воеводства, сын служащего, беспартийный, образование среднее, при Польше с его слов не судим, по национальности поляк.

До ареста работал служащим.

wiadomił o tym organów śledczych, przez co przyczynił się do działalności i istnienia k/organizacji (T 2, k.s. 197–199a, 1–39).

12. ABRAHAMOWICZ Ludwik syn Piotra w październiku 1939 roku wiedział od KOSOWSKIEGO o istnieniu w Kołomyi organizacji kontrrewolucyjnej, ale nie powiadomił o tym organów śledczych, przez co sprzyjał k/organizacji (T 2, k.s. 1–39, 203–206).

13. SIEMIAK Leon syn Jana na początku października 1939 roku został zwerbowany przez KOSOWSKIEGO do organizacji kontrrewolucyjnej i brał czynny udział w organizacji kontrrewolucyjnej.

W październiku b.r. ŻYBURA osobiście wyznaczył SIEMIAKA swoim zastępcą – [z zadaniem] kierowania oddziałem werbunkowym organizacji kontrrewolucyjnej (T 2, k.s. 22, 76, 215–218).

14. PRAGIER Ferdynand syn Karola w październiku 1939 roku wiedział od ŻYBURY, że w m. Kołomyi istnieje organizacja kontrrewolucyjna, ale nie powiadomił o tym organów śledczych, czym przyczynił się do zatajenia organizacji kontrrewolucyjnej (T 2, k.s. 241–247).

15. JANKOWIAK Jan Józef syn Jana w październiku 1939 roku wiedział od ŻYBURY, że w Kołomyi istnieje organizacja kontrrewolucyjna, ale nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej, przez co popierał k/organizację (T 2, k.s. 248–255).

16. TERLECKI Piotr syn Michała popierał organizację kontrrewolucyjną istniejącą w Kołomyi, ponieważ wiedział o jej istnieniu, ale nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej, (T 2, k.s. 256–262).

17. PISKOZUB Tadeusz syn Antoniego również popierał organizację kontrrewolucyjną istniejącą w Kołomyi, ponieważ wiedział od KOSOWSKIEGO o jej istnieniu, ale nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej (T 2, k.s. ...).

18. BRYŃKO Radomir syn Franciszka również popierał istniejącą w Kołomyi organizację kontrrewolucyjną, ponieważ wiedział od KOSOWSKIEGO o jej istnieniu, ale nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej (T 2, k.s. ...).

NA PODSTAWIE POWYŻSZEGO OSKARŻENI ZOSTAJĄ:

41. KALITA Mieczysław syn Tomasza, ur. w 1919 roku w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, syn urzędnika, bezpartyjny, wykształcenie średnie, za czasów Polski, jak twierdzi, nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem pracował jako urzędnik.

В том, что он проживая в гор. Коломия с приходом Красной Армии в Западную Украину и Белоруссию организовал и стал во главе контрреволюционной организации, задачей которой являлось вести борьбу с Советской властью за восстановление Польши путем шпионажа, террора, контрреволюционной пропаганды и вооруженного восстания; т.е. в совершенном преступлении, предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.»

Допрошенный по существу пред'явленного обвинения КАЛИТА виновным себя признал полностью (Т. 2 л.д. 1-39).

Кроме этого изобличается показаниями других обвиняемых ЛЯУТЕРБАХА, КОСОВСКОГО, ЖИБУРЫ и др. (Т. 2 л.д. 30-242). Очными ставками и документами (Т. 2 л.д. ...) и свидетельскими показаниями (Т. 2 л.д. 55-57).

2. ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш Викторович 1921 года рождения, уроженец м. Яблоново, Коломиевского уезда, Станиславского воеводства, сын служащего, беспартийный, образование незаконченное среднее, при Польше с его слов не судим, по национальности поляк.

До ареста учащийся студент лица.

В том, что он проживая в гор. Коломия являлся участником контрреволюционной организации, существовавшей в гор. Коломия. Будучи заступником КАЛИТЫ вел активную борьбу с Советской властью за восстановление Польши путем шпионажа, террора, контрреволюционной пропаганды и подготовки к вооруженному восстанию; т.е. в совершенном преступлении, предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный по существу пред'явленного обвинения ЛЯУТЕРБАХ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 30-54).

Изобличается показаниями свидетеля ХАМУК (Т. 2 л.д. 55-57), показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1-29, 60-262) и документами (Т. 1 л.д. ...).

3. ЖИБУРА Збигнев Иосифович, 1919 года рождения, уроженец гор. Бучач, Станиславского воеводства, сын служащего, беспартийный, образование среднее, при Польше с его слов не судим, по национальности поляк, до ареста безработный.

В том, что он проживая в гор. Коломия с приходом Красной Армии в Западную Украину и Белоруссию являлся активным участником контрреволюционной организации, существовавшей в гор. Коломия, вел борьбу с Советской властью путем шпионажа, контрреволюционной пропаганды и подготовки террора и вооруженного восстания. т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный по существу пред'явленного обвинения ЖИБУРА виновным себя признал (Т. 2 л.д. 60-80).

O to, że mieszkając w m. Kołomyi, z nadejściem Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę i Białoruś zorganizował i stanął na czele organizacji kontrrewolucyjnej, której zadaniem była walka z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski przy pomocy szpiegostwa, terroru, propagandy kontrrewolucyjnej i powstania zbrojnego; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.^d

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia KALITA w pełni przyznał się do winy (T 2, k.s. 1-39).

Oprócz tego zdemaskowały go zeznania innych oskarżonych LAUTERBACHA, KOSOWSKIEGO, ŻYBURY i in[nych] (T 2, k.s. 30-242), konfrontacje i dokumenty (T 2, k.s. ...) oraz zeznania świadków (T 2, k.s. 55-57).

2. LAUTERBACH Tadeusz syn Wiktora, ur. w 1921 roku w m. Jabłonowo w powiecie kołomyjskim woj. stanisławowskie, syn urzędnika, bezpartyjny, wykształcenie niepełne średnie, za czasów Polski, jak twierdzi, nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem uczył się, licealista.

O to, że mieszkając w m. Kołomyi był członkiem istniejącej w m. Kołomyi organizacji kontrrewolucyjnej. Będąc zastępcą KALITY prowadził aktywną walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski przy pomocy szpiegostwa, terroru, propagandy kontrrewolucyjnej i przygotowania powstania zbrojnego; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia LAUTERBACH przyznał się do winy (T 2, k.s. 30-54).

Zdemaskowały go zeznania świadka CHAMUKA (T 2, k.s. 55-57), zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1-29, 60-262) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

3. ŻYBURA Zbigniew syn Józefa, ur. w 1919 roku w m. Buczaczu województwo stanisławowskie, syn urzędnika, bezpartyjny, wykształcenie średnie, za czasów Polski, jak twierdzi, nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem bezrobotny.

O to, że mieszkając w m. Kołomyi, z nadejściem Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę i Białoruś był aktywnym członkiem istniejącej w m. Kołomyi organizacji kontrrewolucyjnej, prowadził walkę z Władzą Sowiecką przy pomocy szpiegostwa, terroru, propagandy kontrrewolucyjnej i przygotowania do powstania zbrojnego; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia ŻYBURA przyznał się do winy (T 2, k.s. 60-80).

Изобличается показаниями свидетеля ХАМУК (Т. 2 л.д. 55–57), показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1–59, 81–196) и документами (Т. 1 л.д. ...).

4. ДАЛЬМАН Марьян Рудольфович 1920 года рождения, уроженец гор. Коломия, Станиславского воеводства, сын подофицера быв. польской армии, беспартийный, образование не законченное среднее, при Польше с его слов не судим, по национальности поляк, до ареста учащийся.

В том, что он проживая в гор. Коломия являлся участником контрреволюционной организации и вел активную борьбу с Советской властью за восстановление Польши путем шпионажа, контрреволюционной пропаганды, подготовки террористических актов и вооруженного восстания. т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный по существу пред'явленного обвинения ДАЛЬМАН виновным себя признал (Т. 2 л.д. 81–89).

Изобличается показаниями свидетеля ХАМУК (Т. 2 л.д. 55–57), показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1–54, 58–80, 90–262) и документами (Т. 1 л.д. ...).

5. ГРАНОВСКИЙ Мячеслав Владиславович 1918 года рождения, уроженец м. Гельзин-Кирхен, Хилин повит (Германия), сын ст. пострункового польской полиции гор. Коломия, беспартийный, образование 7 классов торговой школы, при Польше с его слов не судим, по национальности поляк.

До ареста на иждивении отца.

В том, что он являлся активным участником контрреволюционной организации, вел борьбу с Советской властью за восстановление Польши путем шпионажа, контрреволюционной пропаганды, подготовки террористических актов и подготовки вооруженного восстания. т.е. в совершенном преступлении, предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный по существу в качестве обвиняемого ГРАНОВСКИЙ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 90–98).

Изобличается показаниями свидетеля ХАМУК (Т. 2 л.д. 55–57), показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1–54, 58–90, 107–262) и документами (Т. 2 л.д. 105–106, Т. 1 л.д. ...).

6. КОСОВСКИЙ Марьян Казимирович 1919 года рождения, уроженец с. Джуров, Снятинского уезда, Станиславского воеводства, происходит из рабочих, в течение трех лет состоял в католической организации молодежи „КСММ“, с 1934 по 1936 гг. состоял в фашистской организации, в 1939 году доброволец польской армии, образование среднее, при Польше с его слов не судим, по национальности поляк.

До ареста безработный.

Zdemaskowały go zeznania świadka CHAMUKA (T 2, k.s. 55–57), zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–59, 81–196) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

4. DALMAN Marian syn Rudolfa, ur. w 1920 roku w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, syn podoficera byłej armii polskiej, bezpartyjny, wykształcenie niepełne średnie, za czasów Polski, jak twierdzi, nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem uczył się.

O to, że mieszkając w m. Kołomyi był członkiem organizacji kontrrewolucyjnej i prowadził aktywną walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski przy pomocy szpiegostwa, propagandy kontrrewolucyjnej, przygotowania aktów terrorystycznych i powstania zbrojnego; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia DALMAN przyznał się do winy (T 2, k.s. 81–89).

Zdemaskowały go zeznania świadka CHAMUKA (T 2, k.s. 55–57), zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–54, 58–80, 90–262) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

5. GRONOWSKI Mieczysław syn Władysława, ur. w 1918 roku w m. Gelsenkirchen powiat Chilin [?] (Niemcy), syn starszego posterunkowego polskiej policji w m. Kołomyi, bezpartyjny, ukończył 7 klas szkoły handlowej, za czasów Polski, jak twierdzi, nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem był na utrzymaniu ojca.

O to, że był aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, prowadził walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski przy pomocy szpiegostwa, propagandy kontrrewolucyjnej, przygotowywania aktów terrorystycznych i przygotowywania powstania zbrojnego; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia GRONOWSKI przyznał się do winy (T 2, k.s. 90–98).

Zdemaskowały go zeznania świadka CHAMUKA (T 2, k.s. 55–57), zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–54, 58–90, 107–262) i dokumenty (T 2, k.s. 105–106, T 1, k.s. ...).

6. KOSOWSKI Marian syn Kazimierza, ur. w 1919 roku we wsi Dżurów powiat śniatyński województwo stanisławowskie, pochodzenie robotnicze, przez trzy lata był członkiem katolickiej organizacji młodzieży „KZMM”⁴, od 1934 do 1936 roku był członkiem organizacji faszystowskiej, w 1939 roku ochotnik armii polskiej, wykształcenie średnie, za czasów Polski, jak twierdzi, nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem bezrobotny.

В том, что он являлся активным участником контрреволюционной организации и вел борьбу с Советской властью за восстановление Польши т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный по пред'явленному ему обвинению КОСОВСКИЙ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 107-127).

Изобличается показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1-54), очными ставками (Т. 2 л.д. 128-134) и документами (Т. 1 л.д. ...).

7. ТХУЖЕВСКИЙ Зенон Казимирович 1917 года рождения, уроженец гор. Низко, того же уезда, сын служащего, в 1939 году служил в польской армии капралом, образование среднее, беспартийный, с его слов не судим, по национальности поляк.

До ареста безработный.

В том, что он являлся участником контрреволюционной организации и вел борьбу с Советской властью за восстановление Польши. т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный в качестве обвиняемого ТХУЖЕВСКИЙ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 136-144).

Изобличается показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1-54, 58-135), очными ставками (Т. 2 л.д. 145-154) и документами (Т. 1 л.д. ...).

8. ЛЯУТЕРБАХ Евгений Ришардович, 1918 года рождения, уроженец м. Бохня быв. Польша, происходит из рабочих, беспартийный, образование 3 класса торговой школы, с его слов не судим, по национальности поляк.

До ареста на иждивении отца.

В том, что он являлся участником контрреволюционной организации, существовавшей в гор. Коломия. т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный в качестве обвиняемого ЛЯУТЕРБАХ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 156-162).

Изобличается показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1-54, 58-155), очными ставками (Т. 2 л.д. 162) и документами (Т. 1 л.д. ...).

9. ШЕСТАК Роман Алексеевич, 1920 года рождения, уроженец гор. Хотин (Бессарабия), из крестьян, беспартийный, образование 7 классов, не судим, по национальности поляк.

До ареста торговец в магазине торговца.

В том, что он являлся участником контрреволюционной организации, существовавшей в гор. Коломия, по ее заданию вел активную борьбу с Советской властью. т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Q to, że był aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej i prowadził walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego przeciwko niemu oskarżenia KO-SOWSKI przyznał się do winy (T 2, k.s. 107–127).

Zdemaskowały go zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–54), konfrontacje (T 2, k.s. 128–134) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

7. TCHÓRZEWSKI Zenon syn Kazimierza, ur. w 1917 roku w m. Nisko tegoż powiatu, syn urzędnika, w 1939 roku był kapralem w armii polskiej, wykształcenie średnie, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem bezrobotny.

O to, że był członkiem organizacji kontrrewolucyjnej i prowadził walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w charakterze oskarżonego TCHÓRZEWSKI przyznał się do winy (T 2, k.s. 136–144).

Zdemaskowały go zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–54, 58–135), konfrontacje (T 2, k.s. 145–154) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

8. LAUTERBACH Eugeniusz syn Ryszarda, ur. w 1918 roku w m. Bochnia, była Polska, pochodzenie robotnicze, bezpartyjny, ukończył 3 klasy szkoły handlowej, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem na utrzymaniu ojca.

O to, że był członkiem organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w charakterze oskarżonego LAUTERBACH przyznał się do winy (T 2, k.s. 156–162).

Zdemaskowały go zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–54, 58–155), konfrontacje (T 2, k.s. 162) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

9. SZESTAK Roman syn Aleksego, ur. w 1920 roku w m. Chocimiu (Besarabia), pochodzenie chłopskie, bezpartyjny, ukończył 7 klas, nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem handlował w sklepie kupca.

O to, że był członkiem organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi, na polecenie tej organizacji prowadził aktywną walkę z Władzą Sowiecką; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Допрошенный в качестве обвиняемого ШОСТАК виновным себя признал (Т. 2 л.д. 164–179).

Изобличается показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 1–54, 58–135), очными ставками (Т. 2 л.д. 182–188) и документами (Т. 1 л.д. ...).

10. БЬЕССКИЙ Тадей Максимович 1907 года рождения, уроженец гор. Коломия, Станиславского воеводства, сын ремесленника, беспартийный, образование 7 классов народной школы, был под судом 4 раза, из них 3 раза за дезертирство из польской армии и один раз за кражу, по национальности поляк.

До ареста без определенных занятий.

В том, что он являлся участником польской повстанческой организации, существовавшей в г. Коломия, по ее заданию вел борьбу с Советской властью за восстановление Польши; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный в качестве обвиняемого БЬЕССКИЙ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 190–195).

Изобличается показаниями обвиняемых КАЛИТОЙ, ЛЯУТЕРБАХ и др. (Т. 2 л.д. 5–29, 44–48), документами (Т. 1 л.д. ...) и очными ставками (Т. 2 л.д. 196-б).

11. САЕВИЧ Казимир Игнатович, 1918 года рождения, уроженец г. Коломия, Станиславского воеводства, происходит из рабочих, образование 7 классов, беспартийный, с его слов не судим, по национальности поляк, до ареста рабочий.

В том, что САЕВИЧ с октября м-ца 1939 года знал от КОСОВСКОГО о существовании контрреволюционной организации, но не сообщил об этом органам Советской власти, чем способствовал укрытию контрреволюционной организации; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Допрошенный по существу пред'явленного обвинения, САЕВИЧ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 98, 199а).

Изобличается показаниями обвиняемых КОСОВСКОГО, КАЛИТЫ (Т. 2 л.д. 1–39, 199).

12. АБРАГОМОВИЧ Людвиг Петрович 1921 года рождения, происходит из рабочих, уроженец г. Коломия, Станиславского воеводства, образование 7 классов, беспартийный, с его слов не судимый, по национальности поляк.

До ареста рабочий.

В том, что способствовал укрытию контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в гор. Коломия, зная о ее существо-

Przesłuchany w charakterze oskarżonego SZESTAK przyznał się do winy (T 2, k.s. 164–179).

Zdemaskowały go zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 1–54, 58–135), konfrontacje (T 2, k.s. 182–188) i dokumenty (T 1, k.s. ...).

10. BIJEWSKI Tadeusz syn Maksymiliana, ur. w 1907 roku w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, syn rzemieślnika, bezpartyjny, ukończył 7 klas szkoły ludowej, czterokrotnie karany, w tym trzykrotnie za dezercję z armii polskiej i raz za kradzież, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem bez określonego zajęcia.

O to, że był członkiem organizacji powstańczej istniejącej w m. Kołomyi, na jej polecenie prowadził walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w charakterze oskarżonego BIJEWSKI przyznał się do winy (T 2, k.s. 190–195).

Zdemaskowały go zeznania oskarżonych KALITY, LAUTERBACHA i in[nych] (T 2, k.s. 5–29, 44–48), dokumenty (T 1, k.s. ...) i konfrontacje (T 2, k.s. 196b).

11. SAJEWICZ Kazimierz syn Ignacego, ur. w 1918 roku w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, pochodzenie robotnicze, ukończył 7 klas, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem robotnik.

O to, że SAJEWICZ od października 1939 roku wiedział od KOSOWSKIEGO o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej, ale nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej, przez co przyczynił się do zatajenia organizacji kontrrewolucyjnej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54-12 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia SAJEWICZ przyznał się do winy (T 2, k.s. 98, 199a).

Zdemaskowały go zeznania oskarżonych KOSOWSKIEGO, KALITY (T 2, k.s. 1–39, 199).

12. ABRAHAMOWICZ Ludwik syn Piotra, ur. w 1921 roku, pochodzenie robotnicze, urodzony w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, ukończył 7 klas, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem robotnik.

O to, że pomagał w zatajeniu powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w Kołomyi wiedząc o jej istnieniu od KOSOWSKIEGO i nie za-

вании от КОСОВСКОГО не сообщил о ее существовании органам Советской власти; т.е. в совершенном предусмотренном преступлении ст. 54-12 УК УССР.

Допрошенный по существу в качестве обвиняемого АБРАГОМОВИЧ виновным себя не признал (Т. 2 л.д. 207).

Но изобличается показаниями КОСОВСКОГО и КАЛИТЫ (Т. 2 л.д. 209, 1-39), очными ставками САЕВИЧА и КОСОВСКОГО (Т. 2 л.д. 13, 210-213).

13. СЕМЯК Леон Янович 1916 года рождения, уроженец г. Станиславова того же воеводства, происхождение из семьи служащего, образование незаконченное высшее, беспартийный, с его слов не судим, национальность поляк.

До ареста секретарь парафии ксендза.

В том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в г. Коломии, вел борьбу с Советской Властью за восстановление Польши; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

Допрошенный по существу пред'явленного обвинения СЕМЯК виновным себя признал (Т. 2 л.д. 215-240).

Изобличается показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 29, 118, 2-242 об-а).

14. ПРАГЕР Фердинанд Карлович 1919 года рождения, уроженец г. Станиславова того же воеводства, происходит из семьи владельца типографии, образование среднее, беспартийный, с его слов не судим, по национальности поляк, до ареста безработный.

В том, что способствовал укрытию контрреволюционной организации, существовавшей в г. Коломия, зная о ее существовании от ЖИБУРИ не сообщил об этом органам Советской власти; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Допрошенный в качестве обвиняемого виновным себя признал (Т. 2 л.д. 241-243).

Изобличается показаниями обвиняемого ЖИБУРЫ (Т. 2 л.д. 71) и очная ставка (Т. 2 л.д. 244-247).

15. ЯНКОВЯК Ян-Юзеф Янович 1920 года рождения, уроженец г. Казминь, Познаньского воеводства, из семьи полицейского польской полиции, образование незаконченное среднее, беспартийный, с его слов не судим, по национальности поляк, до ареста учащийся гимназии.

В том, что способствовал укрытию контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в г. Коломия, зная о ее существовании от ЖИБУРЫ не сообщил о ее существовании органам Советской власти; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст. 52-12 УК УССР.

wiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54-12 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie w charakterze oskarżonego ABRAHAMOWICZ do winy się nie przyznał (T 2, k.s. 207).

Zdemaskowały go jednak zeznania oskarżonych KOSOWSKIEGO i KALITY (T 2, k.s. 209, 1-39), konfrontacje z SAJEWICZEM i KOSOWSKIM (T 2, k.s. 210-213).

13. SIEMIAK Leon syn Jana, ur. w 1916 roku w m. Stanisławowie tegoż województwa, pochodzi z rodziny urzędniczej, wykształcenie niepełne wyższe, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej.

Przed aresztowaniem sekretarz parafii księdza.

O to, że był aktywnym członkiem powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi, prowadził walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie Polski; tzn. o popełnienie przestępstw przewidzianych art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia SIEMIAK przyznał się do winy (T 2, k.s. 215-240).

Demaskują go zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 29, 118). ^a-242 od.^a

14. PRAGIER Ferdynand syn Karola, ur. w 1919 roku w m. Stanisławowie tegoż województwa, pochodzi z rodziny właściciela drukarni, wykształcenie średnie, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem bezrobotny.

O to, że pomagał w zatajeniu organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi wiedząc o jej istnieniu od ŻYBURY, nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54-12 KK USRS.

Przesłuchany w charakterze oskarżonego przyznał się do winy (T 2, k.s. 241-243).

Demaskują go zeznania oskarżonego ŻYBURY (T 2, k.s. 71) oraz konfrontacja (T 2, k.s. 244-277).

15. JANKOWIAK Jan Józef syn Jana, ur. w 1920 roku w m. Koźminie województwo poznańskie, pochodzi z rodziny posterunkowego polskiej policji, wykształcenie niepełne średnie, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem gimnazjalista.

O to, że pomagał w zatajeniu powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi wiedząc o jej istnieniu od ŻYBURY, nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 52^d -12 KK USRS.

Допрошенный по существу обвинения обвиняемый ЯНКОВЯК виновным себя признал в предъявленном ему обвинении (Т. 2 л.д. 249–251).

Изобличается показаниями обвиняемого ЖИБУРА (Т. 2 л.д. 71) и очной ставкой (Т. 2 л.д. 252–255).

16. ТЕРЛЕЦКИЙ Петр Михайлович 1918 года рождения, уроженец г. Залещики Тарнопольского воеводства, из семьи рабочего, образование среднее, беспартийный, с его слов не судим, по национальности поляк, до ареста писарь гмины.

В том, что способствовал укрытию контрреволюционной организации, существовавшей в г. Коломия, зная о ее существовании от ЖИБУРИ не сообщил об этом органам Советской власти; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Допрошенный по существу предъявленного обвинения ТЕРЛЕЦКИЙ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 257).

Изобличается показаниями обвиняемых (Т. 2 л.д. 71), очной ставкой (Т. 2 л.д. 258–261).

17. ПИСКОЗУБ Тадеуш Антонович 1919 года рождения, уроженец г. Коломия, Станиславовского воеводства, из семьи рабочего, образование 7 групп, с его слов не судим, беспартийный, по национальности поляк, до ареста музыкант 49-го пехотинского полка.

В том, что способствовал укрытию контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в г. Коломия, зная о ее существовании от КОСОВСКОГО не сообщил о этом органам Советской власти; т.е. в совершенном преступлении предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Допрошенный по существу в качестве обвиняемого ПИСКОЗУБ виновным себя признал (Т. 2 л.д. 270).

Изобличается показаниями обвиняемого (Т. 2 л.д. 114), очной ставкой (Т. 2 л.д. 268–270).

18. БРИНЬК Радомир Францишевич 1920 года рождения, уроженец г. Коломия, Станиславского воеводства, из семьи служащих, беспартийный, образование среднее, с его слов не сужден, по национальности поляк, до ареста учащийся гимназии.

В том, что способствовал укрытию контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в г. Коломия, зная о ее существовании от ДАЛЬМАНА, не сообщил об этом органам Советской власти; т.е. в совершенном преступлении, предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Допрошенный по существу предъявленного обвинения БРИНЬК виновным себя признал (Т. 2 л.д. 271-273).

Изобличается показаниями и очной ставкой обвиняемого ДАЛЬМАН (Т. 2 л.д. 82–83, 274–275).

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia oskarżony JANKOWIAK przyznał się do winy w zakresie wniesionego oskarżenia (T 2, k.s. 249–251).

Demaskują go zeznania oskarżonego ŻYBURY (T 2, k.s. 71) oraz konfrontacja (T 2, k.s. 252–255).

16. TERLECKI Piotr syn Michała, ur. w 1918 roku w m. Zaleszczyki województwo tarnopolskie, pochodzenie robotnicze, wykształcenie średnie, bezpartyjny, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem pisarz gminny.

O to, że pomagał w zatajeniu organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi wiedząc o jej istnieniu od ŻYBURY, nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54-12 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia TERLECKI przyznał się do winy (T 2, k.s. 257).

Demaskują go zeznania oskarżonych (T 2, k.s. 71), konfrontacja (T 2, k.s. 258–261).

17. PISKOZUB Tadeusz syn Antoniego, ur. w 1919 roku w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, pochodzenie robotnicze, wykształcenie 7 klas, jak twierdzi nie karany, bezpartyjny, narodowości polskiej, przed aresztowaniem b[yły] muzykant 49 pułku piechoty.

O to, że pomagał w zatajeniu powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi wiedząc o jej istnieniu od KOSOWSKIEGO, nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54-12 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie w charakterze oskarżonego, PISKOZUB przyznał się do winy (T 2, k.s. 270).

Demaskują go zeznania oskarżonego (T 2, k.s. 114), konfrontacja (T 2, k.s. 268–270).

18. BRYŃKO Radomir syn Franciszka, ur. w 1920 roku w m. Kołomyi województwo stanisławowskie, pochodzi z rodziny urzędniczej, bezpartyjny, wykształcenie średnie, jak twierdzi nie karany, narodowości polskiej, przed aresztowaniem uczeń gimnazjum.

O to, że pomagał w zatajeniu powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej istniejącej w m. Kołomyi wiedząc o jej istnieniu od DALMANA, nie powiadomił o tym organów Władzy Sowieckiej; tzn. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54-12 KK USRS.

Przesłuchany w sprawie wniesionego oskarżenia BRYŃKO przyznał się do winy (T 2, k.s. 271–273).

Demaskują go zeznania i konfrontacja z oskarżonym DALMANEM (T 2, k.s. 82–83, 274–275).

Руководствуясь ст. 204 УПК настоящее дело подлежит направлению в суд по подсудности через прокурора г. Коломия.

ЗАМ. НАЧ. Коломийского УО НКВД
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ПАНФИЛОВ)

« „Согласен”»

НАЧ. КОЛОМИЙСКОГО ОТД. НКВД
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОС. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ГОЛУБЧИКОВ)

Составлено 18 января 1939^с года
г. Коломия.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ.

«Утверждаю. (—) 3.4.40»

1940 года, апреля 3-го дня, Ст. Пом. Военного Прокурора 12 Армии –
ВОЕННЫЙ ЮРИСТ 1-го ранга СВРКО, рассмотрев уголовное дело по
обвинению:

КАЛИТА, Мячеслава Томашевича, ЛЯУТЕРБАХ Тадеуша
Викторовича, ЖИБУРА Збигнев Иосифовича, ДАЛЬМА-
НА Марьяна Иосифовича, ГРАНОВСКОГО Мячеслава
Владиславовича, КОСОВСКОГО Марьяна Казимировича,
ТХУЖЕВСКОГО Зенона Казимировича, ЛЯУТЕРБАХА
Евгения Ришардовича, ШЕСТАКА Романа Алексеевича,
БЬЕССКОГО Тадея Максимовича, СЕМЯК Леона Яновича
по ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

САЕВИЧА Казимира Игнатовича, ПИСКОЗУБА Тадеуша
Антоновича³, АБРАГОМОВИЧА Евгения Петровича по
ст. 54-12 УК УССР.

ПРАГЕР Фердинанда Карловича, ТЕРЛЕЦКОГО Петра
Михайловича, ЯНКОВЯК Яна Яновича, БРИНЬК Радомира
Францишевича по ст. 54-12 УК УССР,

УСТАНОВИЛ:

1) Следствие по делу проведено достаточно полно и собранными
обвинительными материалами обвиняемые:

а) КАЛИТА М.Т. и др. Изобличаются в совершения ими преступ-
ления, предусмотренного ст.ст. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 УК УССР.

б) САЕВИЧ К.И. и др. – по ст. 54-12 УК УССР.

2) Обвинительное заключение составлено в соответствии со ст. 203
УПК УССР.

Руководствуясь п. 3 ст. 223 УПК УССР,

Kierując się art. 204 KPK sprawa powyższa podlega kompetencjom sądu, dokąd powinna być skierowana przez prokuratora m. Kołomyi.

ZAS[TEPCA] NACZ[ELNIKA] Kołomyjskiego UO NKWD
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (PANFIŁOW)

Wyrażam zgodę:

NACZ[ELNIK] KOŁOMYJSKIEGO ODD[ZIAŁU] NKWD
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GOŁUBCZYKOW)

Sporządzono 18 stycznia 1939^f roku
m. Kołomyja.

POSTANOWIENIE

Zatwierdzam. (—) 3.4.40

Dnia 3 kwietnia 1940 roku St[arszy] Pom[ocnik] Prokuratora Wojskowego 12 Armii – PRAWNIK WOJSKOWY 1 rangi SWIRKO po rozpatrzeniu sprawy karnej z oskarżenia:

KALITY Mieczysława syna Tomasza, LAUTERBACHA Tadeusza syna Wiktora, ŻYBURY Zbigniewa syna Józefa, DALMANA Mariana syna Józefa, GRONOWSKIEGO Mieczysława syna Władysława, KOSOWSKIEGO Mariana syna Kazimierza, TCHÓRZEWSKIEGO Zenona syna Kazimierza, LAUTERBACHA Eugeniusza syna Ryszarda, SZESTAKA Romana syna Aleksego, BIJEWSKIEGO Tadeusza syna Maksymiliana, SIEMIAKA Leona syna Jana z art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS. SAJEWICZA Kazimierza syna Ignacego, PISKOZUBA Tadeusza syna Antoniego³, ABRAHAMOWICZA Eugeniusza syna Piotra z art. 54-12 KK USRS.

PRAGIERA Ferdynanda syna Karola, TERLECKIEGO Piotra syna Michała, JANKOWIAKA Jana syna Jana, BRYŃKI Radomira syna Franciszka z art. 54-12 KK USRS,

STWIERDZIŁEM:

1) Śledztwo w sprawie przeprowadzono wystarczająco, a zebranymi materiałami dowodowymi oskarżonym:

a) KALICIE M.T. i in[nym] udowodniono popełnione przez nich przestępstwa przewidziane w art. art. 54-2, 54-6, 54-8, 54-11 KK USRS

b) SAJEWICZOWI K.J. i in[nym] – w art. 54-12 KK USRS.

2) Wniosek oskarżający sporządzono zgodnie z art. 203 KPK USRS.

W oparciu o p. 3 art. 223 KPK USRS

ПОСТАНОВИЛ:

1) Обвинительному заключению составленному следователем – Зам. Нач-ка Коломыйского УО НКВД т. ПАНФИЛОВЫМ придать силу обвинительного акта и обвиняемых КАЛИТА и др. предать суду Военного Трибунала 12 Армии по ст.ст. УК УССР, согласно обвинительного заключения.

2) Меры пресечения обвиняемым КАЛИТЕ и др. Оставить прежнюю, т.е. содержание под стражей в тюрьме гор. Станислава.

3) Участие прокурора в рассмотрении дела в суде ВТ считаю необязательным.

СТ. ПОМ. ВОЕННОГО ПРОКУРОРА 323 ВП
ВОЕННЫЙ ЮРИСТ 1 РАНГА (—) (СВИРКО)

Дело № 0014 1940 г.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО
эз. № 2^а

ПРОТОКОЛ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ

1940 года апреля 16–19 дней, Военный Трибунал 12 армии Киевского Особого Военного Округа в _____ закрытом судебном заседании в г. Коломии в составе: Председательствующего – Военного юриста 2 ранга СЕЛИВАНОВА и членов: Военного юриста 2 ранга ДАЦЕНКО и Техника интенданта 1 ранга ФАДЕЕВА, без участия сторон

при секретаре-Технике интенданте 2 ранга СКОРИКЕ.

В 12 часов 30 минут Председательствующий открыл судебное заседание и объявил, что будет слушаться дело по обвинению: КАЛИТА Мечеслава Томашевича, ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша Викторовича, ЖИБУРА Збигнева Иосифовича, ДАЛЬМАНА Марьяна Рудольфовича, ГРАНОВСКОГО Мечеслава Владиславовича, КОССОВСКОГО Марьяна КАЗИМИРОВИЧА, ТХУЖЕВСКОГО Зенона Казимировича, ЛЯУТЕРБАХА Евгения Ришардовича, ШЕСТАКА Романа Алексеевича, БИЙОВСКОГО Тадея Максимовича и СЕМЯКА Леона Яновича, по ст.ст. 54-2, 54-6 ч. 1, 54-8 и 54-11 УК УССР и САЕВИЧА Казимира Игнатовича, АБРАГАМОВИЧА Людвиг Петровича, ПРАГЕРА Фердинанда Карловича, ЯНКОВЯКА Ян-Юзефа Яновича, ТЕРЛЕЦКОГО Петра Михайловича, ПИСКОЗУБА Тадеуша Антоновича, БРИНЬКА Радомира Францишевича, по ст. 54-12 УК УССР.

Секретарь доложил суду, что все восемнадцать обвиняемые в судебное заседание доставлены под конвоем и находятся в зале суда. Свидетелей по делу нет.

POSTANOWIEM:

1) Wnioskowi oskarżającemu sporządzonemu przez śledczego – Zas[ępcę] Nacz[elnika] kołomyjskiego UO NKWD t. PANFIŁOWA nadać charakter aktu oskarżenia, a oskarżonych KALITĘ i in[nych] przekazać pod sąd Trybunału Wojennego 12 Armii z art. art. KK USRS, zgodnie z wnioskiem oskarżającym.

2) W stosunku do oskarżonych KALITY i in[nych] pozostawić uprzednie środki prewencyjne, tzn. areszt w więzieniu m. Stanisławów.

3) Udział prokuratora podczas rozpatrywania sprawy przed sądem WT uważam za nieobowiązkowy.

ST[ARSZY] POM[OCNIK] PROKURATORA WOJSKOWEGO 323 WP
PRAWNIK WOJSKOWY I RANGI (—) (SWIRKO)

Sprawa Nr 0014 1940 r.

ŚCIŚLE TAJNE
egz. Nr 2^a

PROTOKÓŁ POSIEDZENIA SĄDOWEGO

1940 roku kwietnia 16–19 dnia. Trybunał Wojenny 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego w _____ na zamkniętym posiedzeniu sądowym w m. Kołomyi w składzie: Przewodniczący – Wojskowy Prawnik 2 rangi SIELIWANOW i członkowie: Wojskowy Prawnik 2 rangi DACENKO i Technik intendent 1 rangi FADIEJEW bez udziału stron

w charakterze sekretarza Technik intendent 2 rangi SKORIK.

O godz. 12 min. 30 Przewodniczący otworzył posiedzenie sądowe i oświadczył, że będzie rozpatrywana sprawa z oskarżenia: KALITY Mieczysława syna Tomasza, LAUTERBACHA Tadeusza syna Wiktora, ŻYBURY Zbigniewa syna Józefa, DALMANA Mariana syna Rudolfa, GRONOWSKIEGO Mieczysława syna Władysława, KOSOWSKIEGO Mariana syna KAZIMIERZA, TCHÓRZEWSKIEGO Zenona syna Kazimierza, LAUTERBACHA Eugeniusza syna Ryszarda, SZESTAKA Romana syna Aleksego, BJEWSKIEGO Tadeusza syna Maksymiliana i SIEMIAKA Leona syna Jana z art. art. 54-2, 54-6 cz.1, 54-8 i 54-11 KK USRS oraz: SAJEWICZA Kazimierza syna Ignacego, ABRAHAMOWICZA Ludwika syna Piotra, PRAGIERA Ferdynanda syna Karola, JANKOWIAKA Jana Józefa syna Jana, TERLECKIEGO Piotra syna Michała, PISKOZUBA Tadeusza syna Antoniego, BRYŃKI Radomira syna Franciszka z art. 54-12 KK USRS.

Sekretarz zameldował sądowi, że wszystkich osiemnastu oskarżonych doprowadzono pod strażą na posiedzenie sądowe i znajdują się na sali sądowej. Świadców w sprawie nie ma.

Председательствующий удостоверяется в самоличности подсудимых, которые на вопросы председательствующего о себе показали:

1. КАЛИТА Мечеслав, а не Мячеслав Томашевич, 1919 года рождения, уроженец и житель гор. Коломия, Станиславской области. С 1929 по 1937 год жил в г. Ярославе. Учился. В 1937 году обратно возвратился в гор. Коломию, где работал в течение двух лет на фабр. корреспондентом. Отец мой с 1922 года работал в суде урядником до 1928 года, затем перешел на пенсию. Сейчас живет в гор. Коломии. Образование имею среднее, в партиях не состоял, по национальности поляк, не судим, холост, за границей родственников никого не имею. Имущества также не имею. Обвинительное заключение мне об'явлено 11 апреля сего года. Под стражей нахожусь с 21 октября 1939 г.

2. ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш Викторович, 1921 года рождения, уроженец м. Яблоново, Коломиевского района, Станиславской области. Отец мой до прихода Красной Армии работал в м. Березнове-Нижневе⁵ лесником. Я учился в гимназии, имею среднее образование. В партиях не состоял, по национальности поляк, не судим, холост. За границей имею родственника отца в Германии. Я как до прихода Красной армии, так и после до самого ареста учился. Обвинительное заключение мне об'явлено 11 апреля сего года. Под стражей нахожусь с 21 октября 1939 года.

3. ЖИБУРА Збигнев Иосифович, 1919 года рождения, уроженец города Бучач, Тернопольской области. Отец до 1937 года был управляющим школ. В 1937 году умер. Мать домохозяйка. Я до прихода Красной армии учился в гимназии в гор. Городенко, имею среднее образование. После прихода Красной армии временно работал в г. Городенко на сахарном заводе слесарем. К партиям не принадлежал, по национальности поляк, холост, не судим, за границей из родственников никого не имею. Обвинительное заключение мне об'явлено 11 апреля с/г. Из имущества ничего не имею. Под стражей нахожусь с 21 октября 1939 г.

4. ДАЛЬМАН Марьян Рудольфович, 1920 года рождения, уроженец г. Коломии, Станиславской области. Отец мой был под офицер б. польской армии с 1920 года до войны с Германией, т.е. сентябрь месяц 1939 г. Из имущества отец имел один дом. Мать домохозяйка. За границей имею родственников брата и сестру в г. Черновцы (Румыния). Чем они занимаются, я не знаю. До моего ареста отца дома не было. Куда он уехал, мне никто не говорил и я не знаю. В партиях я не состоял. Образование имею низшее, по национальности поляк. Обвинительное заключение мне об'явлено 11 апреля сего года. Под арестом нахожусь с 4 ноября 1939 года.

Przewodniczący upewnia się co do tożsamości oskarżonych, którzy na pytania przewodniczącego zeznali o sobie:

1. **KALITA Mieczysław**, a nie Miaczesław, syn Tomasza, ur. w 1919 roku w m. Kołomyi obwód stanisławowski i tam zamieszkały. Od 1929 do 1937 roku mieszkałem w m. Jarosławiu, gdzie się uczyłem. W 1937 roku powróciłem do m. Kołomyi, gdzie przez dwa lata pracowałem w fabryce jako korespondent. Mój ojciec od 1922 roku do 1928 roku pracował w sądzie jako podoficer policji, następnie przeszedł na emeryturę. Obecnie mieszka w m. Kołomyi. Mam wykształcenie średnie, do partii nie należałem, jestem narodowości polskiej, nie karany, kawaler, nie mam żadnych krewnych za granicą. Majątku również nie posiadam. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia bieżącego roku. W areszcie przebywam od 21 października 1939 r.

2. **LAUTERBACH Tadeusz** syn Wiktora, ur. w 1921 roku w m. Jabłonowo rejon kołomyjski obwód stanisławowski. Mój ojciec do nadejścia Armii Czerwonej pracował jako gajowy w m. Bierieznowo-Niżniewo⁵. Uczyłem się w gimnazjum i mam wykształcenie średnie. Do partii nie należałem, jestem narodowości polskiej, nie karany, kawaler. Za granicą mam krewnego ojca w Niemczech. Zarówno do nadejścia Armii Czerwonej, jak i później, do samego aresztowania, uczyłem się. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia bieżącego roku. W areszcie przebywam od 21 października 1939 roku.

3. **ŻYBURA Zbigniew** syn Józefa, ur. w 1919 roku w m. Buczacz obwód tarnopolski. Ojciec do 1937 roku był kierownikiem szkoły. Zmarł w 1937 roku. Matka – gospodyni domowa. Do nadejścia Armii Czerwonej uczyłem się w gimnazjum w m. Horodence, mam wykształcenie średnie. Po nadejściu Armii Czerwonej pracowałem czasowo w cukrowni w m. Horodence jako ślusarz. Do partii nie należałem, jestem narodowości polskiej, kawaler, nie karany, za granicą nie mam żadnych krewnych. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia b.r. Majątku nie posiadam. W areszcie przebywam od 21 października 1939 r.

4. **DALMAN Marian** syn Rudolfa, ur. w 1920 roku w m. Kołomyi, obwód stanisławowski. Mój ojciec od 1920 roku do wybuchu wojny z Niemcami, to znaczy do września 1939 r., był podoficerem byłej armii polskiej. Ojciec miał jeden dom. Matka – gospodyni domowa. Za granicą mam krewnych – brata i siostrę w m. Czerniowce (Rumunia). Nie wiem czym się zajmują. Przed moim aresztowaniem ojca nie było w domu. Nikt mi nie mówił, dokąd wyjechał i nie wiem. Do partii nie należałem. Mam wykształcenie podstawowe, jestem narodowości polskiej. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia bieżącego roku. W areszcie przebywam od 4 listopada 1939 roku.

5. ГРАНОВСКИЙ Мечеслав Владиславович, 1918 года рождения, уроженец м. Гельзин-Кирхен, Хильсинского повята (Германия). Отец работал с 1922 года по день прихода Красной армии ст. полицейским. 14 октября 1939 года был арестован. Мать живет в г. Коломии. За границей имею двух братьев отца в Германии, чем они занимаются не знаю. Я в польской армии не служил. При польской власти я работал в магазине экспедитором до прихода Красной армии. Перед арестом нигде не работал. В партиях не состоял, по национальности поляк, не судим, холост, образование имею среднее. Имущества никакого не имею. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 года. Под стражей нахожусь с 16 октября 1939 года.

6. КОССОВСКИЙ Марьян Казимирович, 1919 года рождения, уроженец с. Джурова, Снятинского района, Станиславской области. Отец мой работал и сейчас работает машинистом на бойне. Я с 1934 по 1938 год работал слесарем на фабрике с/хозяйственных машин. В 1938 году добровольно вступил в польскую армию, где был до дня прихода Красной армии в чине капрала. Красной армией был разоружен и отпущен домой. Перед арестом был безработным. С 1935 по 1938 г. состоял в католической организации „КСММ”. В партиях не состоял. По национальности поляк, не судим, холост, образование имею среднее. Имущества не имею. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 г. Арестован 21 октября 1939 года.

7. ТХУЖЕВСКИЙ Зенон Казимирович, 1917 года рождения, уроженец г. Низко, Келецкого воеводства⁶. До ареста жил в г. Емжееве⁷, учился до 1938 года. В 1938 году был забран в польскую армию и во время войны в сентябре месяце 1939 года был направлен в г. Тарнополь, где Красной армией был разоружен и отпущен домой. Отец мой работал у старосты в канцелярии, чем не знаю. Живет в г. Коломии, чем он сейчас работает и где, не скажу, т.к. мне не известно. В армии служил в чине капрала, не судим, холост, по национальности поляк. За границей родственников не имею. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 г. Имущества никакого не имею. Арестован 23 октября 1939 года.

8. ЛЯУТЕРБАХ Евгений Ришардович, 1918 года рождения, уроженец м. Бохня, Краковского воеводства, там и жил 3 года, затем вместе с отцом переехал к его месту работы в гор. Коломию. Отец все время работал на ж.д. машинистом. Я учился, работать не работал. В партиях не состоял, образование имею среднее, не судим, холост, по национальности поляк. За границей из родственников никого не имею. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля с/г. Имущества не имею. Под стражей нахожусь с 21 октября 1939 года.

5. GRONOWSKI Mieczysław syn Władysława, ur. w 1918 roku w Gelsenkirchen powiat Chilsin [?] (Niemcy). Ojciec od 1922 roku do nadejścia Armii Czerwonej pracował jako st. posterunkowy. 14 października 1939 roku został aresztowany. Matka mieszka w m. Kołomyi. Za granicą mam dwóch braci ojca, w Niemczech. Nie wiem czym się zajmują. W armii polskiej nie służyłem. Za czasów władzy polskiej do nadejścia Armii Czerwonej pracowałem jako ekspedient w sklepie. Do aresztowania nigdzie nie pracowałem. Do partii nie należałem. Jestem narodowości polskiej, nie karany, kawaler, mam wykształcenie średnie. Majątku żadnego nie posiadam. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 16 października 1939 roku.

6. KOSOWSKI Marian syn Kazimierza, ur. w 1919 roku we wsi Dzurów rejon śniatyński obwód stanisławowski. Ojciec mój pracował i nadal pracuje jako maszynista w rzeźni. Od 1934 do 1938 roku pracowałem jako ślusarz w fabryce maszyn rolniczych. W 1938 roku wstąpiłem ochotniczo do armii polskiej, w której służyłem w stopniu kaprała do nadejścia Armii Czerwonej. Zostałem przez Armię Czerwoną rozbrojony i zwolniony do domu. Do aresztowania byłem bezrobotny. Od 1935 do 1938 r. należałem do katolickiej organizacji „KZMM”. Do partii nie należałem. Jestem narodowości polskiej, nie karany, kawaler, mam wykształcenie średnie. Majątku żadnego nie posiadam. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 r. Zostałem aresztowany 21 października 1939 roku.

7. TCHÓRZEWSKI Zenon syn Kazimierza, ur. w 1917 roku w m. Nisko województwo kieleckie⁶. Przed aresztowaniem mieszkałem w m. Jemżejewie⁷, uczyłem się do 1938 roku. W 1938 roku zostałem wzięty do armii polskiej i w czasie wojny we wrześniu 1939 roku skierowany do m. Tarnopola, gdzie Armia Czerwona mnie rozbroiła i zwolniła do domu. Mój ojciec pracował w kancelarii starosty, w jakim charakterze nie wiem. Obecnie mieszka w m. Kołomyi, w jakim charakterze i gdzie teraz pracuje nie wiem, ponieważ nie jest mi to wiadome. W armii służyłem w stopniu kaprała, nie karany, kawaler, jestem narodowości polskiej. Nie mam krewnych za granicą. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 r. Majątku żadnego nie posiadam. Zostałem aresztowany 23 października 1939 roku.

8. LAUTERBACH Eugeniusz syn Ryszarda, ur. w 1918 roku w m. Bochnia województwo krakowskie, gdzie mieszkałem 3 lata, następnie razem z ojcem przeprowadziłem się do miejsca pracy ojca do m. Kołomyi. Ojciec przez cały czas pracował na kolei jako maszynista. Ja uczyłem się, a jeśli idzie o pracę, to nie pracowałem. Do partii nie należałem, mam wykształcenie średnie, nie karany, kawaler, jestem narodowości polskiej. Nie mam za granicą żadnych krewnych. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia b.r. Majątku nie posiadam. W areszcie przebywam od 21 października 1939 roku.

9. ШЕСТАК Роман Алексеевич, 1920 года рождения, уроженец г. Хотына (Бессарабия). С 1920 года живу в Коломии. Отца не имею, умер в 1921 году. Мать живет в Коломии. Я работал дома кустарем, а затем у владельца мануфактурного магазина продавцом. Продавцом я работал с 1936 по 1939 год. Мать домохозяйка. В партиях не состоял, по национальности поляк, не судим, холост, образование имею за 7 классов. Имущества не имею. Родственников за границей не имею. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля с/г. Арестован 21 [?] октября 1939 года.

10. БИЙОВСКИЙ, не БЕЕВСКИЙ Тадей Максимович, 1907 года рождения, уроженец г. Коломии, Станиславской области. Отца не имею, умер. До смерти он работал столяром. Я до прихода Красной армии сидел в тюрьме за то, что делал самогон и с самогона колонскую воду и продавал. Кроме этого судим военным судом польской армии за дезертирство из армии. В партиях не состоял, по национальности поляк, женат, имею жену и двух детей. Образование имею за 7 классов. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 года. Арестован 31 октября 1939 года. С имущества ничего не имею. Жена нигде не работает.

11. СЕМЯК Леон Янович, 1916 года рождения, уроженец гор. Станиславова. Отец работал кондуктором на ж.д. дороге. Сейчас пенсионер. Я жил вместе с отцом в гор. Коломии с 1922 года. До прихода Красной армии работал писарем у ксендза Пецека, вел загс. На этой работе я работал с 1936 года до прихода Красной армии, точнее до ареста. Образование неоконченное высшее. В партиях не состоял. Учился в торговой академии, но не окончил. Холост, не судим, по национальности поляк. За границей родственников никого не имею. В польской армии не служил. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 года. Под арестом нахожусь с 21 октября 1939 года.

12. САЕВИЧ Казимир Игнатович, 1918 года рождения, уроженец г. Коломии, Станиславской обл. Отец работал гончарником на фирме с 1922 года до 1927 года, а затем по инвалидности перешел на пенсию. В 1930 году умер. Я работал в Коломиевском суде посыльным с 1938 по 1939 год, т.е. до прихода Красной армии. Перед арестом был безработным. Образование имею за 7 классов. Состоял в католической организации „КСММ”, не судим, по национальности поляк, холост. За границей имею сестру в Германии, чем она занимается не знаю. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 года. Под арестом нахожусь с 5 ноября 1939 года.

13. АБРАГАМОВИЧ Людвик Петрович, 1921 года рождения, уроженец гор. Коломии, Станиславской обл. Образование имею за 7 классов.

9. SZESTAK Roman syn Aleksego, ur. w 1920 roku w m. Chocimiu (Besarabia). Od 1920 roku mieszkam w Kołomyi. Ojca nie mam, zmarł w 1921 roku. Matka mieszka w Kołomyi. Pracowałem w domu chałupniczo, a następnie jako sprzedawca u właściciela sklepu tekstylnego. Jako sprzedawca pracowałem od 1936 do 1939 roku. Matka jest gospodynią domową. Do partii nie należałem, jestem narodowości polskiej, nie karany, kawaler, ukończyłem 7 klas. Majątku nie posiadam. Krewnych za granicą nie mam. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia b.r. Zostałem aresztowany 21 [?] października 1939 roku.

10. BIJOWSKI, a nie BIEJEWSKI, Tadeusz syn Maksymiliana, ur. w 1907 roku w m. Kołomyi obwód stanisławowski. Ojca nie mam, zmarł. Do śmierci pracował jako stolarz. Przed nadejściem Armii Czerwonej siedziałem w więzieniu za pędzenie samogonu i robienie z samogonu wody kolońskiej, którą sprzedawałem. Oprócz tego byłem sądzony przez sąd wojskowy armii polskiej za dezercję z wojska. Do partii nie należałem, jestem narodowości polskiej, żonaty, mam żonę i dwoje dzieci. Ukończyłem 7 klas. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. Zostałem aresztowany 31 października 1939 roku. Majątku żadnego nie posiadam. Żona nigdzie nie pracuje.

11. SIEMIAK Leon syn Jana, ur. w 1916 roku w m. Stanisławowie. Ojciec pracował jako konduktor na kolei. Obecnie emeryt. Od 1922 roku mieszkałem razem z ojcem w m. Kołomyi. Do nadejścia Armii Czerwonej pracowałem w charakterze pisarza księdza Pecka, prowadziłem [rejestr] ślubów. Pracę tę wykonywałem od 1936 roku do nadejścia Armii Czerwonej, dokładnie do chwili aresztowania. Posiadam wykształcenie niepełne wyższe. Do partii nie należałem. Uczyłem się w akademii handlowej, ale jej nie ukończyłem. Kawaler, nie karany, jestem narodowości polskiej. Nie mam za granicą żadnych krewnych. W armii polskiej nie służyłem. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 21 października 1939 roku.

12. SAJEWICZ Kazimierz syn Ignacego, ur. w 1918 roku w m. Kołomyi obwód stanisławowski. Ojciec od 1922 roku do 1927 roku pracował w firmie jako garncarz, a następnie z powodu inwalidztwa przeszedł na emeryturę. W 1930 roku zmarł. Ja od 1938 do 1939 roku, tzn. do nadejścia Armii Czerwonej, pracowałem w sądzie kołomyjskim jako posłaniec. Przed aresztowaniem byłem bezrobotnym. Ukończyłem 7 klas. Należałem do katolickiej organizacji „KZMM”, nie karany, jestem narodowości polskiej, kawaler. Za granicą mam siostrę w Niemczech, nie wiem czym się zajmuje. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 5 listopada 1939 roku.

13. ABRAHAMOWICZ Ludwik syn Piotra, ur. w 1921 roku w m. Kołomyi ob[wód] stanisławowski. Ukończyłem 7 klas. Byłem członkiem katolic-

Состоял членом католической организации „КСММ”. До прихода Красной армии работал маляром. Отец работал штукатуром. После прихода Красной армии отец продолжает работать на этой самой работе. Я был безработный. По национальности поляк, не судим. Обвинительное заключение мне об’явлено 11 апреля 1940 года. Под стражей нахожусь с 5 ноября 1939 года.

14. ПРАГЕР Фердинанд Карлович, 1919 года рождения, уроженец гор. Станиславова. Житель с 1925 года города Городенко. Отец имел свою типографию и в ней работал. Наемного труда не имел, а имел двух учеников. Я после учебы все время болел и сейчас болею туберкулезом легких. Работать не работал, а лечился. По национальности поляк, в партиях не состоял, не судим, холост, имею среднее образование. За границей имею родственника отца – сестра, которая живет в Германии. С имущества отец имеет только дом. Обвинительное заключение мне об’явлено 11 апреля 1940 года. Под стражей нахожусь с 24 октября 1939 года.

15. ЯНКОВЯК Ян-Юзеф Янович, 1920 года рождения, уроженец г. Казмин, Познаньского воеводства. Отец с 1929 года до прихода Красной армии работал пшедовником. С приходом Красной армии был арестован. Я работать нигде не работал, все время учился. Образование имею за 7 классов. В партиях не состоял, по национальности поляк. Обвинительное заключение мне об’явлено 11-го апреля 1940 года. Под стражей нахожусь с 24 октября 1939 года.

16. ТЕРЛЕЦКИЙ Петр Михайлович, 1918 года рождения, уроженец г. Залещина⁸, Тернопольской области. С 1925 года жил в гор. Городенко. Отец служил в суде посыльным, сейчас тоже живет в гор. Городенко, работать нигде не работает. Я работал в „Мине” писарем сельского управления. После прихода Красной армии был безработным. Образование имею среднее. В партиях не состоял, не судим, холост, по национальности поляк. За границей имею родственника отца – брат в Румынии, работал шорником. Обвинительное заключение мне об’явлено 11 апреля 1940 года. Под стражей нахожусь с 24 октября 39 г.

17. ПИСКОЗУБ Тадеуш Антонович, 1919 года рождения, уроженец гор. Коломии, Станиславской области. Отец работал маляром. В 1933 году умер. Я работал в польской армии в 49 полку музыкантом духового оркестра, играл на трубе „В”. Когда пришла Красная Армия, я был на фронте с войсками в борьбе против немцев, где был взят в плен. Из города Ярослава бежал с плена и возвратился домой. Образование имею за 7 классов. В партиях не состоял. По национальности поляк, не судим. Обвинительное заключение мне об’явлено 11 апреля 1940 года. Под арестом нахожусь с 5 ноября 1939 года.

kiej organizacji „KZMM”. Do nadejścia Armii Czerwonej pracowałem jako malarz. Ojciec był tynkarzem. Po nadejściu Armii Czerwonej ojciec nadal wykonywał tę samą pracę. Ja byłem bezrobotny. Jestem narodowości polskiej, nie karany. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 5 listopada 1939 roku.

14. PRAGIER Ferdynand syn Karola, ur. w 1919 roku w m. Stanisławowie. Od 1925 roku mieszkam w mieście Horodence. Ojciec miał własną drukarnię i tam pracował. Nie miał najemnych robotników, tylko dwóch uczniów. Po ukończeniu nauki przez cały czas chorowałem i obecnie również choruję na gruźlicę płuc. Pracować nie pracowałem, tylko się leczyłem. Jestem narodowości polskiej, do partii nie należałem, nie karany, kawaler, mam wykształcenie średnie. Za granicą mam krewnych – siostra ojca, która mieszka w Niemczech. Ojciec ma tylko dom. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 24 października 1939 roku.

15. JANKOWIAK Jan Józef syn Jana, ur. w 1920 roku w m. Koźminie województwo poznańskie. Ojciec od 1929 roku do nadejścia Armii Czerwonej był przodownikiem [policji]. Został aresztowany, gdy nadeszła Armia Czerwona. Nigdzie nie pracowałem, przez cały czas uczyłem się. Ukończyłem 7 klas. Do partii nie należałem, jestem narodowości polskiej. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 24 października 1939 roku.

16. TERLECKI Piotr syn Michała, ur. w 1918 roku w m. Zaleszczyzna⁸ obwód tarnopolski. Od 1925 roku mieszkalem w m. Horodence. Ojciec był gońcem w sądzie, obecnie również mieszka w m. Horodence, nigdzie nie pracuje. Pracowałem w „Minie” jako pisarz zarządu wiejskiego. Po nadejściu Armii Czerwonej byłem bezrobotny. Mam wykształcenie średnie. Do partii nie należałem, nie karany, kawaler, jestem narodowości polskiej. Mam za granicą krewnego – brata ojca w Rumunii, pracował jako rymarz. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 24 października [19]39 roku.

17. PISKOZUB Tadeusz syn Antoniego, ur. w 1919 roku w m. Kołomyi obwód stanisławowski. Ojciec był malarzem. Zmarł w 1933 roku. Pracowałem w armii polskiej w 49 pułku jako muzykant w orkiestrze dętej, grałem na trąbie „W”. Gdy nadeszła Armia Czerwona byłem na froncie z wojskiem i walczyłem przeciwko Niemcom i tam zostałem wzięty do niewoli. W m. Jarosławiu uciekłem z niewoli i wróciłem do domu. Ukończyłem 7 klas. Do partii nie należałem. Jestem narodowości polskiej, nie karany. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 5 listopada 1939 roku.

18. БРИНЬК Радомир Францишевич, 1920 года рождения, уроженец гор. Коломни, Станиславской области. Отец работал на ж.д. кладовщиком на станции Коломия и сейчас тоже там работает. Я учился в гимназии, окончил в 1939 году. После прихода Красной армии нигде не работал. Образование среднее, по национальности поляк, не судим. За границей родственников не имею. Обвинительное заключение мне объявлено 11 апреля 1940 года. Под арестом нахожусь с 15 ноября 1939 года.

Председательствующий объявил состав суда и разъяснил всем подсудимым право на отвод составу суда. Подсудимые все отвода составу суду не заявили.

Председательствующий разъяснил всем подсудимым права, какими они могут пользоваться во время судебного следствия, а также право подачи заявлений или возбуждения каких-либо ходатайств.

Подсудимые суду заявили, что права для них понятны. Заявлений и ходатайств перед судом не заявили.

Председательствующий огласил обвинительное заключение, после чего разъяснил каждому в отдельности подсудимым сущность обвинений и спросил каждого в отдельности, понятно ли им обвинение, признают ли они себя виновными и желают ли давать суду показания и на каком языке.

ПОДСУДИМЫЕ СУДУ ЗАЯВИЛИ:

1. КАЛИТА – сущность предъявленного обвинения мне понятна. Виновным себя признаю полностью во всем. Показания давать суду желаю на украинском языке.

2. ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш – предъявленное мне обвинение для меня понятно. Виновным себя признаю только в принадлежности к к.р. повстанческой организации. В остальном себя виновным не признаю. Показания давать суду желаю на украинском языке.

3. ЖИБУРА – обвинение мне понятно. Виновным себя признаю только в том, что состоял в к.р. повстанческой организации. В остальном виновным себя не признаю. Показания давать суду желаю на украинском языке.

4. ДАЛЬМАН – обвинение для меня понятно. ^аВиновным себя признаю^а в принадлежности к к.р. повстанческой организации. В остальном не признаю. Показания давать желаю на украинском языке.

5. ГРАНОВСКИЙ – виновным себя признаю во всем, за исключением террора. Показания суду давать желаю на украинском языке.

6. КОССОВСКИЙ – обвинение мне понятно. Виновным себя признаю только в том, что состоял в к.р. повстанческой организации. В остальном виновным себя не признаю. Показания давать желаю на украинском языке.

18. **BRYŃKO** Radomir syn Franciszka, ur. w 1920 roku w m. Kołomyi obwód stanisławowski. Ojciec pracował jako magazynier na kolei na stacji Kołomyja, obecnie również tam pracuje. Uczyłem się w gimnazjum, które ukończyłem w 1939 roku. Po nadejściu Armii Czerwonej nigdzie nie pracowałem. Mam wykształcenie średnie, jestem narodowości polskiej, nie karany. Nie mam krewnych za granicą. Wniosek oskarżający przedstawiono mi 11 kwietnia 1940 roku. W areszcie przebywam od 15 listopada 1939 roku.

Przewodniczący ogłosił skład sądu i wyjaśnił wszystkim oskarżonym, że mają prawo zgłosić zastrzeżenie do składu sądu. Nikt z oskarżonych nie zgłosił zastrzeżeń do składu sądu.

Przewodniczący wyjaśnił wszystkim oskarżonym, z jakich uprawnień mogą korzystać w czasie śledztwa sądowego, jak również o prawie składania oświadczeń lub jakichkolwiek skarg.

Oskarżeni oświadczyli sądowi, że [przysługujące im] prawa są dla nich zrozumiałe. Żadnych oświadczeń i skarg wobec sądu nie złożyli.

Przewodniczący ogłosił wniosek oskarżający, po czym każdemu oskarżonemu z osobna wyjaśnił treść oskarżenia i zapytał każdego oddzielnie, czy oskarżenie jest zrozumiałe, czy przyznają się do winy i czy chcą złożyć przed sądem zeznania oraz w jakim języku.

OSKARŻENI OŚWIADCZYLI PRZED SĄDEM:

1. **KALITA** – treść przedstawionego mi oskarżenia jest dla mnie zrozumiała. W pełni przyznaję się do winy we wszystkim. Chcę zeznawać przed sądem w języku ukraińskim.

2. **LAUTERBACH** Tadeusz – przedstawione mi oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe. Przyznaję się tylko do przynależności do powstańczej organizacji k.r. Co do reszty, do winy się nie przyznaję. Zeznania przed sądem chcę składać w języku ukraińskim.

3. **ŻYBURA** – oskarżenie rozumiem. Przyznaję się tylko do tego, że należałem do powstańczej organizacji k.r. Poza tym do winy się nie przyznaję. Zeznania przed sądem chcę składać w języku ukraińskim.

4. **DALMAN** – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe. *Przyznaję się* do tego, że należałem do powstańczej organizacji k.r. Poza tym nie przyznaję się. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

5. **GRONOWSKI** – przyznaję się do winy we wszystkim z wyjątkiem terroru, zeznania przed sądem chcę składać w języku ukraińskim.

6. **KOSOWSKI** – oskarżenie rozumiem. Przyznaję się tylko do tego, że należałem do powstańczej organizacji k.r. Poza tym nie przyznaję się do winy. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

7. ТХУЖЕВСКИЙ – сущность обвинения для меня понятна. Виновным себя признаю в том, что знал о существовании к.р. организации. Больше ни в чем не признаю. Показания давать желаю на украинском языке.

8. ЛЯУТЕРБАХ Евгений – обвинение для меня понятно. Виновным себя признаю частично, только в том, что состоял в этой организации. Показания давать желаю на украинском языке.

9. ШЕСТАК – за что обвиняюсь, мне понятно. Виновным себя признаю только в принадлежности к к.р. организации. Показания давать желаю на украинском языке.

10. БИЙОВСКИЙ – обвинение мне понятно. Виновным себя ни в чем не признаю. Показания давать желаю на украинском языке.

11. СЕМЯК – сущность обвинения для меня понятна. Виновным себя признаю в том, что знал о к.р. повстанческой организации. Больше ни в чем не признаю. Показания суду давать желаю на украинском языке.

12. САЕВИЧ – обвинение мне понятно. Виновным себя признаю в том, что знал о к.р. организации. Показания суду давать желаю.

13. ПИСКОЗУБ – обвинение мне понятно. Виновным себя в том, что знал о к.р. организации признаю.

14. АБРАГАМОВИЧ – обвинение для меня понятно. Виновным себя ни в чем не признаю. Показания суду давать желаю.

15. ПРАГЕР – обвинение мне понятно. Виновным себя ни в чем не признаю. Показания суду давать желаю на украинском языке.

16. ТЕРЛЕЦКИЙ – обвинение для меня понятно. Виновным себя ни в чем не признаю. Показания суду давать желаю на украинском языке.

17. ЯНКОВЯК – обвинение мне понятно. Виновным себя в том, что знал о существовании к.р. повстанческой организации признаю. Показания давать желаю на украинском языке.

18. БРИНЬК – обвинение мне понятно. Виновным себя в том, что знал о существовании к.р. организации признаю. Показания давать желаю на украинском языке.

В 16 часов 40 минут Председательствующий объявил перерыв до 19 часов.

В 19 часов судебное заседание продолжается. Секретарь доложил суду, что все обвиняемые в судебное заседание доставлены.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО ПОДСУДИМЫЙ КАЛИТА ПО СУЩЕСТВУ ДЕЛА ПОКАЗАЛ:

В то время, когда наши офицеры, т.е. польской армии отступали и бежали за границу в Румынию и Венгрию, вели среди населения широкую к.р. агитацию и говорили, что кто с поляков может и способный воевать,

7. TCHÓRZEWSKI – treść oskarżenia jest dla mnie zrozumiała. Przyznaję się do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji k.r. Do niczego więcej się nie przyznaję. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

8. LAUTERBACH Eugeniusz – oskarżenie rozumiem. Do winy przyznaję się częściowo, dotyczy to tylko przynależności do tej organizacji. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

9. SZESTAK – rozumiem o co jestem oskarżony. Przyznaję się tylko do tego, że należałem do organizacji k.r. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

10. BIJEWSKI – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe. W niczym nie przyznaję się do winy. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

11. SIEMIAK – treść oskarżenia jest dla mnie zrozumiała. Przyznaję się tylko do tego, że wiedziałem o powstańczej organizacji k.r. Więcej do niczego się nie przyznaję. Zeznania przed sądem chcę składać w języku ukraińskim.

12. SAJEWICZ – oskarżenie rozumiem. Przyznaję się do tego, że wiedziałem o organizacji k.r. Chcę składać przed sądem zeznania.

13. PISKOZUB – oskarżenie rozumiem. Przyznaję się do tego, że wiedziałem o organizacji k.r.

14. ABRAHAMOWICZ – oskarżenie rozumiem. Do winy się nie przyznaję. Chcę składać przed sądem zeznania.

15. PRAGIER – oskarżenie rozumiem. Do winy się nie przyznaję. Zeznania przed sądem chcę składać w języku ukraińskim.

16. TERLECKI – oskarżenie rozumiem. Do winy się nie przyznaję. Zeznania przed sądem chcę składać w języku ukraińskim.

17. JANKOWIAK – oskarżenie rozumiem. Przyznaję się do tego, że wiedziałem o istnieniu powstańczej organizacji k.r. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

18. BRYŃKO – oskarżenie rozumiem. Przyznaję się do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji k.r. Zeznania chcę składać w języku ukraińskim.

O godzinie 16 minut 40 Przewodniczący ogłosił przerwę do godziny 19.

O godzinie 19 posiedzenie sądowe jest kontynuowane. Sekretarz powiadomił sąd, że wszyscy oskarżeni zostali doprowadzeni na posiedzenie sądowe.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY KALITA ZEZNAŁ W SPRAWIE:

W tym czasie, kiedy nasi oficerowie, tzn. armii polskiej, wycofywali się i uciekali za granicę do Rumunii i na Węgry, prowadzili oni wśród ludności aktywną agitację k.r. i mówili, żeby ci Polacy, którzy są zdolni do walki

чтобы отступали вместе с ними, кто не может и останется, то чтобы об'единялись в организации с тем, чтобы в момент нападения польских войск с Румынии и Венгрии, они могли организовать восстание внутри страны, чем самым помогли бы им. Имея такое указание польских офицеров, я 25 сентября прошлого года встретил на улице гор. Коломнии своих товарищей – поляков ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша, ЛЯУТЕРБАХА Евгения и Кукурбу ушел с ними в детский сад возле кино „МАРСА”, где предложил им создать к.р. повстанческую польскую организацию. Ляутербах Т. и Ляутербах Е. дали свое согласие.

Тогда же после этого мы провели организационное собрание, на котором я, Калита, был выделен руководителем (шефом) этой организации, моим заместителем Ляутербах Тадеуш и секретарем Ляутербах Евгений. Кроме этого приняли решение о вербовке новых членов.

Вскоре после этого, мною были завербованы новые члены ГРАНОВСКИЙ, ЖИБУРА и ШЕСТАК. Для ознакомления с новыми членами, я созвал маленькое собрание на квартире вновь завербованного члена организации Жибуры и там разобрали следующие вопросы: о вербовке новых членов, о знаке отличия, и о месте встречи для передачи рапортов о проделанной членами работе и для получения нового задания. Знак различия мы установили такой, чтобы знать своих членов, они должны носить на правой руке мизинном пальце перстень. Эти перстни мною и Ляутербахом Т. уже были приобретены.

30 сентября того же прошлого года состоялось второе наше собрание, на котором были приняты новые члены ЖИБУРА, ГРАНОВСКИЙ и ШЕСТАК. После принятия новых членов они приняли присягу. Также принял присягу тоже новый член ДАЛЬМАН. После принятия присяги, каждый член избрал себе псевдоним, в том числе и я. Я себе избрал псевдоним „ГРАНИТ”, ЛЯУТЕРБАХ Т. – „ШЕЛЬМА”, ЛЯУТЕРБАХ Е. – „КЛЕМПА”, ЖИБУРА – „ЯЩУР”, ДАЛЬМАН – „ДОВГИЙ ЭМИЛЬ”, ГРАНОВСКИЙ – „БЛЕНКЕТ” и ШЕСТАК – „ПИМ”. Кроме этого все члены подписали декларацию. После этого я сделал информацию о целях и задачах организации и дал каждому члену задание: о приобретении оружия, о вербовке новых членов и о заготовке к.р. листовок для расклеивания на улицах города перед выборами в Народное собрание, с призывом польское население за об'единение польского населения и восстановления польского государства.

Для этой цели лично мною были уже написаны на пишущей машинке 10 штук к.р. листовок и Грановским написаны от руки 5 штук.

На третьем нашем собрании, которое проводилось 6 октября у Жибуры на квартире, были все наши члены организации: Жибура, Шестак, Грановский и мой заместитель Ляутербах Тадеуш делали информации

wycofywali się razem z nimi, zaś ci, którzy nie mogą i pozostają, jednoczyli się w organizacji, aby w czasie ataku polskich wojsk z Rumunii i Węgier mogli w sposób zorganizowany wywołać powstanie wewnątrz kraju i tym samym im pomóc. Posiadając takie wytyczne polskich oficerów, spotkawszy 25 września ubiegłego roku na ulicy m. Kołomyi moich kolegów – Polaków: LAUTERBACHA Tadeusza, LAUTERBACHA Eugeniusza i Kukurbę poszedłem razem z nimi do ogródka dziecięcego koło kina „MARS”, gdzie zaproponowałem im utworzenie polskiej powstańczej organizacji k.r. Lauterbach T. i Lauterbach E. wyrazili zgodę.

Od razu po tym odbyliśmy zebranie organizacyjne, na którym mnie – Kalitę wysunięto na kierownika (szefa) tej organizacji, moim zastępcą został Lauterbach Tadeusz, a sekretarzem Lauterbach Eugeniusz. Oprócz tego podjęliśmy decyzję o werbowaniu nowych członków.

Niedługo potem zostali zwerbowani przeze mnie nowi członkowie: GRONOWSKI, ŻYBURA i SZESTAK. W celu zapoznania się z nowymi członkami zwołałem niewielkie zebranie, które odbyło się w mieszkaniu nowo zwerbowanego członka organizacji Żybury. Na zebraniu tym omówiliśmy następujące sprawy: werbunek nowych członków, znak identyfikacyjny oraz wyznaczenie miejsca spotkań, gdzie będzie można przekazywać raporty o przeprowadzonej przez członków pracy i otrzymać nowe zadania. Znak identyfikacyjny ustaliliśmy po to, żeby rozpoznawać swych członków, miał to być sygnet noszony przez członków na małym palcu prawej ręki. Takie sygnety zostały już zdobyte przeze mnie i Lauterbacha T.

30 września ubiegłego roku odbyło się nasze drugie zebranie, na którym zostali przyjęci nowi członkowie: ŻYBURA, GRONOWSKI i SZESTAK. Po przyjęciu nowych członków, złożyli oni przysięgę. Przysięgę złożył również nowy członek DALMAN. Po złożeniu przysięgi każdy z członków wybrał sobie pseudonim, w tym również i ja. Ja wybrałem dla siebie pseudonim „GRANIT”, LAUTERBACH T. „SZELMA”, LAUTERBACH E. „KLEPA”, ŻYBURA „JASZCZUR”, DALMAN „DŁUGI EMIL”, GRONOWSKI „BŁĘKIT”, a SZESTAK „PIM”. Oprócz tego wszyscy członkowie podpisali deklaracje. Potem poinformowałem o celach i zadaniach organizacji i przydzieliłem każdemu z członków zadanie: zdobywanie broni, werbunek nowych członków i przygotowywanie ulotek k.r., które przed wyborami do Zgromadzenia Ludowego mają być rozlepione na ulicach miasta i mają wzywać ludność polską do zjednoczenia się i przywrócenia państwa polskiego.

W tym celu osobiście napisałem już na maszynie 10 ulotek k.r., a Gronowski napisał odręcznie 5 egzemplarzy.

Na trzecim naszym zebraniu, które miało miejsce 6 października w mieszkaniu Żybury, byli obecni wszyscy nasi członkowie organizacji:

о проделанной ими работе. Жибура в своей информации говорил, что он будучи в г. Городенко, подготовил около 15 человек для организации такой организации в Городенко. Грановский говорил о подготовке к.р. листовок к польскому празднику „Ноябрьское восстание”⁹ с призывом польского населения для объединения, за восстановление польского государства. ШЕСТАК говорил, что он приобрел револьвер, который находится у него. Ляутербах Тадеуш, мой заместитель, сообщил, что он собирается выезжать во Львов, для установления есть ли там какая-либо организация и если есть, то связаться с ней. Также говорил постарается приобрести яд, для внутренних потребностей организации. Кроме этого лично мною был выработан план работы организации и отредактирован вместе с заместителем и секретарем, т.е. Ляутербахом Т. и Ляутербахом Е. По этому плану были созданы 4 отдела, следующие: 1 отдел – шпионский – женский, руководителем которого был выделен мой заместитель Ляутербах Тадеуш. Задачи отдела: а) сбор сведений военного характера, б) дислокация частей Красной армии в гор. Коломия и ее вооружение, в) учет активистов Соввласти, которые выдают польских офицеров и служащих полиции, г) подбор конспиративных квартир для проведения собраний организации и д) изучение санитарной службы. 2 отдел – разведывательный, руководитель ДАЛЬМАН. Задачи этого отдела: а) сбор рапортов от членов организации о проделанной ими работе, б) сбор оружия, г) расклеивание к.р. листовок на улицах города Коломия и д) создание организаций на перифериях и связь с ними. 3 отдел – вербовочный, руководители Жибура и Шестак. Задачи отдела: а) вербовка новых членов в организацию, б) приобретение оружия и г) боевая подготовка организации. 4-й отдел – “к.р.” пропаганда, руководитель Грановский. Задачи отдела: а) приготовление к.р. листовок и расклеивание их на улицах и б) проведение докладов на различные патриотические темы. Кроме того, что было поручено 3 отделу вербовать новых членов, я дал задание каждому члену вербовать в свой отдел и за каждого завербованного члена должен отвечать тот, кто его вербовал.

В октябре месяце, какого числа не помню, членом организации Шестак был завербован Коссовский, после чего последний был приглашен мною на собрание, который пришел вместе с завербованным уже им – Тхужевским. 17 октября точно не помню Коссовский и Тхужевский были приняты в организацию. После чего они приняли присягу и подписали декларацию.

Через несколько дней после этого Коссовский и Тхужевский встретили меня и Коссовский заявил, что ему необходимо бежать за границу, т.к. за ним уже следят и могут раскрыть организацию. Имея такое предупреждение Коссовского, я встретился в Ляутербахом Тадеушем, посо-

Żybura, Szestak, Gronowski i mój zastępca Lauterbach Tadeusz, poinformowali [oni] o dokonanej pracy. Żybura w swej informacji mówił, że będąc w m. Horodence przygotował 15 ludzi do takiej samej organizacji w Horodence. Gronowski powiedział o przygotowaniu ulotek k.r. z okazji polskiego święta „Powstanie Listopadowe”⁹, w których wzywa się ludność polską do zjednoczenia się i przywrócenia państwa polskiego. SZESTAK powiedział, że zdobył rewolwer, który ma u siebie. Lauterbach Tadeusz, mój zastępca powiadomił, że ma zamiar pojechać do Lwowa aby ustalić, czy jest tam jakakolwiek organizacja i jeżeli jest, to nawiązać z nią kontakt. Powiedział również, że postara się zdobyć truciznę dla wewnętrznych potrzeb organizacji. Oprócz tego osobiście opracowałem plan działalności organizacji i zredagowaliśmy go wspólnie z zastępcą i sekretarzem, tzn. z Lauterbachem T. i Lauterbachem E. Zgodnie z tym planem utworzono następujące 4 oddziały: 1 oddział – kobiecy szpiegowski, którym miał kierować mój zastępca Lauterbach Tadeusz. Zadania oddziału: a) zbieranie informacji o charakterze wojskowym, b) dyslokacja jednostek Armii Czerwonej w m. Kołomyi i ich uzbrojenie, c) ewidencja aktywistów *Sowwłasti*, którzy wydają polskich oficerów i urzędników policji, d) znalezienie lokali konspiracyjnych, w których można by było odbywać zebrania organizacji i e) przygotowanie służby sanitarnej. 2 oddział – wywiadowczy, kierownik DALMAN. Zadania tego oddziału: a) zbieranie meldunków od członków organizacji o dokonanej przez nich pracy, b) gromadzenie broni, c) rozlepianie ulotek k.r. na ulicach miasta Kołomyi i d) utworzenie organizacji terenowych i łączność z nimi. 3 oddział – werbunkowy, kierownik Żybura i Szestak. Zadania oddziału: a) werbunek do organizacji nowych członków, b) gromadzenie broni i c) przygotowanie bojowe organizacji. 4 oddział – propaganda „k.r.”, kierownik Gronowski. Zadania oddziału: a) przygotowywanie ulotek k.r. i rozklejanie ich na ulicach i b) wygłaszanie patriotycznych referatów. Oprócz tego, że oddział 3 miał werbować nowych członków, poleciłem aby każdy członek werbował do swego oddziału i za każdego zwerbowanego członka powinien odpowiadać ten, kto go zwerbował.

W październiku, nie pamiętam daty, został zwerbowany przez członka organizacji Szestaka Kosowski, którego następnie zaprosiłem na zebranie i który przyszedł razem ze zwerbowanym przez siebie Tchórzewskim. 17 października, dokładnie nie pamiętam, Kosowski i Tchórzewski zostali przyjęci do organizacji, po czym złożyli przysięgę i podpisali deklaracje.

W kilka dni później spotkałem Kosowskiego i Tchórzewskiego i Kosowski oświadczył, że koniecznie musi uciekać za granicę, ponieważ jest śledzony i mogą wykryć organizację. Tak ostrzeżony przez Kosowskiego spotkałem się z Lauterbachem Tadeuszem, poradziłem się go i postanowiliśmy, że

ветовался с ним и решили бежать всей организацией за границу в Венгрию. Этого нам сделать не удалось, т.к. я и другие были арестованы.

НА ВОПРОСЫ СУДА ПОДСУДИМЫЙ КАЛИТА ПОКАЗАЛ:

Я написал десять штук к.р. листовок на пишущей машинке. Текста их сейчас не помню.

Предъявляется л.д. 140 т. 1 подсудимому Калите. Подсудимый Калита: „да, это я лично писал эти листовки.” Эти к.р. листовки мною были написаны для того, чтобы поручить члену к.р. организации Дальману расклеить их на улицах гор. Коломии перед выборами в Народное собрание. Хранились они у секретаря организации Ляутербаха Е. Декларации я тоже лично писал. Ксендз Марущак ни в чем мне не помогал и на совет я к нему не ходил. Всего собраний нашей к.р. повстанческой организации было 5. Все они проходили в подобранной мною квартире члена организации Жибуры.

Наша организация имела задачи: завербовать побольше членов, приобрести оружие, собрать сведения о дислокации и вооружении частей Красной армии на территории гор. Коломии, а также и другие сведения секретного характера, как то: о активе Соввласти, о настроении населения и его отношения к Соввласти. Вербовка новых членов и приобретение оружия нужны были нам для того, что когда польские войска будут нападать на Советскую власть при помощи других буржуазных армий, помочь им путем восстания внутри страны за восстановление польского буржуазного государства. Сведения о дислокации воинских частей Красной армии и их вооружении для того, чтобы знать на случай вооруженного восстания. Другие сведения секретного характера, а также и сведения о активистах Соввласти, которые выдают польских офицеров и служащих польской полиции для того, чтобы передать в руки „справедливости” польских властей.

ОГЛАШЕН л.д. 2, т. 1.

Калита суду, это записано верно. Как я раньше говорил, что офицеры когда отступали в Венгрию и Румынию, призывали всех поляков способных воевать отступать вместе с ними, а те которые остаются на местах, должны объединиться в организации и чтобы в момент нападения польских войск на Советскую власть, они смогли бы организованно помочь в борьбе против Соввласти путем восстания внутри страны, за восстановление польского буржуазного государства. Для этой цели, я 25 сентября прошлого года и взял на себя обязательство организовать из польской молодежи к.р. повстанческую организацию.

Оглашен л.д. 2, т. 1, оборот.

Создание этой организации я начал 25 сентября вечером вместе с Ляутербахом Т. и Ляутербахом Е. в парке возле кино „Марса”. Ляутербахи

cała organizacja musi uciekać za granicę na Węgry. Nie udało się nam tego zrobić, ponieważ ja i inni zostali aresztowani.

NA PYTANIA SĄDU OSKARŻONY KALITA ZEZNAŁ:

Napisałem na maszynie 10 egzemplarzy ulotek k.r. Treści tych ulotek obecnie nie pamiętam.

Oskarżonemu Kalicie okazuje się k.s. 140 t. 1. Oskarżony Kalita: „tak, to ja osobiście napisałem te ulotki”. Te k.r. ulotki napisałem po to, ażeby członek organizacji k.r. Dalman na moje polecenie rozlepił je na ulicach m. Kołomyi przed wyborami do Zgromadzenia Ludowego. Przechowywano je u sekretarza organizacji Lauterbacha E. Deklaracje również pisałem osobiście. Ksiądz Maruszczak w niczym mi nie pomagał i nie chodziłem do niego po radę. Wszystkich zebrań naszej powstańczej organizacji k.r. było razem 5. Wszystkie odbyły się w wybranym przeze mnie mieszkaniu członka organizacji Żybury.

Nasza organizacja stawiała przed sobą następujące zadania: zwerbowanie więcej członków, gromadzenie broni, zbieraniu informacji o dyslokacji i uzbrojeniu oddziałów Armii Czerwonej w m. Kołomyi oraz innych tajnych informacji, jak na przykład dotyczących aktywu *Sowwłasti*, o nastrojach ludności i stosunku do *Sowwłasti*. Werbunek nowych członków i gromadzenie broni były potrzebne po to, ażeby kiedy polskie wojska przy pomocy innych burżuazyjnych armii zaatakują Władzę Sowiecką, wspomóc je wywołując wewnątrz kraju powstanie, którego celem będzie przywrócenie burżuazyjnego państwa polskiego. Informacje o dyslokacji oddziałów wojskowych Armii Czerwonej i ich uzbrojeniu miały być przydatne w przypadku powstania zbrojnego. Inne tajne informacje, w tym o aktywistach *Sowwłasti*, którzy wydają polskich oficerów i urzędników policji polskiej miały służyć temu, aby oddać ich w ręce „sprawiedliwości” polskich władz.

ZOSTAJE OKAZANA k.s. 2, t. 1.

Kalita do sądu, że zapisane prawidłowo. Tak jak mówiłem uprzednio, oficerowie gdy wycofywali się na Węgry i do Rumunii wzywali wszystkich Polaków zdolnych do walki, aby wycofywali się razem z nimi, zaś ci, którzy zostają winni zjednoczyć się w organizacji, aby w chwili ataku wojsk polskich na Władzę Sowiecką mogli w sposób zorganizowany pomóc w walce przeciw *Sowwłasti* wywołując powstanie wewnątrz kraju, którego celem byłoby przywrócenie burżuazyjnego państwa polskiego. Dlatego też, 25 września ubiegłego roku, wziąłem na siebie obowiązek zorganizowania spośród polskiej młodzieży powstańczej organizacji k.r.

Zostaje okazana k.s. 2, t. 1, odwrotka.

Tworzenie tej organizacji rozpocząłem 25 września wieczorem razem z Lauterbachem T. i Lauterbachem E. w parku koło kina „Mars”. Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz od razu wyrazili swą zgodę. Niedługo potem

Тадеуш и Евгений сразу дали свое согласие. Тогда же после этого я был избран руководителем организации, Ляутербах Тадеуш моим заместителем и Ляутербах Евгений секретарем. Расходясь, мы договорились о вербовке новых членов. Вскоре после этого лично мною был завербован Грановский Мечеслав, Жибура Збигнев и Шестак Роман, которые тоже добровольно дали свое согласие быть активными членами к.р. повстанческой организации.

После этого, я созвал первое конспиративное собрание для ознакомления с новыми членами, для объяснения им цели и задачи организации. На этом собрании мы приняли решение: о вербовке новых членов, о сборе оружия, об условном знаке (ношение на правой руке на мезинном пальце кольца с искусственной лункой сверху), о лозунге нашей организации для призыва польского населения и о представлении сведений, путем писания рапортов о проделанной работе. Кроме этого, каждый член избрал себе псевдоним, о которых я уже говорил. Сведения каждый член должен был приносить в 8 часов вечера к кино „Марса” и отдавать моему заместителю Ляутербаху Тадеушу. Название лозунга мы избрали „ПОП” т.е. „помни о праці”. На квартире встреч для передачи сведений Ляутербаху Тадеушу или кому-нибудь другому, мы не назначали, т.к. боялись, чтобы нас не раскрыли.

Оглашен л.д. 3 т. 2.

Лист дела 3 подтверждаю полностью. Второе наше собрание было у члена организации Жибуры на квартире по улице Декерда. Дома в это время кроме маленьких детей никого не было. На втором собрании были: я – Калита, Ляутербах Тадеуш, Ляутербах Евгений, Шестак, Жибура, Дальман, Грановский и Крушильницкий. На этом собрании стояли вопросы: о приеме новых членов Крушиницкого, Дальмана и Грановского и о принятии ими присяги, о сборе оружия и о даче заданий принятым членам. На счет расклеивания листовок к.р. содержания тоже стоял вопрос. Расклеивание листовок обязательство я взял на себя, и также дал задание Грановскому. На третьем собрании 6 октября, которое тоже было у Жибуры на квартире, я [огласил] проект плана работы организации и ее задачи. По этому плану было создано 4 отдела, о которых я уже говорил. Кроме этого члены организации Жибура, Шестак, Грановский и мой заместитель Ляутербах Тадеуш делали информации о проделанной ими работе, о чем я тоже уже говорил. Важнейшие задачи нашей организации были следующие: сбор оружия, вербовка новых членов для расширения организации и выявление советских активистов, которые выдают польских офицеров и служащих полиции, заносить их на список с тем, чтобы передать в руки „справедливости” польских властей.

На четвертом собрании стояли вопросы: прием новых членов Коссовского Марьяна и Тхужевского. И информация членов о проделанной ими

zostałem wybrany kierownikiem organizacji, Lauterbach Tadeusz moim zastępcą, a Lauterbach Eugeniusz sekretarzem. Rozstając się ustaliliśmy, że będziemy werbować nowych członków. Wkrótce osobiście zwerbowałem Gronowskiego Mieczysława, Żybure Zbigniewa i Szestaka Romana, którzy również dobrowolnie zgodzili się być aktywnymi członkami powstańczej organizacji k.r.

Następnie zwołałem pierwsze zebranie konspiracyjne, aby zapoznać się z nowymi członkami i wyjaśnić im cele i zadania organizacji. Na zebraniu tym podjęliśmy decyzje: o werbunku nowych członków, o gromadzeniu broni, o znaku identyfikacyjnym (noszenie na małym palcu prawej ręki sygnetu ze sztucznym wgłębieniem z wierzchu), o wezwaniu naszej organizacji do ludności polskiej i o przekazywaniu informacji w pisemnych meldunkach o dokonanej pracy. Oprócz tego każdy z członków wybrał sobie pseudonim, o których już mówiłem. Każdy członek miał przynosić informacje o godzinie 8 wieczorem do kina „Mars” i oddawać memu zastępcy Lauterbachowi Tadeuszowi. Na nasze hasło wybraliśmy „POP”, tzn. „pamiętaj o pracy”. Spotkań dla przekazania informacji Lauterbachowi Tadeuszowi lub komukolwiek innemu nie wyznaczaliśmy w mieszkaniu, ponieważ baliśmy się aby nas nie odkryto.

Zostaje okazana k.s. 3, t. 2.

Kartę sprawy 3 potwierdzam w pełni. Drugie nasze zebranie odbyło się w mieszkaniu członka organizacji Żybura przy ulicy Dekerta. W tym czasie w domu oprócz małych dzieci nie było nikogo. Na drugim zebraniu byli: ja – Kalita, Lauterbach Tadeusz, Lauterbach Eugeniusz, Szestak, Żybura, Dalman, Gronowski i Kruszelnicki. Na zebraniu postawiono sprawy: przyjęcie nowych członków: Kruszelnickiego, Dalmana i Gronowskiego, złożenie przez nich przysięgi, gromadzenie broni i przydzielenie zadań przyjętym członkom. Omówiono również sprawę rozlepiania ulotek k.r. Obowiązek rozklejania ulotek wzięłem na siebie i poleciłem też Gronowskiemu. Na trzecim zebraniu 6 października, które również odbyło się w mieszkaniu Żybura, przedstawiłem projekt planu pracy organizacji i jej zadania. Zgodnie z tym planem utworzono 4 oddziały, o których już mówiłem. Oprócz tego członkowie organizacji Żybura, Szestak, Gronowski oraz mój zastępca Lauterbach Tadeusz poinformowali o wykonanej przez nich pracy, o czym również już mówiłem. Najważniejszymi zadaniami naszej organizacji było: gromadzenie broni, werbunek nowych członków w celu powiększenia organizacji oraz ujawnienie sowieckich aktywistów, którzy wydają polskich oficerów i urzędników policji, sporządzenie ich wykazu, by przekazać w ręce „sprawiedliwości” polskich władz.

Na czwartym zebraniu postawiono sprawy: przyjęcie nowych członków: Kosowskiego Mariana i Tchórzewskiego, informacja członków o wykonanej

работе. Такие же стояли вопросы и на пятом собрании. В целях строгой конспирации, на пятом собрании мы постановили, что каждый член отвечает за завербованного им человека, и что вербующий должен вербовать исключительно в свой отдел. Помимо этого я предупредил всех, что в случае провала кого-либо из членов, должен бежать в Румынию и захватить с собой все собранные нами сведения и передать там польской армии. На случай провала всей организации, значит бежать всем за границу и там вступить в польскую армию. Л.д. 6 подтверждаю. Записано правильно. Наша организация ставила себе такие задачи, для чего и были мною созданы ранее названные мною 4 отдела. Л.д. 7 также подтверждаю полностью.

Оглашен л.д. 133 т. 1.

Этот рапорт писал Дальман. Я с ним знаком, читал его. Его псевдоним был „Довгий Эмиль”. Я псевдоним имел „Гранит”, Жибура „Ящур”, Шестака „Пим”, Грановский „Бленкет”, Крушницкий „Ионтек”, Коссовский „Струсь”, Тхужевский „Фока”, Дальман „Довгий Эмиль”, Ляутербах Тадеуш „Шельма”, Ляутербах Евгений „Клемпа”, Павлишин „Жид”. Остальные Семяк, Саевич, Бийовский псевдонимы не имели. Бийовского вербовал Шестака. Но как Бийовский, так и Семяк на собрании нашей организации ни одного разу не были. Бийовского я видел только один раз возле костела, но вербовать его не вербовал и о целях и задачах нашей организации ему ничего не говорил.

Что такое шпионаж, я знаю хорошо. Наш шпионский отдел занимался сбором секретных материалов для использования нашей организацией внутри страны на случай вооруженного восстания и для передачи их за границу польским войскам через разведку и своих членов организации.

Показания на л.д. 9 т. 2 подтверждаю. Но я Ляутербаху Евгению дал задание все сведения сжечь, т.к. боялся чтобы не впойматься. В случае кто из членов уйдет за границу в Румынию или Венгрию, то эти сведения передаст устно. Где находятся наши войска в Румынии или Венгрии, я точно не скажу, т.к. не знаю.

Показания на л.д. 10 т. 2 подтверждаю. После этого когда мне сообщил Коссовский, что за ним установлено наблюдение, я – Калига, Ляутербах Тадеуш, Коссовский, Тхужевский и Дальман посоветовались и решили 22 собрать внеочередное собрание нашей организации на котором поставить вопрос о побеге за границу того же 22 октября 39 г. Убежать нам не удалось, т.к. 21 октября были арестованы. Где мы должны были переходить границу и куда бежать в Румынию или Венгрию, мы не намечали.

Оглашен л.д. 10 т. 2, оборот.

Ксеидз Марушак совета на побег за границу нам не давал. Тогда, когда Коссовский сказал мне, что за ним установлено наблюдение и что он

przez nich pracy. Takimi samymi sprawami zajmowano się na piątym zebraniu. Ze względu na ścisłą konspirację na piątym zebraniu ustaliliśmy, że każdy członek odpowiada za zwerbowaną przez niego osobę i że werbujący werbuje tylko do swego oddziału. Oprócz tego uprzedziłem wszystkich, że w razie wypadki któregoś z członków należy uciekać do Rumunii i zabrać ze sobą wszystkie zgromadzone przez nas informacje, aby przekazać je armii polskiej. W razie wypadki całej organizacji wszyscy muszą uciekać za granicę i tam zaciągnąć się do armii polskiej. K.s. [6] potwierdzam. Zapisano prawidłowo. Nasza organizacja stawiała przed sobą takie zadania i w tym celu zostały przeze mnie utworzone 4 oddziały, o których już wcześniej wspominałem. K.s. 7 również w pełni potwierdzam.

Zostaje okazana k.s. 133, t. 1.

Ten meldunek pisał Dalman. Ja go znam, czytałem. Miał on pseudonim „Długi Emil”. Ja miałem pseudonim „Granit”, Żybura „Jaszczur”, Szestak „Pim”, Gronowski „Błękit”, Kruszelnicki „Jontek”, Kosowski „Struś”, Tchórzewski „Foka”, Dalman „Długi Emil”, Lauterbach Tadeusz „Szelma”, Lauterbach Eugeniusz „Kłępa”, Pawliszyn „Żyd”. Pozostali Siemiak, Sajewicz, Bijewski pseudonimów nie mieli. Bijewskiego werbował Szestak. Zarówno Bijewski, jak i Siemiak ani razu nie byli na zebraniach naszej organizacji. Bijewskiego widziałem tylko jeden raz koło kościoła, ale go nie werbowałem i o celach oraz zadaniach naszej organizacji nic mu nie mówiłem.

Co to jest szpiegostwo, dobrze wiem. Nasz oddział szpiegowski zajmował się zbieraniem tajnych materiałów w celu wykorzystania przez naszą organizację wewnątrz kraju w razie powstania zbrojnego i by przekazać je za granicę wojsku polskiemu z pomocą wywiadu i naszych członków organizacji.

Zeznania z k.s. 9 t. 2 potwierdzam. Polecilem Lauterbachowi Eugeniuszowi wszystkie informacje spalić, ponieważ bałem się wypadki. W przypadku, gdyby ktoś z członków miał pójść za granicę do Rumunii lub na Węgry, informacje te przekazałby ustnie. Dokładnie nie powiem, bo nie wiem, gdzie znajdują się nasze wojska polskie w Rumunii, czy na Węgrzech.

Zeznania z k.s. 10 t. 2 potwierdzam. Po tym jak Kosowski powiadomił mnie, że jest pod obserwacją, ja – Kalita, Lauterbach Tadeusz, Kosowski, Tchórzewski i Dalman, po naradzie postanowiliśmy zwołać 22-go nadzwyczajne zebranie naszej organizacji, na którym mieliśmy zdecydować o ucieczce za granicę tego samego dnia 22 października 39 r. Uciec nam się nie udało, ponieważ 21 października zostaliśmy aresztowani. W którym miejscu mieliśmy przekroczyć granicę i którędy uciekać do Rumunii, czy na Węgry, nie ustaliliśmy.

Zostaje okazana k.s. 10, t. 2 odwrotka.

Książd Maruszczak nie dawał nam rad w sprawie ucieczki za granicę. Wtedy, gdy Kosowski powiedział mi, że jest pod obserwacją i że chce ucie-

собирался бежать за границу, пошел советоваться лично за себя к ксендзу Марущаку. Что ему посоветовал Марущак, я не знаю. Он об этом ничего не говорил. Предупреждать Марущака о том, что за ним следят Советские активисты, я никого не посылал. На собрании я сказал всем членам, что кто увидит ксендза Пецека, то чтобы предупредили его, что надо быть осторожным, т.к. за ним следят. Об этом, что за Пецеком следят я узнал из рапорта нашего члена. Кто писал этот рапорт, сейчас не помню.

Оглашен л.д. 11 т. 2.

В отношении яда подтверждаю, это записано верно. Яд нашей организации нужен был во-первых для того, что на случай провала кого-либо из членов нашей организации, уничтожить его путем отравления с тем, чтобы он не выдал и не раскрыл других членов и вообще всю организацию. Во-вторых для уничтожения особо важных активистов Советской власти, чем самым обеспечить свою организацию для большей развернуванности в работе. Из таких активистов нами был намечен к уничтожению местный милиционер Веселовский, которого, как мне сообщил Шестаков, может уничтожить Бийовский, которому он наметил поручить на собрании, Бийовский на собрание не пришел и об этом не знал. Менее активных, мы заносили на так называемый „красный список“ с целью передачи их в руки „справедливости“ Польши.

Для существования и потребностей нашей организации денег никто не давал. Мы наметили ежемесячный взнос с каждого члена 50 коп. Другими средствами мы не располагали. Псевдонимы избрали для того, чтобы на представленных рапортах и сведениях не фамилию подписывал, а псевдоним. В случае утери какого-либо рапорта или другого документа, чтобы тот который найдет этот документ, не узнал кем он написан.

Оружия наша организация еще не имела. Имели сведения, что когда офицеры польской армии бежали за границу, то закапывали оружие.

Наша задача была установить кто знает где есть закопано оружие, принять все меры к тому, чтобы его завербовать и тогда через него достать оружие. Присягу от вступающих членов, принимал мой заместитель Ляутербах Тадеуш. Я же принял присягу от Ляутербаха Тадеуша и Ляутербаха Евгения.

В шпионский отдел, Ляутербах Тадеуш наметил завербовать 5 девочек, но насколько мне было известно, завербовал только одну. Кого он намечал завербовать, я не знал. На приобретение яда, я дал задание Ляутербаху Тадеушу. Будучи на одном собрании нашей организации, Ляутербах Тадеуш сказал мне, – что он собирается ехать во Львов по личным делам. Я тут же дал ему попутно со своими делами сделать два задания. Установить есть ли во Львове какая-либо к.р. организация и если есть, то связаться с ее руководителем. Второе задание на приобретение яда.

kać za granicę, poszedł radzić się do księdza Maruszcza tylko w swojej sprawie. Nie wiem, co mu Maruszcza poradził. Nic o tym nie mówił. Nikogo nie wysyłałem żeby uprzedzić Maruszcza, że jest śledzony przez sowieckich aktywistów. Na zebraniu powiedziałem wszystkim członkom, że jeżeli ktoś zobaczy księdza Pecka, to niech go uprzedzi, żeby był ostrożny, ponieważ jest śledzony. O tym, że Pecek jest śledzony dowiedziałem się z meldunku naszego członka. Kto napisał ten meldunek nie pamiętam teraz.

Zostaje okazana k.s. 11, t. 2.

W sprawie trucizny potwierdzam, zapisano to prawidłowo. Trucizna była potrzebna naszej organizacji po pierwsze po to, żeby w razie wpadki któregoś z członków naszej organizacji zlikwidować go przez otrucie, by nie wydał i nie ujawnił innych członków, a nawet całej organizacji. Po drugie, w celu zlikwidowania szczególnie ważnych aktywistów Władzy Sowieckiej i tym samym zapewnienia naszej organizacji większych możliwości działania. Jednym z takich aktywistów wytypowanym do likwidacji miał być miejscowy milicjant Wesołowski, którego – jak mi powiedział Szestak – mógł zlikwidować Bijewski i któremu zamierzał zlecić to na zebraniu. Bijewski na zebranie nie przyszedł i nic o tym nie wiedział. Mniej aktywnych wpisywaliśmy na tak zwane „czerwone listy”, aby przekazać ich w ręce „sprawiedliwości” Polski.

Na istnienie i potrzeby naszej organizacji nikt nie dawał nam pieniędzy. Wyzaczyliśmy miesięczną składkę w wysokości 50 kop., którą miał wpłacać każdy członek. Innych środków nie mieliśmy. Pseudonimy przybraliśmy po to, żeby na przekazywanych meldunkach i informacjach nie figurowały nazwiska, lecz pseudonimy. W przypadku zagubienia jakiegoś meldunku lub innego dokumentu, aby ten kto znajdzie taki dokument nie wiedział, przez kogo został on napisany.

Broni nasza organizacja jeszcze nie miała. Mieliśmy informacje o tym, że kiedy oficerowie polskiej armii uciekali za granicę, zakopywali broń.

Zadanie nasze polegało na tym, żeby ustalić, kto wie, gdzie jest zakopana broń, zastosować wszystkie środki, aby go zwerbować, a następnie przy jego pomocy zdobyć broń. Przysięgę od wstępujących członków odbierał mój zastępca Lauterbach Tadeusz. Ja natomiast odebrałem przysięgę od Lauterbacha Tadeusza i Lauterbacha Eugeniusza.

Lauterbach Tadeusz zamierzał zwerbować do oddziału szpiegowskiego 5 dziewcząt, ale o ile mi wiadomo, zwerbował tylko jedną. Kogo zamierzał zwerbować, nie wiedziałem. Zdobyć trucizny poleciłem Lauterbachowi Tadeuszowi. Będąc na jednym z zebrań naszej organizacji Lauterbach Tadeusz powiedział mi, że wybiera się do Lwowa w sprawach osobistych. Zleciłem mu od razu, żeby oprócz swoich, załatwił jeszcze dwie sprawy. Ustalić, czy istnieje we Lwowie jakakolwiek organizacja k.r. i jeżeli tak, nawiązać kontakt z jej kierownikiem. Drugie polecenie polegało na zdobyciu trucizny. Za-

Как одно так и другое задание Ляутербах Тадеуш не выполнил. Связи никакой не установили и яда не достал.

Названия наша организация никакого не имела. Член организации Грановский предлагал мне назвать ее организацией „молодых орлят“, но я этого вопроса на собрании не ставил.

В 22 часа 30 минут Председательствующий об'явил перерыв до 10-00 17 апреля.

17 апреля в 10-00 Председательствующий об'явил судебное заседание продолженным.

Секретарь доложил суду, что все обвиняемые в судебное заседание доставлены и находятся в зале суда.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ЛЯУТЕРБАХ ТАДЕУШ ПОКАЗАЛ:

Какого числа не помню, в сентябре месяце 1939 года ко мне на квартиру пришел мой товарищ, ныне подсудимый Калита и в беседе со мной высказал сожаление о падении Польши и прихода Советской власти и Красной армии на Западную Украину. Тогда же сказал, что польское государство не погибло и не должно погибнуть, т.к. армия не разгромлена, а она временно отступила в Венгрию и Румынию для передышки и переформирования частей с тем, чтобы вместе со своими союзниками Англией и Францией напасть на Советскую власть и Красную армию, изгнать их с Западной Украины и восстановить польское буржуазное государство. Далее Калита сказал, что мы, как патриоты должны готовиться с тем, чтобы в нужную минуту помочь своей армии вести борьбу против Советской власти и Красной армии внутри страны. Для этого он говорил, мы должны об'единиться и создать из польской молодежи антисоветскую организацию.

В последних числах сентября того же 39 года будучи вместе со своим двоюродным братом Ляутербахом Евгением в городе, встретил Калиту.

Помня нашу прошлую беседу, Калита предложил мне и Ляутербаху Евгению пройтись к кино „Марса“ в детский сад. Придя в этот сад и продолжая ту беседу, предложил нам создать из польской молодежи к.р. повстанческую организацию. Я же будучи патриотом Польши дал свое согласие. Так же дал свое согласие Ляутербах Евгений. После этого сразу же провели там первое организационное собрание, на котором Калита был избран руководителем организации, я – Ляутербах Тадеуш его заместителем, а Ляутербах Евгений секретарем. Кроме этого приняли решение о вербовке новых членов.

НА ВОПРОСЫ СУДА, ПОДСУДИМЫЙ ЛЯУТЕРБАХ ПОКАЗАЛ:

На первом собрании нашей организации стояли вопросы: о приеме новых членов Грановского, Шестака и Жибуры, о сборе оружия, о

równy jednego, jak i drugiego polecenia Lauterbach Tadeusz nie wykonał. Żadnej łączności nie nawiązał i trucizny nie zdobył.

Organizacja nasza nie miała żadnej nazwy. Członek organizacji Gronowski proponował, żeby nazwać ją organizacją „Młodych Orłąt”, lecz ja tej sprawy na zebraniu nie poruszyłem.

O godzinie 22 minut 30 Przewodniczący ogłosił przerwę do 10.00 17 kwietnia.

17 kwietnia o 10.00 Przewodniczący ogłosił dalszy ciąg posiedzenia sądowego.

Sekretarz powiadomił sąd, że wszyscy oskarżeni są doprowadzeni na posiedzenie sądowe i znajdują się na sali sądowej.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY LAUTERBACH TADEUSZ ZEZNAŁ:

We wrześniu, nie pamiętam którego, 1939 roku do mego mieszkania przyszedł mój kolega, obecnie oskarżony Kalita i w rozmowie ze mną wyraził ubolewanie z powodu upadku Polski i wkroczenia Władzy Sowieckiej i Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę. Jednocześnie powiedział, że państwo polskie nie zginęło i nie może zginąć, ponieważ armia nie została rozbita, jedynie czasowo wycofała się na Węgry i do Rumunii, by tam odpocząć i przegrupować oddziały, a następnie razem ze swymi sojusznikami Anglią i Francją zaatakować Władzę Sowiecką i Armię Czerwoną, wypędzić je z Zachodniej Ukrainy i odbudować burżuazyjne państwo polskie. Kalita powiedział również, że my jako patrioci powinniśmy być przygotowani na to, by w odpowiednim momencie pomóc swej armii w walce przeciwko Władzy Sowieckiej i Armii Czerwonej wewnątrz kraju. W tym celu, powiedział, musimy się zjednoczyć i utworzyć spośród polskiej młodzieży organizację antysowiecką.

W ostatnich dniach września tegoż 1939 roku, będąc razem z moim stryjecznym bratem Lauterbachem Eugeniuszem w mieście, spotkaliśmy Kalitę.

Pamiętając o naszej poprzedniej rozmowie, Kalita zaproponował mi i Lauterbachowi Eugeniuszowi spacer do ogródka dziecięcego koło kina „Mars”. Po przyjeździe do parku, nawiązując do poprzedniej rozmowy, zaproponował nam utworzenie spośród młodzieży polskiej, powstańczej organizacji k.r. Będąc także polskim patriotą, zgodziłem się. Również Lauterbach Eugeniusz wyraził zgodę. Od razu tam na miejscu odbyliśmy pierwsze zebranie organizacyjne, na którym Kalita został wybrany kierownikiem organizacji, ja – Lauterbach Tadeusz – jego zastępcą, a Lauterbach Eugeniusz – sekretarzem. Oprócz tego podjęliśmy decyzję o werbunku nowych członków.

NA PYTANIA SĄDU OSKARŻONY LAUTERBACH ZEZNAŁ:

Na pierwszym zebraniu naszej organizacji omawiano sprawy: przyjęcia nowych członków Gronowskiego, Szestaka i Żybury, gromadzenia broni,

дислокации и вооружении частей Красной армии, о представлении сведений и рапортов членами о проделанной ими работе и о вербовке новых членов. По всем этим вопросам каждый член получил задание.

Л.д. 32 т. 2 подтверждаю. Я выступал по вопросу изучения настроения населения и об отношении его к Советской власти. Также говорил и по другим вопросам.

На вопросы суда подсудимый Калита показал:

Да, первым на собрании выступал я по всем вопросам, которые сказал подсудимый Ляутербах Тадеуш. После меня выступил он, т.е. Ляутербах Тадеуш, как мой заместитель и еще раз сказал членам о задачах и целях нашей организации.

Подсудимый Ляутербах Тадеуш продолжает:

После приема новых членов Грановского, Шестака и Жибуру, я от них принял присягу на верность и преданность нашей организации.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ЛЯУТЕРБАХ ЕВГЕНИЙ ПОКАЗАЛ:

Какого числа сейчас не помню, в сентябре месяце 1939 года я с братом Ляутербахом Тадеушем вышел в город и на одной из улиц встретили своего товарища – подсудимого Калиту. Подсудимый Калита предложил нам пройтись к кино „Марса” в детский сад, при этом сказал, что он хочет предложить. Когда мы пришли в этот сад, подсудимый Калита предложил мне и Ляутербаху Тадеушу создать из польской молодежи тайную к.р. повстанческую организацию. Как я, так и мой брат Ляутербах Тадеуш дали свое согласие создать такую организацию и быть активными членами ее. Тогда же после нашего согласия, Калита провел маленькое организационное собрание, на котором распределили между собой обязанности, т.е. Калита был избран руководителем организации, мой брат – Ляутербах Тадеуш его заместителем, а я – Ляутербах Евгений секретарем.

После этого Калита сказал, что как он, так и мы должны вербовать новых членов и увеличивать организацию.

Оглашен л.д. 158 т. 2.

Да, это записано верно. Выступая на собрании, Калита говорил о задачах нашей организации. Говоря о вербовке новых членов, Калита говорил, чтобы не быть раскрытыми, необходимо тщательно проводить вербовку новых членов с тем, чтобы не попал в нашу организацию не наш человек. Для этого Калита предложил вербовать только польскую молодежь, причем каждый отдел должен вербовать исключительно в свой отдел и тот, кто вербует, должен нести сам полную ответственность за завербованного им человека.

Оглашен л.д. 156 т. 2.

dyslokacji i uzbrojenia jednostek Armii Czerwonej, dostarczania przez członków meldunków i informacji o wykonanej przez nich pracy i werbunku nowych członków. Każdy z członków otrzymał zadanie z zakresu wszystkich tych spraw.

K.s. 32 t. 2 potwierdzam. Ja referowałem problem dotyczący badania nastrojów ludności i o stosunku ludności do Władzy Sowieckiej. Zabierałem również głos w innych sprawach.

Na pytanie sądu oskarżony Kalita zeznał:

Tak, ja pierwszy zabrałem głos na zebraniu we wszystkich sprawach, które wymienił oskarżony Lauterbach Tadeusz. Po mnie zabrał głos on, tzn. Lauterbach Tadeusz, jako mój zastępca i jeszcze raz powiedział członkom o zadaniach i celach naszej organizacji.

Oskarżony Lauterbach Tadeusz kontynuuje:

Po przyjęciu nowych członków Gronowskiego, Szestaka i Żybury odebrałem od nich przysięgę na wierność i oddanie naszej organizacji.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY LAUTERBACH EUGENIUSZ ZEZNAŁ:

We wrześniu 1939 roku, daty teraz nie pamiętam, razem z bratem Lauterbachem Tadeuszem poszedłem do miasta i na jednej z ulic spotkaliśmy naszego kolegę – oskarżonego Kalitę. Oskarżony Kalita zaproponował nam przechadzkę do ogródka dziecięcego koło kina „Mars” mówiąc przy tym, że chce nam coś zaproponować. Gdy przyszliśmy do parku, oskarżony Kalita zaproponował mnie i Lauterbachowi Tadeuszowi utworzenie spośród młodzieży polskiej tajnej powstańczej organizacji k.r. Zarówno ja, jak i mój brat Lauterbach Tadeusz wyraziliśmy zgodę na utworzenie takiej organizacji i na aktywne w niej uczestnictwo. Po tym, jak wyraziliśmy naszą zgodę, Kalita przeprowadził niewielkie zebranie organizacyjne, na którym podzieliliśmy między siebie obowiązki, tzn. Kalita został wybrany kierownikiem organizacji, mój brat Lauterbach Tadeusz – jego zastępcą, a ja Lauterbach Eugeniusz – sekretarzem.

Następnie Kalita powiedział, że zarówno on jak i my musimy werbować nowych członków i rozbudować organizację.

Zostaje okazana k.s. 158, t. 2.

Tak, to zostało zapisane prawidłowo. Występując na zebraniu, Kalita mówił o zadaniach naszej organizacji. Mówiąc o werbunku nowych członków Kalita powiedział, że prowadząc werbunek nowych członków trzeba bardzo uważać, by nie przedostał się do naszej organizacji nie nasz człowiek. Dlatego też Kalita zaproponował werbować tylko polską młodzież, przy czym każdy oddział powinien werbować wyłącznie do swego oddziału, a osoba werbująca ponosi całkowitą odpowiedzialność za zwerbowanego człowieka.

Zostaje okazana k.s. 156, t. 2.

Ляутербах Евгений суду – Такой случай был. Живя с Ляутербахом Тадеушем в одной комнате, он говорил мне, что польское государство не пропало и армия не разгромлена, а она ушла за границу в Румынию и Венгрию для того, чтобы там сделать передышку, переформировать свои части и потом при помощи своих союзников Англии и Франции, разбить Красную армию и изгнать Советскую власть из Западной Украины, и восстановить польское буржуазное государство. Я на это ответил ему, что теперь ничего не сделаем. Тогда же в этой беседе, он мне что-то сказал об организации и о Калите. Впоследствии при встрече с Калитой я и был завербован Ляутербахом Тадеушем и Калитой.

Оглашен л.д. 157 т. 2, оборот.

Как другим вновь принятым членам, так и мне Калита прочитал ранее заготовленную декларацию и предлагал подписать ее, но я отказался, при этом сказал, я подумаю еще. Позже под влиянием своего брата Ляутербаха Тадеуша, я ее подписал у себя дома на квартире.

Конкретного задания на приобретение оружия, я от Калиты не получал, т.к. я был секретарем. Другим членам он давал задание на приобретение оружия, при этом говорил, что в случае будет возможность где купить, то чтобы покупали за свой счет, к.р. организация денег не имеет. На счет хищения где-либо оружия я не слышал, чтобы Калита кому говорил.

Я знал следующих членов нашей организации: Калита – руководитель, псевдоним „Гранит”, Ляутербах Тадеуш – заместитель руководителя, псевдоним „Шельма”, Дальман, псевдоним „Довгий Эмиль” был руководителем 2-го разведотдела, Жибура, псевдоним „Яшур”, был руководителем 3-го отдела – вербовочного, Шестак, псевдоним „Пим”, тоже был руководителем 3-го отд., Грановский, псевдоним „Бленкет”, был руководителем 4-го отдела – к.р. пропаганды. Остальных членов нашей к.р. организации я не знал.

Собираясь ехать во Львов с Ляутербахом Тадеушем по его вещи, которые он оставил при поступлении на учебу, Калита дал задание Ляутербаху Тадеушу, как своему заместителю достать яд, для внутренних потребностей организации и узнать есть ли во Львове к.р. организация и если есть, то связаться с ней и с ее руководителями.

Будучи уже в вагоне и отъезжая со станции Станиславова, Ляутербах Тадеуш встретил какого-то своего знакомого и начал вести с ним разговор. Что они говорили я не слышал, т.к. был в стороне, но слышал что этот его знакомый сказал ему, что создавать к.р. организацию нельзя, т.к. везде много Красной армии и Советских работников. Где нельзя создать к.р. организации и много Красной армии и Советских работников, я не услышал.

Lauterbach Eugeniusz do sądu – Miało miejsce takie zdarzenie. Tadeusz Lauterbach mieszkając ze mną w jednym pokoju powiedział mi, że państwo polskie nie zginęło, a armia nie jest rozbita, wycofała się za granicę do Rumunii i na Węgry tylko dla wytchnienia i przegrupowania swoich oddziałów, by następnie przy pomocy swych sojuszników Anglii i Francji rozgromić Armię Czerwoną, wypędzić Władzę Sowiecką z Zachodniej Ukrainy i odbudować burżuazyjne państwo polskie. Odpowiedziałem mu na to, że teraz nic nie zrobimy. W czasie tej samej rozmowy powiedział mi coś o organizacji i Kalicie. Dlatego też podczas spotkania z Kalitą zostałem zwerbowany przez Lauterbacha Tadeusza i Kalitę.

Zostaje okazana k.s. 157, t. 2 odwrotka.

Mnie i nowo przyjętym członkom Kalita przeczytał wcześniej opracowaną deklarację i zaproponował, abym ją podpisał, lecz nie zgodziłem się mówiąc, że jeszcze pomyślę. Później pod wpływem mego brata Lauterbacha Tadeusza podpisałem ją w domu, w swoim mieszkaniu.

Konkretnego polecenia w sprawie zdobycia broni od Kality nie otrzymałem, ponieważ byłem sekretarzem. Innym członkom dawał on polecenia zdobycia broni i mówił, że jeżeli będzie możliwość kupna, by kupowali za swoje pieniądze, ponieważ organizacja pieniędzy nie ma. Nie słyszałem, żeby Kalita mówił komuś o przywłaszczeniu gdzieś broni.

Znałem następujących członków naszej organizacji: Kalita – kierownik, pseudonim „Granit”, Lauterbach Tadeusz – zastępca kierownika, pseudonim „Szelma”, Dalman – pseudonim „Długi Emil” kierował 2 oddziałem wywiadowczym, Żybura – pseudonim „Jaszczur” kierował 3 oddziałem werbunkowym, Szestak – pseudonim „Pim” kierował również 3 oddziałem, Gronowski – pseudonim „Błękit” kierował 4 oddziałem propagandy k.r. Pozostałych członków naszej organizacji k.r. nie znałem.

Zamierzałem jechać do Lwowa z Lauterbachem Tadeuszem po jego rzeczy, które zostawił gdy zaczynał naukę, wtedy Kalita polecił Lauterbachowi Tadeuszowi – jako swemu zastępcy – zdobycie trucizny dla wewnętrznych potrzeb organizacji oraz dowiedzieć się, czy istnieje we Lwowie organizacja k.r. i jeżeli tak, to nawiązać kontakt z nią i jej kierownikami.

Będąc już w wagonie i odjeżdżając ze stacji Stanisławów, Lauterbach Tadeusz spotkał jakiegoś swego znajomego i zaczął z nim rozmawiać. Nie słyszałem o czym rozmawiali, ponieważ stałem z boku, lecz posłyszałem jak ten znajomy powiedział, że nie można tworzyć organizacji k.r., ponieważ wszędzie jest bardzo dużo Armii Czerwonej i sowieckich pracowników. Gdzie nie można tworzyć organizacji k.r. i [gdzie] jest dużo Armii Czerwonej i sowieckich pracowników, nie usłyszałem.

Находясь во Львове, Ляутербак Тадеуш старался достать яд, но не достал. Связи с к.р. организацией тоже никакой не установил. После этого мы забрали его вещи и приехали обратно в Коломию.

Я виновным себя признаю в том, что состоял членом польской к.р. повстанческой организации и знал о целях и задачах ее. В остальном как-то: сбор секретных сведений о дислокации войсковых частей, перемещении и вооружении их, сбор оружия, вербовка новых членов – виновным себя не признаю.

Присягу на верность организации я принял, также подписал декларацию, но сразу же ее уничтожил. Рапортов на Советских активистов я не писал, так как это не входило в мои функции. На собраниях, которые проводил шеф – КАЛИТА его заместитель ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш я всегда присутствовал.

Все рапорта и другие секретные сведения от членов организации принимал КАЛИТА и Ляутербак Тадеуш, больше никто. Хранились они у меня, как секретаря организации дома под замком.

Терактов на Советских активистов, насколько я знаю из рапортов, наша организация не готовила, а только выявляли их, заносили на так называемый „красный список” с тем, чтобы передать их в руки „справедливости” польских властей.

На вопросы суда подс. КАЛИТА ПОКАЗАЛ:

Задания на совершение терактов над Советскими активистами я никому не давал, но говорил об этом на собрании.

На предложение председательствующего подсудимый ЖИБУРА по существу дела показал:

В сентябре месяце 1939 г. какого числа не помню, я встретился в г. Коломия со своим товарищем, ныне подсудимым Калитой. Беседуя с ним о создавшейся обстановке и о событиях на территории г. Коломии, после прихода Сов. власти, последний высказал мне сожаление о падении Польши и при этом высказался, что Польша не пропала и не должна пропасть. Что польские войска не разгромлены, а отступили временно в Румынию и Венгрию для передышки с тем, чтобы потом при помощи других буржуазных государств изгнать из Западной Украины Советскую власть и восстановить польское буржуазное государство. Далее Калита сказал, что для помощи своей армии в г. Коломии создана из польской молодежи к/р повстанческая организация, каковую необходимо расширить и предложил мне вступить в эту организацию. Я дал ему на это свое согласие, и добавил, что для проведения собраний и сбора членов организации у меня есть хорошая комната.

30-го сентября того же 1939 г. вечером состоялось первое наше собрание у меня на квартире. На этом собрании присутствовали: Калита,

Lauterbach Tadeusz będąc we Lwowie usiłował zdobyć truciznę, ale nie zdobył. Nie nawiązał również żadnej łączności z organizacją k.r. Następnie zabraliśmy jego rzeczy i wróciliśmy do Kołomyi.

Przyznaję się, że byłem członkiem polskiej k.r. organizacji powstańczej i wiedziałem o jej celach i zadaniach. Co do pozostałych [zarzutów] takich jak: zbieranie tajnych informacji o dyslokacji jednostek wojskowych, ich rozmieszczeniu i uzbrojeniu, gromadzenie broni, werbunek nowych członków — nie przyznaję się.

Przysięgę na wierność organizacji złożyłem, podpisałem również deklarację, lecz od razu ją zniszczyłem. Meldunków dotyczących sowieckich aktywistów nie pisałem, ponieważ to nie należało do mojej funkcji. Na zebraniach, które prowadził szef – KALITA i jego zastępca LAUTERBACH Tadeusz zawsze byłem obecny.

Wszystkie meldunki i inne tajne informacje przyjmował od członków organizacji KALITA i Lauterbach Tadeusz, więcej nikt. Przechowywane były u mnie w domu, jako sekretarza organizacji, pod kluczem. *Teraktów* przeciwko sowieckim aktywistom, o ile wiem z meldunków, nasza organizacja nie przygotowywała, jedynie ujawniała ich, umieszczała na tak zwanych „czerwonych listach”, by je przekazać w ręce „sprawiedliwości” polskich władz.

Na pytania sądu oskarżony KALITA ZEZNAŁ:

Nikomui nie polecałem przeprowadzenia aktów terrorystycznych przeciwko sowieckim aktywistom, ale mówiłem o tym na zebraniu.

Na zapytanie przewodniczącego oskarżony ŻYBURA zeznał w sprawie:

We wrześniu 1939 roku, daty nie pamiętam, spotkałem się w m. Kołomyi ze swym kolegą, obecnie oskarżonym Kalitą. Podczas rozmowy o zaistniałej sytuacji i wydarzeniach, które miały miejsce w m. Kołomyi po nastaniu Władzy Sowieckiej, ostatni wyraził ubolewanie z powodu upadku Polski zaznaczając jednocześnie, że Polska nie zginęła i nie powinna zginąć, że armia polska nie jest rozbita, że wycofała się do Rumunii i na Węgry tylko na pewien czas, żeby odpocząć, a następnie przy pomocy innych państw burżuazyjnych wypędzić z Zachodniej Ukrainy Władzę Sowiecką i odbudować polskie państwo burżuazyjne. Następnie Kalita powiedział, że aby pomóc naszej armii, w m. Kołomyi utworzono spośród polskiej młodzieży powstańczą organizację k-r, którą koniecznie należy rozszerzyć i zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji. Wyraziłem zgodę i dodałem, że mam dobry pokój, w którym można odbywać zebrania i zwoływać członków organizacji.

30 września tego samego 1939 r. wieczorem w moim mieszkaniu odbyło się pierwsze nasze zebranie. Na zebraniu tym byli obecni: Kalita, Lauterbach Tadeusz, Lauterbach Eugeniusz, Szestak, Gronowski, Dalman i ja. W swojej wypowiedzi Kalita mówił o tym, że w czasie wycofywania się armii polskiej

Ляутербах Тадеуш, Ляутербах Евгений, Шестак, Грановский, Дальман и я. Делая информацию, Калита говорил, что при отступлении польской армии в Румынию и Венгрию, офицеры призывали всех поляков способных воевать, отступить вместе с ними, а неспособных воевать – создать из них организацию с тем, чтобы в момент нападения польских войск на Красную армию, они смогли бы помочь им организовано путем восстания внутри страны. После информации мы – каждый в отдельности в том числе и я, приняли присягу, подписали декларацию и избрали псевдонимы. Далее Калита и Ляутербах Тадеуш каждому члену организации дали задание – о приобретении оружия, о вербовке новых членов из польской молодежи и о предоставлении секретных сведений о Красной армии.

Предъявляется л.д. 155 т. 1.

ПОДСУДИМЫЙ ЖИБУРА СУДУ – да, это та декларация, которую я подписал, кроме этого, как я уже говорил, принял присягу от Калиты и Ляутербаха.

Что было написано в присяге точно сейчас не помню, но помню то, что за измену и предательство, принявший присягу на верность этой организации будет наказан.

Кто был руководителем созданной организации я тогда еще не знал и только узнал на допросе от следователя, что руководителем организации был Калита.

Оглашен л.д. 62.

ПОДСУДИМЫЙ ЖИБУРА: – о том, что наша организация ставила перед собой задачу на совершение терактов я не говорил, это записано следователем неверно и я подписал только потому, что боялся. Сбор сведений о дислокации частей Красной армии и ее вооружении организация имела задачу, я это следствию говорил и сейчас подтверждаю, и эти сведения члены организации собирали. Также собирали сведения об активистах Сов. власти, которые выдавали польских офицеров и служащих полиции. Лично я этих сведений не собирал и не представлял так как в мои функции входила только вербовка новых членов.

Второе собрание тоже было у меня на квартире в последних числах сентября. На этом собрании присутствовали: Калита, Ляутербахи Тадеуш и Евгений, Дальман, Крушиницкий, Грановский и я. На этом собрании Ляутербах Тадеуш прочитал устав нашей организации, в котором говорилось, что за измену или предательство – мера наказания – смерть.

На вопросы суда **ЛЯУТЕРБАХ Т.:**

Возможно я говорил на собрании, что за измену организации кем-либо из членов будет нами покаран.

ЖИБУРА ПРОДОЛЖАЕТ ПОКАЗАНИЯ СУДУ. –

Дальмана я вербовал в к.р. организацию, но он мне своего согласия не дал. Выполняя задания Калиты я ездил для создания к.р. организации в г. Городенко, но создать ее мне там не удалось.

do Rumunii i na Węgry oficerowie wzywali wszystkich Polaków zdolnych do walki, aby wycofywali się razem z nimi, a niezdolni do walki tworzyli organizację mogącą w chwili ataku wojsk polskich na Armię Czerwoną udzielić zorganizowanej pomocy, wywołując wewnątrz kraju powstanie. Po [tej] informacji każdy z osobna, również i ja, złożyliśmy przysięgę, podpisaliśmy deklaracje i wybraliśmy pseudonimy. Następnie Kalita i Lauterbach Tadeusz przydzielili zadanie każdemu członkowi organizacji: zdobycie broni, werbunek nowych członków spośród polskiej młodzieży i dostarczanie tajnych informacji o Armii Czerwonej.

Przedstawia się k.s. 155 t. 1.

OSKARŻONY ŻYBURA DO SĄDU: – tak, to jest ta deklaracja, którą podpisałem, oprócz tego, jak już mówiłem, złożyłem przysięgę Kalicie i Lauterbachowi.

Dokładnie nie pamiętam teraz treści przysięgi, ale pamiętam, że osoba składająca przysięgę za zdradę i sprzeniewierzenie będzie ukarana.

Wtedy jeszcze nie wiedziałem, kto był kierownikiem utworzonej organizacji i dopiero w czasie przesłuchania dowiedziałem się od śledczego, że kierownikiem organizacji był Kalita.

Zostaje okazana k.s. 62.

OSKARŻONY ŻYBURA: – nie mówiłem, że nasza organizacja stawiała sobie za cel przeprowadzanie aktów terroru, śledczy zapisał to nieprawidłowo, a ja podpisałem tylko dlatego, że bałem się. Organizacja miała za zadanie zbieranie informacji o dyslokacji oddziałów Armii Czerwonej i jej uzbrojeniu, i o tym śledczemu mówiłem i obecnie potwierdzam, takie informacje członkowie organizacji zbierali. Również zbierali informacje dotyczące aktywistów Władzy Sow[ieckiej], którzy wydawali polskich oficerów i urzędników policji. Ja osobiście takich informacji nie zbierałem i ich nie przekazywałem, ponieważ do moich obowiązków należało tylko werbowanie nowych członków.

Drugie zebranie odbyło się również w moim mieszkaniu w ostatnich dniach września. Na tym zebraniu byli obecni: Kalita, Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz, Dalman, Kruszelnicki, Gronowski i ja. Na zebraniu tym Lauterbach Tadeusz przeczytał statut naszej organizacji, w którym się mówiło, że karą za zdradę i sprzeniewierzenie ma być śmierć.

Na pytania sądu LAUTERBACH T.:

Być może mówiłem na zebraniu, że ktokolwiek z członków zdradzi organizację, będzie przez nas ukarany.

ŻYBURA KONTYNUUJE ZEZNANIA PRZED SĄDEM. –

Ja werbowałem Dalmana do organizacji k.r., ale on nie wyraził zgody. Na polecenie Kality jeździłem w celu utworzenia organizacji k.r. do m. Horodenki, ale nie udało mi się jej tam utworzyć.

Третье собрание тоже состоялось у меня на квартире, на котором члены организации Шестак, Грановский, Ляутербах Тадеуш и я делали информацию о проделанной работе и о результатах вербовки новых членов. Лично я на этом собрании информировал, что будучи в гор. Городенко подготовил 15 человек для создания там организации, но это я говорил не правду, потому, что я обязан был информировать собрание что мною сделано. Я же ничего не сделал, вынужден был говорить собранию не правду.

Всех задач нашей организации, я не знал, а знал задачу и обязанности только своего отдела.

На вопросы суда подсудимый Калига показал:

В целях строгой конспирации я делал так, чтобы члены организации не знали всей задачи и цели организации, а знали только задачу своего отдела в котором они работали.

Жибура продолжает:

Мои задачи о вербовке новых членов мне были известны от Калиги. Чем должны были заниматься остальные члены, для меня все не было известно.

Будучи в гор. Городенко и пытаясь подобрать там ребят из польской молодежи для создания там самостоятельной организации, я встретился с Терлецким и Янковяком, сообщил им, что в г. Коломия создана из польской молодежи организация, но какая организация, я сразу им не сказал. Как Терлецкий, так и Янковяк ответили мне, что „мы подумаем”, при этом добавили, что в Городенко нет таких ребят из которых можно было создать предлагаемую мною организацию.

Рапорта о активистах, а также и о других секретных и нужных нам сведениях, я писал. Один рапорт я написал на одного активиста о том, что выдал Советской власти польского офицера. Во-втором рапорте нарисовал схему расположения почтово-телеграфной станции, сахарного завода и штаба войсковой части РККА. Кроме этого указал название улицы и № дома. Эти сведения, я передал Ляутербаху Тадеушу.

План и схему расположения почтово-телеграфной станции, сахарного завода и штаба войсковой части, для того, чтобы знать на случай потребности нашей организации. Где дел Ляутербах Тадеуш этот рапорт, я не знаю.

На вопрос суда подсудимый Калига показал:

Этот рапорт со схемой, я приказал Ляутербаху Тадеушу уничтожить.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ЯНКОВЯК ПО СУЩЕСТВУ ДЕЛА ПОКАЗАЛ:

В ноябре месяце 1939 года я встретил ныне подсудимого Жибуру. В разговоре с ним он сообщил мне, что в г. Коломия создана из польской молодежи к.р. организация, членом которой является и он. После этого продолжая беседовать он предложил мне вступить в эту организацию

Trzecie zebranie również miało miejsce w moim mieszkaniu, na którym członkowie organizacji Szestak, Gronowski, Lauterbach Tadeusz i ja przekazaliśmy informacje o wykonanej pracy i o wynikach werbunku nowych członków. Ja osobiście na zebraniu tym informowałem, że będąc w m. Horodence przygotowałem 15 ludzi, aby utworzyć tam organizację, ale mówiłem nieprawdę, dlatego że musiałem poinformować zebranie co zrobiłem. Ponieważ niczego nie zrobiłem, zmuszony byłem na zebraniu mówić nieprawdę.

Wszystkich zadań naszej organizacji nie znałem, wiedziałem tylko o zadaniach i obowiązkach mojego oddziału.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Dla ścisłej konspiracji postępowałem tak, by członkowie organizacji nie znali wszystkich zadań i celów organizacji, a jedynie znali zadania swego oddziału, w którym pracowali.

Żybura kontynuuje:

O swoich zadaniach dotyczących werbunku nowych członków wiedziałem od Kality. Nie było mi znane czym mieli się zajmować pozostali członkowie.

Będąc w m. Horodence i próbując wybrać spośród polskiej młodzieży chłopaków do utworzenia tam samodzielnej organizacji spotkałem się z Terleckim i Jankowiakiem, powiadomiłem ich, że w m. Kołomyi utworzono spośród polskiej młodzieży organizację, ale jaka to organizacja od razu im nie powiedziałem. Zarówno Terlecki, jak i Jankowiak odpowiedzieli mi „Pomyślimy” oraz dodali, że w Horodence nie ma takich chłopaków, spośród których można byłoby utworzyć proponowaną organizację.

Meldunki o aktywistach oraz o innych tajnych potrzebnych nam faktach, pisałem. Jeden meldunek napisałem na pewnego aktywistę o tym, że wydał on polskiego oficera Władzy Sowieckiej. W drugim meldunku narysowałem schemat lokalizacji stacji pocztowo-telegraficznej, cukrowni oraz sztabu jednostki wojskowej RKKK. Oprócz tego podałem nazwę ulicy i nr domu. Informacje te przekazałem Lauterbachowi Tadeuszowi.

Plan i schemat lokalizacji stacji pocztowo-telegraficznej, cukrowni i sztabu jednostki wojskowej [sporządziłem] po to, by w razie potrzeby znała je nasza organizacja. Nie wiem, gdzie Lauterbach Tadeusz przekazał ten meldunek.

Na pytanie sądu oskarżony Kalita zeznał:

Ten meldunek ze schematem poleciłem Lauterbachowi Tadeuszowi zniszczyć.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY JANKOWIAK ZEZNAŁ W SPRAWIE:

W listopadzie 1939 roku spotkałem oskarżonego obecnie Żybure. Podczas rozmowy powiedział mi, że w m. Kołomyi utworzono spośród polskiej młodzieży organizację k.r., której jest członkiem. Kontynuując rozmowę zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji lub wybranie

или подобрать в Городенко хороших ребят из польской молодежи и создать там самостоятельную такого рода организацию. Я ответил ему, что в Городенко создать такую организацию не из кого и лично я вступать не хочу. По этому вопросу наш разговор прекратился, начали говорить о работе. Поговорили несколько минут о работе и затем разошлись. Больше я никогда Жибуру не встречал.

На вопросы суда подсудимый Жибура показал:

Показания подсудимого Янковяка подтверждаю. Я говорил ему, что в Коломии создана организация и предлагал ему вступить в нее, но он своего согласия не дал.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ПРАГЕР ПО СУЩЕСТВУ ДЕЛА ПОКАЗАЛ:

В ноябре месяце 1939 года, я встретил в гор. Городенко своего знакомого Жибуру. В нашей беседе с ним, он на мой вопрос, зачем приехал в Городенко, ответил, „поступить на сахарном заводе на работу”. Продолжая наш разговор о работе, Жибура сказал мне, что в гор. Коломии создана из польской молодежи к.р. повстанческая организация и тут же предложил мне вступить в нее. На это его предложение, я ответил, что постолько я молодой и болен туберкулезом легких, не могу вступить. После этого наш разговор прервался и мы разошлись.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ТЕРЛЕЦКИЙ ПОКАЗАЛ:

Подсудимый Жибура был моим соседом в гор. Городенко, затем уехал в Коломию и несколько времени в Городенко не был. Недели за две перед выборами в Народное Собрание, он приехал обратно в Городенко, где я и встретился с ним. В нашей беседе, Жибура спросил меня, что нового в Городенко и далее спросил, „нет ли в Городенко организации из польской молодежи”. Я ответил ему, что никаких организаций в Городенко не имеется. На этом наш разговор с Жибурой был закончен и больше я его не встречал.

На вопросы суда, подсудимый Терлецкий показал:

Органам Советской власти я не сообщил о том, что мне говорил подсудимый Жибура лишь потому, что не верил ему. Кроме того я не знал, что надо было сообщить об этом органам Советской власти. О том, что в Коломии существует „тайная организация из польской молодежи” я знал со слов члена этой организации Жибуры.

Жибура, когда говорил с Прагером, я стоял отдельно в стороне и всего разговора между ними не слышал.

На вопросы суда, подсудимый Жибура показал:

На одном из собраний, которое происходило у меня на квартире, Ляутербах Тадеуш и Ляутербах Евгений сказали нам, что они едут в г. Львов по

w Horodence dobrych chłopaków spośród polskiej młodzieży i utworzenie tam tego samego rodzaju samodzielnej organizacji. Odpowiedziałem mu, że w Horodence nie ma z kogo utworzyć takiej organizacji i osobiście wstępować nie chcę. O sprawie tej już więcej nie rozmawialiśmy, zaczęliśmy mówić o pracy. Porozmawialiśmy kilka minut o pracy, a następnie rozstaliśmy się. Więcej nigdy Żybura nie spotkałem.

Na pytania sądu oskarżony Żybura zeznał:

Potwierdzam zeznania oskarżonego Jankowiaka. Mówiłem mu, że w Kołomyi utworzono organizację i proponowałem wstąpienie do niej, ale on nie wyraził zgody.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY PRAGIER ZEZNAŁ W SPRAWIE:

W listopadzie 1939 roku spotkałem w m. Horodence mojego znajomego Żybura. Podczas rozmowy, na moje zapytanie, po co przyjechał do Horodenki odpowiedział: „podjąć pracę w cukrowni”. Rozmawiając dalej o pracy Żybura powiedział mi, że w m. Kołomyi utworzono spośród młodzieży polskiej powstańczą organizację k.r. i od razu zaproponował mi wstąpienie do niej. Na tę jego propozycję odpowiedziałem, że nie mogę wstąpić, ponieważ jestem młody i choruję na gruźlicę płuc. Na tym rozmowę przerwaliśmy i rozstaliśmy się.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY TERLECKI ZEZNAŁ:

Oskarżony Żybura był moim sąsiadem w m. Horodence, następnie wyjechał do Kołomyi i przez pewien czas nie było go w Horodence. Dwa tygodnie przed wyborami do Zgromadzenia Ludowego wrócił do Horodenki, gdzie się z nim spotkałem. Podczas naszej rozmowy Żybura zapytał, co nowego w Horodence, a następnie spytał: „czy nie ma w Horodence organizacji młodzieży polskiej”. Odpowiedziałem mu, że żadnych organizacji w Horodence nie ma. Na tym nasza rozmowa z Żybura zakończyła się i więcej go nie spotkałem.

Na pytania sądu oskarżony Terlecki zeznał:

Nie powiadomiłem organów Władzy Sowieckiej o tym, co mi mówił Żybura tylko dlatego, że mu nie wierzyłem. Oprócz tego nie wiedziałem, że należało powiadomić o tym organa Władzy Sowieckiej. O tym, że w Kołomyi istnieje „tajna organizacja z młodzieży polskiej” wiedziałem ze słów członka tej organizacji Żybura.

Gdy Żybura rozmawiał z Pragierem, stałem z boku i całej rozmowy pomiędzy nimi nie słyszałem.

Na pytania sądu oskarżony Żybura zeznał:

Na jednym z zebrań, które odbywało się w moim mieszkaniu, Lauterbach Tadeusz i Lauterbach Eugeniusz powiedzieli, że jadą do Lwowa w sprawach osobistych. Wtedy szef organizacji – Kalita, polecił im zdobyć truciznę dla

личным делам. Тогда шеф организации – Калита дал им задание достать яда для организации и связаться с возможно существующей там организацией. Яд требовался для организации, для того, чтобы на случай измены какого-либо члена организации, отравить его.

Учет Советских работников и актива, мы вели, для того, чтобы при приходе польских властей, передать им в руки „справедливости”. Никаких террористических настроений, а также и подготовки к терактам, наша организация цели не имела.

Оглашен л.д. 76 т. 2.

Собраний на моей квартире было (4) четыре. На последнем собрании присутствовали: я – Жибура, Калита, Ляутербах Тадеуш и Евгений, Шестак, Тхужевский, Коссовский, Грановский, Дальман. Последнее собрание я называю потому, что нас вскоре всех арестовали. На всех собраниях активную роль играли Калита и Ляутербах Тадеуш. Бийовский и Семяк ни на одном собрании нашей организации не присутствовали.

Оглашен л.д. 174 т. 1.

Подсудимый Ляутербах Тадеуш показал: – пред’явленное письмо писал я. В этом письме я просил родных написать мне насколько меня могут осудить за совершенное мною преступление.

Оглашен л.д. 172 т. 1.

Ляутербах Тадеуш, да, я писал потому, что мне было скучно сидеть в камере с одной стороны, и с другой стороны, я разработал алфавит с указанием способа переговоров путем выстукивания через стену камеры. Это мною было разработано для связи с своими членами организации.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ДАЛЬМАН ПОКАЗАЛ:

В конце октября месяца 1939 года, я встретил на ул. Пилсудского своего товарища Жибуру. Последний отозвал меня в сторону и зная меня ранее, не стесняясь сказал, что в Коломии создана из польской молодежи тайная организация и предложил мне вступить в нее. Я же не зная хорошо, что это за организация, дал ему свое согласие. Кроме этого, он предложил мне зайти вечером с Крушницким к нему на квартиру. Когда я пришел к Жибуре, то там уже были Калита, Грановский, Ляутербах Тадеуш и Евгений и Грановский. После нашего прихода, Калита открыл собрание, на котором выступил Ляутербах Тадеуш. В своем выступлении он говорил, что мы как польская молодежь должны объединяться в организации для того, чтобы в нужный момент смогли организованно помочь своей армии, которая должна сделать нападение на Красную армию, за восстановление польского буржуазного государства. После выступления Ляутербах Тадеуш спросил меня согласен ли я вступить в организацию. Я согласился. Далее после этого Ляутербах говорил о знаке отличия своих членов, т.е. (но-

organizacji i nawiązać kontakt z być może istniejącą tam organizacją. Trucizna była potrzebna organizacji po to, żeby w przypadku zdrady któregoś z członków organizacji, otruć go.

Ewidencję pracowników sowieckich oraz aktywu prowadziliśmy po to, żeby z nadejściem władzy polskiej oddać ich w ręce „sprawiedliwości”. Celem naszej organizacji nie było przygotowywanie jakichkolwiek *teraktów*, ani też nie było żadnych nastrojów terrorystycznych.

Okazuje się k.s. 76 t. 2.

W moim mieszkaniu odbyły się cztery (4) zebrania. Na ostatnim zebraniu byli obecni: ja – Żybura, Kalita, Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz, Szestak, Tchórzewski, Kosowski, Gronowski, Dalman. Nazywam to zebranie ostatnim dlatego, że wkrótce wszyscy zostaliśmy aresztowani. Na wszystkich zebraniach aktywną rolę odgrywali Kalita i Lauterbach Tadeusz. Bijewski i Siemiak na żadnym zebraniu naszej organizacji nie byli obecni.

Okazuje się k.s. 174 t. 1.

Oskarżony Lauterbach Tadeusz zeznał: przedstawiony list pisałem ja. W liście tym prosiłem krewnych o powiadomienie mnie, na ile mogę być skazany za popełnione przeze mnie przestępstwo.

Okazuje się k.s. 172 t. 1.

Lauterbach Tadeusz: – tak, to ja pisałem, po pierwsze dlatego, że było mi smutno siedzieć w celi, a po drugie opracowałem alfabet, za którego pomocą można było porozumiewać się stukając w ścianę celi. Opracowałem to, żeby móc porozumieć się z członkami organizacji.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY DALMAN ZEZNAŁ:

W końcu października [!] 1939 roku spotkałem na ul. Piłsudskiego mego kolegę Żyburę. Ten ostatni odwołał mnie na bok i znając mnie wcześniej bez skrupowania powiedział, że w Kołomyi utworzono spośród młodzieży polskiej tajną organizację i zaproponował mi wstąpienie do niej. Ja zaś, nie wiedząc dobrze co to za organizacja, wyraziłem zgodę. Oprócz tego zaproponował przyjście wieczorem do jego mieszkania razem z Kruszelnickim. Gdy przyszedłem do Żybury, byli tam już Kalita, Gronowski, Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz i Gronowski [!]. Po naszym przyjeździe Kalita rozpoczął zebranie, na którym wystąpił Lauterbach Tadeusz. W swym wystąpieniu powiedział, że my jako młodzież polska musimy zjednoczyć się w organizacji, żeby w odpowiednim momencie w sposób zorganizowany pomóc armii, która zaatakuje Armię Czerwoną, aby przywrócić burżuazyjne państwo polskie. Po wystąpieniu Lauterbach Tadeusz zapytał mnie, czy zgadzam się wstąpić do organizacji. Zgodziłem się. Następnie Lauterbach mówił o znakach identyfikacyjnych dla naszych członków (tzn. noszenie na małym palcu prawej ręki sygnetu ze sztucznym wgłębieniem

шение на мизинном пальце правой руки кольцо с искусственной лункой сверху). Затем он вынул из кармана заранее заготовленный бланк присяги и я ее принял. Также подписал декларацию.

Оглашен л.д. 151 т. 1.

Дальман суду – да, это я подписал декларацию, После подписания мною декларации и принятия присяги, получил установку от Ляутербаха Тадеуша на вербовку новых членов, в том числе и девочек, которых как мне сказал Ляутербах Тадеуш будем обучать санитарному делу. Также получил указание о представлении рапортов о проделанной мною работе.

Задания на совершение террористических актов над Советскими активистами я ни от кого не получал, т.к. наша организация не ставила перед собой задачи на убийство. То, что Калита говорил в своем показании, является неправдивым. Калита спутал с тем, что мы заносили активистов на „красный список” не для убийства их, а для передачи польским властям.

Для вербовки новых членов, я получил конкретную цифру – 7 человек. Выполняя это задание я завербовал Павлишина, которого сам же привел на собрание. Когда я привел Павлишина на собрание, то еще увидел нового члена Коссовского, который был завербован Шестаком.

На вопросы суда, Дальман показал:

Кроме того, что я имел задание, как руководитель разведотдела не только выполнял задание по вербовке членов, но и занимался своим прямым заданием сбором рапортов от членов, сам писал рапорта и другие сведения различного характера. Лично сам я написал 3 или 4 рапорта. В этих рапортах, я писал о том, что завербовал Павлишина и принял все меры к тому, чтобы привести его на собрание, т.к. имел сведения, что у него есть оружие. Писал о том, что активист Веселовский выдает офицеров. Также писал о том, что делается в части РККА, которая расположена возле моей квартиры и все, что делается, я видел, делал себе заметки, а затем переписывал на рапорт и отдавал Ляутербаху Тадеушу.

Я старался хорошо выполнять порученные мне задания, т.к. боялся того, что принял ^бстрогую присягу^б и дал при этом свое слово на верность этой организации.

На вопросы суда подсудимый Ляутербах Евгений показал:

Все рапорта, которые писали члены, попадали Калите или Ляутербаху Тадеушу, после чего последние передавали мне, я их переписывал на чистую бумагу и хранил.

Предъявляются подсудимому Ляутербаху Евгению л.д. 132, 133, 134.

Ляутербах Евгений суду: – Это те самые рапорта, что я переписывал. Черновики из которых переписывал, уничтожал. Переписанные рапорта, хранились у меня дома в шкафу под замком.

z wierzchu). Potem wyjął z kieszeni wcześniej przygotowany tekst przysięgi i ją taką przysięgę złożyłem. Również podpisałem deklarację.

Zostaje okazana k.s. 151 t. 1.

Dalman do sądu: – tak, to ja podpisałem deklarację. Po podpisaniu deklaracji i złożeniu przysięgi otrzymałem od Lauterbacha Tadeusza wskazówki dotyczące werbunku nowych członków, w tym również i dziewcząt, które jak powiedział Lauterbach Tadeusz, będziemy szkolić na sanitariuszki. Otrzymałem również wskazówki odnośnie dostarczania meldunków o wykonanej pracy.

Poleceń dotyczących przeprowadzenia aktów terrorystycznych skierowanych przeciwko sowieckim aktywistom od nikogo nie otrzymywałem, ponieważ celem naszej organizacji nie były zabójstwa. To, co Kalita mówił w swoim zeznaniu, nie jest prawdziwe. Kalita poplątał z tym, że umieszczaliśmy aktywistów na „czerwonej liście”, ale nie po to, by ich zabić, lecz przekazać władzom polskim.

W sprawie werbunku nowych członków, otrzymałem konkretną liczbę – 7 osób. Wykonując to zadanie zwerbowałem Pawliszyna, którego przyprowadziłem na zebranie. Gdy przyprowadziłem na zebranie Pawliszyna, zobaczyłem jeszcze jednego nowego członka Kosowskiego, który został zwerbowany przez Szestaka.

Na pytania sądu Dalman zeznał:

Oprócz tego, że moim zadaniem było kierowanie oddziałem wywiadowczym, poza werbowaniem członków wykonywałem również swoje podstawowe zadanie polegające na zbieraniu meldunków od członków i pisanie własnych meldunków oraz innych informacji o różnym charakterze. Osobiście napisałem 3 lub 4 meldunki. W meldunkach tych pisałem o tym, że zwerbowałem Pawliszyna i podjąłem odpowiednie kroki, ażeby przyprowadzić go na zebranie, ponieważ miałem informacje, że posiada broń. Pisałem o tym, że aktywista Wesołowski wydaje oficerów. Pisałem również co się dzieje w jednostce RKK, która jest rozlokowana w pobliżu mego mieszkania i widziałem wszystko co się tam działo, robiłem notatki, a następnie przepisywałem do meldunku i oddawałem Lauterbachowi Tadeuszowi.

Starłem się dobrze wykonywać powierzone mi zadania, ponieważ bałem się, gdyż złożyłem ^bsurową przysięgę^b i dałem słowo być wiernym tej organizacji.

Na pytania sądu oskarżony Lauterbach Eugeniusz zeznał:

Wszystkie meldunki pisane przez członków trafiały do Kality lub Lauterbacha Tadeusza, którzy następnie przekazywali mnie, a ja przepisywałem na czystym papierze i przechowywałem.

Przedkłada się oskarżonemu Lauterbachowi Eugeniuszowi k.s. 132, 133, 134.

Lauterbach Eugeniusz do sądu: – To są te same meldunki, które przepisywałem. Brudnopisy, z których przepisywałem zniszczyłem. Przepisane meldunki były przechowywane w moim mieszkaniu w szafie pod kluczem.

На вопрос суда, подсудимый Калита показал:

Как рапорта, принятые и подписанные присяги и декларации, листовки – все находилось на хранении у Ляутербаха Евгения, т.е. секретаря организации.

Оглашен л.д. 27 т. 1.

Дальман суду: – это не я подписывал, а подписывал мой брат. Где у нас нашли винтовки, я сказать не могу, т.к. знаю точно, что их у нас не было. Что кроме винтовок нашли у меня дома при обыске, я не знаю, ибо я дома не был тогда.

Участников нашей организации, я знал следующих: Калиту, Ляутербахов Тадеуша и Евгения, Жибуру, Грановского, Коссовского и Крушницкого. Ксендза Марущака, я не знаю и он на собрании не присутствовал никогда.

Цели и задачи нашей организации лично для меня были известны. Они были следующие: о сборе оружия, о вербовке новых членов, о к.р. пропаганде, о выявлении активистов Советкой власти, об изучении настроения масс и их взгляды на Советскую власть, а также и о боевой подготовке нашей организации.

На вопросы суда, подсудимый Жибура показал:

Показания подсудимого Дальмана подтверждаю.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ГРАНОВСКИЙ ПОКАЗАЛ:

Я был завербован в к.р. организацию Калитой. Это было так. 5-го октября 1939 года, Калита зашел ко мне домой и пригласил меня на собрание, как он мне сказал польской молодежи. Когда я пришел к Жибуре на квартиру, увидел там Жибуру, Ляутербахов Тадеуша и Евгения и Дальмана. Калита открыл собрание, выступил и рассказал о целях и задачах польской молодежи и в частности тех, кто уже был членом. После Калиты, выступил Ляутербах Тадеуш, который тоже говорил по этим вопросам. После окончания собрания, Ляутербах спросил меня согласен ли я вступить в организацию. Я согласился и тогда же подписал данную мне Ляутербахом Тадеушем декларацию и принял присягу на верность и честность этой организации.

Оглашен л.д. 153 т. 1.

Грановский суду: – вот это самая декларация, что я подписал. Грановский продолжает – Того же дня, после подписания мною декларации Ляутербах Тадеуш сказал прийти мне на назначенное им место, т.е. к кино „Марса” и получить там задание члена организации Калиты.

Задание, я получил следующее: готовить к.р. листовки, собирать различного вида сведения, как то о частях Красной армии и о активистах Советской власти, вербовать новых членов в к.р. организацию и вести к.р. антисоветскую пропаганду среди населения.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Zarówno meldunki, jak podpisane teksty przysięgi i deklaracje oraz ulotki – wszystko to było przechowywane u Lauterbacha Eugeniusza – sekretarza organizacji.

Okazuje się k.s. 27 t. 1.

Dalman do sądu: – to nie ja podpisałem, to podpisał mój brat. Nie mogę powiedzieć, gdzie u nas znaleziono karabiny, ponieważ wiem z całą pewnością, że ich u nas nie było. Nie wiem, co oprócz karabinów znaleziono podczas rewizji u mnie w domu, ponieważ mnie wtedy w domu nie było.

Znam następujących członków naszej organizacji: Kalitę, Lauterbachów Tadeusza i Eugeniusza, Żyburę, Gronowskiego, Kosowskiego i Kruszelnickiego. Księdza Maruszczaka nie znam i nigdy nie był on obecny na zebraniach.

Osobiście znałem cele i zadania naszej organizacji. Były one następujące: gromadzenie broni, werbunek nowych członków, propaganda k.r., ujawnianie aktywistów Władzy Sowieckiej, badanie nastrojów ludności i jej stosunku do Władzy Sowieckiej oraz szkolenie bojowe naszej organizacji.

Na pytania sądu oskarżony Żybura zeznał:

Potwierdzam zeznania oskarżonego Dalmana.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY GRONOWSKI ZEZNAŁ:

Do organizacji k.r. zostałem zwербowany przez Kalitę. To było tak: 5 października 1939 roku Kalita wstąpił do mnie do domu i zaprosił na zebranie, jak mi powiedział, młodzieży polskiej. Gdy przyszedłem do mieszkania Żybury, zobaczyłem tam Żyburę, Lauterbachów Tadeusza i Eugeniusza oraz Dalmana. Kalita otworzył zebranie, zabrał głos i powiedział o celach i zadaniach młodzieży polskiej, szczególnie zaś dotyczyło to tych, którzy byli już członkami. Po Kalicie zabrał głos Lauterbach Tadeusz, który omawiał również te same sprawy. Gdy zebranie się skończyło, Lauterbach zapytał mnie, czy zgadzam się wstąpić do organizacji. Wyraziłem zgodę i od razu podpisałem deklarację daną mi przez Lauterbacha Tadeusza oraz złożyłem przysięgę na wierność i uczciwość tej organizacji.

Okazuje się k.s. 153 t. 1.

Gronowski do sądu: – to jest ta sama deklaracja, którą podpisałem. Gronowski kontynuuje: – tego samego dnia, po tym jak podpisałem deklarację, Lauterbach Tadeusz powiedział, żebym przyszedł na wyznaczone miejsce, tzn. koło kina „Mars”, gdzie otrzymam zadanie od członka organizacji – Kality.

Otrzymałem następujące zadanie: przygotować ulotki k.r., zbierać różnego rodzaju informacje, m.in. dotyczące oddziałów Armii Czerwonej i aktywistów Władzy Sowieckiej, werbunek nowych członków do organizacji k.r. oraz prowadzenie antysowieckiej propagandy k.r. wśród ludności.

Предъявляются л.д. 135, 136, 137, 138 и 139.

Грановский суду заявил, да, „поляки объединяйтесь, минута освобождения близка” – писал лично я. Текст этой листовки выдумал сам. Остальные листовки, тоже писал я. Все листовки мною писались дома в своей квартире.

На вопросы суда, Подсудимый Калита показал:

Подтверждаю показания Грановского. Я давал ему задание на изготовление листовок антисоветского содержания.

Грановский продолжает.

О том, что я являюсь руководителем отдела к.р. пропаганды, мне сказал Калита 14 октября. Тогда он несколько раз сказал мне мои задачи и обязанности. За время пребывания в организации, я написал 3 рапорта, кроме листовок. Один рапорт, я написал на Проца – активиста, который как я считал, был врагом по отношению поляков. Что писал в остальных рапортах, сейчас не помню. 16 октября я уже был арестован.

Оглашен л.д. 92 т. II.

Записанное на л.д. 92 подтверждаю и сейчас. Я был и остался патриотом Польши. Поэтому я охотно вступил в организацию для борьбы против Советской власти, за восстановлении польского – своего государства.

Оглашен л.д. 92 т. II, оборот.

Грановский суду: – это показание тоже подтверждаю полностью. Членов организации, я знал: Калиту, Ляутербахив Тадеуша и Евгения, Шестака, Жибуру, Коссовского, Дальмана. Бийовского, Семяка и других я не знал и на собрании не видел.

Оглашен л.д. 105 т. II.

Рапорт на Проца писал я. Я написал на него рапорт с тем, чтобы занести на список и передать в руки „справедливости” польских властей. Теракта над Процем, я не думал делать и задания на это не получал.

На вопросы суда подсудимые Жибура и Ляутербах Тадеуш показали:

Показания Грановского подтверждают, как Жибура, так и Ляутербах Тадеуш.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ 6-КОССОВСКИЙ-6 ПОКАЗАЛ:

До вступления в организацию, я служил в польской армии и был на войне. Прийдя с войны, я начал искать работу. Какого числа не помню, встретился с ныне подсудимым Шестаком и начал спрашивать его про работу. Ведя разговор про работу, Шестак спросил меня не имею ли я оружия, зная то, что я только что пришел с армии. Я ответил, что не имею. Одновременно с этим сказал ему, что я будучи в ресторане, слышал разговор двух молодых ребят, что по улице Карпатской, где точно не

Przedkłada się k.s. 135, 136, 137, 138 i 139.

Gronowski oświadczył sądowi: – tak, „Polacy jednoczcie się, chwila wyzwolenia jest bliska” pisałem osobiście. Tekst tej ulotki wymyśliłem sam. Pozostałe ulotki również ja pisałem. Wszystkie ulotki pisałem w domu, w moim mieszkaniu.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Potwierdzam zeznania Gronowskiego. Ja poleciłem mu przygotowanie ulotek o treści antysowieckiej.

Gronowski kontynuuje:

14 października Kalita powiedział mi o tym, że jestem kierownikiem oddziału propagandy k.r. Parę razy mówił mi o moich zadaniach i obowiązkach. W czasie przynależności do organizacji napisałem oprócz ulotek 3 meldunki. Jeden z tych meldunków był na Proca – aktywistę, którego uważałem za wroga Polaków. Nie pamiętam teraz, co napisałem w pozostałych meldunkach. 16 października byłem już aresztowany.

Zostaje okazana k.s. 92 t. II.

Zawarte w k.s. 92 potwierdzam również i teraz. Byłem i pozostaję patriotą Polski. Dlatego chętnie wstąpiłem do organizacji, aby walczyć z Władzą Sowiecką o przywrócenie mojego państwa polskiego.

Zostaje okazana k.s. 92 t. II odwrotka.

Gronowski do sądu: – to zeznanie również potwierdzam całkowicie. Znałem następujących członków organizacji: Kalitę, Lauterbachów Tadeusza i Eugeniusza, Szestaka, Żybure, Kosowskiego, Dalmana, Bijewskiego, Siemiaka i pozostałych nie znałem i na zebraniach nie widziałem.

Zostaje okazana k.s. 105 t. II

Ja napisałem meldunek na Proca. Napisałem ten meldunek po to, żeby umieścić go na liście i przekazać w ręce „sprawiedliwości” władz polskich. Nie miałem zamiaru wykonać w stosunku do Proca *teraktu* i nie otrzymałem takiego polecenia.

Na pytania sądu oskarżeni Żybura i Lauterbach Tadeusz zeznali:

Zarówno Żybura, jak i Lauterbach potwierdzają zeznania Gronowskiego.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY

^b-KOSOWSKI^b ZEZNAŁ:

Przed wstąpieniem do organizacji służyłem w armii polskiej i byłem na wojnie. Po powrocie z wojny zacząłem szukać pracy. Nie pamiętam, kiedy spotkałem oskarżonego obecnie Szestaka i pytałem go o pracę. Rozmawiając o pracy, Szestak wiedząc, że dopiero wróciłem z wojska zapytał mnie, czy nie mam broni. Odpowiedziałem, że nie mam i jednocześnie opowiedziałem mu, że będąc w restauracji usłyszałem, jak dwóch młodych chłopaków mó-

услышал, есть закопано 2 ящика револьверов, и что якобы один купил там один револьвер за 15 рублей.

Когда я сказал Шестаку об этих револьверах, он заявил мне, что в Коломнии создана из польской молодежи организация, которой нужно оружие и тут же предложил мне вступить в эту организацию. Я спросил его кто является шефом этой организации, он ответил, что этого никто не должен знать, но когда я буду членом, то тогда узнаю. После этого я ^б дал ему свое согласие и мы разошлись^б.

17 октября, я шел от портного и встретил Калиту, который в короткой нашей беседе, предложил мне вечером зайти на квартиру к Жибуре, на что я тоже дал согласие, хотя и не знал зачем прийти. Идя дальше по направлению домой, я встретил Саевича и Абрагамовича, с которыми пошел дальше и встретил Пискозуба. После того, как встретили Пискозуба, я пошел впереди с Саевичем, а Абрагамович шел с Пискозубом. Идя с Саевичем, я предложил ему зайти вечером ко мне и вместе пойдём к Жибуре, куда, как я ему сказал меня приглашал Калита. Саевич согласился зайти.

Когда я пришел к Жибуре, то увидел там в отдельной комнате несколько человек, т.е. Калиту, Жибуру, Дальмана, Крушницкого, Ляутербахов Тадеуша и Евгения и Павлишина. После моего прихода, Калита объявил собрание открытым и тут же начал сам говорить. После Калиты, выступил Ляутербах Тадеуш.

На вопрос суда, подсудимый Коссовский показал:

Саевич пообещал зайти ко мне, но не зашел. Я пошел один, где на пути встретился с Тхужевским и предложил ему пойти вместе со мною, на что Тхужевский согласился и мы с ним пришли к Жибуре.

Коссовский продолжает суду:

Калита выступая на этом собрании, говорил о цели создания организации и о задачах, которые должна поставить перед собой эта организация. По окончанию своей информации, Калита предоставил слово Ляутербаху Тадеушу, который зачитал новым членам присягу и устав, затем спросил наше согласие на вступление в организацию. Как я, так и Тхужевский согласились и тогда же приняли присягу и по предложению Ляутербаха Тадеуша, избрали себе псевдонимы. Я избрал себе псевдоним „Струсь”.

Когда я уже считался членом организации, тогда мне начали давать задания: о сборе оружия, о вербовке новых членов, о сборе различных сведений секретного характера о частях Красной армии и о активистах Сов. власти, которые выдают офицеров и служащих полиции.

На вопросы суда, подсудимый Коссовский показал:

К ксендзу Марушаку я ходил, чтобы предупредить его о том, что за ним Советские сотрудники следят и что ему необходимо быть очень осторожным. На это я задания не получал, а пошел по собственной

wiło, że przy ulicy Karpackiej, gdzie dokładnie nie usłyszałem, zakopano 2 skrzynie rewolwerów i że podobno ktoś kupił tam rewolwer za 15 rubli.

Gdy powiedziałem Szestakowi o tych rewolwerach zakomunikował mi, że w Kołomyi utworzono organizację spośród młodzieży polskiej, która potrzebuje broni i od razu zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji. Zapytałem, kto jest szefem tej organizacji, odpowiedział, że tego nikt nie powinien wiedzieć, lecz gdy będę członkiem, wtedy się dowiem. Następnie ^bwyraziłem zgodę i rozstaliśmy się^b.

17 października wracając od krawca spotkałem Kalitę, który w czasie krótkiej rozmowy zaproponował mi, abym wieczorem zaszedł do mieszkania Żybury, na co również wyraziłem zgodę, chociaż nie wiedziałem po co mam tam pójść. Idąc dalej w kierunku domu spotkałem Sajewicza i Abrahamowicza, z którymi poszedłem dalej i spotkałem Piskozuba. Po spotkaniu się z Piskozubem poszedłem z przodu razem z Sajewiczem, a Abrahamowicz szedł z Piskozubem. Idąc razem z Sajewiczem zaproponowałem mu, aby wieczorem wstąpił do mnie i żeby razem pójść do Żybury, do którego, jak mu powiedziałem, zaprosił mnie Kalita. Sajewicz zgodził się wstąpić.

Gdy przyszedłem do Żybury, zobaczyłem w osobnym pokoju kilka osób, tzn. Kalitę, Żyburę, Dalmana, Kruszelnickiego, Lauterbachów Tadeusza i Eugeniusza i Pawliszyna. Po moim przyjeździe Kalita otworzył zebranie i zaczął mówić. Po Kalicie wystąpił Lauterbach Tadeusz.

Na pytanie sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Sajewicz obiecał wstąpić do mnie, ale nie wstąpił. Poszedłem sam, w drodze spotkałem Tchórzewskiego i zaproponowałem mu, by poszedł razem ze mną, Tchórzewski zgodził się i poszliśmy do Żybury.

Kosowski kontynuuje sądowi:

Kalita występując na zebraniu mówił o celu tworzenia organizacji i o stojących przed nią zadaniach. Po zakończeniu swojej wypowiedzi Kalita udzielił głosu Lauterbachowi Tadeuszowi, który odczytał nowym członkom treść przysięgi i statut, a następnie zapytał nas, czy chcemy wstąpić do organizacji. Zarówno ja, jak i Tchórzewski zgodziliśmy się i od razu złożyliśmy przysięgę oraz na propozycję Lauterbacha Tadeusza wybraliśmy sobie pseudonimy. Ja wybrałem dla siebie pseudonim „Struś”.

Gdy już byłem członkiem organizacji, zaczęto mi dawać zadania: gromadzenie broni, werbunek nowych członków, zbieranie różnych informacji o tajnym charakterze dotyczących jednostek Armii Czerwonej oraz aktywistów Władzy Sow[ieckiej], którzy wydają oficerów i urzędników policji.

Na pytania sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Do księdza Maruszczaka chodziłem po to, żeby uprzedzić go, że jest śledzony przez sowieckich pracowników i że musi być bardzo ostrożny. Nie było to moim zadaniem, poszedłem z własnej inicjatywy, ponieważ wiedzia-

инициативе, зная о том, что на нашем собрании Калита говорил членам, что кто встретит Марущака, то чтобы предупредил его об осторожности в разговорах, т.к. Советские органы за ним следят.

Тогда же, предупреждая Марущака, я сообщил ему, что принадлежу к польской тайной организации, и что за мною насколько я замечаю тоже следят. Тут же, чтобы избежать ареста, я спросил у Марущака совета что мне делать, бежать ли за границу или нет.

Марущак мне на это ответил, „дело твое, как хочешь, хочешь бежи, а не хочешь оставайся“. После этого, я побыл два дня дома не успел решить с побегом, меня арестовали.

Оглашены л.д. 119–120 т. 2.

В отношении совершения террористических актов над активистами Советской власти, мне ничего не было известно, и насколько я знал, наша организация не имела цели на совершение терактов. Показания на л.д. 119 я давал, но они не верны. Я показывал это потому, что с меня следствие требовало.

О связях нашей организации с какими-либо другими организациями, записано тоже неверно. Никаких связей наша организация не имела, она только пыталась установить где есть така организация, но это успехом не было. Это я показал по тем же причинам.

Марущак, как я уже говорил – знал о существовании нашей организации от меня. Это записано верно, что я и сейчас подтверждаю.

Оглашены л.д. 123, 124, 125 т. 2.

Коссовский суду: – это я показывал на следствии и сейчас тоже подтверждаю.

Оглашен л.д. 112 т. 2.

Коссовский суду заявил: – Я показывал следствию так, как Калита говорил на собрании нашей организации. Это я тоже подтверждаю.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Да, то что показано Коссовским на л.д. 112, я на собрании говорил потому, что это входило в задачи и цели нашей организации.

На вопросы суда, подсудимый Коссовский показал:

Всего мною было завербовано три человека: Пискозуб, Саевич и Абрагамович. Вербовал и Семяка, но он что-то ответил мне, что он подумает. Согласия на это он мне не дал и на собрании не присутствовал.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ АБРАГАМОВИЧ ПОКАЗАЛ:

В 1939 году, кажется в ноябре или октябре месяце, я будучи в городе и идя по улице, встретил Коссовского и тут же уже с ними и с Саевичем, с которым шел я, встретили Пискозуба.

łem, że na naszych zebraniach Kalita mówił członkom, że jeżeli ktoś spotka Maruszcza, trzeba go uprzedzić, żeby był ostrożny w rozmowach, ponieważ organa sowieckie śledzą go.

W tym samym czasie, gdy uprzedzałem Maruszcza, powiadomiłem go, że należę do tajnej organizacji polskiej i że ja również, o ile wiem, jestem śledzony. Jednocześnie zapytałem Maruszcza o radę, co mam zrobić, żeby uniknąć aresztowania: uciekać za granicę, czy nie.

Maruszcza odpowiedział mi tak: „twoja sprawa, jeżeli chcesz – uciekaj, nie chcesz – zostań”. Potem pobylem dwa dni w domu, nie zdążyłem zdecydować się na ucieczkę i zostałem aresztowany.

Zostają okazane k.s. 119–120 t. 2.

Odnosnie dokonania aktów terrorystycznych przeciwko aktywistom Władzy Sowieckiej nic mi nie było wiadomo i o ile wiedziałem, nasza organizacja nie stawiała sobie za cel dokonywanie *teraktów*. Zeznania, które są w k.s. 119 składałem, ale nie są one prawdziwe. Zeznałem dlatego, że żądano ode mnie tego w śledztwie.

To, co jest zapisane o kontaktach naszej organizacji z innymi organizacjami, również nie jest prawdziwe. Żadnych kontaktów nasza organizacja nie miała, próbowała tylko ustalić, czy gdzieś istnieje taka organizacja, ale się to nie powiodło. Zeznałem to z tych samych przyczyn.

Maruszcza, jak już mówiłem, wiedział o istnieniu naszej organizacji ode mnie. To zostało zapisane prawidłowo, jak również i teraz to potwierdzam.

Zostają okazane k.s. 123, 124, 125 t. 2.

Kosowski do sądu: – zeznałem to w śledztwie i teraz również potwierdzam.

Zostaje okazana k.s. 112 t. 2.

Kosowski oświadczył przed sądem: – Zeznawałem w śledztwie to, co Kalita mówił na zebraniu naszej organizacji. To również potwierdzam.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

To, co zeznał Kosowski w k.s. 112 mówiłem na zebraniach dlatego, że na tym polegały zadania i cele naszej organizacji.

Na pytania sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Zwerbowałem ogółem trzech ludzi: Piskozuba, Sajewicza i Abrahamowicza. Próbowałem zwerbować również Siemiaka, ale on odpowiedział mi coś w tym rodzaju, że pomyśli. Nie wyraził zgody i na zebraniach nie był obecny.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY ABRAHAMOWICZ ZEZNAŁ:

Chyba w listopadzie lub październiku 1939 roku, będąc w mieście spotkałem na ulicy Kosowskiego i od razu razem z Sajewiczem, z którym szedłem, spotkaliśmy Piskozuba.

Когда мы сошлись вчетверем, Коссовский отозвал вперед Саевича и что-то начал с ним говорить, а я с Пискозубом шли сзади. Что Коссовский говорил Саевичу, я не слышал и с ним не говорил, т.к. он разошелся с Саевичем и ушел домой. Я тоже после этого разошелся с Пискозубом и пошел домой. Больше Коссовского я не встречал до ареста.

На вопросы суда, подсудимый Абрагамович показал:

Знал ли тогда Пискозуб о существовании организации, я не знал, т.к. он мне об этом ничего не говорил. Также ничего не знал о том, что он был членом этой организации и сейчас не скажу.

На вопрос суда, подсудимый Коссовский показал:

То, что я говорил с Саевичем, Абрагамович и Пискозуб не слышали потому, что мы шли на несколько метров впереди них и разговор вели тихо.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ САЕВИЧ СУДУ ПОКАЗАЛ:

В каком месяце не помню, прошлого года, я шел с Абрагамовичем и встретили Коссовского, с которым прошлись метров пять, встретили Пискозуба. Когда мы все сошлись, Коссовский отозвал меня вперед, и начал говорить, что в Коломии создана из польской молодежи тайная организация, которой сегодня будет собрание, при этом сказал мне, заходи вечером до меня и вместе пойдем. Я пообещал зайти, но не зашел, а на второй день поехал в гор. Станиславов за получением заработанных мною денег. Больше я с Коссовским никогда об этом не говорил и вообще не встречался с ним.

На вопросы суда, подсудимый Саевич показал:

К Коссовскому я не зашел потому, что не верил ему об этой организации. Я думал, что он хочет посмеяться с меня, когда я прийду к нему.

На вопросы суда, подсудимый Коссовский показал:

Показания подсудимого Саевича подтверждаю. Я ему только об этом и говорил. Больше об этой организации, ее задачах, а также и о членах, ничего не говорил.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ПИСКОЗУБ СУДУ ПОКАЗАЛ:

В последних числах октября месяца 1939 года будучи в городе встретил своего товарища по школе, ныне подсудимого Коссовского, шедшего вместе с Абрагамовичем и Саевичем. После нашей встречи, Коссовский сказал мне в отдельности, чтобы я вечером зашел к нему, откуда вместе пойдем на собрание организации, какой организации, он не сказал и подошел к Саевичу. Когда он подошел к Саевичу, они пошли вперед, а я остался сзади с Абрагамовичем. Прошлись с Абрагамовичем

Gdy zeszedliśmy się w czwórkę, Kosowski odwołał Sajewicza i poszedł z nim z przodu o czymś rozmawiając, a ja z Piskozubem szedłem z tyłu. Nie słyszałem co Kosowski mówił do Sajewicza i z nim nie rozmawiałem, ponieważ rozstał się z Sajewiczem i poszedł do domu. Ja również rozstałem się z Piskozubem i poszedłem do domu. Więcej, aż do aresztowania, Kosowski nie spotkałem.

Na pytania sądu oskarżony Abrahamowicz zeznał:

Nie wiem, czy Piskozub wiedział wówczas o istnieniu organizacji, ponieważ nic mi o tym nie mówił. Również nie wiedziałem, czy był członkiem tej organizacji i teraz nie powiem.

Na pytanie sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Abrahamowicz i Piskozub nie słyszeli o czym rozmawiałem z Sajewiczem, gdyż szliśmy kilka metrów z przodu i rozmawialiśmy cicho.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY SAJEWICZ ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:

Nie pamiętam, w którym miesiącu ubiegłego roku szedłem z Abrahamowiczem i spotkaliśmy Kosowskiego, z którym przeszliśmy około pięciu metrów i spotkaliśmy Piskozuba. Gdy byliśmy wszyscy razem, Kosowski odwołał mnie, poszliśmy z przodu i zaczął mówić, że w Kołomyi utworzono spośród młodzieży polskiej tajną organizację, której zebranie odbędzie się dzisiaj, proponując jednocześnie, żebym wstąpił do niego i pójdziemy razem. Obiecałem wstąpić, ale nie wstąpiłem, a na drugi dzień wyjechałem do m. Stanisławowa po zarobione przeze mnie pieniądze. Więcej z Kosowskim nigdy o tym nie rozmawiałem i w ogóle z nim nie spotkałem się.

Na pytania sądu oskarżony Sajewicz zeznał:

Do Kosowskiego nie zaszedłem dlatego, że nie uwierzyłem mu o tej organizacji. Myślałem, że chce ze mnie zażartować, gdy do niego przyjdę.

Na pytania sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Potwierdzam zeznania oskarżonego Sajewicza. Mówiłem mu tylko to. Więcej o samej organizacji, jej zadaniach, jak również o członkach nic nie mówiłem.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY PISKOZUB ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:

W ostatnich dniach października 1939 roku, będąc w mieście spotkałem swego szkolnego kolegę, obecnie oskarżonego Kosowskiego, który szedł razem z Abrahamowiczem i Sajewiczem. Gdy spotkaliśmy się, Kosowski na osobności powiedział mi, żebym wieczorem wstąpił do niego, skąd razem pójdziemy na zebranie organizacji, jakiej organizacji nie powiedział i poszedł do Sajewicza, z którym poszli z przodu, a ja zostałem z Abrahamowiczem z tyłu. Przeszliśmy z Abrahamowiczem kilka metrów ulicą i rozeszli-

несколько метров по улице и разошлись, пошли по домам. Что Коссовский говорил с Саевичем, я ничего не слышал. После этого больше с ним я не встречался. Что я говорил с Абрагамовичем, сейчас не помню, но об организации мы ничего не говорили.

На вопросы суда, подсудимый Коссовский показал:

Пискозубу, я только сказал в нескольких словах об организации, т.е. я сказал ему приходи вечером ко мне и вместе пойдем на собрание организации. Какой организации, я ему ничего не говорили. Его показания подтверждаю.

**НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО,
ПОДСУДИМЫЙ БРИНЬК СУДУ ПОКАЗАЛ:**

После прихода Красной армии на Западную Украину, я устроился на работу и в Коломии не был. Когда я приехал в Коломию к родным, встретился с членом гвардии Веселовским, который спросил меня, не знаю ли я, где находится Дальман. Я ответил ему, что не знаю. Тогда Веселовский попросил меня сообщить ему, когда я увижу Дальмана или передать ему, чтобы он явился к Веселовскому и сдал якобы имеющийся у него карабин. Я ответил Веселовскому, что его просьбу выполняю.

ГТого же дня вечером я встретил Дальмана и передал ему, чтобы он явился к Веселовскому на счет сдачи карабина. Дальман мне ответил, что он уже сдал его. Больше после этого, я ему ничего не сказал, решил на второй день сообщить Веселовскому. На второй день мне не пришлось сообщить Веселовскому, т.к. по предложению Дальмана поехали вместе с ним в село Рунгуры для покупки продуктов. Только мы приехали в с. Рунгуры, нас милиция арестовала, где я все о Дальмане рассказал, как о карабине, о котором мне сказал Веселовский так и о организации, в которой состоял Дальман.

О том, что он – Дальман являлся членом организации, мне он начал рассказывать дорогой, когда ехали в с. Рунгуры.

На вопросы суда, подсудимый Бриньк суду показал:

Кто был членом этой организации еще кроме Дальмана, он мне не сказал. Вступить в эту организацию он мне не предлагал.

На вопрос суда, подсудимый Дальман показал:

Подсудимый Бриньк говорит правильно. Я его показания подтверждаю. -Г

В 17 часов Председательствующий объявил перерыв до 19-00.

В 19-00 судебное заседание продолжается.

Секретарь доложил суду, что все обвиняемые в судебное заседание доставлены и находятся в зале суда.

śmy się, poszliśmy do domów. Nic nie słyszałem o czym Kosowski rozmawiał z Sajewiczem. Po tym już więcej z nimi nie spotkałem się. Nie pamiętam teraz, o czym rozmawiałem z Abrahamowiczem, ale o organizacji nic nie mówiliśmy.

Na pytania sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Do Piskozuba powiedziałem o organizacji tylko w paru słowach, tzn. powiedziałem – przyjdź wieczorem do mnie i pójdziemy razem na zebranie organizacji. Nic mu nie powiedziałem jaka to organizacja. Jego zeznania potwierdzam.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY BRYŃKO ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:

Po wkroczeniu Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę urządziłem się w pracy i w Kołomyi mnie nie było. Gdy przyjechałem do Kołomyi do rodziny, spotkałem się z członkiem gwardii Wesołowskim, który spytał mnie, czy nie wiem gdzie przebywa Dalman. Odpowiedziałem mu, że nie wiem. Wtedy Wesołowski poprosił mnie, żeby go powiadomić, jeśli spotkam Dalmana lub żebym przekazał Dalmanowi, aby przyszedł do Wesołowskiego i oddał karabin, który podobno ma. Odpowiedziałem Wesołowskiemu, że jego prośbę spełnię.

^dTego samego dnia wieczorem spotkałem Dalmana i przekazałem mu, żeby przyszedł do Wesołowskiego w sprawie oddania karabinu. Dalman odpowiedział, że karabin już zdał. Więcej nic mu nie powiedziałem, postanowiłem na następny dzień powiadomić Wesołowskiego. Na drugi dzień nie udało mi się powiadomić Wesołowskiego, ponieważ Dalman zaproponował wspólny wyjazd do wsi Rungury po zakup żywności. Od razu po przyjeździe do wsi Rungury aresztowała nas milicja i tam wszystko o Dalmanie opowiedziałem – o karabinie, o którym mówił mi Wesołowski i o organizacji, do której należał Dalman.

O tym, że Dalman jest członkiem organizacji opowiedział mi w drodze, gdy jechaliśmy do wsi Rungury.

Na pytania sądu oskarżony Bryńko zeznał:

Nie powiedział mi, kto jeszcze był członkiem tej organizacji oprócz Dalmana. Nie proponował mi wstąpienia do tej organizacji.

Na pytanie sądu oskarżony Dalman zeznał:

Oskarżony Bryńko zeznał prawidłowo. Jego zeznania potwierdzam.^d

O godzinie 17.00 Przewodniczący ogłosił przerwę do godziny 19.00.

O godzinie 19.00 posiedzenie sądowe jest kontynuowane.

Sekretarz powiadomił sąd, że wszyscy oskarżeni zostali dostawieni na posiedzenie sądowe i znajdują się na sali sądu.

**НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО,
ПОДСУДИМЫЙ СЕМЯК СУДУ ПОКАЗАЛ:**

В октябре месяце 12 или 13 числа 1939 г. ко мне пришел мой товарищ Крушиницкий, с которым поговорили о девочках. А затем Крушиницкий предложил мне вместе с ним за компанию пройтись к Жибуре на какое-то собрание. На какое собрание он об этом не сказал.

Я ответил ему, что не имею времени. После этого он сказал, что я завтра, т.е. на второй день пришел сам. Я ответил ему, что прийду.

Однако и на второй день не пошел к Жибуре, несмотря на то, что Крушиницкий приходил ко мне вторично.

На вопросы суда, подсудимый Семяк показал:

О ксендзе Марущаке, я сказать ничего не могу и ничего не знаю о его причастии к этой организации.

Оглашен л.д. 215 т. 2.

Семяк суду: – Это записано следователем неверно. Я завербован Крушиницким не был. Подписал л.д. 215 потому, что то, что мне следователь зачитывал, я не все понял тогда. Он – следователь, сказал мне, „понятно вам“, я ответил, понятно. После чего он дал мне подписать и я подписал.

На вопросы суда, подсудимый Семяк показал:

Коссовским я тоже завербован не был. Коссовский предлагал мне вступить в эту организацию, я ответил ему, что не желаю. Никакого согласия на вступление в организацию, я ему не давал.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Семяк не был членом нашей организации. Также ни одного раза не был на собрании. Действительным членом нашей организации считался тот, кто принял присягу и подписал декларацию. Семяк же ни присяги не принимал и декларации не подписывал.

На вопрос суда, подсудимый Ляутербак Т. показал:

Лично мне, Коссовский никогда не говорил, что он завербовал Семяка и Семяк не считался у нас членом. На собрании тоже не присутствовал.

Оглашен л.д. 216 т. 2.

Семяк суду: – Это записано неверно. Ксендз Марущак с малых лет никогда меня не воспитывал, т.к. я его не знал, а узнал только года два назад.

Оглашен л.д. 219 т. 2.

Подсудимый Семяк суду заявил: – Как на немцев, так и на Красную армию я злобы никогда не высказывал и об этом с Коссовским не говорил. Это записано неверно и я отрицаю. Протокол этот я подписывал. Но следователь его мне не зачитывал всего.

**NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY
SIEMIAK ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:**

Dnia 12 lub 13 października 1939 r. przyszedł do mnie mój kolega Kruszelnicki, z którym porozmawialiśmy o dziewczynach, a następnie Kruszelnicki zaproponował mi, by razem z nim, dla towarzystwa, przejść się do Żybury na jakieś zebranie. Nie powiedział, na jakie zebranie.

Odpowiedziałem mu, że nie mam czasu. Na to on powiedział, żebym jutro, to znaczy następnego dnia przyszedł sam. Powiedziałem, że przyjdę.

Jednak na następny dzień również nie poszedłem do Żybury, mimo że Kruszelnicki przyszedł do mnie po raz drugi.

Na pytania sądu oskarżony Siemiak zeznał:

O księdzu Maruszcaku nie mogę nic powiedzieć i nic nie wiem o jego związkach z tą organizacją.

Zostaje okazana k.s. 215 t. 2.

Siemiak do sądu: – Śledczy zapisał to nieprawidłowo. Mnie Kruszelnicki nie zwerbował. Podpisałem k.s. 215 dlatego, że wtedy nie wszystko rozumiałem z tego, co mi śledczy odczytał. On – śledczy – powiedział do mnie: „Czy rozumiecie?“, a ja odpowiedziałem, że rozumiałem. Następnie dał mi do podpisu i podpisałem.

Na pytania sądu oskarżony Siemiak zeznał:

Nie byłem również zwerbowany przez Kosowskiego. Kosowski proponował mi wstąpienie do tej organizacji, lecz odpowiedziałem mu, że nie chcę. Żadnej zgody na wstąpienie do organizacji mu nie dawałem.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Siemiak nie był członkiem naszej organizacji. Również ani razu nie był na zebraniu. Za rzeczywistego członka naszej organizacji uważano tego, kto złożył przysięgę i podpisał deklarację. Zaś Siemiak ani nie złożył przysięgi, ani nie podpisał deklaracji.

Na pytania sądu oskarżony Lauterbach T. zeznał:

Mnie osobiście Kosowski nigdy nie mówił, że zwerbował Siemiaka i Siemiaka nie uważaliśmy za członka. Na zebraniach również nie był obecny.

Zostaje okazana k.s. 216 t. 2.

Siemiak do sądu: – To jest zapisane nieprawidłowo. Ksiądz Maruszcak nigdy mnie w dzieciństwie nie wychowywał, ponieważ go nie znałem, poznałem go dopiero jakieś dwa lata temu.

Zostaje okazana k.s. 219 t. 2.

Oskarżony Siemiak oświadczył przed sądem: – Nigdy nie złorzeczyłem ani Niemcom, ani Armii Czerwonej i o tym z Kosowskim nie rozmawiałem. To jest zapisane nieprawidłowo i temu zaprzeczam. Protokół ten podpisałem, ale śledczy nie odczytał mi go w całości.

Оглашены л.д. 226, 227, 228 т. 2.

Семяк суду заявил: – Это записано верно, что я подтверждаю и сейчас. Ученица Брошувна говорила мне, что ксендз Марушак посылал ее в гор. Косов к одной учительнице, для вызова ее к Марушаку по вопросу перевода этой учительницей за границу польского офицера.

О том, что сам Марушак перевел через границу одного полковника польской армии, тоже говорила мне Брошувна.

На вопрос суда, подсудимый Семяк суду заявил:

Я виновным себя признаю в том, что знал о существовании организации и не сообщил органам Советской власти. Больше ни в чем.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ БИЙОВСКИЙ СУДУ ПОКАЗАЛ:

В октябре месяце 1939 года будучи в гор. Коломии на базаре, я встретился с Романом, как потом я узнал по фамилии Шестак. Зная, что он работал продавцом в мануфактурном магазине, а я нуждался в подкладке на костюм, попросил его помочь мне достать. Он пообещал достать и сказал, что кроме этого может устроить меня на работу, при условии если я дам ему сведения на Советских активистов, которые выдают польских офицеров и служащих полиции. Такой вопрос Шестака меня заинтересовал и я спросил его, зачем ему нужны такие сведения. Тогда Шестак объяснил мне, что в гор. Коломии создана из польской молодежи антисоветская организация, которой нужно оружие и сведения о лицах, которые помогают Советской власти и выдают офицеров польской армии. После этого он предложил мне тоже вступить в эту организацию. Я ответил Шестаку, что раньше чем вступить в организацию, я хочу видеть руководителя этой организации. Шестак мне тогда сказал прийти вечером к костелу и кашлянуть, в ответ на это, мне тоже кашлянут, тогда я должен подойти туда и познакомиться с руководителем.

Когда я пришел на указанное Шестаком место, кашлянул, услышал такой же самый ответ и подошел туда. Когда я подошел, увидел двух молодых парней, ныне подсудимых Калиту и Ляутербах Тадеуша. Ляутербах Тадеуш спросил, кто меня прислал. Я ответил, что Роман. Тогда далее Калита начал говорить мне, что в г. Коломии создана из польской молодежи антисоветская повстанческая организация, которую необходимо расширить. Я спрашиваю Калиту, ваша организация оружие имеет, он ответил нет, я спрашиваю далее, а деньги есть, он ответил тоже, что денег нет.

Затем кончая наш разговор, Калита предложил мне подумать и вступить в организацию, при этом сказал, что я могу еще с ним встретиться, о чем мне передаст тот же Роман. На этом всем наши разговоры закончились и мы разошлись.

Zostają okazane k.s. 226, 227, 228 t. 2.

Siemiak oświadczył przed sądem: – To jest zapisane prawidłowo, co również potwierdzam i teraz. Uczennica Broszówna mówiła mi, że ksiądz Maruszcak posłał ją do m. Kosowa do pewnej nauczycielki, żeby sprowadzić ją do Maruszcaka w sprawie przeprowadzenia polskiego oficera przez tę nauczycielkę za granicę.

Broszówna mówiła mi również, że sam Maruszcak przeprowadził przez granicę jednego pułkownika armii polskiej.

Na pytanie sądu oskarżony Siemiak oświadczył przed sądem:

Przyznaję się do winy, że wiedząc o istnieniu organizacji nie powiadomiłem organów Władzy Sowieckiej. Więcej do niczego.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY BIJEWSKI ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:

W październiku 1939 roku będąc w m. Kołomyi spotkałem się na bazarze z Romanem, jak później dowiedziałem się, o nazwisku Szestak. Wiedząc, że pracuje on w sklepie tekstylnym jako sprzedawca, a ja potrzebowałem podszewkę do garnituru, poprosiłem go, żeby mi pomógł ją zdobyć. Obiecał zdobyć i powiedział, że oprócz tego może załatwić mi pracę pod warunkiem, że przekażę mu informacje dotyczące sowieckich aktywistów, którzy wydają polskich oficerów i urzędników policji. Tak postawiona sprawa przez Szestaka zainteresowała mnie i zapytałem go, po co mu są potrzebne takie informacje. Wtedy Szestak wytłumaczył mi, że w m. Kołomyi utworzono spośród polskiej młodzieży organizację antysowiecką, która potrzebuje broni i informacji o osobach pomagających Władzy Sowieckiej i wydających oficerów armii polskiej. Następnie zaproponował mi również wstąpienie do tej organizacji. Odpowiedziałem Szestakowi, że przed wstąpieniem do organizacji chcę się zobaczyć z kierownikiem tej organizacji. Szestak powiedział, żebym wieczorem przyszedł pod kościół i zakasłał, w odpowiedzi też [ktoś] zakaszle, wtedy powinienem podejść i tam zapoznam się z kierownikiem.

Przyszedłem na wskazane przez Szestaka miejsce, zakasłałem, usłyszałem taką samą odpowiedź i podszedłem. Gdy się zbliżyłem, zobaczyłem dwóch młodych chłopaków, oskarżonych obecnie Kalitę i Lauterbacha Tadeusza. Lauterbach Tadeusz zapytał, kto mnie przysłał. Odpowiedziałem, że Roman. Wtedy Kalita zaczął mi opowiadać, że w m. Kołomyi utworzono spośród polskiej młodzieży antysowiecką organizację powstańczą, którą należy rozbudować. Zapytałem Kalitę – czy wasza organizacja ma broń – odpowiedział, że nie, pytam dalej, czy mają pieniądze, odpowiada, że również pieniędzy nie mają.

Następnie na zakończenie rozmowy Kalita powiedział, żebym zastanowił się nad wstąpieniem do organizacji i że mogę jeszcze raz z nim się spotkać,

При встрече, через несколько дней, опять с Шестаком, последний спросил меня был ли я там, где он говорил, я ответил, что был и беседовал с двумя парнями. Шестаком думая то, что я уже вступил в организацию, начал говорить, что в одном месте есть бомбы и что он сможет достать их. Я сказал ему, что если достанешь, то приноси их мне, я их спрячу в сухое место и буду хранить. Он ответил, что числа 24 достанет и принесет мне. Я же решил так, как только Шестаком даст мне знать, что он уже достал бомбы, сообщить об этом члену рабочей гвардии Гаврищуку. Так, как Шестака я больше после этого не встречал и никаких бомб он не приносил, ничего Гаврищуку не сообщил. Также больше не видел Калиту и Ляутербаха Тадеуша и ни на одном из собраний этой организации не присутствовал.

На вопросы суда, подсудимый Бийовский показал:

Когда я встретился с Шестаком второй раз, он говорил мне, что наши будут бежать за границу потому, что ведутся разговоры о том, что всю молодежь будут забирать в Красную армию и отправлять на японский фронт. Кто это были наши, Шестаком фамилии не назвал.

Оглашен л.д. 192 т. 2.

Бийовский суду: – В отношении бомб, как я уже говорил, вели разговор с Шестаком. О том, чтобы бросить бомбу в помещение избирательного участка в день выборов в Народное Собрание, сорвать выборы и уничтожить выборные документы, я с Шестаком не говорил.

Оглашен л.д. 191 т. 2.

Бийовский суду: – Это записано неверно. Никакого и ни от кого я задания на убийство Заславского не получал, т.к. я не был членом организации.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Когда мы встретились с Бийовским возле костела, то говорили только об оружии, деньгах и вторичной встрече с Бийовским. Вербовать же его, как я, так и Ляутербах не вербовали, т.к. хорошо еще его не знали. На собрании Бийовский ни одного раза не присутствовал.

На вопросы суда, подсудимый Ляутербах показал:

Да, так и было, как говорит Калита. Ни я, ни Калита тогда не пытались его вербовать, т.к. не знали его. Кроме этого, Бийовский просил меня занять ему 20 рублей денег, но я тоже денег не занял по этой самой же причине, не смотря на то, что в то время у меня деньги были.

На вопрос суда, подсудимый Бийовский показал:

Повторяю, что я завербован в эту организацию не был. О ее целях и задачах, мне также ничего не было известно. О том, что существовала эта организация, как я уже говорил узнал от Шестака.

o czym powiadomi mnie ten sam Roman. Na tym nasza rozmowa się skończyła i rozeszliśmy się.

Kilka dni później, gdy znów spotkałem Szestaka, ten ostatni zapytał, czy byłem tam gdzie mi wskazał, odpowiedziałem, że byłem i rozmawiałem z dwoma chłopakami. Szestak myśląc, że już wstąpiłem do organizacji zaczął opowiadać, że w pewnym miejscu są bomby i że on może je zdobyć. Powiedziałem mu, że jeżeli zdobędzie to niech przyniesie je do mnie, a ja schowam w suchym miejscu i przechowam. Powiedział, że dnia 24 zdobędzie je i przyniesie do mnie. Ja zaś postanowiłem, że jak tylko Szestak da mi znać o zdobyciu bomb, powiadomię o tym członka gwardii robotniczej Gawryszczuka. Ponieważ już więcej Szestaka nie spotkałem i żadnych bomb nie przynosił, o niczym Gawryszczuka nie powiadomiłem. Również więcej nie widziałem się z Kalitą i Lauterbachem Tadeuszem i nie byłem obecny na żadnym zebraniu tej organizacji.

Na pytania sądu oskarżony Bijewski zeznał:

Gdy po raz drugi spotkałem się z Szestakiem, powiedział mi, że nasi będą uciekać za granicę, ponieważ mówi się o tym, że całą młodzież wezmą do Armii Czerwonej i wyślą na front japoński. Kim byli nasi, Szestak nazwisk nie podał.

Zostaje okazana k.s. 192 t. 2.

Bijewski do sądu: – W sprawie bomb, jak już mówiłem, rozmawiałem z Szestakiem. Nie rozmawiałem z Szestakiem o tym, żeby w dniu wyborów do Zgromadzenia Ludowego rzucić bombę do lokalu punktu wyborczego, zerwać wybory i zniszczyć dokumentację wyborczą.

Zostaje okazana k.s. 191 t. 2.

Bijewski do sądu: – To jest zapisane nieprawidłowo – żadnego polecenia i od nikogo w sprawie zamordowania Zasławskiego nie otrzymałem, ponieważ nie byłem członkiem organizacji.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Podczas spotkania z Bijewskim koło kościoła rozmawialiśmy tylko o broni, pieniądzach i o następnym spotkaniu z Bijewskim. Co zaś do werbowania go, to ani ja, ani Lauterbach nie werbowaliśmy go, ponieważ dobrze jeszcze go nie znaliśmy. Na zebraniach Bijewski ani razu nie był obecny.

Na pytania sądu oskarżony Lauterbach zeznał:

Tak, było tak jak mówi Kalita. Ani ja, ani Kalita nie próbowaliśmy go wtedy werbować, ponieważ go nie znaliśmy. Oprócz tego Bijewski prosił mnie o pożyczanie 20 rubli, ale mu nie pożyczyłem z tego samego powodu, mimo że w tym czasie miałem pieniądze.

Na pytania sądu oskarżony Bijewski zeznał:

Powtarzam, że nie zostałem zwerbowany do tej organizacji. Również nic nie wiedziałem o jej celach i zadaniach. Jak już mówiłem, o istnieniu tej organizacji dowiedziałem się od Szestaka.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ТХУЖЕВСКИЙ СУДУ ПОКАЗАЛ:

Через две недели после моего прихода из польской армии, кажется в октябре месяце 1939 года, я пошел вместе с Коссовским гулять в город,

Перед этим Коссовский поговорил с Калитой и Калита куда-то ушел. Я начал спрашивать Коссовского, что он говорил с Калитой, он ответил мне, чтобы я вечером зашел к нему, откуда вместе пойдем к Жибуре на собрание польской молодежи и там я узнаю, что ему говорил Калита. Я согласился. Идя далее мы встретили Саевича с Абрагамовичем, после чего я ушел домой, а они остались. Куда они пошли и что говорили между собою, я не знаю.

Когда я пришел к Жибуре вместе с Коссовским, то там уже были: Калита, Ляутербахи Тадеуш и Евгений и еще кто-то, сейчас не помню. Поиграли несколько минут в шашки, а затем Калита открыл собрание и начал говорить о цели создания организации и о ее задачах. Когда Калита сделал перерыв, Ляутербах Тадеуш спросил меня согласен ли я вступить в эту организацию, я сказал ему согласен. После этого Ляутербах принял от меня ранее заготовленную им присягу и сказал, что на следующем собрании я подпишу декларацию и получу от него задание, для чего назначил как мне, так и другим, встречу для этой цели возле кино „Марса“. Когда я пришел к назначенному мне месту, то Ляутербаха там не было, а был Калита, которому я сказал меня вычеркнуть, т.к. я заявил ему еду учиться.

После этого я заболел, учиться не поехал. Так болел до ареста.

На вопросы суда, подсудимый Тхужевский показал:

Да, присягу я принял, но декларации не подписывал, т.к. решил отказаться от этой организации, о чем заявил возле кино „Марса“ Калите.

К ксендзу Марушаку я ходил по просьбе Коссовского. Что Коссовский тогда говорил с Марушаком, я не слышал, т.к. был совершенно в другой комнате при ихнем разговоре.

Когда мы уже шли обратно от Марушака, то Коссовский сказал мне, что он ходил к Марушаку посоветоваться на счет побега за границу потому что за ним следят Советские органы и могут арестовать и раскрыть этим всю нашу организацию.

На вопросы суда, подсудимый Коссовский суду показал:

Да, Тхужевского я завербовал и привел его на собрание, где он окончательно вступил членом организации и принял присягу.

На вопросы суда, подсудимый Тхужевский показал:

Я виновным себя в том, что знал о существовании к.р. организации признаю, но в том, что состоял членом ее виновным себя не признаю, т.к. я только принял присягу, а декларации не подписывал.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY TCHÓRZEWSKI ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:

W dwa tygodnie po moim powrocie z polskiej armii, chyba w październiku 1939 roku, razem z Kosowskim poszedłem na spacer do miasta.

Przedtem Kosowski rozmawiał z Kalitą i Kalita gdzieś poszedł. Spytałem Kosowskiego o czym rozmawiał z Kalitą, odpowiedział mi, żebym wieczorem wstąpił do niego i wtedy razem pójdziemy do Żybury na zebranie młodzieży polskiej i tam dowiem się co mu mówił Kalita. Zgodziłem się. Idąc dalej spotkaliśmy Sajewicza i Abrahamowicza, następnie poszedłem do domu, a oni zostali. Nie wiem dokąd poszli i o czym ze sobą rozmawiali.

Gdy razem z Kosowskim przyszedłem do Żybury byli tam: Kalita, Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz, a kto jeszcze nie przypominam sobie teraz. Graliśmy kilka minut w warcaby, a następnie Kalita otworzył zebranie i zaczął mówić o celu tworzenia organizacji i o jej zadaniach. Kiedy Kalita zrobił przerwę, Lauterbach Tadeusz zapytał mnie, czy zgadzam się wstąpić do tej organizacji, odpowiedziałem [że] zgadzam się. Po czym złożyłem przed Lauterbachem wcześniej przygotowaną przez niego przysięgę i powiedział, że na następnym zebraniu podpiszę deklarację i otrzymam od niego zadanie. W tym celu wyznaczył mi oraz innym spotkanie koło kina „Mars”. Gdy przyszedłem na wyznaczone miejsce, Lauterbacha tam nie było, ale był Kalita, któremu powiedziałem, żeby mnie wykreślił – oświadczyłem mu, że jadę się uczyć.

Następnie zachorowałem, uczyć się nie pojechałem. I tak chorowałem aż do aresztowania.

Na pytania sądu oskarżony Tchórzewski zeznał:

Tak, przysięgę złożyłem, ale deklaracji nie podpisałem, ponieważ postanowiłem odmówić [wstąpienia] do tej organizacji, o czym powiedziałem Kalicie koło kina „Mars”.

Do księdza Maruszczaka chodziłem na prośbę Kosowskiego.⁷ Nie słyszałem o czym Kosowski wtedy rozmawiał z Maruszczakiem, ponieważ podczas ich rozmowy byłem w całkiem innym pokoju.

Gdy już wracaliśmy od Maruszczaka, Kosowski powiedział mi, że poszedł do Maruszczaka poradzić się w sprawie ucieczki za granicę, ponieważ jest śledzony przez organa sowieckie, może zostać aresztowany i może zostać wykryta cała nasza organizacja.

Na pytania sądu oskarżony Kosowski zeznał przed sądem:

Tak, zwerbowałem Tchórzewskiego i przyprowadziłem na zebranie, na którym on ostatecznie wstąpił w szeregi organizacji i złożył przysięgę.

Na pytania sądu oskarżony Tchórzewski zeznał:

Przyznaję się do winy, że wiedziałem o istnieniu organizacji k.r., ale nie przyznaję się do tego, że byłem jej członkiem, ponieważ tylko złożyłem przysięgę, ale deklaracji nie podpisywałem.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Каждый принявший присягу на верность и преданность организации, считался официальным ее членом.

В 23-00 Председательствующий объявил перерыв до 11-00 18.4.40 г.

В 11-00 18 апреля судебное заседание продолжается.

Секретарь доложил суду, что все подсудимые в судебное заседание доставлены и находятся в зале суда.

НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО, ПОДСУДИМЫЙ ШЕСТАК СУДУ ПОКАЗАЛ:

В к.р. повстанческую организацию, я был завербован Калитой. Того же дня по предложению Калиты, я пришел к Жибуре на квартиру на собрание членов этой организации. На этом собрании были: Калита, Ляутербах Тадеуш и Евгений и Жибура. Ляутербах Тадеуш выступил и начал говорить, что мы должны вербовать новых членов для создания хорошей организации, которая смогла бы помочь своей армии в борьбе против Красной армии и Советской власти, за восстановление польского буржуазного государства, т.е. своего отечества. Тогда же сказал, что для возглавления этой организации есть руководитель, которого не должен никто знать. Его заместителем сказал Ляутербах Тадеуш, являюсь я. После этого Ляутербах сказал, „кто желает вступить в организацию, пусть подумает и сейчас скажет, согласен или нет“. Я сразу сказал ему, что согласен быть ее членом. Также и сказали другие. На втором собрании заявил Ляутербах, примите присягу и подпишите декларацию.

На втором собрании, я принял присягу, подписал декларацию и получил от Калиты задание на вербовку новых членов, на приобретение оружия и яда.

На следующем собрании нашей организации, которое тоже было у Жибуры на квартире, я принес эту записку, в которой было перечислено мое задание и сказал, что яда я достать не могу. В отношении других заданий, я ничего не говорил, т.к. ничего еще не сделал.

На вопросы суда, подсудимый Шестак суду показал:

Какого числа, сейчас не помню, я встретился с Коссовским и в беседе сказал ему, что в Коломии создана из польской молодежи тайная организация и зная хорошо, что Коссовский поляк и только что пришел из армии, предложил ему также вступить в эту организацию, Коссовский дал мне свое согласие. Далее я сказал ему, где можно будет нам с ним встречаться и ходить на собрания.

Бийовского я встретил на базаре возле магазина, в котором я работал продавцом мануфактуры. Он беседуя со мной, начал просить, чтобы

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Każdy, kto złożył przysięgę na wierność i oddanie organizacji był oficjalnie uważany za jej członka.

O 23.00 Przewodniczący ogłosił przerwę do 11-tej 18.4.40 r.

O 11.00 18-go kwietnia kontynuuje się posiedzenie sądu.

Sekretarz powiadomił sąd, że wszyscy oskarżeni są doprowadzeni na posiedzenie sądu i znajdują się na sali sądowej.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY SZESTAK ZEZNAŁ PRZED SĄDEM:

Do powstańczej organizacji k.r. zostałem zwербowany przez Kalitę. Tego samego dnia na prośbę Kality poszedłem do mieszkania Żybura na zebranie członków tej organizacji. Na zebraniu tym byli: Kalita, Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz oraz Żybura. Lauterbach Tadeusz wystąpił i zaczął mówić, że musimy werbować nowych członków, aby utworzyć dobrą organizację, która potrafi pomóc swej armii w walce z Armią Czerwoną i Władzą Sowiecką o przywrócenie burżuazyjnego państwa polskiego tzn. swej ojczyzny. Powiedział również, że na czele tej organizacji stoi kierownik, którego nikt nie powinien znać. Jego zastępcą, powiedział Lauterbach Tadeusz, jestem ja. Następnie Lauterbach powiedział: „kto chce wstąpić do organizacji, niech pomyśli i teraz powie czy się zgadza, czy też nie”. Od razu powiedziałem mu, że zgadzam się być członkiem. To samo powiedzieli inni. Lauterbach oświadczył – przysięgę złożycie i podpiszecie deklarację na drugim zebraniu.

Na drugim zebraniu złożyłem przysięgę, podpisałem deklarację i otrzymałem od Kality zadanie polegające na werbowaniu nowych członków, zdobywaniu broni i trucizny.

Na następne zebranie naszej organizacji, które odbyło się również w mieszkaniu Żybura, przyniosłem tę notatkę, w której były wymienione moje zadania i powiedziałem, że trucizny zdobyć nie mogę. Odnośnie innych zadań nic nie mówiłem, ponieważ jeszcze nic nie zrobiłem.

Na pytania sądu oskarżony Szestak przed sądem zeznał:

Nie pamiętam teraz dokładnie daty, spotkałem się z Kosowskim i podczas rozmowy powiedziałem mu, że w Kołomyi utworzono spośród młodzieży polskiej tajną organizację, a wiedząc, że Kosowski jest Polakiem i niedawno wrócił z armii, zaproponowałem mu również wstąpienie do tej organizacji. Kosowski wyraził zgodę. Następnie powiedziałem mu, gdzie będziemy mogli się spotykać i chodzić na zebrania.

Bijewskiego spotkałem na bazarze koło sklepu, w którym pracowałem jako sprzedawca towarów tekstylnych. Rozmawiając ze mną poprosił, żebym zdobył dla niego podszewkę do garnituru. Obiecałem i zapytałem go, gdzie pracuje. Bijewski odpowiedział, że pracy na razie jeszcze sobie nie załatwił.

я достал ему подкладки на костюм. Я пообещал и тут же спросил его где он работает. Бийовский ответил, что работать пока что не устроился.

Тогда продолжая нашу беседу, я сказал Бийовскому, что в Коломни создана из польской молодежи тайная организация в которой уже есть (шеф). Он спросил меня, может ли он видеть (шефа), я ответил, что если хочешь, то я смогу устроить. После чего и сказал место встречи. Кроме этого сказал ему, что нашей организации известно, что в одном месте есть бомбы. Бийовский ответил мне, что если достанешь, то приноси их мне, я их спрячу в хорошем сухом месте и буду хранить. Я пообещал принести.

На вопросы суда, подсудимый Шестак показал:

На собраниях я был только два раза. На собрании говорил Калита, когда предупреждал членов о строгой конспирации, что на случай провала кого-либо из членов, то надо немедленно бежать за границу в Румынию или Венгрию. Рапортов я никаких и ни о чем не писал. Считаю, что Бийовского не завербовал, а только сказал ему, где он может встретиться с (шефом). Это я считаю не вербовка. Никакого согласия на вступление в организацию я у него не спрашивал, т.к. не предлагал ему вступать.

На щет связей нашей организации с другими какими-либо организациями, мне ничего не известно. Имела она с кем-либо связь я не знаю, Присягу я принял и подписал декларацию.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

В момент поездки Ляутербахов Тадеуша и Евгения во Львов, я дал задание Ляутербаху Тадеушу узнать, есть ли во Львове какая-либо к.р. организация и если есть, то связаться с ее руководителями. Также одновременно с этим дал задание на приобретение яда. Это задание Ляутербах Тадеуш не выполнил. Об организации ничего не узнал и яда не достал. Где он должен был достать яда и узнать на щет организации, я ему не говорил, т.к. сам не знал. Списков членов нашей организации для передачи во Львове, я Ляутербаху Тадеушу не давал. Если бы я знал, что во Львове есть такая организация, то возможно передал бы список членов нашей организации.

Яд, как я уже раньше говорил, нужен был нам для уничтожения своих членов, которые возможно выдали б себя, с тем, чтобы он не раскрыл остальных членов и в основном всю организацию.

Член нашей организации Павлишин, был завербован Дальманом. Он на собрании присутствовал только один раз. О собранных членами нашей организации сведениях о частях Красной армии и других, Павлишину ничего не было известно. Где сейчас Павлишин, я не скажу, но со слов Дальмана мне известно, что он ушел в Румынию.

На вопросы суда, подсудимый Дальман показал:

Wtedy kontynuując naszą rozmowę powiedziałem Bijewskiemu, że w Kołomyi utworzono spośród młodzieży polskiej tajną organizację, która już ma (szefa). Zapytał, czy może się zobaczyć z (szefem), odpowiedziałem, że jeżeli chce, to mogę to załatwić. Po czym powiedziałem, gdzie nastąpi spotkanie. Oprócz tego powiedziałem mu, że naszej organizacji wiadomo, że w pewnym miejscu znajdują się bomby. Bijewski powiedział – „jeżeli je będziesz miał to przynieś do mnie, a ja je ukryję w dobrym suchym miejscu i przechowam”. Obiecałem przynieść.

Na pytania sądu oskarżony Szestak zeznał:

Na zebraniach byłem tylko dwa razy. Na zebraniu mówił Kalita uprzedzając członków o ścisłej konspiracji, powiedział również, że w przypadku wpadki kogokolwiek z członków należy natychmiast uciekać za granicę do Rumunii lub na Węgry. Żadnych meldunków o niczym nie pisałem. Uważam, że Bijewskiego nie zwerbowałem, jedynie powiedziałem mu, gdzie może się spotkać z (szefem). Nie uważam, żeby to był werbunek. Nie pytałem go o żadną zgodę na wstąpienie do organizacji, ponieważ nie proponowałem mu wstąpienia.

Nic nie wiem na temat kontaktów naszej organizacji z jakimikolwiek innymi organizacjami. Nie wiem, czy miała z kimś jakiś kontakt. Przysięgę złożyłem i podpisałem deklarację.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Gdy Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz jechali do Lwowa, poleciłem Lauterbachowi Tadeuszowi dowiedzieć się, czy jest we Lwowie jakaś organizacja k.r. i jeżeli jest, to skontaktować się z jej kierownictwem. Jednocześnie poleciłem zdobyć truciznę. Lauterbach Tadeusz nie wykonał tych poleceń. Nic się nie dowiedział o organizacji i trucizny nie zdobył. Nie mówiłem mu, gdzie miał starać się o truciznę i w jaki sposób dowiedzieć się w sprawie organizacji, ponieważ sam nie wiedziałem. Nie dawałem Lauterbachowi Tadeuszowi wykazu członków naszej organizacji do przekazania we Lwowie. Gdybym wiedział, że we Lwowie jest taka organizacja, to być może przekazałbym listę członków naszej organizacji.

Trucizna, jak już mówiłem wcześniej, była nam potrzebna dla likwidacji własnych członków, którzy mogliby się zdradzić i wydać pozostałych członków i całą organizację.

Członek naszej organizacji Pawliszyn został zwerbowany przez Dalmana. Był on obecny na zebraniu tylko jeden raz. Pawliszyn nic nie wiedział o gromadzonych przez członków naszej organizacji informacjach dotyczących oddziałów Armii Czerwonej i innych. Nie powiem, gdzie obecnie jest Pawliszyn, lecz ze słów Dalmana wiem, że uciekł do Rumunii.

Na pytania sądu oskarżony Dalman zeznał:

Павлишина завербовал я. В первой половине октября будучи вместе с Павлишиным в гор. Снятине, он оттуда ушел с одним своим товарищем, для меня не знаком, за границу в Румынию. Павлишин ушел за границу, я считаю потому, что боялся ареста. Я перед этим сказал ему, что Ляутербахи Тадеуш и Евгений арестованы, и он очевидно боясь ареста, решил уйти за границу.

На вопросы суда, подсудимый Шестак показал:

Я виновным себя признаю в том, что состоял членом к.р. организации и вербовал других в эту организацию.

На счет уничтожения революционного лозунга, Бийовский мне говорил. Я это подтверждаю. Он говорил так: „Хорошо было бы если бы этот лозунг уничтожить”.

На вопросы суда, подсудимый Бийовский показал:

Я не помню, чтобы я говорил об уничтожении революционного лозунга и подтвердить этого не могу.

На вопросы суда, подсудимый Жибура показал:

План с приложением схемы расположения почтово-телеграфной станции, сахарного завода и штаба войсковой части в гор. Городенко, я передал Ляутербаху Тадеушу до момента ухода Павлишина за границу.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Да, это Жибурой было дано Ляутербаху Тадеушу до 17 октября, т.е. до ухода Павлишина за границу.

На вопросы суда, подсудимый Дальман показал:

Об этом рапорте, что Жибура дал Ляутербаху Тадеушу, я ничего не знал и не видел его. Павлишин ушел за гран. позже 17 октября это верно. Что было у Павлишина при себе из документов и рапортов нашей организации я не видел и сказать этого не могу.

На вопросы суда, подсудимый Шестак показал:

Револьвер у меня был еще при польской власти. Когда я познакомился с Бийовским, то по его просьбе поменялся с ним, но его револ. был испорчен и я его выбросил вместе с патронами в колодец. Больше с оружия, я ничего не имел.

На вопросы суда, подсудимый Бийовский показал:

Да, я поменялся револьверами с Шестаком, при этом в виду того, что мой был старый, я пообещал дать ему 20 рублей как додача. Я же свой револьвер в скором продал, т.к. не имел за что кушать.

На вопросы суда, подсудимый Грановский показал:

“В своем рапорте, я писал, что Веселовского, как чуждого польскому населению, надо уничтожить. Но задания на это я не получал, т.к. наша организация не имела цели заниматься терактами. В рапорте я написал лично свое мнение.”

Ja zwerbowałem Pawliszyna. W pierwszej połowie października byłem razem z Pawliszynem w m. Śniatyniu. Stamtąd poszedł on razem z jednym swoim kolegą, którego nie znam, za granicę do Rumunii. Uważam, że Pawliszyn poszedł za granicę dlatego, ponieważ bał się aresztowania. Powiedziałem mu wcześniej, że Lauterbachowie Tadeusz i Eugeniusz zostali aresztowani i widocznie bojąc się aresztowania postanowił pójść za granicę.

Na pytania sądu oskarżony Szestak zeznał:

Przyznaję się do tego, że byłem członkiem organizacji k.r. i werbowałem innych do tej organizacji.

Bijewski mówił mi odnośnie zniszczenia hasła rewolucyjnego. Potwierdzam to. Mówił tak: „Byłoby dobrze zniszczyć to hasło”.

Na pytanie sądu oskarżony Bijewski zeznał:

Nie pamiętam, żebym mówił o zniszczeniu hasła rewolucyjnego i nie mogę tego potwierdzić.

Na pytania sądu oskarżony Żybura zeznał:

Plan z załączonym schematem rozmieszczenia stacji pocztowo-telegraficznej, cukrowni i sztabu jednostki wojskowej w m. Horodence przekazałem Lauterbachowi Tadeuszowi przed udaniem się Pawliszyna za granicę.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Tak, Żybura dał to Lauterbachowi Tadeuszowi przed 17 października, tzn. przed ucieczką Pawliszyna za granicę.

Na pytania sądu oskarżony Dalman zeznał:

Nic nie wiedziałem o tym meldunku, który Żybura dał Lauterbachowi Tadeuszowi i nie widziałem go. Pawliszyn udał się za granicę po 17 października, to prawda. Nie widziałem i nic powiedzieć nie mogę, jakie dokumenty i meldunki naszej organizacji miał przy sobie Pawliszyn.

Na pytania sądu oskarżony Szestak zeznał:

Rewolwer miałem jeszcze z czasów władzy polskiej. Gdy poznałem Bijewskiego, to na jego prośbę zamieniłem się z nim, ale jego był zepsuty i wrzuciłem go razem z nabojami do studni. Więcej żadnej broni nie miałem.

Na pytania sądu oskarżony Bijewski zeznał:

Tak, zamieniłem się na rewolwery z Szestakiem, a ponieważ mój był stary, obiecałem dodać mu 20 rubli. Swoją rewolwer wkrótce sprzedałem, bo nie miałem za co jeść.

Na pytania sądu oskarżony Gronowski zeznał:

^dW swym meldunku pisałem, że Wesołowskiego, ponieważ jest obcy polskiej ludności, należy zlikwidować. Ale takiego zadania nie otrzymałem, gdyż celem naszej organizacji nie było organizowanie *teraktów*. W meldunku napisałem swoje osobiste zdanie.^d

На вопросы суда, подсудимый Ляутербах Тадеуш показал:

Террорестическими актами наша организация не имела цели заниматься. Нами, т.е. мною и Калитой перед членами нашей организации был поставлен вопрос о выявлении Советских активистов для того, чтобы потом при восстановлении польского буржуазного государства, передать их в руки „справедливости” польских властей.

**НА ПРЕДЛОЖЕНИЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩЕГО,
ПОДСУДИМЫЙ ЛЯУТЕРБАХ ТАДЕУШ
ПРОДОЛЖАЕТ ДАВАТЬ СВОИ ПОКАЗАНИЯ:**

Как я уже говорил 17 апреля, что я был завербован в к.р. повстанческую организацию Калитой. Того же дня мы, т.е. я – Ляутербах Тадеуш, Калита и мой двоюродный брат Ляутербах Евгений возле кино „Марса” в детском саду провели первое, так называемое организационное собрание, на котором распределили между собой обязанности. Калита был выделен руководителем организации, я его заместителем и Ляутербах Евгений секретарем. Тут же поставили перед собой задачи: вербовать новых членов, собирать сведения о частях Красной армии, и сведения о настроении населения и его отношении к Советской власти. И последний вопрос о конспиративной квартире, где можно собираться без всякой опасности, но об этом, Калита сказал нам, что он сообщит позже.

Сбор и представление сведений был строго конспират. На этом наше первое организационное собрание было закончено.

30 сентября на квартире у Жибуры состоялось второе собрание, на котором был прием новых членов, завербованные Калитой — Жибура, Шестак и Грановский.

По поручению Калиты, я выступил на этом собрании и рассказал новым членам цели и задачи нашей организации. После этого все новые члены Шестак, Грановский и Жибура приняли заготовленную Калитой присягу и подписали декларацию. Как только эти члены приняли присягу и подписали декларацию, я и Калита дали им задание: о приобретении оружия, о вербовке в организацию новых членов и о заготовке к.р. листовок с призывом польского населения на борьбу против Советской власти, за восстановление польского буржуазного государства. При этом я сказал новым членам, что поскольку наша организация еще не имеет плана работы, то о проделанной ими работе, должны писать рапорта и порученную работу выполнять на 100%.

На третье наше собрание собрался только актив, т.е. я – Ляутербах Тадеуш, Калита и Ляутербах Евгений, где обсудили и скорректировали выработанный Калитой план для организации. По этому утвержденному активом организации плану, было намечено 4 отдела: 1-й отдел – шпионский-женский, руководителем которого был намечен я, задачи которого

Na pytania sądu oskarżony Lauterbach Tadeusz zeznał:

Nasza organizacja nie stawiała sobie za cel dokonywanie aktów terrorystycznych. Ja i Kalita postawiliśmy przed członkami naszej organizacji sprawę ujawniania sowieckich aktywistów po to, żeby później, gdy zostanie przywrócone polskie państwo burżuazyjne, przekazać ich w ręce „sprawiedliwości” polskich władz.

NA ZAPYTANIE PRZEWODNICZĄCEGO OSKARŻONY LAUTERBACH TADEUSZ KONTYNUUJE SWOJE ZEZNANIA:

Jak już mówiłem, 17 kwietnia – do powstańczej organizacji k.r. zwerbował mnie Kalita. Tego samego dnia my, tzn. ja – Lauterbach Tadeusz, Kalita i mój stryjeczny brat Lauterbach Eugeniusz odbyliśmy w ogródku dziecięcym koło kina „Mars” pierwsze zebranie, tak zwane zebranie organizacyjne, na którym podzieliliśmy się obowiązkami. Kalita został wytypowany na kierownika organizacji, ja na jego zastępcę, a Lauterbach Eugeniusz na sekretarza. Od razu też postawiliśmy przed sobą zadania: werbunek nowych członków, gromadzenie informacji dotyczących jednostek Armii Czerwonej, nastrojów ludności i stosunku do Władzy Sowieckiej. Ostatnia sprawa dotyczyła lokalu konspiracyjnego, gdzie można byłoby bezpiecznie spotykać się, ale o tym Kalita miał nas powiadomić później.

Gromadzenie i przekazywanie informacji było ściśle zakonspirowane. Na tym nasze pierwsze zebranie organizacyjne zostało zakończone.

30 września w mieszkaniu Żybury odbyło się drugie zebranie, na którym przyjmowano nowych członków zwierzbowanych przez Kalitę – Żyburę, Szestaka i Gronowskiego.

Na polecenie Kality wystąpiłem na tym zebraniu i opowiedziałem nowym członkom o celach i zadaniach naszej organizacji. Następnie wszyscy nowi członkowie Szestak, Gronowski i Żyburę złożyli przygotowaną przez Kalitę przysięgę i podpisali deklaracje. Jak tylko członkowie ci złożyli przysięgę i podpisali deklaracje, ja i Kalita przydzieliliśmy im zadania: zdobycie broni, werbunek do organizacji nowych członków oraz przygotowanie ulotek k.r. wzywających ludność polską do walki z Władzą Sowiecką o przywrócenie burżuazyjnego państwa polskiego. Jednocześnie powiedziałem nowym członkom, że ponieważ nasza organizacja nie ma jeszcze planu pracy, to o dokonanej pracy muszą pisać meldunki, a zleconą pracę wykonywać w 100%.

Na trzecim naszym zebraniu był obecny tylko aktyw, tzn. ja – Lauterbach Tadeusz, Kalita i Lauterbach Eugeniusz. Na zebraniu tym omówiliśmy i zrobiliśmy korektę opracowanego przez Kalitę planu działalności organizacji. Według tego zatwierdzonego przez aktyw organizacji planu, utworzono 4 oddziały: 1 oddział szpiegowski-kobięcy, na którego kierownika wyznaczono

были: сбор сведений о частях Красной армии на территории гор. Коломии, учет активистов Советской власти, подбор конспиративных квартир для организации и изучение санитарного дела. 2-й отдел – разведывательный, руководителем которого наметили Дальмана, задачи отдела: сбор рапортов от членов организации о проделанной ими работе, о приобретении оружия и хранения его и о расклеивании к.р. листовок на улицах города. 3-й отдел – вербовочный, руководителем которого наметили Жибуру и в помощь ему Шестака, задачи отдела: вербовать новых членов, о приобретении оружия и о боевой подготовке членов. 4-й отд. – к.р. пропаганда, руководителем которого наметили Грановского, задачи отдела: вести к.р. пропаганду среди польского населения против Советской власти и Красной армии.

На этом собрании, я сказал Калите, что буду ехать во Львов за своими вещами, которые оставил у знакомого при поступлении на учебу. В это время Калита дал мне задание узнать есть ли во Львове подобная нашей организация и если есть, то связаться с ее руководителями. И второе, достать яда для внутренних потребностей нашей организации.

На вопросы суда, подсудимый Ляутербак Тадеуш показал:

Как одно, так и второе задание Калиты я старался выполнить, но не выполнил. На счет организаций, я ничего не узнал. Яд тоже пытался достать, но когда я зашел в аптекарский магазин и спросил этот яд, то с меня потребовали документ о принадлежности к техническому персоналу или документ о принадлежности к какому-нибудь техническому цеху. Так, как я такого документа не имел, то и яда не получил.

На четвертом собрании тоже был прием новых членов, где я по поручению Калиты выступал и раз'яснял им задачи нашей организации и после их приема давал им задания.

На вопросы суда, подсудимый Ляутербак Тадеуш показал:

На собраниях я выступал потому, чтобы присутствовавшие новые члены, которых должны принимать, та и те, которые уже были приняты, не знали кто руководитель организации.

Оглашен л.д. 52 т. 2.

Ляутербак Тадеуш суду: – Из девочек я завербовал только Марунко Ханку, но задания ей еще никакого не давал. Также вербовал Халецку Агафию, но она не согласилась.

Беседуя с Степанишиным, я сказал ему, что в Коломии создана из молодежи организация и добавил, что ты мог бы записаться, но т.к. ты живешь в селе, то заходи ко мне другим разом, я дам тебе инструктаж и ты начнешь самостоятельно организовывать такую организацию из молодежи своего села Березова. Степанишин ко мне не зашел и на этом с ним все закончилось.

mnie, zadania oddziału były następujące: gromadzenie informacji o oddziałach Armii Czerwonej w m. Kołomyi, ewidencja aktywistów Władzy Sowieckiej, wybranie dla organizacji lokali konspiracyjnych i przygotowanie sanitarne; 2 oddział – wywiadowczy, na kierownika mianowano Dalmana, zadania wydziału: zbieranie meldunków od członków organizacji o wykonanej przez nich pracy, gromadzenie i przechowywanie broni oraz rozklejanie ulotek k.r. na ulicach miasta; 3 oddział – werbunkowy, na którego kierownika mianowano Żyburę i do pomocy Szestaka, zadania oddziału: werbunek nowych członków, gromadzenie broni i szkolenie bojowe członków; 4 oddział – propaganda k.r., kierownikiem mianowano Gronowskiego, zadania oddziału: prowadzenie wśród ludności polskiej propagandy k.r. przeciwko Władzy Sowieckiej i Armii Czerwonej.

Na zebraniu tym powiedziałem Kalicie, że wybieram się do Lwowa po swoje rzeczy, które zostawiłem u znajomego, gdy rozpoczynałem naukę. Wtedy Kalita polecił mi dowiedzieć się, czy istnieje we Lwowie organizacja podobna do naszej i jeżeli istnieje to nawiązać kontakt z jej kierownikami oraz zdobyć truciznę dla wewnętrznych potrzeb naszej organizacji.

Na pytania sądu oskarżony Lauterbach Tadeusz zeznał:

Obydwa polecenia Kality starałem się wykonać, ale nie wykonałem. Na temat organizacji niczego się nie dowiedziałem. Truciznę również usiłowałem zdobyć, lecz gdy poszedłem do apteki i poprosiłem o tę truciznę, zażądano ode mnie dokumentu stwierdzającego przynależność do personelu technicznego lub jakiegokolwiek cechu technicznego. Ponieważ nie miałem takiego dokumentu, więc i trucizny nie otrzymałem.

Na czwartym zebraniu również przyjmowano nowych członków, a ja na polecenie Kality wyjaśniłem im zadania stojące przed naszą organizacją i po ich przyjęciu przydzieliłem im zadania.

Na pytania sądu oskarżony Lauterbach Tadeusz zeznał:

Na zebraniach występowałem dlatego, żeby obecni nowi członkowie, którzy mieli być przyjęci, jak również ci, którzy już byli przyjęci, nie wiedzieli kto jest kierownikiem organizacji.

Zostaje okazana k.s. 52 t. 2.

Lauterbach Tadeusz do sądu – z dziewcząt zwerbowałem tylko Marunko Hankę, ale jeszcze żadnego zadania jej nie przydzieliłem. Próbowałem zwerbować również Chalecką Agafię, ale nie wyraziła zgody.

Rozmawiając ze Stiepaniszynem powiedziałem mu, że w Kołomyi utworzono spośród młodzieży organizację i dodałem: „ty mógłbyś się zapisać, ale ponieważ mieszkasz na wsi, to wpadnij do mnie następnym razem, ja dam ci instrukcję i będziesz mógł samodzielnie utworzyć taką organizację spośród młodzieży swej wsi Berezowica”. Stiepaniszyn do mnie nie przyszedł i na tym skończyła się z nim cała sprawa.

Оглашен л.д. 53 т. 2. Ляутербах Т. суду: —

Да, мои показания записанные на л.д 53 правильны. Это я говорил следствию, что в мои функции входило: сбор шпионских материалов, подготовка хороших помещений для проведения собраний нашей организации и изучение санитарной службы.

Оглашен л.д. 54 т. 2.

Это тоже записано правильно. Насколько мне было известно, оружие из членов нашей организации имели: Коссовский, Калита, Дальман, Павлишин и Шестак.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Показания подсудимого Ляутербаха Тадеуша подтверждаю все полностью.

На вопрос суда, подсудимые Ляутербах Евгений, Жибура, Дальман, Грановский, Коссовский и Шестак показания подсудимого Ляутербаха Тадеуша подтверждают, но только то, что касается их.

В 22 часа 30 минут Председательствующий об'явил перерыв до 10-00 19 апреля.

В 10-00 19 апреля судебное заседание продолжается.

Секретарь доложил суду, что все обвиняемые в судебное заседание доставлены и находятся в зале суда.

На вопросы суда, подсудимый Калита показал:

Листовки к.р. характера мы приготовили для того, чтобы в момент выборов в Народное Собрание — за день раньше, расклеить их на улицах города Коломии и призывать этими листовками польское население не голосовать за выдвинутых кандидатов, а объединяться и выступать против Советской власти за восстановление своего отечества — польского буржуазного государства.

План работы организации был выработан лично мной и уточнен вместе со мною моим заместителем Ляутербахом Тадеушем в присутствии секретаря Ляутербаха Евгения. Этот план всем членам не об'являлся. Каждый член знал только свое задание, а отдельные члены знали все задания того отдела, в котором они работали.

Павлишину я никакого задания не давал, т.к. он был всего только один раз на собрании и больше не пришел.

О том, что за ксендзом Пецекон ведется наблюдение Советскими сотрудниками, я узнал из рапорта члена нашей организации и сразу же сказал всем членам на собрании, что кто его встретит чтобы предупредил его об осторожности в разговорах и поведении. Кто это написал в рапорте, я сейчас не помню.

Предупредить ксендза Марущака, я никому не давал задание, т.к. о нем ничего не слышал. То, что Коссовский говорил в своих показаниях,

Zostaje okazana k.s. 53 t. 2. Lauterbach T. do sądu: —

Tak, moje zeznania są zapisane w k.s. 53 prawidłowo. Mówiłem w śledztwie, że do mojej funkcji należało: gromadzenie materiałów szpiegowskich, znalezienie odpowiednich lokali, w których mogłyby się odbywać zebrania naszej organizacji i przeszkolenie sanitarne.

Zostaje okazana k.s. 54 t. 2.

To również zostało zapisane prawidłowo. O ile było mi wiadomo, broń mieli następujący członkowie naszej organizacji: Kosowski, Kalita, Dalman, Pawliszyn i Szestak.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Zeznania oskarżonego Lauterbacha Tadeusza potwierdzam w całości.

Na pytanie sądu oskarżeni Lauterbach Eugeniusz, Żybura, Dalman, Gronowski, Kosowski i Szestak potwierdzili zeznania Lauterbacha Tadeusza, ale tylko w części ich dotyczącej.

O godzinie 22 minut 30 Przewodniczący ogłosił przerwę do 10-00 19 kwietnia.

O godzinie 10.00 19 kwietnia posiedzenie sądu jest kontynuowane.

Sekretarz powiadomił sąd, że wszyscy oskarżeni są doprowadzeni i znajdują się na sali sądowej.

Na pytania sądu oskarżony Kalita zeznał:

Przygotowaliśmy ulotki o charakterze k.r. po to, żeby w przeddzień wyborów do Zgromadzenia Ludowego rozlepić je na ulicach miasta Kołomyi nawołując w nich ludność polską do niegłosowania na wysunięte kandydatury, lecz do zjednoczenia się i wystąpienia przeciwko Władzy Sowieckiej za przywróceniem swej ojczyzny – burżuazyjnego państwa polskiego.

Plan pracy organizacji opracowałem osobiście, a następnie sprecyzowaliśmy wspólnie z moim zastępcą Lauterbachem Tadeuszem w obecności sekretarza Lauterbacha Eugeniusza. Z planem nie byli zapoznani wszyscy członkowie, a tylko każdy z członków znał powierzone mu zadanie, a poszczególni członkowie znali wszystkie zadania tego oddziału, w którym pracowali.

Pawliszynowi nie przydzieliłem żadnego zadania, ponieważ był on na zebraniu tylko jeden raz i więcej nie przyszedł.

O tym, że ksiądz Pecek jest pod obserwacją pracowników sowieckich dowiedziałem się z meldunku członka naszej organizacji i od razu na zebraniu powiedziałem wszystkim członkom, żeby uprzedzić go, jeżeli ktokolwiek go spotka, aby był ostrożny w rozmowach i zachowaniu. Nie pamiętam teraz, w czym to było meldunku.

Nikommu nie polecałem, aby uprzedzić księdza Maruszczaka, ponieważ nic o nim nie wiedziałem. To, co Kosowski mówił w swych zeznaniach, że

что он ходил предупреждать Марущака, так это он по своей инициативе. О чем он его предупреждал, я не знаю.

Рапорт с нанесением схемы расположения в гор. Городенко почтово-телеграфной станции, сахарного завода и штаба войсковой части, Жибура написал по своей инициативе. Такого задания он не получал от меня. Он имел задание вербовать новых членов.

Сбором секретных сведений, как то, о частях Красной армии, о Советских активистах и о настроении населения и его отношении к Советской власти, занимался в основном шпионский отдел. Этот отдел должен был следить за всем. На случай провала кого-либо из членов нашей организации, должен был захватить все собранные организацией сведения и бежать за границу в Румынию или Венгрию и там передать их польским войскам.

Такое решение на счет побега за границу и передачи сведений мы вынесли с Ляутербахом Тадеушем.

Инструкций и наставлений от Марущака мы не получали, также не получали и от Пецека.

На счет совершения налета на тюрьму, я никогда никому не говорил. Насколько помню, на одном из собраний нашей организации, Коссовский высказался, „что когда наши войска – т.е. польские, начнут идти на Красную армию, то я соберу своих членов и сделаю нападение на тюрьму, чтобы освободить своих людей, т.е. поляков”.

От офицеров б. польской армии и офицеров армий других государств, также никаких указаний и инструкций о работе и задачах организации тоже не получал.

Совершать убийства Советских активистов, мы в плане не имели и я на это никому задания не давал. Мы поставили перед собой задачу выявлять этих активистов, заносить их на список, для передачи в руки „справедливости” польских властей.

На вопросы суда, подсудимый Коссовский показал:

Подсудимый Калита говорит не правильно, в отношении того, что якобы я говорил сделаю налет на тюрьму. Я говорил так, что на случай войны, то сделать оккупацию тюрьмы и освободить своих людей. Это я говорил на собрании и сейчас подтверждаю.

На счет побега за границу, Марущак нашей организации совета не давал. Когда я ходил советоваться по отношению лично себя, то он мне ответил, как хочешь, дело твое. Больше ничего не сказал. Я шел к нему на совет не потому, что это входило в религиозный образ, а просто, как к старшему. Это в религиозный образ не входило.

На вопросы суда, подсудимый Бийовский показал:

Шестака меня не вербовал и никакого согласия на вступление в эту организацию он у меня не спрашивал. По предложению Шестака, я

chodził uprzedzić Maruszcza, zrobił to z własnej inicjatywy. Nie wiem, o czym go uprzedzał.

Meldunek z załączonym schematem usytuowania w m. Horodence stacji pocztowo-telegraficznej, cukrowni i sztabu jednostki wojskowej, Żybura napisał z własnej inicjatywy. Takiego zadania ode mnie on nie otrzymał. Zadanie jego polegało na werbowaniu nowych członków.

Zbieraniem tajnych informacji dotyczących jednostek Armii Czerwonej, sowieckich aktywistów oraz nastrojów i stosunku ludności do Władzy Sowieckiej zajmował się głównie oddział szpiegowski. Oddział ten powinien obserwować wszystko. W razie wpadki kogoś z członków naszej organizacji musiał zabrać wszystkie zgromadzone przez organizację informacje i uciekać za granicę do Rumunii lub na Węgry, a tam przekazać je polskim wojskom.

Taką decyzję w sprawie ucieczki za granicę i przekazania informacji podjęliśmy razem z Lauterbachem Tadeuszem.

Ani od Maruszcza ani od Pecka nie otrzymywaliśmy żadnych instrukcji lub wskazówek.

Nigdy nikomu nie mówiłem, żeby zrobić napad na więzienie. O ile dobrze pamiętam, na jednym z zebrań naszej organizacji Kosowski powiedział: „gdy nasze wojsko, tzn. polskie, rozpocznie atak na Armię Czerwoną, zbiorę swoich członków i dokonam napadu na więzienie, aby uwolnić naszych ludzi, tzn. Polaków”.

Żadnych wskazówek i instrukcji dotyczących pracy i zadań naszej organizacji od oficerów b[ylej] armii polskiej ani oficerów armii innych państw, nie otrzymywałem.

Nie planowaliśmy zabójstw sowieckich aktywistów i takiego zadania nikomu nie zlecałem. Naszym zadaniem było ujawnianie tych aktywistów, umieszczanie ich na liście, żeby następnie przekazać w ręce „sprawiedliwości” polskich władz.

Na pytania sądu oskarżony Kosowski zeznał:

Oskarżony Kalita mówi nieprawidłowo jakoby mówił, że zrobię napad na więzienie. Powiedziałem, że na wypadek wojny trzeba okupować więzienie i uwolnić naszych ludzi. Tak na zebraniu mówiłem i teraz potwierdzam.

W sprawie ucieczki za granicę Maruszcza nic nam nie radził. Gdy byłem u niego, żeby poradzić się jak mam postąpić, to mi odpowiedział, że jak chcesz, to twoja sprawa. Więcej nic nie powiedział. Poszedłem do niego po radę nie ze względów religijnych, a po prostu jak do starszego. Nie wiązało się to z religią.

Na pytania sądu oskarżony Bijewski zeznał:

Szestak mnie nie werbował i o żadną zgodę na wstąpienie do organizacji nie pytał. Korzystając z propozycji Szestaka poszedłem do kościoła do szefa, żeby dowiedzieć się, czy mają pieniądze i jeżeli tak, to podstępnie zabrać

пошел к шефу к костелу с тем, чтобы узнать есть ли у них деньги и если есть, то обманным путем у него взять. Калита тоже меня не вербовал и я ни одного раза на собрании не был.

На вопросы суда, подсудимый Шестак показал:

Я уже говорил, что Бийовского я не вербовал, а сказал ему только про организацию и про шефа организации, после чего он меня попросил устроить ему с шефом встречу. Я сделал ему встречу и больше ничего по этому вопросу с Бийовским не говорил. На собрании он не присутствовал ни одного раза.

На вопросы суда, подсудимый Жибура показал:

В город Городенко я поехал во-первых поступить на работу и во-вторых, чтобы создать там такую же организацию, как и в Коломии, но этого мне сделать не удалось, т.к. встретившийся мне Прагер заявил, что он этого сделать не может, потому, что молодой и второе, более важное то, что он болен туберкулезом легких.

На вопросы суда, подсудимый Семяк заявил:

Кроме того, что я говорил в своих показаниях о ксендзах Марущаке и Пецеке, больше сказать ничего не имею.

О существовании к.р. повстанческой организации знал от Коссовского, но членом ее не был. Органам Советской власти не сообщил.

На вопросы суда, подсудимый Саевич показал:

Как я уже говорил раньше, что о существовании организации знал, но органам Советской власти не сообщил потому, что не знал, что надо сообщать.

На вопросы суда, подсудимый Абрагамович показал:

Г-Да, мне известно было с разговора Коссовского с Саевичем о тайной организации, но я не знал, что действительно эта организация существовала, поэтому не сообщил органам Советской власти.Г

На вопросы суда, подсудимый Пискозуб показал:

О существовании организации я знал, но о ее целях и задачах мне не было известно. Не сообщил органам Советской власти потому, что не знал этого порядка.

На вопросы суда, подсудимый Бриньк показал:

Да, от Дальмана мне было известно, что в Коломии существует к.р. повстанческая организация из польской молодежи, б-но не сообщил органам Советской власти потому, что был арестован.б Я думал об этом сообщить Веселовскому.

На вопросы суда, подсудимый Прагер показал:

Мне было известно о существовании этой организации от Коссовского, который в Городенко предлагал мне создать такую организацию в Городенко, я отказался, т.к. болен туберкулезом легких. Органам Советской власти а-не сообщил.а

je od niego. Kalita również mnie nie werbował i ani razu nie byłem na zebraniu.

Na pytania sądu oskarżony Szestak zeznał:

Już mówiłem, że Bijewskiego nie werbowałem, jedynie opowiedziałem mu o organizacji i o szefie organizacji, a on poprosił, żeby mu umożliwić spotkanie z szefem. Urządziłem mu spotkanie i więcej na ten temat z Bijewskim nie rozmawiałem. Nie był obecny ani razu na zebraniu.

Na pytania sądu oskarżony Żybura zeznał:

Pojechałem do miasta Horodenki po pierwsze po to, żeby załatwić sobie pracę, a po drugie, żeby utworzyć tam taką samą organizację jak w Kołomyi, lecz nie udało mi się tego zrobić, ponieważ Pragier, którego spotkałem oświadczył, że nie może tego uczynić dlatego, że jest zbyt młody, a co ważniejsze – jest chory na gruźlicę płuc.

Na pytania sądu oskarżony Siemiak zeznał:

Oprócz tego co powiedziałem w swych zeznaniach o księżach Maruszczaku i Pecku, nic więcej nie mam do powiedzenia.

O istnieniu powstańczej organizacji k.r. wiedziałem od Kosowskiego, lecz nie byłem jej członkiem. Organów Władzy Sowieckiej nie powiadomiłem.

Na pytania sądu oskarżony Sajewicz zeznał:

Jak już mówiłem wcześniej, o istnieniu organizacji wiedziałem, ale organów Władzy Sowieckiej nie powiadomiłem, ponieważ nie wiedziałem, że należy powiadomić.

Na pytania sądu oskarżony Abrahamowicz zeznał:

^dTak, było mi wiadomo o rozmowie Kosowskiego z Sajewiczem o tajnej organizacji, ale nie wiedziałem, czy rzeczywiście taka organizacja istnieje i dlatego nie powiadomiłem organów Władzy Sowieckiej.^d

Na pytania sądu oskarżony Piskozub zeznał:

O istnieniu organizacji wiedziałem, lecz o jej celach i zadaniach nie było mi nic wiadomo. Nie powiadomiłem organów Władzy Sowieckiej, ponieważ nie wiedziałem, że tak należy.

Na pytania sądu oskarżony Bryńko zeznał:

Tak, od Dalmana dowiedziałem się, że w Kołomyi istnieje powstańcza organizacja k.r. młodzieży polskiej, ^bale nie powiadomiłem organów Władzy Sowieckiej, ponieważ zostałem aresztowany^b. Miałem zamiar powiadomić o tym Wesołowskiego.

Na pytania sądu oskarżony Pragier zeznał:

Wiedziałem o istnieniu tej organizacji od Kosowskiego, który proponował mi utworzenie takiej samej organizacji w Horodence, odmówiłem, ponieważ jestem chory na gruźlicę płuc. Organów Władzy Sowieckiej ^anie powiadomiłem.^a

На вопрос Председательствующего подсудимым чем они могут дополнить судебное следствие, подсудимые заявили суду, что дополнить судебное следствие они ничем не могут.

Судебное следствие Председательствующий объявил законченным и предоставил последние слова подсудимым, которые сказали:

1. КАЛИТА: – Виновным себя признаю во всем. Прошу суд избрать мягкую меру наказания.
2. Лятербах Тадеуш: – Виновным себя в принадлежности к к.р. организации признаю полностью. Прошу суд учесть то, что я воспитывался^в в религиозном духе и ненависти к Советскому союзу и избрать для меня умеренную меру наказания.
3. ЛЯУТЕРБАХ Евгений: – Виновным в пред'явленном мне обвинении признаю. Прошу суд избрать для меня мягкую меру наказания, т.к. я еще молодой и хочу жить.
4. ЖИБУРА: – Прошу суд обратить внимание на то, что у меня дома семья, которую надо кормить. Также учесть то, что я еще молодой.
5. ДАЛЬМАН: – Виновным себя признаю. Прошу суд учесть, что я воспитывался в религиозном духе и в духе ненависти к Советскому союзу, что заставило меня вступить в эту организацию.
6. ГРАНОВСКИЙ: – Прошу суд об избрании^в "менее"^в мягкую меру наказания.
7. КОССОВСКИЙ: – Я заслужил и должен понести заслуженную меру наказания.
8. Тхужевский: – Прошу суд не лишать меня свободы, дать возможность пожить в Советском союзе.
9. ШЕСТАК: – Прошу суд дать мне возможность жить. Я еще молодой и хочу жить и видеть настоящую жизнь.
10. БИЙОВСКИЙ: – Прошу суд учесть то, что у меня маленькие дети и больная жена. Прошу не лишать меня свободы.
11. СЕМЯК: – Прошу суд о применении ко мне меньшей меры наказания.
12. САЕВИЧ: – Считаю себя ни в чем не виновным. Прошу суд освободить меня.
13. ПИСКОЗУБ: – Прошу суд учесть то, что я не знал порядка на счет донесения Советской власти об этой организации и освободить меня.
14. АБРАГАМОВИЧ: – Виновным себя не признаю. Прошу суд освободить.
15. ПРАГЕР: – Прошу суд обратить внимание, что я болен туберкулезом и своей виной Советской власти ничего не приченил. Прошу освободить меня из под стражи.

Na pytanie Przewodniczącego skierowane do oskarżonych, czy mogą uzupełnić śledztwo sądowe, oskarżeni oświadczyli przed sądem, że nie mogą uzupełnić śledztwa sądowego.

Przewodniczący ogłosił, że śledztwo sądowe zostało zakończone i udzielił oskarżonym ostatniego słowa, którzy powiedzieli:

1. KALITA: – Całkowicie przyznaję się do winy. Proszę sąd o łagodny wymiar kary.
2. Lauterbach Tadeusz: – Całkowicie przyznaję się do przynależności do organizacji k.r. Proszę, aby sąd uwzględnił, że byłem wychowywany^o w duchu religijnym i w nienawiści do Związku Sowieckiego i wymierzyć mi umiarkowaną karę.
3. Lauterbach Eugeniusz: – Przyznaję się do winy zawartej w przedłożonym mi oskarżeniu. Proszę sąd o łagodny wymiar kary, ponieważ jestem jeszcze młody i chcę żyć.
4. ŻYBURA: – Proszę, aby sąd wziął pod uwagę, że mam rodzinę, którą trzeba wykarmić oraz uwzględnić, że jestem jeszcze młody.
5. DALMAN: – Przyznaję się do winy. Proszę, aby sąd uwzględnił, że byłem wychowany w duchu religijnym i w duchu nienawiści do Związku Sowieckiego, co zmusiło mnie do wstąpienia do tej organizacji.
6. GRONOWSKI: – Proszę sąd o ^omnijesz^o łagodny wymiar kary.
7. KOSOWSKI: – Zasłużyłem i muszę ponieść zasłużoną karę.
8. Tchórzewski: – Proszę, aby sąd nie pozbawiał mnie wolności i dał możliwość życia w Związku Sowieckim.
9. SZESTAK: – Proszę, aby sąd dał mi możliwość życia. Jestem jeszcze młody, chcę żyć i widzieć obecne życie.
10. BIJEWSKI: – Proszę, aby sąd wziął pod uwagę, że mam małe dzieci i chorą żonę. Proszę nie pozbawiać mnie wolności.
11. SIEMIAK: – Proszę sąd o mały wymiar kary.
12. SAJEWICZ: – Uważam, że nie jestem winny. Proszę, aby sąd mnie uwolnił.
13. PISKOZUB: – Proszę, aby sąd uwzględnił moją nieznajomość postępowania w przypadku powiadamiania Władzy Sowieckiej o tej organizacji i uwolnić mnie.
14. ABRAHAMOWICZ: – Nie przyznaję się do winy. Proszę sąd o zwolnienie.
15. PRAGIER: – Proszę sąd o wzięcie pod uwagę, że jestem chory na gruźlicę i nie wyrządziłem szkody Władzy Sowieckiej swoim przewinieniem. Proszę o zwolnienie mnie z aresztu.

16. ТЕРЛЕЦКИЙ: – Я ничего преступного за собой не признаю. Прошу суд дать мне возможность жить.
17. ЯНКОВЯК: – Виновным себя в недоносительстве Советской власти признаю. Однако прошу суд не лишать меня свободы.
18. БРИНЬК: – Прошу суд освободить меня из под стражи.

В 11 часов 30 минут суд удалился на совещание.

В 18 часов 40 минут суд возвратился из совещания, председательствующий огласил приговор, разъяснил всем осужденным сущность приговора, порядок и срок его обжалования в кассационном порядке. Одновременно огласил ОПРЕДЕЛЕНИЕ: Меры пресечения до вступления приговора в законную силу всем осужденным оставить прежнюю, т.е. содержание под стражей в тюрьме гор. Коломии.

В 18 часов 55 минут Председательствующий объявил судебное заседание закрытым.

«Вставленному „не сообщил” и исправленному „воспитывался” и зачеркнутому „менее” верить.»

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩИЙ
ВОЕННЫЙ ЮРИСТ 2 РАНГА (—) (СЕЛИВАНОВ)

Отпечатано в 2-х экз.
Экз. № 1 в с/пр.
Экз. № 2 в дело.

СЕКРЕТАРЬ
ТЕХНИК-ИНТЕНДАНТ 2 РАНГА (—) (СКОРИК)

Дело № 0014 1940 г.

Сов. Секретно. Копия.

ПРИГОВОР ИМЕНЕМ СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

1940 года апреля 16-19 дней, Военный Трибунал 12 армии, Киевского Особого Военного Округа, в закрытом судебном заседании в г. Коломии, в составе: Председательствующего – Военного юриста 2 ранга – СЕЛИВАНОВА и членов: Военного юриста 2 ранга – ДАЦЕНКО и техника-интенданта 1 ранга – ФАДЕЕВА, при секретаре – технике индентанте 2 ранга – СКОРИКЕ, рассмотрев дело по обвинению: –

1) КАЛИТА Мечеслава Томашевича, 1919 г. рождения, происходящего из служащих г. Коломия, Станиславской области, служащего, со

16. TERLECKI: – Nie przyznaję się do popełnienia żadnego przestępstwa. Proszę sąd pozwolić mi żyć.
17. JANKOWIAK: – Przyznaję się, że jestem winny nie powiadomienia Władzy Sowieckiej. Jednakże proszę sąd o niepozbawianie mnie wolności.
18. BRYŃKO: – Proszę sąd o zwolnienie mnie z aresztu.

O godzinie 11 minut 30 Sąd udał się na naradę.

O godzinie 18 minut 40 sąd wrócił z narady, przewodniczący ogłosił wyrok, wyjaśnił wszystkim osądzonym jego treść oraz tryb i termin zaskarżenia poprzez apelację. Jednocześnie ogłosił ORZECZENIE: Środki prewencyjne w stosunku do wszystkich oskarżonych zostawić nie zmienione do chwili uprawomocnienia się wyroku, tzn. trzymanie w areszcie w więzieniu mias[ta] Kołomyi.

O godzinie 18 minut 55 Przewodniczący ogłosił posiedzenie sądowe za zamkniętą.

^aWstawiono „nie powiadomiłem” i poprawiono „wychowywany”, skreślono „mnie” – prawidłowo.^a

PRZEWODNICZĄCY
WOJSKOWY PRAWNIK 2 RANGI (—) (SIELIWANOW)

SEKRETARZ
TECHNIK INTENDENT 2 RANGI (—) (SKORIK)

Odbito w 2 egz.
Egz. Nr 1 do s/pr
Egz. Nr 2 do akt

Sprawa Nr 0014 1940 r.

Ściś[le] Tajne. Kopia.

WYROK

W IMIENIU ZWIĄZKU SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK SOWIECKICH

W roku 1940 w dniach 16–19 kwietnia Trybunał Wojenny 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego, na zamkniętym posiedzeniu sądowym w m. Kołomyi w składzie: Przewodniczący – Prawnik Wojskowy 2 rangi SIELIWANOW oraz członkowie: Prawnik Wojskowy 2 rangi DACCENKO i technik intendent 1 rangi FADIEJEW z udziałem sekretarza technika intendenta 2 rangi SKORIKA, rozpatrzył sprawę z oskarżenia: –

1) KALITY Mieczysława syna Tomasza, ur. w 1919 r., pochodzącego z rodziny urzędników m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, urzęd-

средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

2) ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша Викторовича, 1921 г. рождения, происходящего из служащих м. Яблоново, Коломиевского района, Станиславской области, служащего, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

3) ЖИБУРА Збигнева Иосифовича, 1919 г. рождения, происходящего из служащих г. Бучач, Тернопольской области, чернорабочего, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

4) ДАЛЬМАНА Марьяна Рудольфовича, 1920 г. рождения, происходящего из служащих г. Коломия, Станиславской области, сын под-офицера б. польской армии, учащийся, с незаконченным средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

5) ГРАНОВСКОГО Мечеслава Владиславовича, 1918 г. рождения, происходящего из служащих м. Гельдин-Кирхен, Хилинского повята (Германия), с 1922 г. проживающего в г. Коломия, Станиславской области, сын ст. пострункового б. польской полиции, служащего, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

6) КОССОВСКОГО Марьяна Казимировича, 1919 г. рождения, происходящего из рабочих с. Джурова, Снятинского района, Станиславской области, рабочего, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

7) ТХУЖЕВСКОГО Зенона Казимировича, 1917 г. рождения, происходящего из служащих г. Низко, Келецкого воеводства, до ареста проживавшего в г. Емжеева, служащего (в 1939 г. служил в польской армии в чине капрала), со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

8) ЛЯУТЕРБАХА Евгения Ришардовича, 1918 г. рождения, происходящего из рабочих м. Бохня, Краковского воеводства, до ареста проживавшего в г. Коломия, Станиславской области, учащийся, с образованием 3 класса торговой школы, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

9) ШЕСТАКА Романа Алексеевича, 1920 г. рождения, происходящего из крестьян-середняков в г. Хотына (Бессарабия), с 1920 г. проживавшего в г. Коломия, Станиславской области, служащего, с образованием в объеме 7 лет, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

10) БИЙОВСКОГО Тадея Максимовича, 1907 г. рождения, происходящего из кустарей г. Коломия, Станиславской области, мелкого торгов-

nika, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

2) LAUTERBACHA Tadeusza syna Wiktora, ur. w 1921 r., pochodzącego z rodziny urzędników m. Jabłonowo rejonu kołomyjskiego obwód stanisławowski, urzędnika, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

3) ŻYBURY Zbigniewa syna Józefa, ur. w 1919 r., pochodzącego z rodziny urzędników m. Buczacz obwodu tarnopolskiego, robotnika fizycznego, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

4) DALMANA Mariana syna Rudolfa, ur. w 1920 r., pochodzącego z rodziny urzędników m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, syna podoficera b[yłej] armii polskiej, ucznia, wykształcenie niepełne średnie, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

5) GRONOWSKIEGO Mieczysława syna Władysława, ur. w 1918 r., pochodzącego z rodziny urzędników m. Gelsenkirchen, powiatu chilinskiego [?] (Niemcy), od 1922 r. zamieszkałego w m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, syna st[arszego] posterunkowego b[yłej] policji polskiej, urzędnika, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

6) KOSOWSKIEGO Mariana syna Kazimierza, ur. w 1919 r., pochodzenia robotniczego ze w. Dzurów rejonu śniatyńskiego obwód stanisławowski, robotnika z wykształceniem średnim, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

7) TCHÓRZEWSKIEGO Zenona syna Kazimierza, ur. w 1917 r., pochodzącego z urzędników m. Nisko województwa kieleckiego, przed aresztowaniem mieszkał w m. Jędrzejów, urzędnika (w 1939 r. służył w armii polskiej w stopniu kaprała), z wykształceniem średnim, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

8) LAUTERBACHA Eugeniusza syna Ryszarda, ur. w 1918 r., pochodzącego z rodziny robotniczej z m. Bochni województwa krakowskiego, przed aresztowaniem mieszkającego w m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, ucznia, z wykształceniem 3 klas szkoły handlowej, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

9) SZESTAKA Romana syna Aleksego, ur. w 1920 r., pochodzącego z rodziny chłopów średniaków z m. Chocim (Besarabia), od 1920 mieszkał w m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, urzędnika, z wykształceniem w zakresie 7 lat, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

10) BIJEWSKIEGO Tadeusza syna Maksymiliana, ur. w 1907 r., pochodzącego z rodziny rzemieślniczej m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego,

ца, с образованием в объеме 7-ми лет, беспартийного, женатого, по национальности поляка, судимого за кражу и 3 раза за дезертирство;

11) СЕМЯКА Леона Яновича, 1916 г. рождения, происходящего из служащих г. Станислава, с 1922 г. проживавшего в г. Коломия, Станиславской области, служащего (работал писарем у ксендза Пецека), с незаконченным высшим образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого – всех одиннадцать по ст.ст. 54-2, 54-6 ч. 1, 54-8 и 54-11 УК УССР.

12) САЕВИЧА Казимира Игнатовича, 1918 года рождения, происходящего из рабочих г. Коломия, Станиславской области, служащего, с образованием за 7 класов, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

13) АБРАГАМОВИЧА Людвика Петровича, 1921 года рождения, происходящего из рабочих г. Коломия, Станиславской области, рабочего-маляра, с образованием за 7 классов, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

14) ПРАГЕРА Фердинанда Карловича, 1919 г. рождения, происходящего из семьи владельца типографии г. Станислава той же области, до ареста проживавшего в г. Городенко, Станиславской области, безработного (жил на иждивение отца), со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

15) ЯНКОВЯКА Ян-Юзефа Яновича, 1920 года рождения, происходящего из служащих (сын пшедовника б. польской полиции) г. Казминь, Познаньского воеводства, с 1929 года проживавшего в г. Городенко, Станиславской области, до ареста учился в гимназии, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

16) ТЕРЛЕЦКОГО Петра Михайловича, 1918 года рождения, происходящего из семьи служащих г. Залещина, Тернопольской области, служащего, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

17) ПИСКОЗУБА Тадеуша Антоновича, 1919 г. рождения, происходящего из рабочих г. Коломия, Станиславской области, служащего, с образованием за 7 классов, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого;

18) БРИНЬКА Радомира Францишевича, 1920 года рождения, происходящего из служащих г. Коломия, Станиславской области, до ареста учился в гимназии, со средним образованием, беспартийного, холостого, по национальности поляка, не судимого – всех семерых по ст. 54-12 УК УССР.

Данными дела и судебного следствия Военный Трибунал

drobnego handlowca, z wykształceniem w zakresie 7 lat, bezpartyjnego, żonatego, Polaka, sądownego za kradzież i 3 razy za dezercję;

11) SIEMIAKA Leona syna Jana, ur. w 1916 r., pochodzącego z rodziny urzędniczej m. Stanisławowa, od 1922 r. zamieszkałego w m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, urzędnika (pracował jako pisarz u księdza Pecka), z wykształceniem niepełnym wyższym, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego – wszystkich jedenastu z art. art. 54-2, 54-6 cz. 1, 54-8 i 54-11 KK USRS

12) SAJEWICZA Kazimierza syna Ignacego, ur. w 1918 r., pochodzącego z rodziny robotniczej m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, urzędnika, z wykształceniem 7 klas, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

13) ABRAHAMOWICZA Ludwika syna Piotra, ur. w 1921 roku, pochodzącego z rodziny robotniczej m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, robotnika – malarza, z wykształceniem 7 klas, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

14) PRAGIERA Ferdynanda syna Karola, ur. w 1919 r., pochodzącego z rodziny właściciela drukarni w m. Stanisławów, tegoż obwodu, przed aresztowaniem mieszkającego w m. Horodence obwodu stanisławowskiego, bezrobotnego (był na utrzymaniu ojca), z wykształceniem średnim, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

15) JANKOWIAKA Jana Józefa syna Jana, ur. w 1920 roku, pochodzącego z rodziny urzędników (syn przodownika b[ylej] policji polskiej) w m. Koźmin województwa poznańskiego, od 1929 roku mieszkającego w m. Horodence obwodu stanisławowskiego, do aresztowania uczącego się w gimnazjum, z wykształceniem średnim, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

16) TERLECKIEGO Piotra syna Michała, ur. w 1918 roku, pochodzącego z rodziny urzędniczej m. Zaleszczyki obwodu tarnopolskiego, urzędnika, z wykształceniem średnim, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego;

17) PISKOZUBA Tadeusza syna Antoniego, ur. w 1919 r., pochodzącego z rodziny robotniczej m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, urzędnika, z wykształceniem 7 klas, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego i

18) BRYŃKI Radomira syna Franciszka, ur. w 1920 roku, pochodzącego z urzędników m. Kołomyi obwodu stanisławowskiego, do aresztowania uczącego się w gimnazjum, z wykształceniem średnim, bezpartyjnego, kawalera, Polaka, nie karanego – wszystkich siedmiu z art. 54-12 KK USRS.

Na podstawie akt sprawy i śledztwa sądowego Trybunał Wojenny

УСТАНОВИЛ:

В сентябре пр. года при отступлении польских войск в Румынию и Венгрию, отступающие офицеры польской армии проводили среди населения широкую контрреволюционную пропаганду против Советской власти и Красной Армии.

Офицеры призывали всех поляков, способных воевать, отступить вместе с ними, а тех, которые остаются на местах, должны объединиться в организации с тем, чтобы в момент нападения польских войск, они смогли бы организованно восстать внутри страны против Советской власти.

Помня указания офицеров б. польской армии и имея злобу на Советскую власть за развал польского государства, подсудимый КАЛИТА, как патриот б. Польши, приступил к созданию контрреволюционной повстанческой организации. С этой целью он 25-го сентября пр. года встретив около кино „МАРС” своих единомышленников ныне подсудимых – ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша и ЛЯУТЕРБАХА Евгения, с которыми ушел в сад, где предложил им создать к-р повстанческую организацию из польской молодежи, на что последние дали согласие. После чего тут же они провели первое организационное заседание, на котором был выделен руководителем (шефом) организации КАЛИТА, заместителем его ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш, и секретарем ЛЯУТЕРБАХ Евгений и далее приняли решение о дальнейшей вербовке новых членов в контрреволюционную организацию. Вскоре подсудимый КАЛИТА завербовал в эту организацию – ГРАНОВСКОГО, ЖИБУРУ и ШЕСТАКА.

Подсудимый КАЛИТА, как руководитель организации, разработал проекты – присяги, декларации и план действия этой организации. На другой день КАЛИТА совместно с ЛЯУТЕРБАХАМИ Тадеушем и Евгением окончательно отработали указанные проекты и утвердили на своем заседании.

30 сентября пр. года в квартире члена организации Жибуры, под руководством КАЛИТЫ и ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша было проведено очередное собрание, уже с новыми членами организации, Жибурой, Шестаком, Грановским и Дальманом, на котором каждый в отдельности член организации приняли присягу, подписали декларацию и установили псевдонимы. На этом же собрании в дополнение к составленному плану работы организации, подсудимые КАЛИТА и ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш дали членам организации задание: о приобретении оружия, о вербовке новых членов из польской молодежи, о заготовке и расклеивании контрреволюционных листовок на улицах города, в день выборов делегатов в Народное собрание, с призывом польского населения за объединение поляков и восстановление польского буржуазного государства. Все контрреволюционные листовки в количестве 10-ти штук, на пишущей машинке

STWIERDZIŁ:

We wrześniu ub[iegłego] roku, w czasie wycofywania się wojsk polskich do Rumunii i na Węgry, wycofujący się oficerowie armii polskiej prowadzili wśród ludności aktywną propagandę kontrrewolucyjną przeciwko Władzy Sowieckiej i Armii Czerwonej.

Oficerowie nawoływali wszystkich Polaków zdolnych do walki do wycofywania się razem z nimi, zaś tych którzy zostaną, do jednoczenia się w organizację, aby w chwili natarcia wojsk polskich mogli od wewnątrz wystąpić w sposób zorganizowany przeciwko Władzy Sowieckiej.

Pamiętając wskazówki oficerów b[ylej] armii polskiej i żywiąc złość do Władzy Sowieckiej za zrujnowanie państwa polskiego, oskarżony KALITA będąc polskim patriotą przystąpił do tworzenia powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej. W tym celu, spotkawszy 25 września ub[iegłego] roku koło kina „MARS” swoich zwolenników, obecnie oskarżonych: LAUTERBACHA Tadeusza i LAUTERBACHA Eugeniusza, poszedł z nimi do parku i tam zaproponował im utworzenie z polskiej młodzieży powstańczej organizacji k.-r., na co ci ostatni zgodzili się. Następnie na miejscu odbyli pierwsze zebranie organizacyjne, na którym KALITA został wytypowany na kierownika (szefa) organizacji, na zastępcę LAUTERBACH Tadeusz, a na sekretarza LAUTERBACH Eugeniusz oraz podjęli decyzję o werbowaniu nowych członków do organizacji kontrrewolucyjnej. Wkrótce oskarżony KALITA zwerbował do tej organizacji: GRONOWSKIEGO, ŻYBURĘ i SZESTA-KA.

Oskarżony KALITA jako kierownik organizacji opracował projekty przysięgi i deklaracji oraz plan jej działania. Następnego dnia KALITA wspólnie z LAUTERBACHAMI Tadeuszem i Eugeniuszem dopracowali ostatecznie wspomniane projekty i zatwierdzili na swoim posiedzeniu.

30 września ub[iegłego] roku w mieszkaniu członka organizacji Żybury, pod kierownictwem KALITY i LAUTERBACHA Tadeusza, odbyło się kolejne zebranie już z udziałem nowych członków organizacji: Żybury, Szestaka, Gronowskiego i Dalmana, na którym każdy z członków złożył przysięgę, podpisał deklarację i wybrał pseudonim. Na tymże zebraniu oskarżeni KALITA i LAUTERBACH Tadeusz rozszerzyli opracowany plan pracy organizacji o przydzielenie członkom zadania: gromadzenie broni, werbunek nowych członków spośród polskiej młodzieży, przygotowanie i rozklejenie na ulicach miasta w dniu wyborów delegatów do Zgromadzenia Ludowego ulotek kontrrewolucyjnych z wezwaniem do ludności polskiej do zjednoczenia się Polaków i przywrócenia burżuazyjnego państwa polskiego. Wszystkie ulotki kontrrewolucyjne w liczbie 10 napisał na maszynie oskarżony KALITA,

были напечатаны подсудимым КАЛИТОЙ и 5 штук написаны подсудимым ГРАНОВСКИМ, но расклеить им их не удалось, в связи с арестом.

6-го октября пр. года на очередном собрании членов контрреволюционной организации, по разработанному плану КАЛИТОЙ, было создано 4 отдела, а именно: 1-й отдел – шпионский- женский, во главе с ЛЯУТЕРБАХОМ Тадеушем, задачей которого являлось сбор сведений военного характера – дислокация частей Красной армии на территории Коломиевского уезда, учет актива сов. власти и др.; 2-й отдел – разведывательный во главе с ДАЛЬМАНОМ, задачей которого являлось сбор рапортов (сведений) от членов организации, приобретение и хранение оружия и расклеивание по городу контрреволюционных листовок; 3-й отдел – вербовочный во главе с ЖИБУРОЙ и ШЕСТАКОМ, задачей которого являлось вербовка новых членов организации, приобретение оружия и боевая подготовка членов организации и 4-й отдел – контрреволюционной пропаганды среди населения – поляков, во главе с ГРАНОВСКИМ.

Во исполнение плана работы к-р организации, по поручению руководителя этой организации КАЛИТЫ и его заместителя ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша члены организации ДАЛЬМАН, ЖИБУРА, ГРАНОВСКИЙ и ШЕСТАК систематически писали им рапорта (сводки) о расположении и передвижении воинских частей РККА, о сов. работниках и его активе, для передачи их в руки „справедливости” польских властей, о настроении населения и о происходящих арестах быв. офицеров польской армии и служащих полиции. Все эти сведения собирались с одной стороны для передачи разведке одному из иностранных государств, через своего члена к-р организации. Во второй половине октября пр. года член организации ПАВЛИШИН ушел за границу. И с другой стороны для того, чтобы знать к-р организации дислокацию частей РККА на случай вооруженного восстания.

Подсудимый ЖИБУРА по заданию руководителя организации КАЛИТЫ завербовал ДАЛЬМАНА и др. А также выезжал в г. Городенко для вербовки новых членов и создания контрреволюционной организации на территории гор. Городенко, но там создать организацию ему не удалось.

В первой половине октября пр. года подсудимый ШЕСТАК завербовал в к-р организацию КОССОВСКОГО, а 17 октября руководителем организации КАЛИТОЙ, КОССОВСКИЙ был приглашен на очередное собрание организации, куда последний вместе с завербованным им ТХУЖЕВСКИМ пришли на это собрание и там КОССОВСКИЙ и ТХУЖЕВСКИЙ приняли присягу. За период существования контрреволюционной повстанческой организации с 25 сентября по 21 октября было проведено несколько собраний членов организации по вопросам их деятельности.

a 5 egzemplarzy oskarżony GRONOWSKI, ale z powodu aresztowania nie udało się im rozlepić.

6 października ub[iegłego] roku na kolejnym zebraniu członków organizacji kontrrewolucyjnej, na podstawie planu opracowanego przez KALITĘ utworzono 4 oddziały, a mianowicie: 1 oddział szpiegowski kobiecy z LAUTERBACHEM Tadeuszem na czele; do zadań tego oddziału należało zbieranie informacji o charakterze wojskowym o dyslokacji jednostek Armii Czerwonej na terenie powiatu kołomyjskiego, ewidencja aktywu władzy sowieckiej i inne; 2 oddział wywiadowczy z DALMANEM na czele, do którego zadań należało zbieranie meldunków (informacji) od członków organizacji, gromadzenie i przechowywanie broni oraz rozlepianie w mieście ulotek kontrrewolucyjnych; 3 oddział werbunkowy z ŻYBURĄ i SZESTAKIEM na czele, do którego zadań należało werbowanie nowych członków organizacji, gromadzenie broni oraz szkolenie bojowe członków organizacji i 4 oddział propagandy kontrrewolucyjnej wśród mieszkańców – Polaków, na czele z GRONOWSKIM.

Realizując plan pracy organizacji k-r, na polecenie kierownika tej organizacji KALITY i jego zastępcy LAUTERBACHA Tadeusza, członkowie organizacji: DALMAN, ŻYBURA, GRONOWSKI i SZESTAK systematycznie pisali raporty (meldunki) o rozmieszczeniu i ruchach oddziałów wojskowych RKKA, o pracownikach sow[ieckich] i aktywie, których następnie miano przekazać w ręce „sprawiedliwości” władz polskich, o nastrojach ludności i o aresztowaniach był[ych] oficerów armii polskiej i urzędników policji. Wszystkie te informacje były zbierane – po pierwsze, aby przekazać je wywiadowi jednego z państw obcych poprzez swojego członka organizacji k-r. W drugiej połowie października ub[iegłego] roku, członek organizacji PAWLISZYN uciekł za granicę. Po drugie, aby organizacja k-r знаła dyslokację jednostek RKKA na wypadek powstania zbrojnego.

Oskarżony ŻYBURA na polecenie kierownika organizacji KALITY zwerbował DALMANA i innych, jak również wyjeżdżał do m. Horodenki w celu werbowania nowych członków i utworzenia organizacji kontrrewolucyjnej w m. Horodence, co mu się nie udało.

W pierwszej połowie października ub[iegłego] roku oskarżony SZESTAK zwerbował do organizacji k-r KOSOWSKIEGO, a 17 października kierownik organizacji KALITA zaprosił KOSOWSKIEGO na kolejne zebranie organizacji. Ten ostatni przyszedł na zebranie razem ze zwerbowanym przez niego TCHÓRZEWSKIM. Na zebraniu KOSOWSKI i TCHÓRZEWSKI złożyli przysięgę. W okresie istnienia powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej od 25 września do 21 października odbyło się kilka zebrań członków organizacji dotyczących ich działalności.

При обыске квартиры ЛЯУТЕРБАХ Тадеуша и ЛЯУТЕРБАХ Евгения были изъяты контрреволюционные листовки, декларации и план деятельности этой организации.

Подсудимые САЕВИЧ, ПИСКОЗУБ, ПРАГЕР, ТЕРЛЕЦКИЙ, ЯНКОВЯК, БРИНЬК и АБРАГАМОВИЧ, зная о наличии контрреволюционной организации в г. Коломии от членов к-р организации ЖИБУРЫ, ДАЛЬМАНА и др., но не сообщили об этом органам Советской власти.

Предъявленное обвинение СЕМЯКУ и БИЙОВСКОМУ по ст. 54-2, 54-6 ч. 1, 54-8 и 54-11 УК УССР Военный Трибунал считает недоказанным, а доказанным то, что они хорошо знали о наличии контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в г. Коломия, но не сообщили об этом органам Советской власти, что предусмотрено ст. 54-12 УК УССР.

Предъявленное обвинение подсудимым – КАЛИТЕ, ЛЯУТЕРБАХУ Тадеушу, ЛЯУТЕРБАХУ Евгению, ЖИБУРЕ, КОССОВСКОМУ, ШЕСТАКУ, ДАЛЬМАНУ, ТХУЖЕВСКОМУ и ГРАНОВСКОМУ по ст. 54-8 УК УССР Военный Трибунал считает недоказанным.

Таким образом Военный Трибунал признал подсудимых – КАЛИТУ, ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша и Евгения, ЖИБУРУ, КОССОВСКОГО, ШЕСТАКА, ДАЛЬМАНА, ТХУЖЕВСКОГО и ГРАНОВСКОГО виновными в том, что они являлись членами контрреволюционной повстанческой организации и в шпионаже, что предусматривается ст. 54-2, 54-6 ч. 1 и 54-11 УК УССР.

Подсудимых САЕВИЧА, ПИСКОЗУБА, ПРАГЕРА, ТЕРЛЕЦКОГО, ЯНКОВЯКА, БРИНЬКА, АБРАГАМОВИЧА, СЕМЯКА и БИЙОВСКОГО виновными в том, что они знали о к-р организации, но не сообщили об этом органам Сов. власти, что предусмотрено ст. 54-12 УК УССР.

На основании изложенного, руководствуясь ст.ст. 291, 296 и 297 УПК УССР – Военный Трибунал –

ПРИГОВОРИЛ:

КАЛИТУ МЕЧЕСЛАВА ТОМАШЕВИЧА, ЛЯУТЕРБАХА Тадеуша ВИКТОРОВИЧА, ЖИБУРУ Збигнева ИОСИФОВИЧА, ДАЛЬМАНА МАРЬЯНА РУДОЛЬФОВИЧА и ГРАНОВСКОГО МЕЧЕСЛАВА ВЛАДИСЛАВОВИЧА по совокупности преступлений, согласно ст. 45 УК УССР, на основании ст. 54-6 ч. 1 УК УССР – ПОДВЕРГНУТЬ ВЫСШЕЙ МЕРЕ НАКАЗАНИЯ – РАССТРЕЛУ, без конфискации имущества за отсутствием такового у осужденных¹⁰. Их же по ст. 54-8 УК УССР считать по суду оправданными.

КОССОВСКОГО Марьяна Казимировича и ШЕСТАКА РОМАНА АЛЕКСЕЕВИЧА – по совокупности преступлений, согласно ст. 45 УК

Podczas rewizji w mieszkaniu LAUTERBACHA Tadeusza i LAUTERBACHA Eugeniusza skonfiskowano ulotki kontrrewolucyjne, deklaracje i plan pracy tej organizacji.

Oskarżeni SAJEWICZ, PISKOZUB, PRAGIER, TERLECKI, JANKOWIAK, BRYŃKO i ABRAHAMOWICZ wiedząc od członków organizacji k-r ŻYBURY, DALMANA i innych o istnieniu w m. Kołomyi organizacji kontrrewolucyjnej, nie powiadomili o tym organów Władzy Sowieckiej.

Wniesione przeciwko SIEMIAKOWI i BIJEWSKIEMU oskarżenie przewidziane art. 54-2, 54-6 cz. 1, 54-8 i 54-11 KK USRS, Trybunał Wojenny uważa za nie udowodnione, udowodniono zaś, że dobrze wiedzieli oni o istnieniu powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej w m. Kołomyi, lecz nie powiadomili o tym organów Władzy Sowieckiej, co jest przewidziane art. 54-12 KK USRS.

Wniesione oskarżenie przeciwko KALICIE, LAUTERBACHOWI Tadeuszowi, LAUTERBACHOWI Eugeniuszowi, ŻYBURZE, KOSOWSKIEMU, SZESTAKOWI, DALMANOWI, TCHÓRZEWSKIEMU i GRONOWSKIEMU przewidziane art. 54-8 KK USRS Trybunał Wojenny uważa za nie udowodnione.

Trybunał Wojenny uznał oskarżonych KALITĘ, LAUTERBACHÓW Tadeusza i Eugeniusza, ŻYBURĘ, KOSOWSKIEGO, SZESTAKA, DALMANA, TCHÓRZEWSKIEGO i GRONOWSKIEGO winnymi przynależności do powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej oraz szpiegostwa, co przewidziane jest art. 54-2, 54-6 cz. 1 i 54-11 KK USRS.

Oskarżonych SAJEWICZA, PISKOZUBA, PRAGIERA, TERLECKIEGO, JANKOWIAKA, BRYŃKO, ABRAHAMOWICZA, SIEMIAKA i BIJEWSKIEGO winnymi tego, że wiedząc o organizacji k-r nie powiadomili o tym organów Władzy Sow[ieckiej], co przewidziane jest art. 54-12 KK USRS.

Wobec powyższego w oparciu o art. art. 291, 296 i 297 KPK USRS – Trybunał Wojenny –

SKAZAŁ:

KALITĘ MIECZYŚŁAWA syna TOMASZA, LAUTERBACHA Tadeusza syna WIKTORA, ŻYBURĘ Zbigniewa syna JÓZEFA, DALMANA MARIANA syna RUDOLFA i GRONOWSKIEGO MIECZYŚŁAWA syna WŁADYSŁAWA za zbieg przestępstw zgodnie z art. 45 KK USRS, na podstawie art. 54-6 cz. 1 KK USRS – na NAJWYŻSZY WYMIAR KARY – ROZSTRZELANIE, bez konfiskaty mienia z braku takowego u skazanych¹⁰. Sąd uniewinnia ich od oskarżenia z art. 54-8 KK USRS.

KOSOWSKIEGO Mariana syna Kazimierza i SZESTAKA ROMANA syna ALEKSEGO za zbieg przestępstw zgodnie z art. 45 KK USRS, na pod-

УССР, на основании ст. 54-6 ч. 1 УК УССР лишить свободы с направлением в ИТЛ, сроком на ДВАДЦАТЬ ПЯТЬ (25) ЛЕТ – КАЖДОГО, без конфискации имущества, за отсутствием такового у осужденных. Согласно ст. 29 УК УССР п.п. „а”, „б”, „в” и „г” поразить КОССОВСКОГО и ШЕСТАКА прав сроком на ПЯТЬ (5) ЛЕТ – КАЖДОГО. Их же по ст. 54-8 УК УССР считать по суду оправданными.

ЛЯУТЕРБАХА Евгения РИШАРДОВИЧА и ТХУЖЕВСКОГО ЗЕНОНА КАЗИМИРОВИЧА¹¹ по совокупности преступлений, согласно ст. 45 УК УССР, на основании ст. 54-6 ч. 1 УК УССР лишить свободы с направлением в ИТЛ сроком на ПЯТНАДЦАТЬ (15) ЛЕТ – КАЖДОГО, без конфискации имущества за отсутствием такового у осужденных. Согласно ст. 29 УК УССР п.п. „а”, „б”, „в” и „г” поразить в правах ЛЯУТЕРБАХА Евгения и ТХУЖЕВСКОГО сроком на ПЯТЬ (5) ЛЕТ – КАЖДОГО. Их же по ст. 54-8 УК УССР считать по суду оправданными.

БИЙОВСКОГО ТАДЕЯ МАКСИМОВИЧА и СЕМЯКА ЛЕОНА ЯНОВИЧА по ст. 54-12 УК УССР лишить свободы с направлением в ИТЛ сроком на ДЕСЯТЬ (10) ЛЕТ – КАЖДОГО, без конфискации имущества за отсутствием такового. Их же по ст.ст. 54-2, 54-6 ч. 1, 54-8 и 54-11 УК УССР, считать по суду оправданными.

САЕВИЧА КАЗИМИРА ИГНАТОВИЧА, ПИСКОЗУБА ТАДЕУША АНТОНОВИЧА, АБРАГАМОВИЧА ЛЮДВИКА ПЕТРОВИЧА, ПРАГЕРА ФЕРДИНАНДА КАРЛОВИЧА, ТЕРЛЕЦКОГО ПЕТРА МИХАЙЛОВИЧА, ЯНКОВЯКА ЯН-ЮЗИФА ЯНОВИЧА и БРИНЬКА РАДОМИРА ФРАНЦИШЕВИЧА¹² по ст. 54-12 УК УССР лишить свободы с направлением в ИТЛ сроком на ШЕСТЬ (6) ЛЕТ – КАЖДОГО, без конфискации имущества, за отсутствием такового.

Согласно ст. 29 УК УССР п.п. „а”, „б”, „в” и „г” поразить в правах БИЙОВСКОГО, СЕМЯКА, САЕВИЧА, ПИСКОЗУБА, АБРАГАМОВИЧА, ПРАГЕРА, ТЕРЛЕЦКОГО, ЯНКОВЯКА и БРИНЬКА, сроком на ПЯТЬ (5) ЛЕТ – КАЖДОГО.

Начало срока лишения свободы исчислять со дня заключения под стражу: ЛЯУТЕРБАХ Евгению, ШЕСТАКУ и ТЕРЛЕЦКОМУ с 21-го октября 1939 года, КОССОВСКОМУ и ТХУЖЕВСКОМУ с 23 октября 1939 года, ПРАГЕРУ и ЯНКОВЯКУ с 25 октября 1939 года, БИЙОВСКОМУ с 1-го ноября 1939 года, САЕВИЧУ, ПИСКОЗУБУ и АБРАГАМОВИЧУ с 6-го ноября, БРИНЬКУ с 15-го ноября 1939 года и СЕМЯКУ с 21 октября 1939 года.

stawie art. 54-6 cz. 1 KK USRS pozbawić wolności kierując do ITŁ na okres DWUDZIESTU PIĘCIU (25) LAT – KAŻDEGO, bez konfiskaty mienia z braku takowego u skazanych. Zgodnie z art. 29 KK USRS p.p. „a”, „b”, „w” i „g” pozbawić KOSOWSKIEGO i SZESTAKA praw na okres PIĘCIU (5) LAT – KAŻDEGO. Sąd uniewinnia ich od oskarżenia z art. 54-8 KK USRS.

LAUTERBACHA Eugeniusza syna RYSZARDA i TCHÓRZEWSKIEGO ZENONA syna KAZIMIERZA¹¹ za zbieg przestępstw zgodnie z art. 45 KK USRS, na podstawie art. 54-6 cz. 1 KK USRS pozbawić wolności kierując do ITŁ na okres PIĘTNASTU (15) LAT – KAŻDEGO, bez konfiskaty mienia z braku takowego u skazanych. Zgodnie z art. 29 KK USRS p.p. „a”, „b”, „w” i „g” pozbawić praw LAUTERBACHA Eugeniusza i TCHÓRZEWSKIEGO na okres PIĘCIU (5) LAT – KAŻDEGO. Sąd uniewinnia ich od oskarżenia z art. 54-8 KK USRS.

BLIEWSKIEGO TADEUSZA syna MAKSYMILIANA i SIEMIAKA LEONA syna JANA z art. 54-12 KK USRS pozbawić wolności kierując do ITŁ na okres DZIESIĘCIU (10) LAT – KAŻDEGO, bez konfiskaty mienia z braku takowego. Sąd uniewinnia ich od oskarżenia z art. art. 54-2, 54-6 cz. 1, 54-8 i 54-11 KK USRS.

SAJEWICZA KAZIMIERZA syna IGNACEGO, PISKOZUBA TADEUSZA syna ANTONIEGO, ABRAHAMOWICZA LUDWIKA syna PIOTRA, PRAGIERA FERDYNANDA syna KAROLA, TERLECKIEGO PIOTRA syna MICHAŁA, JANKOWIAKA JANA JÓZEFA syna JANA i BRYŃKĘ RADOMIRA syna FRANCISZKA¹² z art. 54-12 KK USRS pozbawić wolności kierując do ITŁ na okres SZEŚCIU (6) LAT – KAŻDEGO, bez konfiskaty mienia z braku takowego.

Zgodnie z art. 29 KK USRS p.p. „a”, „b”, „w” i „g” pozbawić praw BIJEWSKIEGO, SIEMIAKA, SAJEWICZA, PISKOZUBA, ABRAHAMOWICZA, PRAGIERA, TERLECKIEGO, JANKOWIAKA i BRYŃKĘ na okres PIĘCIU (5) LAT – KAŻDEGO.

Początek okresu pozbawienia wolności liczyć od dnia aresztowania: LAUTERBACHOWI Eugeniuszowi, SZESTAKOWI i TERLECKIEMU od 21 października 1939 roku, KOSOWSKIEMU i TCHÓRZEWSKIEMU od 23 października 1939 roku, PRAGIEROWI i JANKOWIAKOWI od 25 października 1939 roku, BLIEWSKIEMU od 1 listopada 1939 roku, SAJEWICZOWI, PISKOZUBOWI i ABRAHAMOWICZOWI od 6 listopada, BRYŃCE od 15 listopada 1939 roku i SIEMIAKOWI od 21 października 1939 roku.

Приговор может быть обжалован в течение 5 дней с момента вручения копии приговора осужденным, путем подачи кассации в Военную Коллегию Верховсуда СССР, через Военный Трибунал 12 армии.

Подлинный за надлежащими подписями —

Верно: СУДЕБНЫЙ СЕКРЕТАРЬ —
ТЕХНИК-ИНТЕНДАНТ 2 РАНГА (—) (СКОРИК)

Снято 30 копий.

д

Копия

**ВЫПИСКА
ИЗ ПРОТОКОЛА ЗАСЕДАНИЯ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СОЮЗА ССР
№7/76/СС**

24 августа 1940 года

гор. Москва

24. СЛУШАЛИ: — КАЛИТА Мечеслава Томашевича, ЛЯУТЕРБАХ Тадеуша Викторовича, ЖИБУР Збигнева Иосифовича, ДАЛЬМАНА Марьяна Рудольфовича и ГРАНОВСКОГО Мечеслава Владиславовича, осужденных 16-19 апреля 1940 года приговором Военного трибунала 12 Армии Киевского Особого Военного Округа к высшей мере наказания по ст.ст. 54-6 ч. 1 54-2 и 54-11 УК УССР.

ПОСТАНОВИЛИ: — Оставить в силе приговор о применении высшей мере наказания к КАЛИТА М.Т., ЛЯУТЕРБАХ Т.В., ЖИБУР З.И., ДАЛЬМАН М.Р. и ГРАНОВСКОМУ М.В.

Верно: — СЕКРЕТАРЬ ВОЕННОЙ КОЛЛЕГИИ ВЕРХОВНОГО СУДА СОЮЗА ССР. ВОЕННЫЙ ЮРИСТ 2 РАНГА (ГЕТТИНГЕР)

Копия верна: — Суд. секретарь ВТ 12 армии
Техник-интендант 2 ранга (—) (СКОРИК)

д

Wyrok może być zaskarżony w terminie 5 dni od dnia wręczenia kopii wyroku skazanym w drodze złożenia skargi apelacyjnej do Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS przez Trybunał Wojenny 12 Armii.

Oryginał z właściwymi podpisami –

Za zgodność: **SEKRETARZ SĄDOWY –**
 TECHNIK INTENDENT 2 RANGI (—) (SKORIK)

Wykonano 30 kopii.

e

Kopia

WYCIĄG
Z PROTOKOŁU POSIEDZENIA PREZYDIUM
RADY NAJWYŻSZEJ ZWIĄZKU SRS
Nr 7/76/SS

24 sierpnia 1940 roku

m. Moskwa

24. ROZPOZNALI: – KALITA Mieczysław syn Tomasza, LAUTERBACH Tadeusz syn Wiktora, ŻYBURA Zbigniew syn Józefa, DALMAN Marian syn Rudolfa i GRONOWSKI Mieczysław syn Władysława skazani 16–19 kwietnia 1940 roku wyrokiem Trybunału Wojennego 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego na najwyższy wymiar kary z art. art. 54-6 cz. 1, 54-2 i 54-11 KK USRS.

POSTANOWILI: – Pozostawić w mocy wyrok o zastosowaniu najwyższego wymiaru kary w stosunku do KALITY M.T., LAUTERBACHA T.W., ŻYBURY Z.J., DALMANA M.R. i GRONOWSKIEGO M.W.

Za zgodność: – **SEKRETARZ KOLEGIUM WOJSKOWEGO SĄDU NAJWYŻSZEJ ZWIĄZKU SRS. PRAWNIK WOJSKOWY 2 RANGI (GETTINGER)**

Za zgodność kopii: – Sekretarz sądowy WT 12 Armii
Technik intendent 2 rangi (—) (SKORIK)

e

Донесение заключенного тюрьмы
гор. Коломии – Ф[...] Г.А.

По полученному мною заданию, я сидя в камере № 23, узнал следующее:

В беседе с з/к ДАЛЬМАНОМ, сидящим со мной в одной камере я узнал, что якобы сидит в тюрьме за его принадлежность какой-то тайной организации, к которой он никогда не принадлежал и о которой он ничего не слышал.

14 февраля 1940 года, в камеру № 23, привели з/к КАЛИТУ, который вел разговор с з/к ДЕМСКИМ, в моем присутствии, о к-р организации.

З/к КАЛИТА заявил з/к ДЕМСКОМУ, что он сидя в одной камере с з/к ШЕЛЕНЦОВЫМ узнал от него, что якобы з/к ДЕМСКИЙ, являлся организатором тайной к-р организации, собрал 3 декабря 1939 года, у себя в сарае, членов контрреволюционной тайной организации в составе 15 человек, фамилии которых з/к КАЛИТА назвал з/к ДЕМСКОМУ и что з/к ДЕМСКИЙ произнес речь на этом собрании.

В этом же сарае ДЕМСКИЙ принимал присягу членов тайной организации перед ножами. З/к КАЛИТА узнал об этом от з/к МАРЧИНЮКА.

После этого з/к ДЕМСКИЙ перекрестился и заявил, что ни до какой тайной организации он не принадлежал и что об этом первый раз слышит. З/к ДЕМСКИЙ сказал, что 3 декабря он никуда не ходил, а сидел дома, у которого тогда присутствовали две женщины и один мужчина-украинец. Фамилии этих граждан з/к ДЕМСКИЙ не назвал.

З/к КАЛИТА сказал з/к ДЕМСКОМУ, что он себя уже посвятил контрреволюционной деятельности и ему уже ничего не страшно, а поэтому он может говорить все и никого не бояться.

После этого он сказал, что в гор. Коломии уже арестована пятая тайная организация и назвал, также тайные организации, существовавшие в гор. Коломии: „Вольность“, „Ижнич“, „ПОВ“, „Электровня“ и „Звензек резервистов“¹³⁾.

Наша организация не имела возможности развернуть свою деятельность из-за насаждения конфидентов везде с НКВД. В нашей организации, говорит КАЛИТА, – был провокатор, который предал нашу организацию. Если нас не арестовали бы еще два-три дня, мы поймали бы этого провокатора, ибо каждый член нашей организации в отдельности имел задание следить за другим.

З/к КАЛИТА говорил, что обо всем не рассказал при допросах. Он говорит, что он и з/к ДАЛЬМАН ездили в гор. Львов на специальные курсы по подготовке организаторов тайных организаций.

Doniesienie więźnia więzienia
m. Kołomyi – F[...] G.A.

Zgodnie z otrzymanym zadaniem, siedząc w celi Nr 23 dowiedziałem się co następuje:

W rozmowie z z/k DALMANEM, który siedział ze mną w jednej celi, dowiedziałem się, że rzekomo siedzi on w więzieniu za przynależność do jakiejś tajnej organizacji, do której nigdy nie należał i o której nic nie słyszał.

14 lutego 1940 roku do celi Nr 23 przyprowadzili z/k KALITĘ, który w mojej obecności rozmawiał z z/k DEMSKIM o organizacji k-r.

Z/k KALITA powiedział z/k DEMSKIEMU, że będąc w jednej celi z z/k SZELENCOWEM dowiedział się od niego, że podobno z/k DEMSKI był organizatorem tajnej organizacji k-r i 3 grudnia 1939 roku zebrał w swojej szopie członków tajnej organizacji kontrrewolucyjnej w liczbie 15 ludzi, nazwiska których z/k KALITA podał z/k DEMSKIEMU i na zebraniu tym z/k DEMSKI wygłosił przemówienie.

W tej szopie DEMSKI przyjmował przysięgę na noże od członków tajnej organizacji. Z/k KALITA dowiedział się o tym od z/k MARCINIUKA.

Usłyszawszy to z/k DEMSKI przeżegnał się i oświadczył, że do żadnej tajnej organizacji nie należał i słyszy o tym po raz pierwszy. Z/k DEMSKI powiedział, że 3 grudnia nigdzie nie wychodził, siedział w domu i były wtedy u niego dwie kobiety i jeden mężczyzna – Ukrainiec. Nazwisk tych obywateli z/k DEMSKI nie wymienił.

Z/k KALITA powiedział z/k DEMSKIEMU, że poświęcił się już działalności kontrrewolucyjnej i nic nie jest już dla niego straszne, dlatego może mówić wszystko i nikogo się nie bać.

Następnie powiedział, że w m. Kołomyi została aresztowana już piąta tajna organizacja i podał również nazwy tajnych organizacji istniejących w m. Kołomyi: „Wolność”, „Iżnicz” [?], „POW”, „Elektrownia” oraz „Związek Rezerwistów”¹³.

Nasza organizacja nie miała możliwości rozwinąć swej działalności, ponieważ wszędzie byli konfidenci z NKWD. W naszej organizacji – mówi KALITA – był prowokator, który wydał naszą organizację. Gdyby nas nie aresztowali, to za dwa – trzy dni złapalibyśmy tego prowokatora, ponieważ każdy członek naszej organizacji miał za zadanie śledzić innego.

Z/k KALITA powiedział, że podczas przesłuchania nie opowiedział o wszystkim. Mówił, że on i z/k DALMAN jeździli do m. Lwowa na specjalne kursy, na których przygotowywano organizatorów tajnych organizacji.

Задание организовать контрреволюционную тайную организацию в гор. Коломие, з/к КАЛИТА и ДАЛЬМАН получили от двух офицеров, которые убежали в Румынию.

Один маер (фамилию з/к КАЛИТА мне назвал, но я забыл), который приехал из Румынии в гор. Львов, был арестован со всей своей тайной организацией.

Я еще не рассказал о том, говорит з/к КАЛИТА, что я лично и другие соучастники контрреволюционной тайной организации знали, где находятся спрятанные карабины, револьверы, гранаты, амуниция, фотоаппарат и коротковолненная радиостанция, которую имела наша организация.

При обыске у з/к ДАЛЬМАНА на квартире, в печке, нашли фотокарточки казарм, где расположены части Красной армии, но з/к ДАЛЬМАН им сказал, что эти фотокарточки никакой ценности не представляют, ибо они фотографированы еще перед войной, а в самом деле эти фотокарточки делались членами нашей организации, говорит з/к КАЛИТА, для шпионских целей.

З/к КАЛИТА сказал, что ихняя организация все знала что делалось в тюрьме гор. Коломии, а также само в НКВД, ибо наша организация говорит КАЛИТА, – имела своих членов, работавших с приходом Красной армии в тюрьме и которые в настоящее время работают в магистрате и еще не арестованы.

З/к КАЛИТА сказал, что он сам лично, выработал план нападения на тюрьму вооруженными силами, членов контрреволюционной тайной организации в количестве 50 человек, для того, чтобы освободить находящихся в тюрьме заключенных.

Этот план в исполнение не был приведен, потому говорит з/к КАЛИТА, что наша организация перед этим была арестована.

З/к КАЛИТА сказал, что он знал о взрыве здания в гор. Станиславе и, что организатором этого взрыва, была тайная контрреволюционная организация в гор. Станиславе, а также сказал, что при допросе он не рассказал о связях, какие имела тайная организация в гор. Коломия с тайной организацией гор. Львова.

Имеющаяся в нашем ведении коротковолновая радиостанция – говорит КАЛИТА, помогала нам проводить шпионскую работу и руководить тайной организацией, ибо все собранные нами шпионские материалы мы передавали у Венгрию, а с Венгрии по этой же радиостанции, получали дальнейшие указания.

Наша коротковолненная радиостанция – говорит з/к КАЛИТА – приняла однажды с Венгрии радиограмму, которая предостерегала поляков, которые насмелятся оказывать какую-либо помощь Советской власти, чтобы с приходом Польши они не каялись.

Polecenie zorganizowania tajnej organizacji kontrewolucyjnej w m. Kołomyi KALITA i DALMAN otrzymali od dwóch oficerów, którzy uciekli do Rumunii.

Jeden major (z/k KALITA powiedział mi nazwisko, ale zapomniałem), który przyjechał do m. Lwowa z Rumunii, został aresztowany z całą swą tajną organizacją.

Nie powiedziałem również o tym, mówi z/k KALITA, że ja osobiście oraz inni członkowie tajnej organizacji kontrewolucyjnej wiedzieliśmy gdzie są schowane karabiny, rewolwery, granaty, amunicja, aparaty fotograficzne i radiostacja krótkofalowa, którą posiadała nasza organizacja.

Podczas rewizji w mieszkaniu z/k DALMANA znaleziono w piecu zdjęcia koszar, w których były rozlokowane oddziały Armii Czerwonej. Z/k DALMAN powiedział im, że zdjęcia te nie mają żadnej wartości, ponieważ zostały zrobione jeszcze przed wojną. W rzeczywistości zaś zdjęcia te zrobili członkowie naszej organizacji, mówi z/k KALITA, dla celów szpiegowskich.

Z/k KALITA powiedział, że ich organizacja wiedziała o wszystkim co się działo w więzieniu m. Kołomyi i tak samo w NKWD, ponieważ nasza organizacja – mówi KALITA – miała swych członków, którzy do przyścia Armii Czerwonej pracowali w więzieniu i którzy obecnie pracują w magistracie, a jeszcze nie zostali aresztowani.

Z/k KALITA powiedział, że osobiście opracował plan ataku na więzienie przy pomocy uzbrojonych członków tajnej organizacji kontrewolucyjnej w ilości 50 ludzi, aby w ten sposób uwolnić znajdujących się w więzieniu więźniów.

Plan ten nie został zrealizowany – mówi z/k KALITA – dlatego, że nasza organizacja została wcześniej aresztowana.

Z/k KALITA mówił, że wiedział o wysadzeniu gmachu w m. Stanisławowie i że organizatorem tego wysadzenia była tajna organizacja kontrewolucyjna w m. Stanisławowie. Powiedział również, że w czasie przesłuchania nie mówił o kontaktach, jakie miała tajna organizacja m. Kołomyi z tajną organizacją m. Lwowa.

Posiadana przez nas krótkofalowa radiostacja – mówi KALITA – pomagała nam w pracy szpiegowskiej i w kierowaniu tajną organizacją, ponieważ wszystkie zgromadzone przez nas materiały szpiegowskie przekazywaliśmy na Węgry, a z Węgier przez tę radiostację otrzymywaliśmy dalsze instrukcje.

Nasza krótkofalowa radiostacja – mówi z/k KALITA – pewnego razu przyjęła z Węgier radiogram, w którym przestrzegano Polaków przed okazywaniem jakiegokolwiek pomocy Władzy Sowieckiej, by z przywróceniem Polski nie musieli tego żałować.

Радиостанция также приняла радиограмму с Венгрии о том, что Франция и Чемберлен, обещают в 1940 году, возбудить Польшу еще в большем масштабе, как она была, т.е. от моря до моря.

З/к КАЛИТА говорил, что в гор. Коломие находится очень малое количество Красной армии и что остались только командиры с НКВД, а все остальные поехали на финский фронт, а кто не хотел ехать – говорит заключенный КАЛИТА, тех арестовали и что на сегодняшний день в тюрьме сидят арестованных одиннадцать красноармейцев, которые отказались ехать на финский фронт.

Много красноармейцев убегают в Румынию из-за того, что не хотят ехать на финский фронт.

Финляндия, – говорит з/к КАЛИТА, в настоящее время ведет наступление на СССР и уже заняла по всему фронту 120 километров Советской территории.

Весной этого года вспыхнет большущий вулкан против СССР, – говорит з/к КАЛИТА, и все капиталистические государства, которые на сегодняшний день помогают Финляндии, со всех сторон поведут наступление на СССР.

Польские генералы – СИКОРСКИЙ и ГЕЛЛЕР¹⁴, уже собрали и организовали целую армию с поляков во Франции и скоро поведут ее в наступление против СССР.

Со слов арестованного КАЛИТЫ, мне стало известно, что арестованному ДАЛЬМАНУ известно, где хранится оружие, причем КАЛИТА указал, что ДАЛЬМАН ему рассказал, что оружие закопано во дворе казармы, по ул. Подаревского, гор. Коломия.

Кроме того, КАЛИТА, сидя со мной в камере, выразил мнение создать среди арестованных в тюрьме к-р организацию и спрашивал мнение мое и КОСОВСКОГО, на что мы ему ответили утвердительно, при чем он выработал 12 пунктов программы, часть этих пунктов я помню следующие:

Связаться с троцкистами.

Вести к-р агитацию среди арестованных.

Собирать сведения военного характера и по освобождении передать их в соответствующие места и д.

(АНТОНЕВИЧ)

Radiostacja przyjęła również radiogram z Węgier, w którym mówiło się o tym, że Francja i Chamberlain obiecują w 1940 roku odrodzić Polskę jeszcze większą niż była, tzn. od morza do morza.

Z/k KALITA mówił, że w m. Kołomyi znajduje się bardzo mało Armii Czerwonej, że zostali tylko dowódcy z NKWD, a wszyscy pozostali pojechali na front fiński – ci, którzy nie chcieli jechać – mówi *zakluczonyj* KALITA – zostali aresztowani i dziś siedzi w więzieniu jedenastu czerwonoarmistów, którzy odmówili wyjazdu na front fiński.

Wielu czerwonoarmistów ucieka do Rumunii, ponieważ nie chcą jechać na front fiński.

Finlandia, mówi z/k KALITA, prowadzi obecnie ofensywę przeciwko ZSRS i już zajęła na całym froncie 120 kilometrów sowieckiego terytorium.

Wiosną tego roku, mówi z/k KALITA, wybuchnie ogromny wulkan przeciwko ZSRS i wszystkie państwa kapitalistyczne, które dziś pomagają Finlandii rozpoczną ze wszystkich stron natarcie na ZSRS.

Polscy generałowie – SIKORSKI i HALLER¹⁴ już zebrali i zorganizowali całą armię złożoną z Polaków we Francji i niedługo poprowadzą ją do natarcia na ZSRS.

Ze słów aresztowanego KALITY dowiedziałem się, że aresztowany DALMAN wie, gdzie jest ukryta broń, jednocześnie KALITA zaznaczył, że DALMAN powiedział mu, że broń jest zakopana na podwórzu koszar przy ul. Paderewskiego w m. Kołomyi.

Oprócz tego, KALITA przebywając razem ze mną w celi zastanawiał się nad utworzeniem wśród aresztowanych w więzieniu organizacji k-r i pytał mnie i KOSOWSKIEGO o nasze zdanie, na co odpowiedzieliśmy mu twierdząco, jednocześnie opracował on 12 punktów programu, których część pamiętam, są to:

Nawiązać kontakt z trockistami.

Prowadzić agitację k-r wśród więźniów.

Gromadzić informacje o charakterze wojskowym i po wyzwoleniu przekazać je w odpowiednie miejsca itd.

(ANTONIEWICZ)

Примітки

- а-а Вписано від руки.
- б-б Підкреслено від руки.
- в-в Перекреслено від руки.
- г-г Уривок відзначений від руки вертикальною рисою на полях.
 - а Вписано від руки.
 - б Підкреслено від руки.
 - в виправлено від руки.
 - г Друкарська помилка, повинно бути: 54.
 - а Кругла гербова печатка СРСР з написом довкола: Військовий трибунал [...] Армії.
 - с Помилка, повинно бути: 1940.

¹ Ймовірно син постерункового ПП Владислава Гроновського зі Станіславівського воєводства, згадуваного в „українському списку” під № 781. (*Śladem zbrodni katyńskie*).

² Тхужевський Зенон, нар. 23.3.1917, підхорунжий; в 1939 в 4 пп Легіонів.

³ Ймовірно син Антонія Піскозуба, майора ветеринарної служби з 6 ул. п., вбитого в Харкові в 1940. (*J. Tucholski Mord w Katyniu*, с. 471, натомість немає у „списку сержанта Гайдідея”, там само с. 914–987).

⁴ Мабуть, Католицький союз чоловічої молоді, одна з основних структур Католицької акції, суспільного руху, який діяв в європейських країнах з 1903, і обстоював необхідність відновлення католицького життя в родині і суспільстві. Кардинал Гльонд створив монолітне керівництво організації – Верховний генеральний інститут Католицької акції з місцем перебування в Познані. В 1934 у Львові створено Генеральний інститут Католицької акції греко-католицької церкви. Католицька акція розповсюджувала католицьку пресу, заснувала Католицькі народні університети, організовувала спортивні змагання. Її діяльність припинила війна.

⁵ Правильно: село Березьниця-Нижня Лиського повіту Львівського воєводства.

⁶ Повітове місто Ніско знаходилося у Львівському воєводстві.

⁷ Повинно бути: Єнджезов.

⁸ Повинно бути: Залещики.

⁹ Не з'ясовано, чи йдеться про річницю листопадового повстання, яку відзначають 29 листопада, чи про Свято Незалежності 11 листопада.

¹⁰ Встановлено долю трьох з-поміж п'ятьох засуджених до найвищої міри покарання. Мечислав Каліта вмер у тюрмі перед виконанням вироку. Тадеуш Ляутербах і Мечислав Гроновський були розстріляні 6.9.1940, правдоподібно в коломийській тюрмі.

¹¹ Зенон Тхужевський був амністований, потрапив до АП в СРСР. Як солдат 2 Польського корпусу пройшов бойовий шлях на Італійському фронті в 1944–1945. До Польщі повернувся 8.10.1948. (ААН, ПУР № 682584).

¹² Радомір Бринько був звільнений з коломийської тюрми 13.1.1941. Подальша доля невідома.

¹³ Дані про початок підпілля в Станіславівському воєводстві є нечисленні і фрагментарні. Не викликає сумніву, що дані інформатора з камери, є сумішшю пліток і фактів. Не

Przypisy

- a-a wpisano odręcznie
- b-b podkreślono odręcznie
- c-c skreślono odręcznie
- d-d fragment zaznaczony na marginesie pionową odręczną kreską
 - a wpisano odręcznie
 - b podkreślono odręcznie
 - c poprawiono odręcznie
 - d błąd maszynowy, powinno być: 54
 - e pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: Trybunał Wojenny [...] Armii
 - f błąd, powinno być: 1940

¹ Prawdopodobnie syn post. PP Władysława Gronowskiego z woj. stanisławowskiego, wymienionego na „liście ukraińskiej” pod nr 781. *Śladem zbrodni katyńskiej*.

² Tchórzewski Zenon ur. 23.3.1917, pchor.; w 1939 w 4 pp Leg.

³ Prawdopodobnie syn Antoniego Piskozuba mjr. wet. z 6 p.uł., zamordowanego w Charkowie w 1940. J. Tucholski *Mord w Katyniu*, s. 471, natomiast brak na „liście sierż. Gajdideja”, tamże s. 914–987.

⁴ Zapewne Katolicki Związek Młodzieży Męskiej, jedna z podstawowych struktur Akcji Katolickiej, ruchu społecznego działającego od 1903 w krajach europejskich, postulującego potrzebę odnowy życia katolickiego w rodzinie i społeczeństwie. Kardynał Hlond powołał w Polsce jednolite kierownictwo organizacji – Naczelny Instytut Generalny Akcji Katolickiej z siedzibą w Poznaniu. W 1934 powstał we Lwowie Instytut Generalny Akcji Katolickiej Kościoła Grekokatolickiego. Akcja Katolicka kolportowała prasę katolicką, zakładała Katolickie Uniwersytety Ludowe, organizowała imprezy sportowe. Jej działalność przerwała wojna.

⁵ Właściwie: wieś Bereźnica Niżna w powiecie leskim woj. lwowskie.

⁶ Miasto powiatowe Nisko znajdowało się w woj. lwowskim.

⁷ Powinno być: Jędrzejów.

⁸ Powinno być: Zaleszczyki.

⁹ Nie jest pewne, czy chodzi tu o rocznicę wybuchu powstania listopadowego obchodzoną 29 listopada, czy też o Święto Niepodległości 11 listopada.

¹⁰ Ustalono losy trzech spośród pięciu skazanych na najwyższy wymiar kary. Mieczysław Kalita zmarł w więzieniu przed wykonaniem wyroku. Tadeusz Lauterbach i Mieczysław Gronowski zostali rozstrzelani 6.9.1940, prawdopodobnie w kołomyjskim więzieniu.

¹¹ Zenon Tchórzewski zwolniony na mocy amnestii, trafił do AP w ZSRS. Jako żołnierz 2 Korpusu Polskiego przeszedł szlak bojowy na froncie włoskim w l. 1944–1945. Do Polski powrócił 8.10.1948. AAN, PUR nr 682584.

¹² Radomir Bryńko został zwolniony z kołomyjskiego więzienia 13.1.1941. Dalsze losy nieznane.

¹³ Informacje o początkach konspiracji w stanisławowskim są bardzo nieliczne i fragmentaryczne. Nie ulega wątpliwości, że wiadomości podane przez konfidenta z celi są sumą plotek i prawdziwych faktów. Nie ulega też wątpliwości, że w Kołomyi, tak jak w całym Kraju, od razu po klęsce wrześniowej zaczęły powstawać samorzutnie środowiskowe, rodzinne i towarzyskie grupy konspiracyjne, niezależnie od zawiązywanych tajnych organizacji o profilu wojskowym czy

викликає також сумніву, що в Коломиї, як і в усій Польщі, після вересневої поразки спонтанно поставали локальні, родинні і товариські конспіративні групи, незалежно від заснованих таємних організацій військового або розвідувального профілю. Саме в Коломиї 17.9.1939 маршал Е. Ридз-Сміглий дав майору Е. Галінатові наказ негайно розпочати створення таємної військової організації на зразок колишньої ПОВ. (*Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. 1, с. 2 і 21–24; *Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej*, т. 3, *Armia Krajowa*, с. 42–43 і 161–168; G. Mazur *Pokucie w latach drugiej wojny światowej*, с. 54–59; J. Tucholski *Spadochroniarze*, с. 32–37; J. Węgierski *Lwów...*, с. 11–44).

¹⁴ Галлер Юзеф, генерал-полковник, політичний діяч. Нар. 13.8.1873 в маєтку Юрчиці (Галичина). Діяч національно-визвольного руху у Львові – в скаутизмі і Польових соколиних дружинах. 1914–1918 командир Східного легіону, потім у Польських легіонах, в яких останнім часом командує II Бригадою, а після її переходу через фронт – II Польським корпусом у Росії. Після канівської поразки пробивається до Києва і Москви, де очолює Польську військову комісію. Потім через Мурманськ у липні 1918 їде до Франції, де організує добровільну Польську Армію, 4.10.1918 формально перебирає на себе командування нею і на чолі цієї армії, від кольору мундирів називаної „блакитною” 21.4.1919 повертається до Варшави. 1919–1920: командувач фронтів: Галицького, Південно-Західного, Південного, Поморського, Північно-Східного і Північного, генеральний інспектор Добровільної армії і член Ради оборони держави. Потім генеральний інспектор артилерії і член Військової ради. З 31.7.1926 у відставці, депутат сейму РП, співзасновник і голова Партії праці. З 4.10.1939 у Франції, призначений до дійсної служби, в розпорядженні Головнокомандуючого. Після війни – в Лондоні, де помер 4.6.1960.

wywiadowczym. Warto tutaj również przypomnieć, że właśnie w Kołomyi 17.9.1939 marszałek E. Rydz-Śmigły wydał mjr. E. Galinatowi rozkaz natychmiastowego przystąpienia do utworzenia tajnej organizacji wojskowej na wzór dawnej POW. *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. 1, s. 2, 21–24; *Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej*, t. 3, *Armia Krajowa*, s. 42–43, 161–168; G. Mazur *Pokucie w latach drugiej wojny światowej*, s. 54–59; J. Tucholski *Spadochroniarze*, s. 32–37; J. Węgierski *Lwów...*, s. 11–44.

¹⁴ Haller Józef, gen. broni, mąż stanu. Ur. 13.8.1873 w maj. Jurczyce (Galicja). Działacz niepodległościowy we Lwowie – w skautingu i Polowych Drużynach Sokolich. 1914–1918: dowódca Legionu Wschodniego, potem w Legionach Polskich, w których ostatnio dowodzi II Brygadą, a po jej przejściu przez front – II Korpusem Polskim w Rosji. Po klęsce kaniowskiej przedostaje się do Kijowa i Moskwy, gdzie staje na czele Polskiej Komisji Wojskowej. Następnie przez Murmańsk w lipcu 1918 udaje się do Francji, gdzie organizuje ochotniczą Armię Polską, 4.10.1918 formalnie obejmuje jej dowództwo i na czele tej armii, zwanej od koloru mundurów „błękitną”, 21.4.1919 wraca do Warszawy. 1919–1920: dowódca frontów: Galicyjskiego, Południowo-Zachodniego, Południowego, Pomorskiego, Północno-Wschodniego i Północnego, generalny inspektor Armii Ochotniczej i członek Rady Obrony Państwa. Następnie generalny inspektor artylerii i członek Rady Wojennej. Od 31.7.1926 w stanie spoczynku, poseł na Sejm RP, współtwórca i prezes Stronnictwa Pracy. Od 4.10.1939 we Francji powołany do służby czynnej, w dyspozycji Naczelnego Wodza. Po wojnie osiadł w Londynie, gdzie zmarł 4.6.1960.

№ 2

24.V.1940–27.VI.1941, Львів

**Справа 6 молодих озброєних поляків
звинувачених у підготовці до переходу
угорського кордону**

ДА СБУ (Львів), справа № П-29185

Nr 2

24 V 1940–27 VI 1941 Lwów

**Sprawa 6 młodych Polaków
oskarżonych o przygotowania do przekroczenia
granicy węgierskiej z bronią w ręku**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-29185

НКВД УССР

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

1. Фамилия Гадульский¹
2. Имя и отчество Станислав Феликсович
3. Год и место рождения Родился в 1915 году область (край) район село гор.
Киев
4. Постоянное местожительство (адрес) г. Львов, ул. Богуславского 14
5. Профессия и специальность Морях
6. Последнее место службы и должность или род занятий
 - а) учреждение Предприятие
 - б) должность
 - в) звание
 - г) в систему какого Наркомата, или другого руководящего органа входит учреждение (предприятие)
 - д) если не работает – когда уволен „ ” 19 г.
7. Партийная принадлежность
 - а) в прошлом б/п
 - б) в настоящее время билет №
8. Национальность поляк
9. Гражданство (при отсутствии паспорта, указать какой документ удостоверяет гражданство)
 - а) гражд. (подд.) б/польское
 - б) паспорт № кем выдан
10. Образование (подчеркнуть и указать, что закончил) Высшее, среднее, низшее
Закончил 6 классов гимназии в 1933 в г. Гродно.
11. К какой общественной группе себя причисляет (подчеркнуть) *Рабочих*, служащих, колхозников, единоличников, кустарей, свободных профессий, служителей культа, иждивенцев, прочих.
12. Социальное происхождение (кем были отец и мать) урядник банка
13. Имущественное положение и чем занимался до 1929 года
 - а) имущ. пол.
 - б) занятие учащийся
14. То же до 1917 года
 - а) имущ. полож.
 - б) занятие
15. Служба в царской армии и чин не служил
16. Служба в белой армии (какой) и чин Служил в польской армии с 1934 г. по 1935 рядовым солдатом.
17. Категория воинского учета (запаса) Категория „А”
18. Участие в к-р восстаниях и бандах (когда и где) не участвовал
19. Судимости (состоял ли под судом и следствием, где, когда, за что приговор) не состоял
20. Примыкал ли к антисоветским партиям и организациям (меньшевики, с-р, анархисты, троцкисты, правые, националисты и т.д.) где и когда не примыкал

NKWD USRS

ANKIETA ARESZTOWANEGO

1. Nazwisko Gadulski¹
2. Imię i imię ojca Stanisław s. Feliksa
3. Rok i miejsce urodzenia Urodził się w 1915 roku obwód (kraj) rejon wieś mias[to] Kijów
4. Stałe miejsce zamieszkania (adres) m. Lwów, ul. Bogusławskiego 14
5. Zawód i specjalizacja Marynarz
6. Ostatnie miejsce pracy i funkcja lub rodzaj wykonywanej pracy
 - a) urząd przedsiębiorstwo
 - b) funkcja
 - c) stanowisko
 - d) jakiemu *Narkomatowi* lub innemu kierowniczemu organowi podlega urząd (przedsiębiorstwo)
 - e) jeżeli nie pracuje – kiedy został zwolniony „ ” 19 r.
7. Przynależność partyjna
 - a) w przeszłości b/p
 - b) obecnie legitymacja Nr
8. Narodowość Polak
9. Obywatelstwo (w wypadku braku paszportu podać rodzaj dokumentu, który poświadcza obywatelstwo)
 - a) obyw[atel] (podd[any]) b[yle] polskie
 - b) paszport Nr przez kogo wydany
10. Wykształcenie (podkreślić i podać co ukończył) Wyższe, średnie, podstawowe Ukończył 6 klas gimnazjum w 1933 w m. Grodnie.
11. Do jakiej grupy społecznej zalicza siebie (podkreślić) *Robotników*^a, urzędników, kolchoźników, pracujących indywidualnie, rzemieślników, wolnych zawodów, duchownych, pozostających na utrzymaniu, inne.
12. Pochodzenie społeczne (kim byli ojciec i matka) podoficer policji w banku
13. Status majątkowy i czym zajmował się do 1929 roku
 - a) status majątkowy
 - b) rodzaj zajęcia uczeń
14. To samo do 1917 roku
 - a) status majątkowy
 - b) zajęcie
15. Służba w armii carskiej i stopień nie służył
16. Służba w białej armii (jakiej) i stopień Służył w armii polskiej od 1934 r. do 1935 r. żołnierz szeregowy.
17. Kategoria ewidencji wojskowej (rezerwy) Kategoria „A”
18. Udział w powstaniach k-r i bandach (kiedy i gdzie) nie brał udziału
19. Karalność (czy był sądzony lub w śledztwie, gdzie, kiedy, za co, wyrok) nie był
20. Czy przyłączył się do antysowieckich partii i organizacji (mienszewicy, s[ocjaliści]-r[ewolucjoniści], anarchiści, trockiści, prawicowcy, nacjonalści itd.) gdzie i kiedy nie przynależał

21. Состав семьи (о каждом указывать фамилию, имя, отчество, возраст, место работы и должность, адрес)

отец Феликс, 46 лет, проживает в г. Варшаве

мать Анна Королевна, 44 г., проживает в г. Варшаве

муж —

жена —

дети —

Братья^в (сестры) Ирина Родевич, 20 лет, Кристина, 17 лет, Янина, 10 лет — все проживают в Варшаве

Личная подпись арестованного (—) Гадульский

1. Особые внешние приметы арестованного

2. Кем и когда арестован или откуда прибыл (номер ордера)

25 мая 1940 г. УНКВД Л/О

3. Направлен в Львовскую тюрьму № 2

4. Другие замечания

Должность, звание и фамилия сотрудника, опросившего арестованного и заполнившего анкету Следователь с/ч УНКВД ЛО Сержант госбезопасности

Подпись (—)

„ ” 19 г.

1. Социальная принадлежность

2. Отрасль хозяйства, госаппарата, культуры

3. Управление отдел

4. Политическая окраска

5. Характер преступления

Фамилия и подпись сотрудника

1-го Спецотдела

„ ” 19 г.

21. Skład rodziny (przy każdym podać nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce pracy i funkcję, adres)

ojciec Feliks, lat 46, mieszka w m. Warszawie

matka Anna córka Karola, lat 44, mieszka w Warszawie

mąż -

żona -

dzieci -

bracia^c (siostry) Irena Rodiewicz, lat 20, Krystyna, lat 17, Janina, lat 10 - wszystkie mieszkają w Warszawie

Własnoręczny podpis aresztowanego

(—) Gadulski

1. Zewnętrzne znaki szczególne aresztowanego

2. Przez kogo i kiedy został aresztowany lub skąd przybył (numer nakazu)

25 maja 1940 r. UNKWD L/O

3. Został wysłany do lwowskiego Włężenia Nr 2

4. Inne uwagi

Funkcja, stanowisko i nazwisko pracownika, który przesłuchał aresztowanego i wypełnił ankietę Śledczy j[ednostki] ś[ledczej] UNKWD LO Sierżant Bezpieczeństwa Państw[owego]

Podpis (—)

„ ” 19 r.

1. Pochodzenie społeczne

2. Gałąź gospodarki, aparatu państwowego, kultury

3. Zarząd Oddział

4. Polityczne zabarwienie

5. Rodzaj przestępstwa

Nazwisko i podpis pracownika

1 Oddziału Spec[jalnego]

„ ” 19 r.

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧАЛЬНИК 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КОНОВАЛЕНКО)²

„27” мая 1940 года.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года мая 25 дня. Я, Ст. Опер. Уполн. 2 Отд-ния 3 Отдела УГБ УНКВД ЛО Мл. Лейтенант Госбезопасности ЯКОВЛЕВ рассмотрев материалы следственного дела по обвинению ГАДУЛЬСКОГО Станислава Феликсовича

НАШЕЛ:

Что из'ятые в квартире ГАДУЛЬСКОГО оружие и вещи:

Парабеллум № 9962	1 шт.
Браунинг кал. 7,65	1 ”
Браунинг кал. 6,35	1 ”
Бинокль полевой	1 ”
Компас	1 ”
Чемоданчик	1 ”
Штангель-циркуль	1 ”

подлежит сдаче на хранение в АХО УНКВД, а поэтому

ПОСТАНОВИЛ:

Перечисленное выше оружие и вещи сдать на хранение в АХО УНКВД по Львовской области.

СТ. ОПЕР. УПОЛН. 2 ОТД-НИЯ
3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ
ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ЯКОВЛЕВ)

„СОГЛАСЕН”

ЗАМ. НАЧ.
2 ОТД-НИЯ 3 ОТД. УГБ УНКВД
СЕРЖАНТ
ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (РОЗА)

„ZATWIERDZAM”
NACZELNIK 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KONOWALENKO)²

„27” maja 1940 roku.

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 1940 roku. Ja, St[arszy] Oficer Operacyjny 2 Wydziału 3 Oddziału UGB UNKWD LO Mł[odszy] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] JAKOWLEW po zapoznaniu się z materiałami sprawy śledczej z oskarżenia GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa

STWIERDZIŁEM:

że skonfiskowane w mieszkaniu GADULSKIEGO broń i przedmioty:

Parabellum Nr 9962	1 szt.
Brauning kal. 7,65	1 ”
Brauning kal. 6,35	1 ”
Lornetka polowa	1 ”
Kompas	1 ”
Walizeczka	1 ”
Cyrkiel drążkowy	1 ”

podlegają przekazaniu do ACHO UNKWD na przechowanie i dlatego

POSTANOWIŁEM:

Wymienione powyżej broń i przedmioty przekazać na przechowanie do ACHO UNKWD obwodu lwowskiego.

ST[ARSZY] OFICER OPERACYJNY
2 WYDZIAŁU 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA
PAŃST[WOWEGO] (—) (JAKOWLEW)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

ZAS[TEPCA] NACZE[LNIKA]
2 WYDZIAŁU 3 ODD[ZIAŁU] UGB UNKWD
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA
PAŃST[WOWEGO] (—) (ROZA)

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧАЛЬНИК 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КОНОВАЛЕНКО)

„27” мая 1940 года.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года мая 25 дня. Я, Ст. Опер. Уполн. 2 Отд-ния 3 Отдела УГБ УНКВД ЛО Мл. Лейтенант Госбезопасности ЯКОВЛЕВ рассмотрев материалы следдела по обвинению ГАДУЛЬСКОГО Станислава Феликсовича

НАШЕЛ:

Что изъятые при обыске на квартире ГАДУЛЬСКОГО бумажные денежные знаки б. польской республики в сумме одной тысячи четырехсот сорока трех злотых (1443 зл.) подлежат сдаче на хранение в ФО УНКВД

ПОСТАНОВИЛ :

Сдать указанные выше денежные знаки в сумме 1443 злотых на хранение в ФО УНКВД по Львовской области.

СТ. ОПЕР. УПОЛН. 2 ОТД-НИЯ 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ЯКОВЛЕВ)

„СОГЛАСЕН”

ЗАМ. НАЧ. 2 ОТД-НИЯ 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (РОЗА)

Протокол допроса

обв. Полянского Станислава Станиславовича
от 16/IX-1940 г. Допрос начат в 11¹⁰.

Вопрос: Как Ваша настоящая фамилия, имя и отчество?

Ответ: Моя фамилия Полянский Станислав Станиславович³.

Вопрос: Вы лжете. Следствию известно, что Ваша настоящая фамилия не Полянский. Следствие требует от Вас назвать правильную фамилию и имя отчество?

Ответ: Я расскажу следствию всю правду. Моя фамилия действительно не Полянский, а Жарский Лешек Станиславович.

Вопрос: С какой целью Вы изменили фамилию?

Ответ: В предыдущих моих показаниях я говорил следствию неправду. Теперь я решил рассказать всю правду. Мой отец Жарский Станислав служил судьей во Львовском суде и был арестован орга-

„ZATWIERDZAM”
NACZELNIK 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KONOWALENKO)

„27” maja 1940 roku.

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 1940 roku. Ja, St[arszy] Oficer Operacyjny 2 Wydziału 3 Oddziału UGB UNKWD LO Mł[odszy] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] JAKOWLEW po zapoznaniu się z materiałami sprawy śledczej z oskarżenia GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa

STWIERDZIŁEM:

że skonfiskowane w czasie rewizji w mieszkaniu GADULSKIEGO banknoty b[ylej] republiki polskiej w sumie: jeden tysiąc czterysta czterdzieści trzy złote (1.443 zł.) podlegają przekazaniu do FO UNKWD

POSTANOWIŁEM:

Przekazać wymienione powyżej banknoty w sumie 1443 złotych na przechowanie do FO UNKWD obwodu lwowskiego.

ST[ARSZY] OFICER OPERACYJNY
2 WYDZIAŁU 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA
PAŃST[WOWEGO] (—) (JAKOWLEW)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

ZAS[TĘPCA] NACZE[LNIKA]
2 WYDZIAŁU 3 ODD[ZIAŁU] UGB UNKWD
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA
PAŃST[WOWEGO] (—) (ROZA)

Protokół z przesłuchania

osk[arzonego] Polańskiego Stanisława syna Stanisława.
z 16/IX-1940 r. Przesłuchanie rozpoczęło się o 11¹⁰.

Pytanie: Jakie jest wasze prawdziwe nazwisko, imię i imię ojca?

Odpowiedź: Moje nazwisko Polański Stanisław syn Stanisława³.

Pytanie: Kłamiecie. Śledztwu wiadomo, że wasze prawdziwe nazwisko to nie Polański. Śledztwo żąda, abyście podali swoje prawdziwe nazwisko, imię i imię ojca?

Odpowiedź: Opowiem śledztwu całą prawdę. Moje nazwisko rzeczywiście nie Polański, a Żarski Leszek syn Stanisława.

Pytanie: W jakim celu zmieniliście nazwisko?

Odpowiedź: W poprzednich moich zeznaniach mówiłem w śledztwie nieprawdę. Teraz postanowiłem powiedzieć całą prawdę. Mój ojciec

нами НКВД, после чего моя мать была выселена из г. Львова. В то время когда мою мать выселяли, я находился у моего товарища Гадульского Станислава на квартире по ул. Богуславского № 14. Когда я возвратился домой, я узнал, что моя мать и сестра Анна вывезены, тогда я решил изменить свою фамилию на „Полянский“.

(—) Полянский-Жарский

Так как у меня был только студенческий билет, то я вытер фамилию Жарский и имя Лешек и написал Полянский Станислав.

Вопрос: Ваши товарищи знали о том, что Вы проживаете под чужой фамилией?

Ответ: Да, мои товарищи знали о том, что я проживаю под чужой фамилией.

Вопрос: Значит Вы изменили фамилию потому, что боялись, что Вы также будете вывезены из г. Львова?

Ответ: Да, я боялся, что я буду арестован и поэтому изменил свою фамилию.

Вопрос: С какой целью Вы хотели уйти за кордон?

Ответ: За кордон я и мои товарищи Гадульский⁴, Яворский⁴, Карпинский⁵, Гловацкий⁶ и т.д. (остальных не помню) хотели перейти с целью поступить в польские легионы, созданные во Франции Сикорским.

Вопрос: Каким образом Вы хотели совершить переход госграницы СССР?

Ответ: Госграницу СССР в сторону Венгрии мы хотели перейти вооруженной группой в количестве 8–10 человек.

Вопрос: Где Вы достали оружие?

Ответ: В основном оружие доставал Гадульский, где именно он достал, я не знаю.^а

(—) Полянский-Жарский

Вопрос: Кто являлся руководителем вашей вооруженной группы?

Ответ: Руководителем нашей группы являлся Гадульский, который доставал все необходимое для перехода за кордон.

Вопрос: Следствие располагает данными о том, что Вы состояли членом контрреволюционной организации. Следствие требует от Вас дачу правдивых показаний?

Ответ: Я никогда ни к какой организации не принадлежал и ничего по данному вопросу сказать не могу.

Вопрос: Вы лжете. Следствие располагает данными о том, что Вы подготавливали вооруженный переход за кордон по заданию контрреволюционной организации. Вы намерены говорить правду?

Ответ: Я говорю только правду. Границу мы хотели перейти для того, чтобы поступить в польские легионы.^а Никаких заданий ни от кого мы не получали.

Żarski Stanisław był sędzią w sądzie lwowskim i został aresztowany przez organy NKWD, po czym moja matka została wysiedlona z m. Lwowa. W tym czasie, gdy wysiedlano moją matkę, byłem w mieszkaniu mego kolegi Gadulskiego Stanisława, na ul. Bogusławskiego Nr 14. Gdy wróciłem do domu dowiedziałem się, że moja matka i siostra Anna zostały wywiezione i postanowiłem wtedy zmienić nazwisko na „Polański”.

(—) Polański-Żarski

Ponieważ miałem tylko legitymację studencką, więc stałem nazwisko Żarski i imię Leszek, a napisałem Polański Stanisław.

Pytanie: Czy wasi koledzy wiedzieli o tym, że posługujecie się cudzym nazwiskiem?

Odpowiedź: Tak, moi koledzy wiedzieli o tym, że posługuję się cudzym nazwiskiem.

Pytanie: A więc, zmieniliście nazwisko dlatego, że baliście się, że zostaniecie również wysiedleni z m. Lwowa?

Odpowiedź: Tak, bałem się, że zostanę aresztowany i dlatego zmieniłem swoje nazwisko.

Pytanie: W jakim celu chcieliście uciekać za granicę?

Odpowiedź: Ja i moi koledzy Gadulski, Jaworski⁴, Karpiński⁵, Głowacki⁶ itd. (pozostałych nie pamiętam) chcieliśmy przekroczyć granicę, aby wstąpić do polskich legionów utworzonych we Francji przez Sikorskiego.

Pytanie: W jaki sposób chcieliście przekroczyć granicę państwową ZSRS?

Odpowiedź: Granicę państwową ZSRS na stronę węgierską chcieliśmy przekroczyć jako uzbrojona grupa licząca 8–10 ludzi.

Pytanie: Skąd mieliście broń?

Odpowiedź: ^aBroń głównie dostarczał Gadulski, gdzie ją zdobywał nie wiem.^a

(—) Polański-Żarski

Pytanie: Kto był dowódcą waszej uzbrojonej grupy?

Odpowiedź: Dowódcą naszej grupy był Gadulski, który zdobywał wszystko co było niezbędne do przejścia przez granicę.

Pytanie: Śledztwo rozporządza danymi o tym, że byliście członkiem organizacji kontrewolucyjnej. Śledztwo żąda od was prawdziwych zeznań?

Odpowiedź: Nigdy nie należałem do żadnej organizacji i nic w tej sprawie nie mogę powiedzieć.

Pytanie: Łżecie. Śledztwo rozporządza danymi o tym, że przygotowywaliście zbrojne przekroczenie granicy na polecenie organizacji kontrewolucyjnej. Czy macie zamiar mówić prawdę?

Вопрос: Вы продолжаете лгать. Следствие требует прекратить запирательство и начать дачу правдивых показаний по существу заданного вопроса?

(—) Полянский-Жарский

Ответ: Я еще раз подтверждаю ранее данные мной показания о том, что границу мы хотели перейти с целью поступления в польские легионы. Ни с какой контрреволюционной организацией мы не были связаны и ни от кого заданий не получали.

Вопрос: Следствие располагает данными о том, что на собраниях Вашей контрреволюционной группы Вы занимались антисоветскими разговорами. Следствие требует от Вас дачу правдивых показаний?

Ответ: Никакими антисоветскими разговорами мы не занимались, ибо мы не были враждебно настроены против Советской власти.

Вопрос: Почему же вы хотели уйти за кордон?

Ответ: За границу мы хотели уйти с целью поступления в польские легионы и бороться против немцев. Других целей мы не преследовали.^а

Вопрос: Вы переходили границу когда-либо?

Ответ: Нет, границу я никогда не переходил. На предыдущем допросе я сказал

(—) Полянский-Жарский

неправду о том, что я пришел со стороны Германии, а также, что мои родители проживают в Германии. Теперь я рассказал следствию всю правду. Мои родители все время проживали в г. Львове, но так как отец был арестован, а мать выселена, то я не хотел, чтобы об этом узнали, ибо я боялся ареста, и поэтому я сказал что мои родители проживают в г. Кракове, и что я сам пришел оттуда.

Вопрос: Ваша группа хотела совершить переход за кордон самостоятельно или была связана с другой группой?

Ответ: Наша группа хотела совершить переход за кордон самостоятельно. Правда, я слышал, что Зайдлер говорил Гадульскому о том, что существует группа из нескольких офицеров, которая желает так же перейти границу вместе с нами, но фамилии этих офицеров он не назвал.

Вопрос: С кем еще была связана Ваша группа?

Ответ: Больше ни с кем не была связана наша группа. Мы хотели совершить переход за кордон самостоятельно.

(—) Полянский-Жарский

Вопрос: У кого хранилось Ваше оружие?

Ответ: Наше оружие хранилось в комнате Гадульского, но на ночь оно выносилось на чердак. Хочу также отметить, что 2-3 мая наше оружие было украдено, после чего мы отложили уход за кордон,

Odpowiedź: Mówię tylko prawdę. Granicę chcieliśmy przekroczyć po to, aby wstąpić do polskich legionów^a. Żadnych poleceń od nikogo nie otrzymywaliśmy.

Pytanie: Nadal łżecie. Śledztwo żąda, abyście zaprzestali wypierania się i zaczęli składać prawdziwe zeznania na zadane pytanie?

(—) Polański-Żarski

Odpowiedź: Jeszcze raz potwierdzam złożone przeze mnie wcześniej zeznania o tym, że granicę chcieliśmy przekroczyć, aby wstąpić do polskich legionów. Nie byliśmy związani z żadną kontrewolucyjną organizacją i od nikogo nie otrzymywaliśmy poleceń.

Pytanie: Śledztwo rozporządza danymi o tym, że na zebraniach waszej grupy kontrewolucyjnej prowadziliście antysowieckie rozmowy. Śledztwo żąda od was złożenia prawdziwych zeznań?

Odpowiedź: Żadnych antysowieckich rozmów nie prowadziliśmy, ponieważ nie mieliśmy wrogiego stosunku do władzy sowieckiej.

Pytanie: Dlaczego więc chcieliście pójść za granicę?

Odpowiedź: Za granicę chcieliśmy pójść, aby wstąpić do polskich legionów i walczyć z Niemcami. Innego celu nie mieliśmy.^a

Pytanie: Czy kiedykolwiek przekraczaliście granicę?

Odpowiedź: Nie, nigdy nie przekraczałem granicy. Na poprzednim przesłuchaniu powiedziałem

(—) Polański-Żarski

nieprawdę o tym, że przyszedłem ze strony niemieckiej i że moi rodzice mieszkają w Niemczech. Teraz powiedziałem w śledztwie całą prawdę. Moi rodzice przez cały czas mieszkali w m. Lwowie, ale ponieważ ojciec został aresztowany, a matka wysiedlona, nie chciałem żeby o tym wiadano, gdyż bałem się aresztowania i dlatego powiedziałem, że moi rodzice mieszkają w m. Krakowie i że stamtąd przybyłem.

Pytanie: Czy wasza grupa chciała przekroczyć granicę samodzielnie, czy była związana z inną grupą?

Odpowiedź: Nasza grupa chciała przekroczyć granicę samodzielnie. Wprawdzie słyszałem jak Zajdler mówił Gadulskiemu o tym, że istnieje grupa składająca się z kilku oficerów, która chce również razem z nami przekroczyć granicę, ale nazwisk tych oficerów nie wymienił.

Pytanie: Z kim jeszcze była związana wasza grupa?

Odpowiedź: Nasza grupa nie była związana z nikim więcej. Chcieliśmy przekroczyć granicę samodzielnie.

(—) Polański-Żarski

Pytanie: U kogo była przechowywana wasza broń?

Odpowiedź: Nasza broń była przechowywana w pokoju Gadulskiego, ale na noc wynoszono ją na strych. Chcę również zaznaczyć, że 2–3 ma-

который был назначен на первые числа мая месяца 1940 г. Точно на когда не помню.

Вопрос: После того, как украли оружие, где Вы пытались достать другое?

Ответ: После того, как наше оружие было украдено, мы не старались достать другое оружие, а решили пока остаться в Советском Союзе.

Записано с моих слов верно и мне прочитано.

(—) Полянский-Жарский

Допрос окончен:

Допросил следователь с/ч УНКВД Л/О

сержант Госбезопасности

(—) (Дорфман)

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧ. СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КОЗЛОВ)

„23” IX 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Гор. Львов. 1940 г. „23” с-ноября-е. Я, Следователь следчасти УНКВД по Львовской обл. Сержант Госбезопасности – ДОРФМАН, рассмотрев следдело за № 31291 по обвин. ГАДУЛЬСКОГО С.Ф., ПОЛЯНСКОГО С.С., ЯВОРСКОГО Т.Б., ЗАЙДЛЕРА В.В., КАРПИНСКОГО Б.К. и ГЛОВАЦКОГО Г.Ф. в пр.пр. ст. 56- 17 УК УССР, –

НАШЕЛ:

Что в процессе следствия установлено, что обвиняемые ПОЛЯНСКИЙ С.С. и ЯВОРСКИЙ Т.Б. проживали под вымышленными фамилиями и что настоящая фамилия ПОЛЯНСКОГО С.С. – ЖАРСКИЙ Леслав Станиславович (л.д. ...), а ЯВОРСКОГО Т.Б. – СТРЕЛЕЦКИЙ Тадеуш Брониславович (л.д. ...).

На основании изложенного,

ПОСТАНОВИЛ:

Считать настоящей фамилией ПОЛЯНСКОГО – ЖАРСКИЙ Леслав Станиславович, а ЯВОРСКОГО – СТРЕЛЕЦКИЙ Тадеуш Брониславович

ja broń nasza została skradziona i w związku z tym przełożyli-
śmy termin przekroczenia granicy, który był wyznaczony na pier-
wsze dni maja 1940 r. Dokładnie na kiedy, nie pamiętam.

Pytanie: Po tym jak skradziono broń, gdzie próbowaliście zdobyć inną?

Odpowiedź: Po tym, jak nasza broń została skradziona, nie próbowaliśmy
zdobywać innej broni, postanowiliśmy na razie pozostać
w Związku Sowieckim.

Spisano na podstawie moich słów prawidłowo i zostało mi odczytane.

(—) Polański-Żarski

Przesłuchanie skończone:

Przesłuchał śledczy J[ednostki] Ś[ledczej] UNKWD LO
sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego]

(—) (Dorfman)

„ZATWIERDZAM”

NACZ[ELNIK] JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ]
UNKWD OBW[ODU] LWOWSK[IEGO]
ST[ARSZY] LEJTENANT
BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (KOZŁÓW)

„23” IX 1940 r.

POSTANOWIENIE

Mias[to] Lwów, „23” 8 listopada 1940 r. Ja, Śledczy jednostki śled[czej]
UNKWD obw[odu] lwowskiego Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego]
DORFMAN po zapoznaniu się ze sprawą śledczą Nr 31291 z osk[arżenia]
GADULSKIEGO S.F., POLAŃSKIEGO S.S., JAWORSKIEGO T.B., ZAJD-
LERA W.W., KARPIŃSKIEGO B.K. i GŁOWACKIEGO H.F. o prz[estęp-
stwa] z art. 56-17 KK USRS –

STWIERDZIŁEM:

Że w trakcie śledztwa ustalono, iż oskarżeni POLAŃSKI S.S. i JAWOR-
SKI T.B. mieszkali pod fałszywymi nazwiskami i że prawdziwe nazwisko
POLAŃSKIEGO S.S. – ŻARSKI Lesław syn Stanisława (k.s. ...), a JA-
WORSKIEGO T.B. – STRZELECKI Tadeusz syn Bronisława (k.s. ...).

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

Za prawdziwe nazwisko POLAŃSKIEGO przyjąć ŻARSKI Lesław syn
Stanisława, a JAWORSKIEGO – STRZELECKI Tadeusz syn Bronisława

и впредь именовать ЖАРСКОГО Л.С. — „он-же ПОЛЯНСКИЙ С.С.“,
а СТРЕЛЕЦКОГО Т.Б. — „он-же ЯВОРСКИЙ Т.Б.“.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ДОРФМАН)

„Присоединяюсь“
СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ГУДКОВ)

„УТВЕРЖДАЮ“
НАЧ. СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КОЗЛОВ)

„23” IX 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(о выделении дела в отд. производство)

Гор. Львов. „23” с-ноября-с 1940 г. Я, Следователь следчасти УНКВД по Львовской области Сержант Госбезопасности — ДОРФМАН, рассмотрев следдело № 31291 по обвинению ГАДУЛЬСКОГО С.Ф., ЖАРСКОГО Л.С., он-же ПОЛЯНСКИЙ С.С., СТРЕЛЕЦКИЙ Ц.Б., он-же ЯВОРСКИЙ Ц.Б., ЗАЙДЛЕРА В.В.⁷, КАРПИНСКОГО Б.К., ГЛОВАЦКОГО Г.Ф., СОКУЛЬСКОЙ Янины, РУДНИЦКОГО Эдварда, КРАШЕВСКОГО Станислава, и др.

НАШЕЛ:

Что СОКУЛЬСКАЯ Янина, РУДНИЦКИЙ Эдвард, КРАШЕВСКИЙ Станислав и др. проходят по делу как участники контрреволюционной повстанческой организации.

На основании этого,

ПОСТАНОВИЛ:

Дело по обвинению СОКУЛЬСКОЙ Янины, РУДНИЦКОГО Эдварда, КРАШЕВСКОГО Станислава и др. выделить в отдельное следственное производство и зарегистрировать следдело в 1-м Спецотделе УНКВД.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ДОРФМАН)

„Присоединяюсь“
СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ГУДКОВ)

i na przyszłość nazywać ŻARSKIEGO L.S. – „*on-że* POLAŃSKI S.S.”,
a STRZELECKIEGO T.B. – „*on-że* JAWORSKI T.B.”.

ŚLEDCZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (DORFMAN)

„Przyłączam się”

ST[ARSZY] ŚLEDCZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
STARSZY LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GUDKOW)

„ZATWIERDZAM”
NACZ[ELNIK] JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ]
UNKWD OBW[ODU] LWOWSK[IEGO]
ST[ARSZY] LEJTENANT
BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KOZŁOW)

„23” IX 1940 r.

POSTANOWIENIE
(o wydzieleniu akt do odrębnego dochodzenia)

Mias[to] Lwów, „23” 8-listopada-8 1940 r. Ja, Śledczy jednostki śled[czej] UNKWD obwodu lwowskiego Sierżant Bezpieczeństwa Państw[owego] DORFMAN po zapoznaniu się ze sprawą śledczą Nr 31291 z oskarżenia GADULSKIEGO S.F., ŻARSKIEGO L.S. *on-że* POLAŃSKI S.S., STRZELECKIEGO T.B. *on-że* JAWORSKI T.B., ZAJDLERA W.W.⁷, KARPIŃSKIEGO B.K., GŁOWACKIEGO H.F, SOKULSKIEJ Janiny, RUDNICKIEGO Edwarda, KRASZEWSKIEGO Stanisława i in[nych]

STWIERDZIŁEM:

Że SOKULSKA Janina, RUDNICKI Edward, KRASZEWSKI Stanisław i in[ni] występują w sprawie jako członkowie kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

Akta dotyczące oskarżenia SOKULSKIEJ Janiny, RUDNICKIEGO Edwarda, KRASZEWSKIEGO Stanisława i in[nych] wyodrębnić w oddzielną sprawę śledczą i zarejestrować w I Oddziale Specjalnym UNKWD.

ŚLEDCZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (DORFMAN)

„Przyłączam się”

ST[ARSZY] ŚLEDCZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
MŁODSZY[?] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GUDKOW)

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. УНКВД ПО Л/О
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МИХАЙЛОВ)

По след. делу № 31291

„2” XII 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по обвинению:

1. ГАДУЛЬСКОГО Станислава Феликсовича,
 2. ПОЛЯНСКОГО Станислава Станиславовича,
он-же ЖАРСКИЙ Леслав Станиславович,
 3. ЯВОРСКОГО Тадеуша Брониславовича,
он-же СТРЕЛЕЦКИЙ Тадеуш ^дБрониславович^д,
 4. ЗАЙДЛЕРА Владислава Владиславовича,
 5. КАРПИНСКОГО Богдана Казимировича,
 6. ГЛОВАЦКОГО Генриха Францовича
- в пр.пр. пред. ст. 56-17 УК УССР

В УНКВД по Львовской области поступили материалы о том, что группа лиц в составе: ГАДУЛЬСКОГО С.Ф., ПОЛЯНСКОГО С.С., ЯВОРСКОГО Т.Б., он-же СТРЕЛЕЦКИЙ, ЗАЙДЛЕРА В.В., КАРПИНСКОГО Б.К. и ГЛОВАЦКОГО Г.Ф. — являются участниками контрреволюционной вооруженной группы, подготовлявшей вооруженный переход гос. границы из СССР на сторону сопредельного иностранного государства.

На основании этих данных 23-го мая 1940 года были арестованы: ГАДУЛЬСКИЙ С.Ф., ПОЛЯНСКИЙ С.С., ЯВОРСКИЙ Т.Б., ЗАЙДЛЕР В.В., КАРПИНСКИЙ Б.К. и ГЛОВАЦКИЙ Г.Ф.

Произведенным по делу следствием установлено, что ГАДУЛЬСКИЙ Станислав Феликсович будучи недоволен установившейся Советской властью на территории б. Западной Украины, стал на путь собирания антисоветски настроенных элементов, с целью организации их и перехода вооруженным путем гос. границы из СССР на сторону иностранного государства, для поступления в польские легионы, существующие в иностранных государствах.

Для осуществления своих преступных намерений, ГАДУЛЬСКИМ был разработан план вооруженного перехода гос. границы и завербованы в вооруженную группу следующие лица:

1. КАРПИНСКИЙ Богдан
2. СТРЕЛЕЦКИЙ Тадеуш, он-же ЯВОРСКИЙ
3. ЗАЙДЛЕР Владислав
4. БОЦУРА Лех (проходит по другому делу)^в
5. ДАНИЛЕВИЧ Францишек (находится на нелегальном положении)

„ZATWIERDZAM”
ZAST[ĘPCA] NACZ[ELNIKA] UNKWD LO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (MICHAJŁOW)
„2” XII 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

z oskarżenia:

1. GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa,
2. POLAŃSKIEGO Stanisława syna Stanisława
on-że ŻARSKI Lesław syn Stanisława,
3. JAWORSKIEGO Tadeusza syna Bronisława
on-że STRZELECKI Tadeusz syn ^eBronisława^e,
4. ZAJDLERA Władysława syna Władysława,
5. KARPIŃSKIEGO Bogdana syna Kazimierza,
6. GŁOWACKIEGO Henryka syna Franciszka
o prz[estępstwa] przewidziane art. 56-17 KK USRS

Do UNKWD obwodu lwowskiego wpłynęły materiały o tym, że grupa osób w składzie: GADULSKI S.F., POLAŃSKI S.S., JAWORSKI T.B. *on-że* STRZELECKI, ZAJDLER W.W., KARPIŃSKI B.K. i GŁOWACKI H.F. są członkami kontrrewolucyjnej grupy zbrojnej, która przygotowywała przekroczenie granicy państwowej ZSRS na terytorium ościennego obcego państwa z bronią w rękę.

Na podstawie powyższych danych 23 maja 1940 roku zostali aresztowani: GADULSKI S.F., POLAŃSKI S.S., JAWORSKI T.B., ZAJDLER W.W., KARPIŃSKI B.K. i GŁOWACKI H.F.

Przeprowadzone w sprawie śledztwo ustaliło, że GADULSKI Stanisław syn Feliksa będąc niezadowolonym z ustanowienia Władzy Sowieckiej na terytorium b[yłej] Zachodniej Ukrainy rozpoczął gromadzenie antysowiecko nastawionych elementów w celu zorganizowania przekroczenia z bronią w rękę granicy państw[owej] ZSRS na terytorium obcego państwa, by wstąpić do polskich legionów istniejących w obcych państwach.

Ażeby zrealizować swe przestępcze zamiary GADULSKI opracował plan przekroczenia z bronią w rękę granicy państw[owej] i zwerbował do zbrojnej grupy następujące osoby:

1. KARPIŃSKI Bogdan
2. STRZELECKI Tadeusz *on-że* JAWORSKI
3. ZAJDLER Władysław
4. BOCURA Lech (występuje w innej sprawie)⁸
5. DANILEWICZ Franciszek (przebywa na nielegalnej stopie)

6. ТИЖУК Михаил (находится на нелегальном положении)
 7. ПОЛЯНСКИЙ Станислав
 8. ГЛОВАЦКИЙ Генрих
 9. БОЖЕЛИК Тадеуш (находится на нелегальном положении).
- (лист дела 16, 17, 21, 22).

Для совершения вооруженного перехода гос. границы ГАДУЛЬСКИМ и его соучастниками было приобретено оружие в количестве 9 пистолетов разных систем, 260 шт. боевых патронов к ним и 6 гранат (лист дела № 23).

„Один маузер у меня был »ФН« – пистолет принес ГЛОВАЦКИЙ, »ШТАЕР« принес КАРПИНСКИЙ, »Парабелюм« – принес БОЦУРА, один пистолет я купил у знакомого ЗАЙДЛЕРА, – фамилию я не знаю, его хорошо знает ЗАЙДЛЕР, ЗАЙДЛЕР принес пистолет »Вис«, 2 пистолета я купил у одного моего знакомого, фамилию я его не помню, но проживает он по ул. Галицкой и пл. Бернардинского 1-й этаж. В настоящее время он находится в Германии. Еще был у нас один пистолет, который принес знакомый ТИЖУКА – КРАЛЬ Чеслав, где он проживает я не знаю, его хорошо знает ТИЖУК (л.д. 22–23).”

(Выписка из показаний ГАДУЛЬСКОГО).

Приобретенное оружие хранилось на квартире у ГАДУЛЬСКОГО по ул. Богуславской № 14. Во время ареста ГАДУЛЬСКОГО, у него было изъято один „Парабелюм”, браунинг калибр 7,65 мм, браунинг калибр 6,35 мм (л.д. 10, 11, 12), остальное оружие 7-го мая 1940 года было обнаружено дворником дома № 14 по ул. Богуславской АНТОНОВЫМ Я.М. и сдано в РК милицию (л.д. 19–20).

Произведенным по делу следствием установлено:

1. Что участниками контрреволюционной вооруженной группы являлись следующие лица:

ПОЛЯНСКИЙ Станислав Станиславович, правильно фамилия которого ЖАРСКИЙ Леслав Станиславович (л.д. 55), который узнав от ГАДУЛЬСКОГО об организации контрреволюционной группы, охотно вошел в нее (л.д. 65).

ЯВОРСКИЙ Тадеуш Станиславович, он-же СТРЕЛЕЦКИЙ по поручению контрреволюционной группы ездил в гор. Луцк договариваться со своим знакомым КРИЯК – шофер ОблЗУ по вопросу переброски на автомашине вооруженной группы к границе. Там же в Луцке ЯВОРСКИМ были завербованы в контрреволюционную группу шофера КРИЯК, СТАШКЕВИЧ – шофер Обкома Партии, ШЕЙТЕРУК – шофер прокуратуры (л.д. 83).

6. TIŻUK Michaił (przebywa na nielegalnej stopie)
 7. POLAŃSKI Stanisław
 8. GŁOWACKI Henryk
 9. BOŻELIK Tadeusz (przebywa na nielegalnej stopie)
- (karta sprawy 16, 17, 21, 22).

W celu przekroczenia granicy państ[wowej] z bronią w rękę GADULSKI i jego współtowarzysze zdobyli broń w ilości 9 pistoletów różnych typów, do nich 260 szt. bojowych naboji i 6 granatów (karta sprawy Nr 23).

„Miałem jeden mauzer »FN« – pistolet przyniósł GŁOWACKI, »SZTAJERA« przyniósł KAPIŃSKI, »Parabellum« przyniósł BOCURA, jeden pistolet kupiłem od znajomego ZAJDLERA, nazwiska nie znam, zna je dobrze ZAJDLER, ZAJDLER przyniósł pistolet »Wis«, 2 pistolety kupiłem od jednego mojego znajomego, nazwiska nie pamiętam, ale mieszka on na [rogu] ul. Halickiej i pl[acu] Bernardyńskiego na parterze. Obecnie przebywa w Niemczech. Mieliśmy jeszcze jeden pistolet, który przyniósł znajomy TIŻUKA – KRAL Czesław, gdzie mieszka nie wiem, zna go dobrze TIŻUK (k.s. 22–23)”.

(Wyciąg z zeznań GADULSKIEGO).

Zdobyta broń była przechowywana w mieszkaniu GADULSKIEGO przy ul. Bogusławskiego Nr 14. Podczas aresztowania GADULSKIEGO skonfiskowano u niego jedno „Parabellum”, brauning kaliber 7,65 mm, brauning kaliber 6, 35 mm (k.s. 10, 11, 12), pozostałą broń 7 maja 1940 roku znalazł dozorca domu Nr 14 przy ul. Bogusławskiego, ANTONOW J.M. i została oddana RK Milicji (k.s. 19–20).

Przeprowadzone w sprawie śledztwo ustaliło:

1. Że członkami kontrrewolucyjnej uzbrojonej grupy były następujące osoby:

POLAŃSKI Stanisław syn Stanisława, którego prawdziwe nazwisko [brzmi] ŻARSKI Lesław syn Stanisława (k.s. 55), a który dowiedziawszy się od GADULSKIEGO o tworzeniu grupy kontrrewolucyjnej chętnie się do niej dołączył (k.s. 65).

JAWORSKI Tadeusz syn Stanisława *on-że* STRZELECKI, na polecenie grupy kontrrewolucyjnej jeździł do mias[ta] Łucka, by dogadać się ze swym znajomym KRIJAKIEM – kierowcą *ObizU* w sprawie przetrzucenia uzbrojonej grupy samochodem do granicy. Tam, w Łucku, JAWORSKI zwerbował do grupy kontrrewolucyjnej kierowcę KRIJAKA, STASZKIEWICZA – kierowcę *Obkomu* Partii, SZEJTERUKA – kierowcę prokuratury (k.s. 83).

ZAJDLER Władysław syn Władysława, którego w końcu marca 1940 roku zwerbował do uzbrojonej grupy kontrrewolucyjnej GADULSKI (k.s. 25).

ЗАЙДЛЕР Владислав Владиславович, который в конце марта 1940 года был завербован в контрреволюционную вооруженную группу ГАДУЛЬСКИМ (л.д. 25).

ЗАЙДЛЕР по вопросу перехода гос. границы показал: „Границу мы хотели перейти в районе Долины...⁹ до границы мы должны были доехать на санитарной автомашине, для этого мы втянули в нашу группу шофера ЗАГУРСКОГО (л.д. 130, 131).

КАРПИНСКИЙ Богдан Казимирович, завербован в контрреволюционную группу ГАДУЛЬСКИМ (л.д. 21 и 146).

ГЛОВАЦКИЙ Генрих Францович, также был завербован в контрреволюционную вооруженную группу ГАДУЛЬСКИМ (л.д. 21), который на очной ставке с ГАДУЛЬСКИМ заявил: „Мы действительно подготовляли вооруженный переход через границу, с целью вступления в польские легионы для борьбы за восстановление польского государства” (л.д. 177).

Произведенным по делу следствием, также установлено, что вооруженная группа во главе с ГАДУЛЬСКИМ Станиславом Феликсовичем, имела связь с другой вооруженной группой офицеров б. польской армии, от которой рассчитывала получить большое количество гранат для совершения вооруженного перехода государственной границы СССР на сторону Венгрии (л.д. 127, 128).

На основании вышеизложенного ОБВИНЯЮТСЯ

1. ГАДУЛЬСКИЙ Станислав Феликсович, 1915 г. рожд., урож. гор. Киева, поляк, б. польского подданства, со средним образованием, б/п, служил в б. польской армии с 1934 по 1936 год рядовым, не судим. До ареста проживал в гор. Львове, без определенных занятий

в том, что он:

являлся организатором и руководителем контр. революционной вооруженной группы, ставившей своей целью совершение нелегального вооруженного перехода государственной границы СССР на территорию Венгрии, для вступления в польские легионы, т.е. в пр.пр. пред. ст. 56-17 УК УССР.

Виновным себя признал (л.д. 33^б), а также изобличается очными ставками (л.д. 36–37, 38, 39^б).

2. ПОЛЯНСКИЙ Станислав Станиславович, он-же ЖАРСКИЙ Леслав Станиславович, 1920 г. рожд., урож. гор. Львова, поляк, б. польского подданства, образование незаконченное высшее, б/п, в армии не служил, не судился, до ареста был студентом

в том, что он:

являлся участником контрреволюционно-вооруженной группы, подготовившей вооруженный переход государственной границы из СССР на

ZAJDLER w sprawie przekroczenia granicy państw[owej] zeznał: „Granice chcieliśmy przekroczyć w rejonie Doliny⁹ ... do granicy mieliśmy dojechać samochodem sanitarnym, w tym celu wciągnęliśmy do naszej grupy kierowcę ZAGÓRSKIEGO” (k.s. 130, 131).

KARPIŃSKI Bogdan syn Kazimierza został zwerbowany do grupy kontrrewolucyjnej przez GADULSKIEGO (k.s. 21 i 146).

GŁOWACKI Henryk syn Franciszka również został zwerbowany do uzbrojonej kontrrewolucyjnej grupy przez GADULSKIEGO (k.s. 21). [GŁOWACKI] podczas konfrontacji z GADULSKIM powiedział: „Rzeczywiście przygotowaliśmy przekroczenie granicy z bronią w ręku, aby wstąpić do polskich legionów i walczyć o przywrócenie państwa polskiego” (k.s. 177).

Przeprowadzone w sprawie śledztwo ustaliło również, że uzbrojona grupa z GADULSKIM Stanisławem synem Feliksa na czele miała kontakt z inną uzbrojoną grupą oficerów b[ylej] armii polskiej, od której miała zamiar otrzymać większą ilość granatów, aby dokonać przekroczenia granicy państwowej ZSRS na terytorium Węgier z bronią w ręku (k.s. 127, 128).

Na podstawie powyższego OSKARŻA SIĘ:

1. GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa, ur. w 1915 r. w mieś[cie] Kijowie, Polaka, b[ylego] polskiego poddaństwa, wykształcenie średnie, b/p, służył w b[ylej] armii polskiej od 1934 do 1936 roku jako szeregowy, nie karanego, do aresztowania mieszkał w mieś[cie] Lwowie, bez określonego zajęcia

o to, że:

był organizatorem i kierownikiem kontr. grupy zbrojnej, która postawiła przed sobą cel nielegalnego z bronią w ręku przejścia przez granicę państwową ZSRS na terytorium Węgier, aby wstąpić do polskich legionów, to znaczy o prz[estępstwa] przew[izdane] art. 56-17 KK USRS.

Do winy się przyznał. (k.s. 33^b) (a także został zdemaskowany podczas konfrontacji) (k.s. ^b36-37, 38-39^b).

2. POLAŃSKIEGO Stanisława syna Stanisława, *on-że* ŻARSKI Lesław syn Stanisława, ur. w 1920 r. w mieś[cie] Lwowie, Polaka, b[ylego] polskiego poddaństwa, wykształcenie niepełne wyższe, b/p, w armii nie służył, nie karanego, do aresztowania był studentem

o to, że:

był członkiem kontrrewolucyjnej grupy zbrojnej, która przygotowywała przekroczenie z bronią w ręku granicy państwowej ZSRS na terytorium ościennego państwa obcego, to znaczy o prz[estępstwa] przew[izdane] art. 56-17 KK USRS.

территорию сопредельного иностранного государства, т.е. в пр.пр. пред. ст. 56-17 УК УССР.

3. ЯВОРСКИЙ Тадеуш Брониславович, он-же СТРЕЛЕЦКИЙ, 1919 г. рожд., урож. г. Креминец Волынской области, поляк, б. польского подданства, образование незаконченное высшее, не судился, до ареста проживал в гор. Львове

в том, что он:

являлся участником контрреволюционной вооруженной группы, подготавливавшей вооруженный переход гос. границы из СССР на территорию сопредельного иностранного государства. Кроме того, занимался вербовкой людей для перехода за кордон, т.е. в пр. пред. ст. 56-17 УК УССР.

4. ЗАЙДЛЕР Владислав Владиславович, 1919 г. рожд., урож. г. Каменширск Волынской области, поляк, б. польского подданства, образование незаконченное высшее, в армии не служил, не судился, до ареста проживал в гор. Львове

в том, что он:

являлся участником контрреволюционной вооруженной группы, подготавливавшей вооруженный переход гос. границы из СССР в сторону сопредельного иностранного государства, т.е. в пр. пред. ст. 56-17 УК УССР.

5. КАРПИНСКИЙ Богдан Казимирович, 1918 г. рожд., урож. г. Шепетовки, поляк, б. польского подданства, со средним образованием, б/п, с 1938 по 1939 г. был в б. польской армии – учился в школе подхорунжих, не судился, до ареста проживал в гор. Львове, без определенных занятий

в том, что он:

являлся участником контрреволюционной вооруженной группы, подготавливавшей вооруженный переход гос. границы из СССР на сторону сопредельного иностранного государства, т.е. в пр. пред. ст. 56-17 УК УССР.

6. ГЛОВАЦКИЙ Генрих Францович, 1919 г. рожд., урож. г. Давыдгородок Пинской области БССР, поляк, б. польского подданства, со средним образованием, с 1938 г. по 1939 г. служил в б. польской армии подхорунжим авио-части, не судился, до ареста проживал в гор. Львове, без определенных занятий

в том, что он:

являлся участником контрреволюционной вооруженной группы, подготавливавшей вооруженный переход гос. границы из СССР на территорию сопредельного иностранного государства, т.е. в пр. пред. ст. 56-17 УК УССР.

Все обвиняемые виновными себя признали полностью. Считаю следствие по делу законченным, руководствуясь ст. 204 УПК УССР

3. JAWORSKIEGO Tadeusza syna Bronisława, *on-że* STRZELECKI, ur. w 1919 r. w mieś[cie] Krzemieńcu obwodu wołyńskiego, Polaka, b[yłego] polskiego poddaństwa, wykształcenie niepełne wyższe, nie karanego, do aresztowania mieszkał w mieś[cie] Lwowie

o to, że:

był członkiem kontrrewolucyjnej grupy zbrojnej, która przygotowywała przekroczenie z bronią w rękę granicy państw[wowej] ZSRS na terytorium ościennego państwa obcego. Oprócz tego prowadził werbunek ludzi do przejścia za kordon, to znaczy o prz[estępstwa] przew[idziane] art. 56-17 KK USRS.

4. ZAJDLERA Władysława syna Władysława, ur. w 1919 r. w mieś[cie] Kamień Koszyrski obwodu wołyńskiego, Polaka, b[yłego] polskiego poddaństwa, wykształcenie niepełne wyższe, w armii nie służył, nie karanego, do aresztowania zamieszkałego w mieś[cie] Lwowie

o to, że:

był członkiem kontrrewolucyjnej grupy zbrojnej, która przygotowywała przekroczenie z bronią w rękę granicy państw[wowej] z ZSRS na terytorium ościennego państwa obcego, to znaczy o prz[estępstwo] przew[idziane] art. 56-17 KK USRS.

5. KARPIŃSKIEGO Bogdana syna Kazimierza, ur. w 1918 r. w mieś[cie] Szepietówce, Polaka, b[yłego] polskiego poddaństwa, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, od 1938 do 1939 r. był w b[yłej] armii polskiej, uczył się w szkole podchorążych, nie karanego, do aresztowania zamieszkałego w mieś[cie] Lwowie, bez określonego zajęcia

o to, że:

był członkiem kontrrewolucyjnej grupy zbrojnej, która przygotowywała przekroczenie z bronią w rękę granicy państw[wowej] ZSRS na terytorium ościennego państwa obcego, to znaczy o prz[estępstwo] przew[idziane] art. 56-17 KK USRS.

6. GŁOWACKIEGO Henryka syna Franciszka, ur. w 1919 r. w mieś[cie] Dawidgródek obwodu pińskiego, BSRS, Polaka, b[yłego] polskiego poddaństwa, wykształcenie średnie, od 1938 do 1939 r. służył w b[yłej] armii polskiej jako podchorąży w jednostce lotniczej, nie karanego, do aresztowania zamieszkałego w mieś[cie] Lwowie, bez określonego zajęcia

o to, że:

był członkiem kontrrewolucyjnej grupy zbrojnej, która przygotowywała przekroczenie z bronią w rękę granicy państw[wowej] z ZSRS na terytorium ościennego państwa obcego, to znaczy o prz[estępstwo] przew[idziane] art. 56-17 KK USRS.

Wszyscy oskarżeni przyznali się w pełni do winy. Uważam śledztwo w sprawie za zakończone, zgodnie z art. 204 KPK USRS

ПОЛАГАЛ-БЫ:

След. дело за № 31291 по обвинению ГАДУНСКОГО С.Ф., ПОЛЯНСКОГО С.С., он-же ЖАРСКИЙ Л.С., ЯВОРСКОГО Т.Б., он-же СТРЕЛЕЦКИЙ, КАРПИНСКОГО Б.К. и ГЛОВАЦКОГО Г.Ф. – направить прокурору Львовской области для направления по подсудности.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД Л/О
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ДОРФМАН)

„ПРИСОЕДИНЯЮСЬ”
СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (БУТКОВ)

„СОГЛАСЕН”
НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД Л/О
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (КОЗЛОВ)

СПРАВКА: 1. Обвиняемые:
ГАДУЛЬСКИЙ Станислав Феликсович,
ПОЛЯНСКИЙ Станислав Станиславович, он-же ЖАРСКИЙ
Леслав Станиславович,
ЯВОРСКИЙ Тадеуш Брониславович, он-же СТРЕЛЕЦКИЙ,
ЗАЙДЛЕР Владислав Владиславович,
КАРПИНСКИЙ Богдан Казимирович,
ГЛОВАЦКИЙ Генрих Францович –
содержатся в тюрьме № 2 УНКВД по Львовской области.
2. Документы обвиняемых приобщены к след. делу.
3. Вещдоки по делу (оружие) сданы в склад АХО УНКВД.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ПО Л/О
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ДОРФМАН)

UWAŻAŁBYM:

Sprawę śled[czą] o Nr 31291 z oskarżenia GADULSKIEGO S.F., POLAŃSKIEGO S.S. *on-że* ŻARSKI L.S., JAWORSKIEGO T.B. *on-że* STRZELECKI, KARPIŃSKIEGO B.K. i GŁOWACKIEGO H.F. przekazać prokuratorowi obwodu lwowskiego, aby skierował na drogę sądową.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
S IERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (DORFMAN)

„PRZYŁĄCZAM SIĘ”

ST[ARSZY] ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD
MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (BUTKOW)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
ST[ARSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KOZŁOW)

INFORMACJA 1. Oskarżeni:

GADULSKI Stanisław syn Feliksa,
POLAŃSKI Stanisław syn Stanisława *on-że* ŻARSKI
Lesław syn Stanisława,
JAWORSKI Tadeusz syn Bronisława *on-że* STRZELECKI,
ZAJDLER Władysław syn Władysława,
KARPIŃSKI Bogdan syn Kazimierza,
GŁOWACKI Henryk syn Franciszka –
są trzymani w Więzieniu Nr 2 UNKWD obwodu lwowskiego.
2. Dokumenty oskarżonych są dołączone do akt śled[czych].
3. Dowody rzeczowe w sprawie (broń) oddano do magazynu
ACHO UNKWD.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD L/O
S IERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (DORFMAN)

**СПИСОК
АРЕСТОВАННИХ, ПОДЛЕЖАЩИХ ВИЗОВУ
НА СУДЕБНЕ ЗАСЕДАННЯ**

1. ГАДУЛЬСКИЙ Станислав Феликсович, содержится в тюрьме № 2 Львов.
2. ПОЛЯНСКИЙ Станислав Станиславович, он-же ЖАРСКИЙ Леслав Станиславович, содержится в тюрьме № 2^с гор. Львов.
3. ЯВОРСКИЙ Тадеуш Брониславович, он-же СТРЕЛЕЦКИЙ, содержится в тюрьме № 2 гор. Львов.
4. ЗАЙДЛЕР Владислав Владиславович, содержится в тюрьме № 2^с гор. Львов.
5. КАРПИНСКИЙ Богдан Казимирович, содержится в тюрьме № 2^с гор. Львов.
6. ГЛОВАЦКИЙ Генрих Францович, содержится в тюрьме № 2^с г. Львов.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД Л/О
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ДОРФМАН)

Справа № 161
1941 р.

КОПИЯ.

**ВИРОК КРИМІНАЛЬНИЙ
ІМ'ЯМ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

1941 року Березня 24 дня Львівський Обласний Суд в м. Львові в складі:

Головуючого – члена облсуду т. Сенчика,
Народних засідателів т.т. Кшановської та Сергеева,
з секретарем т. Талерінг,
з участю прокурора т. Чащиної
та адвоката т. т. Штернберг, Гарфункель, Фрід

розглянув у закритому судовому засіданні справу про обв-ня:

1. ГАДУЛЬСЬКОГО Станіслава Феліксовича, 1915 року народження, родом м. Київ, проживав м. Львів вул. Богуславського № 14, по соц-стану син чиновника, без певної роботи, позапартійного, по

**WYKAZ
ARESZTOWANYCH, KTÓRZY MAJĄ BYĆ WEZWANI
NA POSIEDZENIE SĄDOWE**

1. GADULSKI Stanisław syn Feliksa znajduje się w Więzieniu Nr 2 – Lwów.
2. POLAŃSKI Stanisław syn Stanisława *on-że* ŻARSKI Lesław syn Stanisława znajduje się w Więzieniu Nr 2^f – mias[to] Lwów.
3. JAWORSKI Tadeusz syn Bronisława *on-że* STRZELECKI znajduje się w Więzieniu Nr 2 – mias[to] Lwów.
4. ZAJDLER Władysław syn Władysława znajduje się w Więzieniu Nr 2^f – mias[to] Lwów.
5. KARPIŃSKI Bogdan syn Kazimierza znajduje się w Więzieniu Nr 2^f – mias[to] Lwów.
6. GŁOWACKI Henryk syn Franciszka znajduje się w Więzieniu Nr 2^f – m. Lwów.

ŚLEDZCY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD L/O
SIERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (DORFMAN)

Sprawa Nr 161
1941 r.

KOPIA.

**WYROK KRYMINALNY
W IMIENIU UKRAIŃSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ
REPUBLIKI SOWIECKIEJ**

Dnia 24 marca 1941 roku Lwowski Sąd Obwodowy w m. Lwowie
w składzie:

przewodniczący – członek *obtsudu* t. Senczyk,
ławnicy ludowi t.t. Kszanowska i Siergiejew,
sekretarz t. Tałering,
z udziałem prokuratora t. Czaszczynej
i adwokatów t.t. Szternberg, Garfunkiel, Frid

rozpatrzył na zamkniętym posiedzeniu sądowym sprawę z osk[arże]nia:

1. GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa, ur. w 1915 roku w m. Kijowie, zamieszkałego w m. Lwowie ul. Bogusławskiego Nr 14, syna urzędnika, bez stałej pracy, bezpartyjnego, Polaka, kawalera, wykształcenie niepełne

- національності поляка, не одруженого, з незакінченою середньою освітою, служив у 1938–1939 рік в польській армії рядовим, із слів не судимого,
2. ПОЛЯНСЬКОГО Станіслава Станіславовича, він же ЖАРСЬКИЙ Леслав Станіславович, 1920 року народження, родом і проживав м. Львів вул. Потоцького 54, по соцстану син урядовця – бувшого польського члена апеляційного суду, сам студент політехнікума, позапартійного, по національності поляка, неодруженого, з незакінченою вищою освітою, в армії не служив, із слів не судимого,
 3. ЯВОРСЬКОГО–СТРЕЛЕЦЬКОГО Тадеуша Броніславовича, 1919 року народження, м. Кременець Волинської області, проживав м. Львів вул. Богуславського № 14, по соцстану із службовців, сам студент, позапартійний, по національності поляка, не одруженого, в армії не служив, з середньою освітою, із слів не судимого,
 4. ЗАЙДЛЕРА Владіслава Владіславовича, 1919 року народження, родом м. Каменоширськ Волинської області, проживав м. Львів вул. Потоцького № 75, по соцстану із службовців, сам б/студент медінституту, позапартійного, по національності поляка, неодруженого, з середньою освітою, в армії не служив, із слів не судимого,
 5. КАРПИНСЬКОГО Богдана Казіміровича, 1918 року народження, родом м. Шепетівки Кам'янець-Подільської області, проживав м. Львів вул. Богуславського № 14, по соцстану син лісничого, сам без певних занять, позапартійного, неодруженого, в бувшій польській армії в 1939 році служив в чині підхорунжого, з середньою освітою, по національності поляка, із слів не судимого,
 6. ГЛОВАЦЬКОГО Генріха Францевича, 1919 року народження, родом м. Давидгород Пінської області, проживав м. Львів, вул. Богуславського № 14, по соцпоходженню – син жандарма і помічника начальника бувшої польської поліції, сам без певних занять, позапартійного, по національності поляка, неодруженого, служив в бувшій польській армії в чині підофіцера, з середньою освітою, із слів не судимого.

Всі обвинувачуються по ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР.

Судовим слідством та матеріалами справи встановлено:

Весною 1940 року в м. Львові підсудній Гадульський Станіслав по завданню бувшого польського генерала Сікорського організував контр-революційну групу із ворожо настроєного елемента проти Радянської Влади в особі підсудніх Жарського Леслава, він-же і Полянський, Яворського Тадеуша, він-же Стрелецький, Зайдлера Владіслава, Карпінського

średnie, od 1938–1939 roku służył w armii polskiej jako szeregowy, ze słów nie karanego,

2. POLAŃSKIEGO Stanisława syna Stanisława *on-ze* ŻARSKI Lesław syn Stanisława ur. w 1920 roku, urodzonego i zamieszkałego w m. Lwowie ul. Potockiego 54, syna urzędnika – byłego członka polskiego sądu apelacyjnego, studenta politechniki, bezpartyjnego, Polaka, kawalera, wykształcenie niepełne wyższe, w wojsku nie służył, ze słów nie karanego,
3. JAWORSKIEGO-STRZELECKIEGO Tadeusza syna Bronisława, ur. w 1919 roku w m. Krzemieńcu obwodu wołyńskiego, zamieszkałego w m. Lwowie ul. Bogusławskiego Nr 14, z rodziny urzędniczej, studenta, bezpartyjnego, Polaka, kawalera, w wojsku nie służył, wykształcenie średnie, ze słów nie karanego,
4. ZAJDLERA Władysława syna Władysława ur. w 1919 roku w m. Kamień Koszyrski obwodu wołyńskiego, zamieszkałego w m. Lwowie ul. Potockiego Nr 75, z rodziny urzędniczej, byłego studenta medycyny, bezpartyjnego, Polaka, kawalera, wykształcenie średnie, w wojsku nie służył, ze słów nie karanego,
5. KARPIŃSKIEGO Bogdana syna Kazimierza ur. w 1918 roku w m. Szeptówce obwodu Kamieniec Podolski, zamieszkałego w m. Lwowie ul. Bogusławskiego Nr 14, syna leśniczego, bez stałego zajęcia, bezpartyjnego, kawalera, w 1939 roku służył w byłej armii polskiej w stopniu podchorążego, wykształcenie średnie, Polaka, ze słów nie karanego,
6. GŁOWACKIEGO Henryka syna Franciszka ur. w 1919 roku w m. Dawidgródki obwodu pińskiego, zamieszkałego w m. Lwowie, ul. Bogusławskiego Nr 14, syna żandarma i pomocnika naczelnika byłej policji polskiej, bez stałego zajęcia, bezpartyjnego, Polaka, kawalera, służył w byłej armii polskiej jako podoficer, wykształcenie średnie, ze słów nie karanego.

Wszyscy oskarżeni są z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Podczas śledztwa sądowego oraz na podstawie materiałów sprawy ustalono:

Wiosną 1940 roku w m. Lwowie na polecenie byłego polskiego generała Sikorskiego oskarżony Gadulski Stanisław zorganizował grupę kontrrewolucyjną z wrogo nastawionych elementów przeciwko Władzy Sowieckiej składającą się z oskarżonych Żarskiego Lesława *on-ze* Polański, Jaworskiego Tadeusza *on-ze* Strzelecki, Zajdlera Władysława, Karpińskiego Bogdana, Głowackiego Henryka i innych, którzy ukryli się przed organami śledczymi. Zdobyli [oni] broń w ilości 9 rewolwerów, 6 granatów i 260 naboji i starali się przy użyciu siły przejść przez granicę do jednego z obcych państw kapitali-

Богдана, Головацького Генріха і других, які скрились від органів слідства, достали зброю в кількості 9 револьверів, 6 гранат і 260 набоїв і намагались збройним опіром перейти кордон в одну із іностраних капіталістичних держав, пробратись у Францію, вступити до легіонів бувшого генерала Сікорського, щоб загальними силами виступити проти Радянського Союзу і встановити бувшу буржуазну польську державу, відірвати західні області України від Великого Радянського Союзу РСР.

Але свого наміру не виконали незалежно від них причин, зброю у них 23/V-1940 року було знайдено і їх переарештовано.

Всі підсудні в пред'явленому їм обвинуваченні за винними себе визнали цілком.

На підставі вищенаведеного обласний Суд знаходить, що злочин до підсудного Гадульського Станіслава, Жарського Лєслава, він-же і Полянський Станіслав, Яворського Тадеуша, він-же Стрелецький, Зайдлера Владіслава, Карпінського Богдана і Головацького Генріха в тому, що вони намагались збройним опіром перейти кордон в одну із капіталістичних держав, вступити в легіони, а потім виступити проти Радянської Влади і силоміць відірвати від Радянського Союзу західні області УРСР, поновити бувшу буржуазну «Польщу», цілком доведено, тобто в злочині, що його предбачено ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР.

Підходячи до обрання міри покарання, суд зважив, що підсудній Гадульський з'являвся організатором і керівником даної контрреволюційної групи, до якого слід примінити найсуворішу міру покарання.

Керуючись ст. 296, 297, 302 п. 3 КПК і на підставі ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР,

ПРИГОВОРІВ:

ГАДУЛЬСКОГО Станіслава Феліксевича визнати винним по ст.ст. 54-2, 54-11 КК і підвергнути до найвищої міри покарання – розстрілу, з конфіскацією всього належного йому майна.

ЖАРСЬКОГО Лєслава Станіславовича, він-же ПОЛЯНСЬКИЙ Станіслав Станіславович, ЯВОРСЬКОГО Тадеуша Броніславовича, він-же Стрелецький Тадеуш Броніславович, ЗАЙДЛЕРА Владіслава Владіславовича, КАРПІНСЬКОГО Богдана Казіміровича та ГОЛОВАЦЬКОГО Генріха Францевича визнати винними по ст. 54-2, 54-11 КК і позбавити волі з відбуттям в поправно-трудовах таборах в далеких місцевостях СРСР на десять років кожного з конфіскацією їм належного майна.

Примінив до них п. А, Б, В 29 ст. КК, обмежив в правах на п'ять років кожного, зарахувати їм всім попереднє ув'язнення з 24/V-1940 року.

Міру запобіжних заходів до всіх засуджених обрати попередню – утримання під вартою.¹⁰ Стягнути з них перших чотирьох по 50 карбованців

stycznych, przedostać się do Francji, wstąpić do legionów byłego generała Sikorskiego, aby wspólnymi siłami wystąpić przeciwko Związkowi Sowieckiemu i przywrócić byłe burżuazyjne państwo polskie [oraz] oderwać zachodnie obwody Ukrainy od Wielkiego Sowieckiego Związku SRS.

Swojego zamiaru nie zrealizowali z niezależnych od nich przyczyn, gdyż 23/V-1940 roku znaleziono u nich broń, a ich samych aresztowano.

Wszyscy oskarżeni przyznali się w pełni do winy i przedstawionych im zarzutów.

Na podstawie powyższego Sąd Obwodowy uznał, że oskarżenie przeciwko Gadulskiemu Stanisławowi, Żarskiemu Lesławowi *on-że* Polański Stanisław, Jaworskiemu Tadeuszowi *on-że* Strzelecki, Zajdlerowi Władysławowi, Karpińskiemu Bogdanowi i Głowackiemu Henrykowi o przestępstwa polegające na tym, że starali się oni przy użyciu siły przejść przez granicę do jednego z państw kapitalistycznych, wstąpić do legionów, a następnie wystąpić przeciw Władzy Sowieckiej i siłą oderwać od Związku Sowieckiego zachodnie obwody USRS [oraz] przywrócić byłą burżuazyjną ^hPolskę^h [zostało] całkowicie dowiedzione, tj. przestępstwa przewidziane art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przechodząc do wyboru wymiaru kary sąd wziął pod uwagę, że podsądny Gadulski był organizatorem i kierownikiem tej grupy kontrrewolucyjnej i w stosunku do niego należy zastosować najsurowszy wymiar kary.

Kierując się art. 296, 297, 302 p. 3 KPK i na podstawie art. art. 54-2, 54-11 KK USRS

ORZEKŁ:

GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa uznać winnym z art. art. 54-2, 54-11 KK i skazać na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie – z konfiskatą całego należącego do niego mienia.

ŻARSKIEGO Lesława syna Stanisława *on-że* POLAŃSKI Stanisław syn Stanisława, JAWORSKIEGO Tadeusza syna Bronisława *on-że* Strzelecki Tadeusz syn Bronisława, ZAJDLERA Władysława syna Władysława, KARPIŃSKIEGO Bogdana syna Kazimierza i GŁOWACKIEGO Henryka syna Franciszka uznać winnymi z art. 54-2, 54-11 KK i skazać na karę pozbawienia wolności z odbyciem jej w poprawczych obozach pracy w odległych miejscowościach ZSRS, każdego na dziesięć lat z konfiskatą należącego do nich mienia.

Zastosował wobec nich p. a, b, w – 29 art. KK ograniczając każdego w prawach na pięć lat, zaliczając im wcześniejsze uwięzienie od 24/V-1940 roku.

Środek prewencyjny wobec wszystkich skazanych utrzymać jak uprzednio – trzymanie w areszcie¹⁰. Ściągnąć z pierwszych czterech po 50

на користь 3-ої юридичної консультації м. Львова, і з останніх двох стягнути по 50 карбованців на користь 5 юридичної консультації м. Львова.

Річдоки – 9 револьверів, 260 набоїв, 6 гранат передати облміліції НКВС, судових витрат по справі не маються.

Вирок може бути оскаржений до Верховного Суду УРСР протягом 5 діб в касаційному порядку з дня одержання копії вироку засудженими.

СЕНЧИК СЕРГЕСЬ КШАНОВСЬКА

З оригіналом згідно:

Т.В.О. ГОЛОВИ ОБЛСУДУ

Секретар:

(ЧОРПІТА)

(—) (ЯРЕМЕНКО)

До Президії Верховної Ради УРСР

от заключенного Гадульського Станіслава Феліксовича, 1915 р. народження, укараного по ст. 54-2, 54-11, приговором Львівського Обласного Суду в м. Львові дня 24.III.1941 р. найвищею мірою покарання – «рострілом» –

«о помиловане».

Прошу наново точно розглянути еще раз цілу мою справу, позаяк я не мав ніколи ніякого наміру аби виступати проти Рад. Влади і проти неї зовсім не виступав. Єдиною моєю провиною є те, що я хотів нелегально і збройно перейти границю і дістатися до армії польської, аби звідти воювать проти німцям (Германцям). Ніколи я не мав наміру виступати проти Рад. Влади, ані воювать о відбудову «буржуазної» Польщі, що є зазначено в вирокі. Ніколи я не мав також ніякого наміру, аби відірвати західні області України від Вел. Рад. Союзу і це зазначено є в вирокі зовсім неправдо, бо цього не закидано мені ані в приводі слідства, ані в приводі судовим.

Ціле слідство проти мене ведено було лише під закидом наміру переходу границі, до того ж і признався і отримав ст. 56-17. Під закидом провини з тої статті 56-17 відбулась також моя перша розправа, на котрій хотяй нічого нового мені не доведено, прокурор зажадав змінити ст. моєї провини зі ст. 56-17 на ст. 54-2, 54-11 – опираючись на тім, що там де є більше ніж 2 людей, то числиться вже організацію. Хотяй наступила зміна статей провини, не мав я ніякого нового слідства, а лиш в кілька тиждень по тій розправі позвав мене слідователь, аби я підписав нові ст. провини. Цю зміну статей підписав я лиш під пресою, позаяк до ніякої організації я ніколи не належав і цим зовсім не інтересувався. Так і до

karbowańców na rzecz 3 poradni prawnej m. Lwowa, a z ostatnich dwóch po 50 *karbowańców* na rzecz 5 poradni prawnej m. Lwowa.

Dowody rzeczowe – 9 rewolwerów, 260 naboí, 6 granatów przekazać milicji obwodowej NKWD, kosztów sądowych w sprawie nie ma.

Wyrok może być zaskarżony do Sądu Najwyższego USRS w trybie kasacyjnym w ciągu 5 dób od dnia otrzymania przez skazanych kopii wyroku.

SENCZYK

SIERGIEJEW

KSZANOWSKA

Za zgodność z oryginałem:

T.W.O. PRZEWODNICZĄCEGO *OBL*SUDU

(CZORPITA)

Sekretarz:

(—) (JAREMENKO)

Do Prezydium Rady Najwyższej USRS

od uwięzionego Gadulskiego Stanisława syna Feliksa urodzonego w 1915 r., skazanego z art. 54-2, 54-11 wyrokiem Lwowskiego Sądu Obwodowego w m. Lwowie dnia 24.III.1941 r. na najwyższy wymiar kary – *rozstrzelanie* –

o ułaskawienie.

Proszę jeszcze raz rozpatrzyć ponownie całą moją sprawę, ponieważ nigdy nie miałem zamiaru występowania przeciw Władzy Sow. i przeciwko niej wcale nie występowałem. Jedyłą moją winą jest to, że chciałem nielegalnie i przy użyciu siły przekroczyć granicę i dostać się do armii polskiej, aby walczyć w niej przeciwko Niemcom (Giermancom). Nigdy nie zamierzałem występować przeciwko Władzy Sow., ani walczyć o przywrócenie *burżuazyjnej* Polski, co zostało zaznaczone w wyroku. Nigdy nie zamierzałem też odrywać zachodnich obwodów Ukrainy od Wiel[kiego] Związku Sowieckiego, a i to zostało zaznaczone w wyroku zupełnie bez racji, bo nie zarzucano mi tego ani podczas śledztwa, ani podczas rozprawy sądowej.

Całe śledztwo przeciwko mnie było prowadzone tylko pod zarzutem zamiaru przekroczenia granicy, do czego przyznałem się i dostałem art. 56-17. Pod zarzutem [popelnienia] przestępstwa z tego artykułu 56-17 odbyła się również moja pierwsza rozprawa, na której – chociaż nic nowego mi nie udowodniono, prokurator zażądał zmiany art. mojego czynu z art. 56-17 na art. 54-2, 54-11 opierając się na tym, że tam gdzie jest więcej niż 2 ludzi, należy uważać to już za organizację. Chociaż nastąpiła zmiana artykułu czynu przestępczego, nie miałem żadnego nowego śledztwa, tylko po kilku tygodniach od tej rozprawy wezwał mnie śledczy, żebym podpisał nowy artykuł przestępstwa. Tę zmianę artykułu podpisałem wyłącznie pod presją, ponie-

переходу границі нікого я не намовляв, а коли про свій намір переходу границі розказав я товаришам, які зі мною мешкали, они самі об'явили охоту, піти зі мною. В часі слідства признався я справді, що я організував групу, яка мала перейти границю, але лиш для того, що я не хотів, аби моїх товаришів *бито*^а.

Прошу для цього еще раз розглянути докладно мою справу і так як це було на початку розглянути її по провині зі ст. 56-17.

Львов, 12.IV.1941 р.

(—) Гадульський Станіслав Феліксович

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 9/104
ЗАСЕДАНИЯ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СОЮЗА ССР
27 июня 1941 года.

СЛУШАЛИ: Ходатайство о помиловании:

ГАДУЛЬСКОГО Станислава Феликсовича, осужденного 24 марта 1941 года приговором Львовского облсуда к высшей мере наказания по ст. 54-2-11 УК УССР, с конфискацией его имущества.

ПОСТАНОВИЛИ:

Оставить в силе приговор о применении высшей меры наказания к Гадульському С.Ф.¹¹

Выписка верна:

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ВЕРХОВНОГО СУДА
СОЮЗА ССР
(—) (И. Голяков)

г
тк. 2 экз.

Примітки

- а-а Підкреслено від руки.
- б-б Вписано від руки.
- в-в Перекреслено від руки.
- д-д Виправлено від руки: Станіславовича на Броніславовича.
- е-е Виправлено від руки на ІХ.
- ж-ж Виправлено на друкарській машинці: польську державу на Польщу.
- б Вписано від руки
- г Кругла гербова печатка СРСР з написом: Верховний Суд Союзу РСР.
- с Виправлено від руки: 2 на 4.

waż do żadnej organizacji nigdy nie należałem i zupełnie nie interesowałem się tym. Nie namawiałem również nikogo do przekroczenia granicy, a kiedy o swoim zamiarze przekroczenia granicy powiedziałem kolegom ze mną mieszkającym, oni sami wyrazili chęć pójścia ze mną. Podczas śledztwa przyznałem się rzeczywiście do tego, że zorganizowałem grupę, która miała przekroczyć granicę, ale tylko dlatego, że nie chciałem, aby moich towarzyszy ^{a-bito}^a.

Proszę dlatego jeszcze raz rozpatrzyć dokładnie moją sprawę i tak jak to było na początku, rozpatrzyć ją jako czyn przestępczy z art. 56-17.

Lwów, 12.IV.1941 r.
(—) Gadulski Stanisław syn Feliksa

WYCIĄG Z PROTOKOŁU NR 9/104
Z POSIEDZENIA PREZYDIUM RADY NAJWYŻSZEJ ZWIĄZKU SRS
27 czerwca 1941 roku.

ROZPATRZYLI: Prośba o ułaskawienie:

GADULSKIEGO Stanisława syna Feliksa skazanego 24 marca 1941 roku wyrokiem Lwowskiego Sądu Obwodowego na najwyższy wymiar kary z art. 54-2-11 KK USRS łącznie z konfiskatą mienia.

POSTANOWILI:

Pozostawić w mocy wyrok o zastosowaniu najwyższego wymiaru kary w stosunku do Gadulskiego S.F.¹¹

Wyciąg zgodny:

d

PRZEWODNICZĄCY SĄDU NAJWYŻSZEGO
ZWIĄZKU SRS
(—) (I. Golakow)

t.k. 2 egz.

Przypisy

- a - a podkreślono odręcznie
- b - b wpisano odręcznie
- c - c skreślono odręcznie
- e - e poprawiono odręcznie: Stanisława na Bronisława
- g - g poprawiono odręcznie na IX
- h - h poprawiono maszynowo: państwo polskie na Polskę
- b wpisano odręcznie

¹ Гадульський Станіслав Генрик Болеслав, нар. 15.7.1915 в Києві, підхорунжий запасу піхоти. (ЦА МВСІА, № У І/172/Ф).

² Ймовірно Коноваленко Олексій. З 1.1939 заст. начальника УНКВД Тульської області, з 5.1940 начальник відділу УГБ і заст. начальника УНКВД Львівської області, з 4.1941 начальник розвідувального відділу УНКГБ у Львові. Від вибуху німецько-радянської війни начальник спецвідділу НКВД 37 Армії РККА, пропав у 9.1941. (*Органы государственной безопасности...*, с. 227).

³ Правильно Жарський Леслав, син Станіслава Жарського доктора юридичних наук, заст. голови Апеляційного суду у Львові, згадуваного в „українському списку” під № 1028. (*Śladem zbrodni katyńskiej*).

⁴ Правильно Стшелецький Тадеуш, нар. 20.6.1919 в Крем'янці, студент юридичного факультету, син Броніслава Стшелецького відставного капітана санітарної служби, доктора медичних наук, заарештованого НКВД і вивезеного вглиб СРСР. (ЦА МВСІА, № У І/172/Ф).

⁵ Карпінський Богдан, ст. рядовий авіації, в 1939 в Центрі підготовки авіації № 1 у Дембліні. Його батько Казімеж Карпінський, лісник у костопольських лісах, був заарештований НКВД і вивезений вглиб СРСР. (ЦА МВСІА, № У І/172/Ф).

⁶ Гловацький Генрик, нар. 19.9.1919 в Давидгородку, капрал підхорунжий авіації запасу, син Францішека Гловацького, пшодовника ПП Здолбуновського пов., згадуваного в „українському списку” під № 676. (*Śladem zbrodni katyńskiej*; ЦА МВСІА, № У І/172/Ф).

⁷ Зайдлер Владислав, студент медичного факультету УЯК у Львові, після війни Жарський-Зайдлер. Свої спогади про конспіративну діяльність у Львові, в яких згадує всіх співбвинувачених, написав у 1962. (*W. Żarski-Zajdler Relacja* у книгозбірні Й. Венгерського, з 1988 в Оссолінеум).

⁸ Правдоподібно це Лешек Ботзура, студент медичного факультету УЯК.

⁹ Прикордонне місто Долина в Станіславівському воєводстві.

¹⁰ Л. Жарського, Т. Стшелецького, Б. Карпінського, Г. Гловацького і В. Зайдлера вивезено зі Львова залізничним транспортом 7.5.1941. В. Зайдлер в 1942 повторно включився в конспіративну діяльність в лавах АК. Після поразки Варшавського повстання вивезений до Німеччини. До Польщі повернувся 2.8.1947. Доля решти людей – невідома. (ААН, ПУР № 673473).

¹¹ Серед документів справи немає даних про страчення Станіслава Гадульського; правдоподібно він був розстріляний 26.6.1941 у Львові.

^d pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: Sąd Najwyższy Związku SRS

^f poprawiono odręcznie: 2 na 4

¹ Gadulski Stanisław Henryk Bolesław ur. 15.7.1915 w Kijowie, pchor. piech. rez. CA MSWiA, sygn. U I/172/F.

² Zapewne Konowalenko Aleksiej. Od 1.1939 zca naczelnika UNKWD w obwodzie tulskim, od 5.1940 naczelnik wydziału UGB i zca naczelnika UNKWD w obwodzie lwowskim, a od 4.1941 naczelnik wydziału wywiadowczego UNKGB we Lwowie. Od wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej naczelnik wydziału specjalnego NKWD 37 Armii RKKA, zginął we 9.1941. *Organy gosudarstwiennoj biezopasnosti ...*, s. 227.

³ Właściwie Żarski Lesław syn Stanisława Żarskiego, doktora praw, wiceprezesa Sądu Apelacyjnego we Lwowie, wymienionego na „liście ukraińskiej” pod nr 1028. *Śladem zbrodni katyńskiej*.

⁴ Właściwie Strzelecki Tadeusz ur. 20.6.1919 w Krzemieńcu, student prawa, syn Bronisława Strzeleckiego, kpt. sl. zdr. st. sp., doktora medycyny, aresztowanego przez NKWD i wywiezionego w głąb ZSRS. CA MSWiA, sygn. U I/172/F.

⁵ Karpiński Bogdan, st. szer. lot. z cen., w 1939 w Centrum Wyszkożenia Lotnictwa nr 1 w Dęblinie. Jego ojciec Kazimierz Karpiński, leśnik w lasach kostopolskich, został aresztowany przez NKWD i wywieziony w głąb ZSRS. CA MSWiA, sygn. U I/172/F.

⁶ Głowacki Henryk ur. 19.9.1919 w Dawidgródku, kpr. pchor. lot. rez., syn Franciszka Głowackiego, przodownika PP w pow. zdołbunowskim, wymienionego na „liście ukraińskiej” pod nr 676. *Śladem zbrodni katyńskiej*; CA MSWiA, sygn. U I/172/F.

⁷ Zajdler Władysław, student medycyny UJK, po wojnie Żarski-Zajdler. Swoje wspomnienia z działalności konspiracyjnej we Lwowie, w których wymienia wszystkich współoskarżonych, zawarł w relacji spisanej w 1962. W. Żarski-Zajdler *Relacja* w zbiorach J. Węgierskiego, od 1988 w Ossolineum.

⁸ Prawdopodobnie jest to Leszek Botzura, student medycyny UJK.

⁹ Miasto pograniczne Dolina w woj. stanisławowskim.

¹⁰ L. Żarskiego, T. Strzeleckiego, B. Karpińskiego, H. Głowackiego i W. Zajdlera wywieziono ze Lwowa transportem kolejowym 7.5.1941. W. Zajdler w 1942 włączył się ponownie w działalność konspiracyjną w szeregach AK. Po upadku Powstania Warszawskiego został wywieziony do Niemiec. Do Polski powrócił 2.8.1947. Losy pozostałych są nieznane. AAN, PUR nr 673473.

¹¹ W aktach sprawy brak informacji o wykonaniu wyroku na Stanisławie Gadulskim; prawdopodobnie został rozstrzelany 26.6.1941 we Lwowie.

№ 3

17.II.1940, Самбір–Львів–Полтава – 16.I.1941, Київ

**Справа ксьондза доктора Єжи Ягляжа,
Мечислава Грушковського, Гелени Клецан
та інженера Чеслава Гаттовського,
розстріляних у Києві**

ДА СБУ (Львів), справа № П-35811

Nr 3

17 II 1940 Sambor–Lwów–Połtawa – 16 I 1941 Kijów

**Sprawa księdza doktora Jerzego Jaglarza,
Mieczysława Gruszkowskiego, Heleny Klecan
i inżyniera Czesława Gattowskiego
rozstrzelanych w Kijowie**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-35811

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. СЛЕД. ЧАСТИ УГБ НКВД УССР
ЛЕЙТЕНАНТ ГОС. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (НОСКОВ)
„16” сентября 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Гор. Киев, сентября „16” дня 1940 г.

Следователь След. Части УГБ НКВД УССР – ЛОПУНОВ, рассмотрев след. дело № 29503 по обвинению ЯГЛЯЖА Юрия Францишковича¹, 1909 года рождения, с высшим образованием, беспартийного, жителя г. Львова, поляк и ГРУШКОВСКОГО Мечислава Яновича, 1915 года рождения, с высшим образованием, б/п, поляк, житель г. Львова, обвиняемых по ст. 54-2, 54-6, 54-11 УК УССР –

НАШЕЛ:

Обвиняемые ЯГЛЯЖ и ГРУШКОВСКИЙ являются участниками контрреволюционной повстанческой организации, которая существовала в Западной Украине.

Учитывая, что по делу необходимо провести ряд дополнительных следственных действий и руководствуясь ст. 93 п. 2 и 108 УПК УССР –

ПОСТАНОВИЛ:

След. дело № 29503/2 по обвинению ЯГЛЯЖА Ю.Ф. и ГРУШКОВСКОГО М.Я. принять к своему производству и приступить к ведению дальнейшего следствия.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕД. ЧАСТИ УГБ НКВД УССР
(—) (ЛОПУНОВ)

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧАЛЬНИК ГОР. ОТД. НКВД
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОП.
(—) (ДРОННИКОВ)
„17” февраля 1940 г.

Арест санкционирую
^аПрокурор м. Самбор
Дзюба^а
„18” февраля 1940 г.
(—)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(на арест)

г. Самбор

„17” февраля 1940 года

Я, Зам. Нач. Самборского Горотдела НКВД – Лейтенант Госбезопасности РАГОДЕВ, сего числа рассмотрел материал в отношении гр-на ЯГЛЯШ Юрия Францевича

„ZATWIERDZAM”
ZAS[TEPCA] NACZ[ELNIKA]
JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD USRS
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (NOSKOW)
„16” września 1940 r.

POSTANOWIENIE

Mias[to] Kijów, 16 września 1940 r.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS ŁOPUNOW po zapoznaniu się ze sprawą śled[czą] Nr 29503 z oskarżenia JAGLARZA Jerzego syna Franciszka¹, ur. w 1909 roku, wykształcenie wyższe, bezpartyjnego, mieszkańca m. Lwowa, Polaka oraz GRUSZKOWSKIEGO Mieczysława syna Jana ur. w 1915 roku, wykształcenie wyższe, b/p, Polaka, mieszkańca m. Lwowa, oskarżonych z art. 54-2, 54-6, 54-11 KK USRS –

STWIERDZIŁ:

Oskarżeni JAGLARZ i GRUSZKOWSKI są członkami powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej, która istniała na terenie Ukrainy Zachodniej.

Biorąc pod uwagę, że w sprawie należy przeprowadzić szereg dodatkowych czynności śledczych i zgodnie z art. 93 p. 2 i 108 KPK USRS –

POSTANOWIŁ:

Sprawę śled[czą] Nr 29503/2 z oskarżenia JAGLARZA J.F. i GRUSZKOWSKIEGO M.J. przejąć i przystąpić do prowadzenia dalszego śledztwa.

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD USRS
(—) (ŁOPUNOW)

„ZATWIERDZAM”
NACZELNIK MIEJ[SKIEGO] ODDZIAŁU
NKWD MŁ[ODSZY] LEJTENANT
BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (DRONNIKOW)
„17” lutego 1940 r.

Areszt sankcjonuję
^aProkurator m. Sambora
Dziuba^a
„18” lutego 1940 r.
(—)

POSTANOWIENIE
(o aresztowaniu)

m. Sambor

„17” lutego 1940 roku

Ja, Zas[tepca] Nacz[elnika] Samborskiego Oddziału Miejskiego NKWD – Lejtenant Bezpieczeństwa Państw[wowego] RAGODIEW w dniu dzisiejszym zapoznałem się z materiałami dotyczącymi ob[ywatela] JAGLARZA Jerzego syna Franciszka

НАШЕЛ:

ЯГЛЯШ Юрий Францевич, 1909 года рождения, беспартийный, поляк, с высшим образованием, доктор юридических наук, под судом и следствием не состоял.

Достаточно изобличается в том, что являлся участником антисоветской, повстанческой организации, в которой занимал руководящее положение, был членом повстанческого центра во Львове, работал под кличкой „Шторм”, руководил отделом разведки, проводил организационную, вербовочную и шпионскую работу, а поэтому

ПОСТАНОВИЛ:

Гр-на ЯГЛЯШ Юрия Францевича арестовать и привлечь к уголовной ответственности, о чем копией настоящего постановления уведомить Прокурора.

ЗАМ. НАЧ. ГОР. ОТДЕЛА НКВД
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (РАГОДЕВ)

„УТВЕРЖДАЮ”
Нач. УНКВД Львовской Области
Капитан Гос. Безопасности
(—)
„20” III 1940 г.

Арест Грушковского
санкционирую.
Обл. Прокурор. (—)
„21” марта 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(на арест)

д

г. Львов, „20” марта 1940 г.

Я, Следователь Следственной части УНКВД по Львовской области — Лейтенант Государственной Безопасности Фальковский, рассмотрев сего числа имеющийся материал на Грушковского Мечеслава Яновича 1915 г. рождения, проживающего в городе Львове по ул. Пияров № 75.

НАШЕЛ:

Что по показаниям арестованного Чарника Лешека², Грушковский является активным участником контрреволюционной молодежной организации — руководимой Чарником

На основании изложенного

ПОСТАНОВИЛ:

Гр-на Грушковского Мечеслава Яновича арестовать, на его квартире произвести обыск.

СЛЕДОВАТЕЛЬ: (—)

Присоединяюсь: СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ: (—)

„Согласен”: НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД: (—)

STWIERDZIŁEM:

JAGLARZ Jerzy syn Franciszka, ur. w 1909 roku, bezpartyjny, Polak, z wyższym wykształceniem, doktor nauk prawnych, nie był sądzony ani karany.

Zdemaskowano wystarczająco jego przynależność do antysowieckiej organizacji powstańczej, w której zajmował kierownicze stanowisko, był członkiem ośrodka powstańczego we Lwowie, działał pod pseudonimem „Sztorm”, kierował oddziałem wywiadu, prowadził działalność organizacyjną, werbunkową i szpiegowską i dlatego

POSTANOWIŁEM:

Ob[ywatela] JAGLARZA Jerzego syna Franciszka aresztować i pociągnąć do odpowiedzialności karnej, o czym kopią niniejszego postanowienia powiadomić Prokuratora.

ZAS[TEPCA] NACZ[ELNIKA] ODDZIAŁU MIEJ[SKIEGO] NKWD
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (RAGODIEW)

„ZATWIERDZAM”
Nacz[elnik] UNKWD obwodu lwowskiego
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—)
„20” III 1940 r.

Areszt Gruszkowskiego
sankcjonuję.
Prokurator Obw. (—)
„21” marca 1940 r

POSTANOWIENIE

(o aresztowaniu)
m. Lwów, „20” marca 1940 r.

Ja, Śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu lwowskiego Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego Falkowski po rozpatrzeniu w dniu dzisiejszym posiadanych materiałów dotyczących Gruszkowskiego Mieczysława syna Jana, ur. w 1915 r., zamieszkałego w m. Lwowie na ul. Pijarów Nr 75

STWIERDZIŁEM:

Że, jak zeznaje aresztowany Czarnik Leszek², Gruszkowski jest aktywnym członkiem młodzieżowej organizacji kontrrewolucyjnej, którą kieruje Czarnik.

Na podstawie powyższego:

POSTANOWIŁEM:

Ob[ywatela] Gruszkowskiego Mieczysława syna Jana aresztować, w jego mieszkaniu przeprowadzić rewizję.

ŚLEDCZY: (—)

Przyłączam się: ST[ARSZY] ŚLEDCZY: (—)

„Wyrażam zgodę”: NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLEDczej UNKWD: (—)

Протокол Задержания – Опроса

№ _____

„22” марта 1940 года

Застава № 10 Комендатура № 3 Рава-Русского погранотряда НКВД

1. Фамилия, имя, отчество задержанного Клецан Елена^с Антоновна
2. Время и место рождения г. Львов, 1909 года
3. Место постоянного жительства до перехода границы В г. Львове ул. Лычаковска 37а
4. Место работы и должность В госпитале „Красный крест”, бухгалтером
5. Национальность Польша
6. Подданство, родной язык и знание других языков ССР. Польский
7. Образование. Социальное положение и основная профессия Среднее. Служащая, бухгалтер
8. Принадлежность к партии (раньше и теперь) Нет
9. Где, когда и при каких обстоятельствах произведено задержание Координат 74-84. Обнаружены нарядом
10. Какие документы и вещи обнаружены при досмотре задержанного ^с
11. Сумма обнаруженных денег (в какой валюте) Нет
12. Цель перехода границы откуда и куда следует, через какие населенные пункты следовал к границе Заблудилась, шла из Львова в Раву-Русскую за покупкой масла. Населенные пункты [...].
13. Время и место перехода границы 1-00 часа 22 III 40 г.
14. Кто и каким образом содействовал переходу границы, их фамилия, имя и отчество и точный адрес или приметы и куда они скрылись Границу нам никто не указывал и мы не знали где она.
15. Который раз переходит границу, в какую сторону и где именно Первый раз
16. Если переброшен насильственно через границу то кем при каких обстоятельствах, за что, один или с группой лиц, где остальные переброшенные и кто они причины переброски. Нет
17. В каких пунктах и у кого проживал или останавливался и как долго, если не знает фамилии лиц у кого проживал или останавливался, то указать их точные приметы Нет
18. Фамилия, имя и точный адрес родственников, проживающих за границей Нет
19. Кем задержан Погран наряд
20. Какие были заявлены протесты и жалобы со стороны задержанного Нет
21. При обыске присутствовали: Романов

Подпись проводившего опрос: (—)

НАЧАЛЬНИК ЗАСТАВЫ: (—)

Подпись задержанного: (—) Ирена Клецан

Подпись присутствующих при обыске:

Все перечисленные п.п. 9 и 10 сего протокола и самого арестованного принял „___” ___ 193__ г. Подпись _____ Повторный обыск

Protokół Zatrzymania – Przesłuchania

Nr ____

„22” marca 1940 roku

**Strażnica Nr 10 Komendantura Nr 3 oddziału pogranicznego NKWD
w Rawie Ruskiej**

d

1. **Nazwisko, imię i imię ojca zatrzymanego** Klecan Helena^f córka Antoniego
2. **Data i miejsce urodzenia** m. Lwów, 1909 rok.
3. **Miejsce stałego zamieszkania przed przekroczeniem granicy** W m. Lwowie, ul. Łyczakowska 37a
4. **Miejsce pracy i funkcja** W szpitalu Czerwonego Krzyża jako księgowa
5. **Narodowość** Polka
6. **Poddaństwo, język ojczysty i znajomość innych języków** ZSRS. Polski
7. **Wykształcenie. Pochodzenie społeczne i podstawowy zawód** Średnie. Urzędniczka, księgowa
8. **Przynależność do partii (poprzednio i obecnie)** Nie
9. **Gdzie, kiedy i w jakich okolicznościach nastąpiło zatrzymanie** Koordynaty 74-84. Wykryta przez patrol
10. **Jakie dokumenty i rzeczy znaleziono podczas rewizji zatrzymanego** 8
11. **Suma stwierdzonych pieniędzy (w jakiej walucie)** Nie
12. **Cel przekroczenia granicy, skąd i dokąd podąży, przez jakie miejscowości szedł do granicy** Zabłądziłam, szłam ze Lwowa do Rawy Ruskiej aby kupić masło. Osiedla [...].
13. **Czas i miejsce przekroczenia granicy** Godzina 10⁰⁰ 22 III 40 r.
14. **Kto i w jaki sposób pomagał przy przekroczeniu granicy, nazwiska, imiona, imię ojca, dokładny adres lub rysopis i gdzie się ukryli** Nikt nam nie wskazał granicy i nie wiedzieliśmy gdzie się ona znajduje.
15. **Który raz przekracza granicę, w jakim kierunku i dokładnie gdzie** Pierwszy raz
16. **Jeżeli został przerwany przez granicę przymusowo, to przez kogo i w jakich okolicznościach, za co, sam czy z grupą osób, gdzie są pozostali przerzuceni, kim są i jakie są przyczyny przerzutu.** Nie
17. **W jakich miejscowościach i u kogo mieszkał lub zatrzymał się i na jak długo, jeżeli nie zna nazwiska osoby, u której mieszkał lub zatrzymał się, podać ich dokładny opis** Nie
18. **Nazwisko, imię i dokładny adres krewnych mieszkających za granicą** Nie
19. **Przez kogo zatrzymany** Patrol graniczny
20. **Jakie zatrzymany złożył protesty i skargi** Nie
21. **Przy rewizji byli obecni:** Romanow

Podpis prowadzącego przesłuchanie: (—)

NACZELNIK STRAŻNICY: (—)

Podpis zatrzymanego: (—) Irena Klecan

Podpis obecnego przy rewizji:

Wszystko wymienione w p.p. 9 i 10 niniejszego protokołu oraz areztowanego przyjął „____” _____ 193__ r. Podpis _____ Powtórna rewizję

задержанного _____ производил „____” _____ 193__ года. _____ указать где именно, результат обыска _____.

Подпись производившего повторный обыск:

Подпись присутствующих:

ВЕРНО:

„УТВЕРЖДАЮ
Нач. УНКВД по Львовской области
Ст. Майор Гос. Безопасности
(—) (СЕРГИЕНКО)
„5” апреля 1940 года

Арест санкционрую
(—) Зам. Облпрокурор
„6” апреля 1940 года

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(на арест)

г. Львов „4” апреля 1940 года. Я, Зам. Нач. 1 Отделения 3 Отдела НКВД УССР – Лейтенант Госбезопасности – ФАЛЬКОВСКИЙ, рассмотрев материал на ГАТТОВСКОГО Чеслав Станиславовича, 1908 года рождения, поляк, инженер Львовской радио-станции, прож. в г. Львове по ул. Шашкевича №-3 кв. 9

НАШЕЛ:

Что ГАТТОВСКИЙ Чеслав Станиславович проходит по показаниям арестованной КЛЕЦАН Ирины³ – агент польской разведки, избличающая его в связи с агентом польской и английской разведок – КОМАРСКИМ Мячеславом, прибывшим во Львов нелегально из Румынии для контрреволюционной работы.

Допрошенная КЛЕЦАН Ирина о ГАТТОВСКОМ показала:

„...По поручению КОМАРСКОГО⁴, я отнесла шифр и книжку к нему, для передачи радио телеграмм за границу инженеру Львовской радио-станции – ХАТТОВСКОМУ, имени его не помню, но проживает он по ул. Шашкевича № 3 на 3-м этаже.

ХАТТОВСКИЙ с виду среднего роста, блондин, с небольшой лысиной на голове. Фамилию этого инженера я узнала со слов КОМАРСКОГО. Накануне ухода КОМАРСКОГО за границу, он сказал мне, что если мне нужно будет, в интересах нашей к-р организации, что-либо передать по радио-телеграфу, то должна буду связаться с известным мне – ХАТТОВСКИМ.

zatrzymanego _____ przeprowadził „____” _____ 193__ roku. _____ po-
dać gdzie dokładnie, wynik rewizji _____.

Podpis przeprowadzającego powtórna rewizję:

Podpis obecnych:

ZA ZGODNOŚĆ:

„ZATWIERDZAM”
Nacz[elnik] UNKWD obwodu lwowskiego (—) Zas[tępca] Prokuratora
St[arszy] Major Bezpieczeństwa Państ[wowego] Obwodowego
(—) (SIERGIENKO) „6” kwietnia 1940 roku
„5” kwietnia 1940 roku

POSTANOWIENIE

(o aresztowaniu)

m. Lwów, „4” kwietnia 1940 roku Ja, Zas[tępca] Nacz[elnika] I Wydzia-
łu 3 Oddziału NKWD USRS Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego]
FALKOWSKI rozpatrzywszy materiały dotyczące GATTOWSKIEGO Cze-
sława syna Stanisława, ur. w 1908 roku, Polaka, inżyniera radiostacji lwo-
wskiej, zamieszkałego w m. Lwowie na ul. Szaszkiewicza Nr 3 m 9

STWIERDZIŁEM:

Że GATTOWSKI Czesław syn Stanisława występuje w zeznaniach are-
szowanej KLECAN Ireny³ – agenta polskiego wywiadu, która ujawniła go
w związku z agentem polskiego i angielskiego wywiadu – KOMARSKIM
Mieczysławem, przybyłym nielegalnie do Lwowa z Rumunii w celu prowa-
dzenia działalności kontrewolucyjnej.

Przesłuchana KLECAN Irena zeznała o GATTOWSKIM:

„... Na polecenie KOMARSKIEGO⁴ odniosłam szyfr[ogram] i do niego
książkę inżynierowi lwowskiej radiostacji GATTOWSKIEMU, którego imie-
nia nie pamiętam, w celu nadania depešy radiowej za granicę. Mieszka on
przy ul. Szaszkiewicza Nr 3 na 2 piętrze.

GATTOWSKI jest średniego wzrostu blondynem, z niewielką łysiną
na głowie. O nazwisku tego inżyniera dowiedziałam się od KOMAR-
SKIEGO. W przeddzień wyruszenia KOMARSKIEGO za granicę
powiedział mi on, że jeżeli będę potrzebowała przekazać coś drogą
radiową w sprawach naszej organizacji k-r, to powinnam skontakto-
wać się ze znanym mi GATTOWSKIM.

Когда ко мне явился ЯГЛЯШ и сказал, что по поручению КОЛЬБУШЕВСКОГО⁵ необходимо сообщить польским посольствам в Англию и Америку о начавшемся выселении польских осадников, семьи которых сконцентрированы на Ж.Д. станциях, я пошла к ХАТТОВСКОМУ домой по вышеуказанному адресу и об этом ему сообщила, но ХАТТОВСКИЙ мне ответил, что он уже об этом сообщил в Париж генералу СИКОРСКОМУ от которого получил ответ”.

Выписка из показаний от 4.IV-40 г.

На основании вышеизложенного,

ПОСТАНОВИЛ:

ГАТТОВСКОГО Чеслава Станиславовича подвергнуть аресту.

**ЗАМ. НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ 3 ОТДЕЛА УГБ НКВД УССР
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУДАРСТВЕНН. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ФАЛЬКОВСКИЙ)**

„СОГЛАСЕН” *Зам* **НАЧАЛЬНИК 3 ОТДЕЛА УГБ НКВД ПО ЛО
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МАКАРОВ)**

По след. делу № 39503/2

**„УТВЕРЖДАЮ”
НАРКОМ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВ. БЕЗОПАСНОСТИ
3-го РАНГА
(—) (СЕРОВ)**

„12” октября 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению ЯГЛЯЖА Юрия Францишковича, ГРУШКОВСКОГО Мечеслава Яновича, КЛЕЦАН Елены Антоновны, ГАТТОВСКОГО Чеслава Станиславовича по ст.ст. 54-2, 54-1 п. „а” и 54-11 УК УССР.

Органами Государственной Безопасности УНКВД по Львовской области на территории Западной Украины была вскрыта и ликвидирована контрреволюционная повстанческая организация, ставившая своей целью с помощью Англии и Франции организацию вооруженной борьбы против Советской власти за восстановление бывш. польского государства.

Gdy zjawił się u mnie JAGLARZ i powiedział, że na polecenie KOLBUSZEWSKIEGO⁵ należy powiadomić polskie ambasady w Anglii i Ameryce o rozpoczętym wysiedlaniu polskich osadników, których rodziny są zgromadzone na stacjach kolejowych, poszłam do GATTOWSKIEGO do domu pod wymieniony wyżej adres i powiadomiłam go o tym, ale GATTOWSKI odpowiedział, że już o tym powiadomił w Paryżu generała SIKORSKIEGO, od którego otrzymał odpowiedź”.

Wyciąg z zeznań z 4.IV-40 r.

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

GATTOWSKIEGO Czesława syna Stanisława aresztować.

ZAS[TĘPCA] NACZ[ELNIKA] I WYDZIAŁU
3 ODDZIAŁU UGB NKWD USRS
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (FALKOWSKI)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

^a-Zas[tępcą]-^a NACZELNIKA
3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (MAKAROW)

Do sprawy śled[czej] Nr 39503/2

„ZATWIERDZAM”

NARKOM SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS
KOMISARZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
3 RANGI
(—) (SIEROW)

„12” października 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Z oskarżenia JAGLARZA Jerzego syna Franciszka, GRUSZKOWSKIEGO Mieczysława syna Jana, KLECAN Heleny córki Antoniego, GATTOWSKIEGO Czesława syna Stanisława z art. art. 54-2, 54-1 p. „a” i 54-11 KK USRS.

Organy Bezpieczeństwa Państwowego UNKWD obwodu lwowskiego wykryły i zlikwidowały na terytorium Ukrainy Zachodniej powstańczą organizację kontrrewolucyjną stawiającą sobie za cel zorganizowanie przy pomocy Anglii i Francji walki zbrojnej przeciwko Władzy Sowieckiej o przywrócenie był[ego] państwa polskiego.

На основании материалов, поступивших в Управление НКВД по Львовской области, как на участников вышеназванной контрреволюционной организации, в разное время были арестованы и привлечены в качестве обвиняемых по настоящему делу ЯГЛЯЖ Юрий Францишкович, ГРУШКОВСКИЙ Мечеслав Янович, КЛЕЦАН Елена Антоновна и ГАТТОВСКИЙ Чеслав Станиславович.

В процессе предварительного следствия было установлено, что во Львове существовала контрреволюционная повстанческая организация, возглавляемая доктором ЧАРНИКОМ Лешек, БЕЛЕЦКИМ⁶ и др. лицами, враждебно настроенными к Советской власти. Эта контрреволюционная организация в своей вражеской работе имела тесный контакт с подпольной военно-повстанческой организацией, существовавшей на территории Западной Украины и возглавляемой полковником ЖЕБРОВСКИМ Петром, ДОБРОВОЛЬСКИМ и др. высшими чинами б. польской армии.⁷

Контрреволюционная повстанческая организация, одним из руководителей которой являлся доктор ЧАРНИК, по своей организационной структуре делилась на ряд отделов, рефератов, в частности, имела отдел, который занимался разведывательной работой в Западной Украине (л.д. 12–13).

Разведывательный отдел вышеупомянутой организации, руководимый участниками этой организации ЯГЛЯЖОМ Ю.Ф. и ГРУШКОВСКИМ М.Я., которые были связаны по своей антисоветской работе с агентами английской и польской разведки КОЛЬБУШЕВСКИМ и КОМАРСКИМ, на территории Западной Украины проводил шпионскую деятельность в пользу иностранных разведок и своей контрреволюционной организации (л.д. 18–19, 21, 98–99, 124).

⁶Руководитель разведывательного отдела контрреволюционной организации ЯГЛЯЖ Ю.Ф. был вовлечен в организацию в октябре 1939 года доктором ЧАРНИКОМ (л.д. 8–9, 125).⁶

Будучи еще до этого связанным с иностранными разведывательными органами, обв. ЯГЛЯЖ по предложению ЧАРНИКА стал во главе разведывательного отдела (л.д. 64, 65, 98–99).

Возглавляя разведывательную работу в организации, обв. ЯГЛЯЖ вербовал кадры разведчиков. Так, им были завербованы: некий ГААС Юрий⁸, ЦЕТИС Роман⁹, АЛЬБРЕХТ¹⁰ и другие, которые по заданию ЯГЛЯЖА проводили шпионско-разведывательную работу в Западной Украине (л.д. 15, 21, 153–159, 304).

Будучи руководителем разведывательного отдела в контрреволюционной организации, обв. ЯГЛЯЖ был также одним из видных ее деятелей. Подавляющее большинство вопросов контрреволюционной деятельности организации обсуждалось при активном участии обв.

Na podstawie materiałów, które wpłynęły do Zarządu NKWD obwodu lwowskiego i dotyczyły członków wyżej wymienionej organizacji kontrrewolucyjnej, w różnym czasie zostali aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności w charakterze oskarżonych w niniejszej sprawie JAGLARZ Jerzy syn Franciszka, GRUSZKOWSKI Mieczysław syn Jana, KLECAN Helena córka Antoniego i GATTOWSKI Czesław syn Stanisława.

Podczas wstępnego śledztwa ustalono, że we Lwowie istniała powstańcza organizacja kontrrewolucyjna, na której czele stali: doktor CZARNIK Leszek, BIELECKI⁶ i inne osoby wrogo nastawione do Władzy Sowieckiej. Owa organizacja kontrrewolucyjna w swej wrogiej działalności współpracowała ściśle z wojskowo-powstańczą organizacją konspiracyjną działającą na terenie Ukrainy Zachodniej, na której czele stali pułkownik ŻEBROWSKI Piotr, DOBROWOLSKI i inni wyżsi oficerowie b[yłej] armii polskiej⁷.

Powstańcza organizacja kontrrewolucyjna, której jednym z przywódców był doktor CZARNIK, strukturalnie dzieliła się na szereg oddziałów i referatów, m.in. posiadała oddział, który zajmował się robotą wywiadowczą na terenie Zachodniej Ukrainy (k.s. 12–13).

Oddział wywiadowczy wspomnianej organizacji kierowany przez członków tej organizacji JAGLARZA J.F. i GRUSZKOWSKIEGO M.J., którzy w swej działalności antysowieckiej byli powiązani z agentami angielskiego i polskiego wywiadu KOLBUSZEWSKIM i KOMARSKIM, prowadził na terytorium Zachodniej Ukrainy działalność szpiegowską na rzecz obcych wywiadów oraz swej organizacji kontrrewolucyjnej (k.s. 18–19, 21, 98–99, 124).

^bKierownik oddziału wywiadowczego organizacji kontrrewolucyjnej JAGLARZ J.F. został zwerbowany do niej w październiku 1939 roku przez doktora CZARNIKA^b (k.s. 8–9, 125).

Osk[arżony] JAGLARZ, związany wcześniej z obcymi organami wywiadowczymi, zgodził się na propozycję CZARNIKA i stanął na czele oddziału wywiadowczego (k.s. 64, 65, 98–99).

Osk[arżony] JAGLARZ, kierując pracą wywiadowczą w organizacji, werbował kadrę wywiadowców. W ten sposób zostali przez niego zwerbowani: niejaki GAAS Jerzy⁸, CETIS Roman⁹, ALBRECHT¹⁰ i inni, którzy na polecenie JAGLARZA prowadzili działalność szpiegowsko-wywiadowczą na Zachodniej Ukrainie (k.s. 15, 21, 153–159, 304).

Osk[arżony] JAGLARZ, kierując oddziałem wywiadowczym organizacji kontrrewolucyjnej, był jednocześnie jednym z jej głównych działaczy. Zdecydowana większość spraw związanych z działalnością kontrrewolucyjną organizacji była omawiana przy czynnym udziale osk[arżonego] JAGLARZA. Na przykład: sprawa zorganizowania dywersji na kolei w związku z wysied-

ЯГЛЯЖА. Так, например: вопросы организации диверсионных актов на железной дороге в связи с выселением из Западной Украины осадников, вопрос организации бактериологической войны против Красной армии, осуществление связи с границей и ряд других вопросов решались организацией при активном участии обв. ЯГЛЯЖА (л.д. 49–51, 55, 90–91, 115–116, 120–121).

Из материалов дела видно, что одним из активных участников контрреволюционного подполья в Западной Украине являлся обв. ГРУШКОВСКИЙ Мечеслав Янович, который в октябре 1939 года был вовлечен в контрреволюционную организацию также руководителем организации доктором ЧАРНИКОМ (л.д. 157, 159, 178–179, 189–190).

По предложению доктора ЧАРНИКА обв. ГРУШКОВСКИЙ, будучи членом контрреволюционной организации, выполнял работу зам. руководителя разведывательного отдела, т.е. по контрреволюционной работе замещал обв. ЯГЛЯЖА (л.д. 13–17, 96–97, 125), имея при этом псевдоним „Николай” (л.д. 144–153).

Занимая руководящую роль в контрреволюционной организации, обв. ГРУШКОВСКИЙ М.Я. имел у себя на связи несколько разведчиков, руководил их практической работой, давая им указания о сборе сведений шпионского характера, как-то: о расположении воинских частей, аэродромов, работе банков и торговой сети во Львове, о политических настроениях среди польского населения (л.д. 125, 126).

Для разведывательной работы по выяснению дислокации частей Красной армии, аэродромов и других военных объектов обв. ГРУШКОВСКИЙ привлек поручика б. польской армии АДАМСКОГО¹¹, которого впоследствии связал с обв. ЯГЛЯЖОМ (л.д. 16, 17, 54, 98–99).

Следствием также установлено, что контрреволюционная организация располагала сетью конспиративных квартир в г. Львове и финансировалась для разведывательной к-р работы в Западной Украине из закордона (л.д. 66–68, 114).

Одной из содержательниц конспиративных квартир являлась привлеченная к ответственности по настоящему делу обв. КЛЕЦАН Елена Антоновна (л.д. 63).

Обв. КЛЕЦАН к антисоветской деятельности была привлечена агентом иностранной разведки КОМАРСКИМ, который был направлен на квартиру к обв. КЛЕЦАН участником контрреволюционного подполья и агентом английской разведки КОЛЬБУШЕВСКИМ (л.д. 220–222, 313–315, 316).

КОМАРСКИЙ, являясь курьером из закордона, от генерала СИКОРСКОГО и иностранным агентом, предложил обв. КЛЕЦАН с ним сотрудничать за определенное вознаграждение, на что последняя дала согласие (л.д. 222–223).

leniem osadników z Zachodniej Ukrainy, sprawa zorganizowania wojny bakteriologicznej skierowanej przeciwko Armii Czerwonej, nawiązanie łączności z zagranicą oraz cały szereg innych spraw organizacji rozstrzygano przy czynnym udziale osk[arżonego] JAGLARZA (k.s. 49–51, 55, 90–91, 115–116, 120–121).

Z materiałów sprawy wynika, że jednym z najbardziej aktywnych członków podziemia kontrrewolucyjnego na Ukrainie Zachodniej był osk[arżony] GRUSZKOWSKI Mieczysław syn Jana, który w październiku 1939 roku został wciągnięty do organizacji kontrrewolucyjnej także przez kierownika organizacji, doktora CZARNIKA (k.s. 157, 159, 178–179, 189–190).

Zgodnie z propozycją doktora CZARNIKA, osk[arżony] GRUSZKOWSKI będąc członkiem organizacji kontrrewolucyjnej pełnił funkcję zastępcy kierownika oddziału wywiadowczego, to znaczy w robocie kontrrewolucyjnej zastępował osk[arżonego] JAGLARZA (k.s. 13–17, 96–97, 125), używając pseudonimu „Mikołaj” (k.s. 144–153).

Oskarżony GRUSZKOWSKI M.J. pełniąc funkcję kierowniczą w organizacji kontrrewolucyjnej miał łączność z szeregiem wywiadowców, kierował ich praktyczną pracą udzielając wskazówek o gromadzeniu informacji o charakterze szpiegowskim, jak na przykład: lokalizacja jednostek wojskowych, lotnisk, praca banków i sieci handlowej we Lwowie, nastroje polityczne ludności polskiej (k.s. 125, 126).

Osk[arżony] GRUSZKOWSKI wciągnął do pracy wywiadowczej ustalając dyslokację jednostek Armii Czerwonej, lotnisk i innych obiektów wojskowych, porucznika b[yłej] armii polskiej ADAMSKIEGO¹¹, którego w późniejszym czasie skontaktował z osk[arżonym] JAGLARZEM (k.s. 16, 17, 54, 98–99).

W śledztwie ustalono również, że organizacja kontrrewolucyjna rozporządzała siecią lokali konspiracyjnych w m. Lwowie, a jej wywiadowcza działalność k-r na Zachodniej Ukrainie finansowana była z zagranicy (k.s. 66–68, 114).

Jedną z właścicielek lokali konspiracyjnych była, pociągnięta do odpowiedzialności w niniejszej sprawie, osk[arżona] KLECAN Helena córka Antoniego (k.s. 63).

Osk[arżona] KLECAN została wciągnięta do działalności antysowieckiej przez agenta obcego wywiadu KOMARSKIEGO, który został skierowany do niej do mieszkania przez członka podziemia kontrrewolucyjnego i agenta wywiadu angielskiego KOLBUSZEWSKIEGO (k.s. 220–222, 313–315, 316).

KOMARSKI, będąc kurierem z zagranicy od generała SIKORSKIEGO i obcym agentem, zaproponował osk[arżonej] KLECAN współpracę w zamian za odpowiednie wynagrodzenie, na co ta ostatnia wyraziła zgodę (k.s. 222–223).

Проживая в г. Львове, обв. КЛЕЦАН, будучи связной, выполняла по заданию организации целый ряд поручений, а именно:

В феврале 1940 года на квартиру обв. КЛЕЦАН явился по заданию КОЛЬБУШЕВСКОГО обв. ЯГЛЯЖ Юрий Францишкович и поручил ей передать через некоего ЭРНСТА¹² с помощью радио депешу за кордон о выселении осадников.

Обв. КЛЕЦАН, получив такое поручение, по заданию КОМАРСКОГО связалась с инженером Львовской радио-станции РВ-94 обв. ГАТТОВСКИМ Чеславом Станиславовичем, которому сообщила о необходимости передать за кордон вышеизложенного материала (л.д. 20, 37, 63, 225–227, 288–299).

Обв. КЛЕЦАН по заданию КОМАРСКОГО завербовала в к-р организацию СТРЕЛЬБИЦКОГО¹³, который спустя некоторое время был послан за кордон с целью получить деньги для финансирования организации. Однако при обратном возвращении из-за границы СТРЕЛЬБИЦКИЙ советской пограничной охраной был задержан с суммой денег в 250 000 злотых (л.д. 320–321, 33).

В марте 1940 года, после ухода за кордон КОМАРСКОГО, обв. КЛЕЦАН по поручению организации совершила нелегальную ходку в Варшаву со специальным заданием от одного из руководителей контрреволюционного подполья – майора б. польской армии ДОБРОВОЛЬСКОГО. Она имела цель связаться с руководителем военного к-р подполья в Западной Украине, в то время проживавшим в гор. Варшаве, полковником ТОКАЖЕВСКИМ¹⁴ (л.д. 235, 238).

Уходя за кордон, обв. КЛЕЦАН получила задание от КОЛЬБУШЕВСКОГО – представителя английской разведки, собрать на своем пути сведения о расположении германских воинских частей и связи с КОМАРСКИМ (л.д. 253).

Обв. КЛЕЦАН при возвращении из Варшавы во Львов – была задержана советскими пограничниками.

Следствием также установлено, что участником к-р повстанческой организации являлся инженер Львовской радиостанции ГАТТОВСКИЙ Чеслав Станиславович, который по рекомендации некоего НОВАКА¹⁵ был вовлечен в к-р организацию КОМАРСКИМ (л.д. 285–288).

На предложение КОМАРСКОГО принять участие в работе антисоветской организации и польской разведке обв. ГАТТОВСКИЙ дал свое согласие (л.д. 291–292).

¹²По заданию организации обв. ГАТТОВСКИЙ передавал за кордон с помощью радиоаппаратуры сведения, связанные с контрреволюционной деятельностью организации (л.д. 210, 292–293, 247, 250–251, 254, 256).¹³

Mieszkając w m. Lwowie, osk[arżona] KLECAN będąc łączniczką wykonywała na polecenie organizacji szereg zadań, a mianowicie:

W lutym 1940 roku zjawił się w mieszkaniu osk[arżonej] KLECAN na polecenie KOLBUSZEWSKIEGO osk[arżony] JAGLARZ Jerzy syn Franciszka i zlecił jej przekazanie przez niejakiego ERNSTA¹² depeszy drogą radiową za granicę o wysiedleniu osadników.

Osk[arżona] KLECAN, po otrzymaniu takiego polecenia od KOMARSKIEGO, nawiązała kontakt z inżynierem lwowskiej radiostacji RW-94 osk[arżonym] GATTOWSKIM Czesławem synem Stanisława, którego zawiadomiła o konieczności przekazania powyższej informacji za granicę (k.s. 20, 37, 63, 225–227, 288–299).

Osk[arżona] KLECAN na polecenie KOMARSKIEGO zwerbowała do organizacji k-r STRZELBICKIEGO¹³, który po pewnym czasie został wysłany za granicę w celu uzyskania pieniędzy na finansowanie organizacji. Jednakże STRZELBICKI wracając z zagranicy z kwotą 250 000 zł. został zatrzymany przez sowiecką straż graniczną (k.s. 320–321, 33).

W marcu 1940 roku, po ucieczce KOMARSKIEGO za granicę, osk[arżona] KLECAN na polecenie organizacji udała się nielegalnie do Warszawy ze specjalnym zadaniem, które otrzymała od jednego z kierowników wojskowego podziemia kontrrewolucyjnego — majora b[ylej] armii polskiej DOBROWOLSKIEGO. Miała ona nawiązać kontakt z kierownikiem wojskowego podziemia k-r na Zachodniej Ukrainie, mieszkającym w tym czasie w mieście] Warszawie, pułkownikiem TOKARZEWSKIM¹⁴ (k.s. 235, 238).

Osk[arżona] KLECAN udając się za granicę otrzymała od KOLBUSZEWSKIEGO – przedstawiciela angielskiego wywiadu, polecenie zbierania w drodze do Warszawy informacji o lokalizacji niemieckich jednostek wojskowych oraz nawiązanie [tam] kontaktu z KOMARSKIM (k.s. 253).

Osk[arżona] KLECAN została zatrzymana przez radzieckich pograniczników, gdy wracała z Warszawy do Lwowa.

W śledztwie ustalono również, że członkiem powstańczej organizacji k-r był inżynier radiostacji lwowskiej GATTOWSKI Czesław syn Stanisława, którego z polecenia niejakiego NOWAKA¹⁵ wciągnął do organizacji k-r KOMARSKI (k.s. 285–288).

Osk[arżony] GATTOWSKI wyraził zgodę na propozycję KOMARSKIEGO wzięcia udziału w pracach organizacji antysowieckiej i wywiadu polskiego (k.s. 291–292).

“Osk[arżony] GATTOWSKI na polecenie organizacji przekazywał za granicę za pomocą aparatury radiowej informacje związane z działalnością kontrrewolucyjną organizacji (k.s. 210, 292–293, 247, 250–251, 254, 256)“.

На основании вышеизложенного ОБВИНЯЮТСЯ:

1. **ЯГЛЯЖ Юрий Францишкович**, 1909 года рождения, уроженец и житель г. Львова, поляк, беспартийный, с высшим образованием, со слов не судим, в том, что с октября 1939 года являлся активным участником и одним из руководителей контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в Западной Украине и ставившей своей целью вооруженное свержение Советской власти.

Являясь участником к-р организации, обв. ЯГЛЯЖ был руководителем разведывательного отдела, существовавшего при организации, членом которой он состоял.

Будучи связан с агентами английской и польской разведок, обв. ЯГЛЯЖ вместе со своим разведывательным аппаратом на территории Западной Украины проводил шпионско-разведывательную работу, вел активную борьбу против Советской власти.

2. **ГРУШКОВСКИЙ Мечеслав Янович**, 1915 года рождения, уроженец г. Бельска (Германия), поляк, житель г. Львова, образование высшее, б/п, в том, что:

- а) С октября 1939 года являлся участником контрреволюционной организации, ставившей своей целью вооруженную борьбу с Советской властью.
- б) По заданию к-р организации осуществлял руководство разведывательной работой в г. Львове, вербовал разведчиков из числа лиц, враждебно настроенных к Советской власти.
- в) Проводил шпионскую работу на территории Западной Украины в пользу контрреволюционной организации и иностранных разведок.

3. **КЛЕЦАН Елена Антоновна**, 1909 года рождения, уроженка и жительница г. Львова, полька, со слов не судимая, образование низшее, служащая, беспартийная, в том, что:

- а) Будучи вовлечена в контрреволюционную организацию КОМАР-СКИМ, по заданию последнего проводила антисоветскую работу и выполняла роль связной в организации.
- б) Являясь содержательницей конс. квартиры, вербовала новых членов в контрреволюционную организацию.
- в) По заданию руководства контрреволюционного подполья во Львове в марте 1940 года совершила нелегальную ходку в г. Варшаву с целью связаться с руководителями антисоветских формирований в Западной Украине, находившихся в то время в Варшаве.

Na podstawie powyższego OSKARŻA SIĘ:

1. JAGLARZA Jerzego syna Franciszka, ur. w 1909 roku w m. Lwowie i tam zamieszkałego, Polaka, bezpartyjnego, z wykształceniem wyższym, jak twierdzi nie karanego o to, że od października 1939 roku był aktywnym członkiem i jednym z kierowników powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej, która istniała na Zachodniej Ukrainie i stawiała sobie za cel zbrojne obalenie Władzy Sowieckiej.

Osk[arżony] JAGLARZ będąc członkiem organizacji k-r kierował oddziałem wywiadowczym, istniejącym przy tej organizacji.

Współpracując z agentami wywiadu angielskiego i polskiego osk[arżony] JAGLARZ razem ze swoim aparatem wywiadowczym prowadził działalność szpiegowsko-wywiadowczą na terytorium Zachodniej Ukrainy oraz aktywną walkę z Władzą Sowiecką.

2. GRUSZKOWSKIEGO Mieczysława syna Jana, ur. w 1915 roku w m. Bielsko (Niemcy), Polaka, mieszkańca m. Lwowa, wykształcenie wyższe, b/p o to, że:

- a) Od października 1939 roku był członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, stawiającej sobie za cel walkę zbrojną z Władzą Sowiecką.
- b) Na polecenie organizacji k-r kierował pracą wywiadowczą w m. Lwowie, werbował wywiadowców spośród osób wrogo nastawionych do Władzy Sowieckiej.
- c) Prowadził działalność szpiegowską na terytorium Zachodniej Ukrainy na rzecz organizacji kontrrewolucyjnej i obcych wywiadów.

3. KLECAN Helenę córkę Antoniego, ur. w 1909 roku w m. Lwowie i tam zamieszkałą, Polkę, jak twierdzi nie karaną, wykształcenie podstawowe, urzędniczkę, bezpartyjną

o to, że:

- a) Wciągnięta do organizacji kontrrewolucyjnej przez KOMARSKIEGO, na polecenie tego ostatniego prowadziła robotę antysowiecką i pełniła w organizacji funkcję łączniczki.
- b) Była właścicielką lokalu kons[piracyjnego], werbowała nowych członków do organizacji kontrrewolucyjnej.
- c) Na polecenie kierownictwa podziemia kontrrewolucyjnego we Lwowie, w marcu 1940 roku nielegalnie udała się do Warszawy w celu nawiązania kontaktu z przywódcami antysowieckich formacji na Zachodniej Ukrainie, którzy w tym czasie znajdowali się w Warszawie.

4. ГАТТОВСКИЙ Чеслав Станиславович, 1908 года рождения, уроженец с. Алмазная-Донбасс, житель г. Львова, поляк, образование высшее до ареста – инженер Львовской радио-станции, в том, что:

- а) Являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, в которую был вовлечен агентом иностранной разведки КОМАРСКИМ.
- б) Работая инженером Львовской радиостанции РВ-94, по заданию контрреволюционной организации передавал за кордон по эфиру материалы, представляемые ему для этой цели контрреволюционной повстанческой организацией, существовавшей в г. Львове, т.е в совершении преступлений, предусмотренных ст.ст. 54-2, 54-1-а, 54-11 УК УССР.

Допрошенные по настоящему делу обвиняемые ЯГЛЯЖ Ю.Ф., ГРУШКОВСКИЙ М.Я., КЛЕЦАН Е.А. и ГАТТОВСКИЙ Ч.С. в пред'явленном обвинении виновными себя признали.

Кроме того изобличаются показаниями арестованных КОЛЬБУШЕВСКОГО (л.д. 310–319), ЧАРНИКА (л.д. 302–309), СТРЕЛЬБИЦКОГО (л.д. 320–339).

Учитывая что преступная деятельность обв.обв. ЯГЛЯЖА Ю.Ф., ГРУШКОВСКОГО М.Я., КЛЕЦАН Е.А., ГАТТОВСКОГО Ч.С. полностью установлена и руководствуясь ст. 204 УПК УССР – след. дело № 29503/2 по обвинению ЯГЛЯЖА Юрия Францишковича, ГРУШКОВСКОГО Мечеслава Яновича, КЛЕЦАН Елены Антоновны, ГАТТОВСКОГО Чеслава Станиславовича направить Прокурору УССР по спец. делам, для предания обвиняемых суду Военного Трибунала.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕД. ЧАСТИ УГБ НКВД УССР
(—) (ЛОПУНОВ)

„СОГЛАСЕН”

НАЧАЛЬНИК СЛЕД. ЧАСТИ УГБ НКВД УССР
(—) (САГИН)

СПРАВКА: Обв. обв. ЯГЛЯЖ Ю.Ф., ГРУШКОВСКИЙ М.Я., КЛЕЦАН Е.А., ГАТТОВСКИЙ Ч.С. содержатся во внутренней тюрьме НКВД УССР г. Киев.

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕД. ЧАСТИ УГБ НКВД УССР
(—) (ЛОПУНОВ)

Составлено „12” октября 1940 г.
г. Киев.

4. GATTOWSKIEGO Czesława syna Stanisława, ur. w 1908 roku we w[si] Almaznaja-Donbas, mieszkańca m. Lwowa, Polaka, wykształcenie wyższe, przed aresztowaniem – inżynier radiostacji lwowskiej o to że:

- a) Był członkiem powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej, do której został wciągnięty przez agenta obcego wywiadu KOMARSKIEGO.
- b) Pracując jako inżynier w radiostacji lwowskiej RW-94, na polecenie organizacji kontrrewolucyjnej przekazywał za kordon na falach eteru materiały dostarczane mu w tym celu przez powstańczą organizację kontrrewolucyjną istniejącą w m. Lwowie.

to znaczy o popełnienie przestępstw przewidzianych art. art. 54-2, 54-1-a, 54-11 KK USRS.

Przesłuchani w niniejszej sprawie oskarżeni JAGLARZ J.F., GRUSZKOWSKI M.J., KLECAN H.A. i GATTOWSKI Cz.S. przyznali się do winy w zakresie przedstawionego im oskarżenia.

Demaskują ich oprócz tego zeznania aresztowanych KOLBUSZEWSKIEGO (k.s. 310–319), CZARNIKA (k.s. 302–309), STRZELBICKIEGO (k.s. 320–339).

Biorąc pod uwagę, iż przestępcza działalność osk[arżonych] JAGLARZA J.F., GRUSZKOWSKIEGO M.J., KLECAN H.A. i GATTOWSKIEGO Cz.S. została w pełni udowodniona, zgodnie z art. 204 KPK USRS – sprawę śledczą Nr 29503/2 z oskarżenia JAGLARZA Jerzego syna Franciszka, GRUSZKOWSKIEGO Mieczysława syna Jana, KLECAN Heleny córki Antoniego, GATTOWSKIEGO Czesława syna Stanisława skierować do Prokuratora USRS do spraw spec[jalnych] w celu przekazania oskarżonych sądowi Trybunału Wojennego.

ŚLEDCZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD USRS
(—) (ŁOPUNOW)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD USRS
(—) (SAGIN)

INFORMACJA: Osk[arżeni] JAGLARZ J.F., GRUSZKOWSKI M.J., KLECAN H.A. i GATTOWSKI Cz.S. znajdują się w więzieniu wewnętrznym NKWD USRS, m. Kijów.

ŚLEDCZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD USRS
(—) (ŁOPUNOW)

Sporządzono „12” października 1940 r.
m. Kijów.

ПРОТОКОЛ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ

1940 года ноября 22–23 дня, Военный Трибунал Киевского Особого Военного Округа в закрытом судебном заседании в г. Киеве, в составе: Председательствующего члена ВТ т. ДУБИНИНА и членов полкового комиссара ДМИТРИЕВА и военюриста 3 ранга т. ГЕГЕЧКОРИ, без участия Военного Прокурора и защиты, при участии переводчика польского языка – техника-интенданта 2 ранга УМАНСКОГО, при секретаре тов. ДУМАНСКОМ.

В 11 час. председательствующий открывает судебное заседание и объявляет, что будет слушаться дело по обвинению ЯГЛЯЖ Юрия Францишковича, ГРУШКОВСКОГО Мечеслава Яновича, КЛЕЦАН Елены (она же Ирина) Антоновны, ГАТТОВСКОГО Чеслава Станиславовича в преступл. предусмотр. ст.ст. 54-2, 54-1 п. „а” и 54-11 УК УССР.

Секретарь докладывает суду, что подсудимые ЯГЛЯЖ, ГРУШКОВСКИЙ, КЛЕЦАН и ГАТТОВСКИЙ в судебное заседание доставлены под конвоем.

Председательствующий удостоверяется в самоличности подсудимых:

ЯГЛЯЖ Юрий Францишкович – 1909 года рождения, уроженец и житель г. Львова, по национальности поляк, по соц. происхождению служащий, с высшим образованием, по специальности юрист, в прошлом служитель религиозного культа – ксендз, до ареста без определенных занятий, беспартийный, гражданства СССР, холост. Мать артистка, отец юрист. Я работал научным работником Львовского Университета – руководил историей церковного права. Выработывал законы юрправа в Варшаве. До ареста не работал. В польской армии не служил. Отец, сестра и мать живут в Варшаве. Состоял в партии народного фронта¹⁶, не судимый. Под стражей нахожусь с 18 февраля 1940 года. Обвинительное заключение мне объявлено 18 ноября 1940 года.

ГРУШКОВСКИЙ Мечеслав Янович – 1915 года рождения, уроженец г. Бельска (Германия), жителя г. Львова, по национальности поляк, по соцположению служащий по специальности юрист – окончил юридический Университет в 1939 году, беспартийный, холост, гражданства СССР, до ареста без определенных занятий, отец и мать проживают в гор. Львове. В армиях не служил.

Под стражей нахожусь с 28 марта 1940 года. Копия обвинительного заключения мне объявлена 18 ноября 1940 года.

PROTOKÓŁ POSIEDZENIA SĄDOWEGO

1940 roku listopada 22–23 dnia, Trybunał Wojenny Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego na zamkniętym posiedzeniu sądowym w m. Kijowie w składzie: Przewodniczący członek WT t. DUBININ i członkowie komisarz pułkowy DMITRIJEW oraz prawnik wojskowy 3 rangi t. GIEGIECZKORI bez udziału Prokuratora Wojskowego i obrony przy udziale tłumacza z języka polskiego – technika-intendenta 2 rangi UMAŃSKIEGO z udziałem sekretarza tow. DUMAŃSKIEGO.

O godzinie 11 przewodniczący otwiera posiedzenie sądowe i ogłasza, że będzie rozpatrywana sprawa z oskarżenia JAGLARZA Jerzego syna Franciszka, GRUSZKOWSKIEGO Mieczysława syna Jana, KLECAN Heleny (*ona-że* Irena) córki Antoniego i GATTOWSKIEGO Czesława syna Stanisława o przestęp[stwa] przewidziane art. art. 54-2, 54-1 p. „a” i 54-11 KK USRS.

Sekretarz powiadamia sąd, że oskarżeni JAGLARZ, GRUSZKOWSKI, KLECAN i GATTOWSKI zostali doprowadzeni pod strażą na posiedzenie sądowe.

Przewodniczący upewnia się co do tożsamości oskarżonych:

JAGLARZ Jerzy syn Franciszka, ur. w 1909 roku w m. Lwowie i tam zamieszkały, Polak, z rodziny urzędniczej, wykształcenie wyższe, zawód – prawnik, w przeszłości duchowny – ksiądz, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia, bezpartyjny, obywatelstwo ZSRS, kawaler. Matka artystka, ojciec prawnik. Byłem zatrudniony jako pracownik naukowy na Uniwersytecie Lwowskim – kierowałem [zakładem] historii prawa kościelnego. Opracowywałem ustawy prawnicze w Warszawie. Przed aresztowaniem nie pracowałem. W armii polskiej nie służyłem. Ojciec, siostra i matka mieszkają w Warszawie. Byłem członkiem partii frontu ludowego¹⁶, nie karany. Jestem w areszcie od 18 lutego 1940 roku. Wniosek oskarżający został mi przedłożony 18 listopada 1940 roku.

GRUSZKOWSKI Mieczysław syn Jana, ur. w 1915 roku w m. Bielsku (Niemcy), mieszkaniec m. Lwowa, Polak, status społeczny – urzędnik, zawód – prawnik, ukończył studia prawnicze w 1939 roku, bezpartyjny, kawaler, obywatelstwo ZSRS, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia, ojciec i matka mieszkają w m. Lwowie. W armii nie służył.

W areszcie przebywam od 28 marca 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego przedłożono mi 18 listopada 1940 roku.

КЛЕЦАН Елена (она же Ирина) Антоновна – 1909 года рождения, уроженка и жительница гор. Львова, по социальному происхождению служащая, по соц. положению служащая, образование среднее – окончила лицей, по специальности бухгалтер, по национальности поляка, беспартийная, незамужняя, гражданства СССР, до ареста без определенных занятий, отец инженер, с 27 августа по 22 сентября 1939 года работала медсестрой в польской армии.

Под стражей нахожусь с 21 марта 1940 года. Копия обвинительного заключения мне объявлена 18 ноября 1940 года.

ГАТТОВСКИЙ Чеслав Станиславович, 1908 года рождения, уроженец пос. Алмазная-Донбасс, житель г. Львова, по соцположению и соцпроисхождению служащий, по национальности поляк, образование высшее, по специальности инженер-радиотехник, женат, беспартийный, гражданства СССР, подпоручик б. польской армии, до ареста работал инженером Львовской радиостанции. Отец был директором завода на ст. Алмазная до 1918 г., а после 1918 г. я уехал в Могилев на Днестре. Отец умер в 1918 г. После смерти отца моя семья в Могилеве над Днестром имела 3 дома, сад и 2 десятины земли. В 1919 г. с семьей уехал в гор. Варшаву, а в сентябре 1939 года переехал в гор. Львов. Работал на радиостанции гор. Львова.

Под стражей нахожусь с 4 апреля 1940 года. Обвинительное заключение мне объявлено 18 ноября 1940 года.

Оглашается состав суда и разъясняется право отвода состава суда. Отвода составу суда не поступило.

Председательствующий разъясняет подсудимым их права во время судебного следствия, а также право подачи заявлений или возбуждения ходатайств.

Подсудимый ЯГЛЯЖ: Прошу прочесть мне показания Чарника, записанные 9 марта. Кроме того, прочесть показания неизвестного, касающиеся моих отношений с Ириной КЛЕЦАН, так как их в деле нет.

Я нахожу, что следствие по моему делу проведено неполно, позже я расскажу, как оно проводилось, но следователь не хотел принимать оправданий и я применил тактику ответов на вопросы. Сегодня я хочу все рассказать, и я хотел бы выставить свидетелей, о которых в НКВД не хотели говорить.

В деле нет идейно-политической декларации нашей организации, найденной при аресте в моем портфеле. Вопреки акту обвинения, что мое отношение к СССР враждебно, могут служить доказательством мои работы по государственным вопросам.

Прошу выделить дело мое и ГРУШКОВСКОГО, так как ни КЛЕЦАН, ни ГАТТОВСКИЙ не принадлежали к организации. ГАТТОВСКОГО

KLECAN Helena (*ona-że* Irena) córka Antoniego, ur. w 1909 roku w mieś[cie] Lwowie i tam zamieszkała, pochodzenie społeczne – urzędniczka, status społeczny – urzędniczka, wykształcenie średnie – ukończyła liceum, zawód – księgowa, Polka, bezpartyjna, niezamężna, obywatelstwo ZSRS, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia, ojciec inżynier, od 27 sierpnia do 22 września 1939 roku pracowała w armii polskiej jako pielęgniarka.

W areszcie przebywam od 21 marca 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego przedłożono mi 18 listopada 1940 roku.

GATTOWSKI Czesław syn Stanisława, ur. w 1908 roku w osiedlu Ałmaznaja-Donbas, mieszkaniec m. Lwowa, pochodzenie i status społeczny – urzędnik, Polak, wykształcenie wyższe, z zawodu inżynier – radiotelegrafista, żonaty, bezpartyjny, obywatelstwo ZSRS, podporucznik b[ylej] armii polskiej, przed aresztowaniem pracował jako inżynier w radiostacji lwowskiej. Ojciec był do 1918 roku dyrektorem fabryki przy st[acji] Ałmaznaja, a po 1918 roku wyjechałem do Mohylewa nad Dnieprem. Ojciec umarł w 1918 roku. Po jego śmierci moja rodzina miała 3 domy, sad i 2 dziesięciny ziemi w Mohylewie nad Dnieprem. W 1919 roku razem z rodziną wyjechałem do m. Warszawy, a we wrześniu 1939 roku przeprowadziłem się do mias[ta] Lwowa. Pracowałem w radiostacji m. Lwowa.

W areszcie przebywam od 4 kwietnia 1940 roku. Wniosek oskarżający przedłożono mi 18 listopada 1940 roku.

Ogłasza się skład sądu i wyjaśnia prawo zgłoszenia zastrzeżenia do składu sądu. Zastrzeżenie do składu sądu nie wpłynęło.

Przewodniczący mówi oskarżonym o ich prawach w czasie śledztwa sądowego, jak również o prawie złożenia podania lub prośby.

Oskarżony JAGLARZ: Proszę o przeczytanie mi zeznań Czarnika złożonych 9 marca. Również o przeczytanie nieznanego [mi] zeznania, które dotyczy moich stosunków z Ireną KLECAN, ponieważ nie ma go w aktach.

Uważam, że śledztwo w mojej sprawie jest przeprowadzone niedokładnie, później opowiem jak je przeprowadzano, śledczy nie chciał uwzględnić moich usprawiedliwień i zastosowałem taktykę odpowiedzi na pytania. Dziś chcę wszystko opowiedzieć i chciałbym przedstawić świadków, o których w NKWD nie chcieli słyszeć.

W aktach nie ma deklaracji ideowo-politycznej naszej organizacji, znalezionej w mojej teczce przy aresztowaniu. Przeciwno zawartemu w akcie oskarżenia stwierdzeniu o moim wrogim stosunku do ZSRS mogą służyć jako dowód rzeczowy moje prace w sprawach państwowych.

Proszę o wyodrębnienie mojej sprawy i GRUSZKOWSKIEGO, ponieważ ani KLECAN, ani GATTOWSKI nie należeli do organizacji. GATTOWSKIEGO widzę dziś po raz pierwszy, a z KLECAN spotkałem się przypadko-

я вижу сегодня первый раз, а КЛЕЦАН встречал 2 раза случайно. Понимаю, что нас искусственно соединили, чтобы доказать мою связь с английской разведкой, которой не было. В деле нет связи, я должен на суде говорить о тайнах Польши и СССР и думаю, что не все должно быть оглашено. Я прошу также допросить меня в отсутствии остальных подсудимых.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Поддерживаю ходатайство ЯГЛЯЖ о выделении дела в отношении КЛЕЦАН и ГАТТОВСКОГО. Я также с ними связи не имел. Во время следствия не принимали моих оправдательных заявлений.

Я отмечаю несоответствие протоколов предварительного следствия с моими показаниями.

Прошу вызвать доктора Чарника для дачи показаний по моему делу, так как ЯГЛЯЖ давал на меня показания о том, что я связан с польской организацией.

Подсудимая КЛЕЦАН ходатайств не заявила.

Подсудимый ГАТТОВСКИЙ: Прошу вызвать радиоспециалиста для установления того, что я не мог передавать сведения за границу ^бчерез радиостанцию, на которой работал. ^б

Трибунал удаляется на совещание для обсуждения ходатайств подсудимых.

Председательствующий оглашает определение: Вопрос о ходатайствах подсудимых ЯГЛЯЖ, ГРУШКОВСКОГО и ГАТТОВСКОГО оставить открытым и разрешить таковой в процессе судебного следствия.

Трибунал приступает к судебному следствию.

Председательствующий оглашает обвинительное заключение, спрашивает подсудимых – понятно ли пред'явленное обвинение, признают ли они себя виновными и желают ли давать суду показания.

Подсудимый ЯГЛЯЖ: Я не отрицаю своей принадлежности к к.р. организации, но возражаю о ^бхарактере^б деятельности этой организации и характере моей работы в этой организации.

Показания суду давать желаю.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Я отрицаю, что организация имела намерение вооруженного восстания против Советской Власти. Виновным себя не признаю в шпионаже. Показания суду давать желаю.

Подсудимая КЛЕЦАН: Я признаю свою принадлежность к к.р. организации. Показания суду давать желаю.

Подсудимый ГАТТОВСКИЙ: Я признаю, что был завербован в к.р. организацию Камарским, но не признаю, что передавал за границу по радио сведения, так как не имел возможности это делать. Показания суду давать желаю.

wo 2 razy. Rozumiem, że połączono nas sztucznie, żeby udowodnić moją współpracę z wywiadem angielskim, której nigdy nie było. Sprawa nie jest spójna, musiałbym mówić w sądzie o tajemnicach Polski i ZSRS, sądzę że nie wszystkie powinny być ujawnione. Proszę również o przesłuchanie mnie bez obecności innych oskarżonych.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Podtrzymuję prośbę JAGLARZA o wydzielenie ze sprawy KLECAN i GATTOWSKIEGO. Ja również nie miałem z nimi kontaktów. W czasie śledztwa nie przyjmowano moich usprawiedliwiających oświadczeń.

Zwracam uwagę na rozbieżność między protokołami śledztwa wstępnego i moimi zeznaniami.

Proszę wezwać doktora Czarnika, aby zeznał w mojej sprawie, ponieważ [on również] tak jak JAGLARZ zeznawał, iż jestem związany z polską organizacją.

Oskarżona KLECAN nie zgłosiła prośby.

Oskarżony GATTOWSKI: Proszę o wezwanie specjalisty radiowego w celu stwierdzenia, iż nie mogłem przekazywać informacji za granicę ^bza pomocą radiostacji, w której pracowałem^b.

Trybunał udaje się na posiedzenie w celu omówienia próśb oskarżonych.

Przewodniczący ogłasza orzeczenie: Sprawę prośby oskarżonych JAGLARZA, GRUSZKOWSKIEGO i GATTOWSKIEGO zostawić otwartą i rozwiązać ją w trakcie śledztwa sądowego.

Trybunał przystępuje do śledztwa sądowego.

Przewodniczący ogłasza wniosek oskarżający, pyta oskarżonych czy rozumieją przedłożone oskarżenie, czy przyznają się do winy i czy chcą złożyć zeznania przed sądem.

Oskarżony JAGLARZ: Nie neguję swej przynależności do organizacji k.r., ale nie zgadzam się z określeniem ^bcharakteru^b działalności tej organizacji i określeniem charakteru mojej pracy w tej organizacji.

Chcę składać zeznania przed sądem.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Zaprzeczam jakoby organizacja miała zamiar zorganizować powstanie zbrojne przeciwko Władzy Sowieckiej. Nie jestem winny szpiegostwa. Chcę składać zeznania przed sądem.

Oskarżona KLECAN: Przyznaję się do przynależności do organizacji k.r. Chcę składać zeznania przed sądem.

Oskarżony GATTOWSKI: Przyznaję, że zostałem zwerbowany do organizacji k.r. przez Komarskiego, ale nie przyznaję się do przekazywania drogą radiową informacji za granicę, ponieważ nie miałem takiej możliwości. Chcę składać zeznania przed sądem.

Трибунал, совещаясь на месте, определил: Судебное следствие начать с допроса подсудимого ЯГЛЯЖ.

На вопросы председательствующего, подсудимый ЯГЛЯЖ по существу дела показал: Я на предварительном следствии всего не рассказал, а в судебном заседании желаю дать полностью показания о своей деятельности, так как она является очень большой.

Мои отец и мать имели связь с высокопоставленными лицами быв. польского государства. Мать моя была связана с Пилсудским. По предложению своих родителей я должен был работать служителем культа. Мать моя принадлежала к социал-демократической партии.

В 1927 году я уехал в Австрию, где поступил в Юринститут. В конце 1927 года, будучи на курорте, я встретился с полковником Пельчинским¹⁷, который являлся в то время начальником II отдела генерального штаба польской армии. Полковник Пельчинский подготавливал меня к шпионской работе и рассказывал мне о важности политического отношения к власти. Он говорил мне о том, что я должен приносить пользу польскому государству, как польский подданный. Пельчинский предложил мне работать в контрразведке и я дал на это свое согласие.

В 1929 году я уехал за границу и, помня о том, что мне говорил Пельчинский, стал собирать различные сведения в пользу б. польского государства и эти сведения передавал в различные инстанции польского государства.

В 1930 году мне было предложено полковником Пельчинским поехать в папскую дипломатическую миссию в Рим. Папская дипломатия взяла меня в качестве переводчика немецкого языка.

В 1933 году я написал книгу о проблеме кодификации законов. Я работал в Риме в папской библиотеке и мне было разрешено Папой Римским издать мою книгу. Я убежден был твердо в католической религии.

За границей я побывал во всех европейских странах. Знаю я хорошо 7 европейских языков. В своей жизни был близко знаком с виднейшими политическими деятелями Европы.

Я имел много бесед с министром юстиции. Последний раз это было в Варшаве, меня там обвинили в прессе церковники, что „красный человек”. После этого я хотел оставить свою церковную деятельность, но моя мать явилась ко мне на квартиру, принесла пистолет и сказала, что я должен застрелиться, если оставлю свою церковную деятельность, и я вынужден был остаться работать в церкви.

В 1934 году меня выслали в Злочев, где я был священником, затем заболел и уехал в Краков. После болезни я был учителем гимназии в г. Тарнополе, а в 1935 году в Станиславове был учителем в женской школе.

Trybunał obradując na miejscu orzekł: Śledztwo sądowe rozpocząć od przesłuchania JAGLARZA.

Na pytania przewodniczącego oskarżony w sprawie JAGLARZ zeznał co do istoty sprawy: W czasie śledztwa wstępnego nie opowiedziałem wszystkiego, ale na posiedzeniu sądowym chcę złożyć wyczerpujące zeznania dotyczące mojej działalności, ponieważ jest ona bardzo obszerna.

Mój ojciec i matka byli związani z osobami na wysokich stanowiskach w byłym państwie polskim. Moja matka była związana z Piłsudskim. Rodzice chcieli, abym został duchownym. Moja matka należała do partii socjalistyczno-demokratycznej.

W 1927 roku wyjechałem do Austrii, gdzie rozpocząłem studia w Instytucie Prawniczym. Pod koniec 1927 roku będąc w uzdrowisku, spotkałem pułkownika Pełczyńskiego¹⁷, który był w tym czasie naczelnikiem Oddziału II Sztabu Generalnego armii polskiej. Pułkownik Pełczyński przygotowywał mnie do pracy szpiegowskiej i mówił mi o wadze stosunku politycznego do władzy. Mówił mi, że powinienem przynosić pożytek państwu polskiemu jako jego obywatel. Pełczyński zaproponował mi pracę w kontrwywiadzie i wyraziłem na to zgodę.

W 1929 roku wyjechałem za granicę i pamiętając o czym mówił mi Pełczyński zbierałem różne informacje, które mogły być przydatne b[ylemu] państwu polskiemu, a następnie informacje te przekazywałem różnym placówkom państwa polskiego.

W 1930 roku pułkownik Pełczyński zaproponował mi wyjazd z misją dyplomatyczną do Rzymu. Zatrudniono mnie jako tłumacza języka niemieckiego w dyplomacji papieskiej.

W 1933 roku napisałem książkę o problemie kodyfikacji prawa. Pracowałem w Rzymie w bibliotece papieskiej i Papież Rzymski wyraził zgodę na wydanie mej książki. Byłem przekonany zwolennikiem religii katolickiej.

Przebywając zagranicą zwiedziłem wszystkie kraje europejskie. Znam biegle 7 europejskich języków. W swym życiu blisko poznałem wybitniejszych działaczy politycznych Europy.

Często rozmawiałem z ministrem sprawiedliwości. Ostatni raz miało to miejsce w Warszawie, gdy duchowieństwo w prasie oskarżało mnie, iż jestem „czerwony”. Potem chciałem porzucić swą duchowną działalność, ale matka pojawiła się w moim mieszkaniu, przyniosła pistolet i powiedziała, że jeżeli porzucę swą duchowną działalność, to muszę się zastrzelić i byłem zmuszony nadal pracować w kościele.

W 1934 roku wysłano mnie do Złoczowa, gdzie byłem kapłanem, następnie zachorowałem i wyjechałem do Krakowa. Po chorobie byłem nauczy-

В Польше я был организатором скаутов и посещал большие собрания скаутов во Львове, где работал вместе с доктором Чарником. В 1936 году я был призван в подпольную организацию скаутов, где ставились вопросы о невозможности дальнейшего существования польского государства. В Варшаве я работал, разрешая вопросы всех религий в Польше, общую внутреннюю политику о профсоюзах. К работе я подготавливался практически. Как инспектор организации скаутов, я об'езжал на мотоцикле Западную Украину, наблюдал за населением, наблюдал за бедствием крестьян, смотрел, что делается правильно и неправильно.

По моей инициативе переводились с должности чиновники и директора школ.

В то же время я готовился к научной работе. В 1937 г. я два раза имел возможность занять кафедру в Университете, но церковные власти не дали мне возможности получить должность профессора университета. Я не мог также получить перевод во Львов или в Варшаву.

В 1938 году я был жертвой несчастного случая, у меня был разбит череп, я получил 17 ранений и до сего дня чувствую себя больным. Я не смог больше работать в селах и получил разрешение работать ассистентом в Университете. Я был редактором журнала католической церкви во Львове. В журнале я проводил политику соц. справедливости и из-за этого церковные власти запретили мне всякую общественную и публичную деятельность.

Через друзей я был привлечен к работе в Министерстве Внутренних дел и Просвещения в Варшаве. В начале я давал оценки разным проектам правительственных декретов. В 1939 году я получил задание проработать вопрос школьной реформы в Польше.

В гор. Львове был филиал нашей организации, которая должна была проводить работу к соединению всех партий, вплоть до коммунистов. Мы хотели готовить социальный переворот. Ежемесячно на заседаниях нашей организации обсуждались вопросы государственной политики. Здесь я познакомился с б. премьером Бергелем, которому я подготовил материал для выступления в сенате по школьному вопросу.

В Варшаве я имел связь с польским генералом Вертинским¹⁸, с которым обсуждал вопросы предстоящих реформ. Мы не имели намерения сделать Польшу советской республикой, но хотели забрать землю для крестьян, а фабрики и заводы для рабочих и путем гражданской революции добиться политического переворота. Конечно, мы не хотели вводить коммунизм сразу, но постепенной работой привести Польшу к коммунизму. Главные вопросы, почему мы не хотели соединения с СССР – это культурные вопросы, ибо у нас многие отрицали

ciem w gimnazjum w m. Tarnopolu, a w 1935 roku nauczycielem w żeńskiej szkole w Stanisławowie.

W Polsce organizowałem harcerstwo i brałem udział w dużych zgromadzeniach harcerzy we Lwowie pracując razem z doktorem Czarnikiem. W 1936 roku zostałem powołany do podziemnej organizacji harcerskiej, która stawiała sprawę niemożności dalszego istnienia państwa polskiego. W Warszawie zajmowałem się sprawami wszystkich religii w Polsce i ogólną polityką wewnętrzną dotyczącą związków zawodowych. Do pracy przygotowywałem się praktycznie. Będąc inspektorem organizacji harcerskiej, objeżdżałem na motorze Zachodnią Ukrainę, obserwowałem ludność, widziałem biedę chłopów, patrzyłem co dzieje się sprawiedliwie a co niesprawiedliwie.

Z mojej inicjatywy zmieniano urzędników i dyrektorów szkół.

W tym samym czasie przygotowywałem się do pracy naukowej. W 1937 roku dwukrotnie miałem możliwość otrzymania katedry na uniwersytecie, ale władze kościelne uniemożliwiły mi uzyskanie godności profesora uniwersytetu. Nie mogłem również przenieść się do Lwowa lub Warszawy.

W 1938 roku stałem się ofiarą nieszczęśliwego wypadku. Miałem rozbity czaszkę, 17 ran i do dzisiaj jestem chory. Nie mogłem dłużej pracować na wsi i otrzymałem zgodę na pracę jako asystent na uniwersytecie. Byłem redaktorem pisma kościoła katolickiego we Lwowie. W piśmie tym głosiłem zasady sprawiedliwości społecznej i dlatego władze kościelne zabroniły mi prowadzenia jakiegokolwiek działalności społecznej i publicznej.

Przy pomocy przyjaciół zostałem wciągnięty do pracy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i [Ministerstwie] Oświaty w Warszawie. Początkowo opiniowałem różne projekty rządowych dekretów. W 1939 roku otrzymałem zadanie rozpracowania problemu reformy szkolnictwa w Polsce.

W mieście Lwowie mieściła się filia naszej organizacji, która dążyła do zjednoczenia wszystkich partii łącznie z komunistami. Chcieliśmy przygotować przewrót społeczny. Co miesiąc na zebraniach naszej organizacji były omawiane problemy polityki państwowej. Tu zapoznałem się z b[yłym] premierem Bartlem, któremu przygotowałem materiał do wystąpienia w senacie na temat szkolnictwa.

W Warszawie kontaktowałem się z polskim generałem Wertyńskim¹⁸, z którym omawialiśmy przyszłe reformy. Nie mieliśmy zamiaru zrobić z Polski republiki sowieckiej, ale chcieliśmy oddać ziemię chłopom, a fabryki i zakłady przemysłowe robotnikom i na drodze rewolucji społecznej osiągnąć przewrót polityczny. Rzecz jasna, że nie chcieliśmy od razu wprowadzać komunizmu, ale doprowadzić Polskę do komunizmu poprzez stopniową pracę. Główne problemy, które zadecydowały, iż nie chcieliśmy zjednoczenia z ZSRS związane były z kulturą, ponieważ u nas wielu nie uznawało mate-

диалектический материализм и были идеалистами. Мы видели, что многие были против СССР, однако, дружбы с СССР мы добивались.

К началу войны с немцами я первые месяцы не мог разобраться в ситуации Европы и мира. Прочтя воззвание Молотова, я понял, что в Польше нет правительства и Советская власть приходит чтобы сохранить население. Здесь не было разговора о присоединении Западной Украины к СССР.

Что делается в СССР, я не знал в течение 10 лет. Я думал, что между Англией, Францией и СССР имеется тайный договор, и я и мои политические друзья не имели вражды к СССР, но и энтузиазма к СССР тоже не имели.

С приходом Советской власти в Западную Украину я потерял возможность работать. В Университет меня не приняли, учителем тоже, даже рабочим на фабрике я не мог работать. Я говорил, что я не коммунист, но все же мог принести пользу Советской власти.

Ко мне пришел майор б. польской армии, сказал, что прибыл из заграницы от польского атташе полковника Занишевского¹⁹ и предложил мне работать в шпионской организации. Он мне говорил, что Западная Украина временно оккупирована СССР, что весной польские легионы пойдут воевать с немцами и нам нужно быть готовыми к этому. Я ответил ему, что это было бы возможно, если бы Италия присоединилась. Майор мне сказал, что Италия поможет в нашей войне против немцев. Я знал, что большинство видных деятелей фашистской Италии можно купить и верил, что она поможет Польше, но все же не соглашался работать шпионом. Тогда майор назвал меня трусом и предателем Польши, я не мог это перенести и вынужден был принять предложение майора.

Я должен был подготовить несколько человек для проведения разведывательной работы. Инструкции о работе мне должен был принести связной.

Наша работа была направлена не против СССР, а против Германии. Я был уверен, что оккупация Западной Украины Советской властью временна в силу тайных международных договоров.

В конце октября 1939 года я встретился с доктором Чарником. Он был моим другом и руководитель организацией скаутов. Я условился с ним о встрече на квартире его матери. Здесь я встретил ГРУШКОВСКОГО, который представлен мне под кличкой „Николай”. Я рассказал о моих личных делах. Затем Чарник предложил ГРУШКОВСКОМУ уйти и мы остались вдвоем с Чарником. Мы обсуждали политическое положение в стране. Я рассказал Чарнику о посещении меня майором польского посольства в Бухаресте или Будапеште.

rializmu dialektycznego i było idealistami. Widzieliśmy, że wielu było przeciwko ZSRS, dążyliśmy jednak do przyjaźni z ZSRS.

Na początku wojny z Niemcami, w ciągu pierwszych miesięcy nie mogłem zorientować się w sytuacji Europy i świata. Po przeczytaniu apelu Molotowa zrozumiałem, że w Polsce nie ma rządu i Władza Sowiecka przychodzi aby chronić ludność. Nie było tam mowy o przyłączeniu Zachodniej Ukrainy do ZSRS.

Od 10 lat nie wiedziałem co dzieje się w ZSRS. Myślałem, że między Anglią, Francją i ZSRS istnieje tajna umowa, a zarówno ja, jak i moi polityczni przyjaciele, nie czuliśmy wrogości wobec ZSRS. Entuzjazmu w stosunku do ZSRS też nie odczuwaliśmy.

Z przyjściem Władzy Sowieckiej na Ukrainę Zachodnią utraciłem możliwość pracy. Nie przyjęto mnie na uniwersytecie, nie mogłem pracować jako nauczyciel ani nawet jako robotnik w fabryce. Mówiłem, że nie jestem komunistą, ale mimo to mogę być pożytecznym dla Władzy Sowieckiej.

Przyszedł do mnie major b[ylej] armii polskiej, powiedział, że przybywa z zagranicy od polskiego attache, pułkownika Zaniszewskiego¹⁹ i zaproponował mi pracę w organizacji szpiegowskiej. Mówił, że Zachodnia Ukraina jest okupowana przez ZSRS czasowo, że na wiosnę legiony polskie rozpoczną walkę z Niemcami i musimy być na to przygotowani. Powiedziałem mu, że byłoby to możliwe, gdyby przyłączyły się Włochy. Major powiedział mi, że Włochy pomogą w naszej wojnie przeciwko Niemcom. Wiedziałem, że większość wybitnych działaczy faszystowskich Włoch można kupić i wierzyłem, że Włochy pomogą Polsce, ale mimo wszystko nie zgodziłem się być szpiegiem. Wtedy major nazwał mnie tchórzem i zdrajcą Polski, nie mogłem tego znieść i byłem zmuszony przyjąć propozycję majora.

Musiałem przygotować paru ludzi do pracy wywiadowczej. Instrukcje dotyczące pracy dostarczyć miał mi łącznik.

Nasza praca była skierowana nie przeciwko ZSRS, ale przeciwko Niemcom. Byłem pewien, że okupacja Zachodniej Ukrainy przez Władzę Sowiecką jest czasowa na mocy tajnych porozumień międzynarodowych.

W końcu października 1939 roku spotkałem się z doktorem Czarnikiem. Był moim przyjacielem i kierował organizacją harcerską. Umówiłem się z nim na spotkanie w mieszkaniu jego matki. Tu spotkałem GRUSZKOWSKIEGO, którego przedstawiono mi pod pseudonimem „Mikołaj”. Opowiedziałem o moich sprawach osobistych. Następnie Czarnik poprosił, aby GRUSZKOWSKI odszedł i zostaliśmy we dwóch z Czarnikiem. Omawialiśmy sytuację polityczną w kraju. Opowiedziałem Czarnikowi o złożeniu mi wizyty przez majora z ambasady polskiej w Bukareszcie lub Budapeszcie.

Po wizycie majora zaprosiłem do pracy wywiadowczej 2 osoby, moich znajomych. Struktura organizacyjna była następująca: pracować w trzyoso-

После посещения меня майором я пригласил 2 людей моих знакомых для разведывательной работы. Организационная структура такая: работать по 3 человека в группе, узнать в каком направлении идут части Красной Армии через Львов, делаются ли укрепления во Львове, выяснить настроение населения.

Доктор Чарник мне сказал, что намерения нашей организации – это политическая организация, которая бы готовила польское общество к созданию будущего польского государства. На мой вопрос о вооруженной борьбе Чарник ответил, что для этого должны быть военспецы и вооруженной борьбой будет заниматься другая организация. Наша же цель – это политическая работа для восстановления польского государства с демократическим направлением.

Чарник мне предложил быть политическим и идеологическим руководителем этой организации. Организация еще не существовала, но должна была быть по типу организации Народного Фронта. Я отказался от такой должности. Это может подтвердить ГРУШКОВСКИЙ. Я не был уверен в возможностях работы такой организации.

Организация не ставила своей целью вооруженной борьбы с Соввластью и я отрицаю этот пункт обвинения. Майор мне говорил, что вооруженная борьба с СССР не нужна, т.к. СССР временно оккупировал Западную Украину.

Мы не имели доверия к СССР, что он точно выполнит свои обязательства. О вооруженной борьбе с СССР не было разговора.

Оглашаются показания подсуд. ЯГЛЯЖ на л.д. 9.

В протоколе я не хотел подписать эти показания, как и другие неправильно записанные. Я хочу позже говорить о методах ведения следствия по моему делу. Большинство моих показаний записаны неправильно. Следователь мне говорил, что на суде я смогу уточнить.

Задание майора я не выполнил. В организацию я завербовал Хааса, Альбрехт и Центис. Им я передал задание, полученное от майора. Фамилию майора я не помню. От лиц мною завербованных я не получил никаких ценных сведений. Вопросов связи с закордоном я не разрабатывал, а ко мне должен был прийти через 7–10 дней после ухода майора связной, но ко мне никто не пришел. Задание майора я выполнил только в части вербовки 3-х лиц. Всей работой руководил Сикорский, проживавший в Париже.

В 15 ч. 30 мин. об'является перерыв.

В 17 час. судебное заседание продолжается.

На вопросы пред-щего подсуд. ЯГЛЯЖ ответил: Чарник решил создать организацию для политической борьбы за восстановление

bowej grupie, dowiedzieć się w jakim kierunku idą oddziały Armii Czerwonej przez Lwów, czy buduje się umocnienia we Lwowie, określić nastroje ludności.

Doktor Czarnik powiedział, że nasza organizacja ma cele polityczne, ma przygotować społeczeństwo polskie do utworzenia przyszłego państwa polskiego. Na moje pytanie dotyczące walki zbrojnej, Czarnik odpowiedział, że do tego są potrzebni specjaliści wojskowi i że walką zbrojną będzie zajmować się inna organizacja. Nasz cel – to praca polityczna dla odbudowy państwa polskiego o charakterze demokratycznym.

Czarnik zaproponował mi, abym był politycznym i ideologicznym kierownikiem tej organizacji. Organizacja nie istniała jeszcze, ale powinna przypominać swym charakterem Front Ludowy. Odmówiłem przyjęcia takiej funkcji. Może to potwierdzić GRUSZKOWSKI. Nie byłem pewien co do możliwości funkcjonowania takiej organizacji.

Organizacja nie stawiała sobie za cel walki zbrojnej z Władzą Sowiecką i zaprzeczam temu punktowi oskarżenia. Major powiedział mi, że walka zbrojna z ZSRS nie jest konieczna, gdyż ZSRS Zachodnią Ukrainę okupuje czasowo.

Nie mieliśmy zaufania do ZSRS, czy aby dokładnie wykonuje swoje zobowiązania. Nie było mowy o walce zbrojnej z ZSRS.

Odczytuje się zeznania oskarżonego JAGLARZA k.s. 9.

W protokole nie chciałem podpisać tych zeznań, jak również innych nieprawidłowo zapisanych. Chcę później opowiedzieć o metodach prowadzenia śledztwa w mojej sprawie. Większość moich zeznań zapisano błędnie. Śledczy powiedział mi, że w sądzie będę mógł je sprostować.

Polecenia zleconego mi przez majora nie wykonałem. Do organizacji zwerbowałem Haasa, Albrecht i Centisa. Przekazałem im zadanie, które otrzymałem od majora. Nie pamiętam jego nazwiska. Nie otrzymałem żadnych ważnych informacji od osób przeze mnie zwerbowanych. Nie zajmowałem się sprawą łączności z zagranicą, a po upływie 7–10 dni po odejściu majora miał przyjść do mnie łącznik, ale nie przyszedł. Zadanie zlecone mi przez majora wykonałem tylko w części dotyczącej werbunku 3 osób. Całą pracą kierował Sikorski zamieszkały w Paryżu.

O godzinie 15³⁰ zostaje ogłoszona przerwa.

O godzinie 17 posiedzenie sądowe jest kontynuowane.

Na pytania przewodniczącego oskarżony JAGLARZ odpowiedział: Czarnik postanowił utworzyć organizację do walki politycznej o przywrócenie b[ylej] Polski i o władzę w tym nowym państwie. Było dla nas oczywiste, że nie powinniśmy zajmować się sprawami wojskowymi. Ani ja, ani Czarnik,

б. Польши и за власть в этом новом государстве. Для нас было ясно, что мы не должны заниматься военными делами. Ни я, ни Чарник не были военными. Вооруженной борьбой должна была заниматься другая организация, с которой мы могли иметь связь, но могли и не иметь связь.

Чарник предложил мне передать завербованных мной лиц обвин. ГРУШКОВСКОМУ. Мы решили организовать встречу с руководителями политических партий, оставшихся во Львове. У меня встретился Чарник с Белецким, последний предложил идейную декларацию нашей организации, основанную на принципах Сталинской Конституции, за исключительную самостоятельность Польши. Я хотел остаться только советником организации, но затем вынужден был принять руководство разведотделом.

Моя деятельность в организации более или менее правильно зафиксирована в протоколе предварительного следствия. Добавлю, что в декабре 1939 года я пришел к заключению, что борьба с Германией немислима без борьбы с Советской властью.

Я встретился с поручиком Барщевским²⁰, который связал с курьером б. генштаба капитаном Луцияном. Это было в январе 1940 года. Последний уже говорил мне о необходимости борьбы с Советской властью, что было для меня ново. В это время я заболел и январь м-ц не работал, Я читал газеты и понял, что существов. нашей организации является ненужным и понял, что находясь в СССР я не имею права дальше работать против СССР. Я посоветовался с б. премьером Бертелем, который согласился со мной, я решил, что нужно ликвидировать организацию и прекратить политическую деятельность.

20 января я отказался от руководства разведотделом организации и решил распустить организацию. Об этом я сказал Хаасу, сказал, что дальнейшее существование нашей организации нецелесообразно. Хаас согласился со мной и сказал, что он уйдет в Венгрию и будет там работать. О ликвидации организации я сказал также и поручику Адамскому. Адамский ведал военной работой по разведке.

Вначале я не совсем отказался от работы. Хотел вначале заняться вопросом в связи с переселением осадников. Я зашел в Львовский Университет и от студентов услышал, что некоторые из них хотят подготовить теракт в связи с выселением студентов. Я встретил ксендза Панась²¹ и пригласил его на квартиру, где просил повлиять на организацию „Пест“, чтобы предотвратить теракты. Он мне сказал, что тоже собирается удирать.

Зная, что доктор Чарник имеет связь с полковником Жебровским, руководителем военной организации, мы решили с Чарником проконсультироваться с инженером Кольбушевским, имевшим связь с английской разведкой.

nie byliśmy żołnierzami. Walką zbrojną powinna być zajmować się inna organizacja, z którą moglibyśmy lub nie pozostawać w kontakcie.

Czarnik zaproponował, abym przekazał osk[arżonemu] GRUSZKOWSKIEMU zwerbowane przeze mnie osoby. Postanowiliśmy zorganizować spotkanie z przywódcami partii politycznych pozostających we Lwowie. Spotkali się u mnie Czarnik z Bieleckim, ten ostatni zaproponował deklarację ideową naszej organizacji wzorowaną na zasadach konstytucji stalinowskiej przy całkowitej samodzielności Polski. Chciałem być jedynie doradcą organizacji, ale później zostałem zmuszony do przyjęcia funkcji kierownika oddziału wywiadowczego.

Moja działalność w organizacji została mniej więcej prawidłowo odnotowana w protokole śledztwa wstępnego. Dodam, że w grudniu 1939 roku doszedłem do wniosku, że walka z Niemcami jest nie do pomyślenia bez walki z Władzą Sowiecką.

Spotkałem się z porucznikiem Barszczewskim²⁰, który skontaktował [mnie] z kurierem b[yłego] sztabu generalnego, kapitanem Łucjanem. Było to w styczniu 1940 roku. Ten ostatni mówił mi już o konieczności walki z Władzą Sowiecką, co było dla mnie nowością. W tym czasie zachorowałem i w styczniu nie pracowałem. Czytałem gazety i zrozumiałem, że nasza organizacja nie jest potrzebna i że przebywając w ZSRS nie mam prawa działać nadal przeciwko ZSRS. Poradziłem się b[yłego] premiera Bartla, który zgodził się ze mną i postanowiłem, że należy rozwiązać organizację i zaprzestać działalności politycznej.

20 stycznia zrzekłem się kierownictwa oddziału wywiadowczego organizacji i postanowiłem ją rozwiązać. Powiedziałem Haasowi, iż dalsze istnienie naszej organizacji jest niecelowe. Haas nie zgodził się ze mną i oświadczył, że pójdzie na Węgry i tam będzie pracował. O likwidacji organizacji powiedziałem również porucznikowi Adamskiemu. Odpowiadał on za robotę wojskową w wywiadzie.

Początkowo nie zawiesiłem całkowicie swojej pracy. Chciałem zrazu zająć się zagadnieniem przesiedlenia osadników. Udałem się na Uniwersytet Lwowski i dowiedziałem się od studentów, że niektórzy z nich chcą przygotować akt terrorystyczny w związku z wysiedlaniem studentów. Spotkałem księdza Panasia²¹ i zaprosiłem go do mieszkania; prosiłem go, aby wpłynąć na organizację „Piast”, żeby nie doszło do aktów terroryzmu. Powiedział mi, że on również ma zamiar uciekać.

Wiedząc, że doktor Czarnik ma kontakt z pułkownikiem Żebrowskim, przywódcą organizacji wojskowej, postanowiliśmy z Czarnikiem skontaktować się z inżynierem Kolbuszewskim, który był związany z wywiadem angielskim.

С Кольбушевским я встретился только после 20 января, когда я в организации не вел к.р. работы. Это знает подсудимый ГРУШКОВСКИЙ. Чарник мне сказал, что Кольбушевский плохо к нему относится, а он Чарник, хочет знать политическое положение.

На вопросы пред-щего подсуд. ответил: Задания разведчикам я давал такие, какие давал мне доктор Чарник. Я осуществлял общее руководство отделом разведки. Адамский руководил военными делами. Адамский собрал материал о расположении аэродромов и частей Красной Армии, эти сведения я передал поручику Барцевскому, а дальше Адамский был непосредственно связан с Барцевским. Последний не имел постоянного места жительства.

Однажды я получил задание от Чарника выяснить какими мостами идет нефть в Германию. Это задание я передал Забродскому²². Белецкий хотел взрывать мосты, но я этому воспротивился, ибо не видел необходимости терактов и диверсии. Барцевский сказал, что совершать диверсионные акты нельзя без разрешения майора Зарембы из Черновиц, а Кольбушевский мне сказал, что „Заремба” не является лицом, а это пароль английской разведки. О том, что Кольбушевский является агентом английской разведки, я не знал. Кольбушевский к нашей организации не принадлежал. По вопросам нашей организации с Кольбушевским я беседовал, но по организационным вопросам советовался с ним Чарник.

Я отрицаю, что в моем присутствии обсуждались вопросы о диверсионных актах и о бактериологической войне. Я случайно слышал разговор о бактериологической войне между Чарником и уезжавшим в Румынию Янковским.

С КЛЕЦАН я встретился в начале февраля. Она мне сказала, что может передать деньги для нуждающихся польских деятелей и нуждающихся офицеров. Она просила дать ей список нуждающихся людей. При беседе она сказала, что пришла по поручению Кольбушевского. Я спросил у Кольбушевского, кто такая КЛЕЦАН, ибо я ее в первый раз видел. Кольбушевский не дал мне прямого ответа, но я понял, что между ним и КЛЕЦАН есть деловая связь. Кольбушевский мне сказал, что никаких списков от меня не требовал.

Второй раз я встречался с КЛЕЦАН, когда передавал ей поручение Кольбушевский о передаче через „Эраста” по радио о высылке осадников.

На квартире у КЛЕЦАН жило много людей. Я получил сведения, что у нее проживает человек, называющий себя английским и польским разведчиком. Я знал, что его псевдон. „Мак”. Встретясь с ним, мы друг другу не назвали своих фамилий. Только во время следствия я узнал, что „Мак” – это Камарский.

Z Kolbuszewskim spotkałem się już po 20 stycznia, kiedy nie prowadziłem w organizacji działalności k.r. O tym wie oskarżony GRUSZKOWSKI. Czarnik powiedział mi, że Kolbuszewski ma do niego niedobry stosunek, a on sam chce wiedzieć jaka jest sytuacja polityczna.

Na pytania przewodniczącego oskarżony odpowiedział: Wywiadowcom zlecałem takie zadania jakie dawał mi doktor Czarnik. Sprawowałem ogólne kierownictwo oddziału wywiadu. Adamski kierował sprawami wojskowymi. Zgromadził on materiał o lokalizacji lotnisk i jednostek Armii Czerwonej, informacje te przekazałem porucznikowi Barszczewskiemu. Adamski miał bezpośredni kontakt z Barszczewskim. Ten ostatni nie miał stałego miejsca zamieszkania.

Pewnego razu otrzymałem od Czarnika polecenie wyjaśnienia, przez jakie mosty dostarcza się naftę do Niemiec. Polecenie to przekazałem Zabrodzkiemu²². Bielecki chciał wysadzić mosty, ale sprzeciwiłem się temu ponieważ nie uważałem za potrzebne organizowanie aktów terrorystycznych i dywersji. Barszczewski powiedział, że nie wolno organizować aktów dywersyjnych bez zgody majora Zaręby z Czerniowiec, a Kolbuszewski wyjaśnił mi, że „Zaręba” to nie osoba, a hasło wywiadu angielskiego. Nie wiedziałem o tym, że Kolbuszewski jest agentem angielskiego wywiadu. Kolbuszewski nie należał do naszej organizacji. Rozmawiałem z Kolbuszewskim w sprawach naszej organizacji, ale w sprawach organizacyjnych konsultowałem się z nim Czarnik.

Zaprzeczam, jakoby w mojej obecności omawiane były kwestie aktów dywersji i wojny bakteriologicznej. Przypadkowo słyszałem rozmowę o wojnie bakteriologicznej prowadzoną przez Czarnika z wyjeżdżającym do Rumunii Jankowskim.

Z KLECAN spotkałem się na początku lutego. Powiedziała mi, że może przekazać pieniądze dla potrzebujących dzieci polskich i potrzebujących oficerów. Prosiła, żeby dać jej listę osób, które są w potrzebie. W czasie rozmowy wyjaśniła, że przyszła na polecenie Kolbuszewskiego. Zapytałem Kolbuszewskiego, kim jest KLECAN, ponieważ widziałem ją po raz pierwszy. Kolbuszewski nie odpowiedział mi wprost, ale zrozumiałem, że łączą ich stosunki służbowe. Kolbuszewski stwierdził, że żadnych list ode mnie nie żądał.

Po raz drugi spotkałem się z KLECAN, gdy przekazywałem jej polecenie Kolbuszewskiego o przekazaniu przez „Ernesta” drogą radiową informacji o zsyłce osadników.

W mieszkaniu KLECAN mieszkało dużo osób. Otrzymałem wiadomość, że mieszka u niej człowiek, który podaje się za agenta angielskiego i polskiego wywiadu. Dowiedziałem się, że ma pseudonim „Mak”. Przy spotkaniu z nim nie wymieniliśmy wzajemnie swoich nazwisk. Dopiero w czasie śledztwa dowiedziałem się, że „Mak” to Komarski.

В декабре 1939 года ко мне пришел некий Мак Отто, который сказал, что он представитель Гестапо и предложил мне работать в пользу Германии. Он мне рассказал о намерениях Гитлера создать независимое Украинское государство под протекторатом немцев, и сказал, что будет мне платить. Я отказался от этой работы, а затем я узнал, что он действительно представитель Гестапо.

О генерале Янушайтисе я слышал, как об организаторе военной организации во Львове.

Я помню, что на квартире у доктора Чарника читалась инструкция о структуре военной организации. Об этом я изложил на предварительном следствии.

Нашей организацией обсуждались вопросы связи с военной организацией. На заседании вначале присутствовал полковник Жебровский, который требовал подчинить нашу организацию военной организации. Но наша организация не согласилась на вооруженную борьбу.

Яновский – это житель Варшавы. Он работал в организации скаутов и был демократического направления. Он был также членом нашей организации. Я слышал, что он пошел в Румынию, откуда должен был принести препараты для биохимической войны с Красной Армией.

Оглашаются показания подсуд. ЯГЛЯЖ на л.д. 67.

Подсудимый ЯГЛЯЖ: Эти показания я подтверждаю. Был ли Кольт английским агентом я не знал, но я предполагал об этом по его объяснению о майоре Зарембе. С ОУН²³ я связи не имел. Чарник хотел связаться с деятелями ОУН для обмена мнений о совместной борьбе с Советской властью. Я поручил это Забродскому, который дал мне пару фамилий, эти фамилии я передал Чарнику.

В разведке нашей организации я думаю было человек 10–15. Деньги на организацию я не получал. Один раз я получил от Чарника 100 или 200 рублей. Получал ли Чарник деньги из-за границы – я не знаю, также не знаю, посылала ли организация за границу за деньгами.

На вопрос суда, подсуд. КЛЕЦАН ответила: Кто финансировал организацию Чарника – я не знаю.

На вопрос суда, подсуд. ЯГЛЯЖ ответил: В России я был в 1915 году проездом, будучи еще ребенком. Изучением СССР я никогда не занимался, т.к. занимался германскими вопросами. Во время моей поездки с экскурсией по странам Европы я собирал сведения для себя, а то, что считал полезным для Польши, передавал через мать и других лиц Генштабу. Я не считал это шпионской работой.

На вопросы пред-щего подсудимый ГРУШКОВСКИЙ по существу дела показал: Я признаю себя виновным в том, что принадлежал к к.р. организации, а в шпионской работе не признаю, т.к. я не получал сведений о расположении частей Красной Армии.

W grudniu 1939 roku przyszedł do mnie niejaki Mak Otto, który powiedział, że jest przedstawicielem Gestapo i zaproponował mi pracę na rzecz Niemiec. Opowiedział mi o zamiarach Hitlera utworzenia niepodległego państwa ukraińskiego pod protektoratem Niemiec i zapewnił, że będzie mi płacił. Odmówiłem, a później dowiedziałem się, że rzeczywiście był to przedstawiciel Gestapo.

Słyszałem, że gen. Januszajtis był twórcą organizacji wojskowej we Lwowie.

Pamiętam, że w mieszkaniu doktora Czarnika czytano instrukcję dotyczącą struktury organizacji wojskowej. Mówiłem o tym w czasie śledztwa wstępnego.

Nasza organizacja rozważała sprawę kontaktów z organizacją wojskową. Na początku posiedzenia obecny był pułkownik Żebrowski, który żądał podporządkowania naszej organizacji – organizacji wojskowej. Ale nasza organizacja nie zgodziła się na walkę zbrojną.

Janowski jest mieszkańcem Warszawy. Pracował w organizacji harcerskiej i miał poglądy demokratyczne. Był również członkiem naszej organizacji. Słyszałem, że udał się do Rumunii, skąd miał przynieść preparaty do wojny biochemicznej z Armią Czerwoną.

Ogłoszone zostają zeznania oskarżonego JAGLARZA k.s. 67.

Oskarżony JAGLARZ: Potwierdzam te zeznania. Nie wiem, czy Kolt był angielskim agentem, ale sądziłem tak zasugerowany jego wyjaśnieniami o majorze Zarębie. Nie miałem kontaktów z OUN²³. Czarnik chciał nawiązać łączność z działaczami OUN w celu wymiany poglądów o wspólnej walce z Władzą Sowiecką. Polecilem to Zabrodzkiemu, który podał mi parę nazwisk, nazwiska te przekazałem Czarnikowi.

Wywiad naszej organizacji, wydaje mi się, liczył 10–15 osób. Nie otrzymywałem pieniędzy na organizację. Jeden raz dostałem od Czarnika 100 lub 200 rubli. Nie wiem, czy Czarnik otrzymywał pieniądze z zagranicy, nie wiem także, czy organizacja wysłała [kogoś] za granicę dla zdobycia pieniędzy.

Na pytania sądu oskarżona KLECAN odpowiedziała: Nie wiem kto finansował organizację Czarnika.

Na pytania sądu oskarżony JAGLARZ odpowiedział: W Rosji byłem w 1915 roku przejazdem jako dziecko. Badaniami związanymi z ZSRS nigdy się nie zajmowałem, ponieważ interesowałem się zagadnieniami niemieckimi. W czasie mojej podróży po krajach Europy zbierałem wiadomości dla siebie, a to co według mnie mogło służyć Polsce, przekazywałem przez matkę lub inne osoby do Sztabu Generalnego. Nie uważałem tego za działalność szpiegowską.

Na pytania przewodniczącego oskarżony GRUSZKOWSKI zeznaje co do istoty sprawy: Przyznaję się do przynależności do organizacji k.r., nie jestem zaś winny działalności szpiegowskiej, ponieważ nie uzyskiwałem informacji o lokalizacji jednostek Armii Czerwonej.

Завербовал меня в организацию Чарник, с которым я был связан еще по работе в организации „Скаутов“²⁴. Я стремился к приему в организацию евреев, к созданию еврейских частей организации. Из-за этого я вынужден был выйти из организации. Я работал в союзе „ж.д. семья“. Чарник был там ж.д. врачом и я встречался с ним.²⁵

После прихода частей Красной Армии в Западную Украину, в конце октября, во время разговора с Чарником на политические темы, я не был враждебно настроен к СССР, но будучи поляком, получив воспитание в польском духе, для меня было ударом разгром польского государства. Чарник мне говорил о договоре между Англией, Францией и СССР, я знал, что настоящая дружба между Германией и СССР невозможна.

Во время беседы доктор Чарник предложил мне вступить в организацию, имевшей целью подготовить общество, когда Красная Армия оставит Западную Украину, к приходу польских войск. О вооруженной борьбе против СССР разговора не было и я не считал возможным восстание против Красной Армии.

Через 3–4 дня я пришел на квартиру к матери Чарника, где я встретился с ЯГЛЯЖ, который по указанию Чарника должен был быть моим руководителем и я должен был получать от него инструкции. Затем я посетил квартиру ЯГЛЯЖ, где мы подробно беседовали о нашей работе.

ЯГЛЯЖ предложил мне пойти в Университет, где я встретился с Хаасом. Это было в ноябре 1939 года. Хаас говорил мне, что он имеет подготовленных людей, которые могут заняться сбором шпионских сведений.

ЯГЛЯЖ дал мне фамилии двух женщин и мне надо было узнать, имеют ли они связь с НКВД. Это задание я передал Хаасу, но он ничего не узнал. Затем ЯГЛЯЖ предложил собрать сведения о работе магазинов. Я встретил моего знакомого Козлинского, который согласился проводить эту работу. Козлинский вскоре отказался от этой работы и я его направил к ЯГЛЯЖ, который убедил Козлинского продолжать работать. Недели через 2 Козлинский отказался снова от работы.

Однажды ЯГЛЯЖ мне предложил подыскать человека, знакомого с военным делом. Я случайно встретил Адамского, б. подпоручика запаса. Я с ним поговорил и направил к ЯГЛЯЖ. С Адамским я встретился еще раз и он мне говорил, что согласился на сотрудничество и больше его не видел.

О том, что организация якобы готовит вооруженное восстание я не знал. Наоборот, я был информирован, что Красная Армия оставит Западную Украину и будет восстановлена Польша, но не такая, как она была раньше.

Откуда получала организация деньги, я не знаю. Хаас имел 6–7 человек разведчиков.

Do organizacji zwerbował mnie Czarnik, którego znalazłem jeszcze z pracy w organizacji „Skautów”²⁴. Starłem się przyjmować do organizacji Żydów, dążyłem do utworzenia żydowskich drużyn organizacji. Z tego powodu byłem zmuszony opuścić organizację. Pracowałem w związku „Rodzina Kolejowa”. Czarnik był tam lekarzem kolejowym i spotykałem się z nim²⁵.

Po wkroczeniu oddziałów Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę, rozmawiając w końcu października z Czarnikiem na tematy polityczne, nie miałem wrogiego stosunku do ZSRS, ale będąc Polakiem wychowanym w duchu polskim, byłem zdruzgotany klęską państwa polskiego. Czarnik mówił mi o pakcie między Anglią, Francją i ZSRS, wiedziałem, że prawdziwa przyjaźń między Niemcami a ZSRS jest niemożliwa.

Podczas rozmowy doktor Czarnik zaproponował mi wstąpienie do organizacji, która stawiała sobie za cel przygotowanie społeczeństwa na odejście Armii Czerwonej z Zachodniej Ukrainy i przybycie wojska polskiego. Nie było mowy o walce zbrojnej z ZSRS, uważałem że powstanie przeciwko Armii Czerwonej jest niemożliwe.

Po upływie 3–4 dni poszedłem do mieszkania matki Czarnika, gdzie spotkałem się z JAGLARZEM, który z polecenia Czarnika miał być moim kierownikiem, od niego miałem otrzymywać instrukcje. Następnie odwiedziłem mieszkanie JAGLARZA, gdzie szczegółowo omówiliśmy naszą pracę.

JAGLARZ powiedział, żebym poszedł na Uniwersytet i tam spotkałem się z Haasem. Było to w listopadzie 1939 roku. Haas poinformował mnie, że ma przygotowanych ludzi, którzy mogą zająć się gromadzeniem informacji szpiegowskich.

JAGLARZ podał mi nazwiska dwóch kobiet, a ja miałem się dowiedzieć, czy mają one kontakt z NKWD. Zlecenie to przekazałem Haasowi ale on niczego się nie dowiedział. Następnie JAGLARZ zaproponował zebranie informacji o pracy sklepów. Spotkałem mego znajomego Koźlińskiego, który zgodził się to zrobić. Wkrótce Koźliński powiedział, że jednak nie wykona tego zadania i skierowałem go do JAGLARZA, który przekonał Koźlińskiego, żeby kontynuował pracę. Po upływie około 2 tygodni Koźliński znów odmówił jej wykonania.

Pewnego razu JAGLARZ poprosił mnie o znalezienie osoby, która zna się na sprawach wojskowych. Przypadkowo spotkałem Adamskiego, b[yłego] podporucznika rezerwy. Porozmawiałem z nim i skierowałem do JAGLARZA. Adamskiego spotkałem jeszcze raz i powiedział mi, że zgodził się na współpracę; więcej go nie widziałem.

Nic nie wiem o tym, aby organizacja przygotowywała powstanie zbrojne. Odwrotnie, mówiono mi, że Armia Czerwona opuści Zachodnią Ukrainę i Polska zostanie odbudowana, ale nie taka jak wcześniej.

Nie wiem skąd organizacja otrzymywała pieniądze. Haas miał 6–7 ludzi – wywiadowców.

Оглашается показание ГРУШКОВСКОГО л.д. 159.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Хаас мне передал только одного человека. Задания Адамскому давал ЯГЛЯЖ. Козлинскому²⁶ было поручено собрать сведения экономического порядка. Гаусфельда²⁷ я знаю. Он передавал мне сведения о настроениях среди студентов. Он имел у себя на связи 6—8 человек. Развед. отдел нашей организации существовал потому, что на Западной Украине живут не только поляки, но и украинцы и мы хотели знать их настроение. В нашей организации было около 30 человек разведчиков. Я получал сведения от Хааса, Козлинского и Гаусфельда и передавал их ЯГЛЯЖ. Остальных разведчиков я не знал. Денег за разведывательную работу никто не получал. По-моему ЯГЛЯЖ также денег не получал. Оружия ни у меня, ни у известных мне членов организации не было. Сбор сведений о Красной Армии по-моему нужен был на случай войны Германии и СССР. Главной задачей организации было восстановление польской республики, но не вооруженная борьба.

Что касается розыска лиц для вербовки в к.р. организацию, то я их выявлял путем встреч со своими знакомыми, а также через телефонные книжки.

Оглашается показание , подсуд. ГРУШКОВСКОГО л.д. 155.

На вопросы пред-щего подсуд. ЯГЛЯЖ ответил: Не все члены организации разбирались в тонкостях работы организации. Думаю, что ГРУШКОВСКИЙ тонкостей работы не знал. ГРУШКОВСКИЙ знал, что задачей организации является политическая борьба за восстановление польского государства.

На вопросы суда подсуд. ГРУШКОВСКИЙ ответил: Я знал, что наша организация проводит политическую борьбу с СССР.

На вопросы суда подсуд. ЯГЛЯЖ ответил: Планы советских аэродромов, казарм и расположения войсковых частей во Львове были сначала у меня, я их получил от Адамского. Затем я их передал ГРУШКОВСКОМУ. Эти планы нужны были для польразведки, эта работа шпионская. Адамский разыскал знакомых офицеров б. польской армии, которые нарисовали ему эти планы.

На вопросы суда подсуд. ГРУШКОВСКИЙ ответил: Я получил от ЯГЛЯЖ какие-то планы, но надписей на них не было. Я их держал у себя дней 5, а потом сжег, боясь, что их у меня могут найти. Я отрицаю, что носил в мундштуке заснятые планы в микроскопическом виде.

Оглашаются показания подсуд. ЯГЛЯЖ л.д. 54.

Подсудимый ЯГЛЯЖ: Эти показания я подтверждаю.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Я полностью это отрицаю. ЯГЛЯЖ мне говорил, что существования разведотдела требуют руководящие организации. О связи организации с Сикорским и агентами польразведки я ничего не знаю.

Ogłoszone zostają zeznania GRUSZKOWSKIEGO k.s. 159.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Haas przekazał mi tylko jedną osobę. Adamskiemu zadania zlecał JAGLARZ. Koźlińskiemu²⁶ polecono zebrać informacje o charakterze gospodarczym. Znam Gausfalda²⁷. Przekazywał mi informacje o nastrojach panujących wśród studentów. Miał kontakt z 6–8 osobami. Oddział wywiadowczy naszej organizacji został utworzony dlatego, iż na terenie Zachodniej Ukrainy mieszkają nie tylko Polacy, ale także Ukraińcy i chcieliśmy znać panujące wśród nich nastroje. Nasza organizacja miała około 30 ludzi – wywiadowców. Otrzymywałem informacje od Haasa, Koźlińskiego i Gausfalda i przekazywałem je JAGLARZOWI. Pozostałych wywiadowców nie znałem. Nikt nie otrzymywał pieniędzy za pracę wywiadowczą. Wydaje mi się, że JAGLARZ również nie otrzymywał pieniędzy. Broni nie miałem, podobnie jak nikt ze znanych mi członków organizacji. Wydaje mi się, że gromadzenie informacji o Armii Czerwonej było potrzebne na wypadek wojny Niemiec z ZSRS. Głównym zadaniem organizacji była odbudowa republiki polskiej, ale nie na drodze walki zbrojnej.

Jeżeli chodzi o wyszukiwanie osób, które mogły być zwerbowane do organizacji k.r., to szukałem ich przez swoich znajomych oraz przy pomocy książki telefonicznej.

Ogłoszone zostają zeznania oskarżonego GRUSZKOWSKIEGO k.s. 155.

Na pytania przewodniczącego oskarżony JAGLARZ odpowiedział: Nie wszyscy członkowie organizacji pojmowali subtelnosci pracy organizacji. Myślę, że GRUSZKOWSKI nie rozumiał ich. GRUSZKOWSKI wiedział, że zadaniem organizacji jest walka polityczna o odbudowę państwa polskiego.

Na pytania sądu oskarżony GRUSZKOWSKI odpowiedział: Wiedziałem, że nasza organizacja prowadzi walkę polityczną z ZSRS.

Na pytania sądu oskarżony JAGLARZ odpowiedział: Początkowo plany sowieckich lotnisk, koszar oraz lokalizacji jednostek wojskowych we Lwowie były u mnie, otrzymałem je od Adamskiego. Następnie przekazałem je GRUSZKOWSKIEMU. Plany te były potrzebne polskiemu wywiadowi, była to praca szpiegowska. Adamski odnalazł znajomych oficerów b[ylej] armii polskiej, którzy wykreślili dla niego te plany.

Na pytania sądu oskarżony GRUSZKOWSKI odpowiedział: Otrzymałem od JAGLARZA jakieś plany, ale podpisów na nich nie było. Przez około 5 dni trzymałem je u siebie, a następnie spaliłem, obawiałem się, że mogą być u mnie znalezione. Zaprzeczam przetrzymywaniu sfotografowanych planów o mikroskopijnych rozmiarach w cygarnicze.

Ogłoszone zostają zeznania oskarżonego JAGLARZA k.s. 54.

Oskarżony JAGLARZ: Zeznania te potwierdzam .

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Całkowicie temu zaprzeczam. JAGLARZ mówił mi, że oddział wywiadowczy istnieje dlatego, że żąda tego kierownic-

Оглашаются показания подсуд. ГРУШКОВСКОГО л.д. 157.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Я уже заявил, что о свержении Советской власти я не говорил. Это неправильно записано.

На вопросы суда подсуд. ЯГЛЯЖ ответил: 20 января я отказался от работы в разведке и передал документы (планы аэродромов, казарм и др.) ГРУШКОВСКОМУ. Когда я спросил ГРУШКОВСКОГО, что он будет делать с планами, он ответил, что хочет их уменьшить и будет носить их в мундштуке, но сделал ли он это – мне неизвестно.

Я дал приказ никому из разведчиков не иметь оружия во избежание неприятностей. С ГРУШКОВСКИМ я встретился часа за 3–4 до ареста и говорил с ним о нецелесообразности дальнейшей работы и мы с ним договорились о необходимости ликвидации организации.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Такой разговор был.

На вопросы пред-щего подс. КЛЕЦАН по существу дела показала: 27 июля я была призвана на военную службу и служила до 22 сентября 1939 года. До 3 декабря я старалась получить где-либо работу, но не могла ее получить. Я жила от продажи вещей.

3 декабря ко мне пришел Кольбушевский и Камарский с просьбой сдать помещение. Я сдала вместе со столом. Сперва я думала, что это простой с'емщик, но потом Камарский просил меня выполнять его поручения. Он мне сказал, что прислан из Румынии для связи с организацией во Львове.

С ЯГЛЯЖ я познакомилась, когда он приходил к Камарскому. Камарский сказал мне, чтобы я ответила ЯГЛЯЖ, что он уехал, так как подозревал, что ЯГЛЯЖ является сотрудником НКВД.

О том, что Добровольский является английским шпионом, я не знала. Он приходил к Камарскому. Во время войны я познакомилась со Стрельбицким, который просил дать ему знать о существовании каких-либо организаций. Я познакомила его с Камарским, который послал его за границу за деньгами – об этом я знала.

Однажды ко мне пришел майор и требовал у меня список людей для оказания им помощи. Я позвонила Кольбушевскому, но списка не получила. Вторично ЯГЛЯЖ приходил от Кольбушевского с заданием, чтобы я передала Эрнесту о том, что осадники находятся в тяжелом положении и что им необходимо помочь. С этим сообщением я направилась к ГАТТОВСКОМУ. С ГАТТОВСКИМ я познакомилась через Камарского. Я не помню, говорил ли мне Камарский, где работает ГАТТОВСКИЙ. ГАТТОВСКИЙ, будучи инженером Львовской радиостанции, получал от Камарского задания принимать по радио передачи к.р. характера от Англии и передавать их через меня Камарскому.

На вопрос пред-ющего подс. ГАТТОВСКИЙ ответил: Иностранные радиостанции передавали на польском языке о положении в Финляндии.

two organizacji. Nic nie wiem o kontaktach organizacji z Sikorskim i agentami polskiego wywiadu.

Ogłoszone zostają zeznania oskarżonego GRUSZKOWSKIEGO k.s. 157.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Już powiedziałem, że nie mówiłem o obaleniu Władzy Sowieckiej. Jest to nieprawidłowo zapisane.

Na pytania sądu oskarżony JAGLARZ odpowiedział: 20 stycznia rzekłem się pracy w wywiadzie i przekazałem dokumenty (plany lotnisk, koszar itd.) GRUSZKOWSKIEMU. Gdy zapytałem GRUSZKOWSKIEGO co zrobi z planami, odpowiedział, że chce je zmniejszyć i będzie trzymać w cygarnicze, ale nie wiem czy tak zrobił.

Dla uniknięcia nieprzyjemności wydałem zakaz posiadania przez wywiadców broni. Z GRUSZKOWSKIM spotkałem się 3–4 godziny przed aresztowaniem i mówiłem z nim o bezcelowości dalszej pracy i umówiliśmy się co do konieczności likwidacji organizacji.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Taka rozmowa miała miejsce.

Na pytania przewodniczącego oskarżona KLECAN zeznała co do istoty sprawy: 27 lipca zostałam powołana do służby wojskowej i służyłam do 22 września 1939 r. Do 3 grudnia usiłowałam dostać gdzieś pracę, ale jej nie znalazłam. Wyprzedawałam rzeczy aby przeżyć.

3 grudnia przyszedł do mnie Kolbuszewski i Komarski z prośbą o wynajęcie lokalu. Wynajęłam razem z wyżywieniem. Początkowo myślałam, że jest to zwykły najemca, ale później Komarski prosił mnie o wykonywanie jego poleceń. Powiedział mi, że został przysłany z Rumunii w celu nawiązania łączności z organizacją we Lwowie.

Poznałam JAGLARZA gdy przychodził do Komarskiego. Komarski prosił, żebym powiedziała JAGLARZOWI, iż wyjechał, ponieważ podejrzewał, że JAGLARZ jest pracownikiem NKWD.

Nie wiedziałam o tym, że Dobrowolski jest angielskim szpiegiem. Przychodził on do Komarskiego. W czasie wojny poznałam Strzelbickiego, który prosił o powiadomienie go o istnieniu jakichkolwiek organizacji. Zapoznałam go z Komarskim, który wysłał go za granicę po pieniądze, wiedziałam o tym.

Pewnego razu przyszedł do mnie major i zażądał listy osób, którym należy pomóc. Zadzwoniłam do Kolbuszewskiego, ale listy nie otrzymałam. Po raz drugi JAGLARZ przychodził od Kolbuszewskiego z poleceniem przekazania Ernestowi wiadomości o ciężkiej sytuacji osadników i że należy im pomóc. Z tą informacją poszłam do GATTOWSKIEGO. GATTOWSKIEGO poznałam przez Komarskiego. Nie pamiętam, czy Komarski mówił mi, gdzie pracuje GATTOWSKI. GATTOWSKI będąc inżynierem radiostacji lwowskiej otrzymywał od Komarskiego polecenia dotyczące odbierania z Anglii audycji o charakterze k.r. i przekazywania Komarskiemu przy mojej pomocy.

Na pytanie przewodniczącego oskarżony GATTOWSKI odpowiedział: Obce radiostacje nadawały o sytuacji w Finlandii w języku polskim.

Подсудимая КЛЕЦАН: До 16 февраля Камарский жил у меня на квартире, а 17 февраля выехал в Варшаву. С доктором Чарник я познакомилась через инженера Кольбушевского и ЯГЛЯЖ. О том, что они принадлежали к к.р. организации, не знала. За границу я ходила только один раз 17 февраля 1940 года – в Варшаву. Через границу переводила меня Высоцкая, так как шла в Варшаву, где лежала в больнице ее сестра.

Добровольский, узнав о том, что я иду в Варшаву, написал почтовую открытку на имя своей жены, которая жила в гор. Львове. Эту открытку дал мне, чтобы я по приезде в Варшаву бросила ее в почтовый ящик. Этим он хотел скрыть от органов НКВД о своем пребывании в гор. Львове, т.е. на территории СССР. Содержание открытки я не помню.

Перед переходом границы Кольбушевский разменял мне 100 рубл. по 25 р. и сказал, что если я хочу еще заработать, то должна собрать в Варшаве нужные для него сведения.

В Варшаве я встретила Камарский, уехавшим туда нелегально в январе м-це, который связал меня с рабочим фабрики на немецкой стороне, последний передал мне план этой фабрики для Кольбушевского. При переходе границы обратно я была задержана немецкими пограничниками и план мне удалось незаметно выбросить и уйти в СССР. Восстановить план по памяти я могла. После перехода границы в СССР я была задержана советскими пограничниками и с того времени нахожусь под стражей.

Камарский, живя в Варшаве, не мог получить нигде работу и, встретив Добровольского, взял у него 10 000 злотых. Я не отрицаю, что шпионские сведения собирались и во Львове и в Варшаве. Я собирала сведения для восстановления польского государства.

В Варшаве в гостинице „Европа”, я должна была встретиться с генералом Татаржеско. Для того, чтобы Татаржеско был уверен, что я направлена от нашей организации для связи с ним, я должна была показать ему половину советского рубля и сказать пароль – „Соверски буты”. Пароль этот существовал для связи с организацией, находившейся в Варшаве. Присяги о том, что я связана с этой организацией я не давала.

Я восприняла приход Советской власти на территорию Западной Украины, как временный приход и считала, что Советская власть хотела себе создать плацдарм для войны с Германией. Я, как поляка, была враждебно настроена против Советской власти.

На вопросы пред-щего подсудимый ГАТТОВСКИЙ по существу дела показал:

Я признаю себя виновным в том, что был завербован Камарским, но никакой работы не проводил и с Камарским связь потерял, т.к. он уехал в Варшаву.

Oskarżona KLECAN: Do 16 lutego Komarski mieszkał u mnie, a 17 lutego wyjechał do Warszawy. Z doktorem Czarnikiem poznałam się przez inżyniera Kolbuszewskiego i JAGLARZA. Nie wiedziałam, że należą do organizacji k.r. Za granicę udałam się tylko jeden raz, 17 lutego 1940 roku do Warszawy. Przez granicę przeprowadziła mnie Wysocka, ponieważ szła do Warszawy, gdzie w szpitalu leżała jej siostra.

Dobrowolski dowiedziawszy się, że idę do Warszawy, napisał pocztówkę do swej żony, która mieszkała w mieś[cie] Lwowie. Pocztówkę tę miałam wrzucić do skrzynki pocztowej w Warszawie. W ten sposób chciał ukryć przed organami NKWD swoją obecność w mieś[cie] Lwowie, to znaczy na terytorium ZSRS. Treści pocztówki nie pamiętam.

Przed przekroczeniem granicy Kolbuszewski rozmienił dla mnie 100 rubli po 25 r[ubli] i powiedział, że jeżeli chcę zarobić więcej, muszę zdobyć w Warszawie potrzebne mu informacje.

W Warszawie spotkałam się z Komarskim, który przyjechał tu nielegalnie w styczniu. Komarski skontaktował mnie z robotnikiem z fabryki po stronie niemieckiej, ten przekazał mi dla Kolbuszewskiego plan fabryki. Przy przekraczaniu granicy zostałam zatrzymana przez niemieckich pograniczników, ale plan udało mi się niepostrzeżenie wyrzucić i uciec do ZSRS. Mogłam odtworzyć plan z pamięci. Po przekroczeniu granicy zostałam zatrzymana na terenie ZSRS przez sowieckich pograniczników i od tej pory przebywam w areszcie.

Komarski jako mieszkaniec Warszawy nie mógł nigdzie znaleźć pracy i spotkawszy Dobrowolskiego wziął od niego 10 000 złotych. Nie zaprzeczam, że informacje szpiegowskie były zbierane i we Lwowie i w Warszawie. Zbierałam informacje by przywrócić państwo polskie.

W Warszawie, w hotelu „Europa”, miałam spotkać się z generałem Tokarzewskim. Dla upewnienia Tokarzewskiego, że jestem wysłana przez naszą organizację w celu nawiązania z nim łączności, miałam pokazać mu połowę sowieckiego rubla i podać hasło: „*Sowerski buty*” Było to hasło do nawiązania łączności z organizacją istniejącą w Warszawie. Przysięgi dotyczącej współpracy z tą organizacją nie składałam.

Nastanie Władzy Sowieckiej na terytorium Zachodniej Ukrainy przyjąłam jako tymczasowe i uważałam, że Władza Sowiecka chciała utworzyć przyczółek do wojny z Niemcami. Jako Polka miałam wrogi stosunek do Władzy Sowieckiej.

Na pytania przewodniczącego oskarżony GATTOWSKI zeznał co do istoty sprawy:

Przyznaję się, że zostałam zwerbowany przez Komarskiego, ale żadnych zadań nie wykonywałam, a z Komarskim straciłam łączność, ponieważ wyjechał on do Warszawy.

Я был завербован Камарским в декабре месяце. В этом же месяце я встретился с неким Новаком, быв. польским офицером, которому обещал помогать делу Польши. Политикой я никогда не занимался и в политике не разбирался.

В декабре я был приглашен на Львовскую радиостанцию на работу. Ко мне пришел Камарский и сказал, что его прислал Новак. Он также мне сказал, что будет заниматься разведкой, что он представитель английской и польской разведки. Я ответил, что в английской разведке я не буду работать, а что Польше, если смогу, то помогу, но раньше я должен проверить, что смогу сделать.

С Камарским я встречался вне дома на пути к радиостанции. Я ему рассказывал, что передают по радио европейские радиостанции, и сказал ему, что у меня нет кода и шифра.

Тогда Камарский дал мне длину волны и позывные, которые он перепутал, о чем и сказал мне. Шифр и код он сказал, что передаст мне через связную КЛЕЦАН, которой я не знал и Камарский описал мне ее наружность.

Через несколько дней КЛЕЦАН принесла мне код и шифр, который был очень не стойкий. К постройке радиопередатчика я не принимал мер, а Львовскую радиостанцию использовать для передач технически невозможно. В этом я убедился, осмотрев станцию.

Я понимал, что провожу антисоветскую работу, но когда у меня в январе родился сын, я дал слово не заниматься больше подпольной работой и жить только для него. Я преступных действий против Советской власти не проводил, хотя согласие дал на такую работу. К Красной Армии я относился враждебно, ибо после революции 1917 г. мы потеряли все имущество. В Польше все время велась антисоветская пропаганда и я был воспитан в антисоветском духе. Я не мог стать сразу энтузиастом Советской власти, но получив работу и ожидая сына – решил бросить всякую к.р. работу. Проживая во Франции, я никакой шпионской работы не проводил. Работая на радиостанции, мне приходилось слушать из за-границы антисоветские передачи на польском и английском языках. Эти передачи я передавал КЛЕЦАН.

В 22 часа 15 мин. об'является перерыв.

В 22 ч. 20 мин. судебное заседание продолжается.

Трибунал, совещаюсь на месте, ОПРЕДЕЛИЛ:

Удовлетворить ходатайство ЯГЛЯЖ и допросить его в отсутствие остальных подсудимых. В ходатайстве подсудимых – ЯГЛЯЖ и ГРУШКОВСКОГО о выделении их дела отказать, т.к. все подсудимые имели тесную связь между собой по работе в к.р. организации. Ввиду ясности дела также отказать в вызове Чарника в качестве свидетеля и «в вызове» радиоспециалиста.

Komarski zwerbował mnie w grudniu. W tym samym miesiącu spotkałem niejakiego Nowaka, był[ego] polskiego oficera, któremu obiecałem pomagać w sprawie Polski. Nigdy nie zajmowałem się polityką i na polityce się nie znam.

W grudniu zaproponowano mi pracę w radiostacji lwowskiej. Przyszedł do mnie Komarski i powiedział, że przysłał go Nowak. Powiedział również, że będzie się zajmował wywiadem, że jest przedstawicielem angielskiego i polskiego wywiadu. Odpowiedziałem, że w wywiadzie angielskim nie będę pracował, a co do Polski, to jeżeli będę mógł — pomogę, ale przedtem muszę sprawdzić co mogę zrobić.

Spotykałem się z Komarskim poza domem w drodze do radiostacji. Opowiadałem mu, co nadają drogą radiową europejskie radiostacje i powiedziałem, że nie mam kodu ani szyfru.

Wtedy Komarski podał mi długość fali i sygnały wywoławcze, które poplątał, o czym zresztą mi powiedział. Poinformował, że szyfr i kod przekaże mi przez łączniczkę KLECAN, której nie znałem, opisał jej wygląd zewnętrzny.

Po kilku dniach KLECAN przyniosła mi kod i szyfr, który był bardzo niepewny. Nie miałem zamiaru budować nadajnika, a wykorzystanie radiostacji lwowskiej do nadawania, jest technicznie niemożliwe. Przekonałem się o tym po obejrzeniu stacji.

Rozumiałem, że prowadzę działalność antysowiecką, ale kiedy urodził mi się w styczniu syn, dałem słowo nie zajmować się więcej działalnością konspiracyjną i żyć tylko dla niego. Nie dokonywałem przestępczych czynów przeciwko Władzy Sowieckiej mimo, że wyraziłem zgodę na taką działalność. Miałem wrogi stosunek do Armii Czerwonej, ponieważ po rewolucji 1917 r. straciliśmy cały majątek. W Polsce przez cały czas prowadzono propagandę antysowiecką, a ja sam byłem wychowany w duchu antysowieckim. Nie mogłem stać się od razu entuzjastą Władzy Sowieckiej, ale gdy znalazłem pracę i gdy oczekiwałem syna, postanowiłem rzucić całą działalność k.r. Mieszkając we Francji, nie zajmowałem się żadną pracą szpiegowską. Pracując w radiostacji musiałem słuchać z zagranicy antysowieckich audycji w języku polskim i angielskim. Transmisje te przekazywałem KLECAN.

O godzinie 22¹⁵ ogłasza się przerwę.

O godzinie 22²⁰ wznawia się posiedzenie sądowe.

Trybunał naradzając się na miejscu, ORZEKŁ:

Spełnić prośbę oskarżonego JAGLARZA i przesłuchać go pod nieobecność pozostałych oskarżonych. Prośbie oskarżonych JAGLARZA i GRUSZKOWSKIEGO o wyodrębnienie ich sprawy odmówić, ponieważ wszyscy oskarżeni ściśle ze sobą współpracowali w organizacji k.r. Odmówić z uwagi na oczywistość sprawy również prośbie wezwania Czarnika w charakterze świadka i ^awezwania^a specjalisty radiowego.

На вопрос пред-ющего подсуд. ЯГЛЯЖ в отсутствие остальных подсудимых показал:

18 января 1940 года я был приглашен в НКВД и мне предложили работать по государственной деятельности для СССР. Был продолжительный разговор и я согласился принять условия, подходящие к моему долгу поляка.

Я согласился написать доклад о положении церквей в Западной Украине и должен был иметь встречи с сотрудниками НКВД. Потом меня арестовали, забрали ценности и деньги и никаких квитанций об этом нет ни у меня ни в деле. Во время следствия со мной обращались не культурно и я вынужден был отказаться от показаний.

Своей работой в НКВД я хотел доказать, что я хочу загладить свою к.р. работу перед СССР. Это было перед арестом, но будучи уже арестован, я получил честное большевистское слово, что меня выпустят, я буду работать в Германии в пользу СССР, ибо я сам противник Германии. Я в течение всего следствия говорил правду.

В Киеве я согласился также для разведывательной работы в пользу СССР. Я ненавижу Германию и хотел бы работать против нее. Я знаю немецкий язык.

В 22 ч. 30 мин. объявляется перерыв до утра 23/ХІ-40 г.

В 10 ч. 30 мин. 23 ноября 1940 г. судебное заседание продолжается.

Трибунал ОПРЕДЕЛИЛ: Не оглашать показания подсудимого ЯГЛЯЖ, данные им в отсутствие остальных подсудимых, т.к. эти показания не связаны с ГРУШКОВСКИМ, КЛЕЦАН и ГАТТОВСКИМ.

Председатель спрашивает подсудимых, чем они могут дополнить судебное следствие.

Подсудимый ЯГЛЯЖ: Дополнить судебное следствие ни чем не имею.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Дополнить судебное следствие ничем не имею.

Подсудимая КЛЕЦАН: Дополнить судебное следствие ничем не имею.

Подсудимый ГАТТОВСКИЙ: Дополнить судебное следствие ничем не имею.

Судебное следствие объявляется законченным.

Предоставляется последнее слово подсудимым.

Подсудимый ЯГЛЯЖ: Прошу раз'яснить мне значение пред'явленных мне ст.ст. 54-2, 54-1 п. „а” и 54-11.

Трибунал, совещаясь на месте, ОПРЕДЕЛИЛ: Раз'яснить подсудимому ЯГЛЯЖ значение пред'явленных ему ст.ст. УК 54-2, 54-1 п. „а” и 54-11.

Na pytania przewodniczącego oskarżony JAGLARZ pod nieobecność pozostałych oskarżonych zeznał:

18 stycznia 1940 roku zostałem zaproszony do NKWD i zaproponowano mi pracę w zakresie działalności państwowej dla ZSRS. Miała miejsce długa rozmowa i zgodziłem się przyjąć warunki, które nie były sprzeczne z moim obowiązkiem Polaka.

Zgodziłem się napisać referat o sytuacji kościołów na Zachodniej Ukrainie i miałem odbyć spotkanie z pracownikami NKWD. Później zostałem aresztowany, zabrali kosztowności i pieniądze i ani ja, ani w mojej sprawie nie ma żadnego pokwitowania. W czasie śledztwa odnoszono się do mnie niekulturalnie i byłem zmuszony odmówić zeznań.

Swą pracą dla NKWD chciałem udowodnić pragnienie odkupienia swojej działalności k.r. wobec ZSRS. Tak było przed aresztowaniem, a później po nim dano mi bolszewickie słowo, że zostanę uwolniony i będę pracował w Niemczech na rzecz ZSRS, ponieważ jestem przeciwnikiem Niemiec. W czasie całego śledztwa mówiłem prawdę.

W Kijowie zgodziłem się również na pracę wywiadowczą na rzecz ZSRS. Nienawidzę Niemiec i chciałem pracować przeciwko nim. Znam język niemiecki.

O godzinie 22³⁰ ogłasza się przerwę do rana w dniu 23/XI-40 r.

O godzinie 10³⁰ 23 listopada 1940 r. wznawia się posiedzenie sądowe.

Trybunał ORZEKŁ: Nie ogłaszać zeznań oskarżonego JAGLARZA, które złożył pod nieobecność oskarżonych, ponieważ zeznania te nie mają związku z GRUSZKOWSKIM, KLECAN i GATTOWSKIM.

Przewodniczący pyta oskarżonych, czy mogą uzupełnić śledztwo sądowe.

Oskarżony JAGLARZ: Nie mam nic do uzupełnienia.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Nie mam nic do uzupełnienia.

Oskarżona KLECAN: Nie mam nic do uzupełnienia.

Oskarżony GATTOWSKI: Nie mam nic do uzupełnienia.

Śledztwo sądowe ogłasza się za zakończone.

Udziela się oskarżonym ostatniego słowa.

Oskarżony JAGLARZ: Proszę o wyjaśnienie znaczenia okazanych mi art. art. 54-2, 54-1 p. „a” i 54-11.

Trybunał naradzając się na miejscu, ORZEKŁ: Wyjaśnić oskarżonemu JAGLARZOWI znaczenie okazanych mu art. art. KK 54-2, 54-1 p. „a” i 54-11.

После раз'яснения указанных статей, подсудимый ЯГЛЯЖ в последнем слове сказал:

Я не стал бы на путь борьбы с Советской властью, если бы я не был отвергнут Советской властью. Мне все говорили, что из-за того, что я был священником для меня нет работы в СССР, никто не хотел знать, что я был врагом социальной несправедливости.

Вторая причина – это мне не была известна политика СССР, методы и тактика. Жизнь в СССР за границей представлялась как обман, как диктатура части партии. В первые дни прихода Советских войск в Западную Украину тактика государственных деятелей, пришедших из СССР, не опровергала пропаганды буржуазии об СССР.

Третья причина – не хотел стать на к.р. путь против СССР, но я был завербован для борьбы с Германией, с которой я боролся, начиная с 1939 года. Меня все время убеждали, что работа нашей организации направлена не против СССР, с которым можно договориться, а против Германии. Когда я понял, что организация вступила на путь борьбы с СССР, я ушел из организации и начал ее ликвидировать.

Меня обвиняют, что я не сказал об этом НКВД. Я не мог это сделать. Я видел многочисленные аресты НКВД, я знаю и люблю свой народ и понимаю, что такие методы для польского народа непригодны.

Прошу суд учесть, что моя деятельность с моей стороны была ошибкой, вражды к СССР у меня не было, и свою ошибку я понял.

Я отрицаю, что принадлежал к к.р. организации, ставившей своей целью вооруженное восстание. СССР стоит перед вопросом борьбы с Германией и я хочу принять участие в этой борьбе с немецким фашизмом. У меня для этого есть много возможностей.

Я прошу суд решить вопрос о моем имуществе и деньгах, прошу оставить для меня книги и мои записки, являющиеся плодом десятилетнего труда. Прошу для меня условного наказания. Думаю, что ход следствия доказал, что я был правдив и честно относился к СССР.

Подсудимый ГРУШКОВСКИЙ: Я признаю свою вину перед СССР, но меня обманули и втянули в организацию.

Подсудимая КЛЕЦАН: Я признаю свою вину, но с буржуазией ничего общего не имела. Я всю жизнь свою работала. Прошу суд быть ко мне милостивым.

Подсудимый ГАТТОВСКИЙ: Я прошу дать мне возможность в будущем не на словах, а на работе доказать свое отношение к СССР.

В 11 час. 30 мин. Трибунал удаляется для вынесения приговора.

В 14 час. 30 мин. Трибунал возвращается, председательствующий оглашает приговор, раз'ясняет осужденным сущность такового, также право подачи просьбы о помиловании.

Po wyjaśnieniu znaczenia wymienionych artykułów oskarżony JAGLARZ w ostatnim słowie powiedział:

Nie wstąpiłbym na drogę walki z Władzą Sowiecką gdyby Władza Sowiecka nie odrzuciła mnie. Wszyscy mówili mi, że ponieważ byłem duchownym, nie ma dla mnie pracy w ZSRS, nikt nie chciał zrozumieć, że byłem wrogiem niesprawiedliwości społecznej.

Druga przyczyna – to nieznamość polityki ZSRS, metod i taktyki. Za granicą życie w ZSRS było przedstawiane kłamliwie jako dyktatura części partii. W pierwszych dniach po nadejściu wojsk sowieckich na Zachodnią Ukrainę taktyka działaczy państwowych, którzy przybyli z ZSRS nie zdemontowała propagandy burżuazyjnej o ZSRS.

Trzecia przyczyna – Nie chciałem wstąpić na drogę k.r. przeciwko ZSRS, zostałem zwerbowany do walki z Niemcami, z którymi walczyłem od 1939 roku. Przez cały czas przekonywano mnie, że działalność naszej organizacji jest skierowana nie przeciwko ZSRS, z którym można się porozumieć, ale przeciwko Niemcom. Opuściłem organizację i rozpocząłem jej likwidację, gdy tylko zrozumiałem, że wstąpiła ona na drogę walki z ZSRS.

Oskarża się mnie, że nie powiedziałem o tym NKWD. Nie mogłem tego zrobić. Widziałem liczne aresztowania przeprowadzane przez NKWD, znam i kocham mój naród i zdaję sobie sprawę, że takie metody wobec narodu polskiego są niestosowne.

Proszę, aby sąd uwzględnił, iż moja działalność była pomyłką, nie czułem wrogości wobec ZSRS i swój błąd zrozumiałem.

Zaprzeczam przynależności do organizacji k.r. mającej na celu powstanie zbrojne. ZSRS stoi przed problemem walki z Niemcami i chcę wziąć udział w tej walce z niemieckim faszyzmem. Mam ku temu wiele możliwości.

Zwracam się do sądu z prośbą o podjęcie decyzji w sprawie mego majątku i pieniędzy, proszę zostawić mi książki i moje notatki, które są owocem dziesięcioletniej pracy. Proszę o karę warunkową. Myślę, że przebieg śledztwa udowodnił moją szczerłość i uczciwość wobec ZSRS.

Oskarżony GRUSZKOWSKI: Przyznaję się do winy wobec ZSRS, ale zostałem okłamany i wciągnięty do organizacji.

Oskarżona KLECAN: Przyznaję się do winy, ale z burżuazją nie miałam nic wspólnego. Przez całe swe życie pracowałam. Proszę, aby sąd był dla mnie łaskawy.

Oskarżony GATTOWSKI: Proszę dać mi możliwość udowodnienia w przyszłości, nie w słowach a pracą, mego stosunku do ZSRS.

O godzinie 11³⁰ Trybunał oddała się, aby wydać wyrok.

O godzinie 14³⁰ Trybunał wraca, przewodniczący orzeka wyrok, wyjaśnia oskarżonym jego treść, jak również prawo złożenia prośby o ulaskawienie.

Меру пресечення осужденим ЯГЛЯЖ, ГРУШКОВСКОМУ, КЛЕЦАН и ГАТТОВСКОМУ до вступлення приговора в законную силу – оставить прежнюю, т.е. содержание под стражей.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩИЙ (ДУБИНИН)
СЕКРЕТАРЬ ж (—) (ДУМАНСКИЙ)

СПРАВКА

Приговор Военного Трибунала КОВО от 22–23 ноября 1940 г. в отношении осужденных к РАССТРЕЛУ:

1. ЯГЛЯЖ Юрия Францишковича
2. ГРУШКОВСКОГО Мечеслава Яновича
3. КЛЕЦАН Елены (она-же Ирина) Антоновны
4. ГАТТОВСКОГО Чеслава Станиславовича – приведен в исполнение 16 января 1941 г. в г. Киеве.

ОСНОВАНИЕ – Акт 1-го спецотдела НКВД УССР.

СУД. СЕКРЕТАРЬ ВТ КОВО
(—) ТЕХНИК-ИНТЕНДАНТ 2 РАНГА д

Примітки

- а-а Вписано від руки.
- б-б Підкреслено від руки.
- в-в Текст відзначений від руки вертикальною рисою на полях.
 - Г На заповненій анкеті косо приписка від руки: Документи згідні з описом під час обшуку я отримала. Ірена Клецан.
 - А Нерозбірлива кругла печатка.
 - С Перекреслено: Ірена.
 - Е Нерозбірливий текст.
 - Ж Кругла гербова печатка з написом довкола: Військовий трибунал Київського Особливого Військового Округу.

¹ Біографічні дані про Є. Ягляжа і решту обвинувачених знаходяться в опублікованому далі протоколі судового засідання.

² Гарцимістр ЗГП Лешек Чарнік разом з групою передових львівських інструкторів, спираючися на скаутизм, утворив восени (жовтень?) 1939 конспіративну групу в рамках Польської організації боротьби за волю (ПОВВ). (Див. Частина перша *Спеціальні повідомлення*, примітка 50, с. 88).

Środki prewencyjne wobec osądzonych JAGLARZA, GRUSZKOWSKIEGO, KLECAN i GATTOWSKIEGO do uprawomocnienia się wyroku pozostawić jak dotychczas, to znaczy areszt.

PRZEWODNICZĄCY

(DUBININ)

SEKRETARZ

h

(—) (DUMAŃSKI)

INFORMACJA

Wyrok Trybunału Wojennego KOWO z 22–23 listopada 1940 r. dotyczący skazanych na ROZSTRZELANIE:

1. JAGLARZA Jerzego syna Franciszka
2. GRUSZKOWSKIEGO Mieczysława syna Jana
3. KLECAN Heleny (*ona-że* Irena) córki Antoniego
4. GATTOWSKIEGO Czesława syna Stanisława – został wykonany 16 stycznia 1941 r. w m. Kijowie.

PODSTAWA – Akt 1 Oddziału Specjalnego NKWD USRS.

SEKRETARZ SĄD[OWY] WT KOWO

(—) TECHNIK-INTENDENT 2 RANGI

e

Przypisy

a-a wpisano odręcznie

b-b podkreślono odręcznie

c-c tekst zaznaczony odręcznie pionową kreską na marginesie

d na wypełnionej ankiecie ukosem odręczna adnotacja: Dokumenty zgodne z opisem w czasie rewizji otrzymałam. Irena Klecan

e pieczęć okrągła nieczytelna

f skreślono: Irena

g tekst nieczytelny

h pieczęć okrągła z godłem w środku i napisem w otoku: Trybunał Wojenny Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego

¹ Obszerne dane biograficzne dot. J. Jaglarza i pozostałych oskarżonych znajdują się w opublikowanym dalej protokole posiedzenia sądowego.

² Harcmistrz ZHP Leszek Czarnik wraz z grupą czołowych instruktorów lwowskich w oparciu o harcerstwo utworzył jesienią (październik?) 1939 grupę konspiracyjną w ramach Polskiej Organizacji Walki o Wolność (POWW). Zob. Część pierwsza *Meldunki specjalne*, przypis 50, s. 89.

³ Tak w dokumencie. W większości materiałów występuje jako Helena Klecan. Nie można wykluczyć, że „Irena” był to jej pseudonim konspiracyjny. Porównaj dok. nr 8, s. 767.

³ Так в документі. В більшості матеріалів фігурує як Гелена Клецан. Не можна виключити, що „Дрена” це був її конспіративний псевдонім. Порівняй док. № 8, с. 766.

⁴ Комарський Мечислав, псевдо „Мак” або „Макс”, працівник Відділу II Головного штабу, прибув до Львова з Румунії 2.12.1939 разом з Яном Кольбушевським з наказом встановлення зв'язку з генералом Борутю-Спеховичем. У зв'язку з арештом генерала встановив зв'язок з полк. Єжи Добровольським. 10.1.1940 виїхав через Раву-Руську до Варшави.

⁵ Кольбушевський Ян, інженер, колишній віце-президент м. Львова, виїхав до Румунії 12.9.1939 і повернувся до Львова разом з Комарським. Копія протоколу допиту Я. Кольбушевського знаходиться серед документів справи. Спираючись на доступні матеріали, неможливо встановити дату й обставини арешту.

⁶ Правильно: Міхал Лянґ-Белецький. Ймовірно йдеться про Революційний союз незалежності і волі, політичну організацію, утворену у Львові 10.1939, яка мала на меті боротьбу „за національне й суспільне визволення”, як стверджує Міхал Лянґ у своєму звіті, даному у Куйбишеві 17.4.1942. З огляду на арешт, вже в 2.1940, багатьох членів цього угруповання, не розвинуло воно ширшої діяльності. Звіт Міхала Лянґа у зборі СПП в Лондоні. (Див. також J. Lerski *Emisariusz Jur*, Londyn 1984, с. 17).

⁷ Мабуть ПОВВ, в якій полковник Владислав Жебровський був начальником штабу, а після нього ці обов'язки виконував полковник Єжи Добровольський, майбутній комендант. Саме в цій організації заступником коменданта, а після арешту полковника Єжи Добровольського комендантом був майор Зигмунт Добровольський.

⁸ Правдоподібно Гаас Єжи, студент медичного факультету.

⁹ Правдоподібно Цетіс або Цетіс Роман, студент медичного факультету.

¹⁰ Альбрехт Кристина, нар. 1920 у Львові, до вибуху війни – курсантка в Школі сільського господарства в Снопках, потім працювала медсестрою. Заарештована УНКВД Львівської обл. 9.7.1940, утримувана в тюрмі у Львові. Обвинувачена за ст. 54-2-11, засуджена ОСО НКВД СРСР до 8 років ИТЛ. Заслана до Севвостлагу. ДА СБУ, № П-14364 (ЦА МВСіА, № У 1/280/Ф); ЦА МВСіА, № У 1/121/Ф.

¹¹ Адамський Юзеф, студент, підхорунжий запасу, працював столярем. В 1.1940 відійшов за кордон.

¹² Правдоподібно інженер Квзімеж Ернест, викладач кафедри ботаніки Львівського політехнічного інституту.

¹³ Стшельбіцький Еугенюш, син Яна, нар. 1903 в Бучачі, поштовий службовець у Львові. Кур'єр майора Добровольського зі Львова до Бухаресту, псевдо „Щербіцький”. Під час поворотного шляху, коли його супутником був „Пілат”, затриманий на кордоні, „Пілата” вбито, а його поранено. Копія протоколу допиту знаходиться серед документів справи.

¹⁴ Правильно: генерал Міхал Токажевський-Карашевич.

¹⁵ Згідно із свідченнями Ч. Гаттовського, це був капітан артилерії Новак, його знайомий з Варшави.

¹⁶ В II Речі Посполитій не було партії з такою назвою. Можливо, йдеться про концепції, висунуті КПП в 1934–1936, які передбачали утворення міжпартійної коаліції, яка б складалася з соціалістів, народників і національних меншин. З огляду на те, що цих ідей не підтримала ППС, коаліція така не постала.

¹⁷ Дипломований полковник Тадеуш Пелчинський двічі був начальником Відділу II Головного штабу – перший раз у період 5.1927–3.1932, вдруге 10.1935–1.1939.

¹⁸ В II Речі Посполитій не було офіцера з таким прізвищем. Можливо, йдеться про генерал-полковника Станіслава Веронського.

⁴ Komarski Mieczysław, ps. „Mak” lub „Maks”, pracownik Oddz. II Szt. Gł., przybył do Lwowa z Rumunii 2.12.1939 wraz z Janem Kolbuszewskim z rozkazem skontaktowania się z gen. Borutą-Spiechowiczem. W związku z aresztowaniem generała nawiązał kontakt z płk. Jerzym Dobrowolskim. 10.1.1940 wyjechał przez Rawę Ruską do Warszawy.

⁵ Kolbuszewski Jan, inżynier, były wiceprezydent m. Lwowa, wyjechał do Rumunii 12.9.1939 i wrócił do Lwowa wraz z Komarskim. Odpis protokołu z przesłuchania J. Kolbuszewskiego znajduje się w aktach sprawy. Niemożliwe jest, w oparciu o dostępne materiały, ustalenie daty i okoliczności aresztowania.

⁶ Właściwie Michał Lang-Bielecki. Prawdopodobnie chodzi o Rewolucyjny Związek Niepodległości i Wolności, organizację polityczną utworzoną we Lwowie w 10.1939, mającą na celu walkę „o wyzwolenie narodowe i społeczne” — jak stwierdza Michał Lang w swym sprawozdaniu złożonym w Kujbyszewie 17.4.1942. Wobec aresztowania już w 2.1940 wielu członków tego ugrupowania, nie rozwinęło ono szerszej działalności. Sprawozdanie Michała Langa w zbiorach SPP w Londynie. Zob. także J. Lerski *Emisariusz Jur*, Londyn 1984, s. 17.

⁷ Zapewne POWW, w której płk Władysław Żebrowski był szefem sztabu a po nim funkcję tę pełnił płk Jerzy Dobrowolski, późniejszy komendant. W tejże organizacji zcą komendanta, a po aresztowaniu płk. Jerzego Dobrowolskiego komendantem, był mjr Zygmunt Dobrowolski.

⁸ Prawdopodobnie Haas Jerzy, student medycyny.

⁹ Prawdopodobnie Cetis lub Cetyś Roman, student medycyny.

¹⁰ Albrecht Krystyna ur. 1920 we Lwowie, przed wybuchem wojny kursantka w Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Snopkach, pracowała potem jako pielęgniarka. Aresztowana przez UNKWD obw. lwowskiego 9.7.1940, więziona we Lwowie. Oskarżona z § 54-2-11, skazana przez OSO NKWD ZSRS na 8 lat ITŁ. Zestana do Siewwostłagu. PA SBU, sygn. P-14364 (CA MSWiA, sygn. U I/280/F); CA MSWiA, sygn. U I/121/F.

¹¹ Adamski Józef, student, pchor. rez., pracował jako stolarz. W 1.1940 odszedł za granicę.

¹² Prawdopodobnie inż. Kazimierz Ernest, wykładowca w katedrze botaniki Politechniki Lwowskiej.

¹³ Strzelbicki Eugeniusz s. Jana ur. 1903 w Buczaczu, urzędnik pocztowy we Lwowie. Kurier mjr. Z. Dobrowolskiego ze Lwowa do Bukaresztu, ps. „Szczerbicki”. W drodze powrotnej, którą odbywał wraz z „Pilate” zatrzymany na granicy — „Pilate” został zabity, a on sam ranny. Odpis protokołu przesłuchania znajduje się w aktach sprawy.

¹⁴ Właściwie gen. Michał Tokarzewski-Karaszewicz.

¹⁵ Według zeznania Cz. Gattowskiego był to kpt. art. Nowak, jego znajomy z Warszawy.

¹⁶ W II Rzeczypospolitej nie było partii o tej nazwie. Być może chodzi o koncepcje wysuwane przez KPP w l. 1934–1936 zmierzające do utworzenia koalicji międzypartyjnej złożonej z socjalistów, ludowców i mniejszości narodowych. Z powodu niepodtrzymania tych idei przez PPS koalicja taka nie powstała.

¹⁷ Płk dypl. Tadeusz Pełczyński był dwukrotnie szefem Oddziału II Szt. Gen. — po raz pierwszy w okresie 5.1927–3.1932, powtórnie 10.1935–1.1939.

¹⁸ W II Rzeczypospolitej nie było oficera o takim nazwisku. Być może chodzi o gen. bryg. Stanisława Wierońskiego.

¹⁹ Ppłk dypl. Tadeusz Zakrzewski, attaché wojskowy w Bukareszcie.

²⁰ Być może jest to por. Tadeusz Barszczewski, wówczas zapewne na placówce w Bukareszcie.

²¹ Józef Panaś ur. 23.11.1887, ksiądz ppłk st. sp. W l. 1914–1916 kapelan Legionów Polskich. Następnie szef duszpasterstwa wojskowego DOK X. Działacz PSL „Piast” i SL. W l. 1939–1940 członek Komitetu Politycznego, a także przedstawiciel Stronnictwa Ludowego w cywilnym Wydziale Społeczno-Politycznym Komendy Obszaru Nr 3 Lwów ZWZ-1. Aresztowany w 4.1940 we Lwowie. Okoliczności śmierci nie są znane. J. Węgierski *Lwów...*, s. 69, 343, 377 i in.

¹⁹ Дипломований підполковник Тадеуш Закшевський, військовий аташе в Бухаресті.

²⁰ Можливо, що це поручник Тадеуш Барщевський, в той час мабуть у представництві в Бухаресті.

²¹ Юзеф Панась, нар. 23.11.1887, ксьондз, відставний підполковник. В 1914–1916 капелан Польських легіонів. Потім начальник військового пастирства ДОК Х. Діяч ПСЛ „Пяст” і СЛ. В 1939–1940 член Політичного комітету, а також представник Народної партії в цивільному Суспільно-політичному відділі Командування Регіону № 3 Львів СЗБ-1. Заарештований в 4.1940 у Львові. Обставини смерті невідомі. (*J. Węgierski Lwów...*, с. 69, 343, 377 та ін).

²² Загородзький Роман, псевдо „Рогач”.

²³ ОУН – Організація Українських Націоналістів – нелегальна українська організація, постала у Відні в 1929. Мала на меті утворення самостійної української держави.

²⁴ Йдеться про Союз польських гарцерів (ЗГП), виховну організацію дітей і молоді, утворену 1.11.1916 внаслідок об'єднання польських скаутських організацій. В 1918 Союз налічував 24 тис. дівчат і 9 тис. хлопців. Перед своїми членами він ставив як головне завдання самовдосконалення та службу державі. Ця служба повинна була спиратись на національній традиції. Модель гарцерського виховання відбилася на багатьох поколіннях поляків, що особливо виявилось у період II світової війни, коли Союз, який налічував тоді близько 200 тис. членів приєднався до боротьби за визволення. З 27.9.1939 постали конспіративні структури під криптонімом „Сірі лави”. Гарцерська організація зазнала великих втрат внаслідок активної участі в підпіллі та збройній боротьбі.

²⁵ Можливо, йдеться про Союз сімей залізничників. Доктор Лешек Чарнік працював лікарем у Страховому товаристві залізничників.

²⁶ Козьлінський Антоні, псевдо „Бяли”, працював тоді бухгалтером.

²⁷ Гауствальд, асистент на юридичному факультеті УЯК.

22 Zagrodzki Roman, ps. „Rogacz”.

23 OUN – Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów — nielegalna organizacja ukraińska powstała w Wiedniu w 1929. Dążyła do utworzenia suwerennego państwa ukraińskiego.

24 Chodzi o Związek Harcerstwa Polskiego (ZHP), organizację wychowawczą dzieci i młodzieży utworzoną 1.11.1916 w wyniku zjednoczenia polskich organizacji skautowych. W 1918 liczył 24 tys. dziewcząt i 9 tys. chłopców. Stawiał przed swymi członkami szczytne cele samodoskonalenia się oraz służby dla państwa opartej na wzorach z tradycji narodowej. Model wychowania harcerskiego odbił się na wielu pokoleniach Polaków, co szczególnie uwidoczniło się w latach II wojny światowej, kiedy to liczący ok. 200 tys. członków Związek włączył się do walki o wyzwolenie. Od 27.9.1939 powstają konspiracyjne struktury pod kryptonimem „Szare Szeregi”. Organizacja harcerska poniosła ogromne straty na skutek czynnego uczestnictwa w konspiracji oraz w walce z bronią w rękę.

25 Być może chodzi o Związek Rodzin Kolejowych. Dr Leszek Czarnik pracował jako lekarz w Kolejowej Kasie Chorych.

26 Koźliński Antoni, ps. „Biały”, pracował wówczas jako buchalter.

27 Haustwald, asystent na wydziale prawa UJK.

№ 4

1.III.1940–15.IV.1941, Львів

Справа капітана доктора Густава Брухнальського

ДА СБУ (Львів), справа № П-28867

Nr 4

1 III 1940–15 IV 1941 Lwów

Sprawa kapitana doktora Gustawa Bruchnalskiego

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-28867

„УТВЕРЖДАЮ”
Зам-а НАЧ.
ДТО НКВД ЛЬВОВСКОЙ Ж. Д.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КЛЕПОВ)
„1” марта 1940 г.

АРЕСТ
БРУХНАЛЬСКОГО Густава
Вильгельмовича
САНКЦИОНИРУЮ:
ПРОКУРОР ЛЬВОВСКОЙ Ж. Д.
(—) (ДЕРЕВЯНКО)
а-1/Ш.40 г.-а

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(на арест)

1940 года марта 1-го дня. Я, Зам. Нач. 2-го отделения ДТО НКВД Львовской ж. д. Мл. Лейтенант Госбезопасности **КАЗАКОВ**, рассмотрев материал на **БРУХНАЛЬСКОГО Густава Вильгельмовича**¹, 1894 г. рождения, урож. села Бискупца Мельштынская повит Бжеско Краковского воеводства (Германия), по национальности поляк, служил в польской армии с 1918 по 1928 год врачом в чине капитана, работает врачом больницы гор. Львова. Проживает гор. Львов, ул. Зибликевича 5.

НАШЕЛ:

БРУХНАЛЬСКИЙ Г.В. является одним из руководителей подпольной к-р повстанческой организации гор. Львова, ставящей своей задачей свержение Сов. власти вооруженным путем, редактировал, печатал и распространял листовки контрреволюционного характера, а потому —

ПОСТАНОВИЛ:

БРУХНАЛЬСКОГО Густава Вильгельмовича подвергнуть аресту и привлечь к уголовной ответственности по ст. 54 п.п. 4, 10, 11 УК УССР.

Зам. Нач. 2 отдел. ДТО НКВД Львовской ж.д.
Мл. Лейтенант Госбезопасности

(—) (КАЗАКОВ)

СОГЛАСЕН:

Нач. 2 отдел. ДТО НКВД Львовской ж.д.
Мл. Лейтенант Госбезопасности

(—) (ПЕНКИН)

„ZATWIERDZAM”
^aZas[tepcą]^a NACZ[ELNIKA]
DTO NKWD KOLEI LWOWSKIEJ
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA
PAŃST[WOWEGO]
(—) (KLEPOW)
„1” marca 1940 r.

ARESZTOWANIE
BRUCHNALSKIEGO Gustawa
syna Wilhelma
SANKCJONUJE:
PROKURATOR KOLEI LWOWSKIEJ
(—) (DIERIEWIANKO)
^a1/III.40 r.^a

POSTANOWIENIE
(o aresztowaniu)

Dnia 1 marca 1940 roku. Ja, Zas[tepcą] Nacz[elnika] 2 Wydziału DTO NKWD Kolei Lwowskiej Mł[odszy] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] KAZAKOW, po zapoznaniu się z materiałami dotyczącymi BRUCHNALSKIEGO Gustawa syna Wilhelma¹, ur. w 1894 r. we wsi Biskupice Mel-sztyńskie powiatu brzeskiego województwo krakowskie (Niemcy), Polaka, służył w armii polskiej od 1918 do 1928 roku jako lekarz w stopniu kapitana, pracuje w charakterze lekarza w szpitalu w m. Lwowie. Zamieszkuje w m. Lwowie, ul. Zyblikiewicza 5.

STWIERDZIŁEM:

BRUCHNALSKI G.W. jest jednym z przywódców podziemnej powstańczej organizacji k-r w mieś[cie] Lwowie, której zadaniem jest zbrojne obalenie Władzy Sow[ieckiej], redagował, drukował i rozpowszechniał ulotki o charakterze kontrrewolucyjnym i dlatego –

POSTANOWIŁEM:

BRUCHNALSKIEGO Gustawa syna Wilhelma aresztować i pociągnąć do odpowiedzialności karnej z art. 54 p.p. 4, 10, 11 KK USRS.

Zas[tepcą] Nacz[elnika] 2 Wydziału DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Mł[odszy] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—) (KAZAKOW)

WYRAŻAM ZGODĘ

Nacz[elnik] 2 Wydziału DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Mł[odszy] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—) (PIENKIN)

„УТВЕРЖДАЮ”

КОПИЯ

Нач. ДТО НКВД Львовской ж.д.
Майор Гос. Безопасности
(—) (КЛЕПОВ)
19 Ноября 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По следственному делу № 247

По обвинению:

БРУХНАЛЬСКОГО Густава Вильгельмовича
в совершении преступления, предусмотренного
ст. 54 п.п. 2 и 11 УК УССР.

В Феврале месяце 1940 года ДТО НКВД Львовской жел. дороги вскрыта и ликвидирована польская антисоветская военно-повстанческая организация, ставившая своей целью вооруженным путем и с помощью других государств свергнуть Советскую власть в Западной Украине. (л.д. 25, 40, 43, 44, 332, т. 1).

Произведенным расследованием установлено, что на территории гор. Львова и Львовской ж.д. по заданию так называемого „правительства Сикорского” из Парижа была создана антисоветская польская военно-повстанческая организация под руководством офицеров бывшей польской армии **ОСТРОВСКОГО** Болеслава², **СОКОЛОВСКОГО** Яна³ и других (скрываются) (л.д. 42, 43, 50, 52, 53, 54, 332, том 1).

Обвиняемый по настоящему делу **БРУХНАЛЬСКИЙ** Густав Вильгельмович показал, что он с декабря 1939 года принадлежал к польской военно-повстанческой организации, в которую был привлечен вместе с **ПЕЧКЕ** Яном, он же **КШЕШКОВСКИЙ** Базиль (арестован и проходит по другому делу) – руководителем данной организации поручиком бывш. польской армии **ОСТРОВСКИМ** Болеславом (скрывается), который установил связь с последними через поручика б. польской армии – **ВАШКОВА** Сташека (арестован и проходит по другому делу) (л.д. 41, 44, том 1).

ОСТРОВСКИЙ, **БРУХНАЛЬСКИЙ** и **ПЕЧКЕ** дали друг другу присягу на верность повстанческой организации и договорились о совместных действиях по сколачиванию кадров для борьбы за восстановление Польши. Позже **ОСТРОВСКИЙ** сообщил **БРУХНАЛЬСКОМУ**, что он установил контакт с полковником **СОКОЛОВСКИМ** Яном, имеющим, якобы, мандат от польского „правительства Сикорского” и возглавляющего работу польской военной организации во Львове и в дальнейшем связал **БРУХНАЛЬСКОГО** с **СОКОЛОВСКИМ** для практической деятельности в организации (л.д. 43, 44, том 1).

Для концентрации деятельности организации, **БРУХНАЛЬСКИЙ** предоставил **ОСТРОВСКОМУ** свой собственный врачебный кабинет, где

„ZATWIERDZAM”

KOPIA

Nacz[elnik] DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Major Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (KLEPOW)
19 listopada 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Do sprawy śledczej Nr 247

Z oskarżenia:

BRUCHNALSKIEGO Gustawa syna Wilhelma
o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54
p.p. 2 i 11 KK USRS.

W lutym 1940 roku DTO NKWD Kolei Lwowskiej wykrył i zlikwidował polską antysowiecką organizację wojskowo-powstańczą, której celem było zbrojne obalenie Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie przy pomocy innych państw (k.s. 25, 40, 43, 44, 332 t.1).

Przeprowadzone dochodzenie ustaliło, że na terenie mias[ta] Lwowa i Kolei Lwowskiej na polecenie tak zwanego „rządu Sikorskiego” z Paryża, została utworzona polska antysowiecka organizacja wojskowo-powstańska kierowana przez oficerów byłej armii polskiej OSTROWSKIEGO Bolesława², SOKOŁOWSKIEGO Jana³ i innych (ukrywają się) (k.s. 42, 43, 50, 52, 53, 54, 332 t. 1).

Oskarżony w niniejszej sprawie BRUCHNALSKI Gustaw syn Wilhelma zeznał, że od grudnia 1939 roku należał do polskiej organizacji wojskowo-powstańczej, do której został wciągnięty razem z PIECZKĄ Janem *on-że* KRZESZKOWSKI Bazyli (aresztowany i występuje w innej sprawie), przez kierownika wspomnianej organizacji porucznika był[ej] armii polskiej OSTROWSKIEGO Bolesława (ukrywa się), który nawiązał kontakt z tymi ostatnimi przez porucznika b[ylej] armii polskiej WASZKOWA Staszka (aresztowany i występuje w innej sprawie) (k.s. 41, 44 tom 1).

OSTROWSKI, BRUCHNALSKI i PIECZKA złożyli sobie nawzajem przysięgę na wierność organizacji powstańczej i umówili się, że będą starali się pozyskać nowe kadry do walki o przywrócenie Polski. Po pewnym czasie OSTROWSKI powiadomił BRUCHNALSKIEGO, że nawiązał kontakt z pułkownikiem SOKOŁOWSKIM Janem, mającym rzekomo pełnomocnictwo polskiego „rządu Sikorskiego” i kierującym pracą polskiej organizacji wojskowej we Lwowie, następnie zaś skontaktował BRUCHNALSKIEGO z SOKOŁOWSKIM w celu prowadzenia praktycznej działalności organizacji (k.s. 43, 44 tom 1).

Aby usprawnić działalność organizacji BRUCHNALSKI udostępnił OSTROWSKIEMU własny gabinet lekarski, w którym OSTROWSKI

ОСТРОВСКИЙ также принимал присяги на верность этой организации от вновь завербованных лиц.

Свою работу **ОСТРОВСКИЙ** контактировал с **БРУХНАЛЬСКИМ**, который присутствовал при приеме участников организации **ОСТРОВСКИМ** и сам лично проводил вербовку в организацию и принимал присяги на верность организации от последних по паролю от руководства повстанческой организации. Таким образом квартира **БРУХНАЛЬСКОГО** являлась главной явочной квартирой организации.

Далее **БРУХНАЛЬСКИЙ** показал, что он принимал активное участие в выпуске нелегального а/с. бюллетеня, издаваемого руководством военно-повстанческой организации, который им лично печатался на пишущей машинке и распространялся среди повстанцев (л.д. 26, 26-а, 45, 46, 47, 48, том 1).

БРУХНАЛЬСКИЙ также показал, что он сохранял денежные средства организации, которая финансировалась из Франции от польского „правительства Сикорского” и что указанные средства **ОСТРОВСКИМ** раздавались участникам организации (л.д. 55, том 1).

С целью сохранения участников организации от разоблачения, **БРУХНАЛЬСКИМ** приобретались фиктивные документы и выдавались на руки последним, которые скрывались от ареста (л.д. 197, том 1).

НА ОСНОВАНИИ ВЫШЕИЗЛОЖЕННОГО ОБВИНЯЮТСЯ:

1. **БРУХНАЛЬСКИЙ** Густав Вильгельмович, рождения 1894 года, уроженец с. Бискупица, Краковского воеводства, поляк, образование высшее в прошлом легионист, служил в б. польской армии воен. врачом в чине капитана, женат, работал врачом в больнице гор. Львова, проживал гор. Львов, ул. Зибликевича № 5, кв. 2.

В ТОМ, ЧТО:

Он являлся участником польской антисоветской военно-повстанческой организации, ставившей своей целью вооруженным путем с помощью других государств свергнуть Советскую власть в областях Западной Украины и восстановлении бывшей Польши, т.е. совершили преступление предусмотренное ст. 54 п.п. 2-11 УК УССР.

Руководствуясь ст. 204 УПК УССР, следственное дело № 247 по обвинению **БРУХНАЛЬСКОГО** по ст. 54 п.п. 2 и 11 УК УССР направить Прокурору Львовской жел. дороги для предания обвиняемого суду.

Составл. 19/ХІ. 40 г.

Следователь ДТО НКВД Львовской ж. д.
Сержант Гос. Безопасности

(—) (ВЕДМЕДЕВ)

СОГЛАСЕН:

Зам. Нач. Следчасти ДТО НКВД
Лейтенант Гос. Безопасности

(—) (БОНДАРЕНКО)

przyjmował od nowo zwerbowanych osób przysięgę na wierność tej organizacji.

W pracy swej OSTROWSKI kontaktował się z BRUCHNALSKIM, który był obecny podczas przyjmowania przez OSTROWSKIEGO członków organizacji i osobiście werbował do niej, jak również odbierał przysięgę na wierność organizacji od tych ostatnich na *parol* kierownictwa organizacji powstańczej. W ten sposób mieszkanie BRUCHNALSKIEGO stało się głównym lokalem konspiracyjnym organizacji.

Następnie BRUCHNALSKI zeznał, iż brał aktywny udział w wydawaniu nielegalnego biuletynu a/s publikowanego przez kierownictwo organizacji wojskowo-powstańczej, który osobiście przepisywał na maszynie i który następnie był rozpowszechniany wśród powstańców (k.s. 26, 26-a, 45, 46, 47, 48 tom 1).

BRUCHNALSKI zeznał również, że przechowywał fundusz organizacji, która była finansowana przez polski „rząd Sikorskiego” z Francji i że powyższy fundusz OSTROWSKI dzielił pomiędzy członków organizacji (k.s. 55 tom 1).

Ażeby chronić członków organizacji przed zdemaskowaniem, BRUCHNALSKI zdobywał fikcyjne dokumenty i dawał je ukrywającym się przed aresztowaniem (k.s. 197 tom 1).

NA PODSTAWIE POWYŻSZEGO OSKARŻA SIĘ:

1. BRUCHNALSKIEGO Gustawa syna Wilhelma, ur. w 1894 roku we w[si] Biskupice województwa krakowskiego, Polaka, wykształcenie wyższe, w przeszłości legionistę, służył w b[ylej] armii polskiej jako lekarz w stopniu kapitana, żonaty, pracował jako lekarz w szpitalu w m. Lwowie, mieszka w mie[ście] Lwowie, ul. Zyblikiewicza Nr 5 m 2.

O TO, ŻE:

Był członkiem polskiej antysowieckiej organizacji wojskowo-powstańczej, której celem było zbrojne obalenie Władzy Sowieckiej w obwodach Zachodniej Ukrainy przy pomocy innych państw oraz przywrócenie byłej Polski, to znaczy o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. 54 pp. 2–11 KK USRS.

Zgodnie z art. 204 KPK USRS sprawę śledczą Nr 247 z oskarżenia BRUCHNALSKIEGO z art. 54 pp. 2 i 11 KK USRS skierować do Prokuratora Kolei Lwowskiej w celu przekazania oskarżonego sądowi.

Sporządził 19/XI 40 r.

Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—) (WIEDMIEDIEW)

WYRAŻAM ZGODĘ:

Zas[łupca] Nacz[elnika] Jednostki Śled[czej] DTO NKWD
Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—) (BONDARIENKO)

СПРАВКА: 1. Вещдоказательства:

а. бюллетень № 5 изданный антисоветской организацией под руководством Брухнальского и при участии Дзеконского

б. Фиктивный документ на имя „Волынец Михаила”, выдан организацией Дзеконскому,

в. Фиктивный пропуск на ПВРЗ – Львов, выданный организацией Стельмаховскому

находятся в деле в отдельном пакете⁴.

2. Брухнальский Густав Вильгельмович арестован 1/III-40 г. содержится под стражей в тюрьме № 1 – Львов.

Следователь ДТО НКВД Львовской ж.д.

Сержант Государственной Безопасности (ВЕДМЕДЕВ)

Справа № 774

1940 р.

КОПІЯ

**ВИРОК КРИМІНАЛЬНИЙ
ІМ'ЯМ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

1940 року Грудня 29 дня Львівський Обласний Суд в м. Львові в складі:

Головуючого – члена облсуду т. Сенчик

Народних засідателів т.т. Антіпова та Світого

з секретарем т. Гедз

з участю прокурора т. Новіцького

та адвоката т. Криштальського – перекладач т. Друкер

розглянув у закритому судовому засіданні справу про обв-ня БРУХНАЛЬСКОГО Густава Вільгельмовича 1894 року народження, по соцпходженню і стану службовця – зубного лікаря, з 1918 по 1928 рік служив в бувшій польській армії в чині капітана і врачом, позапартійного, по національності поляка, одруженого, з вищою освітою, родом с. Біскупице Краковського воеводства, проживав м. Львів вул. Зіблікевича № 5, із слів не судимого, обвинувачується по ст. 54-2 і 54-11 КК УРСР.

ВСТАНОВИВ:

По завданню із Парижа бувшого генерала польської армії Сікорського у м. Львові була організована із польських офіцерів кадрового состава і запаса контрреволюційна військово повстанческа організація де по договоренності із бувшими офіцерами польської армії Островським і Соколовським у грудні м-ці 1939 року в цю контррево-

INFORMACJA: 1. Dowody rzeczowe:

a. Biuletyn Nr 5 wydany przez antysowiecką organizację pod kierownictwem Bruchnalskiego i przy udziale Dziekońskiego

b. Fikcyjny dokument na nazwisko „Wołyniec Michał”, który organizacja wydała Dziekońskiemu

c. Fikcyjna przepustka do PWRZ-Lwów wydana przez organizację Stelmachowskiemu

znajdują się w sprawie w osobnym pakiecie⁴.

2. Bruchnalski Gustaw syn Wilhelma aresztowany 1/III-40 r. znajduje się w areszcie w Więzieniu Nr 1 – Lwów.

Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Sierżant Bezpieczeństwa Państwowego (WIEDMIEDIEW)

Sprawa Nr 774
1940 r.

KOPIA

**WYROK KRYMINALNY
W IMIENIU UKRAIŃSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ
REPUBLICI SOWIECKIEJ**

Dnia 29 grudnia 1940 roku Lwowski Sąd Obwodowy w m. Lwowie w składzie:
Przewodniczący – członek Sądu Obw[odowego] t. Senczyk
Ławnicy ludowi t.t. Antipow i Swityj
Sekretarz t. Gedz
z udziałem prokuratora t. Nowickiego
i adwokata t. Kryształskiego – tłumacz t. Druker

rozpatrzył na zamkniętym posiedzeniu sądowym sprawę z osk[arże]nia BRUCHNALSKIEGO Gustawa syna Wilhelma ur. w 1894 roku, pochodzenie społeczne i stan urzędnik – lekarz dentyista, od 1918 do 1928 roku służył w byłej armii polskiej w stopniu kapitana jako lekarz, bezpartyjny, Polak, żonaty, wykształcenie wyższe, rodem ze w[si] Biskupice w województwie krakowskim, mieszkał m. Lwów, ul. Zybliekiewicza Nr 5, ze słów nie karanego, oskarżonego z art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

USTALIŁ:

Na polecenie byłego generała armii polskiej Sikorskiego z Paryża została zorganizowana w m. Lwowie z polskich oficerów zawodowych i rezerwy kontrrewolucyjna wojskowa organizacja powstańcza, do której w porozumieniu z byłymi oficerami armii polskiej Ostrowskim i Sokołowskim

люційну організацію вступив підсудний БРУХНАЛЬСКИЙ Г.В., яка ставила перед собою завдання через збройне повстання в західних областях України, повалити Радянську Владу і поновити бувшу буржуазну Польщу.

Як встановлено матеріалами справи та судослідством, що підсудний БРУХНАЛЬСКИЙ був одним із активних членів штабу цієї контрреволюційної організації де для місця зборів к-р. організації відпустив свій робочий кабінет-квартиру, випускав та розповсюджував бюлетень к-р. змісту у його переховувалась каса-гроші які прибували із Парижа на організаційні витрати к-р. організації та мав тісний зв'язок з представниками інших контрреволюційних організацій.

Підсудний БРУХНАЛЬСКИЙ на попереднім слідстві, в пред'явленому йому йому обвинуваченні цілком визнав себе за винного, а на судслідстві частково⁵.

Облсуд знаходить, що інкремінований йому злочин по ст.ст. 54-2 і 54-11 КК цілком доведено.

Підходячи до обрання міри покарання Обласний Суд зважив, що підсудний БРУХНАЛЬСЬКИЙ і в минулому вів активну боротьбу проти робітничого класу будучи в 1918–1920 році легіонером і капітаном польської армії і зараз його злочин направлений для відновлення влади буржуазії, тому до його слід примінити найвищу міру покарання, – і керувачись ст.ст. 296, 297 КПК і на підставі ст. 54-2, 54-11 і 43 КК УРСР

ПРИГОВОРИВ:

БРУХНАЛЬСЬКОГО Густава Вільгельмовича визнати винним по ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР і підвергнути до найвищої міри покарання – розстрілу, з конфіскацією всього належного йому майна.

Вирок може бути оскаржений в касаційному порядку до Найвищого Суду УРСР м. Київ протягом 5 днів з дня одержання копії вироку засудженням.

СЕНЧИК

АНТИПОВ

СВІТИЙ

З оригіналом згідно:

ЗАСТ. ГОЛОВИ ОБЛСУДУ:

(ЧОРПИТА)

Секретар:

(ГОНЧАРЕНКО)

w m-cu grudniu 1939 roku wstąpił oskarżony BRUCHNALSKI G.W. [Organizacja ta] postawiła sobie zadanie obalenia Władzy Sowieckiej w zachodnich obwodach Ukrainy drogą powstania zbrojnego i przywrócenia byłej burżuazyjnej Polski.

Jak ustalono na podstawie materiałów sprawy i podczas śledztwa sądowego, oskarżony BRUCHNALSKI był jednym z aktywnych członków sztabu tej organizacji kontrrewolucyjnej, udostępnił na miejsce spotkań organizacji k-r swój gabinet i mieszkanie, wydawał i rozpowszechniał biuletyn o treści k-r, przechowywał kasę – pieniądze przysyłane z Paryża na wydatki organizacyjne; organizacja k-r miała ścisły związek z przedstawicielami innych organizacji kontrrewolucyjnych.

Oskarżony BRUCHNALSKI podczas śledztwa wstępnego przyznał się w pełni do stawianych mu zarzutów, a podczas śledztwa sądowego – częściowo.⁵

Sąd Obw[odowy] uznał, że inkryminowane mu przestępstwo z art. art. 54-2 i 54-11 KK zostało w pełni udowodnione.

Przechodząc do wyboru wymiaru kary Sąd Obwodowy wziął pod uwagę, że oskarżony BRUCHNALSKI także w przeszłości prowadził aktywną walkę z klasą robotniczą będąc w latach 1918–1920 legionistą i kapitanem armii polskiej, a obecnie jego przestępstwo miało doprowadzić do przywrócenia władzy burżuazji, toteż należy zastosować wobec niego najwyższy wymiar kary i kierując się art. art. 296, 297 KPK i na podstawie art. 54-2, 54-11 i 43 KK USRS

ORZEKŁ:

BRUCHNALSKIEGO Gustawa syna Wilhelma uznać winnym z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS i skazać na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie z konfiskatą całego należącego do niego mienia.

Wyrok może być zaskarżony do Sądu Najwyższego USRS w m. Kijowie w trybie kasacji w ciągu 5 dób od dnia otrzymania przez skazanego kopii wyroku.

SENCZYK ANTIPOW SWITYJ

Za zgodność z oryginałem:

ZAST[ĘPCA] PRZEWODNICZĄCEGO
SĄDU OBW[ODOWEGO]:

(CZORPITA)

Sekretarz:

(GONCZARENKO)

ВЕРХОВНЫЙ СУД
Союза Советских
Социалистических Республик
„7” апреля 1941 г.
№ Д-259/35-41 г.
При ответе сосылаетесь на и/№
Москва, Пушопская улица д. 15а
Тел. К 5-24-24

Председателю
Львовского Облсуда
гор. Львов
КОПИЯ – Верхсуд УССР
г. Киев
На № 311 от 4/II-41г.

В дополнение к письму № 35/42274 сс от 31/III-41 г. направляется дело вместе с выпиской из протокола № 7/97 – заседания Президиума Верховного Совета Союза ССР от 31/III-41 г., согласно которой приговор о применении высшей меры наказания к Брухнальському Густаву Вильгельмовичу оставлен в силе.

Приложение: дело, выписка.

Отп. 3 экз.
№ № 1-2 – адр.
№ 3 – в дело

За Председатель Судебной Коллегии
по уголовным делам Верхсуда СССР:
(—) (Камерон)

УРСР НКЮ
ЛЬВІВСЬКИЙ
ОБЛАСНИЙ СУД
„15”/IV 1941 р.
№ 774
м. Львів

До Нач. № 1 тюрми

Львівський Облсуд повідомляє, що вирок на засудженого Брухнальського Густава Вільгельмовича від „31”/I 1941 року набув правової чинності та належить до негайного виконання.⁶

Заст. Голови Облсуду
Секретар (—)

Примітки

-а Вписано від руки.

⁶ Косо приписка від руки: Справу до архіву НКВС...14/IV.

⁸ Документ надрукований на машинці на фірмовому бланку Верховного Суду СРСР з гербом Радянського Союзу.

b, c

Ścisłe tajne
egz. Nr 1

SĄD NAJWYŻSZY
Związku Socjalistycznych
Republik Sowieckich
„7” kwietnia 1941 r.
Nr D-259/35 – 41 r.

Przy odpowiedzi powołać się na n/Nr
Moskwa, ulica Puszkłńska, d. 15a
tel. K 5-24-24

Do Przewodniczącego
Lwowskiego Sądu Obwodowego
mias[to] Lwów
KOPIA – Sąd Najwyższy USRS
m. Kijów
Na Nr 311 z 4/II-41 r.

Jako uzupełnienie do pisma Nr 35/42274 ss z 31/III-41 r. wysyłamy akta
razem z wyciągiem z protokołu Nr 7/97 posiedzenia Prezydium Rady Naj-
wyższej Związku SRS z 31/III-41 r., zgodnie z którym wyrok skazujący na
najwyższy wymiar kary Bruchnalskiego Gustawa syna Wilhelma pozostawić
w mocy.

Załącznik: akta, wyciąg.

Wydr[ukowano] 3 egz.
Nr Nr 1-2 – ad[re]sat[us]
Nr 3 – do akt

^a-Za-^a Przewodniczącego Kolegium Sądowego
do Spraw Karnych Sądu Najwyższego ZSRS:
(—) (Kamieron)

USRS NKJ
LWOWSKI
SĄD OBWODOWY
„15” /IV 1941 r.
Nr 774
m. Lwów

Do Nacz[elnika] Nr 1 więzienia

Lwowski Sąd Obw[odowy] informuje, że wy-
rok na skazanego Bruchnalskiego Gustawa syna
Wilhelma
od „31”/I 1941 roku nabrał mocy prawnej
i podlega natychmiastowemu wykonaniu.⁶

Zast[ępc]a Przewodniczącego Sądu Obw[odowego]
Sekretarz (—)

Przypisy

^a-^a wpisano odręcznie

^a ukosem odręczna adnotacja: Sprawę do archiwum NKWD... 14/IV

^b dokument napisany maszynowo na firmowym papierze Sądu Najwyższego ZSRS opa-
trzonym godłem Związku Sowieckiego

¹ Брухнальський Густав Тадеуш, нар. 25.7.1894 в Біскупіцах-Мельштинських Краківського воєводства, відставний капітан, д-р медичних наук. В 1913 розпочав навчання на медичному факультеті УЯК у Львові, припинене внаслідок вступу до Польських легіонів. З 31.7.1914 до 1.5.1915 в 3 пп II Бригади, потім в 4 пп III Бригади, а після ліквідування Польського допоміжного корпусу призначений асистентом до Червоного Хреста, де ніс службу на різних постах в епідемічних госпіталях на території Галичини і колишнього Польського Королівства. З 1.11.1918 у ВП, надалі в госпіталях у Рогатині, Кам'янці-Бузькій і Львові. У 1921–1925 відряджений на університетське навчання, отримав на УЯК диплом д-ра медичних наук із стоматології. 1926–1929: головний лікар Районної лікарні у Золочові, потім головний лікар 6 автомобільного дивізіону, з 8.8.1929 лікар 6 Окружної лікарні у Львові, пізніше в запасі цього госпіталю.

Після капітуляції Львова в 1939 займався конспіративною діяльністю як близький співробітник підполковника Яна М. Соколовського, псевдо „Тшаска”. (ЦВА, Ап. 7223; J. Węgiński *Lwów...*, с. 66, 70–77, 352).

² Островський Болеслав, капітан, псевдо „Болек”. Офіцер вузького кола осіб у штабі підполковника Яна М. Соколовського, псевдо „Тшаска” (Львівське воєводське Командування СЗП, потім Командування Регіону № 3 СЗБ-2), виконував обов'язки коменданта м. Львова. Як впливає з документів ряду карно-слідчих справ, він дуже активно діяв у період 11.1939–2.1940. S. Rempel *ZWZ-AK we Lwowie 1939–1945*, с. 13–14, 129; ДА СБУ, №: П-30194, П-30380, П-30547/1+4 (ЦА МВСіА, №: У І/100/Ф, У І/28/Ф, У І/9+12/Ф).

³ Соколовський Ян Максиміліан, нар. 12.10.1895 у Варшаві, дипломований підполковник запасу піхоти. Гарцер і член Союзу національно-визвольної молоді, з 8.1915 в 5 пп Польських легіонів. Після присягової кризи 1915 інтернований у Щипіорні, а після звільнення у 4.1918 комендант району ПОВ Томашув-Люблінський. З 26.11.1918 у ВП, спершу командир чоти (в 3.1919 важко поранений), потім командир роти в 23 пп, пізніше у складі штабу 3 ДП Легіонів. В 1923–1925 слухач ВВШ, після закінчення якої в 1925–1938 начальник штабу 27 ДП і заст. командира 48 пп. З 1.1939 в запасі, близько півроку пізніше мобілізований, у вересневій кампанії 1939 начальник штабу 35 ДП запасу і учасник оборони Львова. Після втечі з радянського полону воєводський комендант СЗП у Львові, потім щонайменше до 3.1940 в.о. коменданта Регіону № 3 і коменданта Округу Львів СЗБ-2, псевдо „Тшаска”, „Ян”, „Ясь”. Пізніше, після виходу з СЗБ, організатор і командуючий конспіративною організацією „Вірні Польщі”, а з 9.1942 у складі президії управління Конвенту національно-визвольних організацій (КОН), крім того організатор і керівник КОН у Львові.

Зі Львова виїхав в 3.1945 як Людвік Желеховський і опинився у Кракові, де був заарештований УБ і засуджений на 6 років ув'язнення. Звільнений 5.10.1946 поселився у Вроцлаві, де помер 13.11.1986.

Поширена біографія Я.М. Соколовського див.: G. Mazur, J. Węgiński *Konspiracja lwowska...*

⁴ Серед документів справи не збереглися речові докази.

⁵ Як впливає зі спогадів співув'язнених: Адама Мічковського, Романа Нітарського, Владислави Пеховської, Владислава Руга і Яніни Кашубської – капітан Брухнальський пройшов дуже важке слідство; він був так побитий, що не міг самостійно рухатися і його треба було носити на допити. J. Węgiński *Lwów...* с. 77.

⁶ Серед документів справи не зберігся протокол про страту капітана Г. Брухнальського. За Є. Венгерським, смертну кару замінено 10 роками ИТЛ. (J. Węgiński *Lwów...*, с. 77). У світлі публікованих тут матеріалів, це не є можливим.

¹ Bruchnalski Gustaw Tadeusz ur. 25.7.1894 w Biskupicach Melsztyńskich w woj. krakowskim, kpt. st. sp., dr nauk medycznych. W 1913 rozpoczął studia medyczne na UJK we Lwowie przerwane wobec wstąpienia do Legionów Polskich. Od 31.7.1914 do 1.5.1915 w 3 pp II Brygady, następnie w 4 pp III Brygady, a po rozwiązaniu Polskiego Korpusu Posiłkowego przydzielony w charakterze asystenta do Czerwonego Krzyża, gdzie pełnił służbę na różnych stanowiskach w szpitalach epidemicznych na terenie Galicji i b. Królestwa Polskiego. Od 1.11.1918 w WP nadal w szpitalach wojskowych: w Rohatynie, Kamionce Strumiłowej i Lwowie. W l. 1921–1925 odkomenderowany na studia uniwersyteckie, uzyskał na UJK dyplom dr. n. med. ze specjalnością dentystryczną. 1926–1929: ordynator Szpitala Rejonowego w Złoczowie, następnie lekarz naczelny 6 dyonu samochodowego, od 8.8.1929 lekarz 6 Szpitala Okręgowego we Lwowie, później w kadrze zapasowej tego szpitala.

Po kapitulacji Lwowa w 1939 podjął działalność konspiracyjną jako bliski współpracownik ppłk. Jana M. Sokołowskiego, ps. „Trzaska”. CAW, Ap. 7223; J. Węgierski *Lwów...*, s. 66, 70–77, 352.

² Ostrowski Bolesław, kpt., ps. „Bolek”. Oficer ścisłego sztabu ppłk. Jana M. Sokołowskiego, ps. „Trzaska” (lwowska wojewódzka Komenda SZP, następnie Komenda Obszaru Nr 3 ZWZ-2), pełnił obowiązki komendanta m. Lwowa. Jak wynika z akt szeregu spraw karno-śledczych był bardzo czynny organizacyjnie w okresie 11.1939–2.1940. S. Pempel *ZWZ-AK we Lwowie 1939–1945*, s. 13–14, 129; PA SBU, sygn.: P-30194, P-30380, P-30547/1+4 (CA MSWiA, sygn.: U I/100/F, U I/28/F, U I/9+12/F).

³ Sokołowski Jan Maksymilian ur. 12.10.1895 w Warszawie, ppłk dypl. piech. rez. Harcerz i członek Związku Młodzieży Niepodległościowej, od 8.1915 w 5 pp Legionów Polskich. Po kryzysie przysięgowym internowany w Szczypiornie, a po zwolnieniu od 4.1918 komendant obwodu POW Tomaszów Lubelski. Od 26.11.1918 w WP, początkowo dowódca plutonu (w 3.1919 ciężko ranny), potem dowódca kompanii w 23 pp, następnie w składzie sztabu 3 DP Leg. W l. 1923–1925 słuchacz WSWoj., po której ukończeniu w l. 1925–1938 m.in. szef sztabu 27 DP i zca dowódcy 48 pp. Od 1.1939 w rezerwie, ok. pół roku później zmobilizowany, w kampanii wrześniowej 1939 szef sztabu 35 DP rez. i uczestnik obrony Lwowa. Po ucieczce z niewoli sowieckiej komendant wojewódzki SZP we Lwowie, następnie co najmniej do 3.1940 p.o. komendanta Obszaru Nr 3 i komendant Okręgu Lwów ZWZ-2, ps. „Trzaska”, „Jan”, „Jaś”. Później, po wycofaniu się z ZWZ, organizator i dowódca organizacji konspiracyjnej „Wierni Polsce”, a od 9.1942 w składzie prezydium zarządu Konwentu Organizacji Niepodległościowych (KON), ponadto organizator i kierownik KON we Lwowie.

Ze Lwowa wyjechał w 3.1945 jako Ludwik Żelechowski i zatrzymał się w Krakowie, gdzie został aresztowany przez UB i skazany na 6 lat więzienia. Zwolniony 5.10.1946 osiadł we Wrocławiu, tam też zmarł 13.11.1986.

Obszerny biogram J.M. Sokołowskiego zob. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*

⁴ W aktach sprawy nie zachowały się dowody rzeczowe.

⁵ Jak wynika z relacji współwięźniów: Adama Miczkowskiego, Romana Nitarskiego, Władysławy Piechowskiej, Władysława Roga i Janiny Kaszubskiej — kpt. Bruchnalski przeszedł bardzo ciężkie śledztwo; był zbity tak, że nie mógł poruszać się o własnych siłach i noszono go na przesłuchania. J. Węgierski *Lwów...*, s. 77.

⁶ W aktach sprawy nie zachował się protokół wykonania wyroku na kpt. G. Bruchnalskim. Wg J. Węgierskiego karę śmierci zamieniono na 10 lat ITŁ. J. Węgierski *Lwów...*, s. 77. W świetle publikowanych materiałów nie jest to możliwe.

№ 5

7.III.1940–3.IX.1941, Перемишль–Марґінськ

**Справа Антоніни Плонської, кур'єрки СЗБ,
яка супроводжувала через кордон
генерала Міхала Токажевського-Карашевича**

ДА СБУ (Львів), справа № П-16000

Nr 5

7 III 1940–3 IX 1941 Przemyśl–Mariinsk

**Sprawa Antoniny Płońskiej kurierki ZWZ,
która przeprowadzała przez granicę
gen. Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-16000

ПРОТОКОЛ ЗАДЕРЖАНИЯ-ОПРОСА

№ 19

„7” марта 1940 г.

Застава с. Висоцьк к-ры с. Стубно погр. отр. г. Перемышль.

(№№ застав, комплектации и погранотряда не указывается, пишется присвоенное им наименование)

1. **Фамилия, имя, отчество задержанного** Плонска Антонина Чеславна¹
2. **Время и место рождения** 22 декабря 1906 г., с. Гройгород² Белокостого воеводства
3. **Место постоянного жительства до перехода границы** г. Варшава, Алея Уздовска³ № 18, ком. 17
4. **Национальность** полька
5. **Подданство, родной язык и знание др. языков** Германская подданная, польский; русский плохо
6. **Образование, социальное положение и основная профессия** Среднее (гимназия) служащая. Секретарь директора махорк. фабрики
7. **Принадлежность к партии (раньше и теперь)** К партии не принадлежала
8. **Где, когда и при каких обстоятельствах произведено задержание** 200 м. ниже ж. дор. моста 7/III – 3-30 час при переходе гр-цы
9. **Какие документы и вещи обнаружены при досмотре задержанного** Легитимация, письмо [...]
10. **Сумма обнаруженных денег (в какой валюте)** Сто пятьдесят рублей сов. знаков при ней на руках
11. **Цель перехода границы, откуда и куда следует, через какие населенные пункты следовал к границе** В г. Львов до знакомых искать работу из Варшавы – до Ярослава по ж. дор., до Мунины⁴ на подводе и через р. Сан пешком
12. **Время и место перехода границы** 7/III 40 г. 3-30 ч. 200 м ниже жел. дор. моста
13. **Кто и каким образом содействовал переходу границы, их фамилия, имя, отчество и точный адрес или приметы и куда они скрылись** Филипяк дорогу знал и перевел нас через р. Сан.
14. **Который раз переходит границу, в какую сторону и где именно** Первый раз из Германии в СССР.
15. **Если переброшен насильственно через границу, то кем, при каких обстоятельствах, за что, один или с группой лиц, где остальные переброшенные и кто они, причины их переброски** По собственному желанию.
16. **В каких пунктах и у кого проживал или останавливался и как долго (если не знает фамилии лиц, у коих проживал или останавливался, то указать их точные приметы)** Не проживала нигде
17. **Фамилия, имя и точный адрес родственников, проживающих за границей** Братья Плонски Щесны и Г-Юрко-Г, г. Варшава, ул. Алея Уздов[ска] 18 кв. 18. Сестра у Кракове
18. **Кем задержан** п-ки Виноградов Ал. Вяч., Есин
19. **Какие были заявлены протесты и жалобы со стороны задержанного** Жалоб нет.
20. **При обыске присутствовали** п-к Голичков

Подпись производившего опрос: м.л. л-нт (—)

PROTOKÓŁ ZATRZYMANIA-PRZESŁUCHANIA

Nr 19

„7” Marca 1940 r.

Strażnica w[si] Wysock k[omen]dantura w[si] Stubno oddz[iału] pogr[a-

(Nr Nr strażnicy, komendatury i oddziału pogranicznego nie podaje się, pisze się nadane im nazwy)

nicznego] m. Przemysł.

1. **Nazwisko, imię, imię ojca zatrzymanego** Płońska Antonina córka Czesława¹
2. **Data i miejsce urodzenia** 22 grudnia 1906 r. m. Grojgorod² województwo białostockie
3. **Miejsce stałego zamieszkania przed przekroczeniem granicy** m. Warszawa, Aleja Ujazdowska³ nr 18 m. 17
4. **Narodowość** Polka
5. **Poddaństwo, język ojczysty i znajomość innych języków** Poddana niemiecka; polski, słabo rosyjski
6. **Wykształcenie, pochodzenie społeczne i podstawowy zawód** Średnie (gimnazjum), urzędniczka. Sekretarka dyrektora fabryki tytoniowej
7. **Przynależność do partii (poprzednio i obecnie)** Nie należała do partii
8. **Gdzie, kiedy i w jakich okolicznościach nastąpiło zatrzymanie** 200 m poniżej mostu kolejowego 7/III – godz. 3³⁰, podczas przekraczania granicy
9. **Jakie dokumenty i rzeczy znaleziono podczas rewizji zatrzymanego** Legitymacja, list, [...]
10. **Suma stwierdzonych pieniędzy (w jakiej walucie)** Miała przy sobie sto pięćdziesiąt rubli sow.
11. **Cel przekroczenia granicy, skąd i dokąd podąża, przez jakie miejscowości szedł do granicy** Do m. Lwowa do znajomych szukać pracy. Z Warszawy do Jarosławia koleją, do Muniny⁴ furmanką i przez rz. San pieszo
12. **Czas i miejsce przekroczenia granicy** 7/III 40 r. godz. 3³⁰, 200 m poniżej mostu kolejowego
13. **Kto i w jaki sposób pomagał przy przekroczeniu granicy, nazwiska, imiona, imię ojca, dokładny adres lub rysopis i gdzie się ukryli** Filipiak znał drogę i przeprowadził nas przez rz. San.
14. **Który raz przekracza granicę, w jakim kierunku i dokładnie gdzie** Pierwszy raz z Niemiec do ZSRS.
15. **Jeżeli został przerwany przez granicę przymusowo, to przez kogo i w jakich okolicznościach, za co, sam czy z grupą osób, gdzie są pozostali przerwani, kim są i jakie są przyczyny przerwania** Na własne życzenie.
16. **W jakich miejscowościach i u kogo mieszkał lub zatrzymywał się i na jak długo (jeżeli nie zna nazwisk osób, u których mieszkał lub zatrzymywał się, podać ich dokładny rysopis)** Nigdzie nie mieszkała
17. **Nazwisko, imię i dokładny adres krewnych mieszkających za granicą** Bracia Płońscy, Szczesni, ^dJurko^d [...] m. Warszawa, ul. Aleja Ujazdow[sk]a 18 m. 18. Siostra w Krakowie
18. **Przez kogo zatrzymany** p[ograniczn]icy Winogradow Al.Wiacz., Jesin
19. **Jakie zatrzymany złożył protesty i skargi** Skarg nie ma.
20. **Przy rewizji byli obecni** p[ograniczn]ik Goliczkow

Podpis prowadzącego przesłuchanie: mł. l[ejt]ena]nt (—)

с Подпись задержанного: (—) А. Плонска
Подписи присутствующих при обыске: (—)

Все перечисленные в п.п. 9 и 10 сего протокола и самого арестованного принял
„___” _____ 194_ г. Подпись.

Повторный обыск задержанного _____ производился „ ___ ” _____ 194 __ г.
в _____ (указать, где именно).

Результаты обыска:

Подпись производившего повторный обыск:

Подписи присутствующих:

УРСР
НАРОДНИЙ КОМІСАРІАТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

ОРДЕР № ___

„13” марта 1940 г.

Видано Штабом управління Державної Безпеки Перемишльського погранотряда НКВС тов. Мл. В/тех Коровину на проведення Ареста и обыска нарушителя границы Плонска Антонина Чеславна.

Адреса _____

Начальник Перемишльського погранотряда НКВС

Майор (—) (Парутин)

с

ПРОТОКОЛ ОБЫСКА

1940 года марта 13 дня. Я, следователь 92 п/отряда НКВД Мл. Воен-техник Коровин на основании ордера погран. отряда за №___ от „___” _____ 19__ г. произвел обыск у гр-на Плонской Антонины Чесловны.

При производстве обыска присутствовали: красноармейца Серова А.Н.

Изъято для представления в _____ НКВД следующее:

f **Podpis zatrzymanego:** (—) A. Płońska
 Podpisy obecnych podczas rewizji: (—)
 Wszystko wymienione w p. p. 9 i 10 niniejszego protokołu oraz aresztowanego
przyjął
 „___” _____ 194_ r. **Podpis.**
 Powtórna rewizję zatrzymanego _____ przeprowadzono „_” _____ 194 __ r.
w _____ (podać gdzie dokładnie).
 Wyniki rewizji: _____
 Podpis przeprowadzającego powtórna rewizję:
 Podpisy obecnych:

USRS
LUADOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

NAKAZ Nr _____

„13” marca 1940 r.

Wydany przez Sztab Zarządu Bezpieczeństwa Państwowego Przemyskiego Oddziału Pogranicznego NKWD tow. Mł. W/tech. Korowinowi na przeprowadzenie aresztowania i rewizji *naruszyciela granicy* Płońskiej Antoniny córki Czesława.

Adres _____

Naczelnik Przemyskiego Oddziału Pogranicznego NKWD

Major (—) (Parutin)

g

PROTOKÓŁ REWIZJI

1940 roku marca 13 dnia. Ja, śledczy 92 oddziału p[ogranicznego] NKWD Mł. technik wojskowy Korowin na podstawie nakazu oddziału p[ogranicznego] Nr _____ z „___” _____ 19 __ r. przeprowadziłem rewizję ob[ywate]la Płońskiej Antoniny córki Czesława.

Podczas rewizji byli obecni: czerwonoarmista Sierow A.N.

Skonfiskowano w celu przedstawienia w _____ NKWD, co następuje:

№№ п/п	НАИМЕНОВАНИЕ ИЗЪЯТОГО	Количество	Качественное состояние
	Легитимация № 105	1	(одна)
	Писем	1	(одно)
	Нож перочинный большой складной	1	(одно)?

Жалобы на неправильности, допущенные при производстве обыска, на пропажу вещей, ценностей и документов не было

В протокол все занесено правильно, протокол нам прочитан, в чем подписываемся:

Обыскиваемый (—) А. Плонска
Представитель (—)
Производивший обыск (—)
Копию протокола получил _____

- Примечание: 1. Все претензии и заявления должны быть внесены в протокол до его подписания. После подписки никакие жалобы и заявления не принимаются.
2. За справками обращаться в _____ НКВД по адресу _____

Арест санкционирую. Гор. Прокурор
„13” III 1940 г.
д (—)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ (ОБ ИЗБРАНИИ МЕРЫ ПРЕСЕЧЕНИЯ)

Гор. Перемышль марта 1940 г. „13” дня.

Я следователь след. группы „92” П О. НКВД УССР мл. В/тех. Коровин рассмотрев материалы по обвинению гр-на Плонска Антонина, по национальности поляка, год рождения 1906, по специальности служащая в преступлениях, предусмотренных ст.ст. „80” УК УССР, выразившихся в том, что он нелегально перешел гос. границу со стороны Германии на сторону СССР 7/III-40 г.

НАШЕЛ:

что гр-н Плонска Антонина Чеславна перешел нелегально гос. границу со стороны Германии на сторону СССР.

На основании изложенного и руководствуясь ст.ст. 143-145 и 156 УПК УССР

NrNr p/p	NAZWA SKONFISKOWANYCH RZECZY	Ilość	Stan jakościowy
	Legitymacja nr 105	1	(jedna)
	Listów	1	(jeden)
	Scyzoryk duży składany	1	(jeden)?

Skargi na nieprawidłowości jakich dopuszczono się przy rewizji, na zaginięcie rzeczy, kosztowności i dokumentów nie było

Do protokołu wciągnięto wszystko prawidłowo, protokół został nam odczytany, co potwierdzamy podpisem:

Rewidowany (—) A. Płońska
 g Przedstawiciel (—)
 Przeprowadzający rewizję (—)
 Kopię protokołu otrzymałem _____

- Uwaga:**
1. Wszystkie pretensje i roszczenia powinny być wciągnięte do protokołu przed jego podpisaniem. Po podpisaniu żadne pretensje i roszczenia nie będą przyjmowane.
 2. Po informacji zwracać się do _____ NKWD pod adres _____

Areszt sankcjonuję. Prokurator Miejski.
 „13” III 1940 r
 c (—)

POSTANOWIENIE (O WYBORZE ŚRODKÓW PREWENCYJNYCH)

Mias[to] Przemysł. Marca 1940 r. „13” dnia.

Ja, śledczy grupy śled[czej] „92” PO NKWD USRS mł. w/t Korowin po rozpatrzeniu materiałów z oskarżenia ob[ywate]la Płońska Antonina, narodowości Polka, rok urodzenia 1906, z zawodu urzędniczka o przestępstwa przewidziane w art. art. „80” KK USRS, wyrażające się tym, że nielegalnie przekroczył on granicę państ[wową] ze strony Niemiec na stronę ZSRS 7/III-40 r.

STWIERDZIŁEM:

że ob[ywate]l Płońska Antonina córka Czesława przekroczył nielegalnie granicę państ[wową] ze strony Niemiec na stronę ZSRS.

Na podstawie powyższego i kierując się art. art. 143–145 i 156 KPK USRS

ПОСТАНОВИЛ:

избрать мерой пресечения способов уклонения от суда и следствия по отношению к гр-ну Плонска Антонина Чеславна содержание под стражей в тюрьме гор. Перемышль.

Настоящее постановление пред'явить Прокурору гор. Перемышль.

Следователь Погран-отряда НКВД Мл. в/т (—) (Коровин)

„Согласен” Нач. 5 отделения

ПО. НКВД – капитан

(—) (Савицкий)

„УТВЕРЖДАЮ”

Начальник Погран-отряда НКВД – майор

(—) (Парутин)

По делу № 26433

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(о принятии дела к производству)

Гор. Днепропетровск „22” Апреля 1940 г. Я, Ст. следователь Гоперуполномоченный следчасти УНКВД УССР Государственной Безопасности Хмельницкий, рассмотрев материал о преступной деятельности гр. Плоньской Антонины Чеславовной, 1906 года рождения выразившийся в том, что Она – Плоньская 7-го Марта 1940 года в 3 часа ночи нелегально перешла границу из Германии в СССР в р-не села Мунине, в 200 метров ниже Ж.Д. моста по льду реки Саны, где была задержана, как нарушитель границы и усматривая в совершенных обвиняемым Плоньской Антонины Чеславовной действиях признаки преступлений, предусмотренных ст.ст. 80 УК УССР

ПОСТАНОВИЛ:

На основании ст.ст. 93 п. 2 и 108 УПК УССР начать по настоящему делу производство предварительного следствия.

Копию настоящего постановления направить _____ Прокурору.

Ст. следователь следчасти УНКВД
Оперуполномоченный Гос. Безопасности

(—) (Хмельницкий)

Согласен: Начальник _____
_____ Гос. Безопасности

Утверждаю: «Врид» Начальника следчасти
Мл. лейтенант Гос. Безопасности

(—) (Тяглый)

POSTANOWIŁEM:

wybrać jako środek zapobiegający uchyleniu się od sądu i śledztwa wobec ob[ywatel]la Płońska Antonina córka Czesława utrzymanie w areszcie w więzieniu mias[ta] Przemysł.

Niniejsze postanowienie przedstawić Prokuratorowi mias[ta] Przemysł.

Śledczy Oddziału Pogranicznego NKWD Mł. W/t (—) (Korwin)

„Wyrażam zgodę” Nacz[elnik] 5 Wydziału

PO NKWD – kapitan

(—) (Sawickij)

„ZATWIERDZAM”

Naczelnik Oddziału Pogranicznego NKWD – major (—) (Parutin)

Do sprawy Nr 26433

POSTANOWIENIE
(o wszczęciu sprawy)

Mias[to] Dniepropietrowsk, „22” kwietnia 1940 r. Ja, St. śledczy ^doficer operacyjny ^dJednostki Śled[czej] UNKWD USRS Bezpieczeństwa Państwowego Chmielnickij rozpatrzywszy materiały o działalności przestępczej ob. Płońskiej Antoniny córki Czesława, urodzonej w 1906 roku, wyrażającej się tym, że Ona – Płońska 7 marca 1940 roku o godzinie 3 w nocy przekroczyła nielegalnie granicę z Niemiec do ZSRS w r[ejo]nie wsi Muni-na, 200 metrów poniżej mostu kolejowego, po łodzi na rzece San, i tam została zatrzymana jako *naruszyciel granicy* i dopatrując się w dokonanych przez oskarżonego Płońską Antoninę córkę Czesława czynach oznak przestępstwa przewidzianego w art. art. 80 KK USRS

POSTANOWIŁEM:

Na podstawie art. art. 93, p. 2 i 108 KPK USRS wszczęć w niniejszej sprawie śledztwo wstępne.

Kopię niniejszego postanowienia skierować do _____ Prokuratora.

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD

(—) (Chmielnickij)

Oficer operacyjny Bezpieczeństwa Państ[wowego]

Wyrażam zgodę: Naczelnik _____

_____ Bezpieczeństwa Państ[wowego]

Zatwierdzam: ^ap.o. ^aNaczelnika Jednostki Śled[czej]

Mł. lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego]

(—) (Tiagłyj)

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

1. **Фамилия, имя и отчество** Плоньска Антонина Чеславовна
2. **Дата рождения:** число „22” месяц декабря год 1906.
3. **Место рождения** с. Райгород, Белостокского в/водства.
4. **Место жительства (адрес)** г. Варшава, ул. Алея Уздовска № 18, кв. 18.
5. **Профессия и специальность** учительница (частно).
6. **Место службы и должность или род занятий** канцеляристка городской бойни г. Варшавы.
7. **Паспорт** нет
8. **Социальное происхождение** из служащих
9. **Социальное положение** служащая
 - а) До революции служащая
 - б) После революции служащая
10. **Образование** (б-общее-б, специальное) незаконченное высшее, прослушала все 4 курса университета факультет философии, испытания не сдавала в г. Кракове.
11. **Партийность (в прошлом и настоящем)** Беспартийная, состояла членом общества „Братняк”⁵.
12. **Национальность и гражданство (подданство)** полька, подданая б/польского государства
13. **Категория воинского учета-запаса и где состоит на учете** не военнообязанная
14. **Служба в белых и других к-револ армиях, участие в бандах и восстаниях против Соввласти (когда и в качестве кого)** не служила
15. **Каким репрессиям подвергался при Совласти: судимость, арест и друг. (когда, каким органом и за что)** не привлекалась
16. **Состав семьи** одинокая

Подпись арестованного (—) Płońska (—) Плоньская

1. **Особые внешние приметы**
2. **Кем и когда арестован** 7-го Марта 1940 г. п/о г. Перемышль
3. **Где содержится под стражей** в Днепропетровской тюрьме.
4. **Особые замечания**

Ст. следователь следчасти УНКВД (—) (Хмельницкий)
Подпись сотрудника, заполнившего анкету

„22” Апреля 1940 г.

Примечание: Анкета заполняется четко и разборчиво со слов арестованного и проверяется по документам.

ANKIETA ARESZTOWANEGO

1. **Nazwisko, imię i imię ojca** Płońska Antonina córka Czesława
2. **Data urodzenia: dzień „22” miesiąc** grudnia rok 1906.
3. **Miejsce urodzenia** w[ieś]Rajgród województwo białostockie.
4. **Miejsce zamieszkania (adres)** m. Warszawa, ul. Aleja Ujazdowska dom nr 18 m. 18.
5. **Zawód i specjalność** nauczycielka (prywatnie).
6. **Miejsce pracy i funkcja albo rodzaj zajęcia** kancelistka w rzeźni miejskiej m. Warszawy.
7. **Paszport** nie
8. **Pochodzenie społeczne** z urzędników
9. **Pozycja społeczna** urzędniczka
 - a) **Przed rewolucją** urzędniczka
 - b) **Po rewolucji** urzędniczka
10. **Wykształcenie** (^b-ogólne^{-b}, zawodowe) niepełne wyższe, ukończyła całe 4 lata uniwersytetu w Krakowie wydział filozoficzny, egzaminów nie zdała.
11. **Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie)** Bezpartyjna, należała do towarzystwa „Bratniak”⁵.
12. **Narodowość i obywatelstwo (poddanie)** Polka, poddana b[yłego] państwa polskiego
13. **Kategoria ewidencji wojskowej rezerwy i gdzie figuruje w ewidencji** nie podlega służbie wojskowej
14. **Służba w białych i innych armiach k[ont]rrewolucyjnych; udział w bandach i powstaniach przeciwko Władzy Sow[ieckiej]** (kiedy i w jakim charakterze) nie służyła
15. **Jakim represjom podlegał za czasów Władzy Sow[ieckiej]: sąd, areszt i in.** (kiedy, przez jakie organy i za co) nie podlegała
16. **Skład rodziny** samotna

Podpis aresztowanego (—) Płońska (—) Płońska

1. **Znaki szczególne**
2. **Przez kogo i kiedy aresztowany** 7 marca 1940 roku P/O m. Przemysł
3. **Gdzie trzymany w areszcie** w Więzieniu Dniepropietrowskim.
4. **Uwagi specjalne**

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD (—) (Chmielnickij)
Podpis pracownika wypełniającego kwestionariusz

„22” kwietnia 1940 r.

Uwaga: Ankietę należy wypełnić wyraźnie i czytelnie wg słów aresztowanego i sprawdzić z dokumentami.

СССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Главное Управление Государственной Безопасности

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № 26433

1940 г. Апреля мес. 22 дня. Я, Ст. следователь следчасти Хмель-
(долж., именн. орган, фамилия)
ницкий допросил в качестве задержанной

1. Фамилия Плоньска
2. Имя и отчество Антонина Чеславовна
3. Дата рождения 1906
4. Место рождения с. Райгород, Белостокское в/водство
5. Место жительства г. Варшава, ул. Алея Уздовска № 18 кв. 18.
6. Нац. и гражд. (подданство) Польша, подданая б/польского государства
7. Паспорт нет
(когда и каким органом выдан, номер, категория и место присвоения)
8. Род занятий канцеляристка городской бойни г. Варшава
(место службы и должность)
9. Социальное происхождение из служащих, отец был управляющим имения по-
(род занятий родителей и их имущественное положение)
мещика Луневского
10. Социальное положение (род занятий и имущественное положение)
а) до революции служащая
б) после революции служащая
11. Состав семьи одинокая
(ближайшие родственники, и их имена, фамилии, адреса в род. местах) (—) Плоньская (—) Płońska
12. Образование (б^о-общее-б^о, специальное) Незаконченное высшее, окончила 8 клас-
сов гимназии в г. Кракове и Университет, факультет Философии, диплома не по-
лучила, так как не сдавала зачеты.
13. Партийность (в прошлом и настоящем) Беспартийная. Будучи в университете
состояла в обществе „Братняк”.
14. Каким репрессиям подвергалась: судимость, арест и др. (когда каким органом и за что)
а) до революции не подвергалась
б) после революции не подвергалась
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при советской власти
не имеет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете не военнообязанная
17. Служба в Красной Армии (Красной гвардии, в партизан. отрядах) когда и в каче-
стве кого не служила
18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) не служила
19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях не участвовала
20. Сведения об общественно-политической деятельности Общественно-
политической деятельностью не занималась.

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью
допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Плоньская (—) Płońska

ZSRS
LUADOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Zarząd Główny Bezpieczeństwa Państwowego

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

DO SPRAWY Nr 26433

1940 r. kwietnia mies. 22 dnia. Ja, St. śledczy Jednostki Śled[czej]
(funkcja, nazwa organu, nazwisko)

Chmielnickij przesłuchałem w charakterze zatrzymanej

1. Nazwisko Płońska
2. Imię i imię ojca Antonina córka Czesława
3. Data urodzenia 1906
4. Miejsce urodzenia w[ieś] Rajgród województwo białostockie
5. Miejsce zamieszkania m. Warszawa, ul. Aleja Ujazdowska Nr 18 m. 18.
6. Nar[odowość] i obyw[atelstwo] (poddanie) Polka, poddana b[yłego] państwa polskiego
7. Paszport nie
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. Rodzaj pracy kancelistka w rzeźni miejskiej m. Warszawy
(miejsce pracy i funkcja)
9. Pochodzenie społeczne z urzędników, ojciec był zarządcą majątku obszarnika Łuniewskiego
(rodzaj pracy rodziców i ich status majątkowy)
10. Pozycja społeczna (rodzaj pracy i status majątkowy)
 - a) przed rewolucją urzędniczka
 - b) po rewolucji urzędniczka
11. Skład rodziny samotna
(liczba krewni, ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia) (—) Płońskaja (—) Płońska
12. Wykształcenie (b-ogólne^b, zawodowe) Niepełne wyższe, ukończyła 8 klas gimnazjum w m. Krakowie i uniwersytet, wydział filozoficzny, dyplomu nie uzyskała, ponieważ nie zdawała egzaminów.
13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) Bezpartyjna. Będąc na uniwersytecie należała do towarzystwa „Bratniak”.
14. Jakim represjom podlegała: sąd, areszt i in. (kiedy, przez jakie organa i za co):
 - a) przed rewolucją nie podlegała
 - b) po rewolucji nie podlegała
15. Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej nie posiada
16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany nie podlega służbie wojskowej
17. Służba w Armii Czerwonej (czerwonej gwardii, w oddziałach partyzan[ckich]), kiedy i w jakim charakterze nie służyła
18. Służba w białych i in. armiach k.-r. (kiedy i w jakim charakterze) nie służyła
19. Udział w bandach, organizacjach k.-r. i powstaniach nie uczestniczyła
20. Informacje o działalności społeczno-politycznej Działalnością społeczno-polityczną nie zajmowała się.

UWAGA: Każda strona protokołu powinna być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Płońskaja (—) Płońska

Показания задержанной
Плоньской Антонины Чеславовны
от 22-го Апреля 1940 года
г. Днепропетровск

Вопрос: Расскажите кратко Вашу биографию.

Ответ: Родилась я в с. Райгород Белостокского в/водства в 1906 году в семье служащего. Отец работал управляющим в имениях у помещиков, последнее время до его смерти, т.е. до 1911 года он был управляющим имения помещика Луневского, имение которого было возле Радоши, там мы и жили.

После смерти отца мать осталась работать у того же помещика в качестве учительницы-гувернантки. В 1916 году мать временно выехала в Житомир, где проживала до 1920, работала в детском заведении в виде зам. заведующей, называлось это заведение „Капля молока”.

С 1920 по 1924 год мать проживала в г. Кракове, где жили и мы, мать работала заведующей интерната при школе, и с 1924 по 1926 год мать работала в Белостоке заведующей интерната при учительской семинарии. В 1926 году мать умерла. Я весь этот период времени проживала частично с матерью

(—) Плоньская (—) Płońska и частично с бабушкой, но находилась на иждивении матери и занималась в гимназии.

В 1925 году я окончив гимназию в г. Кракове поступила в Университет на Философский факультет, который закончила в 1930 году, однако диплома не получила, так как за четвертый курс не сдавала экзаменов.

Занимаясь в университете я одновременно давала частные уроки ученикам, из которых по сути существовала.

С 1930 по 1935 год я работала у профессора-архитектора Шишко-Богуша Адольфа в качестве учительницы и воспитательницы его дочери, больше нигде не работала, была на полном их содержании, проживала в г. Кракове.

Часть 1935 и 1936 год, я находилась на иждивении брата, проживали в г. Варшаве.

С декабря 1936 года я поступила в г. Варшаве в табачную монополию работать канцеляристой, и в феврале была переведена в Львовское отделение этой монополии в качестве секретаря вице-директора Львовского представительства, однако не справившись,

(—) Плоньская (—) Płońska

Zeznania zatrzymanej
Płońskiej Antoniny córki Czesława
z 22 kwietnia 1940 roku
m. Dniepropietrowsk

Pytanie: Opowiedzcie krótko wasz życiorys.

Odpowiedź: Urodziłam się we w[si] Rajgród województwo białostockie w 1906 roku w rodzinie urzędnika. Ojciec pracował jako zarządca majątków u obszarników, w ostatnim okresie przed śmiercią, tj. do 1911 roku, był zarządcą majątku obszarnika Łuniewskiego, którego to majątek znajdował się koło Radomia, tam też mieszkaliśmy.

Po śmierci ojca matka pozostała u tegoż obszarnika, by pracować w charakterze nauczycielki-guwentantki. W 1916 roku matka na pewien czas wyjechała do Żytomierza, gdzie mieszkała do 1920, pracowała w zakładzie dla dzieci jako zas[tępca] kierowniczką, zakład ten nazywał się „Kropla mleka”.

Od 1920 do 1924 roku matka zamieszkiwała w m. Krakowie i tam mieszkaliśmy razem z nią. Matka pracowała jako kierowniczka internatu przy szkole, a od 1924 do 1926 roku w m. Białymstoku jako kierowniczka internatu przy seminarium nauczycielskim. W 1926 roku matka zmarła.

W okresie tym mieszkałam po części z matką,

(—) Płońska (—) Płońska

a częściowo z babcią, lecz na utrzymaniu matki i uczyłam się w gimnazjum.

W 1925 roku ukończywszy gimnazjum w m. Krakowie wstąpiłam na uniwersytet na wydział filozofii, który ukończyłam w 1930 roku, jednak nie uzyskałam dyplomu, ponieważ nie zdałam egzaminów na czwartym roku.

Studiując na uniwersytecie, dawałam jednocześnie uczniom prywatne lekcje, z których w zasadzie się utrzymywałam.

Od 1930 do 1935 roku pracowałam u profesora architekta Szyszko-Bogusza Adolfa w charakterze nauczycielki i wychowawczyni jego córki, nigdzie więcej nie pracowałam, byłam na jego pełnym utrzymaniu, mieszkałam w m. Krakowie.

Część 1935 i przez 1936 rok byłam na utrzymaniu brata, mieszkałam w m. Warszawie.

Od grudnia 1936 roku zaczęłam pracować w m. Warszawie w Monopolu Tytoniowym jako kancelistka, a w lutym zostałam przeniesiona do oddziału lwowskiego tegoż Monopolu w charakterze sekretarki wicedyrektora Przedstawicielstwa Lwowskiego, jednak ponieważ nie radziłam sobie

(—) Płońska (—) Płońska

я вновь была переведена в Варшаву канцеляристкой, где проработала до февраля 1939 года.

С февраля 1939 года я работала на городской бойне г. Варшава канцеляристкой, до декабря 1939 года.

Вопрос: Состояли ли Вы в какой-либо политической партии когда-нибудь?

Ответ: Нет, в политических партиях я никогда не состояла. Когда училась в Университете, то я состояла членом общества „Братняк”.

Вопрос: Что это было за общество и какую работу оно проводило?

Ответ: Это было общество взаимопомощи студентов, проводило это общество работу в части улучшения быта студентов.

Вопрос: Какая политическая партия возглавляла это общество?

Ответ: Возглавляли и были у руководства этого общества члены политпартии молодежной „Страництво Народове”, а впоследствии Санацийной молодежи⁶.

Вопрос: Вы лично также принадлежали к этим партиям?

Ответ: Нет, я к политическим партиям никаким не примыкала, но членом общества „Братняк” состояла.

Вопрос: С какой целью Вы нелегально перешли границу из Германии на территорию СССР?

(—) Плонская

Ответ: *Границу я перешла в поисках работы, так как ⁶с декабря 1939 года я была без работы и не имела средств для существования⁻⁶ Работы я при всем своем желании на германской территории не могла найти.

Продолжительное время я добивалась разрешения на легальный переезд через границу, но не получив последнего, я перешла границу из Германии в СССР нелегально.

Это единственная цель, которую я преследовала, т.е. в поисках работы. Других целей я не преследовала.*

Вопрос: У Вас на Советской территории имеются близкие родственники?

Ответ: Нет, близких родственников в СССР у меня нет, кроме 2-х тетей, проживающих в г. Белостоке, у одной из них я иногда временно проживала ранее.

Вопрос: Перейдя через границу, Вы думали направиться к тете?

Ответ: Нет, я думала остановиться у знакомой — Джубиковской Алины, которая проживает в г. Львове по ул. Гродецка или Граховска № 12, где она работает, я не знаю, по специальности она агроном.

(—) Плонская

Вопрос: Уточните все обстоятельства, при которых Вы перешли нелегально границу из Германии на территорию СССР.

Ответ: *Из г. Варшавы до Ярослава я ехала по ж. дороге. С Ярослава до села Мунины я ехала подводой, и в селе Мунины ⁶7-го марта 1940

przeniesiono mnie ponownie do Warszawy jako kancelistkę i tam pracowałam do lutego 1939 roku.

Od lutego 1939 roku pracowałam jako kancelistka w rzeźni miejskiej m. Warszawy do grudnia 1939 roku.

Pytanie: Czy należeliście kiedykolwiek do jakiejś partii politycznej?

Odpowiedź: Nie, do partii politycznych nigdy nie należałam. Kiedy studiowałam na uniwersytecie, byłam członkiem towarzystwa „Bratniak”.

Pytanie: Co to było za towarzystwo i jaką prowadziło działalność?

Odpowiedź: Było to towarzystwo pomocy wzajemnej studentów, prowadziło działalność w zakresie poprawy sytuacji materialnej studentów.

Pytanie: Jaka partia polityczna kierowała tym towarzystwem?

Odpowiedź: Stali na czele i kierowali tym towarzystwem członkowie partii politycznej „Młodzieżowe Stronnictwo Narodowe”, a później młodzieży sanacyjnej⁶.

Pytanie: Czy osobiście należeliście również do tych partii?

Odpowiedź: Nie, do żadnych partii politycznych nie należałam, ale byłam członkiem towarzystwa „Bratniak”.

Pytanie: W jakim celu nielegalnie przeszliście przez granicę z Niemiec na terytorium ZSRS?

(—) Płonskaja

Odpowiedź: ^cGranice przekroczyłam w poszukiwaniu pracy, ponieważ ^bod grudnia 1939 roku byłam bez pracy i nie miałam środków do życia^b, pracy mimo najszczerzych chęci na terytorium niemieckim nie mogłam znaleźć.

Przez dłuższy czas starałam się o zezwolenie na legalne przekroczenie granicy, ale nie otrzymawszy tego ostatniego przeszłam nielegalnie granicę z Niemiec do ZSRS.

Jedyny cel, który chciałam osiągnąć, to poszukiwanie pracy. Nic innego nie miałam na względzie.^c

Pytanie: Czy macie bliskich krewnych na terytorium sowieckim?

Odpowiedź: Nie, bliskich krewnych w ZSRS nie mam, oprócz 2 cioć mieszkających w m. Białymstoku, u jednej z nich mieszkałam niekiedy wcześniej.

Pytanie: Po przejściu przez granicę zamierzaliście udać się do cioci?

Odpowiedź: Nie, zamierzałam zatrzymać się u znajomej – Dżubikowskiej Aliny mieszkającej w m. Lwowie przy ul. Gródeckiej albo Grochowskiej Nr 12, gdzie pracuje – nie wiem, z zawodu jest agronomem.

(—) Płonskaja

Pytanie: Uściślijcie wszystkie okoliczności, w jakich przekroczyliście nielegalnie granicę z Niemiec na terytorium ZSRS.

Odpowiedź: ^cZ m. Warszawy do Jarosławia jechałam koleją, z Jarosławia do wsi Munina jechałam furmanką i ze wsi Muniny ^b7 marca 1940

года⁶ в 200 метров ниже ж.д. моста через реку Сан я нелегально перешла границу по льду реки Сан в 3 часа ночи, где была задержана, как нарушитель границы.⁸

Вопрос: Кто еще с Вами вместе переходил границу?

Ответ: Со мной вместе нелегально перешли границу еще 4 человека, из них я знаю был некий Мировый Тадеуш и его сестра Эва⁷, а также некий Филиппяк, который нам показывал дорогу. Кто они такие, я не знаю, все они были задержаны вместе со мной, как нарушители границы.

Вопрос: Кто Вам содействовал в нелегальном переходе границы?

Ответ: В селе Мунины я обратилась к местному жителю (фамилию не знаю), который за плату 15 руб. представил свою квартиру для ночлега и указал нам дорогу к границе.

Вопрос: Кто из Ваших родственников проживает

(—) Плонская

на территории СССР, укажите, где именно и чем они занимаются?

Ответ: На территории СССР в г. Белостоке по ул. Чацкого № 7, проживают моих две тети (сестры матери).

Первая из них – Туцевич⁶ Элеонора⁶ лет 60, находится на иждивении своего мужа – Туцевич Юзефа, по специальности врач. Вторая –⁶ Свежинская⁶ Янина, лет 58, вдова, проживает вместе с ними, пенсионерка. Больше родственников на территории СССР у меня нет.

Вопрос: Назовите всех Ваших родственников, проживающих за границей и чем они занимаются?

Ответ: На территории Германии в г. Варшаве проживает мой родной брат – Плоньский Щенсны Чеславович, лет 46, по улице Алея Уяздовская дом № 18 кв. 18, ранее он состоял компаньйоном фирмы „Лаворо“, которая работала вместе с таможенным складом, в настоящее время имеет собственный магазин постельных принадлежностей.

Второй брат – Плоньский Ежи, лет 40, проживает в г. Кракове ул. Алея Крашинского дом № 27, имеет свое представительство по продаже с/хозяйственных удобрений.

Больше близких родственников у меня за границей нет.

(—) Плонская

Вопрос: Кто из Ваших близких родственников служил в б/польской армии, когда, где и в качестве кого?

Ответ: Последние годы, после 1921 года никто из близких моих родственников в польской армии не служил.

В 1920 году в период интервенции бело-поляков на Украину мой родной брат Щенсны служил в польской армии в чине офицера.

Вопрос: Какова роль была Вашего брата в участии в интервенции против Советской Украины?

roku^b, 200 metrów poniżej mostu kolejowego na rzece San, nielegalnie przeszłam przez granicę po łodzi rzeki San o godzinie 3 w nocy i wtedy zostałam zatrzymana jako *naruszyciel granicy*^c.

Pytanie: Kto jeszcze razem z wami przechodził granicę?

Odpowiedź: Razem ze mną przechodziło nielegalnie granicę jeszcze 4 ludzi. Spośród nich są mi znani: niejaki Mirowyj Tadeusz i jego siostra Ewa⁷, a także niejaki Filipiak, który pokazywał nam drogę. Kim oni są nie wiem, wszyscy zostali zatrzymani razem ze mną jako *naruszyciele granicy*.

Pytanie: Kto wam pomógł w nielegalnym przejściu granicy?

Odpowiedź: We wsi Munina zwróciłam się do jednego z mieszkańców (nazwiska nie znam), który za opłatę 15 rubli zaproponował swoje mieszkanie na nocleg i pokazał nam drogę do granicy.

Pytanie: Kto z waszych krewnych mieszka na

(—) Płonskaja terytorium ZSRS, podajcie gdzie dokładnie i czym się zajmują?

Odpowiedź: Na terytorium ZSRS w m. Białymstoku przy ul. Czackiego Nr 7 mieszkają dwie moje ciocie (siostry matki).

Pierwsza z nich – Tucewicz^b Eleonora^b, lat 60, jest na utrzymaniu swojego męża – Tucewicza Józefa, z zawodu lekarza. Druga – ^bSwieżyńska^b Janina, lat 58, wdowa – mieszka razem z nimi, emerytka. Więcej krewnych na terytorium ZSRS nie mam.

Pytanie: Wymieńcie wszystkich waszych krewnych mieszkających za granicą i czym się zajmują?

Odpowiedź: Na terytorium Niemiec w m. Warszawie mieszka mój rodzony brat – Płoński Szczęsny syn Czesława⁸, lat 46, przy ulicy Aleja Ujazdowska dom Nr 18 m. 18. Wcześniej był współnikiem firmy „Ławoro”, która współpracowała ze składami celnymi, obecnie ma własny sklep z pościelą.

Drugi brat – Płoński Jerzy, lat 40, mieszka w m. Krakowie, ul. Aleja Krasieńskiego Nr 27, posiada własne przedstawicielstwo sprzedaży nawozów rolniczych.

Nie mam więcej bliskich krewnych za granicą.

(—) Płonskaja

Pytanie: Kto z waszych bliskich krewnych służył w b[yłej] polskiej armii, kiedy, gdzie i w jakim charakterze?

Odpowiedź: W ciągu ostatnich lat, po 1921 roku, nikt z moich bliskich krewnych nie służył w polskiej armii.

W 1920 roku podczas interwencji *bielo-Polakow* na Ukrainie, mój rodzony brat Szczęsny służył w armii polskiej w stopniu oficera.

Pytanie: Jaką rolę odegrał wasz brat uczestnicząc w interwencji przeciwko Sowieckiej Ukrainie?

Ответ: Подробности и его роль в этом походе мне не известны, но мне хорошо известно, что он принимал участие в вооруженной борьбе против Советской Украины в 1920 году в рядах Польской армии в чине офицера.

Вопрос: При Вашем задержании у Вас были обнаружены два письма в разные адреса. Уточните, что это за письма и кто эти люди, в адрес которых были предназначены эти письма.

Ответ: Первое из этих писем, в адрес Цекот Владислава Степановича, мне поручил один из моих знакомых, он просил вбросить в почтовый ящик на территории СССР, ибо, как он мне объяснил, этот Цекот еще находится в СССР в плену и не пишет, а его жена очень обеспокоенная, является его хорошей знакомой.

(—) Плонская

Содержание этого письма мне не было известно и лишь у Вас с Вашего разрешения я его прочла, однако ничего предосудительного в нем не нахожу.

Второе письмо также было мною взято по просьбе моих близких знакомых, которые разыскивали своего родственника также мне хорошо знакомого. Предосудительного в этом письме я считаю также ничего нет.

Вопрос: Вы продолжаете настаивать, что цель Вашего нелегального перехода границы из Германии в СССР была исключительно в поисках работы и желании жить в СССР? Объясните в таком случае, почему Вы границу переходили в 3 часа ночи, а не днем?

Ответ: "Я уже показывала и сейчас повторяю, что границу я перешла исключительно в поисках работы и желания жить в СССР. Других целей я не преследовала."

Что касается того, что переход я совершила ночью, а не днем, то это следует объяснить во-первых, тем, что я боялась попасть в руки германских пограничников, да и на Советской территории не прочь была пройти незамеченной,

(—) Плонская

так как знала, что безнаказанно нелегальный переход границы не пройдет.

Вопрос: С кем из сотрудников полиции Вы были знакомы?

Ответ: Из сотрудников полиции я ни с кем знакома не была.

Вопрос: От кого и какое задание Вы получили перед тем, как отправиться нелегально через границу в СССР?

Ответ: Я никаких заданий ни от кого не получала.

Вопрос: Какие Вы имели отношения с германскими разведывательными органами?

Ответ: Ни к каким разведывательным органам я никакого отношения не имела.

Odpowiedź: Nie wiem szczegółowo jaka była jego rola w tej kampanii, ale wiem bardzo dobrze, że brał udział w walce zbrojnej przeciwko Sowieckiej Ukrainie w 1920 roku w szeregach Armii Polskiej w stopniu oficera.

Pytanie: Podczas waszego zatrzymania znaleziono przy was dwa listy na różne adresy. Wyjaśnijcie, co to za listy i kim są ludzie, dla których były one przeznaczone?

Odpowiedź: Pierwszy z tych listów adresowany do Cekota Władysława syna Stefana powierzył mi jeden z moich znajomych z prośbą, żeby wrzucić go do skrzynki pocztowej na terytorium ZSRS ponieważ – jak mi tłumaczył – ów Cekot znajduje się w niewoli gdzieś w ZSRS i nie pisze, a jego bardzo zaniepokojona żona jest jego dobrą znajomą.

(—) Płonskaja

Treści listu nie znałam i dopiero u was, na wasze zezwolenie przeczytałam go, jednakże nic niewłaściwego w nim nie znajduję.

Drugi list także wzięłam na prośbę moich bliskich znajomych, którzy szukali swojego krewnego, dobrze znanego również i mnie. Uważam, że w tym liście też nie ma nic niewłaściwego.

Pytanie: Nadal obstajecie, że celem waszego nielegalnego przejścia przez granicę z Niemiec do ZSRS było wyłącznie poszukiwanie pracy i chęć mieszkania w ZSRS. Wyjaśnijcie w takim razie, dlaczego przechodziliście przez granicę o godzinie 3 w nocy, a nie za dnia?

Odpowiedź: „Już wyjaśniałam i powtarzam teraz, że granicę przekroczyłam wyłącznie poszukując pracy i z chęci mieszkania w ZSRS. Nic innego nie miałam na celu.”

Co się tyczy tego, że przekroczenia dokonałam w nocy, a nie w ciągu dnia, należy objaśniać po pierwsze tym, że bałam się wpaść w ręce niemieckich żołnierzy straży granicznej, a i na terytorium sowieckie chciałam przejść niezauważenie,

(—) Płonskaja

ponieważ wiedziałam, że nielegalne przejście przez granicę nie ujdzie bezkarnie.

Pytanie: Kogo znaliście z pracowników policji?

Odpowiedź: Nie znałam nikogo z pracowników policji.

Pytanie: Od kogo i jakie zadanie otrzymaliście przed udaniem się nielegalnie przez granicę z Niemiec do ZSRS?

Odpowiedź: Nie otrzymałam od nikogo żadnych zadań.

Pytanie: Jaki związek mieliście z niemieckimi organami wywiadowczymi?

Odpowiedź: Z żadnymi organami wywiadowczymi nie miałam żadnego związku.

Pytanie: Co jeszcze możecie dodać do złożonych przez siebie zeznań?

Odpowiedź: Nic więcej nie mogę dodać do swoich zeznań

Вопрос: Что Вы еще можете дополнить к данным Вами показаниям?

Ответ: Больше дополнить свои показания я ничем не могу.

Допрос длился с 22-х до 1 ч. 30 м.

Протокол записан с моих слов верно, мне прочитан на понятном для меня русском языке, в чем и расписываюсь.

(—) Плонская

Допросил:

Старший следователь следчасти УГБ УНКВД (—) Хмельницкий

„Утверждаю”

Форма № 3.

Нач. ж-УНКВД-ж ...

Госбезопасности (—) (Тяглый)

„23” апреля 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(о пред'явлении обвинения)

Я, Старший следователь следчасти УНКВД по Днепропетровской области (должность, отдел и орган) Хмельницкий, рассмотрев следственный материал по делу № 26433 и приняв во внимание, что задержанная Плонская Антонина (фамилия, имя и отчество) Чеславовна достаточно изобличается в том, что она 7-го марта 1940 года (перечислить все обвинения) в 3 часа ночи нелегально перешла границу из Германии на территорию СССР в р-не села Мунины в 200 метрах ниже ж.д. моста через реку Сан, где была задержана, как нарушитель границы.

ПОСТАНОВИЛ:

Руководствуясь ст.ст. 16 и 127 УПК УССР, привлечь Плонскую Антонину Чеславовну в качестве обвиняемого по ст.ст. 80 УК, о чем объявить обвиняемому под расписку в настоящем постановлении.

Копию постановления, в порядке ст. 146 УПК УССР, направить Прокурору.

Следователь _____

_____ Госбезопасности

„Согласен” Ст. следователь следчасти

УНКВД Госбезобасности

(—) Хмельницкий

Настоящее постановление мне объявлено „23” апреля 1940 г. ^а-на понятном для меня русском языке^{-а}

Подпись обвиняемого (—) Плонская

Przesłuchanie trwało od 22 do g[odziny] 1³⁰.

Protokół spisano wg moich słów wiernie, odczytano mi w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim, co potwierdzam podpisem.

(—) Płonskaja

Przesłuchał:

Starszy śledczy Jednostki Śled[czej] UGB UNKWD (—) Chmielnickij

„Zatwierdzam”

Forma nr 3.

Nacz[elnik] h-UNKWD-h ...

Bezpieczeństwa Państw[owego] (—) (Tiagłyj)

„23” kwietnia 1940 r.

POSTANOWIENIE (o wniesieniu oskarżenia)

Ja, Starszy śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD obwodu dniepropie-
(stanowisko, wydział i organ)
trowskiego Chmielnickij rozpatrzywszy materiał śledczy w sprawie

Nr 26433 i biorąc pod uwagę, że zatrzymana Płońska Antonina córka Czesława

w pełni została zdemaskowana, iż 7 marca 1940 roku o godzinie 3 w nocy

przekroczyła nielegalnie granicę z Niemiec na terytorium ZSRS w r[ejo]nie
(nazwisko, imię i imię ojca)
wsi Munina, 200 metrów poniżej mostu kolejowego na rzece San, gdzie zo-
(wymienić wszystkie punkty oskarżenia)
stała zatrzymana jako *naruszyciel granicy*.

POSTANOWIŁEM:

Kierując się art. art. 16 i 127 KPK USRS postawić Płońską Antoninę córkę Czesława w stan oskarżenia z art. art. 80 KK, o czym powiadomić oskarżonego za pisemnym pokwitowaniem na niniejszym postanowieniu.

Kopię postanowienia w trybie art. 146 KPK USRS skierować do Prokuratora.

Śledczy _____

_____ Bezpieczeństwa Państw[owego]

„Wyrażam zgodę” St. Śledczy Jednostki Śled[czej]

UNKWD Bezpieczeństwa Państw[owego] (—) Chmielnickij

Niniejsze postanowienie przedstawiono mi „23” kwietnia 1940 r. ^aw zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim. ^a

Podpis oskarżonego (—) Płonskaja

Протокол допроса
обвиняемой Плоньской Антонины Чеславовны
от 23-го Апреля 1940 года
г. Днепропетровск

Вопрос: Вам предъявляется обвинение в том, что Вы нелегально перешли границу из Германии на территорию СССР. Признаете себя в этом виновной?

Ответ: Да, виновной в нелегальном переходе государственной границы из Германии на территорию СССР я себя полностью признаю.

Я действительно в ночь на 7-е марта 1940 года нелегально перешла гос. границу из Германии в СССР и была задержана, как нарушитель границы.

Вопрос: С какой целью Вы перешли нелегально границу из Германии в СССР?

Ответ: ^аГраницу я перешла с целью поиска работы и желания жить на территории СССР. ^б

^бДругих целей я не преследовала. ^в

Вопрос: При каких обстоятельствах Вы нелегально перешли границу?

Ответ: Границу я перешла 7-го марта 1940 года в 3 часа ночи в р-не

(—) Плонская

села Мунины в 200 метрах ниже ж.д. моста, через реку Сан по льду, где и была задержана, как нарушитель границы.

Вопрос: Кто еще вместе с Вами переходил нелегально границу?

Ответ: Со мной вместе через границу перешло еще 4 человека из которых я знаю по фамилии Мировой Тадеуш и его сестра и Филипняк, кто эти люди я не знаю.

Вопрос: Кто Вам содействовал в нелегальном переходе через границу?

Ответ: В селе Муни я обратилась вместе с Мировой и его сестрой к одному жителю этого села (фамилии я не знаю) с просьбой помочь нам перейти границу. Он нам разрешил остаться и переночевать у него в доме и за плату по 10 или 15 руб с каждого, сказал нам, что в эту ночь через границу будет идти к родственникам местный крестьянин Филипняк, к которому мы отправились с просьбой показать нам дорогу. Филипняк сначала отказывался, а потом повел нас с собой через границу, где был также задержан вместе с нами.

Вопрос: Вы Филипняку тоже платили деньги?

Ответ: Нет, денег Филипняку мы никто не платил, он просто в порядке услуги указал нам дорогу.

(—) Плонская

Вопрос: Объясните, почему Вы идя с целью поиска работы и желания жить в СССР, переходили нелегально границу в 3 часа ночи, а не днем?

Protokół przesłuchania
oskarżonej Płońskiej Antoniny córki Czesława
z 23 kwietnia 1940 roku
m. Dniepropietrowsk

Pytanie: Przedstawia się wam oskarżenie, że przeszliście nielegalnie granicę z Niemiec na terytorium ZSRS. Czy przyznajecie się do winy.

Odpowiedź: Tak, uznaję się w pełni winną nielegalnego przejścia granicy państwowej z Niemiec na terytorium ZSRS.

Rzeczywiście nocą 7 marca 1940 roku przekroczyłam nielegalnie granicę państ[wową] z Niemiec do ZSRS i zostałam zatrzymana jako *naruszyciel granicy*.

Pytanie: W jakim celu przekroczyliście nielegalnie granicę z Niemiec do ZSRS?

Odpowiedź: ^cGranicę przekroczyłam w celu poszukiwania pracy i z chęci życia na terytorium ZSRS. ^c

^bNic innego nie miałam na celu. ^b

Pytanie: W jakich okolicznościach przekroczyliście nielegalnie granicę?

Odpowiedź: Granicę przeszłam 7 marca 1940 roku o godzinie 3 w nocy w r[ej]o[n]ie

(—) Płońskaja wsi Munina, 200 metrów poniżej mostu kolejowego na rzece San po lodzie i tam zostałam zatrzymana jako *naruszyciel granicy*.

Pytanie: Kto jeszcze przekraczał granicę razem z wami?

Odpowiedź: Razem ze mną przeszło przez granicę jeszcze 4 ludzi, spośród których znam z nazwiska – Mirowego Tadeusza i jego siostrę oraz Filipiaka – kim są ci ludzie – nie wiem.

Pytanie: Kto wam pomógł w nielegalnym przekroczeniu granicy?

Odpowiedź: We wsi Munina zwróciłam się razem z Mirowym i jego siostrą do jednego z mieszkańców tej wsi (nazwiska nie znam) z prośbą, ażeby pomógł nam przejść przez granicę. Ten pozwolił nam przenocować u siebie w domu i za opłatą 10 albo 15 rubli od każdego powiedział, że tej nocy będzie szedł przez granicę do krewnych miejscowy chłop Filipiak, do którego zwróciliśmy się z prośbą o pokazanie nam drogi. Filipiak na początku odmawiał, ale potem poprowadził nas z sobą przez granicę, gdzie został zatrzymany razem z nami.

Pytanie: Czy Filipiakowi również płaciliście pieniądze?

Odpowiedź: Nie, pieniędzy Filipiakowi nikt z nas nie płacił, pokazując drogę wyświadczył nam przysługę.

(—) Płońskaja

Ответ: Решившись на нелегальный переход через государственную границу, я знала, что это не пройдет безнаказанно, а посему во-первых, желала больше всего не попасть в руки германских пограничников, а также если удастся пройти незамеченной и для советских пограничников. С этой целью я решила границу переходить ночью.

Вопрос: Среди обнаруженных у Вас вещей при задержании у Вас найдено два письма в адрес Цекот и Бариновского. Кто Вам поручил передать эти письма, и что в них написано?

Ответ: Эти письма мне поручили передать знакомые.

Первое письмо в адрес Цекот мне поручил один мой знакомый, чтоб я вбросила его в почтовый ящик на Советской территории, так как он мне рассказывал, что этот Цекот находится в плену в СССР, ничего не пишет, а его жена, ему хорошая знакомая, обеспокоена и очень его просила вбросить это письмо на территории СССР в почтовый ящик, я в этом ничего

(—) Плоньская предосудительного не видела и решила просьбу выполнить.

Второе письмо мне поручил передать адресату мой знакомый, который разыскивает своего брата Котишинского, который был также лично знаком мне. Еще я преследовала цель передачи второго письма, временно остановиться, если в этом будет необходимость, у адресата, как у родственника моих знакомых. В этом я также ничего предосудительного не нахожу.

Вопрос: Назовите всех Ваших родственников, проживающих на территории СССР и за границей, и чем они занимаются?

Ответ: На территории СССР проживают в г. Белостоке по ул. Чацкого № 7 мои две тети (сестры матери).

Первая из них – Туцевич Элеонора лет 60 находится на иждивении своего мужа Туцевич Юзефа, по специальности врач, вторая – Свежинская Янина пенсионерка.

На территории Германии в г. Варшаве по ул. Алея Уяздовская дом № 18 кв. 18 проживает мой родной брат ^бПлоньский Щенсны^б лет 46, ранее он состоял компаньоном фирмы „Лаворо“, которая работала вместе с таможенными складами, в настоящее время он имеет свой

(—) Плоньская магазин постельных принадлежностей.

Второй брат – Плоньский Ежи лет 40, проживает в г. Кракове ул. Алея Крашинского дом № 27, имеет свое представительство по продаже с/хозяйственных удобрений. Больше у меня родственников близких в СССР и за границей нет.

Pytanie: Wyjaśnijcie, dlaczego idąc w celu szukania pracy i z chęci mieszkania w ZSRS przekraczaliście nielegalnie granicę o godzinie 3 w nocy, a nie w ciągu dnia?

Odpowiedź: Decydując się na nielegalne przekroczenie granicy państwowej wiedziałam, że nie ujdzie to bezkarnie, wobec tego po pierwsze nie chciałam wpaść w ręce niemieckich żołnierzy straży granicznej, a także jeśli się uda przejść niezauważenie, również sowieckich pograniczników. W tym celu postanowiłam przejść przez granicę nocą.

Pytanie: Wśród rzeczy ujawnionych u was podczas zatrzymania, znaleziono przy was dwa listy adresowane do Cekota i Barinowskiego. Kto polecił wam przekazać te listy i co w nich napisano?

Odpowiedź: Listy te polecili mi przekazać znajomi.

Pierwszy list adresowany do Cekota powierzył mi pewien mój znajomy, bym wrzuciła go do skrzynki pocztowej na terytorium sowieckim ponieważ, jak mi mówił, ów Cekot znajduje się w niewoli w ZSRS i wcale nie pisze. Żona, jego dobra znajoma, jest bardzo zaniepokojona i bardzo go prosiła, aby wrzucić list do skrzynki pocztowej na terytorium ZSRS. Ja w tym nic

(—) Płońskaja niewłaściwego nie widziałam i postanowiłam prośbę spełnić.

Drugi list polecili przekazać adresatowi moi znajomi, którzy szukają swojego brata Kotiszyńskiego [?], znanego osobiście również mnie. Miałam na względzie jeszcze [inny] cel przekazania listu – zatrzymać się na pewien czas, jeśli zajdzie potrzeba u adresata, jako u krewnego moich znajomych. W tym również niczego niewłaściwego nie widzę.

Pytanie: Wymieńcie wszystkich waszych krewnych mieszkających na terytorium ZSRS i za granicą i czym się zajmują.

Odpowiedź: Na terytorium ZSRS mieszkają w m. Białymstoku przy ul. Czackiego Nr 7 moje dwie ciocie (siostry matki).

Pierwsza z nich – Tucewicz Eleonora, lat 60, jest na utrzymaniu swojego męża – Tucewicza Józefa, z zawodu lekarz, druga – Swieżynskaja Janina – emerytka.

Na terytorium Niemiec w m. Warszawie, przy ulicy Aleja Ujazdowska dom Nr 18 m. 18 mieszka mój rodzony brat – ^bPłoński Szczęsny^b, lat 46. Wcześniej był współnikiem firmy „Ławoro”, która współpracowała ze składami celnymi, obecnie ma swój

(—) Płońskaja sklep z pościelą.

Drugi brat – Płoński Jerzy, lat 40, mieszka w m. Krakowie, ul. Aleja Krasińskiego Nr 27, ma swoje przedstawicielstwo

Вопрос: Вас когда-либо арестовывала б/польская или германская полиция?

Ответ: Нет, меня никогда никто не арестовывал и не задерживал.

Вопрос: У Вас были знакомые среди сотрудников полиции?

Ответ: Нет, никого из сотрудников полиции я не знала и знакома не была.

Вопрос: Имеете ли Вы какое-либо отношение к германским разведывательным органам?

Ответ: Нет, я никогда никакого отношения к разведывательным органам не имела.

Вопрос: Что Вы еще можете дополнить к данным Вами показаниям?

Ответ: Больше ничем дополнить свои показания я не могу.

Допрос длился с 15-00 до 16-30.

Протокол записан с моих слов верно, мне прочитан на понятном для меня русском языке, в чем и расписываюсь.

(—) Плоньская

Допросил:

Старший следователь следчасти УНКВД

(—) Хмельницкий

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

обвиняемого ⁶МИРОВИ Тадеуш⁶ Михайловича⁹

от 25-го Апреля 1940 г.

гор. Днепропетровск

Вопрос: Расскажите конкретно, с какой целью вы нарушили границу?

Ответ: Я как сказал, что проживая в г. Варшаве и работая в Университете профессора МАРТЕНОВАК, я был знаком с профессором КРЕЖАНОВСКОЙ Яниной, которая во время германо-польской войны выехала в г. Львов, где проживала до декабря месяца 1939 г.

⁸В декабре месяце 1939 года она же КРЕЖАНОВСКАЯ нелегально перешла государственную границу из СССР в Германию, где и сообщила мне, что видела мою жену, которая не имеет средств к существованию, а также больной мой сын. С целью помочь своей жене, а также детям, я решил поехать в г. Львов, где проживают моя жена и дети.⁸

5-го марта 1940 года я, моя сестра МИРОВИ Эва-Марта и моей сестры приятельница ПЛОНСКАЯ Антонина поехали в г. Ярославль. По приезду в г. Ярославль, мы пошли в село Мунино, где один из жителей этого села ФИЛИПНЯК Семен провел нас к границе и мы все вместе пошли в сторону Советского Союза

sprzedaży nawozów rolniczych. Więcej bliskich krewnych w ZSRS i za granicą nie mam.

Pytanie: Czy byliście kiedykolwiek aresztowani przez b[yłą] polską albo niemiecką policję?

Odpowiedź: Nie, nikt nigdy mnie nie aresztował i nie zatrzymywał.

Pytanie: Czy mieliście znajomych wśród pracowników policji?

Odpowiedź: Nie, nikogo z pracowników policji nie znałam i [oni] nie znali mnie.

Pytanie: Czy mieliście jakkolwiek związek z niemieckimi organami wywiadowczymi?

Odpowiedź: Nie, nigdy żadnego związku z organami wywiadowczymi nie miałam.

Pytanie: Co jeszcze możecie dodać do złożonych przez was zeznań?

Odpowiedź: Nic więcej dodać do swoich zeznań nie mogę.

Przesłuchanie trwało od 15⁰⁰ do 16³⁰.

Protokół spisano z moich słów wiernie, odczytano mi w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim, co potwierdzam podpisem

(—) Płońska

Przesłuchał:

Starszy śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD

(—) Chmielnickij

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

oskarżonego ^bMIROWI Tadeusz-^b syn Michała⁹

z 25 kwietnia 1940 r.

mias[to] Dniepropietrowsk

Pytanie: Powiedzcie konkretnie, w jakim celu naruszyliście granicę?

Odpowiedź: Jak powiedziałem, mieszkając w m. Warszawie i pracując na uniwersytecie [u] profesora MARTIENOWAKA znałem profesora KRIEŻANOWSKĄ Janinę, która podczas wojny niemiecko-polskiej wyjechała do m. Lwowa, gdzie mieszkała do miesiąca grudnia 1939 r.

^c-W miesiącu grudniu 1939 roku ta KRIEŻANOWSKAJA przeszła nielegalnie granicę państwową z ZSRS do Niemiec i powiadomiła mnie, że widziała moją żonę, która nie ma środków do życia, chory jest również mój syn. Aby pomóc swej żonie oraz dzieciom zdecydowałem, żeby pojechać do m. Lwowa, gdzie mieszkają moja żona i dzieci.^c

5 marca 1940 roku ja, moja siostra MIROWI Ewa-Marta i przyjaciółka mojej siostry PŁOŃSKA Antonina, pojechalśmy do m. Jarosławia. Po przyjeździe do m. Jarosławia poszliśmy do wsi Munina, gdzie jeden z mieszkańców tej wsi FILIPNIAK Siemion

- и 7-го марта 1940 года около одного часу ночи в районе г. Перемышль были задержаны, как нарушители государственной границы.
- Вопрос: Кто из родственников проживает за границей и СССР?
- Ответ: В г. Кракове проживает моей жены сестра ШМИД Каролина⁶, работает учителем в пошивной школе. В г. Львове проживает моя семья – жена МИРОВИ Антонина, дочь и сын.⁶
- Вопрос: Назовите фамилии и имена лиц, которые с вами перешли границу?
- Ответ: Со мной вместе перешли государственную границу – моя сестра – МИРОВИ Эва-Марта и моей сестры приятельница ПЛОНСКАЯ Антонина, а также ФИЛИПНЯК Семен и одна женщина, фамилии не знаю.⁶
- Вопрос: Расскажите обстоятельства перехода государственной границы.
- Ответ: После того, как мы приехали в г. Ярославль, мы поехали в село Мунино, где один из жителей этого села ФИЛИПНЯК Семен провел нас до границы и оттуда все вместе пошли в сторону Советского Союза и 7/П.1940 г.¹⁰ около одного часу ночи в районе г. Перемышль были задержаны, как нарушители границы.
- Вопрос: В каких антисоветских партиях вы принимали участие?
- Ответ: С 1910 по 1914 г. был членом ППС^{6 11}.
- Вопрос: Какое вы имеете отношение к разведывательным органам?
- Ответ: К разведывательным органам я никакого отношения не имел.
- Вопрос: Чем занимаются ваши родственники?
- Ответ: В Германии в г. Кракове проживает моей жены сестра ШМИД Каролина, работает в пошивной школе учителем. В г. Львове проживают моя жена, дочь и сын, чем они занимаются, мне неизвестно. Больше родственников у меня нет.
- Вопрос: Кого осведомили о переходе государственной границы?
- Ответ: О переходе государственной границы я говорил профессору МАТЕРНОВСКОЙ Елене⁶, о том, что поеду в г. Львов к своей семье, где и останусь работать. Также знали о моем переходе – моя хозяйка, у которой я проживал в г. Варшаве, КШЕЗОНОВСКАЯ Галина⁶ и моя сестра МИРОВИ Эва-Марта. Больше о переходе границы я никому не говорил.⁸
- Вопрос: Который раз переходите границу, в какую сторону и где именно?
- Ответ: Первый раз перешел нелегально гос. границу из Вильно в г. Варшаву, где нарушил границу Советского Союза в районе Радунь. Другой раз шел из Германии в СССР, где нарушил гос. границу в районе г. Перемышль в этом же районе был задержан, как нарушитель границы.⁸

przeprowadził nas do granicy i wszyscy razem poszliśmy w kierunku Związku Sowieckiego. 7 marca 1940 roku około godziny pierwszej w nocy w rejonie m. Przemyśla zostaliśmy zatrzymani jako *naruszyciele granicy państwowej*.

Pytanie: Kto z krewnych mieszka za granicą i [w] ZSRS?

Odpowiedź: W m. Krakowie mieszka siostra mojej żony ^bSZMID Karolina^b, pracuje jako nauczyciel w szkole krawieckiej. W m. Lwowie mieszka moja rodzina – ^bżona MIROWI Antonina, córka i syn.^{-b}

Pytanie: Wymieńcie nazwiska i imiona osób, które z wami przekroczyły granicę?

Odpowiedź: Razem ze mną przeszły granicę państwową – moja siostra – MIROWI Ewa-Marta i przyjaciółka mojej siostry PŁOŃSKA Antonina, a także FILIPNIAK Siemion i ^bpewna kobieta, nazwiska nie znam.^{-b}

Pytanie: Opowiedzcie o okolicznościach przekroczenia granicy państwowej.

Odpowiedź: Po tym, jak przyjechaliśmy do m. Jarosławia pojechaliśmy do wsi Munina, z której jeden z mieszkańców tej wsi FILIPNIAK Siemion przeprowadził nas do granicy i stamtąd wszyscy razem poszliśmy w kierunku Związku Sowieckiego. 7/II.1940 r.¹⁰ około godziny pierwszej w nocy w rejonie m. Przemyśla zostaliśmy zatrzymani jako *naruszyciele granicy*.

Pytanie: Do jakich antysowieckich partii należeliście?

Odpowiedź: Od 1910 do 1914 r. byłem ^bczłonkiem PPS^{-b}.¹¹

Pytanie: Jaki macie związek z organami wywiadowczymi?

Odpowiedź: Z organami wywiadowczymi nie miałem żadnego związku.

Pytanie: Czym zajmują się wasi krewni?

Odpowiedź: W Niemczech, w m. Krakowie mieszka siostra mojej żony SZMID Karolina, pracuje w szkole krawieckiej jako nauczyciel. W m. Lwowie mieszka moja żona, córka i syn, czym się zajmują nie wiem. Więcej krewnych nie mam.

Pytanie: Kogo poinformowaliście o przekroczeniu granicy państwowej?

Odpowiedź: ^cO przekroczeniu granicy państwowej mówiłem profesorowi ^bMATIERNOWSKIEJ Helenie^{-b}, że pojedę do m. Lwowa do swojej rodziny, gdzie zostaną pracować. Wiedzieli również o moim przejściu – moja gospodyni, u której mieszkałem w m. Warszawie ^bKSZEZONOWSKAJA Halina^{-b} i moja siostra MIROWI Ewa-Marta. Nikomu więcej nie mówiłem o przekroczeniu granicy.^{-c}

Pytanie: Który raz przekraczacie granicę, w jakim kierunku i gdzie dokładnie?

Odpowiedź: ^cPierwszy raz przeszedłem nielegalnie granicę państ[wow]ą z Wilna do m. Warszawy, kiedy to naruszyłem granicę Związku Sowieckiego

Вопрос: Что можете дополнить к своим показаниям?

Ответ: Дополнить к своим показаниям не имею чем.

Протокол начат в 12-15 час.

Окончен в 13-30 час.

Протокол записан с моих слов верно, прочитан мне на понятном русском языке, в чем и расписываюсь. — МИРОВИ

ДОПРОСИЛ:

СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УГБ НКВД

(КОСТЮКОВ)

Верно (—)

ПРОТОКОЛ

„25” Апреля 1940 г. Ст. следователь следчасти УГБ УНКВД по Днепропетровской области Хмельницкий объявил обвиняемому Плоньской Антонине Чеславовне о том, что следствие по его делу закончено и опросил его не желает ли он чем-либо дополнить материалы следствия, на что обвиняемый Плоньская заявила, что с материалами следствия, написанными на понятном для нее русском языке, она ознакомилась и дополнить следствие ничем не может.

После чего обвиняемому было объявлено, что следственное дело направляется на рассмотрение особого совещания при НКВД СССР.

Подпись обвиняемого (—) Плоньская

Подпись следователя (—) Хмельницкий

Верно:

Расписка

Я, пом. оперуполномоченного первого спецотдела УНКВД Башкина, приняла 5-го Мая 1940 года на хранение от ст. следователя следчасти УНКВД — Хмельницкого, документы не имеющие отношения к делу обвиняемой Плоньской Антонины Чеславовны.

1. ⁶Легитимация⁶ 1.
2. Писем 2.
3. Фотокарточку 1.

П/оперуполномоченного

1-го спецотдела УНКВД (—) (Башкина)

w rejonie Radunia. Drugi raz szedłem z Niemiec do ZSRS, kiedy to naruszyłem granicę państ[wowa] w rejonie m. Przemyśla. W tymże rejonie zostałem zatrzymany jako *naruszyiciel granicy*.^c

Pytanie: Co możecie dodać do swoich zeznań?

Odpowiedź: Nie mam nic do dodania do moich zeznań.

Protokół rozpoczęto o godz. 12-15.

Zakończono o godz. 13-30.

Protokół spisano wg moich słów wiernie, odczytano mi w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim, co potwierdzam podpisem. – MIROWI

PRZESŁUCHAŁ:

ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD (KOSTIUKOW)

Za zgodność (—)

PROTOKÓŁ

„25” kwietnia 1940 r. St. śledczy Jednostki Śled[czej] UGB UNKWD dniepropietrowskiego obwodu Chmielnickij oznajmiłem oskarżonemu Płońskiej Antoninie c. Czesława, że dochodzenie w jego sprawie zakończono i wypytałem go, czy nie chce czymkolwiek uzupełnić materiału śledztwa, na co oskarżony Płońska oświadczyła, że z materiałami śledztwa, zapisanymi w zrozumiałym dla niej języku rosyjskim zapoznała się i uzupełnić śledztwa niczym nie może.

Po czym oznajmiono oskarżonemu, że sprawę śledczą kieruje się w celu rozpatrzenia do Kolegium Specjalnego przy NKWD ZSRS.

Podpis oskarżonego (—) Płońska

Podpis (śledczego) (—) Chmielnickij

Za zgodność:

Pokwitowanie

Ja, pom[ocnik] oficera operacyjnego pierwszego oddziału specjalnego UNKWD Baszkina, przyjąłem 5 maja 1940 roku na przechowanie od st. śledczego jednostki śled[czej] UNKWD – Chmielnickiego, dokumenty nie mające związku ze sprawą oskarżonej Płońskiej Antoniny c. Czesława.

1. ^bLegitymacja^b 1.
2. Listy 2.
3. Fotografię 1.

P[omocnik] oficera operacyjnego

1 Oddziału Specjalnego UNKWD (—) (Baszkina)

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА УПРАВЛЕНИЯ НКВД УССР
ПО ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ
КАПИТАН ГОСУДАРСТВЕН. БЕЗОПАСН.
(—) (ДМИТРИЕВ)
мая „15” дня 1940 года

3

и

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ
по след. делу № 26433

По обвинению ПЛОНЬСКОЙ
Антонины Чеславовны,
по ст. 80 УК УССР

Из погранотряда г. Перемышль в Управление НКВД, по Днепропетровской области доставлена задержанная, как нарушитель государственной границы, перешедшая из Германии на территорию СССР ПЛОНЬСКАЯ Антонина Чеславовна.

На основании вышеизложенного арестованная ПЛОНЬСКАЯ была привлечена к следствию в качестве обвиняемого.

В процессе следствия обвиняемая ПЛОНЬСКАЯ показала, что она является уроженкой и постоянной жительницей г. Кракова, где окончила гимназию и Учительский Университет, работала учительницей (частно) у профессора ШИШРОБОГУШ, с 1935 года проживала в г. Варшаве, работала в канцелярии табачной монополии деловодом.

На территории СССР близких родственников у нее нет.

На территории Германии в г. Варшаве и Кракове проживают ее два родных брата, один из них в 1920 году принимал участие в интервенции белополяков на Украине в чине офицера, в настоящее время имеет крупный магазин постельных принадлежностей в г. Варшаве. Второй брат в г. Кракове имеет свое представительство по продаже сельскохозяйственных удобрений.

7-го марта 1940 года в 3 часа ночи ПЛОНЬСКАЯ нелегально перешла государственную границу из Германии в СССР в районе г. Перемышля в 200 метрах ниже ж.д. моста через реку Сан, якобы в поисках работы, где была задержана, как нарушитель границы. (л.д. 4, 13—17).

В пред'явленном ей обвинении ВИНОВНОЙ СЕБЯ ПРИЗНАЛА. Изобличается собственными показаниями, протоколом задержания и показаниями свидетеля МИРОВИ (л.д. 4, 19—24).

„ZATWIERDZAM”
Zast[ępc]a NACZELNIKA ZARZĄDU NKWD USRS
OBWODU DNEPROPIETROWSKIEGO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (DMITRIJEW)
dnia „15” maja 1940 roku

i
j

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY
w sprawie śled[czej] Nr 26433

z oskarżenia PŁOŃSKIEJ
Antoniny c. Czesława
z art. 80 KK USRS

Z oddziału pogranicznego m. Przemyśla została dostarczona do Zarządu NKWD obwodu dnepropietrowskiego zatrzymana jako *naruszyciel granicy państwowej* PŁOŃSKA Antonina c. Czesława, która przeszła z Niemiec na terytorium ZSRS.

Na podstawie powyższego aresztowana PŁOŃSKA została poddana śledztwu w charakterze oskarżonej.

W toku śledztwa oskarżona PŁOŃSKA zeznała, że urodziła się i mieszkała na stałe w m. Krakowie, tam ukończyła gimnazjum i Uniwersytet Nauczycielski [!], pracowała jako nauczycielka (prywatnie) u profesora SZYSZKO-BOGUSZA, od 1935 roku mieszkała w m. Warszawie, pracowała w kancelarii Monopoli Tytoniowego jako referent.

Na terytorium ZSRS nie ma bliskich krewnych.

Na terytorium Niemiec w m. Warszawie i Krakowie mieszkają jej dwaj rodzeni bracia, jeden z nich w 1920 roku brał udział w interwencji *bielo-Polakow* na Ukrainie w stopniu oficera, obecnie posiada duży sklep z pościelą w m. Warszawie. Drugi brat posiada w m. Krakowie własne przedstawicielstwo sprzedaży nawozów rolniczych.

7 marca 1940 roku o godzinie 3 w nocy PŁOŃSKA przekroczyła nielegalnie granicę państwową z Niemiec do ZSRS w rejonie m. Przemyśla, 200 metrów poniżej mostu kolejowego na rzece San, rzekomo w poszukiwaniu pracy i tam została zatrzymana jako *naruszyciel granicy*. (k.s. 4, 13–17).

UZNAŁA SIĘ WINNĄ wobec przedstawionych jej zarzutów. Obciążają ją własne zeznania, protokół zatrzymania i zeznania świadka MIROWEGO (k.s. 4, 19–24).

Na podstawie powyższego OSKARŻA SIĘ:

На основании вышеизложенного, **ОБВИНЯЕТСЯ:**

ПЛОНЬСКАЯ Антонина Чеславовна, 1906 года рождения, уроженка г. Кракова, происходит из служащих (^ботец был управляющим имением помещика Луневского^б), по национальности полька, беспартийная, ^бобразование высшее^б, по специальности учительница, со слов — не судима, последнее время работала в городской бойне г. Варшава, деловым дом.

Проживала г.Варшава, ул. Аллея Уездовская дом № 18, кв. 18.

в том, что:

Она 7-го марта 1940 года нелегально перешла государственную границу из Германии в СССР, т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 80 УК УССР.

В соответствии с приказом НКВД СССР № 0233, след. дело № 26433, по обвинению **ПЛОНЬСКОЙ** Антонины Чеславовны направить на рассмотрение Особого Совещания НКВД СССР.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД (—) (ХМЕЛЬНИЦКИЙ)

„СОГЛАСЕН”

ВРИД. НАЧ. СЛЕДЧАСТИ УГБ УНКВД

МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ТЯГЛЫЙ)

СПРАВКА: 1. Вещественных доказательств по делу нет.

2. Обв. **ПЛОНЬСКАЯ А.Ч.** содержится под стражей в Днепропетровской тюрьме.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УГБ НКВД
ПО ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ

(—) (ХМЕЛЬНИЦКИЙ)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 г. Июня 10-го дня гор. Днепропетровск.

И.О. Помощника Прокурора Днепропетровской Области по Спецделам **ЛЕВУН**, сего числа рассмотрел представленное УНКВД по Днепропетровской области дело за № 26433 по обвинению **ПЛОНСКОЙ** Антонины Чеславовны по ст. 80 УК УССР на предмет направления на рассмотрение Особого Совещания при НКВД СССР

НАШЕЛ:

Материалами предварительного следствия, пред'явленное обвинение **ПЛОНСКОЙ А.Ч.** по ст. 80 УК УССР вполне доказано.

PŁOŃSKĄ Antoninę c. Czesława, ur. w 1906 roku w m. Krakowie [!], z rodziny urzędniczej (b^oojciec był zarządcą majątku obszarnika Łuniewskiego^b), Polkę, bezpartyjną, b^owykształcenie wyższe^b, z zawodu nauczycielkę, ze słów nie karaną, w ostatnim czasie pracowała w rzeźni miejskiej m. Warszawy jako referent.

Mieszkała w m. Warszawie, ul. Aleja Ujazdowska dom Nr 18 m. 18.

o to, że :

7 marca 1940 roku przekroczyła nielegalnie granicę państwową z Niemiec do ZSRS, tj. o przestępstwo przewidziane art. 80 KK USRS.

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 0233, sprawę śled[czą] Nr 26433 z oskarżenia PŁOŃSKIEJ Antoniny c. Czesława skierować w celu rozpatrzenia na Kolegium Specjalne NKWD ZSRS.

ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD (—) (CHMIELNICKIJ)

„WYRAŻAM ZGODĘ”:

P.O. NACZ[ELNIKA] JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB UNKWD

MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (TIAGŁYJ)

INFORMACJA: 1. Dowodów rzeczowych w sprawie nie ma.
2. Osk. PŁOŃSKA A.Cz. jest trzymana w areszcie w Więzieniu Dniepropietrowskim.

ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UGB NKWD
OBWODU DNEPROPIETROWSKIEGO
(—) (CHMIELNICKIJ)

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 1940 r. mias[to] Dniepropietrowsk.

[Ja], P.O. Pomocnika Prokuratora obwodu dniepropietrowskiego do spraw specjalnych LEWUN w dniu dzisiejszym rozpatrzyłem przedstawioną przez UNKWD obwodu dniepropietrowskiego sprawę Nr 26433 z oskarżenia PŁOŃSKIEJ Antoniny c. Czesława z art. 80 KK USRS, w przedmiocie skierowania do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS

STWIERDZIŁEM:

Oskarżenie przedstawione PŁOŃSKIEJ A.Cz. z art. 80 KK USRS zostało w pełni udowodnione w materiałach śledztwa wstępnego.

Обвинительное заключение по делу соответствует материалам предварительного следствия.

Расследование по делу произведено в соответствии с нормами УПК УССР.

На основании вышеизложенного и руководствуясь директивой НКВД УССР и Прокурора УССР от 10/1-40 г. за № 182/сн

ПОСТАНОВИЛ:

С обвинительным заключением по делу ПЛОНСКОЙ А.Ч. согласиться. Дело по обвинению последней через I Спецотдел УНКВД по Днепропетровской области направить на рассмотрение Особого Совещания при НКВД СССР.

И.О. ПОМОБЛПРОКУРОРА
ПО СПЕЦ ДЕЛАМ (—) (ЛЕВУН)
„УТВЕРЖДАЮ”
ПРОКУРОР ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ

(—) (ВОВК)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года июль 1 дня. Следователь Следчасти УГБ НКВД УССР лейтенант госбезопасности Брыжников, рассмотрев следдело № 26433 по обвинению Плонской Антонины Чеславовны по ст. 80 УК УССР

НАШЕЛ:

Следствием установлено, что обвиняемая Плонская А.Ч. 7 марта 1940 года совершила нелегальный переход гос.границы из Германии в СССР.

Обвинительное заключение соответствует материалам следствия имеющимся в деле.

ПОСТАНОВИЛ:

Согласиться с предложением УНКВД Днепропетровской области. Дело по обвинению Плонской А. Ч. направить на рассмотрение Особого Совещания НКВД СССР.

Следователь Следчасти УГБ НКВД УССР
лейт. госбезопасности (—)

„СОГЛАСЕН”

Зам. нач. Следчасти УГБ НКВД УССР
Г ст. Г лейтенант госбезопасности (—)

Wniosek oskarżający w sprawie jest zgodny z materiałami wstępnego śledztwa.

Śledztwo w sprawie przeprowadzono zgodnie z normami KPK USRS.

Na podstawie powyższego i kierując się dyrektywą NKWD USRS i Prokuratora USRS z 10/I-40 r. Nr-182/sn

POSTANOWIŁEM:

Zgodzić się z aktem oskarżenia w sprawie PŁOŃSKIEJ A.Cz. Sprawę z oskarżenia tej ostatniej przez I Oddział Specjalny UNKWD obwodu dniepropietrowskiego skierować w celu rozpatrzenia na Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.

P.O. POMOCNIKA PROKURATORA OBWODOWEGO
DO SPRAW SPECJALNYCH (—) (LEWUN)
„ZATWIERDZAM”
PROKURATOR OBWODU DNIETROPIETROWSKIEGO (—) (WOWK)

POSTANOWIENIE

1940 roku lipca „1” dnia. Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS Lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego] Bryźnikow, po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr 26433 z oskarżenia Płońskiej Antoniny c. Czesława z art. 80 KK USRS

STWIERDZIŁEM:

Ustalono w śledztwie, że oskarżona Płońska A.Cz. 7 marca 1940 roku dokonała nielegalnego przekroczenia granicy państ[wowej] z Niemiec do ZSRS.

Wniosek oskarżający jest zgodny z materiałami śledztwa znajdującymi się w aktach.

POSTANOWIŁEM:

Zgodzić się z wnioskiem UNKWD obwodu dniepropietrowskiego. Sprawę z oskarżenia Płońskiej A.Cz. skierować w celu rozpatrzenia na Kolegium Specjalne NKWD ZSRS.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS
lejt[enant] bezpieczeństwa państ[wowego] (—)

„WYRAŻAM ZGODĘ”:

Zast[ępc]a nacz[elnika] Jednostki Śled[czej] UGB NKWD USRS
d-st.-d lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego] (—)

**Выписка из протокола № 78
Особого Совещания при Народном Комиссаре
Внутренних Дел СССР
от „30” июля 1940 г.**

СЛУШАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
411. Дело № 26433/УНКВД Днепропетровской обл., по обвин. ПЛОНЬСКОЙ Антонины Чеславовны, 1906 г.р., ур. гор. Кракова, полька, б. польско-подданная, из служащих, б/п. До ареста служащая.	ПЛОНЬСКУЮ Антонину Чеславовну за нелегальный переход госграницы – заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на ПЯТЬ лет, считая срок с 7 марта 1940 года. а-УССР 3/8-40 г. 9/13 – 56400 Сиблаг-а

е

**Нач. Секретариата Особого Совещания
при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР**

СССР
**НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ НКВД
по Новосибирской области**
Маринское отд.
„3” сентября 1941 г.
№ 20-1478
г/с Маринск

а-747/60-а

УДОСТОВЕРЕНИЕ
Пред'явитель сего гражданин
Плоньская Антонина Чеславовна
рождения 1906 года, уроженец г. Краков

на основании Указа Президиума Верховного Совета амнистирован, как польский гражданин, и имеет право свободного проживания на территории СССР, за исключением пограничной полосы, запретных зон, местностей объявленных на военном положении и режимных городов первой и второй категории.

При нем находятся: _____

(перечислить число членов семей до 16 лет с указанием фамилии, имени, возраста и отношения к владельцу удостоверения)

Гражданин Плоньская Антонина Чеславовна направляется к избранному им месту жительства в Ферганская обл. г. Андижан.
(фамилия и инициалы)

Удостоверение действительно на три месяца и подлежит обмену на паспорт.

**Wyciąg z protokołu Nr 78
Kolegium Specjalnego przy Ludowym Komisarzu
Spraw Wewnętrznych ZSRS
z „30” lipca 1940 r.**

ROZPATRZYLI	POSTANOWILI
411. Sprawa Nr 26433/UNKWD obw. dniepropietrowskiego z oskar. PŁOŃSKIEJ Antoniny c. Czesława, ur. w 1906 r., w m. Krakowie, Polka, b[yla] polska poddana, z urzędników, b/p. Przed arestowaniem urzędniczka.	PŁOŃSKĄ Antoninę c. Czesława za nielegalne przekroczenie granicy państw[owej] – zamknąć w poprawczym obozie pracy na okres PIĘCIU lat licząc termin od 7 marca 1940 roku. a-USRS 3/8-40 r. 9/13-56400 Siblag ^a

g

**Nacz[elnik] Sekretariatu Kolegium Specjalnego
przy Ludowym Komisarzu Spraw Wewnętrznych ZSRS**

ZSRS
LUADOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD NKWD
obwodu nowosybirskiego
Wydz. Mariiński
„3” września 1941 r.
Nr 20-1478
m/w Mariińsk

a-747/60^a

ZAŚWIADCZENIE
Okaziciel niniejszego obywatel
Płońska Antonina c. Czesława
urodzony w 1906 roku, w m. Kraków

na podstawie Dekretu Prezydium Rady Najwyższej jest amnestionowany jako polski obywatel i ma prawo swobodnego zamieszkiwania na terytorium ZSRS z wyjątkiem pasa pogranicznego, zakazanych stref, miejscowości, w których ogłoszono stan wojenny oraz wydzielonych miast pierwszej i drugiej kategorii.

Przy nim znajdują się: _____

(wymazać członków rodziny do 16 lat z podaniem nazwisk, imion, wieku i stopnia pokrewieństwa z posiadaczem zaświadczenia)

Obywatel Płońska Antonina c. Czesława udaje się do wybranego przez
(nazwisko i inicjały)
niego miejsca zamieszkania do obw[odu] fergańskiego, m. Andżan.

Изложенное удостоверяется подписью и печатью.

е

Начальник Мариинского отд. (—) (Волгин)

Примітки

- а-а Вписано від руки.
- б-б Підкреслено від руки.
- в-в Уривок тексту відзначений вертикальною рисою на полях.
- г-г Перекреслено від руки.
- ж-ж Надписано від руки на УНКВД – Слідчастини.
 - ^а Кругла гербова печатка СРСР з частково нерозбірливим написом довкола: [...] Прокуратура СРСР [...] Прокурор [...].
 - ^б Косо приписка від руки: Довідка. Речі і гроші згідно з п.п. 9–10 я отримала назад. Підпис (—) А. Плонська.
 - ^в Нерозбірлива кругла печатка.
 - ^г Косо приписка від руки: за незаконний перехід кордону 5 років ИТЛ (—) 9/VII 40 р.
 - ^ж Косо приписка від руки: Згоден. Прокурор (—) 12/7.

¹ Плонська Антоніна, нар. 22.12.1906 в Райгороді на Браславщині. Перед війною інструктор ПВК і діяч Стрілецького союзу. Кур'єрка КГ СЗБ, псевдо „Пеля” або „Толя”. Одна із трьох кур'єрок, які супроводжували ген. Токажевського-Карашевича в подорожі з Варшави до Львова. Заарештована разом з рештою учасників експедиції. Друковані тут документи пояснюють фактографічні розбіжності в її тюремній і табірній долі, відомі з літератури. В 1941 амністована, з'явилася в АП в СРСР. Спершу виконувала обов'язки заст. головного інспектора ПСК, а потім комендантки батальйону ПСК 6 ДП. Після переїзду до Єгипту інспектор ПВСК. Наказом ген. Ровецького від 22.1.1942 нагороджена Хрестом Хоробрих, демобілізована в чині підполковника. *J. Węgieński Lwów...*, с. 55, 57, 127; *Pomocnicza Służba Kobiet w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie 1939–1945*, Londyn 1995, с. 28, 43. Пор. також D. Bargielowski *Pierwszy*, „Karta” 1992, № 9, с. 3–30.

² Райгруд Щучинського повіту Білостоцького воєводства.

³ Правильно: Алеї Уяздовські.

⁴ Муніна Ярославського повіту Львівського воєводства.

⁵ Розмовна назва студентської організації „Братня допомога”, яка діяла з половини XIX ст., напр. у Кракові з 1859, а в Варшаві з 1889. Її метою була організація матеріальної допомоги студентам, культурних і туристичних заходів. З 1934 підпорядкована попечителям учбових закладів. Відтворена в Польщі після II світової війни, ліквідована в 1950.

⁶ „Братняки” були аполітичними формуваннями. Траплялися, однак, спроби використання цих організацій як місця суперництва різних політичних угруповань. (К. Zygułski *Jestem z lwowskiego etapu*, с. 85–87).

⁷ Євеліна Карасювна, див. примітку 62, с. 90.

⁸ Правдоподібно Щенсьни Тадеуш Плонський, нар. 3.8.1893, відставний поручник зброї.

⁹ Обставини арешту „Тадеуша Мірового”, тобто ген. Токажевського-Карашевича та осіб, які супроводжували його, подані у примітках 61 і 62, с. 90.

Zaświadczenie jest ważne przez trzy miesiące i podlega wymianie na paszport.

Powyższe poświadczą się podpisem i pieczęcią.

8

Naczelnik Wydz. Marińskiego (—) (Wołgin)

Przypisy

- a-a wpisano odręcznie
- b-b podkreślono odręcznie
- c-c fragment tekstu zaznaczony na marginesie pionową kreską
- d-d skreślono odręcznie
- h-h napisano odręcznie na UNKWD – Jednostki Śled[czej]
- e pieczęć okrągła z godłem państwowym ZSRS w środku i napisem w otoku częściowo nieczytelny: [...] Prokuratura ZSRS [...] Prokurator [...]
- f ukosem notatka odręczna: Informacja. Rzeczy i pieniądze wg p.p. 9–10 otrzymałam z powrotem. Podpis: (—) A. Płońska
- g pieczęć okrągła nieczytelna
- i notatka odręczna ukosem: za nielegalne przekroczenie granicy 5 lat ITŁ (—) 9/VII 40 r.
- j notatka odręczna ukosem: Wyrażam zgodę. Prokurator (—) 12/7.

¹ Płońska Antonina ur. 22.12.1906 w Rajhorodzie na Braclawszczyźnie. Przed wojną instruktorka PWK i działacz Związku Strzeleckiego. Kurierka KG ZWZ, ps. „Pela” lub „Tola”. Jedną z trzech łączniczek towarzyszących gen. Tokarzewskiemu-Karaszewiczowi w drodze z Warszawy do Lwowa. Aresztowana wraz z pozostałymi uczestnikami wyprawy. Publikowane tu dokumenty wyjaśniają rozbieżności w opisach jej więziennych i łagrowych losów, znanych z literatury. W 1941 zwolniona na mocy amnestii, zameldowała się w AP w ZSRS. Początkowo pełniła tam funkcję zcy inspektora głównego PSK, a następnie komendantki baonu PSK 6 DP. Po przeniesieniu do Egiptu inspektor PWSK. Rozkazem gen. Roweckiego z 22.1.1942 odznaczona Krzyżem Walecznych, zdemobilizowana w stopniu podpułkownika. J. Węgierski *Lwów...*, s. 55, 57, 127; *Pomocnicza Służba Kobiet w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie 1939–1945*, Londyn 1995, s. 28, 43. Por. także D. Bargielowski *Pierwszy*, „Karta” nr 9/1992, s. 3–30.

² Rajgród w powiecie szczuczyńskim woj. białostockie.

³ Prawidłowo: Aleje Ujazdowskie.

⁴ Munina w powiecie jarosławskim woj. lwowskie.

⁵ Potoczna nazwa organizacji studenckiej „Bratnia Pomoc” działającej od połowy XIX w., np. w Krakowie od 1859, a w Warszawie od 1889. Celem jej było organizowanie studentom pomocy materialnej, imprez kulturalnych i turystycznych. Od 1934 podporządkowana kuratorom uczelnianym. Odtworzona w Polsce po II wojnie światowej, rozwiązana w 1950.

⁶ „Bratniaki” były strukturami apolitycznymi. Zdarzały się jednak próby wykorzystywania tych organizacji jako pola rywalizacji różnych ugrupowań politycznych. K. Żygułski *Jestem z lwowskiego etapu*, s. 85–87.

⁷ Ewelina Karasiówna, zob. przypis 62, s. 91.

⁸ Prawdopodobnie Szczęsny Tadeusz Płoński ur. 3.8.1893, por. uzbr. st. sp.

¹⁰ Так у документі. Повинно бути 7 Ш.

¹¹ Польська соціалістична партія (ППС) заснована в 1892 у Парижі. Її програма ставила незалежність Польщі як умову для створення демократичного устрою і в майбутньому соціалістичних суспільних перемін. Різниця поглядів угруповання, пов'язаного з Пілсудським, що прагнуло до відриву Польського Королівства від Росії шляхом збройного повстання та створення за його почином Бойової організації ППС, яка зі зброєю виступала проти російського загарбника, і діячами, які проповідували гасла інтернаціоналізму і економічної боротьби, призвела в 1906 до розколу. Внаслідок постали дві організації ППС-лівниця, яка в 1918 об'єдналася з СДКПіЛ, утворивши КПП, та ППС-Фракція Революційна. Після вибуху I світової війни Пілсудський і його товариші, які ставили за єдину свою мету самостійність Польщі, залишили партійні ряди, маючи, однак, підтримку ППС для своєї діяльності. Члени ППС, які творили основу національно-визвольних дій, співпрацювали з парамілітарними організаціями, особливо з ПОВ. В 1919 після об'єднання фракцій і організацій усіх загарбаних територій Польщі утворено монолітну ППС. У самостійній Польщі вона активно включилася в побудову фундаменту відродженої польської держави і стала однією з найважливіших політичних сил II Речі Посполитої. В 1929 ППС ініціювала порозуміння партій центру і парламентарної лівниці, т. зв. Центроліву. Групу передових діячів було ув'язнено і засуджено у берестейському процесі. Після вересневої кампанії 1939 ППС розпочала підпільну діяльність. Багато соціалістів опинилися також на еміграції, де брали активну участь у заснуванні Уряду РП на еміграції і Народної Ради.

⁹ Okoliczności aresztowania „Tadeusza Mirowego”, czyli gen. Tokarzewskiego-Karaszewicza oraz osób mu towarzyszących zostały omówione w przypisach 61 i 62, s. 91.

¹⁰ Tak w dokumencie. Powinno być: 7 III.

¹¹ Polska Partia Socjalistyczna (PPS), założona w 1892 w Paryżu. Jej program wysuwał niepodległość Polski jako warunek zbudowania demokratycznego ustroju i w przyszłości socjalistycznych przeobrażeń społecznych. Różnica stanowisk ugrupowania związanego z Piłsudskim, zmierzającego do oderwania Królestwa Polskiego od Rosji na drodze zbrojnego powstania oraz utworzenie z jego inicjatywy Organizacji Bojowej PPS, występującej zbrojnie przeciwko zaborcy rosyjskiemu a działaczami głoszącymi hasła internacjonalizmu i walki ekonomicznej, doprowadziła w 1906 do rozłamu. W efekcie powstały PPS-Lewica, która w 1918 połączyła się z SDKPiL tworząc KPP oraz PPS-Frakcja Rewolucyjna. Po wybuchu I wojny światowej, Piłsudski i jego współtowarzysze wysuwający jako jedyny cel niepodległość Polski, opuścili szeregi partyjne zachowując jednak poparcie PPS dla swych poczynań. Członkowie PPS tworząc trzon akcji niepodległościowej, współpracowali z organizacjami paramilitarnymi, zwłaszcza z POW. W 1919 z połączenia frakcji i organizacji wszystkich zaborów powstała jednolita PPS. W niepodległej Polsce aktywnie włączyła się ona w budowę zrębów odrodzonego państwa polskiego, stając się jedną z najważniejszych sił politycznych II Rzeczypospolitej. W 1929 PPS zainicjowała utworzenie porozumienia stronnictw centrum i lewicy sejmowej, tzw. Centrolewu. Grupa czołowych działaczy została uwięziona i osądzona w procesie brzeskim. Po kampanii wrześniowej 1939 PPS podjęła działalność konspiracyjną. Wielu socjalistów znalazło się również na emigracji, biorąc czynny udział w powołaniu Rządu RP na wychodźstwie i Rady Narodowej.

№ 6

22.III.–3.IX.1940, Львів

**Справа збройного осередку СЗБ
у Брюховичах під Львовом (27 членів),
утвореного на базі Стрілецького Союзу**

ДА СБУ (Львів), справа № П-30547

Nr 6

22 III-3 IX 1940 Lwów

**Sprawa zbrojnej komórki organizacyjnej ZWZ
w Brzuchowicach pod Lwowem (27 członków)
powstałej na bazie Związku Strzeleckiego**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-30547

СПИСОК

Арестованных, проходящих по след. делу № 1158

1. КАЛИТОВСКИЙ Ян Францишекович ¹	Содержится под стражей в тюрьме ^а № 1- ^а г. Львова
2. КАСПЕРСКИЙ Михаил Францевич ²	—"
3. ВАЛИЦА Оскар Янович ³	—"
4. ЛЕПАК Эдвард Адамович ⁴	—"
5. ДМИТРИШИН Марьян Михайлович ⁵	—"
6. КАЛИТОВСКИЙ Юлий Вацелав Францишекович ⁶	—"
7. РОРАТ Юлиан Францишекович ⁷	—"
8. ЧАЙКОВСКИЙ Ян Юзефович ⁸	—"
9. ^б КАЛИЧИНСКИЙ Иосиф Андреевич ^{б 9}	—"
10. ЛИСЕЦКИЙ Иосиф Андреевич ¹⁰	—"
11. ^в МИЩИШИН Марьян Иосифович ^{в 11}	—"
12. ДЗЕЛЕНДЖАК Казимир Янович ¹²	—"
13. ПАВЧУК Петр Григорьевич ¹³	—"
14. ЧУДЯК Король Дмитриевич ¹⁴	—"
15. ХОРОНЖЭ Иосиф Янович ¹⁵	—"
16. БУРЯКЕВИЧ Ян Станиславович ¹⁶	—"
17. ДУБРОВА Владимир Михайлович ¹⁷	—"
18. КАЛИЧИНСКИЙ Францишек Андреевич ¹⁸	—"
19. ДЗЕЛЕНДЖАК Евгений Иванович ¹⁹	—"
20. КОВАЛЬСКИЙ Владимир Владимирович ²⁰	—"
21. КОВАЛЬСКАЯ Кристина Владимировна ²¹	—"
22. ШИПЕР Юлиан Карлович ²²	—"
23. ВАЛИЦА Король Оскарович ²³	—"
24. ВЕЧОРИК Павел Эдуардович ²⁴	—"
25. КРУЛИКОВСКИЙ Тадеуш Людвигович ²⁵	—"
26. ЧУДЯК Тадеуш Дмитриевич ²⁶	—"
27. ШМИДТ Адам Адамович ²⁷	—"

СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО НКВД 6 АРМИИ
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (УСТЕНКО)

WYKAZ

Aresztowanych występujących w sprawie śledczej Nr 1158

1. KALITOWSKI Jan syn Franciszka ¹	Jest trzymany w areszcie w Więzieniu ^a -Nr 1- ^a m. Lwowa
2. KASPERSKI Michał syn Franciszka ²	-"-
3. WALICA Oskar syn Jana ³	-"-
4. LEPAK Edward syn Adama ⁴	-"-
5. DMITRYSZYN Marian syn Michała ⁵	-"-
6. KALITOWSKI Julian Waclaw syn Franciszka ⁶	-"-
7. RORAT Julian syn Franciszka ⁷	-"-
8. CZAJKOWSKI Jan syn Józefa ⁸	-"-
9. ^b KALECZYŃSKI Józef syn Andrzeja ^{b 9}	-"-
10. LISIECKI Józef syn Andrzeja ¹⁰	-"-
11. ^c MISZCZYSZYN Marian syn Józefa ^{c 11}	-"-
12. DZIELEŃDZIAK Kazimierz syn Jana ¹²	-"-
13. PAWCZUK Piotr syn Grzegorza ¹³	-"-
14. CZUDIĄK Karol syn Dymitra ¹⁴	-"-
15. CHORAŻY Józef syn Jana ¹⁵	-"-
16. BURAKIEWICZ Jan syn Stanisława ¹⁶	-"-
17. DUBROWA Wołodymyr syn Mychajła ¹⁷	-"-
18. KALECZYŃSKI Franciszek syn Andrzeja ¹⁸	-"-
19. DZIELEŃDZIAK Eugeniusz syn Jana ¹⁹	-"-
20. KOWALSKI Włodzimierz syn Włodzimierza ²⁰	-"-
21. KOWALSKA Krystyna córka Włodzimierza ²¹	-"-
22. SZYPER Julian syn Karola ²²	-"-
23. WALICA Karol syn Oskara ²³	-"-
24. WIECZOREK Paweł syn Edwarda ²⁴	-"-
25. KRÓLIKOWSKI Tadeusz syn Ludwika ²⁵	-"-
26. CZUDIĄK Tadeusz syn Dymitra ²⁶	-"-
27. SZMIDT Adam syn Adama ²⁷	-"-

ŚLED CZY OO NKWD 6 ARMII

MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (USTIENKO)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г. Львов, марта 22 дня, 1940 г.

Я, следователь Особого отдела НКВД 6 армии мл. лейтенант госбезопасности – УСТЕНКО, рассмотрев материалы о преступной деятельности гр. КАЛИТОВСКОГО Яна Францишековича, 1895 г. рождения, уроженец с. Бирки-Доминикански, Львовского района, поляка, из рабочих, в прошлом легионера польской армии, по профессии каменщика, проживавшего в с. Бжуховицы, Львовского района.

ДМИТРИШИНА Марьяна Михайловича, 1918 г. рождения, урож. с. Бжуховицы, Львовского района, украинца, грамотного, проживавшего в с. Бжуховицы, Львовского района.

ВЕЧЕРИКА Павла Эдвардовича, 1900 г. рождения, урож. м. Шопенице, Котовицкого повята, Шленского в-ва, поляка, из рабочих, низшим образованием, женатого, проживавшего в с. Лончки, Львовского района, без определенных занятий и др. выразившейся в том, что они: КАЛИТОВСКИЙ Я.Ф., ДМИТРИШИН М.М., ВЕЧЕРИК П.Э. и другие обвиняемые по настоящему делу являлись участниками контрреволюционной повстанческой организации, ставившей своей целью подготовку вооруженного восстания против Советской власти и усматривая в совершенных обвиняемыми КАЛИТОВСКИМ Я.Ф., ДМИТРИШИНЫМ М.М., ВЕЧЕРИКОМ П.Э. и другими обвиняемыми по настоящему делу действиях признаки преступлений предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР,

ПОСТАНОВИЛ:

На основании ст.ст. 93 п. 2 и 108 УПК УССР начать по настоящему делу производство предварительного следствия.

Копию постановления направить Прокурору по Львовской области.

**СЛЕДОВАТЕЛЬ ОСОБОГО ОТДЕЛА НКВД 6 АРМИИ
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (УСТЕНКО)**

„УТВЕРЖДАЮ”

**ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА ОСОБОГО ОТДЕЛА НКВД 6 АРМИИ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КОЧЕТКОВ)**

POSTANOWIENIE

m. Lwów, dnia 22 marca 1940 r.

Ja, śledczy Oddziału Specjalnego NKWD 6 Armii, mł[odszy] lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego] USTIENKO, po zapoznaniu się z materiałami dotyczącymi przestępczej działalności: ob[ywateli] KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka, ur. w 1895 r. we w[si] Borki-Dominikańskie rejonu lwowskiego, Polaka, pochodzenie robotnicze, w przeszłości legionisty armii polskiej, z zawodu murarza, zamieszkałego we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego;

DMITRYSZYNA Mariana syna Michała, ur. w 1916 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Ukraińca, piśmiennego, zamieszkałego we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego;

WIECZORKA Pawła syna Edwarda, ur. w 1900 r. w m[iasteczku] Szopienice powiatu katowickiego województwo śląskie, Polaka, pochodzenia robotniczego, wykształcenie podstawowe, żonatego, zamieszkałego we w[si] Łączki rejonu lwowskiego, bez określonego zajęcia oraz innych, która przejawiała się w tym, iż: KALITOWSKI J.F., DMITRYSZYN M.M., WIECZOREK P.E. i inni oskarżeni w niniejszej sprawie byli członkami kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej mającej na celu przygotowanie powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej i upatrując w czynach dokonanych przez oskarżonych KALITOWSKIEGO J.F., DMITRYSZYNA M.M., WIECZORKA P.E. i innych oskarżonych w niniejszej sprawie cech przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS,

POSTANOWIŁEM:

Na podstawie art. art. 93 p. 2 i 108 KPK USRS wszcząć śledztwo wstępne.

Kopię postanowienia skierować do Prokuratora obwodu lwowskiego.

ŚLED CZY ODDZIAŁU SPECJALNEGO NKWD 6 ARMII
MŁ[ODSZY] LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (USTIENKO)

„ZATWIERDZAM”

ZAS[TEPCA] NACZELNIKA ODDZIAŁU
SPECJALNEGO NKWD 6 ARMII
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (KOCZETKOW)

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

г. Львов, марта 23 дня, 1940 г.

Я, следователь ОО НКВД 6-й армии мл. лейтенант госбезопасности – УСТЕНКО, произвел допрос обвиняемого

КАЛИТОВСКОГО Яна Францишковича, 1895 г. рождения, урож. с. Бирки-Даминикански, Львовского района, поляка, гр-ва СССР, по профессии муляр, подофицер польской армии, в прошлом член стрелецкой организации, женат, образование за 6 классов, до ареста проживал в м. Бжуховицы по ул. Лесецкого № 21.

Допрос начат в 20-00 часов

- Вопрос:** Уточните данные о вашем социальном происхождении?
- Ответ:** Мой отец по профессии лесоруб. Умер он в 1921 или 1923 г. точно не помню. Он имел свое хозяйство: огород около 200 сажень, двухэтажный дом, который по наследству перешел мне. Мать занималась домашним хозяйством.
- Вопрос:** Назовите Ваших родственников, укажите чем они занимаются?
- Ответ:** Я имею родного брата Юлиа-Вацлава КАЛИТОВСКОГО, 1910 г. рождения, по профессии муляр, работал в г. Львове у инженера МАКОВИЧА до 1937 г. Последующие годы работал в военных казармах по своей специальности. Казармы были расположены в с. Зубча (в окрестности Львова). Имею сына Казимира, проживает со мной. Ему 19 лет, студент, но 11 марта с. г. закончил механическое училище в г. Львове, жена моя домохозяйка.
- Вопрос:** Вы состояли членом стрелецкой организации. Расскажите когда Вы вступили в нее?
- Ответ:** В стрелецкую организацию я вступил в 1928 г. в м. Бжуховицы.
- Вопрос:** А Ваш брат Вацлав КАЛИТОВСКИЙ когда вступил в эту организацию?
- Ответ:** Он вступил в нее также в 1928 г.
- Вопрос:** Какое участие Вы и Ваш брат принимали в военных действиях в сентябре 1939 г.?
- Ответ:** Как члены стрелецкой организации мы оба участвовали в обороне г. Львова. Мой брат в армии служил еще в 1931 г. один год солдатом, но на войну в 1939 г. мобилизован не был. В обороне мы участвовали добровольно и были во Львове до прихода частей Красной армии.

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

m. Lwów, dnia 23 marca 1940 r.

Ja, śledczy OO NKWD 6 Armii, mł[odszy] lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego] USTIENKO, przeprowadziłem przesłuchanie oskarżonego

KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka, ur. w 1895 r. we w[si] Borki-Dominikańskie rejonu lwowskiego, Polaka, obywatela ZSRS, z zawodu murarza, podoficera armii polskiej, w przeszłości członka organizacji strzeleckiej, żonatego, wykształcenie 6 klas, przed aresztowaniem mieszkał w m[iejscowości] Brzuchowice, ul. Lesieckiego Nr 21.

Przesłuchanie rozpoczęło się o godzinie 20⁰⁰.

Pytanie: Uściślijcie dane dotyczące waszego pochodzenia społecznego?

Odpowiedź: Mój ojciec z zawodu był drwalem. Zmarł w 1921 lub 1923 r., dokładnie nie pamiętam. Miał własne gospodarstwo: ogród około 200 sążni, dwupiętrowy dom, który odziedziczyłem w spadku. Matka zajmowała się gospodarstwem domowym.

Pytanie: Podajcie nazwiska waszych krewnych i czym się oni zajmują?

Odpowiedź: Mam rodzonego brata Juliana Wacława KALITOWSKIEGO, ur. w 1910 r., z zawodu murarza, pracował w m. Lwowie u inżyniera MAKOWICZA do 1937 r. W następnych latach pracował w swoim zawodzie w koszarach wojskowych. Koszary mieściły się we w[si] Zubrza (w okolicach Lwowa). Mam syna Kazimierza, mieszka ze mną. Ma 19 lat, student, 11 marca br. ukończył szkołę mechaniczną w m. Lwowie. Moja żona jest gospodynią domową.

Pytanie: Byliście członkiem organizacji strzeleckiej. Kiedy do niej wstąpiłście?

Odpowiedź: Do organizacji strzeleckiej wstąpiłem w 1928 r. w m. Brzuchowicach.

Pytanie: A kiedy wasz brat Wacław KALITOWSKI wstąpił do tej organizacji?

Odpowiedź: Wstąpił do niej również w 1928 r.

Pytanie: Jaki był udział wasz i waszego brata w działaniach wojennych we wrześniu 1939 r.?

Odpowiedź: Jako członkowie organizacji strzeleckiej braliśmy obaj udział w obronie m. Lwowa. Mój brat służył w armii już w 1931 r., przez rok jako żołnierz, lecz na wojnę w 1939 r. nie został zmobilizowany. W obronie braliśmy udział ochotniczo i do nadejścia oddziałów Armii Czerwonej byliśmy we Lwowie.

Вопрос: Какие цели ставила стрелецкая организация?

Ответ: Организация стрельцов ставила своей задачей подготовку членов ее в военном отношении. В организацию принимались все желающие, но упор был на вовлечение молодежи в стрельцы. В организации до 1930 г. оружие и боеприпасы выдавались стрельцам на руки и кажется в 1930 г. все оружие было сдано полиции, которая до этого выдавала оружие по разрешению. Руководство военного обучения было в руках инструкторов из армии.

Вопрос: Члены стрелецкой организации воспитывались в духе подготовки защитников польского буржуазного государства – так это?

Ответ: Да, это так.

Вопрос: Вы служили в армии?

Ответ: Да, служил. В сентябре 1914 г. я вступил добровольно в войска польских легионов, где пробыл два месяца и участвовал в военных действиях против войск царской России. Вскоре, т.е. через 2 месяца меня мобилизовали в австрийскую армию, где я был подофицером в должности цукевира [?] и принимал участие в военных действиях до 1918 г.

Был я все время на итальянском фронте, где трижды раненый был доставлен в г. Краков. Выздоровев был в 1919 г. был мобилизован в польскую армию плютуновым. Служил я в полковой жандармерии в г. Львове и выполнял работы по предупреждению дезертирства солдат из польской армии. Работал я в жандармерии около 2-х месяцев и по собственному желанию уволился в долгосрочный отпуск. В этом мне не было никаких препятствий, так как срок военной службы для моего возраста истек.

Вопрос: Где Вы работали после увольнения из армии?

Ответ: До 1936 г. я работал муляром по найму у разных лиц, в 1936 г. поступил уборщиком в суд м. Калуш, Станиславского в-ва, где проработал до мая 1939 г. и до польско-германской войны работал муляром по найму.

Вопрос: Сколько человек добровольцев пошли из Бжуховицы на оборону Львова, какова была роль оборонцев?

Ответ: Как я уже сказал, я и брат Вацлав пошли добровольно в оборону Львова. Нас было около 50 человек. Командовал нами руководитель стрелецкой организации НЕЖВЕЦКИЙ²⁸. Во Львове мы готовили баррикады. Я по указанию майора ФИНКА раздавал оружие и боеприпасы из склада – по ул. Уейского гимназия № 4. К моменту прихода частей Красной армии мы получили приказ сдать оружие и разойтись по домам. Оружие мы сдали и переодевшись в штатское ушли из г. Львова.

Pytanie: Jakie były cele organizacji strzeleckiej?

Odpowiedź: Zadaniem organizacji strzeleckiej było przygotowanie wojskowej jej członków. Do organizacji przyjmowano wszystkich chętnych, ale kładziono nacisk na wprowadzeniu młodzieży. W organizacji do 1930 r. broń i amunicja była wydawana strzelcom osobiście i chyba w 1930 r. cała broń została przekazana policji, która wydawała broń za zezwoleniem. Kierowanie szkoleniem wojskowym spoczywało na instruktorach z armii.

Pytanie: Organizacja strzelecka wychowywała [swych] członków na obrońców polskiego państwa burżuazyjnego – czy tak?

Odpowiedź: Tak, tak było.

Pytanie: Czy służyliście w armii?

Odpowiedź: Tak, służyłem. We wrześniu 1914 roku wstąpiłem ochotniczo do legionów polskich, w których byłem 2 miesiące i brałem udział w działaniach wojennych przeciwko wojskom Rosji carskiej. Wkrótce, po upływie 2 miesięcy zostałem zmobilizowany do armii austriackiej, w której byłem podoficerem i pełniłem funkcję *cukiewira* [?], brałem udział w działaniach wojennych do 1918 r.

Przez cały czas byłem na froncie włoskim, na którym zostałem trzykrotnie ranny i odstawiony do m. Krakowa. Gdy odzyskałem zdrowie w 1919 r. zmobilizowano mnie do armii polskiej jako plutonowego. Służyłem w żandarmerii pułkowej w m. Lwowie i zajmowałem się zapobieganiem dezercji żołnierzy z armii polskiej. W żandarmerii pracowałem około 2 miesiące i na własne życzenie przeszedłem na długotrwały urlop. Nie miałem z tym żadnych kłopotów, ponieważ termin służby dla mego rocznika już wygasł.

Pytanie: Gdzie pracowaliście po wyjściu z armii?

Odpowiedź: Do 1936 r. pracowałem jako najemny robotnik – murarz u różnych osób, w 1936 r. zacząłem pracować jako sprzątacze w sądzie w m. Kałuszu województwo stanisławowskie i pracowałem tam do maja 1939 r., a następnie do wojny polsko-niemieckiej pracowałem jako najemny murarz.

Pytanie: Ilu ochotników z Brzuchowic uczestniczyło w obronie Lwowa i jaka była rola obrońców?

Odpowiedź: Jak już wcześniej mówiłem, ja i mój brat Wacław uczestniczyliśmy ochotniczo w obronie Lwowa. Było nas około 50 ludzi. Dowodził nami kierownik organizacji strzeleckiej NIEDŹWIECKI²⁸. We Lwowie budowaliśmy barykady. Na rozkaz majora FINKA rozdawałem broń i amunicję ze składu przy ul. Ujejskiego, gimnazjum Nr 4. Gdy miały nadejść oddziały Armii Czerwonej otrzymaliśmy rozkaz oddania broni i rozejścia się do domów. Broń oddaliśmy i przebrawszy się w cywilne ubrania opuściliśmy m. Lwów.

- Вопрос:** Почему переоделись в штатское?
- Ответ:** Был такой приказ из комендатуры города.
- Вопрос:** Какое оружие Вы унесли с собой из г. Львова?
- Ответ:** Я ничего с собой не взял.
- Вопрос:** Какие награды Вы имели от б. польского правительства?
- Ответ:** За время австрийской власти я имел две медали за геройство в боевых действиях на итальянском фронте, что получил в 1915–16 годах; одну медаль за трехкратное ранение и два юбилейных креста, которые были даны всем за участие в войне. От польского правительства я наград никаких не имею, но в 1933 г. и 1934 г. я писал в министерство Польши о предоставлении мне, как бывшему легионеру предоставить доходную работу в целях улучшения в обеспечении семьи и себя, но результатов на это не было никаких.
- Вопрос:** Как Вы знаете ЦЮПАКА Романа Андреевича²⁹?
- Ответ:** ЦЮПАКА Романа я знаю, как жителя с. Рисна-Польска. Видел его раньше в форме старшего сержанта б.польской армии. Последнее время я с ним познакомился близко, он был у меня.
- Вопрос:** Расскажите обстоятельства Вашего с ним знакомства?
- Ответ:** Как то в первых числах января с.г. ЦЮПАК зашел ко мне в дом, я удивился этому посещению, так как ранее он у меня не был. В разговоре у меня дома ЦЮПАК говорил о трудности жизни при Советской власти, что при польском правительстве жилось нам лучше. Далее он уверенно сказал, что Советской власти все равно не будет, ее свергнут. Я разделял взгляды ЦЮПАКА и понял, что мы единомышленники. Мне ЦЮПАК сказал, что во время войны в сентябре 1939 г. он попал в плен к немцам, но – из плена убежал. Пробыл у меня ЦЮПАК минут тридцать, разговаривали мы наедине, что было в часов 12 дня.
- Вопрос:** Когда Вы еще встретились с ЦЮПАКОМ?
- Ответ:** Больше я с ним не встречался.
- Вопрос:** Следствию известно, что Вы имели с ним встречи. Расскажите об этом?
- Ответ:** Я повторяю, что больше с ЦЮПАКОМ не встречался.
- Вопрос:** Вам ЦЮПАК рассказывал о существующей контрреволюционной повстанческой организации?
- Ответ:** Нет, ни о какой повстанческой организации мне ЦЮПАК не говорил. Об этом я ничего не знаю.
- Вопрос:** Следствию точно известно, что Вы являетесь членом повстанческой организации, готовившей восстание против Советской власти. Требую рассказать все Вам известное об этой организации?
- Ответ:** Я ни о какой организации ничего не знаю и в какой бы-то ни было повстанческой организации не состоял.

- Pytanie:** Dlaczego przebraliście się w cywilne rzeczy?
- Odpowiedź:** Był taki rozkaz z komendantury miasta.
- Pytanie:** Jaką broń zabraliście ze sobą z m. Lwowa?
- Odpowiedź:** Nic nie zabrałem ze sobą.
- Pytanie:** Jakie odznaczenia otrzymaliście od b[yłego] rządu polskiego?
- Odpowiedź:** Za czasów władzy austriackiej otrzymałem dwa medale za bohaterstwo w czasie działań bojowych na froncie włoskim, otrzymałem je w latach 1915–16; jeden medal za trzykrotne zranienie i dwa krzyże jubileuszowe, które dawano wszystkim za udział w wojnie. Od rządu polskiego żadnych odznaczeń nie dostałem, ale w 1933 r. i w 1934 r. pisałem do ministerstwa w Polsce z prośbą o umożliwienie mi jako byłemu legionście podjęcia dochodowej pracy dla polepszenia sytuacji rodziny i mojej, lecz bez rezultatów.
- Pytanie:** Jak dobrze znacie CIUPAKA Romana syna Andrzeja²⁹?
- Odpowiedź:** Znam CIUPAKA Romana, ponieważ był mieszkańcem w[si] Rzęsna Polska. Wcześniej widziałem go w mundurze starszego sierżanta b[yłej] armii polskiej. Ostatnio zapoznałem się z nim bliżej, był u mnie.
- Pytanie:** Opowiedzcie, w jakiej sytuacji go poznaliście?
- Odpowiedź:** W pierwszych dniach stycznia br. CIUPAK przyszedł do mnie do domu, zdziwiła mnie ta wizyta, ponieważ wcześniej nie przychodził do mnie. Podczas rozmowy u mnie w domu CIUPAK mówił, jak trudno żyje się przy Władzy Sowieckiej, że za rządu polskiego żyło się nam lepiej. Następnie powiedział z całą stanowczością, że Władzy Sowieckiej nie będzie, że zostanie obalona. Podzielałem poglądy CIUPAKA i zrozumiałem, że myślimy tak samo. CIUPAK powiedział mi, że w czasie wojny, we wrześniu 1939 r. został wzięty do niewoli niemieckiej, ale uciekł. CIUPAK był u mnie około trzydziestu minut, rozmawialiśmy tylko sami, było to o godzinie 12 w dzień.
- Pytanie:** Kiedy jeszcze spotkaliście CIUPAKA?
- Odpowiedź:** Nie spotykałem się z nim więcej.
- Pytanie:** Śledztwu wiadomo, że mieliście z nim spotkania. Opowiedzcie o tym.
- Odpowiedź:** Powtarzam, że z CIUPAKIEM nie spotkałem się więcej.
- Pytanie:** Czy CIUPAK powiedział wam o istnieniu kontrewolucyjnej organizacji powstańczej?
- Odpowiedź:** Nie, CIUPAK nie mówił o żadnej organizacji powstańczej. Nic o tym nie wiem.
- Pytanie:** Śledztwu jest dokładnie wiadomo, że jesteście członkiem organizacji powstańczej, przygotowującej powstanie przeciwko Władzy Sowieckiej. Żądam, abyście opowiedzieli wszystko, co wiecie o tej organizacji.
- Odpowiedź:** Nic nie wiem o żadnej organizacji i nie jestem członkiem żadnej organizacji powstańczej.

Вопрос: Вы пытаетесь скрыть свое участие в антисоветской повстанческой организации. Во время ареста участников организации были найдены нарукавные нашивки красно-белого с черной полоской цвета, которые известны следствию, как отличительный знак организации повстанцев против Советской власти. Требую рассказать все известное Вам об организации?

Ответ: Я признаюсь, что являлся участником организации повстанцев в м. Бжуховицы. Наша организация ставила задачу выступить вооруженным восстанием против Советской власти. Я расскажу все, что интересует следствие.

Вопрос: Расскажите когда и где Вы вошли в эту организацию. Воспроизведите обстоятельства этого?

Ответ: Наша организация называется „Польская организация войскова”³⁰. Я вступил в нее в декабре 1939 г. насколько мне помнится 15 или 20 декабря при следующих обстоятельствах:

Во время польско-германской войны 1939 г. я был во Львове. В это время у меня в доме, как мне позже сказала жена, жили три офицера польской армии. Эти офицеры были вероятно из какого-то штаба, что я заключил потому, что ими были оставлены у меня топографические карты, которые у меня при аресте из’яли.

Примерно 20 декабря 1939 г. вечером ко мне в дом явился гражданин в штатском и отрекомендовался. Я помню, что имя его Болеслав³¹ фамилию забыл. Этот Болеслав сказал, что он один из тех 3-х офицеров бывших у меня в доме в сентябре 1939 г. Моя жена его узнала. Я гостеприемно отнесся к нему. В беседе Болеслав прямо спросил меня есть-ли какая либо организация в Бжуховицах, я ответил незнанием. Болеслав сказал, что всюду существует „польска организация войсковая”. Задачей ее является вооруженное восстание и свержение советской власти, что во Франции, Румынии, Венгрии формируются польские легионы. Эти польские войска выступят против Советской власти и их нужно будет поддержать внутри. По словам Болеслава сил много и скоро Польша будет восстановлена.

Я лично являюсь сторонником восстановления польского государства поэтому с радостью слушал Болика о подготовке к свержению Советской власти. Он Болеслав предложил мне вступить в организацию и вести работу в Бжуховицах, упомянул при этом, что ему кто-то рекомендовал меня, как надежного человека. Я дал согласие войти в „польскую организацию войскову”. Фамилию рекомендовавшего меня Болеславу, я не знаю, но говорил, что это учитель с. Терени.

Pytanie: Próbujecie ukryć swą przynależność do antysowieckiej organizacji powstańczej. W czasie aresztowania członków organizacji znaleziono opaski na rękawy w kolorze czerwono-białym z czarnym paskiem, o których wiadomo, że są znakiem rozpoznawczym organizacji powstańców [wymierzonej] przeciwko Władzy Sowieckiej. Żądam, abyście opowiedzieli wszystko, co wam wiadomo o organizacji.

Odpowiedź: Przyznaję się, że byłem członkiem organizacji powstańców w m. Brzuchowice. Zadaniem naszej organizacji było zorganizowanie powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej. Opowiem wszystko, co interesuje śledztwo.

Pytanie: Kiedy i gdzie wstąpiliście do tej organizacji, odtwórzcie okoliczności tego.

Odpowiedź: Nasza organizacja nazywa się „Polska Organizacja Wojskowa”³⁰. Wstąpiłem do niej w grudniu 1939 r., o ile pamiętam, 15 lub 20 grudnia w następujących okolicznościach:

W czasie wojny polsko-niemieckiej 1939 r. byłem we Lwowie. Wtedy w moim domu, jak mi później opowiedziała żona, mieszkało trzech oficerów armii polskiej. Oficerowie ci byli prawdopodobnie z jakiegoś sztabu, pomyślałem tak, ponieważ zostawili u mnie mapy topograficzne, które zostały mi skonfiskowane podczas aresztowania.

Około 20 grudnia 1939 r., wieczorem zjawił się u mnie obywatel po cywilnemu i przedstawił się. Pamiętam, że na imię miał Bolesław³¹, nazwisko zapomniałem. Bolesław powiedział, że jest jednym z tych trzech oficerów, którzy mieszkali w moim domu we wrześniu 1939 r. Moja żona poznała go. Przyjąłem go gościnnie. Podczas rozmowy Bolesław zapytał mnie wprost, czy jest w Brzuchowicach jakaś organizacja, odpowiedziałem, że nie wiem. Bolesław powiedział, że wszędzie istnieje „polska organizacja wojskowa”. Zadaniem jej jest powstanie zbrojne i obalenie Władzy Sowieckiej. We Francji, Rumunii i na Węgrzech tworzą się polskie legiony. To polskie wojsko wystąpi przeciwko Władzy Sowieckiej i trzeba będzie pomóc mu od wewnątrz. Ze słów Bolesława wynikało, że siły są duże i że Polska niedługo zostanie przywrócona.

Osobiście jestem zwolennikiem przywrócenia państwa polskiego, dlatego z radością słuchałem Bolka, gdy mówił o przygotowaniach do obalenia Władzy Sowieckiej. Bolesław zaproponował mi wstąpienie do organizacji i prowadzenie pracy w Brzuchowicach. Wspomniał przy tym, że zostałem mu przez kogoś polecony jako pewny człowiek. Zgodziłem się wstąpić do „polskiej organizacji wojskowej”. Nie znam nazwiska osoby, która mnie polecała Bolesławowi, ale słyszałem, że to nauczyciel ze w[si] Tereni [?].

Болеслав получив мое согласие быть в организации сказал, что я должен руководить организацией в Бжуховицах, подбирать надежных людей. На следующий день Болеслав уехал, сказав, что он через некоторое время будет опять у меня.

Вопрос: Когда был у Вас Болеслав?

Ответ: Недели через две Болеслав зашел ко мне с б. капитаном польской армии СТЕФАНСКИМ³². Мы познакомились. Фамилия СТЕФАНСКИЙ является вымышленной, об этом он мне несколько позже говорил сам. Болеслав рекомендовал СТЕФАНСКОГО, как коменданта повстанческой организации района Бжуховицы и с. Польска-Рисна. Здесь Болеслав говорил, что нужно у членов организации выявить оружие требующееся для восстания, спрятать это оружие в надежные места, проследить за сохранением оружия и быть всей организации готовой к выполнению приказов из центра находящегося в г. Львове, после этого Болеслав и СТЕФАНСКИЙ уехали.

Вопрос: Какова структура Вашей организации?

Ответ: Болеслав и СТЕФАНСКИЙ рассказывали мне о структуре организации и как ее строить. Структура следующая: Я как комендант имею группу людей и одного связного с комендантом plutона. Plутонов должно быть три, а следовательно и три связных со мной. В каждом plutоне 4 дружины. Дружину возглавляет комендант ее и имеет связь с комендантом plutона. Комендант дружины должен иметь тройки (сам третий); каждый из тройки имеет еще двух, последний имеет своих двух. Нижестоящая тройка через своего руководителя знает только одного из вышестоящей тройки. Так осуществлялось руководство сверху вниз и информация снизу вверх.

Если изложить графически, то получатся так:³³

Вопрос: Как же объединялись plutоны?

Ответ: Они входили в „компанию”, компания в батальон. Сколько компаний в батальоне я не знаю. Об этом мне не было сказано.

Вопрос: Значит Вы являлись комендантом „кампании” так это?

Ответ: Да, я являлся комендантом „кампании” в м. Бжуховицы и об этом мне было сказано СТЕФАНСКИМ.

Допрос прерван в 5-00 часа.

Протокол прочитан вслух на понятном мне русском языке. Записано с моих слов верно, в чем подписываюсь: (подпись)

ДОПРОСИЛ: СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО НКВД 6 АРМИИ

МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(УСТЕНКО)

Верно: Следователь ОО НКВД 6-й Армии Мл. лейтенант
Госбезопасности

(—) (Устенко)

е

Otrzymałszy moją zgodę odnośnie przynależności do organizacji, Bolesław powiedział, że muszę kierować organizacją w Brzuchowicach, dobierać pewnych ludzi. Następnego dnia Bolesław wyjechał i zapewnił, że po pewnym czasie znów będzie u mnie.

Pytanie: Kiedy był u was Bolesław?

Odpowiedź: Jakież dwa tygodnie później Bolesław wstąpił do mnie z b[ylým] kapitanem armii polskiej STEFAŃSKIM³². Poznaliśmy się. Nazwisko STEFAŃSKI to nazwisko zmyślane, o tym trochę później powiedział mi on sam. Bolesław przedstawił STEFAŃSKIEGO jako komendanta organizacji powstańczej rejonu Brzuchowic i w[si] Rzęsna Polska. Bolesław powiedział, że należy dowiedzieć się, kto z członków organizacji ma broń potrzebną dla powstania, schować ją w pewnym miejscu, dbać o jej przechowywanie i przygotować całą organizację do wykonania rozkazu z centrum, które znajduje się w m. Lwowie. Potem Bolesław i STEFAŃSKI wyjechali.

Pytanie: Jaka jest struktura waszej organizacji?

Odpowiedź: Bolesław i STEFAŃSKI opowiedzieli mi o strukturze organizacji i jak należy ją budować. Struktura jest następująca: ja, jako komendant mam grupę ludzi i jednego łącznika do komendanta plutonu. Powinny być trzy plutony, a więc trzech łączników do mnie. W każdym plutonie 4 drużyny. Na czele drużyny stoi jej komendant i ma łączność z komendantem plutonu. Komendant drużyny powinien mieć trójki (sam jest trzeci); każdy z trójki ma jeszcze dwóch, ostatni ma swoich dwóch. Trójka będąca najniżej zna przez swego dowódcę tylko jedną osobę z trójki będącej wyżej. W ten sposób realizowano kierownictwo z góry do dołu i informację z dołu do góry.

Jeżeli przedstawić graficznie, to wychodzi w ten sposób³³:

Pytanie: W co łączyły się plutony?

Odpowiedź: Plutony łączyły się w „kompanie”, kompanie w bataliony. Nie wiem ile kompanii było w batalionie. Tego mi nie powiedziano.

Pytanie: Wynika z tego, że byliście komendantem „kompanii”, czy tak?

Odpowiedź: Tak, byłem komendantem „kompanii” w m. Brzuchowicach, powiadomił mnie o tym STEFAŃSKI.

Przesłuchanie przerwano o godzinie 5-00.

Protokół został odczytany na głos w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim, sporządzony na podstawie moich słów wiernie, co poświadczam podpisem: (podpis)

PRZESŁUCHAŁ: ŚLED CZY OO NKWD 6 ARMII MŁ[ODSZY]

LEJ TENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (USTIENKO)

Za zgodność: Śledczy OO NKWD 6 Armii Mł[odszy] Lejtenant

Bezpieczeństwa Pańs[twowego]

(—) (Ustienko)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г. Львов, мая „15” дня, 1940 г.

Я, следователь Особого отдела НКВД 6-й армии сержант госбезопасности – ЯРМОЛЕНКО, рассмотрев вещи изъятые при аресте участников контрреволюционной повстанческой организации КАЛИТОВСКОГО Яна Францишековича, ВЕЧОРИКА Павла Эдуардовича, ДЗЕЛЕНДЖАКА Казимира Яновича, БУРЯКЕВИЧА Яна Станиславовича и др. проходящих по следственному делу № 1158,

ПОСТАНОВИЛ:

Изъятые при обыске и аресте КАЛИТОВСКОГО Яна Францишековича вещи:

1. Карабин польский № 49862 со штыком
2. 25 шт. патрон к нему
3. Штык польский № 2285
4. 2 коробки пороху по 30 зарядов в каждой
5. Перископ танковый
6. Чехол танкового пулемета
7. Два котелка (военные)
8. Гильза от снаряда (малого калибра)
9. Карты топографические военные (польские) – 36 листов
10. Сумка от противогаза

как предметы являющиеся вещественными доказательствами приобщить к следственному делу, но ввиду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии. Изъятые у него-же вещи:

1. 2 польских штампа со штемпельной подушкой
2. 4 разных нарукавных знака
3. Разная переписка 18 листов
4. Записные книжки 7 шт.
5. Журнал „БРУХОВИЦЫ”
6. Разные фотокарточки 31 шт.

не имеющие отношения к делу до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые при обыске и аресте КАЛИТОВСКОГО Вацлава Юлиана Францишековича вещи :

1. Пистолет „БРАУНИНГ” № 2 за № 244073. Патрон к нему 4 шт.
2. Пистолет „БРАУНИНГ” № 1 за № 196631, патрон к нему 16 шт.
3. Индивидуальных санитарных пакетов 6 шт.
4. Полевая сумка-кожаная

POSTANOWIENIE

m. Lwów, dnia „15” maja 1940 r.

Ja, śledczy Oddziału Specjalnego NKWD 6 Armii, sierżant bezpieczeństwa państ[wowego] JARMOLENKO, po zapoznaniu się z rzeczami skonfiskowanymi przy aresztowaniu członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka, WIECZORKA Pawła syna Edwarda, DZIELEŃDZIAKA Kazimierza syna Jana, BURAKIEWICZA Jana syna Stanisława i in[nych] występujących w sprawie śledczej Nr 1158

POSTANOWIEM:

Rzeczy skonfiskowane podczas rewizji i aresztowania KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka:

1. Karabin polski Nr 49862 z bagnetem
2. Do niego 25 szt. naboji
3. Bagnet polski Nr 2285
4. 2 pudełka prochu, po 30 ładunków w każdym
5. Peryskop czołgowy
6. Pokrowiec na czołgowy karabin maszynowy
7. Dwie menażki (wojskowe)
8. Gilza od pocisku (małego kalibru)
9. Topograficzne mapy wojskowe (polskie) – 36 arkuszy
10. Torba do maski gazowej

dołączyć do sprawy śledczej jako przedmioty będące dowodami rzeczowymi, ale z powodu ich rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii. Skonfiskowane przedmioty:

1. 2 polskie pieczętki z poduszką do tuszu
2. 4 różne opaski na rękawy
3. Różna korespondencja 18 kartek
4. Notatniki 7 szt.
5. Czasopismo „Brzuchowice”
6. Różne fotografie 31 szt.

jako nie mające znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Rzeczy skonfiskowane podczas rewizji i aresztowania KALITOWSKIEGO Wacława Juliana syna Franciszka:

1. Pistolet „BRAUNING” Nr 2 – Nr 244073, do niego 4 naboje
2. Pistolet „BRAUNING” Nr 1 – Nr 196631, do niego 16 naboji
3. Indywidualne pakiety sanitarne 6 sztuk
4. Torba polowa skórzana

как вещи, являющиеся вещественными доказательствами приобщить к следственному делу, но в виду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии.

Изъятые у него-же документы:

1. Разных фотокарточек – 6 шт.
2. Записных книжек – 2 шт.

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у него-же:

1. 3 книжки автобусных билетов
2. 124 руб. денег, принадлежащих Бжуховицкому отделению Львовской автобусной станции, возвратить последней.

Изъятый у БУРЯКЕВИЧА Яна Станиславовича пулемет № 173-Н, хранящийся в виду своей громоздкости в Львовском РО НКВД, как вещественное доказательство приобщить к следственному делу.

Изъятый в Бжуховицком лесу деревянный ящик с 657 (шестьсот пятьдесят семь) патронами к польскому карабину и четырьмя магазинами к польскому ручному пулемету с 20-тью патронами в каждом, принадлежащих обвиняемому ВАЛИЦЕ Королю Оскаровичу, как вещественное доказательство – приобщить к следственному делу, но в виду его громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии.

Изъятый в Бжуховицком парке, возле скамейки железный ящик принадлежавший обвиняемому РОРАТУ Юлиану Францишковичу с 302 патронами к польскому карабину, как вещдоказательство, приобщить к следственному делу, но в виду его громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии.

Изъятые вещи у него-же:

1. Боевой патрон к польскому карабину
2. Гильза от патрона
3. Топографические военные карты (польские) 1 пачка
4. Военная фуражка

как предметы, являющиеся вещественными доказательствами приобщить к следственному делу, но в виду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии.

Изъятые у него-же документы:

1. Две книги
2. Конверт с фотографиями и перепиской

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии.

jako przedmioty będące dowodami rzeczowymi dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu ich rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane dokumenty:

1. Fotografie różne – 6 szt.
2. Notatniki – 2 szt.

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane wyżej wymienionemu:

1. 3 bloczki biletów autobusowych
2. 124 ruble należące do bruchowickiego oddziału lwowskiej stacji autobusowej – zwrócić tej ostatniej.

Skonfiskowany BURAKIEWICZOWI Janowi synowi Stanisława karabin maszynowy Nr 173-N przechowywany ze względu na rozmiary w lwowskim RO NKWD, jako dowód rzeczowy dołączyć do sprawy śledczej.

Skonfiskowaną w lesie bruchowickim drewnianą skrzynię zawierającą 657 (sześćset pięćdziesiąt siedem) naboji do polskiego karabinu oraz cztery magazynki do polskiego ręcznego karabinu maszynowego z 20 nabojami w każdym, należące do oskarżonego WALICY Karola syna Oskara, jako dowody rzeczowe dołączyć do sprawy śledczej, ale z uwagi na ich rozmiary do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowaną w bruchowickim parku, koło ławki, żelazną skrzynkę należącą do oskarżonego RORATA Juliana syna Franciszka zawierającą 302 naboje do polskiego karabinu, jako dowód rzeczowy dołączyć do sprawy śledczej, ale z uwagi na jej rozmiary do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane wymienionemu wyżej:

1. Nabój bojowy do polskiego karabinu
2. Gilza od naboju
3. Topograficzne mapy wojskowe (polskie) 1 paczka
4. Furażerka wojskowa

jako przedmioty będące dowodami rzeczowymi dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu ich rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane jemu dokumenty:

1. Dwie książki
2. Koperta z fotografiami i korespondencją

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Изъятый у КАЛИЧИНСКОГО Юзефа Андреевича пистолет польского образца и 30 шт. патрон к нему, хранящийся в виду своей громоздкости в АХО УРКМ НКВД ЛО, приобщить к следственному делу, как вещдоказательство.

Изъятый при обыске и аресте ДМИТРИШИНА Марьяна Михайловича – пистолет „БРАУНИНГ” второй номер за № 46443 патрон к нему 24 шт., как вещественное доказательство приобщить к следственному делу, но в виду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у него-же:

1. Разная переписка и фотокарточки

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятый при обыске и аресте ДЗЕЛЕНДЖАКА Евгения Яновича пистолет „БРАУНИНГ” № 2 за № 290419 к нему 2 обоймы и 10 патронов, принадлежащие обвиняемому ДЗЕЛЕНДЖАКУ Казимиру Яновичу, как вещдоказательство приобщить к следственному делу, но в виду громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у последнего документы:

1. Записные книжки – 5 шт.

2. Фотокарточки – 2 шт.

3. Личная переписка – 4 листа

4. Польские злоты в бумажных купюрах на сумму 37 злотых

а у ДЗЕЛЕНДЖАКА Евгения 2 листа лич. переписки, ^акак^а документы не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые при обыске и аресте ШИПЕРА Юлиана Кролевича разные яды в 5-ти баночках, являющиеся вещдоказательствами сдать в лабораторию для исследования и экспертизы заключения которой приобщить к делу. Яды сдать в санчасть УНКВД по ЛО.

Изъятые у него-же документы:

1. Разная переписка на 30 листах

2. Фотокарточки 26 шт.

3. Значок ОЗН 1 шт.

4. 2 топографические карты туриста

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые при обыске и аресте – ПАВЧУКА Петра Григорьевича 2 мотка телефонного кабеля, как предметы являющиеся вещественными доказа-

Skonfiskowany KALECZYŃSKIEMU Józefowi synowi Andrzeja pistolet typu polskiego i do niego 30 sztuk naboju, przechowywane z uwagi na rozmiary w ACHO URKM NKWD LO, dołączyć do sprawy śledczej jako dowody rzeczowe.

Skonfiskowany podczas rewizji i aresztowania DMITRYSZYNA Mariana syna Michała pistolet „BRAUNING” numer drugi o Nr 46443 oraz do niego 24 sztuk naboju, jako dowód rzeczowy dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane powyższemu:

1. Różna korespondencja i fotografie

jako nie mające znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowany podczas rewizji i aresztowania DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza syna Jana pistolet „BRAUNING” Nr 2 o Nr 290419, do niego 2 magazynki i 10 naboju należące do oskarżonego DZIELEŃDZIAKA Kazimierza syna Jana, jako dowody rzeczowe dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu ich rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane temu ostatniemu dokumenty:

1. Notatniki – 5 szt.
2. Fotografie – 2 szt.
3. Korespondencja osobista – 4 kartki
4. Polskie złote w banknotach na sumę 37 złotych

oraz u DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza – 2 kartki korespondencji osobistej, a jako-a dokumenty nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane podczas rewizji i aresztowania SZYPERA Juliana syna Karola różne trucizny w 5 słoiczkach będące dowodem rzeczowym, oddać do laboratorium dla zbadania i ekspertyzy, a wnioski z ekspertyzy dołączyć do sprawy. Trucizny oddać do oddziału sanitarnego UNKWD LO.

Skonfiskowane jemu dokumenty:

1. Różna korespondencja na 30 kartkach
2. Fotografie – 26 szt.
3. Znaczek OZN 1 szt.
4. 2 turystyczne mapy topograficzne

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane podczas rewizji i aresztowania PAWCZUKA Piotra syna Grzegorza 2 zwoje kabla telefonicznego, jako przedmioty będące dowodem rzeczowym dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu rozmiarów do czasu

льствами, приобщить к следственному делу, но ввиду их громоздкости до решения суда, сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые при обыске и аресте – ЧУДЯКА Короля Дмитриевича один моток телефонного кабеля и малая военная лопата, как предметы являющиеся вещественными доказательствами, приобщить к следственному делу, но ввиду их громоздкости до решения суда, сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у него же документы:

1. Разн. фотокарточ. 10 шт.
2. Деньги польские (злоты) в бумажных купюрах в сумме 157 ЗЛ.
3. Деньги польские злоты, белого металла, в сумме 67 зл.

как не имеющие никакого отношения к следственному делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 арм.

Изъятые при обыске и аресте – КАЛИТОВСКОГО Казимира Яновича документы:

1. Переписка на 5 листах к-р содерж.
2. Военная литература 15 книг
3. Военная литература 1 книга
4. Топографические военные карты (польские) 11 шт.

являющиеся вещественными доказательствами, приобщить к следственному делу, но последние три предмета, в виду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятый при обыске и аресте – КОВАЛЬСКОЙ Кристины Владимировны значек „польского белого орла” являющийся вещ. доказательством приобщить к следственному делу.

Изъятые у нее же документы:

1. Коробка со снимками на пленке
2. Записная книжка
3. Тетрадь с заметками
4. Штаб с набором букв
5. Разная переписка на 5 листах
6. Ж.д. бил. 2

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 арм.

Изъятый при обыске и аресте – ВЕЧОРИКА Павла Эдуардовича бинокль (польский) 6x24 за № 743512, как предмет являющийся вещественным доказательством приобщить к следственному делу, но в виду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6-й армии.

Изъятые у него же документы:

1. Разных бумаг 1 пакет
2. Фотокарточек 14 шт.

decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane podczas rewizji i aresztowania CZUDIAKA Karola syna Dymitra 1 zwój kabla telefonicznego i łopotka wojskowa, jako przedmioty będące dowodami rzeczowymi dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu ich rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane jemu dokumenty:

1. Różne fotografie – 10 szt.
2. Polskie pieniądze (złote) w banknotach na sumę 157 zł.
3. Pieniądze, polskie złote z białego metalu, w sumie 67 zł.

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy śledczej, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane podczas rewizji i aresztowania KALITOWSKIEGO Kazimierza syna Jana dokumenty:

1. Korespondencja na 5 kartkach o treści k-r
2. Literatura wojskowa 15 książek
3. Literatura wojskowa 1 książka
4. Wojskowe mapy topograficzne (polskie) 11 szt.

będące dowodami rzeczowymi dołączyć do sprawy śledczej, ale ostatnie trzy przedmioty z uwagi na ich rozmiary, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowany podczas rewizji i aresztowania KOWALSKIEJ Krystyny córki Włodzimierza znaczek „polskiego orła białego” będący dowodem rzeczowym, dołączyć do sprawy śledczej.

Skonfiskowane u niej dokumenty:

1. Pudełko ze zdjęciami na filmie
2. Notatnik
3. Zeszyt z notatkami
4. Matryca z zestawem liter
5. Różna korespondencja na 5 kartkach
6. Bilety kolejowe 2

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowaną podczas rewizji i aresztowania WIECZORKA Pawła syna Edwarda lometkę (polską) 6x24 o Nr 743512, jako przedmiot będący dowodem rzeczowym dołączyć do sprawy, ale z powodu rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane jemu dokumenty:

1. Różne papiery 1 paczka
2. Fotografie 14 szt.

3. Молитвенник 1

4. Бумажник кожаный

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятый при обыске и аресте – КРУЛИКОВСКОГО Тадеуша Людвиговича бинокль военный-польский 6х30 за № 80150, как вещдоказательство приобщить к следственному делу, но в виду его громоздкости до решения суда сдать в камеру на хранение вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у него же вещи:

1. Штамп организации ЗХП – 1 шт.
2. Печать –"– –"– – 1 шт.
3. Записная книжка –"– – 1 шт.
4. Бланки организации –"– – 22 шт.
5. Карта туриста – 120 шт.
6. Карта и личитель для ж.д. – 2 шт.

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у ЧУДЯКА Тадеуша Дмитриевича предметы:

1. Ракета 1 шт.
2. Обойма от пистолета „БРАУНИНГ” № 2 – 1 шт.
3. Штык для винтовки
4. Кожух руж. принадлежности

являющиеся вещественными доказательствами, приобщить к следственному делу, но в виду их громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые у него же документы:

1. Разная переписка на 7 листах
2. 2 тетради на списанных 79 листах

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые при обыске и аресте – ВАЛИЦЫ Оскара Яновича военная каска, как предмет являющийся вещественным доказательством приобщить к делу, но в виду его громоздкости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятую у него же личную переписку не имеющую никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Изъятые при обыске и аресте – ХОРОНЖЕ Иосифа Яновича пишущая машинка „РЕМИНГТОН”, как предмет являющийся вещественным доказательством приобщить к следственному делу, но в виду его громозд-

3. Modlitewnik 1

4. Portfel skórzany

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowaną podczas rewizji i aresztowania KRÓLIKOWSKIEGO Tadeusza syna Ludwika lornetkę wojskową – polską 6x30 o Nr 80150, jako dowód rzeczowy dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu jej rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane u niego przedmioty:

1. Stempel organizacji ZHP – 1 szt.
2. Pieczętka –"– –"– – 1 szt.
3. Notatnik –"– –"– – 1 szt.
4. Blankiety organizacji –"– – 22 szt.
5. Mapa turystyczna – 120 szt.
6. Mapa i *licziciel* [?] dla kolei – 2 szt.

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane CZUDIAKOWI Tadeuszowi synowi Dymitra przedmioty:

1. Rakietka 1 szt.
2. Magazynek do pistoletu „BRAUNING” Nr 2 – 1 szt.
3. Bagnet do karabinu
4. Pokrowiec na broń

będące dowodami rzeczowymi dołączyć do sprawy, ale z powodu ich rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane jemu dokumenty:

1. Różna korespondencja na 7 kartkach
2. 2 zeszyty z zapisanymi 79 kartkami

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowany podczas rewizji i aresztowania WALICY Oskara syna Jana hełm wojskowy, jako przedmiot będący dowodem rzeczowym dołączyć do sprawy, ale z powodu jego rozmiarów do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowaną u niego korespondencję osobistą, jako nie mającą żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowaną podczas rewizji i aresztowania CHORAŻEGO Józefa syna Jana maszynę do pisania „REMINGTON” jako przedmiot będący dowodem rzeczowym dołączyć do sprawy śledczej, ale z powodu jej rozmiarów

кости до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Из'ятые у него же вещи:

1. 2 польских печати
2. Разные фотокарточки – 7 шт.
3. Разная переписка на 10 листах
4. Книг разных 11 шт.
5. Крест в кругу 1 шт.

как не имеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Из'ятые у КОВАЛЬСКОГО Владимира Владимировича предметы:

1. Фотоаппарат
2. Фотокарточки 4 шт.
3. Разная переписка 3 листа
4. 2 брошюры
5. 2 географических карт
6. Прибор для письма

неимеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Из'ятые у ЛИСЕЦКОГО Юзефа Андреевича предметы:

1. Три нарукавных повязки (одна красно-желтая, 2 красно-белые)
2. Фотокарточки – 6 шт.
3. Открытка – 1 шт.
4. Фотоаппарат – 1 шт.

неимеющие никакого отношения к делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

Из'ятые у КАСПЕРСКОГО Михаила Францевича документы:

1. Визитная карточка 1 шт.
2. Записная книжка – 1 шт.
3. Конверт с адресом – 1 шт.
4. Открытка – 1 шт.
5. Договор на польском языке
6. Письмо на полтора листах

как неимеющие никакого отношения к следственному делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 арм.

Из'ятые у МИЩИШИНА Марьяна Иосифовича предметы:

1. Маленьких пружинок 12 шт.
2. Переписка на 2-х листах
3. Фотокарточки 5 шт.

как неимеющие никакого отношения к следственному делу, до решения суда сдать на хранение в камеру вещдоков ОО НКВД 6 армии.

do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane u niego przedmioty:

1. 2 polskie pieczętki
2. Różne fotografie – 7 szt.
3. Różna korespondencja na 10 kartkach
4. Książki różne – 11 szt.
5. Krzyż w kole – 1 szt.

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane KOWALSKIEMU Włodzimierzowi synowi Włodzimierza przedmioty:

1. Aparat fotograficzny
2. Fotografie 4 szt.
3. Różna korespondencja na 3 kartkach
4. 2 broszury
5. 2 mapy geograficzne
6. Przybory do pisania

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane LISIECKIEMU Józefowi synowi Andrzeja przedmioty:

1. Trzy opaski na rękaw (jedna czerwono-żółta, 2 czerwono-białe)
2. Fotografie – 6 szt.
3. Pocztówka – 1 szt.
4. Aparat fotograficzny – 1 szt.

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane KASPERSKIEMU Michałowi synowi Franciszka dokumenty:

1. Wizytówka – 1 szt.
2. Notatnik – 1 szt.
3. Zaadresowana koperta – 1 szt.
4. Pocztówka – 1 szt.
5. Umowa w języku polskim
6. List na półtorej kartki

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy śledczej, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Skonfiskowane MISZCZY SZYNOWI Marianowi synowi Józefa przedmioty:

1. Małeńkie sprężynki 12 szt.
2. Korespondencja na 2 kartkach
3. Fotografie 5 szt.

Расписки о принятии на хранение перечисленных в настоящем постановлении вещей, приобщить к следственному делу.

СЛЕДОВАТЕЛЬ ОСОБОГО ОТДЕЛА НКВД 6 АРМИИ
СЕРЖАНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ (—) (ЯРМОЛЕНКО)

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА ОСОБОГО ОТДЕЛА НКВД 6 АРМИИ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ (—) (КОЧЕТКОВ)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(о приостановлении дела)

1940 г. мая 23 дня. г. Львов.

Я, следователь ОО НКВД 6-й армии – сержант госбезопасности ЯРМОЛЕНКО, рассмотрев следственное дело № 1158 по обвинению КАЛИТОВСКОГО Казимира Яновича³⁴ – 1921 года рождения, поляк, уроженец и житель села Брухоницы,

НАШЕЛ:

КАЛИТОВСКИЙ Казимир проходит по делу, как участник контрреволюционно-повстанческой организации „ПОВ”, к моменту окончания следствия КАЛИТОВСКИЙ заболел, находится на излечении в санчасти тюрьмы № 1. Согласно полученной справки КАЛИТОВСКИЙ нуждается в исследовании психического состояния его здоровья.

На основании вышеизложенного,

ПОСТАНОВИЛ:

Материал следствия на КАЛИТОВСКОГО Казимира Яновича из следдела [№] 1158 выделить в отдельное производство. Следствие по делу КАЛИТОВСКОГО Казимира Яновича дальнейшим производством приостановить до выздоровления последнего.

СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО НКВД 6 АРМИИ
СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (ЯРМОЛЕНКО)

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА ОО НКВД 6 АРМИИ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ (—) (КОЧЕТКОВ)

jako nie mające żadnego znaczenia dla sprawy śledczej, do czasu decyzji sądu oddać na przechowanie do magazynu dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii.

Pokwitowanie odbioru na przechowanie wymienionych w niniejszym postanowieniu przedmiotów dołączyć do sprawy śledczej.

ŚLED CZY ODDZIAŁU SPECJALNEGO NKWD 6 ARMII
S IERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO (—) (JARMOLENKO)

„ZATWIERDZAM”
ZAS[TEPCA] NACZELNIKA ODDZIAŁU SPECJALNEGO NKWD 6 ARMII
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO (—) (KOCZETKOW)

POSTANOWIENIE
(o wstrzymaniu sprawy)

Dnia 23 maja 1940 r. m. Lwów.

Ja, śledczy OO NKWD 6 Armii, sierżant bezpieczeństwa państ[wowego] JARMOLENKO, po zapoznaniu się ze sprawą śledczą Nr 1158 z oskarżenia KALITOWSKIEGO Kazimierza syna Jana³⁴, ur. w 1921 r., Polaka, urodzonego i zamieszkałego we wsi Brzuchowice

STWIERDZIŁEM:

KALITOWSKI Kazimierz występuje w sprawie jako członek kontrrewolucyjno-powstańczej organizacji „POW”, przed zakończeniem śledztwa KALITOWSKI zachorował i przebywa na leczeniu w jednostce sanitarnej Więzienia Nr 1. Z otrzymanej informacji wynika, że KALITOWSKI wymaga przebadania stanu jego zdrowia psychicznego.

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

Materiały śledztwa dotyczące KALITOWSKIEGO Kazimierza syna Jana wyodrębnić ze sprawy śledczej [Nr] 1158 w osobne postępowanie. Śledztwo w sprawie KALITOWSKIEGO Kazimierza syna Jana wstrzymać do jego wyzdrowienia.

ŚLED CZY OO NKWD 6 ARMII
S IERŻANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (JARMOLENKO)

„ZATWIERDZAM”
ZAS[TEPCA] NACZELNIKA OO NKWD 6 ARMII
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (KOCZETKOW)

„УТВЕРЖДАЮ”
НАЧ ОО НКВД 6 АРМИИ
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ВЯЗЕМСКИЙ)
„25” V. 1940 г.

По следственному делу № 1158

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по обвинению КАЛИТОВСКОГО Яна Францишковича, КОВАЛЬСКОГО Владимира Владимировича, ХОРОНЖЭ Иосифа Яновича, ^вВАЛИЦА-^в Оскара Яновича, ШИПЕРА Юлиана Карловича, ^вДМИТРИШИНА-^в Марьяна Михайловича, ПАВЧУКА Петра Григорьевича, КАЛИТОВСКОГО Юлия-Вацлава Францишковича, ^вВЕЧЕРОКА-^в Павла Эдуардовича, ^вБУРЯКЕВИЧА-^в Яна Станиславовича, РОРАТА Юлиана Францишковича, МИЩИШИНА Марьяна Иосифовича, ЧАЙКОВСКОГО Яна Юзефовича, КАЛИЧИНСКОГО Францишека Андреевича, КОВАЛЬСКОЙ Крестины Владимировны, ЧУДЯКА Кароля Дмитриевича, ^вВАЛИЦА-^в Кароля Оскаровича, ^вДЗЕЛЕНДЖАКА-^в Казимира Яновича, ^вДЗЕЛЕНДЖАКА-^в Евгена Ивановича, КАСПЕРСКОГО Михаила Францевича, ЛЕСЕВСКОГО Иосифа Андреевича, ЛЕПАКА Эдварда Адамовича, КАЛИЧИНСКОГО Иосифа Андреевича – в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР; ДУБРОВА Владимира Михайловича по ст.ст. 19-54-2, 54-11 УК УССР; КРУЛИКОВСКОГО Тадеуша Людвиловича, ЧУДЯКА Тадеуша Дмитриевича, ШМИДТА Адама Адамовича по ст.ст. 54-12 УК УССР.

В Особый Отдел НКВД 6-й армии поступили данные о том, что в с. Бжуховицы Львовского района существует нелегальная контрреволюционная организация, которая ведет подготовку вооруженного восстания против советской власти с целью реставрации капиталистического строя и что ее участники производят вербовочную работу в эту организацию, приобретают и хранят огнестрельное оружие для повстанческих целей.

На основании этих материалов в период конца марта и начала апреля месяцев 1940 г. были арестованы КАЛИТОВСКИЙ Ян Францишкович, КОВАЛЬСКИЙ Владимир Владимирович, ХОРОНЖЭ Иосиф Янович, ВАЛИЦА Оскар Янович, ШИПЕР Юлиан Карлович, ДМИТРИШИН Марьян Михайлович, ПАВЧУК Петр Григорьевич, КАЛИТОВСКИЙ

„ZATWIERDZAM” Do sprawy śledczej Nr 1158
NACZ[ELNIK] OO NKWD 6 ARMII
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (WIAZIEMSKIJ)
„25” V 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Z oskarżenia KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka, KOWALSKIEGO Włodzimierza syna Włodzimierza, CHORAŻEGO Józefa syna Jana, ^cWALICY^c Oskara syna Jana, SZYPERA Juliana syna Karola, ^cDMITRYSZYNA^c Mariana syna Michała, PAWCZUKA Piotra syna Grzegorza, KALITOWSKIEGO Juliana Wacława syna Franciszka, ^cWIECZORKA^c Pawła syna Edwarda, ^cBURAKIEWICZA^c Jana syna Stanisława, RORATA Juliana syna Franciszka, MISZCZYSZYNA Mariana syna Józefa, CZAJKOWSKIEGO Jana syna Józefa, KALECZYŃSKIEGO Franciszka syna Andrzeja, KOWALSKIEJ Krystyny córki Włodzimierza, CZUDIAKA Karola syna Dymitra, ^cWALICY^c Karola syna Oskara, ^cDZIELEŃDZIAKA^c Kazimierza syna Jana, ^cDZIELEŃDZIAKA^c Eugeniusza syna Jana, KASPERSKIEGO Michała syna Franciszka, LISIECKIEGO Józefa syna Andrzeja, LEPAKA Edwarda syna Adama, KALECZYŃSKIEGO Józefa syna Andrzeja o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2, 54-11 KK USRS; DUBROWY Włodymyra syna Mychajła [o przestępstwa przewidziane] art. art. 19-54-2, 54-11 KK USRS; KRÓLIKOWSKIEGO Tadeusza syna Ludwika, CZUDIAKA Tadeusza syna Dymitra, SZMIDTA Adama syna Adama art. art. 54-12 KK USRS.

Do Oddziału Specjalnego NKWD 6 Armii wpłynęły informacje, że we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego istnieje nielegalna organizacja kontrrewolucyjna, która przygotowuje powstanie zbrojne przeciwko władzy sowieckiej w celu restauracji ustroju kapitalistycznego i że jej członkowie prowadzą działalność werbunkową do tej organizacji, zdobywają i przechowują broń palną dla celów powstańczych.

Na podstawie tych materiałów, w okresie od końca marca do początków kwietnia 1940 r. zostali aresztowani: KALITOWSKI Jan syn Franciszka, KOWALSKI Włodzimierz syn Włodzimierza, CHORAŻY Józef syn Jana, WALICA Oskar syn Jana, SZYPER Julian syn Karola, DMITRYSZYN Marian syn Michała, PAWCZUK Piotr syn Grzegorza, KALITOWSKI Julian

Юлий-Вацлав Францишкович, ВЕЧЕРОК Павел Эдуардович, БУРЯКЕВИЧ Ян Станиславович, ДУБРОВА Владимир Михайлович, РОРАТ Юлиан Францишкович, МИЩИШИН Марьян Иосифович, ЧАЙКОВСКИЙ Ян Юзефович, КАЛИЧИНСКИЙ Францишек Андреевич, КОВАЛЬСКАЯ Крестина Владимировна, ЧУДЯК Кароль Дмитриевич, ВАЛИЦА Кароль Оскарович, ДЗЕЛЕНДЖАК Казимир Янович, КРУЛИКОВСКИЙ Тадеуш Людвигович, ДЗЕЛЕНДЖАК Евгений Иванович, ЧУДЯК Тадеуш Дмитриевич, КАСПЕРСКИЙ Михаил Францевич, ЛЕСЕВСКИЙ Иосиф Андреевич, ЛЕПАК Эдвард Адамович, КАЛИЧИНСКИЙ Иосиф Андреевич, ШМИДТ Адам Адамович, и привлечены по настоящему делу в качестве обвиняемых. Во время ареста указанных лиц было изъято: пулеметов ручных – 1, с 4-мя магазинами, карабинов – 1, патрон боевых к ним – 1065 шт., штыков от винтовки – 3, пистолетов разных систем – 5, и 84 – патроны к ним, пороху 2 коробки по 30 зарядов в каждой, ракет – одна. Сильнодействующие яды в пяти банках.

Следствием установлено:

Остатками офицерства и крупными чинами бывшего польского государства на территории Западных областей УССР была заложена контрреволюционная повстанческая организация, именовавшая себя „польской организацией войсковой” – „ПОВ”. Свою деятельность она увязывала с параллельно существовавшей организацией „Союз вооруженной борьбы” – „ZWZ”-а³⁵, цели и задачи которых сводились к активной контрреволюционной деятельности против Советской власти за восстановление буржуазных порядков путем вооруженного восстания.

(л.д. т. I: 14, 17, 27, 28)

В декабре месяце 1939 года одним из представителей руководства „ПОВ”, находившегося в г. Львове офицером бывш. польской армии „БОЛЕКОМ” (псевдоним) была проведена первоначальная работа по созданию организации в с. Бжуховицы. Им был завербован обвиняемый по настоящему делу КАЛИТОВСКИЙ Ян – бывший плутоновый польской армии, оборонец г. Львова – легионер, который получил задание создать так называемую „кампанию” „ПОВ” в этом селе, а также в близлежащих селах Голоски, Лончки и др.

(л.д. т. I стр. 14, 28, 101, 102)

Обв. КАЛИТОВСКИЙ Ян интенсивно приступил к выполнению указаний „БОЛЕКА” и создал эту „кампанию” в с. Бжуховицы и близлежащих селах, которую построил по системе: „кампания” состояла из 4-х „плутонов”, каждый „плутон” имел 4 „дружины”, в отдельности этими подразделениями руководили так называемые „коменданты”. Обв. КАЛИТОВСКИЙ Ян в декабре 1939 года завербовал в организацию обв. КАСПЕРСКОГО Михаила, которого назначил своим заместителем,

Wacław syn Franciszka, WIECZOREK Paweł syn Edwarda, BURAKIEWICZ Jan syn Stanisława, DUBROWA Włodimir syn Mychajła, RORAT Julian syn Franciszka, MISZCZYŹYŃ Marian syn Józefa, CZAJKOWSKI Jan syn Józefa, KALECZYŃSKI Franciszek syn Andrzeja, KOWALSKA Krystyna córka Włodzimierza, CZUDIĄK Karol syn Dymitra, WALICA Karol syn Oskara, DZIELEŃDZIAK Kazimierz syn Jana, KRÓLIKOWSKI Tadeusz syn Ludwika, DZIELEŃDZIAK Eugeniusz syn Jana, CZUDIĄK Tadeusz syn Dymitra, KASPERSKI Michał syn Franciszka, LISIECKI Józef syn Andrzeja, LEPAK Edward syn Adama, KALECZYŃSKI Józef syn Andrzeja, SZMIDT Adam syn Adama i pociągnięci do odpowiedzialności w niniejszej sprawie w charakterze oskarżonych. Podczas aresztowania wymienionych osób skonfiskowano: ręczny karabin maszynowy – 1 z 4 magazynkami, karabin – 1 z 1065 sztukami naboju, bagnetów na karabiny – 3, pistoletów różnych typów – 5 z 81 nabojami, proch – 2 pudełka po 30 ładunków w każdym, rakietka – jedna. Silnie działające trucizny w pięciu słoikach.

Śledztwo ustaliło:

Na terenach zachodnich obwodów USRS została utworzona przez resztki oficerów i urzędników byłego państwa polskiego kontrrewolucyjna organizacja powstańcza, mianująca się „polską organizacją wojskową” – „POW”. W swej działalności związana była jednocześnie z istniejącą organizacją „Związek Walki Zbrojnej” – „ZWZ”^{a 35}, której cele i zadania sprowadzały się do aktywnej działalności kontrrewolucyjnej skierowanej przeciwko władzy sowieckiej w celu przywrócenia porządków burżuazyjnych drogą powstania zbrojnego.

(k.s. t. I: 14, 17, 27, 28)

W grudniu 1939 roku jeden z przedstawicieli kierownictwa „POW” znajdującego się w m. Lwowie, oficer był[ej] armii polskiej „BOLEK” (pseudonim) przeprowadził wstępne działania w celu utworzenia organizacji we w[si] Brzechowice. Zwerbowany przez niego oskarżony w niniejszej sprawie KALITOWSKI Jan, były plutonowy armii polskiej, obrońca m. Lwowa, legionista otrzymał zadanie utworzenia tak zwanej „kompanii” „POW” w tej wsi oraz w pobliskich wsiach Hołoski, Łączki i in[nych].

(k.s. t. I str. 14, 28, 101, 102)

Osk[arżony] KALITOWSKI Jan z energią przystąpił do wykonania poleceń „BOLKA” i utworzył wspomnianą „kompanię” w Brzechowicach i w pobliskich wsiach. Zbudowana została na następujących zasadach: „kompania” składała się z 4 „plutonów”, każdy „pluton” miał 4 „drużyny”, każdym takim pododdziałem dowodził tak zwany „komendant”. Osk[arżony] KALITOWSKI Jan w grudniu 1939 roku zwerbował do organizacji osk[arżonego] KASPERSKIEGO Michała, którego mianował swoim zastępcą, oskar-

обвиняемых МИЩИШИНА Марьяна, ВАЛИЦА Оскара, ЛЕПАКА Эдварда, ДЗЕЛЕНДЖАКА Казимира, ЧАЙКОВСКОГО Яна и назначил их „комендантами” „плютонов”, своего брата обвиняемого КАЛИТОВСКОГО Вацлава определил „комендантом дружины” и подчинил его завербованному ЛЕПАКУ Эдварду. Для обеспечения связи, снабжения продуктами и оказания медицинской помощи участникам организации в период намечаемого восстания обв. КАЛИТОВСКИЙ Ян завербовал обвиняемых: ХОРОНЖЭ Иосифа, ПАВЧУКА Петра, ЧУДЯКА Кароля, ЛИСЕЦКОГО Иосифа и БУРЯКЕВИЧА Яна.

(л.д. т. I. 14, 15, 37, об., 38, 39, 40, 58, 59)

Перед завербованными в организацию лицами обв. КАЛИТОВСКИМ Яном была поставлена задача приобретать оружие и производить вербовки новых лиц в „ПОВ”. Лично КАЛИТОВСКИЙ Ян имел у себя карабин со штыком и 25 шт. патронов к нему.

(л.д. т. I. 7, 37–39, 247)

В целях конспирации проводимой антисоветской работы организация „ПОВ” строилась по принципу „троек” и „пятерок” для того, чтобы участники ее друг друга знали только в пределах этой структуры, что обеспечило бы организацию от полного провала, в случае ареста отдельных ее участников.

В этих же целях конспирации члены организации имели клички. Так: КАЛИТОВСКИЙ Ян имел псевдоним „МАЛЬСКИ”, приходившие из г. Львова представители штаба имели клички: „СТЕПАНСКИЙ”, „ВАСИЛЕВСКИЙ”, „БОЛЕК” и др.³⁶

В декабре 1939 года по указаниям „БОЛЕКА” обв. КАЛИТОВСКИЙ Ян связался с членом штаба „ПОВ” „СТЕФАНСКИМ” (псевдоним), он же „ВАСИЛЕВСКИЙ”, настоящая фамилия ФИШЕР, под руководством которого в дальнейшем и проводил всю контрреволюционную работу до дня своего ареста.

(л.д. т. I 14, 28, 82, 151, 152)

Свою практическую контрреволюционную деятельность обв. КАЛИТОВСКИЙ Ян, как „комендант” кампании „ПОВ” в с. Бжуховицы контактировал с деятельностью кампании „ПОВ” в с. Жесна-Польска, возглавляемой бывш. ст. сержантом польской армии, имевшим кличку „ЛИС” – ЦЮПАКОМ Романом (арестован, обвиняется по другому делу). Связь обв. КАЛИТОВСКОГО Яна с ЦЮПАКОМ Романом по делам организации осуществлялась лично и через связного БРАЙТЕРА Вацлава Гилибальдовича³⁷ (привлечен вместе с ЦЮПАКОМ по другому делу). Указанная „кампания” „ПОВ” в период вооруженного восстания против Советской власти по заданиям штаба руководства „ПОВ”, должна была действовать объединенно, имея отличительный знак организации – нарукавные повязки красно-белого цвета с черной поперечной полоской.

(л.д. т. I стр. 49–52, 126, 127, 134–136, 148)

zonych MISZCZYSZYNA Mariana, WALICĘ Oskara, LEPAKA Edwarda, DZIELEŃDZIAKA Kazimierza, CZAJKOWSKIEGO Jana, których miano-
wał „komendantami” „plutonów”, zaś swego brata oskarżonego KALITOW-
SKIEGO Wacława wyznaczył „komendantem drużyny” i podporządkował
zwerbowanemu LEPAKOWI Edwardowi. Dla zapewnienia członkom orga-
nizacji łączności, zaopatrzenia w żywność, pomocy medycznej w czasie pla-
nowanego powstania, osk[arżony] KALITOWSKI Jan zwerbował: CHORA-
ŻEGO Józefa, PAWCZUKA Piotra, CZUDIAKA Karola, LISIECKIEGO Jó-
zefa i BURAKIEWICZA Jana.

(k.s. t. I. 14, 15, 37 odwrotka, 38, 39, 40, 58, 59)

Osk[arżony] KALITOWSKI Jan postawił przed zwerbowanymi do orga-
nizacji osobami zadanie gromadzenia broni i werbunku nowych osób do
„POW”. Sam KALITOWSKI Jan miał u siebie karabin z bagnetem i do nie-
go 25 szt. naboji.

(k.s. t. I.: 7, 37–39, 247)

W celu zakonspirowania prowadzonej działalność antysowieckiej, organiza-
cja „POW” została zbudowana na zasadzie „trójek” i „piątek”, tak aby jej człon-
kowie znali się wzajemnie tylko w obrębie tej struktury, co miało ustrzec organi-
zację od całkowitej wsypy w razie aresztowania poszczególnych członków.

Również w celach konspiracyjnych wielu członków posiadało pseudoni-
my. I tak: KALITOWSKI Jan miał pseudonim „MALSKI”, przedstawiciele
sztabu, którzy przybywali z m. Lwowa mieli pseudonimy: „STEFAŃSKI”,
„WASILEWSKI”, „BOLEK” i in[ne].³⁶

W grudniu 1939 roku na polecenie „BOLKA” osk[arżony] KALITOWSKI
Jan nawiązał łączność z członkiem sztabu „POW” „STEFAŃSKIM” (pseudonim)
on-że „WASILEWSKI” prawdziwe nazwisko FISZER i pod jego kierownictwem
prowadził całą działalność kontrewolucyjną aż do chwili aresztowania.

(k.s. t. I. 14, 28, 82, 151, 152)

W swej praktycznej działalności kontrewolucyjnej osk[arżony] KALITO-
WSKI Jan jako „komendant” kompanii „POW” we w[si] Brzuchowice współ-
pracował z był[ym] st[arszym] sierżantem armii polskiej o pseudonimie „LIS” –
CIUPAKIEM Romanem (aresztowany, oskarżony w innej sprawie), który stał
na czele kompanii „POW” we w[si] Rzęsna Polska. Osk[arżony] KALITO-
WSKI Jan i CIUPAK Roman kontaktowali się w sprawach organizacji zarówno
osobiście, jak i przez łącznika BRAJTERA Wacława syna Wilibalda³⁷ (pociąg-
nięty do odpowiedzialności razem z CIUPAKIEM w innej sprawie). Wspom-
niana „kompania” „POW” miała wystąpić w czasie powstania zbrojnego
przeciwko Władzy Sowieckiej na polecenie sztabu kierownictwa „POW” zwar-
cie, posiadając odznaki rozpoznawcze organizacji – opaski na rękawach w kolo-
rze czerwono-białym z czarnym poprzecznym paskiem.

(k.s. t. I str. 49–52, 126, 127, 134–136, 148)

Для приобретения оружия и других потребностей из центра „ПОВ” отпускались денежные средства, в частности обв. КАЛИТОВСКИМ Яном от „СТЕФАНСКОГО” были получены 400 рубл. на покупку пистолетов и смазочных веществ для чистки оружия.

(л.д. т. I стр. 127–128, 134, т. 3 стр. 115)

Обв. КАСПЕРСКИЙ Михаил являясь заместителем „коменданта” кампании „ПОВ” в с. Бжуховичи был информирован обв. КАЛИТОВСКИМ Яном о всех проводимых мероприятиях в организации, завербован им был в декабре месяце 1939 г.

(л.д. т. I стр. 14, 37)

„Комендантом” 1-го „плютона” „ПОВ” являлся обвиняемый ЛЕПАК Эдвард, был завербован в организацию обв. КАЛИТОВСКИМ Яном в начале марта 1940 года, но участником „ПОВ” был с января 1940 года, куда впервые был завербован обв. по настоящему делу ВЕЧЕРОКОМ Павлом. Получив задание от КАЛИТОВСКОГО завербовать в „ПОВ” 4-х „комендантов дружин” и приобретать оружие для организации, обв. ЛЕПАК осуществил вербовку в „ПОВ” „комендантами дружин” РОЖАНСКОГО и ЗОРАНСКОГО³⁸, что было сделано в средних числах марта 1940 года, при содействии в этом обвиняемого КАЛИТОВСКОГО Вацлава, а также завербовал 20.III.1940 г. в организацию обв. ДМИТРИШИНА Марьяна и принял от них присягу на верность делу организации. Обв. ДМИТРИШИН Марьян для целей организации хранил пистолет и 24 шт. патронов к нему (изъято при обыске).

(л.д. т. I стр. 38, 233, 234, 236, 245, 249, 250, 251, т. II стр. 5, 22)

Обв. КАЛИТОВСКИЙ Вацлав являлся одновременно заместителем коменданта „плютона” обв. ЛЕПАКА Э.А. и комендантом дружины „ПОВ”.

Вербовка обв. КАЛИТОВСКОГО Вацлава была осуществлена в одно время с вербовкой в „ПОВ” обв. ЛЕПАКА Э.А. обв. КАЛИТОВСКИМ Я.Ф. в квартире последнего.

Для контрреволюционных повстанческих целей организации обв. КАЛИТОВСКИЙ Вацлав хранил у себя два пистолета с патронами к ним и две коробки пороха. В марте 1940 года завербовал в руководимую им „дружину” „ПОВ” обв. РОРАТА Ю., который раньше был осведомлен о существующей организации обв. КАЛИТОВСКИМ Яном.

(л.д. т. I стр. 40, 235, 236, т. II стр. 50, 58, 72, 83, 100, 101)

Обвиняемым РОРАТОМ Юлианом как участником „ПОВ” тайно сохранялись в парке с. Бжуховицы 2 ящика боевых патронов, предназначенных для вооруженного восстания. Эти патроны обв. РОРАТ закопал совместно с участником организации ХЛАДОНЕМ Яном, о которых знал и обв. ДМИТРИШИН Марьян. Один ящик с патронами в количестве 302 шт. в указанном обв. РОРАТОМ месте изъят. Второй ящик оказался пустым, кто изъял патроны не установлено.

Dla zdobycia broni i zaspokojenia innych potrzeb, centrum „POW” przydzielało środki pieniężne, między innymi osk[arżony] KALITOWSKI Jan otrzymał od „STEFAŃSKIEGO” 400 rubli na zakup pistoletów i smaru do czyszczenia broni.

(k.s. t. I str. 127–128, 134, t. 3 str. 115)

Osk[arżony] KASPERSKI Michał był zastępcą „komendanta” kompanii „POW” we w[si] Brzuchowice i był informowany przez osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana o wszystkich przedsięwzięciach organizacji. KALITOWSKI zwerbował go w grudniu 1939 r.

(k.s. t. I str. 14, 37)

„Komendantem” 1-go „plutonu” „POW” był oskarżony LEPAK Edward, zwerbowany do organizacji przez osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana na początku marca 1940 roku, ale członkiem „POW” był od stycznia 1940 roku, kiedy to po raz pierwszy został zwerbowany przez osk[arżonego] w niniejszej sprawie WIECZORKA Pawła. Po otrzymaniu od KALITOWSKIEGO polecenia zwerbowania do „POW” czterech „komendantów drużyn” i zdobycia broni dla organizacji, osk[arżony] LEPAK w połowie marca 1940 r. zwerbował na „komendantów drużyn” ROŻAŃSKIEGO i ZORAŃSKIEGO³⁸ dokonując tego przy współudziale oskarżonego KALITOWSKIEGO Wacława oraz 20 III 1940 r. zwerbował do organizacji osk[arżonego] DMITRYSZYNA Mariana i przyjął od nich przysięgę na wierność sprawie organizacji. Osk[arżony] DMITRYSZYN Marian przechowywał dla potrzeb organizacji pistolet i do niego 24 szt. naboji (skonfiskowano podczas rewizji).

(k.s. t. I str. 38, 233, 234, 236, 245, 249, 250, 251, t. II str. 5, 22)

Osk[arżony] KALITOWSKI Wacław był jednocześnie zastępcą komendanta „plutonu” osk[arżonego] LEPAKA E.A. i komendantem drużyny „POW”.

Osk[arżony] KALITOWSKI Wacław został zwerbowany do „POW” jednocześnie z LEPAKIEM E.A. przez KALITOWSKIEGO J.F. w mieszkaniu tego ostatniego.

Dla kontrewolucyjnych powstańczych celów organizacji osk[arżony] KALITOWSKI Wacław przechowywał u siebie dwa pistolety z nabojami i dwa pudełka prochu. W marcu 1940 roku zwerbował do kierowanej przez siebie „drużyny” „POW” osk[arżonego] RORATA J., który był powiadomiony wcześniej o istnieniu organizacji przez osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana.

(k.s. t. I str. 40, 235, 236, t. II str. 50, 58, 72, 83, 100, 101)

Oskarżony RORAT Julian będąc członkiem „POW” potajemnie przechowywał w parku we w[si] Brzuchowice 2 skrzynie z nabojami przeznaczonymi na czas powstania zbrojnego. Naboje te osk[arżony] RORAT zakopał razem z członkiem organizacji CHŁADONEM Janem, wiedział o nich również oskarżony DMITRYSZYN Marian. Jedną skrzynię z 302 nabojami skonfiskowano we wskazanym przez RORATA miejscu. Druga skrzynia była pusta, nie ustalono kto zabrał naboje.

(л.д. т. II стр. 21, 120, 141, 142, 152)

Обвиняемый ВЕЧОРОК Павел – бывш. сотрудник генерального польского консульства в г. Лиле (Франция), беженец из Шленска, как участник „ПОВ” имел непосредственную личную связь со „СТЕФАНСКИМ” и выполнял его задания по вербовкам в организацию беженцев из Шленска, которые проживали в с. Бжуховицы, что делалось параллельно с деятельностью „кампании” „ПОВ”, руководимой обв. КАЛИТОВСКИМ Яном. ВЕЧОРОК завербовал в организацию обв. ЛЕПАКА Эдварда и, в свою очередь, вербовался членом организации обв. КОВАЛЬСКИМ.

(л.д. т. I стр. 90, 91, 250, 251, 252, т. II стр. 39, т. III стр. 244, т. IV стр. 121, 122)

Обвиняемый МИЩИШИН Марьян был завербован в „ПОВ” в феврале 1940 года и назначен обв. КАЛИТОВСКИМ Яном „комендантом” „плютона”. Имел задание производить вербовку новых участников в „ПОВ” и приобретать оружие для целей организации.

(л.д. т. I стр. 14, 38, об., 58, об., т. II стр. 296–300, 318–320)

В марте 1940 года обв. КАЛИТОВСКИЙ Я.Ф. осуществил вербовку обв. ВАЛИЦЫ Оскара, которого определил „комендантом” „плютона” „ПОВ” и дал ему задание завербовать 4-х дружиновых. Обв. ВАЛИЦА О.Я. сообщил обв. КАЛИТОВСКОМУ Я.Ф. о наличии пулемета, карабинов у его сыновей Кароля и Отто, которые тайно сохранялись ими для целей организации.

(л.д. т. I стр. 37, 38 об., 69, 94–96, 196–200, 207, 213–215)

В марте 1940 года обв. КАЛИТОВСКИМ Яном был завербован в „ПОВ” „комендантом” „плютона” организации обв. ЧАЙКОВСКИЙ Ян, который получил задание производить вербовки лиц в организацию и приобретать оружие.

Г В средних числах марта 1940 года обв. ЧАЙКОВСКИЙ Я. завербовал в организацию КАЛИЧИНСКОГО Иосифа, обвиняемого по настоящему делу, которому дал задание также производить вербовки новых участников в „ПОВ” и приобретать оружие. Г

Обв. КАЛИЧИНСКИЙ для повстанческих целей хранил у себя пистолет и 30 шт. патронов к нему. Кроме этого совместно с обв. КАЛИТОВСКИМ Яном и БУРЯКЕВИЧЕМ Яном доставили к последнему ручной пулемет, полученный от обвиняемого ДУБРОВА Владимира. Пулемет хранился у БУРЯКЕВИЧА. КАЛИЧИНСКОМУ Иосифу было известно о тайно хранящемся оружии и боеприпасах жителями с. Бжуховици КАЛИЧИНСКИМ Ф.А., ПАЗЮРОЙ-БРОНСКИМ и КОСОВСКИМ С.Я. (материалы на последних выделены).

(л.д. т. I стр. 14 об., 38 об., 67–69, 59, 111–113, т. 2 стр. 166–171, 190, 208–210, 213–219, т. 3 стр. 123, 128–130, 155–162)

(k.s. t. II str. 21, 120, 141, 142, 152)

Oskarżony WIECZOREK Paweł – by[ły] pracownik polskiego Konsulatu Generalnego w m. Lille (Francja), *bieżeniec* ze Śląska, miał jako członek „POW” bezpośredni osobisty kontakt ze „STEFAŃSKIM” i na jego polecenie werbował do organizacji *bieżeńców* ze Śląska, którzy mieszkali we w[si] Brzuchowice; werbunek ten był prowadzony równoległe z działalnością „kompanii” „POW” kierowanej przez KALITOWSKIEGO Jana. WIECZOREK zwerbował do organizacji osk[arżonego] LEPAKA Edwarda, a sam został zwerbowany przez członka organizacji, osk[arżonego] KOWALSKIEGO.

(k.s. t. I str. 90, 91, 250, 251, 252, t. II str. 39, t. III str. 244, t. IV str. 121, 122)

Oskarżony MISZCZYSZYN Marian został zwerbowany do „POW” w lutym 1940 roku i mianowany przez osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana „komendantem” „plutonu”. Jego zadanie polegało na werbowaniu nowych członków do „POW” i gromadzeniu broni dla potrzeb organizacji.

(k.s. t. I str. 14, 38 odw., 58 odw., t. II str. 296–300, 318–320)

W marcu 1940 roku osk[arżony] KALITOWSKI J.F. zwerbował osk[arżonego] WALICĘ Oskara i powierzył mu stanowisko „komendanta” „plutonu” „POW” polecając jednocześnie zwerbowanie czterech drużynowych. Osk[arżony] WALICA O.J. powiadomił osk[arżonego] KALITOWSKIEGO J.F., iż jego synowie Karol i Otto posiadają karabin maszynowy i karabiny, które przechowują w tajemnicy dla potrzeb organizacji.

(k.s. t. I str. 37, 38 odw., 69, 94–96, 196–200, 207, 213–215)

W marcu 1940 roku osk[arżony] KALITOWSKI Jan zwerbował do „POW” na stanowisko „komendanta” „plutonu” organizacji osk[arżonego] CZAJKOWSKIEGO Jana, któremu polecono werbowanie członków do organizacji i gromadzenie broni.

^dW połowie marca 1940 roku osk[arżony] CZAJKOWSKI J. zwerbował do organizacji KALECZYŃSKIEGO Józefa oskarżonego w niniejszej sprawie, któremu również polecił werbowanie nowych członków do „POW” i gromadzenie broni.^d

Osk[arżony] KALECZYŃSKI przechowywał u siebie dla celów powstańczych pistolet i 30 szt. naboí. Oprócz tego razem z oskarżonym KALITOWSKIM Janem i BURAKIEWICZEM Janem przynieśli do tego ostatniego ręczny karabin maszynowy, który otrzymali od oskarżonego DUBROWY Wołodymyra. Karabin maszynowy był przechowywany u BURAKIEWICZA. KALECZYŃSKI Józef wiedział, że mieszkańcy w[si] Brzuchowice: KALECZYŃSKI F.A., PAZURA-BROŃSKI i KOSOWSKI S.J. (materiały dotyczące tych ostatnich zostały wydzielone) przechowują w tajemnicy broń i amunicję.

(k.s. t. I str. 14 odw., 38 odw., 67–69, 59, 111–113, t. 2 str. 166–171, 190, 208–210, 213–219, t. 3 str. 123, 128–130, 155–162)

В „ПОВ” обв. БУРЯКЕВИЧ Ян был завербован КАЛИТОВСКИМ Яном в январе 1940 года и по заданию последнего хранил у себя ручной пулемет. Во время вооруженного восстания обв. БУРЯКЕВИЧ предназначался для работы в качестве связного.

Обв. ДУБРОВА Владимир содействуя контрреволюционной организации в приобретении оружия, этот ручной пулемет дан обвиняемому БУРЯКЕВИЧУ Яну. Во время ареста последнего пулемет был изъят.

(л.д. т. I стр. 36 об., 70, 111–113, т. III стр. 123, 128–130, 155–182, 187–189)

Обв. ДЗЕЛЕНДЖАК Казимир, будучи „комендантом” „плютона” получил задание развернуть вербовочную работу для создания „плютона” и приобретать оружие, пытался завербовать в организацию гр. ЛЕГОВЕЦ, кроме этого хранил оружие – пистолет „Браунинг” с 10-тью патронами к нему для целей организации.

(л.д. т. I стр. 14 об., 38, т. III стр. 5, 12–14, 19–23, 33–34, 245)

Медицинскую помощь участникам „ПОВ” в период намеченного восстания против советской власти должен был оказывать завербованный для этой цели в конце февраля 1940 г. обвиняемый ПАВЧУК Петр.

Обвиняемый ХОРОНЖЭ Иосиф имел задание подготовить продукты и склады для продуктов питания с тем, чтобы в период восстания такими снабжать повстанцев. По указаниям обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, сохранял у себя деньги „кампании” „ПОВ” – 400 рубл., а также им была дана мануфактура обв. КАЛИТОВСКОМУ Яну для изготовления нарукавных повязок для членов „ПОВ”.

(л.д. т. I стр. 14 об., 38 об., 39, 58 об., 59, 127,
т. 3 стр. 46–49, 93–96, 104–107, 113–115)

Для установления связей между подразделениями „ПОВ” в период восстания обв. КАЛИТОВСКИМ Яном в конце февраля 1940 г. был завербован обвиняемый ЧУДЯК Кароль, который получил задание приобретать телефонную аппаратуру. Для успешного выполнения этого ему поручено было завербовать в организацию специалистов по связи человек 4–5. Обвиняемый ЧУДЯК Кароль хранил у себя телефонные провода, которые обыском были изъяты.

Завербованный в первых числах марта 1940 года обв. КАЛИТОВСКИМ Яном обвиняемый ЛЕСЕВСКИЙ Иосиф предназначал на время восстания ездовым „кампании” „ПОВ”, кроме этого имел задание произвести вербовки лиц в организацию 5–6 человек.

(л.д. т. I стр. 39 об., 58 об., т. II стр. 254, 269–273, 82–83,
т. III стр. 58, 64–66, 71–72, 82–83)

Обвиняемый КАЛИЧИНСКИЙ Францишек являясь участником „ПОВ” в последних числах декабря 1939 года завербовал в организацию обвиняемого ДЗЕЛЕНДЖАКА Евгена.

(л.д. т. I стр. 68–69, т. 3 стр. 207–208, 223–224)

Osk[arżony] BURAKIEWICZ Jan został zwerbowany do „POW” w styczniu 1940 roku przez KALITOWSKIEGO Jana i na polecenie tego ostatniego przechowywał u siebie ręczny karabin maszynowy. Na czas powstania zbrojnego osk[arżony] BURAKIEWICZ był przewidziany jako łącznik.

Osk[arżony] DUBROWA Wołodymyr pomagał organizacji kontrrewolucyjnej zdobywać broń, dał BURAKIEWICZOWI Janowi wspomniany ręczny karabin maszynowy. Karabin został skonfiskowany podczas jego aresztowania.

(k.s. t. I str. 36 odw., 70, 111–113, t. III str. 123, 128–130, 155–182, 187–189)

Osk[arżony] DZIELEŃDZIAK Kazimierz będąc „komendantem” „plutonu” otrzymał polecenia rozszerzenia werbunku, aby można było utworzyć „pluton” oraz gromadzenia broni. Próbował zwerbować do organizacji ob[ywatela] LITOWCA. Oprócz tego przechowywał dla organizacji broń: pistolet „Brauning” z 10 nabojami.

(k.s. t. I str. 14 odw., 38, t. III str. 5, 12–14, 19–23, 33–34, 245)

W czasie planowanego powstania przeciwko władzy sowieckiej pomocy lekarskiej miał udzielać członkom „POW” zwerbowany w tym celu w końcu lutego 1940 roku oskarżony PAWCZUK Piotr.

Oskarżony CHORAŻY Józef miał za zadanie przygotowanie prowiantu i magazynów żywności, aby w czasie powstania zaopatrywać powstańców. Na polecenie osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana przechowywał u siebie pieniądze „kompanii” „POW” – 400 rubli oraz dostarczył osk[arżonemu] KALITOWSKIEMU Janowi materiał, z którego miały być zrobione opaski na rękawy dla członków „POW”.

(k.s. t. I str. 14 odw., 38 odw., 39, 58 odw., 59, 127,
t. 3 str. 46–49, 93–96, 104–107, 113–115)

W celu utrzymywania w czasie powstania łączności między pododdziałami „POW”, osk[arżony] KALITOWSKI Jan w końcu lutego 1940 r. zwerbował CZUDIAKA Karola, któremu polecił zdobycie aparatury telefonicznej. Polecił mu dla skutecznego wykonania tego zadania zwerbowanie 4–5 osób, specjalistów łączności. Oskarżony CZUDIAK Karol przechowywał u siebie kable telefoniczne, które w czasie rewizji zostały skonfiskowane.

Zwerbowany przez osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana w pierwszych dniach marca 1940 roku LISIECKI Józef był wyznaczony na kierownicę „kompanii” „POW” w czasie powstania, oprócz tego miał zwerbować do organizacji 5–6 ludzi.

(k.s. t. I str. 30 odw., 58 odw., t. II str. 254, 269–273, 82–83,
t. III str. 58, 64–66, 71–72, 82–83)

Oskarżony KALECZYŃSKI Franciszek będąc członkiem „POW”, w ostatnich dniach grudnia 1939 roku zwerbował do organizacji oskarżonego DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza.

(k.s. t. I str. 68–69, t. 3 str. 207–208, 223–224)

^АОбв. КАЛИТОВСКИЙ Ян в декабре 1939 года посвятил в существование антисоветской организации и пытался вовлечь в нее обвиняемого ШМИДТА Адама. Обв. ШМИДТ Адам будучи осведомлен о существовании антисоветской организации, ставившей своей задачей борьбу против советской власти, а также о имеющемся у нее оружии, не сообщил об этом органам власти.^А

(л.д. т. I стр. 15 об., 82–83, т. IV стр. 205–207)

Представителем Львовского штаба к-р организации под псевдонимом „ВАСИЛЕВСКИЙ” в марте месяце 1940 года через участника организации КАЛИТОВСКОГО Казимира познакомился с обвиняемым КОВАЛЬСКИМ Владимиром. „ВАСИЛЕВСКИЙ” посвятил КОВАЛЬСКОГО Владимира в существование организации, сообщая что организация называется ^а „ZWZ”^а „Союз вооруженной борьбы”, завербовав его в организацию и приняв присягу на верность ее целям.

Обвиняемый КОВАЛЬСКИЙ от „ВАСИЛЕВСКОГО” получил задание создать „пятерку” организации и руководить ею, а также приобретать оружие для организации. Выполняя это задание обв. КОВАЛЬСКИЙ завербовал в организацию свою сестру обвиняемую КОВАЛЬСКУЮ Крестину, завербовал обвиняемого ВАЛИЦУ Кароля, пытался завербовать обв. обв. ВЕЧОРЕКА и КРУЛИКОВСКОГО.

КОВАЛЬСКИЙ сообщил „ВАСИЛЕВСКОМУ”, что имеет оружие несколько пулеметов, однако на следствии это оружие не отдал. Лично указал места спрятанного оружия, но за давностью времени точно места указать не мог (оружие пряталось осенью 1939 года). 21-го мая с.г. в 0–30 м. обв. КОВАЛЬСКИЙ Владимир пытался бежать, но принятыми мерами был задержан в результате ранения в ногу. До этого КОВАЛЬСКИЙ подготавливал побег из арестного помещения ОО НКВД.

Обвиняемая КОВАЛЬСКАЯ Крестина, выполняя задания своего брата, занялась выявлением лиц, у которых имеется оружие, а также пыталась узнать кто из жителей с. Бжуховицы помогает органам советской власти вскрыть контрреволюционную деятельность. Как называет КОВАЛЬСКАЯ хотела узнать „тайных агентов НКВД”. Для облегчения своей работы КОВАЛЬСКАЯ завербовала в организацию обвиняемого ШИПЕРА Юлиана, который приняв задание от КОВАЛЬСКОЙ, аналогичные полученным ею от КОВАЛЬСКОГО Владимира. Обвиняемый ШИПЕР об организации имел разговор также с обвиняемым ВАЛИЦА Карлом, при аресте и обыске ШИПЕРА, были изъяты сильно действующие яды.

(л.д. т. I стр. 37, 95, 214, 215, т. III стр. 250–252, 241–242, 257–259, 264–268, 277–281, 287, 283, 298–300, т. IV стр. 4, 52–57, 27–29, 35–36)

Обвиняемый ВАЛИЦА Кароль, будучи завербован в организацию КОВАЛЬСКИМ Владимиром в середине марта месяца 1940 года, принял от него задание розыскать бывшего капрала польской армии, раннее ра-

°Osk[arżony] KALITOWSKI Jan w grudniu 1939 roku powiadomił o istnieniu organizacji antysowieckiej oskarżonego SZMIDTA Adama i próbował go do tej organizacji wciągnąć. Osk[arżony] SZMIDT Adam wiedząc o istnieniu organizacji antysowieckiej, której zadaniem była walka z władzą sowiecką oraz o tym, że organizacja ta posiada broń, nie powiadomił o powyższym organów władzy.°

(k.s. t. I str. 15 odw., 82–83, t. IV str. 205–207)

W marcu 1940 roku członek organizacji KALITOWSKI Kazimierz zapoznał przedstawiciela lwowskiego sztabu organizacji k-r o pseudonimie „WASILEWSKI” z oskarżonym KOWALSKIM Włodzimierzem. „WASILEWSKI” powiadomił KOWALSKIEGO Włodzimierza o istnieniu organizacji, powiedział że organizacja nazywa się „ZWZ”-a „Związek Walki Zbrojnej”, zwerbował go do organizacji i przyjął od niego przysięgę na wierność celom [tej organizacji].

Oskarżony KOWALSKI otrzymał od „WASILEWSKIEGO” polecenie utworzenia „piątki” organizacji i pokierowania nią oraz gromadzenia broni dla organizacji. Wykonując polecenie, osk[arżony] KOWALSKI zwerbował do organizacji swą siostrę, oskarżoną KOWALSKĄ Krystynę, zwerbował oskarżonego WALICĘ Karola oraz próbował zwerbować osk. osk. WIECZORKA i KRÓLIKOWSKIEGO.

KOWALSKI powiadomił „WASILEWSKIEGO”, że posiada broń – kilka karabinów maszynowych, jednak w czasie śledztwa broni tej nie oddał. Osobiście wskazał miejsce, gdzie broń miała być schowana, ale z powodu upływu czasu nie mógł dokładnie miejsca tego pokazać (broń schowano jesienią 1939 roku). 21 maja br. o g. 0³⁰ osk[arżony] KOWALSKI Włodzimierz usiłował zbiec, ale dzięki zastosowanym środkom i z powodu zranienia w nogę, został zatrzymany. KOWALSKI przygotowywał ucieczkę z pomieszczenia aresztu OO NKWD.

Oskarżona KOWALSKA Krystyna, wykonując polecenia brata dowiadywała się, kto ma broń oraz próbowała dowiedzieć się, kto z mieszkańców w[si] Brzuchowice pomaga organom władzy sowieckiej w wykrywaniu działalności kontrrewolucyjnej. Jak zeznaje KOWALSKA, chciała ona dowiedzieć się o „tajnych agentach NKWD”. Dla ułatwienia sobie pracy, KOWALSKA zwerbowała do organizacji oskarżonego SZYPERA Juliana, któremu przekazała do wykonania zadania otrzymane przez nią od KOWALSKIEGO Włodzimierza. Oskarżony SZYPER rozmawiał na temat organizacji również z oskarżonym WALICĄ Karolem. W czasie aresztowania SZYPERA i przeprowadzonej u niego rewizji zostały skonfiskowane silnie działające trucizny.

(k.s. t. I str. 37, 95, 214, 215, t. III str. 250–252, 241–242, 257–259, 264–268, 277–281, 287, 283, 298–300, t. IV str. 4, 52–57, 27–29, 35–36)

W połowie marca 1940 roku, KOWALSKI Włodzimierz zwerbował do organizacji oskarżonego WALICĘ Karola i polecił mu odszukanie byłego kaprała armii polskiej pracującego wcześniej w magazynie z prochem i posiadającego 12 karabinów, zabranie od niego tych karabinów dla organizacji.

ботавшего в пороховом складе, чтобы можно было приобрести для организации имевшиеся у него 12 карабинов, также принял задание заняться вербовкой лиц в организацию с целью создания „дружины” организации.

ВАЛИЦЕЙ Каролем тайно сохранялся ящик с боевыми винтовочными патронами в количестве 737 шт., которые следствием изъяты. Обв. ВАЛИЦА пытался вовлечь в организацию гр. ЦВИКОВСКОГО.

(л.д. т. IV стр. 52-57, 46, 72, 66-69, 76-77, 84-85)

Обвиняемому КРУЛИКОВСКОМУ Тадеушу от КОВАЛЬСКОГО Владимира было известно о наличии контрреволюционной повстанческой организации в с. Бжуховицах, ее целях и задачах. Это КРУЛИКОВСКИЙ скрывал от органов советской власти.

Обвиняемый ЧУДЯК Тадеуш был осведомлен о существующей антисоветской организации, ее повстанческих целях и задачах, хранил у себя огнестрельное оружие и продавал его. Продав 2 револьвера [...] ЗБИГНЕВУ (скрывается). КРУЛИКОВСКИЙ и ЧУДЯК обо всем этом органам власти не донесли.

(л.д. т. 3 стр. 250, т. IV стр. 148-150, 171-173, 180-183)

На основании изложенного ОБВИНЯЮТСЯ:

3. д- 1. КАЛИТОВСКИЙ Ян Францишкович, 1895 г. рождения, уроженец села Бирки Доминикански Львовского района, по специальности муляр, поляк, грамотный, в прошлом „плютуновый” польской армии, легионер, участник обороны Львова, член стрелецкой организации бывш. Польши, до ареста работал частным образом в Бжуховицком лесничестве, в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, являлся руководителем Бжуховицкой „кампании” „ПОВ”, лично завербовал в организацию КАЛИТОВСКОГО Вацлава, КАСПЕРСКОГО, ЛЕПАКА, ДЗЕЛЕНДЖАКА Казимира, ПАВЧУКА, ЧАЙКОВСКОГО, ВАЛИЦУ Оскара, ХОРОНЖЭ, ЛИСЕЦКОГО, ЧУДЯКА Карла, МИЩИШИНА, БУРЯКЕВИЧА Яна, проводил работу по добыче оружия для организации, лично хранил для повстанческих целей один карабин и 25 шт. патрон к нему, был связан с членом штаба „ПОВ” „БОЛЕКОМ” и „СТЕФАНСКИМ”, от которых непосредственно получал задания,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.⁴

В пред’явленном обвинении виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обвиняемых: КАСПЕРСКОГО, ЧАЙКОВСКОГО, ДЗЕЛЕНДЖАКА К., ЦЮПАКА Романа, КАЛИЧИНСКОГО, БУРЯКЕВИЧА, МИЩИШИНА, ЛИСЕЦКОГО, ЧУДЯКА Карла, БРАЙТЕРА и др., и очными ставками с ними.

(л.д. т. I стр. 25-133, 134-159, 168-184, 193-219, 227-271,

т. II стр. 57-104, 126-152, 164-183, 244-281, 295-320,

т. 3 стр. 11-32, 45-54, 63-83, 92-117, 128-156, т. 4 стр. 192-207)

Otrzymał również polecenie zwerbowania do organizacji takiej liczby osób, aby można było utworzyć „drużynę” organizacji.

WALICA Karol w tajemnicy przechowywał skrzynię z ostrymi nabojami do karabinu w ilości 737 szt., które zostały w śledztwie skonfiskowane.

Oskarżony] WALICA próbował wciągnąć do organizacji ob. CWIKOWSKIEGO.

(k.s. t. IV str. 52–57, 46, 72, 66–69, 76–77, 84–85)

Oskarżony KRÓLIKOWSKI Tadeusz wiedział od KOWALSKIEGO Włodzimierza o istnieniu we w[si] Bruchowice kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej oraz znał jej cele i zadania. KRÓLIKOWSKI ukrywał ten fakt przed organami władzy sowieckiej.

Oskarżony CZUDIAK Tadeusz wiedział o istnieniu organizacji antysowieckiej, o jej planach powstańczych i zadaniach, przechowywał u siebie broń palną i sprzedawał ją. Sprzedał 2 rewolwery [...] ZBIGNIEWOWI (ukrywa się). KRÓLIKOWSKI i CZUDIAK nie donieśli do organów władzy o tym wszystkim.

(k.s. t. 3 str. 250, t. IV str. 148–150, 171–173, 180–183).

Na podstawie powyższego OSKARŻA SIĘ:

i. e-1. KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka, ur. w 1895 r. we wsi Borki Dominikańskie rejonu lwowskiego, z zawodu murarza, Polaka, piśmienne-
go, w przeszłości „plutonowego” armii polskiej, legionistę, uczestnika obrony Lwowa, członka organizacji strzeleckiej był[ej] Polski, przed aresztowaniem pracował prywatnie w leśnictwie bruchowickim
o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której celem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, był dowódcą bruchowickiej „kompanii” „POW”, osobiście zwerbował do organizacji KALITOWSKIEGO Wacława, KASPERSKIEGO, LEPAKA, DZIELEŃDZIAKA Kazimierza, PAWCZUKA, CZAJKOWSKIEGO, WALICĘ Oskara, CHORAŻEGO, LISIECKIEGO, CZUDIAKA Karola, MISZCZYSZYNA, BURAKIEWICZA Jana, dążył do zdobycia broni dla organizacji, osobiście przechowywał dla celów powstańczych jeden karabin i do niego 25 szt. naboji, był powiązany z członkami sztabu „POW” „BOLKIEM” i „STEFAŃSKIM”, od których bezpośrednio otrzymywał polecenia,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS. e

Przyznał się całkowicie do zarzutów zawartych w przedstawionym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania oskarżonych: KASPERSKIEGO, CZAJKOWSKIEGO, DZIELEŃDZIAKA K., CIUPAKA Romana, KALECZYŃSKIEGO, BURAKIEWICZA, MISZCZYSZYNA, LISIECKIEGO, CZUDIAKA Karola, BRAJTERA i innych oraz konfrontacje z nimi.

(k.s. t. I 25–133, 134–159, 168–184, 193–219, 227–271,

t. II str. 57–104, 126–152, 164–183, 244–281, 295–320,

t. 3 str. 11–32, 45–54, 63–83, 92–117, 128–156, t. 4 str. 192–207)

³ 2. КАСПЕРСКИЙ Михаил Францевич, 1892 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы Львовского района, поляк, гражданство СССР, по профессии каменщик, из рабочих, образование – 7 классов, беспартийный, женат, в прошлом „плютуновый” бывш. польской армии, до ареста работал каменщиком по найму,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, являлся заместителем руководителя Бжуховицкой „кампании” „ПОВ”, с которым имел организационную связь, занимался вопросами организации по добыче оружия, а также знал о проводимой контрреволюционной работе „кампании” „ПОВ”,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред’явленном ему обвинении виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обвиняемого КАЛИТОВСКОГО Яна.

(л.д. т. I стр. 14–37)

³ 3. ВАЛИЦА Оскар Янович, 1888 г. рождения, уроженец г. Чешин (Чехо-Словакия), поляк, гражданство СССР, происходит из семьи учителя, по профессии – учитель, образование высшее, беспартийный, женат, без определенных занятий,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, являлся руководителем „плютона” Бжуховицкой „кампании” „ПОВ”, имел задание производить вербовки новых участников в организацию, а также приобретать оружие для целей ее,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред’явленном обвинении виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обвиняемого: КАЛИТОВСКОГО Яна и очной ставкой с ним.

(л.д. т. I стр. 38 об., 58 об., т. II стр. 296–300, 318–320)

³ 4. ЛЕПАК Эдвард Адамович, 1913 г. рождения, уроженец с. Бобуше Шучинского повята, Белостоцкого воеводства, по национальности поляк, из крестьян-середняков, образование низшее, беспартийный, до ареста без определенных занятий,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, являлся руководителем „плютона” Бжуховицкой „кампании” „ПОВ”, лично завербовал в организацию РОЖАНСКОГО, ЗОРАНСКОГО и обвиняемого ДМИТРИШИНА,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

ⁱ 2. KASPERSKIEGO Michała syna Franciszka, ur. w 1892 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, obywatela ZSRS, z zawodu murarza, pochodzenia robotniczego, wykształcenie – 7 klas, bezpartyjnego, żonatego, w przeszłości „plutonowego” był[ej] armii polskiej, przed aresztowaniem pracował jako murarz najemny
o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, był zastępcą dowódcy brzuchowickiej „kompanii” „POW”, z którym to dowódcą miał łączność organizacyjną, zajmował się sprawami związanymi z organizacją gromadzenia broni, jak również wiedział o prowadzonej przez „kompanię” „POW” działalności kontrrewolucyjnej,
to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do zarzutów zawartych w przedstawionym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania oskarżonego KALITOWSKIEGO Jana.
(k.s. t. I str. 14–37)

ⁱ 3. WALICĘ Oskara syna Jana, ur. w 1888 r. w Cieszynie (Czechosłowacja), Polaka, obywatelstwo ZSRS, pochodzi z rodziny nauczyciela, z zawodu nauczyciel, wykształcenie wyższe, bezpartyjnego, żonatego, bez określonego zajęcia
o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, był dowódcą „plutonu” brzuchowickiej „kompanii” „POW” i prowadził werbunek nowych członków do organizacji, jak również gromadził dla niej broń,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do zarzutów zawartych w przedstawionym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania oskarżonego KALITOWSKIEGO Jana oraz konfrontacja z nim.

(k.s. t. I str. 38 odw., 58 odw., t. II str. 296–300, 318–320)

ⁱ 4. LEPAKA Edwarda syna Adama, ur. w 1913 r. we w[si] Bogusze powiatu szczuczyńskiego województwo białostockie, Polaka, pochodzi z chłopów-średniaków, wykształcenie podstawowe, bezpartyjnego, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia
o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, był dowódcą „plutonu” brzuchowickiej „kompanii” „POW”, osobiście zwerbował do organizacji ROŻAŃSKIEGO, ZORAŃSKIEGO i oskarżonego DMITRYSZYNA,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв.: КАЛИТОВСКОГО Яна, ДМИТРИШИНА Марьяна, КАЛИТОВСКОГО Вацлава и очными ставками с ними.

(л.д. т. I стр. 38, 267, 271, т. II стр. 22–24, 43–46, 57–104, 111–115)

³ 5. ДМИТРИШИН Марьян Михайлович, 1916 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы Львовского района, по национальности поляк, гражданство СССР, из рабочих, по профессии – мясник, образование низшее, в прошлом член стрелецкой организации, до ареста служил в РКМ милиционером,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти. Для повстанческих целей хранил у себя пистолет и 24 патрона к нему, а также знал об имеющемся оружии для организации, зарытом в парке с. Бжуховицы,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред’явленном обвинении виновным себя признал. Изобличается показаниями обвиняемых: ЛЕПАКА, РОРАТА, и очной ставкой с ЛЕПАКОМ.

(л.д. т. I стр. 227–266, т. II стр. 43–46, 141–142)

³ 6. КАЛИТОВСКИЙ Вацлав-Юлий Францишкович, 1910 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы Львовского района, из рабочих, грамотный, не женат, в прошлом член стрелецкой организации Польши, до ареста работал кассиром автобусной станции,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, для целей повстанческих хранил у себя два пистолета „Браунинг” и 20 патрон к ним, лично завербовал в организацию РОРАТА, подготовил к вербовке ЗОРАНСКОГО и РОЖАНСКОГО,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обвиняемых: КАЛИТОВСКОГО Яна, ЛЕПАКА, РОРАТА и очными ставками с обвиняемыми: КАЛИТОВСКИМ, ЛЕПАКОМ и РОРАТОМ.

(л.д. т. I стр. 58–59, 227–266, 267–271, том II стр. 111–115, 126–152, 153–156)

³ 7. РОРАТ Юлиан Францишкович, 1920 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы Львовского района, из рабочих, грамотный, беспартийный, в прошлом член стрелецкой организации, холост, до ареста без определенных занятий,

в том, что являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное вос-

Do winy przyznał się w pełni. Demaskują go zeznania osk[arżonych] KALITOWSKIEGO Jana, DMITRYSZYNA Mariana, KALITOWSKIEGO Wacława oraz konfrontacje z nimi.

(k.s. t. I str. 38, 267, 271, t. II str. 22–24, 43–46, 57–104, 111–115)

ⁱ 5. DMITRYSZYNA Mariana syna Michała, ur. w 1916 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, obywatelstwo ZSRS, pochodzenie robotnicze, z zawodu rzeźnik, wykształcenie podstawowe, w przeszłości członek organizacji strzeleckiej, przed aresztowaniem był milicjantem w RKM o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej. Dla potrzeb powstania przechowywał u siebie pistolet i do niego 24 naboje oraz wiedział o zakopanej w parku we w[si] Brzuchowice broni przeznaczonej dla organizacji,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do zarzutów zawartych w przedstawionym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania oskarżonych: LEPAKA, RORATA oraz konfrontacja z LEPAKIEM.

(k.s. t. I str. 227–266, t. II str. 43–46, 141–142)

ⁱ 6. KALITOWSKIEGO Wacława Juliana syna Franciszka, ur. w 1910 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, pochodzenia robotniczego, piśmiennego, nieżonatego, w przeszłości członka organizacji strzeleckiej Polski, przed aresztowaniem pracował jako kasjer na stacji autobusowej o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadanie polegało na wywołaniu powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, dla potrzeb powstania przechowywał u siebie dwa pistolety „Brauning” i do nich 20 naboji, osobiście zwerbował do organizacji RORATA, przygotowywał do zwerbowania ZORAŃSKIEGO i ROŻAŃSKIEGO,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, LEPAKA, RORATA oraz konfrontacja z oskarżonymi KALITOWSKIM, LEPAKIEM i RORATEM.

(k.s. t. I str. 58–59, 227–266, 267–271, tom II str. 111–115, 126–152, 153–156)

ⁱ 7. RORATA Juliana syna Franciszka, ur. w 1920 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, pochodzenia robotniczego, piśmiennego, bezpartyjnego, w przeszłości członka organizacji strzeleckiej, nieżonatego, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia

^do to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy so-

стание против советской власти, для повстанческих целей сохранял один ящик патронов в количестве 302 шт, входил в состав „дружины”, руководимой обв. КАЛИТОВСКИМ Вацлавом,⁷

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, КАЛИТОВСКОГО Вацлава, ДМИТРИШИНА и очной ставкой с обв. КАЛИТОВСКИМ Вацлавом.

(л.д. т. I стр. 65-67, т. 2 стр. 41-42, 100-101, 153-156)

³ 8. ЧАЙКОВСКИЙ Ян Юзефович, 1895 г. рождения, уроженец г. Львова, поляк, из рабочих, служащий почты, грамотный, женат, до ареста – без определенных занятий, проживал в с. Бжуховицы Львовского р-на, в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, был комендантом „плютона”, имел задание вербовать новых участников в организацию „ПОВ”, завербовал в организацию КАЛИЧИНСКОГО Иосифа Андреевича,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, ЛЕСИЦКОГО и КАЛИЧИНСКОГО Иосифа.

(л.д. т. I стр. 13 об., 33 об., 59, т. 2 стр. 253, 271, 210, 201-203)

³ 9. КАЛИЧИНСКИЙ Иосиф Андреевич, 1902 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы Львовского района, поляк, грамотный, женат, беспартийный, по профессии – маляр-каменщик, до ареста проживал в с. Бжуховицы Львовского района, в том, что являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, для целей которой хранил пистолет польского образца и 30 шт. патронов к нему, имел задание вовлекать новых лиц в организацию,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В предъявленном обвинении виновным себя не признал, однако подтвердил свою осведомленность о существовании в с. Бжуховицах организации „ПОВ”. Изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, ЧАЙКОВСКОГО, БУРЯКЕВИЧА, очной ставкой с ЧАЙКОВСКИМ, показаниями свидетеля БЕЗРУКА и очной ставкой с ним.

(л.д. т. I стр. 67-68, т. 2 стр. 170, 230-235, т. III стр. 128-129, 157-162)

³ 10. ЛИСЕЦКИЙ Иосиф Андреевич, 1902 г. рождения, уроженец села Бжуховицы, поляк, грамотный, женат, беспартийный, до ареста работал в железнодорожных мастерских ст. Львов,

wiekiej, dla potrzeb powstania przechowywał jedną skrzynię z nabojami w ilości 302 szt., był członkiem „drużyny”, którą dowodził osk[arżony] KALITOWSKI Wacław,^d

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Całkowicie przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, KALITOWSKIEGO Wacława, DMITRYSZYNA oraz konfrontacja z osk[arżonym] KALITOWSKIM Wacławem.

(k.s. t. I str. 65–67, t. 2 str. 41–42, 100–101, 153–156)

ⁱ 8. CZAJKOWSKIEGO Jana syna Józefa, ur. w 1895 r. w m. Lwowie, Polaka, pochodzenia robotniczego, urzędnika pocztowego, piśmiennego, żonatego, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia, zamieszkałego we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, był komendantem „plutonu”, miał werbować nowych członków do organizacji „POW”, zwerbował do niej KALECZYŃSKIEGO Józefa syna Andrzeja,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Całkowicie przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, LISIECKIEGO i KALECZYŃSKIEGO Józefa.

(k.s. t. I str. 13 odw., 33 odw., 59, t. 2 str. 253, 271, 210, 201–203)

ⁱ 9. KALECZYŃSKIEGO Józefa syna Andrzeja, ur. w 1902 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, piśmiennego, żonatego, bezpartyjnego, z zawodu murarza, przed aresztowaniem mieszkał we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, dla potrzeb powstania przechowywał pistolet typu polskiego i do niego 30 szt. naboji, miał za zadanie przyciągać nowe osoby do organizacji,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Nie przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Potwierdził jednak, że wiedział o istnieniu we w[si] Brzuchowice organizacji „POW”. Demaskują go zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, CZAJKOWSKIEGO, BURAKIEWICZA oraz konfrontacja z CZAJKOWSKIM, zeznania świadka BEZRUKA i konfrontacja z nim.

(k.s. t. I str. 67–68, t. 2 str. 170, 230–235, t. III str. 128–129, 157–162)

ⁱ 10. LISIECKIEGO Józefa syna Andrzeja, ur. w 1902 r. we w[si] Brzuchowice, Polaka, piśmiennego, żonatego, bezpartyjnego, przed aresztowaniem pracował w zakładach kolejowych st[acji] Lwów

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której za-

в том, что являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, выполнял функции связного в организации, имел задание производить вербовки новых участников в организацию,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обвиняемых: КАЛИТОВСКОГО Яна, ЧАЙКОВСКОГО, ДЗЕЛЕНДЖАКА Евгена и очной ставкой с первым.

(л.д. т. I стр. 39–58, т. II стр. 282–285, 277–279, т. 3 стр. 224)

³ 11. МИЩИШИН Марьян Иосифович, 1892 г. рождения, уроженец ст. Надворня Станиславской обл., поляк, гражданство СССР, в прошлом капрал польской армии, грамотный, беспартийный, женат, до ареста работал переплетчиком типографии в г. Львове,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, выполнял функцию коменданта „плютона” „ПОВ”, имел задание производить вербовки в организацию,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, и очной ставкой с ним.

(л.д. т. I стр. 38 об., 58, 119–120, т. 2 стр. 314–320)

³ 12. ДЗЕЛЕНДЖАК Казимир Янович, 1905 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы Львовского района, по происхождению из крестьян, поляк, грамотный, женат, в прошлом член стрелецкой организации, до ареста работал лесником,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти. Выполнял функцию „коменданта плютона”, имел задание производить вербовки новых участников в организацию, пытался вовлечь в организацию гр. ЛИТОВЕЦ, для повстанческих целей хранил у себя пистолет „браунинг” и 10 патронов к нему,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обв. КАЛИТОВСКОГО Яна и очной ставкой с ним.

(л.д. т. I стр. 14 об., 38, т. III стр. 33–36)

³ 13. ПАВЧУК Петр Григорьевич, 1901 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, поляк, грамотный, беспартийный, по профессии – почтальон, до ареста работал в почтовом отделении № 2 г. Львова,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание

daniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, pełnił w organizacji funkcję łącznika, miał werbować nowych członków do organizacji,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, CZAJKOWSKIEGO, DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza oraz konfrontacja z tym pierwszym.

(k.s. t. I str. 39–58, t. II str. 282–285, 277–279, t. 3 str. 224)

ⁱ 11. MISZCZYSZYNA Mariana syna Józefa, ur. w 1892 r., st[acja] Nadwórna obwodu stanisławowskiego, Polaka, obywatelstwa ZSRS, w przeszłości kaprala armii polskiej, piśmiennego, bezpartyjnego, żonatego, przed aresztowaniem pracował jako introligator w drukarni w m. Lwowie o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, pełnił funkcję komendanta „plutonu” „POW”, miał prowadzić werbunek do organizacji,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy. Demaskują go zeznania osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana i konfrontacja z nim.

(k.s. t. I str. 38 odw., 58, 119–120, t. 2 str. 314–320)

ⁱ 12. DZIELEŃDZIAKA Kazimierza syna Jana, ur. w 1905 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, pochodzenia chłopskiego, Polaka, piśmiennego, żonatego, w przeszłości członka organizacji strzeleckiej, przed aresztowaniem pracował jako leśnik o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej. Pełnił funkcję komendanta „plutonu”, miał za zadanie werbunek nowych członków organizacji, próbował wciągnąć do organizacji ob[ywatela] LITOWCA, dla potrzeb powstania przechowywał u siebie pistolet „Brauning” i do niego 10 naboji,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy. Demaskują go zeznania osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana i konfrontacja z nim.

(k.s. t. I 14 odw., 38, t. III str. 33–36)

ⁱ 13. PAWCZUKA Piotra syna Grzegorza, ur. w 1901 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, piśmiennego, bezpartyjnego, z zawodu listonosz, przed aresztowaniem pracował w Urzędzie Pocztowym Nr 2 m. Lwowa o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej,

против Советской власти, имел задание в период намеченного восстания оказывать медицинскую помощь повстанцам,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв. КАЛИТОВСКОГО Яна.

(л.д. т. I стр. 14 об., 39, 58 об.)

³ 14. ЧУДЯК Карл Дмитриевич, 1912 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, поляк, грамотный, женат, беспартийный, в прошлом капрал польской армии, в том, что он являлся участником контрреволюционной организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против Советской власти, имел задание подготавливать телефонную связь между подразделениями контрреволюционной организации, производить вербовки новых участников в организацию, хранил для повстанческих целей телефонный провод,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обвиняемого КАЛИТОВСКОГО Яна и очной ставкой с ним.

(л.д. т. I стр. 14 об., 39 об., 58 об., т. III стр. 82–83)

³ 15. ХОРОНЖЭ Иосиф Янович, 1900 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, поляк, грамотный, женат, беспартийный, по происхождению из рабочих, до ареста работал в лесопункте с. Бжуховицы, в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против Советской власти. Имел задание на случай восстания обеспечивать участников организации продуктами питания, хранил принадлежащие организации деньги в сумме 400 рубл.,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв. КАЛИТОВСКОГО Яна и показаниями свидетеля БЕЗРУКА.

(л.д. т. I стр. 14 об., 39, 59, 127–128, т. 3 стр. 158)

³ 16. БУРЯКЕВИЧ Ян Станиславович, 1899 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, поляк, беспартийный, грамотный, женат, по профессии – чернорабочий, до ареста работал на пекарне с. Бжуховицы,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, как участник организации для целей восстания БУРЯКЕВИЧ хранил у себя ручной пулемет,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

miął w czasie planowanego powstania udzielać jego uczestnikom pomocy medycznej,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Całkowicie przyznał się do winy. Demaskują go zeznania osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana.

(k.s. t. I str. 14 odw., 39, 58 odw.)

ⁱ 14. CZUDIAKA Karola syna Dymitra, ur. w 1912 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, piśmiennego, żonatego, bezpartyjnego, w przeszłości kaprała armii polskiej

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, miał przygotować łączność telefoniczną pomiędzy poszczególnymi pododdziałami organizacji kontrrewolucyjnej, przeprowadzał werbunek nowych członków organizacji, przechowywał dla potrzeb powstania kabel telefoniczny,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonego KALITOWSKIEGO Jana i konfrontacja z nim.

(k.s. t. I str. 14 odw., 39 odw., 58 odw., t. III str. 82–83)

ⁱ 15. CHORAŻEGO Józefa syna Jana, ur. w 1900 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, piśmiennego, żonatego, bezpartyjnego, pochodzenia robotniczego, przed aresztowaniem pracował w leśnictwie w[si] Brzuchowice

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej. W przypadku wybuchu powstania miał zapewnić członkom organizacji aprowizację, przechowywał należące do organizacji pieniądze w wysokości 400 rubli,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy. Demaskują go zeznania osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana oraz zeznania świadka BEZRUKA.

(k.s. t. I str. 14 odw., 39, 59, 127–128, t. 3 str. 158)

ⁱ 16. BURAKIEWICZA Jana syna Stanisława, ur. w 1899 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, bezpartyjnego, piśmiennego, żonatego, z zawodu robotnik niewykwalifikowany, przed aresztowaniem pracował w piekarni we w[si] Brzuchowice

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, jako członek organizacji BURAKIEWICZ przechowywał u siebie ręczny kabin maszynowy dla potrzeb powstania,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Виновным себя признал частично. Изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, КАЛИЧИНСКОГО Иосифа, свидетеля БЕЗРУКА и очными ставками с ними.

(л.д. т. I стр. 16, 11–113, т. II стр. 208–209, 214–218,
т. III стр. 51–53, 57–62, 154–156)

³ 17. ДУБРОВА Владимир Михайлович, 1905 г. рождения, уроженец с. Голоски Большие Львовского района, украинец, беспартийный, грамотный, женат, в прошлом лесник Бжуховицкого леса, до ареста также работал лесником,

в том, что он работая лесничим, оказывал содействие в снабжении оружием участников контрреволюционной повстанческой организации, ставившей своей задачей вооруженное восстание против советской власти. В марте месяце 1940 года им были даны ручной пулемет и патроны участнику к-р организации КАЛИТОВСКОМУ Яну,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 19-54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред'явленном обвинении виновным себя не признал. Однако изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, КАЛИЧИНСКОГО Иосифа, БУРЯКЕВИЧА Яна и очной ставкой с последним.

(л.д. т. I стр. 69–70, 112–113, т. II стр. 193–194, 208–209, 214,
т. III стр. 187–189, 137–140)

³ 18. КАЛИЧИНСКИЙ Францишек Андреевич, 1913 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, по происхождению из крестьян, беспартийный, грамотный, женат, поляк, до ареста без определенных занятий,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, лично завербовал в организацию обв. ДЗЕЛЕНДЖАКА,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред'явленном ему обвинении виновным себя не признал. Однако изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна и ДЗЕЛЕНДЖАКА Евгена и очной ставкой с последним.

(л.д. т. I стр. 68–69, т. III стр. 223–226, 207–210)

³ 19. ДЗЕЛЕНДЖАК Евген Янович, 1918 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, по происхождению из крестьян, поляк, гражданство СССР, беспартийный, грамотный, холост, в прошлом член польской стрелецкой организации, до ареста без определенных занятий, в том, что являлся участником контрреволюционной повстанческой организации „ПОВ”, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, знал о наличии оружия у своего брата – участника организации ДЗЕЛЕНДЖАКА Казимира,

Przyznał się do winy częściowo. Demaskują go zeznania oskarżonych KALITOWSKIEGO Jana, KALECZYŃSKIEGO Józefa, świadka BEZRUKA i konfrontacje z nimi.

(k.s. t. I str. 16, 111–113, t. II str. 208–209, 214–218,
t. III str. 51–53, 57–62, 154–156)

ⁱ 17. DUBROWĘ Wołodymyra syna Mychajła, ur. w 1905 r. we w[si] Hołoski Wielkie rejonu lwowskiego, Ukraińca, bezpartyjnego, piśmiennego, żonatego, w przeszłości leśnika w lesie brzuchowickim, przed aresztowaniem pracował również jako leśnik

o to, że będąc leśniczym pomagał w zaopatrzeniu w broń członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej. W marcu 1940 r. dał ręczny karabin maszynowy z nabojami członkowi organizacji k-r KALITOWSKIEMU Janowi, to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Nie przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Jednakże demaskują go zeznania oskarżonych KALITOWSKIEGO Jana, KALECZYŃSKIEGO Józefa, BURAKIEWICZA Jana oraz konfrontacja z tym ostatnim.

(k.s. t. I str. 69–70, 112–113, t. II str. 193–194, 208–209, 214,
t. III str. 187–189, 137–140)

ⁱ 18. KALECZYŃSKIEGO Franciszka syna Andrzeja, ur. w 1913 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, pochodzenia chłopskiego, bezpartyjnego, piśmiennego, żonatego, Polaka, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, osobiście zwerbował do organizacji osk[arżonego] DZIELEŃDZIAKA,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Nie przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Demaskują go jednak zeznania oskarżonych KALITOWSKIEGO Jana i DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza oraz konfrontacja z tym ostatnim.

(k.s. t. I str. 68–69, t. III str. 223–226, 207–210)

ⁱ 19. DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza syna Jana, ur. w 1918 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, pochodzenia chłopskiego, Polaka, obywatelstwo ZSRS, bezpartyjnego, piśmiennego, kawalera, w przeszłości członka polskiej organizacji strzeleckiej, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „POW”, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, wiedział, że jego brat członek organizacji DZIELEŃDZIAK Kazimierz posiada broń,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв. ДМИТРИШИНА Марьяна.

(л.д. т. 2 стр. 38)

* 20. КОВАЛЬСКИЙ Владимир Владимирович, 1920 г. рождения, уроженец г. Львова, поляк, беспартийный, женат, в прошлом член организации „Демократическая молодежь” и „Независимая братская помощь” существовавшей при польском строе, участник обороны Львова, до ареста студент II курса Львовского университета, в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, имел связь с членом штаба к-р организации ВАСИЛЕВСКИМ, лично завербовал в организацию свою сестру КОВАЛЬСКУЮ Крестину, обвиняемого ВАЛИЦУ Кароля, а также пытался привлечь в организацию обв. обв. ВЕЧЕРОКА и КУЛИКОВСКОГО. Знал о наличии нескольких пулеметов в организации, которые на следствии не отдал, 21.V пытался бежать из-под стражи,

т.е. в преступлениях предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред'явленом обвинении виновным себя признал. Изобличается показаниями обвиняемых: КАЛИТОВСКОГО Яна, ДМИТРИШИНА, ШИПЕРА, КОВАЛЬСКОЙ Крестины, ВАЛИЦЫ Кароля и очными ставками с двумя последними.

(л.д. т. I стр. 37-72, т. II стр. 30-31, 149, т. III стр. 263-266, 261-262, 278-279, 282 об., 285-287, 289, 290, т. IV 28 об., 39, 51-57, 68, 85)

³ 21. КОВАЛЬСКАЯ Крестина Владимировна, 1922 г. рождения, уроженец г. Львова, по национальности поляка, происходит из семьи служащего – профессор математики, образование среднее, до ареста студент педагогического лицея в г. Львове, в том, что она являлась участницей контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, имела задание вербовать новых участников в организацию, искать оружие для организации, выявлять лиц, которые помогают органам соввласти в борьбе с контрреволюцией, лично привлекла в организацию обв. ШИПЕРА,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред'явленом обвинении виновной себя признала. Изобличается показаниями обв. обв. КОВАЛЬСКОГО Владимира, ШИПЕРА и очными ставками с ними.

(л.д. т. III стр. 250, 161-262, 298-300, т. IV стр. 27, 29 об.)

³ 22. ШИПЕР Юлия Каролевич, 1920 г. рождения, уроженец с. Золотники, Пидгаецкого района Тернопольской области, поляк, беспар-

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy. Demaskują go zeznania osk[arżonego] DMITRYSZYNA Mariana.

(k.s. t. 2 str. 38)

^h 20. KOWALSKIEGO Włodzimierza syna Włodzimierza, ur. w 1920 r. w m. Lwowie, Polaka, bezpartyjnego, żonatego, w przeszłości członka organizacji „Młodzież Demokratyczna” i „Niezależna Bratnia Pomoc”, które istniały za polskich rządów, uczestnik obrony Lwowa, przed aresztowaniem student II roku Uniwersytetu Lwowskiego

o to, że był członkiem kontrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, kontaktował się z członkiem sztabu organizacji k-r WASILEWSKIM, osobiście zwerbował do organizacji swą siostrę KOWALSKĄ Krystynę, oskarżonego WALICĘ Karola oraz próbował wciągnąć do organizacji oskarżonych WIECZORKA i KRÓLIKOWSKIEGO. Wiedział, że organizacja posiada kilka karabinów maszynowych, których nie oddał w śledztwie, 21 V próbował uciec z aresztu,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, DMITRYSZYNA, SZYPERA, KOWALSKIEJ Krystyny, WALICY Karola oraz konfrontacje z dwoma ostatnimi.

(k.s. t. I str. 37–72, t. II str. 30–31, 140, t. III str. 263–266, 261–262, 278–279, 282 odw., 285–287, 289, 290, t. IV str. 28 odw., 39, 51–57, 68, 85)

ⁱ 21. KOWALSKĄ Krystynę córkę Włodzimierza, ur. w 1922 r. w m. Lwowie, Polka, pochodzi z rodziny urzędniczej – profesora matematyki, wykształcenie średnie, przed aresztowaniem uczennica liceum pedagogicznego w m. Lwowie o to, że była członkiem kontrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, zadaniem jej było prowadzenie werbunku członków organizacji, wyszukiwanie broni dla organizacji, ujawnianie osób pomagających organom władzy sowieckiej w walce z kontrewolucją, osobiście wciągnęła do organizacji osk[arżonego] SZYPERA,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznała się do zarzutów zawartych w przedłożonym jej oskarżeniu. Demaskują ją zeznania oskarżonych: KOWALSKIEGO Włodzimierza, SZYPERA i konfrontacja z nimi.

(k.s. t. III str. 250, 161–262, 298–300, t. IV str. 27, 29 odw.)

ⁱ 22. SZYPERA Juliana syna Karola, ur. w 1920 r. we w[si] Złotniki rejonu podhajeckiego obwód tarnopolski, Polaka, bezpartyjnego, piśmiennego,

тийный, грамотный, холост, сын служащего, в прошлом член польской организации стрелцов, в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, имел задание выявлять лиц, которые содействуют органам соввласти в выявлении контрреволюции, хранил у себя сильнодействующие яды,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обв. КОВАЛЬСКОЙ Крестины и очной ставкой с ней.

(л.д. т. III стр. 279, 294, 298–300)

³ 23. ВАЛИЦА Кароль Оскарович, 1921 г. рождения, г. Берно-Моравске (Чехо-Словакия), поляк, грамотный, холост, участник обороны Львова, до ареста без определенных занятий,

в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, имел задание производить вербовки новых участников в организацию, приобретать оружие для организации. Для повстанческих целей хранил ящик с боевыми патронами от карабина в количестве «737» шт., пытался вовлечь «в организацию гр. ЦВИКОВСКОГО М.»

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал. Изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, ВАЛИЦА Оскара, ШИПЕРА Юлиана.

(л.д. т. I стр. 95, 211–219, т. IV стр. 35–36, 41)

³ 24. ВЕЧЕРОК Павел Эдуардович, 1900 г. рождения, уроженец м. Шопеницы, Катовицкого района, Шленского воеводства, поляк, грамотный, женат, в прошлом сотрудник польского генерального консульства в г. Лиле (Франция), до ареста без определенных занятий, беженец, в том, что он являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, проводил организационную контрреволюционную работу среди беженцев-шлензаков, проживающих в с. Бжуховицы. Имел связь с членом штаба «ПОВ» СТЕФАНСКИМ (он же ВАСИЛЕВСКИЙ). Лично завербовал в организацию ЛЕПАКА,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

В пред'явленом обвинении виновным себя не признал. Однако изобличается показаниями обв.обв. КАЛИТОВСКОГО Яна, ДМИТРИШИНА Марьяна, ЛЕПАКА Эдуарда, КОВАЛЬСКОГО Владимира и очными ставками с двумя последними.

(л.д. т. I стр. 90–91, 50–52, т. II стр. 24, 30–31, т. III стр. 214–250, т. IV стр. 117, 120–122)

kawalera, syna urzędnika, w przeszłości członka polskiej organizacji strzeleckiej

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, miał ujawniać osoby współpracujące z organami władzy sowieckiej w wykrywaniu kontrrewolucji, przechowywał u siebie silnie działające trucizny,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonej KOWALSKIEJ Krystyny oraz konfrontacja z nią.

(k.s. t. III str. 279, 294, 298–300)

ⁱ 23. WALICĘ Karola syna Oskara, ur. w 1921 r. w m. Brno na Morawach (Czechosłowacja), Polaka, piśmiennego, kawalera, uczestnika obrony Lwowa, przed aresztowaniem bez określonego zajęcia

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, miał werbować nowych członków organizacji, zdobywać broń dla organizacji. Dla potrzeb powstania przechowywał skrzynię z ostrymi nabojami do karabinu ^c w ilości 737 szt. ^c, próbował wciągnąć do ^c organizacji obywatela CWIKOWSKIEGO M., ^c

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy. Demaskują go zeznania oskarżonych KALITOWSKIEGO Jana, WALICY Oskara, SZYPERA Juliana.

(k.s. t. I str. 95, 211–219, t. IV str. 35–36, 41)

ⁱ 24. WIECZORKA Pawła syna Edwarda, ur. w 1900 r. w m. Szopienice rejonu katowickiego województwo śląskie, Polaka, piśmiennego, żonatego, w przeszłości pracownika polskiego Konsulatu Generalnego w m. Lille (Francja), przed aresztowaniem bez określonego zajęcia, *bieżeńca*

o to, że był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, prowadził organizacyjną działalność kontrrewolucyjną wśród *bieżeńców* ślązaków mieszkających we w[si] Brzuchowice. Kontaktował się z członkiem sztabu „POW” STEFAŃSKIM (*on-że* WASILEWSKI). Osobiście zwerbował do organizacji oskarżonego LEPAKA,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Nie przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Demaskują go jednak zeznania oskarżonych: KALITOWSKIEGO Jana, DMITRYSZYNA Mariana, LEPAKA Edwarda, KOWALSKIEGO Włodzimierza oraz konfrontacje z dwoma ostatnimi.

(k.s. t. I str. 90–91, 50–52, t. II str. 24, 30–31, t. III str. 244–250, t. IV str. 117, 120–122)

³ 25. КРУЛИКОВСКИЙ Тадеуш Людвигович, 1920 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, поляк, грамотный, беспартийный, холост, в прошлом член польской организации стрелцкой и организации „гарцерство”, до ареста – ученик 10-го класса в г. Львове, в том, что он знал о наличии контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против Советской власти, но об этом органам власти не донес,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст.ст. 54-12 УК УССР.

В пред’явленном обвинении виновным себя не признал. Однако изобличается показаниями обв. КОВАЛЬСКОГО Владимира и очной ставкой с ним.

(л.д. т. III стр. 250, т. IV стр. 148–152)

³ 26. ЧУДЯК Тадеуш Дмитриевич, 1920 г. рождения, уроженец с. Бжуховицы, Львовского района, поляк, грамотный, беспартийный, холост, в прошлом член польской стрелцкой организации, до ареста рабочий фанерной фабрики в с. Рясна-Польска,

в том, что он знал о существовании в селе Бжуховицы контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, но об этом органам власти не донес, хранил у себя и продавал частным лицам огнестрельное оружие,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. 54-12 УК УССР.

В пред’явленном обвинении виновным себя признал. Изобличается показаниями обв. ШИПЕРА.

(л.д. т. IV стр. 22, 26, 29, 40)

⁴ 27. ШМИДТ Адам Адамович, 1890 г. рождения, уроженец с. Рокетна, Львовского района, немец, гражданство СССР, беспартийный, грамотный, женат, в прошлом член польской правительственной партии почтовиков „ППУ”, до ареста без определенных занятий,

в том, что он знал о существовании в с. Бжуховицы контрреволюционной повстанческой организации, которая ставила своей задачей вооруженное восстание против советской власти, знал, что члены этой организации собирают оружие для борьбы с советской властью, но об этом органам власти не донес,

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. 54-12 УК УССР.

В пред’явленном обвинении виновным себя признал полностью. Изобличается показаниями обв. КАЛИТОВСКОГО Яна.

(л.д. т. I стр. 36, 82–83)

Руководствуясь ст. 204 УПК УССР следственное дело № 1158 по обвинению КАЛИТОВСКОГО Яна Францишковича, КАСПЕРСКОГО

25. KRÓLIKOWSKIEGO Tadeusza syna Ludwika, ur. w 1920 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, piśmiennego, bezpartyjnego, kawalera, w przeszłości członka polskiej organizacji strzeleckiej i organizacji „harcerstwo”, przed aresztowaniem — uczeń klasy 10 w m. Lwowie o to, że wiedział o istnieniu kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, o czym nie powiadomił organów władzy,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. 54-12 KK USRS.

Nie przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Demaskują go jednak zeznania osk[arżonego] KOWALSKIEGO Włodzimierza i konfrontacja z nim.

(k.s. t. III str. 250, t. IV str. 148–152)

26. CZUDIAKA Tadeusza syna Dymitra, ur. w 1920 r. we w[si] Brzuchowice rejonu lwowskiego, Polaka, piśmiennego, bezpartyjnego, kawalera, w przeszłości członka polskiej organizacji strzeleckiej, przed aresztowaniem robotnik w fabryce dykty we w[si] Rzęsna Polska

o to, że wiedział o istnieniu we wsi Brzuchowice kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, o czym nie powiadomił organów władzy, przechowywał u siebie i sprzedawał osobom prywatnym broń palną,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. 54-12 KK USRS.

Przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania osk[arżonego] SZYPERA.

(k.s. t. IV str. 22, 26, 29, 40)

27. SZMIDTA Adama syna Adama, ur. w 1890 r. we w[si] Rokitna rejonu lwowskiego, Niemca, obywatelstwo ZSRS, bezpartyjnego, piśmiennego, żonatego, w przeszłości członka polskiej partii rządowej pocztowców „PPU” [?], przed aresztowaniem bez określonego zajęcia

o to, że wiedział o istnieniu we w[si] Brzuchowice kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której zadaniem było wywołanie powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej, wiedział o tym, że członkowie tej organizacji gromadzą broń do walki z władzą sowiecką, o czym nie powiadomił organów władzy,

to znaczy o przestępstwa przewidziane art. 54-12 KK USRS.

Całkowicie przyznał się do zarzutów zawartych w przedłożonym mu oskarżeniu. Demaskują go zeznania osk[arżonego] KALITOWSKIEGO Jana.

(k.s. t. I str. 36, 82–83)

Zgodnie z art. 204 KPK USRS sprawę śledczą Nr 1158 z oskarżenia KALITOWSKIEGO Jana syna Franciszka, KASPERSKIEGO Michała syna

Михаила Францевича и др. направить Прокурору Львовской области для направления по подсудности.^{-А}

- СПРАВКА:** 1. Все обвиняемые по делу содержатся под стражей в тюрьме № 1 г. Львова и с сего числа перечисляются содержанием за Прокурором Львовской области.
2. Вещественные доказательства по делу хранятся в камере вещдоков ОО НКВД 6 армии согласно постановлений, имеющих в деле.
3. Личные документы обвиняемых находятся в отдельной папке в приложении к следственному делу.³⁹

**А-СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО НКВД 6 АРМИИ
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ**

(—) (УСТЕНКО)

**„СОГЛАСЕН”
ЗАМ. НАЧ. ОО НКВД 6 АРМИИ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ**

(—) (КОЧЕТКОВ)^{-А}

Составлено „23” мая 1940 г.
г. Львов.

**УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ НКВД
по ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ
ТЮРЬМА № 1
„24” июня 1940 г.
№
г. Львов**

**ПРЕДСЕДАТЕЛЮ
ОБЛАСТНОГО СУДА
гор. Львов**

Сообщаем, что заключенные **КОВАЛЬСКИЙ Владимир Владимирович, КАЛИЧИНСКИЙ Франц Андреевич, ЧУДЯК Кароль Дмитриевич и ЧАЙКОВСКИЙ Ян Юзефович** следовать в суд на заседание не могут в связи с тем, что находятся в больничных и в карантинных камерах ^с и Вечерок П.Э., Ковалская К.В.^{-с 40}

**НАЧАЛЬНИК ТЮРЬМЫ НКВД № 1
гор. ЛЬВОВА
СЕКРЕТАРЬ ТЮРЬМЫ**

(ПОПОВ)
(—) (ПАНЧЕНКО)

^сИсправленному [...], то есть дописанному верить [...] (—)^с

Franciszka i in[nych] przekazać do Prokuratora obwodu lwowskiego w celu skierowania na drogę sądową.^e

- INFORMACJA: 1. Wszyscy oskarżeni w niniejszej sprawie są trzymani w areszcie w Więzieniu Nr 1 w m. Lwowie i od dnia dzisiejszego są w ewidencji Prokuratora obwodu lwowskiego.
2. Dowody rzeczowe w sprawie są przechowywane w magazynie dowodów rzeczowych OO NKWD 6 Armii zgodnie z postanowieniami znajdującymi się w aktach sprawy.
3. Dokumenty osobiste oskarżonych znajdują się w osobnej teczce jako załącznik do sprawy śledczej.³⁹

^eŚLED CZY OO NKWD 6 ARMII

MŁ(ODSZY) LEJ TENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (USTIENKO)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

ZAS[TĘPCA] NACZ[ELNIKA] OO NKWD 6 ARMII

LEJ TENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (KOCZETKOW)^e

Sporządzono „23” maja 1940 r.

m. Lwów

USRS
LUDOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD NKWD
OBWODU LWOWSKIEGO
WIĘZIENIE Nr 1
„24” czerwca 1940 r.
Nr
m. Lwów

DO PRZEWODNICZĄCEGO
SĄDU OBWODOWEGO
m. Lwów

Zawiadamiamy, że więźniowie KOWALSKI Włodzimierz syn Włodzimierza, KALECZYŃSKI Franciszek syn Andrzeja, CZU-DIAK Karol syn Dymitra i CZAJKOWSKI Jan syn Józefa nie mogą przybyć na posiedzenie, ponieważ znajdują się w celach szpitalnych i kwarantannowych. ^fi Wieczorek P.E., Kowalska K.W.^{f 40}

NACZELNIK WIĘZIENIA NKWD NR 1

m. LWOWA

(POPOW)

SEKRETARZ WIĘZIENIA

(—) (PANCZENKO)

^fPoprawki [...] dopisane są zgodne [...] (—)^f

**ВИРОК КРИМІНАЛЬНИЙ
ІМ'ЯМ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

1940 року Липня 15–16 дня Львівський Обласний Суд в м. Львові в складі:

Головуючого тов. ЧОРПІТИ

Народних засідателів тов. ВАСІЛЕВСЬКОЇ та
тов. СУШКО

з секретарем тов. ТАЛЕРІНГОМ

з участю прокурора тов. МІРОНОВА

та оборонців тов. тов. КУПЕР, ДЯЧЕНКО, КУРИЛЕНКО,
ШТЕРЕНБЕРГА, ЯМПОЛЕР

та перекладача тов. ДРУКЕР

розглянув у закритому судовому засіданні справу по обвинуваченню:

1. КАЛИТОВСЬКОГО Яна Францовича, 1895 року народження, по національності поляка, по соц. походженню із сім'ї робітника, до арешту працював муляром, грамотного, в минулому „плютуновий” польської армії, член стрілецької організації, не судимого,
2. КАСПЕРСЬКИЙ Михайла Францовича, 1892 році, поляка, із робітників, за фахом муляр, грамотний, позапартійного, женатого, в минулому „плютуновий” бувшої польської армії, не судимого,
3. ВАЛИЦА Оскара Янович, 1888 року народження, по національності поляк, родом із міста Чепин (Чехословація), батько був учителем, до арешту не працював, по фаху учитель, не судимого, женатого,
4. ЛЕПАК Едвард Адамович, 27 років, поляка, із селян середняків, грамотного, не судимого, до арешту без певного заняття,
5. ДМИТРИШИНА Маряна Михайловича, 1916 року, поляка, по соц. походженню із робочих, по професії – мясник, грамотного, члена стрілецької організації, до арешту працював міліціонером, не судимого,
6. КАЛГТОВСЬКОГО Вацлава-Юлія Францишковича, 1910 року народження, із робітників, грамотного, неженатого, в минулому член стрілецької організації, до арешту працював касіром автобусної станції,
7. РОРАТА Юліяна Францишковича, 1920 року народження, із сім'ї робітників, позапартійного, неженатого, в минулому член стрілецької

WYROK KRYMINALNY
W IMIENIU UKRAIŃSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ
REPUBLICI SOWIECKIEJ

dnia 15–16 lipca 1940 roku Lwowski Sąd Obwodowy w m. Lwowie
w składzie:

Przewodniczący tow. CZORPITA

Ławnicy ludowi tow. WASILEWSKA i
tow. SUSZKO

sekretarz tow. TAŁERING

z udziałem prokuratora tow. MIRONOWA

i obrońców tow. tow. KUPERA, DIACZENKI, KURYLENKI,
SZTERENBERGA, JAMPOLERA

i tłumacza tow. DRUKERA

rozpatrzył na zamkniętym posiedzeniu sądowym sprawę z oskarżenia:

1. KALITOWSKIEGO Jana s. Franciszka, ur. w 1895 roku, Polaka, z rodziny robotnika, przed aresztowaniem pracował jako murarz, piśmiennego, w przeszłości „plutonowego” polskiej armii, członka organizacji strzeleckiej, nie karanego,
2. KASPERSKIEGO Michała s. Franciszka, ur. w 1892 roku, Polaka, z robotników, z zawodu murarza, piśmiennego, bezpartyjnego, żonatego, w przeszłości „plutonowego” byłej polskiej armii, nie karanego,
3. WALICY Oskara s. Jana, ur. w 1883 roku, Polaka, rodem z miasta Cieszyna (Czechosłowacja), ojciec był nauczycielem, przed aresztowaniem nie pracował, z zawodu nauczyciela, nie karanego, żonatego,
4. LEPAKA Edwarda s. Adama, 27 lat, Polaka, z chłopów średniaków, piśmiennego, nie karanego, przed aresztowaniem bez stałego zajęcia,
5. DMITRYSZYNA Mariana s. Michała, ur. w 1916 roku, Polaka, z robotników, z zawodu rzeźnika, piśmiennego, członka organizacji strzeleckiej, przed aresztowaniem pracował jako milicjant, nie karanego,
6. KALITOWSKIEGO Wacława Juliana s. Franciszka, ur. w 1910 roku, z robotników, piśmiennego, nieżonatego, w przeszłości członka organizacji strzeleckiej, przed aresztowaniem pracował jako kasjer na dworcu autobusowym,
7. RORATA Juliana s. Franciszka, ur. w 1920 roku, z rodziny robotników, bezpartyjnego, nieżonatego, w przeszłości członka organizacji strzelec-

- організації, грамотного, не судимого, до арешту не працював нігде, родом із села Бруховець,
8. ЧАЙКОВСЬКОГО Яна Юзефовича, 1895 року народження, поляка, по соц. походженню із сім'ї робочих, службовця, женатого, грамотного, не судимого, родом із м. Львова,
 9. КАЛЧИНСЬКОГО Йосифа Андрієвича, 1902 року народження, поляка, грамотного, женатого, позапартійного, по професії маляр, не судимого, родом із села Бруховиць Львівського району,
 10. ЛИСЕЦЬКИЙ Йосиф Андрійович, 1902 року народження, поляка, грамотного, женатого, до арешту працював на залізній дорозі, родом із села Бруховець, не судимого,
 11. ^бМІЩИШИН Марян Йосифович, 1892 року народження, поляка, служив в польській армії в чині капрала, грамотного, женатого, не судимого,^б
 12. ДЗЕЛЕНДЖАКА Казимира Яновича, 1905 року народження, по соц. походженню із селян-середняків, по національності поляка, грамотного, женатого, до арешту працював лісником, в минулому член стрілецької організації, не судимого,
 13. ПАВЧУКА Петра Григоровича, 1901 року народження, поляка, службовця, неженатого, грамотного, до арешту працював листоношом на пошті, не судимого,
 14. ЧУДЯКА Карла Дмитровича, 1912 року народження, поляка, грамотного, позапартійного, женатого, в минулому капрал польської армії, не судимого,
 15. ХОРОНЖЕ Йосифа Яновича, 1900 року народження, поляка, грамотного, женатого, по соц. походженню із робітників, позапартійного, до арешту працював у лісництві, не судимого,
 16. БУРЯКЕВИЧА Яна Станіславовича, 1899 року народження, поляка, грамотного, позапартійного, робочого, до арешту працював на пекарні в селі Бруховицях, не судимого,
 17. ДУБРОВА Володимира Михайловича, 1905 року народження, українця, службовця, грамотного, женатого, до арешту працював лісником, не судимого, родом із села Голосків Львівського району,
 18. КАЛЧИНСЬКОГО Франца Андрієвича, 1913 року народження, по походженню із селян-середняків, поляка, позапартійного, грамотного, без певних занять, не судимого,
 19. ДЗЕЛЕНДЖАКА Євгена Яновича, 1918 року народження, по національності поляка, по соц. походженню із селян-середняків, грамотного, неженатого, в минулому член польської організації стрільців, не судимого,

-
- kiej, piśmiennego, nie karanego, przed aresztowaniem nigdzie nie pracował, rodem ze wsi Brzuchowice,
8. CZAJKOWSKIEGO Jana s. Józefa, ur. w 1895 roku, Polaka, z rodziny robotników, urzędnika, żonatego, piśmiennego, nie karanego, rodem z m. Lwowa,
 9. KALECZYŃSKIEGO Józefa s. Andrzeja, ur. w 1902 roku, Polaka, piśmiennego, żonatego, bezpartyjnego, z zawodu malarza, nie karanego, rodem ze wsi Brzuchowice rejonu lwowskiego,
 10. LISIECKIEGO Józefa s. Andrzeja, ur. w 1902 roku, Polaka, piśmiennego, żonatego, przed aresztowaniem pracował na kolei, rodem ze wsi Brzuchowice, nie karanego,
 11. ^bMISZCZYSZYNA Mariana s. Józefa, ur. w 1892 roku, Polaka, służył w polskiej armii w stopniu kaprała, piśmiennego, żonatego, nie karanego,^b
 12. DZIELEŃDZIAKA Kazimierza s. Jana, ur. w 1905 roku, z chłopów średniaków, Polaka, piśmiennego, żonatego, przed aresztowaniem pracował jako leśnik, w przeszłości członka organizacji strzeleckiej, nie karanego,
 13. PAWCZUKA Piotra s. Grzegorza, ur. w 1901 roku, Polaka, urzędnika, nieżonatego, piśmiennego, przed aresztowaniem pracował jako listonosz na poczcie, nie karanego,
 14. CZUDIAKA Karola s. Dymitra, ur. w 1912 roku, Polaka, piśmiennego, bezpartyjnego, żonatego, w przeszłości kaprała armii polskiej, nie karanego,
 15. CHORAŻEGO Józefa s. Jana, ur. w 1900 roku, Polaka, piśmiennego, żonatego, z robotników, bezpartyjnego, przed aresztowaniem pracował w leśnictwie, nie karanego,
 16. BURAKIEWICZA Jana s. Stanisława, ur. w 1899 roku, Polaka, piśmiennego, bezpartyjnego, robotnika, przed aresztowaniem pracował w piekarni we wsi Brzuchowice, nie karanego,
 17. DUBROWY Wołodymyra s. Mychajła, ur. w 1905 roku, Ukraińca, urzędnika, piśmiennego, żonatego, przed aresztowaniem pracował jako leśnik, nie karanego, rodem ze wsi Hołoski w rejonie lwowskim,
 18. KALECZYŃSKIEGO Franciszka s. Andrzeja, ur. w 1913 roku, z chłopów średniaków, Polaka, bezpartyjnego, piśmiennego, bez stałego zajęcia, nie karanego,
 19. DZIELEŃDZIAKA Eugeniusza s. Jana, ur. w 1913 roku, Polaka, z chłopów średniaków, piśmiennego, nie żonatego, w przeszłości członka polskiej organizacji strzeleckiej, nie karanego,

20. КОВАЛЬСЬКУ Крестину Володимирівну, 18 років, полячку, по соц. походженню із сім'ї службовців, батько – професор математики, до арешту студентка, не судима,
21. ВАЛИЦА Кароль Оскарович, 1921 року народження, поляка, родом із Чехословаччини, грамотного, неженатого, учасник оборони м. Львова, позапартійного, не судимого,
22. А-ШІПЕРА Юліана Каролевича, 1920 року народження, поляка, по соц. походженню із сім'ї службовців, грамотного, неженатого, в минулому члена польської організації стрільців, не судимого,^{-А}
23. А-ЧУДЯКА Тадеуша Дмитровича, 1920 року народження, поляка, грамотного, позапартійного, неженатого, до арешту працював робочим фанерної фабрики, не судимого,^{-А}
24. ШМІДТА Адама Адамовича, 1890 року народження, німець, громадянство СРСР, позапартійного, жонатого, в минулому члена польської державної партії поштовиків ППУ, до арешту без певних занять, не судимого

обвинувачується:

ГКАЛИТОВСЬКИЙ Ян Ф., КАСПЕРСЬКИЙ М.Ф., ВАЛИЦА О.Я., ЛЕПАК Е.А., ДМИТРИШИН М.М., КАЛИТОВСЬКИЙ В.Ф., РОРАТ Ю.Я., ЧАЙКОВСЬКИЙ Я.Ю., КАЛІЧИНСЬКИЙ Й.А., ЛЕСЕЦЬКИЙ Й.А., МІЩИШИН М.Й., ДЗЕЛЕНДЖАК К.Я., ПАВЧУК П.Р., ЧУДЯК К.Д., ХОРОНЖЕ Й.Я., БУРЯКЕВИЧ Я.С., КАЛІЧИНСЬКИЙ Ф.А., ДЗЕЛЕНДЖАК Є.Я., КОВАЛЬСЬКУ К.В., ШІПЕР Ю.К., ВАЛИЦА К.О. – в тому, що вони являлися членами контрреволюційної повстанчеської організації так називаєма „ПОВ” (польська організація військова), яка ставила своїм завданням організацію збройного повстання проти Радвлади для цієї мети організація збирала зброю та вербувала кадри із ворожо-настроєних осіб проти Радвлади.

Ця організація мала ручний кулемет, карабінів один бойовий, патронів 1065 шт., штихів від гвинтівок 3, пістолетів різної системи 5 штук, 84 шт. набоїв до них, пороху 2 коробки, одна ракета, та 5 баньок ядів, тобто в злочині, що його кваліфіковано за ст. 54-2, 54-11 КК.^{-Г}

ДУБРОВА Володимир Михайлович обвинувачується в тому, що він працюючи лісником надавав допомогу членам к-р. повстанчеської організації зброєю. В березні місяці 1940 року ним передано ручний кулемет з патронами члену повстанчеської к-р. організації Калитовському Яну, тобто в злочині, що його кваліфіковано ст.ст. 19-54-2, 54-11 КК.

ЧУДЯК Тадеуш Дмитрович та ШМІДТ Адам Адамович звинувачуються в тому, що вони знали про к-р. повстанчеську організацію, але про це не довели до відома органи влади, тобто в злочині, що його кваліфіковано за ст. 54-12 КК.

20. KOWALSKIEJ Krystyny c. Włodzimierza, 18 lat, Polki, z rodziny urzędnika, ojciec – profesor matematyki, przed aresztowaniem była studentką, nie karana,
21. WALICY Karola s. Oskara, ur. w 1921 roku, Polaka, rodem z Czechosłowacji, piśmiennego, nieżonatego, uczestnika obrony m. Lwowa, bezpartyjnego, nie karanego,
22. ^eSZYPERA Juliana s. Karola, ur. w 1920 roku, Polaka, z rodziny urzędnika, piśmiennego, nieżonatego, w przeszłości członka polskiej organizacji strzelców, nie karanego,^e
23. ^eCZUDIAKA Tadeusza s. Dymitra, ur. w 1920 roku, Polaka, piśmiennego, bezpartyjnego, nieżonatego, przed aresztowaniem pracował jako robotnik w fornierni, nie karanego,^e
24. SZMIDTA Adama s. Adama, ur. w 1890 roku, Niemca, obywatelstwo ZSRS, bezpartyjnego, żonatego, w przeszłości członka polskiej państwowej partii pocztowców PPU [?], przed aresztowaniem bez stałego zajęcia, nie karanego

oskarża się:

^dKALITOWSKIEGO Jana F., KASPERSKIEGO M.F., WALICĘ O.J., LEPAKA E.A., DMITRYSZYNA M.M., KALITOWSKIEGO W.F., RORATA J.F., CZAJKOWSKIEGO J.J., KALECZYŃSKIEGO J.A., LISIECKIEGO J.A., MISZCZYSZYNA M.J., DZIELEŃDZIAKA K.J., PAWCZUKA P.G., CZUDIAKA K.D., CHORAŻEGO J.J., BURAKIEWICZA J.S., KALECZYŃSKIEGO F.A., DZIELEŃDZIAKA E.J., KOWALSKĄ K.W., SZYPERA J.K., WALICĘ K.O. – o to, że byli oni członkami kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej zwanej „POW” (polska organizacja wojskowa), która stawiała przed sobą zadanie zorganizowania zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej, w tym celu organizacja gromadziła broń i werbowała kadry spośród osób wrogo nastawionych do Władzy Sowieckiej.

Organizacja ta posiadała ręczny karabin maszynowy, karabinów – jeden, ostrych naboji – 1035 szt., bagnetów do karabinów – 3, pistoletów różnych systemów – 5 sztuk i do nich 84 naboje, prochu dwa pudełka, jedną rakietę i 5 słoików trucizny, a zatem o przestępstwa przewidziane art. 54-2, 54-11 KK.^d

DUBROWA Wołodymyr s. Mychajła oskarżony jest o to, że pracując jako leśnik wspomagał bronią członków k-r. organizacji powstańczej. W miesiącu marcu 1940 roku przekazał członkowi k-r. organizacji powstańczej Kalitowskiemu Janowi ręczny karabin maszynowy z amunicją, a zatem o przestępstwa przewidziane art. art. 19-54-2, 54-11 KK.

CZUDIAK Tadeusz s. Dymitra i SZMIDT Adam s. Adama oskarżeni są o to, że wiedzieli o k-r. organizacji powstańczej, ale nie powiadomili o tym organów władzy, a zatem o przestępstwa przewidziane art. 54-12 KK.

Суд обміркувавши всі обставини справи, вислухавши підсудних, покази свідків, промови сторін та останнє слово підсудних:

Встановив:

Що залишками офіцерства та бувшими членами бувшої польської держави на території Львівської області була створена к-р. повстанчиська військова організація так називаєма ПОВ (польська орг. військова), яка ставила своїм завданням організувати збройне повстання проти Радвлади для встановлення польської держави. Ця організація мала зброю ручний кулімет, гвинтівку 1, 5 штук пістолетів різної системи, понад 1000 шт. набоїв, ракету, діючі сильно яди, порох, тощо, яке під час арешту членів організації ПОВ, вилучено.

В грудні місяці 1939 року офіцером бувшої польської армії ^в „Болеком”^в, він же „Степанський”, „Василевський” це псевдонім, а дійсне прізвище його Фішер, яким була проведена перша організація „ПОВ” в селі ^в Бруховицях^в.

Фішер, він же Степанський, Василевський, Болек дав завдання підсудному Калітовському Яну створити і керувати к-р. повстанчиською організацією в селі Бруховицях та близьких селах Голосках, Лончках та інших, для чого приймав від підсудного Калітовського присягу. Підсудний Калітовський Ян давши присягу на добросовісну роботу і негайно приступив до організації „Кампанії” в селі Бруховицях. Ця повстанчиська к-р. військова організація була побудована за такою системою: „Кампанія” яка складалась із 4 „плотонів”, а кожній „плотон” мав по 4 дружини. Сам підсудний Калітовський Ян особисто завербував до повстанчиської військової організації підсудних Калітовського Вацлава, Касперського, Лепака, Дзеленджак Казимира, Павчука, Чайковського, Валіцу Оскара, Хоронже, Лисецького, Чудяка Карла та Міщишина в яких приймав присягу на вірність служити в організації.

Керівником „Кампанії” був сам підсудний Калітовський Ян, а його заступником був призначений Касперський М., який дав присягу Калітовському на вірність служити в цій організації і одержав завдання вербувати нових осіб, що ворожо настроєні проти Радвлади в цю к-р. повстанчиську організацію.

Завербованих підсудним Калітовським Яном в організацію розставляли на різні пости, а саме: Міщишина Мар'яна, Валіца Оскара, Лепака Едуарда, Дзеленджак Казимира та Чайковського Яна було призначено керівниками плотонів, а свого брата підсудного Калітовського Вацлава призначив командантом дружини. Всі ці завербовані дали згоду працювати і мали завдання вербувати нових членів та забезпечувати організацію зброєю.

З метою конспірації проведеної антирадянської роботи ця організація „ПОВ” створювалася за принципами „тройок” „п'ятерок”, крім того більшість із членів організації мали псевдонім, наприклад Калітовський

Sąd biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, po wysłuchaniu pod-
sądnych, zeznań świadków, przemówień stron i ostatniego słowa oskarżonych:

Ustalił:

Resztką oficerów i byli członkowie byłego państwa polskiego [!] utworzyli na terytorium obwodu lwowskiego k-r. wojskową organizację powstań-
czą, tak zwaną POW (polska org. wojskowa), która postawiła przed sobą
zadanie zorganizowania powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej
w celu przywrócenia państwa polskiego. Organizacja ta posiadała broń: ręcz-
ny karabin maszynowy, karabinów – 1, 5 sztuk pistoletów różnych systemów,
ponad 1000 naboń, rakietę, silnie działające trucizny, proch – wszystko to
skonfiskowano podczas aresztowania członków organizacji POW.

W miesiącu grudniu 1939 roku oficer byłej armii polskiej ^c„Bolek”^c
on-że „Stefański”, „Wasilewski” – pseudonim, a prawdziwe nazwisko Fiszer,
założył pierwszą organizację „POW” we wsi ^cBrzuchowicach^c.

Fiszer *on-że* Stefański, Wasilewski, Bolek dał oskarżonemu Kalitowskiemu
Janowi zadanie utworzenia i kierowania k-r. organizacją powstańczą we wsi
Brzuchowice i pobliskich wsiach Hołoski, Łączki i innych [i] w tym celu ode-
brał od oskarżonego Kalitowskiego przysięgę. Oskarżony Kalitowski Jan po
złożeniu przysięgi na sumienną pracę natychmiast przystąpił do organizowania
„kompanii” we wsi Brzuchowice. Owa k-r. wojskowa organizacja powstańcza
zbudowana była wg następującego schematu: „kompania” składała się z 4 „plu-
tonów”, a każdy „pluton” miał po 4 drużyny. Oskarżony Kalitowski Jan osobi-
ście zwerbował do powstańczej organizacji wojskowej oskarżonych Kalito-
wskiego Wacława, Kasperskiego, Lepaka, Dzieleńdziaka Kazimierza, Pawczu-
ka, Czajkowskiego, Walicę Oskara, Chorążego, Lisieckiego, Czudiaka Karola
i Miszczyszyna, od których odebrał przysięgę na wierną służbę w organizacji.

Kierownikiem „kompanii” był sam podsądny Kalitowski Jan, a jego za-
stępcą mianowany został Kasperski M., który złożył przed Kalitowskim
przysięgę na wierną służbę w organizacji i otrzymał zadanie werbowania do
k-r. organizacji powstańczej nowych osób nastawionych wrogo wobec Wła-
dzy Sowieckiej.

Zwerbowanym przez oskarżonego Kalitowskiego Jana przydzielano róż-
ne stanowiska w organizacji, a mianowicie: Miszczyszyna Mariana, Walicę
Oskara, Lepaka Edwarda, Dzieleńdziaka Kazimierza i Czajkowskiego Jana
mianowano kierownikami plutonów, a swojego brata oskarżonego Kalito-
wskiego Wacława mianował on komendantem drużyny. Wszyscy zwerbowa-
ni wyrazili zgodę na pracę i otrzymali zadanie werbowania nowych członków
i zaopatrywania organizacji w broń.

Dla zakonspirowania roboty antysowieckiej, organizację „POW” utwo-
rzono w systemie „trójek” [i] „piątek”, oprócz tego większość członków or-
ganizacji nosiła pseudonimy, na przykład Kalitowski Jan używał [ps.] „Mal-

Ян називався „Мальським”. Для придбання зброї та інших матеріалів центром „ПОВ” відпускалися гроші, які одержав в сумі 400 крб. особисто Калітовський Ян від „Стефанського”, які передав члену організації Хоронже. Матеріалами справи, показами підсудних встановлено, що організація мала своїм завданням створити пункти медичної допомоги, підготувати продукти для харчування під час повстання, для цієї мети вербувалися особи цих спеціальностей. Для встановлення зв'язку між підрозділами „ПОВ” в період повстання. Підсудний Калітовський Ян в кінці лютого місяця 1940 року завербував до організації Чудяка Кароля, давши йому завдання доставати телефонних апаратів, а також завербувати ще декілька осіб спеціалістів зв'язку. Давши присягу підсудному Калітовському Яну Чудяк Кароль приступив до порученої йому роботи, вже достав телефонний провід якого в нього вилучено під час обшуку.

Завербований в організацію підсудний Хоронже Йосип одержав завдання підготувати склад з продуктами, це завдання Хоронже виконував.

Підсудний Рорат будучи завербований членом к-р. повстанчеської організації, для організації зберігав заховані в парку в с. БРУХОВИЦЯХ заховані 2 ящики боєвих патронів під час обшуку один ящик патронів в кількості 302 шт. знайдено, а один ящик виявлено пустим, хто забрав набої не встановлено. Про організацію підсудний Рорат знав добре.

Підсудний Міщишин Мар'ян будучи завербований Калітовським Яном і був призначений комендантом плутону получив завдання вербувати в члени к-р. організації та забезпечити організацію зброєю. Для вірності праці в цій організації підсудний Міщишин дав присягу підсудному Калітовському. Встановлено, що були членами к-р повстанчеської організації Дмитришин, який давши присягу на вірність працювати в організації для цієї мети зберігав зброю, яку в нього знайдено, один пістолет та 24 набої.

Калічинський Йосиф Андрійович та Лисецький Йосиф Андрійович давши згоду бути членами повстанчеської організації і для організації переховували зброю, де під час обшуку знайдено в підсудного Калічинського Йосипа револьвер та 30 шт. набоїв, крім того Калічинський Йосип дав відомості Калітовському, що в підсудного Бурякевича Яна Станіславовича є ручний кулемет, якого Бурякевич здав до організації „ПОВ”, знаючи добре про існування такої і ціль її, а підсудний Лисецький одержав завдання вербувати нових членів на що він дав присягу. Ковальська Кристина та Валіца Кароль теж добре знали про існування повстанчеської організації. Ковальська Кристина була завербована своїм братом Ковальським Володимиром, якому вона дала згоду давати відомості про наявність в селі зброї, про яку вона мала довідуватися в молоді с. Бруховець, та про те, хто із робітників НКВС приходить чи приїжджає до села Бруховиць.

ski". Na zakup broni i innych materiałów centrum POW przydzieliło pieniądze, które w kwocie 400 *karbowańców* otrzymał osobiście Kalitowski Jan od „Stefańskiego”, i przekazał członkowi organizacji Chorążemu. Na podstawie materiałów sprawy i zeznań oskarżonych ustalono, że organizacja otrzymała zadanie utworzenia punktów pomocy medycznej oraz przygotowania aprowizacji na czas powstania [i] w tym celu zwerbowano osoby tych specjalności. Dla zapewnienia łączności pomiędzy pododdziałami „POW” podczas powstania, oskarżony Kalitowski Jan pod koniec lutego 1940 roku zwerbował do organizacji oskarżonego Czudiaka Karola, powierzając mu zadanie zdobycia aparatów telefonicznych oraz zwerbowania kilku specjalistów z zakresu łączności. Po złożeniu przed oskarżonym Kalitowskim Janem przysięgi, Czudiak Karol przystąpił do powierzonej mu pracy i zdobył kabel telefoniczny, który został mu skonfiskowany podczas rewizji.

Zwerbowany do organizacji oskarżony Chorąży Józef otrzymał zadanie przygotowania magazynu z artykułami spożywczymi. Zadanie to Chorąży wykonał.

Oskarżonego Rorata zwerbowano do k-r. organizacji powstańczej; trzymał on ukryte dla organizacji w parku we w[si] BRZUCHOWICE zakopane 2 skrzynki ostrych naboji; podczas rewizji znaleziono jedną skrzynkę naboji w ilości 302 szt., wykryto [też] jedną pustą skrzynkę, nie ustalono kto zabrał naboje. O [działalności] organizacji podsądny Rorat dobrze wiedział.

Oskarżony Mischyszyn Marian został zwerbowany przez Kalitowskiego Jana i mianowany komendantem plutonu, otrzymał zadanie werbowania członków do organizacji k-r. i zaopatrywania jej w broń. Przysięgę na wierną służbę w organizacji oskarżony Mischyszyn złożył przed oskarżonym Kalitowskim. Ustalono, że Dmitryszyn był członkiem k-r. organizacji powstańczej, złożył przysięgę na wierną pracę w organizacji i przechowywał dla niej broń, którą u niego znaleziono – jeden pistolet i 24 naboje.

Kaleczyński Józef s. Andrzeja i Lisiecki Józef s. Andrzeja po wyrażeniu zgody na wstąpienie do organizacji powstańczej przechowywali dla niej broń. Podczas rewizji u oskarżonego Kaleczyńskiego Józefa znaleziono rewolwer i 30 szt. naboji, oprócz tego Kaleczyński Józef powiadomił Kalitowskiego, że oskarżony Burakiewicz Jan s. Stanisława posiada ręczny karabin maszynowy, który [następnie] został przekazany organizacji „POW” przez Burakiewicza – wiedział dobrze o jej istnieniu i znał jej cele. Oskarżony Lisiecki otrzymał zadanie zwerbowania nowych członków, na co złożył przysięgę. Kowalska Krystyna i Walica Karol również wiedzieli dobrze o istnieniu organizacji powstańczej. Kowalska Krystyna została zwerbowana przez swojego brata Kowalskiego Włodzimierza, któremu obiecała przekazywać wiadomości o broni znajdującej się we wsi, o której miała zbierać informacje od młodzieży ze w[si] Brzuchowice oraz o tym, kto z pracowników NKWD zachodzi lub przyjeżdża do Brzuchowic.

Валіца Король завербований до організації своїм батьком Валіцом Оскаром якому Валіца Король дав зобов'язання доставати для організації зброю. Таке зобов'язання підсудний Валіца Король дав Ковальському Володимиру який теж ознакомив його із організацією. Підсудний Валіца сам особисто заховав один ящик із бойовими патронами в кількості 737 шт. набоїв, намагався втягнути до організації гром. Цвіковського.

Підсудний Павчук втягнутий до організації Калітовським Яном від якого одержав завдання бути санітаром під час повстання організації ПОВ.

А⁴Таким чином Облсуд приходить до висновку, що закинуте звинувачення підсудним Калітовському Яну, Касперському Мих., Валіці Оскару, Лепаку Едварду, Дмитришину, Калітовському Вацлаву, Рорату, Чайковському, Калічинському Йосипу, Лісецькому, Міщишину, Дзеленджаку Карлу, Чудяку Карлу, Павчуку, Хоронже, Бурякевичу, Ковальській Кристині та Валіцу Карлу за ст. 54-2, 54-11 ст. КК цілком доведено.⁴

Пояснення підсудних в тому, що вони будучи в організації, але не знали, що ця організація спрямована проти Радлади нічим не обгрунтовані, бо матеріалами справи повністю доведено про завдання повстанчеської організації.

Закинуте звинувачення підсудному Дуброву Володимиру Михайловичу за ст. 19-54-2, 54-11 ст. КК нічим не доведено, ніхто із свідків суду не підтвердив, що підсудний належав до цієї повстанчеської організації, а встановлено, що підсудний "Дуброва" знав, що кулемет, якого він знайшов у лісі як лісник забрали Калітовський Ян та Бурякевич до себе і не здали в міліції, а про це він нікому не повідомив, чому злочин його "належить кваліфікувати за ст. 196 КК."⁴ І стосовно цієї статті обрати міру покарання.

Нічим також не доведено злочин за ст.ст. 54-2, 54-11 щодо підсудних "Шіпер Юліяна, Дзеленджака Євгенія", бо ніхто із свідків, ніхто із підсудних не підтвердив суду, що вони належали до повстанчеської організації, дані покази на досудовому слідстві нічим в судовому засіданні не підтверджено, чому суд вважає, що в діях підсудного Шіпера є ознаки кримінального злочину, що його належить кваліфікувати за ст. 192 КК. Оскільки він знав добре про те, що заборонено переховувати сильно отравляючи яди, проте не здав такі, а лише вилучено в нього під час обшуку. Щодо підсудного Дзеленджака Євгенія, то встановлено, що він знав про те, що його брат Дзеленджак Казимір належить членом повстанчеської організації, хоронив зброю, але про це він Дзеленджак нічого не повідомив, чому злочин його належить кваліфікувати за ст. 54-12 КК. Матеріалами справи, показами свідків, та підсудних не встановлено, що підсудний Калічинський Францишек належав до повстанчеської організації, крім встановлено, що він систематично займався п'янками, корисною працею не займався, мав зв'язок із суспільно небезпечними особами, чому суд вважає

Walicę Karola zwerbował do organizacji jego ojciec Walica Oskar, któremu Walica Karol zobowiązał się zdobywać dla organizacji broń. Takie zobowiązanie złożył oskarżony Walica Karol również Kowalskiemu Włodzimierzowi, który zapoznał go z organizacją. Oskarżony Walica zakopał osobiście jedną skrzynkę z ostrymi nabojami w ilości 737 szt. i starał się wciągnąć do organizacji obyw[ate] Cwikowskiego.

Oskarżonego Pawczuka wciągnął do organizacji Kalitowski Jan, który wyznaczył go sanitariuszem na czas powstania [zbrojnego] organizacji POW.

Śąd Obw[odowy] doszedł do wniosku, że zarzuty stawiane oskarżonym Kalitowskiemu Janowi, Kasperskiemu Mich[ałowi], Walicy Oskarowi, Lepakowi Edwardowi, Dmitryszynowi, Kalitowskiemu Waclawowi, Roratowi, Czajkowskiemu, Kaleczyńskiemu Józefowi, Lisieckiemu, Miszczyszynowi, Dzieleńdziakowi Karolowi, Czudiakowi Karolowi, Pawczukowi, Chorążemu, Burakiewiczowi, Kowalskiej Krystynie i Walicy Karolowi z art. art. 54-2, 54-11 KK zostały w pełni udowodnione.⁶

Wyjaśnienia oskarżonych o tym, że będąc w organizacji nie wiedzieli oni, że organizacja ta działała przeciwko Władzy Sowieckiej nie znalazły uzasadnienia, ponieważ na podstawie materiałów sprawy zostały udowodnione w pełni zadania organizacji powstańczej.

Zarzuty stawiane oskarżonemu Dubrowie Wołodymyrowi s. Mychajła z art. art. 19, 54-2, 54-11 KK nie zostały niczym potwierdzone, nikt ze świadków nie potwierdził, że podsądny należał do organizacji powstańczej. Ustalono tylko, że podsądny ⁶Dubrowa⁶ wiedział, iż karabin maszynowy, który znalazł w lesie jako leśniczy, zabrali do siebie Kalitowski Jan oraz Burakiewicz i nie oddali go na milicję, nie powiadomił o tym nikogo, dlatego też jego przestępstwo ⁶należy zakwalifikować z art. 196 KK⁶ i odpowiednio do tego artykułu określić wymiar kary.

Niczym również nie udowodniono przestępstw z art. art. 54-2, 54-11 w stosunku do oskarżonych ⁶Szypera Juliana, Dzieleńdziaka Eugeniusza⁶, ponieważ nikt ze świadków ani z oskarżonych nie potwierdził przed sądem, że należeli oni do organizacji powstańczej. Zeznania złożone podczas wstępnego śledztwa, na posiedzeniu sądowym nie zostały podtrzymane, dlatego sąd uważa, że postępowanie oskarżonego Szypera nosi znamiona czynu kryminalnego, który należy zakwalifikować z art. 192 KK. Ponieważ wiedział on dobrze o tym, że zabronione jest przechowywanie silnie działających trucizn, a mimo to nie zdał ich, zostały skonfiskowane u niego podczas rewizji. Co się tyczy podsądnego Dzieleńdziaka Eugeniusza ustalono, że wiedział dobrze o tym, że jego brat Dzieleńdziak Kazimierz należy do organizacji powstańczej, przechowuje broń, ale nikogo on – Dzieleńdziak – nie powiadomił o tym, toteż jego czyn przestępczy należy zakwalifikować z art. 54-12 KK. Na podstawie materiałów sprawy, zeznań świadków i oskarżonych nie potwierdzono tego, że oskarżony Kaleczyński Fran-

за необхідним застосувати до підсудного Калічинського 33-34 ст.ст. КК тобто визнавши його суспільно небезпечним. Ні матеріалами справи, ні показами свідків не доведено злочин, щодо підсудного "Чудяка Тадеуша" за ст. 54-12 КК, бо ніхто суду не підтвердив, що йому було відомо про існування к-р. організації, розмова із Міщишином про організацію не доведена, тому суд вважає, що злочин підсудному "Чудяку Тадеушу" нічим не доведено, що його належить стосовно 302 ч. 1 ст. КПК по суду виправдати. Закинуте звинувачення підсудному Шмідту за ст. 54-12 КК цілком доведено, бо матеріалами справами та зізнанням самого підсудного встановлено, що він мав розмову із підсудним Калітовським Яном про організацію, даже Калітовський Ян його намагався завербувати, проте Шмідт органам влади про це не повідомив.

Переходячи до обрання міри покарання Суд вважає, що злочин який заподіяли підсудні є суспільно небезпечний і вимагає рішучої боротьби з ним. Враховуючи суспільно-небезпечність злочину та особи, суд вважає, що до підсудного "Калітовського Яна як організатора „ПОВ“" належить застосувати примітку 1 до 21 ст. КК. Що ж до підсудної Ковальської Кристини, враховуючи її молодість та стан здоров'я Облсуд вважає за можливим застосувати до неї 46 ст. КК.

А тому керуючись 296, 297, 302 ч. 2, 3 ст.ст. КПК та 54-2, 54-11, 54-12, 196, 192, 33-34, 46 ст.ст. КК.

Вирік:

Вважати Калітовського Яна Фрацовича винним у злочині, що його передбачено за ст. 54-2, 54-11 КК та підвергнути його до вищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна, особисто належного йому.

Касперського Михайла Францишковича та Лепака Едуарда Адамовича визнати винними за ст. 54-2, 54-11 КК та підвергнути їх до позбавлення волі в далеких таборах Союзу терміном на десять (10) років кожного з конфіскацією особисто належного їм майна. На підставі 29 ст. п. а, б, в, КК обмеживши їх в правах після відбуття міри покарання терміном на 4 роки кожного, зарахувавши попереднє ув'язнення з 3 квітня 1940 року.

^аВаліца Оскара Яновича, Калітовського Вацлава-Юлія Францишковича, Дзеленджака Казіміра Яновича, Чудяка Кароля Дмитровича, визнати винними за ст. 54-2, 54-11 КК УРСР та підвергнути їх до позбавлення волі в далеких місцевостях Союзу терміном на вісім (8) років кожного, з обмеженням в правах стосовно 29 ст. п. а, б, в, КК терміном на 4 роки кожного, з конфіскацією майна, що особисто належить підсудним. Зарахувати підсудним попереднє ув'язнення Валіцу О.А. та Чудяка К.Л. з 3 квітня 1940 року. Калітовському В.Ю. з 22 березня 1940 року, а Дзеленджаку Каз. з 4 квітня 1940 року. ^а

^аІV. Дмитришина Мар'яна Михайловича, Рората Юліяна Францишковича, Валіцу Карла Оскаровича підвергнути до позбавлення волі в да-

ciszek należał do organizacji powstańczej. Ustalono tylko, że systematycznie zajmuje się pijatykami, nie zajmował się pożyteczną pracą, miał związek z osobami niebezpiecznymi społecznie, dlatego sąd uważa za niezbędne zastosować wobec oskarżonego Kaleczyńskiego art. art. 33–34 KK, zatem uznać go za [element] społecznie niebezpieczny. Ani na podstawie materiałów sprawy, ani zeznań świadków nie udowodniono przestępstwa z art. 54-12 KK oskarżonemu °Czudiakowi Tadeuszowi°, ponieważ nikt nie potwierdził przed sądem, że wiedział on o istnieniu organizacji k-r; rozmowa z Mischyszynem o organizacji nie została udowodniona. Dlatego sąd uważa, że niczym nie dowiedziono przestępstwa oskarżonemu °Czudiakowi Tadeuszowi° i zgodnie z art. 302 p. 1 KPK należy uniewinnić go przed sądem. Zarzuty stawiane oskarżonemu Szmidowi z art. 54-12 KK zostały w pełni udowodnione, ponieważ na podstawie materiałów sprawy i zeznań samego oskarżonego ustalono, że rozmawiał on z oskarżonym Kalitowskim Janem o organizacji i Kalitowski Jan starał się go zwerbować; Szmidt nie powiadomił o tym organów władzy.

Przechodząc do wyboru wymiaru kary Sąd uważa, że przestępstwo, którego dopuścili się oskarżeni jest społecznie niebezpieczne i wymaga zdecydowanej z nim walki. Biorąc pod uwagę szkodliwość społeczną przestępstwa oraz osoby sąd uważa, że w stosunku do oskarżonego °Kalitowskiego Jana jako do organizatora „POW”° należy zastosować poprawkę 1 do art. 21 KK. Co się tyczy oskarżonej Kowalskiej Krystyny, to biorąc pod uwagę jej młody wiek i stan zdrowia, Sąd Obw[odowy] uważa za możliwe zastosowanie wobec niej art. 46 KK.

Dlatego też kierując się art. art. 296, 297, 302 cz. 2, 3 KPK i art. art. 54-2, 54-11, 54-12, 196, 192, 33–34, 46 KK

Orzekł:

Uznać Kalitowskiego Jana s. Franciszka winnym przestępstwa przewidzianego art. 54-2, 54-11 KK i skazać na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie z konfiskatą należącego do niego osobiście mienia.

Kasperskiego Michała s. Franciszka i Lepaka Edwarda s. Adama uznać winnymi z art. 54-2, 54-11 KK i skazać ich na karę pozbawienia wolności w dalekich obozach Związku [SRS] każdego na okres dziesięciu (10) lat z konfiskatą należącego do nich osobiście mienia. Na podstawie art. 29 p. a, b, w, KK ograniczyć im prawa po odbyciu wymiaru kary każdemu na okres 4 lat, zaliczyć im wcześniejsze uwięzienie od 3 kwietnia 1940 roku.

°Walicę Oskara s. Jana, Kalitowskiego Wacława Juliana s. Franciszka, Dzieleńdziaka Kazimierza s. Jana, Czudiaka Karola s. Dymitra uznać winnymi z art. 54-2, 54-11 KK USRS i skazać ich na karę pozbawienia wolności w dalekich miejscowościach Związku [SRS] każdego na okres ośmiu (8) lat z ograniczeniem praw zgodnie z art. 29 p. a, b, w, KK każdego na okres 4 lat z konfiskatą należącego do nich osobiście mienia. Zaliczyć podsądnym wcześniejsze uwięzienie: Walicy O.A. i Czudiakowi K.L. od 3 kwietnia 1940 r., Kalitowskiemu W.F. od 22 marca 1940 roku, a Dzieleńdziakowi Kaz. od 4 kwietnia 1940 roku.°

леких місцях Союзу терміном на сім (7) років кожного, з обмеженням в правах стосовно 29 ст. п. а, б, в, КК терміном на 3 роки кожного, з конфіскацією майна, особисто належного підсудним. Зарахувати попереднє ув'язнення з 22 березня 1940 року кожному.^{-А}

^А-V. Чайковського Яна Юзефовича, Калічинського Йосифа Андрієвича, Лесецького Йосифа Андрієвича, Міщишина Мар'яна Йосифовича підвергнути до позбавлення волі в далеких місцевостях Союзу терміном на шість (6) років кожного, з обмеженням в правах стосовно 29 ст. п. а, б, в, КК терміном на 3 роки кожного, зарахувати попереднє ув'язнення підсудним Чайковському Я.Ю. з 2 квітня 1940 року, Калічинському Й.А. з 31 березня 1940 року, Лесецькому Й.А. з 23 березня 1940 року та Міщишину Мар'яну Й. з 4 травня 1940 р.^{-А}

VI. Павчука Петра Григоровича, Хоронже Йосифа Яновича та Бурякевича Яна Станіславовича підвергнути до позбавлення волі в далеких місцевостях Союзу терміном на п'ять (5) років кожного з обмеженням в правах на підставі 29 ст. КК п. а, б, в терміном на 2 роки кожного, без конфіскації майна, зарахувати попереднє ув'язнення підсудним Бурякевичу з 27 березня 1940 року, а Павчуку та Хоронже з 3 квітня 1940 року.

VII. Ковальську Кристину Володимирівну підвергнути до позбавлення волі в загальних місцях ув'язнення терміном на два роки без обмеження в правах та без конфіскації майна, ^Взарахувавши^В попереднє ув'язнення з 2 квітня 1940 року.

IX. Шмідта Адама Адамовича та Дзеленджака Євгенія Яновича визнати винними за ст. 54-12 КК та підвергнути їх до позбавлення волі в загальних місцях ув'язнення терміном: Шмідта А.А. на один рік, Дзеленджака Євгенія на три роки, без обмеження в правах та без конфіскації майна, зарахувати попереднє ув'язнення Дзеленджаку з 23 березня 1940 року, а Шмідту з 3 квітня 1940 року. Дуброва Володимира Михайловича визнати винним за ст. 196 КК та підвергнути його до позбавлення волі в далеких місцевостях Союзу терміном на 4 роки без обмеження в правах, зарахувавши йому попереднє ув'язнення з 1 квітня 1940 року.

^А-Шіпера Юліяна Королевича визнати винним за ст. 192 КК та підвергнути його до позбавлення волі терміном на два роки без обмеження в правах, зарахувавши попереднє ув'язнення з 22 березня 1940 року.^{-А}

^А-Калічинського Франца Андрієвича визнати суспільно небезпечним та стосовно 33-34 ст. КК виселити його в далекі місцевості терміном на 3 роки, зарахувавши попереднє ув'язнення з 24 березня 1940 року.^{-А}

^В-Чудяка Тадеуша Дмитровича^В стосовно 302 п. 1 КПК по суду виправдати та з під варті по цій справі негайно звільнити.

°IV. Dmitryszyna Mariana s. Michała, Rorata Juliana s. Franciszka, Walię Karola s. Oskara skazać na karę pozbawienia wolności w dalekich miejscowościach Związku [SRS] każdego na okres siedmiu (7) lat z ograniczeniem praw zgodnie z art. 29 p. a, b, w, KK każdego na okres 3 lat z konfiskatą należącego do nich osobiście mienia. Zaliczyć im wcześniejsze uwięzienie każdemu od 22 marca 1940 roku.°

°V. Czajkowskiego Jana s. Józefa, Kaleczyńskiego Józefa s. Andrzeja, Lisieckiego Józefa s. Andrzeja, Mischyszyna Mariana s. Józefa skazać na karę pozbawienia wolności w dalekich miejscowościach Związku [SRS] każdego na okres sześciu (6) lat z ograniczeniem praw zgodnie z art. 29 p. a, b, w, KK każdego na okres 3 lat, zaliczając wcześniejsze uwięzienie podśadnym Czajkowskiemu J.J. od 2 kwietnia 1940 roku, Kaleczyńskiemu J.A. od 31 marca 1940 roku, Lisieckiemu J.A. od 23 marca 1940 roku i Mischyszynowi Marianowi J. od 4 maja 1940 r.°

VI. Pawczuka Piotra s. Grzegorza, Chorążego Józefa s. Jana i Burakiewicza Jana s. Stanisława skazać na karę pozbawienia wolności w dalekich miejscowościach Związku [SRS] każdego na okres pięciu (5) lat z ograniczeniem praw na podstawie art. 29 p. a, b, w, KK każdego na okres 2 lat bez konfiskaty mienia, zaliczając wcześniejsze uwięzienie podśadnym Burakiewiczowi od 27 marca 1940 roku, a Pawczukowi i Chorążemu od 3 kwietnia 1940 roku.

VII. Kowalską Krystynę c. Włodzimierza skazać na karę pozbawienia wolności w ogólnych zakładach karnych na okres dwóch lat bez ograniczenia praw i bez konfiskaty mienia, °zaliczając wcześniejsze° uwięzienie od 2 kwietnia 1940 roku.

IX. Szmida Adama s. Adama i Dzieleńdziaka Eugeniusza s. Jana uznać winnymi z art. art. 54-12 KK i skazać ich na karę pozbawienia wolności w ogólnych zakładach karnych na okres: Szmida A.A. na jeden rok, Dzieleńdziaka Eugeniusza na trzy lata bez ograniczenia praw i bez konfiskaty mienia, zaliczając wcześniejsze uwięzienie Dzieleńdziakowi od 23 marca 1940 roku, a Szmidowi od 3 kwietnia 1940 roku. Dubrowę Wołodymyra s. Mychajła uznać winnym z art. 196 KK i skazać go na karę pozbawienia wolności w dalekich miejscowościach Związku [SRS] na okres 4 lat bez ograniczenia praw, zaliczając mu wcześniejsze uwięzienie od 1 kwietnia 1940 roku.

°Szypera Juliana s. Karola uznać winnym z art. 192 KK i skazać go na karę pozbawienia wolności na okres dwóch lat bez ograniczenia praw, zaliczając mu wcześniejsze uwięzienie od 22 marca 1940 roku.°

°Kaleczyńskiego Franciszka s. Andrzeja uznać za niebezpiecznego społecznie i zgodnie z art. 33-34 KK wysiedlić go do dalekich miejscowości na okres 3 lat, zaliczając mu wcześniejsze uwięzienie od 24 marca 1940 roku.°

°Czudiaka Tadeusza s. Dymitra° zgodnie z art. 302 p. 1 KPK uniewinnić przed sądem i niezwłocznie zwolnić z aresztu.

Środek prewencyjny wobec podsądnych utrzymać jak poprzednio – trzymać w areszcie do czasu nabrania przez wyrok mocy prawnej.

Wyrok może być zaskarżony do Sądu Najwyższego USRS w ciągu 5 dób od dnia wręczenia skazanym kopii wyroku.

Wyrok wobec skazanego Kaleczyńskiego F. podlega wykonaniu, nie może być zaskarżony.

CZORPITA

WASILEWSKA

SUSZKO

Oryginał jest opatrzony należnymi podpisami, za zgodność z oryginałem:

ZAST[ĘPCA] PRZEWODNICZĄCEGO *OBŁSUDU* (—) (CZORPITA)

SEKRETARZ (—) (TASK)

j

Przypisy

a-a wpisano odręcznie

b-b zakreślono odręcznie

c-c podkreślono odręcznie

d-d tekst zaznaczony na marginesie odręcznie pionową kreską

e-e tekst zaznaczony na marginesie odręcznie klamrą

f-f dopisano odręcznie

g pieczęć okrągła z nieczytelnym godłem w środku i napisem w otoku: Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych ZSRS. Oddział Specjalny 6 Armii

h dopisano odręcznie: chory

i na lewym marginesie adnotacja dotycząca daty przesłuchania przed sądem: 15 lub 16 lipca

j pieczęć okrągła z nieczytelnym godłem w środku i napisem w otoku: Sąd Obwodowy Obwodu Lwowskiego. Ukraińska Socjalistyczna Republika Sowiecka

¹ Kalitowski Jan ur. 6.7.1895 w Borkach Dominikańskich. Ukończył szkołę przemysłową w Lwowie. Od 1911 podoficer i instruktor organizacji niepodległościowej „Drużyny Bartoszone”, w 1918 uczestnik walk o Lwów, następnie wojny polsko-bolszewickiej. Członek Związku Strzeleckiego, w 1939 uczestnik obrony Lwowa. Aresztowany 23.3.1940. Prawdopodobnie rozstrzelany w więzieniu we Lwowie. CAW, sygn. odrzuc. 2.4.1936.

² Kasperski Michał ur. 10.10.1892. Mistrz murarski, sierżant rez. 1918–1919 w Armii gen. Hallera, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W l. 1923–1925 członek zarządu Związku Strzeleckiego w Brzuchowicach. Aresztowany 3.4.1940.

³ Walica Oskar ur. 4.8.1888. W 1939 ochotnik – pielęgniarz w brzuchowickim szpitalu. Aresztowany 3.4.1940.

- ⁵ Дмитришин Мар'ян, нар. 12.8.1916. Член Стрілецького союзу. Заарештований 22.3.1940.
- ⁶ Калітовський Юліан Вацлав. Член Стрілецького союзу, в 1939 учасник оборони Львова. Заарештований 22.3.1940.
- ⁷ Рорат Юліан, нар. 9.1.1920. Член Стрілецького союзу, в 1939 учасник оборони Львова. Заарештований 22.3.1940.
- ⁸ Чайковський Ян, нар. 10.4.1895. В 1918 учасник оборони Львова. Заарештований 2.4.1940.
- ⁹ Калечинський Юзеф. Учасник вересневої кампанії 1939, 48 пп. Заарештований 31.3.1940.
- ¹⁰ Лісецький Юзеф, нар. 5.7.1902. Член Добровільної пожежної команди в Брюховичах. Заарештований 23.3.1940, амністований 7.9.1941.
- ¹¹ Міщишин Мар'ян, нар. 22.7.1892, капрал. Заарештований 4.4.1940.
- ¹² Дзелендзяк Казімеж, нар. 5.8.1905. Член Стрілецького союзу. Заарештований 4.4.1940.
- ¹³ Павчук Піотр, нар. 6.6.1901. Солдат 51 пп. Заарештований 3.4.1940.
- ¹⁴ Чудяк Кароль, нар. 4.11.1912. Капрал, 13 дак. Учасник вересневої кампанії 1939. Заарештований 3.4.1940, амністований 6.9.1941.
- ¹⁵ Хоронжи Юзеф, нар. 29.3.1900. В 1918 учасник оборони Львова. До 1939 начальник станції ПКП у Залитові. Заарештований 3.4.1940, амністований 6.9.1941.
- ¹⁶ Буракевич Ян, учасник польсько-більшовицької війни. Заарештований 27.3.1940.
- ¹⁷ Дуброва Володимир, українець, Заарештований 2.4.1940.
- ¹⁸ Калечинський Францішек, нар. 8.2.1913. Сапер, 4 саперний батальйон. Учасник вересневої кампанії 1939, поранений. Заарештований 24.3.1940, амністований (дата відсутня).
- ¹⁹ Дзелендзяк Еугенюш, нар. 5.4.1918. Член Стрілецького союзу. Заарештований 23.3.1940, амністований у 1941, потім в АП в СРСР (21 пп), пізніше в 3 ДСК у складі 2 Польського корпусу на Італійському фронті. До Польщі вернувся 16.2.1949. ААН, ПУР № 736855.
- ²⁰ Ковальський Владзімеж, нар. 18.11.1920. В 1939 учасник оборони Львова. Заарештований 2.4.1940. Не визнав своєї провини. Його справу виділено 15.7.1940 зі справи Яна Калітовського та ін.
- ²¹ Ковальська Кристина, нар. 28.10.1922. У вересневій кампанії 1939 санітарка в лікарні у Львові. Заарештована 2.4.1940, амністована 10.12.1941.
- ²² Шипер Юліан, нар. 22.1.1920. Член Стрілецького союзу. Заарештований 22.3.1940.
- ²³ Валіца Кароль, нар. 10.3.1921. Член Стрілецького союзу, в 1939 учасник оборони Львова. Заарештований 22.3.1940.
- ²⁴ Вечорек Павел, нар. 10.3.1900 в Шопеніцах. Заарештований 23.3.1940. Не зізнався. Його справу виділено 15.7.1940 зі справи Яна Калітовського та ін. З інших документів відомо, що він творив конспіративну організацію серед біженців з Сілезії. Розстріляний 26.6.1941 у в'язниці № 1 у Львові.
- ²⁵ Круліковський Тадеуш, нар. 12.12.1920. Гарцер, член Стрілецького союзу. Заарештований 23.4.1940. Не визнав своєї провини. Його справу виділено 15.7.1940 зі справи Яна Калітовського та ін.
- ²⁶ Чудяк Тадеуш, нар. 28.3.1920. Член Стрілецького союзу. Заарештований 22.3.1940.
- ²⁷ Шмідт Адам, нар. 27.10.1890. Легіонер. Заарештований 3.4.1940.

- ⁴ Lepak Edward ur. 31.1.1913. Aresztowany 3.4.1940, zwolniony na mocy amnestii 8.9.1941.
- ⁵ Dmitryszyn Marian ur. 12.8.1916. Członek Związku Strzeleckiego. Aresztowany 22.3.1940.
- ⁶ Kalitowski Julian Wacław. Członek Związku Strzeleckiego, w 1939 uczestnik obrony Lwowa. Aresztowany 22.3.1940.
- ⁷ Rorat Julian ur. 9.1.1920. Członek Związku Strzeleckiego, w 1939 uczestnik obrony Lwowa. Aresztowany 22.3.1940.
- ⁸ Czajkowski Jan ur. 10.4.1895. W 1918 uczestnik obrony Lwowa. Aresztowany 2.4.1940.
- ⁹ Kaleczyński Józef. Żołnierz 48 pp. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939. Aresztowany 31.3.1940.
- ¹⁰ Lisiecki Józef ur. 5.7.1902. Członek Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzuchowicach. Aresztowany 23.3.1940, zwolniony na mocy amnestii 7.9.1941.
- ¹¹ Mischyszyn Marian ur. 22.7.1892, kapral. Aresztowany 4.4.1940.
- ¹² Dzieleńdział Kazimierz ur. 5.8.1905. Członek Związku Strzeleckiego. Aresztowany 4.4.1940.
- ¹³ Pawczuk Piotr ur. 6.6.1901. Żołnierz 51 pp. Aresztowany 3.4.1940.
- ¹⁴ Czudiak Karol ur. 4.11.1912. Kapral, 13 dak. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939. Aresztowany 3.4.1940, zwolniony na mocy amnestii 6.9.1941.
- ¹⁵ Chorąży Józef ur. 29.3.1900. W 1918 uczestnik obrony Lwowa. Do 1939 naczelnik stacji PKP w Zapytowie. Aresztowany 3.4.1940, zwolniony na mocy amnestii 6.9.1941.
- ¹⁶ Burakiewicz Jan, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Aresztowany 27.3.1940.
- ¹⁷ Dubrowa Wołodymyr, Ukrainiec. Aresztowany 2.4.1940.
- ¹⁸ Kaleczyński Franciszek ur. 8.2.1913. Saper, 4 baon sap. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939, ranny. Aresztowany 24.3.1940, zwolniony na mocy amnestii (daty brak).
- ¹⁹ Dzieleńdział Eugeniusz ur. 5.4.1918. Członek Związku Strzeleckiego. Aresztowany 23.3.1940, zwolniony w 1941 na mocy amnestii, następnie w AP w ZSRS (21 pp), potem w 3 DSK w składzie 2 Korpusu Polskiego na froncie włoskim. Do Polski powrócił 16.2.1949. AAN, PUR nr 736855.
- ²⁰ Kowalski Włodzimierz ur. 18.11.1920. W 1939 uczestnik obrony Lwowa. Aresztowany 2.4.1940. Nie przyznał się do winy. Jego sprawa została wydzielona 15.7.1940 ze sprawy Jana Kalitowskiego i towarzyszy.
- ²¹ Kowalska Krystyna ur. 28.10.1922. W kampanii wrześniowej 1939 pielęgniarka w szpitalu we Lwowie. Aresztowana 2.4.1940, zwolniona na mocy amnestii 10.12.1941.
- ²² Szyper Julian ur. 22.1.1920. Członek Związku Strzeleckiego. Aresztowany 22.3.1940.
- ²³ Walica Karol ur. 10.3.1921. Członek Związku Strzeleckiego, w 1939 uczestnik obrony Lwowa. Aresztowany 22.3.1940.
- ²⁴ Wieczorek Paweł ur. 10.3.1900 w Szopienicach. Aresztowany 23.3.1940. Nie przyznał się do winy. Jego sprawa została wydzielona 15.7.1940 ze sprawy Jana Kalitowskiego i towarzyszy. Z innych dokumentów wiadomo, że tworzył organizację konspiracyjną wśród uchodźców ze Śląska. Rozstrzelany 26.6.1941 w Więzieniu nr I we Lwowie.
- ²⁵ Królikowski Tadeusz ur. 12.12.1920. Harcerz, członek Związku Strzeleckiego. Aresztowany 23.4.1940. Nie przyznał się do winy. Jego sprawa została wydzielona 15.7.1940 ze sprawy Jana Kalitowskiego i towarzyszy.
- ²⁶ Czudiak Tadeusz ur. 28.3.1920. Członek Związku Strzeleckiego. Aresztowany 22.3.1940.
- ²⁷ Szmidt Adam ur. 27.10.1890. Legionista. Aresztowany 3.4.1940.

²⁸ Недзьвецький Антоні. Комендант Стрілецького союзу в Брюховичах.

²⁹ Правдоподібно це Цюпак Роман нар. 15.2.1902 у Львові. В 1918 доброволець, учасник оборони Львова. Кадровий підфіцер – ст. зброймістр. ЦВА, № Ап. 23.

³⁰ Не викликає сумніву, що йдеться про ПОВВ – Польську організацію боротьби за волю (за іншими матеріалами: Польську організацію боротьби з ворогом або Польську організацію визвольної боротьби, звану також ПОВ), перетворену потім в СЗБ-2, т.о. коменданта регіону якої був підполковник Я.М. Соколовський. У неопублікованих тут матеріалах знайдено інформацію, що про існування брюховицького відділення СЗБ-2, НКВД дізнався з доносу якогось Ф.Б., який в 3.1940 повідомив міліцію у Львові. Арештами було охоплено 40 осіб, з яких більшу частину засудили в процесі, матеріали якого є основою цього розділу видання.

³¹ Капітан Болеслав Островський, псевдо „Болех”, комендант міста Львова в СЗБ-2.

³² Стефанський – правдоподібно псевдонім, близький співробітник капітана Б. Островського, можливо комендант сектору ПОВВ, який охоплював Брюховичі, Лужки, Борки-Домініканські, Завади, Леснічувку і Рясну-Польську. Стефанський, який відомий також під прізвищами Васілевський і Фішер, разом з капітаном Островським використовував стоматологічний кабінет д-ра Брухнальського як місце зв'язку.

³³ Схема відсутня у справі. У тексті пусте місце.

³⁴ Син Яна Калітовського, заарештований разом з батьком 23.4.1940. Публікований документ здається засвідчує важке слідство, внаслідок якого Казімеж Калітовський психічно захворів. Хоча в протоколах допитів знаходяться інформації про К. Калітовського, жоден з-поміж слідчих не хотів з'ясувати подробиць його зв'язків із співобвинуваченими. І він не був пізніше засуджений. Можна припустити, що стан його здоров'я не поліпшився, а можливо, що він навіть помер до винесення обвинувального висновку.

³⁵ На переломі 1939-1940 ПОВВ перетворено в СЗБ-2.

³⁶ Див. примітки 31, 32.

³⁷ Брайтер Вацлав, нар. 1903, син Вільгельма. В 1924–1928 студент Академії мистецтв у Кракові. До 1933 мешкав у Львові, потім переїхав у Брюховичі. В копії протоколу, яка знаходиться серед документів справи, Брайтер говорить про себе, як про члена організації ЗОВО (Об'єднані організації визволення батьківщини), конспіративної структури, з якої виводиться СЗБ-1.

³⁸ З протоколів допитів випливає й іний зв'язок з Брайтером.

³⁹ Серед документів справи не збереглися особисті документи обвинувачених.

⁴⁰ Вдруге в карно-слідчих документах цього процесу натрапляємо на документ, на основі якого можна здогадуватися про дуже важкий перебіг слідства, якому піддано підпільників з Брюховичів.

²⁸ Niedźwiczki Antoni. Komendant Związku Strzeleckiego w Brzuchowicach.

²⁹ Prawdopodobnie jest to Ciupak Roman ur. 15.2.1902 we Lwowie. W 1918 ochotnik, uczestnik obrony Lwowa. Podoficer zawodowy – st. zbrojmistrz. CAW, sygn. Ap. 23.

³⁰ Nie ulega wątpliwości, że chodzi tu o POWW — Polską Organizację Walki o Wolność (wg innych źródeł: Polską Organizację Walki z Wrogiem lub Polską Organizację Walki Wolnościowej, nazywaną także POW), przekształconą następnie w ZWZ-2, której p.o. komendanta Obszaru był ppłk J.M. Sokołowski. W nie publikowanych tu materiałach odnaleziono informację, że o istnieniu brzuchowickiego oddziału ZWZ-2, NKWD dowiedziało się z donosu niejakiego F.B., który w 3.1940 zawiadomił milicję we Lwowie. Aresztowaniem objęto 40 osób, z czego znaczna część była sądzona w procesie, którego materiały stanowią podstawę niniejszego rozdziału.

³¹ Kpt. Bolesław Ostrowski, ps. „Bolek”, komendant miasta Lwowa w ZWZ-2.

³² Stefański – prawdopodobnie pseudonim organizacyjny, bliski współpracownik kpt. B. Ostrowskiego, zapewne komendant odcinka POWW obejmującego Brzuchowice, Łączki, Boraki Dominikańskie, Zawady, Lefniczówkę i Rzęsne Polską. Stefański, używający także nazwisk Wasilewski i Fiszer, wspólnie z kpt. Ostrowskim wykorzystywali gabinet dentystyczny dr. Bruchnalskiego jako lokal kontaktowy.

³³ Rysunku brak. W tekście puste miejsce.

³⁴ Syn Jana Kalitowskiego, aresztowany wraz z ojcem 23.3.1940. Publikowany dokument wydaje się wskazywać na ciężkie śledztwo, w którego wyniku nastąpiła choroba psychiczna. Wymaga podkreślenia, że chociaż w protokołach przesłuchań znajdują się informacje o Kazimierzu Kalitowskim, żaden ze śledczych nie dociekał szczegółów jego powiązań ze współoskarżonymi i nie został on później postawiony przed sądem. Można zatem domniemywać, że stan jego zdrowia nie uległ poprawie, a być może nawet zmarł przed sporządzeniem wniosku oskarżającego.

³⁵ Na przełomie 1939–1940 POWW przekształciła się w ZWZ-2.

³⁶ Por. przypisy 31 i 32.

³⁷ Brajter Waclaw ur. 1903, syn Wilhelma. W l. 1924–1928 student Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Do 1933 zamieszkały we Lwowie, następnie przeniósł się do Brzuchowic. W znajdującym się w aktach sprawy odpisie protokołu przesłuchania, Brajter określa się jako członek organizacji ZOWO (Zjednoczone Organizacje Wyzwolenia Ojczyzny), a więc struktury konspiracyjnej, z której wywodził się ZWZ-1.

³⁸ Z protokołów przesłuchań wynika ich powiązanie z Brajterem.

³⁹ W aktach sprawy nie zachowały się dokumenty osobiste oskarżonych.

⁴⁰ Po raz drugi w aktach karno-śledczych tego procesu natykamy się na dokument, na podstawie którego można wnioskować o bardzo ciężkim przebiegu śledztwa, jakiemu byli poddani konspiratorzy z Brzuchowic.

№ 7

4.IV.1940–24.II.1941, Львів

**Справа Командування Регіону № 3
Союзу Збройної Боротьби (СЗБ-1),
підпорядкованого Головнокомандуючому СЗБ
у Парижі – 13 смертних вироків**

ДА СБУ (Львів), справа № П-30031

Nr 7

4 IV 1940–24 II 1941 Lwów

**Sprawa Komendy Obszaru nr 3 Związku Walki Zbrojnej
(ZWZ-1) podporządkowanej Komendantowi Głównemu
ZWZ w Paryżu – 13 wyroków śmierci**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-30031

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. УНКВД ПО ЛО
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(-) (КРИМЯН)
„9” X 1940 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по обвинению:

1. ДЗЕКАНОВСКОГО Карла Теофиловича, он-же ДЗЕВОНСКИЙ Ольгерд Теофилович¹
2. КОТАРСКОГО Владимира-Владислава Юзефовича²
3. МАРЦЕНЯК Петра Францевича³
4. СВЕРЖБИНСКОГО Антония Иосифовича⁴
5. КИСЕЛЬ Ян Яновича⁵
6. ЛЕВИЦКОГО Антония Ивановича⁶
7. ХРЖОНСТОВСКОГО Зигмунда Яновича⁷
8. БОГДАНОВИЧА Адама Станиславовича⁸
9. ЛУЧКЕВИЧА Зигмунда Владимировича⁹
10. МИРОНОВИЧА Николая Карловича¹⁰
11. ПИНИНСКОГО Андрея Львовича¹¹
12. КОПЧИНСКОГО Георгия Ивановича¹²
13. БЕРОВСКОГО Антония Ивановича¹³
14. РОДОВИТ Адама Андреевича¹⁴ всех по ст. 54-2-11 УК УССР.

В марте-апреле месяце 1940 года Управлением НКВД по Львовской области была вскрыта и ликвидирована глубоко законспирированная и широко разветвленная контрреволюционная повстанческая организация, именовавшаяся „Союз вооруженной борьбы”. Эта организация, как установлено следствием, ставила своей основной задачей активную борьбу с Советской властью за восстановление бывш. польского буржуазного государства в его прежних границах, путем вооруженного восстания.

При ликвидации органами НКВД названной контрреволюционной организации в числе ее других участников был арестован также руководящий состав этой организации, представляющий собой выходцев из бывш. польской „военщины” и представителей различных буржуазно-националистических полит. партий, существовавших при бывшем польском государстве.

„ZATWIERDZAM”
ZASTĘPCA] NACZ[ELNIKA] UNKWD LO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KRIMJAN)
„9” X 1940 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

z oskarżenia:

1. DZIEKANOWSKIEGO Karola s. Teofila *on-ze*
DZIEWOŃSKI Olgierd s. Teofila¹
2. KOTARSKIEGO Włodzimierza-Władysława s. Józefa²
3. MARCINIAKA Piotra s. Franciszka³
4. ŚWIERZBIŃSKIEGO Antoniego s. Józefa⁴
5. KISIELA Jana s. Jana⁵
6. LEWICKIEGO Antoniego s. Jana⁶
7. CHRZĄSTOWSKIEGO Zygmunta s. Jana⁷
8. BOGDANOWICZA Adama s. Stanisława⁸
9. ŁUCZKIEWICZA Zygmunta s. Włodzimierza⁹
10. MIRONOWICZA Mikołaja s. Karola¹⁰
11. PINIŃSKIEGO Andrzeja s. Leona¹¹
12. KOPCZYŃSKIEGO Jerzego s. Jana¹²
13. BEROWSKIEGO Antoniego s. Jana¹³
14. RODOWITA Adama s. Andrzeja¹⁴ wszystkich
z art. 54-2-11 KK USRS.

W marcu-kwietniu 1940 roku została wykryta i zlikwidowana przez Zarząd NKWD obwodu lwowskiego głęboko zakonspirowana i szeroko rozgłębiona kontrrewolucyjna organizacja powstańcza o nazwie „Związek Walki Zbrojnej”. Organizacja ta, jak ustalono podczas śledztwa, stawiała przed sobą jako główne zadanie aktywną walkę z Władzą Sowiecką o przywrócenie drogą powstania zbrojnego byłego burżuazyjnego państwa polskiego w jego dawnych granicach.

Podczas likwidacji przez organy NKWD wymienionej organizacji kontrrewolucyjnej, wśród jej członków aresztowano także kierownictwo organizacji reprezentowane przez ludzi wywodzących się z byłego polskiego „żołdactwa” oraz przedstawicieli różnych burżuazyjno-nacjonalistycznych partii politycznych działających w byłym państwie polskim.

По данному делу арестованы и привлечены к уголовной ответственности в качестве обвиняемых, следующих лиц:

1. ДЗЕКАНОВСКИЙ Карл Теофилович, он-же ДЗЕВОНСКИЙ Ольгерд Теофилович – подполковник бывш. польской армии, проживавший в гор. Львове на нелегальном положении под фамилией ДЗЕВОНСКИЙ, арестован 4/IV-40 года.

2. КОТАРСКИЙ Владимир-Владислав Юзефович, подполковник бывш. польской армии, арестован 20/IV-40 года.

3. МАРЦЕНЯК Петр Францевич, майор бывш. польской армии, проживавший в г. Львове на нелегальном положении, арестован 5/IV-40 г.

4. СВЕРЖБИНСКИЙ Антоний Йосифович, подпоручик резерва бывш. польской армии, бывш. член партии „ОЗОН”, арестован 16/III-40 года.

5. КИСЕЛЬ Ян Янович – ксендз (служитель культа), арестован 10/IV-40 года.

6. ЛЕВИЦКИЙ Антоний Иванович – майор бывш. польской армии, арестован 10/IV-40 года.

7. ХРЖОНСТОВСКИЙ Зигмунд Янович, подпоручик резерва бывш. польской армии, арестован 30/III-40 года.

8. БОГДАНОВИЧ Адам Станиславович, ксендз (служитель культа), арестован 2/IV-40 года.

9. ЛУЧКЕВИЧ Зигмунд Владимирович, поручик резерва бывш. польской армии, в прошлом видный деятель буржуазно-националистической партии „Страництво Народове”¹⁵. Арестован 2/IV-40 года.

10. МИРОНОВИЧ Николай Карлович, в прошлом журналист-литератор, арестован 10/IV-40 года.

11. ПИНИНСКИЙ Андрей Львович, из помещиков-дворян, под. офицер бывш. польской армии, арестован 22/IV-40 года.

12. КОПЧИНСКИЙ Георгий Иванович, поручик бывш. польской армии, арестован 20/II-40 года.

13. БЕРОВСКИЙ Антоний Иванович, он-же ПЕХИНСКИЙ Юзеф Иванович, капитан бывш. польской армии, проживал на нелегальном положении под фамилией ПЕХИНСКОГО Ю.И., арестован 9/IV-40 года.

14. РОДОВИТ Адам Андреевич, без определенных занятий и местожительства, арестован 22/III-40 года.

Произведенным предварительным расследованием по настоящему делу установлено:

В декабре месяце 1939 года в гор. Львов прибыл нелегально из-за кордона кур’ер от так называемого „польского правительства во Франции” – майор бывш. польской армии – СТРОВСКИЙ Тадеуш (арестован и привлечен по другому делу) с полномочиями и специальными заданиями по созданию на территории Западной Украины и Белоруссии

W sprawie tej aresztowano i pociągnięto do odpowiedzialności karnej w charakterze oskarżonych następujące osoby:

1. DZIEKANOWSKI Karol s. Teofila *on-że* DZIEWOŃSKI Olgierd s. Teofila, podpułkownik był[ej] armii polskiej, mieszkający nielegalnie w mieś[cie] Lwowie pod nazwiskiem DZIEWOŃSKI, aresztowany 4/IV-40 roku.

2. KOTARSKI Włodzimierz-Władysław s. Józefa, podpułkownik był[ej] armii polskiej, aresztowany 20/IV-40 roku.

3. MARCINIAK Piotr s. Franciszka, major był[ej] armii polskiej, mieszkający nielegalnie w m. Lwowie, aresztowany 5/IV-40 roku.

4. ŚWIERZBIŃSKI Antoni s. Józefa, podporucznik rezerwy był[ej] armii polskiej, był[y] członek partii „OZON”, aresztowany 16/III-40 roku.

5. KISIEL Jan s. Jana, ksiądz (duchowny), aresztowany 10/IV-40 roku.

6. LEWICKI Antoni s. Jana, major był[ej] armii polskiej, aresztowany 10/IV-40 roku.

7. CHRZĄSTOWSKI Zygmunt s. Jana, podporucznik rezerwy był[ej] armii polskiej, aresztowany 30/III-40 roku

8. BOGDANOWICZ Adam s. Stanisława, ksiądz (duchowny), aresztowany 2/IV-40 roku.

9. ŁUCZKIEWICZ Zygmunt s. Włodzimierza, porucznik rezerwy był[ej] armii polskiej, w przeszłości wybitny działacz burżuazyjno-nacjonalistycznej partii „Stronnictwo Narodowe”¹⁵. Aresztowany 2/IV-40 roku.

10. MIRONOWICZ Mikołaj s. Karola, w przeszłości dziennikarz-literat, aresztowany 10/IV-40 roku.

11. PINIŃSKI Andrzej s. Leona, z ziemian-szlachty, podoficer był[ej] armii polskiej, aresztowany 22/VI-40 roku.

12. KOPCZYŃSKI Jerzy s. Jana, porucznik był[ej] armii polskiej, aresztowany 20/II-40 roku.

13. BEROWSKI Antoni s. Jana *on-że* PIECHIŃSKI Józef s. Jana, kapitan był[ej] armii polskiej, mieszkał nielegalnie pod nazwiskiem PIECHIŃSKIEGO J.J., aresztowany 9/IV-40 roku.

14. RODOWIT Adam s. Andrzeja, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, aresztowany 22/III-40 roku.

Podczas przeprowadzonego w niniejszej sprawie dochodzenia wstępnego ustalono:

w grudniu 1939 roku przybył nielegalnie zza granicy do mias[ta] Lwo-wa kurier od tak zwanego „rządu polskiego we Francji”, major był[ej] armii polskiej STROWSKI Tadeusz (aresztowany i oskarżony w innej sprawie), z pełnomocnictwami i zadaniami specjalnymi dotyczącymi utworzenia na terytorium Zachodniej Ukrainy i Białorusi jednolitej kontrrewolucyjnej

единной контрреволюционной повстанческой организации для активной борьбы с Советской властью путем вооруженного восстания и диверсионно-террористической и разведывательной деятельности.

Находясь на нелегальном положении в гор. Львове СТРОВСКИЙ через обвиняемого по этому делу ксендза БОГДАНОВИЧА А.С. установил связь с рядом руководителей подпольных антисоветских группировок и организаций, с целью объединения последних в одну крупную контрреволюционную организацию. С этой целью СТРОВСКИМ в январе месяце 1940 года на квартире бывш. видного деятеля ППС (партии польских социалистов) – ЩИРЕКА Яна Михайловича¹⁶ (дело на коего выделено в особое производство) было создано нелегальное „сборище” руководителей подпольных антисоветских группировок и организаций. На данном совещании присутствующие пришли к соглашению о слиянии всех антисоветских организаций и группировок нелегально существующих в гор. Львове в единную контрреволюционную организацию наименованную „Союз вооруженной борьбы” для продолжения активной борьбы против Советской власти за восстановление бывш. польского буржуазного государства путем вооруженного восстания (т. II, л.д. 283–285; приложение № 1 л.д. 15–17).

Как установлено следствием, контрреволюционная организация „Союз вооруженной борьбы” в целях конспирации и избежания провалов была построена по принципу бывш. контрреволюционной организации „ПОВ” („польская организация войсковых”)¹⁷, с разделением территории в границах бывш. Львовского воеводства на 3 округа: „восточный городской”, „западный городской” и „провинциальный” (периферия). Каждый округ делился на „обводы” (батальоны); обводы на „компании” (роты); „компании” на „платуновы” (взводы) и „платуновы” на „дружины”. Последние в свою очередь делились на „пятерки” по 5 человек в каждой, которые и являлись первичными низовыми ячейками контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” (т. I, л.д. 75–78).

Для руководства всей контрреволюционной деятельности „Союза вооруженной борьбы” был создан штаб, с существовавшими при нем по отдельным отраслям контрреволюционной деятельности отделами:

•Отдел интенданства^а – в функции коего входили вопросы материального обеспечения, вооружения, денежные средства, организация конспиративных квартир и изготовление различных фиктивных документов. При отделе интенданства была создана финансовая контрольная комиссия, в обязанности которой входило изыскание денежных средств и контроль над их расходом.

•Отдел связи^а – в задачу коего входило осуществление связи с заграницей через специальных курьеров и подпольные радио-станции.

organizacji powstańczej do aktywnej walki z Władzą Sowiecką drogą zbrojnego powstania oraz działalności dywersyjno-terrorystycznej i wywiadowczej.

Przebywając nielegalnie w mieście Lwowie STROWSKI poprzez oskarżonego w niniejszej sprawie księdza BOGDANOWICZA A.S. nawiązał kontakt z szeregiem przywódców podziemnych antysowieckich ugrupowań i organizacji, w celu zjednoczenia ich w jedną dużą organizację kontrrewolucyjną. W tym celu STROWSKI w styczniu 1940 roku zwołał w mieszkaniu był[ego] wybitnego działacza PPS (partii polskich socjalistów) SZCZYRKA Jana s. Michała¹⁶ (sprawę którego wydzielono do specjalnego postępowania), nielegalne „spotkanie” przywódców podziemnych antysowieckich ugrupowań i organizacji. Obecni na zebraniu porozumieli się w sprawie połączenia wszystkich antysowieckich organizacji i ugrupowań działających nielegalnie w mieście Lwowie w jednolitą kontrrewolucyjną organizację o nazwie „Związek Walki Zbrojnej”, w celu kontynuowania aktywnej walki przeciwko Władzy Sowieckiej o przywrócenie był[ego] burżuazyjnego państwa polskiego w drodze zbrojnego powstania (t. II, k.s. 283–285; załącznik Nr 1 k.s. 15–17).

Jak ustalono podczas śledztwa, w celu konspiracji i uniknięcia wpadek, kontrrewolucyjna organizacja „Związek Walki Zbrojnej” była zorganizowana na wzór struktur był[ej] kontrrewolucyjnej organizacji „POW” („polska organizacja wojskowych”)¹⁷, z podziałem terytorium był[ego] województwa lwowskiego na 3 okręgi: „ wschodni miejski”, „zachodni miejski” i „prowincjonalny” (prowincja). Każdy okręg dzielił się na „obwody” (bataliony); „obwody” na „kompanie” (*roty*); „kompanie” na „*plutonowy*” (plutony); „*plutonowy*” na „drużyny”. Te ostatnie dzieliły się z kolei na „piątki” po 5 ludzi w każdej, które były podstawowymi najniższymi komórkami organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” (t. I, k.s. 75–78).

Do kierowania całą działalnością kontrrewolucyjną „Związku Walki Zbrojnej” utworzono sztab, przy którym istniały oddziały dla poszczególnych dziedzin działalności kontrrewolucyjnej:

Oddział intendenty – do którego należały zagadnienia zabezpieczenia w materiały, uzbrojenie, środki pieniężne, organizacja lokali konspiracyjnych i przygotowywanie rozmaitych fałszywych dokumentów. Przy oddziale intendenty utworzono finansową komisję kontrolną, do której obowiązków należało znalezienie środków pieniężnych i kontrola ich wydawania.

Oddział łączności – do którego zadań należała realizacja łączności z zagranicą poprzez specjalnych kurierów oraz radiostacje podziemne.

«Отдел печати и пропаганды» – практической деятельностью коего являлось составление антисоветских листовок и их распространение.

«Отдел разведки» – осуществлявший выявление объектов, намеченных для совершения диверсионно-террористических актов.

Кроме того, при штабе существовал отдел ад'ютантуры, осуществлявший связь между руководящим составом контрреволюционной организации.

Как установлено, руководителем контрреволюционной организации «Союз вооруженной борьбы» до апреля месяца 1940 года являлся полковник бывш. польской армии – ЖЕБРОВСКИЙ Владислав, известный в контрреволюционном подполье под псевдонимами «ДЕМБИЦКИЙ», «Профессор» и «Жук», проживавший в гор. Львове на нелегальном положении (от ареста скрылся) (т. I-й, л.д. 15, 109, 221, т. II-й, л.д. 34, 48, 115, 189–190).

Следствием также установлено, что в руководящий состав штаба контрреволюционной организации «Союз вооруженной борьбы» в разное время входили обвиняемые по настоящему делу:

ДЗЕКАНОВСКИЙ Карл Теофилович, известный по контрреволюционной деятельности под псевдонимами «Чаровин», «Корвин», «Надольский» и «Дзеновский», являвшийся продолжительное время заместителем руководителя контрреволюционной организации «Союза вооруженной борьбы» (т. I-й, л.д. 14–49).

КОТАРСКИЙ Владимир-Владислав Юзефович, известный под псевдонимом «Друг», являвшийся руководителем «восточного городского округа», а затем после бегства полковника ЖЕБРОВСКОГО, возглавлявший всю контрреволюционную деятельность организации (т. I-й, л.д. 59–197).

МАРЦЕЛЯК Петр Францевич, известный под псевдонимом «Эмиль», являвшийся руководителем «провинциального» округа контрреволюционной организации (т. I, л.д. 211–275).

СВЕРЖБИНСКИЙ Антоний Йосифович, являвшийся руководителем «отдела интендантства», проводивший свою контрреволюционную деятельность под псевдонимами «Лис» и «Антоний» (т. II, л.д. 8-103).

ЛЕВИЦКИЙ Антон Иванович, являлся шефом штаба контрреволюционной организации, известен под псевдонимом «Рук» (т. II, л.д. 146–176).

МИРОНОВИЧ Николай Карлович, осуществлявший деятельность отдела печати и пропаганды контрреволюционной организации, скрывавшийся под псевдонимами «Николай» и «Жбик» (т. III, л.д. 6–78).

ПИНИНСКИЙ Андрей Львович, руководивший отделом связи с закордоном, известен под псевдонимом «Яцек» (т. III, л.д. 83–114).

ЛУЧКЕВИЧ Зигмунд Владимирович – входил в так называемый «политический совет» при штабе контрреволюционной организации, известен под псевдонимом «Кораль» (т. II, л.д. 277–318).

Oddział prasy i propagandy – którego praktyczną działalność stanowiło sporządzanie ulotek antysowieckich i ich rozpowszechnianie.

Oddział wywiadu – realizujący ustalanie obiektów wyznaczonych do dokonania aktów dywersyjno-terrorystycznych.

Prócz tego istniał przy sztabie oddział adiutantury, organizujący łączność kierownictwa organizacji kontrrewolucyjnej.

Jak ustalono, kierownikiem kontrrewolucyjnej organizacji „Związek Walki Zbrojnej” był do kwietnia 1940 roku pułkownik by[le]j armii polskiej ŻEBROWSKI Władysław, znany w podziemiu kontrrewolucyjnym pod pseudonimami „DEMBICKI”, „Profesor” i „Żuk”, mieszkający nielegalnie w m. Lwowie (ukrył się przed aresztowaniem) (t. I, k.s. 15, 109, 221, t. II, k.s. 34, 48, 115, 189–190).

Podczas śledztwa ustalono także, że w skład kierownictwa sztabu kontrrewolucyjnej organizacji „Związek Walki Zbrojnej” wchodził w różnym czasie oskarżeni w niniejszej sprawie:

DZIEKANOWSKI Karol s. Teofila, znany w działalności kontrrewolucyjnej pod pseudonimami „Czarowin”, „Korwin”, „Nadolski” i „Dzienowski”, będący przez dłuższy czas zastępcą kierownika kontrrewolucyjnej organizacji „Związek Walki Zbrojnej” (t. I, k.s. 14–49).

KOTARSKI Włodzimierz-Władysław s. Józefa, znany pod pseudonimem „Druh”, będący kierownikiem „okręgu wschodniego miejskiego”, a potem po ucieczce pułkownika ŻEBROWSKIEGO stojący na czele całej kontrrewolucyjnej działalności organizacji (t. I, k.s. 59–197).

MARCINIAK Piotr s. Franciszka, znany pod pseudonimem „Emil”, będący kierownikiem okręgu „prowincjonalnego” organizacji kontrrewolucyjnej (t. I, k.s. 211–275).

ŚWIERZBIŃSKI Antoni s. Józefa, będący kierownikiem „oddziału intendenty”, prowadzący swoją działalność kontrrewolucyjną pod pseudonimami „Lis” i „Antoni” (t. II, k.s. 8–103).

LEWICKI Antoni s. Jana, będący szefem sztabu organizacji kontrrewolucyjnej, znany pod pseudonimem „Róg” (t. II, k.s. 146–176).

MIRONOWICZ Mikołaj s. Karola, organizujący działalność oddziału prasy i propagandy organizacji kontrrewolucyjnej, ukrywający się pod pseudonimami „Mikołaj” i „Żbik” (t. III, k.s. 6–78).

PINIŃSKI Andrzej s. Leona, kierujący oddziałem łączności z zagranicą, znany pod pseudonimem „Jacek” (t. III, k.s. 83–114).

ŁUCZKIEWICZ Zygmunt s. Włodzimierza, wchodził w skład tak zwanej „rady politycznej” przy sztabie organizacji kontrrewolucyjnej, znany pod pseudonimem „Koral” (t. II, k.s. 277–318).

Следствием также установлено, что к контрреволюционной деятельности штаба „Союза вооруженной борьбы” были привлечены активные участники этой организации, обвиняемые по этому делу:

ХРЖОНСТОВСКИЙ Зигмунд Янович, известный в организации под псевдонимом „Пломенчик”, входивший в финансово-контрольную комиссию при штабе контрреволюционной организации (т. II, л.д. 184–228).

БОГДАНОВИЧ Адам Станиславович, известный по контрреволюционной деятельности под псевдонимом „Пес”, также входивший в состав финансово-контрольной комиссии и осуществлявший связь с кур’ерами, прибывшими из-за кордона (т. II, л.д. 34–271).

КИСЕЛЬ Ян Янович – псевдоним „Клан”, принимавший активное участие в „отделе интендантства” по изысканию конспиративных квартир и изготовлению фиктивных документов, (т. II, л.д. 106–142).

БЕРОВСКИЙ Антоний Иванович, известен по контрреволюционной деятельности под псевдонимами „Берек” и „Вит”, являвшийся заместителем руководителя „провинциального округа” **МАРЦЕНЯК** и одновременно руководившего 4 районными и местечковыми контрреволюционными организациями на периферии (т. 3, л.д. 170–190).

КОПЧИНСКИЙ Георгий Иванович, он-же „Довед”, являвшийся связным кур’ером по установлению связи с контрреволюционной организацией из Белостока (Белоруссия) (т. 3, л.д. 119–163).

РОДОВИТ Адам Андреевич, известный в контрреволюционной организации под псевдонимом „Адам”, выполнявший обязанности ад’ютанта руководителя контрреволюционной организации полковника **ЖЕБРОВСКОГО** (т. 3, л.д. 191–229).

Как установлено следствием, штаб контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы”, законспирировавшись в глубоком подполье в соответствии с полученными директивами от так называемого „польского правительства во Франции” в целях подготовки и осуществления вооруженного восстания развернул широкую деятельность по вовлечению в организацию националистических антисоветских настроенных элементов, а также по установлению контрреволюционной связи с другими существовавшими антисоветскими повстанческими организациями.

Касаясь вопроса о численности состава контрреволюционной организации, обвиняемый **КОТАРСКИЙ** В.Ю. на допросе от 27/IV-1940 года, показал:

... „на одном из совещаний в феврале м-це 1940 г. **ЖЕБРОВСКИЙ** информировал нас, что в организации по всей Западной Украине насчитывается около 20 тысяч человек” ... (т. I-й, л.д. 77).

Podczas śledztwa ustalono także, że do działalności kontrrewolucyjnej sztabu „Związku Walki Zbrojnej” zostali wciągnięci aktywni członkowie organizacji, oskarżeni w niniejszej sprawie:

CHRZĄSTOWSKI Zygmunt s. Jana, znany w organizacji pod pseudonimem „Płomieńczyk”, który wchodził do komisji finansowo-kontrolnej przy sztabie organizacji kontrrewolucyjnej (t. II, k.s. 184–228).

BOGDANOWICZ Adam s. Stanisława, znany w działalności kontrrewolucyjnej pod pseudonimem „Pies”, który wchodził także w skład komisji finansowo-kontrolnej i realizował łączność z kurierami przybywającymi zza granicy (t. II, k.s. 34–271).

KISIEL Jan s. Jana, pseudonim „Klon”, który brał aktywny udział w [pracach] „oddziału intendentury” w zakresie wyszukiwania lokali konspiracyjnych i przygotowywania fałszywych dokumentów (t. II, k.s. 106–142).

BEROWSKI Antoni s. Jana, znany w działalności kontrrewolucyjnej pod pseudonimami „Berek” i „Wit”, będący zastępcą kierownika „okręgu prowincjonalnego” MARCINIAKA i jednocześnie kierujący 4 rejonowymi i miasteczkowymi organizacjami kontrrewolucyjnymi na prowincji (t. 3, k.s. 170–190).

KOPCZYŃSKI Jerzy s. Jana *on-że* „Dowied”, będący kurierem łącznikowym dla nawiązania łączności z organizacją kontrrewolucyjną w Białymstoku (Białoruś) (t. 3, k.s. 119–163).

RODOWIT Adam s. Andrzeja, znany w organizacji kontrrewolucyjnej pod pseudonimem „Adam”, pełniący obowiązki adiutanta kierownika organizacji kontrrewolucyjnej, pułkownika ŻEBROWSKIEGO (t. 3, k.s. 191–229).

Jak ustalono podczas śledztwa, sztab organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” po zakonspirowaniu się w głębokim podziemiu zgodnie z dyrektywami otrzymanymi od tak zwanego „polskiego rządu we Francji”, w celu przygotowania i urzeczywistnienia powstania zbrojnego rozwinął szeroką działalność w zakresie wciągnięcia do organizacji nacjonalistycznych, usposobionych antysowiecko elementów, a także w zakresie nawiązania łączności z innymi istniejącymi antysowieckimi organizacjami powstańczymi.

Poruszając zagadnienie liczebności organizacji kontrrewolucyjnej, oskarżony KOTARSKI WJ. zeznał podczas przesłuchania w dniu 27/IV-1940 roku:

... „na jednej z narad w lutym 1940 r. ŻEBROWSKI poinformował nas, że organizacja na całej Zachodniej Ukrainie liczy około 20 tysięcy ludzi” ... (t. I, k.s. 77).

по вопросу установления связи с другими контрреволюционными организациями обвиняемый КОПЧИНСКИЙ на допросе от 7/V-1940 г. дал следующие показания:

... „я имел от МАРЦЕНЯК поручения связаться с руководителем Белостокской контрреволюционной организацией – СТЕМЛЕР¹⁸. 6-Разговор⁶ Я добился встречи со СТЕМЛЕР. Разговор носил характер исключительно для установления связи между организациями” ... (т. III, л.д. 149а-150).

Следствием также установлено, что штаб контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” усиленно разрабатывал планы диверсионной деятельности. По этому вопросу обв. КОТАРСКИЙ В.Ю. при допросе его от 4/V-40 года дал следующие показания:

... „ЖЕБРОВСКИЙ дал мне задание: создать небольшие отряды для разрушения железнодорожного полотна, по которому нефть из южных бассейнов, как было установлено нашей разведкой, доставлялась в Германию, этим мы намеревались спровоцировать конфликт между СССР и Германией, чтобы быстрее вынудить Германию расторгнуть с СССР мирный договор и выступление войной против Советского Союза” (т. I-й, л.д. 97).

О диверсионной деятельности контрреволюционной организации дает показания обв. ЛУЧКЕВИЧ З.В. (т. II, л.д. 289–290).

Как установлено следствием контрреволюционная организация „Союз вооруженной борьбы” для осуществления вооруженного восстания располагала большими складами оружия, о чем дали показания обв. СВЕРЖБИНСКИЙ А.И. (т. II, л.д. 47, 48) и ЛЕВИЦКИЙ А.И. (т. II, л.д. 160).

Следствием установлено, что в деле подготовки вооруженного восстания штаб контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” активно развернул свою контрреволюционную деятельность по распространению антисоветских листовок повстанческого характера. Обвиняемый МИРОНОВИЧ Н.К., возглавлявший существовавший при штабе „отдел печати и пропаганды”, на допросе его от 11/IV-40 года по этому вопросу дал следующие показания:

... „начиная с декабря месяца 1939 года и до конца марта месяца 1940 года я регулярно раз в неделю выпускал сборник радио-коммунике зарубежных радио-станций и бюллетеней антисоветского и националистического характера. Всего мною было выпущено 21–22 таких сборника в колич. 50–200 экз.” ... (т. 3, л.д. 11).

Как установлено следствием, руководство всей контрреволюционной деятельностью „Союза вооруженной борьбы” исходило непосредственно от главы так называемого „польского правительства во Франции” – СИКОРСКОГО и его заместителя СОСНКОВСКОГО.

W sprawie nawiązania łączności z innymi organizacjami kontrrewolucyjnymi oskarżony KOPCZYŃSKI na przesłuchaniu 7/IV-1940 r. złożył następujące zeznania:

... „dostałem od MARCINIAKA polecenie nawiązania kontaktu z kierownikiem białostockiej organizacji kontrrewolucyjnej STEMLEREM¹⁸. ^bRozmowa-^b Udało mi się spotkać ze STEMLEREM. Rozmowa dotyczyła wyłącznie nawiązania kontaktu pomiędzy organizacjami” ... (t. III, k.s. 149a–150).

Podczas śledztwa ustalono także, że sztab organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” intensywnie opracowywał plany działalności dywersyjnej. W tej kwestii osk. KOTARSKI W.J. na przesłuchaniu 4/IV-1940 roku złożył następujące zeznania:

... „ZEBROWSKI dał mi zadanie: utworzyć niewielkie oddziały do zniszczenia torowiska linii kolejowej, którą ropa naftowa z zagłębi południowych, jak ustalił nasz wywiad, była dostarczana do Niemiec; w ten sposób chcieliśmy sprowokować konflikt pomiędzy ZSRS i Niemcami, ażeby szybciej zmusić Niemcy do zerwania traktatu pokojowego z ZSRS i wydania wojny Związkowi Sowieckiemu” (t. I, k.s. 97).

O działalności dywersyjnej organizacji kontrrewolucyjnej zeznawał osk. ŁUCZKIEWICZ Z.W. (t. II, k.s. 289–290).

Jak ustalono podczas śledztwa, organizacja kontrrewolucyjna „Związek Walki Zbrojnej” dysponowała dużymi składami broni dla przeprowadzenia powstania zbrojnego, o czym zeznali osk. ŚWIERZBIŃSKI A.J. (t. II, k.s. 47, 48) i LEWICKI A.J. (t. II, k.s. 160).

Podczas śledztwa ustalono, że przygotowując się do powstania zbrojnego, sztab organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” aktywnie rozwijał swoją działalność kontrrewolucyjną w zakresie rozpowszechniania antysowieckich ulotek o charakterze powstańczym. Oskarżony MIRONOWICZ M.K. kierujący istniejącym przy sztabie „oddziałem prasy i propagandy”, podczas przesłuchania 11/IV-40 roku złożył w tej sprawie następujące zeznania:

... „począwszy od grudnia 1939 roku aż do końca marca 1940 roku, regularnie raz w tygodniu wydawałem zbiór komunikatów radiowych z radiostacji zagranicznych oraz biuletyny o charakterze antysowieckim i nacjonalistycznym. Wydałem ogółem 21–22 takich zbiorów w il[ości] 50–200 egz.” ... (t. 3, k.s. 11).

Jak ustalono podczas śledztwa, dowodzenie całą działalnością kontrrewolucyjną „Związku Walki Zbrojnej” pochodziło bezpośrednio od szefa tak zwanego „rządu polskiego we Francji” SIKORSKIEGO i jego zastępcy SOSNKOWSKIEGO.

Допрошенный по этому вопросу обв. КОТАРСКИЙ на допросе го от 4/V-40 года показал:

... „наша повстанческая организация поддерживала тесную связь с »польским правительством«, возглавляемым генералом СИКОРСКИМ во Франции. Из штаба СИКОРСКОГО наша организация получала приказы и инструкции по организации вооруженного восстания против Советской власти” (т. I-й, л.д. 111).

Приведенные выше показания обвиняемого КОТАРСКОГО подтверждаются также показаниями арестованного СТРОВСКОГО (приложение № 1 л.д. 1-20).

Следствием установлено, что штабом контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” для связи с „польским правительством во Франции” была организована специальная сеть кур’еров и подпольные радиостанции, о чем подробно изложили в своих показаниях обвиняемые: ПИНИНСКИЙ А.Л. (т. III, л.д. 96) и КОТАРСКИЙ В.Ю. (т. I, л.д. 113).

Следствием также установлено, что финансирование контрреволюционной организации »Союза вооруженной борьбы« происходило в основном так называемым „польским правительством во Франции”.

Арестованный СТРОВСКИЙ по этому вопросу показал:

... „я знал из директивы генерала СОСНКОВСКОГО, годовой бюджет »Союза вооруженной борьбы« был определен в 8 с половиной миллионов франков” (приложение № 1 л.д. 3[.]).

По этому же вопросу дал показания обвиняемый ДЗЕКАНОВСКИЙ К.Т.:

... „как говорили мне ЖЕБРОВСКИЙ и ХРЖОНСТОВСКИЙ, денежные средства мы получали из-за границы, привозимые кур’ерами от »польского правительства«” (т. I, л.д. 25).

Эти показания подтверждает также обвиняемый СВЕРЖБИНСКИЙ А.И. (т. II, л.д. 52).

Кроме того, как установлено следствием, источником покрытия расходов контрреволюционной деятельности „Союз вооруженной борьбы” являлись ценности бывш. Познаньского ломбарда в виде золота, серебра, платины, бриллиантов и т.п. на сумму свыше 15 000 000 рублей, находившиеся скрытыми в гор. Львове в костеле Доминиканов, каковые были обнаружены и из’яты следственными органами и сданы в доход государства, согласно прилагаемых при след. деле описей из’ятых ценностей (т. II, л.д. 199; приложение № 2 л.д. 1-68).

Как установлено следствием, штаб контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” разработал практический план вооруженного восстания, рассчитанного на момент военных столкновений Советского Союза с империалистическими державами.

Обвиняемый КОТАРСКИЙ по этому вопросу на допросе от 4/V-40 года показал:

Przesłuchiwany w tej sprawie osk. KOTARSKI na przesłuchaniu 4/V-40 roku zeznał:

... „nasza organizacja powstańcza utrzymywała ścisłą łączność »z rządem polskim«, na którego czele stał we Francji generał SIKORSKI. Ze sztabu SIKORSKIEGO organizacja nasza otrzymywała rozkazy i instrukcje w sprawie zorganizowania powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej” (t. I, k.s. 111).

Przytoczone wyżej zeznania oskarżonego KOTARSKIEGO znajdują także potwierdzenie w zeznaniach aresztowanego STROWSKIEGO (załącznik nr 1, k.s. 1–20).

Podczas śledztwa ustalono, że sztab organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” zorganizował dla łączności z „rządem polskim we Francji” specjalną sieć kurierów i radiostacje podziemne, co szczegółowo przedstawili w swoich zeznaniach oskarżeni: PINIŃSKI A.L. (t. III, k.s. 96) i KOTARSKI W.J. (t. I, k.s. 113).

Podczas śledztwa ustalono także, że finansowanie organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” odbywało się zasadniczo przez tak zwany „rząd polski we Francji”.

Aresztowany STROWSKI zeznał w tej sprawie:

... „wiedziałem z dyrektywy generała SOSNKOWSKIEGO, [że] budżet roczny »Związku Walki Zbrojnej« był określony na 8 i pół miliona franków” (załącznik nr 1 k.s. 3[.]).

W sprawie tej złożył zeznania oskarżony DZIEKANOWSKI K.T.:

... „jak mówił mi ŻEBROWSKI i CHRZAŚTOWSKI, środki finansowe dostawaliśmy zza granicy, przywożone były przez kurierów od »rządu polskiego«” (t. I, k.s. 25).

Zeznania te potwierdza także oskarżony ŚWIERZBIŃSKI A.J. (t. II, k.s. 52).

Oprócz tego, jak ustalono podczas śledztwa, źródłem pokrycia wydatków na działalność kontrrewolucyjną „Związku Walki Zbrojnej” były kosztowności był[ego] Lombardu Poznańskiego w postaci złota, srebra, platyny, brylantów itp. na sumę ponad 15 000 000 rubli, ukryte w mieś[cie] Lwowie w Kościele Dominikanów, które zostały odkryte i skonfiskowane przez organy śledcze i przekazane na skarb Państwa zgodnie z załączonymi do sprawy śled[czej] opisami skonfiskowanych kosztowności (t. II, k.s. 199; załącznik nr 2, k.s. 1–68).

Jak ustalono podczas śledztwa, sztab organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” opracował praktyczny plan powstania zbrojnego, przewidywanego w czasie starcia wojennego Związku Sowieckiego z państwami imperialistycznymi.

Oskarżony KOTARSKI na przesłuchaniu 4/V-40 roku zeznał w tej sprawie:

... „на случай интервенции соединенных сил Англии, Франции, Румынии и Турции перед »Союзом вооруженной борьбы« стояла задача поднять широкое восстание против Советской власти на всей территории Западной Украины.» (т. I-й, л.д. 96).

Штабом контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” были также разработаны конкретные планы и инструкции по вооруженному выступлению в гор. Львове и его окрестностях.

По этому вопросу, обвиняемый КОТАРСКИЙ показал:

... „каждый »обвод« (батальон) имел строго очерченную границу в пределах которой он и должен был производить нападение и захватывать власть...

... „каждому командиру »обвода« было дано приказание в первую очередь взять на учет такие дома, в которых проживало большое количество командиров РККА, сотрудников НКВД и Милиции. Для уничтожения этого состава и их семей каждый обвод должен был выделить »кампанию« (роту)” (т. I-й, л.д. 98–100).

Таким образом, на основании вышеизложенного, следствием установлено, что контрреволюционная организация, именуемая „Союз вооруженной борьбы” в лице ее руководящего состава обвиняемых по данному делу, начиная с декабря месяца 1939 года до момента ее ликвидации проводила активную борьбу против Советской власти, путем подготовки вооруженного восстания и диверсии за восстановление бывш. польского буржуазного государства.

На основании вышеизложенного ***ОБВИНЯЮТСЯ***:

1. ДЗЕКАНОВСКИЙ Карл Теофилович, он-же ДЗЕВОНСКИЙ Ольгерд Теофилович, 1883 г.р., урож. с. Соколовицы Келецкого воеводства (Германия), поляк, происходит из семьи крестьянина-кулака, бывш. подполковник польск. армии, без определенных занятий, житель г. Львова в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации „Союз вооруженной борьбы”. Будучи заместителем руководителя этой организации входил в ее руководящий состав и принимал активное участие в разработке планов по подготовке вооруженного восстания против Советской власти, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал (т. I, л.д. 48–49). Изобличается показаниями ЛЕВИЦКОГО А.И. (т. I, л.д. 38), ХРЖОНСТОВСКИМ З.Я. (т. I, л.д. 41), МИРОНОВИЧ Н.К. (т. I, л.д. 42), а также очной ставкой с обвиняемым ХРЖОНСТОВСКИМ З.Я. (т. I-й, л.д. 45–47).

2. КОТАРСКИЙ Владимир-Владислав Юзефович, 1896 г.р., урож. с. Репицо-Русская Краковского воеводства (Германия), поляк, бывш. подполковник польск. армии, активно принимавший участие в боях с Красной

... „na wypadek interwencji połączonych sił Anglii, Francji, Rumunii i Turcji, przed »Związkiem Walki Zbrojnej« stało zadanie wywołania szerokiego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej na całym terytorium Zachodniej Ukrainy” (t. I, k.s. 96).

Sztab organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” opracował także konkretne plany i instrukcje w sprawie zbrojnego wystąpienia w mieś[cie] Lwowie i jego okolicach.

Oskarżony KOTARSKI zeznał o tym:

... „każdy »obwód« (batalion) miał ściśle określone granice, w obrębie których powinien przeprowadzić natarcie i przejąć władzę” ...
... „każdy dowódca »obwodu« otrzymał rozkaz, [żeby] w pierwszej kolejności uwzględnić takie domy, w których mieszkała duża ilość dowódców RKKA, współpracowników NKWD i Milicji. W celu zniszczenia tej grupy i ich rodzin, każdy obwód miał wydzielić »kompanię« (rotę)” (t. I, k.s. 98–100).

W taki sposób, na podstawie powyższego ustalono podczas śledztwa, że organizacja kontrrewolucyjna nazywająca się „Związek Walki Zbrojnej” w osobach swojego dowództwa – oskarżonych w niniejszej sprawie, począwszy od grudnia 1939 roku do chwili jej likwidacji, prowadziła aktywną walkę przeciwko Władzy Sowieckiej przygotowując powstanie zbrojne i dywersję w celu przywrócenia był[ego] burżuazyjnego państwa polskiego.

Na podstawie powyższego ***OSKARŻENI SA***:

1. **DZIEKANOWSKI Karol s. Teofila on-że DZIEWOŃSKI Olgierd s. Teofila**, ur. w 1883 r. we w[si] Sokołowica województwa kieleckiego (Niemcy), Polak, pochodzi z rodziny chłopu-kulaka, był[y] podpułkownik armii polsk[iej], bez stałego zajęcia, mieszkaniec m. Lwowa o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”. Będąc zastępcą kierownika tej organizacji wchodził w skład jej dowództwa i aktywnie uczestniczył w opracowywaniu planów przygotowania powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy (t. I, k.s. 48–49). Demaskują go zeznania LEWICKIEGO A.J. (t. I, k.s. 38), CHRZAŚTOWSKIEGO Z.J. (t. I, k.s. 41), MIRONOWICZA M.K. (t. I, k.s. 42), a także konfrontacja z oskarżonym CHRZAŚTOWSKIM Z.J. (t. I, k.s. 45–47).

2. **KOTARSKI Włodzimierz-Władysław s. Józefa**, ur. w 1896 r. we w[si] Ropica Ruska województwa krakowskiego (Niemcy), Polak, był[y] podpułkownik armii polsk[iej], aktywnie uczestniczący w walkach z Armią Czerwoną w 1920 r. Przed aresztowaniem mieszkał w m. Lwowie, bez stałego zajęcia

Армией в 1920 г. До ареста проживал в г. Львове без определенных занятий в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации. Будучи руководителем „восточного округа” гор. Львова, а позднее руководителем всей контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы” принимал активное участие по подготовке вооруженного восстания и диверсионной деятельности против Советской власти, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя в пред’явленном обвинении признал полностью (т. I, л.д. 101–102). Кроме того изобличается показаниями ДАШКЕВИЧ Б.В. (т. I, л.д. 183), ХРЖОНСТОВСКИМ З.Я. (т. I-й, л.д. 188, 193), СВЕРЖБИНСКИМ А.И. (т. I-й, л.д. 191), ДЗЕКАНОВСКИМ К.Т. (т. I-й, л.д. 192, 194–196).

3. МАРЦЕНЯК Петр Францевич, 1890 г.р., урож. г. Коштян Познаньского воеводства, поляк, бывш. майор польск. армии, без определенных занятий и местожительства, до ареста проживал на нелегальном положении в г. Львове

в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации и входил в ее руководящий состав. Будучи руководителем контрреволюционной организации „провинциального округа” непосредственно осуществлял подготовку вооруженного восстания и диверсионно-террористических актов, а также проводил широкую вербовочную деятельность, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал (т. I-й, л.д. 274, 275), а также изобличается очными ставками с арестованными СТЕЦ Т.И. (т. I-й, л.д. 255–257), ВИДАВСКИМ Ю.А. (т. I-й, л.д. 269–270) и КОТАРСКИМ В.Ю. (т. I-й, л.д. 271–273).

4. СВЕРЖБИНСКИЙ Антоний Йосифович, 1900 г.р., урож. с. Самгород б. Киевской губ., поляк, б. подпоручик резерва б. поль. армии, в прошлом принадлежал к партии „ОЗОН”, без определенных занятий, до ареста проживал в г. Львове

в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, входил в ее руководящий состав, руководил отделом интендантства контрреволюционной организации, где изготовлял фиктивные документы для участников организации, а также переправлял последних нелегально за кордон. Проводил широкую вербовочную деятельность, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью (т. II, л.д. 101–102). Изобличается также показаниями арестованных участников контрреволюционной организации МИРОНОВИЧ Н.К. (т. II, л.д. 86), ДЗЕКАНОВСКИМ К.Т. (т. II, л.д. 87–88), КИСЕЛЬ Я.Я. (т. II, л.д. 91, 98–100).

5. КИСЕЛЬ Ян Янович, 1911 г.р., урож. с. Залешье Келецкого воеводства (Германия), образование высшее, ксендз (служитель культа), до

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Będąc kierownikiem „okręgu wschodniego” mias[ta] Lwowa, a później kierownikiem całej organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej” aktywnie uczestniczył w przygotowywaniu zbrojnego powstania i działalności dywersyjnej przeciwko Władzy Sowieckiej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się w pełni do stawianych mu zarzutów (t. I, k.s. 101–102). Prócz tego demaskują go zeznania DASZKIEWICZ B.W. (t. I, k.s. 183), CHRZĄSTOWSKIEGO Z.J. (t. I, k.s. 188, 193), ŚWIERZBIŃSKIEGO A.J. (t. I, k.s. 191), DZIEKANOWSKIEGO K.T. (t. I, k.s. 192, 194–196).

3. MARCINIĄK Piotr s. Franciszka, ur. w 1890 r. w m. Kościanie województwa poznańskiego, Polak, był[y] major armii polsk[iej], bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, przed aresztowaniem mieszkał nielegalnie w m. Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej i wchodził w skład jej kierownictwa. Będąc kierownikiem organizacji kontrrewolucyjnej „okręgu prowincjonalnego” bezpośrednio urzeczywistniał przygotowania do powstania zbrojnego i aktów dywersyjno-terrorystycznych, a także prowadził szeroką działalność werbunkową, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy (t. I, k.s. 274, 275), demaskują go także konfrontacje z aresztowanymi STECEM T.J. (t. I, k.s. 255–257), WIDAWSKIM J.A. (t. I, k.s. 269–270) i KOTARSKIM W.J. (t. I, k.s. 271–273).

4. ŚWIERZBIŃSKI Antoni s. Józefa, ur. w 1900 r. we w[si] Samgorodok d[awnej] gub[erni] kijowskiej, Polak, b[yły] podporucznik rezerwy b[ylej] armii polsk[iej], w przeszłości należał do partii „OZON”, bez stałego zajęcia, przed aresztowaniem mieszkał w m. Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, wchodził w skład jej kierownictwa, kierował oddziałem intendencji organizacji kontrrewolucyjnej, gdzie sporządzał fałszywe dokumenty dla członków organizacji, a także wysyłał ich nielegalnie za granicę. Prowadził szeroką działalność werbunkową, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy (t. II, k.s. 101–102). Demaskują go także zeznania aresztowanych członków organizacji kontrrewolucyjnej MIRONOWICZA M.K. (t. II, k.s. 86), DZIEKANOWSKIEGO K.T. (t. II, k.s. 87–88), KISIELA J.J. (t. II, k.s. 91, 98–100).

5. KISIEL Jan s. Jana, ur. w 1911 r. we w[si] Zalesie województwa kieleckiego (Niemcy), wykształcenie wyższe, ksiądz (duchowny), przed are-

ареста проживал в г. Львове

в том, что с первых дней установления Советской власти на Зап. Украине, будучи антисоветски настроен проводил антисоветскую деятельность по укрывательству бывш. офицерства польской армии.

С января м-ца 1940 г. до момента своего ареста состоял активным участником контрреволюционной организации „Союз вооруженной борьбы”. Входил в отдел интендантства, принимал присяги при вербовке участников организации, изготовлял фиктивные документы членов контрреволюционной организации, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью (т. II, л.д. 141–142), а также изобличается ХРЖОНСТОВСКИМ (т. II, л.д. 138), СВЕРЖБИНСКИМ (т. II, л.д. 98–100, 139–140).

6. ЛЕВИЦКИЙ Антон Иванович, 1894 г.р., урож. м. Кшанов Краковского воев. (Германия), поляк, б. майор поль. армии, до ареста работал в Мисхарторге в должности шофера, проживал в г. Львове в том, что являлся одним из руководителей контрреволюционной организации, входил в руководящий состав контрреволюционной организации, как шеф штаба. Разрабатывал схему структуры организации и подготовку к вооруженному восстанию против Сов. власти. Признал себя виновным в том, что принадлежал к контрреволюционной организации и входил в штаб организации, как шеф штаба. Практическую контрреволюционную деятельность отрицает (т. II, л.д. 173–174).

Полностью изобличается показаниями обвиняемых по этому делу СВЕРЖБИНСКИМ А.И. (т. II, л.д. 166), ХРЖОНСТОВСКИМ З.Я. (т. II, л.д. 167), МИРОНОВИЧ Н.К. (т. II, л.д. 169) и очной ставкой с ДЗЕКАНОВСКИМ (т. II, л.д. 170–172).

7. ХРЖОНСТОВСКИЙ Зигмунд Янович, 1889 г.р., урож. г. Сандомир Келецкого воеводства (Германия), поляк, из служащих, подпоручик резерва б. польск. армии, по специальности агроном в том, что являлся активным участником контрреволюционной организации, был членом финансово-контрольной комиссии названной организации и одновременно являлся заместителем руководителя контрреволюционной организации по „восточному городскому округу”, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью (т. II, л.д. 227–228), а также изобличается показаниями обвиняемых по этому же делу СВЕРЖБИНСКИМ А.И. (т. II, л.д. 216), МИРОНОВИЧ Н.К. (т. II, л.д. 218), БОГДАНОВИЧ А.С. (т. II, л.д. 217), ДЗЕКАНОВСКОГО К.Т. (т. II, л.д. 219–221) и очными ставками со СВЕРЖБИНСКИМ (т. II, л.д. 224–226) и КОТАРСКИМ В.Ю. (т. II, л.д. 222–223).

sztowaniem mieszkał w m. Lwowie

o to, że od pierwszych dni ustanowienia Władzy Sowieckiej na Zach. Ukrainie będąc nastawiony antysowiecko prowadził działalność antysowiecką ukrywając był[ych] oficerów armii polskiej.

Od stycznia 1940 roku do chwili swojego aresztowania był aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej „Związek Walki Zbrojnej”. Wchodził w skład oddziału intendentury, odbierał przysięgę przy werbunku członków organizacji, przygotowywał fałszywe dokumenty [dla] członków organizacji kontrrewolucyjnej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy (t. II, k.s. 141–142), demaskują go także CHRZĄSTOWSKI (t. II, k.s. 138), ŚWIERZBIŃSKI (t. II, k.s. 98–100, 139–140).

6. LEWICKI Antoni s. Jana, ur. w 1894 r. w m. Chrzanowie województwa] krakowskiego (Niemcy), Polak, b[yły] major armii pol[skiej], przed aresztowaniem pracował w *Miskharcztorgu* na posadzie kierowcy, mieszkał w m. Lwowie

o to, że był jednym z kierowników organizacji kontrrewolucyjnej, wchodził w skład kierownictwa organizacji kontrrewolucyjnej jako szef sztabu. Opracowywał schemat strukturalny organizacji oraz przygotowanie do powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sow. Przyznał się do zarzutów, że należał do organizacji kontrrewolucyjnej i wchodził w skład sztabu jako szef sztabu. Do praktycznej działalności kontrrewolucyjnej nie przyznaje się (t. II, k.s. 173–174).

Całkowicie demaskują go zeznania oskarżonych w tej sprawie ŚWIERZBIŃSKIEGO A.J. (t. II, k.s. 166), CHRZĄSTOWSKIEGO Z.J. (t. II, k.s. 167), MIRONOWICZA M.K. (t. II, k.s. 169) i konfrontacja z DZIEKANOWSKIM (t. II, k.s. 170–172).

7. CHRZĄSTOWSKI Zygmunt s. Jana, ur. w 1889 r. w m. Sandomierzu województwa kieleckiego (Niemcy), Polak, z urzędników, podporucznik rezerwy b[ylej] armii polsk[iej], z zawodu agronom

o to, że był aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, był członkiem komisji finansowo-kontrolnej wspomnianej organizacji i jednocześnie był zastępcą kierownika organizacji kontrrewolucyjnej „okręgu wschodniego miejskiego”, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy (t. II, k.s. 227–228), demaskują go także zeznania oskarżonych w tej sprawie ŚWIERZBIŃSKIEGO A.J. (t. II, k.s. 216), MIRONOWICZA M.K. (t. II, k.s. 218), BOGDANOWICZA A.S. (t. II, k.s. 217), DZIEKANOWSKIEGO K.T. (t. II, k.s. 219–221) oraz konfrontacje ze ŚWIERZBIŃSKIM (t. II, k.s. 224–226) i KOTARSKIM W.J. (t. II, k.s. 222–223).

8. **БОГДАНОВИЧ** Адам Станиславович, 1898 г.р., урож. с. Долиняны бывш. Гродек-Ягелонского уезда, Львовск. воевод., поляк, ксендз Армяно-католического костела в г. Львове, житель г. Львова в том, что являлся активным участником контрреволюционной организации, принимал прибывавших нелегально из-за кордона кур'еров и связывал последних с руководителями контрреволюционной организации; изыскивал средства на контрреволюционные нужды организации и лично оказывал материальную поддержку участникам контрреволюционной организации, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью а также изобличается показаниями обвиняемых **ЛУЧКЕВИЧ** З.В. (т. II, л.д. 262), **СВЕРЖБИНСКИМ** А.И. (т. II, л.д. 263), **ДЗЕКАНОВСКИМ** К.Т. (т. II, л.д. 260-261) и очной ставкой с **ХРЖОНСТОВСКИМ** З.Я. (т. II, л.д. 264-268).

9. **ЛУЧКЕВИЧ** Зигмунд Владимирович, 1902 г.р., урож. г. Львова, поляк, происходит из семьи судебного чиновника, подпоручик резерва б. польск. армии, по профессии инженер-геодезист, с 1937 года до распада бывш. польского государства состоял членом буржуазно-националистической партии „Страництво Народове“, до ареста проживал в гор. Львове в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, входил в руководящий состав таковой и проводил вербовочную деятельность по вовлечению новых членов в контрреволюционную организацию, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР.

Виновным себя в пред'явленном обвинении признал полностью (т. II, л.д. 317-318). Кроме того, изобличается показаниями обвиняемых **БОГДАНОВИЧ** (т. II, л.д. 311), и очной ставкой с ним же (т. II, л.д. 314-315), **ЩИРЕК** Я.М. (т. II, л.д. 312), **ХРЖОНСТОВСКОГО** З.Я. (т. II, л.д. 313).

10. **МИРОНОВИЧ** Николай Карлович, 1878 г.р., урож. г. Львова, поляк, из семьи служащего, по профессии литератор, без определенного места работы, до ареста проживал в г. Львове в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, входил в ее руководящий состав, составлял и распространял антисоветские листовки и литературу, т.е. в пр.пр. 54-2-10-11 УК УССР.

Виновным себя признал (т. III, л.д. 77, 78), изобличается показаниями обвиняемых по этому делу **КИСЕЛЬ** Я.Я. (т. III, л.д. 49-50), а также очной ставкой с ним же (т. III, л.д. 76), **ЛЕВИЦКИМ** А.И. (т. III, л.д. 60-62), **СВЕРЖБИНСКОГО** А.И. и очной ставкой с ним же (т. III л.д. 63-69, 72), **ХРЖОНСТОВСКОГО** З.Я. (т. III, л.д. 70) и **ДЗЕВОНСКОГО** К.Т. (л.д. 71).

11. **ПИНИНСКИЙ** Андрей Львович, 1909 г.р., урож. с. Пятигорка б. Волынской губернии, поляк, бывш. под. офицер польской армии, без

8. **BOGDANOWICZ Adam** s. Stanisława, ur. w 1898 r. we w[si] Dolinia-ny był[y] powiat Gródek Jagielloński woj[ewództwo] lwowskie, Polak, ksiądz kościoła ormiańsko-katolickiego w m. Lwowie, mieszkaniec m. Lwowa o to, że był aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, przyjmował przyjeżdżających zza granicy kurierów i kontaktował ich z kierownikami organizacji kontrrewolucyjnej; zdobywał środki na kontrrewolucyjne potrzeby organizacji i osobiście udzielał wsparcia materialnego członkom organizacji kontrrewolucyjnej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się w pełni do winy, demaskują go także zeznania oskarżonych **ŁUCZKIEWICZA Z.W.** (t. II, k.s. 262), **ŚWIERZBIŃSKIEGO A.J.** (t. II, k.s. 263), **DZIEKANOWSKIEGO K.T.** (t. II, k.s. 260–261) i konfrontacja z **CHRZAŚTOWSKIM Z.J.** (t. II, k.s. 262–268).

9. **ŁUCZKIEWICZ Zygmunt** s. Włodzimierza, ur. w 1902 r. w m. Lwowie, Polak, pochodzi z rodziny urzędnika sądowego, podporucznik rezerwy armii polsk[iej], z zawodu inżynier-geodeta, od 1937 roku do rozpadu był[ego] państwa polskiego był członkiem burżuazyjno-nacjonalistycznej partii „Stronnictwo Narodowe”, przed aresztowaniem mieszkał w mieś[cie] Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, wchodził w skład kierownictwa tejże i prowadził działalność werbunkową w celu wciągnięcia nowych członków do organizacji kontrrewolucyjnej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do stawianych mu zarzutów (t. II, k.s. 317, 318), oprócz tego demaskują go zeznania oskarżonych **BOGDANOWICZA** (t. II, k.s. 311) i konfrontacja z nim (t. II, 314–315), **SZCZYRKA J.M.** (t. II, k.s. 312), **CHRZAŚTOWSKIEGO Z.J.** (t. II, k.s. 313).

10. **MIRONOWICZ Mikołaj** s. Karola, ur. w 1878 r. w m. Lwowie, Polak, z rodziny urzędnika, z zawodu literat, bez określonego miejsca pracy, przed aresztowaniem mieszkał w m. Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, wchodził w skład jej kierownictwa, sporządzał i rozpowszechniał ulotki antysowieckie i literaturę, tj. o przestępstwa [z art. art.] 54-2-10-11 KK USRS.

Przyznał się do winy (t. III, k.s. 77, 78), demaskują go zeznania oskarżonych w tej sprawie **KISIELA J.J.** (t. III, k.s. 49–50), a także konfrontacja z nim (t. III, k.s. 76), **LEWICKIEGO A.J.** (t. III, 60–62), **ŚWIERZBIŃSKIEGO A.J.** i konfrontacja z nim (t. III, k.s. 63–69, 72), **CHRZAŚTOWSKIEGO Z.J.** (t. III, k.s. 70) i **DZIEWOŃSKIEGO K.T.** (k.s. 71).

11. **PINIŃSKI Andrzej** s. Leona, ur. w 1909 r. we w[si] Piatyhory b[ylej] guberni wołyńskiej, Polak, był[y] podoficer armii polskiej, bez stałego zaję-

определенных занятий, прожив. в г. Львове
в том, что являлся одним из руководящих участников контрреволюционной повстанческой организации, в каковой осуществлял связь с кур'ерами, прибывающими нелегально из-за кордона, а также руководил работой нелегальной радиостанции, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью (т. III, л.д. 85–86), изобличается показаниями и очной ставкой КОТАРСКОГО (т. III, л.д. 109–111).

12. КОПЧИНСКИЙ Георгий Иванович, 1910 г.р., урож. г. Днепропетровска (б. Екатеринослав), поляк, из семьи служащего, подпоручик бывш. польск. армии, без определенных занятий, до ареста проживал в г. Львове

в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, по заданию которой устанавливал связь с контрреволюционной организацией г. Белостока. Виновным признал себя полностью (т. III, л.д. 121-122), кроме того изобличается показаниями обв. по этому же делу МАРЦЕНЯК и очной ставкой с ним (л.д. 153–154, 161–163), а также показаниями арестованного РУСИНЯК¹⁹ (т. III, л.д. 161–163).

13. БЕРОВСКИЙ Антон Иванович, он-же ПЕХИНСКИЙ Антон Иванович, 1905 г.р., урож. г. Пинчув (Германия), поляк, из семьи служащего, капитан бывш. польск. армии, без определенных занятий и местожительства, проживал на нелегальном положении в г. Львове

в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, руководил 4-мя районными и 20-ю местечковыми контрреволюционными организациями на периферии, принимал непосредственное участие в подготовке вооруженного восстания, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР.

Виновным себя признал полностью (т. III, л.д. 172-172а), а также изобличается очной ставкой с обв. МАРЦЕНЯК Т.Ф. (т. III, л.д. 189–190).

14. РОДОВИТ Адам Андреевич, 1923 г.р., урож. с. Заколово, Любельского воевод. (Германия), поляк, из семьи служащего, без определенных занятий и местожительства, проживал на нелегальном положении в г. Львове

в том, что являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации „Союз вооруженной борьбы”. Будучи личным ад'ютантом руководителя названной организации, устанавливал связь последнего с руководящим составом участников контрреволюционной организации, хранил при себе огнестрельное оружие револьвер „Браунинг”. При попытке задержания оказал вооруженное сопротивление, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 и 196 УК УССР.

cia, mieszk[ał] w m. Lwowie

o to, że był jednym z przywódców kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, w której organizował nielegalną łączność kurierską z zagranicą, a także kierował pracą nielegalnej radiostacji, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy (t. III, k.s. 85–86), demaskują go zeznania i konfrontacja z KOTARSKIM (t. III, k.s. 109–111).

12. KOPCZYŃSKI Jerzy s. Jana, ur. w 1910 r. w m. Dniepropietrowsku (d. Jekatierinostaw), Polak, z rodziny urzędnika, podporucznik był[ej] armii polsk[iej], bez stałego zajęcia, przed aresztowaniem mieszkał w m. Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, na zlecenie której nawiązywał łączność z kontrrewolucyjną organizacją m. Białegostoku. Przyznał się w pełni do winy (t. III, k.s. 121–123), oprócz tego demaskują go zeznania osk[arżonego] w tej sprawie MARCINIAKA i konfrontacja z nim (k.s. 153–154, 161–163), a także zeznania aresztowanego RUSINIAKA¹⁹ (t. III, k.s. 161–163).

13. BEROWSKI Antoni s. Jana *on-że* PIECHIŃSKI Antoni s. Jana, ur. w 1905 r. w m. Pińczowie (Niemcy), Polak, z rodziny urzędnika, kapitan był[ej] armii polsk[iej], bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie w m. Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, dowodził 4 rejonowymi i 20 miasteczkowymi organizacjami kontrrewolucyjnymi na prowincji, brał bezpośredni udział w przygotowaniu do powstania zbrojnego, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 KK USRS.

Przyznał się całkowicie do winy (t. III, k.s. 172–172a), demaskuje go także konfrontacja z osk. MARCINIAKIEM P.F. (t. III, k.s. 189–190).

14. RODOWIT Adam s. Andrzeja, ur. w 1923 r. we w[si] Zaklików województwa lubelskiego (Niemcy), Polak, z rodziny urzędnika, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, nielegalnie mieszkał w m. Lwowie

o to, że był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”. Będąc osobistym adiutantem kierownika wymienionej organizacji utrzymywał łączność tego ostatniego z [pozostałymi] członkami kierownictwa organizacji kontrrewolucyjnej, nosił przy sobie broń palną – rewolwer „Brauning”. Przy próbie zatrzymania stawiał zbrojny opór, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 i 196 KK USRS.

Винным себя признал (т. III, л.д. 200), изобличается показаниями арестованных участников контрреволюционной организации ХМЕЛЕВСКИМ (т. III, л.д. 220), ШУЛЬМИНСКИМ (т. III, л.д. 221, 222) и очными ставками с КЛИШ (т. III, л.д. 224–226) и ДЗЕКАНОВСКИМ (т. III, л.д. 227, 228).

Считая следствие по делу законченным, а виновность обвиняемых доказанной, руководствуясь ст. 204 УПК УССР

ПОЛАГАЛ-БЫ:

Следственное дело № 29510 по обвинению:

ДЗЕКАНОВСКОГО Карла Теофиловича, КОТАРСКОГО Владимира Юозефовича, МАРЦЕНЯК Петра Францевича, СВЕРЖБИНСКОГО Антония Иосифовича, КИСЕЛЬ Ян Яновича, ЛЕВИЦКОГО Антона Ивановича, ХРЖОНСТОВСКОГО Зигмунда Яновича, БОГДАНОВИЧА Адама Станиславовича, ЛУЧКЕВИЧА Зигмунда Владимировича, МИРОНОВИЧ Николая Карловича, ПИНИНСКОГО Андрея Львовича, КОПЧИНСКОГО Георгия Ивановича, БЕРОВСКОГО Антония Ивановича, – всех в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР и РОДОВИТ Адама Андреевича в пр.пр. ст. 54-2-11 и 196 УК УССР – направить Прокурору Львовской области для дальнейшего направления на рассмотрение Львовского Областного суда.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ГУДКОВ)

„СОГЛАСЕН“:

НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛЬВОВСК. ОБЛ.
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (КОЗЛОВ)

Справка: Все обвиняемые по настоящему делу содержатся под стражей в тюрьме № 2 гор. Львова и с сего числа перечисляются за Облпрокурором.

След. делу прилагаются: приложение № 1 с показаниями арестованного СТРОВСКОГО и приложение № 2 с актами изъятых ценностей.

Личные документы находятся при след. деле²⁰.

Свидетелей по делу нет.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ГУДКОВ)

Przyznał się do winy (t. III, k.s. 200), demaskują go zeznania aresztowanych członków organizacji kontrrewolucyjnej CHMIELEWSKIEGO (t. III, k.s. 220), SZULMIŃSKIEGO (t. III, k.s. 221, 222) i konfrontacje z KLI-SZEM (t. III, k.s. 224–226) oraz DZIEKANOWSKIM (t. III, k.s. 227, 228).

Uznając śledztwo w sprawie za zakończone, a winę oskarżonych za udowodnioną, kierując się art. 204 KPK USRS

SUGEROWAŁBYM

Sprawę śledczą Nr 29510 z oskarżenia:

DZIEKANOWSKIEGO KAROLA s. Teofila, KOTARSKIEGO Włodzimierza s. Józefa, MARCINIAKA Piotra s. Franciszka, ŚWIERZBIŃSKIEGO Antoniego s. Józefa, KISIELA Jana s. Jana, LEWICKIEGO Antoniego s. Jana, CHRZĄSTOWSKIEGO Zygmunta s. Jana, BOGDANOWICZA Adama s. Stanisława, ŁUCZKIEWICZA Zygmunta s. Włodzimierza, MIRO-NOWICZA Mikołaja s. Karola, PINIŃSKIEGO Andrzeja s. Leona, KOP-CZYŃSKIEGO Jerzego s. Jana, BEROWSKIEGO Antoniego s. Jana — wszystkich o przestępstwa z art. 54-2-11 KK USRS i RODOWITA Adama s. Andrzeja o przestępstwa z art. 54-2-11 i 196 KK USRS — skierować do Prokuratora obwodu lwowskiego w celu dalszego skierowania do rozpatrzenia przez Lwowski Sąd Obwodowy.

ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (GUDKOW)

„WYRAŻAM ZGODĘ”:

NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD OBW[ODU] LWOWSK[IEGO]
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (—) (KOZŁOW)

Informacja: Wszyscy oskarżeni w niniejszej sprawie trzymani są w areszcie w Więzieniu Nr 2 mias[ta] Lwowa i od dnia dzisiejszego są przeniesieni [na ewidencję] Prokuratora Ob[wodowego]. Do akt śled[czych] dołączone są: załącznik Nr 1 z zeznaniami aresztowanego STROWSKIEGO i załącznik Nr 2 z aktami skonfiskowanych kosztowności. Dokumenty osobiste znajdują się w aktach śled[czych]²⁰. Świadców w sprawie nie ma.

ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GUDKOW)

НАРОДНИЙ КОМІСАРІАТ ЮСТИЦІЇ УРСР

Справа № _____

„___” _____ 194__р.

ПРОТОКОЛ

Судового засідання Львівського Обласного Суду в _____ справі

1940 року листопада 19 дня Львівський Обласний Суд в складі:

Головуючого ^б-члена-^б Облсуду тов. Юрко

Народних засідателів тов. Плінер

та

тов. Ершов

З секретарем тов. Тонкошуров

За участю Прокурора тов. Новіцького

та адвокатів тов. Блок, Сперлов, Купер, Петренко

^г-та перекладача-^г Ясечек

у закритому судовому засіданні слухав справу про обв-ня Дзекановського, Котарського, Марценяка та інших за ст. 54-2 і 11 КК.

Засідання розпочато о „12” год. „___” хв.

З'явилися: до суду обвинувачені під конвоєм.

Встановлюється особовість підсудних:

1. Дзекановський Карл Теофілович – він-же Дзевонський Ольгард Теофілович, 1883 року народження, уроженець села Соколовиці Келецького воєводства (Німеччина), по національності поляка, із селян кулаків, бувший підполковник бувшої польської армії, без певних занять, освіта середня. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно.

2. Котарський Володимір-Владислав Юзефович, 1896 року народження, уроженець села Реніцо-Руська Краківського воєводства (Німеччина), по національності поляк, бувший подполковник польської армії, активну участь приймав в боях проти Червоної Армії в 1920 р., без постійної праці та занять. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно.

3. Марценяк Петро Францевич, 1897 року народження, уроженець міста Коштян Познанського воєводства, по національності поляк, бувшого майора польської армії, без постійних занять та місця мешкання, проживав нелегально в м. Львові. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно, про що обвинувачують знаю.

4. Сверхбінський Антоній Йосипович, 1900 року народження, уроженця села Самгород бувшої Київської губернії, по національності поляк, бувшого підпоручника резерва бувшої польської армії, в минулому належав до партії „ОЗОН”, без певних занять. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно.

LUADOWY KOMISARIAT SPRAWIEDLIWOŚCI USRS

Sprawa nr _____

„___” _____ 194___ r.

PROTOKÓŁ

Posiedzenia sądowego Lwowskiego Sądu Obwodowego w _____ sprawie

1940 roku listopada 19 dnia Lwowski Sąd Obwodowy w składzie:

Przewodniczący ^bczłonek ^b *Obtsudu* tow. Jurko

Ławnicy ludowi tow. Pliner

i

tow. Jerszow

Sekretarz tow. Tonkoszkurow

Z udziałem Prokuratora tow. Nowickiego

i adwokatów tow. Błok, Sperłow, Kuper, Petrenko

^di tłumacza ^d Jasieczka

**rozpatrzył na zamkniętym posiedzeniu sądowym sprawę z osk[arże]nia
Dzikanowskiego, Kotarskiego, Marciniaka i innych z art. 54-2 i 11 KK.**

Posiedzenie rozpoczęło o „12” godz. „___” min.

Stawili się: przed sądem oskarżeni pod eskortą.

Ustalana jest tożsamość podsądnych:

1. **Dzikanowski Karol s. Teofila *on-ze* Dziewoński Olgierd s. Teofila, urodzony w 1883 roku we wsi Sokołowica województwa kieleckiego (Niemcy), Polak, z chłopów kułaków, były podpułkownik byłej armii polskiej, bez stałego zajęcia, wykształcenie średnie. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.**

2. **Kotarski Włodzimierz-Władysław s. Józefa, urodzony w 1896 roku we wsi Ropica Ruska województwa krakowskiego (Niemcy), Polak, były podpułkownik armii polskiej, brał aktywny udział w walkach przeciwko Armii Czerwonej w 1920 r., bez stałej pracy i zajęcia. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.**

3. **Marciniak Piotr s. Franciszka, urodzony w 1897 roku w mieście Kościanie województwa poznańskiego, Polak, były major armii polskiej, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie w m. Lwowie. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.**

4. **Świerzbiniński Antoni s. Józefa, urodzony w 1900 roku we wsi Samgorodok byłej guberni kijowskiej, Polak, były podporucznik rezerwy byłej armii polskiej, w przeszłości należał do partii „OZON”, bez stałego zajęcia. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.**

5. Кісіль Ян Янович, 1911 року народження, уроженець села Залешчє Келецького воєводства (Німеччина), з вищою освітою, ксьондз, службовець культа, не судимого, по національності поляка. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно, за що звинувачують знаю.

6. Левіцький Антоній Іванович, 1894 року народження, уроженця м. Кшалав Краківського воєводства (Німеччина), по національності поляк, бувший майор бувшої польської армії, до арешта працював шофером в Міськхарчторзі, несудимого. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно, за що звинувачують знаю.

7. Хржонстовського Зігмунд Яновича, 1889 року народження, уроженця м. Сандомір Келецького воєводства (Німеччина), по національності поляк, із службовців, підпоручника резерва бувшої польської армії, по фаху інженер агроном, без певних занять, проживав у Львові нелегально. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно.

8. Богданович Адам Станіславович, 1898 року народження, уроженця села Долиняни бувш. Городок-Ягельонського повіту Львівської області, по національності поляк, ксенз Армяно Католичного повіту. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно, про що звинувачують знаю.

9. Лучкевич Зігмунд Володимірович, 1902 року народження, уроженця м. Львова, по національності поляк, виходця із сім'ї судового чиновника, підпоручника резерва бувшої польської армії, по фаху інженера гіодезіка, з 1937 року до розпаду бувшої польської держави був членом буржуазно-націоналістичної партії „Страництво народове”. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно.

10. Миронович Микола Павлович, 1878 року народження, уроженця м. Львова, по національності поляка, виходця із сім'ї службовця, по фаху літератора, без постійної праці. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно.

11. Пінінського Андрія Львовича, 1909 року народження, уроженця села П'ятигорська бувш. Волинської губерні, по національності поляка, бувший підофіцер польської армії, без певних занять. Копію обвинувального висновка одержав своєчасно, за що обвинувачують знаю.

12. Копчинський Георгій Іванович, 1910 року народження, уроженець м. Дніпропетровська (був. Єкатеринослав), по національності поляка, із сім'ї службовця, підпоручника бувшої польської армії, не судимого, без певних занять. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно, за що обвинувачують знаю.

13. Беровський Антон Іванович, він же Пехінський Антон Іванович, 1905 року народження, уроженця м. Пінчув (Німеччина), по національності поляка, із сім'ї службовця, капітан бувшої польської армії, без певних занять та місця проживання. Нелегально проживав у м. Львові. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно.

5. Kisiel Jan s. Jana, urodzony w 1911 roku we wsi Zalesie województwa kieleckiego (Niemcy), wykształcenie wyższe, ksiądz, (duchowny), nie karany, Polak. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.

6. Lewicki Antoni s. Jana, urodzony w 1894 roku w m. Chrzanowie województwa krakowskiego (Niemcy), Polak, były major byłej armii polskiej, przed aresztowaniem pracował jako kierowca w *Miskcharcztorgu*, nie karany. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.

7. Chrzastowski Zygmunt s. Jana, urodzony w 1889 roku w m. Sandomierzu województwa kieleckiego (Niemcy), Polak, z urzędników, podporucznik rezerwy byłej armii polskiej, z zawodu inżynier agronom, bez stałego zajęcia, mieszkał nielegalnie we Lwowie. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.

8. Bogdanowicz Adam s. Stanisława, urodzony w 1898 roku we wsi Doliniany byłego powiatu Gródek Jagielloński obwód lwowski, Polak, ksiądz powiatu (!) ormiańsko-katolickiego. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.

9. Łuczkiwicz Zygmunt s. Włodzimierza, urodzony w 1902 roku w m. Lwowie, Polak, pochodzi z rodziny urzędnika sądowego, podporucznik rezerwy byłej armii polskiej, z zawodu inżynier geodeta, od 1937 roku do rozpadu byłego państwa polskiego był członkiem burżuazyjno-nacjonalistycznej partii „Stronnictwo Narodowe”. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.

10. Mironowicz Mikołaj s. Pawła (!), urodzony w 1878 roku w m. Lwowie, Polak, pochodzi z rodziny urzędnika, z zawodu literat, bez stałej pracy. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.

11. Piniński Andrzej s. Leona, urodzony w 1909 roku we wsi Piatyhory był[ej] guberni wołyńskiej, Polak, były podoficer armii polskiej, bez stałego zajęcia. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.

12. Kopczyński Jerzy s. Jana, urodzony w 1910 roku w m. Dniepropietrowsku (były Jekatierinosław), Polak, z rodziny urzędnika, podporucznik byłej armii polskiej, nie karany, bez stałego zajęcia. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.

13. Berowski Antoni s. Jana *on-że* Piechiński Antoni s. Jana, urodzony w 1905 roku w m. Pińczowie (Niemcy), Polak, z rodziny urzędnika, kapitan byłej armii polskiej, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie we Lwowie. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie.

14. Родовит Адам Андрійович, 1923 року народження, уроженця с. Заколово Любельського воєводства (Німеччина), по національності поляка, виходця із службовців, без постійних занять та місця мешкання. Нелегально проживав у м. Львові. Копію обвинувального висновку одержав своєчасно, за що обвинувачують знаю.

Оголошено склад суду та з'ясовано право відводу. Відводу проти складу суду не заявлено. Клопотань з боку сторін та підсудних не поступало. Підсудним з'ясовано їх права під час судового слідства.

Головуючий доклав справу порядком зачитання обвинувального висновка.

Запитано підсудних чи визнають себе за винних в пред'явленому їм звинуваченні. Всі підсудні заявили, що винними в пред'явленому звинуваченні визнають цілком і повністю.

Запитано сторін, яким порядком вести судове слідство. Сторони погодились звичайним порядком, так, як складений обвинувальний висновок. Тому суд ^аухвалив: Судове слідство вести звичайним порядком, так, як складений обвинувальний висновок.

^аПояснення підсудних: ^а

1. Дзекановський: Я винним себе в пред'явленому звинуваченні цілком визнаю, ті покази які я давав на попереднім слідстві є правдиві і я їх зараз стверджую. В 1940 році січні місяці мене ксенз Панас завербував в орг. комітет допомоги беженцям і коли я працював в цьому комітеті, то ксенз Панас мене познакомив з інженером Хржонстовським, який і завербував мене до к/р організації яка називалась „Союз воружоной борби”. На квартирі в Хржонстовського який мене познакомив з інструкцією цієї організації та які вона мала завдання. Через кілька днів Хржонстовський мене в себе на квартирі познакомив з головним керівником к/р організації Жебровським, який мені зараз дав завдання виїхати до м. Станіслава щоб там зв'язатись з низовими к/р організаціями та дати їм практичні вказівки та з'єднатися в одну к/р організацію якої штаб містився в м. Львові. Цього завдання я виконати не міг тому що я хворий, тоді Жебровський назначив мене своїм замісником і дав мені завдання розробити схему цієї к/р організації і взяти під своє керівництво фінансові частини та держати зв'язок з командирами округових організацій Восточними та Западними тому, що Львівська к/р організація була розбита на два округа. Я як замісник керівника к/р організації „ЗВЗ” непосредствено підчинявся полковнику Жебровському і по його розпорядженню переводив к/р роботу.

Начальники округових організацій непосредствено подчинялись мені які давали мені рапорта про діяльність їх організації і я сам доповідав полковнику Жебровському. По завданню полковника Жебровського я займався питанням фінансування нашої к/р організації через що був

14. Rodowit Adam s. Andrzeja, urodzony w 1923 roku we w[si] Zaklików województwa lubelskiego (Niemcy), Polak, pochodzi z urzędników, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie w m. Lwowie. Kopię wniosku oskarżającego otrzymałem we właściwym czasie, wiem o co jestem oskarżony.

Ogłoszono skład sądu i wyjaśniono prawo [do] zastrzeżeń. Zastrzeżeń co do składu sądu nie zgłoszono. Skargi stron i oskarżonych nie wpłynęły. Oskarżonym wyjaśniono ich prawa podczas śledztwa sądowego.

Przewodniczący zreferował sprawę odczytując wniosek oskarżający.

Zapytano oskarżonych, czy uznają się winnymi stawianych im zarzutów. Wszyscy oskarżeni oświadczyli, że uznają się całkowicie i w zupełności winnymi stawianych im zarzutów.

Zapytano strony, w jakim trybie prowadzić śledztwo sądowe. Strony uzgodniły tryb zwykły, tak jak został sporządzony wniosek oskarżający. Dlatego sąd ^apostanowił^a: śledztwo sądowe prowadzić w trybie zwykłym, tak jak został sporządzony wniosek oskarżający.

^aWyjaśnienia oskarżonych:^a

1. Dziekanowski: Przyznaję się całkowicie do winy i stawianych mi zarzutów, zeznania które składałem podczas wstępnego śledztwa są prawdziwe i obecnie je podtrzymuję. W 1940 roku w styczniu, ksiądz Panaś zwerbował mnie do org[anizacji –] komitet pomocy *bieżeńcom* i gdy pracowałem w tym komitecie, ksiądz Panaś poznał mnie z inżynierem Chrzastowskim, który zwerbował mnie do k/r organizacji nazywającej się „Związek Walki Zbrojnej”. W mieszkaniu Chrzastowskiego zapoznał mnie on z instrukcją tej organizacji i jej zadaniami. Po kilku dniach Chrzastowski zapoznał mnie u siebie w mieszkaniu z naczelnym kierownikiem organizacji k/r Żebrowskim, który dał mi od razu polecenie wyjazdu do m. Stanisławowa, by nawiązać tam kontakt z lokalnymi organizacjami k/r i udzielić im praktycznych wskazówek oraz połączyć w jedną organizację k/r, której sztab mieścił się w m. Lwowie. Zadania tego nie mogłem wykonać, ponieważ byłem chory, więc Żebrowski wyznaczył mnie swym zastępcą i zlecił opracowanie schematu organizacji k/r i objęcie kierownictwa działu finansowego oraz utrzymywanie łączności z dowódcami organizacji okręgowych wschodnią i zachodnią, ponieważ lwowska organizacja k/r była rozbita na dwa okręgi. Jako zastępca kierownika k/r organizacji „ZWZ” podlegałem bezpośrednio pułkownikowi Żebrowskiemu i prowadziłem robotę k/r zgodnie z jego dyrektywami.

Naczelnicy organizacji okręgowych, którzy podlegali mi bezpośrednio, składali mnie raporty z działalności swoich organizacji, ja zaś meldowałem pułkownikowi Żebrowskiemu. Z polecenia pułkownika Żebrowskiego zajmowałem się sprawą finansowania naszej organizacji k/r i dlatego byłem

непосередньо зв'язаний з фінансовою комісією нашої к/р організації в яку входили Хржонстовський, ксенз Панас та Хмелевський. За час мого перебування в к/р організації „ЗВЗ” ми використали для потреби організації коло 70 тисяч крб., а всього грошей мала наша к/р організація 8 мільйонів крб. По розпорядженню полковника Жебровського мною передано округовим начальникам к/р організації „ЗВЗ” коло 200 тисяч крб. для укріплення організацій. Всі гроші які мала наша к/р організація передані з Франції польським правительством.²¹ Наша к/р організація мала завдання збройним встаням виступити проти Радянської Влади. Так як я сам розробляв план по підготовке збройного встане протів Радянської Влади.

На запитання прокурора підсудний пояснює:

«Я був присутній на одному засіданні об'єднаного політичного комітета. Я був присутній разом з Жебровським. На цьому засіданні були ще члени Лучкевич – представник партії „Страництво Народове”, ксенз Утиський²¹ – керівник відділу самопомощі організації „ЗВЗ”, ксенз Панас – представник партії²¹ „Страництво Людове” і ще один, якого я не знаю. Цим засіданням керував керівник к/р повстанчеської організації полковник Жебровський. «На цьому засіданні обговорювали інструкцію, яку були получили з Парижа, в якій було указано, що польське правітельство дозволяє Жебровському увійти до згоди з політичними партіями і разом з ними переводити к/р роботу. Також ще друге питання обговорювали таке, що ще існує організація „ЗВЗ” під керівництвом полковника Соколовського і Жебровський на цьому засіданні заявив, що потрібно обов'язково зв'язатись з Соколовським і добитись того, щоб Соколовський приєднав свою організацію до к/р організації якою керував полковник Жебровський, щоб стала одна велика к/р повстанчеська організація.

На другий день після засідання мені Жебровський дав завдання зв'язатись з Соколовським і в кінці лютого місяця 1940 року через ад'ютанта Жебровського „Коваля” я узнав адрес Соколовського і зустрічався з ним на його квартирі. Я йому сказав, що я прийшов від полковника Жебровського для переговорів, щоб к/р організацію Соколовського з'єднати з к/р організацією Жебровського, але Соколовський з цим не согласився, сказав що польське правітельство йому доручило керувати цією к/р організацією, в яку уходило більш 10000 членів, які ведуть к/р роботу на території Західної України і більше на цю тему зо мною Соколовський не хотів говорити.

«По розпорядженню Жебровського я виїжджав два рази в провінцію для вияснення відношень керівників к/р організацій.²¹ Перший раз я виїхав в Станіславов, там зустрівся з начальником штаба к/р організації Станіславчеського округу, який мені сказав, що в Станіслав приїжджав

bezpośrednio związany z komisją finansową naszej organizacji k/r, do której wchodził Chrzastowski, ksiądz Panaś i Chmielewski. W czasie, gdy należałem do k/r organizacji „ZWZ” wykorzystaliśmy na potrzeby organizacji około 70 tysięcy *karbowańców*, a ogółem pieniędzy nasza organizacja k/r miała 8 milionów *karbowańców*. Na polecenie pułkownika Żebrowskiego^a przekazałem naczelnikom okręgowych organizacji k/r „ZWZ” około 200 tysięcy *karbowańców* na wzmocnienie organizacji. Wszystkie pieniądze, które posiadała nasza organizacja k/r przekazane były z Francji przez rząd polski.^a Nasza organizacja k/r miała za zadanie wystąpić przeciwko Władzy Sowieckiej w zbrojnym powstaniu, a ja sam opracowywałem plan przygotowań do powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej.

Na pytanie prokuratora oskarżony wyjaśnia:

^aByłem obecny na jednym z posiedzeń zjednoczonego komitetu politycznego – obecny byłem razem z Żebrowskim. Na posiedzeniu tym byli jeszcze członkowie [komitetu]: Łuczkiewicz, przedstawiciel partii „Stronictwo Narodowe”, ksiądz Cieński²¹, kierownik oddziału samopomocy organizacji „ZWZ”, ksiądz Panaś – przedstawiciel partii^a „Stronictwo Ludowe” i jeszcze jeden, którego nie znam. Posiedzeniu temu przewodniczył kierownik organizacji k/r, pułkownik Żebrowski. ^aNa posiedzeniu tym omawiana była instrukcja, jaką otrzymaliśmy z Paryża, w której było wyjaśnione, że rząd polski zezwala Żebrowskiemu^a na porozumienie się z partiami politycznymi i prowadzenie razem z nimi roboty k/r. Była omawiana także inna sprawa – że istnieje jeszcze organizacja „ZWZ” pod kierownictwem pułkownika Sokołowskiego i Żebrowski oświadczył na tym posiedzeniu, iż obowiązkowo należy skontaktować się z Sokołowskim i postarać się, ażeby Sokołowski przyłączył swoją organizację do organizacji k/r kierowanej przez pułkownika Żebrowskiego, by powstała jedna wielka powstańcza organizacja k/r.

Na drugi dzień po posiedzeniu Żebrowski dał mi zadanie skontaktowania się z Sokołowskim i w końcu lutego 1940 roku poprzez adiutanta Żebrowskiego „Kowala” uzyskałem adres Sokołowskiego i spotkałem się z nim w jego mieszkaniu. Powiedziałem mu, że przyszedłem od pułkownika Żebrowskiego omówić połączenie organizacji k/r Sokołowskiego z organizacją k/r Żebrowskiego, ale Sokołowski nie zgodził się na to; powiedział, że rząd polski powierzył mu kierownictwo tej organizacji k/r, w skład której wchodziło ponad 10 000 członków prowadzących robotę k/r na terytorium Zachodniej Ukrainy i więcej na ten temat Sokołowski nie chciał ze mną rozmawiać.

^aZ polecenia Żebrowskiego wyjeżdżałem dwa razy na prowincję, ażeby wyjaśnić stosunki pomiędzy kierownikami organizacji k/r.^a Pierwszy raz wyjechałem do Stanisławowa, spotkałem się tam z naczelnikiem sztabu organizacji k/r Okręgu Stanisławowskiego, który powiedział mi, że do Stanisławowa przyjeżdżał Dobrowolski z polecenia Sokołowskiego i dawał prakty-

Добровольський по розпорядженню Соколовського і давав практичні вказівки по контрреволюційній роботі і всі контрреволюційні завдання їх організація знає, тільки їх к/р організація не має багато офіцерів і просив мене, щоб я передав Жебровському про висилку декількох офіцерів для укріплення організації, що я і передав Жебровському.

В березні місяці 1940 року були збори начальників округов к/р організацій, на цих зборах про терор нічого не говорив, а сказав, щоб усі начальники округів в Львові а також і в провінціях підготовляли людей для переведення диверсійних актів по взриву залізнично-дорожніх мостів і залізничної дороги, щоб пустити під откос як товарні також і пасажирські поезда. Всі гроші ми получали від польського правительства, яке було у Франції для укріплення нашої к/р націоналістичної організації, для закупки озброєння щоб мали змогу виступити зброєю востане проти Радянської Влади.

Наша к/р організація існувала з 1939 року з початку встановлення Радянської Влади на території Західної України і за цей час витратила на укріплення цієї організації 70–80 тисяч крб. «Я сам видавав гроші кур'єрам, які ходили за кордон – випускали к/р листівки, та давав гроші офіцерам для того, щоб вони краще вели к/р роботу.»²

Наша к/р організація готувалась зброєю в руках виступити проти Радянської Влади і встановити самостійну Польщу. Наша к/р організація мала Познанський ломбард золота на 15 мільйонів крб., яке золото ми повинні були реалізувати і гроші витратити на потребу організації. Ми випускали к/р листівки такого змісту, що Польща ще не упала і ними успокоювали польське населення. Наша к/р організація мала не велику кількість озброєння, для цього ми хотіли зробити напад на воєні частини Червоної Армії обезброїти таку і тоді було б легше виступити проти Червоної армії та Радянської Влади. Ми також були приготували списки відповідних робітників НКВД та міліції для того, щоб таких убивати терористичним актом.

На запитання адвокатів: Хржонстовський часто приходив на засідання к/р організації. Жебровський сам давав розпорядження Мироновичу писати контрреволюційні листівки, також він приходив на збори. Я сам особисто давав завдання деяким членам організацій і перевіряв як вони виконують мої розпорядження.

В к/р повстанчеську організацію я вступив добровольно – сознательно в 1940 році, січні місяці.

Радович був в організації як кур'єр і приносив деякі розпорядження до мене письменно. Левіцький приймав активну роботу в шефі штаба к/р організації „ЗВЗ” і допомагав розробляти план про виступ востане проти Рад. Влади збройного повстання проти Радянської Влади.

czne wskazówki w sprawie roboty kontrrewolucyjnej i wszystkie zadania kontrrewolucyjne ich organizacja zna, tylko ich organizacja k/r nie ma wielu oficerów i prosił mnie, żebym przekazał Żebrowskiemu [prośbę] o wysłanie kilku oficerów dla wzmocnienia organizacji, co też przekazałem Żebrowskiemu.

W marcu 1940 roku odbyło się zebranie naczelników okręgów organizacji k/r, na którym nic nie mówiło się o terrorze, powiedziano tylko, żeby wszyscy naczelnicy okręgów we Lwowie oraz na prowincji przygotowywali ludzi do przeprowadzenia aktów dywersji – wysadzenia mostów kolejowych i torów kolejowych aby wykoleić pociągi towarowe i osobowe. Wszystkie pieniądze dostawaliśmy od rządu polskiego znajdującego się we Francji dla wzmocnienia naszej nacjonalistycznej organizacji k/r [i] na zakup broni, by móc wystąpić w powstaniu zbrojnym przeciwko Władzy Sowieckiej.

Nasza organizacja k/r istniała od 1939 roku, od chwili ustanowienia Władzy Sowieckiej na terenie Zachodniej Ukrainy i w tym czasie wydaliśmy na wzmocnienie organizacji 70–80 tysięcy *karbowańców*. ^aJa sam dawałem pieniądze kurierom, którzy chodzili za granicę, na wydawanie ulotek k/r oraz dawałem pieniądze oficerom by mogli lepiej prowadzić robotę k/r.^a

Nasza organizacja k/r przygotowywała się, żeby z bronią w ręku wystąpić przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócić niepodległą Polskę. Nasza organizacja k/r posiadała złoto Lombardu Poznańskiego wartości 15 milionów *karbowańców*, które to złoto mieliśmy spieniężać, a pieniądze wydawać na potrzeby organizacji.

Wypuszczaliśmy ulotki k/r o takiej treści – że jeszcze Polska nie zginęła i uspokajaliśmy nimi ludność polską. Nasza organizacja k/r posiadała niewielką ilość broni, dlatego też chcieliśmy napaść na jednostki wojskowe Armii Czerwonej, rozbroić je i wtedy byłoby łatwiej wystąpić przeciwko Armii Czerwonej i Władzy Sowieckiej. Przygotowaliśmy również spisy odpowiednich pracowników NKWD i milicji po to, żeby ich zabijać w ramach aktów terrorystycznych.

Na zapytania adwokatów: Chrzastowski często przychodził na posiedzenia organizacji k/r. Żebrowski sam dawał Mironowiczowi polecenia pisania ulotek kontrrewolucyjnych, również przychodził on na zebrania. Osobiście dawałem zadania niektórym członkom organizacji i sprawdzałem jak wykonują moje polecenia.

Do powstańczej organizacji k/r wstąpiłem dobrowolnie [i] świadomie w styczniu 1940 roku.

Rodowit był w organizacji kurierem i przynosił mi na piśmie niektóre rozporządzenia. Lewicki aktywnie pracował jako szef sztabu k/r organizacji „ZWZ” i pomagał opracowywać plan zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej.

2. Підсуд. Катарський: Покази які я давав на переднім слідстві є вірні і я їх цілком стверджую.

В 1939 році, жовтні місяці я з закордону прибув до м. Львова і через деякий час я хотів обратно повернутись за кордон до своєї армії тому, що я був підполковником польської армії, але перейти Радянської границі я не міг і остався надалі в Львові, тоді я почув, що в Львові мається така організація, яка перепроводжує польських офіцерів за границу, я узнав ад'ютанта Ковалья, який мене познакомив з керівником цієї к/р організації, це був Жебровський. На другий день я зустрівся з Жебровським у нього на квартирі і начав говорити, що я підполковник польської армії хочу повернутись за границу, то Жебровський сказав, що за границу не потрібно їхати, а для організації к/р такі люди як я потрібні, потрібно вести контрреволюційну роботу та боротьбу з Радянською Владою, тоді мені ад'ютант Жебровського „Коваль” дав фальшиві документи для того, щоб я проживав нелегально у Львові. Із січня місяця 1940 року, по день мого арешту ^ая дійсно являвся активним членом^а к/р повстанчеської організації, яка називалась „Союз Воруженой борби”, яка ставила своїм завданням зброжно встане виступити протів Радянської Влади та встановити панську Польщу. ^бЯ ^аособисто сам був командіром Східного міського округу к/р організації в якому^а перебувало біля 2400 чоловік. Я керував 4 батальонами к/р організації Східного міського округу.^б

А коли керівник к/р організації Жебровський пішов за границу, так я став керівником всієї к/р організації, в якій находилось біля 20 тисяч чоловік.

Наша к/р повстанчеська організація мала тісний зв'язок з польським правительством, яке тоді находилось в Франції.

На запитання головуючого підсудний відповідає:

Наша к/р організація була поділена на три округи як-то: Східний міський, Західний міський та провінціальний, а кожний округ був розділений на батальони, батальони на роти, роти на зводи, а зводи на дружини, це було зроблено для того, щоб законсператірувати всю к/р організацію, та щоб не можна було викрити таких.

Для керівництва цією к/р організацією був вибраний штаб, який тоже поділявся на відділи, а саме: 1. Відділ інтендантства, який керував матеріальним забезпеченням, зброєю, грошових цілей, консперативними квартирами та виготовленням фіктивних документів для цілей к/р організації.

2. Відділ зв'язку, який через спеціальних кур'єрів держав зв'язок з закордоном і улаштував підпільні радіостанції.

3. Відділ печаті та пропаганди, який керував розповсюдженням та виготовленням к/р листівок серед населення.

4. Відділ розвідки, який керував тим, щоб виявити об'єкти та намітити їх для диверсійних-терористичних актів.

2. Oskarż[ony] Kotarski: Zeznania, które składałem podczas wstępnego śledztwa są prawdziwe i w całości je podtrzymuję.

W październiku 1939 roku przybyłem z zagranicy do m. Lwowa i po pewnym czasie chciałem wrócić z powrotem za granicę do swojej armii, ponieważ byłem podpułkownikiem armii polskiej, lecz nie mogłem przejść przez sowiecką granicę i zostałem nadal we Lwowie; usłyszałem wtedy, że we Lwowie jest taka organizacja, która przeprowadza polskich oficerów przez granicę, poznałem adiutanta Kowala, który zapoznał mnie z kierownikiem tej organizacji k/r – był to Żebrowski. Na drugi dzień spotkałem się z Żebrowskim u niego w mieszkaniu i zacząłem mówić, że jestem podpułkownikiem armii polskiej i chcę wrócić za granicę. Żebrowski powiedział wtedy, że za granicę nie muszę jechać, a tacy ludzie jak ja są potrzebni organizacji k/r, należy prowadzić robotę kontrrewolucyjną i walczyć z Władzą Sowiecką; więc adiutant Żebrowskiego „Kowal” dał mi fałszywe dokumenty po to, żebym mieszkał nielegalnie we Lwowie. Od stycznia 1940 roku do dnia mojego aresztowania „rzeczywiście byłem aktywnym członkiem” k/r organizacji powstańczej, nazywającej się „Związek Walki Zbrojnej”, stawiającej przed sobą zadanie wystąpienia w powstaniu zbrojnym przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenia pańskiej Polski. „Osobiście byłem dowódcą wschodniego okręgu miejskiego organizacji k/r, do którego” należało około 2400 ludzi, kierowałem 4 batalionami organizacji k/r „wschodniego okręgu miejskiego”.^c

Kiedy zaś kierownik organizacji k/r Żebrowski wyjechał za granicę, zostałem kierownikiem całej organizacji k/r, do której należało ponad 20 tysięcy ludzi.

Nasza k/r organizacja powstańcza miała ścisłą łączność z rządem polskim, który wtedy znajdował się we Francji.

Na pytania przewodniczącego oskarżony odpowiada:

Nasza organizacja k/r była podzielona na trzy okręgi, mianowicie: Wschodni Miejski, Zachodni Miejski i Prowincjonalny, a każdy okręg był podzielony na bataliony, bataliony na kompanie, kompanie na plutony a plutony na drużyny; uczyniono tak, żeby zakonspirować całą organizację k/r i by nie można było wykryć tychże.

Dla kierowania tą organizacją k/r wybrano sztab, który także dzielił się na oddziały, a mianowicie: 1. Oddział intendentury zawiadujący zabezpieczeniem materiałowym, bronią, środkami finansowymi, lokalami konspiracyjnymi i sporządzaniem fałszywych dokumentów dla celów organizacji k/r.

2. Oddział łączności, który przez specjalnych kurierów utrzymywał łączność z zagranicą i organizował podziemne radiostacje.

3. Oddział prasy i propagandy, kierujący rozpowszechnieniem i przygotowaniem ulotek k/r wśród ludności.

4. Oddział wywiadu kierujący ustalaniem i wyznaczaniem obiektów dla [dokonania] aktów dywersyjno-terrorystycznych.

Крім того, при штабі існував відділ ад'ютантури, який держав зв'язок між керівним складом к/р організації.

«Завдання к/р організації було таке, щоб розширювати ряди такої за рахунок націоналістів та установити зв'язки з к/р організаціями по всій території Західної України та Білорусії і вести підготовчу роботу для збройного повстання проти Радянської Влади.» На території Західної України було більше 20 тисяч членів к/р повстанчеської організації, які мали великі запаси зброї. Для підготовки збройного повстання к/р організація випускала к/р листівки повстанчеського характеру в окремих бюлетнях, яких було випущено до 200 екземплярів. «Я як будучи заступником керівника к/р організації,» «переводив активну роботу по підготовці під керівництвом Сікорського. Польське правительтво для нашої к/р „ЗВЗ” прислало прикази та інструкції, а також гроші для укріплення такої, та забезпечення членів к/р організації.

Коли ще всією к/р організацією керував Жебровський, то він мені говорив, що цією к/р організацією керує польське правительтво з Франції, яке присилає прикази і інструкції про цілі і задачі нашої к/р організації, про структури постройкі організації, консперації такої, а також про виробку плану і підготовки збройного востане протів Радянської Влади. Такі прикази із заграниці ми получали через кур'єрів. Я особисто зустрічався з одним кур'єром з Парижа на консперативній квартирі, який приносив від Сікорського приказ у усній формі про дальнішу роботу нашої к/р організації і говорив, що востане протів Радянської Влади зараз не можна робити, а потрібно чекати до осени і підготовляти організацію. Я особисто кур'єру з Парижа передав план збройного востаня по моему Східньому повстанчеському округу.

На запитання прокурора підсудний пояснює:

Наша к/р організація мала відділ розвідки, який займався розвідкою, де знаходились воєнні частини, склади, де знаходився головний воєний состав, для того, щоб уничтожити такий і тоді було б легше виступити протів Радянської Влади, обезброїти воєнні склади. «Наша к/р повстанчеська організація мала револьверів та вінтовок біля 600 штук, пулемьотів 6–8 та більше тисячі гранатів, але це було мало і ми старались заготовити багато більше, а тому ми хотіли обезброїти воєнні склади Червоної Армії.»

На запитання адвокатів підсудний відповідає: «Наша к/р організація мала зв'язок з закордону від польського правительтва через радіо, а в нас була підпільна радіостанція, а також через кур'єрів. Я зустрічався один раз з кур'єром з Парижа, тому що мене було арештовано.»

У мене були фальшиві документи тому, що коли прибула Червона Армія на терени Зап. України, я свої документи знищив, щоб надаліше

Prócz tego przy sztabie istniał oddział adiutantury, który utrzymywał łączność kierowniczego składu organizacji k/r.

„Zadaniem organizacji k/r było poszerzanie szeregów o nacjonalistów i nawiązywanie kontaktów z organizacjami k/r na całym terytorium Zachodniej Ukrainy i Białorusi i prowadzenie prac przygotowawczych do powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej. Na terytorium Zachodniej Ukrainy było ponad 20 tysięcy członków k/r organizacji powstańczej, którzy mieli znaczne zapasy broni. Przygotowując zbrojne powstanie, organizacja k/r wypuszczała ulotki k/r o charakterze powstańczym w odrębnych biuletynach, których wydano około 200 egzemplarzy. „Będąc zastępcą kierownika organizacji k/r – „aktywnie uczestniczyłem w przygotowaniach [pod] kierownictwem Sikorskiego. Rząd polski przysyłał naszej k/r [organizacji] „ZWZ” rozkazy i instrukcje, a także pieniądze w celu wzmocnienia tejże i zabezpieczenia członków organizacji k/r.

Kiedy jeszcze całą organizacją k/r kierował Żebrowski, to mówił mi, że tą organizacją k/r kieruje rząd polski z Francji, który przysyła rozkazy i instrukcje w sprawie celów i zadań naszej organizacji k/r, w sprawie struktur organizacji, zakonspirowania tejże, a także opracowania planu i przygotowania do zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej. Takie rozkazy z zagranicy otrzymywaliśmy przez kurierów. Osobiście spotykałem się w lokalu konspiracyjnym z jednym kurierem z Paryża, który przyniósł od Sikorskiego ustny rozkaz w sprawie dalszej pracy naszej organizacji k/r i mówił, że powstania przeciwko Władzy Sowieckiej nie można robić teraz, tylko należy poczekać do jesieni przygotowując organizację. Osobiście przekazałem kurierowi z Paryża plan zbrojnego powstania w moim Wschodnim Okręgu powstańczym.

Na pytania prokuratora oskarżony wyjaśnia:

Nasza organizacja k/r posiadała oddział wywiadu, który zajmował się wywiadem – gdzie znajdowały się oddziały wojskowe, magazyny, gdzie znajdował się główny wojskowy skład [dowódczy], by go zniszczyć, a wtedy było[by] lżej wystąpić przeciwko Władzy Sowieckiej. Zabrać broń z magazynów wojskowych. „Nasza k/r organizacja powstańcza miała rewolwerów i karabinów ponad 600 sztuk, karabinów maszynowych 6–8 i ponad tysiąc granatów, ale było to za mało, staraliśmy się przygotować dużo więcej i w tym celu chcieliśmy rozbroić magazyny wojskowe Armii Czerwonej.”

Na pytanie adwokatów oskarżony odpowiada: „Nasza organizacja k/r utrzymywała łączność z zagranicą i rządem polskim przez radio – mieliśmy podziemną radiostację – oraz przez kurierów. Spotkałem się [tylko] raz z kurierem z Paryża, ponieważ zostałem aresztowany.”

Miałem fałszywe dokumenty dlatego, że kiedy na teren Zach. Ukrainy wkroczyła Armia Czerwona zniszczyłem swoje dokumenty, ażeby dalej móc

можна було перебувати нелегально в Львові та переводити к/р роботу протів Рад. Влади.

На запитання головуючого: «З 1920 року до сього часу я являюсь во-рогом Радянської Влади, я активно брав участь в боях конниці Будьоного. Сам особисто я давав низовим організаціям узнавати квартири ко-мандирів Червоної Армії, робітників НКВД та міліції для того щоб таких унічтожити шляхом терору. Також давав розпорядження, щоб зірвати мости та залізну дорогу в районі Дрогобичі,»^а для того щоб СССР не могло доставляти Німеччині нафту, щоб вони вступили у війну, а наша к/р організація внутрі Західної України виступила б протів Радянської Влади. Для нашої к/р організації польська держава, яка була в Франції, відпустила 8 1/2 мільонів франків, а також ми мали цінності бувшого польського ломбарда у виді золота і сребра на 15 мільонів крб., які були заховані в костьолі, ці цінності ми повинні були реалізувати, а гроші ви-користати на нужди організації.

Я знав багато консперативних квартир, але хто ними відав, я не знаю.

3. Підсуд. Марценяк: Виновним в пред'явленому мені звинуваченні я цілком визнаю, покази які я давав на попереднім слідстві є правдиві, я їх зараз стверджую.

В 1939 році грудні місяці я прибув до м. Львова і за час мого перебу-вання в Львові я весь час шукав способів, щоб перейти границу до Гер-манії і шукав таких людей які б допомогли мені в цьому. Я познакомився з ксензом Ченським, який мені сказав, що він мене познакоме з такими людьми, які перепровадять мене за границу. Ксенз Ченський мене позна-комив з якимсь чоловіком, який назвав себе „Яник”, а після того я узнав, що то був ад'ютант керівника к/р організації „ЗВЗ”. При розговорі з Чником, останній мені сказав, що я як польський гатріот не повинен іти за кордон, а повинен остатись в Львові, щоб вступити до к/р організації, яка ставить за мету оружоно востане виступити протів Радянської Влади і востановити польську державу. Він мені розказав, що така організація в Львові вже почала працювати. Я тоді заявив „Янеку”, що я хочу бачити самого керівника цієї к/р організації для того, щоб з ним договоритись остаточно про роботу організації.

Через днів два мене Яник на квартирі в ксенза Ченського познакомив з керівником к/р [організації] „ЗВЗ” Жуком, який мені точно розказав за-дачу і мету цієї к/р повстанчиської організації, що в найближчі дні ця організація повинна збройно виступити протів Радянської Влади і в Західній Україні устанавити польську державу.

^аЯ дав згоду керівнику к/р організації працювати в цій же організації і тут же я получив завдання в Львовському центрі к/р „ЗВЗ”

nielegalnie mieszkać we Lwowie i prowadzić robotę k/r przeciwko Władzy Sow.

Na pytanie Przewodniczącego: *Od 1920 roku do chwili obecnej jestem wrogiem Władzy Sowieckiej, brałem aktywny udział w walkach z konnicą Budionnego. Osobiście wskazywałem lokalnym organizacjom mieszkania dowódców Armii Czerwonej, pracowników NKWD i milicji po to, żeby zlikwidować ich w drodze terroru. Wydawałem również polecenia wysadzania mostów i linii kolejowej w rejonie Drohobycza^a, by ZSRS nie mógł dostarczać Niemcom ropy naftowej, by rozpoczęli oni wojnę, a nasza organizacja k/r wystąpiłaby [wtedy] w obrębie Zachodniej Ukrainy przeciwko Władzy Sowieckiej. Dla naszej organizacji k/r władze polskie we Francji przeznaczyły 8 1/2 miliona franków, mieliśmy również kosztowności byłego lombardu polskiego w postaci złota i srebra wartości 15 milionów *karbowańców*; były one ukryte w kościele; kosztowności te mieliśmy spieniężyć, a pieniądze wykorzystać na potrzeby organizacji.

Znałem wiele lokali konspiracyjnych, ale kto nimi zarządzał nie wiedziałem.

3. Oskarż[ony] Marciniak: Przyznaję się całkowicie do winy i stawianych mi zarzutów, zeznania które składałem podczas wstępnego śledztwa są prawdziwe i teraz je podtrzymuję.

W grudniu 1939 roku przybyłem do m. Lwowa i podczas mojego pobytu we Lwowie cały czas szukałem sposobów, żeby przejść granicę do Niemiec oraz szukałem takich ludzi, którzy by mi w tym pomogli. Poznałem księdza Cieńskiego, który mi powiedział, że pozna mnie z takimi ludźmi, którzy przeprowadzą mnie przez granicę. Ksiądz Cieński poznał mnie z jakimś człowiekiem, który przedstawił się jako „Janek”, a potem dowiedziałem się, że był to adiutant kierownika organizacji k/r „ZWZ”. Podczas rozmowy z Jankiem powiedział on, że jako polski patriota nie powinienem iść za granicę, tylko pozostać we Lwowie, ażeby wstąpić do organizacji k/r, która stawia sobie za cel wystąpienie w zbrojnym powstaniu przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenie państwa polskiego. Powiedział mi, że taka organizacja rozpoczęła już pracę we Lwowie. Oświadczyłem wtedy „Jankowi”, że chcę się widzieć z samym kierownikiem tej organizacji k/r, by porozumieć się z nim ostatecznie w sprawie pracy w organizacji.

Za dwa dni w mieszkaniu księdza Cieńskiego Janek poznał mnie z kierownikiem [organizacji] k/r „ZWZ” Żukiem. Powiedział mi on dokładnie o zadaniu i celu tej k/r organizacji powstańczej, że w ciągu najbliższych dni organizacja ma zbrojnie wystąpić przeciwko Władzy Sowieckiej i na Zachodniej Ukrainie przywrócić państwo polskie.

*Wyrziliem kierownikowi organizacji k/r zgodę na pracę w tejże organizacji i wówczas otrzymałem polecenie, by w lwowskim k/r centrum „ZWZ”

бути другим керівником – завідувачим організаційно-оперативним відділом по організації і підготовке повстання протів Радянської Влади, та встановлення польської держави.^а І з того часу ^бя став активно працювати в к/р повстанчеській організації, як керівник п'яти округов к/р центра „Союза Воруужонной борбы”.^в Округа були такі: 1. Перемишлянський. 2. Львовський округ. 3. Станіславський. 4. Ровенський та Тернопольський.

На запитання прокурора підсудний відповідає: Сам особисто я підшукав 4 чоловіка, яких послав в к/р повстанчеські округа, та давав їм завдання на дальше вербувати людей, які б підходили до організації і ці самі округа розбивати на п'ятьорки. Сам особисто я вербував поляків-патріотів до к/р організації для того, щоб розширювати ряди такої. Я особисто получав гроші для місцевих організацій від центрального керівництва к/р організації. Я особисто давав керівникам місцевих організацій такі завдання: 1. Широко розширять ряди к/р організації шляхом вербовки. 2. Забезпечити всіх членів к/р організації оружьем. 3. Зривати залізну дорогу та мости, пускати під откос поезда як товарні, так і пасажирські, розкручувати рельси та інше. Всі ці завдання повинні були виконані в найближчі дні. Я держав зв'язок з командиром всієї к/р організації Жебровським особисто, який мене знакомив з інструкціями, які получав від польського правительства.

4. Підсудний Сверхбінський А.: Винним в пред'явленому мені звинуваченні я цілком визнаю і ті покази, які я давав на попереднім слідстві є правдиві.

^аЗ грудня місяця 1939 року я являвся членом к/р повстанчеської організації^а „Союз воруужонной борбы”, тому що контрреволюційною роботою в м. Львові я займаюсь з дня приходу Червоної Армії на територію Західної Укр. ^бЗ жовтня місяця 1939 року до грудня місяця 1939 року я був учасником в контрреволюційній організації, яка була організована полковником Заїнчковським^в ^г22 і на протязі грудня місяця я перебував в цій організації, яка називалась „Польська організація визволення отчизни”, яка утворилась в результаті з'єднаних двох к/р організацій – організації генерала Янушайтиса та Заїнчковського.

^дЯ як активний член к/р організації переховував у себе на квартирі польських офіцерів і підофіцерів та видавав таким фіктивні документи.^е

Коли я перебував в організації к/р Заїнчковського, то я був його замісником організовув бойові дружини, б'юро по підготовці, видачі фіктивних документів та санітарну секцію. Полковник Заїнчковський у мене на квартирі перебував около двух неділь, та моего сусіда Мироновича, за цей час ми з ним добре познайомились і говорили про те, щоб організувати одну к/р повстанчеську організацію з польських офіцерів, підофіцерів і всіх

być drugim kierownikiem – zawiadującym oddziałem organizacyjno-operacyjnym do spraw organizacji i przygotowania powstania przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenia państwa polskiego.^a Odtąd ^czaczęłam pracować aktywnie w k/r organizacji powstańczej jako kierownik pięciu okręgów k/r centrum „Związku Walki Zbrojnej”.^c Były to okręgi: 1. Przemyski, 2. Okręg Lwowski, 3. Stanisławowski, 4. Rówieński i Tarnopolski.

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Osobiście wyszukałem 4 ludzi, których wysłałem do k/r okręgów powstańczych poruczając im zadanie dalszego werbowania ludzi nadających się do organizacji oraz budowy w tych właśnie okręgach [systemu] piątkowego. Sam werbowałem Polaków-patriotów do organizacji k/r po to, żeby poszerzać jej szeregi. Osobiście dostawałem pieniądze dla organizacji terenowych od centralnego kierownictwa organizacji k/r. Osobiście dawałem kierownikom miejscowych organizacji następujące zadania: 1. Znacznego poszerzania szeregów organizacji k/r drogą werbunku. 2. Zaopatrzenia wszystkich członków organizacji k/r w broń. 3. Wysadzenie linii kolejowej i mostów, wykolejanie pociągów zarówno towarowych, jak i osobowych, rozkręcanie szyn i inne; wszystkie te zadania miały być wykonane w najbliższych dniach. Osobiście utrzymywałem kontakt z dowódcą całej organizacji k/r Żebrowskim, który zaznajamiał mnie z instrukcjami, jakie otrzymał od Rządu Polskiego.

4. Oskarżony Świerziński A.: Przyznaję się całkowicie do winy i stawianych mi zarzutów, zeznania które składałem podczas wstępnego śledztwa są prawdziwe.

^aOd grudnia 1939 roku byłem członkiem k/r organizacji powstańczej^a „Związek Walki Zbrojnej”, ponieważ robotą kontrrewolucyjną w m. Lwowie zajmowałem się od dnia wkroczenia Armii Czerwonej na terytorium Zachodniej Ukrainy. ^cOd października 1939 roku do grudnia 1939 roku byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej zorganizowanej przez pułkownika Zajączkowskiego^c ²², a w grudniu byłem w organizacji o nazwie: „Polska Organizacja Wyzwolenia Ojczyzny”, utworzonej w rezultacie połączenia się dwóch organizacji k/r – organizacji generała Januszajtisa i Zajączkowskiego.

^cJako aktywny członek organizacji k/r ukrywałem u siebie w mieszkaniu polskich oficerów i podoficerów i wystawiałem im fikcyjne dokumenty.^c

Kiedy należałem do organizacji k/r Zajączkowskiego byłem jego zastępcą, organizowałem drużyny bojowe, biuro do spraw przygotowania [i] wydawania fikcyjnych dokumentów oraz sekcję sanitarną. Pułkownik Zajączkowski przebywał około dwóch tygodni w mieszkaniu moim i mojego sąsiada Mironowicza. W tym czasie poznaliśmy się dobrze i rozmawialiśmy o tym, żeby zorganizować z polskich oficerów, podoficerów i wszystkich Polaków–

поляків патріотів які уміють обходитись з оружьем, з таким розчетом, щоб в скоріший час виступити і повалити Радянську владу.

В кінці місяця грудня 1939 року нашій к/р організації було відомо, що в м. Львові мається к/р організація під керівництвом Жебровського і за допомогою Хржонстовського ми зв'язались з полковником Жебровським і домовились з ним об'єднати обидві організації в одну організацію „ЗВЗ”. Керівний склад цієї к/р організації складався з таких осіб: полковник Жебровський як керівник всієї к/р організації. Заїнчковський його замісником. Я ад'ютант Заїнчковського, що організував б'юро по підготовці видачі фіктивних документів офіцерам та нелегально переправляти таких за кордон. Головний ад'ютант Жебровського – „Коваль”. Миронович-керівник секції пропаганди в організації. Хржонстовський – який організував відділ по переправки беженців за границю, та Дашкевич який керував відділом фінансів нашої к/р організації.

Польським государством для нашої к/р організації було прислано інструкцію в якій було указано, що у Франції організовано тимчасове польське правительство під керівництвом Сікорського та Сосноковського і поставило вести боротьбу з Радянським Союзом, для того по всій Западній Україні потрібно організувати польську воєну організацію під назвою „Союз Воруженої борби” „ЗВЗ”. В цю організацію повинні були входити виключно поляки патріоти які знають добре зброю для того, щоб по приказу польського правительства виступити протів Радянської Влади.”

На запитання прокурора підсудний пояснює: Полковник Жебровський мені дав завдання, щоб я узнавав де ще в м. Львові та на провінції є які к/р організації і щоб їх з'єднувати в одну к/р організацію” „ЗВЗ”. Не пам'ятаю якого числа в грудні місяці 1939 року з Парижа приїхав Стровський. Заявив, що він є представник польської держави і сказав, щоб підготовляти поляків-патріотів від 17 до 40 років і бути готовими виступити з зброєю в руках проти Радянської Влади.” Він сказав, що організація ця повинна бути законспірована та ділилась на п'ятьорки.

”Я сам особисто переховув у себе офіцерів та вишукував для них консперативні квартири.

Наша к/р організація получила від польського правительства 160 тисяч крб, а бюджет був асігнований 8 1/2 мільона крб. для нужди організації, також ще було в нашій організації на 15 мільонів золота та сребра які тоже повинні були йти на нужди організації та допоміч членам організації, та для закупки оружя для окружних організацій.

На запитання адвокатів: Мироновича я знаю як сусіда та члена к/р організації який приймав відомості від польського правительства по радію, пичатував к/р листівки, такого змісту, що Польща ще не упала, щоб польське населення не падало духом, а чекало знову польського уряду.

–patriotów, którzy potrafili obchodzić się z bronią, jedną k/r organizację powstańczą po to, żeby szybciej wystąpić i pokonać Władzę Sowiecką.

Pod koniec grudnia 1939 roku nasza organizacja k/r dowiedziała się, że w m. Lwowie istnieje organizacja k/r pod kierownictwem Żebrowskiego i z pomocą Chrzastowskiego skontaktowaliśmy się z pułkownikiem Żebrowskim i porozumieliśmy się z nim w sprawie połączenia obydwu organizacji w jedną organizację „ZWZ”. Dowództwo tej organizacji k/r składało się z następujących osób: pułkownik Żebrowski jako kierownik całej organizacji k/r., Zajączkowski był jego zastępcą. Ja byłem adiutantem Zajączkowskiego, który organizował biuro do spraw przygotowania [i] wydawania fikcyjnych dokumentów oficerom i nielegalnego przerzucania tychże za granicę. Główny adiutant Żebrowskiego – „Kowal”. Mironowicz – kierownik sekcji propagandy w organizacji. Chrzastowski – organizujący oddział do spraw przerzucania *bieżeńców* za granicę i Daszkiewicz kierująca oddziałem finansów naszej organizacji k/r.

Państwo polskie przysłało naszej organizacji k/r instrukcje, w których zostało wyjaśnione, że we Francji zorganizowano tymczasowy rząd polski pod kierownictwem Sikorskiego i Sosnkowskiego i poleciło, żeby prowadzić walkę ze Związkiem Sowieckim. W tym celu na całej Zachodniej Ukrainie trzeba zorganizować polską organizację wojskową pod nazwą „Związek Walki Zbrojnej” „ZWZ”. Do organizacji tej mieli należeć ^a–wylącznie Polacy–patrioci znający dobrze broń, po to żeby na rozkaz rządu polskiego wystąpić przeciwko Władzy Sowieckiej.^a

Na pytania prokuratora oskarżony wyjaśnia: Pułkownik Żebrowski polecił mi, bym się dowiedział gdzie jeszcze w m. Lwowie i na prowincji ^a–działają jakie[ś] organizacje k/r i żeby je jednoczyć w jedną k/r organizację^a „ZWZ”. Nie pamiętam, którego dnia w grudniu 1939 roku przyjechał z Paryża Strowski, który oświadczył, że jest przedstawicielem państwa polskiego oraz powiedział, żeby przygotowywać Polaków–patriotów od 17 do 40 lat i być gotowym do ^a–wystąpienia z bronią w rękę przeciwko Władzy Sowieckiej.^a Powiedział, że organizacja ma być zakonspirowana i dzielić się na piątki.

^aOsobiście ukrywałem u siebie oficerów i wyszukiwałem dla nich^a lokale konspiracyjne.

Nasza organizacja k/r dostała od rządu polskiego ^a–160 tysięcy^a *karbowaniców*, zaś budżet na potrzeby organizacji był asygnowany na ^a–8 1/2 miliona^a *karbowaniców*; organizacja nasza miała również złoto i srebro wartości 15 milionów, które także miały iść na potrzeby organizacji, pomoc członkom organizacji, zakup broni dla organizacji okręgowych.

Na pytanie adwokatów: Mironowicza znam jako sąsiada i członka organizacji k/r; przyjmował on przez radio wiadomości od rządu polskiego, drukował ulotki k/r o treści, że Polska jeszcze nie zginęła, żeby ludność polska nie upadała na duchu, tylko czekała znowu rządu polskiego.

На запитання Головуючого підсудний відповідає: «Я визнаю себе винним в тому, що я був активним членом к/р повстанчеської організації, та був керівником відділу інтендантства к/р організації, виготовляв фіктивні документи» для учасників організації, а також переправляв офіцерів за границю. Наша к/р організація не була повністю забезпечена зброєю для того у нас були гроші щоб закупити зброю, а також мета нашої організації була така, щоб напасти на воєні склади Червоної Армії та обезброїти такі.

5. Підсуд. Кісель: Виним мені в пред'явленому звинуваченні я визнаю повністю.

«В контрреволюційну організацію мене завербував Сверхбінський в 1940 році січні місяці, при вступі в к/р організацію коли я вступав, то він прийняв від мене» присягу на вірність організації. Я виконував роботу таку, що підшукував квартири для офіцерів які виписувались з госпиталю. В цю к/р організацію я вступив з великою «охотою, тому що я польський патріот ксенз, а мені говорили, що в Радянському Союзі релігії не люблять, тому» я хотів разом з іншими поляками вести боротьбу проти Радянської Влади, для того «щоб встановити польську державу.»

На запитання прокурора підсудний відповідає: З членів к/р повстанчеської організації я знаю таких: Жебровського як керівника всією к/р організацією. 2. Ад'ютанта – Ковалю, який неодноразово приходив до мене від Жебровського, щоб я знайшов для польських офіцерів на квартиру. 3. Сверхбінський, від якого я получав завдання. З Сверхбінським я зустрічався в костьолі та у нього на квартирі. Вербовкою я зовсім не займався.

В січні місяці 1940 року я устроїв на квартирі офіцерів, які виходили з госпіталю, Словік, я тоді до нього часто заходив на квартиру. На квартирі я ще познакомився ще з трома особами Зігмунд, Ежі та Станіслав. Я узнав що вони настроєні патріотично про що я повідомив Сверхбінського. Тоді Сверхбінський мені сказав, «» «щоб я від них прийняв присягу, що я і зробив і з того часу вони були мною завербовані в к/р організацію.»

На запитання адвоката підсудний відповідає: Я коли вступав в цю к/р організацію, я не знав що вона повинна робити, проти кого вона повинна виступати.

«До вступу в цю організацію я теж займався такою роботою що підшукував квартири для бувших польських офіцерів.

В себе на квартирі я боявся переховувати радіоприймача, якого мені було передано від к/р організації, а його передав Пушкар²³, «тому, що я в неї столувався.»

Na pytanie Przewodniczącego oskarżony odpowiedział: ^aPrzyznaję się do winy, że byłem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej i kierownikiem oddziału intendentury organizacji k/r, przygotowywałem fikcyjne dokumenty^a dla członków organizacji, a także przerzucałem za granicę oficerów. Nasza organizacja k/r nie była w pełni zaopatrzona w broń, mieliśmy pieniądze po to, żeby kupić broń, celem naszej organizacji była również napisać na magazyny wojskowe Armii Czerwonej i ich rozbrojenie.

5. Oskarż[ony] Kisiel: Przyznaję się w pełni do winy i stawianych mi zarzutów.

^aDo organizacji kontrewolucyjnej zwerbował mnie Świerziński w styczniu 1940 roku, przy wstępowaniu do organizacji k/r odebrał ode mnie^a przysięgę na wierność organizacji. Praca moja polegała na wyszukiwaniu mieszkań dla oficerów wypisywanych ze szpitala. Do owej organizacji k/r wstąpiłem z wielką ^aochotą, ponieważ jestem księdzem polskim patriotą a mówiono mi, że w Związku Sowieckim nie lubią religii. Dlatego^a też chciałem razem z innymi Polakami prowadzić walkę przeciwko Władzy Sowieckiej ^ao przywrócenie państwa polskiego.^a

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Znam następujących członków k/r organizacji powstańczej: Żebrowskiego jako kierownika całej organizacji k/r. 2. Adiutanta – Kowala, który niejednokrotnie przychodził do mnie od Żebrowskiego, ażeby znaleźć mieszkanie dla polskich oficerów. 3. Świerziński, od którego otrzymywałem zadania. Ze Świerzińskim spotykałem się w kościele i u niego w mieszkaniu. Werbunkiem nie zajmowałem się w ogóle.

W styczniu 1940 roku zorganizowałem mieszkanie dla oficerów wychodzących ze szpitala: Słowika, do którego wtedy często zachodziłem, w mieszkaniu [tym] poznałem jeszcze trzy osoby: Zygmunta, Jerzego i Stanisława; stwierdziwszy, że są oni nastawieni patriotycznie powiadomiłem Świerzińskiego. Świerziński powiedział mi wtedy, ^c ażeby odebrał od nich przysięgę, co też zrobiłem i odtąd byli oni zwerbowani przeze mnie do organizacji k/r.^{a-c}

Na pytanie adwokata oskarżony odpowiada: Kiedy wstępowałem do tej organizacji k/r nie wiedziałem co miała ona robić, przeciwko komu występować.

^cPrzed wstąpieniem do organizacji zajmowałem się również wyszukiwaniem mieszkań dla byłych polskich oficerów.

U siebie w mieszkaniu bałem się ukrywać radiodbiornik, który został mi przekazany przez organizację k/r, toteż przekazałem go Puszkar²³, ^aponieważ, stołowałem się u niej.^{a-c}

6. Підсуд. Левіцький: Визнаю себе винним в тому, що належав до к/р організації та виконував активно доручену мені роботу. З січня місяця 1940 року до березня місяця 1940 року я являвся шефом штаба організації „ЗВЗ”. Я розробляв схему організації по розпорядженню замісника керівника організації Дзекановського та був присутній на засіданнях керівників організації к/р „ЗВЗ”. Другої роботи я не виконував тому, що у мене не було консперативної квартири, я не мав де працювати.

На запитання прокурора підсудний відповідає: К/р організація займала всю територію Західної України та Білорусії, якою керував полковник Жебровський. Територіально вона була розбита на 7 округів із яких два округа було в г. Львові, а остальні Станіславський, Тернопольський, Перемишлянський, Белосток та Ровенський. Начальників округових к/р організацій я не знаю.

«Миновича я знаю як члена к/р організації та, що він виконував роботу в к/р організації по лінії пропаганди та випускав к/р листівки.

На запитання адвоката: В цю к/р організацію я вступив цілком свідомо як польський патріот і в Львові я проживав нелегально, не мав документів і не міг ніде устроїтись на роботі.»

Коли в м. Львові були вибори до Верховної Ради УРСР то наша к/р організація хотіла зробити демонстрацію протів виборів, тому що польські люди були примушені до виборів, а ми хотіли своєю демонстрацією зірвати вибори.

На запитання Головуючого підсудний відповів: Наша к/р повстанська організація мала завдання зброєю востане протів Радянської Влади та встановлення польської держави. Контрреволюційна організація готувала по округам спеціальні бойові отряди які по умовному сигналу повинні були виступити проти частин Червоної Армії, переводити деверсійні акти на залізній дорозі і електростанціях та звязі.

Східний к/р округ мав більше 12 тисяч чоловік які були учасниками бойових отрядів.

7. Підсуд. Хржонстовський З.Я.: Я в пред'явленому мені звинуваченні цілком визнаю. Я заявляю, що я був активний член к/р організації „ЗВЗ” в яку я сам добровольно включився. Після прихода Червоної Армії до Львова було організовано декілька груп, які займались збором грошей та продуктів для тих офіцерів, які залишились на терені Львова та беженцям. Кругом цих груп збирались кадри к/р організацій, які вишукували других к/р організацій і разом з тим з'єднувались в одну к/р організацію, якою керував Жебровський.

Керівником організації „матеріальної допомоги для офіцерів та беженців” керував я особисто. Гроші давали для допомоги офіцерам члени

6. Oskarż[ony] Lewicki: Przyznaję się do winy, że należałem do organizacji k/r i aktywnie wykonywałem powierzoną mi robotę. Od stycznia 1940 roku do miesiąca marca 1940 roku byłem szefem sztabu organizacji „ZWZ”. Opracowywałem schemat organizacji na polecenie zastępcy kierownika organizacji Dziekanowskiego i byłem obecny na posiedzeniach kierowników k/r organizacji „ZWZ”. Innej roboty nie wykonywałem, ponieważ nie posiadałem lokalu konspiracyjnego i nie miałem gdzie pracować.

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Organizacja k/r, którą kierował pułkownik Żebrowski obejmowała całe terytorium Zachodniej Ukrainy i Białorusi, terytorialnie była podzielona na 7 okręgów, z których dwa były w m. Lwowie, a pozostałe [to:] Stanisławowski, Tarnopolski, Przemyski, Białystok i Rówieński. Naczelników okręgowych organizacji k/r nie znam.

“Mironowicza znam jako członka organizacji k/r i [wiem], że wykonywał w organizacji k/r pracę po linii propagandy i wydawał ulotki k/r.

Na pytanie adwokata: Do organizacji k/r wstąpiłem w pełni świadomie jako polski patriota i we Lwowie mieszkałem nielegalnie, nie miałem dokumentów i nie mogłem nigdzie podjąć pracy.”

Kiedy w m. Lwowie odbywały się wybory do Rady Najwyższej USRS, nasza organizacja k/r chciała przeprowadzić demonstrację przeciwko wyborom, ponieważ Polacy byli przymuszani do wyborów, a my chcieliśmy naszą demonstracją uniemożliwić przeprowadzenie wyborów.

Na pytanie Przewodniczącego oskarżony odpowiedział: Nasza k/r organizacja powstańcza miała za zadanie zbrojne powstanie przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenie państwa polskiego. Kontrewolucyjna organizacja przygotowywała w okręgach specjalne oddziały bojowe, które na umówiony sygnał miały wystąpić przeciwko oddziałom Armii Czerwonej, dokonać aktów dywersyjnych na linii kolejowej, w elektrowniach i [obiektach] łączności.

Wschodni okręg k/r miał ponad 12 tysięcy ludzi będących członkami oddziałów bojowych.

7. Oskarż[ony] Chrzóstowski Z.J.: Przyznaję się w pełni do przedstawionych mi zarzutów. Oświadczam, że byłem aktywnym członkiem organizacji k/r „ZWZ”, do której dobrowolnie się przyłączyłem. Po wkroczeniu Armii Czerwonej do Lwowa zorganizowano kilka grup zajmujących się zbiórką pieniędzy i produktów żywnościowych dla tych oficerów, którzy pozostali na terenie Lwowa oraz *bieżeńców*. Dookoła tych grup gromadziły się kadry organizacji k/r, które wyszukiwały inne organizacje k/r i łączyły się z nimi w jedną organizację k/r, którą kierował Żebrowski.

Kierownikiem organizacji „pomocy materialnej dla oficerów i *bieżeńców*” byłem osobiście. Pieniądze na pomoc oficerom dawali członkowie na-

нашої к/р організації. Наша к/р організація в Львові мала свій штаб, в який входили Жарчевський і других осіб я не помню фамілій. Штаб мав свої нелегальні квартири на яких збирався.

«Керівник к/р організації давав мені гроші і по його запискам я видавав тим людям, які до мене звертались, таких грошей я видав 10–15 тисяч крб.»

Я виконував роботу к/р організації як казначей штаба к/р організації. Я знаю, що в костьолі було заховано багато цінностей, якто золота та сребра біля на 15 мільонів, яке ми повинні були реалізувати і гроші тоже використовувати на нужди к/р організації, для укріплення такої.

На запитання прокурора підсудний відповідає: Я знаю членів к/р організації таких:

1. Миронович – який печатав к/р листівки в організації. 2. Панас воєний ксенз. 3. Цінський ксенз з костьола „Марії Магдалини”. 4. Кісель–ксенз при военному госпиталі. 5. Лісевич – який працював на підпільній к/р радіостанції. 6. Левіцький, який робив шефом штаба і цілий ряд других, яких фамілій я не припоминаю.

На запитання прокурора підсудний відповідає: Я був керівником фінансової частини, а членами були Жебрінський, ксенз Панас та я.

«На зборах керівників к/р організацій я був два рази на яких розбирали організаційні питання, щоб знаходити на яких вулицях стоїть Червона Армія, де живуть командири Червоної Армії, робітники НКВС для того щоб терористичним актом убивати таких.»

В моєму окрузі де я був замісником командира округу було більше двох тисяч членів к/р організації, але ми були не повністю забезпечені зброєю. Процентів 35 або 40 ми мали оружя, для того з Франції нам присилали «оружя» гроші для закупки оружя. Наш округ розподілявся на роти, роти на зводи, а зводи на п'ятьорки, з метою консперації такої к/р організації.

На запитання головуєчого: «Я був, як уже сказав, активним членом к/р повстанчеської організації, яка готовилась з зброєю в руках виступити проти Радянської Влади та Червоної Армії. Сам особисто я керував відділом інтендантства» в яке входило забезпечити офіцерів, які остались в Львові, квартирами, забезпечити їх матеріально для того щоб вони луче працювали в к/р організації та виступали з зброєю в руках проти Рад. Влади.

Я був замісником керівника Східного округу к/р повстанчеської організації.

Структуру к/р організації я знав добре коли вступив в таку.

8. Підсуд. Богданович: Я визнаю себе винним в тому, що належав до к/р повстанчеської організації, я виконував активну роботу в такої. Покази які давав на попереднім слідстві є правдиві, я їх і зараз стверджую.

szej organizacji k/r. Nasza organizacja k/r we Lwowie miała swój sztab, do którego wchodził Żarczewski i inne osoby, których nazwisk nie pamiętam. Sztab miał swoje nielegalne kwatery, w których się zbierał.

^cKierownik organizacji k/r wręczał mi pieniądze i wg jego notatek ^awypłacałem tym ludziom, którzy się do mnie zwracali; z pieniędzy tych wydałem 10–15 tysięcy *karbowaniców*.^{a-c}

W organizacji k/r wykonywałem pracę skarbnika sztabu organizacji k/r. Wiem, że w kościele ukryto wiele kosztowności, a mianowicie złota i srebra na około 15 milionów, mieliśmy je spieniężyć, a pieniądze również wykorzystać na potrzeby organizacji k/r, dla jej wzmocnienia.

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Znam następujących członków organizacji k/r:

1. Mironowicz – który drukował w organizacji ulotki k/r. 2. Panaś – kapelan wojskowy. 3. Cieński ksiądz z kościoła Marii Magdaleny 4. Kisiel – kapelan szpitala wojskowego 5. Lisiewicz – który pracował na podziemnej radiostacji k/r. 6. Lewicki – szef sztabu i cały szereg innych, których nazwisk nie pamiętam.

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Byłem kierownikiem działu finansowego, a członkami byli Żebriński [?], ksiądz Panaś i ja.

^cNa zebraniu kierowników organizacji k/r byłem dwa razy; rozpatrywano tam sprawy organizacyjne, ustalenia – na jakich ulicach stacjonuje Armia Czerwona, gdzie mieszkają dowódcy Armii Czerwonej, pracownicy NKWD po to, by likwidować ich w drodze aktów terrorystycznych.^c

W moim okręgu, w którym byłem zastępcą dowódcy okręgu, było ponad dwa tysiące członków organizacji k/r, lecz nie byliśmy dostatecznie zaopatrzeni w broń, mieliśmy broni 35 lub 40 procent, toteż z Francji przysyłano nam ^bbroń^b pieniądze na zakup broni. Okręg nasz dzielił się na kompanie, kompanie na plutony, a plutony na piątki w celu zakonspirowania organizacji k/r.

Na pytanie Przewodniczącego: ^cJak już powiedziałem, byłem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej, która przygotowywała się by z bronią w rękę wystąpić przeciwko Władzy Sowieckiej i Armii Czerwonej. Osobiście kierowałem oddziałem intendenty^c, do którego należało zapewnienie mieszkań oficerom, jacy zostali we Lwowie i ich materialne zabezpieczenie po to, by lepiej pracowali w organizacji k/r i występowali z bronią w rękę przeciwko Władzy Sow.

Byłem zastępcą kierownika Okręgu Wschodniego k/r organizacji powstańczej.

Kiedy wstępowałem do organizacji k/r znałem dobrze jej strukturę.

8. Oskarż[ony] Bogdanowicz: Przyznaję się do winy, że należałem do k/r organizacji powstańczej i aktywnie wykonywałem jej robotę. Zeznania, które składałem podczas wstępnego śledztwa są prawdziwe i podtrzymuję je teraz.

Під час польсько-німецької війни в 1939 році в м. Львів приїхав мій знакомий офіцер Лазарський, який в той час був ад'ютантом в Стровського. Лазарський проживав в Львові на квартирі яка належала костюлу католицькому. Я начав до нього часто заходити як до знакомого і там же на квартирі я познакомився з Стровським. З початку грудня місяця 1939 року Стровський прийшов до мене на квартиру і приніс з собою декілька кусків шолку, на якому були написані цифри. Стровський мені сказав, що це зашифрована інструкція для к/р організації яку він привіз з Парижа від польського правительства. Сам особисто я йому інструкцію ту розшифрував. Після того Стровський мене попросив, щоб я його зв'язав з керівником к/р організації „ЗВЗ” Жебровським, я йому дав адрес та условний знак де вони і зустрічались.

В січні місяці не пам'ятаю якого числа до мене на квартиру прийшов член к/р організації ксенз Панас і сказав, що к/р організація нуждается в грошах, щоб я йому в цьому допоміг, я обіцяв що зроблю і разом з ксензом пішли до одного чоловіка в якого я узяв 500 тисяч золотих для нужд організації. Також мені ксенз Панас говорив, що керівник к/р повстанчеської організації ^б«хоче» підготовляє відкриті виступи організації, то я сказав що так не можна робити тому що він розкриє всю к/р організацію і зараз, того самого дня, я зустрівся с Жебровським і відговорив його від откритих виступів членів к/р організації. Наша контрреволюційна організація получила багато золота від кого не можу сказати так як не припомінаю фамілії, знаю що те золото було заховано в костюлі. Його мали реалізувати і гроші витратити на нужди к/р організації для укріплення такої. Про ці цінності знали тільки я, ксенз Панас та Хржонстовський, який розпоряджався ними як керівник фінансової частини в к/р організації.

На запитання прокурора підсудний відповідає: Одного разу до мене прийшов Стровський і сказав, що для нужд нашої к/р повстанчеської організації польське правительство асігнувало 8 1/2 мільонів крб. Стровський був присланий з Парижу від польського правительства з інструкцією, щоб усі малі к/р організації які були на терені Західної України з'єднати в одну велику організацію, яку назвати „ЗВЗ” і готувитись воружоно проти Радянської Влади, та встановлення польської буржуазної держави. Коли Стровський прийшов до мене щоб йому розшифрувати інструкцію я його добре прийняв як польського патріота, тому що я сам поляк і Радянською Владою був недовольний.

Стровський також говорив, щоб організація була цілком готова для виступу проти Радянської Влади, але без відома центра, який знаходився в Парижі, не виступала, ^а потрібно було чекати особого розпорядження. ^а В інструкції к/р організації також було вказано, що к/р організацію потрібно розбити на округа, округа на роти, роти на зводи, та на п'ятьорки.

Podczas wojny polsko-niemieckiej w 1939 roku przyjechał do m. Lwowa mój znajomy, oficer Łazarski, który był wówczas adiutantem Strowskiego. Łazarski mieszkał we Lwowie na kwaterze należącej do kościoła katolickiego. Zacząłem często zachodzić do niego jak do znajomego i potajemnie na tej kwaterze poznałem Strowskiego. Na początku grudnia Strowski przyszedł do mojego mieszkania i przyniósł ze sobą kilka kawałków jedwabiu, na którym były napisane cyfry. Strowski powiedział mi, że jest to zaszyfrowana instrukcja dla organizacji k/r, jaką przywiózł z Paryża od rządu polskiego. Osobiście rozszyfrowałem mu tę instrukcję. Potem Strowski poprosił mnie, żebym go skontaktował z kierownikiem organizacji k/r „ZWZ” Żebrowskim; podałem mu adres oraz znak umowny i spotkali się.

W styczniu, nie pamiętam dnia, przyszedł do mojego mieszkania członek organizacji k/r, ksiądz Panaś i oznajmił, że organizacja k/r potrzebuje pieniędzy, żebym mu pomógł. Obiecałem, że [to] zrobię i poszliśmy razem z księdzem do pewnego człowieka, od którego wzięłem 500 tysięcy złotych na potrzeby organizacji. Ksiądz Panaś mówił mi też, że kierownik k/r organizacji powstańczej ^bchce^b przygotowuje otwarte wystąpienia organizacji. Odpowiedziałem wtedy, że nie można tak robić, ponieważ zdekonspiruje się całą organizację k/r i zaraz tego samego dnia spotkałem się z Żebrowskim i odradziłem mu otwarte wystąpienie członków organizacji k/r. Nasza kontrrewolucyjna organizacja dostała dużo złota, od kogo nie mogę powiedzieć, ponieważ nie przypominam sobie nazwiska. Wiem, że to złoto było schowane w kościele. Mieliśmy je spieniężyć, a pieniądze wydać na potrzeby organizacji k/r dla jej wzmocnienia. O tych kosztownościach wiedzieliśmy tylko ja, ksiądz Panaś i Chrzastowski, który rozporządzał nimi jako kierownik działu finansowego w organizacji k/r.

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Przyszedł do mnie jednego razu Strowski i powiedział, że na potrzeby naszej k/r organizacji powstańczej rząd polski wyasygnował 8 1/2 miliona *karbowańców*. Strowski został przysłany z Paryża od rządu polskiego z instrukcją, by wszystkie małe organizacje k/r działające na terenie Zachodniej Ukrainy połączyć w jedną wielką organizację o nazwie „ZWZ” oraz przygotowywać się do zbrojnego wystąpienia przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenia burżuazyjnego państwa polskiego. Kiedy Strowski przyszedł do mnie, żeby mu rozszyfrować instrukcję, przyjąłem go dobrze jak polskiego patriotę, ponieważ sam jestem Polakiem i byłem niezadowolony z Władzy Sowieckiej.

Strowski mówił też, żeby organizacja była całkowicie gotowa do wystąpienia przeciwko Władzy Sowieckiej, ale nie występowała bez wiedzy centrum znajdującego się w Paryżu a ^cczekała na specjalne dyrektywy.^c W instrukcji dla organizacji k/r było też wyjaśnione, że organizację k/r należy podzielić na okręgi, okręgi na kompanie, kompanie na plutony i na piątki.

«Коли я уступив в цю організацію я знав мету її, виконував роботу сознательно та задовільно,» тому, що я польський патріот і хто міг бути на терені Польщі як Німеччина також Радянська Влада, є мені великі вороги, тому що я хочу тільки польської держави. Я вірю в польську історію та польських міністрів.

9. Підсуд. Лучкевич: Винним в пред'явленому мені звинуваченні я визнаю цілком. Я як польський «патріот зявляюсь членом націоналістичної організації ще з 1937 року, так називема „Страніцтво Народове” в якій я приймав активну участь.» В польську армію я вступив добровольно в 1919 році. «В 1920 році я приймав активну участь в боях протів Радянської Влади.» В 1939 році перед війною з Німеччиною я був мобілізований в польську армію як поручик, і коли закінчилась війна я прийшов жити до м. Львова. Я як член організації „Страніцтво Народове” узнавши, що у Львові мається організація, так називаема «„Союз Воружоной борби” „ЗВЗ”, приняв активну участь у контрреволюційній антирадянській роботі.» Не помню якого числа в грудні місяці на квартирі інженера Островського були нелегальні збори на яких були присутні: Островський, Табиш, я, ксенз Панас і ще один не знакомий чоловік, також там був представник від польської держави з Парижа Стровський. На цьому зібранні обговорювали питання, щоб усі малі к/р організації з'єднати в одну велику к/р організацію для лучої боротьби протів Радянської Влади.²⁴

Через кілька днів знову було скликано нелегальні збори керівників к/р організації під керівництвом керівника к/р повстанчеської організації Жебровським. На ньому були присутні: Жебровський як керівник, Табиш, Островський, ксенз Панас, представник польської держави – Стровський і я, Лучкевич. На цьому зібранні першим питанням обговорювали директиву яка була прислана з Парижу Сікорським, що повинна бути організована одна велика к/р повстанчеська організація „ЗВЗ” по всій Західній Україні. 2. Ця к/р організація повинна була розбиватись на роти, роти на зводи, а зводи на п'ятьорки. Ті члени, які входили в п'ятьорку повинні були знати себе та свого командіра. По всій Західній Укр. повинно було бути 4 округа к/р повстанчеської організації, а керівники округів повинні були входити членами штабу к/р організації „ЗВЗ”, який поміщався в Львові, а керував ним Жебровський.

Воружоно востане протів Радянської Влади повинно було бути під час призову в Червону армію польське населення, а це тому, що ми думали що допризвивники получать зброю і нашій к/р організації допоможуть.

Наша к/р організація „ЗВЗ” мала коло 20 тисяч членів організації.

„Kiedy wstępowałem do tej organizacji znałem jej cel, wykonywałem robotę świadomie i z zadowoleniem”, ponieważ jestem polskim patriotą i każdy kto znalazł się na terenie Polski, jak Niemcy czy Władza Sowiecka, jest moim wielkim wrogiem, gdyż chcę tylko państwa polskiego. Wierzę w polską historię i polskich ministrów.

9. Oskarż[ony] Łuczkiwicz: Przyznaję się całkowicie do winy i stawianych mi zarzutów. Jako polski „patriota jestem jeszcze od 1937 roku członkiem organizacji nacjonalistycznej zwanej „Stronictwo Narodowe”, w której uczestniczyłem aktywnie. Do armii polskiej wstąpiłem ochotniczo w 1919 roku. W 1920 roku brałem aktywny udział w walkach przeciwko Władzy Sowieckiej. Przed wojną z Niemcami w 1939 roku zostałem zmobilizowany do armii polskiej jako porucznik i kiedy wojna się zakończyła przyszedłem do m. Lwowa, [by tu] mieszkać. Jako członek organizacji „Stronictwo Narodowe” dowiedziawszy się, że we Lwowie istnieje organizacja o nazwie „Związek Walki Zbrojnej” „ZWZ”, wziąłem aktywny udział w kontrrewolucyjnej robocie antysowieckiej. Nie pamiętam, którego dnia w grudniu w mieszkaniu inżyniera Ostrowskiego odbyło się nielegalne zebranie, na którym byli obecni: Ostrowski, Tabisz, ja, ksiądz Panaś i jeszcze jeden nie znany człowiek, był tam również przedstawiciel Państwa Polskiego z Paryża, Strowski. Na zebraniu tym omawiano sprawę połączenia wszystkich małych nacjonalistycznych organizacji k/r w jedną wielką organizację k/r w celu skuteczniejszej walki przeciwko Władzy Sowieckiej.²⁴

Po kilku dniach znowu zwołano nielegalne zebranie kierowników organizacji k/r pod przewodnictwem kierownika k/r organizacji powstańczej Żebrowskiego. Na zebraniu tym byli obecni: Żebrowski jako kierownik, Tabisz, Ostrowski, ksiądz Panaś, przedstawiciel państwa polskiego – Strowski i ja – Łuczkiwicz. Jako pierwszą sprawę na tym zebraniu omawiano dyrektywę przyslaną z Paryża przez Sikorskiego, [o tym] że powinna być zorganizowana jedna wielka k/r organizacja powstańcza „ZWZ” dla całej Zachodniej Ukrainy. 2. Organizacja k/r miała dzielić się na kompanie, kompanie na plutony, zaś plutony na piątki, a ci członkowie, którzy wchodzili w skład piątek mieli znać siebie i swojego dowódcę. Na całej Zachodniej Ukr[ainie] miały być [utworzone] 4 okręgi k/r organizacji powstańczej, a kierownicy okręgów mieli wchodzić jako członkowie do sztabu organizacji k/r „ZWZ” znajdującego się we Lwowie i kierowanego przez Żebrowskiego.

Zbrojne powstanie przeciwko Władzy Sowieckiej miało się odbyć podczas poboru ludności polskiej do Armii Czerwonej, a to dlatego, że myśleliśmy iż poborowi dostaną broń i pomogą naszej organizacji k/r.

Nasza k/r organizacja „ZWZ” liczyła około 20 tysięcy zorganizowanych członków.

На запитання прокурора: Я вступив в цю к/р повстанчиську організацію, так називаему: „Союз Воруженой борби” з 1940 року початку січня місяця. При вступу до організації я дав присягу керівнику цієї к/р організації „ЗВЗ” Жебровському на вірність такої. Не помню на одному нелегальному зібранні розбирали таке питання, щоб зірвати залізницю та мости в районі Дрогобичі, щоб Радянський Союз не міг доставити Німеччині нафти, щоб зав'язати у війну Німеччину з Радянським Союзом, і тоді нашої к/р організації було б легше повалити Радянську владу на терені бувшої Польщі.³ Коли наша к/р організація хотіла робити диверсійні акти, то Жебровський сказав, що це неможливо тому, що організація добре не підготовлена, для цього потрібно раніш повбивати командирів Червоної Армії, робітників НКВД, та обеззброїти воєні склади, тоді буде легше виступити протів Рад. Влади.

На запитання головуючого: Я особисто завербував до к/р повстанчиської організації двох чоловік. Сам я являюсь активним членом к/р повстанчиської організації „Союз Воруженой борби” також ухпив в керівний склад цієї к/р організації – якто в політичному відділі к/р організації.

10. Підсуд. Миронович: Покази, які давав на попереднім слідстві є правдиві, зараз я їх стверджую. визнаю себе виним в пред'явленому мені звинуваченні повністю, ⁴що я був активним учасником⁵ в к/р повстанчиській організації „Союз Воруженой борби”, та був керівником преси при штабі к/р повстанчиської організації „ЗВЗ”, ⁶під моїм керівництвом було три особи: редактор, технік і я як поет.⁷ Сам особисто я складав та розповсюджував к/р листівки та літературу, в яких призивав польське населення про збройне повстання протів Радянської Влади. Таких ⁸листівок я написав до 200 штук. Писав радіосводки з закордону, також писав⁹ газети контрреволюційного змісту. Всі к/р листівки та газети ми розповсюджували серед польського населення. Ці к/р листівки призивали польське населення до спокійства та чекати поки знову буде встановлена польська держава.

На запитання прокурора підсудний відповів: Коли я вступив в к/р націоналістичну повстанчиську організацію, дав присягу на вірність такої. Від к/р організації я сам особисто получив 900 крб для к/р листівок.

На запитання головуючого: Я старий польський патріот і мені ніяка держава не подобається, в даному випадку Радянська Влада, яка була на терені Польщі, і ми всі такі польські патріоти всіма силами старались повалити Радянську Владу та встановити самостійну Польшу.

Na pytanie prokuratora: Wstąpiłem do tej k/r organizacji powstańczej zwanej: „Związek Walki Zbrojnej” na początku stycznia 1940 roku. Wstępując do organizacji, przed kierownikiem k/r organizacji „ZWZ” Żebrowskim złożyłem przysięgę na wierność tejże. Nie pamiętam, na którym nielegalnym zebraniu rozpatrywano sprawę wysadzenia linii kolejowej i mostów w rejonie Drohobycza, ażeby Związek Sowiecki nie mógł dostarczać Niemcom ropy naftowej, by wywołać wojnę Niemiec ze Związkiem Sowieckim, a wtedy naszej organizacji k/r byłoby łatwiej obalić Władzę Sowiecką na terenie byłej Polski. Kiedy nasza organizacja k/r chciała przeprowadzać akty dywersji, Żebrowski powiedział, że jeszcze jest to niemożliwe, ponieważ organizacja nie jest dobrze przygotowana, ponadto trzeba wcześniej zlikwidować dowódców Armii Czerwonej, pracowników NKWD i zagarnąć magazyny wojskowe; wtedy będzie łatwiej wystąpić przeciwko Władzy Sow[ieckiej].

Na pytanie Przewodniczącego: Osobiście zwerbowałem do organizacji k/r powstańczej dwóch ludzi. Sam jestem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, wchodziłem też w skład kierownictwa tej organizacji, mianowicie do oddziału politycznego organizacji k/r.

10. Oskarż[ony] Mironowicz: Zeznania, które składałem podczas wstępnego śledztwa są prawdziwe i obecnie je podtrzymuję. Przyznaję się całkowicie do winy i stawianych mi zarzutów, że byłem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej” i kierownikiem [oddziału] prasy przy sztabie k/r organizacji powstańczej „ZWZ”. Pod moim kierownictwem pracowały 3 osoby: redaktor, technik i ja jako poeta [!]. Osobiście układałem i rozpowszechniałem ulotki k/r i literaturę, w których wzywałem polską ludność do zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej. Takich ulotek napisałem do 200 sztuk. Pisałem komunikaty radiowe z zagranicy, układałem również gazety o treści kontrrewolucyjnej. Wszystkie ulotki k/r i gazety rozpowszechnialiśmy wśród ludności polskiej. Owe ulotki k/r nawoływały ludność polską do spokoju i oczekiwania na przywrócenie państwa polskiego.

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiedział: Kiedy wstępowałem do k/r nacjonalistycznej organizacji powstańczej złożyłem przysięgę na wierność tejże. Od organizacji k/r otrzymałem osobiście 900 *karbowaniców* na ulotki k/r.

Na pytanie Przewodniczącego: Jestem starym polskim patriotą i nie podoba mi się żadne państwo – w danym przypadku Władza Sowiecka – znajdujące się na terenie Polski. Wszyscy jesteśmy polskimi patriotami i ze wszy-

11. Підсудний Пінінський: Винним в пред'явленому мені звинувачені я визнаю цілком. В організацію „Союз Воруужонной борби” я був завербований своїм товаришем Татарським²⁵ в 1940 р. лютому місяці. Я виконував роботу в к/р організації таку: відправляв за границю членів організації „ЗВЗ”, а також був керівником підпільної радіостанції при штабі к/р повстанчеської організації. Я получав і відправляв за границю сводки про діяльність нашої к/р організації. На своїй квартирі я приймав кур'єрів із заграниці в себе на квартирі, так як моя квартира була для них відома. У мене було 4 кур'єра з заграниці від польського правительства, які приносили директиви для нашої к/р організації та гроші. Я получив через кур'єрів із заграниці 100 тисяч крб., які передав керівнику к/р Жебровському. Я як керівник підпільної радіостанції приймав по радіо із закордону телеграми в зашифрованому виді. Так само я і передавав телеграми – в зашифрованому виде.

На запитання прокурора підсудний відповідає: Коли кур'єри приїжджали з заграниці, то вони мене предупреждали по радіо про їх приїзд. Я приймав такі відомості, що всі організації які є в Львові з'єднувати в одну велику к/р організацію які відомості я передавав керівнику к/р організації Жебровському. 2. Щоб не робити диверсійних актів проти Рад. Влади, а потрібно почекати особого розпорядження від центра.

Я сам особисто через свою підпільну радіостанцію передавав шифром про роботу і діяльність нашої к/р повстанчеської організації. Підпільна радіостанція перебувала в м. Львові, але по якій вулиці та номер дома я не знаю.

На запитання адвоката: Коли кур'єри приходили з закордону, то вони приносили відомості, інструкції в письмовій формі. Я їх забирав і передавав ад'ютанту Ковалю. Сам особисто з кур'єрами я не мав розмови.

На запитання Головуючого: Я уже сказав, що я був активний член к/р повстанчеської організації, яка ставила своїм завданням з зброєю в руках виступити проти Радянської Влади та встановити самостійну польську державу.

12. Підсуд. Копчинський Г.І.: Винним себе в пред'явленому звинувачені визнаю повністю, тому що я був активним членом к/р повстанчеської організації „Союз Воруужонной борби” по завданню якої установив зв'язок з к/р організацією м. Белостока, та з'єднав таку в єдину к/р повстанчеську організацію, яка була в Львові та керував нею Жебровський.

stkich sił staraliśmy się obalić Władzę Sowiecką i przywrócić niepodległą Polskę.

11. Oskarżony Piniński: Przyznaję się w pełni do winy i stawianych mi zarzutów. Do organizacji „Związek Walki Zbrojnej” zostałem zwerbowany przez swojego kolegę Tatarskiego²⁵ w lutym 1940 r. W organizacji k/r wykonywałem następującą pracę: wysyłałem za granicę członków organizacji „ZWZ”, „byłem też kierownikiem podziemnej radiostacji przy sztabie k/r organizacji powstańczej.” Otrzymywałem i nadawałem „za granicę komunikaty o działalności naszej organizacji k/r.” W swoim mieszkaniu przyjmowałem kurierów z zagranicy, ponieważ znane im było moje mieszkanie. Było u mnie 4 kurierów z zagranicy od rządu polskiego, którzy przynieśli dyrektywy dla naszej organizacji k/r i pieniądze. Otrzymałem z zagranicy przez kurierów 100 tysięcy *karbowańców* i przekazałem je kierownikowi [organizacji] k/r Żebrowskiemu. Jako kierownik podziemnej radiostacji przyjmowałem przez radio z zagranicy zaszyfrowane telegramy. „Tak samo nadawałem zaszyfrowane telegramy.”^{a-c}

Na pytanie prokuratora oskarżony odpowiada: Kiedy kurierzy przyjeżdżali z zagranicy, uprzedzali mnie przez radio o swoim przyjeździe. Przyjmowałem następujące wiadomości: wszystkie organizacje działające we Lwowie [należy] łączyć w jedną wielką organizację k/r i wiadomości te przekazywałem kierownikowi organizacji k/r Żebrowskiemu. 2. Nie przeprowadzać aktów dywersji przeciwko Władzy Sow., lecz oczekiwać specjalnego rozporządzenia z centrum.

„Osobiście przez swoją podziemną radiostację przekazywałem szyfrem [meldunki] o pracy i działalności naszej k/r organizacji powstańczej.” Podziemna radiostacja znajdowała się w m. Lwowie, „ale na jakiej ulicy i pod jakim numerem domu nie wiem.”^a

Na pytanie adwokata: Gdy kurierzy przychodzili z zagranicy, przynosili wiadomości [i] instrukcje na piśmie; zabierałem je i przekazywałem adiutantowi Kowalowi. Osobiście z kurierami nie rozmawiałem.

Na pytanie Przewodniczącego: Jak już powiedziałem, „byłem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej,”^{a-c} która stawiała przed sobą zadanie wystąpienia z bronią w rękę przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenia niepodległego państwa polskiego.

12. Oskarż[ony] Kopczyński J.J.: Przyznaję się do winy i stawianych mi zarzutów, „że byłem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, na której polecenie^{a-c} nawiązałem kontakt z organizacją k/r m. Białegostoku i połączyłem ją w jedną k/r organi-

На запитання прокурора підсудний пояснює: «Другий раз я їздив до м. Белостока, для того, щоб завезти гроші які я отримав від центра к/р повстанчеської організації три тисячі крб, для того щоб передати Бело-стоцькому округу к/р організації для укріплення такої. Більш я ніяких за-вдань не виконував, тому що мене було арештовано.»

13. Підсуд. Боровский: Винним себе в пред'явленому мені звинувачені цілком визнаю. «Я був активний член к/р повстанчеської організації „Союз Воруженой борби“, одноразово з тим «був керівником 4 райо-ни»-« к/р організації „ЗВЗ“, які я сам особисто організував та переводив відповідну повстанчеську роботу, також організував та керував 20 містечковими к/р організаціями, які розбив на відповідні п'ятьорки к/р групи і ставив перед ними питання збройного повстання проти Радян-ської Влади.

14. Підсуд. Родович: «Винним себе в пред'явленому звинувачені визнаю повністю, в тому, що був учасником к/р організації та особистим ад'ютантом Ковалю, який мені давав письмені якісь розпорядження, щоб я їх носив по указаному адресу, яку я роботу «виконував добросовісно.»-« Що там було написано, я не знаю, так як я тим не цікавився.

С Ковалем я зустрічався на нелегальному місці через два-три дні де отримав і завдання.

«У мене була зброя і коли мене органи НКВС хотіла арештувати, то я відстрілювався.»

Більш я нічого в к/р організації не виконував.

До судового слідста більше нічого не додано, яке оголошено закінченим.

Дано слово прокурору тов. Новіцькому, який пояснив, що злочин передбачений по 54-2 і 54-11 ст. КК до всіх підсудних доведено, а тому прошу до всіх обвинувачених обрати вищу міру покарання – розстрілу, а відносно обв. Родовита як до малолітнього обрати міру покарання поз-бавлення волі не менше як 10 років.

Дано слово адвокату тов. Петренку, який просив з боку обвинува-чених Дзекановського, Марценяка, Сверхбінського та Лучковича пом'якшити міру покарання в виді позбавлення волі.

Дано слово адвокату тов. Блоку, який просить відносно підсудних Кісель, Левіцького, Богдановича та Пінінського, винести міру покарання яка б не була зв'язана з вищою мірою покарання.

zając powstańczą z działającą we Lwowie pod kierownictwem Żebrowskiego.

Na pytanie prokuratora oskarżony wyjaśnia: „Po raz drugi jeździłem do m. Białegostoku, by zawieźć pieniądze, które dostałem z centrum k/r organizacji powstańczej – trzy tysiące *karbowaniców* do przekazania Okręgowi Białostockiemu organizacji k/r dla jego wzmocnienia. Więcej żadnych zadań nie wykonywałem, ponieważ mnie aresztowano.”

13. Oskarż[ony] Berowski: Przyznaję się w pełni do winy i przedstawionych mi zarzutów. „Byłem aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, jednocześnie „byłem kierownikiem 4 rejonów”^a.^c k/r organizacji „ZWZ”, które osobiście zorganizowałem i prowadziłem [w nich] należytą powstańczą robotę, zorganizowałem też i kierowałem 20 miasteczkowymi organizacjami k/r, które podzieliłem na stosowne pięcioosobowe grupy k/r i postawiłem przed nimi sprawę zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej.

14. Oskarż[ony] Rodowit: „Przyznaję się całkowicie do winy i przedstawionych mi zarzutów, że byłem członkiem organizacji k/r i osobistym adiutantem Kowala, który dawał mi na piśmie jakieś dyspozycje, bym je zanoślił pod wskazany adres, którą to pracę „wykonywałem sumienie.”^a.^c Co tam było napisane nie wiem, ponieważ nie interesowało mnie to.

Z Kowalem spotykałem się co dwa-trzy dni w nielegalnym miejscu, gdzie też otrzymywałem zadania.

„Posiadałem broń i kiedy organy NKWD chciały mnie aresztować, ostrzeliwałem się.”^c

Niczego więcej w organizacji k/r nie robiłem.

Do śledztwa sądowego nic więcej nie dodano i ogłoszono je za zakończone.

Oddano głos prokuratorowi tow. Nowickiemu, który wyjaśnił, że przestępstwa określone w art. 54-2 i 54-11 KK zostały wszystkim podsądnym udowodnione i dlatego prosi zastosować wobec wszystkich oskarżonych najwyższy wymiar kary Rozstrzelanie, a wobec osk. Rodowita jako nieletniego, zastosować karę pozbawienia wolności nie mniej niż 10 lat.

Oddano głos adwokatowi tow. Petrence, który prosił w imieniu oskarżonych Dziekanowskiego, Marciniaka, Świerzińskiego i Łuczkiwicza o złagodzenie wymiaru kary na pozbawienie wolności.

Oddano głos adwokatowi tow. Błokowi, który prosi, by wobec oskarżonych Kisiela, Lewickiego, Bogdanowicza i Pinińskiego zastosować taki wymiar kary, który nie byłby związany z najwyższym wymiarem kary.

Дано слово адвокату тов. Купер, яка з боку підсудних Котарського, Мироновича та Родовича винести міру покарання яка б не була б зв'язана з вищою мірою покарання.

Дано слово адвокату тов. Сперлову, який просить з боку підсудних Хржонстовського, Боровського та Капчинського винести міру покарання на довгий термін позбавлення волі.

Надається останє слово підсудним. В останньому слові підсудний:

1. Дзекановський – нічого не просить.
2. Катарський – нічого не просить від суду.
3. Марценяк – нічого не просить.
4. Сверхбінський – нічого не просить.
5. Кісіль – в останньому слові нічого не просить.
6. Левіцький – нічого не просить.
7. Хржонстовський – підтримує просьбу адвоката.
8. Богданович – нічого не просить.
9. Лучкевич – в останньому слові нічого не просить.
10. Миронович – нічого не просить.
11. Пінінський – нічого не просить.
12. Капчинський – підтримує просьбу адвоката.
13. Боровський – нічого не просить.
14. Радовит – нічого не просить.

Суд віддалився в нарадчу кімнату для складання вироку. Повернувшись, оголосив такий та роз'яснив термін і порядок оскарження до Верховного Суду УРСР. Одноразово з цим роз'яснено засудженим, що вони мають право звернутись до Верховної Ради ^А-УРСР-^А про помилування їх життя.

Засід. закін. 20/XI-40 р. 2 часа ут.

Головуючий (—) А. Юрко

Секретар (—) (Тонкошуров)

Oddano głos adwokatowi tow. Kuper, która w imieniu oskarżonych Kotarskiego, Mironowicza i Rodowita wnosi o wymiar kary, która nie byłaby związana z najwyższym wymiarem kary.

Oddano głos adwokatowi tow. Sperłowowi, który prosi w imieniu oskarżonych Chrzastowskiego, Berowskiego i Kopczyńskiego o wymierzenie kary długotrwałego pozbawienia wolności.

Udzielono głosu oskarżonym dla wygłoszenia ostatniego słowa. W ostatnim słowie oskarżony:

1. Dziekanowski – nie prosi o nic.
2. Kotarski – nie prosi sądu o nic.
3. Marciniak – nie prosi o nic.
4. Świerziński – nie prosi o nic.
5. Kisiel – w ostatnim słowie o nic nie prosi.
6. Lewicki – nie prosi o nic.
7. Chrzastowski – przychyliła się do prośby adwokata.
8. Bogdanowicz – nie prosi o nic.
9. Łuczkiwicz – w ostatnim słowie o nic nie prosi.
10. Mironowicz – nie prosi o nic.
11. Piniński – nie prosi o nic.
12. Kopczyński – przychyliła się do prośby adwokata.
13. Berowski – nie prosi o nic.
14. Rodowit – nie prosi o nic.

Sąd udał się do sali narad w celu wydania wyroku, po powrocie ogłosił tenże i wyjaśnił termin i tryb zaskarżenia do Sądu Najwyższego USRS. Jednocześnie wyjaśniono skazanym, że mają prawo zwrócić się do Rady Najwyższej ⁶USRS⁶ o ułaskawienie.

Posiedz[enie] zakończono] 20/XI-40 r. o godzinie 2 r[ano].

Przewodniczący (—) A. Jurko

Sekretarz (—) Tonkoszkurow

ВИРОК Кримінальний

**ІМ'ЯМ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

1940 року Листопада 19–20 дня Львівський Обласний Суд в місті Львові в складі:

Головуючого ^бчлена ^б ^гГолови ^г облсуду тов. Юрко

Народних засідателів: тов. Плінер

та

тов. Ершов

з секретарем тов. Тонкошуров

за участю прокурора тов. Новицький

та адвоката тов. Блок, Сперлов, Купер, Петренко

^гта перекладач Ясечек ^г

розглянув у закритому судовому засіданні справу про обв-ня гром. гром. гром.

1. Дзекановського Карла Теофіловича він-же Дзевонський Ольгард Теофілович, 1883 року народження, уроженця села Соколовиці Келецького воеводства (Німеччина), по національності поляка, виходця із сім'ї селянина-куркуля, бувш. подполковника бувш. польської армії, без певних занять.

2. Котарського Володимира-Владислава Юзєфовича, 1896 року народження, урож. села Реніцо-Руська Краківського воеводства (Німеччина), по національності поляка, бувш. подполковника польської армії, активно приймашия в боях проти Червоної Армії в 1920 році, без постійної праці та занять.

3. Марценяка Петра Францевича, 1897 року народження, уроженця міста Коштян Познанського воеводства, по національності поляка, бувшого майора польської армії, без постійних занять та місця мешкання, проживав нелегально в м. Львові.

4. Сверхбинського Антонія Йосиповича, 1900 року народження, уроженця села Самгород бувш. Київської губернії, по національності поляка, бувшого підпоручика резерва бувш. польської армії, в минулому належав до партії „ОЗОН”, без певних занять.

5. Кисіля Ян Яновича, 1911 року народження, уроженця села Заляще Келецького воеводства (Німеччина), з вищою освітою, ксьонз, (службовець культа), не судимого.

6. Левицького Антонія Івановича, 1894 року народження, уроженця міста Кшанов Краківського воеводства (Німеччина), по національності поляка, бувш. майора бувш. польської армії, до ареста працював у міськхарчторзі на посаді шофера.

WYROK Kryminalny

W IMIENIU UKRAIŃSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ
REPUBLICI SOWIECKIEJ

1940 roku listopada 19–20 dnia Lwowski Sąd Obwodowy w mieście
Lwowie w składzie:

Przewodniczący ^b-członek ^b^d-Przewodniczący ^d *obłsudu* tow. Jurko
Ławnicy ludowi tow. Pliner

i
tow. Jerszow

sekretarz tow. Tonkoszkurow
z udziałem prokuratora tow. Nowickiego
i adwokata tow. Błok, Sperłow, Kuper, Petrenko
^d-i tłumacza Jasieczka ^d

rozpatrzył na zamkniętym posiedzeniu sądowym sprawę z osk[arzenia]
ob. ob. ob.

1. Dziekanowskiego Karola s. Teofila *on-ze* Dziewoński Olgierd s. Teo-
fila, ur. w 1883 roku we wsi Sokołowica województwa kieleckiego (Niemcy), Polaka, pochodzącego z rodziny chłopu-kułaka, był[ego] podpułkownika
był[ej] armii polskiej, bez stałego zajęcia.

2. Kotarskiego Włodzimierza-Władysława s. Józefa, ur. w 1896 roku we
wsi Ropica Ruska województwa krakowskiego (Niemcy), Polaka, był[ego]
podpułkownika armii polskiej, który brał aktywny udział w walkach prze-
ciwko Armii Czerwonej w 1920 roku, bez stałej pracy i zajęcia.

3. Marciniaka Piotra s. Franciszka, ur. w 1897 roku w mieście Kościanie
województwa poznańskiego, Polaka, byłego majora armii polskiej, bez stałe-
go zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie w m. Lwowie.

4. Świerzbńskiego Antoniego s. Józefa, ur. w 1900 roku we wsi Samgo-
rodok byłej guberni kijowskiej, Polaka, byłego podporucznika rezerwy by-
ł[ej] armii polskiej, w przeszłości należał do partii „OZON”, bez stałego za-
jęcia.

5. Kisiela Jana s. Jana, ur. w 1911 roku we wsi Zalesie województwa
kieleckiego (Niemcy), z wyższym wykształceniem, księdza (duchownego),
nie karanego.

6. Lewickiego Antoniego s. Jana, ur. w 1894 roku w mieście Chrzano-
wie województwa krakowskiego (Niemcy), Polaka, był[ego] majora był[ej]
armii polskiej, przed aresztowaniem pracował w *Miskcharcztorgu* na posa-
dzie kierowcy.

7. Хржонстовського Зігмунд Яновича, 1889 року народження, уродженця м. Сандомір Келецького воєводства (Німеччина), по національності поляка, із службовців, підпоручика резерва бувш. польської армії, по фаху агронома, без певних занять.

8. Богдановича Адама Станіславовича, 1898 року народження, уродженця села Долиняни бувш. Гродек-Ягелонського повіту Львівської області по національності поляка, ксьонза Армяно-Католичного костюлу.

9. Лучкевича Зігмунд Володимировича, 1902 року народження, уродженця м. Львова, по національності поляка, виходця із сім'ї судового чиновника, підпоручика резерва бувш. польської армії, по фаху інженера гіодезика, з 1937 року до розпаду бувш. польської держави був членом буржуазно-націоналістичної партії „СТРАНИЦТВО НАРОДОВЕ”.

10. Мироновича Миколу Карловича, 1878 року народження, уродженця істам. Львова, по національності поляка, виходця із сім'ї службовця, по фаху літератора, без постійної праці.

11. Пининського Андрія Львовича, 1909 року народження, уродженця села П'ятигорська бувш. Волинської губернії, по національності поляка, бувш. підофіцера бувш. польської армії, без певних занять.

12. Копчинського Георгія Івановича, 1910 року народження, уроч. м. Дніпропетровська (бувш. Єкатеринослав), по національності поляка, із сім'ї службовця, підпоручика бувшої польської армії, без певних занять.

13. Беровського Антона Івановича, він-же Пехінський Антон Іванович, 1905 року народження, уродженця міста Пінчув (Німеччина), по національності поляка, із сім'ї службовця, капітана бувш. польської армії, без певних занять та місця проживання, проживав нелегально в м. Львові.

14. Родовита Адама Андрійовича, 1923 року народження, уродженця село Заколово Любельського воєводства (Німеччина), по національності поляка, вихідця із службовців, без постійних занять та місця мешкання, нелегально проживав в м. Львові.

Всі обвинувачуються в злочинах передбачених по ст. ст. 54-2 та 54-11 КК УРСР

Встановлено:

Попереднім та судовим слідством встановлено наступне: В грудні м-ці 1939 року в м. Львів прибув нелегально із закордона спеціальний кур'єр так званої „Польської держави у Франції” майор бувшої польської армії Стровський (справа на якого відокремлена в друге переведення) з повноваженнями та спеціальними завданнями про організацію на території Західної України та Белорусії єдиної к/р повстанчеської організації для активної боротьби з Радянською Владою шляхом збройного повстання і диверсійно-терористичної та розвідувальної діяльності. Находясь на нелігальному стані в м. Львові Стровський встановив зв'язок через

7. Chrzastowskiego Zygmunta s. Jana, ur. w 1889 roku w m. Sandomierzu województwa kieleckiego (Niemcy), Polaka, z urzędników, podporucznika rezerwy był[ej] armii polskiej, z zawodu agronoma, bez stałego zajęcia.

8. Bogdanowicza Adama s. Stanisława, ur. w 1898 roku we wsi Dolinia byłego powiatu Gródek Jagielloński obwód lwowski, Polaka, księdza kościoła ormiańsko-katolickiego.

9. Łuczkiwicz Zygmunta s. Włodzimierza, ur. w 1902 roku w m. Lwowie, Polaka, pochodzącego z rodziny urzędnika sądowego, podporucznika rezerwy byłej armii polskiej, z zawodu inżyniera geodety, od 1937 roku do rozpadu byłego państwa polskiego był członkiem burżuazyjno-nacjonalistycznej partii „STRONNICTWO NARODOWE”.

10. Mironowicza Mikołaja s. Karola, ur. w 1878 roku w mieście Lwowie, Polaka, pochodzącego z rodziny urzędnika, z zawodu literata, bez stałej pracy.

11. Pinińskiego Andrzeja s. Leona, ur. w 1909 roku we wsi Piatyhory byłej guberni wołyńskiej, Polaka, był[ego] podoficera był[ej] armii polskiej, bez stałego zajęcia.

12. Kopczyńskiego Jerzego s. Jana, ur. w 1910 roku w m. Dniepropietrowsku (dawniej Jekatierinosław), Polaka, z rodziny urzędnika, podporucznika byłej armii polskiej, bez stałego zajęcia.

13. Berowskiego Antoniego s. Jana *on-że* Piechiński Antoni s. Jana, ur. w 1905 roku w mieście Pińczowie (Niemcy), Polaka, z rodziny urzędnika, kapitana był[ej] armii polskiej, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie w m. Lwowie.

14. Rodowita Adama s. Andrzeja, ur. w 1923 roku we wsi Zaklików województwa lubelskiego (Niemcy), Polaka, pochodzącego z urzędników, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, mieszkał nielegalnie w m. Lwowie.

Wszyscy są oskarżeni o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

Ustalono:

Podczas wstępnego i sądowego śledztwa ustalono co następuje: W grudniu 1939 roku przybył nielegalnie z zagranicy do m. Lwowa specjalny kurier tak zwanego „państwa polskiego we Francji”, major byłej armii polskiej Strowski (sprawę jego wydzielono) z pełnomocnictwami i zadaniami specjalnymi dotyczącymi zorganizowania na terytorium Zachodniej Ukrainy i Białorusi jednolitej k/r organizacji powstańczej dla aktywnej walki z Władzą Sowiecką w drodze powstania zbrojnego i działalności dywersyjno-terrorystycznej oraz wywiadowczej. Przebywając nielegalnie w m. Lwowie, Strowski poprzez księdza Bogdanowicza nawiązał kontakt z kierownikami podziemnych organizacji antysowieckich z zamiarem zjednoczenia ich w jedną silną organizację k/r. Realizując zaplanowaną robotę k/r, Strowski

ксьонза Богдановича з керівниками підпільних антирадянських організацій з таким розрахунком, щоб об'єднати таку в одну міцну к/р організацію. Виконуючи намічений план к/р роботи Стровський в січні місяці 1940 року зізвав зібрання керівників к/р організацій. На цьому нелігальному зборищі було вироблено план про з'єднання всіх к/р організацій та групувань в одну організацію та дано цій к/р організації назву „Союз вооруженной борьбы” для активної боротьби з Радянською Владою та встановлення бувшої польської держави шляхом збройного повстання (див. том 2 а.с. 283–285, приложение № 1 а.с. 15–17, та протокол судового засідання).

Ця к/р організація „Союз вооруженной борьбы” розділила територію бувш. Львівського воеводства на 3 округи якто: „Східний міський”, „Західний міський” та „провінціальний”, а кожний округ був розділен на батальони, батальони на роти, роти на взводи і взводи на дружини. Це було зроблено з ціллю консперації цієї к/р організації та щоб не було викрито таких (див. т. 1 а.с. 75–78 та протокол судового засідання).

Для керівництва всією к/р діяльністю „Союзу вооруженной борьбы” був обраний штаб, який поділявся на такі відділи:

1. Відділ інтендантства, який керував матеріальним забезпеченням, зброєю, грошових цілей, організацією консперативних мешкань та виготовленням фіктивних документів для цілей к/р організації, а также існувала фінансова контрольна комісія, яка вишукувала гроші для існування к/р організації та проводила контроль за витрачанням грошей.

2. Відділ зв'язку, який через спеціальних кур'єрів здійснював зв'язок з закордоном і улаштував підпільні радіостанції.

3. Відділ печаті та пропаганди, який керував розповсюдженням та виготовленням к/р листівок серед населення.

4. Відділ розвідки, який керував тим, щоб виявити об'єкти та намітити їх для диверсійно-террористичних актів. Крім того, при штабі існував відділ ад'ютантури, який здійснював зв'язок між керівним складом к/р організації.

Крім того було намічено цілі і завдання к/р організації, це розширення рядів такої за рахунок націоналістів та установити зв'язки з к/р організаціями на всій території Західної України та Белорусії і вести підготовчу роботу для збройного повстання проти Радянської Влади, при чому Жебровський на цьому к/р зборі проінформував, що на території Західної України є біля 20 000 чоловік, які состоять в к/р організації. Крім цього виявлено, що ця к/р організація складала плани деверсійної роботи. Для цього організувати повинна бригади для розрушення залізниці по яким возять нафту в Німеччину і цим самим спровокувати конфлікт між СРСР та Німеччиною, крім того для збройного повстання в цей час к/р організація мала великі запаси зброї.

w styczniu 1940 roku zwołał zebranie kierowników organizacji k/r. Na tymże nielegalnym zebraniu opracowano plan scalenia wszystkich organizacji k/r i ugrupowań w jedną organizację i nadano tej organizacji k/r nazwę „Związek Walki Zbrojnej” w celu aktywnej walki z Władzą Sowiecką i przywrócenia byłego państwa polskiego w drodze powstania zbrojnego (zob. tom 2 k.s. 283–285, załącznik Nr 1 k.s. 15–17 i protokół posiedzenia sądowego).

Owa organizacja k/r „Związek Walki Zbrojnej” podzieliła terytorium był[ego] województwa lwowskiego na 3 okręgi, a mianowicie „wschodni miejski”, „zachodni miejski” i „prowincjonalny”, a każdy okręg był podzielony na bataliony, bataliony na kompanie, kompanie na plutony a plutony na drużyny. Uczyniono tak w celu zakonspirowania organizacji k/r i zapobieżenia wykryciu tychże (zob. t. 1 k.s. 75–78 i protokół posiedzenia sądowego).

Dla kierowania całą działalnością k/r „Związku Walki Zbrojnej” wybrano sztab podzielony na następujące oddziały:

1. Oddział intendentury, który kierował zabezpieczeniem materialowym, [w] broń, pieniądze, organizacją lokali konspiracyjnych i sporządzaniem fikcyjnych dokumentów dla potrzeb organizacji k/r; istniała również finansowa komisja kontrolna wynajdująca pieniądze na potrzeby organizacji k/r i prowadząca kontrolę wydawania pieniędzy.

2. Oddział łączności, który przez specjalnych kurierów utrzymywał łączność z zagranicą i instalował podziemne radiostacje.

3. Oddział prasy i propagandy kierujący przygotowaniem i rozpowszechnianiem ulotek k/r wśród ludności.

4. Oddział wywiadu, który kierował ustalaniem obiektów i wyznaczaniem ich do [przeprowadzenia] dywersyjnych aktów terrorystycznych. Prócz tego istniał przy sztabie oddział adiutantury, utrzymujący łączność wśród kierownictwa organizacji k/r.

Ponadto wytyczono cele i zadania organizacji k/r, mianowicie poszerzenie szeregów o nacjonalistów i nawiązanie kontaktów z organizacjami k/r na całym terytorium Zachodniej Ukrainy i Białorusi, prowadzenie prac przygotowawczych do powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej. Poza tym Żebrowski na tymże zebraniu k/r poinformował, iż na terytorium Zachodniej Ukrainy jest około 20 000 ludzi będących członkami organizacji k/r. Prócz tego ujawniono, że organizacja k/r opracowała plany działalności dywersyjnej. W tym celu miała zorganizować brygady dla zniszczenia linii kolejowej, którą wożono ropę naftową do Niemiec, a tym samym sprowokować konflikt pomiędzy ZSRS i Niemcami. Oprócz tego, dla przeprowadzenia w tym czasie powstania zbrojnego organizacja k/r posiadała wielkie zapasy broni.

W celu przygotowania powstania zbrojnego organizacja k/r wypuszczała ulotki k/r o charakterze powstańczym w specjalnych biuletynach, których wydano 22 w ilości od 50 do 200 egzemplarzy (tom 3 k.s. 11).

К/р організація для підготовки збройного повстання випускала к/р листівки повстанчеського характеру в спеціальних бюлетенях, яких випущено 22 таких бюлетеня в кількості от 50 до 200 екземплярів (том 3 а.с. 11).

Ця к/р організація керована із Франції, генералом Сікорським та Соновським, – одержувала накази та інструкції збройного повстання проти Радянської Влади (а.с. том 1 а.с. 111 та прот. судзасідання).

Фінансування цієї к/р організації виходило безпосередньо із Франції і для боротьби з Радянською Владою було асігновано 8 з половиною мільйонів франків (див. приложение 1 а.с. 3).

Слідством доведено, що для покриття розходів к/р організації „Союз вооруженной борьбы” були цінності бувш. польського ломбарда у виді золота, сребра, платини, бріліантів та інше на суму вище 15 000 000 крб., які находилися закритими в м. Львові в косяолі Домініканов, які були обнаружені та із’яті слідчими органами (див. том 2 а.с. 199, приложение 2 а.с. 1–68 та протокол судового засідання). Ці цінності повинні були піти на закупку зброї у іноземних держав та утримання к/р організації.

Розроблений конкретний план збройного повстання цією к/р організацією був такий: коли буде інтервенція з’єднаних сил Англії, Франції, Румінії та Турції то перед к/р організацією стояла задача підняти збройне повстання проти Радянської Влади на всій території Західної України, а також розроблені конкретні плани і інструкції по збройному повстанню м. Львова (див. том 1 а.с. 96. 98–100 та протокол судового засідання).

Таким чином контрреволюційна організація „Союз вооруженной борьбы” починаючи з грудня м-ця 1939 року і до момента арешта проводила активну боротьбу проти Радянської влади шляхом збройного повстання та диверсії за створення бувш. польської держави. Виходячи з цього судовим слідством також доведено кожному зокрема обвинуваченому такі злочини:

1. Дзекановському Карлу Теофіловичу, він-же Дзевонський Ольгард Теофілович, куркуль, бувший підполковник польської армії, в тому, що він був активним керівником і учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”. Будучи заступником керівника цієї організації входив в її керівний склад та приймав активну участь в розробці планів по підготовці збройного повстання проти Радянської Влади. Цебто скоїв злочин, що його предбачено по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

2. Котарському Владимиру-Владиславу Юзефовичу, бувшому підполковнику польської армії, в тому, що він являвся активним учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”. Будучи керівником „Східного округу” м. Львова, а пізніше керівником всієї к/р організації, приймав активну участь по підготовці збройного повстання і диверсійної роботи проти Радянської Влади. Цебто скоїв злочин, що його предбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

Owa organizacja k/r, kierowana z Francji przez generała Sikorskiego i Sosnkowskiego, otrzymywała rozkazy i instrukcje [odnośnie] powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej (tom 1 k.s. 111 i prot[okół] posiedzenia sądowego).

Finansowanie owej organizacji k/r odbywało się bezpośrednio z Francji i na walkę z Władzą Sowiecką wyasygnowano 8 i pół miliona franków (zob. załącznik 1 k.s. 3).

Podczas śledztwa udowodniono, że na pokrycie wydatków organizacji k/r „Związek Walki Zbrojnej” przeznaczone były kosztowności był[ego] polskiego lombardu w postaci złota, srebra, platyny, brylantów i innych o wartości ponad 15 000 000 *karbowańców*, ukryte w m. Lwowie w Kościele Dominikanów. Zostały one wykryte i skonfiskowane przez organy śledcze (zob. tom 2 k.s. 199, załącznik 2 k.s. 1–68 i protokół posiedzenia sądowego). Kosztowności te miały pójść na zakup broni od państw zagranicznych i utrzymanie organizacji k/r.

Opracowany przez tę organizację k/r konkretny plan powstania zbrojnego przewidywał, że gdy nastąpi interwencja połączonych sił Anglii, Francji, Rumunii i Turcji, wówczas organizacja k/r wznieci zbrojne powstanie przeciwko Władzy Sowieckiej na całym terytorium Zachodniej Ukrainy. Opracowano również konkretne plany i instrukcje w sprawie zbrojnego powstania w m. Lwowie (zob. tom 1 k.s. 96, 98–100 i protokół posiedzenia sądowego).

W ten sposób kontrrewolucyjna organizacja „Związek Walki Zbrojnej”, poczynając od grudnia 1939 roku aż do chwili aresztowania [jej dowództwa], prowadziła aktywną walkę przeciwko Władzy Sowieckiej w drodze powstania zbrojnego i dywersji o ustanowienie był[ego] państwa polskiego. Na podstawie powyższego podczas śledztwa sądowego każdemu z oskarżonych udowodniono również następujące przestępstwa:

1. Dziekanowskiemu Karolowi s. Teofila *on-ze* Dziewoński Olgierd s. Teofila, kułakowi, byłemu podpułkownikowi armii polskiej o to, że był aktywnym kierownikiem i członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”. Będąc zastępcą kierownika tej organizacji wchodził w skład jej dowództwa i aktywnie uczestniczył w opracowaniu planów przygotowania powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

2. Kotarskiemu Włodzimierzowi-Władysławowi s. Józefa, byłemu podpułkownikowi armii polskiej o to, że był aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”. Będąc kierownikiem „okręgu wschodniego” m. Lwowa, a później kierownikiem całej organizacji k/r, aktywnie uczestniczył w przygotowaniu powstania zbrojnego i działalności dywersyjnej przeciwko Władzy Sowieckiej. To znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

3. Марценяку Петру Францевичу, бувшому майору польської армії, в тому, що він є активний учасник к/р повстанчеської організації і входив в її керівний склад. Будучи керівником к/р повстанчеської організації „Провінціального округу” безпосередньо здійснював підготовку збройного повстання та диверсійно-терористичних актів, крім того провадив широку вербовальну роботу, цебто скоїв злочин, що його передбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

4. Сержбинському Антону Йосиповичу, бувшому підпоручику резерва б. польської армії, в тому, що він є активним учасником контрреволюційної організації, входив в її керівний склад, керував відділом інтенданства к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, де виготовлював фіктивні документи для учасників к/р організації, а також для переправки членів к/р організації нелегально за кордон, крім того провадив широку вербовальну роботу про розширення рядів к/р повстанчеської організації, цебто скоїв злочин, що його передбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

5. Кисіль Ян Яновичу, бувшому ксьонзу, в тому, що він з перших днів установлення Радянської Влади на Західній Україні, будучи антирадянськи настроєним проводив антирадянську діяльність по укривательству бувших офіцерів польської армії, а з січня м-ця 1940 року до часу арешту його був активним учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”. Входив в відділ інтенданства, приймав присяги при вербовці учасників організації, виготовляв фіктивні документи для членів к/р організації, для переходу їх нелегально через кордон, цебто скоїв злочин, що його передбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

6. Левіцькому Антону Івановичу, бувшому майору польської армії, в тому, що він являвся одним із керівників к/р організації „Союз вооруженной борьбы”, як шеф штаба. Розробляв схему структури організації та підготовку до збройного повстання проти Радянської Влади. Цебто скоїв злочин, що його передбачено по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

7. Хржонстовському Зігмунду Яновичу, бувшому підпоручику польської армії, в тому що він являвся активним учасником к/р повстанчеської організації, був членом фінансово-контрольної комісії к/р організації „Союз вооруженной борьбы” і одночасно був заступником керівника к/р організації по „Східньому міському округу”, який був керівником фінансового стану к/р організації, яка була в Західній Україні, цебто скоїв злочин, що його передбачено по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

8. Богдановичу Адаму Станіславовичу, бувшому ксьонзу, в тому, що він являвся активним учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, приймав прибувших нелегально із-за кордону кур’ерів, які мали зв’язки з керівниками к/р повстанчеської організації, вишукував грошові средства на к/р нужди цієї організації та особисто

3. Marciniakowi Piotrowi s. Franciszka, byłemu majorowi armii polskiej o to, że jest aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej i wchodził w skład jej dowództwa. Będąc kierownikiem k/r organizacji powstańczej „okręgu prowincjonalnego”, bezpośrednio organizował przygotowanie [do] powstania zbrojnego i aktów dywersyjno-terrorystycznych, oprócz tego prowadził szeroką działalność werbunkową, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

4. Świerzińskiemu Antoniemu s. Józefa, byłemu podporucznikowi rezerwy b[ylej] armii polskiej o to, że jest aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, wchodził w skład jej dowództwa, kierował oddziałem intendenty k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, w którym sporządzał fikcyjne dokumenty dla członków organizacji k/r, jak również w celu nielegalnego przeczucania członków organizacji k/r przez granicę, a oprócz tego prowadził szeroką działalność werbunkową dla poszerzenia szeregów k/r organizacji powstańczej, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

5. Kisielowi Janowi s. Jana, byłemu księdzu o to, że od pierwszych dni ustanowienia Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie, będąc nastawiony antysowiecko, prowadził działalność antysowiecką ukrywając byłych oficerów armii polskiej, a od stycznia 1940 roku do czasu aresztowania był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”. Należał do oddziału intendenty, odbierał przysięgę podczas werbunku członków organizacji, przygotowywał fikcyjne dokumenty dla członków organizacji k/r w celu nielegalnego przekraczania przez nich granicy, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

6. Lewickiemu Antoniemu s. Jana, byłemu majorowi armii polskiej o to, że był jednym z kierowników organizacji k/r „Związek Walki Zbrojnej” jako szef sztabu. Opracowywał schemat struktury organizacji i przygotował do powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej. To znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

7. Chrzastowskiemu Zygmuntowi s. Jana, byłemu podporucznikowi armii polskiej o to, że był aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej, członkiem komisji finansowo-kontrolnej k/r organizacji „Związek Walki Zbrojnej” i jednocześnie zastępcą kierownika organizacji k/r „wschodniego okręgu miejskiego” oraz kierownikiem działu finansowego organizacji k/r działającej na Zachodniej Ukrainie. To znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

8. Bogdanowiczowi Adamowi s. Stanisława, byłemu księdzu o to, że był aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, przyjmował kurierów przyjeżdżających nielegalnie zza granicy i posiadających kontakty z kierownictwem k/r organizacji powstańczej, wynajdywał środki finansowe na potrzeby k/r tej organizacji i osobiście udzielał wsparcia

оказував матеріальну піддержку к/р повстанчеської організації, цебто скоїв злочин, що його предбачено по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

9. Лучкевичу Зігмунду Володимировичу, бувшому поручику резерва бувшої польської армії в тому, що являвся активним учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, входив в керівний склад цієї організації та проводив вербувальну діяльність по втягненню нових членів в к/р повстанчеську організацію, цебто скоїв злочин, що його предбачено по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

10. Мироновичу Миколаю Карловичу, бувшому літератору в тому, що він був керівником та активним учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, будучи керівником штабу к/р організації складав та розпространяв антирадянські к/р листівки та літературу, в яких призивав польське населення про збройне повстання проти Радянської Влади, виконав 50 бюлетеней в тиражі 200 штук таких виконав бюлетеней 22. Цебто скоїв злочин, що його предбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

11. Пинінському Андрію Львовичу, подофіцеру бувшої польської армії в тому, що він був одним із керівників к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, в якій осуществляв зв'язок з кур'єрами, які нелегально прибували із-за закордону з планами збройного повстання проти Радянської Влади. Крім того був керівником роботи нелегальних радіостанцій, цебто скоїв злочин, що його предбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

12. Копчинському Георгію Івановичу, бувшому підпоручику польської армії, в тому, що він являвся активним учасником та керівником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, по завданню якої установив зв'язок з контрреволюційною організацією м. Белостока, та зв'язував таку в єдину к/р організацію. Цебто скоїв злочин, що його предбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

13. Беровському Антону Івановичу, він-же Пехінський Антон Іванович, бувшому капітану польської армії, в тому, що він являвся активним учасником та керівником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”. Крім того він керував 4-мя районами к/р організації, які сам особисто організував та провів відповідну повстанчеську роботу, а також організував та керував 20-ю містечковими к/р повстанчеськими організаціями, які розбив на відповідні п'ятьорки к/р групи і поставив перед ними питання збройного повстання проти Радянської Влади, цебто скоїв злочин, що його предбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

14. Родовиту Адаму Андрійовичу, в тому, що він був активним учасником к/р повстанчеської організації „Союз вооруженной борьбы”, будучи особистим ад'ютантом керівника цієї організації, встановлював зв'язок останнього з керівним складом центру к/р організації, зберігав при собі зброю, видану к/р повстанчеською організацією та таку примінив

materialnego k/r organizacji powstańczej, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

9. Łuczkiwiczowi Zygmuntowi s. Włodzimierza, byłemu porucznikowi rezerwy byłej armii polskiej o to, że był aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, wchodził w skład dowództwa tej organizacji i prowadził działalność werbunkową w celu wciągnięcia do k/r organizacji powstańczej nowych członków, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

10. Mironowiczowi Mikołajowi s. Karola, byłemu literatowi o to, że był kierownikiem i aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, będąc kierownikiem sztabu organizacji k/r układał i rozpowszechniał antysowieckie ulotki k/r i literaturę, w których nawoływał ludność polską do zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej, wykonał 50 biuletynów o nakładzie 200 sztuk, biuletynów takich wykonał 22 [?]. To znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

11. Pinińskiemu Andrzejowi s. Leona, podoficerowi byłej armii polskiej o to, że był jednym z kierowników k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, w której realizował kontakt z kurierami nielegalnie przybywającymi zza granicy z planami zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej. Oprócz tego kierował pracą nielegalnych radiostacji, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

12. Kopczyńskiemu Jerzemu s. Jana, byłemu podporucznikowi armii polskiej o to, że był aktywnym członkiem i kierownikiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, na której zlecenie nawiązał kontakt z kontrrewolucyjną organizacją m. Białegostoku i połączył je w jedną organizację k/r. To znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

13. Berowskiemu Antoniemu s. Jana *on-że* Piechiński Antoni s. Jana, byłemu kapitanowi armii polskiej o to, że był aktywnym członkiem i kierownikiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”. Oprócz tego kierował 4 rejonami organizacji k/r, które osobiście zorganizował i przeprowadził odpowiednią powstańczą robotę; zorganizował także i kierował 20 miasteczkowymi k/r organizacjami powstańczymi, które podzielił na odpowiednie piątki – grupy k/r i postawił przed nimi cel – zbrojne powstanie przeciwko Władzy Sowieckiej. To znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

14. Rodowitowi Adamowi s. Andrzeja o to, że był aktywnym członkiem k/r organizacji powstańczej „Związek Walki Zbrojnej”, będąc osobistym adiutantem kierownika tej organizacji utrzymywał łączność pomiędzy nim a dowództwem centrum k/r organizacji powstańczej, posiadał przy sobie broń wydaną mu przez k/r organizację powstańczą i użył jej podczas zatrzymania ^bzranit^b, stawiał zbrojny opór pracownikowi NKWD, to znaczy dopuścił się przestępstw przewidzianych art. art. 54-2 i 54-11 KK.

в час його затримання, ^бпоранив^б скоїв збройний опір робітникам НКВС, цебто скоїв злочин, що його передбачено ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

Беручи до уваги, що судовим слідством доведено повністю злочин до кожного, що цей злочин є занадто суспільно небезпечним, а також з'являються суспільно небезпечними і особи, що скоїли цей злочин. Всі підсудні вину визнали повністю. Керуючись ст.ст. 296, 297 КПК, Львівський обласний суд

Приговорив:

Всіх підсудних по цій справі визнати винними по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК УРСР якто 1) Дзекановського Карла Теофіловича, він-же Дзевонський Ольгерд Теофілович, 2) Катарського Володимира-Владислава Юзефовича, 3) Марценяк Петра Францевича, 4) Сверхбинського Антонія Йосиповича, 5) Киселя Ян Яновича, 6) Левицького Антона Івановича, 7) Хржонтовського Зігмунд Яновича, 8) Богдановича Адама Станіславовича, 9) Лучкевича Зігмунд Володимировича, 10) Мироновича Миколу Карловича, 11) Пенінського Андрія Львовича, 12) Кончинського Георгія Івановича, 13) Беровського Антона Івановича, він же Пехинський Антон Іванович, підвергнути всіх до вищої міри покарання — РОЗСТРІЛЯТИ, конфіскував на користь [держави] все майно, що належе особисто їм.

14) Родовита Адама Костянтинівича, за силою ст. 54-2 та 54-11 КК підвергнути його до тюремного ув'язнення на десять років з конфіскацією всього майна на користь держави з поразкою в правах за силою ст. 29 пп. а, б, в, КК на п'ять років після відбуття покарання та за силою ст.ст. 33 та 34 ч. 2 КК, вислати його за межі УРСР на п'ять років після відбуття покарання. Зарахувати йому попереднє ув'язнення з 4 квітня 1940 року по день суду.

Всім засудженим по цій справі запобіжні заходи залишити під вартою в тюрмі м. Львова.

Речові докази по справі (див. приложение № 2) конфіскувати та передати в прибуток держави. Цивільного позову по справі не заявлено.

Всім засудженим до вищої міри покарання роз'яснено право звернутися до Верховної Ради УРСР про помилування їх.

Вирок може бути оскаржено до Верховного Суду УРСР м. Київ в 5 днів після одержання копії вироку засудженими.

Голова суду	(—) А. Юрко
Народні засідателі:	1 (—) Ершов
	2 (—) Н. Плінер

Biorąc pod uwagę, że podczas śledztwa sądowego udowodniono w pełni przestępstwo każdemu, że przestępstwa te są społecznie bardzo niebezpieczne, zatem osoby, które się tych przestępstw dopuściły, są również niebezpieczne społecznie. Wszyscy oskarżeni przyznali się w pełni do winy. Kierując się art. art. 296, 297 KPK Lwowski Sąd Obwodowy

Orzekł:

Wszystkich oskarżonych w niniejszej sprawie uznać winnymi z art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS, a mianowicie 1) Dziekanowskiego Karola s. Teofila *on-że* Dziewoński Olgierd s. Teofila 2) Kotarskiego Włodzimierza—Władysława s. Józefa 3) Marciniaka Piotra s. Franciszka 4) Świerzbinińskiego Antoniego s. Józefa 5) Kisiela Jana s. Jana 6) Lewickiego Antoniego s. Jana 7) Chrzastowskiego Zygmunta s. Jana 8) Bogdanowicza Adama s. Stanisława 9) Łuczkiwicza Zygmunta s. Włodzimierza 10) Mironowicza Mikołaja s. Karola 11) Pinińskiego Andrzeja s. Leona 12) Kopczyńskiego Jerzego s. Jana 13) Berowskiego Antoniego s. Jana *on-że* Piechiński Antoni s. Jana wszystkich skazać na najwyższy wymiar kary – ROZSTRZELĄĆ, skonfiskować na rzecz [skarbu państwa] cały majątek należący do nich osobiście.

14) Rodowita Adama s. Konstantego [!] na mocy art. 54-2 i 54-11 KK skazać na karę więzienia – dziesięć lat z konfiskatą całego majątku na rzecz skarbu państwa, z utratą praw na mocy art. 29 p.p. a, b, w, KK na pięć lat po odbyciu kary i na mocy art. art. 33 i 34 cz. 2 KK wysłać go poza granice USRS na pięć lat po odbyciu kary. Zaliczyć mu wcześniejsze uwięzienie od 4 kwietnia 1940 roku do dnia sądu.

Wobec wszystkich skazanych w tej sprawie utrzymać poprzednie środki prewencyjne, pozostawić w areszcie w więzieniu m. Lwowa.

Dowody rzeczowe w sprawie (zob. załącznik Nr 2) skonfiskować i przekazać na rzecz skarbu państwa.

Powództwa cywilnego w sprawie nie wniesiono.

Wszystkim skazanym na najwyższy wymiar kary wyjaśniono prawo zwrócenia się do Rady Najwyższej USRS o ulaskawienie.

Wyrok może być zaskarżony do Sądu Najwyższego USRS m. Kijów w ciągu 5 dni od otrzymania przez skazanych kopii wyroku.

Przewodniczący sądu

Ławnicy ludowi:

(—) A. Jurko

1 (—) Jerszow

2 (—) N. Pliner

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 8/94-сс
ЗАСЕДАНИЯ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СОЮЗА ССР
от 15 февраля 1941 года

СЛУШАЛИ: Ходатайство о помиловании.

ДЗЕКАНОВСКОГО Карла Теофиловича, он же **ДЗЕВОНСКИЙ** Ольгард Теофилович, **КОТАРСКОГО** Владимира-Владислава Юзефовича, **МАРЦЕНЯК** Петра Францевича, **СВЕРЖБИНСКОГО** Антона Иосифовича, **КИСЕЛЬ** Яна Яновича, **ЛЕВИЦКОГО** Антона Ивановича, **ХРЖОНСТОВСКОГО** Зигмунда Яновича, **БОГДАНОВИЧ** Адама Станиславовича, **ЛУЧКЕВИЧ** Зигмунда Владимировича, **МИРОНОВИЧ** Николая Карловича, **ПЕНИНСКОГО** Андрея Львовича, **КОПЧИНСКОГО** Георгия Ивановича и **БЕРОВСКОГО** Антона Ивановича, он же Пехинский Антон Иванович, осужденных 20 ноября 1940 г. приговором Львовского Облсуда к высшей мере наказания по ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР, с конфискацией их имущества.

ПОСТАНОВИЛИ: Оставить в силе приговор о применении высшей меры наказания к Дзекановскому К.Т., Котарскому Владимиру-Владиславу Юзефовичу, Марценяк П.Ф., Свержбинскому А.И., Кисель Я.Я., Левицкому А.И., Хржонстовскому З.Я., Богданович А.С., Лучкевич З.В., Миронович Н.К., Пенинскому А.Л., Копчинскому Г.И. и Беровскому А.И.

Выписка верна:

Председатель Верховного Суда Союза С.С.Р.: (—) (И. Голяков)

аи/2 экз.
17.II.-41 г.

WYCIĄG Z PROTOKOŁU Nr 8/94-ss
POSIEDZENIA PREZYDIUM RADY NAJWYŻSZEJ ZWIĄZKU SRS
z 15 lutego 1941 roku.

ROZPATRZONO: Prośbę o ulaskawienie:

DZIEKANOWSKIEGO Karola s. Teofila *on-ze* **Dziewoński** Olgierd s. Teofila, **KOTARSKIEGO** Włodzimierza-Władysława s. Józefa, **MARCINIAKA** Piotra s. Franciszka, **ŚWIERZBIŃSKIEGO** Antoniego s. Józefa, **KISIELA** Jana s. Jana, **LEWICKIEGO** Antoniego s. Jana, **CHRZĄSTOWSKIEGO** Zygmunta s. Jana, **BOGDANOWICZA** Adama s. Stanisława, **ŁUCZKIEWICZA** Zygmunta s. Włodzimierza, **MIRONOWICZA** Mikołaja s. Karola, **PINIŃSKIEGO** Andrzeja s. Leona, **KOPCZYŃSKIEGO** Jerzego s. Jana, **BEROWSKIEGO** Antoniego s. Jana *on-ze* **Piechiński** Antoni s. Jana, skazanych 20 listopada 1940 r. wyrokiem Lwowskiego *Obtsudu* na najwyższy wymiar kary z art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS z konfiskatą ich majątku.

POSTANOWIONO: Utrzymać w mocy wyrok o zastosowaniu najwyższego wymiaru kary wobec **Dzieskanowskiego** K.T., **Kotarskiego** Włodzimierza-Władysława s. Józefa, **Marciniaka** P.F., **Świerzbinińskiego** A.J., **Kisiela** J.J., **Lewickiego** A.J., **Chrzastowskiego** Z.J., **Bogdanowicza** K.S., **Łuczkiwicza** Z.W., **Mironowicza** N.K., **Pinińskiego** A.L., **Kopczyńskiego** G.J. i **Berowskiego** A.J.

Za zgodność wyciągu:

Przewodniczący Sądu Najwyższego Związku SRS: (—) (I. Golakow)

ai/2 egz.
17.II-41 r.

f

***-У.С.С.Р.
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ НКВД
ПО ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ-***

**Отдел I Спецотдел
„10” июня 1941 г.
№ 16/25001664/7**

**Адрес: г. Львов, телефон коммутатор
НКВД**

Сов. секретно

**НАЧАЛЬНИКУ II ОТДЕЛЕНИЯ
I СПЕЦ ОТДЕЛА
НКВД СССР**

**Тов. СОСНИНУ
гор. Москва**

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ:

На №-9/26-912592 от 2.6.41 г.

Сообщаем, что:

- 1. *ДЗЕКАНОВСКИЙ Карл Теофилович, он же ДЗЕВОНСКИЙ Ольгард Теофилович, 1883 г. рожд., а также**
- 2. КОТАРСКИЙ Владимир-Владислав Юзефович, 1896 г. рожд.**
- 3. МАРЦЕНЯК Петр Францевич, 1897 г. рожд.**
- 4. СВЕРЖБИНСКИЙ Антон Иосифович, 1900 г. рожд.**
- 5. КИСЕЛЬ Ян Янович, 1911 года рождения**
- 6. ЛЕВИЦКИЙ Антон Иванович, 1894 г. рождения**
- 7. ХРЖОНСТОВСКИЙ Зигмунд Янович, 1889 г. рождения**
- 8. БОГДАНОВИЧ Адам Станиславович, 1898 г. рожд.**
- 9. ЛУЧКЕВИЧ Зигмунд Владимирович, 1902 г. рожд.**
- 10. МИРОНОВИЧ Николай Карлович, 1878 г. рожд.**
- 11. ПЕНИНСКИЙ Андрей Львович, 1909 г. рожд.**
- 12. КОПЧИНСКИЙ Георгий Иванович, 1910 г. рожд.**
- 13. БЕРОВСКИЙ-ПЕХИНСЬКИЙ Антон Иванович, 1905 г. рожд.***

Осужденные Львовским Облсудом от 19–20.11.1940 г., Утвержденным Верховным Судом СССР от 17.2.1941 г.

В отношении вышеперечисленных к высшей мере наказания РАССТРЕЛУ, приговор приведен в исполнение 24.2.41 г. Акт о приведении приговора в исполнение находится в личных тюремных делах в Архиве I Спецотдела УНКВД по Львовской области.

**Врид НАЧАЛЬНИКА I СПЕЦОТДЕЛА УНКВД по ЛО
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ I СПЕЦОТДЕЛА**

(—) (ШУЛЯТЬЕВ)

(—) (ВЕТЧИНКИН)

с

^hU.S.R.S.
**LUDOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD NKWD
OBWODU LWOWSKIEGO^h**

**Oddział I Oddział Specjalny
„10” czerwca 1941 r.
Nr 16/25001664/7**

**Adres: m. Lwów, telefon centrala
NKWD**

Ścis[le] Tajne

**DO NACZELNIKA II WYDZIAŁU
I ODDZIAŁU SPECJALNEGO
NKWD ZSRS**

**Tow. SOSNINA
mias[to] Moskwa**

STRESZCZENIE:

Na Nr-9/26-912592 z 2.6.41 r.

Informujemy, że:

1. ^cDZIEKANOWSKI Karol s. Teofila *on-ze*
DZIEWOŃSKI Olgierd s. Teofila ur. w 1883 r., a także
2. KOTARSKI Włodzimierz-Władysław s. Józefa ur. w 1896 r.
3. MARCINIAK Piotr s. Franciszka ur. w 1897 r.
4. ŚWIERZBIŃSKI Antoni s. Józefa ur. w 1900 r.
5. KISIEL Jan s. Jana ur. w 1911 r.
6. LEWICKI Antoni s. Jana ur. w 1894 r.
7. CHRZĄSTOWSKI Zygmunt s. Jana ur. w 1889 r.
8. BOGDANOWICZ Adam s. Stanisława ur. w 1898 r.
9. ŁUCZKIEWICZ Zygmunt s. Włodzimierza ur. w 1902 r.
10. MIRONOWICZ Mikołaj s. Karola ur. w 1878 r.
11. PINIŃSKI Andrzej s. Leona ur. w 1909 r.
12. KOPCZYŃSKI Jerzy s. Jana ur. w 1910 r.
13. BEROWSKI-PIECHIŃSKI Antoni s. Jana ur. w 1905 r.^c

Skazani przez Lwowski Sąd Obw[odowy] 19–20.11.1940 r. [wyrokiem]
zatwierdzonym przez Sąd Najwyższy ZSRS w dniu 17.2.1941 r.

W stosunku do wyżej wymienionych [skazanych] na najwyższy wymiar
kary ROZSTRZELANIE, wyrok został wykonany 24.2.41 r. Akt o wykona-
niu wyroku znajduje się w więziennych aktach osobowych w Archiwum
I Oddziału Specjalnego UNKWD obwodu lwowskiego.

P.o. NACZELNIKA I ODDZIAŁU SPECJALNEGO UNKWD LO
ST. LEJTENANT
OFICER OPERACYJNY I ODDZIAŁU SPECJALNEGO

(—) (SZULATJEW)

(—) (WIETCZINKIN)

Примітки

- а-а Підкреслено від руки або на друкарській машинці.
- б-б Перекреслено від руки або на друкарській машинці.
- в-в Відзначено вертикальною рискою на полях.
- г-г Вписано від руки.
- д-д Виправлено СРСР на: УРСР.
- ж-ж В оригіналі текст заголовка українською і російською мовами.
- с Кругла гербова печатка СРСР з написом: Верховний Суд Союзу Р.С.Р.
- с Прямокутна нерозбірлива печатка про надходження з написами від руки: 313916 16/VI 41.

¹ Правильно Дзскановський Кароль Ян, нар. 24.6.1884 в Соколовицях, відставний підполковник піхоти. В 1903–1906 юнкер у царській армії. Член Союзу активної боротьби (1906–1911), потім інструктор Стрілецького союзу. Легіонер. У СЗБ-1 2-й заступник коменданта Регіону № 3 – Львів. Використовував багато псевдонімів між іншим „Ольгерд Дзевонський”, „Чаровін”, „Корвін”, „Кароль”, „Надольський”. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*).

² Котарський Владислав Юзеф, нар. 29.9.1895 в Олешницях, підполковник кавалерії. З 1914 в австрійській армії, після звільнення з російського полону – в німецькій армії. У ВП з 1918. Викладач у Центрі підготовки кавалерії та Центрі підготовки піхоти, заступник командира 19 п. ул. У вересневій кампанії 1939 у складі полку, до якого був приписаний, останнім часом у групі кавалерії ген. Андерса. З 12.1939 комендант Округу Львів-Схід СЗБ-1, псевдо „Друг”, а з 2.1940 одночасно виконував обов'язки заступника коменданта Львівського регіону. У 4.1940 коротко – після полк. Жебровського – комендант Регіону № 3 – Львів. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*).

Розшукуючи сліди підполковника В. Котарського, його дочка Ельжбета Котарська знайшла у ДА СБУ (Львів) карно-слідчу справу (№ П-30031) про Командування Регіону № 3 СЗБ-1. Наслідком цієї репортерсько-сентиментальної подорожі стала книжка *Proces szermasty*, Warszawa 1998.

³ Марціняк Піотр, нар. 25.4.1897 в Косцяні, майор піхоти. З 1912 як чотовий склутської дружини в Косцяні бере участь у національно-визвольній роботі. В 1916 призваний до німецької армії. Як командир Склутського запасу брав участь у Великопольському повстанні. У ВП з 1919. У вересневій кампанії 1939 командир 1 батальйону 81 пп. В СЗБ-1 начальник Організаційно-оперативного відділу у справах провінції в Командуванні Регіону № 3 – Львів, псевдо „Еміль”. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*. ЦВА, Ап. 9105).

⁴ Свежбінський Антоні, нар. 6.4.1900 у Самгородку біля Сквіри (Київська губернія), підпоручник піхоти, 60 пп. Член ПОВ у Білій Церкві, з 1919 доброволець у ВП, учасник польсько-більшовицької війни. Бухгалтер у казенній палаті у Лодзі, потім начальник Фінвідділу у Львові. У СЗБ-1 начальник Відділу інтендантства Командування Регіону № 3 – Львів, псевдо „Ліс”, „Антоні”. ЦВА, Ап. 12217.

⁵ Кісель Ян, нар. 1911 у Залесі Меховського повіту, ксьондз. В 1939 закінчив Духовну семінарію у Кракові, капелан Загальної державної лікарні на вулиці Гловінського, 7, у Львові. У СЗБ-1 у складі Відділу інтендантства Командування Регіону № 3 – Львів, псевдо „Кльон”.

Przypisy

- a-a podkreślono odręcznie lub maszynowo
- b-b skreślono odręcznie lub maszynowo
- c-c fragment zaznaczony odręcznie pionową kreską na marginesie
- d-d wpisano odręcznie
- e-e poprawiono: ZSRS na: USRS
- h-h w oryginale tekst nagłówka w językach ukraińskim i rosyjskim
 - f pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: Sąd Najwyższy Związku S.R.S.
 - g prostokątna nieczytelna pieczęćka wpływu z napisami odręcznymi: 313916, 16/VI 41

¹ Właściwie Dziekanowski Karol Jan ur. 24.6.1884 w Sokołowicach, ppłk piech. st. sp. W I. 1903–1906 junkier w armii carskiej. Członek Związku Walki Czynnej (1906–1911), a następnie instruktor Związku Strzeleckiego. Legionista. W ZWZ-I II zastępca komendanta Obszaru Nr 3 – Lwów. Używał wielu pseudonimów m.in. „Olgierd Dziewoński”, „Czarowin”, „Karol”, „Korwin”, „Nadolski”. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*.

² Kotarski Władysław Józef ur. 29.9.1895 w Oleszycach, ppłk kaw. Od 1914 w armii austriackiej, po uwolnieniu z niewoli rosyjskiej w armii niemieckiej. W WP od 1918. Wykładowca w Centrum Wyszkożenia Kawalerii oraz w Centrum Wyszkożenia Piechoty, zastępca dowódcy 19 p.uł. W kampanii wrześniowej 1939 w składzie macierzystego pułku, ostatnio w grupie kawalerii gen. Andersa. Od 12.1939 komendant Okręgu Lwów-Wschód ZWZ-I, ps. „Druh”, a od 2.1940 równocześnie pełnił funkcję zcy komendanta obszaru lwowskiego. Krótko – w 4.1940 – po płk. Żebrowskim komendant Obszaru Nr 3 – Lwów. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*.

Poszukując śladów ppłk. W. Kotarskiego, jego córka Elżbieta Kotarska dotarła we Lwowie w archiwum SBU do akt karno-śledczych (sygn. P-30031) dotyczących sprawy Komendy Obszaru Nr 3 ZWZ-I. Efektem tej reportersko-sentymentalnej podróży stała się książka *Proces czternastu* (Warszawa 1998).

³ Marciniak Piotr ur. 25.4.1897 w Kościanie, mjr piech. Od 1912 bierze czynny udział w pracy niepodległościowej jako plutonowy skautowej drużyny w Kościanie. W 1916 powołany do armii niemieckiej. Jako dowódca Rezerwy Skautowej walczył w Powstaniu Wielkopolskim. W WP od 1919. W kampanii wrześniowej 1939 dowódca I baonu 81 pp. W ZWZ-I szef Wydziału Organizacyjno-Operacyjnego ds. prowincji w Komendzie Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Emil”. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*. CAW, Ap. 9105.

⁴ Świerzbński Antoni ur. 6.4.1900 w Samhorodku k. Skwira (gub. kijowska), ppor. piech. rez., 60 pp. Członek POW w Białej Cerkwi, a od 1919 ochotnik w WP, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Buchalter w kózkiej Izbie Skarbowej, następnie naczelnik w Urzędzie Skarbowym we Lwowie. W ZWZ-I szef Wydziału Intendentury Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Lis”, „Antoni”. CAW, Ap. 12217.

⁵ Kisiel Jan ur. 1911 w Zalesiu w pow. miechowskim, ksiądz. W 1939 ukończył Seminarium Duchowne w Krakowie, kapelan Powazecznego Państwowego Szpitala przy ul. Głowińskiego 7 we Lwowie. W ZWZ-I w składzie Wydziału Intendentury Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Klon”.

⁶ Analiza dostępnych dokumentów pozwala przyjąć, że jest to Antoni Roman Wojciech Lewicki s. Tadeusza (w dokumentach wojskowych używał imienia Roman lub Roman Antoni) ur. 1.5.1899 we Lwowie, mjr art. W pracy niepodległościowej od 1911 – drużyny skautowe. W 1914 w Legionie Wschodnim, potem w Legionach Polskich. Po kryzysie przysięgowym w armii austriackiej. Brał udział

⁶ Аналіз доступних документів дозволяє вважати, що це Антоні Роман Войцех Левіцький, син Тадеуша (у військових документах вживав імена Роман або Роман Антоні), нар. 1.5.1899 у Львові, майор артилерії. У національно-визвольній роботі з 1911, у скаутських дружинах. В 1914 у Східному легіоні, потім у Польських легіонах. Після присягової кризи, в австрійській армії. Брав участь у обороні Львова 1918, пізніше у польсько-більшовицькій війні. Викладач у Школі артилерії. Брав участь у вересневій кампанії 1939 в обороні Львова. У СЗБ-1 начальник штабу Командування Регіону № 3 – Львів, псевдо „Руг”. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*).

⁷ Хшонстовський – Пломєньчик Зигмунт Геронім, нар. 15.9.1890 в Сандомирі, поміщик, інж. землероб і геолог, поручник кавалерії запасу. В СЗБ-1 у контрольно-фінансовій комісії Відділу інтендантства Командування Регіону № 3 – Львів, паралельно заступник коменданта Округу Львів-Схід, псевдо „Пломєньчик”. (Поширена біографія див.: K. Jasiewicz *Lista strat ziemiaństwa polskiego 1939–1956*, Warszawa 1995).

⁸ Богданович Адам, нар. 1898 в Долинянах Городоцького повіту, ксьондз, канонік вірменсько-католицького капітулу у Львові. З 1915 у II-й Бригаді Польських Легіонів. Закінчив Духовну семінарію у Львові. Крім пастирських обов'язків, які виконував у львівській єпархії, був керівником Релігійної бібліотеки у Варшаві і редактором часопису „Грегоріана”. В СЗБ-1 у контрольно-фінансовій комісії Відділу інтендантства Командування Регіону № 3 – Львів, псевдо „Пес”. (J. Węgierski *Lwów...*, с. 359).

⁹ Лучкевич Зигмунт, нар. 23.2.1902 у Львові, інж. лісник, підпоручник саперів запасу. З 1.11.1918 у обороні Львова, потім в екіпажі бронепоезду „Ліс Куля” на фронті в Малопольщі, а потім у Верхній Сілезії і на литовсько-білоруському фронті. Діяч Національної партії. У вересневій кампанії 1939 в обороні Варшави, взятий у полон, втік. В СЗБ-1 член цивільного Суспільно-політичного відділу (Політичної ради) Командування Регіону № 3 – Львів. (ЦВА, Ап. 520; J. Węgierski *Lwów...*, с. 371).

¹⁰ Не вдалося встановити ніяких додаткових даних, крім поданих під час слідства.

¹¹ Пінінський Анджей, нар. 1909 у П'ятигорах Горохівського повіту, поміщик, підхорунжий кавалерії запасу, випускник Юридичного факультету УЯК у Львові. В СЗБ-1 радіотелеграфіст, офіцер зв'язку з закордоном, псевдо „Яцех”. (J. Węgierski *Lwów...*, с. 343).

¹² Копчинський Єжи, нар. 17.6.1910 у Катеринославі, поручник піхоти. Дев'ятирічним хлопцем прийнятий 5.11.1919 до запасного батальйону Гродненського пп., в якому служив до 30.10.1920. У вересневій кампанії 1939 командир 4 роти, а згодом командир II батальйону 81 пп. Зв'язковий Командування Регіону № 3 – Львів СЗБ-1 до Білостоку, псевдо „Довед”(?). (ЦВА, пропозиція на нагородження № 23970; T. Kryśka-Karśki *Strazy Korpusi Oficerskiego 1939–1945*, Londyn 1996).

¹³ Беровський Антоні, нар. 3.6.1905 в Піньчові, капітан піхоти. У вересневій кампанії 1939 – командир роти 97 пп. Поранений у Янівських лісах, перебував у шпиталі у Львові. В СЗБ-1 заступник начальника Організаційно-оперативного відділу з питань провінції в Командуванні Регіону № 3 – Львів, псевдо „Віт”, „Берек”. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*).

¹⁴ Родовіт Адам, нар. 1923 у Заклікові Люблінського воєводства. В 1939 закінчив середню торговельну школу в Томашові-Мазовецькому, скаут. Після невдалої спроби переходу до Угорщини з 11.1939 у Львові. В СЗБ-1 зв'язківець Командування Регіону № 3 – Львів, псевдо „Адам”.

¹⁵ Національна партія (СН) створена в 1928 з метою консолідації діяльності попередніх угруповань, національно-демократичного характеру, які об'єднували, головним чином, інтелігенцію і поміщиків, які національний інтерес вважали за найвищу міру політичних цінностей. Р. Дзювського, незважаючи на відхід від активного політичного життя, вважали за дійсного керівника СН. За основу національного життя СН вважала віру, цивілізацію і де-

w obronie Lwowa 1918, potem w wojnie polsko-bolszewickiej. Wykładowca w Szkole Strzelania Artylerii. W kampanii wrzesniowej 1939 – obrona Lwowa. W ZWZ-1 szef sztabu Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Róg”. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*.

⁷ Chrzastowski h. Płomieńczyk Zygmunt Hieronim ur. 15.9.1890 w Sandomierzu, ziemianin, inż. rolnik i geolog, por. kaw. rez. W ZWZ-1 w komisji kontrolno-finansowej Wydziału Intendentury Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, równoległe zastępca komendanta Okręgu Lwów-Wschód, ps. „Płomieńczyk”. Obszerny biogram – K. Jasiewicz *Lista strat ziemiaństwa polskiego 1939–1956*, Warszawa 1995.

⁸ Bogdanowicz Adam ur. 1898 w Dolinianach w pow. gródeckim, ksiądz, kanonik kapituły ormiańsko-katolickiej we Lwowie. Od 1915 w II Brygadzie Legionów Polskich. Ukończył Seminarium Duchowne we Lwowie. Oprócz funkcji duszpasterskich pełnionych w diecezji lwowskiej był kierownikiem Biblioteki Religijnej w Warszawie i redaktorem czasopisma „Gregoriana”. W ZWZ-1 w komisji kontrolno-finansowej Wydziału Intendentury Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Pies”. J. Węgierski *Lwów...*, s. 359.

⁹ Łuczkiwicz Zygmunt ur. 23.2.1902 we Lwowie, inż. leśnik, ppor. sap. rez. Od 1.11.1918 w walkach o Lwów, potem w załodze pociągu pancernego „Lis Kula” na froncie w Małopolsce, a następnie na Górnym Śląsku i froncie litewsko-białoruskim. Działacz Stronnictwa Narodowego. W kampanii wrzesniowej 1939 w obronie Warszawy, wzięty do niewoli, zbiegł. W ZWZ-1 członek cywilnego Wydziału Społeczno-Politycznego (inaczej: Rady Politycznej) Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów. CAW, Ap. 520; J. Węgierski *Lwów...*, s. 371.

¹⁰ Nie udało się ustalić żadnych dodatkowych informacji wykraczających poza podane w śledztwie.

¹¹ Piniński Andrzej ur. 1909 w Piatyhorach w pow. horochowskim, ziemianin, pchor. kaw. rez., absolwent Wydziału Prawa UJK we Lwowie. W ZWZ-1 radiotelegrafista, oficer łączności z zagranicą, ps. „Jacek”. J. Węgierski *Lwów...*, s. 343.

¹² Kopczyński Jerzy ur. 17.6.1910 w Jekatierinosławiu, por. piech. Jako dziewięcioletni chłopiec został 5.11.1919 przyjęty do baonu zapasowego Grodzieńskiego pp, w którym służył do 30.10.1920. W kampanii wrzesniowej 1939 dca 4 komp., a ostatnio dca II baonu 81 pp. Łącznik Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-1 do Białegostoku, ps. „Dowied” (?). CAW, wniosek 23970; T. Kryśka-Karski *Straty Korpusu Oficerskiego 1939–1945*, Londyn 1996.

¹³ Berowski Antoni ur. 3.6.1905 w Pińczowie, kpt. piech. W kampanii wrzesniowej 1939 dowódca kompanii 97 pp. Ranny w Lasach Janowskich, następnie w szpitalu we Lwowie. W ZWZ-1 zca szefa Wydziału Organizacyjno-Operacyjnego ds. prowincji w Komendzie Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Wit”, „Berek”. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*.

¹⁴ Rodowit Adam ur. 1923 w Zaklikowie w woj. lubelskim. W 1939 ukończył średnią szkołę handlową w Tomaszowie Maz., harcerz. Po nieudanej próbie przejścia na Węgry od 11.1939 we Lwowie. W ZWZ-1 łącznik Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów, ps. „Adam”.

¹⁵ Stronnictwo Narodowe (SN) partia polityczna utworzona w 1928 w celu skonsolidowania działalności dotychczasowych ugrupowań wywodzących się z nurtu narodowo-demokratycznego grupującego głównie inteligencję i ziemiaństwo, stawiających interes narodowy jako najwyższą miarę wartości politycznych. Jego twórca R. Dmowski, mimo wycofania się z czynnego życia politycznego, był uważany za rzeczywistego przywódcę SN. Za podstawę życia narodowego SN uważało wiarę, cywilizację i państwowość. Programowo zakładało konieczność przemian ustrojowych Polski poprzez związek z Kościołem katolickim oraz walkę ekonomiczną z mniejszościami narodowymi, a w szczególności z Żydami. W 1939 było najsilniejszą partią w Polsce liczącą ponad 200 tys. członków. W okresie II wojny światowej SN wchodziło w skład struktur władz na wychodźstwie oraz państwa podziemnego.

¹⁶ Szczyrek Jan, działacz polityczny i związkowy, członek PPS. W 1936 wykluczony z partii za współpracę z komunistami. Z zachowanych dokumentów wynika, że Jan Szczyrek został are-

ржавність. Програма СН передбачала необхідність переїзду устрою Польщі через зв'язок з католицьким костелом та економічну боротьбу з національними меншинами, особливо з євреями. В 1939 СН був найсильнішою партією в Польщі, налічував понад 200 тис. членів. У період II світової війни входив до складу структур влади на еміграції та підпільної держави.

¹⁶ Ширек Ян, політичний і профспілковий діяч, член ППС. В 1936 виключений з партії за співпрацю з комуністами. З документів, які збереглися, випливає, що Ян Ширек був заарештований 1.3.1940 УНКВД Львівської обл. і за дорученням Берії 2.9.1940 ізольований від інших заарештованих і висланий спеціальним конвоем в розпорядження II Відділу НКВД СРСР з метою продовження слідства. Карно-слідчу справу № 18138, яка містить 43 сторінки та пакет кореспонденції й документів, I Спеціальний відділ УНКВД Львівської обл. передав цього ж дня до Москви. Засуджений на заслання, після амністії виїхав з СРСР. Діяв у Закордонному комітеті ППС. В 1942–1945 роках член Народної Ради РП. З 1945 діяч ППС в Польщі. Помер у 1947. ДА СБУ, П-30031 (ЦА МВСіА, У/І/С/Ф). Пор. також J. Węgiński *Lwów...*, с. 69–71.

¹⁷ ПОВ – Польська військова організація – таємна організація утворена в серпні 1914 у Варшаві членами Стрільцького союзу та Польських стрілецьких дружин на підтримку Ю. Пілсудського, якого визнано ідейним керівником ПОВ. Комендантом ПОВ був Е. Ридз-Сміглий. Вона пропагувала гасла боротьби за самостійність та підготовки до збройної боротьби. Спрямована спочатку лише проти Росії, діяла через окружні командування у Варшаві, Любліні, Радомі і Седльцах та у Петербурзі, Києві і Вільнюсі. В 1917 налічувала біля 15 тис. членів, але в 1918 після підсилення діяльності проти усіх загарбників, збільшила свої ряди до 50 тис. Після утворення польської держави ПОВ ліквідовано і близько половину її членів включено до ВП. Довше вона діяла на Східних окраїнах Польщі, включаючися в боротьбу за Львів і самозахист в Україні, Білорусі і Литві. В 2.1919 утворено ПОВ Верхньої Сілезії, яка стала головною польською збройною силою в сілезьких повстаннях 1919–1921. Слід однак відзначити, що польська військова розвідка (Сектор „Схід” Відділення II Генштабу) більшість своїх розвідувальних сіток створювала спираючись на експозитури ПОВ. Характерно, що оперативний наказ № 42 народного комісара внутрішніх справ СРСР М.Єжова від 11.8.1937 та додана до нього інструкція, яка започаткувала репресії проти поляків, а також ліквідацію КПП, характеризує ПОВ як провідну силу, що пронизує всі польські осередки в СРСР, а серед них – вищі органи радянської влади. (Ю. Шаловал, В. Пристайко, В. Золотарьов *ЧК – ГПУ – НКВД в Україні: особи, факти, документи*, Київ 1997, с. 347–377. Пор. також А. Perłowski *Wywiad polski na ZSRR 1921–1939*, Warszawa 1996).

¹⁸ Можливо, що це Стемлер Францішек Людвік, нар. 17.8.1905, підпоручник артилерії запасу, учасник вересневої кампанії 1939 (98 дивізіон важкої артилерії). Говориться про нього як про командира організації в Білостоку; заарештований 20/21.2.1940.

¹⁹ Русіняк Кароль Зенон, заарештований в Білостоку 28.2.1940, в'язень тюрми в Мінську. Копія протоколу допиту від 1.4.1940 в Мінську знаходиться серед документів справи. Зв'язівець з Білостоку до Львова.

²⁰ В карно-слідчих документах не збереглися згадані додатки і особисті документи.

²¹ Ценський Владзімеж, нар. 1897, в'єсондз, декан (полк.). У 1939–1940 парох парафії св. Марії-Магдалини у Львові, керівник Відділу соціального забезпечення і начальник пастирства Командування Регіону № 3 – Львів СЗБ-1, псеудо „Пом'ян”. Заарештований 17.4.1940, спочатку в'язень тюрми на Замарстинові, потім у Москві (на Луб'янці, в Лефортові і Бутирках). Засуджений на смерть, але у зв'язку з амністією звільнений, пізніше в АП в СРСР і 2 Польському корпусі як начальник католицького пастирства. Залишився на еміграції. Помер 20.1.1983 у Франції. (J. Węgiński *Lwów...*, с. 361).

²² Забончковський Здзіслав Александер, нар. 20.3.1894 у Кривкові, полк. піхоти. Член Польських стрілецьких дружин. Легіонер. Після присягової кризи включений до австрійської

sztowany 1.3.1940 przez UNKWD obw. lwowskiego i na polecenie Berii 2.9.1940 wysłany w specjalnym konwoju, izolowany od innych aresztowanych, do dyspozycji II Oddziału NKWD ZSRS w celu dalszego prowadzenia śledztwa. Sprawę karno-śledczą nr 18138 zawierającą 43 strony oraz paczkę korespondencji i dokumentów I Oddział Specjalny UNKWD obw. lwowskiego przekazał tego samego dnia do Moskwy. Skazany na zesłanie, po amnestii wyjechał z ZSRS. Działał w Komitecie Zagranicznym PPS. W l. 1942–1945 członek Rady Narodowej RP. Od 1945 działacz PPS w kraju. Zmarł w 1947. PA SBU, sygn. P-30031 (CA MSWiA, sygn. U 1/5/F). Por. także J. Węgierski *Lwów...*, s. 69–71.

¹⁷ POW – Polska Organizacja Wojskowa – tajna organizacja wojskowa utworzona w sierpniu 1914 w Warszawie przez członków Związku Strzeleckiego oraz Polskich Drużyn Strzeleckich jako wyraz poparcia dla J. Piłsudskiego, którego uznano za ideowego wodza POW. Komendantem POW był E. Rydz-Śmigły. Propagowała ona hasła walki o niepodległość oraz szkolenie do walki zbrojnej. Skierowana początkowo wyłącznie przeciwko Rosji, działała przez komendy okręgowe w Warszawie, Lublinie, Radomiu i Siedlcach oraz w Petersburgu, Kijowie i Wilnie. W 1917 liczyła ok. 15 tys. członków, ale w 1918 nasiliwszy działalność przeciwko wszystkim zaborcom, powiększyła swe szeregi do 50 tys. Po powstaniu państwa polskiego POW rozwiązano i blisko połowę jej członków wcielono do WP. Dłużej działała na Kresach Wschodnich włączając się w walki o Lwów i samoobronę na Ukrainie, Białorusi i Litwie. W 2.1919 utworzono POW Górnego Śląska, która stała się główną polską siłą zbrojną w powstaniach śląskich 1919–1921. Trzeba jednak zaznaczyć, że polski wywiad wojskowy (Referat „Wschód” Oddziału II Sz. Gł.) większość swych szatek wywiadowczych budował w oparciu o ekspozyturę POW. Charakterystyczne jest, że rozkaz operacyjny nr 42 ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS N. Jeżowa z 11.8.1937 oraz dołączona do niego instrukcja zapoczątkowująca represje w stosunku do Polaków, jak również likwidację KPP, odwołuje się do POW jako siły sprawczej i penetrującej wszystkie środowiska polskie w ZSRS, w tym najwyższe organy władzy sowieckiej. J. Szapował, W. Prystajko, W. Zołotariow *CzK – GPU – NKWD w Ukraini: osoby, fakty, dokumenty*. Kyjiv 1997, s. 347–377. Por. także A. Peptowski *Wywiad polski na ZSRS 1921–1939*, Warszawa 1996.

¹⁸ Być może jest to Stemler Franciszek Ludwik ur. 17.8.1905, ppor. art. rez., uczestnik kampanii wrześniowej 1939 (98 dyon artylerii ciężkiej). Określa się go jako dowódcę organizacji w Białymstoku; aresztowany 20/21.2.1940.

¹⁹ Rusiniak Karol Zenon, aresztowany w Białymstoku 28.2.1940, więziony w Mińsku. Opis protokołu przesłuchania z 1.4.1940 w Mińsku znajduje się w aktach sprawy. Łącznik z Białogostoku do Lwowa.

²⁰ W aktach karno-śledczych nie zachowały się wymienione załączniki ani dokumenty osobiste.

²¹ Cieński Włodzimierz ur. 1897, ksiądz, dziekan (płk). W l. 1939–1940 proboszcz parafii św. Marii Magdaleny we Lwowie, kierownik Wydziału Opieki Społecznej i szef duszpasterstwa Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-1, ps. „Pomian”. Aresztowany 17.4.1940, początkowo więziony na Zamarstynowie potem w Moskwie (na Łubiance, w Lefortowie i Butyrkach). Skazany na śmierć, ale w związku z amnestią zwolniony z więzienia, potem w AP w ZSRS i 2 Korpusie Polskim jako szef duszpasterstwa katolickiego. Pozostał na emigracji. Zmarł 20.1.1983 we Francji. J. Węgierski *Lwów...*, s. 361.

²² Zajączkowski Zdzisław Aleksander ur. 20.3.1894 w Krakowie, płk piech. Członek Polskich Drużyn Strzeleckich. Legionista. Po kryzysie przysięgowym wcielony do armii austriackiej, z której zdezerterował w 5.1918 i przybył do Warszawy. Działał tu w PPS i Milicji Ludowej. Od 1.1919 w WP, brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Służył w 5 oraz 7 pp Leg. awansując od dowódcy plutonu do zcy dowódcy pułku. Od 1938 dowódca 3 pp KOP, którym dowodził do 23.9.1939. W niewoli sowieckiej podawał się za podoficera i został zwolniony. W konspiracji od 12.1939 – I za komendanta Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-1, ps. „Cieślak”. Od 2.1940 – komendant Okręgu Warszawa-miasto ZWZ, a od 1941 inspektor KG ZWZ-AK. Uczestnik Powstania Warszawskiego, ranny. Po wojnie mieszkał w Krakowie. Trzykrotnie aresztowany przez UB – 27.8.1951 skazany na 3 lata więzienia; zwolniony

армії, з якої дезертирував у 5.1918 і прибув до Варшави. Діяв тут у ППС і Народній міліції. З 1.1919 у ВП, брав участь у польсько-більшовицькій війні. Служив у 5 та 7 пп. Легіонів, одержавши чини від командира чоти до заступника командира полку. З 1938 командир 3 пп. КОП, яким командував до 23.9.1939. В радянському полоні видав себе за сержанта і був звільнений. В підпіллі з 12.1939; і заступник командуючого Регионом № 3 – Львів СЗБ-1, псевдо „Цесляк”. З 2.1940 – командуючий Округом Варшава-місто СЗБ, а з 1941 інспектор КГ СЗБ-АК. Учасник Варшавського повстання, поранений. Після війни жив у Кракові. Тричі заарештований УБ. 27.8.1951 засуджений на 3 роки тюрми; звільнений 20.10.1953. Помер у Кракові 23.11.1974. G. Mazur, *J. Węgierski Konspiracja lwowska*; R. Szawłowski *Wojna polsko-sowiecka 1939*, т. 1, с. 197–202.

²³ Пушкар Філомена, медсестра пологової лікарні на вул. Піярів, 4, у Львові.

²⁴ Можна припускати, що обговорюються тут збори цивільного Політично-суспільного відділу Командування Региону № 3 – Львів СЗБ-1, до складу якого входили серед інших: ксьондз підполковник Юзеф Панась, адвокат д-р Станіслав Табіш, інж. Владислав Островський, інж. Зигмунт Лучкевич, Ян Щирек і Міхал Лянг. (*J. Węgierski Lwów...*, с. 69, 343).

²⁵ Татарський Роман, нар. 8.8.1912, поручник кавалерії запасу, учасник вересневої кампанії 1939 (командир розвідувальної чоти 2 пп Легіонів), з 10.1939 ад'ютант полк. Жебровського в ПОВВ, ЗОВО і СЗБ-1, псевдо „Люда”. Організатор радіозв'язку СЗБ-1. 19.4.1940 вийшов зі Львова; делегат Региону № 3 на Белградській конференції 29.5–2.6.1940. (*Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. 1, с. 243–257; *J. Węgierski Lwów...*, с. 384).

20.10.1953. Zmarł w Krakowie 23.11.1974. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska*; R. Szawłowski *Wojna polsko-sowiecka 1939*, t. 1, s. 197–202.

²³ Puzskar Filomena, pielęgniarka w szpitalu położniczym przy ul. Pijarów 4 we Lwowie.

²⁴ Można przypuszczać, że omawia się tu zebranie cywilnego Wydziału Polityczno-Społecznego Komendy Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-1, w skład którego wchodził m.in.: ks. ppłk Józef Panaś, adwokat dr Stanisław Tabisz, inż. Władysław Ostrowski, inż. Zygmunt Łuczkiwicz, Jan Szczyrek i Michał Lang. J. Węgierski *Lwów...*, s. 69, 343.

²⁵ Tatarski Roman ur. 8.8.1912, por. kaw. rez., uczestnik kampanii wrześniowej 1939 (dowódca plutonu zwiadu 2 pp Leg.), od 10.1939 adiutant płk. Żebrowskiego w POWW, ZOWO i ZWZ-1, ps. „Luda”. Organizator łączności radiowej ZWZ-1. 19.4.1940 wyszedł ze Lwowa; delegat Obszaru Nr 3 na konferencji belgradzkiej 29.5–2.6.1940. *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. 1, s. 243–257; J. Węgierski *Lwów...*, s. 384.

№ 8

1.III.1940, Львів–Москва – 5.VII.1940, Львів

**Справа Едварда Голі,
заарештованого у Львові**

ДА СБУ (Львів), справа № П-7259

Nr 8

1 III 1940 Lwów–Moskwa – 5 VII 1940 Lwów

**Sprawa Edwarda Goli
aresztowanego we Lwowie**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-7259

„УТВЕРЖДАЮ”
Зам. Нач. ДТО НКВД Львовской ж.д.
Капитан Гос. Безопасности
(—) (КЛЕПОВ)
„3” марта 1940 г.

АРЕСТ ЧАБАН Ивана Юзефовича
САНКЦИОНИРУЮ.
Прокурор Львовской жел. дор.
(ДЕРЕВЯНКО)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(на арест)

Гор. Львов, 1940 г. „1” марта. Я, Зам. Нач. 3 Отделения ДТО НКВД Львовской жел. дор. – Лейтенант Государственной Безопасности КУЛИКОВ рассмотрел имеющийся в ДТО НКВД материал о преступной деятельности гр-на ЧАБАН Ивана Юзефовича¹, 1908 года рождения, уроженец г. Варшавы, поляк, без определенных занятий и места жительства, б/п.

НАШЕЛ:

что ЧАБАН Иван Юзефович является участником подпольной контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в городе Львове, и ставящей своей задачей вооруженное свержение Советской власти. Проводит антисоветскую пропаганду, направленную на дискредитацию и подрыв мероприятий ВКПб и Советского правительства, а потому

ПОСТАНОВИЛ:

ЧАБАН Ивана Юзефовича арестовать и привлечь к уголовной ответственности по ст.ст. 54 п.п. 4, 10, 11 УК УССР.

Зам. Нач. 3 Отделения ДТО НКВД Львовской ж.д.
Лейтенант Государственной Безопасности
(—) (КУЛИКОВ)

„ZATWIERDZAM”
Zast[ępc]a Nacz[elnika]
DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—) (KLEPOW)

ARESZT CZABANA Jana s. Józefa
SANKCJONUJĘ.
Prokurator Kolei Lwowskiej
(DIERIEWIANKO)

„3” marca 1940 r.

POSTANOWIENIE
(o aresztowaniu)

Mias[to] Lwów, „1” marca 1940 r. Ja, Zast[ępc]a Nacz[elnika] 3 Wydzia-
łu DTO NKWD Kolei Lwowskiej – Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego
KULIKOW rozpatrzyłem znajdujący się w DTO NKWD materiał o działa-
lności przestępczej ob[ywatel]a CZABANA Jana s. Józefa¹, ur. w 1908 roku
w m. Warszawie, Polaka, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, b/p.

STWIERDZIŁEM:

że CZABAN Jan s. Józefa jest członkiem podziemnej kontrrewolucyjnej
organizacji powstańczej, działającej w mieście Lwowie i stawiającej przed
sobą zadanie zbrojnego obalenia Władzy Sowieckiej. Prowadzi propagandę
antysowiecką ukierunkowaną na dyskredytację i podważenie przedsięwzięć
WKPB i Rządu Sowieckiego i dlatego

POSTANOWIŁEM:

CZABANA Jana s. Józefa aresztować i pociągnąć do odpowiedzialności
karnej z art. art. 54 p.p. 4, 10, 11 KK USRS.

Zast[ępc]a Nacz[elnika] 3 Wydziału DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego
(—) (KULIKOW)

„УТВЕРЖДА”
НАЧ. ДТО НКВД ЛЬВОВСКОЙ Ж.Д.
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КЛЕПОВ)
„8” марта 1940 г.

АРЕСТ ГОЛЯ Эдварда Юзефовича
САНКЦИОНИРУЮ
Зам. ПРОКУРОР ЛЬВОВСКОЙ Ж. Д.
(—) ^б(ДЕРЕВЯНКО)^б
11/III-40

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(об избрании меры пресечения)

Гор. Львов, 1940 года 1 марта. Я, ст. Следователь ДТО НКВД Львовской ж.д. Сержант Госбезопасности БАЕВ, рассмотрев имеющийся в ДТО НКВД материал о преступной деятельности гр-на ГОЛЯ Эдварда Юзефовича², 1908 года рождения, уроженец села Липа Львовского воеводства, без определенных занятий и места жительства, б/п.

НАШЕЛ:

что ГОЛЯ Эдвард Юзефович является участником подпольной контрреволюционной повстанческой организации, существовавшей в гор. Львове и ставящей своей задачей свержение Советской власти вооруженным путем, проводит антисоветскую пропаганду, направленную на дискредитацию и подрыв мероприятий ВКП(б) и Советского правительства, т.е. в преступлении предусмотренном ст. 54 п. 2, 10, 11 УК УССР, руководствуясь ст. 143 и 156 УПК УССР, —

ПОСТАНОВИЛ:

Мерой пресечения в отношении ГОЛЯ Эдварда Юзефовича избрать содержание под стражей во Львовской тюрьме № 1.

Ст. Следователь ДТО НКВД Львовской ж.д.
Сержант Госбезопасности — (—) (БАЕВ)

СОГЛАСЕН:

Нач. Следчасти ДТО НКВД
Ст. Лейтенант Госбезопасности — (—) (ЯСЮК)

Настоящее постановление мне об'явлено _____
Подпись обвиняемого _____

„ZATWIERDZAM”
NACZ[ELNIK] DTO NKWD
KOL[EI] LWOWSKIEJ
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA
PAŃST[WOWEGO]
(—) (KLEPOW)
„8” marca 1940 r.

ARESZT GOLI Edwarda s. Józefa
SANKCJONUJE
Zas[tepcą] PROKURATORA
KOLEI LWOWSKIEJ
(—) b-(DIERIEWIANKO)-b
11/III-40

POSTANOWIENIE
(o wyborze środków prewencyjnych)

Mias[to] Lwów 1 marca 1940 roku. Ja, St. Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego] BAJEW, po rozpatrzeniu znajdującego się w DTO NKWD materiału o działalności przestępczej ob[ywate]la GOLI Edwarda s. Józefa², ur. w 1908 roku we w[si] Lipa województwo lwowskie, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, b/p.

STWIERDZIŁEM:

że GOLA Edward s. Józefa jest członkiem podziemnej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, działającej w mieś[cie] Lwowie i stawiającej przed sobą zadanie zbrojnego obalenia Władzy Sowieckiej, uprawia propagandę antysowiecką, ukierunkowaną na dyskredytację i podważenie przedsięwzięć WKP(b) i Rządu Sowieckiego, tj. o przestępstwa przewidziane art. 54 p. 2, 10, 11 KK USRS [i] kierując się art. 143 i 156 KPK USRS —

POSTANOWIŁEM:

Wybrać jako środek prewencyjny w stosunku do GOLI Edwarda s. Józefa trzymanie w areszcie w Więzieniu Lwowskim Nr 1.

St. Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego] – (—) (BAJEW)

WYRAŻAM ZGODĘ:

Nacz[elnik] Jednostki Śled[czej] DTO NKWD
St. Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] – (—) (JASIUK)

Niniejsze postanowienie przedstawiono mi _____
Podpis oskarżonego _____

НКВД СССР

АНКЕТА АРЕСТОВАННОГО

1. **Фамилия** Голя
2. **Имя и отчество** Эдвард Юзефович
3. **Год и место рождения** Родился в 1908 году область (край) район село Липа гор. Львовского восводства
4. **Постоянное местожительство (адрес)** гор. Львов, ул. Садваусянской дом № 24 кв. –
5. **Профессия и специальность** счетный работник
6. **Последнее место службы и должность или род занятий**
 - а) учреждение Предприятие без определенных занятий
 - б) должность
 - в) звание
 - г) в систему какого Наркомата, или другого руководящего органа входит учреждение (предприятие)
 - д) если не работает – когда уволен „___” ___ 19__ г.
7. **Партийная принадлежность**
 - а) в прошлом б/партийный
 - б) в настоящее время билет №
8. **Национальность** поляк
9. **Гражданство (при отсутствии паспорта, указать какой документ удостоверяет гражданство)**
 - а) гражд. (подд.) СССР
 - б) паспорт № кем выдан паспорта не имею
10. **Образование (подчеркнуть и указать, что закончил)** Высшее, ^асреднее^а, низшее среднее
11. **К какой общественной группе себя причисляет (подчеркнуть)** Рабочих, ^аслужащих^а, колхозников, единоличников, кустарей, свободных профессий, служащих культуры, индивидентов, прочих.
12. **Социальное происхождение (кем были отец и мать)** из семьи подофицера
13. **Имущественное положение и чем занимался до 1929 года**
 - а) имущ. полож. без определенных занятий
 - б) занятие из семьи офицера
14. **То же до 1917 года**
 - а) имущ. полож. –
 - б) занятие –
15. **Служба в царской армии и чин** –
16. **Служба в белой армии (какой) и чин** Служил в польской армии с 1926 до 1929 год гор. Варшава, Моглин, Перемышль в саперных частях.
17. **Категория воинского учета (запаса)** в/обязанный
18. **Участие в к-р восстаниях и бандах (когда и где)** участник контрреволюционной повстанческой организации в городе Львове 1940 г.
19. **Судимости (состоял ли под судом и следствием, где, когда, за что, приговор)** –
20. **Примыкал ли к антисоветским партиям и организациям (меньшевики, с-р, анархисты, троцкисты, правые, националисты и т.д.) где и когда** –

NKWD ZSRS

ANKIETA ARESZTOWANEGO

1. Nazwisko Gola
2. Imię i imię ojca Edward s. Józefa
3. Rok i miejsce urodzenia Urodził się w 1908 roku obwód (kraj) rejon wieś Lipa miasto w województwie lwowskim
4. Stałe miejsce zamieszkania (adres) mias[to] Lwów ul. Zadwórzańska dom Nr 24 m. -
5. Zawód i specjalizacja rachmistrz
6. Ostatnie miejsce pracy i funkcja lub rodzaj wykonywanej pracy
 - a) urząd, przedsiębiorstwo bez stałego zajęcia
 - b) funkcja
 - c) stanowisko
 - d) jakemu *Narkomatowi* lub innemu kierowniczemu organowi podlega urząd (przedsiębiorstwo)
 - e) jeśli nie pracuje, kiedy został zwolniony „___” ___19__ r.
7. Przynależność partyjna
 - a) w przeszłości b/partyjny
 - b) obecnie legitymacja Nr
8. Narodowość Polak
9. Obywatelstwo (w przypadku braku paszportu podać rodzaj dokumentu, który poświadcza obywatelstwo)
 - a) obyw[atel] (podd[any]) ZSRS
 - b) paszport Nr przez kogo wydany paszportu nie posiadam
10. Wykształcenie (podkreślić i podać co ukończył) wyższe, ^a-średnie^a, podstawowe średnie
11. Do jakiej grupy społecznej zalicza siebie (podkreślić) robotników, ^aurzędników^a, kolchoźników, pracujących indywidualnie, rzemieślników, wolnych zawodów, duchownych, pozostających na utrzymaniu, inne.
12. Pochodzenie społeczne (kim byli ojciec i matka) z rodziny podoficera
13. Status majątkowy i czym zajmował się do 1929 roku
 - a) status majątkowy bez stałego zajęcia
 - b) rodzaj zajęcia z rodziny oficera
14. To samo do 1917 roku
 - a) stan majątkowy -
 - b) rodzaj zajęcia -
15. Służba w armii carskiej i stopień -
16. Służba w białej armii (jakiej) i stopień Służył w armii polskiej od 1926 do 1929 roku, mias[to] Warszawa, Modlin, Przemyśl w oddziałach saperskich.
17. Kategoria ewidencji wojskowej (rezerwy) podlega służbie wojskowej
18. Udział w powstaniach k-r i bandach (kiedy i gdzie) członek kontrewolucyjnej organizacji powstańczej w mieś[cie] Lwowie w 1940 roku
19. Karalność (czy był sądzony lub w śledztwie, gdzie, kiedy, za co, wyrok) -
20. Czy przyłączał się do antysowieckich partii i organizacji (mniejszewicy, s[ocjalis]ci)-r[ewolucjonis]ci anarchości, trockiści, prawicowcy, nacjonalis]ci itd.) gdzie i kiedy -

21. Состав семьи (о каждом указывать фамилию, имя, отчество, возраст, место работы и должность, адрес)
- отец Голя Юзеф проживает: село Мосциска под Львовом
мать Юлия проживает вместе с отцом
муж —
жена холост
дети нет
братья (сестры) Вицентий проживает вместе с отцом, сестра Елена 25 лет Хорвская проживает вместе с отцом, Станислава 23 лет проживает вместе с отцом, Анна проживает вместе с отцом

Личная подпись арестованного (—) Эдвард Голя

1. Особые внешние приметы арестованного
2. Кем и когда арестован или откуда прибыл (номер ордера)
ДТО НКВД Львовской ж.д. 1 марта 1940 года
3. Направлен в Львовскую тюрьму
4. Другие замечания

Должность, звание и фамилия сотрудника, опросившего арестованного и заполнившего анкету старший следователь ДТО НКВД Львовской ж.д., Сержант государственной безопасности Баев

Подпись (—) (Баев)

„8” Марта 1940 г.

1. Социальная принадлежность
2. Отрасль хозяйства, госаппарата, культуры
3. Управление отдел
4. Политическая окраска
5. Характер преступления

Фамилия и подпись сотрудника

1-го Спецотдела

„ ” 19 г.

Протокол допроса
обвиняемого Голя Эдварда Юзефовича
17–20 марта 1940 г.

Вопрос: Расскажите свою биографию.

Ответ: Я родился в 1908 году в селе Липа, Добромьельского уезда, Львовской губернии. Отец мой служил в австрийской, а затем в польской армиях вахмистром и хорунжим. В данное время он живет в г. Мостыско, того же уезда, Львовской области, занимается кле-

20. Czy przyłączał się do antysowieckich partii i organizacji (mienszewicy, s[ocjaliści]-
-r[ewołucjoniści] anarchiści, trockiści, prawicowcy, nacjonałiści itd.) gdzie i kiedy –
21. Skład rodziny (przy każdym podać nazwisko, imię, imię ojca, wiek, miejsce pracy i funkcję, adres)
- ojciec Gola Józef mieszka wieś Mościska pod Lwowem
matka Julia mieszka razem z ojcem
mąż –
żona kawaler
dzieci nie
bracia (siostry) Wincenty mieszka razem z ojcem, siostra Helena 25 lat Chorowska mieszka razem z ojcem, Stanisława 23 lata mieszka razem z ojcem, Anna mieszka razem z ojcem

Własnoręczny podpis aresztowanego (—) Edward Gola

1. **Zewnętrzne znaki szczególne aresztowanego**
2. **Przez kogo i kiedy został aresztowany lub skąd przybył (numer nakazu)**
DTO NKWD Kolei Lwowskiej 1 marca 1940 roku
3. **Został wysłany do lwowskiego więzienia**
4. **Inne uwagi**

Funkcja, stopień i nazwisko pracownika, który przesłuchał aresztowanego i wypełnił ankietę starszy śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej Sierżant bezpieczeństwa państwowego Bajew

Podpis (—) Bajew

„8” marca 1940 r.

1. **Pochodzenie społeczne**
2. **Gałąź gospodarki, aparatu państwowego, kultury**
3. **Zarząd oddział**
4. **Polityczne zabarwienie**
5. **Rodzaj przestępstwa**

Nazwisko i podpis pracownika

1 Oddziału Specjalnego

„ ” 19 r.

**Protokół przesłuchania
oskarżonego Goli Edwarda s. Józefa
17–20 marca 1940 r.**

Pytanie: Opowiedzcie swój życiorys.

Odpowiedź: Urodziłem się w 1908 roku we wsi Lipa w powiecie dobromilskim gubernia lwowska, ojciec mój służył w armii austriackiej, a potem polskiej jako wachmistrz i chorąży. Obecnie mieszka w m. Mości-

бопашеством; там же живет мать – Юлия Легововна. С 1918 по 1923 г. я учился в гимназии, с 1924 по 1926 г. в Львовском кадетском корпусе, по окончании которого поступил на 3-х месячные пехотные курсы в Варшаве, а затем был зачислен во флот – порт Гдыня. Из флота был уволен в 1928 году за учиненный дебош в датском порту Нексо и зачислен в Варшавскую офицерскую школу инженеров. По истечении 6 месяцев был назначен в саперный полк дислоцированный в Перемышле и лишен звания капра-ла-подхорунжего за

(—) Голя нанесенные оскробления офицеру. В этом полку служил до августа 1929 года и был демобилизован. После демобилизации жил в г. Мостыско до 1930 г. С 1930 по 1932 год работал конторщиком в финансовом отделе в г. Дрогобыч; с 1932 по 1936 г. жил в г. Мостыско, занимался литературным трудом, участвовал в ряде газет: „Иллюстрированный кур’ер цодзенны“, „Польска Збройна“, „Марье“, „Арсна“, „Литературные ведомости“. В 1936 г. выехал в Варшаву к товарищу по кадетскому корпусу, поручику-инженеру, инженерной военной школы Семку Эдварду. В Варшаве я нигде не работал, а выполнял отдельные поручения Семка по черчению. В 1938 году, в Варшаве, встретился с товарищем по кадетскому корпусу Нагурского Яна, который через свои связи меня устроил в Т-во „Розвою Зем всходних“³ инструктором; через три месяца по линии этого т-ва я был переведен в Тарнополь, где жил по ул. Пунчерта д. 7 в квартире Блюменфельд. В сентябре 1939 был мобилизован в армию и зачислен в 41-й Саперный батальон. В октябре 1939 г. под селом Ставчаны, в 15 км от Львова

(—) Голя был взят в плен немецкими войсками, через день бежал в село Комурницы и с прибытием Красной армии пришел в г. Львов. Женился в 1932 г. в г. Дрогобыче на местной гражданке – Янине Кра-телювне, с которой развелся. Она в данное время живет в г. Дрогобыче по ул. Блонна д. 41 кв. 43. С своим отцом не имею связи с октября 1939 г. Имею брата Винцента Юзефовича Голя, живет вместе с отцом в г. Мостыско и три сестры: Елену, Станиславу и Марию – живут в г. Мостыско. Елена замужем за Орловским Романом, конторщиком волостн. управлен.

Вопрос: Назовите адреса, по которым вы жили в г. Львове с сентября 1939 г.

Ответ: Я жил: по Задвужотской 85 у тетки – Ласкавской Марии; по Задвужотской 22 – у Члевинской Цецилии; по Задвужотской 24 – у Члевинской, переменявшей свой адрес.

uczyłem się w gimnazjum, od 1924 do 1926 r. w lwowskim Korpusie Kadetów, po którego ukończeniu rozpocząłem 3-miesięczne kursy piechoty w Warszawie, a następnie zostałem przyjęty do marynarki – port Gdynia. Z marynarki zostałem zwolniony w 1928 roku za awanturę, którą urządziłem w duńskim porcie Nekso [?] i zostałem przyjęty do warszawskiej Oficerskiej Szkoły Inżynierii. Po upływie 6 miesięcy zostałem przydzielony do pułku saperów stacjonowanego w Przemyślu i pozbawiony stopnia kaprała podchorążego za

(—) Gola znieważenie oficera. W pułku tym służyłem do sierpnia 1929 roku i zostałem zdemobilizowany. Po demobilizacji mieszkałem w m. Mościskach do 1930 r. Od 1930 – do 1932 roku pracowałem jako biuralista w Urzędzie Skarbowym w m. Drohobyczu; od 1932 do 1936 r. mieszkałem w m. Mościskach zajmując się działalnością literacką, pisałem do szeregu gazet: „Ilustrowany Kurier Codzienny”, „Polska Zbrojna”, „Morze”, „Arena”, „Wiadomości Literackie”. W 1936 r. wyjechałem do Warszawy do kolegi z Korpusu Kadetów, porucznika inżyniera z Wojskowej Szkoły Inżynierii, Siemka Edwarda. W Warszawie nigdzie nie pracowałem, wykonywałem tylko pojedyncze kreslarskie zlecenia Siemka. W 1938 roku spotkałem w Warszawie kolegę z Korpusu Kadetów, Nagórskiego Jana, który dzięki swoim kontaktom urządził mnie jako instruktora w T^{wie} „Rozwoju Ziemi Wschodnich”³, a po trzech miesiącach zostałem przeniesiony przez to T^{wie} do Tamopola, gdzie mieszkałem przy ul. Punczer-ta d[om] 7 w mieszkaniu Blumenfelda. We wrześniu 1939 zostałem zmobilizowany do armii i przydzielony do 41st baonu saperów. W październiku 1939 r. pod wsią Stawczany, 15 km od Lwowa,

(—) Gola zostałem wzięty do niewoli przez wojsko niemieckie, następnego dnia uciekłem do wsi Komornicy i podczas wkraczania Armii Czerwonej przyszedłem do Lwowa. Ożeniłem się w 1932 roku w m. Drohobyczu z tamtejszą obywatelką Janiną Kratelówną, z którą rozwiodłem się. Obecnie mieszka ona w m. Drohobyczu przy ul. Błonnej d[om] 41 m. 43. Ze swym ojcem nie mam kontaktu od października 1939 r. Mam brata Wincentego Golę s. Józefa, mieszka razem z ojcem w m. Mościskach i trzy siostry: Helenę, Stanisławę i Marię – mieszkają w m. Mościskach. Helena jest zamężna z Orłowskim Romanem, biuralistą urzędu gminnego.

Pytanie: Podajcie adresy, pod którymi mieszkaliście w m. Lwowie od września 1939 r.

Odpowiedź: Mieszkałem: przy Zadwórzeńskiej 85 u ciotki – Łaskawskiej Marii; przy Zadwórzeńskiej 22 – u Śliwińskiej Cecylii; przy Zadwórzeńskiej 24 – u Śliwińskiej po zmianie jej adresu.

Вопрос: Под какими фамилиями вы жили в г. Львове?

Ответ: Первое время жил под своей настоящей фамилией — Голь. Затем под фамилией Пеш Казимир, Азуревич Андрей, Чатинский, Фабьян,
(—) Голя

Равич и Чабан.

Вопрос: Вы имели документы на эти фамилии?

Ответ: Имел только на имя Пеш, Чаплинского и Чабан.

Вопрос: Кто Вас снабжал подложными документами?

Ответ: Я сам сфабриковал на имя Чаплинского и Чабан, а на имя Пеш, я получил от Пеш Казимира, беженца из Познани. У него было два документа: от учительского союза и от министерства просвещения, один из них он дал мне. Пеш в октябре уехал на родину. Печать и штамп, для изготовления себе документов я купил у *Качоровского³, адреса его не знаю, живет по улице Елинки. Познакомился с ним через венгерского консула в г. Львове, доктора Блюм, который направил Качоровского ко мне для оказания ему содействия в переходе границы — в Венгрию. Качоровский до войны жил в Белостоке, служил урядником и стремился выехать

(—) Голя

в Румынию или Венгрию.

Вопрос: Почему Вы жили под чужими фамилиями?

Ответ: Потому, что я занимался преступной деятельностью и имел связь с участниками антисоветских организаций.

Вопрос: Когда и при каких обстоятельствах Вы познакомились с Блюмом?

Ответ: После разгрома польской армии, прибыв в г. Львов, я не имел средств к существованию, вследствие этого я стремился нелегально перейти границу — в Венгрию.

С этой целью я пошел в Венгерское консульство — по ул. Академической, 17 где меня принял Блюм. Я ему заявил, что я офицер польской армии и имею желание поехать в Венгрию, просил его выдать мне пропуск на право перехода границы. Блюм мою просьбу удовлетворил и я через три дня с группой поляков: Новосельский Владислав⁴, мой товарищ по кадетскому корпусу,

(—) Голя

Белев — граф из Познани; врач — фамилии не знаю; профессор — фамилии не знаю — выехали из Львова. Доехав до ст. Делятин, а затем пошли пешком в горы, шли два дня, а на третий день были задержаны лесничим и переданы в милицию. В городе Надворна, Станиславской области после 5 дневного содержания под стражей в НКВД — мы были освобождены. Я с Белевым возвратились во Львов. Белев через два-три дня по возвращении в Львов, уехал в Германию. Спустя несколько дней я пошел к Блюму, сообщив

Pytanie: Pod jakimi nazwiskami mieszkaliście w m. Lwowie?

Odpowiedź: W pierwszym okresie mieszkałem pod swoim prawdziwym nazwiskiem – Gola. Potem pod nazwiskami: Pesz Kazimierz, Azurewicz Andrzej, Czaplński Fabian,

(—) Gola

Rawicz i Czaban.

Pytanie: Mieliście dokumenty na te nazwiska?

Odpowiedź: Miałem tylko na nazwisko Pesz, Czaplńskiego i Czabana.

Pytanie: Kto zaopatrzył was w fałszywe dokumenty?

Odpowiedź: Sam sfabrykowałem na nazwisko Czaplńskiego i Czabana, a na nazwisko Pesz dostałem od Pesza Kazimierza, uchodźcy z Poznania. Posiadał dwa dokumenty: ze związku nauczycielstwa i z ministerstwa oświaty, jeden z nich dał mi. Pesz wyjechał w październiku w rodzinne strony. Pieczętkę i stempel dla sporządzenia przez siebie dokumentów kupiłem od ^aKaczorowskiego^a, adresu jego nie znam, mieszka przy ulicy Jelinki. Poznałem go przez konsula węgierskiego w m. Lwowie, doktora Bluma, który skierował do mnie Kaczorowskiego, żebym mu pomógł przejść przez granicę na Węgry. Kaczorowski mieszkał przed wojną w Białymstoku, służył jako podoficer policji i starał się

(—) Gola

wyjechać do Rumunii albo na Węgry.

Pytanie: Dlaczego używaliście cudzych nazwisk?

Odpowiedź: Dlatego, że zajmowałem się działalnością przestępczą i miałem kontakt z członkami organizacji antysowieckich.

Pytanie: Kiedy i w jakich okolicznościach poznaliście Bluma?

Odpowiedź: Po rozgromieniu armii polskiej przybyłem do m. Lwowa, nie miałem środków do życia, toteż chciałem nielegalnie pójść przez granicę na Węgry.

W tym celu poszedłem do konsulatu węgierskiego przy ul. Akademickiej 17, gdzie przyjął mnie Blum. Oświadczyłem mu, że jestem oficerem armii polskiej i chciałbym pojechać na Węgry, prosiłem go o wydanie mi przepustki zezwalającej na przekroczenie granicy. Blum spełnił moją prośbę i po trzech dniach z grupą Polaków: Nowosielski Władysław^A, mój kolega z Korpusu Kadetów;

(—) Gola

Bülów – hrabia z Poznania; lekarz – nazwiska nie znam; profesor – nazwiska nie znam – wyjechaliliśmy ze Lwowa. Dojechaliliśmy do st[acji] Delatyn, a potem poszliśmy pieszo w góry, szliśmy dwa dni, a na trzeci dzień zostaliśmy zatrzymani przez leśniczych i przekazani milicji. Zostaliśmy zwolnieni w mieście Nadwórna obwód stanisławowski po 5-dniowym areszcie w NKWD. Ja z Bülowem wróciliśmy do m. Lwowa. Bülów po dwóch–trzech dniach po powrocie do

ему, что я был в Венгрии в городе Керешмет и вернулся обратно, т.к. в г. Львове имеется польская нелегальная организация и я являюсь ее курьером; просил его в случае необходимости снабжать меня или лиц по моему представлению пропусками. Блюм мне поверил и обещал оказывать в этом содействие.

Вопрос: Какое содействие оказывал Вам Блюм?

(—) Голя

Ответ: Блюм направил ко мне ряд лиц для оказания им практической помощи при переходе границы.

Вопрос: Где Вы были арестованы?

Ответ: В квартире доктора Брухнальского по ул. Зыбликевича д. 5.

Вопрос: Сколько раз вы были у Брухнальского?

Ответ: Пошел первый раз.

Вопрос: Кто вас послал к Брухнальскому?

Ответ: Руководитель антисоветской организации майор польской армии Добровольский⁵, проживавший по ул. Лычаковской д. № 37а в квартире Клецан Ирины.

Вопрос: Вы знаете Брухнальского?

Ответ: Нет, не знаю. Я его никогда не видел.

Вопрос: Вы заявили следствию, что в городе Львове занимались преступной деятельностью и имели связь с антисоветскими организациями. Расскажите о своей преступной деятельности и об известных Вам антисоветских организациях.

Ответ: Возвратившись в г. Львов, после неудавшейся попытки перейти границу, я среди своих знакомых

(—) Голя

стал распространять вымышленные сведения, что я поручик польской армии, имею связь с генералом «Сосковским», находящимся в Париже, от которого, якобы, получаю специальные задания по нелегальной работе. В числе моих знакомых были: «Сливинский» Тадеуш⁶, студент Львовского политехнического института, прожив. по ул. Сташица д. 4; «Кулик» Тадеуш (адреса не знаю); «Шумовский» Бартек⁷, проживающий по ул. Тарновского, д. 69. В начале декабря 1939 г. Сливинский Тадеуш мне сообщил, что в г. Львов приехал из Парижа от польского правительства делегат (фамилию не назвал), который изъявил желание встретиться со мной. Я дал свое согласие. В тот же день, в 14–15 часов свидание состоялось в ресторане Линтнера. Неизвестный назвал себя Стровским, Тадеушем. В процессе беседы Стровский спросил кто я такой, чем занимаюсь. Я ему ответил, что моя фамилия «Азуревич», поручик пограничного корпуса,

(—) Голя

Lwowa wyjechał do Niemiec. Za kilka dni poszedłem do Bluma, poinformowałem go, że byłem na Węgrzech w mieście Kereszmet i wróciłem z powrotem, ponieważ w m. Lwowie istnieje nielegalna organizacja polska, a ja jestem jej kurierem; prosiłem go by w razie konieczności wystawił dla mnie, albo dla osób, które wskażą, przepustki. Blum uwierzył i obiecał udzielać pomocy.

Pytanie: Jakiej pomocy udzielał wam Blum? (—) Gola

Odpowiedź: Blum skierował do mnie szereg osób, ażeby udzielić im praktycznej pomocy w przekroczeniu granicy.

Pytanie: Gdzie zostaliście aresztowani?

Odpowiedź: W mieszkaniu doktora Bruchnalskiego przy ul. Zyblikiewicza d[om] 5.

Pytanie: Ile razy byliście u Bruchnalskiego?

Odpowiedź: Poszedłem [tam] pierwszy raz.

Pytanie: Kto was posłał do Bruchnalskiego?

Odpowiedź: Kierownik organizacji antysowieckiej, major armii polskiej Dobrowolski⁵, mieszkający przy ul. Łyczakowskiej d[om] Nr 37^a w mieszkaniu Klecan Ireny.

Pytanie: Bruchnalskiego znacie?

Odpowiedź: Nie, nie znam. Nigdy go nie widziałem.

Pytanie: Oświadczyliście śledztwu, że w mieście Lwowie zajmowaliście się działalnością przestępczą i byliście związani z organizacjami antysowieckimi. Opowiedzcie o swojej działalności przestępczej i o znanych wam organizacjach antysowieckich.

Odpowiedź: Po powrocie do Lwowa po nieudanej próbie przekroczenia granicy zacząłem wśród swoich znajomych

(—) Gola

rozpowszechniać zmyślane informacje, że jestem porucznikiem armii polskiej, posiadam kontakt z generałem *Sos[n]kowskim*^a znajdującym się w Paryżu, od którego rzekomo otrzymuję zadania specjalne dotyczące nielegalnej roboty. Wśród moich znajomych byli: *Śliwiński*^a Tadeusz⁶, student Politechniki Lwowskiej, mieszk[ający] przy ul. Staszica d[om] 4.; *Kulik*^a Tadeusz (nie znam adresu); *Szumowski*^a Bartek⁷, mieszkający przy ul. Tarnowskiego d[om] 69. Na początku grudnia 1939 r. Śliwiński Tadeusz poinformował mnie, że do m. Lwowa przyjechał z Paryża delegat rządu polskiego (nie podał nazwiska), który wyraził chęć spotkania się ze mną. Zgodziłem się. Tego samego dnia o godzinie 14-15 odbyło się nasze spotkanie w restauracji Lintnera. Nieznajomy przedstawił się jako Strowski Tadeusz. Podczas pogawędki Strowski zapytał mnie kim jestem i czym się zajmuję. Odpowiedzia-

а все остальное он должен был бы знать обо мне, если он только действительно приехал из Парижа. Дав ему такой уклончивый ответ – Стровский больше к этому вопросу не возвращался. Стровский о себе сообщил, что он майор резерва польской армии, постоянно живет в Париже, приехал сюда с шифрованными инструкциями от польского правительства для вручения генералу ⁸ Андерсону ⁸ или генералу ⁹ Спеховичу ⁹ или генералу ⁸ Янушайтису ⁸, что он уже был у Андерсона в Перемышле, который от инструкций и нелегальной работы отказался по мотивам слабого здоровья, а ⁸ Спехович ⁸ и ⁸ Янушайтис ⁸ находятся под арестом. В связи с этим ⁸ Стровский ⁸ просил найти в г. Львове несколько полковников или руководителей польских организаций для вручения инструкций и 5 миллионов злотых. Для дальнейшей связи Стровский дал мне свой адрес – ул. Листопада д. 43; 3-й стояк – вход налево.

О состоявшейся встрече со Стровским, характере нашей беседы и его поручениях, я сообщил ⁸ Сливинскому ⁸ Т.,

(—) Голя

⁸ Шумовскому ⁸ Б. и Кулику Т. и просил их оказать мне в этом помощь.

Через некоторое время Кулик познакомил меня с молодым врачом ⁸ Скрабачевским ⁸ ¹⁰, имя и адреса его не знаю, подпоручиком резерва. Свидание с Скрабачевским состоялось на улице. В беседе с Скрабачевским я сообщил, что имею личную связь с человеком, приехавшим от польского правительства из Парижа со специальными заданиями по антисоветской работе и если он не возражает, я его могу познакомить с ним. Скрабачевский на это охотно согласился.

О Скрабачевском я доложил Стровскому, охарактеризовал его как толкового и надежного человека. Стровский выразил желание с ним встретиться.

Знакомство Стровского с Скрабачевским состоялось на улице, в моем присутствии. Затем я ушел, оставив их вдвоем. Впоследствии ⁸ Скрабачевский ⁸ мне сообщил, что он установил связь с полковником ⁸ Жебровским ⁸ и спрашивал меня –

(—) Голя

нужно ли знакомить Жебровского с Стровским и не желаю ли я присутствовать при знакомстве. Я предложил Скрабачевскому познакомить Жебровского с Стровским, но без моего присутствия, т.к. он меня знает по кадетскому корпусу. От Скрабачевского и Стровского мне известно, что на полковника ⁸ Жебровского ⁸ было возложено руководство всеми польскими организациями

łem, że nazywam się ^aAzurewicz^a, jestem porucznikiem Korpusu Ochrony Pogranicza, a całą resztę

(—) Gola

powinien o mnie wiedzieć, jeśli rzeczywiście przyjechał z Paryża. Dałem mu taką wymijającą odpowiedź – Strowski więcej żadnych pytań nie zadawał. Strowski powiedział o sobie, że jest majorem rezerwy armii polskiej, mieszka na stałe w Paryżu, przyjechał tu z zaszyfrowanymi instrukcjami od rządu polskiego by wręczyć je generałowi ^aAndersowi^a ⁸ albo generałowi ^aSpiechowiczowi^a ⁹ lub generałowi ^aJanuszajtisowi^a, że był już w Przemyślu u Andersa, który odmówił [przyjęcia] instrukcji i nielegalnej roboty motywując to słabym zdrowiem, a ^aSpiechowicz^a i ^aJanuszajtis^a znajdują się w areszcie. W związku z tym ^aStrowski^a prosił o znalezienie w m. Lwowie kilku pułkowników lub kierowników polskich organizacji, by mógł wręczyć im instrukcje i 5 milionów złotych. Dla dalszego kontaktu Strowski dał mi swój adres – ul. Listopada d[om] 43, 2 piętro – z wejścia na lewo.

O odbytym spotkaniu ze Strowskim, charakterze naszej rozmowy i jego poleceniach, poinformowałem ^aŚliwińskiego^a T.,

(—) Gola

^aSzumowskiego B.^a i Kulika T. i prosiłem ich o okazanie mi w tym pomocy.

Po pewnym czasie Kulik poznał mnie z młodym lekarzem ^aSkrobaczewskim^a ¹⁰, jego imienia i adresu nie znam, podporucznikiem rezerwy. Spotkanie ze Skrobaczewskim odbyło się na ulicy. Podczas rozmowy ze Skrobaczewskim powiadomiłem go, że mam osobisty kontakt z człowiekiem, który przyjechał od rządu polskiego z Paryża ze specjalnymi zadaniami dotyczącymi roboty antysowieckiej i jeśli nie ma nic przeciwko temu, mogę go z nim poznać. Skrobaczewski chętnie przystał na to.

O Skrobaczewskim zameldowałem Strowskiemu, scharakteryzowałem go jako rozsądnego i godnego zaufania człowieka. Strowski wyraził życzenie spotkania się z nim.

Strowski i Skrobaczewski zawarli znajomość na ulicy w mojej obecności. Potem odszedłem – zostawiłem ich we dwóch. Później ^aSkrobaczewski^a poinformował mnie, że nawiązał kontakt z pułkownikiem ^aŻebrowskim^a i pytał, czy ma

(—) Gola

poznać Żebrowskiego ze Strowskim i czy chcę być obecny przy zawieraniu [tej] znajomości. Poleciałem Skrobaczewskiemu zapoznać Żebrowskiego ze Strowskim, ale bez mojej obecności, ponieważ zna mnie z Korpusu Kadetów. Wiem od Skrobaczewskiego i Strowskiego, że pułkownikowi ^aŻebrowskiemu^a zlecono

в Западной Украине; заместителем Жебровского был ^аПашковский^а, я его никогда не видел и адреса не знаю. В Западной Белоруссии польские организации возглавлял полковник Ярош; в Кракове – полковник Зигмунтович. В то время ^аЯрош^а и ^аЗигмунтович^а жили в квартире Жебровского, адреса не знаю.¹¹

В январе 1940 г. Скрабачевский мне сообщил, что он едет с поручениями ^аСтровского^а в Венгрию. Это была последняя моя встреча с Скрабачевским. О выполнении моего задания Кулик мне сообщил, что в г. Львове имеется нелегальная антисоветская

(—) Голя организация, созданная генералом ^аСпеховичем^а, которой руководит майор Добровольский, что он имеет возможность через некую Держановскую¹² связать меня с этой организацией. Знакомство мое с Держановской было осуществлено Куликом на улице. Кулик тут же от нас ушел. Держановская мне сообщила, что ей многое известно обо мне от Кулика и предложила пойти с ней к „пани Владэ” ^аПехотской^а ¹³ проживающей по ул. Богуславского д. 18. При знакомстве меня с ^аПехотской^а Держановская сказала, что я являюсь тем лицом, которое имеет связь с делегатом польского правительства из Парижа. Держановская из комнаты вышла – оставив нас вдвоем с Пехотской. Последняя сообщила, что она работает секретарем у генерала Спеховича и что он в данное время арестован. Пехотской я сообщил, что имею связь с делегатом польского правительства из Парижа, который привез на имя Спеховича инструкции.

(—) Голя На это Пехотская мне ответила, что она могла бы мне назвать фамилию заместителя Спеховича, но только в том случае, если я назову свою фамилию и кто такой делегат из Парижа. Назвать свою и делегата из Парижа фамилии я отказался ввиду чего на этом наша беседа прервалась. По выходе из квартиры Пехотской, на улице, меня догнала ^аДержановская^а и просила не обижаться на ^аПехотскую^а, обещая познакомить меня с человеком, который познакомит меня с руководителем организации. На улице Супенского ^аДержановская^а попросила меня подождать ее, а сама куда-то ушла и через полчаса пришла с неизвестным мне человеком, оказавшимся ^аСтоккером Андреем^а ¹⁴, который на следующий день, на углу ул. Стрийской познакомил меня с ^аДобровольским^а. После знакомства с Добровольским, я предложил ему и Стоккеру пойти к ^аСтровскому^а, прож. по ул. Листопада д. 43. Стровский был дома

(—) Голя

kierowanie wszystkimi polskimi organizacjami na Zachodniej Ukrainie. Zastępcą Żebrowskiego był ^aPaszkowski^a, nigdy go nie widziałem i nie znam adresu. Na Zachodniej Białorusi na czele polskich organizacji stał pułkownik Jarosz; w Krakowie – pułkownik Zygmuntowicz. W tym czasie ^aJarosz^a i ^aZygmuntowicz^a mieszkali w mieszkaniu Żebrowskiego, adresu nie znam.¹¹

W styczniu 1940 r. Skrobaczewski powiadomił mnie, że jedzie ze zleceniami ^aStrowskiego^a na Węgry. To było moje ostatnie spotkanie ze Skrobaczewskim. Wykonując moje zadanie Kulik poinformował mnie, że w m. Lwowie istnieje nielegalna antysowiecka

(—) Gola organizacja utworzona przez generała ^aSpiechowicza^a, którą kieruje major Dobrowolski [i] że posiada możliwość skontaktowania mnie z tą organizacją przez niejaką Dzierżanowską¹². Kulik poznał mnie z Dzierżanowską na ulicy. Zaraz potem Kulik zostawił nas. Dzierżanowska poinformowała mnie, że wie o mnie dużo od Kulika i zaproponowała, żebym poszedł z nią do „pani Władzy” ^aPiechowskiej^a ¹³, mieszkającej przy ul. Bogusławskiego d[om] 18. Przy przedstawianiu mnie ^aPiechowskiej^a Dzierżanowska powiedziała, że jestem tą osobą, która ma kontakt z delegatem rządu polskiego z Paryża. Dzierżanowska wyszła z pokoju – zostawiając nas we dwójkę z Piechowską. Ta ostatnia powiedziała, że pracowała jako sekretarka u generała Spiechowicza i że jest on obecnie aresztowany. Poinformowałem Piechowską, że mam kontakt z delegatem rządu polskiego z Paryża, który przywiózł instrukcje zaadresowane na Spiechowicza.

(—) Gola Piechowska odpowiedziała na to, że mogłaby podać mi nazwisko zastępcy Spiechowicza, ale tylko w tym przypadku, jeśli podam nazwisko swoje i kim jest delegat z Paryża. Odmówiłem podania swojego nazwiska oraz delegata z Paryża, wskutek czego nasza rozmowa została przerwana. Po wyjściu z mieszkania Piechowskiej, dogoniła mnie na ulicy ^aDzierżanowska^a i prosiła, żebym nie obrażał się na ^aPiechowską^a, obiecała poznać mnie z człowiekiem, który zapozna mnie z kierownikiem organizacji. Na ulicy Supińskiego ^aDzierżanowska^a poprosiła, żebym poczekał na nią, a sama gdzieś poszła i za pół godziny przyszła z nie znanym mi człowiekiem, który okazał się być ^aStockerem Andrzejem^a ¹⁴ i który następnego dnia na rogu ul. Stryjskiej poznał mnie z ^aDobrowolskim^a. Po zawarciu znajomości z Dobrowolskim, zaproponowałem jemu i Stockerowi, żebyśmy poszli do ^aStrowskiego^a na ul. Listopada d[om] 43. Strowski był w domu

(—) Gola

и я их познакомил. Стровский предложил мне на время беседы выйти в соседнюю комнату, с тем чтобы никто не мог подслушать их разговора. Беседа Стровского с Добровольским и Стоккером длилась около 2 часов. От «Добровольского» мне известно, что «Стровский» предлагал ему объединить его организацию с организацией «Жебровского», от чего Добровольский отказался, причем Добровольский высказал сомнение, что Стровский не делегат из Парижа, а какой-то представитель Смигловцев из Румынии¹⁵. В тот же день, вечером, я был у Стровского, который отзывался о Добровольском, как о карьеристе и неумном человеке, не желающим «пройти» подчинить свою организацию Жебровскому. Стровский дал мне свой новый адрес — ул. Супинского д. № 9, 1-й этаж, направо первая дверь и 1000 злотых для обмена на сов. знаки, предложил мне пойти к Жебровскому принять присягу и взять на себя руководство разведкой в организации Жебровского. К последнему я не пошел

(—) Голя
воизбежание провала, так как Жебровский знал, что я офицерского чина не имел и мог бы выявить мою действительную роль авантюриста. На второй день я зашел к Стровскому сообщить, что его предложение принять не могу, так как я знаю Жебровского, как карьериста и человека нечистого на руку, отдал ему 300 рублей и ушел. Позже Добровольский мне говорил, что Стровский с женой, при попытке перейти границу в Румынию был задержан и содержится в тюрьме в г. Коломия или Черткове.

Вторая встреча с «Добровольским» и «Стоккером» состоялась в ресторане на углу ул. Стрийской. Добровольский интересовался, кто я такой и что я собой представляю. Я рассказал, что фамилия моя Азуревич Андрей, поручик польской армии и имею связь с генералом «Соснковским», находящимся в Париже, от которого имею специальные поручения. Добровольский мне поверил и сообщил, что он тоже офицер в чине майора и является руководителем

(—) Голя (—) Gola
польской организации, созданной «Спеховичем», в которой насчитывается около 5 тысяч человек, что имеется оружие, коротковолновый радиопередатчик и 250 тысяч злотых. Добровольский дал мне свой адрес — по ул. Стрийской дом «ужетниче домки магистратки» № квартиры не знаю — но могу лично указать, просил меня заходить к нему и назначить для связи с ним своего человека. Для связи с Добровольским я назначил Шумовского Бартека, которого подробно информировал о Добровольском, как руководителе организации. В декабре 1939 г. меня пригласил к Ирине Клецан

i poznałem ich. Strowski polecił mi wyjść na czas rozmowy do sąsiedniego pokoju, żeby nikt nie mógł podsłuchać ich rozmowy. Rozmowa Strowskiego z Dobrowolskim i Stockerem trwała około 2 godzin. Wiem od ^aDobrowolskiego^a, że ^aStrowski^a polecał mu zjednoczyć jego organizację z organizacją ^aŻebrowskiego^a, czego Dobrowolski odmówił, przy czym Dobrowolski wyraził wątpliwość, że Strowski nie jest delegatem z Paryża, a jakimś przedstawicielem „śmigłowców” z Rumunii¹⁵. Tego samego dnia byłem wieczorem u Strowskiego, który wyrażał się o Dobrowolskim jako o karierowiczu i niemądrym człowieku, nie chcącym ^bprzejąć^b podporządkować swojej organizacji Żebrowskiemu. Strowski dał mi swój nowy adres – ul. Supińskiego d[om] Nr 9 parter, pierwsze drzwi na prawo i 1000 złotych do wymiany na sow[iecką] walutę, polecił mi iść do Żebrowskiego, złożyć przysięgę i wziąć na siebie kierowanie wywiadem w organizacji Żebrowskiego. Do tego ostatniego nie poszedłem

(—) Gola

żeby uniknąć wpadki, ponieważ Żebrowski wiedział, że nie miałem stopnia oficerskiego i mógł wyjawić moją rzeczywistą rolę awanturnika. Na drugi dzień zaszedłem do Strowskiego, by go powiadomić, że nie mogę wypełnić jego polecenia, ponieważ znam Żebrowskiego jako karierowicza i człowieka z nieczystymi rękami, oddałem mu 300 rubli i wyszedłem. Później mówił mi Dobrowolski, że Strowski został zatrzymany z żoną podczas próby przejścia przez granicę do Rumunii i siedzi w więzieniu w m. Kołomyi albo [w] Czortkowie.

Drugie spotkanie z ^aDobrowolskim^a i ^aStockerem^a odbyło się w restauracji na r[ogu] ul. Stryjskiej. Dobrowolski interesował się kim jestem i co sobą reprezentuję. Powiedziałem, że nazywam się Azurewicz Andrzej, porucznik armii polskiej i że mam kontakt z generałem ^aSosnkowskim^a znajdującym się w Paryżu, od którego otrzymałem specjalne zlecenia. Dobrowolski uwierzył mi i poinformował, że również jest oficerem w stopniu majora i kierowni[kiem]

(—) Gola (—) Gola

polskiej organizacji utworzonej przez ^aSpiechowicza^a, która liczy około 5 tysięcy ludzi, ma broń, krótkofalowy nadajnik radiowy i 250 tysięcy złotych. Dobrowolski dał mi swój adres – przy ul. Stryjskiej dom „urzędnicze domki magistrackie”, numeru mieszkania nie znam – ale mogę pokazać osobiście. Prosił mnie, że bym przychodził do niego albo wyznaczył dla łączności z nim swojego człowieka. Dla łączności z Dobrowolskim wyznaczyłem Szumowskiego Bartka, którego szczegółowo poinformowałem o Dobrowolskim jako o kierowniku organizacji. W grudniu 1939 r.

Добровольский, к которой приехал из Румынии некий „Макс“¹⁶, родственник Клецан и хороший знакомый Добровольского.

В процессе беседы „Макс“ интересовался дислокацией советских войск в Западной Украине и просил меня добыть эти сведения. Составив вымышленные сведения о дислокации советских войск в Западной Украине, я зашел к Клецан.

(—) Голя

В квартире Клецан я застал Добровольского, Макса и неизвестного мне — по фамилии «Щербицкого»¹⁷.

Сведения о частях Красной армии я передал Макс, который тут же при мне вручил Щербицкому.

Переданные мною сведения, со слов Макса, предназначались Гробовскому, сотруднику польского консульства в Черновцах. Перед отъездом в Румынию с Максом и Щербицким я встречался в буфете Львовский.

В последствии Клецан Ирина говорила, что Щербицкий работает на румынской границе в г. Кут, шофером в каком-то советском учреждении. Кроме этого мне известно, что Макс должен был получить деньги от Гробовского и обещал их поделить между мной и Добровольским, но видимо он их не получил и в первых числах января выехал в Варшаву.

От Добровольского мне известно, что он установил связь с Соколовским (его я не знаю), принявшим на себя общее руководство организациями,

(—) Голя

а он, Добровольский, является его заместителем и одновременно осуществляет руководство организациями периферии; „Болек“ (фамилии его не знаю) руководит организацией г. Львова; „Александр“ (фамилии не знаю) руководит организациями в предместьях Львова, а „Кароль“ — возглавляет разведку. Кроме этого мне также известно, что связь с Соколовским осуществлялась через доктора Брухнальского, а с „Кароль“ через Пехотскую¹⁸. Однажды Добровольский мне говорил, что к нему (через Пехотскую) приезжало два человека из Варшавы от генерала Токажевского. Один из них Неверовский б. староста г. Львова майор польской армии. Настоящая его фамилия Клэц¹⁹. Они вели переговоры с Соколовским и Жебровским об объединении их организаций и подчинении генералу Токажевскому.

В середине января 1940 г. Добровольским мне было поручено составить дислокацию советских войск в Западной Украине. По моему поручению дислокация была составлена моим

(—) Голя

Dobrowolski zaprosił mnie do Ireny Klecan, do której przyjechał z Rumunii niejaki „Maks”¹⁶, krewny Klecan i dobry znajomy Dobrowolskiego.

Podczas rozmowy „Maks” interesował się dyslokacją wojsk sowieckich na Zachodniej Ukrainie i prosił mnie, żebym zdobył te informacje. Po sporządzeniu wymyślonych danych o dyslokacji sowieckich wojsk na Zachodniej Ukrainie, zaszedłem do Klecan.

(—) Gola

W mieszkaniu Klecan zastałem Dobrowolskiego, Maksą i nie znanego mi [człowieka] – o nazwisku ^a„Szczerbicki”^a ¹⁷.

Informacje o jednostkach Armii Czerwonej przekazałem Maksowi, który od razu przy mnie wręczył je Szczerbickiemu.

Przekazane przeze mnie informacje, według słów Maksa, przeznaczone były dla Grabowskiego, pracownika konsulatu polskiego w Czerniowcach. Przed wyjazdem do Rumunii spotkałem się z Maksem i Szczerbickim w bufecie lwowskim.

Później Klecan Irena mówiła, że Szczerbicki pracuje na granicy rumuńskiej w m. Kuty jako kierowca w jakiejś instytucji sowieckiej. Oprócz tego wiadomo mi, że Maks powinien dostać od Grabowskiego pieniądze i obiecał podzielić je między mnie a Dobrowolskiego, ale widocznie ich nie dostał i w pierwszych dniach stycznia wyjechał do Warszawy.

Wiem od Dobrowolskiego, że nawiązał on kontakt z Sokołowskim (nie znam go), który przyjął na siebie ogólne kierownictwo nad organizacjami,

(—) Gola

zaś on – Dobrowolski jest jego zastępcą i jednocześnie zajmuje się kierowaniem organizacjami na prowincji; „Bolek” (nazwiska nie znam) kieruje organizacją m. Lwowa; „Aleksander” (nazwiska nie znam) kieruje organizacjami na przedmieściach Lwowa, a „Karol” stoi na czele wywiadu. Oprócz tego wiem również, że kontakt z Sokołowskim odbywał się przez doktora Bruchnalskiego, a z „Karolem” przez Piechowską¹⁸. Kiedyś Dobrowolski mówił mi, że do niego (przez Piechowską) przyjeżdżało dwóch ludzi z Warszawy od generała Tokarzewskiego. Jeden z nich, Niewiarowski b[ył] starosta m. Lwowa, major armii polskiej. Prawdziwe jego nazwisko Kloc¹⁹. Prowadzili oni rozmowy z Sokołowskim i Żebrowskim w sprawie zjednoczenia ich organizacji i podporządkowania Tokarzewskiemu.

W połowie stycznia 1940 r. Dobrowolski polecił mi zestawić dyslokację wojsk sowieckich na Zachodniej Ukrainie. Na moje polecenie dyslokacja została sporządzona przez mego

(—) Gola

человеком по имени Герман, псевдоним — „Петрусь”²⁰, капитаном-географом (фамилии и адреса его не знаю) только на части Красной армии г. Львова и учреждения. Этот план я должен был передать „Болику” через Брухнальского, адрес которого я получил от Добровольского.

Вопрос: Где находится дислокация, которую вы составили для „Болека”?

Ответ: У Изюита Юзефа, проживающего по ул. Восточная д. 34. Изюит живет у столяра — фамилии его не знаю, и помогает ему в работе.

Вопрос: Через кого вы познакомились с Изюитом Юзефом?

Ответ: Познакомил меня с Изюитом Юзефом в конце января 1940 г. Кулик; виделся я с Изюитом не более 3 раз.

Вопрос: Через кого Вы познакомились с Германом — „Петрусь”?

Ответ: С Германом — „Петрусь” меня познакомил в декабре 1939 г. Сбышинский Леонард, а с Сбышинским я познакомился через Кучаровского, который жил вместе с Германом — „Петрусь”.

(—) Голя

Вопрос: Где находится *Сбешинский*?

Ответ: Сбешинский в январе 1940 г. ушел в Германию.

Вопрос: Кого из участников организации, кроме уже названных Вами, знаете?

Ответ: От Шумовского мне известно, что он имел связь с участником организации Лях²¹, живет по одному адресу с Шумовским. Кулик имел у себя на связи „Деслава”, студента; „Юрека” — адрес Халицкого д. № 20.

Я имел связь с *Кучковским* Эдуардом, подхорунжий, проживает по Задвужатской ул. д. 21 кв. 7.

Кучковского я имел ввиду послать в Венгрию для проверки действительно ли Добровольский имеет связь с Джевецким, работником польского консульства в Будапеште. По этому вопросу я говорил с Кучковским и он мое предложение принял. Командировка Кучковского не состоялась, т.к. Добровольский никаких поручений по связи с Венгрией мне не давал,

(—) Голя

а затем я был арестован.

Вопрос: Вам называл Добровольский города, в которых имеются организации?

Ответ: Да, называл. Добровольский говорил, что он имеет организации в г. Станиславе, в г. Кшименце, в г. Тарнополе, в г. Коломия, в г. Стрий, в г. Самбор, в г. Перемышле, в г. Дрогобыче, в г. Бориславе, в г. Грудек-Егеленском, Раве-Русской, Сокале, Ровно, Луцке, Жукви. Кроме этого от Шумовского Бартека мне известно, что

człowieka imieniem Herman – pseudonim „Piotruś”²⁰, kapitana geografa (nazwiska i adresu nie znam) [i dotyczyła] tylko oddziałów Armii Czerwonej m. Lwowa oraz instytucji. Plan ten miałem przekazać „Bolkowi” przez Bruchnalskiego, którego adres dostałem od Dobrowolskiego.

Pytanie: Gdzie znajduje się dyslokacja, którą sporządziliście dla „Bolka”?

Odpowiedź: U Jezuita Józefa, mieszkającego przy ul. Wschodniej d[om] 34. Jezuit mieszka u stolarza —nazwiska jego nie znam i pomaga mu w pracy.

Pytanie: Przez kogo poznaliście się z Jezuitem Józefem?

Odpowiedź: Poznał mnie z Jezuitem Józefem pod koniec stycznia 1940 r. Kulik; widziałem się z Jezuitem nie więcej niż 3 razy.

Pytanie: Przez kogo poznaliście Hermana – „Piotrusia”?

Odpowiedź: Z Hermanem – „Piotrusiem” poznał mnie w grudniu 1939 r. Zbyszyński Leonard, a Zbyszyńskiego poznałem przez Kaczorowskiego, który mieszkał razem z Hermanem – „Piotrusiem”.

(—) Gola

Pytanie: Gdzie znajduje się *Zbyszyński*^a?

Odpowiedź: Zbyszyński w styczniu 1940 r. poszedł do Niemiec.

Pytanie: Kogo znacie spośród członków organizacji poza już przez was wymienionymi?

Odpowiedź: Od Szumowskiego wiem, że miał [on] kontakt z członkiem organizacji Lachem²¹, mieszka pod tym samym adresem co Szumowski. Kulik pozostawał w łączności ze studentem „Desławem”; „Jurkiem” – adres Halicka d[om] Nr 20.

Ja miałem kontakt z *Kuczkowskim*^a Edwardem, podchorążakiem, mieszka przy ul. Zadwórzeńskiej d[om] 21 m. 7.

Kuczkowskiego zamierzałem posłać na Węgry w celu sprawdzenia, czy Dobrowolski ma rzeczywiście kontakt z Drzewieckim, pracownikiem konsulatu polskiego w Budapeszcie. W tej sprawie rozmawiałem z Kuczkowskim, który przyjął moje polecenie. Delegacja Kuczkowskiego nie doszła do skutku, pon[ieważ] Dobrowolski nie dawał mi żadnych zleceń z zakresu łączności z Węgrami,

(—) Gola

a potem zostałem aresztowany.

Pytanie: Czy Dobrowolski podawał wam nazwy miast, w których istnieją organizacje?

Odpowiedź: Tak, podawał. Dobrowolski mówił, że posiada organizacje w m. Stanisławowie, w m. Krzemieńcu, w m. Tamopolu, w m. Kołomyi, w m. Stryju, w m. Samborze, w m. Przemyślu, w m. Drohobyczu, w m. Borystawiu, w m. Gródku Jagiellońskim, Rawie Ruskiej, Sokalu, Równem, Łucku, Żółtkwi. Prócz tego od Szumowskiego Bartka

Станиславовская организация состоит из 1000 человек и Кшеменцовская из 200 человек. В этих городах Шумовский был в январе 1940 г. и выявил организации через «Вышинского».

Шумовский, с моего согласия, организации в Станиславове и Кшеменце передал на связь Добровольскому.

Вопрос: Вам известны руководители этих организаций?

Ответ: От Добровольского мне известно, что руководителями

(—) Голя

Станиславовской организации являются полковник „Хуцул”²² и капитан „Сомар”²³ — это их псевдонимы.

Вопрос: Какими денежными средствами организация располагала?

Ответ: Какими денежными средствами располагала организация, я не знаю. В феврале 1940 от Добровольского я получил 30 тысяч злотых на обмен на советские деньги. Эти деньги Добровольскому я не вернул. Из них я дал Кулику — 900 руб., Шумовскому Б. — 1500 рублей, „Герману” — 500 рублей, остальные пропил.

Вопрос: Что Вам известно о Спеховиче?

Ответ: Мне известно от Добровольского и Пехотской, что Спехович при переходе Венгерской границы арестован под фамилией Муравский.

Мне также известно от Добровольского, что арестованы при переходе границы и Стровский с женой.

(—) Голя

Вопрос: Вам известно, где находится оружие организации?

Ответ: Нет, места хранения оружия мне неизвестны. От Добровольского мне известно, что у него имеются три офицера, которые специально занимаются приобретением оружия. Фамилии этих офицеров Добровольский мне не назвал.

Вопрос: Названный вами Кулик — это его настоящая фамилия или псевдоним?

Ответ: Я его знаю как Кулика.

Вопрос: Вы читали инструкцию, привезенную Стровским?

Ответ: С частью инструкции я ознакомился, ее мне давал Стровский для расшифровки. Сам я не расшифровывал, а передал офицеру Потольскому.

Припоминаю, что в инструкции были даны псевдонимы генералам: Спеховичу „Кома”, Андерсу — „Валегура”, Янушайтису „Красицкий”, Сикорский — „Эвгениуш”, Соснковский — „Гуземба”. Предполагалось всю переписку с Сикорским вести только в зашифрованном виде. Для курьеров были указаны

(—) Голя

специальные опознавательные знаки.

Вопрос: Потольский был в курсе работы организации?

wiem, że organizacja stanisławowska składa się z 1000 ludzi, a krzemieniecka z 200 ludzi. Szumowski w tych miastach był w styczniu 1940 r. i ustalił organizację poprzez „Wyszyńskiego”.

Szumowski, za moją zgodą, przekazał organizację w Stanisławowie i Krzemieńcu pod rozkazy Dobrowolskiego.

Pytanie: Znacie kierowników tych organizacji?

Odpowiedź: Wiadomo mi od Dobrowolskiego, że kierownikiem (—) Gola organizacji stanisławowskiej jest pułkownik „Hucul”²² i kapitan „Somar”²³ – to ich pseudonimy.

Pytanie: Jakimi środkami pieniężnymi dysponowała organizacja?

Odpowiedź: Nie wiem, jakimi środkami pieniężnymi dysponowała organizacja. W lutym 1940 dostałem od Dobrowolskiego 30 tysięcy złotych na wymianę na pieniądze sowieckie. Pieniądzy tych nie oddałem Dobrowolskiemu. Dałem z tego Kulikowi – 900 rubli, Szumowskiemu B. – 1500 rubli, „Hermanowi” – 500 rubli, resztę przepiłem.

Pytanie: Co wiecie o Spiechowiczu?

Odpowiedź: Wiem od Dobrowolskiego i Piechowskiej, że podczas przekraczania granicy węgierskiej Spiechowicz został aresztowany pod nazwiskiem Morawski.

Wiem również od Dobrowolskiego, że aresztowano podczas przekraczania granicy Strowskiego z żoną.

(—) Gola

Pytanie: Wiecie gdzie jest przechowywana broń organizacji?

Odpowiedź: Nie, miejsc przechowywania broni nie znam. Wiem od Dobrowolskiego, że ma on trzech oficerów zajmujących się specjalnie zdobywaniem broni. Nazwisk tych oficerów Dobrowolski mi nie podał.

Pytanie: Wymieniony przez was Kulik – to jego prawdziwe nazwisko czy pseudonim?

Odpowiedź: Znam go jako Kulika.

Pytanie: Czytaliście instrukcję przywiezioną przez Strowskiego?

Odpowiedź: Z częścią instrukcji zapoznałem się, dał mi ją do odszyfrowania Strowski. Sam nie odszyfrowywałem, tylko przekazałem oficerowi Patolskiemu.

Pamiętam, że w instrukcji były podane pseudonimy generałów: Spiechowicza – „Kopa”; Andersa – „Waligóra”, Januszajtisa „Krasiński”, Sikorski – „Eugeniusz”, Sosnkowski – „Godziemba”. Zalecano, by całą korespondencję z Sikorskim i in[nymi] prowadzić tylko pod postacią szyfrów. Dla kurierów podano

(—) Gola

specjalne znaki rozpoznawcze.

Pytanie: Patolski orientował się w działalności organizacji?

Ответ: Нет не был. Он только знал, что какая-то работа намечается, но ничего конкретного не знал. Потольский с женой в декабре 1939 г. выехали в Краков.

Вопрос: Качоровский и Кучковский состояли в организации?

Ответ: Нет, не состояли.

На поставленные мне вопросы мои ответы в протоколе записаны правильно и протокол мне прочитан, в чем расписываюсь.

(—) Голя

Допросил: Опер. Упол. I отдела ГТУ НКВД
Ст. Лейт. ГБ

(—) (Бекман)

Особисті свідчення Голі Едварда

Львів, 29 березня 1940 року

Я народився 2 листопада 1908 р. в Липі Добромільського пов[іту] Львівського воев[одства]. Мій батько називався Юзеф і він був вахмістром австр[ійської] жанд[армерії], а мати Юлія, уроджена Легович.

До 10^{ти} років я вчився дома. В гімназію поступив у 1918 р., а в Кадетський Корпус № I у Львові в 1922 р. Кадетський Корпус я закінчив у 1926 р. на 17 місці з-поміж 56 осіб. В чині капрала – підхорунжого мене відряджено на універсальний курс до Школи Підхорунжих Піхоти у Варшаві, а звідти після 3-місячного перебування я склав конкурсний іспит до Офіцерської Школи Військового Флоту. Школу я не закінчив, через те, що з приводу поганої поведінки мене перенесли до Офіцерської Школи Інженерії, а звідти також з приводу поганої поведінки я був звільнений та прикомандирований до 6 саперного полку в чині сапера, звідки мене звільнено до запасу 15. VIII 1929.

Після звільнення до запасу я повернувся до батька, який тоді пішов на пенсію і оселився в Мостиськах, де мати була власницею половини дому та 1 1/2 морга поля. В Мостиськах я скоро отримав працю у Фінансовому відділі як адміністративний практикант II^ї категорії XI службового чину. З Мостиськ я був перенесений до 2 Фінансового відділу в Дрогобичі, де склав іспит адміністративного службовця II^ї категорії. Через місяць після іспиту, а саме в січні 1933 р. я був звільнений з приводу „поганої поведінки поза службою”. Справжньою причиною було те, що я знаходився у поганих відносинах з місцевою поліцією.

Тим часом в Дрогобичі я одружився.

Odpowiedź: Nie, nie orientował się. Wiedział tylko, że jakaś działalność jest prowadzona, ale nic konkretnie nie wiedział. Patolski z żoną w grudniu 1939 r. wyjechał do Krakowa.

Pytanie: Czy Kaczorowski i Kuczkowski należeli do organizacji?

Odpowiedź: Nie, nie należeli

Moje odpowiedzi na postawione mi pytania zapisano prawidłowo w protokole i odczytano mi, co potwierdzam podpisem

(—) Goła

Przesłuchał: Oficer operacyjny I Oddziału GTU NKWD

St[arszy] Lej[tenant] B[ezpieczeństwa] P[łaństwowego]

(—) (Bekman)

Osobiste zeznania Goli Edwarda

Lwów, dnia 29 marca 1940

Urodziłem się dnia 2 listopada 1908 r. w Lipie pow. Dobromil wojew. lwowskie. Ojciec mój nazywał się Józef i był wachmistrzem austr. żand., a matka Julia z Legowiczów.

Do lat 10^{ciu} uczyłem się w domu. Do gimnazjum wstąpiłem w r. 1918, a do Korpusu Kadetów Nr I we Lwowie w r. 1922. Korpus Kadetów ukończyłem w r. 1926 z lokatą 17 na 56. W stopniu kaprała podchorążego odkomenderowany zostałem na kurs utyl[itarny] do Szkoły Podchorążych Piechoty w W-wie, a stamtąd po 3-miesięcznym pobycie zdałem konkursowy egzamin do Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej. Szkoły nie ukończyłem, ponieważ z powodu złego zachowania zostałem przeniesiony do Oficerskiej Szkoły Inżynierii, a stamtąd również z powodu złego zachowania się zostałem zwolniony i przydzielony do 6 pułku saperów w stopniu sapersa, skąd zwolniony zostałem do rezerwy 15.VIII.1929.

Po zwolnieniu do rezerwy wróciłem do ojca, który wtedy przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Mościskach, gdzie matka była właścicielką połowy domu i 1 1/2 morgi pola. W Mościskach otrzymałem wkrótce zajęcie w Urzędzie Skarbowym w charakterze praktykanta administracyjnego II^{szej} kategorii XI stopnia służbowego. Z Mościsk zostałem przeniesiony do 2 Urzędu Skarbowego w Drohobyczu, gdzie zdałem egzamin przypisany dla urzędników administracyjnych II^{szej} kategorii. W miesiąc po egzaminie, dokładnie w styczniu r. 1933, zostałem zwolniony z powodu „złego zachowania się poza służbą”. Właściwym powodem było to, że żyłem w złych stosunkach z tamtejszą policją.

W międzyczasie w Drohobyczu ożeniłem się.

Після звільнення з посади я знов виїхав до батька до Мостиськ разом з жінкою. Але через те, що в мого батька була на утриманні численна сім'я та він не був у силі прогодувати мене й жінку, жінка повернулася до батьків у Дрогобичі, а я мусив шукати праці.

Через те, що в Мостиськах я також мав свару з поліцією, не міг поступити на жодну урядову посаду й був примушений зайнятися чимось іншим. Але через те, що я мав ^алітературні^а здібності, я зайнявся літературною діяльністю та скоро почав заробляти писанням новел і ^афейлетонів^а. Ці твори залежно від змісту були друковані в „Ілюстрованому червоному кур'єрі” під псевдонімом „Ергун”, в „Збройній Польщі”, в „Гонорі” та „Житті”, в „Меркурюшу Орд.” та в інших. В 1937 р. надруковано збірку моїх новел п[ід] з[аголовком] „Виколесеньці”.

В 1937 р. я виїхав до Варшави на запрошення одного з моїх колег з Кадетського Корпусу, капітана Едварда Семка, в якого я також оселився. У Варшаві я надалі займався літературною працею та одночасно допомагав в заняттях колезі, який виконував обов'язки офіцера – викладача в Школі Підхорунжих Саперів у Варшаві. Хочу зазначити, що мої так військові, як і загальні знання, завжди були великі, так що в найгірші періоди мого життя можна було мені закинути тільки „погану поведінку”, а ніколи – недостатні успіхи в науці.

На початку 1938 р. я зустрів випадково у Варшаві колегу з Кадетського Корпусу Яна Нагурського, який виконував обов'язки керівника бюро Головного Управління Товариства Розвитку Східних Земель у Варшаві. Нагурський запропонував мені в Товаристві посаду інструктора або секретаря в Управлінні Округу в Тернополі з місячною зарплатою у сумі 120 зл. Цю посаду я прийняв. Свої обов'язки я виконував на велике задоволення моїх керівників так, що через місяць мені підвищили оклад до суми 210 зл., а через півроку до суми 250 зл. У квітні 1939 р. головою Управління Округу Т.Р.З.В. став Вітольд Жиборський, депутат сейму і тоді він почав вимагати співробітництва Товариства з Табором Національного Об'єднання. З огляду на те, що такий стан речей мене не влаштовував, я подав прохання про переведення та був переведений до Варшави.

В той час спалахнула війна з Німеччиною та оголошено мобілізацію.

1 вересня 1939 я з'явився в 4 саперному батальйоні в Перемишлі і був назначений до 41 маршової роти. У битві під Перемишлем рота була розбита, офіцери втекли, так що, користуючись великою пошаною серед товаришів, я був примушений прийняти командування. Я відступив з ротою в напрямку на Самбір, а через те, що Самбір був зайнятий німцями, після невдалої спроби відбити місто – на Львів. Біля Львова роту, з якої залишилося разом зі мною 34 особи, було обеззброєно, а я разом

Po zwolnieniu z posady wyjechałem znowu do ojca do Mościsk wraz z żoną. Lecz ponieważ ojciec mój miał liczną rodzinę na utrzymaniu i nie był w stanie wyżywić mnie i żonę, żona wróciła do rodziców w Drohobyczu, a ja musiałem szukać zajęcia.

Ponieważ w Mościskach również miałem zatargi z policją, więc żadnej rządowej posady otrzymać nie mogłem i musiałem zająć się czym innym. A że posiadałem pewne zdolności ^aliterackie^a, oddałem się pracy literackiej i wkrótce zacząłem zarabiać pisząc nowele i ^afelietony^a. Utwory te w zależności od treści były drukowane w „Ilustrowanym Kurierze Czerwonym” pod pseudonimem „Ergun”, w „Polsce Zbrojnej”, w „Honor”, w „Życiu” [?], w „Merkuryszu Ord.” i w innych. W r. 1937 wydrukowano zbiór moich nowel p.t. „Wykolejency”.

W r. 1937 wyjechałem do Warszawy na zaproszenie jednego z moich kolegów z Korpusu Kadetów, kapitana Edwarda Siemka, u którego też zamieszkałem. W Warszawie zajmowałem się nadal pracą literacką, a równocześnie pomagałem w zajęciach koledze, który pełnił obowiązki oficera – wykładowcy w Szkole Podchorążych Saperów w W-wie. Zaznaczam, że moje wiadomości wojskowe, jak również ogólne zawsze były duże, tak iż w najgorszych czasach mego życia można było mi zarzucić tylko „złe zachowanie się”, a nigdy postępy niezadowolające w studiach.

Z początkiem r. 1938 spotkałem w W-wie przypadkowo kolegę z Korpusu Kadetów, Jana Nagórskiego, który pełnił obowiązki kierownika biura Zarządu Głównego Towarzystwa Rozwoju Ziemi Wschodnich w Warszawie. Nagórski ofiarował mi zajęcie w Towarzystwie w charakterze instruktora wzgl. sekretarza w Zarządzie Okręgu w Tarnopolu z płacą miesięczną w wysokości 120 zł. Posadę tę przyjąłem. Z obowiązków swoich wywiązywałem się ku zupełnemu zadowoleniu moich przełożonych, tak że po miesiącu podwyższono mi pobory do kwoty 210 zł, a po upływie pół roku do kwoty 250 zł. W kwietniu r. 1939 prezesem Zarządu Okręgu T.R.Z.W. został Witold Żyboriski, poseł na Sejm i wówczas zaczął żądać współpracy Towarzystwa z Obozem Zjednoczenia Narodowego. Ze względu na to, że taki stan rzeczy nie odpowiadał mi, wniosłem prośbę o przeniesienie i zostałem przeniesiony do Warszawy.

W tym czasie wybuchła wojna z Niemcami i została ogłoszona mobilizacja.

Dnia 1.IX.1939 zameldowałem się w 4 baonie saperów w Przemyśle i przydzielony zostałem do 41 kompanii marszowej. W bitwie pod Przemyślem kompania została rozbita, oficerowie uciekli, tak że mając duże powołanie wśród kolegów żołnierzy zmuszony byłem objąć dowództwo. Wycofałem się z kompanią w kierunku na Sambor, a że Sambor był zajęty przez Niemców, po daremnej próbie odbicia miasta – na Lwów. W okolicy Lwowa kompania, z której zostało wraz ze mną 34 ludzi została rozbrojona, a ja wraz

з капралом Владиславом Стеткевичом потрапив до полону і був доставлений до Холодної Води до табору полонених. З полону я втік разом із згаданим вже капралом та переховувався в селі Коморниці під Львовом у незнайомих людей. Звідти 22 вересня 1939 в час вступу радянських військ я прийшов до Львова.

В той час Львів, помешкання і вулиці були забиті юрбою біженців. Я мекав у родичів Ласкавських на вул. Задвужанській 85. Я був на утриманні родичів.

Одного дня я зустрів на вулиці мого колегу з Кадетського Корпусу капітана інженера Владислава Новосельського, який заявив мені про готовість піти в експедицію до Угорщини. Після одержання угорських перепусток в угорському консульстві, яке тоді знаходилося на вулиці Академічній № 17, Новосельський познайомив мене з товаришами по експедиції, з яких я запам'ятав інженера Бюльова, працівника Фабрики Пороху в Піонках під Варшавою. Крім нього було ще двоє, так що разом було нас п'ятеро. Мушу зазначити, що почесний угорський консул д-р Блюм видавав угорські перепустки без ніяких труднощів лише тим, що вміли довести, що вони кадрові офіцери або офіцери запасу. Через те, що Новосельський був кадровим офіцером і мав службове посвідчення, отже в порозумінні зі мною посвідчив перед консулом, що я кадровий офіцер в чині поручника. Йому йшлося про те, щоб я конче був його супутником до Угорщини, тому що він довіряв моїй здібності орієнтуватися та відвазі.

В напрямку угорського кордону ми поїхали поїздом через Станіславів до Делятина. В Делятині ми переночували на станції в приміщенні для провідників, де в той час ночували біженці. На світанку ми ввійшли на гірський шлях прямуючи на Підсмєречок, Аршечний, Ложак, в напрямку „Довгої Полонини”, де ми мали намір перейти кордон. Через те, що несподівано випав сніг, стежки були засипані, а ми орієнтувалися по карті, ми були змушені зійти в долину та на лісовій сторожці „Добошанці” були затримані лісником і звідти були міліціонерами доставлені до Надвірної. В Надвірній ми перебували 5–7 днів, а потім були випущені на волю. Інші розїхалися в різних напрямках мені невідомих, а я з інженером Бюльовом вернувся до Львова. Бюльов разом зі своєю нареченою виїхав до Варшави, позичивши мені до від'їзду 100 зл. А я оселився на вулиці Задвужанській 22 під прізвиськом Казімежа Пеше, тому що під справжнім прізвиськом я жити не хотів, через те що воно було записане в Н.К.В.Д. в Надвірній. Цій пані, у якій я оселився я видав себе за шофера, що працює в радянській установі. Це було десь у середині жовтня. Через декілька днів, коли гроші, які я отримав від Бюльова закінчилися, я з'явився в угорському консульстві у консула д-ра Блюма.

z kapralem Władysławem Stetkiewiczem wzięty do niewoli i odstawiony do Zimnej Wody do obozu jeńców. Z niewoli uciekłem wraz ze wspomnianym kapralem i ukrywałem się we wsi Komornicy pod Lwowem u nieznanym mi ludzi. Stamtąd dnia 22 września 1939 w czasie wkraczania wojsk sowieckich przyszedłem do Lwowa.

W owym czasie Lwów, mieszkania i ulice były zapchane tłumami uciekinierów. Ja zamieszkałem u krewnych, niejakich Łaskawskich przy ul. Zadwórzeńskiej 85. Żyłem z łaski krewnych.

Pewnego dnia spotkałem na ulicy mego kolegę z Korpusu Kadetów, kapitana inżyniera Władysława Nowosielskiego, który oświadczył mi gotowość podjęcia wyprawy na Węgry. Po uzyskaniu przepustek węgierskich w honorowym konsulacie węgierskim, który wówczas znajdował się na ulicy Akademickiej nr 17, Nowosielski zapoznał mnie z towarzyszami wyprawy, z których zapamiętałem inżyniera Bülowa, pracownika Fabryki Prochu w Pionkach pod Warszawą. Oprócz niego było jeszcze dwóch, tak że razem było nas pięciu. Zaznaczyć muszę, że honorowy konsul węgierski dr Blum wydawał bez żadnych trudności przepustki węgierskie tylko tym, którzy potrafili udowodnić, że są oficerami zawodowymi albo rezerwy. Ponieważ Nowosielski był oficerem zawodowym i posiadał legitymację służbową, więc w porozumieniu ze mną zaświadczył przed konsulem, że jestem oficerem zawodowym w stopniu porucznika. Chodziło mu o to, żebym koniecznie towarzyszył mu na Węgry, dlatego że pokładał duże zaufanie w moich zdolnościach orientacyjnych i odwadze.

Do granicy węgierskiej wyjechaliśmy koleją przez Stanisławów do Delatyna. W Delatynie przenocowaliśmy na stacji w pokoju dla konduktorów, gdzie w owym czasie nocowali uchodźcy. O świcie weszliśmy na szlak górski kierując się na Podsmereczek, Arszechny, Łożak ku „Dołhej Połoninie”, gdzie mieliśmy przekroczyć granicę. Ponieważ niespodzianie spadł śnieg, a my orientowaliśmy się wedle mapy, z powodu zasypania ścieżek byliśmy zmuszeni zejść w dolinę i na gajówce „Doboszance” zostaliśmy zatrzymani przez gajowego i stąd odstawieni przez milicjantów do Nadwórnej. W Nadwórnej przebywaliśmy od 5–7 dni, po czym zostaliśmy wypuszczeni na wolność. Tamci rozjechali się w różnych kierunkach mnie niewiadomych, a ja z inżynierem Bülowem wróciłem do Lwowa. Bülow wraz ze swoją narzeczoną wyjechał do Warszawy, pożyczwszy mi przed odjazdem 100 zł. Ja zaś zamieszkałem przy ul. Zadwórzeńskiej 22 pod nazwiskiem Kazimierza Pesze, gdyż pod prawdziwym nazwiskiem mieszkać nie chciałem, jako że było zanotowane w N.K.W.D. w Nadwórnej. Tej pani, u której zamieszkałem, podałem się za szofera mającego zajęcie w instytucji sowieckiej. Było to gdzieś w połowie października. W kilka dni później, gdy pieniądze otrzymane od Bülowa skończyły się, zjawiłem się w konsulacie węgierskim u konsula

Я йому сказав, що вертаюся з Угорщини, назвав якесь місто та просив видати мені нову перепустку. Під час дружньої бесіди, яка зав'язалася я відкрив йому секрет, що я зв'язковий від польської конспіративної львівської організації до Угорщини. Блюм повірив мені та одночасно просив мене відразу чи я б не погодився ідучи до Угорщини, перепроводити декількох людей. Цю пропозицію мотивував в такій спосіб, що багато людей звертається до нього за перепустками, а з них він хотів би більш цінних направити до мене, щоб допомогти їм перейти до Угорщини. Я погодився на це, але одночасно просив його, видати угорські перепустки людям, яких я вкажу без обмежень і труднощів. Він охоче погодився на це. З того часу склалося так, що я бував по два-три дні в консульстві та записував собі адреси людей, яких Блюм скеровував до мене з метою перепроводити їх до Угорщини, а навпаки Блюм видавав мені щоденно стільки угорських перепусток, скільки я хотів. За надання перепустки я брав від багатих людей по 50 зл. Через три дні я зникав з консульства на деякий час, щоб з'явитися через кільканадцять днів, нібито з Угорщини. В той час я познайомився в Блюма з полк. Ромом, Качоровським, який видавав себе за поручника та Зигмунтом Патольським, кадровим поручником бронечастин. Я називаю цих людей, тому що вони появлятимуться далі в моїх свідченнях. Крім названих я познайомився приблизно з 20 особами, які хотіли перейти до Угорщини, але які після моєї розповіді про труднощі такої експедиції (про стрільання зі станкових кулеметів, про собак на кордоні) через деякий час від такого переходу відмовлялися.

Полковник Ром, кадровий офіцер, військовий прокурор з Познані, оточував себе кількома людьми та розголошував, що він володіє „військовою організацією”. Це не була правда. Тому, що цими декількома людьми, які входили до складу організації були: сам Ром, його син, якийсь поручник з судового корпусу з Познані, капітан Вісьневський з Бидгощі, коханка полковника Рома, коханка сина полковника Рома і Бартек Шумовський, який видавав себе за підпоручника піхоти. Через те, що я швидко вирішив, що полк. Ром та його кліка, це просто фарс, я відійшов від цього товариства, разом з Бартеком Шумовським, який також посварився з полковником. Через те, що Бартек не мав грошей, а він родом був з Познані і мені дуже подобався, я запропонував йому співпрацювати зі мною, видаючи себе за поручника Корпусу Прикордонної Охорони, Анджея Азуревича, який нібито має спеціальне доручення від ген. Сосниковського з Парижа. Про характер доручення я не згадував йому, тільки дав йому зрозуміти, що це доручення з Угорщини передав мені спеціальний кур'єр, який привіз мені також гроші. В той час я мав готівку, яку я зібрав за перепустки в сумі

dr Bluma. Powiedziałem mu, że wracam z Węgier, wymieniałem jakieś miasto i prosiłem o wydanie nowej przepustki. W trakcie pogawędki, która się wywiązała, zwierzyłem się mu w wielkiej tajemnicy, że jestem łącznikiem od polskiej konspiracyjnej organizacji lwowskiej na Węgry. Blum uwierzył mi, a równocześnie zaraz prosił mnie, czy bym nie podjął się, idąc na Węgry, przeprowadzić kilku ludzi. Propozycję tę motywował w ten sposób, że wielu ludzi zgłasza się do niego o przepustki, a z tych on bardziej wartościowych chciałby skierować do mnie, aby im pomóc przejść na Węgry. Ja zgodziłem się na to, ale równocześnie prosiłem go, aby wystawił przepustki węgierskie dla tych ludzi, których ja wskażę bez ograniczenia i żadnych trudności. On zgodził się na to chętnie. Od tego czasu ułożyło się tak, że ja przebywałem po dwa, trzy dni w konsulacie i zapisywałem sobie adresy ludzi, których Blum do mnie kierował celem przeprowadzenia ich do Węgier, a na odwrót Blum wydawał mi codziennie tyle przepustek węgierskich ile chciałem. Za wyrobienie przepustki węgierskiej brałem od bogatych ludzi po 50 zł. Po trzech dniach znikalem na jakiś czas z konsulatu, aby zjawić się po kilkunastu dniach niby z Węgier. W owym czasie poznałem u Bluma płk. Rohma, Kaczorowskiego, który podawał się za porucznika i Zygmunta Patolskiego, porucznika zawodowego broni pancernej. Nazwiska tych ludzi wymieniam dlatego, ponieważ będą oni występować w dalszym ciągu zeznań. Oprócz wymienionych poznałem około 20 osób takich, które chciały przejść na Węgry, ale które po moim opowiadaniu o trudnościach takiej wyprawy (strzelaniu z karabinów maszynowych, psach na granicy) po pewnym czasie z takiego przejścia rezygnowały.

Pułkownik Rohm, oficer zawodowy, prokurator wojskowy z Poznania, otaczał się kilkoma ludźmi, a wokół rozповідаł, iż posiada „wojskową organizację”. To nie była prawda. Bo tych kilku ludzi, którzy tworzyli organizację, to byli: sam Rohm, jego syn, jakiś porucznik z korpusu sądowego z Poznania, kapitan Wiśniewski z Bydgoszczy, kochanka pułkownika Rohma, kochanka syna pułkownika Rohma i Bartek Szumowski, który podawał się za p[od]porucznika piechoty. Ponieważ szybko skonstatowałem, że płk Rohm i jego klika to zwykła farsa, wycofałem się z tego towarzystwa wraz z Bartkiem Szumowskim, który także pokłócił się z pułkownikiem. Ponieważ Bartek był bez pieniędzy, jako że pochodził z Poznania i bardzo mi się podobał, więc zaproponowałem mu współpracę ze mną podając się za porucznika Korpusu Ochrony Pogranicza, Andrzeja Azurewicza, który ma niby to specjalną misję od gen. Sosnkowskiego z Paryża. O rodzaju misji nie wspominałem mu, tylko dałem mu do zrozumienia, że misję tę przekazał mi specjalny kurier z Węgier, który też przywiózł mi pieniądze. W owym czasie miałem gotówkę zebraną za przepustki w wysokości około 700 zł. i z tych pieniędzy dałem około 200 zł. Bartkowi na mieszkanie i życie, nie dając mu

близько 700 зл. і з цих грошей я видав коло 200 зл. Бартеку на помешкання та життя, не даючи йому більш ніяких доручень. Бартек найняв помешкання на вул. Тарновського під номером 69. Це було приблизно 15 листопада 1939 р. Більш менш це саме я сказав Зигмунтові Патольському, з тією лиш різницею, що ніяких грошей я йому не давав. Патольський проживав разом з дружиною, за невідомою мені адресою, ми зустрічалися з ним час від часу в „Європейській кондитерській”. Качоровський (імені не пам'ятаю) приїхав до Львова з Білостока з наміром перейти до Угорщини. Він привіз із собою круглу і прямокутну печатку фінансового відділу з Білостока та печатку з написом „Начальник I відділу Metz”. Він хотів ці печатки продати за суму 500 зл. Я купив їх, заплативши авансом 20 зл., а пізніше давав йому на його прохання ще кілька злотих. На основі цих печаток я виготовив собі посвідчення на імя „Ян Чабан”, Патольському, Бартеку і Качоровському я доручив зберегти таємницю про нібито справжнє моє прізвище „Анджей Азуревич” з огляду на конспірацію. Треба ще зазначити, що консулові Блюмові я також сказав, що моє справжнє прізвище „Анджей Азуревич”, а Едвард Голя – це було вигадане, яке в свою чергу я змінив з огляду на конспірацію на „Ян Чабан”. Разом зі зміною прізвища, я змінив помешкання та переїхав на нову квартиру на вул. Перацького 22 до пані Слівінської, яка тоді хотіла здати внайми кімнату. Це було десь під кінець листопада 1939, а може дещо раніше. Моя діяльність тоді полягала в тому, що я ходив до „Європейської кондитерської”, де серед названих осіб, їх знайомих та знайомих їхніх знайомих натякалося про моє таємне доручення, важке завдання, великі можливості та інші туманні і неконкретні речі. В той час декілька днів я мав роман з випадково впізнаною панночкою, на ім'я Софія, прізвище якої випало мені з пам'яті і яка познайомила мене з Тадеушом Куліком, біженцем з Варшави, якому я запропонував співробітництво в такій самій площині як Бартеку і який згодився співпрацювати. В той період в родині Слівінських я познайомився з Тадеушом Слівінським, студентом хімії, який проживав у Львові на вул. Сташці 4 кв. 1. Слівінський любив гуляти і після знайомства з ним, за горілкою, я запропонував йому співробітництво з собою, також дуже туманно подав мету і завдання. Таким чином довкола мене утворилося коло людей цілковито відданих мені, якими були: Бартек Шумовський, Зигмунт Патольський (адреса невідома), Качоровський, який жив у різних місцях, останнім часом на вул. Єлінки номеру дому не пам'ятаю, далі Тадеуш Кулік (адреси мені не подав, правдоподібно через те, що не мав постійного місця проживання, а тинявся по людях) і Тадеуш Слівінський. Ці люди не отримавши ніяких конкретних завдань, вимагали таких від мене та врешті як то кажуть я довів до їх відома, що їхнім завданням буде координація праці

poza tym żadnych poleceń. Bartek wynajął mieszkanie przy ul. Tarnowskiego pod nr. 69. Było to około 15 listopada 1939 r. Mniej więcej to samo powiedziałem Zygmuntowi Patolskiemu, z tą tylko różnicą, że żadnych pieniędzy mu nie dawałem. Patolski mieszkał wraz z żoną pod nieznanym mi teraz adresem, a spotykałem się z nim od czasu do czasu w „Cukierni Europejskiej”. Kaczorowski (imię nie pamiętam) przyjechał do Lwowa z Białegostoku z zamiarem przejścia na Węgry. Przywiózł ze sobą okragłą i podłużną pieczęć Izby Skarbowej z Białegostoku oraz pieczętę z napisem: „Naczelnik Wydziału I Metz”. Te pieczętę chciał sprzedać za kwotę 500 zł. Ja kupiłem je płacąc a conto 20 zł., a później dawałem mu w miarę jak nagabywał po kilka złotych. Na podstawie tych pieczętęk wystawiłem sobie legitymację na nazwisko „Jan Czaban”. Patolskiemu, Bartkowi i Kaczorowskiemu nakażalem zachowanie tajemnicy o niby to prawdziwym moim nazwisku „Andrzej Azurewicz” ze względów konspiracyjnych. Tutaj zaznaczyć należy, że również konsulowi Blumowi powiedziałem w wielkiej tajemnicy, że prawdziwe moje nazwisko brzmi „Andrzej Azurewicz”, a Edward Gola to było przybrane, które z kolei zmieniłem również ze względów konspiracyjnych na „Jan Czaban”. Wraz ze zmianą nazwiska zmieniłem mieszkanie i przeprowadziłem się przy ul. Pierackiego 22 do niejakiej pani Śliwińskiej, która wtedy miała pokój do wynajęcia. Było to gdzieś z końcem listopada 1939, a może nieco wcześniej. Działalność moja w tym czasie polegała na tym, że chodziłem do „Cukierni Europejskiej”, gdzie w gronie wymienionych osób, ich znajomych i znajomych ich znajomych opowiadano półsłówkami o tajemniczej mojej misji, ciężkim zadaniu, dużych możliwościach i innych mglistych i niekonkretnych rzeczach. W tym czasie przez kilka dni romansowałem z przygodnie poznaną panią, imieniem Zofia, której nazwisko wyleciało mi z pamięci, a która zaznałomiła mnie z Tadeuszem Kulikiem, uchodzącą z Warszawy, któremu również zaproponowałem współpracę na podobnej płaszczyźnie jak Bartkowi, a który na taką współpracę się zgodził. W tym okresie u państwa Śliwińskich poznałem Tadeusza Śliwińskiego, studenta chemii, zam. we Lwowie przy ul. Staszica 4 m 1. Śliwiński lubił się zabawić i po poznaniu się z nim, przy wódce, zaproponowałem mu współpracę z sobą, również bardzo mglisto podając cele i zadania. W ten sposób stworzył się wokół mnie krąg ludzi w zupełności mi oddanych, którymi byli: Bartek Szumowski, Zygmunt Patolski (adres nieznan), Kaczorowski, który mieszkał w różnych miejscach, a ostatnio przy ul. Jelinki nr. d. nie pamiętam, dalej Tadeusz Kulik (adresu mi nie podał, prawdopodobnie dlatego, że nie posiadał stałego miejsca zamieszkania, a tułał się po ludziach) i Tadeusz Śliwiński. Ludzie ci nie otrzymawszy żadnych konkretnych zadań, żądali takowych ode mnie i w końcu jak to mówią, podałem im ogólnie do wiadomości, że zadaniem ich będzie koordynacja pracy organizacji polskich konspiracyjnych,

польських конспіративних організацій, про створення яких багато але стиха говорилося тоді. Звільнив мене від клопоту тільки Тадеуш Стровський, який якраз в той час з'явився у Львові.

Ще до появи Стровського, щоб трохи піднести свій авторитет в колі близьких знайомих, я вирішив нанести візит генералу Андерсові, який в той час лежав в госпіталі на вул. Курковій. Я хотів зробити це в такий спосіб, щоб дізналося про цей факт якнайбільше моїх знайомих. Отже в першу чергу я післав до генерала Зигмунта Патольського, який засвідчив генералові свою особу як поручника, кадрового офіцера, а одночасно оголосив про мій візит тобто також поручника, кадрового офіцера, який має до генерала одну справу, дуже серйозну. Я не боявся, що ген. Андерс розпізнає, що я не офіцер, тому що як випускник Кадетського Корпусу я дуже добре був обізнаний з військовою справою, а по-друге я мав багато товаришів які були офіцерами в армії, мене всі любили та я обертався здебільшого у військових колах і добре знав ці відносини. Ген. Андерсу я представився, як завжди, під прізвищем Анджея Азуревича, офіцера зі спеціальними завданнями та запропонував йому свою допомогу. Але ген. Андерс заявив мені, що він не потребує ніякої допомоги і дуже ввічливо подякував мені за запропадливість. Візит у ген. Андерса помітно підняв мій авторитет в колі моїх знайомих.

В той час приїхав до Львова Тадеуш Стровський, майор запасу, по професії власник ресторану в Криницьі. Оцею Стровський перейшов нелегально румунський кордон та тут у Львові, видавав себе за делегата польського уряду в Парижі. Про появу делегата я дізнався від Т. Слівінського, до якого правдоподібно Стровський звернувся через ще когось щоб познайомити його зі мною, тому що як пізніше мені говорив, він багато про мою особу чув. До речі, додаю ще на цьому місці, що я спеціально розповідав про себе різні неправдоподібні історії, щоб створити довіра своїй особі німб легенди та таємничості. Перша зустріч зі Стровським була умовлена та відбулася в ресторані Лінтнера в малій кімнаті, десь на початку грудня в обідню пору. Стровський був разом з дружиною, медсестрою з госпітала на вул. Курковій, прикмети якої я знав і з якою він сидів, коли я прийшов, за столиком у кутку залу. Я підійшов до нього та представився назвавши тільки ім'я Анджей. Стровський представився повним ім'ям та прізвищем і подав також військовий чин, він твердив, що будучи в Парижі отримав призначення на підполковника. Не можу згадати, чи при тій першій розмові був хтось з моїх людей. При обіді Стровський запитав мене хто я такий і кого представляю. На це я відповів йому іронічним тоном, що я представляю самого себе, а хто я такий – це він, приїхавши з Парижа, повинен знати, я висловив здивування, що такої важливої речі йому не сказали. Він виправдався тим, що він не працює

o których powołaniu dużo a po cichu w owym czasie mówiło się. Z kłopotu wybawił mnie dopiero Tadeusz Strowski, który akuratnie w tym czasie zjawił się we Lwowie..

Jeszcze przed pojawieniem się Strowskiego, aby podreperować sobie autorytet w kołach najbliższych znajomych, postanowiłem złożyć wizytę generałowi Andersowi, który w owym czasie leżał w szpitalu na Kurkowej. Chciałem to zrobić w ten sposób, aby jak najwięcej moich znajomych o tym fakcie dowiedziało się. Więc w pierwszym rzędzie wysłałem do generała Zygmunta Patolskiego, który przed generałem wylegitymował się jako porucznik, oficer zawodowy, a równocześnie zapowiedział moją wizytę t.j. również porucznika, oficera zawodowego, który ma do generała pewną sprawę, bardzo poważną. Nie obawiałem się, że gen. Anders pozna się na tym, że nie jestem oficerem, ponieważ jako absolwent Korpusu Kadetów doskonale byłem obznajomiony ze sprawami wojskowymi, a po drugie mając dużo kolegów w wojsku oficerami i będąc przez nich lubiany, obracałem się przeważnie w kołach wojskowych i stosunki te dobrze znałem. Gen. Andersowi przedstawiłem się jak zwykle pod nazwiskiem Andrzeja Azurewicza, oficera o specjalnych zadaniach i zaproponowałem mu swoją pomoc. Lecz gen. Anders oświadczył mi, że żadnej pomocy nie potrzebuje i bardzo grzecznie podziękował mi za gorliwość. Wizyta u gen. Andersa znacznie podniosła mój autorytet w kołach moich znajomych.

W tym czasie przyjechał do Lwowa Tadeusz Strowski, major rezerwy, z zawodu właściciel restauracji w Krynicy. Ten Strowski przekroczył nielegalnie granicę rumuńską i tu, we Lwowie, podawał się za delegata rządu polskiego w Paryżu. O pojawieniu się delegata dowiedziałem się od T. Śliwińskiego, do którego prawdopodobnie zwrócił się Strowski przez trzecie osoby o skontaktowanie go ze mną dlatego, że jak później mnie mówił, dużo słyszał o mojej osobie. Nawiasowo, dodam w tym miejscu, że celowo opowiadałem o sobie różne nieprawdopodobne historie, aby wokół swojej osoby stworzyć nimb legendy i tajemniczości. Pierwsze spotkanie ze Strowskim umówione zostało i nastąpiło w restauracji Lintnera w małym pokoiku, gdzieś z początkiem grudnia w porze obiadowej. Strowski był razem z żoną, siostrą ze szpitala przy ul. Kurkowej, której opis znałem i siedział, gdy przyszedłem, za stolikiem w rogu sali. Przystąpiwszy do niego przedstawiłem się mówiąc tylko imię Andrzej. Strowski przedstawił się pełnym imieniem i nazwiskiem i podał także stopień wojskowy z tym, że twierdził, iż będąc w Paryżu otrzymał nominację na podpułkownika. Nie mogę sobie przypomnieć, czy przy tej pierwszej rozmowie był ktoś z moich ludzi. Podczas obiadu Strowski zapytał mnie, kto ja jestem i kogo reprezentuję. Na to odpowiedziałem mu tonem ironicznym, że reprezentuję samego siebie, a kim ja jestem – to on, przyjeżdżając z Paryża, powinien wiedzieć

в розвідці, а мусить виконати деякі громадські завдання, про які поінформує мене після принесення присяги на користь ген. Сікорського. На це я відповів йому, що присяги я не можу скласти, через те, що одну я вже склав як офіцер та вона зобов'язує мене на все життя. Пізніше суорим тоном я звернув його увагу, що зовсім непотрібно при такому стані речей турбувати мене. Тоді Стровський понизив тон і коротко ознайомив мене зі своїм завданням: Стровський через Ворохту перейшов до Угорщини, з Будапешта, як говорив, дістався до Парижа, де отримав інструкції від самого генерала Сікорського. Ці зашифровані інструкції він привіз з собою з Парижа на восьми шматках шовку. Він твердив, що крім інструкцій володіє 5 мільйонами злотих. І інструкції, і гроші мали бути призначеними для польських конспіративних організацій, при чому в інструкції мали бути подані основні організаційні вказівки. Ці інструкції і гроші Стровський зобов'язаний був передати або генералові Боруті-Спеховичу, або генералові Янушайтісу, або генералові Андерсу. Через те, що генерала Боруті-Спеховича в той час не було, а генерал Янушайтіс був арештований, Стровський розповідав мені, що він звернувся до генерала Андерса, але останній взагалі його не прийняв, тільки через когось передав, що не може нічим займатися з огляду на хворобу. Цією відмовою Стровський був дуже обурений і прямо назвав Андерса боягузом та германофілом. Наприкінці він просив мене, щоб я для загального добра, як обізнаний у львівських відносинах, зв'язав його з керівниками польських конспіративних організацій, про існування яких Стровський чув. На таку пропозицію я погодився і Стровський дав мені свою адресу: вул. Листопада 43 III п[оверх] двері направо, щоб я легше міг зв'язатися з ним. На цьому ми розійшлися, причому я вважаючи його гостем заплатив за обід незважаючи на опір Стровського, який не хотів дозволити цього та показав мені гроші, в сумі 20 000 зл.

Після зустрічі зі Стровським я дав наказ Кулікові та Бартеку розпочати розшук польських конспіративних організацій та після знайдення або відкриття таких повідомити керівників організацій, що прийшов представник польського уряду з Парижа і хоче зустрітися з ними.

До помешкання Стровського я прийшов на другий день і той дав мені 4 останні шматки інструкції для розшифрування, даючи мені одночасно ключа.

Ці інструкції разом з ключем я дав Зигмунтові Патольському для розшифрування, тому що не хотілося мені робити цієї роботи.

Зі Стровським я зустрічався майже щоденно протягом якогось тижня після знайомства. Ми зустрічалися або в Телічкової, або в Мусяловича на сніданку. Я помітив, що Стровський під свою відповідальність шукає зв'язку з організаціями та щоб точно знати, що він робить, я запропонував

i wyraziłem zdziwienie, że mu tak ważnej rzeczy nie powiedziano. On usprawiedliwił się tym, że nie pracuje w wywiadzie, a ma do wykonania pewne zadania społeczne, o których poinformuje mnie po złożeniu przysięgi na rzecz gen. Sikorskiego. Na to odpowiedziałem mu, że przysięgi złożyć nie mogę, ponieważ jedną już złożyłem jako oficer i ta obowiązuje mnie na całe życie. Następnie w tonie ostrym zwróciłem mu uwagę, że zupełnie niepotrzebnie przy takim stanie rzeczy fatygował mnie na spotkanie. Wówczas Strowski zmiękł i pokrótce przedstawił mi swoje zadanie, które było następujące: mianowicie – Strowski przez Worochtę przeszedł na Węgry, z Budapesztu miał dostać się do Paryża, gdzie otrzymać miał instrukcje od samego generała Sikorskiego. Instrukcje te zaszyfrowane przywiózł ze sobą z Paryża na ośmiu kawałkach jedwabiu. Oprócz instrukcji, twierdził, że posiada 5 milionów złotych. Tak pieniądze, jak i instrukcje miały być przeznaczone dla polskich organizacji konspiracyjnych, przy tym w instrukcji miały być podane zasadnicze wskazówki organizacyjne. Instrukcje te oraz pieniądze obowiązany był Strowski doręczyć albo generałowi Borucie--Spiechowiczowi, albo generałowi Januszajtisowi, albo generałowi Andersowi. Ponieważ generała Boruty-Spiechowicza w owym czasie nie było, a generał Januszajtis był aresztowany, opowiadał mi Strowski, że zwrócił się do generała Andersa, ale ten go w ogóle nie przyjął tylko przez trzecie osoby podał, że nie może niczym zajmować się z powodu choroby. Odmową tą był Strowski bardzo oburzony i wręcz nazywał Andersa tchórzem i germanofilem. W konkluzji prosił mnie, abym w imię dobra ogólnego jako znający stosunki lwowskie skontaktował go z kierownikami istniejących polskich organizacji konspiracyjnych, o których istnieniu Strowski słyszał. Na taką propozycję zgodziłem się i Strowski podał mi swój adres: ul. Listopada 43 II p. drzwi na prawo, abym łatwiej mógł się z nim skomunikować. Na tym rozstaliśmy się, przy czym ja traktując go jako gościa zapłaciłem za obiad mimo oporu Strowskiego, który nie chciał na to pozwolić i pokazał mi pieniądze w wysokości 20 000 zł.

Po rozstaniu się ze Strowskim dałem polecenie Kulikowi i Bartkowi, aby rozpoczęli poszukiwania za polskimi organizacjami konspiracyjnymi i [po] znalezieniu wzgl. odkryciu takowych powiadomili kierowników organizacji, że przyjechał delegat rządu polskiego z Paryża i chce się z nimi widzieć.

Do mieszkania Strowskiego przyszedłem na drugi dzień i ten dał mi 4 ostatnie kawałki instrukcji do odszyfrowania, podając równocześnie klucz.

Instrukcje te wraz z kluczem dałem Zygmuntowi Patolskiemu do odszyfrowania, ponieważ samemu nie chciało mi się tej roboty robić.

Ze Strowskim widywałem się prawie codziennie w ciągu jakiegoś tygodnia od poznania się z nim. Spotykaliśmy się albo u Teliczkowej albo

Йому ад'ютанта, який міг би бути посильним та для зустрічей, в яких він особисто не хоче брати участі. Стровський погодився на це охоче.

У зв'язку з цим я зажадав від Куліка якоїсь людини для цієї мети. Наступного дня перед моєю зустріччю зі Стровським Кулік познайомив мене на вулиці з молодим лікарем, д-ром Скробачевським, підпоручником запасу. Скробачевського я повідомив, що він буде відданий в розпорядження чоловіка, який видає себе за представника польського уряду з Парижа і я хочу це перевірити. Тому обов'язком Скробачевського буде з одного боку виконувати всі накази Стровського, з другого – повідомити мене про всі розмови і взагалі про всі кроки Стровського. З цією метою я доручив йому, щоб кожного дня він з'являвся о 10^{тих} годині до „Севіль” (кав'ярні), де я завжди чекатиму на нього. Пізніше після зустрічі із Стровським я познайомив його на вулиці зі Скробачевським та відійшов. Тим часом Патольський розшифрував інструкції і я ці розшифровані інструкції віддав Стровському.

Інструкції після вступу, в якому було рекомендовано полякам спокій та терпеливість містили в собі:

1) організаційний розподіл – таким чином, що ціла Польща була поділена на 5 регіонів:

1) Східної Малопольщі, який охоплював Львівське, Станіславівське і Волинське воеводства зі столицею у Львові.

2) Білостоцький: який охоплював цілу Білорусь зі столицею в Білостоку.

3) Віленський: який охоплював цю частину Польщі, яка припадала на Литву зі столицею у Вільнюсі.

4) Краківський: який охоплював Західну Малопольщу та Центральний Промисловий Округ зі столицею у Кракові.

5) Варшавський: який охоплював побережжя, Помор'я, Познанське та центральні воеводства зі столицею у Варшві.

Регіони поділялися на округи, переважно відповідно до кордонів воеводства, а округи на райони відповідно до кордонів повітів. Крім того, Білостоцький регіон мав підлягати в організаційній ієрархії Львівському регіонові, а Краківський регіон Варшавському регіонові, тільки Віленський регіон був виділений та, як виходить зі слів Стровського, мав встановити зв'язок з польською експозитурою в Ковні, про що польські організації в Литві мали бути повідомлені спеціальними кур'єрами.

Інструкції регламентували призначення комендантів Львівського, Білостоцького та Краківського регіонів, а ті в свою чергу мали призначити комендантів округів і комендантів районів. Коменданти Варшавського і Віленського регіонів повинні були бути призначеними спеціальними кур'єрами.

u Musiałowicza na drugim śniadaniu. Zauważyłem, że Strowski na własną rękę poszukuje kontaktu z organizacjami i aby dokładnie wiedzieć co robi zaproponowałem mu adiutanta, którego by mógł używać na posyłki i do takich spotkań, w których osobiście udziału brać nie chce. Strowski na to się bardzo chętnie zgodził.

Wobec tego zażądałem od Kulika jakiegoś człowieka do tego celu. Następnego dnia przed moim spotkaniem ze Strowskim przedstawił mi Kulik na ulicy młodego lekarza, dr Skrobaczewskiego, podporucznika rezerwy. Skrobaczewskiemu zakomunikowałem, że zostanie oddany do dyspozycji człowieka, który podaje się za delegata rządu polskiego z Paryża, co ja chcę sprawdzić. Dlatego obowiązkiem Skrobaczewskiego będzie z jednej strony wykonywanie wszelkich rozkazów Strowskiego, a z drugiej strony zawiadomienie mnie o wszystkich rozmowach, w ogóle o każdym kroku Strowskiego. W tym celu kazałem mu, aby codziennie zgłaszał się o godzinie 10^{ej} do „Sewili” (kawiarni), gdzie ja zawsze będę na niego czekał. Następnie po spotkaniu ze Strowskim poznałem go ze Skrobaczewskim na ulicy i odszedłem. W międzyczasie Patolski odszyfrował instrukcje i ja te odszyfrowane instrukcje oddałem Strowskiemu.

Instrukcje po wstępie, zalecającym Polakom spokój i opanowanie, zawierały:

1) podział organizacyjny – w ten sposób, że cała Polska została podzielona na 5 obszarów:

1) Małopolski Wschodniej, obejmujący województwo lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie i wołyńskie ze stolicą we Lwowie.

2) Białostocki; obejmujący całą Białoruś ze stolicą w Białymstoku.

3) Wileński; obejmujący tę część Polski, która przypadła Litwie ze stolicą w Wilnie.

4) Krakowski; obejmujący Małopolskę Zachodnią i Centralny Okręg Przemysłowy ze stolicą w Krakowie.

5) Warszawski; obejmujący nadbrzeże, Pomorze, poznańskie i województwa centralne ze stolicą w Warszawie.

Obszary dzieliły się na okręgi, zwykle wedle granic województw, a okręgi na obwody wedle granic powiatów. Poza tym obszar białostocki miał podlegać w hierarchii organizacyjnej obszarowi lwowskiemu, a obszar krakowski obszarowi warszawskiemu, tylko obszar wileński był wydzielony i jak wynika ze słów Strowskiego miał starać się o nawiązanie kontaktu z ekspozyturą polską w Kownie, o czym organizacje polskie na Litwie miały zostać powiadomione przez specjalnych gońców.

Instrukcje nakazywały powołanie komendantów obszarów lwowskiego, białostockiego i krakowskiego, a ci z kolei mieli mianować komendantów

Потім рекомендувалося, щоб всі коменданти вживали псевдоніми та ніколи не виступали під справжніми прізвищами. Одночасно подавалися псевдоніми генералів, яким ці інструкції мали бути передані Стровським. Псевдонім генерала Боруги-Спеховича був „Копя”, генерала Андерса – „Валігура”, генерала Янушайтіса – „Карпінський”. Це були давні легіонерські псевдоніми або прізвиська з армії. Далі в інструкції подавався книжковий шифр для рапортів опрацьований на основі III-ої частини „Дідів” Адама Міцкевича від строфи „Жегота” через 14 рядків. Сторінку я забув, але якби я мав книжку легко знайшов би. Шифр змінювався щоденно на 14 рядків, рахуючи за перший день 29 листопада 1939. Зв'язок з Парижем крім курерів мав підтримуватися через радіозв'язок передаванням комюніке короткохвильовою станцією, причому подані були позивні львівської станції „МА1” та позивні паризької станції, які я забув. Радіотелеграми повинні були і передаватися, і одержуватися щоденно між 8^{год} і 10^{год} годиною ранку на хвилі 22 м та між 8^{год} і 10^{год} вечора на хвилі 65 м. Для кур'єрів умовним знаком було поміщення *2 англійських шпильок*: 1 білої та 1 чорної під бортами піджака. Ці знаки, а також шифр повинні були змінитися через три місяці або раніше в міру необхідності.

Інструкція наказувала крім того переводити через кордон кадрових офіцерів та офіцерів запасу, в такому порядку за спеціальністю: офіцерів зв'язку, офіцерів артилерії, офіцерів бронечастин, військових спеціалістів і офіцерів авіації.

Як мета подавалася: організувати польське суспільство так, щоб воно за наказом з Парижа було готове до всілякої дії. Особливо підкреслювалася необхідність пробиратися збройними загонами з метою проведення партизанського руху.

Наказувалося зберігання на складах зброї та приймання присяги від членів на вірність організації.

Інструкції були підписані: псевдонімом „Годземба”, міністр країни – що за Стровським мало означати генерала Соснковського і псевдонімом: головний воєначальник „Еугенюш” – що за Стровським мало означати генерала Сікорського.

Наприкінці написано незашифровану дату: „Париж, 29 листопада 1939 року”.

Вище я навів зміст цілої інструкції, яку мені прочитав Стровський тоді, коли я вручив йому розшифровані 4 останні шматки шовку. Він зазначив при тому, що в Парижі передбачали, що може статися так, що жодного з названих генералів не буде у Львові. В такому випадку Стровський твердив, що він сам отримав повноваження на призначення комендантів Львівського, Білостоцького та Краківського регіонів.

okręgów i komendantów obwodów. Komendanci obszarów warszawskiego i wileńskiego mieli być mianowani specjalnymi gońcami.

Następnie zalecano, aby wszyscy komendanci operowali pseudonimami, a nigdy nie występowali pod właściwymi nazwiskami. Równocześnie podane były pseudonimy generałów, którym te instrukcje miały być przez Strowskiego doręczone. I tak pseudonim generała Boruty-Spiechowicza był „Kopa”, generała Andersa „Waligóra”, generała Januszajtisa był „Karpiński”. Były to dawne pseudonimy legionowe lub przezwiska z wojska. W dalszym ciągu instrukcji był podany szyfr książkowy do meldunków, opracowany na podstawie książki III-cia część „Dziadów” Adama Mickiewicza od strofy „Żegota” przez 14 wierszy. Stronę zapomniałem, lecz posiadając książkę łatwo odnalazłbym. Szyfr zmieniał się codziennie przesuwanym się o 14 wierszy, licząc za pierwszy dzień 29 listopada 1939. Łączność z Paryżem oprócz gońców miała być zachowana na drodze radiowej przez nadawanie komunikatów krótkofalówką, przy tym podany był znak wywoławczy stacji lwowskiej „MA1” i znak stacji paryskiej, który zapomniałem. Depesze miały być tak nadawane, jak i odbierane codziennie pomiędzy godziną 8ma a 10ma rano na fali 22 m, i pomiędzy 8ma a 10ma wieczorem na fali 65 m. Dla gońców znakiem rozpoznawczym było umieszczenie 2 agrafek: 1 białej i 1 czarnej pod klapami marynarki. Znaki te, jak również szyfr miały być zmienione po upływie trzech miesięcy lub wcześniej w miarę potrzeby.

Instrukcja nakazywała poza tym przeprowadzanie za granicę oficerów zawodowych i rezerwy w następującym porządku wedle specjalności: oficerów łączności, oficerów artylerii, oficerów broni pancernej, specjalistów wojskowych i oficerów lotnictwa.

Jako cel podany był: organizacja społeczeństwa polskiego tak, aby na rozkaz dany z Paryża było gotowe do wszelkiej akcji. Szczególnie podkreślano konieczność przemykania się zbrojnych oddziałów na teren okupacji niemieckiej celem przeprowadzania partyzantki.

Nakazywano magazynowanie broni i zaprzysięganie członków na wierność organizacji.

Instrukcje były podpisane: pseudonimem „Godziemba”, minister kraju – co wedle Strowskiego miało oznaczać generała Sosnkowskiego i pseudonimem: wódz naczelny „Eugeniusz” – co wedle Strowskiego miało oznaczać generała Sikorskiego.

Na samym końcu była wypisana nieszyfrowana data: „Paryż, dnia 29 listopada 1939 roku”.

Powyżej przytoczyłem treść całej instrukcji, którą odczytał mi Strowski wtedy, gdy wręczyłem mu odszyfrowane 4 ostatnie kawałki jedwabiu. Zaznaczył przy tym, że w Paryżu przewidywano, że może zająć taki

Тим часом Кулік заявив мені, що він встановив зв'язок з організацією генерала Борути-Спеховича. Я доручив йому зв'язати мене, утримуючи в секреті моє прізвище, з представником цієї організації.

Одного дня я зустрівся з Куліком на вулиці в умовленому місці, де він познайомив мене з жінкою, якоюсь Держановською (імені й адреси не знаю). Ця пані повела мене на вулицю Богуславського 18, де мала знаходитися друга жінка, зв'язківець від організації на ім'я Пехоцька, звана також „Пані Влада”. Як я пізніше дізнався, ця пані була коханкою генерала Борути-Спеховича. Держановська познайомила мене з „Панею Владою” та відійшла, а Пехоцька сказала на моє запитання про організацію та генерала Борути, що генерала немає, оскільки він виїхав, але призначив заступника, прізвище й адресу якого вона назве мені тільки тоді, коли я назву прізвище делегата та своє. Таке становище розсердило мене, отже я сказав, що з огляду на це ніякої розмови не може бути та вийшов. На вулиці наздогнала мене Держановська, вона просила, щоб я не сердився та пішов з нею і вона заведе мене до чоловіка, який зв'яже мене з заступником Борути майором артилерії Добровольським. Я пішов з нею на вулицю Супінського, де вона наказала мені чекати та відійшла і повернулася з чоловіком, який представився як Анджей Стоккер. Ми коротко порозмовляли й домовилися, що наступного дня він і Добровольський чекатимуть на мене на площі Пруса на розі вул. Стрийської.

Наступного дня ми всі втрьох зустрілися в цьому місці і я повів Добровольського на вулицю Листопада 43 до Стровського. При розмові Добровольського зі Стровським мене не було, тому що Стровський просив мене сидіти в іншій кімнаті і слідкувати, чи хтось не підслуховує. В кожному разі зміст розмови знаю зі слів і Добровольського, і Стровського. З огляду на те, що розмова затягувалася, я не чекав до кінця і вийшов, тим більше, що я домовився з Добровольським на спеціальну зустріч декілька днів пізніше. Наступного дня я пішов до Стровського та дізнався, що між ним і Добровольським ніякого порозуміння не вийшло, при чому Стровський висловлювався про Добровольського зневажливо, називаючи його кар'єристом. Одночасно він повідомив мене, що переїздить з вулиці Листопада на нову квартиру на вул. Супінського 9, II п[оверх].

Від Стровського я пішов на зустріч зі Скробачевським, який повідомив мене, що встановив зв'язок з полковником Жебровським та запитав, чи повинен познайомити його зі Стровським та чи я хочу бути при тій розмові. Я відповів йому, що він може познайомити його зі Стровським, при розмові однак я не хотів бути присутнім.

wypadek, iż żadnego z wymienionych generałów we Lwowie nie będzie. W takim razie Strowski twierdził, że otrzymał sam upoważnienie do mianowania komendantów obszarów lwowskiego, białostockiego i krakowskiego.

Tymczasem Kulik zgłosił mi, że nawiązał kontakt z organizacją generała Boruty-Spiechowicza. Kazałem mu skontaktować siebie z zachowaniem w tajemnicy mojego nazwiska z przedstawicielem tej organizacji.

Pewnego dnia spotkałem się z Kulikiem na ulicy w umówionym miejscu, gdzie przedstawił mnie niewieście, niejkiej Dzierżanowskiej (imienia i adresu nie znam). Pani ta poprowadziła mnie na ulicę Bogusławskiego 18, gdzie miała się znajdować druga kobieta, łącznik od organizacji nazwiskiem Piechocka, zwana także „Pani Włada”. Jak później dowiedziałem się, pani ta była kochanką generała Boruty-Spiechowicza. Dzierżanowska poznała mnie z „Panią Władą” i wyszła, zaś Piechocka powiedziała na moje pytanie o organizację i generała Borutę, że generała nie ma, bo wyjechał, ale mianował zastępcę, którego nazwisko i adres powie mi dopiero wtedy, kiedy ja powiem nazwisko delegata i swoje. Takie stanowisko rozgniewało mnie, więc powiedziałem, że wobec tego żadnych rozmów być nie może i wyszedłem. Na ulicy dopędziła mnie Dzierżanowska, prosiła abym się nie złościł i szedł z nią, a ona zaprowadzi mnie do człowieka, który skontaktuje mnie z zastępcą Boruty majorem artylerii Dobrowolskim. Poszedłem z nią na ulicę Supińskiego, gdzie kazała mi czekać i oddaliwszy się przyprowadziła człowieka, który przedstawił się jako Andrzej Stocker. Porozmawialiśmy krótko i umówiliśmy się, że na drugi dzień on i Dobrowolski będą na mnie czekać na placu Prusa na rogu ul. Stryjskiej.

Następnego dnia spotkaliśmy się wszyscy trzej w tym miejscu i ja przyprowadziłem Dobrowolskiego na ulicę Listopada 43 do Strowskiego. Przy rozmowie Dobrowolskiego ze Strowskim nie byłem, gdyż Strowski prosił mnie, abym siedział w drugim pokoju i uważał, czy kto nie podsłuchuje. W każdym razie treść rozmowy znam ze słów i Dobrowolskiego i Strowskiego. Ze względu na to, że rozmowa przeciągała się, nie czekając na koniec wyszedłem, tym bardziej że umówiłem się z Dobrowolskim na specjalne spotkanie, w którymś z następnych dni. Nazajutrz poszedłem do Strowskiego i dowiedziałem się, że między nim a Dobrowolskim do żadnego porozumienia nie doszło, przy tym Strowski wyrażał się pogardliwie o Dobrowolskim, nazywając go karierowiczem. Równocześnie zawiadomił mnie, że z ulicy Listopada wyprowadza się na nowe mieszkanie na ulicę Supińskiego 9 I p.

Od Strowskiego poszedłem na spotkanie ze Skrobaczewskim, który zakomunikował mi, że nawiązał kontakt z pułkownikiem Żebrowskim i pytał się, czy ma go poznać ze Strowskim i czy ja chcę być przy tej rozmowie.

Між Стровським і Жебровським відбулися дві розмови – як мені пізніше говорив Скробачевський – при цих розмовах з боку Жебровського був присутній полковник Пашковський. Перша розмова не дала результатів, лише під час другої Жебровський підпорядкувався Стровському, прийняв інструкції і разом з Пашковським склав присягу.

Тим часом між мною і Стровським відносини похолодшали. А саме – після вилучення з обігу злотих радянською владою, Стровський, який мав виключно злоті, залишився без грошей. Крім того, на „чорній біржі” курс злотих був дуже низький, тому що за 100 зл. платили 15 карбованців, Стровський дав мені 1000 зл. з проханням поміняти їх на карбованці. Я поміняв їх на 150 карбованців. Через кілька днів курс злотих змінився на 45 карбованців за 100 зл. і Стровський хотів, щоб я йому доплатив 300 карбованців, на що я знов погодитися не хотів. З цього приводу були взаємні образи. Крім того я збагнув, що історії про 5 мільйонів виявилися брехнею.

З огляду на це на зустрічі зі Стровським я не ходив, а навпаки Скробачевський став по боці Стровського і не приходив на зустрічі зі мною.

Через деякий час, десь близько Різдва Христового, Стровський почав мене шукати і твердив, що він конче мусить зустрітися зі мною. Говорив це Скробачевському і Скробачевський прийшов до „Севільї” та розповів мені про це. Наступного дня я пішов на вулицю Супінського до Стровського і тоді відбулася наша остання розмова. Стровський розповідав мені про прийняття присяги від полк. Жебровського, полк. Пашковського, полк. Зигмунтовича і полк. Яроша.

Він подав назву організації, якої не було в інструкції, її скорочення це „С.З.Б.”, що значить „Союз Збройної Боротьби”. Він повідомив мене далі, що призначив полк. Жебровського комендантом Львівського регіону, полк. Пашковського його заступником, полк. Зигмунтовича комендантом Краківського регіону, а полк. Яроша комендантом Білостоцького регіону. Далі просив мене, щоб я вступив до організації і прийняв пост шефа організаційної розвідки. Він казав, що Жебровський багато про мене чув, тобто про Анджея Азуревича та заздалегідь дав згоду на мою особу, якщо б я також погодився. На цю пропозицію я відповів негативно попросився і вийшов. Більше я Стровського не бачив.

Пізніше, десь через місяць я дізнався від Добровольського, що Стровський був затриманий при переході румунського кордону та сидить в тюрмі або в Коломиї, або в Чорткові.

Десь у січні місяці я зустрів Скробачевського випадково на вулиці і останній розповідав мені, що Стровський посилає його як кур'єра до

Odpowiedziałem mu, że może go zaznajomić ze Strowskim, przy rozmowie jednak nie chciałem być obecny.

Pomiędzy Strowskim a Żebrowskim odbyły się dwie rozmowy – jak mi mówił potem Skrobaczewski – przy tych rozmowach ze strony Żebrowskiego był pułkownik Paszkowski. Pierwsza rozmowa nie dała wyniku, dopiero podczas drugiej rozmowy Żebrowski podporządkował się Strowskiemu, przyjął instrukcje i razem z Paszkowskim został zaprzysiężony.

W międzyczasie pomiędzy mną a Strowskim nastąpiło pewne oziębienie stosunków. Mianowicie – po wycofaniu z obiegu złotych przez władze sowieckie, Strowski, który miał same złote został bez pieniędzy. Poza tym na „czarnej giełdzie” kurs złotych był bardzo niski, bo za 100 zł płacono 15 rubli. Strowski dał mi 1000 zł z prośbą o zamianę na ruble. Zamieniłem je na 150 rubli. Za kilka dni na „czarnej giełdzie” kurs złotych wynosił 45 rubli za 100 zł i Strowski chciał, żebym mu dopłacił 300 rubli, na co ja znowu zgodzić się nie chciałem. Stąd były dąsy. Poza tym stwierdziłem, że historie o 5 milionach złotych okazały się kłamstwem.

Wobec tego na spotkania ze Strowskim nie chodziłem, a na odwrót Skrobaczewski stanął po stronie Strowskiego i nie przychodził znowu na spotkania ze mną.

Po upływie pewnego czasu, gdzieś tuż koło świąt Bożego Narodzenia, Strowski zaczął mnie szukać i twierdził, że koniecznie chce mnie zobaczyć. Mówił to do Skrobaczewskiego i Skrobaczewski przyszedł do „Sewili” i o tym mi opowiadał. Następnego dnia poszedłem na ulicę Supińskiego do Strowskiego i wtedy odbyła się ostatnia nasza rozmowa. Strowski opowiadał mi o zaprzysiężeniu płk. Żebrowskiego, płk. Paszkowskiego, płk. Zygmuntowicza i płk. Jarosza.

Powiedział nazwę organizacji, której w instrukcji nie było, a która brzmiała w skrócie „Z.W.Z.”, co oznacza „Związek Walki Zbrojnej”. Oznajmił mi dalej, że mianował płk. Żebrowskiego komendantem obszaru lwowskiego, płk. Paszkowskiego jego zastępcą, płk. Zygmuntowicza komendantem obszaru krakowskiego, a płk. Jarosza komendantem obszaru białostockiego. Następnie prosił mnie, abym przystąpił do organizacji i objął stanowisko szefa wywiadu organizacyjnego. Mówił, że Żebrowski dużo słyszał o mnie, to jest o Andrzeju Azurewiczu i z góry wyraził zgodę na moją osobę, jeżelibym ja również się zgodził. Na tę propozycję odpowiedziałem odmownie i pożegnałem się i wyszedłem. Więcej Strowskiego nie widziałem.

Później za jakiś miesiąc dowiedziałem się od Dobrowolskiego, że Strowskiego zatrzymano przy przejściu granicy rumuńskiej i siedzi w więzieniu albo w Kołomyi, albo w Czortkowie.

Угорщини, що він старатиметься перейти угорський кордон біля Мікуличина.

Від того часу більше я його не бачив.

Після розмови Добровольського зі Стровським через кілька днів я зустрівся з Добровольським в малому ресторані недалеко від вулиці Стрийської. Це була наша перша серйозна розмова. Добровольський запитав мене, хто я такий, а я пояснив йому, що я офіцер, поручник, який має зв'язок з польським штабом у Парижі та має виконати спеціальне завдання. Я видав себе за Анджея Азуревича, офіцера Корпусу Прикордонної Охорони. Така відповідь справила на Добровольського велике враження. На моє запитання він подав також історію початків організації: а саме – організацію заснував генерал Борути-Спехович перед тим, як він виїхав до Угорщини. Своїм заступником він призначив спершу полковника Добровольського, який мешкав десь на вул. Листопада, а на допомогу призначив йому майора Добровольського. В міру зростання організації він передбачав на посаду коменданта міста полк. Жебровського. Після від'їзду Борути, коли майже одночасно було заарештовано полк. Добровольського, майор Добровольський посварився з полк. Жебровським. Йшлося про те, що Жебровський після арешту полк. Добровольського вважав себе за головного коменданта організації, в той час Добровольський твердив, що він є належним заступником ген. Борути, а Жебровський це лише комендант міста. Погляд Добровольського підтвердила „Пані Влада”, Пехоцька, яка виконувала обов'язки секретарки Борути, а через те, що вона завідувала грішми організації і була також коханкою Борути, мала у цих справах важливий голос. Через такий стан речей Жебровський порвав відносини з організацією та створив нову, іншу організацію. Добровольський про Жебровського висловлювався дуже неприхильно.

Потім розмова пішла про Стровського, про якого Добровольський також висловлювався дуже неприхильно, твердячи, що він посланець Ридза-Сміглого і в Парижі ніколи не був. На кінець він розповідав про свою організацію, що вона налічує близько 5000 людей, має трохи зброї та деяку кількість грошей. Суму він не назвав, в кожному разі можна було здогадуватися, що це не була велика сума. Він просив мене врешті підтримувати зв'язок з ним, через те що може трапитися така справа і я буду йому потрібний. Він подав мені свою адресу для зв'язку: вул. Стрийська, магістратські будиночки. Я знов визначив Бартека Шумовського зв'язківцем до Добровольського, для підтримання постійного зв'язку і дав йому доручення, щоб коли зустрінеться з якоюсь організацією, зв'язував її з Добровольським.

У моїх відносинах з Добровольським я зустрівся з отакою діяльністю і подіями в хронологічному порядку:

Gdzieś w miesiącu styczniu spotkałem Skrobaczewskiego przypadkowo na ulicy i ten opowiadał mi, że Strowski wysłał go jako kuriera na Węgry i on będzie starał się przejść granicę węgierską w okolicy Mikuliczyna.

Od tego czasu więcej go nie widziałem.

Po rozmowie Dobrowolskiego ze Strowskim zobaczyłem się z Dobrowolskim w kilka dni potem w małej restauracji w okolicy ulicy Stryjskiej. Była to nasza pierwsza, poważna rozmowa. Dobrowolski zapytał mnie, kim jestem, a ja wyjaśniłem mu, że jestem oficerem, porucznikiem, który posiada kontakt ze sztabem polskim w Paryżu i ma do spełnienia specjalne zadanie. Podałem się za Andrzeja Azurewicza, oficera Korpusu Ochrony Pogranicza. Odpowiedź taka zrobiła na Dobrowolskim silne wrażenie. Na moje zapytanie podał też historię początku organizacji: mianowicie – organizację założył generał Boruta-Spiechowicz przed udaniem się na Węgry. Swoim zastępcą mianował naprzód pułkownika Dobrowolskiego, który zamieszkiwał gdzieś na ulicy Listopada, a do pomocy przydzielił mu majora Dobrowolskiego. W miarę rozrostu organizacji przewidywał na komendanta miasta płk. Żebrowskiego. Po odjeździe Boruty, gdy prawie równocześnie aresztowano płk. Dobrowolskiego, major Dobrowolski pokłócił się z płk. Żebrowskim. Chodziło o to, że Żebrowski po aresztowaniu płk. Dobrowolskiego uważał się za naczelnego komendanta organizacji, a tymczasem Dobrowolski twierdził, że on jest właściwym zastępcą gen. Boruty, a Żebrowski tylko komendantem miasta. Stanowisko Dobrowolskiego poparła „Pani Włada” Piechocka, która pełniła obowiązki sekretarki Boruty, a ponieważ zawiadywała pieniędzmi organizacji i była także kochanką Boruty, miała w tych sprawach wielki głos. Wobec takiego stanu rzeczy Żebrowski zerwał stosunki z organizacją i założył nową, drugą organizację. Dobrowolski o Żebrowskim wyrażał się bardzo nieprzychylnie.

Potem zeszła rozmowa na Strowskiego, o którym Dobrowolski także wyrażał się bardzo nieprzychylnie, twierdząc że jest wysłannikiem Rydzka-Śmigłego i w Paryżu nigdy nie był. Na zakończenie opowiadał o swojej organizacji, że liczy około 5000 ludzi, posiada trochę broni i pewną ilość pieniędzy. Kwoty nie wymieniał, w każdym razie można było się domyślać, że nie była to duża suma. Prosił mnie w końcu, abym utrzymywał z nim kontakt, bo może zdarzyć się taka sprawa, że będę mu potrzebny. Podał mi swój adres dla kontaktu: ul. Stryjska domki magistrackie. – Ja znowu wyznaczyłem Bartka Szumowskiego jako łącznika do Dobrowolskiego, dla utrzymania stałego kontaktu i dałem mu polecenie, aby gdy zetknie się z jakąś organizacją, kontaktował ją z Dobrowolskim.

W stosunkach moich z Dobrowolskim zetknąłem się z następującymi czynnościami i zdarzeniami w porządku chronologicznym:

1) в час вилучення злогого я поміняв йому 2000 карбованців на 2000 злотих,

2) одного разу Добровольський просив мене з'явитися на вул. Личаківській 37, перший поверх, направо. Після прибуття туди мене познайомили з якимсь паном, якого Добровольський називав „Максем” і прізвища якого мені не подав, про якого розповідав, що він прийшов з Румунії як кур'єр від радника Грабовського з польського консульства в Чернівцях, щоб дослідити становище польських організацій у Львові й у Варшаві. „Максьо” просив мене, щоб я його перепровадив, або вказав дорогу до Німеччини та щоб я його кур'єрові, якого він збирається післати до Румунії, подав дані про дислокацію радянських військ у Львові та по околиці. Я погодився на це і на другий день приніс оці дані, написані мною, очевидно зовсім фальшиві, до ресторану „Львівський Буфет”, де на мене чекав „Максьо” і його кур'єр на ім'я Стшельбіцький. Там я вручив ці дані „Максеві”, а цей передав їх Стшельбіцькому. Через те, що Стшельбіцький ще цього дня мав їхати до Коломиї, а звідти до Кут, ми поспідали та пили горілку. „Максьо” розповідав, що в Чернівцях у польському консульстві радник Грабовський має зв'язок з англійським консулом Карлтоном. Він розраховував, що від радника Грабовського придуть з Румунії якісь гроші для організаційних потреб та обіцяв, що з цих грошей він 1/3 візьме собі, 1/3 дістане Добровольський, а 1/3 дістану я.

Через два або три дні я дав „Максеві” адресу до Рави-Руської до якогось Беднарчика, який знав контрабандистів і „Максьо” виїхав до Німеччини.

Стшельбіцький (імені й адреси не знаю) не виїхав того самого дня, якого повинен був виїхати, через те, що як твердив, коли я зустрів його випадково на вулиці, він запізнився на поїзд. Виїхав щойно другого дня. Це було десь на початку січня 1940.

Під кінець січня 1940 року я дізнався від Ірени Клецан, що він писав листівку, що працює шофером у Кутах.

Ірену Клецан я пізнав по Личаківській 37, вона була родичкою „Макся”, який у неї мешкав. Пізніше проживав у неї Добровольський. Наскільки я знаю, вона не була членом організації.

3) У середині січня Бартек Шумовський познайомився з представником організації в Крем'янці та у Станіславові.

Про Крем'янець мені відомо, що була там одна організація, яка налічувала близько 300 людей, яку очолювала якась жінка, власне яку зорганізувала якась жінка, а очолював її якийсь професор. Прізвища цієї жінки і цього професора не пам'ятаю — я ніколи з ними не розмовляв та й ніколи їх не бачив в очі. Ця організація, в той час коли Бартек встановив з нею зв'язок, була вже цілковито зорганізована. Бартек віддав

1) w czasie wycofywania złotego zamieniłem mu 2000 rubli na 2000 złotych.

2) pewnego razu Dobrowolski prosił mnie, abym zjawił się przy ul. Łyczakowskiej 37, parter prawo. Po przybyciu tam przedstawiony zostałem jemuś jegomości, którego Dobrowolski nazywał „Maksiem”, a którego nazwiska nie podał i o którym opowiadał, że przyszedł z Rumunii w charakterze kuriera od radcy Grabowskiego z konsulatu polskiego w Czerniowcach, aby zbadać stan organizacji polskich we Lwowie i Warszawie. „Maksio” prosił mnie, abym go przeprowadził, albo wskazał drogę na Niemcy i abym dla niego gońca, którego on zamierza wysłać do Rumunii, podał dane o dyslokacji wojsk sowieckich we Lwowie i w okolicy. Zgodziłem się na to i na drugi dzień przyniosłem te dane napisane przeze mnie, naturalnie zupełnie fałszywe, do restauracji „Bufet Lwowski”, gdzie czekał na mnie „Maksio” i jego gońiec, nazwiskiem Strzelbicki. Tam te dane wręczyłem „Maksiowi”, a ten lał je Strzelbickiemu. Ponieważ Strzelbicki tego samego dnia miał jechać do Łołomyi, a stamtąd do Kut, więc zjedliśmy drugie śniadanie i piliśmy wódkę. „Maksio” opowiadał, że w Czerniowcach w konsulacie polskim radca Grabowski ma kontakt z konsulem angielskim Karltonem. Spodziewał się, że od radcy Grabowskiego przyjdą z Rumunii jakieś pieniądze dla celów organizacyjnych i obiecał, że z tych pieniędzy 1/3 weźmie sobie, 1/3 część otrzyma Dobrowolski, a 1/3 część otrzymam ja.

W dwa czy trzy dni potem dałem „Maksiowi” adres do Rawy Ruskiej do niejakiego Bednarczyka, który znał przemytników i „Maksio” wyjechał do Niemiec.

Strzelbicki (którego imienia i adresu nie znam) nie wyjechał tego samego dnia, którego miał wyjechać, bo jak twierdził, spotkany przeze mnie na ulicy przypadkowo, spóźnił [się na] pociąg. Wyjechał dopiero na drugi dzień. Działo się to z początkiem stycznia 1940.

Z końcem stycznia roku 1940 dowiedziałem się od Ireny Klecan, że pisał kartkę, że pracuje jako szofer w Kutach.

Irenę Klecan poznałem na Łyczakowskiej 37, była ona krewną „Maksia”, który u niej mieszkał. Później mieszkał u niej Dobrowolski. O ile mnie wiadomo, do organizacji nie należała.

3) W połowie stycznia Bartek Szumowski zapoznał się z przedstawicielem organizacji w Krzemieńcu oraz w Stanisławowie.

O Krzemieńcu wiadomo mi, że była tam jedna organizacja licząca około 300 ludzi, na której czele stała jakaś niewiasta, właściwie którą zorganizowała jakaś niewiasta, a na czele stał jakiś profesor. Nazwiska tej niewiasty, ani tego profesora nie pamiętam – nigdy z nimi nie rozmawiałem i nigdy ich na oczy nie widziałem. Organizacja ta, w czasie gdy Bartek nawiązał z nią kontakt, była już zupełnie zorganizowana. Bartek oddał tę organizację Dobrowol-

цю організацію Добровольському, а цей з'єднав її з районом Рівне. Як мені пізніше говорив Добровольський, в Рівному були заарештовані коменданти організацій Рівненського району. Що сталося далі – не знаю.

Про Станіславів мені відомо, що в той час коли Бартек встановив зв'язок з чоловіком зі Станіславова, якимсь Вишинським, псевдо „Янек”, членом однієї з тамтешніх організацій, існувало там декілька організацій. Найбільшою була організація Жебровського „С.З.Б.” та було там ще 2 або 3 менші. З Вишинським, який приїхав сюди, я розмовляв особисто та дав йому доручення, щоб старався з'єднати всі організації в одну та розбити „С.З.Б.”. Я твердив, що він повинен розбити „С.З.Б.”, тому що це організація Ридза-Сміглого²⁴. Далі справу вів Бартек, який за допомогою Вишинського розбив „С.З.Б.”, всі організації з'єднав в одну та віддав Добровольському. Добровольський призначив там коменданта Станіславівського округу, полковника, прізвища якого не знаю, під псевдонімом „Гуцул”. Знаю тільки, що цей полковник до війни був заступником к(оманди)ра 19 п.п. Шефом штабу став дипломований капітан, псевдонім „Сомар”. Ця організація налічувала близько 800–1000 людей, як говорив Добровольський.

4) Під кінець січня на ім'я „Пані Влади” прийшли для Добровольського гроші з польського консульства в Угорщині в сумі близько 250 000 злотих. З цих грошей Добровольський дав 50 000 злотих для Станіславівського округу, а 30 000 злотих для Тернопільського округу.

В той час організація мала вже виразну організаційну схему:

Очолювало організацію власне 2 людей: майор Добровольський і полк. Соколовський, якого надала Добровольському „Пані Влада”. Соколовський був щоправда як головний комендант, командир всієї організації, однак власне був адміністратором, завідував майном організації та мав дорадчий голос разом з „Пані Владою” у роботі штабу. На допомогу Соколовському було призначено майора Турека (адреси не знаю), який переховував гроші та виготовляв фальшиві паспорти. Добровольський був так званим комендантом провінції, тобто займався всіма організаціями на території країни поза містом Львовом і околицею. Уся країна була поділена на округи згідно з воєводствами, а останні на райони згідно з повітами. Відомо мені, що крім Станіславівського округу був зорганізований Тернопільський округ з резиденцією в Тернополі, комендантом якого був майор Гурко, який проживає в Тернополі, Волинський округ з резиденцією в Рівному, комендантом якого був якийсь військовий ксьондз²⁵ (прізвища й адреси не знаю), і у [Львівському] округу [зорганізовано] тільки деякі міста як Стрий, Перемишль, Самбір, Дрогобич, Сокаль, Жовква та Рава-Руська. Адреси комендантів цих організацій не знаю, не знаю також їхніх прізвищ, тому що Добровольський мені про це не говорив, назвав тільки загальною.

skiemu, a ten przyłączył ją do obwodu Równe. Jak później mi mówił Dobrowolski, w Równem aresztowano komendantów organizacji obwodu rówieńskiego. Co dalej się stało – nie wiem.

O Stanisławowie wiadomo mi, że w czasie gdy Bartek nawiązał kontakt z człowiekiem ze Stanisławowa, niejakim Wyszyńskim pseudonim „Janek”, członkiem jednej z tamtejszych organizacji — to istniało tam kilka organizacji. Największą była organizacja Żebrowskiego „ZWZ” i było tam 2 czy 3 mniejsze. Z Wyszyńskim, który tutaj przyjechał, rozmawiałem osobiście i wydałem mu polecenie, aby starał się złączyć wszystkie organizacje w jedno i rozbić „Z.W.Z.”. Twierdziłem, że dlatego powinien rozbić „ZWZ”, ponieważ jest to organizacja Rydza-Śmigłego²⁴. Dalej prowadził sprawę Bartek, który przy pomocy Wyszyńskiego rozbił „Z.W.Z.”, wszystkie organizacje złączył w jedną i oddał Dobrowolskiemu. Dobrowolski mianował tam komendanta okręgu stanisławowskiego, pułkownika, którego nazwiska nie znam, pod pseudonimem „Hucul”. Wiem tylko, że pułkownik ten był przed wojną zastępcą d-cy 19 p.p. Szefem sztabu został kapitan dyplomowany, pseudonim „Somar”. Organizacja ta liczyła około 800–1000 ludzi, jak mówił Dobrowolski.

4) Z końcem stycznia na ręce „Pani Władzy” przysły dla Dobrowolskiego pieniądze z konsulatu polskiego na Węgrzech w wysokości około 250 000 złotych. Z tych pieniędzy Dobrowolski dał 50 000 złotych dla okręgu stanisławowskiego, a 30 000 złotych dla okręgu tarnopolskiego.

W tym czasie organizacja posiadała już wyraźny schemat organizacyjny:

Na czele stało właściwie 2 ludzi: Dobrowolski mjr i Sokołowski płk., którego nadała Dobrowolskiemu „Pani Władza”. Sokołowski był wprawdzie w charakterze naczelnego komendanta, dowódcy całości, właściwie jednak był administratorem, zawiadywał majątkiem organizacji i miał głos doradczy razem z „Panią Władzą” w pracach sztabu. Do pomocy Sokołowskiemu przydzielony był major Turek (adresu nie znam), który przechowywał pieniądze i wystawiał fałszywe dowody osobiste. Dobrowolski był tak zwanym komendantem prowincji, to jest zajmował się wszystkimi organizacjami na terenie kraju poza miastem Lwowem i okolicą. Cały kraj podzielono na okręgi wedle województw, a te na obwody wedle powiatów. Wiadomo mi, że oprócz okręgu stanisławowskiego zorganizowany był okręg tarnopolski z siedzibą w Tarnopolu, którego komendantem był major Hurko zamieszkały w Tarnopolu, okręg wołyński z siedzibą w Równem, którego komendantem był jakiś ksiądz wojskowy²⁵ (adresu i nazwiska nie znam) i z okręgu [lwowskiego zorganizowano] tylko niektóre miasta jak Stryj, Przemyśl, Sambor, Drohobycz, Sokal, Żółkiew i Rawa-Ruska. Adresów komendantów tych organizacji nie znam, jak również ich nazwisk, bo Dobrowolski o tym mi nie mówił, wymienił tylko ogólnie.

Комендантом міста був Болеслав Островський, офіцер поручник, псевдонім „Болько”, якого особисто я не знав.

Комендантом околиці Львова був капітан піхоти під псевдонімом „Александр”, якого я не знав і з яким не мав я зв'язку.

Шефом розвідки організації був дипломований поручник, прізвища якого я не знав і псевдонім якого був „Кароль”. Знаю лише, що зв'язок з „Каролем” можна було мати на вул. Богуславського 18 у „Пані Влади” між годинами 2⁰⁰ і 4⁰⁰. Зв'язок з „Болеком” можна було мати через д-ра Брухнальського на вул. Зиблікевича 5. Добровольський розповідав мені, що на початку лютого приїхав з Варшави делегат ген. Токажевського до польських організацій у Львові. Делегат мав зв'язок з „Пані Владою”. Він називався Кльоц, в минулому він був міським старостою у Львові, виступав під псевдонімом майора Невяровського. Він мав розмови з Добровольським, Соколовським та Жебровським, а метою цих розмов було з'єднати ці дві головні організації в одну під командуванням генерала Токажевського. Свого завдання він однак не міг виконати, через те, що ні Добровольський, ні Соколовський, ні Жебровський не хотіли погодитися на це. З огляду на це він погрожував, що спробує зорганізувати ще одну, третю організацію під назвою „Батальйон Смерті Окрайних Стрільців”²⁶ і твердив, що така організація вже існує заснована посланцями Токажевського у Бресті-Литовському, в Білостоку і Гродні. Через те, що він був у хороших відносинах з Соколовським, брав іноді участь – як казав Добровольський – у засіданнях і нарадах штабу організації, що дуже сердило Добровольського

5) Добровольський мав зв'язок з Угорщиною, з польським консульством, де працював дипломований капітан Джевецький, колишній ад'ютант ген. Пашкевича, [команди]ра 12 дивізії піхоти з Тернополя. Джевецького я знаю особисто з Тернополя. Добровольський просив мене послати до Угорщини кур'єра, який би запитав Джевецького, чи ген. Токажевський володіє якимись правами прийняти командування всіма польськими організаціями. Кур'єр після приїзду до Будапешта повинен був пред'явити фотографію Добровольського з його власноручним підписом, вірець якого Джевецький мав у Будапешті. Я погодився послати такого кур'єра, тому що я хотів перевірити, чи Добровольський дійсно утримує зв'язок з Угорщиною, тобто з польським консульством в Угорщині. Як кур'єра я вибрав Едварда Кучковського, про якого детально напишу в наступній частині моїх свідчень.

6) В лютому, а може під кінець січня Добровольський дав мені 30 000 злотих, щоб я їх поміняв на карбованці. Цих грошей я йому не віддав, пояснював це тим, що я послав їх кур'єром до Варшави, де за менші гроші, як казали, можна було купити долари, щоб ці долари тут продати

Komendantem miasta był Bolesław Ostrowski, oficer porucznik, pseudonim „Bolko”, którego osobiście nie znałem.

Komendantem okolicy Lwowa był Aleksander, pseudonim, kapitan piechoty, którego nie znałem i z którym łączności nie miałem.

Szefem wywiadu organizacji był porucznik dyplomowany, którego nazwiska nie znałem, a którego pseudonim był „Karol”. Wiem tylko, że kontakt z „Karolem” można było mieć na Bogusławskiego 18 u „Pani Władzy” w godzinach pomiędzy 2³⁰ a 4³⁰. Kontakt z „Bolkiem” można było mieć przez dr. Bruchnalskiego przy ul. Zyblikiewicza 5. Dobrowolski opowiadał mi, że z początkiem lutego przyjechał delegat gen. Tokarzewskiego z Warszawy do organizacji polskich we Lwowie. Delegat miał kontakt z „Panią Władzą”. Nazywał się Kloc, był dawniej starostą grodzkim we Lwowie, występował pod pseudonimem majora Niewiarowskiego. Odebrał rozmowy z Dobrowolskim, Sokołowskim i Żebrowskim, a celem tych rozmów było połączenie tych dwóch głównych organizacji w jedną pod komendą generała Tokarzewskiego. Zadania swego nie mógł jednakże wykonać, ponieważ ani Dobrowolski, ani Sokołowski, ani Żebrowski na to nie chcieli się zgodzić. Wobec tego groził, że podejmie organizację jeszcze jednej, trzeciej organizacji pod nazwą „Batalion Śmierci Strzelców Kresowych”²⁶ i twierdził, że taka organizacja istnieje już założona przez wysłanników Tokarzewskiego w Brześciu Litewskim, w Białymstoku i Grodnie. Ponieważ żył dobrze z Sokołowskim, brał czasem udział — jak mówił Dobrowolski — w posiedzeniach i naradach sztabu organizacji, co bardzo złościło Dobrowolskiego.

5) Dobrowolski posiadał kontakt na Węgry do konsulatu polskiego, gdzie pracował kapitan dyplomowany Drzewiecki, dawny adiutant gen. Paszkiewicza, d-cy 12 dywizji piechoty z Tarnopola. Drzewieckiego znam osobiście z Tarnopola. Dobrowolski prosił mnie o wysłanie kuriera na Węgry, który by zapytał Drzewieckiego, czy gen. Tokarzewski ma jakieś uprawnienia do objęcia komendy nad wszystkimi organizacjami polskimi. Kurier po przyjeździe do Budapesztu miał legitymować [się] fotografią Dobrowolskiego z jego własnoręcznym podpisem, którego wzór Drzewiecki miał w Budapeszcie. Zgodziłem się, aby takiego kuriera wysłać, ponieważ chciałem sprawdzić, czy Dobrowolski naprawdę posiada kontakt z Węgrami, t.j. z polskim konsulem na Węgrzech. Na kuriera wybrałem Edwarda Kuczkowskiego, o którym szczegółowo napiszę w dalszej części zeznań.

6) W lutym, a może z końcem stycznia dał mi Dobrowolski 30 000 zł. do zamiany na ruble. Tych pieniędzy mu nie zwróciłem tłumacząc się tym, że wysłałem je gońcem do Warszawy, gdzie za tańsze pieniądze, jak mówiono, można było kupić dolary, aby te dolary tutaj niby to potem sprzedać i w ten

і таким чином не втратити на обміні. Я твердив, що кур'єр, який ніс гроші, був застрілений при переході кордону та гроші пропали.

7) Крім того, Добровольський, який вірив, що я все можу зробити, просив мене зробити отакі речі:

а) витягти яким-небудь чином з тюрми в Самборі Станіслава Монастирського який з доручення Соколовського перейшов на німецьку сторону, до німецьких таборів полонених, щоб повідомити польських офіцерів, щоб вони не прокрадалися на радянську сторону, а залишалися в німців,

б) витягти також будь-яким чином з тюрми в Станіславові генерала Боруту-Спеховича, який мав там сидіти під прізвиськом поручника Моравського, на ім'я або Мечислав, або Станіслав. Борута в середині листопада старався прокрастися через угорський кордон, але був затриманий та ув'язнений в тюрмі в Станіславові. Про те, що він там сидів ще в грудні дізналася „Пані Влада” від якогось залізничника, який також тимчасово сидів у тюрмі разом з Борutoю та познайомився з ним. Борута подав цьому залізничникові адресу „Пані Влади” та просив повідомити її про його долю. „Пані Влада” звернулася з цим до Добровольського, а останній до мене.

Я погодився на обидві пропозиції, але нічого в цьому напрямку не зробив.

8) В середині лютого – через те, що Добровольський часто нагадував мені про втрату грошей, щоб, як кажуть, заткнути йому рота, я пообіцяв, що встановлю зв'язок з польськими організаціями в Білостоку, Гродні і Бресті, відберу їх від полковника Яроша та віддам йому. Роблячи таку пропозицію я не мав жодного конкретного плану. Я думав тільки послати навмання до Білостока Бартека Шумовського, з тим, що адреси квартир, де можна переночувати, дав би йому Качоровський, який родом був з Білостока, він мав там дружину і знайомих. Тим часом у однієї з моїх приватних знайомих, т. зв. „мами” (про яку детально напишу далі в моїх показаннях), я познайомився випадково з якимось Гайцем²⁷ або Гойцем, який приїхав якраз з Гродна, через те, що, як він говорив, були там арешти поляків і депортації їх. Я вирішив використати його як помічника Анджея Стоккера, який тим часом порвав з Добровольським і товаришував зі мною. Бартек Шумовський не хотів однак сам їхати, а взяв собі Качоровського. Десь в середині лютого вони зібралися всі вчотирьох о домовленій годині на Задвужанській 21 кв. 7, куди я прийшов особисто, познайомив Стоккера з Гойцем та дав всім такі завдання:

а) Бартек з допомогою Качоровського мусив знайти перехід до Німеччини, тому що я намірявся виїхати до Варшави, взагалі назавжди з цієї території. Очевидно ніхто про це не знав. Крім того він мусив знайти

sposób nie stracić na zamianie. Twierdziłem, że goniec który niósł pieniądze został zastrzelony przy przejściu przez granicę i pieniądze przepadły.

7) Poza tym Dobrowolski, który wierzył, że ja wszystko mogę zrobić, prosił mnie o następujące rzeczy:

a) o wydobywie w jakikolwiek sposób z więzienia w Samborze niejakiego Stanisława Monasterskiego, który z polecenia Sokołowskiego wyjechał na stronę niemiecką do niemieckich obozów jeńców, żeby zawiadomić polskich oficerów, aby nie przekradali się na stronę sowiecką tylko zostawali u Niemca,

b) o wydobywie też w jakikolwiek sposób z więzienia w Stanisławowie generała Borutę-Spiechowicza, który tam miał siedzieć pod nazwiskiem porucznika Morawskiego, na imię albo Mieczysław albo Stanisław. Boruta w połowie listopada starał się przekraść za granicę węgierską, lecz został zatrzymany i osadzony w więzieniu w Stanisławowie. O tym, że on tam siedział jeszcze w grudniu, dowiedziała się „Pani Włada” od jakiegoś kolejarza, który także chwilowo siedział w więzieniu razem z Borutą i go poznał. Boruta podał temu kolejarzowi adres „Pani Władzy” i prosił go zawiadomić ją o jego losie. „Pani Włada” zwróciła się z tym do Dobrowolskiego, a ten do mnie.

Zgodziłem się na obie propozycje, ale nic w tym kierunku nie zrobiłem.

8) W połowie lutego – ponieważ Dobrowolski często przypominał mi o stracie pieniędzy, aby mu jak to mówią gębę zatkać – obiecałem, że nawiążę kontakt z organizacjami polskimi w Białymstoku, Grodnie i Brześciu nad Bugiem, odbiorę je od pułkownika Jarosza i oddam jemu. Czyniąc taką propozycję nie miałem żadnego konkretnego planu. Myślałem jedynie o wysłaniu do Białegostoku Bartka Szumowskiego, tak na los szczęścia, z tym że adresy mieszkań do spania dałby mu Kaczorowski, który pochodził z Białegostoku, miał tam żonę i znajomych. W międzyczasie u jednej z moich prywatnych znajomych tzw. „mamy” (o której szczegółowo napiszę w dalszym ciągu zeznań), poznałem przypadkowo niejakiego Gajcza²⁷ czy Gojcia, który przyjechał akurat z Grodna, ponieważ jak mówił, były tam aresztowania Polaków i wywożenia ich. Postanowiłem użyć go do wyjazdów do Grodna jako pomocnika Andrzeja Stockera, który w międzyczasie zerwał z Dobrowolskim i kolegował ze mną. Bartek Szumowski nie chciał jednak sam jechać, tylko wziął sobie Kaczorowskiego. Gdzieś w połowie lutego zebrali się wszyscy czterej o umówionej godzinie na Zadwórzeńskiej 21 m 7, gdzie przyszedłem osobiście, poznałem Stockera z Gojciem i dałem wszystkim następujące polecenia:

a) Bartek miał przy pomocy Kaczorowskiego znaleźć przejście na Niemcy, ponieważ ja miałem zamiar wyjechać do Warszawy, w ogóle na zawsze z tego terenu. Naturalnie nikt o tym nie wiedział. Poza tym miał znaleźć

дорогу до Литви, встановити зв'язок з організацією полк. Яроша та іншими, якщо б такі були. Крім того він мусив там знайти та залишити на місці якусь довірену людину, яка далі після виїзду Бартека вела б роботу для розколу „С.З.Б.” і приваблювала б людей на бік Добровольського.

Бартек повернувся за 2 дні до мого арешту, детального звіту він мені не дав, тільки загально сказав, що знайшов до Варшави не одну, а дві дороги. До Литви дороги взагалі не знайшов. Що стосується організацій, то підтвердив, що були там дві основні організації. Організація полк. Яроша „С.З.Б.” була слабка та діяла лише на території міста, а друга була організація підофіцерів без назви, яка не мала командира, а кількісно була сильніша від „С.З.Б.” Яроша та діяла по всій околиці Білостока і найближчих повітів. Бартек залишив там якусь довірену людину, прізвища й адреси якої не знаю. Детальний звіт Бартек повинен був мені дати в день мого арешту.

б) Стоккер разом з Гойцем мали поїхати до Гродна, при тому Гойць мав допомагати Стоккереві пересуватися в місті, бо Стоккер взагалі не знав Гродна. Стоккер мав установити зв'язок з польськими організаціями якщо б такі там існували, дослідити їхнє цілковите становище та кількість, прізвища командуючих та адреси, довести до їх відома існування у Львові організації, яка утримує зв'язок з Парижем, взагалі старатися перетягати їх на бік Добровольського. Крім того мав залишити там довірену людину, яка б повідомляла, що діється всередині організації.

Стоккер повернувся десь за тиждень до мого арешту, раніше від Бартека. Він дав мені звіт, що організація існує, але вона дуже слабка, бо розбита арештами, він назвав прізвища й адреси комендантів, серед яких нижчий пост займала ця довірена людина, яка мала інформувати про справи організації. Тамтешня організація, як виявилось, була побудована так, що був окремий комендант міста Гродна, та окремий повіту.

Прізвищ комендантів і адрес я не пам'ятаю, бо не намагався їх запам'ятати, через те, що загальний звіт мав давати Добровольському і завжди давав Бартек, а не я, тому що він був для того назначений.

Через два дні після приїзду Стоккера приїхав до Львова один з цих комендантів, який сказав, що в Гродні були проведені великі арешти і організацію майже цілковито розбито. Цей чоловік оселився на вулиці Задвужанській 21.

Чи Бартек сповістив про це Добровольського, цього не знаю, бо я був заарештований.

Треба зазначити, що чоловік, який вернувся з Гродна, розповідав, що Стоккер робив їм великі обіцянки, давав такі прогнози, що цей чоловік був дуже розчарований після розмови зі мною; виявилось, що Стоккер як фантазер багато їм в Гродні навигадував.

drogę na Litwę, nawiązać kontakt z organizacją płk. Jarosza i innymi, jeżeli by takie były. Poza tym miał tam znaleźć i zostawić na miejscu jakiegoś człowieka zaufanego, któryby dalej po wyjeździe Bartka prowadził robotę rozbicia „Z.W.Z.” i przyciągania ludzi na stronę Dobrowolskiego.

Bartek powrócił na 2 dni przed moim aresztowaniem, szczegółowego sprawozdania mi nie złożył, tylko ogólnie powiedział, że znalazł do Warszawy nie jedną, a dwie drogi. Na Litwę drogi w ogóle nie znalazł. Co do organizacji to stwierdził, że były tam 2 zasadnicze organizacje. Organizacja płk. Jarosza „Z.W.Z.” była słaba i miała działać tylko na terenie miasta, drugą zaś była organizacja podoficerów bez nazwy, która nie miała dowódcy, a liczebnie była silniejsza od „Z.W.Z.” Jarosza i działała w całej okolicy Białegostoku i najbliższych powiatów. Bartek zostawił tam jakiegoś zaufanego człowieka, którego nazwiska i adresu nie znam. Szczegółowe sprawozdanie miał mi złożyć Bartek w dniu mego aresztowania.

b) Stocker razem z Gojciem mieli pojechać do Grodna, przy tym Gojć miał pomagać Stockerowi w poruszaniu się po mieście, bo Stocker w ogóle Grodna nie znał. Stocker miał nawiązać kontakt z polskimi organizacjami, jeżeliby takie tam istniały, zbadać ich całkowity stan i liczebność, nazwiska dowódców i adresy, podać im do wiadomości o istnieniu we Lwowie organizacji, która posiada kontakt z Paryżem, w ogóle starać się ich przeciągnąć na stronę Dobrowolskiego. Poza tym miał zostawić tam człowieka zaufanego, któryby donosił co się dzieje wewnątrz organizacji.

Stocker powrócił gdzieś na tydzień przed moim aresztowaniem, wcześniej od Bartka. Złożył sprawozdanie, że organizacja istnieje, ale bardzo słaba, bo rozbita przez aresztowania, podał nazwiska i adresy komendantów, wśród których na niższym stanowisku był ten zaufany, który miał udzielić informacji o sprawach organizacji. Organizacja tamtejsza jak się okazało, była w ten sposób stworzona, że osobny komendant był na miasto Grodno, a osobny na powiat.

Nazwisk komendantów i adresów nie pamiętam, bo nie starałem się ich zapamiętać, jako że ogólne sprawozdanie Dobrowolskiemu miał składać i zawsze składał Bartek a nie ja, ponieważ na to był wyznaczony.

Dwa dni po przyjeździe Stockera przyjechał do Lwowa jeden z tych komendantów, który stwierdził, że w Grodnie nastąpiły wielkie aresztowania i organizacja została prawie zupełnie rozbita. Człowiek ten zamieszkał na ulicy Zadwórzeńskiej 21.

Czy Bartek złożył o tym meldunek Dobrowolskiemu, to nie wiem, bo zostałem aresztowany.

Zaznaczyć należy, że człowiek, który wrócił z Grodna opowiadał, że Stocker czynił im wielkie obietnice, roztaczał takie horoskopy, że człowiek ten był bardzo rozczarowany po rozmowie ze mną, okazało się bowiem, że Stocker jako fantasta dużo im w Grodnie nabujał.

9) Останньою справою з Добровольським, яку він просив мене полагодити, була справа, як він називав:

а) дислокації радянських військ та розташування радянських відомств у Львові. Він просив мене зробити це для коменданта міста Болека, який, мовляв, не має добрих людей до такої роботи.

Я погодився зробити для нього таку річ. З цією метою я дав Тадеушу Кулікові доручення подбати про людей, які б ходили по вулицях та дивилися, де знаходяться установи та місця військових стоянок.

Зібрані інформації Тадеуш Кулік мав віддавати на схованку „Юзефові” Єзуїтові або віддавати „Піотрусеві”, який був капітаном-топографом та мав намалювати план Львова.

„Піотруся” з Тадеушом Куліком я познайомив на вулиці Задвужанській 21.

„Піотрусь” мешкав разом з Качоровським десь на вулиці Японській або на вулиці Єлінки.

Інколи хтось з людей Куліка віддавав картку з адресою відомства мені до рук – тоді я віддавав її „Піотрусеві”.

„Піотруся” я познайомив з Єзуїтом також на вулиці Задвужанській 21. Єзуїт проживав на вул. Східній 35. Два дні до мого арешту „Піотрусь” повідомив мене, що план Львова вже готовий та що він передав його на схованку Єзуїтові. З огляду на це я пішов до Добровольського і сповістив про це. Добровольський просив мене, щоб у справі віддання плану звестися з Болеком, говорив, що розповідав вже про мене Болеку, так що вистачить щоб я сказав Болеку: „Анджей”, а він вже знатиме, з ким має справу.

Для зв'язку з Болеком він подав мені адресу стоматологічного кабінету д-ра Брухнальського на вул. Зиблікевича 5, П [оверх], куди я мав прийти і сказати що приходжу в справі фарфорової пломби та хочу побачитися з Болеком.

Крім того Добровольський просив мене, щоб я ще раз зробив дислокацію радянських військ в околиці Львова для Александра. Я пообіцяв це зробити.

Я не зробив ще нічого в цій справі через те, що я пішов до Брухнальського і був там заарештований.

Це було 1 березня 1940 р. о 9^{тих} годині ранку.

Я підкреслюю, що у вищенаведених свідченнях я подав все, що я запам'ятав та абсолютно не пропустив жодної важливої події. Може тільки трапитися, що я пропустив якусь деталь або подробицю, або забув якесь прізвище чи адресу, однак не треба вважати це злим наміром,

9) Ostatnią sprawą z Dobrowolskim, o której załatwienie prosił mnie była sprawa, jak on nazywał:

a) dyslokacji wojsk sowieckich i rozłożenie urzędów sowieckich we Lwowie. Prosił mnie, abym to wykonał dla komendanta miasta Bolka, który rzekomo nie miał dobrych ludzi do takiej roboty.

Zgodziłem się taką rzecz mu przygotować. W tym celu dałem Tadeuszowi Kulikowi polecenie postarania się o ludzi, którzy chodziliby po ulicach i patrzyli, gdzie znajdują [się] jakie instytucje, czy miejsca postoju wojsk.

Zebrane informacje Tadeusz Kulik miał oddawać do przechowywania „Józefowi” Jezuitowi albo oddawać „Piotrusiowi”, który był kapitanem topografem i miał rysować plan Lwowa.

„Piotrusia” z Tadeuszem Kulikiem poznałem na ulicy Zadwórzeńskiej 21.

„Piotruś” mieszkał razem z Kaczorowskim gdzieś na ulicy Japońskiej albo na ulicy Jelinki.

Czasem któryś z ludzi Kulika oddawał kartkę z adresem urzędu mnie wprost do ręki – wtedy ja oddawałem ją „Piotrusiowi”.

„Piotrusia” poznałem z Jezuitem również na ulicy Zadwórzeńskiej 21. Jezuit mieszkał przy ul. Wschodniej 35. Dwa dni przed moim aresztowaniem „Piotruś” zawiadomił mnie, że plan Lwowa jest gotowy i on oddał go na przechowanie do Jezuita. Wobec tego poszedłem do Dobrowolskiego i zakomunikowałem mu o tym. Dobrowolski prosił mnie, abym w sprawie oddania planu porozumiał się z Bolkiem, mówił że o mnie już opowiadał Bolkowi, tak że wystarczy abym powiedział Bolkowi „Andrzej”, to on już będzie wiedział z kim ma do czynienia.

Jako kontakt z Bolkiem podał mi adres gabinetu dentystycznego dra Bruchnalskiego przy ul. Zybkiewicza 5 I p., gdzie miałem przyjść i powiedzieć, że przychodzę w sprawie plomby porcelanowej i że chcę się widzieć z Bolkiem.

Poza tym Dobrowolski prosił mnie, abym jeszcze zrobił dyslokację wojsk sowieckich w okolicy Lwowa dla Aleksandra. Obiecałem to zrobić.

Nie zrobiłem jeszcze nic w tej sprawie ponieważ poszedłem do Bruchnalskiego i zostałem tam aresztowany.

Było to dnia 1 marca 1940 o godzinie 9^{tej} rano.

Zaznaczam, że w powyższych zeznaniach podałem wszystko to co zapamiętałem i bezwzględnie nie opuściłem żadnego ważniejszego zdarzenia. Może jedynie zdarzyć się, że opuściłem jakiś szczegół czy drobnostkę, albo zapomniałem jakieś nazwisko czy adres, jednakże stwierdzam, że nie trzeba to kłaść na karb złej woli, tylko zapomnienia, tym bardziej że ja sam ośobiście nigdy żadnych zapisków nie prowadziłem. Poza tym należy pamiętać o tym,

а браком пам'яті, тим більше, що я сам особисто ніколи жодних записок не вів. Крім того, треба пам'ятати про те, що названі мною люди мали своїх помічників, яких вони підбирали собі самі, яких я іноді ніколи не бачив та нічого про них не чув, а вони про мене чули. Навіть якщо я іноді з деяким нижчого рангу помічниками розмовляв, то ні їхніх прізвищ, ні змісту розмов згадати не можу, бо таких речей я не намагався запам'ятовувати.

Все ж таки я залишаю за собою право подати доповнення, якби я згадав якусь подробицю.

Незалежно від вищенаведеного слід при здійсненні слідства взяти до уваги вигадки про мої героїчні подвиги, які я сам для підвищення власного авторитету розповідав своїм людям про себе.

Даючи свідчення, я точно додержувався форми та змісту протоколу, який був складений зі мною російською мовою.

Особові дані про людей, названих в оцих свідченнях:

1) Тадеуш Слівінський, студент хімії, який проживає на вул. Сташіца 4 кв. 1.

2) Бартек Шумовський, вул. Тарновського 69 IV п[оверх] двері направо. На дверях візитна карточка.

3) Тадеуш Кулік – нікому не подав адреси свого помешкання.

4) „Юрек” – помічник Куліка – знав адресу Куліка і мешкав на вул. Галицькій 20 III п[оверх]. На дверях було написано „Школа гри на роялі”. Знайшов його Кулік.

5) „Дерслав” – помічник Куліка – адреси не знаю, я зустрічався з ним іноді в костьолі Кармелітів, келія № 17.

6) Лях – прізвище – помічник Бартека, проживав разом.

7) Бартек мав ще одного помічника, прізвища і адреси якого я не знав.

8) Єзуїт – прізвище, „Юзеф” – псевдонім – знайшов його Кулік, проживав на вул. Східній 34, кадровий поручник, звільнений з армії за недисциплінованість. Зберігав рапорти людей та книжку, в якій був записаний:

а) зв'язок, який подав „Максьо” до Румунії,

б) зв'язок до Угорщини, який подав Добровольський,

в) рапорти Бартека і Вишинського про їхню діяльність,

г) рапорти та інформації зібрані про організації, які існують у Львові,

д) записки про те, про що говорив Бартеку Добровольський, а Скробачинському Стровський,

е) план міста Львова, опрацьований „Піотрусем”

9) Добровольський Мечислав, Здзіслав, псевдонім „Здзіслав”, посвідчення видане на ім'я „Конколь”, проживав:

że wymienieni przeze mnie ludzie mieli swoich pomocników, których dobierali sobie sami, których czasem nawet ja nigdy nie widziałem i nic o nich słyszałem, a oni o mnie słyszeli. Nawet jeżeli niekiedy rozmawiałem z którymś z mniejszych pomocników, to ani jego nazwiska, ani treści rozmowy przypomnieć sobie nie mogę, bo rzeczy tych nie starałem sobie zapamiętać.

Mimo to zastrzegam sobie prawo podania uzupełnienia, o ile bym sobie jakiś szczegół przypomniiał.

Niezależnie od powyższego należy przy prowadzeniu śledztwa mieć na uwadze te kłamstwa o swoich bohaterskich wyczynach, które ja sam dla podniesienia swego autorytetu swoim ludziom opowiadałem o sobie.

Przy składaniu zeznań, co do formy i treści trzymałem się ściśle protokołu spisanego ze mną w języku rosyjskim.

Dane osobowe o ludziach wymienionych w niniejszych zeznaniach:

1) Tadeusz Śliwiński, student chemii, zamieszkały przy ul. Staszica 4 m. 1.

2) Bartek Szumowski, ul. Tarnowskiego 69 III p. drzwi na prawo. Na drzwiach wizytówka.

3) Tadeusz Kulik – nikomu nie podał adresu swego mieszkania.

4) „Jurek” – pomocnik Kulika – znał adres Kulika i mieszkał przy ul. Halickiej 20 II p. Na drzwiach napisane było „Szkoła gry na fortepianie”. Wynałazł go Kulik.

5) „Derśław” – pomocnik Kulika – adresu nie znam, spotykałem się z nim czasem w kościele Karmelitów, cela nr 17.

6) Lach – nazwisko – pomocnik Bartka, mieszkał razem.

7) Bartek miał jeszcze jednego pomocnika, którego nazwiska ani adresu nie znałem.

8) Jezuit – nazwisko, „Józef” – pseudonim — znaleziony przez Kulika, mieszkał przy ul. Wschodniej 34, porucznik zwolniony z wojska za niesubordynację. Przechowywał meldunki ludzi i książkę, w której był zapisany:

a) kontakt podany przez „Maksia” do Rumunii,

b) kontakt na Węgry, podany przez Dobrowolskiego,

c) meldunki Bartka i Wyszyńskiego o ich działalności,

d) meldunki i informacje zebrane o organizacjach istniejących we Lwowie,

e) zapiski o tym, o czym mówił Bartkowi Dobrowolski, a Skrobaczyńskiemu Strowski,

f) plan miasta Lwowa opracowany przez „Piotrusia”.

9) Dobrowolski Mieczysław, Zdzisław, pseudonim „Zdzisław”, legitymacja wystawiona na nazwisko „Kąkol”, zamieszkiwał:

в грудні та до середини січня на вул. Стрийський в магістратських будиночках,

з середини січня до середини лютого на вул. Фредріків 6 II п[оверх] двері наліво,

з середини лютого до 27 лютого на вул. Личаківській 34 кв. направо, 10) „Пані Влада” Пехоцька, Богуславського 12, вхід через подвір'я.

11) Качоровський – проживав разом з „Піотрусем”, або на вул. Японській, або Єлінки.

12) Анджей Стоккер, проживав на вул. Романовичів під № 12 IV п[оверх].

13) Тадеуш Стровський, проживав на вул. Листопада 43 IV п[оверх] двері наліво, потім по Супінського 9 II п[оверх] двері направо в коридорі.

14) Едвард Кучковський – підхорунжий бронечастин, який погодився бути кур'єром до Угорщини – проживав на вул. Задвужанській 21.

15) Чоловік, який утік з Гродна, проживав або спав на вул. Задвужанській 21 II п[оверх]

16) „Максьо” разом з Іреною Клецан проживав на вул. Личаківській 37 перший поверх, двері направо, там, де пізніше мешкав Добровольський.

17) „Мама”, пані, з якою я познайомився через панночку, з якою десь на початку січня познайомив мене Кулік. Ця панночка називалася Янка, прізвища не пам'ятаю, бо не личило питатися, а при знайомстві прізвище говориться невиразно. У „мами”, про яку я знав, що вона дружина інженера-архітектора, який в армії мав чин відставного підпоручника, я познайомився з Гойцем, тому що до „мами” я часто приходив побалакати або на вечерю. „Мама” про мене нічого не знала, тільки те, що мене звать Анджей, я колишній офіцер польської армії та знайомий Янки, вона Куліка не знала.

18) Гойць – постійно проживав у Гродні.

19) „Весек” – проживав на Задвужанській 21, я познайомився з ним через Кучковського, жодної роботи не виконував.

20) „Янек” Вишинський – проживав у Станіславові.

21) 1) Квартира: на вул. Задвужанській 21 II п[оверх] кв. 7. – було одне місце збору. Це помешкання найняв Леонард Збишинський, капітан польської армії, який утік до Німеччини. За помешкання платив я.

2) Друга квартира було в костьолі кармелітів в келії № 17, яку знайшов Кулік.

22) Собчук, підхорунжий, з яким познайомив мене Кучковський, не знаю де він проживав, зустрічався зі мною щоденно о 10⁰⁰ годині в „Севіль”, він виконував роль мого ад'ютанта.

w grudniu i do połowy stycznia przy ul. Stryjskiej w domkach magistrackich,

od połowy stycznia do połowy lutego przy ul. Friedrichów 6 I p. drzwi na lewo,

od połowy lutego do 27 lutego przy ul. Łyczakowskiej 34 m. na prawo,

10) „Pani Włada” Piechocka, Bogusławskiego 12, wejście przez podwórze.

11) Kaczorowski – mieszkał razem z „Piotrusiem”, albo przy ul. Japońskiej, albo Jelinki.

12) Andrzej Stocker, mieszkał przy ul. Romanowiczów pod nr. 12 III p.

13) Tadeusz Strowski, mieszkał przy ul. Listopada 43 III p. drzwi na lewo, potem przy Supińskiego 9 I p. drzwi na prawo w korytarzu.

14) Edward Kuczkowski – podchorąży broni pancernej, który zgodził się być gońcem na Węgry – mieszkał przy ul. Zadwórzeńskiej 21.

15) Człowiek, który uciekł z Grodna, mieszkał względnie spał przy ul. Zadwórzeńskiej 21 I p.

16) „Maksio” razem z Ireną Klecan mieszkał przy ul. Łyczakowskiej 37 parter, drzwi na prawo, tam gdzie później mieszkał Dobrowolski.

17) „Mama”, pani którą poznałem przez panienkę, którą gdzieś z początkiem stycznia przedstawił mi Kulik. Panienka ta nazywała się na imię Janka, nazwiska nie pamiętam, bo nie wypadało się pytać, a przy poznaniu nazwisko mówi się niewyraźnie. U „mamy”, o której wiedziałem, że jest żoną inżyniera architekta, który w wojsku miał stopień podporucznika w stanie spoczynku, poznałem Gojcia, gdyż do „mamy” często przychodziłem na pogawędki albo na kolację. „Mama” o mnie nic nie wiedziała, tylko tyle, że nazywam się Andrzej, jestem byłym oficerem armii polskiej i znajomym Janki. Kulika nie znała.

18) Gojć – mieszkał stale w Grodnie.

19) „Wiesiek” – mieszkał na Zadwórzeńskiej 21, poznałem go przez Kuczkowskiego, żadnej pracy nie wykonywał.

20) „Janek” Wyszyński – mieszkał w Stanisławowie.

21) 1) Kwatera: przy ul. Zadwórzeńskiej 21 I p. m 7. – było jedno miejsce zbiórki. Mieszkanie to wynajął Leonard Zbyszyński, kapitan armii polskiej, który uciekł do Niemiec. Za mieszkanie ja płaciłem.

2) Druga kwatera była w kościele karmelitów w celi nr 17, którą znalazł Kulik.

22) Sobczuk, podchorąży, którego przedstawił mi Kuczkowski, nie wiem gdzie mieszkał, spotykał się ze mną codziennie o 10^{ej} w „Sewili”, pełnił rolę mego adiutanta.

23) Зося, моя знайома, яка познайомила мене з Куліком, проживала десь на Сапіги, точно адреси не пам'ятаю, через те що це був лиш короткочасний роман.

Список осіб, яким я подав допомогу при переході через кордон²⁸:

1) Венгорек – капітан зі штабу армії генерала Соснковського, його ад'ютант часу війни, з яким я познайомився в угорському консульстві.

2) Наконечнікофф-Клюковський – студент з Варшави, син міністра останнього уряду, з яким я познайомився в угорському консульстві.

3) Колега Наконечнікоффа, студент з Варшави, якого я ніколи не бачив, а про якого Наконечнікофф казав, що візьме його з собою.²⁹

Названим на початку жовтня я полегшив перехід до Угорщини таким чином, що в той час коли я ночував у Делятині в залізничному будинку, я познайомився з якимсь Стичинським, підхорунжим, який зізнався мені, що він має намір перейти до Угорщини. Щоб перед консулом д-ром Блюмом показати, що щось роблю, я направив названих до Стичинського у Делятин і вони разом з ним перейшли до Угорщини.

4) Піотр Яроцький – адміністративний директор П.К.О. з Варшави, голова Тов. Розвитку Східних Земель, до війни мій начальник.

5) Бюлов, директор з кадрових питань П.К.О. з Варшави, колега Яроцького.

6) Заборовський – імені не знаю – їхній приятель.³⁰

Цих трьох на початку жовтня я направив до Рави-Руської, до якогось Беднарчука, який знав людей, що перепроваджували через кордон, щоб їх перепровадив.

7) Д-р Свідерек – доцент Варшавського політехнічного інституту – працівник Протигазового інституту у Варшаві, приятель полк. Гано, про якого Тадеуш Стровський розповідав мені, що він заступник шефа III^{го} відділу в Парижі.

8) Проф. д-р Братз, переведений на пенсію полковник – працівник Протигазового інституту у Варшаві.

9) Проф. д-р Урбанський – професор Варшавського політехнічного інституту – працівник Технічного інституту [озброєння] у Варшаві.

10) Инж. Сонгайлло – працівник Військового технічного інституту з Варшави.³¹

З цими людьми познайомив мене Качоровський, який знав д-ра Свідерека. Я познайомив їх з Віснєвським, який в свою чергу направив їх до Делятина, однак у Станіславі вони були затримані міліцією та повернулися назад до Львова. Тоді я направив їх з цією зміною, що замість д-ра Свідерека пішла:

23) Zosia, moja znajoma, która poznała mnie z Kulikiem, mieszkała gdzieś na Sapiehy, dokładnie adresu nie pamiętam, ponieważ był to tylko przelotny romans.

Spis osób, którym okazałem pomoc przy przejściu za granicę²⁸:

^c1) Węgorek – kapitan ze sztabu armii generała Sosnkowskiego, jego adiutant z czasu wojny, którego poznałem w konsulacie węgierskim.

2) Nakoniecznikoff-Klukowski – student z Warszawy, syn ministra z ostatniego rządu, którego poznałem w konsulacie węgierskim.

3) Kolega Nakoniecznikoffa, student z Warszawy, którego nigdy nie widziałem, a o którym Nakoniecznikoff mówił, że go zabierze.^c

Wymienionym z początkiem października ułatwiłem przejście na Węgry w ten sposób, że w czasie gdy nocowałem w Delatynie w budynku kolejowym, poznałem niejakiego Styczyńskiego, podchorążego, syna urzędnika kolejowego, który zwierzył się mnie, że zamierza przejść na Węgry. Ażeby wobec konsula dr Bluma okazać, że coś robię, skierowałem wymienionych do Styczyńskiego do Delatyna i razem z nim przeszli na Węgry.

^d4) Piotr Jarocki – dyrektor administracyjny P.K.O. z Warszawy, prezes Tow. Rozwoju Ziemi Wschodnich, mój przełożony sprzed wojny.

5) Bülow, dyr. pers. P.K.O. z Warszawy, kolega Jarockiego.

6) Zaborowski – imienia nie znam – ich przyjaciel.^d

Tych trzech z początkiem października skierowałem do Rawy Ruskiej do niejakiego Bednarczuka, który znał ludzi przeprowadzających za granicę, aby ich przeprowadził.

^e7) Dr Świderk – docent Politechniki Warszawskiej – pracownik Instytutu Przeciwigazowego w Warszawie, przyjaciel płk. Gano, o którym Tadeusz Strowski opowiadał mi, że jest zastępcą szefa oddziału II° w Paryżu.

8) Prof. dr Bratz, emerytowany pułkownik – pracownik Instytutu Przeciwigazowego w Warszawie.

9) Prof. dr Urbański – profesor Politechniki Warszawskiej – pracownik Instytutu Technicznego [Uzbrojenia] z Warszawy.

10) Inż. Sągajłło – pracownik Instytutu Technicznego Wojskowego z Warszawy.^e

Z tymi ludźmi poznał mnie Kaczorowski, który znał dr Świderka. Ja poznałem ich z Wiśniewskim, który znowu skierował ich do Delatyna, w Stanisławowie jednak zostali zatrzymani przez milicję i wrócili z powrotem do Lwowa. Wtedy skierowałem ich z tą zmianą, że zamiast dr Świderka poszła:

с-10) інж. Сонгайллова – працівниця Протигазового інституту, дружина Сонгайлли^с –

до Рави-Руської до Беднарчука, який дав їм можливість переходу на німецьку сторону, а на німецькій стороні я дав їм адресу капрала Владислава Стеткевича, лісника біля кордону в Яслиських, який перепровадив їх через Словаччину до Угорщини.

с-11) Міговська – працівниця Протигазового інституту у Варшаві і д-р Свідерек, згадуваний вже під номером 7.

12) „Максьо”, про якого йшлося в моїх свідченнях.

13) Едек – ім'я підхорунжого, який був знайомим Міговської.^с

Цих близько середини січня я направив через Раву-Руську до Німеччини, а Міговську і д-ра Свідерека до Стеткевича в Яслиських, щоб їх через Словаччину перепровадив до Угорщини. В половині лютого я дістав листівку з Будапешта, що д-р Свідерек, д-р Урбанський, д-р Братз, інж. Сонгайлло з дружиною їдуть через Париж до Англії.

ж-15) Здзісек – підхорунжий – знайомий Едека.

16) Кляффер – службовець „Сольваю” з Кракова, єврей, мій знайомий ще до війни.

17) Дружина якогось офіцера, знайома Кляффера.^ж

Цих я направив до Рави-Руської до Беднарчука, щоб перепровадив їх до Німеччини. Чи вони перейшли, не знаю.

Львів, дня 3.IV. квітня 1940

(—) Голя Едвард

„УТВЕРЖДАЮ”

Зам. Нач. ДТО и Нач. следчасти

Капитан Государств. Безопасн.

(—) (БУТОВОВ)

„11” мая 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Гор. Львов, 1940 г., мая 11-го дня. Я, Ст. Следователь ДТО НКВД Львовской жел. дор. Сержант Государственной Безопасности ЛАВРИЩЕВ рассмотрев следственный материал по делу № 59 на ГОЛЯ, он же ЧАБАН Эдвард Юозефович, 1908 года рождения, урож. с. Липа, Добромыльського уезда, Львовской области, арест. 11-го марта 1940 года, в преступлении, предусмотренном ст. 54 п. 2 в 11 УК УССР.

Пришимаю во внимание, что распоряжением Нач. ГТУ НКВД СССР Комиссаром Госбезопасности 3 ранга МИЛЬШГЕЙНА – материал следствия с арестованным ГОЛЯ Эдвардом направить в ГТУ НКВД СССР.

^f10) inż. Saġajłowa – pracowniczka Instytutu Przewodowego, żona Saġajłowej^f –

do Rawy-Ruskiej do Bednarczuka, ten umożliwił im przejście na stronę niemiecką, a na stronie niemieckiej dał im adres do kaprala Władysława Stetkiewicza, gajowego nad granicą w Jaśliskach, który przeprowadził ich przez Słowację na Węgry.

^g11) Migowska – pracowniczka Instytutu Przewodowego w Warszawie i dr Świderk, który wymieniony został już pod numerem 7.

12) „Maksio” – o którym była mowa w moich zeznaniach.

13) Edek – imię podchorążego, który był znajomym Migowskiej.^g

Tych około połowy stycznia skierowałem przez Rawę-Ruską na Niemcy, a Migowską i dr Świderka do Stetkiewicza w Jaśliskach, aby ich przez Słowację przeprowadził na Węgry. W połowie lutego otrzymałem kartkę z Budapesztu, że dr Świderk, dr Urbański, dr Bratz, inż. Saġajłowa z żoną jadą przez Paryż do Anglii.

^h15) Zdzisek – podchorąży – znajomy Edka.

16) Klaffer – urzędnik „Solwaju” z Krakowa, Żyd, mój znajomy sprzed wojny.

17) Żona jakiegoś oficera, znajoma Klaffera.^h

Tych skierowałem do Rawy Ruskiej do Bednarczuka, aby przeprowadził ich na Niemcy. Czy przeszli, nie wiem.

Lwów, dnia 3.IV. kwietnia 1940

(—) Gola Edward

„ZATWIERDZAM”

Zast[ępcza] Nacz[elnika] DTO i Nacz[elnik] Jednostki Śled[czej]

Kapitan Bezpieczeńst[wa] Państw[owego]

(—) (BUTOROW)

„11” maja 1940 r.

POSTANOWIENIE

Mias[to] Lwów, dnia 11 maja 1940 r. Ja, St. Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej – Sierżant Bezpieczeństwa Państwowego ŁAWRISZCZEW po rozpatrzeniu materiału śledczego w sprawie Nr 59 dotyczącej GOLI on-że CZABANA Edwarda s. Józefa, ur. w 1908 roku we w[si] Lipa w powiecie dobromilskim obwód lwowski, areszt[owanego] 11 [!] marca 1940 roku, [oskarżonego] o przestępstwo przewidziane art. 52 p. 2 i 11 KK USRS.

Biorąc pod uwagę, że zgodnie z rozporządzeniem Nacz[elnika] GTU NKWD ZSRS Komisarza Bezpieczeństwa Państw[owego] 3 rangi MIL-SZTEJNA – materiał śledztwa GOLI Edwarda wraz z aresztowanym skierować do GTU NKWD ZSRS

ПОСТАНОВИЛ:

Материал следствия из дела № 59 выделить, арестованного ГОЛЯ Эдварда Юзефовича спецконвоем направить в ГТУ НКВД СССР.

Старш. Следователь ДТО НКВД Львовской ж.д.
Сержант Государственной Безопасности
(—) (ЛАВРИЩЕВ)

СПРАВКА

К следственному делу ГОЛЯ Эдварда.

1940 г. мая 11-го дня при подготовке к отправлению в Москву арестованного ГОЛЯ Эдварда, был вызван парикмахер ЮДИН, для стрижки ГОЛЯ.

В процессе стрижки, парикмахер ЮДИН на польском языке в тихой форме говорил с ГОЛЯ, который назвал себя БОРОХ Здислав и просил парикмахера ЮДИН, чтобы он сумел найти организацию НДеков и передал им, что он сидит в тюрьме на Сундовой, 7 в течение трех месяцев. ЮДИН спросил ГОЛЯ — „а как передать” и не назовет ли ему он „Гасло” — (условность). На это ГОЛЯ ответил, чтобы ЮДИН рассказал „как он выглядел” по внешности и это будет достаточно.

Кроме этого ГОЛЯ ЮДИНУ рассказал, что с ним очень много содержится в тюрьме офицеров из организации, трех из них забранных вместе с ГОЛЯ на одной квартире, куда-то отправили.

В моем присутствии на польском языке ГОЛЯ ЮДИНУ сказал, что он ГОЛЯ и еще имеет назвиско „Чабан”.

Парикмахер ЮДИН разговор с ГОЛЯ передал мне. ГОЛЯ ЮДИНУ доверял как поляку, а в самом деле ЮДИН из еврейской национальности.

Старш. Следователь ДТО НКВД Львовской ж.д.
Сержант Государственной Безопасности
(—) (ЛАВРИЩЕВ)

11/V-1940 г.
г. Львов.

POSTANOWIŁEM:

Materiał śledztwa ze sprawy Nr 59 wydzielić, aresztowanego GOŁĘ Edwarda s. Józefa skierować pod specjalną eskortą do GTU NKWD ZSRS.

Starsz[y] Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Sierżant Bezpieczeństwa Państwowego
(—) (ŁAWRISZCZEW)

INFORMACJA

Do sprawy śledczej GOLI Edwarda.

Dnia 11 maja 1940 r. podczas przygotowania do wysyłki do Moskwy aresztowanego GOLI Edwarda wezwano fryzjera JUDINA w celu ostrzyżenia GOLI.

Podczas strzyżenia fryzjer JUDIN rozmawiał cicho w języku polskim z GOŁĄ, który przedstawił się jako BOROCH Zdzisław i prosił fryzjera JUDINA, żeby zdołał znaleźć organizację ND-eków i przekazał im, że siedzi trzeci miesiąc w więzieniu na Sądowej 7. JUDIN zapytał GOŁĘ – „a jak przekazać” i czy nie poda mu „hasła” – (umowny znak). Na to GOŁA odpowiedział, żeby JUDIN opowiedział „jak on wygląda” i to wystarczy.

Oprócz tego GOŁA opowiedział JUDINOWI, że razem z nim jest trzymany w więzieniu wielu oficerów z organizacji. Trzech z nich, zabranych razem z GOŁĄ z jednego mieszkania, wysłano dokądś.

W mojej obecności GOŁA po polsku powiedział JUDINOWI, że nazywa się GOŁA i ma jeszcze nazwisko „Czaban”.

Fryzjer JUDIN rozmowę z GOŁĄ przekazał mnie. GOŁA ufał JUDINOWI jako Polakowi, a JUDIN jest w rzeczywistości narodowości żydowskiej.

Starsz[y] Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Sierżant Bezpieczeństwa Państwowego
(—) (ŁAWRISZCZEW)

11/V-1940 r.
m. Lwów.

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. 2 ОТДЕЛА ГУГБ НКВД
МАЙОР ГОС. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ИЛЮШИН)
„13” июня 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ.

Гор. Москва, 1940 года, июня „13” дня.

Я, опер. уполномоченный 3 отд. 2 отдела ГУГБ НКВД СССР, лейтенант Гос. Безопасности – ЛУНИН, рассмотрев следственное дело № 59/Ц по обвинению ГОЛЯ Эдварда Юзефовича, 1908 г. рожд., урож. с. Липа, б. Добромыльского уезда Львовской области, поляк, до ареста проживал в г. Львове, Задвужанская ул. д. № 24,

НАШЕЛ:

ГОЛЯ Э.Ю. арестован 1-го марта 1940 года, как участник польской антисоветской повстанческой организации в гор. Львове.

Руководствуясь указанием Народного Комиссара Внутренних Дел Союза ССР тов. БЕРИЯ от 10/VI с.г.,

ПОСТАНОВИЛ:

Следственное дело № 59/Ц вместе с арестованным ГОЛЯ Эдвардом Юзефовичем направить в распоряжение ДТО НКВД Львовской жел. дор. (гор. Львов).

ОПЕР. УПОЛН. 3 ОТД. 2 ОТДЕЛА ГУГБ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ЛУНИН)

„СОГЛАСЕН”

НАЧ. 3 ОТД. 2 ОТДЕЛА ГУГБ
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ЖУКОВ)

„УТВЕРЖДАЮ”
Нач. ДТО НКВД Львовской ж.д.
Ст. Майор Гос. Безопасности
(—) (КЛЕПОВ)
„26” июня 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Гор. Львов, 1940 г. июня 25 дня.

Я, Следователь ДТО НКВД Львовской жел. дор. Сержант Государственной Безопасности ЖЕЛТКОВ, рассмотрев следственное дело № 59/ц по обвинению ГОЛЯ Эдварда Юзефовича, 1908 года рождения,

„ZATWIERDZAM”
ZAST[ĘPCA] NACZ[ELNIKA] 2 ODDZIAŁU GUGB NKWD
MAJOR BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTW[OWEGO]
(—) (ILJUSZYN)

„13” czerwca 1940 r.

POSTANOWIENIE.

Mias[to] Moskwa, dnia „13” czerwca 1940 roku.

Ja, oficer operacyjny 3 Wydz[iału] 2 Oddziału GUGB NKWD ZSRS, lejtenant Bezpieczeństwa Państw[owego] – ŁUNIN po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr 59/C z oskarżenia GOLI Edwarda s. Józefa, ur. w 1908 r. we w[si] Lipa w b[yłym] powiecie dobromilskim obwód lwowski, Polaka, do aresztowania mieszkał w m. Lwowie, ul. Zadwórzańska d[om] Nr 24,

STWIERDZIŁEM:

GOLA E.J. został aresztowany 1 marca 1940 roku jako członek polskiej antysowieckiej organizacji powstańczej w mieś[cie] Lwowie.

Kierując się dyrektywą Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych Związku SRS tow. BERII z 10/VI br.,

POSTANOWIŁEM:

Sprawę śledczą Nr 59/C razem z aresztowanym GOLA Edwardem s. Józefa przekazać do dyspozycji DTO NKWD Kolei Lwowskiej (mias[to] Lwów).

OFICER OPERACYJNY 3 WYDZ[IAŁU] 2 ODDZIAŁU GUGB
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] —

(—) (ŁUNIN)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

NACZ[ELNIK] 3 WYDZ[IAŁU] 2 ODDZIAŁU GUGB
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] —

(—) (ŻUKOW)

„ZATWIERDZAM”
Nacz[elnik] DTO NKWD Kolei Lwowskiej
St. Major Bezpieczeństwa Państw[owego]
(—) (KLEPOW)
„26” czerwca 1940 r.

POSTANOWIENIE

Mias[to] Lwów, dnia 25 czerwca 1940 r.

Ja, Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej Sierżant Bezpieczeństwa Państwowego ŻEŁTKOW po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr 59/c z oskarżenia GOLI Edwarda s. Józefa, ur. w 1908 roku we w[si] Lipa w b[yłym]

уроженца с. Липа, б. Добромыльского уезда, Львовской области, поляк, до ареста проживал в гор. Львове, Задвужанская улица дом № 24.

НАШЕЛ:

ГОЛЯ Э.Ю. арестован 1-го марта 1940 года, как участник польской а/с повстанческой организации в гор. Львове и до ареста к жд. транспорту никакого отношения не имел.

Руководствуясь указанием начальника ГТУ НКВД, Комиссара Государственной Безопасности 3 ранга тов. МИЛЬШТЕЙНА

ПОСТАНОВИЛ:

Следственное дело № 59/ц вместе с арестованным ГОЛЯ Эдвардом Юзефовичем направить в распоряжение УНКВД по Львовской области.

Следователь ДТО НКВД Львовской жд
Сержант Государственной Безопасности

(—) (ЖЕЛТКОВ)

СОГЛАСЕН:

Нач. Следчасти и Зам. Нач. ДТО НКВД
Капитан Государственной Безопасности

(—) (БУТОРОВ)

„УТВЕРЖДАЮ”

Врио НАЧ. ДТО НКВД ЛЬВОВСКОЙ Ж.Д.

КАПИТАН ГОСУД. БЕЗОПАСНОСТИ

(—) (БУТОРОВ)

„4” июля 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1940 года июля 4 дня, гор. Львов.

Я, Зам. Нач. След. части ДТО НКВД Львовской ж.д. Лейтенант Госуд. Безопасности БОНДАРЕНКО К.Г., сего числа рассмотрев материал следственного дела № 59/ц по обвинению ГОЛЯ Эдварда Юзефовича по ст. 54-2 и 54-11 УК УССР –

НАШЕЛ:

1-го марта 1940 года по подозрению в контрреволюционной деятельности, как участник тайной польской, военно-повстанческой организации был арестован ГОЛЯ Эдвард Юзефович.

Произведенными следственными действиями, материалов изобличающих преступную деятельность обвиняемого ГОЛЯ Эдварда Юзефовича добыто не было, а поэтому руководствуясь ст. 197 ч. 2 УПК УССР –

powiecie dobromilskim obwód lwowski, Polaka, przed aresztowaniem mieszkał w mieście Lwowie, ulica Zadwórzańska dom nr 24.

STWIERDZIŁEM:

GOLA E.J. został aresztowany 1 marca 1940 roku, jako członek polskiej a/s organizacji powstańczej w mieście Lwowie i przed aresztowaniem nie miał żadnego związku z transportem kolejowym).

Kierując się dyrektywą naczelnika GTU NKWD, Komisarza Bezpieczeństwa Państwowego 3 rangi tow. MILSZTEJNA

POSTANOWIŁEM:

Sprawę śledczą Nr 59/c razem z aresztowanym GOLA Edwardem s. Józefa przekazać do dyspozycji UNKWD obwodu lwowskiego.

Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Sierżant Bezpieczeństwa Państwowego

(—) (ŻELTKOW)

WYRAŻAM ZGODĘ:

Naczelnik Jednostki Śledczej
i Zastępcą Naczelnika DTO NKWD
Kapitan Bezpieczeństwa Państwowego

(—) (BUTOROW)

„ZATWIERDZAM”:

P.o. NACZ[ELNIKA] DTO NKWD KOLEI LWOWSKIEJ
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTW[OWEGO]

(—) (BUTOROW)

„4” lipca 1940 r.

POSTANOWIENIE.

Dnia 4 lipca 1940 roku, mias[to] Lwów.

Ja, Zastępcą Naczelnika Jednostki Śledczej DTO NKWD Kolei Lwowskiej Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego BONDARIENKO K.G., po rozpatrzeniu w dniu dzisiejszym materiału sprawy śledczej Nr 59/c z oskarżenia GOLI Edwarda s. Józefa z art. 54-2 i 54-11 KK USRS –

STWIERDZIŁEM:

1 marca 1940 roku podejrzany o działalność kontrewoლucyjną jako członek tajnej polskiej organizacji wojskowo-powstańczej został aresztowany GOLA Edward s. Józefa.

W rezultacie przeprowadzonych czynności śledczych nie uzyskano materiałów demaskujących działalność przestępczą oskarżonego GOLI Edwarda s. Józefa i dlatego kierując się art. 197 cz. 2 KPK USRS –

ПОСТАНОВИЛ:

На основании ст. 4 п. „Д” УПК УССР следственное дело № 59/ц по обвинению ГОЛЯ Эдварда Юзефовича по ст. 54-2 и 54-11 УК УССР ПРЕКРАТИТЬ и сдать в архив на хранение ДТО НКВД Львовской жел. дороги.

Обвиняемого ГОЛЯ Эдварда Юзефовича из-под стражи освободить²⁹.

Копию настоящего направить Прокурору Львовской жел. дороги для сведения и учета.

**ЗАМ. НАЧ. СЛЕД. ЧАСТИ ДТО НКВД
ЛЕЙТЕНАНТ ГОСУД. БЕЗОПАСНОСТИ**

(—) (БОНДАРЕНКО)

Настоящее постановление мне объявлено „ ” 1940 г.
Подпись обвиняемого

РОСПИСКА

Выдана в том, что мною ГОЛЯ Эдвардом Юзефовичем сего числа при освобождении получены на руки, изъятые при обыске согласно протокола от 1 марта 1940 года следующие документы и личные вещи:

1. Удостоверение личности за № 269.
2. Бумажник кожаный черного цвета.
3. Кольцо из пластмассы черного цвета.
4. Ремень кожаный.

В чем и расписываюсь: (—) Голя Эдвард
„5” июля 1940 года

3-5/VII-40-3

3-5983-3

СПРАВКА

⁶Выдана⁶ гр⁶-ну⁶ ГОЛЯ Эдвард⁶-у⁶ Юзефович⁶-у⁶ в том, что он с ³1 марта³ по ³5 июля³ 1940 года содержался под стражей при КПЗ ДТО НКВД Львовской ж.д. и ³5/VI 40 освобожден.³

**НАЧ. ДТО НКВД Львовской ж.д.
КАПИТАН ГОСУДАР. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (БУТОРОВ)**

**НАЧ. УСО ДТО НКВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОС. БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (ДОНЦОВ)**

³Справку получил 5/VII 40 г. (—) Голя Эдвард³

POSTANOWIEM:

Na podstawie art. 4 p. „D” KPK USRS sprawę śledczą Nr 59/c z oskarżenia GOLI Edwarda s. Józefa z art. 54-2 i 54-11 KK USRS ZAKOŃCZYĆ i przekazać na przechowanie do archiwum DTO NKWD Kolei Lwowskiej.

Oskarżonego GOŁĘ Edwarda s. Józefa zwolnić z aresztu²⁹.

Kopię niniejszego skierować do Prokuratora Kolei Lwowskiej do wiadomości i zewidencjonowania.

ZAST[EPCA] NACZ[ELNIKA] JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] DTO NKWD
LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (BONDARIENKO)

Niniejsze postanowienie przedstawiono mi „ ” 1940 r.

Podpis oskarżonego

POKWITOWANIE

Stwierdzając, że ja GOLA Edward s. Józefa otrzymałem do rąk własnych przy zwolnieniu w dniu dzisiejszym skonfiskowane w czasie rewizji, zgodnie z protokołem z 1 marca 1940 roku, następujące do[ku]menty i rzeczy osobiste:

1. Zaświadczenie tożsamości Nr 269.
2. Portfel skórzany koloru czarnego.
3. Pierścionek z tworzywa sztucznego koloru czarnego.
4. Pas skórzany.

Co potwierdzam podpisem: (—) Gola Edward
„5” lipca 1940 roku

i-5/VII-40 r.-i

i-5983-i

ZAŚWIADCZENIE

^bWydane^b ob[ywate]l^bowi^b GOLA Edward^bowi^b s. Józefa o tym, że przebywał on od ⁱ1 marcaⁱ do ⁱ5 lipcaⁱ 1940 roku w areszcie przy KPZ DTO NKWD Kolei Lwowskiej i ⁱ5/VI [!] 40 zwolnionyⁱ.

NACZ[ELNIK] DTO NKWD Kolei Lwowskiej
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (BUTOROW)

NACZ[ELNIK] USO DTO NKWD
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (DONCOW)

ⁱZaświadczenie otrzymałem 5/VII 40 r. (—) Gola Edwardⁱ

Примітки

- а-а Підкреслено від руки.
- б-б Перекреслено від руки.
- в-в Відзначено дужкою на полях і дописано від руки: I партія.
- г-г Відзначено дужкою на полях і дописано від руки: II партія.
- д-д Відзначено дужкою на полях і дописано від руки: III партія.
- е-е Дописано на полях: III партія.
- с-с Відзначено дужкою на полях і дописано від руки: IV партія.
- ж-ж Відзначено дужкою на полях і дописано від руки: V партія.
- з-з Вписано від руки.

¹ Одне із багатьох прізвищ, яких вживав Едвард Голя. Під цим прізвищем він був заарештований і тільки під час слідства він назвав справжнє.

² Докладні інформації про свою біографію дав Е. Голя в слідстві та власноручно написаному польською мовою свідченні. Обидва документи опубліковані далі.

³ Товариство розвитку східних земель було засноване з ініціативи Союзу виправлення Речі Посполитої в 1933. Воно ставило за мету економічний і культурний розвиток Східних Окремій та воз'єднання їх з рештою Польщі. Діяло до початку II світової війни.

⁴ Новосельський Владислав дійсно був випускником Кадетського корпусу № 1 у Львові (VIII випуск, 1926). Правдоподібно це Новосельський Владислав, нар. 24.5.1906, поручник кавалерії, 6 ул.п.

⁵ Добровольський Зигмунт, нар. 1.5.1899 в Мостиськах, майор артилерії. Військову службу розпочав в австрійській армії в 1917, потім у ВП. Спершу служив у піхоті, а з 1928 в 6 пац. Під час всересневої кампанії 1939 командир II пац. Перед капітуляцією Львова пробрався до міста. Конспіративну діяльність розпочав у ПОВВ. З 3. або 4.1940 командуючий Регіоном № 3 – Львів СЗБ-2. Заарештований 29.10.1940. З 1941 в АП в СРСР, потім в 2 Польському корпусі, учасник бою під Монте Кассіно. Після війни залишився на еміграції в Англії. До Польщі повернувся в 1973. Помер у Жешові 8.7.1975. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*).

⁶ Слівінський Тадеуш. Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 9, с. 852.

⁷ Рішенням старшого слідчого ДТО НКВД у Львові Лавріщева від 17.9.1940 матеріали слідства про конспіративну діяльність Бартоша Шумовського були виділені зі справи і передані до УНКВД Львівської області. ДА СБУ, № П-19515 (ЦА МВСІА, № У/129/Ф).

⁸ Андерс Владислав, нар. 11.8.1892 в Блоні біля Кутна, генерал-полковник і політичний діяч. Військову службу розпочав у російській армії – до осені 1917 штаб-офіцер кавалерії. Потім 1-й Польський корпус на сході. Організатор і командир 15 ул. п., в 1921–1923 на військовому навчанні у Франції. До 1937 командир II Самостійної бригади кавалерії в Бродах, потім до 12.9.1939 командир Новоградської Бригади кавалерії, останнім часом командир ГО Кавалерії, поранений під Туркою 29.9.1939 і взятий там в полон; з 1.10.1939 в госпіталі у Львові, потім у Перемишлі. В'язень тюрем у Львові і Москві. З 4.8.1941 командуючий АП в СРСР і командуючий II Польським корпусом в італійській кампанії (бій за Монте Кассіно). З 26.2.1945 Верховний Головнокомандуючий і Генеральний Інспектор Польських збройних сил. Після війни оселився в Лондоні. Помер 12.5.1970, похований на польському військовому кладовищі біля підніжжя гори Монте Кассіно, Італія.

⁹ Боруґа-Спехович Мечислав Людвік, нар. 20.2.1894 у Жешові, генерал-майор. В юності скаут, член Стрілецьких дружин і Стрілецького союзу. Легіонер. Діяч ПОВ

Przypisy

- a -a podkreślono odręcznie
- b -b przekreślono odręcznie
- c -c zakreślono na marginesie klamrą i dodano odręcznie: I partia
- d -d zakreślono na marginesie klamrą i dodano odręcznie: II partia
- e -e zakreślono na marginesie klamrą i dodano odręcznie: III partia
- f -f dopisano na marginesie: III partia
- g -g zakreślono na marginesie klamrą i dodano odręcznie: IV partia
- h -h zakreślono na marginesie klamrą i dodano odręcznie: V partia
- i -i wpisano odręcznie

¹ Jedno z wielu nazwisk używanych przez Edwarda Gołę. Pod nazwiskiem tym został aresztowany i dopiero w śledztwie przyznał się do autentycznego.

² Obszerne informacje dotyczące swej biografii złożył E. Gola w śledztwie oraz w zeznaniu spisanim własnoręcznie w języku polskim. Obydwa dokumenty są publikowane dalej.

³ Towarzystwo Rozwoju Ziem Wschodnich zostało powołane z inicjatywy Związku Naprawy Rzeczypospolitej w 1933. Prowadziło działalność na rzecz rozwoju gospodarczego i kulturalnego Kresów Wschodnich i ich zespolenia z resztą Polski. Działo do wybuchu II wojny światowej.

⁴ Nowosielski Władysław rzeczywiście był absolwentem Korpusu Kadetów nr 1 we Lwowie (VIII promocja, 1926). Prawdopodobnie jest to Nowosielski Władysław ur. 24.5.1906, por. kaw., 6 p.uł.

⁵ Dobrowolski Zygmunt ur. 1.5.1899 w Mościskach, mjr art. Służbę wojskową rozpoczął w armii austriackiej w 1917, następnie w WP. Początkowo służył w piechocie, a od 1928 w 6 pac. W czasie kampanii wrześniowej 1939 dowódca II dac. Przed kapitulacją Lwowa przedostał się do miasta. Działalność konspiracyjną rozpoczął w POWW. Od 3. lub 4.1940 komendant Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-2. Aresztowany 29.10.1940. Od 1941 w AP w ZSRS, potem w 2 Korpusie Polskim, uczestnik bitwy pod Monte Cassino. Po wojnie pozostał na emigracji w Anglii. Do Polski powrócił w 1973. Zmarł w Rzeszowie 8.7.1975. G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*

⁶ Śliwiński Tadeusz. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 9, s. 853.

⁷ Postanowieniem starszego śledczego DTO NKWD we Lwowie Ławriszczewa z 17.9.1940 materiały śledcze o konspiracyjnej działalności m.in. Bartosza Szumowskiego zostały wydzielone z akt i przekazane wg właściwości do UNKWD obwodu lwowskiego. PA SBU, sygn. P-19515 (CA MSWiA, sygn. U I/29/F).

⁸ Anders Władysław ur. 11.8.1892 w Błoniu k. Kutna, gen. broni, polityk i mąż stanu. Służbę wojskową rozpoczął w armii rosyjskiej – do jesieni 1917 oficer sztabowy kawalerii. Następnie I Korpus Polski na Wschodzie. Organizator i dowódca 15 p.uł., w l. 1921–23 na studiach wojskowych we Francji. Do 1937 dowódca II Samodzielnej Brygady Kawalerii w Brodach, potem do 12.9.1939 dowódca Nowogródzkiej BKaw., ostatnio dowódca GOKaw., ranny pod Turką 29.9.1939 i wzięty tam do niewoli; od 1.10.1939 w szpitalu we Lwowie, potem w Przemyślu. Więziony we Lwowie i Moskwie. Od 4.8.1941 dowódca AP w ZSRS i zwycięski dowódca 2 Korpusu Polskiego w kampanii włoskiej – bitwa o Monte Cassino. Od 26.2.1945 Naczelny Wódz i Generalny Inspektor Polskich Sił Zbrojnych. Po wojnie osiedlił się w Londynie. Zmarł 12.5.1970, pochowany na polskim cmentarzu wojennym na Monte Cassino, Włochy.

⁹ Bonuta-Spiechowicz Mieczysław Ludwik ur. 20.2.1894 w Rzeszowie, gen. brygady. W latach młodości skaut, członek Drużyn Strzeleckich i Związku Strzeleckiego. Legionista. Działacz

в Україні, учасник боротьби за Львів у 1918, потім в Армії Галлера. В ВП між іншим командир 71 пп та 22 Прської ДП. У вересневій кампанії 1939 командир ГО „Бельсько”, потім ГО „Борута” в Армії „Краків”. Після втечі з німецького полону виконував обов’язки коменданта Округу Львів – провінція ПОВВ. Заарештований по дорозі до Угорщини як „Моравський”, в’язень тюрми в Станіславові та інших радянських в’язниць. Викритий НКВД. Особисто Л. Берія умовляв його, щоб він прийняв обов’язки командуючого польською армією, створення якої було заплановано. Звільнений з в’язниці 2.8.1941. В АП в СРСР командир 5 ДП, потім командир військ евакуйованих до Ірану. Переправлений до Великобританії, де був: командуючим 1 Польським корпусом в Шотландії. До Польщі повернувся 23.12.1945. В ПНР в Департаменті піхоти і кавалерії МНО. Увійшов в конфлікт з ген. К. Сверчевським і за власним бажанням пішов до запасу. Оселився під Щеціном, а потім у Закопаному. У сімдесятих роках включився в діяльність демократичної опозиції. Помер 13.10.1985 у Закопаному (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*).

¹⁰ Можливо, що це Тадеуш Скравчевський, нар. 13.10.1910, підпоручник артилерії запасу.

¹¹ У доступних матеріалах не знайдено інших інформацій, які б уточнювали дані про згаданих Голею офіцерів. Не виключено, що це псевдоніми.

¹² Дзержановська Кристина, сестра Анджея Стоккера.

¹³ Пеховська Владислава, нар. 1900. З 1917 комендантка жіночого загону ПОВ у Житомирі, ад’ютант Командування Округу ПОВ, потім у партизанському загоні ПОВ капітана Крука-Стшелецького. Після звільнення з української в’язниці працює у Варшаві, спершу у відділенні кур’єрок, потім – у відділенні пропаганди й освіти Головного Командування ВП. Освітній офіцер 12 ДП, а потім інструкторка ПВК та керівник відділу в ПУВФПВ. Учасниця вересневої кампанії 1939 – у обороні Львова. Спочатку в ПОВВ у Львові як керівник зв’язку і секретар, потім у Командуванні Регіону № 3 – Львів СЗБ-2. Заарештована 17.9.1940, в’язень тюрм у Львові, Києві і Москві. Засуджена до 10 років ИТЛ, перевезена до табору у В’ятці, звідки звільнена 16.8.1941. Потім інспекторка (головна комендантка) ПСК в АП в СРСР, брала участь в організації шпиталів. До Польщі повернулася 16.11.1947, оселилася в Варшаві, де померла 21.6.1987. (W. Piechowska *Początki ZWZ-AK we Lwowie*. „Więź” 1988, № 6; J. Węgierski *Lwów...*, особливо біографія також там, с. 378).

¹⁴ Стоккер Анджей. Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 9, с. 852.

¹⁵ Версія, нібито Стровський не був емісаром з Парижа, а лише кур’єром групи прихильників марш. Е. Ридза-Сміглого, інтернованого в Румунії, є необгрунтованою. (Порівняй: *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. 1, с. 160, 234, 249).

¹⁶ Комарський Мечислав, псеудо „Мак” або „Макс”.

¹⁷ Стшельбязький Еутенюш, псеудо „Щербіцький”.

¹⁸ Склад штабу організації підполковника Соколовського див. S. Rempel *ZWZ-AK we Lwowie 1939–1945*, с. 129.

¹⁹ Кльоц Альфонс Александер (зустрічається також інша форма написання прізвища – Кльотз) нар. 31.8.1898 в Жирардові, дипломований майор піхоти запасу. В 1915 член окружного командування скаутизму в Варшаві, легіонер, інструктор і офіцер ПОВ. У ВП з 1.11.1918. В 1929 переведений до запасу. Виконував обов’язки гродського старости у Львові, а в тридцятих роках повітових старостів: Плоцького, Вадовіцького і Радомського. Потім недовго – польський консул у Моравській Оставі, пізніше повітовий і гродський староста у Грудзьондзі, а згодом – в Познані. Крім того, голова Союзу пожежних команд і член управління Стрілецького союзу. Мобілізований, у вересневій кампанії 1939 у штабі Армії „Познань”. У підпіллі емісар Головного командування СЗП до Львова, де прийняв обов’язки начальника штабу Львівського командування СЗП, потім начальник штабу Регіону № 3 – Львів СЗБ-2, псеудо „Незгровський”. Влітку 1940 зробив подорож вглиб СРСР, шукаючи заарештованого ген. Токмакєвського-Карашевича. Після повернення далі в СЗБ: начальник штабу і заст. коменданта Регіону Львів та комендан-

POW na Ukrainie, uczestnik walk o Lwów w 1918, potem w Armii Hallera. W WP m.in. dowódca 71 pp oraz 22 DPGór. W kampanii wrześniowej dowódca GO „Bielsko”, potem GO „Boruta” w Armii „Kraków”. Po ucieczce z niewoli niemieckiej pełnił obowiązki komendanta Okręgu Lwów — prowincja POWW. Aresztowany w drodze na Węgry jako „Morawski”, więziony w Stanisławowie i innych więzieniach sowieckich. Rozszyfrowany przez NKWD, był nakłaniany przez Berię do objęcia funkcji dowódcy planowanej armii polskiej. Zwolniony z więzienia 2.8.1941. W AP w ZSRS dowódca 5 DP, potem dowódca wojsk ewakuowanych do Iranu. Przeniesiony do Wielkiej Brytanii – dowódca I Korpusu Polskiego w Szkocji. Do Polski powrócił 23.12.1945. W PRL w Departamencie Piechoty i Kawalerii MON. Popadł w konflikt z gen. K. Świerczewskim i na własną prośbę odszedł do rezerwy. Osiadł pod Szczecinem, a następnie w Zakopanem. W latach siedemdziesiątych włączył się w działalność opozycji demokratycznej. Zmarł 13.10.1985 w Zakopanem. G. Mazur, J. Węgiński *Konspiracja lwowska...*

¹⁰ Być może jest to Tadeusz Skrowaczewski ur. 13.10.1910, ppor. art. rez.

¹¹ W dostępnych materiałach nie natrafiono na inne informacje precyzujące dane o wymienionych przez E. Gołę oficerach. Nie wykluczone, że są to pseudonimy.

¹² Dzierżanowska Krystyna, siostra Andrzeja Stockera.

¹³ Piechowska Władysława ur. 1900. Od 1917 komendantka oddziału żeńskiego POW w Żytomierzu, adiutant Komendy Okręgu POW, potem w oddziale partyzanckim POW kpt. Kruka-Strzeleckiego. Po zwolnieniu z więzienia ukraińskiego pracuje w Warszawie, najpierw w sekcji kurierek, potem w sekcji propagandy i oświaty Naczelnego Dowództwa WP. Oficer oświatowy 12 DP, a następnie instruktorka PWK oraz kierownik referatu w PUWFiPW. W kampanii wrześniowej 1939 w obronie Lwowa. Początkowo w POWW we Lwowie jako kierownik łączności i sekretarz, potem w Komendzie Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-2. Aresztowana 17.9.1940, więziona była we Lwowie, Kijowie i Moskwie. Skazana na 10 lat ITŁ, wywieziona do obozu w Wiatce, skąd zwolniona 16.8.1941. Następnie inspektorka (komendantka główna) PSK w AP w ZSRS, potem w szpitalnictwie wojskowym. Do Polski wróciła 16.11.1947, zamieszkała w Warszawie, gdzie zmarła 21.6.1987. W. Piechowska *Początki ZWZ-AK we Lwowie*, „Więź” 1988, nr 6; J. Węgiński *Lwów...*, zwłaszcza biogram tamże, s. 378.

¹⁴ Stocker Andrzej. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 9, s. 853.

¹⁵ Sugestia, jakoby Strowski nie był emisariuszem z Paryża, a jedynie kurierem grupy stronników marsz. E. Rydza-Śmigłego internowanego w Rumunii jest bezzasadna. Porównaj *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. 1, s. 160, 234, 249.

¹⁶ Komarski Mieczysław, ps. „Mak” lub „Maks”.

¹⁷ Eugeniusz Strzelbicki, ps. „Szczerbicki”.

¹⁸ Skład sztabu organizacji płk. Sokolowskiego zob. S. Pempel *ZWZ-AK we Lwowie 1939–1945*, s. 129.

¹⁹ Kłoc Alfons Aleksander (spotykana również inna pisownia nazwiska – Klotz) ur. 31.8.1898 w Żyrdardowie, mjr dypl. piech. rez. W 1915 członek komendy okręgowej skautingu w Warszawie, legionista, instruktor i oficer POW. W WP od 1.11.1918. W 1929 przeniesiony do rezerwy. Pełnił kolejno urząd starosty grodzkiego we Lwowie, a w latach trzydziestych starosty powiatowego płockiego, wadowickiego i radomskiego. Potem krótko polski konsul w Morawskiej Ostrawie, następnie starosta powiatowy i grodzki w Grudziądzu, a ostatnio w Poznaniu. Ponadto prezes Związku Straży Pożarnych i członek zarządu Związku Strzeleckiego. Zmobilizowany, w kampanii wrześniowej 1939 w sztabie Armii „Poznań”. W konspiracji emisariusz Dowództwa Głównego SZP do Lwowa, gdzie objął funkcję szefa sztabu lwowskiego dowództwa SZP, następnie szef sztabu Obszaru Nr 3 – Lwów ZWZ-2, ps. „Niewiarowski”. Latem 1940 odbył podróż w głąb ZSRS w poszukiwaniu aresztowanego gen. Tokarzewskiego-Karaszewicza. Po powrocie nadal w ZWZ: szef sztabu i zca komendanta Obszaru Lwów oraz komendanta okupacji sowieckiej. W l. 1941–1944 kierownik ośrodka wywiadowczego o kryptonimie „55 KK” (Ukraina i Wołyń) Oddziału II Sztabu KG ZWZ-AK. Po

та території, зайнятої радянськими військами. В 1941–1944 керівник розвідувального центру, криптонім „55 КК” (Україна і Волинь) II Відділу штабу КГ СЗБ-АК. Потім у ЛВП. Перед загрозою арешту втік до Великобританії. Загинув в автомобільній катастрофі в Австралії 29.10.1976. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*).

²⁰ Можливо, що це Марціновський Герман, нар. 18.5.1904, в 1932 поручник географ, ВП.

²¹ Лях Тадеуш. Див. Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 9, с. 82.

²² Смеречинський Владислав нар. 10.10.1895 в Новому Тарзі, підполковник піхоти. Діяльність у національно-визвольному русі розпочав у „Польових подгалянських дружинах”, потім II Бригада Польських легіонів, а пізніше II Польський корпус в Україні. Коротко в німецькому полоні, з якого втік. Діяв у ПОВ у Києві. З 1919 у ВП, останнім часом заст. командира 19 пп. У вересневій кампанії 1939 командир ОЗ 6 ДП у Львові. В підпіллі з 10.1939, в 1940–1941 комендант Округу Станіславів СЗБ-1, псевдо „Гуцул”, вживав також інші псевдоніми. З 10.1941 комендант Округу СЗБ-АК Львів. Заарештований 17.12.1942, в'язень тюрми у Львові, потім у гітлерівських таборях: у Майданеку, Освенцімі і Бухенвальді, звідки звільнений союзниками в 4.1945. Повернувся до Польщі. Помер 17.7.1958 у Варшаві. (G. Mazur, J. Węgierski *Konspiracja lwowska...*).

²³ Мабуть капітан Зоммер, правдоподібно організатор і начальник штабу Округу Станіславів СЗБ-1.

²⁴ Ридз-Сміглий Едвард, нар. 11.3.1886 в Бережанах, маршал Польщі, політичний діяч, випускник Ягеллонського університету і Академії мистецтв у Кракові. 1910–1911 в австрійській офіцерській школі. Член Союзу активної боротьби і Стрілецького союзу, легіонер — командир 1 пп і I Бригади Польських легіонів. Після присягової кризи головний комендант ПОВ, потім у ВП. В період 11.1918–5.1921: міністр війни, комендант генеральних округів Люблін і Варшава, командир 1 ДП Легіонів, командуючий 3 Армією і Південно-Східним фронтом, а потім командуючий 2 Армією і Центральним фронтом. 5.1921–5.1939: інспектор армії, з 13.5.1935 Генеральний інспектор збройних сил, під час вересневої кампанії 1939 Верховний Головнокомандуючий. З 17.9.1939 до 12.1940 інтернований у Румунії, звідки перебрався до Угорщини і в 10.1941 повернувся до Варшави під прізвищем Адам Завіша, бажаючи включитися в підпільну діяльність. Помер 2.12.1941, похований на цвинтарі Повонзьки у Варшаві.

²⁵ Можливо, ксьондз Станіслав Зенгара. ДА СБУ, № П-13212 (ЦА МВСІА, № У І/177/Ф).

²⁶ В 1940 на Волині діяла конспіративна організація „Окраїнні батальйони смерті”. Відомою є група в Хіночах, комендантом якої був ксьондз Владислав Чижевський. Із слідчих матеріалів не впливає, хто започаткував цю організацію. ДА СБУ, № П-15567 (ЦА МВСІА, № У І/187/Ф).

²⁷ Рішенням старшого слідчого ДТО НКВД у Львові Лавріщева від 17.9.1940 слідчі матеріали про конспіративну діяльність Станіслава Гойджа були передані НКВД у Гродні, де він мешкав. ДА СБУ, № П-19515 (ЦА МВСІА, № У І/29/Ф).

²⁸ Серед згаданих Голєю осіб, яким нібито допоміг вивільнитись з-під радянської окупації, звертає увагу група працівників Протигазового інституту і Технічного інституту озброєння. Як відомо, ці установи були евакуйовані з Варшави 4.9.1939 на Схід. Багатьох з-поміж цих працівників можна знайти у списку в'язнів старобільського і козельського таборів, інші – наприклад проф. Тадеуш Урбанський, перебрався на Захід. Варто тут згадати, що проф. Урбанський, після війни декан хімічного факультету Варшавського політехнічного інституту і член ПАН, видатний спеціаліст у галузі вибухових речовин, у період війни працював у воєнній промисловості у Великобританії.

²⁹ Справа агентурної діяльності Е. Голі була предметом слідства контррозвідки КГ СЗБ. Вироком тасмного суду від 17.11.1941 він був засуджений на смертну кару. Вирок виконано у Варшаві, ймовірно 4.12.1941. (*Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, т. II, с. 261). Крім того, збереглася обширна документація у справі та джерельна література.

tem w LWP. Zagrożony aresztowaniem zbiegł do Wielkiej Brytanii. Zginął w wypadku samochodowym w Australii 29.10.1976. G. Mazur, J. Węgiński *Konspiracja lwowska...*

²⁰ Prawdopodobnie jest to Marcinowski German ur. 18.5.1904, w 1932 por. geogr., WIG.

²¹ Lach Tadeusz. Zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 9, s. 853.

²² Smereczyński Władysław ur. 10.10.1895 w Nowym Targu, ppłk piech. Działalność niepodległościową rozpoczął w „Polowych Drużynach Podhalańskich”, potem II Brygada Legionów Polskich, a następnie II Korpus Polski na Ukrainie. Krótko w niewoli niemieckiej, z której zbiegł. Działal w POW w Kijowie. Od 1919 w WP, ostatnio zca dowódcy 19 pp. W kampanii wrześniowej 1939 dowódca OZ 6 DP we Lwowie. W konspiracji od 10.1939, w l. 1940–1941 komendant Okręgu Stanisławów ZWZ-1, ps. „Hucul”, używał także innych pseudonimów. Od 10.1941 komendant Okręgu ZWZ-AK Lwów. Aresztowany 17.12.1942, więziony we Lwowie, potem w obozach hitlerowskich na Majdanku, w Oświęcimiu i Buchenwaldzie, skąd uwolniony przez aliantów w 4.1945. Powrócił do Polski. Zmarł 17.7.1958 w Warszawie. G. Mazur, J. Węgiński *Konspiracja lwowska...*

²³ Zapewne kpt. Sommer, prawdopodobnie organizator i szef sztabu Okręgu Stanisławów ZWZ-1.

²⁴ Rydz-Śmigły Edward ur. 11.3.1886 w Brzeżanach, marszałek Polski, mąż stanu, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. 1910–1911 w austriackiej szkole oficerskiej. Członek Związku Walki Czynnej i Związku Strzeleckiego, legionista – m.in. dowódca 1 pp i I Brygady Legionów Polskich. Po kryzysie przysięgowym komendant główny POW, następnie w WP. W okresie 11.1918–5.1921: minister wojny, komendant okręgów generalnych Lublin i Warszawa, dowódca 1 DPLeg., dowódca 3 Armii i Frontu Południowo-Wschodniego, a potem dowódca 2 Armii i Frontu Środkowego. 5.1921–5.1935: inspektor armii, od 13.5.1935 Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, a podczas kampanii wrześniowej 1939 Naczelny Wódz. Od 17.9.1939 do 12.1940 internowany w Rumunii skąd przedostał się na Węgry i w 10.1941 powrócił do Warszawy pod nazwiskiem Adam Zawisza, pragnąc włączyć się do działalności podziemnej. Zmarł 2.12.1941, pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

²⁵ Być może ks. Stanisław Ziętara. PA SBU, sygn. P-13212 (CA MSWiA, sygn. U I/177/F).

²⁶ W 1940 na Wołyniu działała konspiracyjna organizacja „Kresowe Bataliony Śmierci”. Znana jest grupa w Chinoczach, której komendantem był ks. Władysław Czyżewski. Z materiałów śledczych nie wynika, kto zainicjował jej istnienie. PA SBU, sygn. P-15567 (CA MSWiA, sygn. U I/187/F).

²⁷ Postanowieniem starszego śledczego DTO NKWD we Lwowie Ławniszczewa z 17.9.1940 materiały śledcze o konspiracyjnej działalności m.in. Stanisława Gojdzia zostały przekazane do NKWD w Grodnie, gdzie zamieszkiwał. PA SBU, sygn. P-19515 (CA MSWiA, sygn. U I/29/F).

²⁸ Wśród wymienionych przez Gołę osób, którym jakoby pomógł wydostać się spod okupacji sowieckiej, zwraca uwagę grupa pracowników Instytutu Przeciwigazowego i Instytutu Technicznego Uzbrojenia. Jak wiadomo instytucje te były ewakuowane z Warszawy 4.9.1939 na Wschód. Wielu z tych pracowników odnaleźć można na liście oficerów więzionych w obozach starobielskim i kozielskim. Inni – jak np. prof. Tadeusz Urbański – przedostali się na Zachód. Warto tu wspomnieć, że prof. Urbański, po wojnie dziekan Wydziału Chemii Politechniki Warszawskiej i członek PAN, wybitny specjalista w dziedzinie materiałów wybuchowych, w latach wojny pracował w przemyśle zbrojeniowym w Wielkiej Brytanii.

²⁹ Sprawa agenturalnej działalności E. Goli była przedmiotem dochodzenia kontrwywiadu KG ZWZ. Wyrokiem Sądu Kapturowego z dn. 17.11.1941 został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano w Warszawie, najpewniej 4.12.1941. *Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945*, t. II, s. 261, ponadto zachowana obszerna dokumentacja sprawy i literatura źródłowa.

№ 9

20.III.1940, Львів – 28.IX.1941, Воркутстрой

**Справа членів СЗБ Анджея Стоккера, Тадеуша
Слівінського і Тадеуша Ляха, етапованих до Воркути**

ДА СБУ (Львів), справа № П-19515

Nr 9

20 III 1940 Lwów – 28 IX 1941 Workutstroj

**Sprawa członków ZWZ Andrzeja Stockera, Tadeusza
Śliwińskiego i Tadeusza Lacha zesłanych do Workuty**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-19515

„УТВЕРЖДАЮ”
Нач. ДТО НКВД Львовской жд
Капитан Гос. Безопасности
(—) (КЛЕПОВ)
„20” марта 1940 г.

АРЕСТ СТОККЕРА
Андрея Людвиговича
САНКЦИОНИРУЮ
Прокурор Львовской жд
(—) (ДЕРЕВЯНКО)
„21” марта 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
(на арест)

Львов, 1940 г. Марта 18 дня. Я, Оперуполномоченный ГТУ НКВД Ст. Лейтенант Государственной Безопасности БЕКМАН, рассмотрев материал следствия на СТОККЕР Андрея Людвиговича, 1916 года рождения, уроженец гор. Фишев, Австрия, по национальности поляк, образование высшее, нигде не работает, проживает гор. Львов

НАШЕЛ:

Показаниями арестованного по делу польской антисоветской организации ГОЛЯ, Эдварда Юзефовича, СТОККЕР А.Л. изобличается как активный участник этой организации, имеющий связь с майором ДОБРОВольским, руководствуясь ст.ст. 143, 145 и 156 УПК УССР

ПОСТАНОВИЛ:

СТОККЕР Андрея Людвиговича арестовать и привлечь к уголовной ответственности предусмотренной ст. 54. п.2 и 54 п.11 УК УССР.

Оперуполн. 1 Отдела ГТУ НКВД СССР
Старш. Лейтенант Гос. Безопасности (—) (БЕКМАН)

СОГЛАСЕН:

Нач. следственной группы ГТУ НКВД СССР
Капитан Гос. Безопасности (—) (БУТОРОВ)

Протокол допроса
обвиняемого Стоккера Андрея Людвиговича
20 марта 1940 г.

Стоккер А.Л., род.1916 г., урож. гор. Фишай (Австрия), беспартийный, несудим, поляк, гр. СССР, в армии не служил, окончил морскую торговую школу и институт торговли в 1940 г., нигде не работал, отец Стоккер Людвиг Вильгельмович, инженер по нефти, умер в 1931 году, мать живет вместе со мной в г. Львове по ул. Романовича д.12 кв. 8.

„ZATWIERDZAM”
Nacz[elnik] DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—)(KLEPOW)
„20” marca 1940 r

ARESztOWANIE STOCKERA
Andrzeja s. Ludwika
SANKCJONUJE
Prokurator Kolei Lwowskiej
(—)(DIERIEWIANKO)
„21” marca 1940 r.

POSTANOWIENIE
(o aresztowaniu)

Lwów, dnia 18 marca 1940 r. Ja, Oficer Operacyjny GTU NKWD St. Lejtenant Bezpieczeństwa Państwowego BEKMAN, po rozpatrzeniu materiału śledztwa w sprawie STOCKERA Andrzeja s. Ludwika, ur. w 1916 roku, rodem z mias[ta] Fiszew [?] Austria, Polaka, wykształcenie wyższe, nigdzie nie pracuje, mieszka mias[to] Lwów

STWIERDZIŁEM:

Zeznania aresztowanego w sprawie polskiej organizacji antysowieckiej GOLI Edwarda s. Józefa demaskują STOCKERA A.L. jako aktywnego członka tej organizacji utrzymującego kontakt z majorem DOBROWOLSKIM, kierując się art. art. 143, 145 i 156 KPK USRS

POSTANOWIŁEM:

STOCKERA Andrzeja s. Ludwika aresztować i pociągnąć do odpowiedzialności karnej przewidzianej art. 54 p.2 i 54 p.11 KK USRS.

Oficer Operacyjny 1 Oddziału GTU NKWD ZSRS
Starsz[y] Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—)(BEKMAN)

WYRAŻAM ZGODĘ:

Nacz[elnik] grupy śledczej GTU NKWD ZSRS
Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—)(BUTOROW)

Protokół przesłuchania
oskarżonego Stockera Andrzeja s. Ludwika
20 marca 1940 r.

Stocker A.L. ur. w 1916 r. w m. Fiszau [?] (Austria), bezpartyjny, nie karany, Polak, ob[cy]watel] ZSRS, w wojsku nie służył, ukończył morską szkołę handlową i instytut handlu w 1940 r. Nigdzie nie pracowałem, ojciec Stocker Ludwik s. Wilhelma, inżynier naftowy, umarł w 1931 roku, matka mieszka razem ze mną w m. Lwowie przy ul. Romanowicza d[om] 12 m. 8

Показания по существу дела.

Вопрос: В каких партиях и организациях вы состояли?

Ответ: Официально ни в каких партиях, я не состоял, а примыкал к буржуазной молодежной организации „Звездок незалежной молодежи социалистичной”¹. ⁶В январе 1940 г. я стал членом тайной повстанческой организации.⁶

Вопрос: Что это за организация?

Ответ: ⁶Это организация повстанческая, созданная для свержения Советской власти в Западной Украине и Белоруссии и восстановления б. Польши.⁶

(—) Stocker (—) Стокер

Вопрос: Кто вас вовлек в организацию?

Ответ: Меня вовлекли в организацию в первых числах января 1940 г. Ширер Тадеуш и Добровольский.

Вопрос: Кто они такие?

Ответ: ⁶Ширер⁶ мой близкий товарищ, студент правового факультета Львовского университета, жил по Яновской ул. д. 36. Перед своим арестом я ходил по этому адресу, мне там ответили, что Ширер не живет. ⁶Добровольский⁶ — майор б/польской армии руководитель организации².

Вопрос: При каких обстоятельствах вы были завербованы в организацию?

Ответ: В начале января 1940 г. в моей квартире Ширер мне сообщил, что в г. Львове восстанавливается б/польская организация „Звездок незалежной молодежи социалистичной” и просил меня вступить в эту организацию. После изъявления моего желания работать в этой организации Ширер предложил на следующий день прийти в магазин Беняша, где он меня познакомит с руководителем организации.

(—) Stocker (—) Стокер

На второй день Ширер, в названном месте познакомил меня с б/майором польской армии Добровольским. Последний заявил, что он от наших общих знакомых слышал весьма лестные отзывы обо мне, как о стойком польском патриоте, спросил знаю-ли я французский язык. Затем Добровольский осведомил меня, что на территории быв. Польши, ⁶в частности в г. Львове имеется солидная организация⁶, ведущая работу по созданию польского государства, и что в этом деле нам крепко помогут Англия и Франция, которые одновременно с нами ведут работу по свержению Советской власти в Западной Украине и Белоруссии. ⁶Добровольский подчеркнул, что организацией охватываются учреждения, учебные заведения и железнодорожный транспорт.⁶

Zeznania dotyczące istoty sprawy.

Pytanie: Do jakich partii i organizacji należeliście?

Odpowiedź: Oficjalnie do żadnych partii nie należałem, byłem sympatykiem burżuazyjnej młodzieżowej organizacji „Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej”¹. ^bW styczniu 1940 r. zostałem członkiem tajnej organizacji powstańczej.^b

Pytanie: Co to była za organizacja?

Odpowiedź: ^bByła to organizacja powstańcza utworzona w celu obalenia Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie i Białorusi i przywrócenia b[ylej] Polski.^b

(—) Stocker (—) Stoker

Pytanie: Kto was wciągnął do organizacji?

Odpowiedź: Do organizacji wciągnęli mnie w pierwszych dniach stycznia 1940 r. Szyrer Tadeusz i Dobrowolski.

Pytanie: Kim oni są?

Odpowiedź: ^bSzyrer^b jest moim bliskim przyjacielem, studentem wydziału prawa Uniwersytetu Lwowskiego, mieszkał przy ul. Janowskiej d[om] 36. Przed swoim aresztowaniem chodziłem pod ten adres, ale powiedziano mi tam, że Szyrer nie mieszka. ^bDobrowolski^b – major b[ylej] polskiej armii kierował organizacją².

Pytanie: W jakich okolicznościach zostaliście zwербowani do organizacji?

Odpowiedź: Na początku stycznia 1940 r. w moim mieszkaniu Szyrer powiadomił mnie, że w m. Lwowie wznawia działalność b[yla] polska organizacja „Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej” i zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji. Po wyrażeniu przeze mnie chęci do pracy w tej organizacji Szyrer polecił przyjść na drugi dzień do sklepu Bieniasza, gdzie pozna mnie z kierownikiem organizacji.

(—) Stocker (—) Stoker

Na drugi dzień Szyrer w umówionym miejscu poznał mnie z b[ylým] majorem armii polskiej Dobrowolskim. Ten ostatni oświadczył, że od naszych wspólnych znajomych słyszał o mnie wielce pochlebne opinie jako o niezachwianym polskim patriotcie, zapytał też, czy znam język francuski. Potem Dobrowolski poinformował mnie, że na terytorium b[ylej] Polski, ^bw szczególności w m. Lwowie, istnieje silna organizacja^b prowadząca robotę zmierzającą do utworzenia państwa polskiego i że w tej sprawie mocno pomogą nam Anglia i Francja, które razem z nami prowadzą robotę w celu obalenia Władzy Sowieckiej na Zachodniej Ukrainie i Białorusi. ^bDobrowolski podkreślił, że organizacja obejmuje instytucje, zakłady naukowe i transport kolejowy.^b Dobrowolski zapytał mnie, czy zgadzam się na pracę w organiza-

Добровольский спросил меня согласен ли я работать в организации и предупредил меня о строжайшей конспирации. Добровольскому, я дал согласие работать в организации.

(—) Stocker (—) Стокер

Встретившись с своей сестрой Держановской Христиной Людвиговной, женой ротмистра кавалерии, который находится в госпитале в Варшаве, (Держановская проживает по ул. Войтовской д. 2, 1-й этаж), я спросил не знает ли она майора Добровольского. Держановская ответила отрицательно. Через день — два Держановская мне сообщила, что ее знакомый Маевский Тадеуш, знает человека который хочет познакомиться с Добровольским и предложила мне пойти с ней. Я об этом немедленно сообщил Добровольскому, назначив встречу в том же магазине Беньша.

Человек с которым меня познакомила Держановская оказался Азуревичем Андреем. Знакомство мое с ним состоялось на улице, а затем мы то есть Держановская, я и Азуревич пошли в магазин Беньша. По приходе туда Добровольского, Держановская ушла. Азуревич сообщил Добровольскому и мне, что к нему из за границы, от польского правительства приехал курьер Стровский, майор ~~б~~/польской армии, который имеет шифр, инструкции и деньги

(—) Stocker (—) Стокер

для организации и предложил нам пойти к Стровскому.

Добровольский поинтересовался, Стровский поляк или француз. Азуревич ответил, что он с Стровским лично не знаком, а поддерживает с ним связь через своего человека. Знакомство наше с Стровским состоялось у него в квартире по ул. Потоцкого д. № 41 кв. 43, — нас встретил один из знакомых Азуревича и проводил в комнату, где отдыхал Стровский. Азуревич с этим неизвестным для меня человеком вышли в соседнюю комнату, а я с Добровольским остались у Стровского. ^бДобровольский предупредил, что я являюсь его секретарем, вполне надежным человеком^б и при мне можно говорить обо всем. Стровский сообщил, что он приехал из-за границы, что после распада польского государства, на территории ~~б~~/Польши образовалось много различных течений и организаций, действующих разрозненно, в частности такое же положение имеет место в г. Львове, и что перед ним руководящими польскими кругами поставлена

(—) Stocker (—) Стокер

задача объединить все эти организации в одну, под единым руководством. Добившись этого, заявил Стровский, он снабдит шифром, инструкциями и деньгами, в частности указал, что он имеет 13 миллионов злотых: 5 миллионов для Львовской организации;

cji i uprzedził mnie o surowej konspiracji. Dałem Dobrowolskiemu zgodę na pracę w organizacji.

(—) Stocker (—)Stoker

Przy spotkaniu z siostrą Dzierżanowską Krystyną c. Ludwika, żoną rotmistrza kawalerii znajdującego się w szpitalu w Warszawie, (Dzierżanowska mieszka przy ul. Wójtowskiej d[om] 2 parter), spytałem, czy zna majora Dobrowolskiego. Dzierżanowska odpowiedziała przecząco. Po jednym – dwóch dniach Dzierżanowska powiadomiła mnie, że jej znajomy Majewski Tadeusz zna człowieka, który chce poznać Dobrowolskiego i zaproponowała mi, żebym z nią poszedł. Powiadomiłem o tym niezwłocznie Dobrowolskiego, [ten] wyznaczył spotkanie w tym samym sklepie Bieniasza.

Człowiek, z którym poznała mnie Dzierżanowska okazał się [być] Azurewiczem Andrzejem. Znajomość z nim zawarłem na ulicy, a potem my, to jest Dzierżanowska, ja i Azurewicz poszliśmy do sklepu Bieniasza. Po przyjeździe tam Dobrowolskiego, Dzierżanowska wyszła. Azurewicz poinformował Dobrowolskiego i mnie, że przyjechał do niego zza granicy od rządu polskiego kurier Strowski, major b[ylej] armii polskiej mający szyfr, instrukcje i pieniądze

(—) Stocker (—) Stoker

dla organizacji i zaproponował nam, żebyśmy poszli do Strowskiego. Dobrowolski zapytał, czy Strowski jest Polakiem czy Francuzem. Azurewicz odpowiedział, że nie zna osobiście Strowskiego, a kontakt z nim utrzymuje przez swojego człowieka. Znajomość ze Strowskim zawarliśmy u niego w mieszkaniu przy ul. Potockiego d[om] Nr 41 m. 43; przywitał nas jeden ze znajomych Azurewicza i zaprowadził do pokoju, gdzie odpoczywał Strowski. Azurewicz z tym nieznany mi człowiekiem wyszli do sąsiedniego pokoju, a ja z Dobrowolskim zostaliśmy u Strowskiego. ^bDobrowolski uprzedził, że jestem jego sekretarzem, człowiekiem całkowicie godnym zaufania^b i można przy mnie mówić o wszystkim. Strowski poinformował, że przyjechał zza granicy, że po rozpadzie państwa polskiego powstało na terytorium b[ylej] Polski wiele różnych nurtów i organizacji działających oddzielnie, taka sytuacja w szczególności ma miejsce w m. Lwowie, i że polskie koła rządzące postawiły przed nim

(—) Stocker (—) Stoker

zadanie zjednoczenia wszystkich tych organizacji w jedną pod jednolitym kierownictwem. Kończąc, Strowski oświadczył, [że] dostarczy szyfr, instrukcje i pieniądze, w szczególności wyjaśnił, że posiada 13 milionów złotych: 5 milionów dla organizacji lwowskiej; 5 milionów – dla krakowskiej i 3 miliony – dla białostockiej. Potem

5 миллионов – для Краковской и 3 миллиона – для Белостокской. Затем Стровский спросил Добровольского какая у него организация. Добровольский ответил, что организация, которую он возглавляет, заложена генералом Борута-Спеховичем, построена по принципу троек и пятерок; жаловался на отсутствие денег. Стровский спросил какие организации ^бв Львове еще имеются. Добровольский назвал организации: Соколовского, Жебровского и Заневского^б 3. На вопрос Стровского может ли он познакомить его с ^бСоколовским, Жебровским и Заневским^б, Добровольский ответил, что он лишен этой возможности. Затем Стровский просил Добровольского охарактеризовать ^бСоколовского^б, Жебровского и Заневского. Добровольский заявил, что он хорошо знает

(—) Stocker (—) Стокер только одного Жебровского и знает его с отрицательной стороны, как карьериста и не чистого на руку человека. Добровольский дал Стровскому свой адрес – Потоцкого д. 113 и сказал, что он будет ждать его указаний. В конце беседы Добровольский предложил мне оставить их вдвоем. Я из комнаты вышел, а через минуту вышел и Добровольский. По выходе от Стровского, я спросил Добровольского, что мне делать дальше, на это мне он ответил, что по этому вопросу мне надлежит обратиться к „Пани Владз” – Пехотской – ул. Лелевеля д. № 17 кв. магистра Марьяна Вольфа. Ступая дней 7 ко мне пришла Пехотская, заявив, что она пришла от пана, который живет на улице Потоцкого д. № 113. Я спросил „от пана Д”. Пехотская ответила – да. Пехотская просила меня назвать ей гимназистов 4-го класса не менее 15 человек. Я ответил, что гимназистов не знаю и назвать никого не могу. Пехотская меня предупредила чтобы я не давал Азуревичу

(—) Stocker (—) Стокер адреса Добровольского, что только через меня и Пехотскую Азуревича можно связывать с Добровольским. В связи с тем, что Азуревич для Добровольского мог понадобиться в самые ближайшие дни, Пехотская предложила мне ежедневно встречаться с Азуревичем. Кроме этого Пехотская мне передала листовку от польского правительства с призывом к народам ^бПольши, не падать духом, что война еще не окончена и союзники Польши Англия и Франция в этом помогут. Эту листовку я давал читать Азуревичу и Масевскому, а затем вернул Пехотской. Пехотская хорошо знает мою сестру Держановскую, у которой она была несколько раз в квартире.

Strowski zapytał Dobrowolskiego jaka jest jego organizacja. Dobrowolski odpowiedział, że organizacja na której czele stoi, została założona przez generała Borułę-Spiechowicza, jest zorganizowana na zasadzie trójek i piątek; skarżył się na brak pieniędzy. Strowski zapytał, jakie jeszcze organizacje^b działają we Lwowie. Dobrowolski wymienił organizacje: Sokołowskiego, Żebrowskiego i Zaniewskiego^b 3. Na pytanie Strowskiego, czy może poznać go z^b Sokołowskim, Żebrowskim i Zaniewskim^b Dobrowolski odpowiedział, że nie leży to w jego możliwościach. Potem Strowski poprosił Dobrowolskiego o scharakteryzowanie^b Sokołowskiego^b, Żebrowskiego i Zaniewskiego. Dobrowolski oświadczył, że zna dobrze

(—) Stocker (—) Stoker

tylko jednego Żebrowskiego i [to] zna go z ujemnej strony jako karierowicza i człowieka z lepkimi rękami. Dobrowolski dał Strowskiemu swój adres – Potockiego d[om] 113 i powiedział, że będzie czekać na jego wytyczne. Pod koniec rozmowy Dobrowolski polecił mi zostawić ich samych. Wyszedłem z pokoju, a po minucie wyszedł i Dobrowolski. Po wyjściu od Strowskiego zapytałem Dobrowolskiego co mam dalej robić, odpowiedział mi na to, że w tej sprawie powinienem zwrócić się do „pani Władysław” – Piechowskiej – ul. Lelewela d[om] Nr 17, mieszkanie magistrata Mariana Wolfa. Po około 7 dniach przyszła do mnie Piechowska oświadczając, że przyszła od pana, który mieszka na ulicy Potockiego d[om] Nr 113. Zapytałem – „od pana D”? Piechowska odpowiedziała – tak. Piechowska prosiła mnie, żebym podał jej nazwiska gimnazjalistów z 4 klasy, nie mniej niż 15 ludzi. Odpowiedziałem, że nie znam gimnazjalistów i nie mogę nikogo wymienić.

Piechowska uprzedziła mnie, żebym nie dawał Azurewiczowi

(—) Stocker (—) Stoker

adresu Dobrowolskiego [i] że tylko przeze mnie i Piechowską Azurewicz może kontaktować się z Dobrowolskim. W związku z tym, że Azurewicz mógł być potrzebny Dobrowolskiemu w ciągu najbliższych dni, Piechowska poleciła mi, żebym codziennie widywał się z Azurewiczem.

Oprócz tego Piechowska przekazała mi ulotkę od rządu polskiego z odezwą do narodów b[ylej] Polski, by nie upadały na duchu, że wojna jeszcze się nie zakończyła i sojusznicy Polski – Anglia i Francja pomogą w tym. Tę ulotkę dałem do przeczytania Azurewiczowi i Majewskiemu, a potem oddałem Piechowskiej.

Piechowska zna dobrze moją siostrę Dzierżanowską, w której mieszkaniu była kilka razy.

W końcu stycznia 1940 r. z polecenia Piechowskiej razem z Azurewiczem odwiedziliśmy mieszkanie Klecan – przy ul. Łyczakow-

В конце января 1940 г. по предложению Пехотской я с Азуревичем посетили квартиру Клецан – по Лычаковской ул. 37. В квартире Клецан мы застали Добровольского и неизвестного мне человека – курьера. Добровольский беседовал с курьером, указывал ему

(—) Stocker (—) Стокер

в каком месте менее безопасно перейти советскую границу – район Куты, просил его в Коломые у ксенза Яся подождать его человека Пискозуба (имя и адреса не знаю, его я никогда не видел). В квартире Клецан Добровольский красил себе волосы в черный цвет; помогал ему Азуревич.

В день ареста Брухнальского Пехотская мне сказала, чтобы никто из моих знакомых не ходил на его квартиру, особенно Азуревич и Маевский. Азуревича я своевременно не смог предупредить и он при посещении Брухнальского был арестован.

Вопрос: Кого из участников организации Вы знаете?

Ответ: Добровольского, Стровского, Пехотскую, Азуревича, Маевского – псевдоним его – „Кулик” и „Камек”, „Бартека” – живет по ул. Тарновского д. 72 кв. 77, „Юрека” 1-го, „Тадика”, „Кароль”, „Юрека” 2-го и Гимназиста.

Вопрос: У кого были на связи „Бартек”, „Юрек” 1-й, „Юрек” 2-й, „Кароль” и Гимназист?

(—) Stocker (—) Стокер

Ответ: У Азуревича были на связи: Маевский, „Бартек”, „Тадик” и „Юрек 1-й”. У Маевского: „Юрек” 2-й, „Кароль” и кажется Гимназист.

Вопрос: Часто вы встречались с Азуревичем?

Ответ: Да, очень часто. Встречались у меня в квартире и в ресторанах. В нашей компании обычно были Маевский, „Тадик” и Гимназист. В ресторанах, как правило расплачивался Азуревич, он всегда имел деньги.

Вопрос: Когда последний раз вы видели Добровольского?

Ответ: В первой половине февраля 1940 г. в квартире Клецан, куда я зашел с Азуревичем, по предложению Пехотской. При беседе Добровольского с Азуревичем я не присутствовал.

Вопрос: Когда последний раз вы виделись с Маевским и Пехотской?

Ответ: С ^бМаевским^б последний раз, я виделся в первых числах марта. Маевский был у меня и спрашивал имеет ли моя сестра Держановская письмо к мужу

(—) Stocker (—) Стокер

в Варшаву, т.к. он имеет возможность его переотправить. С Пехотской виделся в последний раз – в день ареста Брухнальского.

Вопрос: Вы лично знакомы с Брухнальским?

skiej 37. W mieszkaniu Klecan zastaliśmy Dobrowolskiego i nie znanego mi człowieka – kuriera. Dobrowolski rozmawiał z kurierem, wyjaśniał mu,

(—) Stocker (—) Stoker

w którym miejscu przejście granicy sowieckiej byłoby najmniej niebezpieczne – rejon Kutry, prosił go, żeby w Kołomyi u księdza Jasia poczekał na jego człowieka Piskozuba (imienia i adresu nie znam, nigdy go nie widziałem). W mieszkaniu Klecan Dobrowolski farbował sobie włosy na czarno; pomagał mu Azurewicz.

W dniu aresztowania Bruchnalskiego Piechowska powiedziała mi, żeby nikt z moich znajomych nie chodził do jego mieszkania, szczególnie Azurewicz i Majewski. Azurewicza nie mogłem uprzedzić na czas i podczas wizyty u Bruchnalskiego został aresztowany.

Pytanie: Kogo znacie z członków organizacji?

Odpowiedź: Dobrowolskiego, Strowskiego, Piechowską, Azurewicza, Majewskiego – nosił pseudonim „Kulik” i „Kamiek”, „Bartka” – mieszka przy ul. Tamowskiego d[om] 72 m. 77, „Jurka” I-go, „Tadka”, „Karola”, „Jurka” II-go i Gimnazjalistę.

Pytanie: Przez kogo kontaktowali się „Bartek”, „Jurek” I-szy, „Jurek” II-gi, „Karol” i Gimnazjalista?

(—) Stocker (—) Stoker

Odpowiedź: Przez Azurewicza kontaktowali się: Majewski, „Bartek”, „Tadek” i „Jurek” I-szy. Przez Majewskiego: „Jurek” II-gi, „Karol” i zdaje się Gimnazjalista.

Pytanie: Często spotykaliście się z Azurewiczem?

Odpowiedź: Tak, bardzo często. Spotykaliśmy się u mnie w mieszkaniu i w restauracjach. Zwykle w naszej kompanii byli [też] Majewski, „Tadek” i Gimnazjalista. W restauracjach z reguły płacił Azurewicz, on zawsze miał pieniądze.

Pytanie: Kiedy ostatni raz widzieliście Dobrowolskiego?

Odpowiedź: W pierwszej połowie lutego 1940 r. w mieszkaniu Klecan, dokąd zaszliśmy z Azurewiczem na polecenie Piechowskiej. Przy rozmowie Dobrowolskiego z Azurewiczem nie byłem obecny.

Pytanie: Kiedy ostatni raz widzieliście się z Majewskim i Piechowską?

Odpowiedź: Z ^bMajewskim^b ostatni raz widziałem się w pierwszych dniach marca. Majewski był u mnie i pytał, czy moja siostra Dzierżanowska ma list do męża

(—) Stocker (—) Stoker

do Warszawy, pon[ieważ] ma on możliwość przesłania go. Z Piechowską widziałem się ostatni raz w dniu aresztowania Bruchnalskiego.

Pytanie: Znaliście osobiście Bruchnalskiego?

Ответ: Нет, не знаком. Впервые фамилию Брухнальского, я услышал от Пехотской.

Вопрос: Вы имели связь с Соколовским?

Ответ: С Соколовским я не имел связи. Видел его один раз на улице, показывал мне его Маевский, или „Кароль”.

Вопрос: Кто такой „Кароль”?

Ответ: О „Кароль” мне известно только, что он беженец. Фамилии его я не знаю, не знаю и адреса.

Вопрос: Кого вы вовлекли в организацию?

Ответ: Никого в организацию я не вовлек.

Вопрос: Следствию известно, что вы знаете места хранения оружия.

Ответ: Мне известно от Маевского, что оружие имеется в дачном селе Бжуховичах, в 8–10 клм от Львова⁴. Но где оно находится и сколько его, Маевский мне не говорил.

(—) Stocker (—) Стокер

Вопрос: Кто принимал от Вас присягу?

Ответ: Присяги от меня никто не принимал.

На поставленные мне вопросы мои ответы записаны в протокол правильно и мне прочитаны.

(—) Stocker (—) Стокер

Допросил: Опер. Уполном. I-го отдела ГТУ НКВД
стар. лейт. ГБ

(—) (Бекман)

СССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Главное Управление Государственной Безопасности

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

1940 г. Марта мес. 21 дня. Я, опер. Уполн. I отдела ГТУ НКВД Бекман
(именем, должности, органа, фамилия)
допросил в качестве обвиняемого

1. Фамилия Сливинский
2. Имя и отчество Тадеуш Иванович
3. Дата рождения 1914 г.
4. Место рождения г. Львов.
5. Место жительства ул. Сташица д. 4 кв. 1
6. Нац. и гражд. (подданство) Поляк, СССР

Odpowiedź: Nie, nie znałem. Po raz pierwszy nazwisko Bruchnalskiego usłyszałem od Piechowskiej.

Pytanie: Mieliście kontakt z Sokołowskim?

Odpowiedź: Z Sokołowskim nie miałem kontaktu. Widziałem go jeden raz na ulicy, pokazywali mi go Majewski albo „Karol”.

Pytanie: Kim jest „Karol”?

Odpowiedź: O „Karolu” wiem tylko, że jest *bieżeńcem*. Nazwiska jego nie znam, nie znam też jego adresu.

Pytanie: Kogo wciągnęliście do organizacji?

Odpowiedź: Nikogo do organizacji nie wciągnąłem.

Pytanie: Organom śledczym wiadomo, że znacie miejsca przechowywania broni.

Odpowiedź: Wiem od Majewskiego, że broń jest w letniskowej wsi Brzuchowice, 8–10 km od Lwowa⁴. Ale gdzie ona się znajduje i ile jej jest, Majewski mi nie mówił.

(—) Stocker (—) Stoker

Pytanie: Kto odbierał od was przysięgę?

Odpowiedź: Nikt nie odbierał ode mnie przysięgi.

Odpowiedzi na postawione mi pytania zapisano w protokole prawidłowo i odczytano mi.

(—) Stocker (—) Stoker

Przesłuchał: Oficer Operacyjny I Oddziału GTU NKWD

Star[szy] Lejt[enant] B[ezpieczeństwa] P[aństwowego]

(—) Bekman

ZSRS

LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Zarząd Główny Bezpieczeństwa Państwowego

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

DO SPRAWY Nr _____

1940 r. marca mies. 21 dnia. Ja, Oficer Oper[acyjny] I Oddziału GTU

(stanow[isko], nazwa] organu, urzędnie)

NKWD Bekman przesłuchałem w charakterze oskarżonego

1. Nazwisko Śliwiński
2. Imię i imię ojca Tadeusz s. Jana
3. Data urodzenia 1914 r.
4. Miejsce urodzenia m. Lwów.
5. Miejsce zamieszkania ul. Staszica d[om]4 m. 1
6. Nar[odowość] i obyw[atełstwo] (poddanieństwo) Polak, ZSRS

7. Паспорт нет
(когда и каким органом выдан, номер, категория и место проживания)
8. Род занятий студент 3-го курса Львовского политехнического института.
(место службы и должности)
9. Социальное происхождение отец был инженером-мелиоратором, погиб в 1914
(род занятий родителей и их имущественное положение)
на фронте.
10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
а) до революции —
б) после революции учился, затем давал уроки на дому, а с 1936 по настоящее
время торговал и учился. Имею свой галантерейный магазин.
11. Состав семьи мать — Амалия Сливинская. Живет со мной.
(Кто из родственников, в их именах, фамилиях, адреса в род. местах)
- (—) Тадеуш Сливинский
12. Образование (общее, специальное) Окончил Львовскую гимназию в 1935 г.
и 2 курса Политехнического института.
13. Партийность (в прошлом и настоящем) б/парт; никогда ни в каких политич.
партиях не состоял
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
а) до революции нет
б) после революции нет
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти нет
16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете В армии не служил.
Освобожден вовсе по состоянию здоровья.
17. Служба в Красной Армии (красн. гвардии, в партизан. отрядах) когда и в качестве
кого —
18. Служба в белых и др. к.-р. армиях (когда, в качестве кого) —
19. Участие в бандах, к.-р. организациях и восстаниях —
20. Сведения об общественно-политической деятельности —
- (—) Тадеуш Сливинский

Примечание: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью
допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

Показания по существу дела:

Вопрос: Вы арестованы, как участник антисоветской организации. Признаете в этом себя виновным?

Ответ: Да, виновным себя признаю. Действительно я состоял в повстанческой польской организации.

Вопрос: Кто и когда вас вовлек в организацию?

Ответ: Меня завербовал в организацию Голя Эдвард, в конце ноября или в начале декабря 1939 года.

Вопрос: При каких обстоятельствах завербовал он вас?

Ответ: Познакомился я с Голя после занятия г. Львова Красной армией. Голя жил у моей тетки Сливинской Цицилии по Задвужатской ул. д. 24, где мы с ним часто встречались и беседовали на различные

7. **Paszport** nie
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. **Rodzaj zajęcia** student 3 roku Politechniki Lwowskiej
(miejsce pracy i funkcja)
9. **Pochodzenie społeczne** ojciec był inżynierem meliorantem, zginął w 1914 na froncie
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
10. **Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy):**
a) przed rewolucją –
b) po rewolucji uczyłem się, potem dawałem prywatne lekcje, a od 1936 r. do chwili obecnej prowadziłem handel i uczyłem się. Mam swój sklep galanteryjny.
11. **Skład rodziny** matka – Amalia Śliwińska mieszka ze mną.
(imię krewni, ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)
- (—) Tadeusz Śliwiński
12. **Wyszczenie (ogólne, zawodowe)** Ukończył gimnazjum lwowskie w 1935 r. i 2 lata Politechniki.
13. **Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie)** b/part.; nigdy do żadnych partii politycz[nych] nie należał
14. **Jakim represjom podlegał: sąd, areszt i in. (kiedy, przez jakie organa i za co):**
a) przed rewolucją nie
b) po rewolucji nie
15. **Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej** nie
16. **Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany** W armii nie służył. Zwolniony całkowicie ze względu na stan zdrowia.
17. **Służba w Armii Czerwonej (w czerw. gwardii, w oddziałach partyzan[ckich])**
kiedy i w jakim charakterze –
18. **Służba w białych i w in. armiach k.-r. (kiedy i w jakim charakterze)** –
19. **Udział w bandach, organizacjach k.-r. i powstaniach** –
20. **Informacje o działalności społeczno-politycznej** –
(—) Tadeusz Śliwiński

Uwaga: Każda strona protokołu powinna być poświadczona podpisem przesłuchiwane go, a ostatnia również przesłuchującego.

Zeznania dotyczące istoty sprawy:

- Pytanie:** Zostaliście aresztowani jako członek organizacji antysowieckiej. Czy przyznajecie się do winy?
- Odpowiedź:** Tak, przyznaję się do winy. Rzeczywiście należałem do polskiej organizacji powstańczej.
- Pytanie:** Kto i kiedy wciągnął was do organizacji?
- Odpowiedź:** Do organizacji zwerbował mnie Gola Edward pod koniec listopada albo na początku grudnia 1939 roku.
- Pytanie:** W jakich okolicznościach was zwerbował?
- Odpowiedź:** Poznałem Golę po zajęciu m. Lwowa przez Armię Czerwoną. Gola mieszkał u mojej ciotki Śliwińskiej Cecylii przy ul. Zadwórzeńskiej d[om] 24, gdzie spotykaliśmy się często i rozmawialiśmy na różne tematy. W rozmowach tych poruszaliśmy sprawę

темы. В этих беседах мы затрагивали вопрос о поражении Польши и выражали свое недовольство существующим положением. Голя я знал, с его слов, как поручика польской армии. В конце ноября или в начале декабря Голя мне сообщил, что в г. Львове имеется нелегальная польская офицерская организация

(—) Тадеуш Сливинский созданная по заданию правящих кругов Польши, из Парижа, и что имеется оружие. Голя говорил, что патриотически настроенные поляки все должны принять участие в работе этой организации для того, чтобы в нужный момент оказать активную помощь Англии и Франции. Здесь, в тылу, предложил мне вступить в эту организацию. Я согласился работать в организации. Кроме этого Голя подчеркнул, что практическое и идейное руководство исходит от генерала Соснковского, из Будапешта через специальных курьеров.

Вопрос: Кто принимал от Вас присягу?

Ответ: Присяги от меня никто не принимал.

Вопрос: Какие задания вы получали от Голя?

Ответ: Я выполнял роль связного. Голя говорил, что в целях конспирации всем он не может дать свой адрес, а даст адрес мой. В связи с этим я должен был ежедневно с ним встречаться, чтобы знать куда кого направить для связи с ним.

Вопрос: Кто вами завербован в организацию?

(—) Тадеуш Сливинский

Ответ: Заданий вербовать в организацию от Голя я не имел и никого не вербовал.

[...]

Вопрос: Кто такой Стровский?

Ответ: Стровский офицер, прибывший из Парижа для нелегальной работы.

Вопрос: При каких обстоятельствах и когда вы познакомились с Стровским?

Ответ: С Стровским, я встречался раза 3—4 в сентябре 1939 г. в военном госпитале, где находился мой двоюродный брат поручик ⁶Конопка-⁶ Зигмунт. Стровский говорил, что он собирается, по выздоровлении выехать во Францию для поступления в польские легионы. После выхода Стровского из госпиталя я с ним не виделся. В последствии Стровский мне рассказывал, что он перешел границу в районе Делятино-Ворохта в конце сентября или в начале октября.

(—) Тадеуш Сливинский

Вместе с Стровским переходили границу два офицера, один из них личный ад'ютант Стровского. Содействие в переходе границы оказывал какой-то знакомый Стровского, лесничий.

kłęski Polski i wyrażaliśmy swoje niezadowolenie z obecnego stanu. Goleę znałem, z jego słów, jako porucznika armii polskiej. Pod koniec listopada albo na początku grudnia Gola poinformował mnie, że w m. Lwowie istnieje nielegalna polska organizacja oficerska

(—) Tadeusz Śliwiński

utworzona na polecenie polskich kół rządzących z Paryża i że ma broń. Gola mówił, że wszyscy nastawieni patriotycznie Polacy powinni wziąć udział w robocie tej organizacji po to, by w odpowiednim momencie okazać czynną pomoc Anglii i Francji tu, na tyłach; zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji. Zgodziłem się pracować w organizacji. Prócz tego Gola podkreślił, że praktyczne i ideowe kierownictwo pochodzi od generała Sosnkowskiego z Budapesztu przez specjalnych kurierów.

Pytanie: Kto od was odbierał przysięgę?

Odpowiedź: Nikt ode mnie nie odbierał przysięgi.

Pytanie: Jakie zadania otrzymaliście od Goli?

Odpowiedź: Pełniłem rolę łącznika. Gola mówił, że z powodu konspiracji nie może dać wszystkim swojego adresu i dać mój adres. W związku z tym miałem codziennie się z nim spotykać, żeby wiedzieć gdzie kogo kierować w celu skontaktowania się z nim.

Pytanie: Kogo zwerbowałeś do organizacji?

(—) Tadeusz Śliwiński

Odpowiedź: Gola nie dał mi polecenia werbowania do organizacji i nikogo nie werbowałem.

[...]

Pytanie: Kim jest Strowski?

Odpowiedź: Strowski jest oficerem, który przyjechał z Paryża dla nielegalnej roboty.

Pytanie: W jakich okolicznościach i kiedy poznaliście Strowskiego?

Odpowiedź: Ze Strowskim spotkałem się około 3–4 razy we wrześniu 1939 r. w szpitalu wojskowym, gdzie leżał mój kuzyn porucznik ^bKonopka-^bZygmunt. Strowski mówił, że po wyzdrowieniu chce wyjechać do Francji, żeby wstąpić do legionów polskich. Po wyjściu Strowskiego ze szpitala nie widziałem się z nim. Później Strowski opowiadał mi, że przeszedł granicę w rejonie Delatyn-Worochta w końcu września albo na początku października.

(—) Tadeusz Śliwiński

Razem ze Strowskim przechodzili granicę dwaj oficerowie, jeden z nich to osobisty adiutant Strowskiego. Pomocy w przejściu przez granicę udzielił jakiś leśniczy, znajomy Strowskiego.

Вопрос: Когда вернулся Стровский в Львов и через кого вы с ним восстановили связь?

Ответ: Стровский вернулся в Львов в начале декабря 1939 г. О его прибытии я узнал от своего двоюродного брата Конопки Зигмунта, которому сообщила жена Стровского, работавшая медицинской сестрой в госпитале. Я заинтересовался этим сообщением и через жену Стровского изъявил желание встретиться с Стровским. Местом для встречи с ним я назначил кондитерскую Левандовского, куда он и прибыл в условленное время.

Вопрос: Что вам говорил Стровский?

Ответ: Стровский мне сообщил, что он был в Париже, встречался с генералом Сикорским, который его весьма тепло принял. Стровский высказал мысль Сикорскому, что он намеревается вернуться обратно в Львов для нелегальной работы

(—) Тадеуш Сливинский по организации повстанческих отрядов. Сикорский предложение Стровского одобрил. В Париже Стровский получил инструкции, шифр и деньги. По пути в Львов Стровский останавливался на два дня в Будапеште, где имел беседу по делам организации с генералом Соснковским. О содержании этой беседы Стровский мне не говорил.

Вопрос: Кому предназначались инструкция, шифр и деньги?

Ответ: Инструкция, шифр и деньги предназначались генералам: ⁶Андерсу, Янушайтису и Спеховичу⁶.

Вопрос: Содержание инструкции привезенной Стровским вам известно?

Ответ: Да, известно. Для расшифровки инструкции Стровский дал мне шифр, часть инструкции расшифровывал Стровский. В инструкции было сказано, что территорию бывшей Польши для создания организации нужно разбить на три района: 1-й район – территория отошедшая к Германии; 2-й район – территория Западной Украины; 3-й район – территория Западной Белоруссии.

(—) Тадеуш Сливинский Предлагалось генералам Андерсу, Янушайтису и Спеховичу, после ознакомления с инструкцией самим решить вопрос, кто из них, какую работу возьмет, при этом в инструкции было сказано о желательности район занятый Германией взять Андерсу.

Каждый из названных генералов должен создать под своим руководством штаб, с преобладающим числом офицеров в нем.

На штаб возлагалось руководство районными организациями, а на последние – руководство низовыми. Штабу предоставлялось право организационную структуру низовых организаций проработать

Pytanie: Kiedy Strowski wrócił do Lwowa i przez kogo odnowiliście z nim kontakt?

Odpowiedź: Strowski wrócił do Lwowa na początku grudnia 1939 r. O jego przyjeździe dowiedziałem się od mojego kuzyna Konopki Zygmunta, którego powiadomiła żona Strowskiego pracująca jako pielęgniarka w szpitalu. Zainteresowała mnie ta wiadomość i przez żonę Strowskiego wyraziłem życzenie spotkania się ze Strowskim. Jako miejsce spotkania z nim wyznaczyłem cukiernię Lewandowskiego, gdzie też zjawił się w umówionym czasie.

Pytanie: Co wam mówił Strowski?

Odpowiedź: Strowski poinformował mnie, że był w Paryżu, spotykał się z generałem Sikorskim, który przyjął go bardzo ciepło. Strowski powiedział Sikorskiemu, że zamierza wrócić z powrotem do Lwowa, żeby prowadzić nielegalną robotę

(—) Tadeusz Śliwiński

w celu zorganizowania oddziałów powstańczych. Sikorski wyraził uznanie dla propozycji Strowskiego. W Paryżu Strowski otrzymał instrukcje, szyfr i pieniądze. W drodze do Lwowa Strowski zatrzymał się na dwa dni w Budapeszcie, gdzie rozmawiał w sprawie organizacji z generałem Sosnkowskim [!]. O treści tej rozmowy Strowski mi nie mówił.

Pytanie: Dla kogo przeznaczone były: instrukcja, szyfr i pieniądze?

Odpowiedź: Instrukcja, szyfr i pieniądze były przeznaczone dla generałów: ^bAndersa, Januszajtisa i Spiechowicza.^b

Pytanie: Znacie treść instrukcji przywiezionej przez Strowskiego?

Odpowiedź: Tak, znam. Do rozszyfrowania instrukcji Strowski dał mi szyfr, a część instrukcji rozszyfrował Strowski. W instrukcji było powiedziane, że terytorium byłej Polski trzeba rozbić na trzy rejony w celu utworzenia organizacji: 1 rejon – terytorium zajęte przez Niemcy; 2 rejon – terytorium Zachodniej Ukrainy, 3 rejon – terytorium Zachodniej Białorusi.

(—) Tadeusz Śliwiński

Generałom Andersowi, Januszajtisowi i Spiechowiczowi polecono, by po zapoznaniu się z instrukcją zdecydowali między sobą, jaki rejon który z nich weźmie; przy tym w instrukcji powiedziano o konieczności wzięcia przez Andersa rejonu zajętego przez Niemcy.

Każdy z wymienionych generałów miał pod swoim kierownictwem utworzyć sztab z przeważającą w nim liczbą oficerów.

Sztabowi polecano kierowanie organizacjami rejonowymi, a tym ostatnim – kierowanie lokalnymi. Sztab miał prawo modyfikowania struktur lokalnych organizacji i ich tworzenia. Każdy z człon-

и установить самим. Каждый член организации должен обязательно принимать присягу. Предлагалось организовать в течение 24 часов радиослушание на определенной волне, для получения дополнительных инструкций в работе организации; передача должна была передаваться шифром. Организовать на венгерской и румынской границах явочные квартиры для

(—) Тадеуш Сливинский приема и переправки связистов. Особо подчеркивалось организовать явочные квартиры на румынской границе, ввиду того что в Венгрии свободный въезд во Францию запрещен. Указывалось, что Сикорский имеет псевдоним „Эугенюш“, а Сосняковский „Годземба“, что все члены организации должны иметь псевдонимы.

Вопрос: Кому были переданы инструкции, шифр и деньги?

Ответ: Я не знаю.

Вопрос: Стровский виделся с Андерс, Янушайтисом и Спеховичем?

Ответ: Мне известно, что Стровский посылал свою жену к Андерсу, которая подробно его информировала по существу полученных указаний из Парижа, но Андерс от этого отказался, не захотел с ней вести дальнейших разговоров на эту тему. Мне известно, что Стровский с Андерс не встречался. Андерс в числе раненых офицеров пытался выехать в Германию. В Перемышле все офицеры, в том числе и Андерс, были арестованы и отправлены в Львов. ⁶С Спеховичем и Янушайтисом ⁶Стровский

(—) Тадеуш Сливинский связи не установил. Стровский мне говорил, что все его попытки встретиться с Спеховичем и Янушайтисом не привели к желаемым результатам, ввиду чего он сам решил взяться за создание организации.

В последствии Стровский установил связь с полковником Жебровским, бывшим комендантом кадетского корпуса в Львове, который согласился возглавить организацию.

Вопрос: Вы имели связь по антисоветской работе с Жебровским?

Ответ: Нет, не имел. Я знаю Жебровского в лицо, но личной связи с ним не имел.

Вопрос: С кем еще встречался Стровский?

Ответ: Встречался с ⁶Добровольским и Голя ⁶Эдвардом. Стровского с Голя познакомил я, а Добровольского со Стровским Голя Эдвард.

Вопрос: Был ли установлен контакт в антисоветской работе между организациями Жебровского и Добровольского?

Ответ: Нет, не был. Все попытки Стровского объединить эти организации ни к чему не привели.

(—) Тадеуш Сливинский

ków organizacji był zobowiązany składać przysięgę. Polecano zorganizowanie całodobowego nasłuchu radiowego na określonej fali w celu otrzymywania uzupełniających instrukcji dotyczących pracy organizacji; komunikaty miały być nadawane szyfrem. Organizowanie na granicy węgierskiej i rumuńskiej lokali konspiracyjnych w celu

(—) Tadeusz Śliwiński

przyjmowania i przeprowadzania łączników. Szczególnie podkreślano organizowanie lokali konspiracyjnych na granicy rumuńskiej z uwagi na to, że z Węgier swobodny wjazd do Francji jest zabroniony. Wyjaśniano, że Sikorski ma pseudonim „Eugeniusz”, a Sosnkowski „Godziemba”, że wszyscy członkowie organizacji powinni mieć pseudonimy.

Pytanie: Komu zostały przekazane instrukcja, szyfr i pieniądze?

Odpowiedź: Nie wiem.

Pytanie: Czy Strowski widział się z Andersem, Januszajtisem i Spiechowiczem?

Odpowiedź: Wiem, że Strowski wysyłał do Andersa swoją żonę, która szczegółowo poinformowała [go] o istocie otrzymanych z Paryża wytycznych, ale Anders odciął się od tego, nie chciał z nią prowadzić dalszych rozmów na ten temat. Wiem, że Strowski nie spotykał się z Andersem. Anders starał się, by wyjechać do Niemiec wśród rannych oficerów. W Przemyślu wszyscy oficerowie, w tym również i Anders zostali aresztowani i odprawieni do Lwowa. ^bZe Spiechowiczem i Januszajtisem ^bStrowski

(—) Tadeusz Śliwiński

nie nawiązał kontaktu. Strowski mówił mi, że wszystkie jego próby spotkania się ze Spiechowiczem i Januszajtisem nie doprowadziły do pożądanых rezultatów, wobec tego on sam postanowił wziąć się za utworzenie organizacji.

Po pewnym czasie Strowski nawiązał kontakt z pułkownikiem Żebrowskim, byłym komendantem Korpusu Kadetów we Lwowie, który zgodził się stanąć na czele organizacji.

Pytanie: Mieliście kontakt z Żebrowskim w ramach roboty antysowieckiej?

Odpowiedź: Nie, nie miałem. Znam Żebrowskiego z widzenia, ale kontaktów osobistych z nim nie utrzymywałem.

Pytanie: Z kim jeszcze spotykał się Strowski?

Odpowiedź: Spotykał się z ^bDobrowolskim i Gołą ^bEdwardem. Strowskiego z Gołą poznałem ja, a Dobrowolskiego ze Strowskim Goła Edward.

Pytanie: Czy był nawiązany kontakt w sprawie antysowieckiej roboty między organizacjami Żebrowskiego i Dobrowolskiego?

Odpowiedź: Nie, nie nawiązano. Wszystkie próby Strowskiego połączenia tych organizacji do niczego nie doprowadziły.

(—) Tadeusz Śliwiński

Вопрос: Сколько Стровский имел денег для организации?

Ответ: Стровский говорил, что он привез с собой несколько тысяч злотых и через несколько дней ожидает получить три миллиона злотых, а в дальнейшем деньги будут поступать по мере потребности в них.

Вопрос: Кто от Стровского получал деньги?

Ответ: Не знаю.

Вопрос: Сколько раз вы видели Стровского и где?

Ответ: С Стровским я встречался 3—4 раза. 1-й раз встречался в кондитерской Левандовского, 2-й раз в ресторане Линтерга где познакомил Стровского с Голя; 3-й раз — пришел Стровский ко мне и принес инструкцию и шифр; 4-й раз встретился в буфете ⁶Мусяловича⁶, где передал ему инструкцию и шифр.

Вопрос: Кого вы познакомили с инструкцией и шифром?

(—) Тадеуш Сливинский

Ответ: Кроме Голя Эдварда, я никого не знакомил с инструкцией.

Вопрос: Ваша организация имела оружие?

Ответ: Мне это не известно.

Вопрос: Через кого вы познакомились с Добровольским?

Ответ: С Добровольским меня познакомил Шумовский Бартош.

Вопрос: Когда вы виделись в последний раз с Добровольским?

Ответ: В начале февраля 1940 г.

Вопрос: Когда вы виделись в последний раз с Стровским?

Ответ: Стровского последний раз я видел в конце декабря 1939.

Вопрос: Кого вы знаете из руководителей организации?

Ответ: Добровольского, Жебровского, Соколовского и „Болка”. Последних двоих я никогда не видел. Знаю только со слов других, что они являются руководителями организации.

(—) Тадеуш Сливинский

Вопрос: Кого вы еще не назвали из участников организации?

Ответ: Мне известно, что с Добровольским имела антисоветскую связь „пани Влада”. Я ее никогда не видел и фамилии ее не знаю.

После ареста Брухнальского я встречался с ⁶Маевским и Шумовским⁶, которые произведенными арестами были подавлены и собирались бежать за границу.

На поставленные вопросы, мои ответы в протокол записаны правильно и мне прочтены.

(—) Тадеуш Сливинский

Допросил: Опер. Упол. I отдела ГТУ НКВД

Ст. Лейт. ГБ

(—) Бекман

Pytanie: Ile Strowski miał pieniędzy dla organizacji?

Odpowiedź: Strowski mówił, że przywiózł ze sobą kilka tysięcy złotych, a w najbliższych dniach oczekuje trzech milionów złotych, zaś w przyszłości pieniądze będą napływały w miarę zapotrzebowania.

Pytanie: Kto dostawał od Strowskiego pieniądze?

Odpowiedź: Nie wiem

Pytanie: Ile razy widzieliście się ze Strowskim i gdzie?

Odpowiedź: Spotykałem się ze Strowskim 3–4 razy. 1-szy raz spotkałem się w cukierni Lewandowskiego; 2-gi raz w restauracji Lintnera, gdzie poznałem Strowskiego z Golą; 3-ci raz – Strowski przyszedł do mnie i przyniósł instrukcję i szyfr; 4-ty raz spotkałem się w bufecie ^bMusiałowicza^b, gdzie przekazałem mu instrukcję i szyfr.

Pytanie: Kogo zapoznaliście z instrukcją i szyfrem?

(—) Tadeusz Śliwiński

Odpowiedź: Oprócz Goli Edwarda nikogo z instrukcją nie zapoznałem.

Pytanie: Czy wasza organizacja miała broń?

Odpowiedź: Tego nie wiem.

Pytanie: Przez kogo poznaliście Dobrowolskiego?

Odpowiedź: Z Dobrowolskim poznał mnie Szumowski Bartosz.

Pytanie: Kiedy ostatni raz widzieliście się z Dobrowolskim?

Odpowiedź: Na początku lutego 1940 r.

Pytanie: Kiedy ostatni raz widzieliście się ze Strowskim?

Odpowiedź: Strowskiego widziałem ostatni raz pod koniec grudnia 1939

Pytanie: Kogo znacie z przywódców organizacji?

Odpowiedź: Dobrowolskiego, Żebrowskiego, Sokołowskiego i „Bolka”. Ostatnich dwóch nigdy nie widziałem. Wiem tylko ze słów innych, że są oni przywódcami organizacji.

(—) Tadeusz Śliwiński

Pytanie: Kogo z członków z organizacji jeszcze nie wymieniliście?

Odpowiedź: Wiem, że z Dobrowolskim miała antysowiecki kontakt „pani Włada”. Nigdy jej nie widziałem i nie znam jej nazwiska.

Po aresztowaniu Bruchnalskiego spotykałem się z ^bMajewskim i Szumowskim^b, którzy byli przygnębieni przeprowadzonymi aresztowaniami i zamierzali uciec za granicę.

Odpowiedzi na postawione mi pytania zapisano w protokole prawidłowo i odczytano mi.

(—) Tadeusz Śliwiński

Przesłuchał: Oficer Operac[yjny] I Oddziału GTU NKWD

Star[szy] Lejt[enant] B[ezpieczeństwa] P[a]ństwowego

(—) Bekman

СССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Главное Управление Государственной Безопасности

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

1940 г. Марта мес. 22 дня. Я, Следователь ДТО НКВД Львовской
(должн., имени, органа, фамилия)
ж.д. сержант г/б Ведмедев допросил в качестве свидетеля

1. Фамилия Лях
2. Имя и отчество Тадеуш Юзефович
3. Дата рождения 1916 года 12 февраля
4. Место рождения г. Краков
5. Место жительства г. Львов, ул. Тарнавского 69 кв. 5
6. Нац. и гражд. (подданство) поляк, гр-н СССР
7. Паспорт не имеет
(куда и какому органу выдан, номер, категория и место выдачи)
8. Род занятий Без определенных занятий, до февраля 1940 года работал в Львовском
(место службы в действит.)
ботаническом саду, практикант
9. Социальное происхождение сын врача, отец в городе Бжестек (территория Гер-
(фам. занятий родителей и их имущественное положение)
мании) имеет собственный дом
10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение):
а) до революции —
б) после революции без определенных занятий
11. Состав семьи отец — Лях Юзеф Рудольф. — 57 лет, врач, мать домохозяйка. Про-
(фамилия родителей, и их имена, фамилия, адреса и род занятий)
живает в городе Бжестек (территория Германии) (—) Лях Тадеуш
12. Образование (общее, специальное) неоконченное высшее, учился на 3-м курсе
Варшавского медицинского института
13. Партийность (в прошлом и настоящем) беспартийный
14. Каким репрессиям подвергался: судимость, арест и др. (когда каким органом и за что):
а) до революции не подвергался
б) после революции не подвергался
15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти не имеет
16. Категория военного учета запаса и где состоит на учете
17. Служба в Красной Армии (красн. гвардии, в партизан. отрядах) когда и в качестве кого Не служил
18. Служба в белых и др. к-р. армиях (когда, в качестве кого) один месяц служил
в б. польской армии в чине каптала в санитарной части в г. Тарнополь
19. Участие в бандх, к-р. организациях и восстаниях не принимал
20. Сведения об общественно-политической деятельности Общественно-
политической деятельностью не занимался.

Примечание: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью
допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Лях Тадеуш

ZSRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Zarząd Główny Bezpieczeństwa Państwowego

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

DO SPRAWY Nr _____

1940 r. marca mies. 22 dnia. Ja, Śledczy DTO NKWD Kolei Lwo-
(stanow[isko], nazwa] organu, nazwisko)

ws[kiej] sierżant g/b Wiedmiediew przesłuchałem w charakterze świadka

- 1. Nazwisko** Lach
- 2. Imię i imię ojca** Tadeusz s. Józefa
- 3. Data urodzenia** 12 lutego 1916 roku
- 4. Miejsce urodzenia** m. Kraków
- 5. Miejsce zamieszkania** m. Lwów, Tarnowskiego 69 m. 5
- 6. Nar[odowość] i obyw[atelstwo] (poddanieństwo)** Polak, ob[ywate]l ZSRS
- 7. Paszport** nie posiada
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
- 8. Rodzaj zajęcia bez stałego zajęcia, do 6 lutego 1940 roku pracował w lwowskim**
(miejsce pracy i funkcja)
ogrodzie botanicznym, praktykant
- 9. Pochodzenie społeczne** syn lekarza, ojciec w mieście Brzostek (terytorium Niemiec)
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
posiada włas[ny] dom
- 10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy):**
 - a) przed rewolucją** -
 - b) po rewolucji** bez stałego zajęcia
- 11. Skład rodziny ojciec** - Lach Józef Rudolf - 57 lat, lekarz, matka gospodyni domowa.
(imię i nazwisko, ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)
Mieszkają w mieście Brzostek (terytorium Niemiec) (—) Lach Tadeusz
- 12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe)** niepełne wyższe, uczył się na 3 roku Warszawskiego Instytutu Medycznego [!].
- 13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie)** bezpartyjny
- 14. Jakim represjom podlegał: sąd, areszt i in. (kiedy, przez jakie organa i za co):**
 - a) przed rewolucją** nie podlegał
 - b) po rewolucji** nie podlegał
- 15. Jakie posiada odznaczenia (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy so-**
wieckiej nie posiada
- 16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany**
- 17. Służba w Armii Czerwonej (w czerw. gwardii, w oddziałach partyzan[ckich])**
kiedy i w jakim charakterze nie służył
- 18. Służba w białych i w in. armiach k.-r. (kiedy i w jakim charakterze)** przez
jeden miesiąc służył w b[ylej] armii polskiej, w stopniu kaprała w jednostce sanitarniej w m. Tarnopolu
- 19. Udział w bandach, organizacjach k.-r. i powstaniach** nie uczestniczył
- 20. Informacje o działalności społeczno-politycznej** Działalnością społeczno-polityczną nie zajmował się.

Uwaga: Każda strona protokołu powinna być poświadczona podpisem przesłuchi-
wanego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Lach Tadeusz

Показания «обвиняемого (свидетеля)» Лях Тадеуша Юзефовича
„22” марта 1940 г.

Вопрос: Вы русским языком владеете?

Ответ: Да, русским языком владею.

Вопрос: Как Вы попали в город Львов и откуда?

Ответ: В город Львов я попал в ноябре 1939 года с города Тарнополя, где я служил в военном госпитале в чине капрала санитарной части.

Вопрос: У кого Вы останавливались по приезду в город Львов?

Ответ: Когда я приехал в город Львов, то я остановился на квартире профессора Стахона Станислава, которого я знаю по городу Луцку. У профессора Стахона я прожил около 3-х недель, а потом уехал в гор. Луцк где проживает моя тетя Щеминская Станислава, муж, которой служил в Луцком воеводстве. Здесь же в тети проживает временно моя мать. Пробыв в гор. Луцке около 3-х недель, я обратно приехал в город Львов с целью поступить учиться в институт. Приехав обратно в гор. Львов я остановился у гр-ки Купилинской Марии.

Вопрос: Вы работали, находясь в гор. Львове?

Ответ: Когда я приехал в гор. Львов, то через некоторое время поступил на работу в ботанический сад практикантом на садовника, где работал до момента моего задержания.

Вопрос: Как вы попали на квартиру гр-ки Клецан-

Подпись (—) Лях Тадеуш

-Скальской 10 марта 1940 года?

Ответ: С Клецан-Скальской я познакомился примерно в феврале м-це 1940 года на одной из улиц города Львова в очереди возле магазина. Гр-ка Клецан-Скальская в очереди начала рассказывать, что у нее в квартире проживает гр-ка фамилию не назвала, которая ездит в гор. Варшаву. На мой вопрос: „Может ли эта гр-ка обменять польские деньги на советские” Клецан-Скальская, ответила, что „Приходите ко мне домой и там договоримся”. Прошло около 2-х недель и я решил зайти в квартиру Клецан-Скальской, т.е. 10 марта 1940 года. Я зашел в квартиру Клецан, где и был задержан.

Вопрос: Где Вы взяли польские деньги?

Ответ: Польские деньги мне дала моя мать, когда я находился в г. Луцке.

Вопрос: Что Вам известно о гр-ке Клецан-Скальской?

Ответ: О гр-ке Клецан-Скальской мне ничего не известно, т.к. я ее почти не знаю и ее знакомые мне также неизвестны.

Показания с моих слов записаны правильно, в чем я и расписываюсь:
(—) Лях Тадеуш

**Zeznania „oskarżonego (świadka)“ Lacha Tadeusza s. Józefa
„22” marca 1940 r.**

Pytanie: Mówicie po rosyjsku?

Odpowiedź: Tak, mówię po rosyjsku.

Pytanie: Jak trafiliście do miasta Lwowa i skąd?

Odpowiedź: Do miasta Lwowa trafiłem w listopadzie 1939 roku z miasta Tarnopola, gdzie służyłem w szpitalu wojskowym w stopniu kaprała w jednostce sanitarnej.

Pytanie: U kogo zatrzymaliście się po przyjeździe do miasta Lwowa?

Odpowiedź: Kiedy przyjechałem do miasta Lwowa zatrzymałem się w mieszkaniu profesora Stachona Stanisława, którego znam z miasta Łucka. U profesora Stachona mieszkałem około 3 tygodnie, a potem wyjechałem do mias[ta] Łucka, gdzie mieszka moja ciocia Szczeminska Stanisława, której mąż pracował w województwie łuckim. Tutaj także u cioci mieszkała przez pewien czas moja matka. Po około 3 tygodniach w mieś[cie] Łucku przyjechałem z powrotem do miasta Lwowa z zamiarem rozpoczęcia nauki w instytucie. Po powrocie do mias[ta] Lwowa zatrzymałem się u ob[ywate]l[ki] Kupilinskiej Marii.

Pytanie: Czy pracowaliście mieszkając w mieście Lwowie?

Odpowiedź: Kiedy przyjechałem do mias[ta] Lwowa, po pewnym czasie rozpocząłem pracę w ogrodzie botanicznym jako praktykant na ogrodnika i tam pracowałem do chwili zatrzymania.

Pytanie: Jak trafiliście do mieszkania ob[ywate]l[ki] Klecan-

Podpis (—) Lach Tadeusz

-Skalskiej 10 marca 1940 roku?

Odpowiedź: Klecan-Skalską poznałem mniej więcej w lutym 1940 roku na jednej z ulic miasta Lwowa w kolejce do sklepu. Ob[ywate]l[ka] Klecan-Skalska zaczęła w kolejce opowiadać, że w jej mieszkaniu mieszka ob[ywate]l[ka], nie wymieniła nazwiska, która jeździ do miasta Warszawy. Na moje pytanie: „Czy ta ob[ywate]l[ka] może wymienić pieniądze polskie na sowieckie?” Klecan-Skalska odpowiedziała: „Niech pan przyjdzie do mnie do domu i tam się dogadamy”. Minęły około 2 tygodnie i zdecydowałem się pójść do mieszkania Klecan-Skalskiej, tj. 10 marca 1940 roku zaszedłem do mieszkania Klecan, gdzie zostałem zatrzymany.

Pytanie: Skąd mieliście polskie pieniądze?

Odpowiedź: Polskie pieniądze dała mi matka, kiedy byłem w m. Łucku.

Pytanie: Co wiecie o ob[ywate]l[ce] Klecan-Skalskiej?

Odpowiedź: O ob[ywate]l[ce] Klecan-Skalskiej nie wiem nic, dlatego że prawie jej nie znam, nie znam również jej znajomych.

Zeznania wg moich słów spisano prawidłowo, co potwierdzam podpisem:

(—) Lach Tadeusz

Допросил: Следователь ДТО НКВД Львовской ж.д.
Сержант г/б (—) (Ведмедев)

Выписка
собственноручного показания обвиняемого
Голя Эдварда Юзефовича

от 29-го марта 1940 г., г. Львов

В половине февраля так как Добровольский часто напоминал мне о деньгах для того, чтобы, как говорят, заткнуть ему рот, я обещал ему, что завяжу связь с польскими организациями в Белостоке, Гродно и Брест-Литовске, заберу их от полковника Яроша⁵ и передам их ему. Делая такое предложение я не имел никакого конкретного плана. Думал только выслать в Белосток Бартека Шумовского на риск с тем, чтобы он получил там адреса ночлежных квартир, которые ему даст Кочаровский, происходивший из Белостока, где жила его жена.

Персональные данные о людях, перечисленных в моих показаниях: 1) Тадеуш Сливинский, 2) Бартек Шумовский, 3) Лях — фамилия, помощник Бартека, они жили вместе, Бартек имел еще одного помощника, ни фамилии ни адреса которого я не знаю.

Выписка верна: Ст. следователь
ДТО НКВД Львовской ж.д.
З/VI-40 г. Сержант ГБ (—) Лаврищев

г

Протокол допроса
обвиняемого Сливинского Тадеуша Яновича

6-го апреля 1940 года

Вопрос: Кто был вашим непосредственным руководителем в организации?

Ответ: Моим непосредственным руководителем в организации был Голя Эдвард, который жил на нелегальном положении под разными фамилиями, в частности под фамилиями Чаплинского и Чабана.

Вопрос: Кто возглавлял вашу организацию?

Ответ: Возглавлял нашу организацию майор Добровольский и Соколовский. С Добровольским я встречался один раз в своей квартире, Соколовского я никогда не видел.

Вопрос: Какими денежными средствами располагала ваша организация?

Ответ: Этого я не знаю. От Голя мне известно, что денежными средствами ведаёт Добровольский, который имеет специального кассира. Голя же по поручению Добровольского для нужд организации производил различные денежные операции через меня, Юрека и Хенека.

Вопрос: Конкретно для каких нужд организации?

(—) Тадеуш Сливинский

Ответ: Для содержания конспиративной квартиры Голя – Задвужайская ул. д. 21. Кроме этого ежемесячно выплачивались деньги участникам нашей организации, которые не имели заработка: Шумовскому, Качоровскому, Маевскому, Стоккеру, „Петрусь”, „Ханеку”, „Юреку” 1-му; „Юреку” 2-му. От Голя я получил один раз – 100 злотых и второй – 60 рублей. Названные мною лица состояли на связи у Голя.

Вопрос: Рассказывайте подробно о денежных операциях, которые производил Голя и о вашей роли в этом.

Ответ: Лично от Голя Эдварда с декабря 1939 года по март 1940 года, для обмена на советские денежные знаки мною получено: 270 американских долларов; 5-фунтов стерлингов; 20 золотых рублей и около 10 000 злотых. Обычно этот обмен я проводил на „черной бирже” в г. Львове. За один американский доллар я получал около 350 рублей, за один фунт стерлингов – 900 рублей, за пять золотых рублей – 800 руб.

После обмена деньги я всегда возвращал только Голя Эдварду.

В декабре 1939 года Голя были командированы в Варшаву три участника нашей организации: Хенек, Юрек, третьего не знаю,

(—) Тадеуш Сливинский

которым Голя выдал по 10 000 злотых. Спустя некоторое время Хенек и Юрек вернулись в Львов и в моем присутствии Юрек передал Голя около 90 америк. долларов. Примерно такую же сумму из Варшавы привез и Хенек.

В январе 1940 года, я получил от Шумовского 20 000 злотых для обмена на советские денежные знаки.

За 20 000 злотых я получил 10 000 руб., которые вручил Шумовскому.

В начале февраля 1940 года Шумовский получил от Добровольского 24 000 злотых, каковые он мне передал для вручения Голя Эдварду. Мне известно, что эти деньги подлежали отправке за границу. Позже Голя мне говорил, что деньги за границу он послал.

Кроме этого мне известно, что Голя помимо меня, лично производил денежные операции. Но сумма их мне неизвестна.

Вопрос: В каких городах ваша организация имела антисоветские связи?

Odpowiedź: Tego nie wiem. Wiem od Goli, że środkami finansowymi zarządza Dobrowolski, który ma specjalnego kasjera. Zaś Gola z polecenia Dobrowolskiego przeprowadzał na potrzeby organizacji różne operacje finansowe z pomocą moją, Jurka i Heńka.

Pytanie: Konkretnie na jakie potrzeby?

(—) Tadeusz Śliwiński

Odpowiedź: Na utrzymanie mieszkania konspiracyjnego Goli – ul. Zadwórzeńska d[om] 21. Prócz tego co miesiąc wypłacano pieniądze członkom naszej organizacji, którzy nie mieli zarobków: Szumowskiemu, Kaczorowskiemu, Majewskiemu, Stockerowi, „Piotrusiowi”, „Heńkowi”, „Jurkowi I”, „Jurkowi II”. Ja od Goli dostałem raz 100 złotych i drugim razem 60 rubli. Wymienione przeze mnie osoby kontaktowały się z Golą.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o operacjach finansowych, których dokonał Gola i o waszej w tym roli.

Odpowiedź: Od Goli Edwarda od grudnia 1939 roku do marca 1940 roku, w celu wymiany na banknoty sowieckie, osobiście otrzymałem: 270 dolarów amerykańskich, 5 funtów szterlingów, 20 złotych rubli i około 10 000 złotych. Zwykle wymiany dokonywałem na „czarnym rynku” w m. Lwowie. Za jednego dolara amerykańskiego dostawałem około 350 rubli, za jednego funta szterlinga 900 rubli, za pięć złotych rubli 800 rubli.

Po wymianie zawsze pieniądze oddawałem tylko Goli Edwardowi.

W grudniu 1939 roku zostali delegowani przez Golę do Warszawy trzej członkowie naszej organizacji: Heniek, Jurek, trzeciego nie znam,

(—) Tadeusz Śliwiński

którym Gola wypłacił po 10 000 złotych. Po upływie pewnego czasu Heniek i Jurek wrócili do Lwowa i w mojej obecności Jurek przekazał Goli około 90 dolarów ameryk[ańskich]. Mniej więcej taką samą sumę przywiózł z Warszawy również Heniek.

W styczniu 1940 roku dostałem od Szumowskiego 20 000 złotych w celu wymiany na banknoty sowieckie.

Za 20 000 złotych dostałem 10 000 rubli, które oddałem Szumowskiemu.

Na początku lutego 1940 roku Szumowski otrzymał od Dobrowolskiego 24 000 złotych, które przekazał mi, żebym wręczył je Goli Edwardowi. Wiem, że pieniądze podlegały wysłaniu za granicę. Później Gola mówił mi, że wysłał pieniądze za granicę.

Prócz tego wiem, że Gola niezależnie ode mnie osobiście przeprowadzał operacje finansowe. Ale nie znam kwoty.

Pytanie: W jakich miastach wasza organizacja miała antysowieckie kontakty?

Ответ: Наша организация имела контакт с польскими нелегальными организациями в Гродно, Белостоке и в Станиславове.

(—) Тадеуш Сливинский

Вопрос: Через кого осуществлялась связь с названными организациями?

Ответ: Через Стоккера – с гроднинской организацией, через Шумовского и Качоровского – с Белостокской организацией и через Маевского – с Станиславовской организацией.

Вопрос: Рассказывайте что вам известно об этих организациях.

Ответ: По заданию Голя Эдварда, в феврале 1940 года в Гродно, для связи с нелегальной организацией выезжал Стоккер Андрей.

Вместе с Стоккером из Львова выезжал Гойдж, постоянно проживающий в Гродно.

По приезде из Гродно Стоккер мне говорил, что связался с гроднинской польской организацией и назвал мне четырех или пять ее руководителей, фамилии которых я забыл, за исключением Ивановского, в последствии с которым я имел связь. Из информации Стоккера мне известно, что в г. Гродно в организации насчитывается около 800 человек и на селе около 2000 человек; что организация очень нуждается в денежной помощи в следствие чего его там просили

(—) Тадеуш Сливинский прислать 50 000 рублей и патроны к пистолетам. Кроме этого Стоккером там были собраны сведения о численности, дислокации и роде воинских частей Красной армии.

Отчет о своей поездке в Гродно Стоккером был составлен в письменном виде и передан мне для Голя. Когда я только что получил от Стоккера отчет, ко мне зашел Голя и последнему я его вручил. Стоккер для связи с львовской организацией в Гродно дал свой и мой адреса.

После возвращения Стоккера в Львов из Гродно приехал участник организации Ивановский, которого Стоккер прислал ко мне для связи с Голя. Ивановский мне сообщил, что среди гродненской организации идут аресты и он вынужден был бежать из Гродно. С Ивановским я пошел на конспиративную квартиру Голя – Задвужатская, 21, где застал только одного «Кручковского». Оттуда я пошел к Голя сообщить ему о прибытии Ивановского.

Встреча Голя с Ивановским состоялась без моего присутствия.

Ивановский до моего ареста жил по указанному адресу – Задвужатска, 21.

(—) Тадеуш Сливинский

Исправленному „Кручковский” верить (—) Тадеуш Сливинский

Odpowiedź: Nasza organizacja miała kontakt z nielegalnymi polskimi organizacjami w Grodnie, Białymstoku i w Stanisławowie.

(—) Tadeusz Śliwiński

Pytanie: Przez kogo utrzymywano kontakty z wymienionymi organizacjami?

Odpowiedź: Przez Stockera – z organizacją grodzieńską, przez Szumowskiego i Kaczorowskiego – z organizacją białostocką i przez Majewskiego – z organizacją stanisławowską.

Pytanie: Powiedzcie co wam wiadomo o tych organizacjach?

Odpowiedź: Na polecenie Goli Edwarda w lutym 1940 roku wyjeżdżał do Grodna w celu skontaktowania się z nielegalną organizacją Stocker Andrzej.

Razem ze Stockerem wyjeżdżał ze Lwowa Gojdz mieszkający stale w Grodnie.

Po przyjeździe z Grodna Stocker mówił mi, że skontaktował się z grodzieńską organizacją polską i podał mi czterech albo pięciu jej kierowników, których nazwisk zapomniałem z wyjątkiem Iwanowskiego, z którym później się kontaktowałem. Z informacji Stockera wiem, że organizacja liczy w m. Grodnie około 800 ludzi i we wsiach około 2000 ludzi, że organizacja bardzo potrzebuje pomocy finansowej, wobec czego był proszony

(—) Tadeusz Śliwiński

o przysłanie tam 50 000 rubli i naboju do pistoletów. Oprócz tego Stocker zebrał tam informacje o liczebności, dyslokacji i rodzaju wojsk Armii Czerwonej.

Sprawozdanie ze swojego wyjazdu do Grodna Stocker sporządził na piśmie i przekazał mnie dla Goli. Kiedy tylko otrzymałem od Stockera sprawozdanie, przyszedł do mnie Gola i wręczyłem je temu ostatniemu. Stocker dla kontaktu z lwowską organizacją zostawił w Grodnie swój oraz mój adres.

Po powrocie Stockera z Grodna przyjechał do Lwowa członek organizacji Iwanowski, którego Stocker przysłał do mnie dla skontaktowania z Golą. Iwanowski powiadomił mnie, że są prowadzone aresztowania wśród organizacji grodzieńskiej i zmuszony był uciekać z Grodna. Z Iwanowskim poszedłem do konspiracyjnego mieszkania Goli – Zadwórzeńska 21, gdzie zastałem tylko samego ^fKruczkowskiego^f. Stamtąd poszedłem do Goli powiadomić go o przyjeździe Iwanowskiego.

Spotkanie Goli z Iwanowskim odbyło się bez mojej obecności.

Iwanowski do mojego aresztowania mieszkał pod wymienionym adresem – Zadwórzeńska 21.

(—) Tadeusz Śliwiński

Akceptuję poprawkę „Kruczkowskiego” (—) Tadeusz Śliwiński

Кроме Ивановского из Гродню приехал Гойдж, который до моего ареста жил по ул. Войтовского у некой „мамаши” и у „Ётки” – проживающих в одной квартире.

„Мамаша” и „Ётка” близкие люди Голя.

„Мамаша” лет 40–45, среднего роста, полная.

„Ётка” – лет 24, брюнетка, выше среднего роста.

По заданию Голя, в феврале 1940 г. для связи с Белостокской нелегальной организацией из Львова выезжали поручик Шумовский и поручик Качоровский.

От Шумовского мне известно, что они с Качоровским в Белостоке установили связь с местной польской антисоветской организацией.

Руководителей белостокской организации Шумовский мне не назвал.

Шумовский кроме этого мне сообщил, что белостокская организация имеет нелегальные пункты переправы на советско-литовской и советско-германской границах.

(—) Тадеуш Сливинский

Маевский в феврале 1940 г. выезжал для связи с антисоветскими организациями в г. Станиславов.

От Маевского мне известно, что контакт Львовской организации с Станиславовской организацией был установлен еще до его выезда туда и что цель его поездки заключалась в том чтобы выяснить причину почему так долго из Станиславова нет никаких сведений.

Результаты поездки Маевского в Станиславов мне не известны.

Вопрос: Кто из известных вам участников организации нелегально уходил за границу?

Ответ: Мне только известно, что нелегально уходил за границу, по заданию Голя, Юрек, Хенек и еще один фамилии которого я не знаю.

Кроме этого Голя намеревался направить за границу – в Румынию Стоккера с какими-то поручениями.

(—) Тадеуш Сливинский

Но так как против этого был Добровольский – командировка Стоккера в Румынию не состоялась.

Из антисоветских связей Голя мне известна некая „Анда”, которая выполняла какие-то специальные поручения Голя, часто разъезжала по другим городам – выполняла роль связистки.

В квартире „Анды” по Лычаковской ул. № дома не знаю я был только один раз с Голя. В этот раз „Анда” от Голя получила 100 злотых и по его поручению выехала в Ворохту.

„Анда” лет 20, среднего роста, блондинка, полная.

Oprócz Iwanowskiego przyjechał z Grodna Gojdz, który do mojego aresztowania mieszkał przy ul. Wójtowskiej u niejakiej „Mamaszy” i u „Jotki” – mieszkających w jednym mieszkaniu.

„Mamasza” i „Jotka” są bliskimi znajomymi Goli.

„Mamasza” lat 40–45, średniego wzrostu, tęga.

„Jotka” – lat 24, brunetka, średniego wzrostu.

Na polecenie Goli, w celu skontaktowania się z nielegalną organizacją białostocką wyjeżdżali ze Lwowa w lutym 1940 r. porucznik Szumowski i porucznik Kaczorowski.

Wiem od Szumowskiego, że w Białymstoku razem z Kaczorowskim nawiązali kontakt z miejscową polską organizacją antysowiecką.

Przywódców organizacji białostockiej Szumowski mi nie podał.

Szumowski oprócz tego poinformował mnie, że organizacja białostocka ma nielegalne punkty przerzutowe na granicy sowiecko-litewskiej i sowiecko-niemieckiej.

(—) Tadeusz Śliwiński

Majewski w lutym 1940 r. wyjeżdżał w celu skontaktowania się z antysowieckimi organizacjami do m. Stanisławowa.

Wiem od Majewskiego, że kontakt organizacji lwowskiej z organizacją stanisławowską został nawiązany jeszcze przed wyjazdem tam i że celem jego wyjazdu było wyjaśnienie przyczyny, dlaczego tak długo nie ma żadnych informacji ze Stanisławowa.

Rezultatów wyjazdu Majewskiego do Stanisławowa nie znam.

Pytanie: Kto ze znanych wam członków organizacji nielegalnie przekraczał granicę?

Odpowiedź: Wiem tylko, że nielegalnie przekraczali granicę na polecenie Goli Jurek, Heniek i jeszcze jeden, którego nazwiska nie znam.

Prócz tego Gola zamierzał wysłać za granicę do Rumunii Stockera z jakimiś zleceniami.

(—) Tadeusz Śliwiński

Ale ponieważ sprzeciwiał się temu Dobrowolski, delegacja Stockera do Rumunii nie doszła do skutku.

Z antysowieckich kontaktów Goli znam niejaką „Andę”, która wykonywała pewne specjalne zlecenia Goli, często podróżowała do innych miast pełniąc rolę łączniczki.

W mieszkaniu „Andy” przy ul. Łyczakowskiej n[umeru] domu nie znam, byłem tylko raz z Golą. „Anda” dostała wtedy od Goli 100 złotych i na jego polecenie wyjechała do Worochty.

„Anda” lat 20, średniego wzrostu, blondynka, tęga.

На поставленные мне вопросы мои ответы в протокол записаны правильно и мне прочитаны.

(—) Тадеуш Сливинский

Допросил: Опер. Уполном. 1-го отдела ГТУ НКВД
Стар. Лейт. Госуд. Безопасн.

(—) Бекман

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА
обвиняемого ГОЛЯ Эдварда,
он же АЗУРЕВИЧ Анджей он же ЧАБАН Ян

10-го апреля 1940 года

Вопрос: В каких городах ваша организация имела антисоветские связи?

Ответ: Наша организация имела связи с польскими повстанческими организациями в Гродно, Белостоке, Станиславове, Тарнополе и Кременце.

Вопрос: Через кого и по чьим заданиям осуществлялась связь с названными организациями?

Ответ: Связь осуществлялась через участников организации СТОККЕРА Андрея, ШУМОВСКОГО Бартоша и КАЧОРОВСКОГО, по моим заданиям.

Вопрос: Рассказывайте подробно с какими заданиями выезжали в Гродно, Белосток, Станиславов, Тернополь и Кременец – СТОККЕР, ШУМОВСКИЙ и КАЧОРОВСКИЙ?

Ответ: В феврале 1940 г. через одну из своих знакомых некую „мамашу”, фамилии ее не знаю, живет по ул. Войтовского, я познакомился с ГОЙДЖ, прибывшим из Гродно. В процессе беседы ГОЙДЖ мне сообщил, что ему известно о наличии польской нелегальной организации в Гродно, с которой он имеет возможность, через своих знакомых, установить связь.

Еще до моего знакомства с ГОЙДЖЕМ, в целях поднятия своего авторитета в организации, я сообщил ДОБРОВОЛЬСКОМУ о том, что имею связь с польскими нелегальными организациями ряда городов, в частности в Гродно, хотя в действительности я этой связи не имел.

Воспользовавшись сообщением ГОЙДЖА, я предложил последнему поехать вместе с СТОККЕРОМ Андреем в Гродно, для установления связи с Гродненской нелегальной организацией.

Odpowiedzi na postawione mi pytania zapisano w protokole prawidłowo i odczytano mi.

(—) Tadeusz Śliwiński

Przesłuchał: Oficer Operacyjny 1 Oddziału GTU NKWD
Star[szy] Lejt[enant] Bezpiecz[ęstwa] Państ[wowego]

(—) Bekman

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

oskarżonego GOLI Edwarda s. Józefa *on-że*
AZUREWICZ Andrzej *on-że* CZABAN Jan

10 kwietnia 1940 roku

Pytanie: W jakich miastach wasza organizacja posiadała antysowieckie kontakty?

Odpowiedź: Nasza organizacja miała kontakty z polskimi organizacjami powstańczymi w Grodnie, Białymstoku, Stanisławowie, Tarnopolu i Krzemieńcu.

Pytanie: Przez kogo i na czyje polecenie utrzymywano kontakt z wymienionymi organizacjami?

Odpowiedź: Kontakt utrzymywano przez członków organizacji STOCKERA Andrzeja, SZUMOWSKIEGO Bartosza i KACZOROWSKIEGO, na moje polecenie.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo z jakimi zadaniami wyjeżdżali do Grodna, Białegostoku, Stanisławowa, Tarnopola i Krzemieńca — STOCKER, SZUMOWSKI i KACZOROWSKI.

Odpowiedź: W lutym 1940 r. przez jedną ze swoich znajomych niejaką „Mamaszę”, nazwiska jej nie znam, mieszka przy ul. Wójtowskiej, poznałem GOJDŻA, który przyjechał z Grodna. Podczas rozmowy GOJDŻ poinformował mnie, że wie o istnieniu w Grodnie nielegalnej polskiej organizacji, z którą ma możliwość nawiązać kontakt przez swoich znajomych.

Jeszcze przed poznaniem GOJDŻA, w celu podniesienia swojego autorytetu w organizacji, powiadomiłem DOBROWOLSKIEGO o tym, że mam kontakt z nielegalnymi polskimi organizacjami w szeregu miastach, w szczególności w Grodnie, chociaż w rzeczywistości nie miałem takiego kontaktu

Korzystając z informacji GOJDŻA zleciłem temu ostatniemu wyjazd razem ze STOCKEREM Andrzejem do Grodna w celu nawiązania kontaktu z nielegalną organizacją grodzieńską.

ГОЙДЖ мое предложение принял и вместе с СТОККЕРОМ выехали в Гродно. СТОККЕРУ я дал следующее задание:

1. Через ГОЙДЖА установить связь с организацией, выяснить ее численность и руководящий состав.
2. Имеет ли организация оружие, какое и сколько.
3. Какими денежными средствами располагает организация.
4. Установить адреса руководителей организации и дать адрес для явок: Львов, Задвужанская ул. д. 21.

Вопрос: Следствию известно, что вы дали задание СТОККЕРУ, через Гродненскую организацию собрать сведения о численности, дислокации и роде войск частей Красной армии.

Ответ: Я это категорически отрицаю. Такого задания СТОККЕРУ я не давал.

Вопрос: СТОККЕР установил связь с организацией в Гродно?

Ответ: ⁶Да, установил. О результатах своей поездки в Гродно СТОККЕР меня информировал устно и по моему предложению представил мне отчет в письменном виде, который я передал КУЛИК для ЕЗУИТА.

СТОККЕР назвал по фамилии пять руководителей организации; фамилии их я забыл, за исключением ИВАНОВСКОГО, с которым я впоследствии встречался во Львове.

В Гродненской организации, по словам СТОККЕРА, насчитывается около 500–600 человек; организация разбита на две части⁶ т.е. на город и деревню, имеется оружие, но какое и сколько он не установил, организация нуждается в деньгах, в связи с чем просили у Львовской организации выслать им 50 000 рублей. Для связи с львовской организацией СТОККЕР дал адрес – Задвужанская 21.

Спустя некоторое время в Львов приехал из Гродно ИВАНОВСКИЙ, сообщивший, что среди Гродненской организации идут аресты, что уже арестовано два-три руководителя и значительная часть организации, а он вынужден был оттуда бежать.

ИВАНОВСКИЙ до моего ареста жил во Львове, по ул. Задвужанской 21.

От КАЧОРОВСКОГО, проживавшего до войны в Белостоке (в последнее время там жила его жена, кажется по ул. Сосновой) мне стало известно что он знает о наличии в Белостоке польской нелегальной организации. КАЧОРОВСКОМУ я в этом не поверил и решил вместе с ним послать в Белосток ШУМОВСКОГО Бартоша. Последнему я дал задание:

- 1 – Установить организацию и выяснить ее численный и руководящий состав.
- 2 – Имеет ли организация оружие, какое и сколько.

GOJDŹ przyjąwszy moje polecenie, razem ze STOCKEREM wyjechał do Grodna. STOCKEROWI dałem następujące zadanie:

1. Nawiązać przez GOJDŹA kontakt z organizacją, ustalić jej liczebność i skład kierownictwa.
2. Czy organizacja ma broń, jaką i ile.
3. Jakimi środkami finansowymi organizacja dysponuje.
4. Ustalić adresy kierowników organizacji i zostawić adres kontaktowy: Lwów, ul. Zadwórzeńska d[om] Nr 21.

Pytanie: Organom śledczym wiadomo, że daliście STOCKEROWI zadanie zebrania przez organizację grodzieńską informacji o liczebności, dyslokacji i rodzaju wojsk jednostek Armii Czerwonej.

Odpowiedź: Kategorycznie temu zaprzeczam. Takiego zadania STOCKEROWI nie dawałem.

Pytanie: Czy STOCKER nawiązał kontakt z organizacją w Grodnie?

Odpowiedź: ^bTak, nawiązał. O rezultatach swojego wyjazdu do Grodna STOCKER poinformował mnie ustnie i na moje polecenie przedstawił sprawozdanie na piśmie, które przekazałem KULIKOWI dla JEZUITA.

STOCKER wymienił z nazwiska pięciu kierowników organizacji, ale nazwiska zapomniałem z wyjątkiem IWANOWSKIEGO, z którym później spotykałem się we Lwowie.

Organizacja grodzieńska, wg słów STOCKERA, liczy około 500–600 ludzi; organizacja jest rozbita na dwie części^b tj. na miasto i wieś, ma broń, ale jaką i ile nie ustalił, organizacja potrzebuje pieniędzy, w związku z czym prosili organizację lwowską o wysłanie im 50 000 rubli. Dla kontaktu z organizacją lwowską STOCKER zostawił adres – Zadwórzeńska 21.

Po pewnym czasie przyjechał do Lwowa z Grodna IWANOWSKI, który poinformował, że wśród organizacji grodzieńskiej prowadzone są aresztowania, że aresztowano już dwóch-trzech kierowników i znaczną część organizacji, a on zmuszony był uciekać stamtąd.

IWANOWSKI do mojego aresztowania mieszkał we Lwowie przy ul. Zadwórzeńskiej 21

Od KACZOROWSKIEGO mieszkającego przed wojną w Białymstoku (w ostatnim czasie mieszkała tam jego żona, zda się przy ul. Sosnowej) dowiedziałem się, że wie on o istnieniu w Białymstoku polskiej nielegalnej organizacji. Nie uwierzyłem wtedy KACZOROWSKIEMU i postanowiłem wysłać razem z nim do Białegostoku SZUMOWSKIEGO Bartosza. Temu ostatniemu dałem zadanie:

- 1 – Stwierdzić organizację, ustalić jej liczebność i kierownictwo.
- 2 – Czy organizacja ma broń, jaką i ile.

- 3 – Какими денежными средствами располагает организация.
- 4 – Установить адреса руководителей организации и дать адрес для явок – Львов, Задвужанская, 21.
- 5 – Организовать пункты для нелегального перехода советско-литовской и советско-германской границ.

От СТРОВСКОГО мне известно было, что в Белостоке имеется организация «„ZWZ”», „Звензек Вальки Збройный”, которой руководит полковник ЯРОШ, подчиняющийся полковнику ЖЕБРОВСКОМУ.

В связи с этим я поручил ШУМОВСКОМУ связаться с участниками организации ЯРОША-ЖЕБРОВСКОГО с тем, чтобы разложить ее и привлечь на свою сторону.

Установив связь с организацией «„ZWZ”», ШУМОВСКИЙ должен был повести пропаганду среди ее участников, что ЯРОШ и ЖЕБРОВСКИЙ ориентируются на Рыдз-Смиглы и работают под его руководством, а что наша организация создана и проводит свою работу по заданиям польского центра, возглавляемого СИКОРСКИМ. С таким заданием ШУМОВСКИЙ и КАЧОРОВСКИЙ выехали в Белосток, где пробыли 10 дней.

По возвращении из Белостока ШУМОВСКИЙ меня информировал, что полковник ЯРОШ живет в Белостоке, крепко конспирируется и связи с ним не имел, но с его людьми виделся, от которых он узнал, что организация ЯРОША численно мала и организационно слаба.

Наряду с этим ШУМОВСКИМ и КАЧОРОВСКИМ была установлена организация подофицеров, ведущая работу в городе и деревне. Организация по своей численности большая, но не имеет солидного и авторитетного руководителя. ШУМОВСКИЙ обещал выслать из Львова руководителя с соответствующими инструкциями, а до его приезда временно назначил руководителем организации одного из ее участников.

Белостокская организация по словам ШУМОВСКОГО имеет деньги и оружие.

ШУМОВСКИМ и КАЧОРОВСКИМ организован через каких-то двух проводников пункт для нелегального перехода советско-германской границы в районе Малкиня.

ШУМОВСКОМУ я поручил о результатах своей поездки в Белосток изложить в письменном виде, но так как после этого я через несколько дней был арестован – отчета от него не получил.

В январе 1940 г. ШУМОВСКИЙ выезжал несколько раз в гор. Станиславов, где связался с ВЬШИНСКИМ Яном, бывшим

3 – Jakimi środkami finansowymi organizacja dysponuje.

4 – Ustalić adresy kierowników organizacji i zostawić adres kontaktowy: Lwów, Zadwórzeńska 21.

5 – Zorganizować nielegalne punkty przerzutowe na granicy sowiecko-litewskiej i sowiecko-niemieckiej.

Wiedziałem od STROWSKIEGO, że w Białymstoku istnieje organizacja „ZWZ” – „Związek Walki Zbrojnej”, którą kieruje pułkownik JAROSZ podlegający pułkownikowi ŻEBROWSKIEMU.

W związku z tym poleciłem SZUMOWSKIEMU, by skontaktował się z członkami organizacji JAROSZA – ŻEBROWSKIEGO po to, żeby rozłożyć ją i przeciągnąć na swoją stronę.

Po nawiązaniu kontaktu z organizacją „ZWZ” SZUMOWSKI miał uprawiać propagandę wśród jej członków, że JAROSZ i ŻEBROWSKI są ukierunkowani na Rydza-Śmigłego i pracują pod jego kierownictwem, a nasza organizacja została utworzona i prowadzi swoją działalność wg poleceń polskiego centrum, na którego czele stoi SIKORSKI. Z takim zadaniem SZUMOWSKI i KACZOROWSKI wyjechali do Białegostoku, gdzie przebywali 10 dni.

Po powrocie z Białegostoku SZUMOWSKI poinformował mnie, że pułkownik JAROSZ mieszka w Białymstoku, mocno się zakonspirował i kontaktu z nim nie nawiązał, ale widział się z jego ludźmi, od których dowiedział się, że organizacja JAROSZA jest mała liczebnie i słaba organizacyjnie.

Jednocześnie SZUMOWSKI i KACZOROWSKI ustalili, [że istnieje] organizacja podoficerów prowadząca robotę w mieście i na wsi. Organizacja jest liczebnie duża, ale nie ma solidnego i cieszącego się autorytetem dowódcy. SZUMOWSKI obiecał wysłać ze Lwowa dowódcę z odpowiednimi instrukcjami, a do jego przyjazdu wyznaczył czasowo na dowódcę organizacji jednego z jej członków.

Organizacja białostocka wg słów SZUMOWSKIEGO ma pieniądze i broń.

SZUMOWSKI i KACZOROWSKI zorganizowali przez jakichś dwóch przewodników punkt nielegalnego przerzutu przez granicę sowiecko-niemiecką w rejonie Małkini.

Poleciłem SZUMOWSKIEMU złożyć na piśmie [sprawozdanie] o rezultatach wyjazdu do Białegostoku, ale ponieważ kilka dni potem zostałem aresztowany, sprawozdania od niego nie otrzymałem.

W styczniu 1940 r. SZUMOWSKI wyjeżdżał kilka razy do mias[ta] Stanisławów, gdzie skontaktował się z WYSZYŃSKIM

земским чиновником, беженцем из Познани, которого ШУМОВСКИЙ знал еще до войны по Познани.

ШУМОВСКОМУ мною было поручено через ВЫШИНСКОГО Яна выяснить о наличии в Станиславове организации ^а „ZWZ“^а и в положительном случае прибрать ее к рукам, а также какие вообще имеются нелегальные организации в Станиславове. Если такие организации будут установлены, связаться с ними и ориентировать их, что в г. Львове существует польская повстанческая организация, имеющая связь с польским центром, руководимым СИКОРСКИМ.

ШУМОВСКИЙ это задание передал ВЫШИНСКОМУ, а сам вернулся в Львов без результатов.

Спустя некоторое время ВЫШИНСКИЙ приехал во Львов и сообщил, что в Станиславове имеется до 4–5 нелегальных польских организаций, в том числе и ^а „ZWZ“^а, что он со всеми организациями установил связь, ориентировал о наличии организации в Львове, которые изъявили желание установить контакт с Львовской организацией.

С этими сведениями я послал ШУМОВСКОГО к майору ДОБРОВОЛЬСКОМУ.

ДОБРОВОЛЬСКИЙ написал записку в Станиславов на имя бывшего командира 19 пехотного полка, подполковника, фамилию его я не помню, имеющего псевдоним „Хоцул“, которому рекомендовал возглавить нелегальные организации в Станиславове.

ШУМОВСКИЙ и ВЫШИНСКИЙ, с этой запиской выехали в Станиславов, связаться с „Хоцул“, который принял предложение ДОБРОВОЛЬСКОГО. Затем ШУМОВСКИЙ, ВЫШИНСКИЙ и „Хоцул“ созвали совещание руководителей всех организаций, которые согласились объединиться в одну организацию под руководством „Хоцул“ и его заместителя „Сомар“.

В эту объединенную организацию влилась также организация ^а „ZWZ“^а за исключением ее штаба. В Станиславове ШУМОВСКИЙ пробыл 10 дней. Вернувшись в Львов, ШУМОВСКИЙ написал подробный отчет о проделанной работе и передал мне.

Я его подписал псевдонимом „Анджей“ и отнес лично ДОБРОВОЛЬСКОМУ.

После этого ШУМОВСКИЙ в Станиславов ездил еще один раз с деньгами для „Хоцул“, которые я получил от ДОБРОВОЛЬСКОГО. Последний для Станиславовской организации выдал 50 000 зл. Из этой суммы 15 000 злотых я оставил для своих нужд; 30 000 зл. ШУМОВСКИЙ передал „Хоцул“ и 5000 зл. ВЫШИНСКОМУ. Кроме этого мне известно, что к ДОБРОВОЛЬСКОМУ приезжал из Станиславова „Сомар“, цель его приезда для меня неизвестна.

Janem, byłym urzędnikiem ziemskim, *bieżeńcem* z Poznania, którego SZUMOWSKI znał jeszcze przed wojną w Poznaniu.

Poleciłem SZUMOWSKIEMU, aby ustalił przez WYSZYŃSKIEGO Jana, czy istnieje w Stanisławowie organizacja „ZWZ”-a i w przypadku twierdzącej odpowiedzi zagarnąć ją w swoje ręce, a także [ustalić] jakie w ogóle nielegalne organizacje istnieją w Stanisławowie. Jeśli zostaną ustalone takie organizacje, skontaktować się z nimi i zorientować je, że w m. Lwowie istnieje polska organizacja powstańcza mająca kontakt z polskim centrum kierowanym przez SIKORSKIEGO.

SZUMOWSKI zadanie to przekazał WYSZYŃSKIEMU, a sam wrócił do Lwowa bez rezultatów.

Po pewnym czasie WYSZYŃSKI przyjechał do Lwowa i powiadomił, że w Stanisławowie istnieje 4–5 nielegalnych polskich organizacji, w tym również „ZWZ”-a, że ze wszystkimi organizacjami nawiązał kontakt informując je o istnieniu organizacji we Lwowie; wyraziły one chęć nawiązania kontaktu z organizacją lwowską.

Z tymi informacjami posłałem SZUMOWSKIEGO do majora DOBROWOLSKIEGO.

DOBROWOLSKI napisał kartkę do Stanisławowa na nazwisko byłego dowódcy 19 pułku piechoty, podpułkownika, nazwiska jego nie pamiętam, noszącego pseudonim „Hucul”, któremu polecił stanąć na czele nielegalnych organizacji w Stanisławowie.

SZUMOWSKI i WYSZYŃSKI wyjechali z tą kartką do Stanisławowa, ażeby skontaktować się z „Huculem”, który przyjął polecenie DOBROWOLSKIEGO. Następnie SZUMOWSKI, WYSZYŃSKI i „Hucul” zwołali naradę kierowników wszystkich organizacji, które zgodziły się połączyć w jedną organizację pod kierownictwem „Hucula” i jego zastępcy „Somara”.

Do owej zjednoczonej organizacji włączyła się także organizacja „ZWZ”-a z wyjątkiem jej sztabu. W Stanisławowie SZUMOWSKI przebywał 10 dni. Po powrocie do Lwowa SZUMOWSKI napisał szczegółowe sprawozdanie z wykonanej roboty i przekazał mnie.

Podpisałem je pseudonimem „Andrzej” i osobiście zaniósłem DOBROWOLSKIEMU.

Potem SZUMOWSKI jeździł jeszcze raz do Stanisławowa z pieniędzmi dla „Hucula”, które otrzymałem od DOBROWOLSKIEGO. Ten ostatni wypłacił dla organizacji stanisławowskiej 50 000 zł. Z sumy tej 15 000 złotych zostawiłem na własne potrzeby, 30 000 zł. SZUMOWSKI przekazał „Huculowi” i 5000 zł. WYSZYŃSKIEMU. Ponadto wiem, że do DOBROWOLSKIEGO przyjeżdżał ze Stanisławowa „Somar”, nie znam celu jego przyjazdu.

ДО БРОВОЛЬСКИЙ мне говорил, что в Станиславове существует окружная польская нелегальная организация, объединяющая ряд периферийных организаций, а именно:

- 1 – Станиславовскую городскую организацию, состоящую из 800 чел.
- 2 – Станиславовскую уездную, состоящую из 200 чел.
- 3 – Коломыевскую, состоящую из 800 чел. Руководит какой-то работник кооператива, поляк, не офицер.
- 4 – Тлумачевскую.
- 5 – Пилахичевскую, состоящую из 30 чел.; руководит организацией какой-то подофицер, русский.
- 6 – Надворнянскую.
- 7 – Делятинскую.
- 8 – Богородчанскую.

Тарнопольской Окружной повстанческой организацией руководит майор бывшей польской армии ХУРКО, который живет на нелегальном положении в районе Тарнополя⁶.

Мне известно, что ХУРКО с ДОБРОВОЛЬСКИМ имел связь еще до моего знакомства с последним.

Наряду с этим в Тарнополе существует очень большая организация «„ZWZ”».

В г. Кременце имеется организация, состоящая из 400 человек. Руководит этой организацией профессор гимназии, поляк, офицер резерва.

В г. Кременец по делам организации два раза выезжал ШУМОВСКИЙ Бартош. Первый раз выезжал в январе 1940 г. по моему заданию. ШУМОВСКИЙ связь с Кременецкой организацией установил через какую-то женщину, по возвращении в Львов он написал подробный отчет о проделанной работе и передал мне. Отчет ШУМОВСКОГО я подписал и лично передал ДОБРОВОЛЬСКОМУ.

В этот раз ДОБРОВОЛЬСКИЙ дал для профессора записку, свой адрес и пароль по предложению мне командировать в Кременец своего человека. Я послал ШУМОВСКОГО. От ДОБРОВОЛЬСКОГО мне известно, что Кременецкая организация раньше входила в Ровенскую организацию, а затем он ее подчинил себе.

Кроме этого по моему заданию выезжала в г. Залуж моя знакомая Анна МАЛИТУВНА, беженка из Санока. В Залуже она имела знакомого, который знал место для нелегального перехода границы. Выяснив на месте эту возможность Анна МАЛИТУВНА, с СБЕЖИНСКИМ Леонардом, МАЛЫМ – студентом политехнику-

DOBROWOLSKI mówił mi, że w Stanisławowie istnieje okręgowa nielegalna polska organizacja jednocząca szereg organizacji prowincjonalnych, a mianowicie:

- 1 – Stanisławowską organizację miejską składającą się z 800 ludzi.
- 2 – Stanisławowską powiatową składającą się z 200 ludzi.
- 3 – Kołomyjską składającą się z 800 ludzi, kieruje [nią] jakiś pracownik spółdzielni, Polak, nie oficer.
- 4 – Tłumacką.
- 5 – Pilachiczewską (?) składającą się z 30 ludzi; organizacją kieruje jakiś podoficer, Rosjanin.
- 6 – Nadwórniańską.
- 7 – Delatyńską.
- 8 – Bohorodczańską.

Tarnopolską okręgową organizacją powstańczą kieruje major byłego wojska polskiego CHURKO, mieszkający nielegalnie w rejonie Tarnopola.⁶

Wiem, że CHURKO kontaktował się z DOBROWOLSKIM jeszcze przed tym, jak poznałem tego ostatniego.

Jednocześnie w Tarnopolu istnieje bardzo duża organizacja „ZWZ”-a.

W m. Krzemieńcu istnieje organizacja składająca się z 400 ludzi. Kieruje tą organizacją profesor gimnazjum, Polak, oficer rezerwy.

Do m. Krzemieńca w sprawach organizacji wyjeżdżał dwukrotnie SZUMOWSKI Bartosz, pierwszy raz w styczniu 1940 r. z mojego polecenia. SZUMOWSKI nawiązał kontakt z organizacją krzemieniecką przez jakąś kobietę. Po powrocie do Lwowa napisał z wykonanej roboty szczegółowe sprawozdanie i przekazał mnie. Sprawozdanie SZUMOWSKIEGO podpisałem i osobiście przekazałem DOBROWOLSKIEMU.

Wtedy DOBROWOLSKI dał [mi] list do profesora, swój adres i hasło, żebym wydelegował do Krzemieńca mojego człowieka. Posłałem SZUMOWSKIEGO. Od DOBROWOLSKIEGO wiem, że organizacja krzemieniecka wchodziła wcześniej w skład organizacji rówieńskiej, a potem podporządkował ją sobie.

Prócz tego na moje polecenie wyjeżdżała do m. Załuże moja znajoma Anna MALITÓWNA, *bieżenka* z Sanoka. W Załużu miała znajomego znającego miejsce nielegalnego przekraczania granicy. Wyjaśnwszy na miejscu tę możliwość, Anna MALITÓWNA ze ZBYSZYŃSKIM Leonardem – MAŁYM, studen-

ма, офицером, выехали в Залуж и перешли границу. Это было в начале февраля 1940 г.

МАЛИТУВНА Анна была моей связисткой, использовалась мной по линии „Янки”, проживающей вместе с „мамашей” по ул. Войтовского № дома не знаю.

Вопрос: Следствию известно, что участники организации по вашим заданиям уходили за границу. Вы это подтверждаете?

Ответ: Нет, я категорически это отрицаю.

Вопрос: Нам известно, что вами были посланы в Варшаву участники организации ХЕНЕК и ЮРЕК, которые привезли доллары и вручили их Вам.

Ответ: Я еще раз утверждаю, что никто из участников организации, в том числе ЮРЕК и ХЕНЕК по моим заданиям за границу не выезжал. Доллары для нужд организации я получал из других источников.

Вопрос: От кого именно вы получали доллары?

Ответ: Американские доллары, английские фунты и царские золотые рубли, я получал от Львовского дантиста Сарай, который от лиц желающих уйти за кордон брал задаток и передавал мне. Я же в этом направлении совершенно ничего не делал.

Допускаю, что я от САРАЯ получил долларов 70, 1/2 фунта стерлингов, 20 рублей золотом и 2000 руб.

Кроме этого на Львовской черной бирже за советские денежные знаки, я купил около 70 долларов. Обмен валюты я производил лично, а часть через СЛИВИНСКОГО Тадеуша.

От ДОБРОВОЛЬСКОГО я получил 30 000 злотых для обмена на советские денежные знаки. Этих денег ДОБРОВОЛЬСКОМУ я не вернул, объяснив последнему, что 30 000 злотых якобы, мною отправлены за границу для обмена на доллары и человек которого я направил убит на границе. ДОБРОВОЛЬСКИЙ мне поверил.

Вопрос: Для каких нужд организации вы расходовали деньги?

Ответ: Вследствие того, что часть участников организации нигде не работала и не имела средств к существованию, я ежемесячно им выдавал денежную помощь.

На средства организации жили следующие лица:

- 1 – КУЛИК – выплачивал по 900 руб. в месяц.
- 2 – ШУМОВСКИЙ, выплачивал по 900 руб. в месяц.
- 3 – ЮРЕК, выплачивал по 150 руб. в месяц.
- 4 – ЛЯХ, получил руб. 350.
- 5 – КАЧОРОВСКИЙ – получил более 1200 рублей.
- 6 – ПЕТРУСЬ, получил около 700 руб.
- 7 – ⁶СТОКЕР Андрей, получил около 900 рублей⁶.
- 8 – Аня МАЛЕТУВНА, получила около 350 рублей.

tem politechniki, oficerem, wyjechała do Załuża i przeszli przez granicę. Było to na początku lutego 1940 r.

MALITÓWNA Anna była moją łączniczką, korzystałem z niej po linii „Janki” mieszkającej razem z „Mamaszą” przy ul. Wójtowskiej, n[umeru] domu nie znam.

Pytanie: Organom śledczym wiadomo, że członkowie organizacji przekraczali granicę na wasze polecenie. Potwierdzacie to?

Odpowiedź: Nie, kategorycznie temu zaprzeczam.

Pytanie: Wiemy, że wysyłaliście do Warszawy członków organizacji HENKA i JURKA, którzy przywieźli dolary i wam je wręczyli.

Odpowiedź: Jeszcze raz potwierdzam, że nikt z członków organizacji, w tym JUREK i HENIEK, na moje polecenie za granicę nie wyjeżdżał. Dolary na potrzeby organizacji otrzymywałem z innych źródeł.

Pytanie: Od kogo mianowicie dostawaliście dolary?

Odpowiedź: Dolary amerykańskie, funty angielskie i carskie złote ruble dostawałem od lwowskiego dentysty Saraja, który brał zaliczkę od osób chcących wyjechać za granicę i przekazywał mnie. Ja sam w tym kierunku zupełnie nic nie robiłem.

Zakładam, że od SARAJA otrzymałem 70 dolarów, 1/2 funta szterlinga, 20 rubli w złocie i 2000 rubli.

Oprócz tego na lwowskim czarnym rynku za sowieckie pieniądze kupiłem około 70 dolarów. Wymiany waluty dokonywałem osobiście, a częściowo przez ŚLIWIŃSKIEGO Tadeusza.

Od DOBROWOLSKIEGO dostałem 30 000 złotych do wymiany na sowieckie pieniądze. Pieniądzy tych DOBROWOLSKIEMU nie oddałem, wyjaśniłem tylko, że 30 000 złotych rzekomo wysłałem za granicę w celu wymiany na dolary i [że] człowiek, którego wysłałem został zabity na granicy. DOBROWOLSKI mi uwierzył.

Pytanie: Na jakie potrzeby organizacji wydawaliście pieniądze?

Odpowiedź: Ze względu na to, że część członków organizacji nigdzie nie pracowała i nie miała środków do życia, co miesiąc wypłacałem im zasiłek pieniężny.

Ze środków organizacji utrzymywały się następujące osoby:

1 – KULIK – wypłacał po 900 rubli miesięcznie.

2 – SZUMOWSKI wypłacał po 900 rubli miesięcznie.

3 – JUREK wypłacał po 150 rubli miesięcznie.

4 – LACH otrzymał około 350 rubli.

5 – KACZOROWSKI – otrzymał ponad 1200 rubli.

6 – PIOTRUŚ otrzymał około 700 rubli.

7 – ^bSTOCKER Andrzej otrzymał około 900 rubli. ^b

8 – Anna MALITÓWNA otrzymała około 350 rubli.

9 – СБЕШИНСКИЙ Леонард, получил 1000 злотых.

10 – СОНЧУК, подхорунжий, был личным моим ад'ютантом в организации, лет 20-ти, получил более 200 рублей.

Кроме того я содержал конспиративную квартиру по Задвужанской ул. № 21.

Вопрос: Кто жил на конспиративной квартире по Задвужанской ул. № 21?

Ответ: По Задвужанской 21 в разное время жили:

1 – КАЧОРОВСКИЙ

2 – СБЕШИНСКИЙ

3 – ПЕТРУСЬ

4 – МАЛЫЙ

5 – Студент политехникума КУЧКОВСКИЙ

6 – ИВАНОВСКИЙ из Гродно

Вопрос: Следствию известно, что ваша организация занималась террористической деятельностью.

Ответ: Мне об этом не известно. Что же касается лично меня, то я не отрицаю того, что среди участников организации говорил о произведенных, якобы, мною террористических актах, в отношении ряда лиц.

В частности я говорил, что убил лично одного немца из комиссии, приехавшей в Львов; говорил что по моему заданию было организовано нападение на милицию в Рухатине; что лично убил одного участника организации, который отказался выполнить мое поручение.

Все это является сплошным моим вымыслом. Говорил я об этом для того, чтобы в организации иметь авторитет.

Вопрос: Кто такая „Мамаша” и „Янка”?

Ответ: Фамилии и имени „Мамаши” я не знаю. Она жена инженера-архитектора, подполковника в отставке, бежавшего в Румынию вместе с частями польской армии осенью 1939 года. „Мамаша” живет по ул. Войтовского по левой стороне последний дом к полю. „Мамаше” лет 45, представительна блондинка.

Фамилии „Янки” я также не знаю. Янка – это ее имя. Она студентка медицинского института, жила в общежитии студентов, по национальности армянка.

С Янкой я находился в близких интимных отношениях и встречался с ней у ее знакомой „Мамаши”. С „Мамашей” я познакомился через Янку в январе 1940 года. Ни „мамаша”, ни Янка ничего об организации не знают.

Вопрос: Какую роль в организации играл ЛЯХ?

Ответ: ЛЯХ завербован в организацию ШУМОВСКИМ БАРТОШЕМ и являлся его помощником. ЛЯХ молодой врач. Я его видел раза

9 – ZBYSZYŃSKI Leonard otrzymał 1000 złotych.

10 – SONCZUK podchorąży, był moim osobistym adiutantem w organizacji, lat 20, otrzymał ponad 200 rubli.

Oprócz tego utrzymywałem lokal konspiracyjny przy ul. Zadwórzeńskiej Nr 21.

Pytanie: Kto mieszkał w lokalu konspiracyjnym przy ul. Zadwórzeńskiej Nr 21?

Odpowiedź: Na Zadwórzeńskiej 21 w różnych okresach mieszkali:

1 – KACZOROWSKI

2 – ZBYSZYŃSKI

3 – PIOTRUŚ

4 – MAŁY

5 – Student politechniki KUCZKOWSKI

6 – IWANOWSKI z Grodna

Pytanie: Organom śledczym wiadomo, że wasza organizacja zajmowała się działalnością terrorystyczną.

Odpowiedź: Nic o tym nie wiem. A co się tyczy mnie osobiście, to nie zaprzeczam, że wśród członków organizacji mówiłem o przeprowadzonych rzekomo przeze mnie aktach terrorystycznych w stosunku do szeregu osób.

W szczególności mówiłem, że osobiście zabiłem jednego Niemca z komisji przyjeżdżającej do Lwowa; mówiłem, że na moje polecenie zorganizowano napad na milicję w Rohatynie, że osobiście zabiłem jednego członka organizacji odmawiającego wypełnienia mojego polecenia.

Wszystko to jest absolutnie moim wymysłem. Mówiłem o tym po to, żeby mieć w organizacji autorytet.

Pytanie: Kim są „Mamasza” i „Janka”?

Odpowiedź: Nazwiska i imienia „Mamaszy” nie znam. Jest żoną inżyniera architekta, podpułkownika w stanie spoczynku, który uciekł do Rumunii razem z oddziałami armii polskiej jesienią 1939 roku. „Mamasza” mieszka przy ul. Wójtowskiej po lewej stronie, ostatni dom przed polem. „Mamasza” ma 45 lat, okazała blondynka.

Nazwiska „Janki” również nie znam. Janka – to jej imię. Jest studentką instytutu medycznego, mieszkała w akademiku, narodowości ormiańskiej.

Z Janką byłem w bliskich intymnych stosunkach, a spotykałem się z nią u jej znajomej „Mamaszy”. „Mamaszę” poznałem przez Jankę w styczniu 1940 roku. Ani „Mamasza”, ani Janka nic nie wiedzą o organizacji.

Pytanie: Jaką rolę odgrywał w organizacji LACH?

Odpowiedź: LACH został zwerbowany do organizacji przez SZUMOWSKIEGO BARTOSZA i był jego pomocnikiem. LACH jest młodym

два-три. ЛЯХ меня знает как руководителя организации, Анджея поручика.

Записано в протокол с моих слов верно
и протокол мне прочитан ГОЛЯ

ДОПРОСИЛ: Оперуполномоченный 1 отдела ГТУ НКВД
Старш. Лейтенант Гос. Безопасности

(БЕКМАН)

Верно: Ст. След. ДТО НКВД Львовской ж.д.
серж[ант] госбезопасн[ости]
30/V 40 г.

(—) Лаврищев

г

5023
28/VI

Совершенно секретно

НАЧАЛЬНИКУ ГЛАВН. ТРАНСП. УПРАВЛЕНИЯ
НКВД СССР
КОМИССАРУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 3 РАНГА
тов. МИЛЬШТЕЙНУ
гор. Москва

Прошу Ваших указаний по делу № 59 по обвинению СЛИВИНСКОГО Тадеуша Ивановича и СТОККЕР Андрея Людвиговича, проходящих в материалах следствия с ГОЛЯ Эдвардом Юзефовичем, направленного в ГТУ НКВД 11-го мая с.г.

Следствие в отношении их закончено.

НАЧАЛЬНИК ДТО НКВД ЛЬВОВСКОЙ ЖЕЛ. ДОР.
МАЙОР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КЛЕПОВ)

Верно: (—) Лаврищев

г

lekarzem. Widziałem go dwa, trzy razy. LACH zna mnie jako kierownika organizacji, porucznika Andrzeja.

Zapisano w protokole wg moich słów wiernie
a protokół odczytano mi GOLA

PRZESŁUCHAŁ: Oficer Operacyjny 1 Oddziału GTU NKWD
Starsz[y] Lejtenant Bezpieczeństwa Państw[owego]

(BEKMAN)

Za zgodność: St[arszy] Śled[czy] DTO NKWD Kolei Lwowskiej
sierż[ant] bez[pieczeństwa] państw[owego] (—) Ławriszczew
30/V 40 r.

d

5023
28/VI

Ścisłe tajne

DO NACZELNIKA GŁÓW[NEGO] ZARZĄDU TRANSP[ORTU]
NKWD ZSRS
KOMISARZA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO 3 RANGI
tow. MILSZTEJNA
mias[to] Moskwa

Proszę o wasze wytyczne w sprawie Nr 59 dotyczącej oskarżenia ŚLIWIŃSKIEGO Tadeusza s. Jana i STOCKERA Andrzeja s. Ludwika, występujących w materiałach śledztwa z GOLA Edwardem s. Józefa, skierowanym do GTU NKWD 11 maja br.

Śledztwo wobec nich zakończono.

NACZELNIK DTO NKWD KOLEI LWOWSKIEJ
MAJOR BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO
(—) (KLEPOW)

Za zgodność: (—) Ławriszczew

d

Сов. секретно:

Литер. № ____

Вх. № ____ на № 5023/34 от ____ -193 г.

При ответе сослаться на № числа и отдела.

**СОЮЗ СОВЕТСКИХ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ
РЕСПУБЛИК
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ**

Глав. Трансп. Упр.

1-й отдел

„5” июня 1940 г.

№ 16/24/34

МОСКВА, площадь Дзержинского 2

Телефон: коммутатор НКВД

Краткое содержание:

«Вх. № 6860»

«10/VI-40 г.»

НАЧ. ДТО НКВД

ЛЬВОВСКОЙ жел. дор.

Майору Государственной Безопасности

тов. КЛЕПОВУ

г. Львов

Материалы следствия по делу № 59 в отношении обвиняемого ГОЛЯ Эдварда Юозефовича из дела выделите. Дело по обвинению СЛИВИНСКОГО Тадеуша Ивановича и СТОККЕРА Андрея Людвиговича направляйте в суд вне зависимости от дела ГОЛЯ.

НАЧ. 1 ОТДЕЛА ГТУ НКВД СССР
Майор Государственной Безопасности
(—) (БУЯНОВ)

ЗАМ. НАЧ. 18 ОТДЕЛЕНИЯ 1 ОТД.
Ст. Лейтенант Государ. Безопасности
(—) (ГУЛЯКЕВИЧ)

„Утверждаю”

Вр. Нач. ДТО НКВД

Львовской ж.д.

Капитан Госбезопасности (—) (Буторов)

„19” сентября 1940 г.

Постановление
(о переквалификации обвинения)
г. Львов 1940 года, сентября 19-го дня.

Я, старший следователь ДТО НКВД Львовской ж.д. сержант Госбезопасности Лаврищев, рассмотрев следственное дело № ____ по обвинению Лях Тадеуша Юозефовича в пр.пр. ст. 54 п. 2-11 УК УССР.

Ścisłe tajne:

Liter „____”

Przych. Nr ____ na Nr 5023/34 z ____ 193_r.

Przy odpowiedziałach powoływać się na Nr datę i Oddział

**ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH
REPUBLIC SOWIECKICH
LUDOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH**
Głów[ny] Zarz[ąd] Transp[ortu]
I oddział.

„5” czerwca 1940 r.

Nr 16/24/34

MOSKWA, plac Dzierżyńskiego 2

Telefon: centrala NKWD

Streszczenie:

^a Przych. Nr 6860^a

^a 10/VI-40 r.^a

DO NACZ[ELNIKA] DTO NKWD

Kolei LWOWSKIEJ

Majora Bezpieczeństwa Państwowego

tow. KLEPOWA

m. Lwów

Materiały śledztwa w sprawie Nr 59 dotyczące oskarżonego GOLI Edwarda s. Józefa wydzielcie z akt. Sprawę dotyczącą oskarżenia ŚLIWIŃSKIEGO Tadeusza s. Jana i STOCKERA Andrzeja s. Ludwika skierujcie do sądu niezależnie od sprawy GOLI.

NACZ[ELNIK] I ODDZIAŁU GTU NKWD ZSRS

Major Bezpieczeństwa Państwowego

(—) (BUJANOW)

ZAST[ĘPCA] NACZ[ELNIKA] 18 WYDZIAŁU I ODDZ[IAŁU]

St. Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego]

(—) (GULAKIEWICZ)

„Zatwierdzam”

P.o. Nacz[elnika] DTO NKWD

Kolei Lwowskiej

Kapitan Bezpieczeństwa Państ[wowego] (—) (Butorow)

„19” września 1940 r.

Postanowienie

(o zmianie kwalifikacji oskarżenia)

m. Lwów, dnia 19 września 1940 roku.

Ja, starszy śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej sierżant Bezpieczeństwa Państ[wowego] Ławriszczew, po rozpatrzeniu sprawy śledczej Nr z oskarżenia Lacha Tadeusza s. Józefa o przestępstwa z art. 54 p. 2-11 KK USRS

Нашел

Произведенным расследованием установлено, что Лях Т.Ю. в своей преступной деятельности был тесно связан с участниками польской антисоветской организации Шумовским и Сливинским, оказывал последним содействие, знал о существовании в гор. Львове польской антисоветской повстанческой организации, а потому руководствуясь ст.ст. 126 и 127 УПК УССР

Постановил

Предъявленное обвинение Лях Т.Ю. со ст. 54 п. 2-11 УК перекалифицировать на обвинение через ст. 17 по ст. 54 п. 2-11 УК УССР. О чем объявить обвиняемому в настоящем постановлении.

Копию постановления направить

Прокурору Львовской ж.д.

Ст. След. ДТО НКВД Львовской ж.д.

серж. гб (—) Лаврищев

Постановление мне объявлено 19-го сентября 1940 г.

Подпись: (—) Т. Лях

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1940 г. Сентября 24 дня г. Львов.

Пом. Прокурора Львовской ж.д. ЦАРЕВИЧ, рассмотрев следственное дело по обвинению СТОККЕР Андрея Людвиговича, СЛИВИНСКОГО Тадеуша Ивановича по ст. 54-2 и 54-11 УК УССР и ЛЯХ Тадеуша Юзефовича по ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР,

НАШЕЛ:

Данными предварительного следствия установлено, что СТОККЕР А.Л. 1916 г. рождения, по национальности поляк, б/парт., с высшим образованием, поручик резерва быв. польской армии, до ареста без определенных занятий, СЛИВИНСКИЙ Т.И. 1914 г. рождения, по национальности поляк, б/парт., студент Львовского Политехникума, являясь участником польской антисоветской военно-повстанческой организации, по заданию последней проводил к/р. деятельность и были связаны с руководителями организации.

ЛЯХ Т.Ю. 1916 г. рождения, по национальности поляк, б/парт. быв. студент Варшавского мединститута, до ареста без определенных занятий. Являлся членом польской повстанческой организации и выполнял задания члена организации ШУМОВСКОГО.

Stwierdziłem

Podczas przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że Lach T.J. w swojej działalności przestępczej był ściśle związany z członkami polskiej organizacji antysowieckiej Szumowskim i Śliwińskim. Okazywał tym ostatnim pomoc, wiedział o istnieniu w mieś[cie] Lwowie polskiej antysowieckiej organizacji powstańczej i dlatego kierując się art. art. 126 i 127 KPK USRS

Postanowiłem

Zmienić kwalifikację oskarżenia Lacha T.J. z art. 54 p. 2-11 KK na oskarżenie z art. 17 oraz art. 54 p. 2-11 KK USRS, o czym powiadomić oskarżonego za pokwitowaniem na niniejszym postanowieniu.

Kopię postanowienia skierować
do Prokuratora Kolei Lwowskiej
St. Śledczy DTO NKWD Kolei Lwowskiej
sierż[ant] bezp. państw. (—) Ławriszczew

Postanowienie przedstawiono mi 19 września 1940 r.
Podpis: (—) T. Lach

ORZECZENIE

Dnia 24 września 1940 r. m. Lwów.

[Ja], Pom[ocnik] Prokuratora Kolei Lwowskiej CAREWICZ, po rozpatrzeniu sprawy śledczej z oskarżenia STOCKERA Andrzeja s. Ludwika, ŚLIWIŃSKIEGO Tadeusza s. Jana z art. 54-2 i 54-11 KK USRS i LACHA Tadeusza s. Józefa z art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS

STWIERDZIŁEM:

Dzięki informacjom wstępnego śledztwa ustalono, że STOCKER A.L., ur. w 1916 r., Polak, b/part., z wyższym wykształceniem, porucznik rezerwy był[ej] armii polskiej, do aresztowania bez stałego zajęcia, ŚLIWIŃSKI T.I., ur. w 1914 r., Polak, b/part., student Politechniki Lwowskiej, będąc członk[ami] polskiej antysowieckiej organizacji wojskowo-powstańczej, z polecenia tej ostatniej prowadzili działalność k/r i byli związani z kierownictwem organizacji.

LACH T.J., ur. w 1916 r., Polak, b/part., był[y] student Warszawskiego Instytutu Medycznego, do aresztowania bez stałego zajęcia. Był członkiem polskiej organizacji powstańczej i wypełniał polecenia członka organizacji SZUMOWSKIEGO.

Считаю, что преступные действия обвиняемых СТОККЕР, СЛИВИНСКОГО и ЛЯХ доказаны, как их личным признанием, так и показаниями свидетеля – участника организации ГОЛЯ Э.Ю., а поэтому нахожу, что предъявленное обвинение Стоккер, Сливинскому и Лях соответствует обстоятельствам дела.

Исходя из того, что по некоторым оперативным соображениям рассмотрение настоящего дела в суде нецелесообразно, а поэтому нахожу необходимым дело направить на рассмотрение в Особое Совещание при НКВД СССР.⁷

„СОГЛАСЕН“: Пом. Прокурора Львовской ж.д. (—) (Царевич)
И.О. Прокурора Львовской ж.д. (—) (Бурназян)

„Утверждаю”
Врио Нач. ДТО НКВД Львовск. ж.д.
Капитан Государств. Безопасности
(—) (БУТОРОВ)
„20” сентября 1940 г.

^аВнести на рассмотрение
31/Х 40 (—)^а

По след. делу № 215

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По обвинению:

СТОККЕР Андрея Людвиговича,
СЛИВИНСКОГО Тадеуша Ивановича,
в преступлениях, предусмотренных ст. 54 п. 2-11
УК УССР,
ЛЯХ Тадеуша Юзефовича, в преступлении
предусмотренном ст. 17-54 п. 2-11 УК УССР.

В марте месяце 1940 года Дорожным Транспортным Отделом НКВД Львовской жел. дор. по делу антисоветской польской, военно-повстанческой организации в гор. Львове были арестованы: СТОККЕР Андрей Людвигович, СЛИВИНСКИЙ Тадеуш Иванович и ЛЯХ Тадеуш Юзефович.

Произведенным расследованием установлено, что СТОККЕР А.Л. в антисоветскую польскую организацию завербован в январе месяце 1940 г. руководителем этой организации бывшим майором польской армии ДОБРОВОЛЬСКИМ. В практической преступной деятельности являлся секретарем ДОБРОВОЛЬСКОГО и был связан с руководством

Uważam, że działalność przestępcza oskarżonych STOCKERA, ŚLIWIŃSKIEGO i LACHA została udowodniona zarówno ich osobistym przyznaniem się do winy, jak i zeznaniami świadka – członka organizacji GOLI E.J. i dlatego jestem zdania, że oskarżenie wniesione przeciwko Stockerowi, Śliwińskiemu i Lachowi jest zgodne z okolicznościami sprawy.

Mając na względzie, że z pewnych względów operacyjnych rozpatrzenie niniejszej sprawy przez sąd jest niecelowe, uważam że niezbędne jest skierowanie sprawy w celu rozpatrzenia na Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.⁷

Pom[ocnik] Prokuratora Kolei Lwowskiej (—) (Carewicz)
„WYRAŻAM ZGODĘ”: P.O. Prokuratora Kolei Lwowskiej (—) (Burnazjan)

„Zatwierdzam”

P.o. Nacz[elnika] DTO NKWD Kolei Lwowskiej
Kapitan Bezpieczeństwa Państwowego
(—) (BUTOROW)

„20” września 1940 r.

^aPrzedłożyć do rozpatrzenia

31/X 40 (—)^a

Dotyczy sprawy śled. Nr 215

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

Z oskarżenia:

STOCKERA Andrzeja s. Ludwika
ŚLIWIŃSKIEGO Tadeusza s. Jana
o przestępstwa przewidziane art. 54 p. 2–11
KK USRS,
LACHA Tadeusza s. Józefa o przestępstwa
przewidziane art. 17-54 p. 2–11 KK USRS.

W marcu 1940 roku zostali aresztowani przez Oddział Drogowo-Transportowy NKWD Kolei Lwowskiej w sprawie antysowieckiej polskiej organizacji wojskowo-powstańczej w m. Lwowie: STOCKER Andrzej s. Ludwika, ŚLIWIŃSKI Tadeusz s. Jana i LACH Tadeusz s. Józefa.

Podczas przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że STOCKER A.L. został zwerbowany do polskiej organizacji antysowieckiej w styczniu 1940 r. przez kierownika tej organizacji, byłego majora armii polskiej DOBROWOLSKIEGO. W praktycznej działalności przestępczej był sekretarzem DOBROWOLSKIEGO i był związany z kierownictwem organizacji: kurie-

организации: курьером бывшего польского правительства в Париже СТРОВСКИМ, ГОЛЯ Эдвардом, ШУМОВСКИМ, МАЕВСКИМ и СЛИВИНСКИМ Тадеушем.

(см. л.д. 11, 13, 17, 28, 34)

СЛИВИНСКИЙ Т.И. в польскую антисоветскую организацию завербован в декабре месяце 1939 г., выполнял роль связного организации, одновременно в преступной работе был связан с ДОБРОВОЛЬСКИМ, СТРОВСКИМ, ШУМОВСКИМ, СТОККЕР и др. участниками организации.

(см. л.д. 34, 63, 64, 65, 70, 72)

Привлеченный по настоящему делу ЛЯХ Т.Ю., проживавший на квартире участника организации ШУМОВСКОГО, содержался на средства организации, выполнял поручения ШУМОВСКОГО в осуществлении связей с участником организации СЛИВИНСКИМ.

(л.д. 45, 85, 129)

Показаниями арестованных ГОЛЯ – ЛЯХ изобличается как участник организации (л.д. № 128). ЛЯХ по этому вопросу показал, что он от ШУМОВСКОГО только знал о существовании тайной польской организации и выполнял его отдельные поручения, но сам якобы в организации не состоял.

(см. л.д. №№ 1–9, 124, 131)

Следствием установлено, что СТОККЕР и СЛИВИНСКИЙ будучи связанными с руководителями повстанческой организации распространяли антисоветскую листовку, полученную из Парижа от бывшего польского правительства. СЛИВИНСКИЙ же расшифровывал инструкции повстанческой организации.

(см. л.д. №№ 14, 65, 67, 73)

СТОККЕР по заданию руководства организации выезжал в гор. Гродно и для совместных выступлений против Советской власти установил там связи с руководством повстанческой организации.

(см. л.д. №№ 26–27–30)

СЛИВИНСКИЙ через СТОККЕРА также был связан с руководителями Гродненской организации ИВАНОВСКИМ и др.

(л.д. №№ 80, 81, 82)

Допрошенные в качестве обвиняемых СТОККЕР и СЛИВИНСКИЙ в пред'явленном обвинении виновными себя признали, кроме того изобличаются показаниями арестованного ГОЛЯ

(л.д. № 49, 107, 86)

ЛЯХ свою принадлежность к антисоветской организации отрицает, однако подтвердил, что ему от ШУМОВСКОГО было известно о существовании в гор. Львове антисоветской организации и выполнял поручения ШУМОВСКОГО.

(л.д. 124, 129, 131)

rem byłego polskiego rządu w Paryżu STROWSKIM, GOLĄ Edwardem, SZUMOWSKIM, MAJEWSKIM i ŚLIWIŃSKIM Tadeuszem.

(zob. k.s. 11, 13, 17, 28, 34)

ŚLIWIŃSKI T.J. został zwerbowany do polskiej organizacji antysowieckiej w grudniu 1939 r., pełnił funkcję łącznika organizacji, jednocześnie w działalności przestępczej był związany z DOBROWOLSKIM, STROWSKIM, SZUMOWSKIM, STOCKEREM i in. członkami organizacji.

(zob. k.s. 34, 63, 64, 65, 70, 72)

Pociągnięty [do odpowiedzialności] w niniejszej sprawie LACH T.J., mieszkający w mieszkaniu członka organizacji SZUMOWSKIEGO utrzymywał się ze środków organizacji, wypełniał polecenia SZUMOWSKIEGO w zakresie łączności z członkiem organizacji ŚLIWIŃSKIM.

(k.s. 45, 85, 129)

Zeznania aresztowanego GOLI demaskują LACHA jako członka organizacji (k.s. Nr 128). LACH w tej kwestii zeznał, że od SZUMOWSKIEGO wiedział tylko o istnieniu tajnej polskiej organizacji i wypełniał jego odrębne polecenia, ale sam rzekomo do organizacji nie należał.

(zob. k.s. Nr–Nr 1–9, 124, 131)

Podczas śledztwa ustalono, że STOCKER i ŚLIWIŃSKI będąc łącznikami do kierowników organizacji powstańczej rozpowszechnili antysowiecką ulotkę otrzymaną z Paryża od byłego polskiego rządu. ŚLIWIŃSKI zaś rozszyfrowywał instrukcje organizacji powstańczej.

(zob. k.s. Nr–Nr 14, 65, 67, 73)

STOCKER na polecenie kierownictwa organizacji wyjeżdżał do mias[ta] Grodna i nawiązał tam kontakt z kierownictwem organizacji powstańczej w celu wspólnych wystąpień przeciwko Władzy Sowieckiej.

(zob. k.s. Nr–Nr 26–27–30)

ŚLIWIŃSKI poprzez STOCKERA również kontaktował się z przywódcami organizacji grodzieńskiej, IWANOWSKIM i in.

(k.s. Nr–Nr 80, 81, 82)

Przesłuchani w charakterze oskarżonych STOCKER i ŚLIWIŃSKI przyznali się do winy wobec przedstawionego oskarżenia, prócz tego demaskują ich zeznania aresztowanego GOLI .

(k.s. Nr 49, 107, 86)

LACH zaprzecza swej przynależności do organizacji antysowieckiej, jednakże potwierdził, że wiedział od SZUMOWSKIEGO o istnieniu w mieś[cie] Lwowie organizacji antysowieckiej i wykonywał polecenia SZUMOWSKIEGO.

(k.s. 124, 129, 131)

НА ОСНОВАНИИ ИЗЛОЖЕННОГО, ОБВИНЯЮТСЯ:

1. **СТОККЕР** Андрей Людвигович, 1916 года рождения, уроженец г. Фишау (Австрия), поляк, с высшим образованием, поручик резерва б. польской армии, при Советской власти нигде не работал, холост, проживал в гор. Львове по ул. Романовича 9 и 12 кв. № 8.

2. **СЛИВИНСКИЙ** Тадеуш Иванович, 1914 года рождения, урож. гор. Львова, поляк, студент Львовского политехникума, холост, проживал в гор. Львове по ул. Сташица 9 кв. 4.

В ТОМ, ЧТО являлись участниками польской антисоветской, военно-повстанческой организации, были связаны с руководством этой организации, т.е. в совершении преступлений, предусмотренных ст. 54 п. 2 и 11 УК УССР.

3. **ЛЯХ** Тадеуш Юзефович, 1916 года рождения, урож. г. Кракова, бывший студент Варшавского медицинского института, холост, в бывшей польской армии служил в чине капрала, до ареста проживал в гор. Львове по ул. Тарновского 69 кв. 5.

В ТОМ, ЧТО был связан с участниками польской антисоветской организации **ШУМОВСКИМ** и **СЛИВИНСКИМ**, выполнял поручения **ШУМОВСКОГО**, от которого ему было известно о существовании в г. Львове организации, т.е. в совершении преступлений, предусмотренных ст. 17-54 п. 2 и 11 УК УССР.

Руководствуясь ст. 204 УПК УССР, следственное дело № 215 по обвинению **СТОККЕР А.Л.**, **СЛИВИНСКОГО Т.И.** и **ЛЯХ Т.Ю.** направить на рассмотрение Особого Совецания при НКВД СССР.

Составлено „20” сентября 1940 г.
гор. Львов

Ст. Следователь ДТО НКВД Львовск. [ж.д.]
Сержант Госбезопасности

(—) (ЛАВРИЩЕВ)

„СОГЛАСЕН”

Зам. Нач. след. части ДТО НКВД
Лейтенант Госуд. безопасности

(БОНДАРЕНКО)

NA PODSTAWIE POWYŻSZEGO, OSKARŻA SIĘ:

1. STOCKERA Andrzeja s. Ludwika, ur. w 1916 roku w m. Fisgau (Austria), Polaka, z wyższym wykształceniem, porucznika rezerwy b[ylej] armii polskiej, za Władzy Sowieckiej nigdzie nie pracował, kawalera, mieszkał w mieś[cie] Lwowie przy ul. Romanowicza 9 i 12 m. Nr 8.

2. ŚLIWIŃSKIEGO Tadeusza s. Jana, ur. w 1914 roku w mieś[cie] Lwowie, Polaka, studenta Politechniki Lwowskiej, kawalera, mieszkał w mieś[cie] Lwowie przy ul. Staszica 9 m. 4.

O TO, ŻE byli członkami polskiej antysowieckiej organizacji wojskowo-powstańczej, utrzymywali kontakt z kierownictwem tej organizacji, tj. o dokonanie przestępstw przewidzianych art. 54 p. 2 i 11 KK USRS.

3. LACHA Tadeusza s. Józefa, ur. w 1916 roku w m. Krakowie, byłego studenta Warszawskiego Instytutu Medycznego, kawalera, w byłej armii polskiej służył w stopniu kaprała, do aresztowania mieszkał w mieś[cie] Lwowie przy ul. Tarnowskiego 69 m. 5.

O TO, ŻE utrzymywał kontakt z członkami polskiej organizacji antysowieckiej SZUMOWSKIM i ŚLIWIŃSKIM, wypełniał polecenia SZUMOWSKIEGO, od którego wiedział o istnieniu w m. Lwowie organizacji, tj. o dokonanie przestępstw przewidzianych art. 17-54 p. 2 i 11 KK USRS.

Kierując się art. 204 KPK USRS sprawę śledczą Nr 215 z oskarżenia STOCKERA A.L., ŚLIWIŃSKIEGO T.J. i LACHA T.J. skierować w celu rozpatrzenia na Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS.

Sporządzono „20” września 1940 r.
mias[to] Lwów

St. Śledczy DTO NKWD [Kolei] Lwowsk.
Sierżant Bezpieczeństwa Państw[owego] (—) (ŁAWRISZCZEW)

„WYRAŻAM ZGODĘ”

Zast[ępc]a Nacz[elnika] Jednostki Śled[czej] DTO NKWD
Lejtenant Bezpieczeństwa Państw[owego] (BONDARIENKO)

С.С.С.Р.
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ
ВОРКУТСТРОЯ
II-ой отдел
„18” сентября 1941 г.
№ 302319

УДОСТОВЕРЕНИЕ
Предъявитель сего гражданин СТОККЕР
Андрей Людвигович год рождения 1916
место рождения г. Фишау (Австрия)

на основании Указа Президиума Верховного Совета СССР от 12 августа 1941 года амнистирован, как польский гражданин. Имеет право свободно проживать на территории СССР, за исключением пограничной полосы, запретных зон, местностей объявленных на военном положении и режимных городов первой и второй категорий.

Гражданин СТОККЕР А.Л. направляется к избранному месту жительства в г. БУЗУЛУК, Чкаловской области.

Удостоверение действительно на ТРИ месяца и подлежит обмену на паспорт.

Изложенное удостоверяется подписями и печатью.

Врид. Нач. Управления Воркутстроя НКВД СССР
Ст. Лейтенант Госбезопасности (ЧЕРНЯЕВ)

Начальник II Отдела Воркутстроя НКВД
Лейтенант Госбезопасности (ЧЕПИГА)

д

С.С.С.Р.
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ
ВОРКУТСТРОЯ
II-ой отдел
„22” сентября 1941 г.
№ 63620

УДОСТОВЕРЕНИЕ
Предъявитель сего гражданин СЛИВИНСКИЙ
Тадеуш Иванович год рождения 1914
место рождения г. Львов

на основании Указа Президиума Верховного Совета СССР от 12 августа 1941 года амнистирован, как польский гражданин. Имеет право свободно проживать на территории СССР, за исключением пограничной полосы, запретных зон, местностей объявленных на военном положении и режимных городов первой и второй категорий.

ZSRS
LUADOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD
WORKUTSTROJU
II Oddział
„18” września 1941 r.
Nr 302319

ZAŚWIADCZENIE
Okaziciel niniejszego obywatel STOCKER
Andrzej s. Ludwika rok urodzenia 1916
miejsce urodzenia m. Fiszau (Austria)

na podstawie Dekretu Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 12 sierpnia 1941 roku jest amnestionowany jako polski obywatel. Ma prawo do swobodnego przebywania na terytorium ZSRS z wyjątkiem pasa pogranicznego, zakazanych stref, miejscowości w których ogłoszono stan wojenny oraz miast wydzielonych pierwszej i drugiej kategorii.

Obywatel STOCKER A.L. udaje się do wybranego miejsca zamieszkania do mias[ta] BUZUŁUK w obwodzie czałowskim.

Zaświadczenie jest ważne przez TRZY miesiące i podlega wymianie na paszport.

Powyższe poświadcza się podpisem i pieczęcią.

P.o. Nacz[elnika] Zarządu Workutstroju NKWD ZSRS
St. Lejtenant Bezpieczeństwa Państw[owego] (CZERNIAJEW)

Naczelnik II Oddziału Workutstroju NKWD
Lejtenant Bezpieczeństwa Państw[owego] (CZEPIGA)

ZSRS
LUADOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD
WORKUTSTROJU
II Oddział
„22” września 1941 r.
Nr 63620

ZAŚWIADCZENIE
Okaziciel niniejszego obywatel ŚLIWIŃSKI
Tadeusz s. Jana rok urodzenia 1914
miejsce urodzenia m. Lwów

na podstawie Dekretu Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 12 sierpnia 1941 roku jest amnestionowany jako polski obywatel. Ma prawo do swobodnego przebywania na terytorium ZSRS z wyjątkiem pasa pogranicznego, zakazanych stref, miejscowości w których ogłoszono stan wojenny oraz miast wydzielonych pierwszej i drugiej kategorii.

Гражданин СЛИВИНСКИЙ Т.И. направляется к избранному месту жительства в г. Бузулук Чкаловской области.

Удостоверение действительно на ТРИ месяца и подлежит обмену на паспорт.

Изложенное удостоверяется подписями и печатью.

Врид. Нач. Управления Воркутстроя НКВД СССР
Ст. Лейтенант Госбезопасности (ЧЕРНЯЕВ)

Начальник II Отдела Воркутстроя НКВД
Лейтенант Госбезопасности (ЧЕПИГА)

д

С.С.С.Р.
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ
ВОРКУТСТРОЯ
II-ой отдел
„18” сентября 1941 г.
№ 6032277

УДОСТОВЕРЕНИЕ
Пред'явитель сего гражданин ЛЯХ
Тадеуш Юзефович год рождения 1916
место рождения г. Краков

на основании Указа Президиума Верховного Совета СССР от 12 августа 1941 года амнистирован, как польский гражданин. Имеет право свободно проживать на территории СССР, за исключением пограничной полосы, запретных зон, местностей об'явленных на военном положении и режимных городов первой и второй категорий.

Гражданин ЛЯХ Т.Ю. направляется к избранному месту жительства в г. БУЗУЛУК, Чкаловской области.

Удостоверение действительно на ТРИ месяца и подлежит обмену на паспорт.

Изложенное удостоверяется подписями и печатью.

Врид. Нач. Управления Воркутстроя НКВД СССР
Ст. Лейтенант Госбезопасности (ЧЕРНЯЕВ)

Начальник II Отдела Воркутстроя НКВД
Лейтенант Госбезопасности (ЧЕПИГА)

д

Obywatel ŚLIWIŃSKI T.J. udaje się do wybranego miejsca zamieszkania do mias[ta] Buzułuk w obwodzie czałowskim.

Zaświadczenie jest ważne przez TRZY miesiące i podlega wymianie na paszport.

Powyższe poświadcza się podpisem i pieczęcią.

P.o. Nacz[elnika] Zarządu Workutstroju NKWD ZSRS

St. Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (CZERNIAJEW)

Naczelnik II Oddziału Workutstroju NKWD

Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (CZEPIGA)

c

ZSRS
LUDOWY KOMISARIAT
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD
WOKUTSTROJU
II Oddział
„18” września 1941 r.
Nr 6032277

ZAŚWIADCZENIE
Okaziciel niniejszego obywatel LACH
Tadeusz s. Józefa rok urodzenia 1916
miejsce urodzenia m.Kraków

na podstawie Dekretu Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 12 sierpnia 1941 roku jest amnestionowany jako polski obywatel. Ma prawo do swobodnego przebywania na terytorium ZSRS z wyjątkiem pasa pogranicznego, zakazanych stref, miejscowości w których ogłoszono stan wojenny oraz miast wydzielonych pierwszej i drugiej kategorii.

Obywatel LACH T.J. udaje się do wybranego miejsca zamieszkania do mias[ta] BUZUŁUK w obwodzie czałowskim.

Zaświadczenie jest ważne przez TRZY miesiące i podlega wymianie na paszport.

Powyższe poświadcza się podpisem i pieczęcią.

P.o. Nacz[elnika] Zarządu Workutstroju NKWD ZSRS

St. Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (CZERNIAJEW)

Naczelnik II Oddziału Workutstroju NKWD

Lejtenant Bezpieczeństwa Państ[wowego] (CZEPIGA)

c

Примітки

- ^{a-a} Вписано від руки.
- ^{b-b} Підкреслено від руки.
- ^{a-a} Перекреслено: обвинуваченого (свідка) і вписано від руки: затриманого.
- ^{c-c} Перекреслено: Качоровського і вписано: Кручковського.
- ^г Кругла гербова печатка СРСР з написом: Народний Комісаріат Внутрішніх Справ СРСР. Дорожньо-транспортне відділення Львівської залізниці.
- ^д Прямокутна печатка з написом: Копія вірна. Ст. Інспектор та (—).

¹ Союз незалежної соціалістичної молоді – соціалістична організація університетської молоді пов'язана з ППС. Ліквідований в 1938, з того часу був студентською секцією ППС.

² Правильно: майор Зигмунт Добровольський.

³ Не викликає сумніву, що йдеться про підполковника Я.М. Соколовського та полковника В.К. Жебровського. Натомість не вдалося з'ясувати, кого мав на увазі Добровольський, називаючи прізвище Занєвський.

⁴ Про організацію в Брюховичах під Львовом див.: Частина третя *Проблеми підпілля*, док. № 6, с. 586.

⁵ Біографічних даних цього офіцера не вдалося з'ясувати. Це питання потребує подальших досліджень.

⁶ Правдоподібно: дипломований майор саперів Стефан Мустафа Гурко-Ромейко, командир саперів 18 ДП. За іншими джерелами, це міг би бути майор Кароль Дурко, командир І батальйону 54 пп. з Тернополя. Ці питання потребують подальших досліджень. Див. також: Р. Мітецькі *Powstanie w Czortkowie*, „Karta” 1991, № 5, с. 29.

⁷ А. Стоккер і Т. Слівінський постановою ОСО НКВД СРСР від 22.2.1941 були засуджені до 8 років ИТЛ, а Т. Лях – до 5 років ИТЛ.

Przypisy

- a-a wpisano odręcznie
- b-b podkreślono odręcznie
- c-c skreślono: oskarżonego (świadka) i wpisano odręcznie: zatrzymanego
- f-f skreślono: Kaczorowskiego i wpisano: Kruczkowskiego
- d pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych ZSRS. Oddział Drogowo-Transportowy Kolei Lwowskiej
- e pieczęć prostokątna z napisem: Za zgodność kopii. St. inspektor oraz (—)

¹ Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej – socjalistyczna organizacja młodzieży akademickiej związana z PPS. Rozwiązany w 1938 występował odtąd jako sekcja akademicka PPS.

² Właściwie mjr Zygmunt Dobrowolski.

³ Nie ulega wątpliwości, że chodzi o ppłk. J.M. Sokołowskiego oraz płk. W.K. Żebrowskiego. Natomiast nie udało się ustalić kogo miał na myśli Dobrowolski wymieniając nazwisko Zaniewski.

⁴ O organizacji w Brzuchowicach pod Lwowem zob. Część trzecia *Problemy konspiracji*, dok. nr 6, s. 587.

⁵ Danych biograficznych tego oficera, nawet w przybliżeniu, nie udało się ustalić. Wymaga dalszych badań.

⁶ Prawdopodobnie mjr dypl. sap. Stefan Mustafa Hurko-Romeyko, dowódca saperów 18 DP. Wg innych źródeł miał być to mjr Karol Durko, dowódca I baonu 54 pp z Tarnopola. Wymaga dalszych badań. Por. także: P. Młotecki *Powstanie w Czortkowie*, „Karta” nr 5/1991, s. 29.

⁷ A. Stocker i T. Śliwiński orzeczeniem OSO NKWD ZSRS z 22.2.1941 zostali skazani na 8 lat ITŁ, a T. Lach – na 5 lat ITŁ.

№ 10

10.XII.1940, Львів – 5.VII.1941, Київ

**Справа редакції та розповсюджувачів
підпільної львівської газети „Побудка”**

ДА СБУ (Львів), справа № П-30378

Nr 10

10 XII 1940 Lwów – 5 VII 1941 Kijów

**Sprawa redakcji i kolporterów
podziemnej lwowskiej gazetki „Pobudka”**

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-30378

**УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

1940 г. Ноября мес. 2 дня. Я, Опер. Упол. V-го от-ния II-го отд. УГБ

(должность, наименование организации, фамилия)

Бардин допросил в качестве задержанного

1. Фамилия **Феликсович**
 2. Имя и отчество **Збигнев Эдмундович**
 3. Дата рождения **1922 г.р.**
 4. Место рождения **г. Львов.**
 5. Местожительство **г. Львов, Потоцкого дом 65 кв. 7**
 6. Национальность и гражданство (подданство) **поляк СССР**
 7. Паспорт **II-ЖП № 514115** выдан 6-м от-нием РКМ г. Львов.
(куда и каким органом выдан, номер, категория и место проживания)
 8. Род занятий **без определенных занятий**
(какие службы и должности)
 9. Социальное происхождение **служащий, отец раб. на Газовом заводе**
(род занятий родителей и их имущественное положение)
 10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции
 - б) после революции
 11. Состав семьи **Отец Феликсович Эдмунд Королевич, 50 лет, служащий Газового завода, мать Феликсович Фелиция Соломоновна, 48 лет, домохозяйка, прож. по ул. Потоцкого дом 65 кв. 7**
(Имена родственников, их имена, фамилии, адреса и род занятий)
- (—) Феликсович
12. Образование (общее, специальное) **окончил 10 лет**
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) **б/партийный**
 14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции **нет**
 - б) после революции **нет**
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти **нет**
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете **не военнообязанный**
 17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого **нет**
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) **нет**
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях **нет**
 20. Сведения об общественно-политической деятельности **нет**

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

(—) Феликсович

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

DO SPRAWY Nr _____

1940 r. listopada miesiąca 2 dnia. Ja, Oficer Operacyjny V Wy[działu]

(funkcja, nazwa organizacji, nazwisko)

II Oddz[iału] UGB Bardin przesłuchałem w charakterze zatrzymanego

1. Nazwisko Feliksiewicz
2. Imię i imię ojca Zbigniew s. Edmunda
3. Data urodzenia ur. 1922 r.
4. Miejsce urodzenia m. Lwów
5. Miejsce zamieszkania m. Lwów, Potockiego dom 65 m. 7
6. Narodowość i obywatelstwo (poddanieństwo) Polak, ZSRS
7. Paszport II-ŻP Nr 514115 wydany przez 6 Wy[dział] RKM m. Lwów.
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
8. Rodzaj zajęcia bez określonego zajęcia
(miejsce pracy i funkcja)
9. Pochodzenie społeczne urzędnik, ojciec jest robotnikiem w gazowni
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
 - a) przed rewolucją
 - b) po rewolucji
11. Skład rodziny Ojciec, Feliksiewicz Edmund s. Karola, lat 50, urzędnik w gazowni,
(imię krewni, ich imiona, nazwiska, adresy i rodzaj zajęcia)
matka Feliksiewicz Felicja c. Salomona, lat 48, gospodyni domowa, zam. przy ul.
Potockiego dom 65 m. 7

(—) Feliksiewicz
12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) ukończył 10 klas
13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) b/partyjny
14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)
 - a) przed rewolucją nie
 - b) po rewolucji nie
15. Jakie odznaczenia posiada (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy so-
wieckiej nie
16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany nie podlega służ-
bie wojskowej
17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich)
kiedy i w jakim charakterze nie
18. Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze) nie
19. Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach nie
20. Informacje o działalności społeczno-politycznej nie

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwa-
nego, a ostatnia również przesłuchującego.

(—) Feliksiewicz

**Показания обвиняемого (с свидетеля) Феликсевиц Збигнев Эдмундович
„2” ноября 1940 г.**

Вопрос: Во сколько времени вы приехали на Лычаковское кладбище, и с кем, и с какой целью?

Ответ: На Лычаковское кладбище я приехал с одним своим коллегой по фамилии Лякс Адам, примерно в 17 часов вечера и пошли прямо к могилам оборонцев Львова, где уже спивали националистические польские песни около могилы неизвестного солдата.

Я со своим товарищем также принял участие в пении польских националистических песен.

Как только закончили несколько песен, один не известный для меня гражданин, предупредил всех певших о том, чтобы разошлись, так как среди присутствующих много провокаторов, после чего народ стал расходиться. Я со своим товарищем Ляксом тоже пошел, и мы с ним, поднялись на верх в Каплицу, откуда опять услышали пение националистических песен и вернулись обратно, и вновь стали принимать участие в пении, и в выкриках: о том, что Польша не згнула, да здравствует Пилсудский, долой коммунизм, и целый ряд других националистических и против Советского Союза выкриках. Это было примерно продолжительностью с семи часов вечера до девяти часов вечера. Потом вновь не известный для меня гражданин стал предупреждать, что бы разошлись, так как могут окружить и арестовать принимавших участие в пении и в провозглашении против советских выкриков.

Подпись (—) Феликсевиц

И народ стал вновь расходится, я со своим товарищем тоже пошел, после чего нас задержали.

Вопрос: Зачем вы переоделись со своим коллегой?

Ответ: Как только предупредили, что бы разошлись, то ко мне и к моему товарищу подошли девчата, и нам сказали что бы быстро ушли так как нас должны арестовать, после чего мы с ним быстро переоделись, то есть он, Лякс, одел мое пальто, а я надел его, тем самым хотели скрыть себя и быть не заметными. Но как я уже сказал выше нас задержали.

Вопрос: Скажите название песен, которые пели у могилы неизвестного солдата.

Ответ: Около могилы неизвестного пелись следующие националистические и антисоветские песни: „Боже цощ польско”, „Под твою оборону”, „Гимн панстовый”, антисоветские песни „Международ-

**Zeznania oskarżonego (świadka) Feliksiewicz Zbigniew s. Edmunda
„2” listopada 1940 r.**

Pytanie: O której godzinie przyjechaliście na Cmentarz Łyczakowski i w jakim celu?

Odpowiedź: Na Cmentarz Łyczakowski przyjechałem ze swoim kolegą o nazwisku Laks Adam mniej więcej o godzinie 17 wieczorem i poszliśmy prosto na groby obrońców Lwowa, gdzie już śpiewano polskie pieśni narodowe przy grobie nieznanego żołnierza.

Razem ze swoim towarzyszem również wziąłem udział w śpiewaniu polskich pieśni narodowych.

Po odśpiewaniu kilku pieśni jeden nie znany mi obywatel ostrzegł wszystkich śpiewających, żeby się rozeszli, ponieważ wśród obecnych jest wielu prowokatorów, po czym ludzie zaczęli się rozchodzić. Ja ze swoim towarzyszem Laksem również odszedłem i razem z nim poszliśmy w górę do Kaplicy, gdzie znowu usłyszeliśmy śpiew polskich pieśni narodowych. Wróciliśmy z powrotem i znowu zaczęliśmy śpiewać i wznosić okrzyki: o tym, że Polska jeszcze nie zginęła, niech żyje Piłsudski, precz z komunizmem i cały szereg innych okrzyków nacjonalistycznych przeciwko Związkowi Sowieckiemu. Trwało to mniej więcej od godziny siódmej wieczorem do godziny dziewiątej wieczorem. Potem znowu nie znany mi obywatel zaczął ostrzegać, żeby rozejść się bo mogą okrzyki i aresztować biorących udział w śpiewie i wznoszeniu okrzyków antysowieckich.

Podpis (—) Feliksiewicz

I ludzie znowu zaczęli się rozchodzić; ja ze swym kolegą też odszedłem, po czym zostaliśmy zatrzymani.

Pytanie: Dlaczego razem z kolegą przebraliście się?

Odpowiedź: Kiedy tylko uprzedzono żeby się rozejść, do mnie i mojego towarzysza podeszły dziewczęta i powiedziały nam, żebyśmy szybko odeszli bo mają nas aresztować, po czym szybko przebraliśmy się, to znaczy Laks założył mój płaszcz, a ja założyłem jego. W ten sposób chcieliśmy ukryć się i stać się niezauważalni, ale jak już powiedziałem wyżej, zatrzymano nas.

Pytanie: Podajcie nazwy pieśni, które śpiewano przy grobie nieznanego żołnierza.

Odpowiedź: Przy grobie nieznanego żołnierza śpiewano następujące nacjonalistyczne i antysowieckie pieśni: „Boże coś Polskę”, „Pod Twą obronę”, „Hymn państwowy”, antysowieckie pieśni. „Między-

ная” на мотив Интернационала, „О первой бригаде Пилсудского”, „Не кинем земли или неоддодим земли”.

Вопрос: До какой националистической партии вы принадлежите и как она называется?

Ответ: Я ни к какой партии не принадлежал и не принадлежу.

Вопрос: Я вам еще раз задаю данный вопрос, до какой партии вы принадлежите, и как она называется.

Ответ: Скажу правду. Я принадлежу к националистической партии „Союз вооруженной борьбы” – Звязок валки зброи. Куда был завербован шестого октября 1940 г. Пневским, от которого получил задание завербовать других, что я и выполнил, мною был завербован

Подпись (—) Феликсевиц

Лякс Адам примерно двадцать четвертого октября 1940 г.

Вопрос: Кто такой Пуневский и где он проживает?

Ответ: Кто такой Пуневский мне не известно, а также не знаю где он проживает, имеет он примерно лет сорок, высокого роста, носит белые окуляры, брюнет, носит при себе портфель, который всегда полон книгами.

Вопрос: При каких обстоятельствах вами был завербован Лякс Адам?

Ответ: Лякс Адам мною был завербован в организацию на улице Потоцкого, я его встретил и предложил ему вступить в тайную войсковую организацию. Он – Лякс на это дал согласие и таким образом я его завербовал, примерно, двадцать четвертого октября 1940 г.

Вопрос: Вам известно где проживает Пуневский; требую от вас, что бы вы сказали его местожительство.

Ответ: Да, действительно мне известно где проживает Пуневский так как я у него был два раза на квартире по адресу: 3-го мая номер дома не помню в здании Военпроекта, я могу сам показать его квартиру.

На этом допрос прерывается.

Протокол мне прочитан на понятном мне языке записан с моих слов правильно.

Подпись (—) Феликсевиц

Допросил: Опер. Упол. V-го отд-ния II-го отд. УГБ УНКВД ЛО

Сержант Г.Б. (—) Бардин

2/XI-40 г.

narodówkę” na melodię międzynarodówki, „O pierwszej brygadzie Piłsudskiego”, „Nie rzucim ziemi albo nie oddamy ziemi”.

Pytanie: Do jakiej nacjonalistycznej partii należycie i jak się ona nazywa?

Odpowiedź: Do żadnej partii nie należałem i nie należę.

Pytanie: Jeszcze raz pytam was o to, do jakiej partii należycie i jak się ona nazywa?

Odpowiedź: Powiem prawdę. Należę do nacjonalistycznej partii „Związek Walki Zbrojnej” – *Zwianzok walki zbroi*, do której zostałem zwerbowany szóstego października 1940 r. przez Pniewskiego, od którego otrzymałem zadanie zwerbowania innych, co też wykonałem. Zwerbowałem

Podpis (—) Feliksiewicz

Laksa Adama mniej więcej dwudziestego czwartego października 1940 r.

Pytanie: Kim jest Pniewski i gdzie mieszka?

Odpowiedź: Kim jest Pniewski nie wiem, nie wiem też gdzie mieszka, ma około czterdziestu lat, jest wysokiego wzrostu, nosi białe okulary, brunet, nosi ze sobą teczkę, która jest zawsze wypełniona książkami.

Pytanie: W jakich okolicznościach zwerbowaliście Laksa Adama?

Odpowiedź: Laksa Adama zwerbowałem do organizacji na ulicy Potockiego, spotkałem go i zaproponowałem, żeby wstąpił do tajnej organizacji wojskowej. Laks zgodził się na to i w ten sposób zwerbowałem go mniej więcej dwudziestego czwartego października 1940 r.

Pytanie: Czy wiecie, gdzie mieszka Pniewski; żądam, żebyście podali jego miejsce zamieszkania?

Odpowiedź: Tak, rzeczywiście wiem gdzie mieszka Pniewski, ponieważ byłem u niego dwa razy w mieszkaniu pod adresem: 3 Maja, numeru domu nie pamiętam, w budynku *Wojenprojektu*, mogę wskazać jego mieszkanie.

Na tym przesłuchanie przerwano.

Protokół został mi odczytany w zrozumiałym dla mnie języku, spisany wg moich słów prawidłowo.

Podpis (—) Feliksiewicz

Przesłuchał: Oficer Operacyjny V Wy[dzia]łu II Oddz[ia]łu UGB UNKWD LO
Sierżant G.B.(—) Bardin

2/XI-40 r.

„УТВЕРЖДАЮ”
Зам. Нач. УНКВД
Львовской области
Ст. Майор Госбезопасности
(—) (СЕРГИЕНКО)
„10” декабря 1940 г.

Арест
ПНЕВСКОГО З.И.
санкционирую
Обл. прокурор (—)
„10” декабря 1940 г.

х

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

(на арест)

г. Львов, „10” декабря 1940 г.

Я, Следователь Следственной части УНКВД по Львовской области О/Уполномоченный 2 отд-ия 3 Отдела УГБ УНКВД по ЛО ЛОГИНОВ рассмотрев сего числа имеющийся материал на ПНЕВСКОГО Здислава Иосифовича, 1907 года рождения, уроженец гор. Львова, по национальности поляк, без определенных занятий, проживает в гор. Львове ул. 3-го Мая дом 16 кв. 7

НАШЕЛ:

что ПНЕВСКИЙ З.И. является одним из руководителей контрреволюционной повстанческой организации. В своей практической работе связан с лицами, находящимися на нелегальном положении. В настоящее время ПНЕВСКИЙ З.И. ведет активную борьбу против Советской власти — путем распространения контрреволюционных листовок и газеты „Побудка”. Редактором которой является сам ПНЕВСКИЙ З.И.¹ Лично сам производит вербовку новых членов в организацию и принимает от последних присягу. В организации работает под кличкой „Скарбек”.

На основании изложенного

ПОСТАНОВИЛ:

Гр-на ПНЕВСКОГО Здислава Иосифовича арестовать, на его квартире произвести обыск.

СЛЕДОВАТЕЛЬ: О/Уполномоченный 2 отд-ия 3 отд УГБ НКВД ЛО
(—) (ЛОГИНОВ)

Присоединяюсь: *СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ*:
3 ОТД-ИЯ 3 ОТД. УГБ УНКВД ЛО
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (БОГДАНОВ)

„Согласен”: НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД:
„СОГЛАСЕН” НАЧАЛЬНИК 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ПО ЛО
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (КОНОВАЛЕНКО)

„ZATWIERDZAM”
Zast. Nacz[elnika] UNKWD
obwodu lwowskiego
St. Major Bezpieczeństwa Państ[wowego]
(—)(SIERGIENKO)
„10” grudnia 1940 r.

Aresztowanie
PNIEWSKIEGO Z.J.
sankcjonuję
Prokurator obw[odowy] (—)
„10” grudnia 1940 r.

h
POSTANOWIENIE
(o aresztowaniu)
m. Lwów, „10” grudnia 1940 r.

Ja, Śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu lwowskiego Oficer Operacyjny 2 Wy[dzia]łu 3 Oddziału UGB UNKWD ŁOGINOW po rozpatrzeniu w dniu dzisiejszym materiałów dotyczących PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa, ur. w 1907 roku w m. Lwowie, Polaka, bez określonego zajęcia, mieszka w mieś[cie] Lwowie ul. 3 Maja dom 16 m. 7

STWIERDZIŁEM:

że PNIEWSKI Z.J. jest jednym z przywódców kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. W swojej praktycznej działalności powiązany z osobami przebywającymi nielegalnie. W chwili obecnej PNIEWSKI Z.J. prowadzi aktywną walkę przeciwko Władzy Sowieckiej rozpowszechniając kontrrewolucyjne ulotki i gazetę „Pobudka”, której redaktorem jest sam PNIEWSKI Z.J.¹ Osobiście prowadzi werbunek nowych członków do organizacji i odbiera od nich przysięgę. W organizacji pracuje pod pseudonimem „Skarbek”.

Na podstawie powyższego

POSTANOWIŁEM:

Ob[ywate]la PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa aresztować, w jego mieszkaniu przeprowadzić rewizję.

ŚLEDCZY: Oficer O[peracyjny] 2 Wy[dzia]łu 3 Oddz[iału] UGB UNKWD ŁO
(—) (ŁOGINOW)

Przyłączam się: ^cST. ŚLEDCZY-^c:
3 WY[DZIA]ŁU 3 ODDZ[IAŁU] UGB UNKWD ŁO
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (BOGDANOW)

„Wyrażam zgodę” NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD:
„WYRAŻAM ZGODĘ” NACZELNIK 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD ŁO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (KONOWALENKO)

ОПИСЬ ИЗЫМАЕМОГО ПРИ ОБЫСКЕ

На основании ордера/^впредписания^в обл. Управления НКВД
(название органа НКВД)
 №__ от „10” декабря 1940 г. мы, сотрудники **Богданов, Логинов,**
(фамилии сотрудников)
Яковлев в присутствии: [...] **Цепура** составили опись на изъятые у
(указать фамилию, имя и отчество)
Пневского Эдислава-Юзефа Иосифовича по адресу: **Львов ул.**
(полностью фамилия, имя и отчество)
3-го Мая 16 кв. 7

№ № п/п	НАИМЕНОВАНИЕ ПРЕДМЕТОВ	Количество в штуках, весом, в метрах	Качественное состояние
1	Паспорт № 628762, серия II ЖН	1	
2	Справка с места работы	2	
3	Страховое свидетельство	1	
4	Времен. воинские удостовер.	1	
5	Квитанция № 994 от 30/VI 40 г. об отправ. заказн. письма Киев	1	
6	Архив контрреволюционной газеты „Побудка” 19 номеров	38 листов	
7	Временные паспорта чистых бланков печатных	2 шт.	
8	Временный паспорт б/польский на имя Чех Юзеф 1905 с фотографией Пневского	1 шт.	
9	Удост. № 22 от 1937 г. на имя Мединского Александра	1 шт.	
10	Резиновый шрифт „Побудка”	1 шт.	

При обыске арестован. изъят [...]

Подпись лица, у которого проводился обыск: (—) З. Пневский

Поняты:

Проводивший обыск сотрудник НКВД (—) (—)

Копию описи получил (—) З. Пневский

„10” декабря 1940 г.

SPIS RZECZY SKONFISKOWANYCH PODCZAS REWIZJI

Na podstawie nakazu/^c polecenia^c Zarządu Obw[odowego] NKWD
(nazwa organu NKWD)
 Nr __ z „ 10 ” grudnia 1940 r. my, pracownicy Bogdanow, Łoginow,
(nazwiska pracowników)
 Jakowlew w obecności: [...] Cepura sporządziliśmy spis rzeczy skonfi-
(podać nazwiska, imię i imię ojca)
 skowanych u Pniewskiego Zdzisława-Józefa s. Józefa pod adresem: Lwów
(pełne nazwisko, imię i imię ojca)
 ul. 3 Maja 16 m. 7

Nr Nr p/p	NAZWY PRZEDMIOTÓW	Ilość w sztukach, na wagę, w metrach	Stan
1	Paszport Nr 628762, seria II ŻN	1	
2	Zaświadczenie z miejsca pracy	2	
3	Świadectwo ubezpieczeniowe	1	
4	Tymczasowe zaświadcz[enie] wojskowe	1	
5	Kwit Nr 994 z 30/VI 40 r. potwierdzający nad[a- nie] listu polec[onego] Kijów	1	
6	Archiwum kontrrewolucyjnej gazety „Pobudka” 19 numerów	38 kart	
7	Czyste formularze paszportów tymczasowych	2 szt.	
8	Tymczasowy b/polski paszport na nazwisko Czech Józef 1905 ze zdjęciem Pniewskiego	1 szt.	
9	Zaświad[czenie] Nr 22 z 1937 r. na nazwisko Me- dyńskiego Aleksandra	1 szt.	
10	Gumowe czcionki „Pobudka”	1 szt.	

Podczas rewizji aresztowan[ego] skonfisk[...]

Podpis osoby, u której przeprowadzono rewizję: (—) Z. Pniewski

Świadkowie:

Przeprowadzający rewizję pracownik NKWD (—) (—)

(podpis)

Kopię spisu otrzymałem (—) Z. Pniewski

„10” grudnia 1940 r.

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

Обвиняемого:

ПНЕВСКОГО Здислава-Юзеф Иосифович, 1907 года рождения, уроженец гор. Львова, по национальности поляк, образование среднее, сын служащего, в настоящее время без определенных занятий, проживает гор. Львов, ул. 3-го Мая дом № 16 кв. 7

13-го декабря 1940 г.

- Вопрос:** Расскажите кратко о своем социальном происхождении?
- Ответ:** Отец мой **ЛЯДАЧЕК** Юзеф происходит из семьи крестьянина бедняка, сам-же он всю жизнь работал рассыльным в львовском магистрате, последнее время также рассыльным в музее. В настоящее время отец работает билетным контролером в львовск. оперном театре.
- Вопрос:** Чем Вы занимались с приходом Красной Армии в гор. Львов?
- Ответ:** Постоянного места работы я не имел, занимался разными случайными работами, по подготовке вечеров в школе № 30. В настоящее время без определенных занятий.
- Вопрос:** К каким партиям и политическим организациям Вы принадлежали и принадлежите?
- Ответ:** Ни к каким политическим партиям я не принадлежал и не принадлежу.
- Вопрос:** Следствие располагает достаточно проверенными данными о Вашей принадлежности к антисоветской повстанческой организации и Вы являетесь редактором тайно выпускаемой газеты этой организации, следствие предлагает без запирательства дать по данному вопросу правдивые показания.
- Ответ:** Видя бесполезность дальнейшего запирательства следствию расскажу правду. Действительно я являюсь членом антисоветской повстанческой организации именуемой „ПОВ” (польская организация войсковая), позднее переименована под названием „ЗВЧ” (звензок вальки чинный). В настоящее время наша организация также переименована и называется „АВП” (армия великой Польши)².
- Вопрос:** Кем и при каких обстоятельствах Вы были завербованы в эту организацию?
- Ответ:** В антисоветскую повстанческую организацию я был завербован „ХАУСМАНОМ”³ Виктором³ в октябре м-це 1939 года при следующих обстоятельствах: Зная ХАУСМАНА Виктора с 1936 года,

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

Oskarżonego:

PNIEWSKIEGO Zdzisława-Józefa s. Józefa, ur. w 1907 roku w mieś[cie] Lwowie, Polaka, wykształcenie średnie, syn urzędnika, obecnie bez określonego zajęcia, mieszka mias[to] Lwów, ul. 3 Maja dom Nr 16 m. 7

13 grudnia 1940 r.

Pytanie: Opowiedzcie krótko o swoim pochodzeniu społecznym?

Odpowiedź: Mój ojciec **LADACZEK** Józef pochodzi z rodziny chłopów małopolskich, przez całe życie pracował jako goniec w magistracie lwowskim, ostatnio również jako goniec w muzeum. W chwili obecnej ojciec pracuje jako kontroler biletów w lwowsk[iej] operze.

Pytanie: Czym zajmowaliście się od wkroczenia Armii Czerwonej do mias[ta] Lwowa?

Odpowiedź: Stałego miejsca pracy nie miałem, zajmowałem się różnymi domowymi pracami, przygotowywałem wieczory [?] w Szkole Nr 30. Obecnie nie mam stałego zajęcia.

Pytanie: Do jakich partii i organizacji politycznych należeliście i należycie?

Odpowiedź: Do żadnych partii politycznych nie należałem i nie należę.

Pytanie: Śledztwo dysponuje dostatecznie sprawdzonymi informacjami o waszej przynależności do antysowieckiej organizacji powstańczej i że jesteście redaktorem tajnej gazety wydawanej przez tę organizację. Śledztwo radzi, żebyście bez wypierania się złożyli w tej sprawie prawdziwe zeznania.

Odpowiedź: Widząc niecelowość dalszego wypierania się powiem śledztwu prawdę. Rzeczywiście, jestem członkiem antysowieckiej organizacji powstańczej nazywającej się „**POW**” (polska organizacja wojskowa), później przemianowanej na „**ZWCz**” (związek walki czynnej). Obecnie nasza organizacja została przemianowana i nazywa się „**AWP**” (armia wielkiej Polski).^{a 2}

Pytanie: Kto i w jakich okolicznościach zwerbował was do tej organizacji?

Odpowiedź: Do antysowieckiej organizacji powstańczej zostałem zwerbowany przez „**CHAUSMANA**” Wiktora³ w październiku 1939 roku w następujących okolicznościach: znałem **CHAUSMANA** Wiktora od 1936 roku, kiedy pracował jako profesor w Konserwatorium Lwowskim, a potem w 1938 roku wyjechał do mias[ta] Stanisławowa, gdzie pracował jako dyrektor konserwatorium. Na

когда он работал профессором Львовской консерватории, а потом в 1938 году выехал в гор. Станиславов, где работал директором консерватории. Сначала войны 1939 года ХАУСМАН стал работать комендантом во втором польгенштабе в гор. Станиславова. С установлением Советской власти на территории западных областей Украины, ХАУСМАН переехал во Львов, где устроился на работу в госпиталь портьером.

Встречаясь несколько раз с ХАУСМАНОМ на ул. в гор. Львова мы имели с ним разговор политического характера, где он говорил, что советская печать не отражает действительности международных событий, поэтому нам полякам нужно будет выпускать свою тайную газету и предложил мне вступить членом редакционного комитета контрреволюционной газеты „ПОБУДКА”. С предложением ХАУСМАНА я согласился, так как мои мнения совпадали с предложениями и мнениями ХАУСМАНА. После этого ХАУСМАН 3 раза в неделю посещал мою квартиру, принося мне материалы для газеты, которые по моему предположению он доставал от *ГЖОНСКОЙ*, имени я не знаю и *МЕДИНСКОГО* Александра.

Вопрос: Где в настоящее время проживает ХАУСМАН Виктор?

Ответ: ХАУСМАН Виктор 15–20 мая, 1940 года выехал в гор. Перемышль, где через немецкую комиссию выехал на территорию Германии, где проживает не знаю.

Вопрос: Откуда Вам известно, что ХАУСМАН выехал в Германию через немецкую комиссию?

Ответ: 10-го или же 15-го мая 1940 года, точно не помню, ХАУСМАН зашел ко мне на квартиру и сказал, что его разыскивают органы Советской власти, поэтому он решил выехать из Львова в гор. Перемышль, где через комиссию добиться выезда в Германию вместе с женой и сыном. Мне не хотелось расставаться с ХАУСМАНОМ, но учитывая, что его преследуют органы Советской власти я ему посоветовал, что лучше конечно уехать в Германию, чем быть арестованным в гор. Львова. 29/XI-40 г. я случайно встретил на улице ГЖОНСКОГО Адама, который мне сказал, что ХАУСМАН с семьей проживает в гор. Варшаве и работает вместе со своим сыном на почте.

Вопрос: Откуда известно об этом ГЖОНСКОМУ?

Ответ: Где и от кого узнал ГЖОНСКИЙ Адам, что ХАУСМАН проживает и работает в гор. Варшаве я не знаю.

Вопрос: К этому вопросу мы еще вернемся, а сейчас расскажите о вашей практической деятельности в этой организации?

Ответ: В ноябре м-це 1939 года, после вербовки меня в контрреволюционную организацию, ХАУСМАН через несколько дней принес мне

początku wojny w 1939 roku CHAUSMAN zaczął pracować jako komendant w drugim *polgensztapie* w mieś[cie] Stanisławowie. Po ustanowieniu na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy Władzy Sowieckiej, CHAUSMAN przeprowadził się do Lwowa, gdzie rozpoczął pracę w szpitalu jako portier.

Spotykając się z CHAUSMANEM kilka razy na ul[icy] w mieś[cie] Lwowie prowadziliśmy rozmowę o charakterze politycznym, podczas której mówił on, że sowiecka prasa w rzeczywistości nie oddaje wydarzeń międzynarodowych, dlatego my Polacy powinniśmy wydawać swoją tajną gazetę i zaproponował mi, że bym został członkiem komitetu redakcyjnego kontrrewolucyjnej gazety „POBUDKA”. Przystałem na propozycję CHAUSMANA dlatego, że moje poglądy zgadzały się ze zdaniem i poglądami CHAUSMANA. Potem CHAUSMAN 3 razy w tygodniu odwiedzał moje mieszkanie przynosząc mi materiały do gazety, które moim zdaniem otrzymywał od „GŻONSKIEJ”, imienia nie znam i od „MEDYŃSKIEGO” Aleksandra.

Pytanie: Gdzie obecnie mieszka CHAUSMAN Wiktor?

Odpowiedź: CHAUSMAN Wiktor 15–20 maja 1940 roku pojechał do mias[ta] Przemyśla, skąd poprzez komisję niemiecką wyjechał na terytorium Niemiec; gdzie mieszka nie wiem.

Pytanie: Skąd wiecie, że CHAUSMAN wyjechał do Niemiec poprzez komisję niemiecką?

Odpowiedź: 10 albo 15 maja 1940 roku, dokładnie nie pamiętam, CHAUSMAN przyszedł do mnie do mieszkania i powiedział, że jest poszukiwany przez organy Władzy Sowieckiej, dlatego zdecydował się wyjechać ze Lwowa do mias[ta] Przemyśla, gdzie poprzez komisję chce się starać o wyjazd do Niemiec razem z żoną i synem. Nie chciałem rozstawać się z CHAUSMANEM, ale biorąc pod uwagę, że szukają go organy Władzy Sowieckiej poradziłem mu, że lepiej wyjechać do Niemiec niż zostać aresztowanym w mieś[cie] Lwowie. 29/XI-40 r. spotkałem przypadkowo na ulicy GŻONSKIEGO Adama, który mi powiedział, że CHAUSMAN z rodziną mieszka w mieś[cie] Warszawie i pracuje wraz z synem na poczcie.

Pytanie: Skąd wie o tym GŻONSKI?

Odpowiedź: Nie wiem skąd i od kogo dowiedział się GŻONSKI Adam, że CHAUSMAN mieszka i pracuje w mieś[cie] Warszawie.

Pytanie: Do tej sprawy jeszcze wrócimy, a teraz opowiedzcie o waszej praktycznej działalności w tej organizacji?

Odpowiedź: W listopadzie 1939 roku, w kilka dni po zwerbowaniu mnie do organizacji kontrrewolucyjnej, CHAUSMAN przyniósł mi mate-

материалы для газеты и поручил мне найти пишущую машинку и отпечатать эту газету, после чего передать эти газеты для распространения среди населения «ГЖОНСКОМУ» Адаму, «МАКСИМОВИЧУ» Адаму и ксендзу «АГАНСОВИЧУ». Всего нами выпущено вместе с ХАУСМАНОМ «14» номеров газеты „Побудка”, тиражем от 15 до 25 экземпляров каждого номера. С 15/V-1940 года после выезда ХАУСМАНА в Германию, редактирование и отпечатку газеты „Побудка” я взял на себя. Материалы для газеты я получал от ГЖОНСКОГО Адама, который получал эти материалы от своей матери, а также часть материалов для газеты приносил мне МАКСИМОВИЧ Адам. Всего мною выпущено четыре номера или 6 номеров газеты „Побудка” по 10–12 экземпляров каждого номера.

Вопрос: Где Вы достали пишущую машинку и где она находится сейчас?

Ответ: В ноябре 1939 года пишущую машинку я попросил у моей хозяйки «РОМАНОВОЙ» Францишки, под предлогом для личных надобностей и до конца марта месяца 1940 года я лично сам писал на этой машинке у себя на квартире. В марте м-це РОМАНОВА взяла эту машинку и продала, кому не знаю. В апреле месяце 1940 года я достал другую от «СИТНИЦКОГО» Яна и до июля м-ца 1940 г. я печатал газету, в конце же июля с/г мне нужны были деньги, я эту пишущую машинку продал ВАЙЛЕРУ или ВАДЛЕРУ Изидору, проживающему по ул. Потоцкого дом № 11-б, поправляюсь улица Листопада 11-б за 1300 рублей (одну тысячу триста рублей). Больше машинок пишущих я не имел.

Вопрос: Другой работой в организации не занимались?

Ответ: Я должен сказать, что в апреле месяце 1940 года, придя ко мне на квартиру «МАКСИМОВИЧ» Адам и стал мне рассказывать, что он подпоручик бывш. польской армии, является одним из руководителей контрреволюционной организации „ПОВ” и желает, чтобы я принял участие в работе этой организации. С предложением его я согласился и он принял от меня присягу, после чего рассказал, что организация „ПОВ” ставит своей задачей, подготовить и поднять вооруженное восстание против Советской власти и восстановить государство бывш. Польши⁴. Мне-же МАКСИМОВИЧ Адам поручил быть редактором этой контрреволюционной газеты „Побудка”. В июле м-це 1940 года газету мы выпускать перестали, в связи с тем, что не имеем материалов для газеты, тогда МАКСИМОВИЧ Адам поручил мне вербовать членов в организацию из числа молодежи, что я и принял к исполнению.

[...]

Вопрос: «Расскажите от кого Вы получили задание на совершение террористического акта и над кем?»

riały do gazety i polecił znaleźć maszynę do pisania i przepisać na niej tę gazetę, po czym przekazać gazety do rozpowszechnienia wśród ludności *GŻONSKIEMU* Adamowi, *MAKSYMOWICZOWI* Adamowi i księdzu *AGANSOWICZOWI* [?]. Wydaliśmy razem z CHAUSMANEM łącznie *14* numerów gazety „Pobudka” o nakładzie od 15 do 25 egzemplarzy każdego numeru. Od 15/V-1940 roku, po wyjeździe CHAUSMANA do Niemiec, redagowanie i przepisywanie na maszynie gazety „Pobudka” wziąłem na siebie. Materiały do gazety dostawałem od GŻONSKIEGO Adama, który otrzymywał te materiały od swojej matki, część materiałów do gazety przynosił mi również MAKSYMOWICZ Adam. Wydałem razem cztery lub 6 numerów gazety „Pobudka” po 10–12 egzemplarzy każdego numeru.

Pytanie: Skąd wzięliście maszynę do pisania i gdzie się ona teraz znajduje?

Odpowiedź: W listopadzie 1939 roku poprosiłem o maszynę do pisania moją gospodynię *ROMANOWĄ* Franciszkę pod pretekstem osobistych potrzeb i do końca marca 1940 roku sam pisałem na tej maszynie w swoim mieszkaniu. W marcu ROMANOWA zabrała tę maszynę i sprzedała, komu nie wiem. W kwietniu 1940 roku dostałem inną od *SITNICKIEGO* Jana i do lipca 1940 r. przepisywałem gazetę, lecz pod koniec lipca br. potrzebowałem pieniędzy [i] sprzedałem tę maszynę do pisania WAJLEROWI albo WADLEROWI Izidorowi mieszkającemu przy ul. Potockiego dom Nr 11-b, poprawiam się – ulica Listopada 11-b za 1300 rubli (jeden tysiąc trzysta rubli). Więcej maszyn do pisania nie miałem.

Pytanie: Czy nie zajmowaliście się inną pracą w organizacji?

Odpowiedź: Powiniennem powiedzieć, że w kwietniu 1940 roku przyszedł do mnie do mieszkania *MAKSYMOWICZ* Adam i zaczął opowiadać, że jest podporucznikiem był[ej] armii polskiej, jest jednym z przywódców kontrrewolucyjnej organizacji „POW” i chciałby, żebym wziął udział w robocie tej organizacji. Zgodziłem się na jego propozycję i odebrał ode mnie przysięgę, po czym opowiedział, że organizacja „POW” stawia przed sobą zadanie przygotowania i wzniecenia zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej i przywrócenia państwa był[ej] Polski.⁴ Mnie zaś MAKSYMOWICZ Adam polecił, bym został redaktorem kontrrewolucyjnej gazety „Pobudka”. W lipcu 1940 roku przestaliśmy wydawać gazetę w związku z tym, że nie mieliśmy materiałów do gazety; wtedy MAKSYMOWICZ Adam polecił mi werbowanie do organizacji członków wśród młodzieży, co przyjąłem do wykonania.

[...]

Ответ: 4-го декабря 1940 года в парке Костюшки мы, т.е. я – ПНЕВСКИЙ, ВАЙС⁵ и МАКСИМОВИЧ, по заданию поручика МЕНДЕЛЬСОНА решили убить ЛЯКСА Александра, который оказался провокатором нашей организации и сообщил органам НКВД о деятельности ФЕЛИКСЕВИЧА в организации, а также и в отношении *ЛИПМАНА^а, решили его убить, как сотрудника НКВД.

Вопрос: Назовите кто в настоящее время является руководителем организации „АВП” и где помещается штаб организации?

Ответ: Кто является руководителем организации я не знаю, но МАКСИМОВИЧ мне говорил, что комендантом организации „АВП” в гор. Львове является майор бывш. польской армии, фамилию этого майора МАКСИМОВИЧ мне не называл, а когда МАКСИМОВИЧ показал его личность, то я этого майора знаю с 1928 года, фамилия его ХУТЕР^б, а также со слов МАКСИМОВИЧА в штабе организации работал ВАЙС и сам МАКСИМОВИЧ. Других руководителей я не знаю.

Вопрос: Какую конкретно работу проводит Ваша организация в настоящее время и где?

Ответ: Мне известно от МАКСИМОВИЧА Адама, что в настоящее время организация занимается вербовкой членов в организацию из числа польской молодежи, а так-же вербовкой подхорунжих бывш. польской армии и их подготовкой на офицеров, т.е. с подхорунжими проводятся занятия по изучению военного дела. Другой деятельности организации я не знаю.

Вопрос: Что намечалось Вашей организацией провести *15/ХП-40^а года, какие и где изготовлялись листовки?

Ответ: Что намечалось провести организацией 15/ХП-40 года я о листовках я ничего не знаю.

Вопрос: Где находится оружие организации и лично принадлежащее Вам?

Ответ: Я лично оружия не имел и не имею, что же касается организации, то я не знаю имеет-ли организация оружие или нет, но в октябре месяце 1940 года, непомню какого дня зашел ко мне на квартиру МАКСИМОВИЧ Адам и сказал, что сейчас он куда-то отвез в портфеле и под пальто оружие и сабли и очень боялся как-бы не попасть в подозрение. Какое оружие, сколько и куда отвез МАКСИМОВИЧ не сказал.

Вопрос: Кто входил в редакционный комитет газеты „Побудка”?

Ответ: *В редакционный комитет газеты „Побудка” входили:^а

1. ХАУСМАН Виктор
2. Я – ПНЕВСКИЙ Здислав
3. МЕДИНСКИЙ Александр

Pytanie: *Opowiedzcie, od kogo otrzymaliście zadanie dokonania aktu terrorystycznego i na kim?*

Odpowiedź: 4 grudnia 1940 roku w parku Kościuszki my, to jest: Ja – PNIEWSKI, WAJS⁵ i MAKSYMOWICZ na polecenie porucznika MENDELSONA postanowiliśmy zabić LAKSA Aleksandra, który okazał się być prowokatorem w naszej organizacji i powiadomił organy NKWD o działalności w organizacji FELIKSIEWICZA, a także postanowiliśmy zabić *LIPMANA*^a jako współpracownika NKWD.

Pytanie: Podajcie, kto w chwili obecnej jest kierownikiem organizacji „AWP” i gdzie mieści się sztab organizacji?

Odpowiedź: Kto jest kierownikiem organizacji nie wiem, ale MAKSYMOWICZ mówił mi, że komendantem organizacji „AWP” w mieś[cie] Lwowie jest major był[ej] armii polskiej, nazwiska tego majora MAKSYMOWICZ mi nie podał, ale kiedy MAKSYMOWICZ wskazał mi go [stwierdziłem, że] ja tego majora znam od 1928 roku, nazywa się CHUTIER⁶, również ze słów MAKSYMOWICZA [wiem, że] w sztabie organizacji pracował WAJS i sam MAKSYMOWICZ. Innych kierowników nie znam.

Pytanie: Jaką konkretnie robotę prowadzi obecnie wasza organizacja i gdzie?

Odpowiedź: Wiem od MAKSYMOWICZA Adama, że obecnie organizacja zajmuje się werbowaniem do niej członków spośród młodzieży, a także werbunkiem podchorążych był[ej] armii polskiej i ich przygotowaniem na oficerów, tzn. z podchorążymi prowadzone są zajęcia z nauki o wojskowości. O innej działalności organizacji nie wiem.

Pytanie: Co wasza organizacja zamierzała przeprowadzić *15/XII-40* roku, jakie i gdzie przygotowywano ulotki?

Odpowiedź: Co organizacja zamierzała przeprowadzić 15/XII-40 roku i o ulotkach nie wiem nic.

Pytanie: Gdzie znajduje się broń organizacji i należąca do was osobiście?

Odpowiedź: Osobiście broni nie miałem i nie mam, a co się tyczy organizacji, to nie wiem czy organizacja posiada broń czy nie, ale w październiku 1940 roku, nie pamiętam którego dnia, zaszedł do mnie do mieszkania MAKSYMOWICZ Adam i powiedział, że właśnie dostarczył gdzieś w teczce oraz pod płaszczem broń i szablę i bardzo się bał, żeby nie wzbudzić podejrzeń. Jaką broń, ile i dokąd dostarczył MAKSYMOWICZ, nie powiedział.

Pytanie: Kto wchodził w skład komitetu redakcyjnego gazety „Pobudka”?

Odpowiedź: *W skład komitetu redakcyjnego gazety „Pobudka” wchodził:*

1. CHAUSMAN Wiktor
2. Ja – PNIEWSKI Zdzisław

4. *ГЖОНСКИЙ Адам*
5. *ГЖОНСКАЯ имя не знаю*
6. *АГАПСОВИЧ Богдан, ксендз, убит при побеге за границу.*
7. МАКСИМОВИЧ Адам.

Вопрос: Следствие располагает данными, что Ваша организация и редакционный комитет газеты „Побудка” имеет непосредственную связь с границей, откуда приходят курьеры, предлагаем Вам дать правдивые показания по данному вопросу.

Ответ: 1-го декабря 1940 г. МАКСИМОВИЧ Адам заходил ко мне на квартиру и рассказывал, что он встретился с женщиной – курьером организации, которая пришла из гор. Кракова для связи с организацией гор. Львова, и что эта курьерша, рассказывала о большой проведенной работе организацией „АВП” для поднятия вооруженного восстания против Германии. Других данных я не имею и не слышал.

Вопрос: Назовите адрес квартиры, где останавливаются курьеры организации?

Ответ: Где останавливаются курьеры организации я не знаю.

Вопрос: Где собирались члены организации и у кого?

Ответ: Мои члены организации собирались у меня в квартире, чаще всего приходили по одному, других мест сборища я не знаю. Правда, я искал квартиру на Лычакове для поручика МЕНДЕЛЬСОНА, но не нашел.

Вопрос: Кто из Ваших знакомых имеет огнестрельное оружие?

Ответ: Недели три тому назад, примерно во второй половине ноября м-ца 1940 года, я встретился со знакомым мне ранее *КЕЛЛЕРОМ Тадеушем*, лет 27-ми, магистр прав, сейчас работает в госпитале рабочим, который мне рассказал, что он имеет один пистолет спрятан, закопанный в определенном месте и что он очень боится, как бы об этом не узнали органы Советской власти. Тогда я ему сказал, что этот пистолет я могу взять себе, он согласился и я дважды ходил к нему за этим пистолетом, но дома его застать не мог. Проживает по ул. Яворова дом 18.

Других лиц, которые бы имели оружие я не знаю.

Вопрос: Для каких целей Вам нужно было оружие?

Ответ: Пистолет я хотел достать себе на случай, если организация *решит убить ЛЯКСА.*

Вопрос: Кто же должен совершить террористический акт над ЛЯКСОМ, где и когда?

Ответ: Для совершения террористического акта над ЛЯКСОМ, я дал задание КУРИЛО Збигневу, который и должен был убить этого

3. MEDYŃSKI Aleksander

4. *GŻONSKI Adam*

5. *GŻONSKA imienia nie znam*

6. *AGAPSOWICZ Bogdan, ksiądz, zabity podczas ucieczki za granicę.*

7. MAKSYMOWICZ Adam.

Pytanie: Śledztwo dysponuje informacjami, że wasza organizacja oraz komitet redakcyjny gazety „Pobudka” utrzymują bezpośrednią łączność z zagranicą, skąd przychodzą kurierzy. Radzimy wam, żebyście złożyli w tej sprawie prawdziwe zeznania.

Odpowiedź: 1 grudnia 1940 roku MAKSYMOWICZ Adam zaszedł do mnie do mieszkania i opowiadał, że spotkał się z kobietą — kurierem organizacji, która przyszła z mias[ta] Krakowa w celu skontaktowania się z organizacją mias[ta] Lwowa i że ta kurierka opowiadała o wykonanym przez „AWP” ogromie pracy na rzecz wzniesienia zbrojnego powstania przeciwko Niemcom. Innych informacji nie mam i nie słyszałem.

Pytanie: Podajcie adres mieszkania, w którym zatrzymują się kurierzy organizacji?

Odpowiedź: Gdzie zatrzymują się kurierzy organizacji nie wiem.

Pytanie: Gdzie zbierali się członkowie organizacji i u kogo?

Odpowiedź: Moi członkowie organizacji zbierali się u mnie w mieszkaniu, najczęściej przychodzili pojedynczo, o innych miejscach spotkań nie wiem. Co prawda, szukałem na Łyczakowie mieszkania dla porucznika MENDELSONA, ale nie znalazłem.

Pytanie: Kto z waszych znajomych ma broń palną?

Odpowiedź: Trzy tygodnie temu, mniej więcej w drugiej połowie listopada 1940 roku, spotkałem się ze znanym mi wcześniej *KELLEREM Tadeuszem*, lat 27, magistrem prawa, obecnie pracuje w szpitalu jako robotnik, który powiedział mi, że ma ukryty jeden pistolet zakopany w pewnym miejscu i że bardzo się boi, by nie dowiedziały się o tym organy Władzy Sowieckiej. Powiedziałem mu wtedy, że mogę ten pistolet wziąć do siebie, zgodził się i dwa razy chodziłem do niego po ten pistolet, lecz nie mogłem go zastać w domu. Mieszka przy ul. Jaworowej dom 18.

Innych osób, które miałyby broń nie znam.

Pytanie: Do jakich celów potrzebna była wam broń?

Odpowiedź: Pistolet chciałem dostać na wypadek, gdy organizacja *zadecyduje zabić LAKSA.*

Pytanie: Kto miał dokonać aktu terrorystycznego na LAKSIE, gdzie i kiedy?

Odpowiedź: W celu dokonania aktu terrorystycznego wydałem polecenie KURYLE Zbigniewowi, który miał zabić tego LAKSA, ale nie posiadał bro-

ЛЯКСА, но не имея оружия, террористический акт был отложен на позднее время и одновременно дано было мной задание КУРИЛО, чтобы он проследил куда и в какое время ЛЯКС ходит.

Вопрос: Ваше задание выполнил КУРИЛО, в части слежки за ЛЯКСОМ?

Ответ: Нет, этого задания КУРИЛО не выполнил, так как он не знает даже где ЛЯКС учится, не говоря уже куда ЛЯКС ходит.

Вопрос: Какие пишущие аппараты, кроме Вашей пишущей машинки имеет организация?

Ответ: Имела ли организация еще какие пишущие аппараты я не знаю и ни от кого об этом не слышал.

Вопрос: Кто снабжал денежными и другими средствами редакционный комитет газеты „Побудка“?

Ответ: Никакими средствами нам редакционному комитету никто не помогал, только ХАУСМАН, МАКСИМОВИЧ и я – ПНЕВСКИЙ для общих интересов организации давали бумагу, кальку и ленту, *СЕТНИЦКИЙ дал пишущую машинку, которая принадлежала лично ему.^{-а}

Вопрос: Расскажите подробно о последней деятельности редакционного комитета?

Ответ: Как я уже показал выше, что в связи с отсутствием материалов для газеты, в конце июля месяца 1940 г. выпуск газет нами был прекращен, а также основная часть редакционного комитета выбыла из гор. Львова; как-то: ХАУСМАН – выехал в Германию, *МЕДИНСКОГО арестовали^{-а}, АГАПСОВИЧ убежал из гор. Львова и был убит на границе, ГЖОНСКИЙ Адам выехал на работу, а мы оставшиеся втроем никакой другой работой по газете не занимались, да и не было таких материалов, которые бы можно было освещать в газете, так как Франция пала, то опасно было писать вымышленные данные.

Вопрос: Вы, как редактор газеты, с кем Вы были связаны из руководителей организации?

Ответ: Я был связан только с ХАУСМАНОМ Виктором, а после его отъезда, с МАКСИМОВИЧЕМ Адамом. Других руководителей связанных с газетой „Побудка“ я не знаю.

Вопрос: Имеете ли Вы свой архив газеты „Побудка“ и где он находится?

Ответ: Да, архив газеты я имею и он находится у меня спрятанным в кладовой в пивных бутылках.

Допрос прерван 14/ХІІ-1940 года в 2-30.

Записано с моих слов правильно и прочитан на понятном мне русском языке, в чем и расписываюсь.

ПНЕВСКИЙ

- ni; akt terrorystyczny został odłożony na później i jednocześnie dalem zadanie KURYŁE, żeby wyszedł dokąd i kiedy chodzi LAKS.
- Pytanie: Czy KURYŁO wykonał wasze zadanie w zakresie śledzenia LAKSA?
- Odpowiedź: Nie, tego zadania KURYŁO nie wykonał, ponieważ nie wie nawet, gdzie LAKS się uczy, nie mówiąc już dokąd LAKS chodzi.
- Pytanie: Jakie maszyny do pisania oprócz waszej maszyny posiada organizacja?
- Odpowiedź: Czy organizacja posiadała jeszcze jakieś maszyny do pisania nie wiem i od nikogo nic o tym nie słyszałem.
- Pytanie: Kto zaopatrywał komitet redakcyjny gazety „Pobudka” w środki pieniężne i inne?
- Odpowiedź: Nikt nie pomagał nam, komitetowi redakcyjnemu, żadnymi środkami. CHAUSMAN, MAKSYMOWICZ i ja – PNIEWSKI dawaliśmy dla wspólnych celów organizacji papier, kalkę i taśmę. ^aSITNICKI dał maszynę do pisania należącą do niego osobiście. ^a
- Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o ostatniej działalności komitetu redakcyjnego?
- Odpowiedź: Jak już zeznałem wcześniej, w związku z brakiem materiałów do gazety pod koniec lipca 1940 r. przerwaliśmy jej wydawanie. Ponadto większa część komitetu redakcyjnego wyjechała z mias[ta] Lwowa, a mianowicie: CHAUSMAN – wyjechał do Niemiec, ^aMEDYŃSKIEGO aresztowano^a, AGAPSOWICZ uciekł z mias[ta] Lwowa i został zabity na granicy, GŻONSKI Adam wyjechał do pracy. My zostaliśmy we trójkę i żadną inną pracą w sprawie gazety nie zajmowaliśmy się, a i nie było takich materiałów, które można by było naświetlać w gazecie ponieważ Francja upadła, a było niebezpiecznie pisać zmyślane informacje.
- Pytanie: Wy, jako redaktor gazety, z kim z kierownictwa organizacji utrzymywaliście kontakt?
- Odpowiedź: Utrzymywałem kontakt tylko z CHAUSMANEM Wiktorem, a po jego wyjeździe z MAKSYMOWICZEM Adamem. Innych kierowników związanych z gazetą „Pobudka” nie znam.
- Pytanie: Czy macie własne archiwum gazety „Pobudka” i gdzie się ono znajduje?
- Odpowiedź: Tak, mam archiwum gazety, a znajduje się ono u mnie, ukryte w spizarni w butelkach po piwie.

Przesłuchanie zostało przerwane 14/XII-1940 roku o 2-30.

Zapisano wg moich słów prawidłowo i odczytano mi w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim, co potwierdzam podpisem.

PNIEWSKI

Допросили: ОПЕР УПОЛН. 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО

(ЛОГИНОВ)

НАЧ. 2 ОТД-НИЯ 3 ОТДЕЛА УГБ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(БОГДАНОВ)

ВЕРНО: (—)

ОПИСЬ ИЗЫМАЕМОГО ПРИ ОБЫСКЕ

На основании ордера/предписания _____ № __ от „15” декабря 1940 г.
(название организации НКВД)
мы сотрудники УНКВД по ЛО т. Панов, т. Анисимов и т. Свиридов
(фамилии сотрудников)
в присутствии: Жечник Андрей Федорович составили опись на изъятые
(указать фамилию, имя и отчество)
у Губринович Марьян Зигмундович по адресу: г. Львов ул. Лесна № 18 кв.
(указать фамилию, имя и отчество)
№ 3

№ № п/п	НАИМЕНОВАНИЕ ПРЕДМЕТОВ	Количество в штуках, весом, в метрах	Качественное состояние
1	Паспорт сер I ЖП № 629641	1 шт	
2	Студенческий билет № 105/40	1 шт	
3	Месячный трамвайн. билет	1 шт	
4	Фотографии и разная переписка	3 фотограф., 19 листов переписка	
5	Пишущая машинка „Ремингтон” пор- тивная	1 шт	
6	Обойма пистолета № 2, без патронов	1 шт	[...]
7	Домашняя резиновая типография	1 шт	
8	Штампы	28 шт	
9	Штемпельные подушки	3 шт	

Подпись лица, у которого проводился обыск: (—)

Поняты: (—)

Проводивший обыск сотрудник НКВД (—) (—)

Копию описи получил (—)

„15” декабря 1940 г.

Przesłuchali: OFICER OPERACYJNY 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
(ŁOGINOW)

NACZ[ELNIK] 2 WY[DZIA]ŁU 3 ODDZIAŁU UGB UNKWD LO
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(BOGDANOW)

ZA ZGODNOŚĆ: (—)

SPIS RZECZY SKONFISKOWANYCH PODCZAS REWIZJI

Na podstawie nakazu/polecenia _____ Nr ___ z „15” grudnia 1940 r.
(nazwa organu NKWD)
my, pracownicy UNKWD LO t. Panow, t. Anisimow i t. Swiridow w obecności:
(nazwiska pracowników)
Rzecznik Andrzej s. Teodora sporządziliśmy spis rzeczy skonfiskowanych
(podaj nazwisko, imię i imię ojca)
u Gubrynowicza Mariana s. Zygmunta pod adresem: m. Lwów ul. Leśna
(pobyt nazwisko, imię i imię ojca)
Nr 18 m. Nr 3

Nr Nr p/p	NAZWY PRZEDMIOTÓW	Ilość w sztukach, na wagę, w metrach	Stan
1	Paszport ser. I ŻP Nr 629641	1 szt.	[...]
2	Legitymacja studencka Nr 105/40	1 szt.	
3	Bilet miesięczny tramwajowy	1 szt.	
4	Fotografie i różna korespondencja	3 fotograf., 19 kart korespondencji	
5	Przenośna maszyna do pisania „Remington”	1 szt.	
6	Magazynek do pistoletu Nr 2 bez naboju	1 szt.	
7	Domowa drukarka z gumowymi czcionkami	1 szt.	
8	Stemple	28 szt.	
9	Poduszki do stempli	3 szt.	

Podpis osoby, u której przeprowadzono rewizję: (—)

Świadczenie: (—)

Przeprowadzający rewizję pracownik NKWD (—) (—)
(podpis)

Kopię spisu otrzymałem (—)

„15” grudnia 1940 r.

УССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

1940 г. декабря мес. 15 дня. Я, оперуполномоченный 3-го отдел. УНКВД

(должность, наименование организации, фамилия)

Агапеев допросил в качестве обвиняемого

1. Фамилия Лесерман
 2. Имя и отчество Марьян Михайлович
 3. Дата рождения 17/XI-1895 г.
 4. Место рождения г. Варшава
 5. Местожительство г. Львов, по ул. Супиковского № 1
 6. Национальность и гражданство (подданство) поляк, гр. СССР
 7. Паспорт изъят при аресте
(указать в какой органе выдан, номер, категория и место хранения)
 8. Род занятий инженер-химик, без определенных занятий
(место службы и должность)
 9. Социальное происхождение алтечный работник
(род занятий родителей и их имущественное положение)
 10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)
 - а) до революции служащий
 - б) после революции служащий
 11. Состав семьи холост, близких родственников у меня нет
(близкие родственники, и их имена, фамилии, адреса и род занятий)
- (—) Лесерман
12. Образование (общее, специальное) окончил Шарлотенбургский политехникум
 13. Партийность (в прошлом и настоящем) в прошлом и в настоящее время в партии не состоял и не состою
 14. Каким репрессиям подвергался, судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что)
 - а) до революции никаким репрессиям не подвергался
 - б) после революции в 1932 году арестовывался за подозрение к принадлежности к коммунистической партии. Суда не было. Содержался без суда около восьми месяцев
 15. Какие имеет награды (ордена, грамоты, оружие и др.) при сов. власти не имею никаких наград
 16. Категория воинского учета запаса и где состоит на учете на учете не состою
 17. Служба в Красной Армии (красной гвардии, в партизанских отрядах) когда и в качестве кого не служил в Красной армии
 18. Служба в белых и др. к-р армиях (когда, в качестве кого) не служил вообще
 19. Участие в бандах, к-р организациях и восстаниях ни в каких бандах и в к-р. организациях и восстаниях не участвовал
 20. Сведения об общественно-политической деятельности не имею
- (—) Лесерман

ПРИМЕЧАНИЕ: Каждая страница протокола должна быть заверена подписью допрашиваемого, а последняя и допрашивающего.

USRS
LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH
ZARZĄD BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWOWEGO

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

DO SPRAWY Nr _____

1940 r. grudnia miesiąca 15 dnia. Ja, oficer operacyjny 3 Oddziału
(funkcja, nazwa organizacji, numerka)

UNKWD Agapiejew przesłuchałem w charakterze oskarżonego

1. Nazwisko Leserman
 2. Imię i imię ojca Marian s. Michała
 3. Data urodzenia 17/XI-1895 r.
 4. Miejsce urodzenia m. Warszawa
 5. Miejsce zamieszkania m. Lwów, przy ul. Supińskiego Nr 1
 6. Narodowość i obywatelstwo (poddanie) Polak, ob. ZSRS
 7. Paszport skonfiskowany podczas aresztowania
(kiedy i przez jaki organ wydany, numer, kategoria i miejsce wystawienia)
 8. Rodzaj zajęcia inżynier chemik bez stałej pracy
(miejscu pracy i funkcja)
 9. Pochodzenie społeczne pracownik apteki
(rodzaj zajęcia rodziców i ich status majątkowy)
 10. Pochodzenie społeczne (rodzaj zajęcia i status majątkowy)
 - a) przed rewolucją urzędnik
 - b) po rewolucji urzędnik
 11. Skład rodziny kawaler, nie mam bliskich krewnych
(liczba krewnych, ich imiona, zawody, adresy i rodzaj zajęcia)
- (—) Leserman
12. Wykształcenie (ogólne, zawodowe) ukończyłem Politechnikę *Szarlotenburską*
 13. Przynależność partyjna (w przeszłości i obecnie) do partii nie należałem i nie należę
 14. Jakim represjom podlegał, sąd, areszt i inne (kiedy, przez jakie organa i za co)
 - a) przed rewolucją żadnym represjom nie podlegałem
 - b) po rewolucji w 1932 roku zostałem aresztowany jako podejrzany o przynależność do partii komunistycznej, sądu nie było, siedziałem bez procesu około ośmiu miesięcy
 15. Jakie odznaczenia posiada (ordery, listy pochwalne, broń i in.) za władzy sowieckiej nie posiadam żadnych nagród
 16. Kategoria wojskowa rezerwy i gdzie jest zewidencjonowany w ewidencji nie figuruję
 17. Służba w Armii Czerwonej (w czerwonej gwardii, w oddziałach partyzanckich) kiedy i w jakim charakterze nie służyłem w Armii Czerwonej
 18. Służba w białych i w in. armiach k-r (kiedy, w jakim charakterze) nie służyłem w ogóle
 19. Udział w bandach, organizacjach k-r i powstaniach w żadnych bandach i w k-r organizacjach i powstaniach nie uczestniczyłem
 20. Informacje o działalności społeczno-politycznej nie mam

(—) Leserman

UWAGA: Każda strona protokołu musi być poświadczona podpisem przesłuchiwanego, a ostatnia również przesłuchującego.

Показания «обвиняемого» (свидетеля) Лесермана Марьяна Михайловича

„15” декабря 1940 г.

[...]

Вопрос: Расскажите о ваших родственниках проживающих в СССР, а также и за границей?

Ответ: На территории СССР у меня родственников никого нет, а за границей в г. Варшаве имею 1. тетя – сестра моей матери, Малиняк Дебора.

2. Лесерман Мария моя тетя по отцу, проживает в г. Варшаве. Есть еще дальние родственники, которых я совершенно не знаю. Поправлюсь вспомнил:

3. Там в г. Варшаве проживает жена брата Лесерман Ядвига. Проживает по ул. Медяно № 1.

Вопрос: Вы поддерживаете переписку с ними?

Ответ: Сейчас с ними не поддерживаю переписку. В свое время писал, но ответа не получал. Был случай, когда я получил ответ письмо от бывшей домработницы.

Вопрос: Когда вы прибыли на территорию бывшей Польши?

Ответ: Я родился на территории бывшей Польши, проживал до 1923 года, а затем уехал учиться в Германию в гор. Шарлотенбург. По окончании политехникума в 1929 г. (приблизительно). Добавляю, в 1932 году проживая в Варшаве и работая в должности химика в фирме „Гольдберг и Сенецкий”.

Подпись (—) Лесерман

Я по делам службы 1932 г. поехал в Германию в гор. Берлин, где находился в течение нескольких месяцев, в этот же период был арестован и выслан обратно в Польшу. Добавляю, арестован был по мотивам, как я уже показал выше.

Вопрос: В период нахождения в Германии как в первый, а также и второй раз, Вы были польским подданным?

Ответ: Да, я выезжая в Германию являлся польским гражданином.

Вопрос: Расскажите подробно, чем Вы занимались в б. Польше и в каких городах постоянно проживали?

Ответ: Я постоянно проживал в городах в Варшаве, Кельцы, во Львове и Дембице.

В Варшаве приблизительно три года проработал т.е. с 1930 г. по 1931 г. „Гольдберга и Сенецкого”, где возвращаясь в 1932 году по 1934 г. снова проработал на этой фирме. С 1934 г. по 1935 г. работал на фирме „Озоноль” – Варшава. С 1935 г. по 1936 г. работал на фирме „Апе Кавальский” в течении 5–6 месяцев работал – „Апе

Zeznania "oskarżonego" (świadka) Lesermana Mariana s. Michała
„15” grudnia 1940 r.

[...]

Pytanie: Opowiedzcie o waszych krewnych mieszkających w ZSRS oraz za granicą?

Odpowiedź: Na terytorium ZSRS nie mam żadnych krewnych, a za granicą w m. Warszawie mam 1. ciocię – siostrę mojej matki, Maliniak Deborę.
2. Leserman Maria, moja ciocia ze strony ojca mieszka w m. Warszawie. Mam jeszcze dalszych krewnych, których zupełnie nie znam, poprawiam się, przypomniałem sobie:
3. w m. Warszawie przebywa żona brata, Leserman Jadwiga, mieszka przy ul. Miedzianej Nr 1.

Pytanie: Czy utrzymujecie z nimi korespondencję?

Odpowiedź: Obecnie nie utrzymuję z nimi korespondencji. Swego czasu pisałem, ale nie dostawałem odpowiedzi. Zdarzyło się, że dostałem odpowiedź – list od byłej pomocy domowej.

Pytanie: Kiedy przyjechaliście na terytorium byłej Polski?

Odpowiedź: Urodziłem się na terytorium byłej Polski, mieszkałem [tam] do 1923 roku, a potem wyjechałem na naukę do Niemiec do mias[ta] *Szarlotenburga*. Po ukończeniu politechniki w 1929 r. (mniej więcej). Dodaję, w 1932 roku mieszkałem w Warszawie i pracowałem jako chemik w firmie „Goldberg i Sieniecki”.

Podpis (—) Leserman

W sprawach służbowych w 1932 roku wyjechałem do Niemiec do mias[ta] Berlina, gdzie mieszkałem przez kilka miesięcy. W tym okresie zostałem aresztowany i wysłany z powrotem do Polski. Dodaję, zostałem aresztowany na podstawie zarzutów, o których zeznałem wcześniej.

Pytanie: Czy byliście poddanym polskim wówczas gdy przebywaliście w Niemczech zarówno po raz pierwszy, jak i drugi?

Odpowiedź: Tak, wyjeżdżając do Niemiec byłem polskim obywatelem.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo czym zajmowaliście się w b[yłej] Polsce i w jakich miastach mieszkaliście?

Odpowiedź: Mieszkałem na stałe w miastach: Warszawie, Kielcach, Lwowie i Dębicy.

W Warszawie przepracowałem mniej więcej trzy lata, tj. od 1930 r. do 1931 r. [w firmie] „Goldberga i Sienieckiego”, a po powrocie w 1932 roku do 1934 r. znowu pracowałem w tej firmie. Od 1934 r. do 1935 r. pracowałem w firmie „Ozonol” — Warszawa. Od 1935 do 1936 r. pracowałem w firmie „Ap. Kowalski”; przez 5–6 miesięcy pracowałem – „Ap. Kowalski”. W 1937 r., przez rok cały pracowałem w Kielcach w firmie „Borkowski” i „Medal”.

Кавальский". В 1937 г. в течении всего года работал в Кельце на фирме „Борковский" и „Медаль".

В течении всего 1938 года работал на фирме „Селезяна" гор. Льво-
ве, где работал в качестве контролера и около трех месяцев рабо-
тал в г. Дембице [...]

Начиная с июля месяца 1939 года по настоящее время я нигде не
работал в силу своей инвалидности, причем я в течении года на-
ходился на излечении во Львовском госпитале.

Подпись (—) Лесерман

Вопрос: На какие средства Вы существовали в последнее время?

Ответ: По выходу из больницы в течении двух месяцев я жил на средства
от продажи вещей моей невесты – Вансевич Терес. Из своих вещей
я продал старое пальто и вечную ручку. Добавляю в основном
я находился на иждивении своей невесты Вансевич.

Вопрос: Выше отвечая на вопрос, кто Вы по национальности, Вы ответили,
что Вы являетесь поляк.

Объясните, почему Вы себя считаете поляком, ведь Ваши
родители были евреями?

Ответ: Я себя стал считать поляком с 1939 г. 23 декабря, с момента, когда
я принял католическую веру.

Вопрос: Ваш ответ не имеет под собой почвы. Вы по каким-то своим сооб-
ражениям считаете совместимым с Вашей нацпринадлежностью
вероисповедание? Уточните это обстоятельство.

Ответ: Теперь я понимаю, что заблуждаюсь в этом вопросе, считая себя поля-
ком, тогда как являюсь евреем хоть и принял католическую веру.

[...]

Вопрос: Опять же Вы не всех назвали своих знакомых, Вы умышленно не
называете их, имея целью скрыть от следствия свою связь с ними
по антисоветской деятельности. Следствие требует назвать их.

Ответ: Я всех лиц, которых припомнил назвал, скрывать от следствия не
намерен. Заявляю, что ни с кем я по антисоветской работе не связан.

Вопрос: Вы арестованы, как участник контрреволюционной организации.
Дайте исчерпывающие показания о своей антисоветской деятель-
ности, а также лиц связанных с Вами.

Ответ: Никогда я ни в какой к-р организации не состоял и не состою и ни
какой работы не проводил, а равно и не знаю кто принадлежит
к организации.

Вопрос: К этому вопросу мы еще вернемся.

Записано с моих слов правильно и прочитано на понятном мне языке.

(—)Лесерман

Допросил Опер. Уполн. 3 отд. УГБ УНКВД (—)

Przez cały rok 1938 byłem zatrudniony w firmie „Sielezjana” w mieś[cie] Lwowie, gdzie pracowałem jako kontroler oraz około trzy miesiące w m. Dębicy w [...].

Począwszy od lipca 1939 roku do chwili obecnej nigdzie nie pracowałem ze względu na moje inwalidztwo, przy czym przez rok byłem leczony w szpitalu lwowskim.

Podpis (—) Leserman

Pytanie: Z jakich środków utrzymywaliście się w ostatnim czasie?

Odpowiedź: Po wyjściu ze szpitala przez dwa miesiące utrzymywałem się ze sprzedaży rzeczy mojej narzeczonej Wąsiewicz Teresy. Z rzeczy swoich sprzedałem stary płaszcz i wieczne pióro. Dodaję, przede wszystkim byłem na utrzymaniu mojej narzeczonej Wąsiewicz.

Pytanie: Odpowiadając wcześniej na pytanie, jakiej jesteście narodowości, odpowiedzieliście, że jesteście Polakiem.

Pytanie: Wyjaśnijcie, dlaczego uważacie się za Polaka, przecież wasi rodzice byli Żydami?

Odpowiedź: Zacząłem uważać się za Polaka w 1939 r. Od 23 grudnia, od chwili gdy przyjąłem wiarę katolicką.

Pytanie: Wasza odpowiedź jest nieuzasadniona. Na podstawie jakichś własnych racji uważacie za równoznaczne waszą przynależność narodową i wyznanie. Wyjaśnijcie tę okoliczność?

Odpowiedź: Teraz rozumiem, że myliłem się w tej kwestii uważając się za Polaka, podczas gdy jestem Żydem, chociaż przyjąłem wiarę katolicką.
[...]

Pytanie: Znów nie wymieniliście wszystkich swoich znajomych. Umyślnie nie wymieniacie ich mając na celu zatajenie przed śledztwem swojego kontaktu z nimi w ramach działalności antysowieckiej. Śledztwo żąda wymienienia ich.

Odpowiedź: Wszystkie osoby, które sobie przypomniałem, wymieniłem; ukrywać przed śledztwem niczego nie zamierzam. Oświadczam, że z nikim nie jestem związany robotą antysowiecką.

Pytanie: Zostaliście aresztowani jako członek organizacji kontrewolucyjnej. Złóżcie wyczerpujące zeznania o swojej antysowieckiej działalności i o osobach związanych z wami.

Odpowiedź: Nigdy do żadnej organizacji k-r nie należałem i nie należę i nie wiem, kto należy do organizacji.

Pytanie: Do tej sprawy jeszcze wrócimy

Zapisano wg moich słów prawidłowo i odczytano mi w zrozumiałym dla mnie języku.

(—) Leserman

Przesłuchał Oficer Operacyjny 3 Oddziału UGB UNKWD (—)

Утверждаю
Нач. 3 отд. УГБ УНКВД
Капитан Госбезоп.
(Коноваленко)
[...] декабря 1940

Постановление
г. Львов декабря м-ца 18 дня

Я Опер. Уполн. 2 отд. 3 отд. УГБ УНКВД Логинов рассмотрев материалы на изъятие при обыске вещи у арестованного Губриновича Марьяна Зигмунтовича проживающего: г. Львов по ул. Лесна № 18, кв. 3

Нашел

что изъятые вещи у Губриновича М.З.

1. Пишущая машинка „Ремингтон”, № нет	одна шт
2. Домашняя типография резиновый шрифт	одна шт
3. Штемпельн. резина	28 штук
4. Штемпельных подушек	3 шт

является вещественным доказательством, а потому

Постановил:

Выше перечисленные вещи изъятые у Губриновича М.З. сдать в АХО УНКВД по Львовской области на хранение.

Опер. Уполн. 3 отдела УГБ

Логинов (—)

Согласен: Нач. 2 отд. 3 отд. УГБ УНКВД
Мл. Лейтенант Госбезопасности

(Богданов) (—)

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА
обвиняемого ЛЕСЕРМАН Марьяна Михайловича от 15/1-41 года.

ЛЕСЕРМАН Марьян Михайлович, 1895 г. рождения, урожен. г. Варшавы, поляк, по специальности инженер-химик, без определенных занятий, до ареста проживал в г. Львове по ул. Супинского № 1, арестован 15/XII-1940 года.

Допрос начат в 14 час. 00 мин.

—”— окончен в 17 час. 00 мин.

Вопрос: Можете ли вы давать показания на русском языке?

Ответ: Я могу давать показания на русском языке.

Zatwierdzam
Nacz[elnik] 3 Oddziału UGB UNKWD
Kapitan Bezp[ieczeństwa] Państ[wowego]
(Konowalenko)
[...] grudnia 1940

Postanowienie
m. Lwów, dnia 18 grudnia

Ja, Oficer Operacyjny 2 Wydz[iału] 3 Oddz[iału] UGB UNKWD Łoginow po rozpatrzeniu materiału dotyczącego rzeczy skonfiskowanych podczas rewizji u aresztowanego Gubrynowicza Mariana s. Zygmunta zamieszkałego we Lwowie przy ul. Leśnej dom Nr 18 m. 3

Stwierdziłem
że rzeczy skonfiskowane u Gubrynowicza M.Z.

1. Maszyna do pisania „Remington” bez numeru	jedna szt.
2. Domowa drukarka, gumowe czcionki	jedna szt.
3. Stempli różnych	28 sztuk
4. Poduszek do stempli	3 szt.

są dowodami rzeczowymi i dlatego

Postanowiłem:

Wyżej wymienione rzeczy skonfiskowane u Gubrynowicza M.Z. przekazać do ACHO UNKWD obwodu lwowskiego na przechowanie.

Oficer Operacyjny 3 Oddziału UGB

Łoginow (—)

Wyrażam zgodę: Nacz[elnik] 2 Wydz[iału] 3 Oddz[iału] UGB UNKWD

Mł. Lejtenant Bezpiecz[ęstwa] Państ[wowego]

(Bogdanow) (—)

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA

oskarżonego LESERMANA Mariana s. Michała z 15/I-41 roku.

LESERMAN Marian s. Michała, ur. w 1895 r. w m. Warszawie, Polak, z zawodu inżynier chemik, bez określonego zajęcia, przed aresztowaniem mieszkał w m. Lwowie przy ul. Supińskiego Nr 1, aresztowany 15/XII-1940 roku.

Przesłuchanie rozpoczęto o godz. 14 min. 00

—”— zakończono o godz. 17 min. 00

Pytanie: Czy możecie składać zeznania w języku rosyjskim?

Odpowiedź: Mogę składać zeznania w języku rosyjskim.

- Вопрос: Назовите правильно вашу фамилию, имя и отчество?
- Ответ: ЛЕСЕРМАН Марьян Михайлович.
- Вопрос: Вы арестованы как активный участник контрреволюционной повстанческой организации. Намерены ли вы давать следствию правдивые показания о своей контрреволюционной деятельности?
- Ответ: Признаюсь, что я действительно являлся до дня своего ареста участником контрреволюционной организации и буду давать правдивые показания.
- Вопрос: Кем и когда вы были вовлечены в контрреволюционную организацию?
- Ответ: В контрреволюционную организацию я был завербован ФЕЛИКСЕВИЧЕМ Збигнев в сентябре или в октябре м-це 1940 года.
- Вопрос: При каких обстоятельствах вы были завербованы в контрреволюционную организацию?
- Ответ: С 22 июля 1939 г. по 31 августа 1940 г. я находился на излечении в госпитале хирургической клиники в гор. Львове, где познакомился с ФЕЛИКСЕВИЧЕМ Збигневым приходившим часто к своей знакомой ФУНК Ева, служившей в госпитале медсестрой. В одном из посещений ФЕЛИКСЕВИЧЕМ Збигневым я ближе познакомился с ним и рассказал ему, что я происхожу из г. Варшавы и в случае моего выздоровления я не знаю где мне можно будет устроиться на жительство в г. Львове. Узнав о моем бедственном положении ФЕЛИКСЕВИЧ предложил мне по выходе из госпиталя жить у него на квартире, на что я охотно согласился и с сентября м-ца 1940 г. проживал на квартире у ФЕЛИКСЕВИЧА.
- Вопрос: Дайте показания по существу заданного вам вопроса о вербовке вас в контрреволюционную организацию?
- Ответ: Проживая на квартире у ФЕЛИКСЕВИЧА, я наблюдал, что его часто посещают какие то лица, и когда я попытался поинтересоваться у ФЕЛИКСЕВИЧА что это за лица, последний мне дал понять, что эти лица посещают его по каким-то деловым вопросам политического характера. В октябре м-це 1940 г. ФЕЛИКСЕВИЧ Збигнев мне рассказал, что Германия готовит наступление на Советский Союз и с этой целью германским командованием сформированы на территории Германии украинские legiony. В связи с этим обстоятельством в г. Львове формируются контрреволюционной организацией поляков также legiony для вооруженного выступления. Здесь же ФЕЛИКСЕВИЧ Збигнев предложил вступить в эту организацию.
- Вопрос: Вы дали согласие на вступление в контрреволюционную организацию?

- Pytanie:** Podajcie prawidłowo wasze nazwisko, imię i imię ojca?
- Odpowiedź:** LESERMAN Marian s. Michała.
- Pytanie:** Zostaliście aresztowani jako aktywny członek kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Czy zdecydowaliście się składać podczas śledztwa prawdziwe zeznania o swojej kontrrewolucyjnej działalności?
- Odpowiedź:** Przyznaję się, że rzeczywiście do dnia swojego aresztowania byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej i złożyłem prawdziwe zeznania.
- Pytanie:** Kto i kiedy wciągnął was do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Do organizacji kontrrewolucyjnej zostałem zwerbowany przez FELIKSIEWICZA Zbigniewa we wrześniu albo w październiku 1940 roku.
- Pytanie:** W jakich okolicznościach zostaliście zwerbowani do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Od 22 lipca 1939 r. do 31 sierpnia 1940 r. byłem leczony w szpitalu kliniki chirurgicznej w mieście Lwowie, gdzie poznałem FELIKSIEWICZA Zbigniewa, który często przychodził do szpitala do swojej znajomej FUNK Ewy, pracującej w szpitalu jako pielęgniarka. Podczas jednej z wizyt FELIKSIEWICZA Zbigniewa poznałem go bliżej i powiedziałem mu, że pochodzę z m. Warszawy i nie wiem, gdzie będę mógł zamieszkać w m. Lwowie kiedy wyzdrowieję. Dowiedziawszy się o mojej rozpaczliwej sytuacji FELIKSIEWICZ zaproponował, żebym po wyjściu ze szpitala zamieszkał u niego, na co z chęcią przystałem i od września 1940 r. mieszkałem w mieszkaniu FELIKSIEWICZA.
- Pytanie:** Złóżcie zeznania dotyczące istoty zadanego wam pytania w sprawie zwerbowania was do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Mieszkając u FELIKSIEWICZA widziałem, że często odwiedzają go pewne osoby, a kiedy spróbowałem zapytać FELIKSIEWICZA co to za osoby, dał mi do zrozumienia, że osoby te odwiedzają go w jakichś sprawach służbowych o charakterze politycznym. W październiku 1940 r. FELIKSIEWICZ Zbigniew powiedział mi, że Niemcy szykują się do zaatakowania Związku Sowieckiego i w tym celu dowództwo niemieckie sformowało na terytorium Niemiec legiony ukraińskie. W związku z tym, również w m. Lwowie formowane są przez kontrrewolucyjną organizację Polaków legiony dla zbrojnego wystąpienia. I FELIKSIEWICZ zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji.
- Pytanie:** Wyraziliście zgodę na wstąpienie do organizacji kontrrewolucyjnej?

- Ответ:** Да, я дал согласие вступить в контрреволюционную организацию и дал также присягу ФЕЛИКСЕВИЧУ Збигневу на верность организации.
- Вопрос:** Какие задания вы получили от ФЕЛИКСЕВИЧА Збигнева по контрреволюционной деятельности?
- Ответ:** Никаких заданий мне ФЕЛИКСЕВИЧ после вербовки меня в организацию не давал, а сказал, чтобы я ожидал от него дальнейших указаний.
- Вопрос:** Расскажите о вашей практической контрреволюционной деятельности в организации?
- Ответ:** Какой либо контрреволюционной деятельности до ареста ФЕЛИКСЕВИЧА Збигнева я не занимался и по существу начало моей практической деятельности в контрреволюционной организации относится с начала ноября м-ца 1940 г. т.е. после ареста ФЕЛИКСЕВИЧА.
- Вопрос:** Когда и при каких обстоятельствах был арестован ФЕЛИКСЕВИЧ Збигнев?
- Ответ:** ФЕЛИКСЕВИЧ Збигнев был арестован 1-го или 2-го ноября 1940 г. как участник антисоветского сборища на Лычаковском кладбище.
- Вопрос:** Так в чем же конкретно выразилось ваше участие в контрреволюционной организации?
- Ответ:** Недели за две перед своим арестом ФЕЛИКСЕВИЧ Збигнев меня предупредил, что в случае его ареста я должен буду сообщить об этом некоему ПНЕВСКОМУ Здиславу проживающему в гор. Львове по ул. 3-го Мая.
- Вопрос:** Вы выполнили это поручение ФЕЛИКСЕВИЧА?
- Ответ:** Да я был по указанному мне ФЕЛИКСЕВИЧЕМ адресу и установил связь с участником контрреволюционной организации ПНЕВСКИМ Здиславом.
- Вопрос:** Откуда вам известно о принадлежности ПНЕВСКОГО Здислава к контрреволюционной организации?
- Ответ:** О принадлежности к контрреволюционной организации ПНЕВСКОГО Здислава мне было известно со слов ФЕЛИКСЕВИЧА Збигнева, а также я в дальнейшем контактировался по контрреволюционной деятельности лично с ПНЕВСКИМ Здиславом.
- Вопрос:** По каким конкретно вопросам вы контактировались в контрреволюционной деятельности с ПНЕВСКИМ Здиславом?
- Ответ:** По вопросу разработки плана организации освобождения из тюрьмы ФЕЛИКСЕВИЧА Збигнева.
- Вопрос:** Каким путем вы намечали освобождение ФЕЛИКСЕВИЧА Збигнева из тюрьмы?

Odpowiedź: Tak, wyraziłem zgodę na wstąpienie do organizacji kontrrewolucyjnej i złożyłem także przed FELIKSIEWICZEM Zbigniewem przysięgę na wierność organizacji.

Pytanie: Jakie zadania dotyczące działalności kontrrewolucyjnej otrzymaliście od FELIKSIEWICZA Zbigniewa?

Odpowiedź: Żadnych zadań po zwerbowaniu mnie do organizacji FELIKSIEWICZ mi nie dawał, powiedział tylko, żebym czekał na jego dalsze wskazówki.

Pytanie: Opowiedzcie o waszej praktycznej działalności kontrrewolucyjnej w organizacji?

Odpowiedź: Żadną kontrrewolucyjną działalnością przed aresztowaniem FELIKSIEWICZA Zbigniewa nie zajmowałem się i w istocie początek mojej praktycznej działalności w organizacji kontrrewolucyjnej odnosi się do początku listopada 1940 r., tj. po aresztowaniu FELIKSIEWICZA.

Pytanie: Kiedy i w jakich okolicznościach został aresztowany FELIKSIEWICZ Zbigniew?

Odpowiedź: FELIKSIEWICZ Zbigniew został aresztowany 1 albo 2 listopada 1940 r. jako uczestnik antysowieckiego zgromadzenia na Cmentarzu Łyczakowskim.

Pytanie: Więc w czym konkretnie wyrażało się wasze członkostwo w organizacji kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: Około dwóch tygodni przed swoim aresztowaniem FELIKSIEWICZ Zbigniew uprzedził mnie, że w razie jego aresztowania powinienem poinformować o tym niejakiego PNIEWSKIEGO Zdzisława mieszkającego w mieś[cie] Lwowie przy ul. 3 Maja.

Pytanie: Wykonaliście polecenie FELIKSIEWICZA?

Odpowiedź: Tak, byłem pod wskazanym mi przez FELIKSIEWICZA adresem i nawiązałem kontakt z członkiem organizacji kontrrewolucyjnej PNIEWSKIM Zdzisławem.

Pytanie: Skąd wiecie o przynależności PNIEWSKIEGO Zdzisława do organizacji kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: O przynależności PNIEWSKIEGO Zdzisława do organizacji kontrrewolucyjnej dowiedziałem się ze słów FELIKSIEWICZA Zbigniewa, później również kontaktowałem się osobiście z PNIEWSKIM Zdzisławem w sprawie działalności kontrrewolucyjnej.

Pytanie: W jakich konkretnie sprawach dotyczących działalności kontrrewolucyjnej kontaktowaliście się z PNIEWSKIM Zdzisławem?

Odpowiedź: W sprawie opracowania planu organizacji uwolnienia FELIKSIEWICZA Zbigniewa z więzienia.

Pytanie: W jaki sposób zamierzaliście uwolnić FELIKSIEWICZA Zbigniewa z więzienia?

- Ответ:** Мне стало известно, что один из участников контрреволюционной организации секретно сотрудничает с органами НКВД, через которого я предлагал выдать органам НКВД ряд известных мне спекулянтов евреев и за это просить освобождения из тюрьмы ФЕЛИКСЕВИЧА.
- Вопрос:** Укажите фамилию этого участника контрреволюционной организации?
- Ответ:** Фамилия его ЛЯКС Адам.
- Вопрос:** Откуда вам известно о его принадлежности к контрреволюционной организации и о секретном его сотрудничестве с органами НКВД?
- Ответ:** О принадлежности ЛЯКСА Адама к контрреволюционной организации мне было известно со слов ФЕЛИКСЕВИЧА, а кроме того, я лично встречался с ним как с участником контрреволюционной организации. О том, что ЛЯКС Адам сотрудничает с органами НКВД мне лично рассказал ЛЯКС Адам.
- Вопрос:** При каких обстоятельствах вам рассказал об этом ЛЯКС Адам?
- Ответ:** Мне было известно, что ЛЯКС Адам, так же вместе с ФЕЛИКСЕВИЧЕМ Збигневом присутствовал 1-го ноября 1940 г. на антисоветском (собрании) сборище и в связи с этим выразил ЛЯКСУ Адаму удивление почему же его также не арестовали с ФЕЛИКСЕВИЧЕМ. На это ЛЯКС Адам мне, признался, что он так же был арестован органами НКВД вместе с ФЕЛИКСЕВИЧЕМ, но так как он ЛЯКС Адам дал подписку о секретном сотрудничестве с органами НКВД, то его освободили.
- Вопрос:** Было ли известно это обстоятельство ПНЕВСКОМУ Здиславу?
- Ответ:** Да, ПНЕВСКОМУ Здиславу я рассказал все подробно о ЛЯКСЕ Адаме и рассказал о своем плане освобождения ФЕЛИКСЕВИЧА из тюрьмы.
- Вопрос:** ПНЕВСКИЙ Здислав согласился с вашим планом?
- Ответ:** Да, ПНЕВСКИЙ Здислав одобрил мой план освобождения ФЕЛИКСЕВИЧА из тюрьмы и от себя добавил, что он также может назвать украинских националистов с целью выдачи их через ЛЯКСА органам НКВД.
- Вопрос:** ПНЕВСКИЙ Здислав был связан с ЛЯКСОМ Адамом?
- Ответ:** Нет, ПНЕВСКИЙ Здислав с ЛЯКСОМ не был связан.
- Вопрос:** Вы передали ЛЯКСУ Адаму ваш план освобождения ФЕЛИКСЕВИЧА из тюрьмы?
- Ответ:** ЛЯКС Адам принял мое предложение и обещал сообщить ответ позднее. Затем в одну из встреч с ЛЯКСОМ, последний мне сообщил, что его предложение органы НКВД не принимают а требуют выдачи участников контрреволюционной организации из числа поляков.

Odpowiedź: Dowiedziałem się, że jeden z członków organizacji współpracuje w tajemnicy z organami NKWD, przez którego proponowałem wydanie organom NKWD szeregu znanych mi spekulantów Żydów, a za to prosić o zwolnienie z więzienia FELIKSIEWICZA.

Pytanie: Podajcie nazwisko tego członka organizacji kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: Nazywa się LAKS Adam.

Pytanie: Skąd wiecie o jego przynależności do organizacji kontrrewolucyjnej i o tajnej współpracy z organami NKWD?

Odpowiedź: O przynależności LAKSA Adama do organizacji kontrrewolucyjnej wiedziałem ze słów FELIKSIEWICZA, a prócz tego osobiście spotykałem się z nim jako z członkiem organizacji kontrrewolucyjnej. O tym, że LAKS Adam współpracuje z organami NKWD powiedział mi osobiście LAKS Adam.

Pytanie: W jakich okolicznościach LAKS Adam opowiadał wam o tym?

Odpowiedź: Wiedziałem, że LAKS Adam razem z FELIKSIEWICZEM Zbigniewem uczestniczył 1 listopada 1940 r. w antysowieckim (zgromadzeniu) zebraniu i w związku z tym wyraziłem zdziwienie, dlaczego jego także nie aresztowali razem z FELIKSIEWICZEM. Na to LAKS Adam przyznał mi się, że on również był aresztowany przez organy NKWD razem z FELIKSIEWICZEM, ale ponieważ on LAKS Adam podpisał tajną współpracę z organami NKWD, to go zwolnili.

Pytanie: Czy wiedział o tej okoliczności PNIEWSKI Zdzisław?

Odpowiedź: Tak, PNIEWSKIEMU Zdzisławowi opowiedziałem szczegółowo o LAKSIE Adamie i powiedziałem mu o swoim planie uwolnienia FELIKSIEWICZA z więzienia.

Pytanie: Czy PNIEWSKI Zdzisław zgodził się na wasz plan?

Odpowiedź: Tak, PNIEWSKI Zdzisław przyjął z uznaniem mój plan uwolnienia FELIKSIEWICZA z więzienia i dodał od siebie, że on również może podać nazwiska nacjonalistów ukraińskich w celu wydania ich przez LAKSA organom NKWD.

Pytanie: Czy PNIEWSKI Zdzisław miał kontakt z LAKSEM Adamem?

Odpowiedź: Nie, PNIEWSKI Zdzisław z LAKSEM nie miał kontaktu.

Pytanie: Przekazaliście LAKSOWI Adamowi wasz plan uwolnienia z więzienia FELIKSIEWICZA?

Odpowiedź: LAKS Adam przyjął moją propozycję i obiecał, że da mi odpowiedź później. Potem podczas jednego ze spotkań z LAKSEM powiedział mi on, że organa NKWD nie przyjmują jego propozycji, ale żądają wydania członków organizacji kontrrewolucyjnej spośród Polaków.

Вопрос: Следственные органы располагают данными о том, что вы разрабатывали также план совершения террористического акта над участником контрреволюционной организации ЛЯКСОМ Адамом?

Ответ: Это неправда.

Вопрос: Вы разговаривали с ПНЕВСКИМ Здиславом по этому вопросу?

Ответ: По вопросу совершения террористического акта над ЛЯКСОМ я с ПНЕВСКИМ не разговаривал, а только однажды предупредил ПНЕВСКОГО Здислава о том, что ЛЯКСА Адама могут за предательство убить члены контрреволюционной организации.

Вопрос: Вы лжете. По показаниям ПНЕВСКОГО Здислава вы изобличаетесь в том, что вы предлагали план убийства ЛЯКСА Адама?

Ответ: Показания ПНЕВСКОГО Здислава я отрицаю и считаю их ложными.

Вопрос: В этом вы будете изобличены очной ставкой с ПНЕВСКИМ Здиславом.

Ответ: Я прошу этого.

Допрос прерывается, записано с моих слов верно и мне прочитано вслух на понятном мне русском языке правильно.

(ЛЕСЕРМАН)

ДОПРОСИЛ: СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД Л/О
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(ГУДКОВ)

Верно (—) Гудков

Протокол допроса
обвиняемого Феликсеви́ча З.Э. от 17 января 1941.

Допрос начат в 12 час.

Допрос окончен в 17 час.

Феликсеви́ч Збигнев Эдмундович, 1922 г.р.
ур. г. Львова, поляк, гр. СССР, образование
среднее, без определенных занятий, роди-
тели служащие, до ареста проживал в г.
Львове, ул. Потоцкого д. 65 кв. 7.

Вопрос: Можете ли вы давать показания на русском языке?

Ответ: Я могу давать показания на русском языке.

Вопрос: Назовите правильно вашу фамилию имя и отчество?

Pytanie: Organy śledcze dysponują informacjami o tym, że opracowaliście również plan dokonania aktu terrorystycznego na członku organizacji kontrrewolucyjnej LAKSIE Adamie?

Odpowiedź: To nieprawda.

Pytanie: Rozmawialiście w tej sprawie z PNIEWSKIM Zdzisławem?

Odpowiedź: W sprawie dokonania aktu terrorystycznego na LAKSIE nie rozmawiałem z PNIEWSKIM, uprzedziłem tylko pewnego razu PNIEWSKIEGO Zdzisława o tym, że LAKSA Adama mogą zabić za zdradę członkowie organizacji kontrrewolucyjnej.

Pytanie: Kłamiecie. Zeznania PNIEWSKIEGO Zdzisława demaskują was, iż przedstawiliście plan zabicia LAKSA Adama?

Odpowiedź: Nie zgadzam się z zeznaniami PNIEWSKIEGO Zdzisława i uważam je za kłamliwe.

Pytanie: W tej sprawie obciążę was konfrontacją z PNIEWSKIM Zdzisławem.

Odpowiedź: Proszę o to.

Przesłuchanie zostało przerwane, zapisano wg moich słów wiernie i odczytano mi na głos w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim prawidłowo.
(LESERMAN)

PRZESŁUCHAŁ: ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
MŁ. LEJ TENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO] (GUDKOW)

Za zgodność (—) Gudkow

**Protokół przesłuchania
oskarżonego Feliksiewicza Z.E. z 17 stycznia 1941.**

Przesłuchanie rozpoczęto o godz. 12

Przesłuchanie zakończono o godz. 17

Feliksiewicz Zbigniew s. Edmunda ur. w 1922 r.
w m. Lwowie, Polak, ob. ZSRS, wykształcenie
średnie, bez określonego zajęcia, rodzice urzędni-
cy, przed aresztowaniem mieszkał w m. Lwowie
ul. Potockiego dom 65 m. 7.

Pytanie: Czy możecie składać zeznania w języku rosyjskim?

Odpowiedź: Mogę składać zeznania w języku rosyjskim.

Pytanie: Podajcie prawidłowo wasze nazwisko, imię i imię ojca?

Ответ: Феликсеви́ч Збигне́в Эдмундо́вич.

Вопрос: Вы арестованы как активный участник контрреволюционной повстанческой организации. Намерены ли давать на следствии правдивые показания о своей контрреволюционной деятельности?

Ответ: Да, я решил говорить правду и ничего не намерен скрывать от следствия. Признаюсь, что я действительно являлся участником антисоветской организации.

(—) Феликсеви́ч

Вопрос: Как называлась эта контрреволюционная организация участником которой являлись вы?

Ответ: Название организации мне неизвестно.

Вопрос: Какие задачи стояли перед контрреволюционной организацией?

Ответ: Восстановление бывшего польского государства.

Вопрос: Каким путем?

Ответ: Каким путем организация имела намерение восстановить бывшее польское государство, — это еще не было ясно определено, но прежде всего рассчитывали на возможную войну между СССР и Германией и в зависимости от хода военных действий мог быть решен вопрос о характере дальнейших планов организации.

Вопрос: А разве не стоял вопрос о вооруженном восстании?

Ответ: Нет, вопрос о вооруженном восстании не обсуждался.

Вопрос: Какое положение вы занимали в контрреволюционной организации?

Ответ: В контрреволюционной организации я был рядовым членом.

Вопрос: Вы лжете. Следствие располагает (—) Феликсеви́ч данными о том, что вы проводили широкую вербовочную деятельность в контрреволюционной организации?

Ответ: Мною завербован в контрреволюционную организацию один только человек это Лякс Адам. Других вербовок в контрреволюционную организацию я не проводил.

Вопрос: Когда и при каких обстоятельствах был завербован в контрреволюционную организацию Лякс Адам?

Ответ: Лякс Адам был мною завербован в контрреволюционную организацию в октябре м-це 1940 года при встрече с ним на улице Потоцкого. Зная Лякса Адама как националиста и польского патриота я ему предложил вступить в организацию на это он дал мне свое согласие.

Вопрос: Как давно вы знакомы с Ляксом?

Ответ: С Ляксом Адамом я знаком с детских лет и он ко мне часто приходил на дом на игры. В данное время Лякс Адам является учащимся средней школы 9 или 10 класса, проживает по ул. Болеслав Храброго д. № 13.

Odpowiedź: Feliksiewicz Zbigniew s. Edmunda.

Pytanie: Zostaliście aresztowani jako aktywny członek kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Czy zdecydowaliście się składać podczas śledztwa prawdziwe zeznania o swojej działalności kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: Tak, postanowiłem mówić prawdę i nie zamierzam niczego ukrywać przed śledztwem. Przyznaję się, że rzeczywiście byłem członkiem antysowieckiej organizacji.

(—) Feliksiewicz

Pytanie: Jak nazywała się ta organizacja kontrrewolucyjna, której byliście członkiem?

Odpowiedź: Nie znam nazwy organizacji.

Pytanie: Jakie zadania stawiała przed sobą [ta] organizacja kontrrewolucyjna?

Odpowiedź: Przywrócenie byłego państwa polskiego.

Pytanie: W jaki sposób?

Odpowiedź: W jaki sposób organizacja zamierzała przywrócić byłe państwo polskie, jeszcze nie było to jasno określone, ale przede wszystkim liczyliśmy na możliwą wojnę między ZSRS a Niemcami i w zależności od przebiegu działań wojennych miała zostać rozwiązana kwestia charakteru dalszych planów organizacji.

Pytanie: Czyżby nie stawiano kwestii zbrojnego powstania?

Odpowiedź: Nie, kwestia zbrojnego powstania nie była rozważana.

Pytanie: Jaką pozycję zajmowaliście w organizacji kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: W kontrrewolucyjnej organizacji byłem szeregowym członkiem.

Pytanie: Kłamiecie. Śledztwo dysponuje (—) Feliksiewicz informacjami o tym, że prowadziliście szeroką działalność werbunkową do organizacji kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: Zwerbowałem do organizacji kontrrewolucyjnej tylko jednego człowieka – był to Laks Adam. Więcej nikogo do organizacji kontrrewolucyjnej nie werbowałem.

Pytanie: Kiedy i w jakich okolicznościach został zwerbowany do organizacji Laks Adam?

Odpowiedź: Laks Adam został zwerbowany przeze mnie do organizacji kontrrewolucyjnej w październiku 1940 r. podczas spotkania na ulicy Potockiego. Znając Laksę Adama jako nacjonalistę i polskiego patriotę zaproponowałem mu wstąpienie do organizacji, na co się zgodził.

Pytanie: Od jak dawna znacie się z Laksem?

Odpowiedź: Z Laksem Adamem znamy się od dziecka, często przychodził do mnie grać. Obecnie Laks Adam jest uczniem średniej szkoły 9 albo 10 klasy, mieszka przy ul. Bolesława Chrobrego d[om] Nr 13.

Вопрос: Какое задание вы поручили Ляксу Адаму по контрреволюционной деятельности?

Ответ: Ляксу Адаму я заданий не давал, но только предупредил его, чтобы он готовился (—) Феликсеви́ч к вступлению в польские легионы, т.к. основную цель при вербовке Лякса я преследовал вербовку молодежи в польские легионы.

Вопрос: Кого еще вы завербовали в контрреволюционную организацию?

Ответ: Больше я никого не вербовал т.к. я имел задание завербовать в организацию только одного участника.

Вопрос: От кого вы получили задание по вербовке участников в контрреволюционную организацию?

Ответ: Задание по вербовке я получил от Пневского Здислава, который так же является участником контрреволюционной организации.

Вопрос: Откуда вам известно о принадлежности Пневского Здислава к контрреволюционной организации?

Ответ: В октябре м-це 1940 года Пневский Здислав завербовал меня в контрреволюционную организацию.

Вопрос: Как и при каких обстоятельствах происходила вербовка вас в контрреволюционную организацию?

Ответ: С Пневским Здиславом я познакомился случайно летом 1939 года. После распада бывшего польского государства

(—) Феликсеви́ч также случайно встретил на улице Шимановича Пневского Здислава. При разговоре с ним в этой встрече Пневский Здислав поинтересовался моими взглядами на существующее положение и я ему не скрывал, что к установлению на территории Западных областей Советской власти я отношусь отрицательно.

При вторичной встрече с Пневским Здиславом, происходившей в октябре м-це 1940 года Пневский Здислав мне рассказал, что существует польская тайная организация которая формирует польские легионы и предложил мне вступить в эту организацию.

Вопрос: Вы дали согласие вступить в организацию?

Ответ: Да я согласился вступить в организацию и тут-же получил задание завербовать еще одного участника.

Вопрос: Кого еще вы завербовали кроме Лякса Адама в контрреволюционную организацию?

Ответ: Я больше никого в организацию не вербовал.

Вопрос: Почему вы скрываете факт вербовки вами в контрреволюционную организацию Лесермана Марьяна?

(—) Феликсеви́ч
Ответ: Лесермана Марьяна я знаю, но в контрреволюционную организацию я его не вербовал.

- Pytanie:** Jakie zadanie daliście Laksowi Adamowi odnośnie działalności kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Laksowi Adamowi zadań nie dawałem, ale uprzedziłem go tylko, żeby był gotów (—) Feliksiewicz wstąpić do legionów polskich, ponieważ moim głównym celem był werbunek młodzieży do legionów polskich, a zatem i Laksa.
- Pytanie:** Kogo jeszcze zwerbowaście do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Nikogo więcej nie werbowałem, ponieważ moim zadaniem było zwerbowanie tylko jednego członka.
- Pytanie:** Od kogo dostaliście zadanie werbowania członków do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Zadanie werbowania dostałem od Pniewskiego Zdzisława, który też jest członkiem organizacji kontrrewolucyjnej.
- Pytanie:** Skąd wiecie o przynależności Pniewskiego Zdzisława do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** W październiku 1940 r. Pniewski Zdzisław zwerbował mnie do organizacji kontrrewolucyjnej.
- Pytanie:** Jak i w jakich okolicznościach zostaliście zwerbowani do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Pniewskiego Zdzisława poznałem przypadkowo latem 1939 r. Po rozpadzie był[ego] państwa polskiego (—) Feliksiewicz również przypadkowo spotkałem Pniewskiego Zdzisława na ulicy Szymonowiczów. Podczas tego spotkania Pniewski Zdzisław pytał o moje poglądy na obecną sytuację i nie ukrywałem przed nim, że do ustanowienia Władzy Sowieckiej na terytorium zachodnich obwodów odnoszę się negatywnie. Przy drugim spotkaniu z Pniewskim Zdzisławem, które miało miejsce w październiku 1940 r., Pniewski Zdzisław powiedział mi, że istnieje tajna polska organizacja, która formuje legiony polskie i zaproponował mi wstąpienie do niej.
- Pytanie:** Wyzwiliście zgodę na wstąpienie do organizacji?
- Odpowiedź:** Tak, zgodziłem się wstąpić do organizacji i od razu dostałem zadanie zwerbowania jeszcze jednego członka.
- Pytanie:** Kogo jeszcze zwerbowaście oprócz Laksa Adama do organizacji kontrrewolucyjnej?
- Odpowiedź:** Nikogo więcej do organizacji nie werbowałem.
- Pytanie:** Dlaczego ukrywacie fakt zwerbowania przez was do organizacji kontrrewolucyjnej Lesermana Mariana?
- (—) Feliksiewicz
- Odpowiedź:** Lesermana Mariana znam, ale do organizacji kontrrewolucyjnej nie werbowałem go.

Вопрос: Вы говорите неправду. Лесерман Марьян на следствии признался в том, что в контрреволюционную организацию он был завербован вами.

Ответ: Этого не может быть.

Вопрос: Вам приводится выдержка из показаний Лесермана Марьяна: ... „в контрреволюционную организацию я был завербован Феликсеви́чем Збигне́вом в сентябре или октябре 1940 года” ...
Теперь вы намерены говорить правду?

Ответ: Я эти показания не подтверждаю.

Вопрос: В таком случае вы будете изобличены очной ставкой с Лесерманом.

вводится арестованный Лесерман М.М.

После обоюдного опознания обвиняемые заявили, что личных счетов между собой не имели и не имеют.

(—) (Лесерман) (—) (Феликсеви́ч)

Вопрос к обв. Лесерману: Кто завербовал вас в контрреволюционную организацию?

Ответ: В контрреволюционную организацию я был завербован Феликсеви́чем Збигне́вом в октябре м-це 1940 года.

(—) Лесерман

Вопрос к обвиняемому Феликсеви́чу: Вы подтверждаете это?

Ответ: Да, я подтверждаю, что мной действительно был завербован в контрреволюционную организацию Лесерман Марьян. Прошу прекратить очную ставку и я буду говорить правду.

арестованный Лесерман уводится

Вопрос: Вы подтверждаете факт вербовки вами Лесермана Марьяна?

Ответ: Да, подтверждаю, что Лесерман Марьян действительно был мной завербован в контрреволюционную организацию.

[...]

Вопрос: Теперь вы назовете свое положение в контрреволюционной организации?

Ответ: Я в контрреволюционной организации являлся руководителем „пятерки”, т.е. у меня на связи находилось пять участников контрреволюционной организации.

Вопрос: Под каким псевдонимом вы осуществляли свою контрреволюционную деятельность в организации?

Ответ: Среди участников контрреволюционной организации я был известен под псевдонимом „Жбик”.

допрос прерван

Pytanie: Mówicie nieprawdę. Leserman Marian przyznał się podczas śledztwa do tego, że do organizacji kontrewolucyjnej został przez was zwerbowany?

Odpowiedź: To niemożliwe.

Pytanie: Przytoczymy wam fragment zeznań Lesermana Mariana:

... „do organizacji kontrewolucyjnej zostałem zwerbowany przez Feliksiewicza Zbigniewa we wrześniu albo w październiku 1940 roku” ...

Będziecie teraz mówić prawdę?

Odpowiedź: Nie potwierdzam tych zeznań.

Pytanie: W takim razie zostaniecie zdemaskowani poprzez konfrontację z Lesermanem.

wprowadza się aresztowanego Lesermana M.M.

Po wzajemnym rozpoznaniu oskarżeni oświadczyli, że porachunków osobistych między sobą nie mieli i nie mają.

(—) (Leserman) (—) (Feliksiewicz)

Pytanie do osk. Lesermana: Kto zwerbował was do organizacji kontrewolucyjnej?

Odpowiedź: Do organizacji kontrewolucyjnej zostałem zwerbowany przez Feliksiewicza Zbigniewa w październiku 1940 roku.

(—) Leserman

Pytanie do osk. Feliksiewicza: Potwierdzacie to?

Odpowiedź: Tak, potwierdzam, że rzeczywiście zwerbowałem do organizacji kontrewolucyjnej Lesermana Mariana. Proszę o zakończenie konfrontacji i będę mówił prawdę.

aresztowany Leserman zostaje wyprowadzony

Pytanie: Potwierdzacie fakt zwerbowania przez was Lesermana Mariana?

Odpowiedź: Tak, potwierdzam, że Leserman Marian rzeczywiście został zwerbowany do organizacji kontrewolucyjnej przeze mnie.

[...]

Pytanie: Podajcie teraz swoją pozycję w organizacji kontrewolucyjnej?

Odpowiedź: W organizacji kontrewolucyjnej byłem kierownikiem „piątki”, tj. kontaktowało się przeze mnie pięciu członków organizacji kontrewolucyjnej.

Pytanie: Pod jakim pseudonimem prowadziliście swoją działalność kontrewolucyjną w organizacji?

Odpowiedź: Wśród członków organizacji kontrewolucyjnej znany byłem pod pseudonimem „Żbik”.

przesłuchanie przerwano

Записано с моих слов верно и мне прочитано на понятном мне русском языке вслух правильно.

(—) Феликсеви́ч

Допросил:

Ст. следователь Следчасти УНКВД Л/О

мл. лейтенант госбезопасности

(—) (Гудков)

Протокол допроса
обвиняемого Феликсеви́ча Збигне́ва Эдмундо́вича от 6 февраля 1941 г.

Феликсеви́ч Збигне́в Эдмундо́вич, 1922 г.р.
ур. г. Льво́ва, поляк, гр. СССР, образование
среднее, из семьи служащих, без определенных
занятий, арестован 1/ХІ-40 г.

Вопрос: Где вас арестовали?

Ответ: Я арестован 1-го ноября 1940 г. как участник антисоветской националистической демонстрации состоявшейся 1-го ноября 1940 года на Лычаковском кладбище.

Вопрос: От кого вам стало известно о проводимой антисоветской демонстрации?

Ответ: О проводимой антисоветской демонстрации мне стало известно от Лякса Адама, который мне сообщил об этом и пригласил принять участие в этой демонстрации.

Вопрос: Вы дали согласие принять участие в антисоветской демонстрации?

Ответ: Да, я дал согласие принять участие в антисоветской демонстрации и вместе с Ляксом принимал участие в этой демонстрации.

Вопрос: Кем была организована эта антисоветская демонстрация?

Ответ: Об этом мне не известно.

Вопрос: От кого Ляксу стало известно о готовящейся антисоветской демонстрации?

(—) Феликсеви́ч

Ответ: Мне Лякс об этом также не говорил. Но я предполагаю, что Лякс по собственной инициативе пошел на демонстрацию, т.к. 1-го ноября в 6. Польше является так называемым днем памяти погибших при обороне Льво́ва и по установившейся традиции ежегодно 1-го ноября поляки приходили на Лычаковское кладбище к могилам убитых участников при обороне г. Льво́ва в 1918–20 гг.

Zapisano wg moich słów wiernie i odczytano mi w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim na głos prawidłowo:

(—) Feliksiewicz

Przesłuchał:

St. Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD L/O
mł. lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego]

(—) (Gudkow)

Protokół przesłuchania
oskarżonego Feliksiewicza Zbigniewa s. Edmunda z 6 lutego 1941 r.

Feliksiewicz Zbigniew s. Edmunda, ur. w 1922 r.
w m. Lwowie, Polak, ob. ZSRS, wykształcenie
średnie, z rodziny urzędniczej, bez określonego
zajęcia, aresztowany 1/XI-40 r.

Pytanie: Gdzie was aresztowano?

Odpowiedź: Zostałem aresztowany 1 listopada 1940 r. jako uczestnik antysowieckiej demonstracji nacjonalistycznej odbywającej się 1 listopada 1940 roku na Cmentarzu Łyczakowskim.

Pytanie: Od kogo dowiedzieliście się o mającej się odbyć demonstracji?

Odpowiedź: O mającej się odbyć demonstracji dowiedziałem się od Laksy Adama, który poinformował mnie o tym i zaproponował uczestnictwo w tej demonstracji.

Pytanie: Wyraziliście zgodę na uczestniczenie w antysowieckiej demonstracji?

Odpowiedź: Tak, wyraziłem zgodę na uczestniczenie w antysowieckiej demonstracji i razem z Laksem wziąłem udział w tej demonstracji.

Pytanie: Kto zorganizował tę antysowiecką demonstrację?

Odpowiedź: Tego nie wiem.

Pytanie: Od kogo Laks dowiedział się o przygotowywanej demonstracji antysowieckiej?

(—) Feliksiewicz

Odpowiedź: Laks mi o tym nie mówił, ale przypuszczam, że Laks poszedł na demonstrację z własnej inicjatywy, ponieważ 1 listopada w b[ylej] Polsce jest tak zwany dzień pamięci tych, którzy zginęli w czasie obrony Lwowa i dla uszanowania tradycji co roku 1 listopada Polacy przychodzili na Cmentarz Łyczakowski na mogiły poległych uczestników obrony m. Lwowa w l. 1918–20.

Вопрос: На очной ставке с Пневским Здиславом, вы изобличаетесь последним в том, что имели у себя на связи 60 человек участников контрреволюционной организации. Перечислите фамилии этих участников?

Ответ: Я не отрицаю, что действительно говорил Пневскому о наличии у меня на связи 60 человек участников контрреволюционной организации, но это не соответствует действительности, так как я до вовлечения меня в контрреволюционную организацию Пневским ни в какой контрреволюционной организации не состоял и сказал Пневскому о своей принадлежности к контрреволюционной организации умышленно, что бы вызвать у Пневского больше ко мне доверия.

Записано с моих слов верно и мне прочитано вслух на понятном мне русском языке вслух правильно.

(—) Феликсевич

Допросил:

Ст. следователь Следчасти УНКВД Л/О

мл. лейтенант госбезопасности

(—) (Гудков)

По след. делу № 56447

„УТВЕРЖДАЮ”
ЗАМ. НАЧ. УНКВД ПО ЛО
КАПИТАН ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
(—) (МИХАЙЛОВ)
„21” II 1941 г.

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по обвинению:

1. ПНЕВСКОГО Здислава Юзефовича по ст. 54-2-11 УК УССР
2. ГЖОНСКОГО Адама Казимировича по ст. 54-2-11 УК УССР
3. ГЖОНСКУЮ Октавию Эдвардовну по ст. 54-2-⁶10, ч. 2 и 11-⁶ УК
4. ГУБРИНОВИЧА Марьяна Зигмундовича по ст. 20-54-2-10 ч. 2-11 УК УССР
5. СЕТНИЦКОГО Ивана Марьяновича по ст. 54-12 УК УССР
6. ФЕЛИКСЕВИЧА Збигнева Эдмундовича и
7. ЛЕСЕРМАНА Марьяна Михайловича – обоих по ст. 54-2-11 УК УССР.

В Управление НКВД Львовской области поступили данные о том, что в гор. Львове существует нелегально контрреволюционная повстанческая организация, активными участниками которой являются: ПНЕВСКИЙ

Pytanie: Podczas konfrontacji z Pniewskim Zdzisławem zostaliście zde-maskowani przez tego ostatniego, że mieliście kontakt z 60 ludźmi, członkami organizacji kontrrewolucyjnej. Podajcie nazwiska tych członków?

Odpowiedź: Nie zaprzeczam, że rzeczywiście mówiłem Pniewskiemu o istnieniu 60 ludzi, członków organizacji kontrrewolucyjnej, z którymi się kontaktowałem, ale to nie odpowiada rzeczywistości, ponieważ do czasu wciągnięcia mnie do organizacji kontrrewolucyjnej przez Pniewskiego, do żadnej organizacji kontrrewolucyjnej nie należałem, a powiedziałem Pniewskiemu o swojej przynależności do organizacji kontrrewolucyjnej celowo, żeby wzbudzić w Pniewskim większe zaufanie do mnie.

Zapisano wg moich słów wiernie i odczytano mi na głos w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim prawidłowo.

(—) Feliksiewicz

Przesłuchał:

St. Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD L/O
mł. lejtenant bezpiecz[estwa] państ[wowego]

(—) (Gudkow)

Dotyczy sprawy śled[czej] Nr 56447

„ZATWIERDZAM”

ZAST[ĘPCA] NACZ[ELNIKA] UNKWD LO
KAPITAN BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

(—) (MICHAJŁOW)

„21” II 1941 r.

WNIOSEK OSKARŻAJĄCY

z oskarżenia:

1. PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa z art. 54-2-11 KK USRS
2. GŻONSKIEGO Adama s. Kazimierza z art. 54-2-11 KK USRS
3. GŻONSKIEJ Oktawii c. Edwarda z art. 54-2-b-10 cz. 2 i 11-b KK
4. GUBRYNOWICZA Mariana s. Zygmunta z art. 20-54-2-10 cz. 2, 11 KK USRS
5. SITNICKIEGO Jana s. Mariana z art. 54-12 KK USRS
6. FELIKSIEWICZA Zbigniewa s. Edmunda i
7. LESERMANA Mariana s. Michała – obydwu z art. 54-2-11 KK USRS.

Do Zarządu NKWD obwodu lwowskiego wpłynęły informacje o tym, że w mieś[cie] Lwowie działa nielegalnie kontrrewolucyjna organizacja po-

З.Ю., ГЖОНСКИЙ А.К., ГЖОНСКАЯ О.Э., ГУБРИНОВИЧ М.З., СЕТНИЦКИЙ И.М., ФЕЛИКСЕВИЧ З.Э., ЛЕСЕРМАН М.М. – которые в декабре месяца 1940 года были арестованы и привлечены к ответственности.

Проведенным по делу следствием установлено, что обвиняемые: **ПНЕВСКИЙ З.Ю., ГЖОНСКИЙ А.К., ГЖОНСКАЯ О.Э., ФЕЛИКСЕВИЧ З.Э., ЛЕСЕРМАН М.М.** действительно являются активными участниками контрреволюционной повстанческой организации польских националистов, именуемой „Армия великой Польши” („АВП”), ставившей своей целью, подготовку и проведение вооруженного восстания против Советской власти за восстановление бывшего польского буржуазного государства.

Обвиняемые **ГУБРИНОВИЧ М.З.** и **СЕТНИЦКИЙ И.М.** знали о контрреволюционной деятельности названной выше организации и оказывали участникам ее практическое содействие в их антисоветской работе.

Как установлено следствием, в целях подготовки вооруженного восстания, обвиняемые: **ПНЕВСКИЙ З.Ю., ГЖОНСКИЙ А.К., ГЖОНСКАЯ О.Э.** – на протяжении длительного периода времени, с февраля по сентябрь 1940 г. издавали и распространяли нелегальную антисоветскую газету под названием „Побудка” („Сигнал”), на страницах которой систематически печатались статьи и заметки контрреволюционного повстанческого содержания.

При аресте **ПНЕВСКОГО З.Ю.** 10/XII-1940 г. у него на квартире во время обыска был обнаружен и изъят архив нелегальной антисоветской газеты „Побудка” в количестве 18 экземпляров.

(приложение № 1 л.д. 1–37)

Следствием установлено, что для организации выпуска и распространения нелегальной антисоветской газеты „Побудка” был образован так назыв. „редакционный комитет”, в состав которого входили обвиняемые **ГЖОНСКИЙ А.К., ГЖОНСКАЯ О.Э.** и **ПНЕВСКИЙ З.Ю.**, ответственным редактором являлся **ПНЕВСКИЙ**, который непосредственно осуществлял печатание и распространение этой газеты.

(л.д. 34)

Обвиняемые **ГЖОНСКИЙ А.К.** и **ГЖОНСКАЯ О.Э.**, как члены „редакционного комитета” собирали антисоветские статьи, заметки и другие материалы и представляли для печатания в нелегальной газете „Побудка”.

(л.д. л.д. 42, 46–47, 71)

Кроме того, обвиняемым **ПНЕВСКИМ З.Ю.** были привлечены к печатанию и распространению антисоветской газеты „Побудка”, обвиняемые **ГУБРИНОВИЧ М.З.** и **СЕТНИЦКИЙ И.М.**

Так обвиняемый **ГУБРИНОВИЧ М.З.** по предложению **ПНЕВСКОГО З.Ю.** в мае месяце 1940 года печатал на пишущей машинке антисоветские материалы для нелегальной газеты.

wstańcza, której aktywnymi członkami są: PNIEWSKI Z.J., GŻONSKI A.K., GŻONSKA O.E., GUBRYNOWICZ M.Z., SITNICKI J.M., FELIKSIEWICZ Z.E., LESERMAN M.M. – którzy w grudniu 1940 roku zostali aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności.

Podczas przeprowadzonego w sprawie śledztwa ustalono, że oskarżeni: PNIEWSKI Z.J., GŻONSKI A.K., GŻONSKA O.E., FELIKSIEWICZ Z.E., LESERMAN M.M. rzeczywiście są aktywnymi członkami kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej nacjonalistów polskich o nazwie „Armia Wielkiej Polski” („AWP”), stawiającej sobie za cel przygotowanie i przeprowadzenie powstania zbrojnego przeciwko Władzy Sowieckiej, by przywrócić byłe burżuazyjne państwo polskie.

Oskarżeni GUBRYNOWICZ M.Z. i SITNICKI J.M. wiedzieli o działalności kontrrewolucyjnej wymienionej wyżej organizacji i udzielali jej członkom praktycznej pomocy w ich antysowieckiej robocie.

Jak ustalono w toku śledztwa, w celu przygotowania powstania zbrojnego oskarżeni: PNIEWSKI Z.J., GŻONSKI A.K., GŻONSKA O.E. – przez długi czas, od lutego do września 1940 r., wydawali i rozpowszechniali nielegalną antysowiecką gazetę pod tytułem „Pobudka” („Sygnał”), na której stronach były systematycznie drukowane artykuły i notatki o kontrrewolucyjnej treści powstańczej.

Podczas aresztowania PNIEWSKIEGO Z.J. 10/XII-1940 r., w czasie rewizji w jego mieszkaniu znaleziono i skonfiskowano archiwum nielegalnej antysowieckiej gazety „Pobudka” w ilości 18 egzemplarzy.

(załącznik Nr 1 k.s. 1–37)

Podczas śledztwa ustalono, że w celu zorganizowania wydawania i rozpowszechniania nielegalnej antysowieckiej gazety „Pobudka” powołano tak zwany „komitet redakcyjny”, w którego skład wchodził oskarżeni: GŻONSKI A.K., GŻONSKA O.E. i PNIEWSKI Z.J. Redaktorem naczelnym był PNIEWSKI, który bezpośrednio realizował druk i rozpowszechnianie tej gazety.

(k.s. 34)

Oskarżeni GŻONSKI A.K. i GŻONSKA O.E. jako członkowie „komitetu redakcyjnego” zbierali antysowieckie artykuły, notatki i inne materiały i przekazywali do opublikowania w nielegalnej gazecie „Pobudka”.

(k.s. k.s. 42, 46–47, 71)

Oprócz tego oskarżony PNIEWSKI Z.J. wciągnął do drukowania i rozpowszechniania antysowieckiej gazety „Pobudka” oskarżonych GUBRYNOWICZA M.Z. i SITNICKIEGO J.M.

I tak, oskarżony GUBRYNOWICZ M.Z. na polecenie PNIEWSKIEGO Z.J. w maju 1940 roku przepisywał na maszynie antysowieckie materiały do nielegalnej gazety.

(л.д. 48-49, 73, 74-75)

Обвиняемый СЕТНИЦКИЙ И.М., зная от ПНЕВСКОГО З.Ю. о наличии контрреволюционной организации и выпуске антисоветской нелегальной газеты, передал ПНЕВСКОМУ З.Ю. свою пишущую машинку для печатания этой газеты.

(л.д. 164-167)

Обвиняемый ПНЕВСКИЙ З.Ю. в марте месяце 1940 года установил связь с руководящим участником контрреволюционной организации МАКСИМОВИЧЕМ Адамом (от ареста скрылся), по заданию последнего проводил широкую вербовочную деятельность по вовлечению участников в контрреволюционную организацию.

Таким образом, ПНЕВСКИМ З.Ю. лично были завербованы в контрреволюционную организацию ФЕЛИКСЕВИЧ З.Э. (привлечен по данному делу), РОГОВСКИЙ, КАРПИНСКИЙ А., ШУМЕР, КУРИЛО З., с/дело на коих выделено в отдельное производство.

(л.д. 32-33, 78-79)

Обвиняемый ФЕЛИКСЕВИЧ З.Э. будучи руководителем так назыв. „пятерки” по заданию ПНЕВСКОГО З.Ю. завербовал лично в контрреволюционную организацию *ЛЕСЕРМАНА* И.М. (привлечен по данному делу), *ЛЯКС Адам* (арестован и привлечен по другому делу), *ВЗОРЕК Г., ЖИВУЦКИЙ Г., РОМАШКИН В.* (материалы на коих выделены в отдельное производство).

(л.д. 187-193)

Обвиняемый ЛЕСЕРМАН М.М. являясь участником контрреволюционной организации, после ареста ФЕЛИКСЕВИЧА совместно с обвиняемым ПНЕВСКИМ З.Ю. разрабатывали планы освобождения из-под стражи ФЕЛИКСЕВИЧА З.Э., путем дезинформации органов НКВД через участника организации ЛЯКСА Адама, а также подозревая последнего, предлагал ПНЕВСКОМУ З.Ю. совершить над ним террористический акт.

(л.д. 85, 86)

На основании изложенного ОБВИНЯЮТСЯ:

ПНЕВСКИЙ Эдислав Юзефович, 1907 г. рожд., урож. г. Львова, поляк, гр-н СССР, по соц.происхождению из рабочих, профессия актер, без определенных занятий, образование среднее, б/п, женат, ранее не судим

в том, что он:

являлся руководящим участником контрреволюционной повстанческой организации, проводил широкую вербовочную деятельность по вовлечению участников в названную организацию, а также будучи редакто-

(k.s. 48–49, 73, 74–75)

Oskarżony SITNICKI J.M. wiedząc od PNIEWSKIEGO Z.J. o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej i wydawaniu antysowieckiej nielegalnej gazety, przekazał PNIEWSKIEMU Z.J. swoją maszynę do pisania dla przepisywania tej gazety.

(k.s. 164–167).

Oskarżony PNIEWSKI Z.J. w marcu 1940 roku nawiązał kontakt z kierownikiem organizacji kontrrewolucyjnej MAKSYMOWICZEM Adamem (ukrył się przed aresztowaniem), na którego polecenie prowadził szeroką działalność werbunkową w celu wciągnięcia do organizacji kontrrewolucyjnej [nowych] członków.

W ten sposób, PNIEWSKI Z.J. zwerbował osobiście do organizacji kontrrewolucyjnej FELIKSIEWICZA Z.E. (odpowiada w niniejszej sprawie), ROGOWSKIEGO, KARPIŃSKIEGO A., SZUMERA, KURYŁĘ Z., przeciwko którym sprawę śledczą wydzielono do odrębnego dochodzenia.

(k.s. 32–33, 78–79)

Oskarżony FELIKSIEWICZ Z.E. będąc kierownikiem tak zw[anej] „piątki”, na polecenie PNIEWSKIEGO Z.J. zwerbował do organizacji kontrrewolucyjnej *LESERMANA* M.M. (odpowiada w niniejszej sprawie), *LAKSA Adama* (aresztowany i odpowiada w innej sprawie), *WZORKA G., RZEWUSKIEGO G., ROMASZKINA W.* (materiały na których zostały wydzielone do odrębnego dochodzenia).

(k.s. 187–193)

Oskarżony LESERMAN M.M. jest członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, po aresztowaniu FELIKSIEWICZA razem z oskarżonym PNIEWSKIM Z.J. opracowywał plany uwolnienia z aresztu FELIKSIEWICZA Z.E. poprzez dezinformację organów NKWD za pośrednictwem członka organizacji LAKSA Adama, którego podejrzewając proponował PNIEWSKIEMU Z.J., by dokonać na nim aktu terrorystycznego.

(k.s. 85, 86)

Na podstawie powyższego SA OSKARŻENI:

PNIEWSKI Zdzisław s. Józefa, ur. w 1907 r. w m. Lwowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z robotników, zawód aktor, bez określonego zajęcia, wykształcenie średnie, b/p, żonaty, wcześniej nie karany

o to, że:

był kierownikiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, prowadził szeroką działalność werbunkową w celu wciągnięcia członków do wymienionej organizacji, a także będąc redaktorem nielegalnej gazety antysowiec-

ром нелегальной антисоветской газеты, печатал и распространял эту газету, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР.

Обвиняемый ПНЕВСКИЙ З.Ю. виновным в пред'явленном ему обвинении признал себя полностью (л.д. 92-93), а также изобличается очными ставками и показаниями РОГОВСКОГО (л.д. 94-96), ФЕЛИКСЕВИЧА (л.д. 188-189, 204-296) и ЛЕСЕРМАН (л.д. 235, 243-245).

ГЖОНСКИЙ Адам Казимирович, 1920 г. рожд., урож. г. Львова, поляк, гр-н СССР, из служащих, по специальности педагог, образование среднее, б/п, холост, ранее не судим

в том, что он:

являлся активным участником контрреволюционной организации, входил в „редакционный комитет“ нелегальной антисоветской газеты, принимал участие в сборе антисоветских материалов для газеты и в распространении их, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР.

Обвиняемый ГЖОНСКИЙ А.К. виновным себя в пред'явленном ему обвинении признал (л.д. 116-117), а также изобличается показаниями и очной ставкой с ПНЕВСКИМ З. (л.д. 69, 71, 114-115).

ГЖОНСКАЯ Октавия Эдвардовна, 1899 г. рожд., урож. г. Львова, полька, гр-н СССР, из рабочих, по профессии педагог, до ареста работала педагогом средней школы № 44 г. Львова, образование среднее, б/п, замужняя, ранее не судима

в том, что она:

являлась участницей контрреволюционной организации и входила в состав „редакционного комитета“ нелегальной антисоветской газеты и через своего сына ГЖОНСКОГО А.К. представляла в газету статьи и заметки контрреволюционного содержания, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-10 ч. 2, 11 УК УССР.

Обвиняемая ГЖОНСКАЯ О.Э. виновной себя в пред'явленном ей обвинении не признала (л.д. 135-136), но полностью изобличается показаниями ПНЕВСКОГО З.Ю. (л.д. 71-72) и очной ставкой с ГЖОНСКИМ А.К. (л.д. 133-134).

ГУБРИНОВИЧ Марьян Зигмундович, 1921 г. рожд., урож. г. Львова, поляк, гр-н СССР, из служащих, студент Медицинского Института, образование среднее, б/п, холост, ранее не судим

в том, что он:

принимал участие в печатании для нелегальной газеты антисоветских материалов и в изготовлении фиктивных документов для

kiej przepisywał i rozpowszechniał tę gazetę, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 KK USRS.

Oskarżony PNIEWSKI Z.J. przyznał się w pełni do winy i przedstawionych mu zarzutów (k.s. 92–93), demaskują go także konfrontacje i zeznania ROGOWSKIEGO (k.s. 94–96), FELIKSIEWICZA (k.s. 188–189, 204–296) i LESERMANA (k.s. 235, 243–245).

GŻONSKI Adam s. Kazimierza, ur. w 1920 r. w m. Lwowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z urzędników, z zawodu pedagog, wykształcenie średnie, b/p, kawaler, wcześniej nie karany

o to, że:

był aktywnym członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, wchodził w skład „komitetu redakcyjnego” nielegalnej gazety antysowieckiej, brał udział w zbieraniu materiałów antysowieckich do gazety i w rozpowszechnianiu ich, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 KK USRS.

Oskarżony GŻONSKI A.K. przyznał się do winy i przedstawionych mu zarzutów (k.s. 116–117), demaskują go także zeznania i konfrontacja z PNIEWSKIM Z. (k.s. 69, 71, 114–115).

GŻONSKA Oktawia c. Edwarda, ur. w 1899 r. w m. Lwowie, Polka ob[ywate]l ZSRS, z robotników, z zawodu pedagog, przed aresztowaniem pracowała jako pedagog w Szkole Średniej Nr 44 m. Lwowa, wykształcenie średnie, b/p, zamężna, wcześniej nie karana

o to, że:

była członkinią organizacji kontrrewolucyjnej i wchodził[a] w skład „komitetu redakcyjnego” nielegalnej gazety antysowieckiej i za pośrednictwem swojego syna GŻONSKIEGO A.K. przekazywała do gazety artykuły i notatki o treści kontrrewolucyjnej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-10 cz. 2, 11 KK USRS.

Oskarżona GŻONSKA O.E. nie przyznała się do stawianych jej zarzutów (k.s. 135–136), ale demaskują ją całkowicie zeznania PNIEWSKIEGO Z.J. (k.s. 71–72) i konfrontacja z GŻONSKIM A.K. (k.s. 133–134).

GUBRYNOWICZ Marian s. Zygmunta, ur. w 1921 r. w m. Lwowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z urzędników, student Instytutu Medycznego, wykształcenie średnie, b/p, kawaler, wcześniej nie karany

o to, że:

brał udział w przepisywaniu materiałów antysowieckich do nielegalnej gazety i w sporządzaniu fałszywych dokumentów dla członków organizacji kontrrewolucyjnej, tj. o przestępstwa z art. 20-54-2-10 cz. 2 i 11 KK USRS.

участников контрреволюционной организации, т.е. в пр.пр. ст. 20-54-2-10 ч. 2 и 11 УК УССР.

Обвиняемый ГУБРИНОВИЧ М.З. в предъявленном ему обвинении признал себя виновным (л.д. 152-153), а также изобличается показаниями и очной ставкой с ПНЕВСКИМ З.Ю. (л.д. 48-49, 150-151).

СЕТНИЦКИЙ Иван Марьянович, 1908 г. рожд., урож. с. Янушивцы Проскуровского района УССР, поляк, гр-н СССР, образование среднее, по специальности радио-механик, рабочий, б/п, женат, ранее не судим

в том, что он:

был осведомлен о наличии контрреволюционной организации, оказывал содействие в антисоветской деятельности этой организации т.е. в пр.пр.ст.ст. 54-12 УК УССР.

Обвиняемый СЕТНИЦКИЙ И.М. виновным себя в предъявленном ему обвинении признал (л.д. 170-171), а также изобличается показаниями и очной ставкой с ПНЕВСКИМ З.Ю. (л.д. 74-75, 168-169).

ФЕЛИКСЕВИЧ Збигнев Эдмундович, 1922 г. рожд., урож. г. Львова, поляк, гр-н СССР, родители служащие, образование среднее, без определенных занятий, б/п, холост, ранее не судим

в том, что он:

являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации. Занимал в организации положение руководителя „пятерки“, проводил широкую вербовочную деятельность по вовлечению участников в контрреволюционную организацию, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР.

Обвиняемый ФЕЛИКСЕВИЧ З.Э. виновным себя в предъявленном ему обвинении признал полностью (л.д. 207-208), а также изобличается показаниями и очными ставками с ЛЕСЕРМАНОМ (л.д. 190-191), (л.д. 249-251), ПНЕВСКИМ З.Ю. (л.д. 204-206), ЛЯКС А.Э.

ЛЕСЕРМАН Марьян Михайлович, 1895 г. рожд., урож. гор. Варшавы, поляк, гр-н СССР, по специальности инженер-химик, без определенных занятий, б/п, холост

в том, что он:

состоял участником контрреволюционной повстанческой организации, по заданию которой проводил антисоветскую деятельность, т.е. в пр.пр. ст.ст. 54-2-11 УК УССР.

Обвиняемый ЛЕСЕРМАН М.М. виновным себя в предъявленном ему обвинении признал (л.д.), а также изобличается показаниями и очными ставками с ПНЕВСКИМ З.Ю. (л.д. 37-39, 85-87, 243-245) и ФЕЛИКСЕВИЧЕМ З.Э. (л.д. 190-191).

Oskarżony GUBRYNOWICZ M.Z. przyznał się do winy i przedstawionych mu zarzutów (k.s. 152–153), demaskują go także zeznania i konfrontacja z PNIEWSKIM Z.J. (k.s. 48–49, 150–151).

SITNICKI Jan s. Mariana, ur. w 1908 r. we w[si] Januszowice rejonu proskurowskiego USRS, Polak, ob[ywate]l ZSRS, wykształcenie średnie, z zawodu radiomechanik, robotnik, b/p, żonaty, wcześniej nie karany

o to, że:

był poinformowany o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej i okazywał pomoc w antysowieckiej działalności, tj. o przestępstwa z art. art. 54-12 KK USRS.

Oskarżony SITNICKI J.M. przyznał się do winy i przedstawionych mu zarzutów (k.s. 170–171), demaskują go także zeznania i konfrontacja z PNIEWSKIM Z.J. (k.s. 74–75, 168–169).

FELIKSIEWICZ Zbigniew s. Edmunda, ur. w 1922 r. w m. Lwowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, rodzice – urzędnicy, wykształcenie średnie, bez określonego zajęcia, b/p, kawaler, wcześniej nie karany

o to, że:

był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Pełnił w organizacji funkcję kierownika „piątki”, prowadził szeroką działalność werbunkową w celu wciągnięcia członków do organizacji kontrrewolucyjnej, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 KK USRS.

Oskarżony FELIKSIEWICZ Z.E. przyznał się całkowicie do winy i stawianych mu zarzutów (k.s. 207–208), demaskują go także zeznania i konfrontacje z LESERMANEM (k.s. 190–191), (k.s. 249–251), PNIEWSKIM Z.J. (k.s. 204–206) [i] LAKSA A.E.

LESERMAN Marian s. Michała, ur. w 1895 r. w mieś[cie] Warszawie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z zawodu inżynier chemik, bez określonego zajęcia, b/p, kawaler

o to, że:

był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, na której zlecenie prowadził działalność antysowiecką, tj. o przestępstwa z art. art. 54-2-11 KK USRS.

Oskarżony LESERMAN M.M. przyznał się do winy i przedstawionych mu zarzutów (k.s.), demaskują go także zeznania i konfrontacje z PNIEWSKIM Z.J. (k.s. 37–39, 85–87, 243–245) i FELIKSIEWICZEM Z.E. (k.s. 190–191).

На основании изложенного считать следствие по делу законченным и руководствуясь ст. 204 УПК УССР – след. дело № 56447 по обвинению ПНЕВСКОГО З.Ю., ГЖОНСКОГО А.К., ГЖОНСКОЙ О.Э., ГУБРИНОВИЧА М.З., СЕТНИЦКОГО И.М., ФЕЛИКСЕВИЧА З.Э., ЛЕСЕРМАНА М.М. направить прокурору Львовской области для направления дела на рассмотрение Львовского областного суда.

Обвиняемые по делу с сего числа перечислены за прокурором Львовской области.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ГУДКОВ)

„согласен”

НАЧАЛЬНИК СЛЕДЧАСТИ УНКВД ПО ЛО
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ШУМАКОВ)

- СПРАВКА: 1. Обвиняемые по делу содержатся под стражей в тюрьме № 2 УНКВД ЛО.
2. Свидетелей по делу нет.
3. Личные документы обвиняемых при след. деле?
4. Веществ. доказ. приобщены к делу, в отдельном пакете.

СТ. СЛЕДОВАТЕЛЬ СЛЕДЧАСТИ УНКВД ЛО
МЛ. ЛЕЙТЕНАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

(—) (ГУДКОВ)

Обвинительное заключение
составлено
12/II-41 года
в гор. Львове.

Справа Н. 154
1941 р.

КОПИЯ

ВИРОК КРИМІНАЛЬНИЙ
ІМ'ЯМ УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

1941 року Березня 21 дня Львівський Обласний суд в м. Львові
в складі:

Головуючого – Голови Облсуду т. ЮРКО
Народних засідателів т.т. Когут та Андерман
з секретарем т. Яременко

Na podstawie powyższego uznać śledztwo w sprawie za zakończone i kierując się art. 204 KPK USRS – sprawę śled[czą] Nr 56447 z oskarżenia PNIEWSKIEGO Z.J., GŻONSKIEGO A.K., GŻONSKIEJ O.E., GUBRYNOWICZA M.Z., SITNICKIEGO J.M., FELIKSIEWICZA Z.E., LESERMANA M.M. skierować do prokuratora obwodu lwowskiego w celu dalszego skierowania sprawy do rozpatrzenia przez Lwowski Sąd Obwodowy.

Oskarżeni w sprawie od tego dnia są w dyspozycji prokuratora obwodu lwowskiego.

ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GUDKOW)

„wyrażam zgodę”

NACZELNIK JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
ST. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (SZUMAKOW)

INFORMACJA: 1. Oskarżeni w sprawie są trzymani w areszcie w Więzieniu Nr 2 UNKWD LO.
2. Świadców w sprawie nie ma.
3. Dokumenty osobiste oskarżonych są w aktach sprawy⁷.
4. Dowod[*y*] rzecz[owe] załączone do sprawy w osobnym pakiecie.

ST. ŚLED CZY JEDNOSTKI ŚLED[CZEJ] UNKWD LO
MŁ. LEJTENANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]
(—) (GUDKOW)

Wniosek oskarżający
sporządzono
12/II-41 roku
w mieś[cie] Lwowie.

Sprawa Nr 154
1941 r.

KOPIA

WYROK KRYMINALNY
W IMIENIU UKRAIŃSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ
REPUBLICI SOWIECKIEJ

Dnia 21 marca 1941 roku Lwowski Sąd Obwodowy w m. Lwowie w składzie:

Przewodniczący – Przewodniczący *Obtsudu* t. JURKO
Ławnicy ludowi t.t. Kogut i Anderman
sekretarz t. Jaremenko

з участю прокурора т. Міронова
та адвокатів т.т. Гельб, Криштальський, Кулик, Ратнер
та перекладача т. Геверц

розглянув у закритому судовому засіданні справу про обв-ня гром. гром.:

1. ПНЕВСЬКОГО Здислава Юзефовича, 1907 року народження, уроженця і мешканця м. Львова, по національності поляка, виходця із робітників, за фахом артисти без певних занять, з середньою освітою, позапартійного, одруженого, не судимого,
2. ГЖОНСЬКОГО Адама Казіміровича, 1920 року народження, уроженця і мешканця м. Львова, по національності поляка, виходця із службовців, за фахом вчителя, з середньою освітою, позапартійного, неодруженого, несудимого,
3. ГЖОНСЬКУ Октавію Едвардовну, 1898 року народження, уроженку та мешканку м. Львова, по національності польку, виходець із робітників, за фахом вчителька, з середньою освітою, позапартійну, одружену, несудиму,
4. ГУБРИНОВИЧА Мар'яна Зігмундовича, 1921 року народження, уроженця і мешканця м. Львова, по національності поляка, виходця із службовців, студент медичного інституту, з середньою освітою, позапартійного, неодруженого, несудимого,
5. СЕТНИЦЬКОГО Івана Мар'яновича, 1908 року народження, уроженця с. Янушивці Проскурівського району УРСР, мешканця м. Львова, по національності поляка, з середньою освітою, за фахом радіо-механік, позапартійного, неодруженого, несудимого,
6. ФЕЛІКСЕВИЧА Збігнева Едмундовича, 1922 року народження, уроженця і мешканця м. Львова, по національності поляка, виходця із службовців, з середньою освітою, без певних занять, позапартійного, неодруженого, несудимого,
7. ЛЕСЕРМАНА Мар'яна Михайловича, 1895 року народження, уроженця м. Варшава, мешканця м. Львова, по національності поляка, за фахом інженера-хіміка, без певних занять, позапартійного, неодруженого, несудимого,

в злочинах, передбачених до Пневського, Гжонського Адама, Феліксевича, Лесермана по ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР, Гжонську Октавію, Губриновича по ст. 20-54-2, 54-11 КК, Ситницького по ст. 54-12 КК УРСР.

ВСТАНОВЛЕНО:

На терені Львівської області УРСР існувала к/р. повстанческа організація польських націоналістів, яка називалася „Армія Великої Польши”, „А.В.П.”, яка ставила своїм завданням підготовку, а потім

z udziałem prokuratora t. Mironowa
i adwokatów t.t. Gelb, Krysztański, Kułyk, Ratner
i tłumacza t. Gewerc

rozpatrzył na zamkniętym posiedzeniu sądowym sprawę z osk[arże]nia ob.
ob.:

1. PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa, urodzonego w 1907 roku, urodzonego i zamieszkałego w m. Lwowie, Polaka, pochodzącego z robotników, z zawodu artystę bez stałego zajęcia, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, żonatego, nie karanego,
2. GŻONSKIEGO Adama s. Kazimierza, urodzonego w 1920 roku, urodzonego i zamieszkałego w m. Lwowie, Polaka, pochodzącego z urzędników, z zawodu nauczyciela, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, nieżonatego, nie karanego,
3. GŻONSKIEJ Oktawii c. Edwarda, urodzonej w 1898 roku, urodzonej i zamieszkałej w m. Lwowie, Polki, pochodzącej z robotników, z zawodu nauczycielki, wykształcenie średnie, bezpartyjnej, zamężnej, nie karanej,
4. GUBRYNOWICZA Mariana s. Zygmunta, urodzonego w 1921 roku, urodzonego i zamieszkałego w m. Lwowie, Polaka, pochodzącego z urzędników, studenta Instytutu Medycznego, wykształcenie średnie, bezpartyjnego, nieżonatego, nie karanego,
5. SITNICKIEGO Jana s. Mariana, urodzonego w 1908 roku we w[si] Januszowice rejonu proskurowskiego USRS, mieszkańca m. Lwowa, Polaka, wykształcenie średnie, z zawodu radiomechanika, bezpartyjnego, żonatego, nie karanego,
6. FELIKSIEWICZA Zbigniewa s. Edmunda, urodzonego w 1922 roku, urodzonego i zamieszkałego w m. Lwowie, Polaka, pochodzącego z urzędników, wykształcenie średnie, bez stałego zajęcia, bezpartyjnego, nieżonatego, nie karanego,
7. LESERMANA Mariana s. Michała, urodzonego w 1895 roku w m. Warszawie, mieszkańca m. Lwowa, Polaka, z zawodu inżyniera chemika, bez stałego zajęcia, bezpartyjnego, nieżonatego, nie karanego,

o przestępstwa przewidziane: wobec Pniewskiego, Gżonskiego Adama, Feliksiewicza, Lesermana art. art. 54-2, 54-11 KK USRS, Gżonskiej Oktawii, Gubrynowicza art. 20-54-2, 54-11 KK, Sitnickiego art. 54-12 KK USRS.

USTALONO:

Na terenie obwodu lwowskiego USRS istniała k/r. organizacja powstańcza polskich nacjonalistów o nazwie „Armia Wielkiej Polski” „A.W.P.”, która stawiała przed sobą zadanie przygotowania, a następnie [dokonania] zbroj-

збройне повстання проти Радянської Влади за встановлення бувшої польської буржуазної держави.

Слідством доведено кожному такі злочини:

1. ПНЕВСЬКОМУ Здіславу Юзефовичу, злочин доведено в тому, що він являвся керівником к/р. повстанчеської організації, так званої „Армия Великой Польши”, „А.В.П.”, яка ставила завданням збройного повстання проти Радянської влади за встановлення бувшої буржуазної Польщі, крім того провадив широку вербовочну роботу для розширення рядів цієї к/р. організації. Також слідством доведено, що Пневський виконуючи керівну роботу в к/р. організації також створив нелегальну газету, в якій висвітлював к/р. чутки про Радянську владу, в якій призивав польське населення за створення бувшої буржуазної Польщі, назву газеті дав „Сигнал”, яка печаталася на друкарській машинці в декілька десятків екземплярів і цю газету нелегально розпротраняли серед польського населення, був редактором цієї газети. Скоїв злочин по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

2. ГЖОНСЬКОМУ Адаму Казіміровичу, ФЕЛІКСЕВИЧУ Збігневу Едмундовичу, ЛЕСЕРМАНУ Мар'яну Михайловичу злочин доведено в тому, що вони були активними учасниками к/р. повстанчеської організації „Армия Великой Польши”, „А.В.П.”, яка ставила завдання збройного повстання проти Радянської влади за встановлення бувшої буржуазної Польщі. Крім того, Феліксевич являвся керівником к/р. повстанчеської п'ятёрки, якою керував та займався вербовкою, розширяючи ряди цієї к/р. організації. Також ця організація випускала нелегальну к/р. газету „Сигнал” – „Побудка”, яка ставила питання перед польським населенням про з'єднання польського населення та встановлення бувшої польської держави, крім того ця газета ставила питання опошляючи Радянську владу. Скоїли злочин по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК.

3. ГЖОНСЬКІЙ Октавії Едвардовні та ГУБРИНОВИЧУ Мар'яну Зігмундовичу злочин доведено в тому, що вони допомагали в активній формі к/р. повстанчеській організації „А.В.П.”, Гжонська тим, що давала різні нотатки наклепничного характеру на Радянську владу та допомагала в активній формі в частині друкування цих газет, Губрінович весь к/р. матеріал в цих газетах друкував в друкарні Пневського, а також друкував матеріал для к/р. газети „Побудка” „Сигнал” і в себе вдома на власній друкарській машинці. Скоїли злочин по ст.ст. 20-54-2 та 54-11 КК та 54-10 ч. 2 КК.

4. СЕТНИЦЬКОМУ Івану Мар'яновичу, злочин доведено в тому, що він добре знав про існування к/р. повстанчеської організації „А.В.П.” від підсудного в цій справі Пневського, який пропонував йому вступити

nego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej o przywrócenie byłego burżuazyjnego państwa polskiego.

Podczas śledztwa udowodniono każdemu następujące przestępstwa:

1. PNIEWSKIEMU Zdzisławowi s. Józefa udowodniono następujące przestępstwa – był kierownikiem k/r. organizacji powstańczej, tak zwanej „Armii Wielkiej Polski” „A.W.P.”, która stawiała zadanie [zorganizowania] zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej w celu przywrócenia byłej burżuazyjnej Polski, oprócz tego prowadził szeroką pracę werbunkową aby poszerzyć szeregi tej organizacji k/r. W śledztwie ustalono również, że Pniewski pełniąc funkcję kierownika w k/r. organizacji założył również nielegalną gazetę, w której przedstawiał k/r. wieści o Władzy Sowieckiej, wzywał ludność polską do przywrócenia byłej burżuazyjnej Polski, nadał gazecie tytuł „Sygnał”, była ona przepisywana na maszynie w kilkudziesięciu egzemplarzach i tę gazetę nielegalnie rozpowszechniano wśród ludności polskiej, był redaktorem tej gazety. Dopuszcił się przestępstw z art. art. 54-2 i 54-11 KK.

2. GŻONSKIEMU Adamowi s. Kazimierza, FELIKSIEWICZOWI Zbigniewowi s. Edmunda, LESERMANOWI Marianowi s. Michała udowodniono następujące przestępstwa: byli aktywnymi członkami k/r. organizacji powstańczej „Armia Wielkiej Polski” „A.W.P.”, która stawiała zadanie [zorganizowania] zbrojnego powstania przeciwko Władzy Sowieckiej w celu przywrócenia byłej burżuazyjnej Polski. Prócz tego Feliksiewicz był kierownikiem k/r. powstańczej piątki, którą kierował i zajmował się werbunkiem poszerzając szeregi tej k/r. organizacji. Organizacja owa wydawała również nielegalną k/r. gazetę „Sygnał” „Pobudka”, która stawiała przed ludnością polską kwestię zjednoczenia polskiej ludności i przywrócenia byłego państwa polskiego, a oprócz tego gazeta ta poniżała Władzę Sowiecką. Dopuszcili się przestępstw z art. art. 54-2 i 54-11 KK.

3. GŻONSKIEJ Oktawii c. Edwarda i GUBRYNOWICZOWI Marianowi s. Zygmunta udowodniono następujące przestępstwa: aktywnie pomagali k/r. organizacji powstańczej „A.W.P.”; Gżonska tym, że dawała różne notatki szkalujące Władzę Sowiecką i częściowo pomagała czynnie w druku tej gazety. Gubrynowicz cały materiał k/r. do gazety „Pobudka” „Sygnał” drukował w drukarni [!] Pniewskiego oraz u siebie w domu na własnej maszynie drukarskiej [!]. Dopuszcili się przestępstwa z art. art. 20-54-2 i 54-11 KK i 54-10 cz. 2 KK.

4. SITNICKIEMU Janowi s. Mariana udowodniono następujące przestępstwa: dobrze wiedział o istnieniu k/r. organizacji powstańczej „A.W.P.” od oskarżonego w tej sprawie Pniewskiego, który proponował mu wstąpienie do

в таку і не повідомив про це Радянські органи. Скоїв злочин по ст.ст. 54-12 КК УРСР.

Беручи до уваги суспільну небезпеку злочину та осіб, що його скоїли, і керуючись ст.ст. 296, 297 КПК УРСР Львівський Обласний Суд

ПРИГОВОРИВ:

Визнати винними по ст. ст. 54-2 та 54-11 КК УРСР ПНЕВСЬКОГО Здіслава Юзефовича та ФЕЛІКСЕВИЧА Збігнева Едмундовича⁸ та підвергнути їх до вищої міри покарання – розстріляти – конфіскував на користь держави все їх майно. Визнати винними по ст.ст. 54-2 та 54-11 КК ГЖОНСЬКОГО Адама Казіміровича, ЛЕСЕРМАНА Мар'яна Михайловича та по ст.ст. 20-54-2, 54-11 та 54-10 ч. 2 КК, ГЖОНСЬКУ Октавію Едвардовну та підвергнути їх кожного по десять років позбавлення волі в далеких таборах Союзу РСР з конфіскацією всього їх майна на користь держави з поразкою в правах по п.п. АБВ, ст. 29 КК по п'ять років кожного після відбуття покарання.

Визнати винним по ст. ст. 20-54-2 та 54-10 ч. 2 КК та позбавити його волі в далеких таборах Союзу РСР на вісім років з конфіскацією майна на користь держави з поразкою в правах по п.п. АБВ, ст. 29 КК на три роки, ГУБРИНОВИЧА Мар'яна Зігмундовича.

Визнати винним по ст. 54-12 КК СЕТНИЦЬКОГО Івана Мар'яновича та позбавити його волі в далеких таборах Союзу РСР на п'ять років з поразкою в правах по п.п. АБВ, ст. 29 КК на три роки без конфіскації майна.

Всім засудженим залишити запобіжні заходи під вартою в тюрмі м. Львова до набуття вироку законної сили, та зарахувати попереднє ув'язнення по день суду Гжонському Адаму з 14/XII-1940 року, Гжонській Октавії з 14/XII-1940 року, Губріновичу з 14/XII-1940 року, Сетницькому з 14/XII-1940 року, Лесерману з 15/XII-1940 року. Речові докази по справі газети „Побудка” залишити при справі. Цивільного позову не заявлено. Стягнути з Губриновича Мар'яна Зігмундовича на користь 8 юрконсультації м. Львова за виступ адвоката в суді сімдесят крб. Стягнути з Пневського Здіслава Юзефовича та Сетницького Івана Мар'яновича на користь 7 юрконсультації м. Львова за виступ адвоката в суді по сімдесят крб. з кожного. Вирок може бути оскаржений до Верховного Суду УРСР на протязі 5 днів з дня одержання копії вироку засудженими, а Феліксевичу та Пневському роз'яснено їх право звернутися до Верховної Ради УРСР про помилування їх.

ЮРКО

КОГУТ

АНДЕРМАН

З оригіналом згідно:

Т.В.О. ГОЛОВИ ОБЛСУДУ

(ЧОРПІТА)

Секретар:

(ЯРЕМЕНКО)

też i nie powiadomił o tym Organów Sowieckich. Dopuszczył się przestępstw z art. 54-12 KK USRS.

Biorąc pod uwagę szkodliwość społeczną przestępstwa i osób, które się go dopuściły i kierując się art. art. 296, 297 KPK USRS, Lwowski Sąd Obwodowy

ORZEKŁ:

Uznać winnymi z art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa i FELIKSIEWICZA Zbigniewa s. Edmunda⁸ i skazać ich na najwyższy wymiar kary – rozstrzelać — i skonfiskować na rzecz państwa całe ich mienie. Uznać winnymi z art. art. 54-2 i 54-11 KK GŻONSKIEGO Adama s. Kazimierza, LESERMANA Mariana s. Michała oraz z art. art. 20-54-2, 54-11 i 54-10 cz. 2 KK GŻONSKĄ Oktawię c. Edwarda i skazać każdego z nich na dziesięć lat pozbawienia wolności w dalekich obozach Związku SRS z konfiskatą całego ich mienia na rzecz państwa, z pozbawieniem praw wg p.p. a, b, w, art. 29 KK każdego na pięć lat po odbyciu kary.

Uznać winnym z art. art. 20-54-2 i 54-10 cz.2 KK i pozbawić wolności w dalekich obozach Związku SRS na osiem lat z konfiskatą mienia na rzecz państwa, z pozbawieniem praw wg p.p. a, b, w, art. 29 KK na trzy lata GUBRYNOWICZA Mariana s. Zygmunta.

Uznać winnym z art. 54-12 KK SITNICKIEGO Jana s. Mariana i pozbawić go wolności w dalekich obozach Związku SRS na pięć lat z pozbawieniem praw wg p.p. a, b, w, art. 29 KK na trzy lata, bez konfiskaty mienia.

Wobec wszystkich skazanych utrzymać środki prewencyjne – areszt w więzieniu m. Lwowa do czasu uprawomocnienia się wyroku i zaliczyć wcześniejsze uwięzienie do dnia sądu: Gżonskiemu Adamowi od 14/XII 1940 roku, Gżonskiej Oktawii od 14/XII 1940 roku, Gubryniewiczowi od 14/XII 1940 roku, Sitnickiemu od 14/XII 1940 roku, Lesermanowi od 15/XII 1940 roku. Dowody rzeczowe w sprawie gazety „Pobudka” trzymać razem z aktami sprawy. Powództwa cywilnego w sprawie nie wniesiono. Ściągnąć z Gubrynowicza Mariana s. Zygmunta na rzecz 8 poradni prawnej m. Lwowa za wystąpienie w sądzie adwokata siedemdziesiąt *karbowańców*. Ściągnąć z Pniewskiego Zdzisława s. Józefa i Sitnickiego Jana s. Mariana na rzecz 7 poradni prawnej m. Lwowa za wystąpienie w sądzie adwokata po siedemdziesiąt *karbowańców* z każdego. Wyrok może być zaskarżony do Sądu Najwyższego USRS w ciągu 5 dni od otrzymania przez skazanych kopii wyroku, a Feliksiewiczowi i Pniewskiemu wyjaśniono prawo zwrócenia się do Rady Najwyższej USRS o ich ułaskawienie.

JURKO

KOGUT

ANDERMAN

Za zgodność z oryginałem:

P.O. PRZEWODNICZĄCEGO *OBŁSUDU*

(CZORPITA)

Sekretarz:

(JAREMENKO)

До
Верховної Ради Української Радянської
Соціалістичної Республіки

Прохання

про помилювання засудженого до вищої міри покарання – розстрілу – Пневського Здзіслава Юзефовича.

Львівський Обласний Суд засудив мене вироком з дня 21.ІІІ.1941 р. до вищої міри покарання – розстрілу. Отсим я прошу Верховну Раду замінити мені цю кару на нищу. Я сьогодні бачу, що я провинився. Але я рівночасно хочу чесною працею, в яких би це не було умовах, направити все зло, що я накоїв. Мій злочин зрештою не був так великим, як це вказано у вироку. Я був не редактором нелегальної газети, а тільки машиністом-друкарем, тому що я під натиском організації писав, зглядно передруковував дуже скоро, я прямо не мав часу на контролю змісту цієї газети. Сам редактор утік за кордон.

Моє керівництво в контрреволюційній організації обмежується до цього, що я керував всього чотирма людьми, яких я завербував. Я був лише підвладним керівником однієї п'ятки.

Львів, дня 12 цвітня 1941 р.
(—) З. Пневский
(Пневский Здзіслав Юзефович)

До
Верховного Суду Української Радянської Соціалістичної Республіки
Скарга
на вирок Львівського Обласного Суду
з дня 21 березня 1941 р.

Львівський Обласний Суд вироком з дня 21 березня 1941 р. засудив мене до вищої міри покарання – розстрілу. – Цей вирок я вважаю для мене за високим і прошу Верховний Суд УРСР розглянути мою справу ще раз.

Львів, дня 12 цвітня 1941 р.
(—) З. Пневский
(Пневский Здзіслав Юзефович)

**Do
Rady Najwyższej Ukraińskiej Socjalistycznej
Republiki Sowieckiej**

Prośba

o ulaskawienie skazanego na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie – Pniewskiego Zdzisława s. Józefa.

Lwowski Sąd Obwodowy skazał mnie wyrokiem z dnia 21 III 1941 r. na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie. Niniejszym proszę Radę Najwyższą o zamianę tej kary na niższą. Widzę dziś, że zawiniłem. Ale jednocześnie chcę uczciwą pracą, w jakich by to nie było warunkach, naprawić całe zło, którego się dopuściłem. Moje przestępstwo nie było zresztą tak wielkie jak to przedstawiono w wyroku. Byłem nie redaktorem nielegalnej gazety, a tylko maszynistą-drukarzem; ponieważ pisałem pod presją organizacji, a raczej przepisywałem bardzo szybko, nie miałem po prostu czasu na kontrolowanie treści tej gazety. Sam redaktor uciekł za granicę.

Moja kierownicza rola w organizacji kontrewolucyjnej ogranicza się do tego, że kierowałem tylko czterema osobami, które zwerbowałem. Byłem tylko podrzędnym kierownikiem jednej piątki.

Lwów, dnia 12 kwietnia 1941 r.
(—) Z. Pniewski
(Pniewski Zdzisław s. Józefa)

**Do
Sądu Najwyższego Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej.
Skarga
na wyrok Lwowskiego Sądu Obwodowego
z dnia 21 marca 1941 r.**

Lwowski Sąd Obwodowy wyrokiem z dnia 21 marca 1941 r. skazał mnie na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie. – Uważam, że wyrok ten jest dla mnie za wysoki i proszę Sąd Najwyższy USRS o rozpatrzenie mojej sprawy jeszcze raz.

Lwów, dnia 12 kwietnia 1941 r.
(—) Z. Pniewski
(Pniewski Zdzisław s. Józefa)

г

**ВЕРХОВНЫЙ СУД
Союза Советских
Социалистических Республик**

„5” Июля 1941 г.

№ Д-956/35/41 г.

При ответе сослаться на и/№
Москва, ул. Пушкинская, д. 15/а
Тел. К5-24-24

Сов. секретно
экз. № 1

Начальнику 2-го Отдела НКГБ Укр. ССР
гор. Киев.

По обстоятельствам данного времени при этом направляется на хранение дело по обвинен. ПНЕВСКОГО Здислава Юзефовича, осужденного Львовским Облсудом к ВМН – расстрелу, с выпиской из протокола заседания Презид. Верховного Совета СССР от 30 июня 1941 года за № 9/106 об утверждении приговора.

Одновременно прошу принять возможные меры к исполнению приговора в отношении ПНЕВСКОГО З.Ю.

Приложение: Дело в 1 т. и выписка.

Отп 2 экз.
№ 1 — адр.
№ 2 — в дело.

Председатель Верховного Суда СССР
(—) (Голяков)

е

с

**ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 9/106
ЗАСЕДАНИЯ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
от 30 VI-41 года.**

СЛУШАЛИ: Ходатайство о помиловании:

ПНЕВСКОГО Здислава Юзефовича, осужденного 21 марта 1941 года приговором Львовского облсуда к высшей мере наказания по ст.ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

ПОСТАНОВИЛИ:

Оставить в силе приговор о применении высшей меры наказания к ПНЕВСКОМУ З.Ю.

Выписка верна:

**ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ВЕРХОВНОГО СУДА
СОЮЗА ССР: (—) (И. Голяков)**

д

d

**SĄD NAJWYŻSZY
Związku Socjalistycznych
Republik Sowieckich**

„5” lipca 1941 r.

Nr D-956/35/41 r.

**Przy odpowiedzi powołajcie się na n/Nr
Moskwa, ulica Puszkinskaja, d. 15/a**

Tel. K5-24-24

**Ścisłe Tajne
egz. Nr 1**

**Do Naczelnika 2 Oddziału NKGB Ukr. SRS
mias[to] Kijów**

Biorąc pod uwagę okoliczności obecnej chwili przesyła się na przechowanie akta sprawy z oskarżenia PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa, skazanego przez Lwowski Sąd Obwodowy na WMN – rozstrzelanie, z wyciągiem z protokołu posiedzenia Prezyd[ium] Rady Najwyższej ZSRS z dnia 30 czerwca 1941 roku Nr 9/106 o zatwierdzeniu wyroku.

Jednocześnie proszę o zastosowanie możliwych środków w celu wykonania wyroku wobec PNIEWSKIEGO Z.J.

W załączeniu: Akta sprawy w 1 t. i wyciąg.

Odb[ito] 2 egz.

Nr 1 – dla adr[esata]

Nr 2 – do akt

g

Przewodniczący Sądu Najwyższego ZSRS:

(—) (Golakow)

f

**WYCIĄG Z PROTOKOŁU NR 9/106
POSIEDZENIA PREZYDIUM RADY NAJWYŻSZEJ ZSRS
z 30 VI-41 roku.**

ROZPATRZYLI: Prośbę o ulaskawienie:

PNIEWSKIEGO Zdzisława s. Józefa, skazanego 21 marca 1941 roku wyrokiem Lwowskiego *Obłsudu* na najwyższy wymiar kary z art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

POSTANOWILI:

Utrzymać w mocy wyrok o zastosowaniu najwyższego wymiaru kary wobec PNIEWSKIEGO Z.J.

Wyciąg zgodny:

**PRZEWODNICZĄCY SĄDU NAJWYŻSZEGO
ZWIĄZKU SRS: (—) (I. Golakow)**

e

СПРАВКА

Сведений о приведении приговора в исполнение над осужденным Пневским З.Ю. нет.

ПОМ. ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННОГО
1-го СПЕЦОТДЕЛА НКВД УССР
15/IX 41 г.

(—) (КРАВЧЕНКО)

Примітки

- а-а Підкреслено від руки або на друкарській машинці.
- б-б Вписано від руки.
- в-в Перекреслено від руки.
- г Формуляр з гербом СРСР.
- а Кругла гербова печатка СРСР з написом: Верховний Суд Союзу РСР.
- с Кругла гербова печатка СРСР з частково нерозбірливим написом: Верховний Суд СРСР. Судова колегія...
- е Прямокутна печатка про надходження до Спецвідділу НКВД СРСР з написами від руки: 14159 і 22 VIII 41.
- ж Кругла нерозбірлива печатка.

¹ У списку львівської конспіративної преси 1939–1941 (*J. Węgiński Lwów...*, с. 354–356) знаходиться інформація, що видавець тижневика „Побудка”, який виходив у Львові в 1940, невідомий. Публіковані тут документи пояснюють ряд невідомих досі фактів.

² Проблема приналежності до організації З. Пневського і його колег вимагає подальших досліджень, тим більше, що в доступних джерельних матеріалах не знайдено досі львівських підпільних організацій із згаданими тут назвами.

³ Правдоподібно Гаусман Віктор Ян Теофіль, нар. 12.2.1893, відставний капітан жандармерії.

⁴ В неопублікованих тут матеріалах слідства З. Пневський відповідає на запитання слідчого про приналежність до двох підпільних організацій АВП і ПОВ, що, на його думку, лише ПОВ веде ефективну боротьбу за незалежність Польщі.

⁵ Не виключено, що це Мечислав Вайсс, правдоподібно начальник організації народно-демократичної молоді „Визволення”. Про трьох братів Вайсс див.: *J. Węgiński Lwów...*, с. 255–256, 266. Цього ж автора *Lwowska konspiracja narodowa i katolicka 1939–1947*, Kraków 1994, с. 20–31.

⁶ Можливо, Гаутер Антоні Вінценти, нар. 11.8.1890, в 1932 поручник кавалерії запасу.

⁷ Серед документів справи не збереглися особисті документи обвинувачених.

⁸ З. Феліксевичу смертну кару замінено на 10 років ИТЛ. Не вдалося з’ясувати подальшу долю жодного із засуджених.

NOTATKA

Informacji o wykonaniu wyroku na skazanym Pniewskim Z.J. brak.

POM[OCNIK] OFICERA OPERACYJNEGO
I ODDZIAŁU SPECJALNEGO NKWD USRS
15/IX 41 r.

(—) (KRAWCZENKO)

Przypisy

- a-a podkreślono odręcznie lub maszynowo
- b-b wpisano odręcznie
- c-c skreślono odręcznie
- d druk opatrzonego godłem ZSRS
- e pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: Sąd Najwyższy Związku SRS
- f pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i częściowo nieczytelnym napisem w otoku: Sąd Najwyższy ZSRS. Kolegium Sądowe...
- g prostokątna pieczęć wpływu Oddziału Specjalnego NKWD USRS z odręcznymi napisami: 14159 i 22 VIII 41
- h pieczęć okrągła nieczytelna

¹ W zestawieniu lwowskiej prasy konspiracyjnej 1939–1941 (J. Węgiński *Lwów...*, s. 354–356) znajduje się informacja, że nie jest znany wydawca tygodnika „Pobudka” ukazującego się we Lwowie w 1940. Publikowane tu dokumenty wyjaśniają szereg nieznanych dotychczas faktów.

² Stwierdzenie przynależności organizacyjnej Z. Pniewskiego i towarzyszy wymaga dalszych badań, zwłaszcza że w dostępnych materiałach źródłowych nie natrafiono dotychczas na lwowskie organizacje podziemne o wymienionych tu nazwach.

³ Prawdopodobnie Hausman Wiktor Jan Teofil ur. 12.2.1893, kpt. żand. st. sp.

⁴ W nie publikowanych tutaj materiałach śledztwa, Z. Pniewski wyjaśnia na pytanie śledczego o przynależność do dwu organizacji podziemnych – AWP i POW, że w jego przekonaniu jedynie POW daje gwarancję efektywnej walki o niepodległość Polski.

⁵ Niewykluczone, że jest to Mieczysław Weiss, prawdopodobnie szef organizacji młodzieży narodowo-demokratycznej „Wyzwolenie”. O trzech braciach Weiss – por. J. Węgiński *Lwów...*, s. 255–256, 266. Tegoż *Lwowska konspiracja narodowa i katolicka 1939–1947*, Kraków 1994, s. 20–31.

⁶ Być może Gautier Antoni Wincenty ur. 11.8.1890, w 1932 por. kaw. rez.

⁷ W aktach sprawy nie zachowały się dokumenty osobiste oskarżonych.

⁸ W stosunku do Z. Feliksiewicza karę śmierci zamieniono na 10 lat ITŁ. Nie udało się ustalić dalszych losów żadnego ze skazanych.

NOTICE

Information regarding the proposed project is available at the following location:

POSITIONS FOR THE PROJECT ARE OPEN TO ALL QUALIFIED INDIVIDUALS. INTERESTED PARTIES SHOULD CONTACT THE PROJECT MANAGER AT THE FOLLOWING ADDRESS:

PROJECT

The project is a multi-phase development project located in the area of [Location]. The project consists of [Description of Project]. The project is being developed by [Developer Name]. The project is currently in the planning phase and is expected to be completed by [Completion Date].

The project is a multi-phase development project located in the area of [Location]. The project consists of [Description of Project]. The project is being developed by [Developer Name]. The project is currently in the planning phase and is expected to be completed by [Completion Date].

For more information, please contact the Project Manager at [Contact Information].

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	–	Archiwum Akt Nowych
ACHO	–	(ros.) Oddział Administracyjno-Gospodarczy
AK	–	Armia Krajowa
Ap	–	akta personalne
AP	–	Armia Polska
<i>Armgrupp</i>	–	(ros.) Grupa Armijna
art.	–	artyleria
art.	–	artykuł
a/s	–	antysowiecki
asp.	–	aspirant
AWP	–	Armia Wielkiej Polski
b.	–	były
b.p., b/p, b/part.	–	bezpartyjny
BKaw.	–	Brygada Kawalerii
baon	–	batalion
baon sap.	–	batalion saperów
BBWR	–	Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
br. panc.	–	broń pancerna
BSRS	–	Białoruska Socjalistyczna Republika Sowiecka
CA MSWiA	–	Centralne Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
CAW	–	Centralne Archiwum Wojskowe
CIK	–	(ros.) Centralny Komitet Wykonawczy
cz.	–	część
Czeka	–	(ros.) Nadzwyczajna Komisja do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem
d.	–	(ros.) akta
dak	–	dywizjon artylerii konnej
dca	–	dowódca
DKaw.	–	Dywizja Kawalerii
DOK	–	Dowództwo Okręgu Korpusu
dok.	–	dokument
DP	–	Dywizja Piechoty
DP Gór.	–	Dywizja Piechoty Górskiej
DP Leg.	–	Dywizja Piechoty Legionów
dr n. med.	–	doktor nauk medycznych
DSK	–	Dywizja Strzelców Kresowych
DTO	–	(ros.) Oddział Drogowo-Transportowy
dypl.	–	dyplomowany
EKO	–	(ros.) Oddział Ekonomiczny

EKU	- (ros.) Zarząd Ekonomiczny
f., F.	- (ros.) zespół
FO	- (ros.) Oddział Finansów
FZU	- (ros.) Przyfabryczna Szkoła Zawodowa
G.B., g.b.	- (ros.) bezpieczeństwo państwowe
gen.	- generał
gen. bryg.	- generał brygady
<i>Gensztab</i>	- (ros.) Sztab Generalny lub Sztab Główny
geogr.	- geografia, geograf
GO	- Grupa Operacyjna
GPU	- (ros.) Państwowy Zarząd Polityczny
GTU	- (ros.) Główny Zarząd Transportu
gub.	- gubernia
GUGB	- (ros.) Zarząd Główny Bezpieczeństwa Państwowego
ITŁ	- (ros.) Poprawczy Obóz Pracy
k.r., k/r, k-r	- kontrrewolucyjny, kontrrewolucja
k.s.	- karta sprawy
<i>Karlag</i>	- (ros.) kompleks obozowy w Kazaskiej SRS
<i>Kawgruppa</i>	- (ros.) Grupa Kawalerii
KC	- Komitet Centralny
KG	- Komenda Główna
KGB	- (ros.) Komitet Bezpieczeństwa Państwowego
KK	- Kodeks Karny
komp.	- kompania
KOP	- Korpus Ochrony Pogranicza
KOWO	- (ros.) Kijowski Specjalny Okręg Wojskowy
KPanc.	- Korpus Pancerny
KP(b)U	- Komunistyczna Partia (bolszewików) Ukrainy
KPK	- Kodeks Postępowania Karnego
KPP	- Komunistyczna Partia Polski
kpr.	- kapral
kpt.	- kapitan
<i>KPZ</i>	- (ros.) areszt tymczasowy
KPZS	- Komunistyczna Partia Związku Sowieckiego
KPZU	- Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy
KZMM	- Katolicki Związek Młodzieży Męskiej
L/O, LO	- (ros.) obwód lwowski
lot.	- lotnictwo, lotnik, lotniczy
<i>lekpom</i>	- (ros.) pomocnik lekarza
LMiK	- Liga Morska i Kolonialna
LWP	- Ludowe Wojsko Polskie
m.	- miasto
m.	- mieszkanie

maj.	– majątek
Miedsansbyt	– (ros.) Centrala Zaopatrzenia Medycznego
Miskcharczorg	– (ukr.) Miejskie Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia
mjr	– major
mł.	– młodszy
MON	– Ministerstwo Obrony Narodowej
MOPR	– Międzynarodowa Organizacja Pomocy Rewolucjonistom
MSWojsk.	– Ministerstwo Spraw Wojskowych
nacz.	– naczelnik
Narkom	– (ros.) komisarz ludowy
Narkomat	– (ros.) Komisariat Ludowy
Narkompros	– (ros.) Ludowy Komisariat Oświaty
Narobraz	– (ros.) Wydział Oświaty Ludowej
NKGB	– (ros.) Ludowy Komisariat Bezpieczeństwa Państwowego
NKJ	– (ros.) Ludowy Komisariat Sprawiedliwości
NKWD	– (ros.) Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych
NOGA	– Narodowa Organizacja Gimnazjalna i Akademicka
Obkom	– (ros.) Komitet Obwodowy
obłmilicja	– (ros.) milicja obwodowa
Obłprokuror	– (ros.) prokurator obwodowy
Obłsud	– (ros.) Sąd Obwodowy
ObłZU	– (ros.) Obwodowy Zarząd Ziemi
obw.	– obwód
odw.	– odwrotka
Oddz. II Szt. Gł.	– Oddział II Sztabu Głównego
OGPU	– (ros.) Zjednoczony Państwowy Zarząd Polityczny
ONR	– Obóz Narodowo-Radykalny
on-że, ona-że	– (ros.) lub, vel
OO	– (ros.) Oddział Specjalny
op.	– (ros.) inwentarz
opiergruppa	– (ros.) grupa operacyjna
OS	– Oddział Specjalny
OSO	– (ros.) Kolegium Specjalne
OUN	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów
OZ	– Ośrodek Zapasowy
OZN, OZON	– Obóz Zjednoczenia Narodowego
p.	– punkt
p. lot.	– pułk lotniczy
p. o.	– pełniący obowiązki
P/O, P/otriad	– (ros.) Oddział Pograniczny
p. uł.	– pułk ułanów
PAN	– Polska Akademia Nauk
panc.	– pancerny

PA SBU	– Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
pchor.	– podchorąży
piech.	– piechota
pil.	– pilot
<i>p-k, p-ki</i>	– (ros.) pogranicznik, pogranicznicy
PKO	– Poczтовая Kasa Oszczędności
PKP	– Polskie Koleje Państwowe
plot.	– przeciwlotniczy
plk	– pułkownik
<i>polgensztab</i>	– (ros.) polski Sztab Generalny lub polski Sztab Główny
<i>Politbiuro</i>	– (ros.) Biuro Polityczne
<i>politpartia</i>	– (ros.) partia polityczna
POM	– Polska Organizacja Młodzieżowa
pom.	– pomocnik
por.	– porównaj
por.	– porucznik
post.	– posterunkowy
POW	– Polska Organizacja Wojskowa
pow.	– powiat
POWW	– Polska Organizacja Walki o Wolność lub Polska Organizacja Walki z Wrogiem
PP	– Policja Państwowa
pp	– pułk piechoty
pp Leg.	– pułk piechoty Legionów
ppłk	– podpułkownik
ppor.	– podporucznik
PPS	– Polska Partia Socjalistyczna
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
prof.	– profesor
przod.	– przodownik
ps.	– pseudonim
PSK	– Pomocnicza Służba Kobiet
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PUR	– Państwowy Urząd Repatriacyjny
PUWFiPW	– Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przynasobienia Wojskowego
PWK	– Przynasobienie Wojskowe Kobiet
PWRZ	– (ros.) Zakłady Remontowe Taboru Kolejowego
PWSK	– Pomocnicza Wojskowa Służba Kobiet
<i>razwiedgruppa</i>	– (ros.) grupa wywiadowcza
rej.	– rejon
rez.	– rezerwa
RKKA	– (ros.) Robotniczo-Chłopska Armia Czerwona

RKM	– (ros.) Milicja Robotniczo-Chłopska
RKU	– Rejonowa Komenda Uzupelnień
RO	– (ros.) Oddział Wywiadowczy
RO	– (ros.) Oddział Rejonowy
RP	– Rzeczpospolita Polska
rtm.	– rotmistrz
s.	– syn
s., str.	– strona
s/pr.	– (ros.) akta sądowe
s.-r., eser	– socjalista-rewolucjonista
sap.	– saper
SDKPiL	– Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy
sekr.	– sekretariat
<i>Siblag</i>	– (ros.) kompleks obozowy w obwodzie nowosybirskim w Rosyjskiej FRS
<i>sielsowiet</i>	– (ros.) rada wiejska
<i>sielrada</i>	– (ukr.) rada wiejska
sierz.	– sierżant
<i>Siewwostlag</i>	– (ros.) kompleks obozowy w Rosyjskiej FSRS – Kołyma
<i>Siewzeldortag</i>	– (ros.) kompleks obozowy w ASRS Komi
SL	– Stronnictwo Ludowe
<i>Śledczast</i>	– (ros.) Jednostka Śledcza (referat śledczy)
<i>slieddielo</i>	– (ros.) akta śledcze
śl. zdr.	– służba zdrowia
SN	– Stronnictwo Narodowe
SNK	– (ros.) Rada Komisarzy Ludowych
SO	– (ros.) obwód stanisławowski
SOE	– (ros.) element społecznie niebezpieczny
<i>Sownarkom</i>	– (ros.) Rada Komisarzy Ludowych
<i>sowwlast</i>	– (ros.) władza sowiecka
<i>Specotdiel</i>	– (ros.) Oddział Specjalny
SP	– Stronnictwo Pracy
SPP	– Studium Polski Podziemnej
st.	– starszy
st. post.	– starszy posterunkowy
st. sp.	– stan spoczynku
sygn.	– sygnatura
szer.	– szeregowy
SZP	– Służba Zwycięstwu Polski
t.	– tom
t., tow.	– towarzysz
T/K	– (ros.) Korpus Pancerny
T.W.O.	– (ukr.) pełniący obowiązki tymczasowo

<i>terrakt</i>	- (ros.) akt terrorystyczny
TOH	- Tajna Organizacja Harcerska
UB	- Urząd Bezpieczeństwa
UGB	- (ros.) Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego
UGRO	- (ros.) Urząd Kryminalny
UJK	- Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie
<i>Ukrfront</i>	- (ros.) Front Ukraiński
UNDO	- Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne
UNKGB	- (ros.) Zarząd Ludowego Komisariatu Bezpieczeństwa Państwowego
UNKWD	- (ros.) Zarząd Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych
UO NKWD	- (ros.) Oddział Powiatowy NKWD
UPA	- Ukraińska Powstańcza Armia
UPSR	- Ukraińska Partia Socjalistyczno-Radykalna
UR	- (ros.) Urząd Kryminalny
URKM	- (ros.) Zarząd Milicji Robotniczo-Chłopskiej
USO	- (ros.) Oddział Ewidencyjno-Statystyczny
USRS	- Ukraińska Socjalistyczna Republika Sowiecka
URCZ	- (ros.) Referat Ewidencyjno-Rozdzielczy
uzbr.	- uzbrojenie
w.	- wieś
w/t, w/tech.	- (ros.) technik wojskowy
wet.	- weterynaria, weterynaryjny
WIG	- Wojskowy Instytut Geograficzny
WKP(b)	- (ros.) Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików)
WMN	- (ros.) najwyższy wymiar kary (kara śmierci)
woj.	- województwo
<i>Wojenprojekt</i>	- (ros.) Biuro Projektowe Obiektów Wojskowych
<i>Workutstroj</i>	- (ros.) kompleks obozowy w Workucie
WP	- (ros.) Prokuratura Wojskowa
WP	- Wojsko Polskie
WSWoj.	- Wyższa Szkoła Wojenna
WT	- (ros.) Trybunał Wojenny
wyd.	- wydanie
wydz.	- wydział
wyk.	- wykonawczy
z/k	- (ros.) więzień, „zek”
zam.	- zamieszkały
zast., zca	- zastępca
ZHP	- Związek Harcerstwa Polskiego
ZOWO	- Związek Obrońców Wolności Ojczyzny

ZSRS - **Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich**
ZWC - **Związek Walki Czynnej**
ZWZ - **Związek Walki Zbrojnej**
żand. - **żandarm, żandarmeria**

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ААН	– (поль.) Архів актів нових
а., арк.	– аркуш
ав.	– авіація
АВП	– (поль.) Армія Великої Польщі
АК	– (поль.) Армія Крайова
Ап.	– (поль.) особова справа
АП в СРСР	– (поль.) Армія Польська в СРСР
АРСР	– Автономна Радянська Соціалістична Республіка
а/с	– (рос. антисоветский) антирадянський
а.с.	– аркуш справи
АХО	– (рос. Административно-хозяйственный отдел) Адміністративно-господарський відділ
АХУ	– (рос. Административно-хозяйственное управление) Адміністративно-господарське управління
б., був., бывш.	– (рос. бывший) колишній
б/п, б.п.	– (рос. беспартийный) безпартійний
ББВР	– (поль.) Безпартійний блок співпраці з урядом
БССР	– (рос. Белорусская Советская Социалистическая Республика) БСРС
БСРС	– Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
ВВШ	– Вища військова школа
вещдоки	– (рос. вещественные доказательства) речові докази
ВІГ	– (поль.) Військовий географічний інститут
ВК ВС СРСР	– Військова Колегія Верховного Суду СРСР
ВКП(б)	– (рос.) Всесоюзная Коммунистическая партия (большевиков) Всесоюзна Комуністична партія (більшовиків)
ВМН	– (рос. высшая мера наказания) вища міра покарання
в.о.	– виконуючий обов'язки
в/об.	– (рос. военнообязанный) військовозобов'язаний
вол.	– волость
воркутстрой	– (рос.) табірний комплекс у Воркуті
ВП	– (поль.) Військо Польське
ВП	– (рос. военная прокуратура) військова прокуратура
вр.	– (рос.) врид, врио
врид	– (рос. временно исполняющий дела) тимчасово виконуючий справи
врио	– (рос. временно исполняющий обязанности) тимчасово виконуючий обов'язки

ВТ	– (рос. военный трибунал) військовий трибунал
в/т, В/тех.	– (рос. военный техник) військовий технік
г.	– (рос. год) рік
г.р., г. рожд.	– (рос. год рождения) рік народження
г., гор.	– (рос. город; городской) місто; міський
г/б, Г.б., ГБ, гб	– (рос. государственная безопасность) державна безпека
ген.	– генерал
ГО	– (поль.) оперативна група
ГПУ	– (рос. Государственное политическое управление) Державне політичне управління
гр.	– (рос.) гр-н, гр-ка, гр-во
гр-во	– (рос. гражданство) громадянство
гр-ка	– (рос. гражданка) громадянка
гр-н	– (рос. гражданин) громадянин
гром.	– громадянин; громадянка
ГТУ	– (рос. Главное транспортное управление) Головне транспортне управління
губ.	– (рос. губерния) губернія
ГУГБ	– (рос. Главное управление государственной безопасности) Головне управління державної безпеки
ГУЛАГ	– (рос. Главное управление лагерей) Головне управління таборів
д.	– (рос. дело) справа
д.	– (рос. дом) дім
дак	– (поль.) дивізіон кінної артилерії
ДА СБУ	– Державний архів Служби безпеки України
дац	– (поль.) дивізіон важкої артилерії
дипл.	– дипломований
ДК	– (поль.) дивізія кавалерії
ДОК	– (поль.) Командування округу корпусу
ДП	– (поль.) дивізія піхоти
д-р	– доктор
ДСК	– (поль.) Дивізія окраїнних стрільців
ДТО	– (рос. Дорожно-транспортный отдел) Дорожньо-транспортний відділ
жд, ж.д., ж/д, жел. дор.	– (рос. железная дорога; железнодорожный) залізниця, залізничний
зам.	– (рос. заместитель) заступник
заст.	– заступник
ЗВЗ	– (поль.) Союз збройної боротьби
ЗВЧ	– (поль.) Союз активної боротьби

ЗГП	– (поль.) Союз польських гарцерів
з/к	– (рос. заключенный) в'язень
зл.	– (поль.) злотий (польська національна валюта)
ЗОВО	– (поль.) Союз оборонців свободи батьківщини
и.о.	– (рос. исполняющий обязанности) виконуючий обов'язки
исп.	– (рос. исполнитель; исполнительный) виконавець; виконавчий
ист. бол.	– (рос. история болезни) історія хвороби
ИТЛ	– (рос. исправительно-трудовой лагерь) виправно-трудовий табір
Карлаг	– (рос. Карагандинский лагерь) Карагандинський табір, табірний комплекс у Казахській РСР
кв.	– квартира
КРО	– (рос. Киевский военный округ) Київський військовий округ
КГ	– (поль.) Головне Командування
КГБ	– (рос. Комитет государственной безопасности) КДБ
КДБ	– Комітет державної безпеки
КК	– Кримінальний кодекс
КОВО	– (рос. Киевский особый военный округ) Київський особливий військовий округ
КОН	– (поль.) Конвент національно-визвольних організацій
КОП	– (поль.) Корпус прикордонної охорони
конс.	– конспіративний
КП	– (поль.) танковий корпус
КП(б)У	– Комуністична партія (більшовиків) України
КПЗ	– (рос. камера предварительного заключения) камера попереднього ув'язнення
КПЗУ	– Комуністична партія Західної України
КПК	– Кримінально-процесуальний кодекс
КПП	– Комуністична партія Польщі
КПРС	– Комуністична партія Радянського Союзу
КПСС	– (рос. Коммунистическая партия Советского Союза) КПРС
к.р., к/р, к-р	– (рос. контрреволюционный; контрреволюция) контрреволюційний; контрреволюція
КРУ	– (поль.) районний військкомат
КСММ	– (поль.) Католицький союз чоловічої молоді
ЛВП	– (поль.) Народне військо польське
л.д.	– (рос. лист дела) аркуш справи
лейт., л-нт	– лейтенант

лекпом	– (рос. помощник лекаря) помічник лікаря
ЛМіК	– (поль.) Морська і колоніальна ліга
Л.О., Л/О, ЛО	– Львівська область
м.	– місто
МВС	– Міністерство внутрішніх справ
МВСіА	– (поль.) Міністерство внутрішніх справ і адміністрації
Медсансбыт	– (рос. Управление медицинского снабжения и сбыта) Управління медичного забезпечення і збуту
мес., м-ц	– (рос. месяц) місяць
Мискхарчторг, Місьхарчторг	– Міський заклад по постачанню харчів
мл.	– (рос. младший) молодший
МНО	– Міністерство національної оборони
МОПР	– (поль.) Міжнародна організація допомоги революціонерам
нач.	– начальник
НКВД	– (рос. Народный комиссариат внутренних дел) НКВС
НКВС	– Народний комісаріат внутрішніх справ
НКГБ	– (рос. Народный комиссариат государственной безопасности) Народний комісаріат державної безпеки
НКЮ	– Народний комісаріат юстиції
оп. ул., о/упол., опер. упол.	– (рос. оперативный уполномоченный) оперативний уповноважений
об.	– (рос. оборот) зворот аркуша
обв.	– (рос. обвиняемый; обвинение) обвинувачений; обвинувачення
обл.	– (рос. область; областной) область; обласний
ОблЗу	– обласне земельне управління
ОЗ	– (поль.) Запасний центр
ОЗН, ОЗОН	– (поль.) Табір національного об'єднання
ОНР	– (поль.) Табір національно-радикальний
ОНСК	– невідоме скорочення
ОО	– (рос. особый отдел) особливий відділ
ОСО	– (рос. Особое совещание) Особлива нарада
от., отд.,	– (рос. отдел) відділ
отд., отд-е, отд-ние, от-е, от-ние	– (рос. отделение) відділення
ОУН	– Організація Українських Націоналістів
п.	– полк
п.	– пункт
п.ав.	– авіаційний полк
ПАН	– (поль.) Польська академія наук
пац	– (поль.) полк важкої артилерії
ПВК	– (поль.) Військова підготовка жінок

ПВРЗ	– (рос. Паровозо-ремонтный завод) Паровозо-ремонтний завод
ПВСК	– (поль.) Допоміжна Військова служба жінок
п-к	– (рос. пограничник) прикордонник
ПКО	– (поль.) Поштова ощадна каса
ПКП	– (поль.) Польська державна залізниця
ПНР	– (поль.) Польська Народна Республіка
П/О, ПО, п/о	– (рос. пограничный отряд) прикордонний загін
пов.	– повіт
ПОВ	– (поль.) Польська військова організація
ПОВВ	– (поль.) Польська організація боротьби за волю або Польська організація боротьби з ворогом
полк.	– полковник
поль.	– польський
Польгенштаб	– Польський генеральний штаб
пом.	– (рос. помощник) помічник
ПОМ	– (поль.) Польська молодіжна організація
пп.	– піхотний полк
ПП	– (поль.) Державна поліція
ППС	– (поль.) Польська соціалістична партія
пр.	– (рос. преступление) злочин
прот.	– протокол
проф.	– професор
п/с	– (рос. поселок) селище
ПСК	– (поль.) Допоміжна служба жінок
ПСЛ	– (поль.) Польська селянська партія
ПУВФіПВ	– (поль.) Державне управління фізкультури і військової підготовки
ПУР	– (поль.) Державне репатріаційне управління
РККА	– (рос. Рабоче-Крестьянская Красная Армия) Робітничо-Селянська Червона Армія
РКМ	– (рос. Рабоче-крестьянская милиция) Робітничо-селянська міліція
р-н	– район
РНК	– Рада Народних Комісарів
РО	– (рос. районный отдел) районний відділ
РП	– Республіка Польща
с.	– сторінка
с.	– село
с.г., с/г	– (рос. сего года) цього року
СБУ	– Служба безпеки України
СВБ	– (рос. Союз вооруженной борьбы) Союз збройної боротьби

СДКПіЛ	– (поль.) Соціал-демократія Королівства Польського і Литви
Севвостлаг	– (рос. Северо-восточный лагерь) Північно-східний табір, табірний комплекс у РФРСР – Колима
Севжелдорлаг	– (рос. Северный железно-дорожный лагерь) Північний залізничний табір, табірний комплекс у Комі АРСР
секр.	– секретаріат
СЗБ	– Союз збройної боротьби
СЗП	– (поль.) Служіння перемозі Польщі
СЛ	– (поль.) Селянська партія
СН	– (поль.) Національна партія
СНК	– (рос. Совет Народных Комиссаров) РНК
С/Обл.	– Станіславівська область
Сов. секретно	– (рос. Совершенно секретно) Цілком таємно
СОЭ	– (рос. социально-опасный элемент) соціально-небезпечний елемент
СП	– (поль.) Партія праці
СПП	– (поль.) архів підпільної Польщі (в Лондоні)
с/пр	– (рос. судебное производство) судочинство
с/р	– сільська рада
ср.	– (рос. средний) середній
с-р	– соціалісти-революціонери
ССРС	– Союз Радянських Соціалістичних Республік
СССР	– (рос. Союз Советских Социалистических Республик) СРСР
ст.	– старший
ст.	– стаття
с/ч	– (рос. следственная часть) слідча частина
т., тов.	– (рос. товарищ) товариш
т.	– том
т.в.о.	– тимчасово виконуючий обов'язки
т.е.	– (рос. то есть) тобто
т.к.	– (рос. так как) оскільки; тому що
Т/К	– (рос. Танковый корпус) Танковий корпус
ТОГ	– (поль.) Таємна гарцерська організація
ТРЗВ	– (поль.) Товариство розвитку східних земель
УБ	– (поль.) Управління безпеки
УГБ	– (рос. Управление государственной безопасности) Управління державної безпеки
УГРО	– (рос. уголовный розыск) карний розшук
УДБ	– Управління державної безпеки
УК	– (рос. Уголовный кодекс) КК

УКП	– Українська Комуністична партія
Укрфронт	– Український фронт
ул.п.	– уланський полк
УНДО	– Українське національно-демократичне об'єднання
УНКВД	– (рос. Управление НКВД) Управління НКВС
УНКГБ	– (рос. Управление НКГБ) Управління НКДБ
УО	– (рос. уездный отдел) повітовий відділ
УПА	– Українська Повстанська Армія
УПК	– (рос. Уголовно-процессуальный кодекс) КПК
УР	– (рос. уголовный розыск) карний розшук
УРКМ	– (рос. Управление РКМ) Управління РКМ
ур., урож.	– (рос. уроженец; уроженка) уродженець; уроженка
УРЧ	– (рос. учетно-распределительная часть) обліково-розподільна частина
УРСР	– Українська Радянська Соціалістична Республіка
УСО	– (рос. Учетно-статистический отдел) Обліково-статистичний відділ
УССР	– (рос. Украинская Советская Социалистическая Республика) УРСР
УСРП	– Українська соціалістично-радикальна партія
УЯК	– Університет Яна Казимира у Львові
ф.	– форма
ФО	– (рос. Финансовый отдел) Фінансовий відділ
ЦА МВСіА	– Центральний архів Міністерства внутрішніх справ і адміністрації (Республіки Польщі)
ЦВА	– Центральний військовий архів (Республіки Польщі)
ЦИК	– (рос. Центральный Исполнительный Комитет) Центральний Виконавчий Комітет
ЦК	– Центральний Комітет
ч.	– часть
чел.	– (рос. человек) осіб
ЭКО	– (рос. Экономический отдел) Економічний відділ
экз.	– (рос. экземпляр) примірник

Stwierdzenie szkodliwych faktów, gen. Sikorskiego
przed Radą Narodową, w dn. 5 marca 1940 r.

Wynika Radzie

Pozwólcie mi na wstępnie określić fakt, mocą którego Rada Narodowa zbiera się w Francji. Jest to znak zdrętwienia Narodu i Jego wiary w przyszłość, oraz znak przyjaźni Francji dla Narodu wielkiego przez bohaterstwo i poświęcenie. Naród Polski jest suwerenny. Jako stał się przynależny nam Angers, eksterytorialną stolicą legalnego państwa polskiego.

Polaka jest obcym symbolem i hasłem dla tych ludzi, dla których wolność równa się życiu. Pozytywną zapowiedzią jest zwaśna Polska, której pierwsze odziany staną do walki wkrótce - tak, jak walczą już marynarka przy boku angielskiej, jak działają marynarka handlowa. Flota powietrzna przygotowuje się do podjęcia walki powietrznej.

Nowe władze polskie zerwały z trybas rządów osobistych, które Państwo wyrządziły obrażając sakody. Zrealizowało to swój wyznaczone w przedświadczeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30 listopada 1939 r. Warunki były niekorzystne - trzmiest nawiazanie do tradycji, trzeba było odejść od jej błędów, a sprawa państwowości dotychczasowej uległ rozbitciu.

Wojna, której ofiarą jest Polska, ma znaczenie powszechne. O kompromisie na niechęć być może Hitleryzm, zaprzysięgi się z Bolaszewikami - jest to naj-faktycznym grą. Są to świątobliwości, z których nie ma kompromisu. W Hitlerze mamy najbliższego wroga tych wszystkich wartości ogólnoludzkich, które zdawadawamy i decydująco mają o prawdziwym postępie ludzkości. Hitler dąży do zupełnego zniszczenia wszystkiego, co nie jest kulturą germańską. Nie zimno, a ry-rachowaniem dąży do eksterminacji Narodu Polskiego.

Inicjatywa wypowiedzenia wojny jesienią 1939 latła wyłącznie w rękę Niemiec. Przygotowali się oni od dawna, a przygotowania te były skierowane przeciw Polsce, która przy zajęciu Austrii i, co stęknęło gorzej, - przy zajęciu Czechosłowacji, zajęła stanowisko niezrozumiałe. Polska została wtedy odskonięta od zachodu. Polska zapłaciła za ten błąd jesienią 1939 roku naj-żaden zbrojny na nasz kraj. Powinno być towarzyszyły także polityce Francji. Błędy te nie usprawiedliwiają postępek władz. Biernie funkcjonujące sprzężenie wo francuskie/ twierdziło, że Polska bronić się może najwyżej 10 dni. Jed-za-za Polacy bronili się kilka tygodni - to znaczy, że dzięki żołnierzom pol-skimi. Warszawa, Westerplatte, Hel, Świdwin i cały szereg boję armii pol-skiej świadczą o bohaterstwie i działalności pol-ków. Żołnierze bili się śmia-nie, a nie jeden z generałów zginął.

Przyszłość okaże, kto odpowiada za opóźnienie mobilizacji, skutkiem czego w r. 1939 wystawiono mniejszy dywizji niż to można było uczynić w r. 1925. Wykazał to dokumenty. Do ostatniej chwili nie wierzono w wojnę, choć niemieckie dywizje stały nad granicą, a użen byliśmy dokładnie poinformowa-ni. Przeprowadzone przez naczelne Dowództwo operacje wojskowe trudno nazwać planem osłony, a tym bardziej planem natarcia. Nie było wszechstronnie przygotowanego planu wojny z Niemcami. Nie zabezpieczono się linją fortyfikacyj, których budowę rozpoczęto w niezdecydowany sposób dopiero w kwietniu 1939 r. Nie zabezpieczono się od ataku z poł. zach. Nie podniesiono znacznego wydatków na zbrojenia. Młazego zapomnieliśmy o lotnictwie, ochronie przeciwlotniczej, broni panczernej i przeciwpancernej? Młazego zlekceważo-no nową technikę wojenną? Stan lotnictwa był liczniejszy w 1925 r. niżeli 14 lat później. Pytanie nie wyczerpuje całości zagadnienia. Naród polski podejmując nierówną walkę, spełnił w opinii Aliantów obowiązki - stanowiąc osłonę i umożliwiając Koalicji mobilizację. Na sądy teraz nie pora, i to w obycz kraju! Wierzę, że Ojczyzna nasza wyjdzie z tego krwawego potopu o-czyszczona i wzmożona.

Niegdy jeszcze historia nie była świadkiem takich okropności, jakie dzieją się w Polsce. Rząd Polski posiada wystarczające świadectwa o mordach i torturach, jak w okupacji sowieckiej. Śok w generał-gubernatorstwie. Rząd polski otrzymał szereg wiadomości o masowych egzekucjach nieletnich chłopców, kobiet, starców i osób dorosłych. 170 osób wymordowano w miejsc-

1. Надрукований на склографі відбиток виступу
ген. Сикорського конфіскований під час обшуку
в Тернополі весною 1940 р.

1. Powielaczowa odbitka wystąpienia
gen. Sikorskiego skonfiskowana podcza
rewizji w Tamopolu wiosną 1940 r.

2. Józef Władawski
Юзеф Відавський

3. Zbigniew Wunderlich
Збiгнiеs Вундeрлiх

4. Tadeusz Sambor
Тадеуш Самбор

8. Rudolf Weidel
Рудольф Вайдель

9. Świadectwo POS skonfiskowane Rudolfowi Weidlowi podczas rewizji
Посвідчення ПОС, конфісковане у Рудольфа Вайделя під час обшуку

10. Jan Maziej, ojciec; 1938 г.
Фотографія обіарована на релігійну супову Ян Мазей, батько; 1938 р.
Фотографія подарована на пам'ять синуві

14. Tadeusz Stec
Тадеуш Стец

15. Pawel Marciniowski
Павел Марціновський

16. Zofia Gołębiewska
Зофія Голембієвська

572

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1941 года декабрь 20 дня, Следователь След. части УГБ НКВД УССР
Сергеант госбезопасности Дулоцкий
 рассмотрел след. дело № 29456/13223
 по обвинению Дашкевич Бронислава Владимировича
 по ст. 54-2; 54-11 УК УССР.

НАШЕЛ:

Следствием установлено, что сбв. Дашкевич Б.В. являлся
активной участником польской националистиче-
ской повстанческой к/р. организации «ВБ»
состоявшего конспиративного ядра.

Обвинительное заключение соответствует материалам следствия имеющимся в деле.

ПОСТАНОВИЛ:

Согласиться с предложением УНКВД по Свердловской обл.
 дело по обвинению Дашкевич Б.В.
 направить на рассмотрение Особого
 Совещания НКВД УССР.

Следователь След. части УГБ НКВД УССР
Дулоцкий госбезопасности
 «СОГЛАСЕН» Зам. нач. След. части УГБ НКВД УССР
Вейс госбезопасности

17. Рішення про передачу справи
 Броніслава Дашкевич на Особливу
 нараду НКВД СРСР

17. Postanowienie o skierowaniu spraw
 Bronislawy Daszkiewicz na Kolegium
 Specjalne NKWD ZSRS

60

в.р. 4 Выписка из протокола № 4?

Особого Совещания при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР

от " 17 мая 194 г.

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ

736. Дело В-29456/13023/УНКГБ Черниговской обл., по обвин. ДАШКЕВИЧ Брониславу Владимировичу, 1900г.р., ур. гор. Львова, поляка, быв. польско-подданная, член организации "СВВ".

ДАШКЕВИЧ Брониславу Владимировичу как социально-опасный элемент - сослать в Омскую область сроком на ПЯТЬ лет, считая срок с 29-го марта 1940г.

Удел Севастополю
4/6-4797-41644

Нач. Секретариата Особого Совещания при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР

18. Вирок - выписка з протоколу Особливої наради НКВД СРСР - про засудження Броніслави Дашкевич на 5 років таборів

18. Wyrok - wyciąg z protokołu Kolegium Specjalnego NKWD ZSRS - skazujący Bronisławę Daszkewicz na 5 lat łagrów

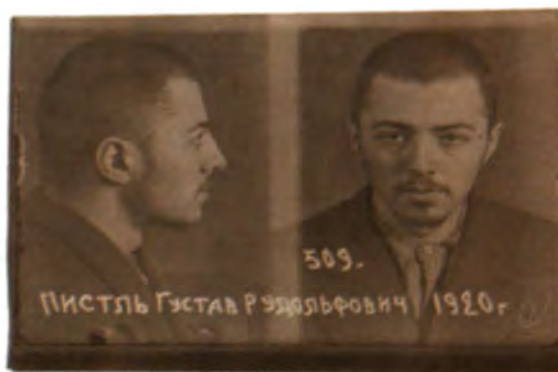
. Lwowska legitymacja szkolna
Adama Krzyża; 1939 r.
Львівський учнівський квиток
Адама Кшижа; 1939 р.

20. Adam Krzyż w grudniu 1939 r.
Адам Кшиж в грудні 1939 р.

Gustaw Piśtl przed wybuchem wojny
Густав Післь перед війною

22. Gustaw Piśtl w grudniu 1939 r.
Густав Післь в грудні 1939 р.

733756

Wzór Nr. 1
(mężczyźni od 16 do 50 lat)

ANKIETA / 526112

1. Nazwisko, imię, imię ojca ^{ppow.} Ingarden Jerzy s. Romana
2. Miejsce i data urodzenia Toruń 19. X. 1931
3. Narodowość pol.; ^{rayon-kat.} 4. Wykształcenie średnie
5. Zawód ^{student} 6. Stan rodzinny kaw.
- W kraju; ojciec Ingarden Roman, Kraków ul. Biskupia 27.14.15
(miejsce obecnego przebywania rodziny)
7. Miejsce stałego pobytu do 1. IX. 1939 r. Lwów

(miejsce, gmina, powiat, województwo)

8. Miejsce pobytu podczas okupacji (od 1. IX. 1939 r. do dnia wywiezienia)

(miejsce, gmina, powiat, województwo)

9. Miejsce pracy i zajmowane stanowisko w okresie okupacji Polski AEZU

(wymień nazwę przedsiębiorstwa, firmy)

10. Data wyjazdu z Polski, przyczyny, okoliczności 1940 deport do Rosji

(arrest, łapanka, zawieszony na roboty)

11. Gdzie przebywał, czym się zajmował w okresie przebywania poza granicami Polski

Rosja, Środ. Moskwa, Stuglia

(dokładnie miejsce pracy, rodzaj zajęcia)

12. Jakim represjom ze strony Niemców podlegał w Polsce i za jej granicami

13. Kiedy, gdzie i w jakim stopniu służył w wojsku

1941 - Rosja - 16 P.P. później Szk. Polow. det. Polot.

14. Do jakich organizacji niepodległościowych należał w czasie okupacji

do 1939 - do harcerstwa ^{ostabno do niemo-ppow}

15. Dokąd udaje się na stały pobyt

Kraków ul. Biskupia 17-15

Podpis repatrianta

Ingarden

(Wyrzuty podpis)

Ankieta wypełnił

Pruska

Data

25. IX 1948

1. Репатриційна анкета підпоручника
Єжи Інгардена; 1948 р.

23. Анкета репатриційна підпоручника
Jerzego Ingardena; 1948 р.

27. Студентський квиток
Мечислава Непокільницького

27. Legitymacja studencka
Mieczysława Niepokulczyckiego

В. Конфіскований при арешті службовий
квиток старшого постерункового
Лукаша Відавського

28. Skonfiskowana przy aresztowaniu
legitymacja służbowa starszego
posterunkowego Łukasza Widawskiego

13113
13113

Wzór Nr. 1
(mężczyźni od 16 do 50 lat)

ANKIETA / 590 729

1. Nazwisko, imię, imię ojca *st. sierż. Widawski Łukasz s. Rocha*
2. Miejsce i data urodzenia *15 X 1896 r. Łódzka Wola p. Gierade*
3. Narodowość *polaka*
4. Wyształcenie *por. i rezerw. p. m. p.*
5. Zawód *podoficer szwadronu*
6. Stan rodzinny *wzrost*
- Łódzka Wola p. Gierade ul. Gieradecka 28*
(miejsce obecnego przebywania rodziny)
7. Miejsce stałego pobytu do 1. IX 1939 r.
Olesko pow. Dobreń woj. Tarnopol.
(miejsce, gmina, powiat, województwo)
8. Miejsce pobytu podczas okupacji (od 1. IX 1939 r. do dnia wywiezienia)
1939 r. Borsja miśla - woj. pol. 1941 r. parębi.
(miejsce, gmina, powiat, województwo)
9. Miejsce pracy i zajmowane stanowisko w okresie okupacji Polski
woj. pol. na granicy Groch Wschód
(wymień nazwę przedsiębiorstwa, firmy)
10. Data wyjazdu z Polski, przyczyny, okoliczności *1939 r. jeniec woj. Borsja*
(arrest, łapanka, zawerbowany na roboty)
11. Gdzie przebywał, czym się zajmował w okresie przebywania poza granicami Polski
II. Korp. od 1941 r. Włochy 26. K. 2 st. sierż.
(dokładne miejsce pracy, rodzaj zajęcia)
12. Jakim represjom ze strony Niemców podlegał, w Polsce i za jej granicami
13. Kiedy, gdzie i w jakim stopniu służył w wojsku *pol. 4. Korp. Włochy jak w woj. i od 1918 r. 25. S. Łódź potem Toruń Pol.*
14. Do jakich organizacji niepodległościowych należał w czasie okupacji
15. Dokąd udaje się na stały pobyt
Łódzka Wola p. Gierade ul. Gieradecka 28

Podpis repatrianta
Łukasz Widawski
(Wzrostny podpis)

Ankieta wypełnił
Łukasz Widawski

Data *13.1.42*

Репатріаційна анкета старшого сержанта Лукаша Відавського

29. Ankieta repatriacyjna starszego sierżanta Łukasza Widawskiego

Пучіловський
Антоній
Станіславович

СЕКРЕТНО

Приложение № 1
к инструкции

Личное дело заключенного

Фамилия Пучиловский
Имя Антоний
Отчество Станиславович

Начато „21“ марта м-ца 1950 г.
Закончено „28“ августа м-ца 1951 г.

Арх. № 238

Примечание: по делам на обложке дела, не предусмотренной формой, указывается.

Особиста торевна справа
Антонія Пучіловського

30. Osobowe akta więzienn
Antoniego Pucilowskiego

		тюрьма М. г. Николаев
1. Год рождения 1921		2. Специальность
3. Пункт назначения Город, сельское, область, жед. дор. станция, пристань. Через какие обычные пункты		Томск
4. В чье распоряжение следует (в какой лагерь, тюрьму, орган НКВД, милицию)		НКВД Томской
5. Основание к отправке (приказ, распоряжение и т. д.)		
6. Последственный, осужденный или ссылный		подследственный
Каким судебным органом, когда, по какой статье УК и на какой срок осужден, концы срока выданы		
Вид конвоя: обыкновенный, усиленный, особый		усиленный
Особые приметы осужденного:		
Отметка врача:	а) о состоянии здоровья заключенного:	здоров, легкой
	б) о прохождении санитарной обработки:	санитар. процесс
	в) о санитарном благоустройстве тюрьмы	Эпидемия Заданная
Отметка о доложении в дело дактилоскопической карты, а также фотокарточка		Дактилоскоп и фото в деле
Место для печати	Начальник тюрьмы	(подпись, должность, орган НКВД, милиции)

1. Анкета Антонія Пуціловського з торми в Миколаєві

31. Ankieta Antoniego Pucilowskiego z więzienia w Nikołajewie

Форма № 7.

П О Л И

Фамилия Пучиловский Д. форма. _____
 Имя Антоний
 Место рождения Станиславов Год рождения 1931
 Место рождения Бучацкий вол. с. Писарин

ПРАВАЯ РУКА

1. Большой	2. Указательный	3. Средний	4. Безымянный	5. Мизинец
16	10	8	8	4

Линия перегиба

ЛЕВАЯ РУКА

6. Большой	7. Указательный	8. Средний	9. Безымянный	10. Мизинец
4	3	3	3	1

Линия перегиба

КОНТРОЛЬНЫЙ ОТТИСК

Левой руки	Правой руки

Фамилия зарегистрированного _____
 Карта заполнена 7/2 _____ 1936
 (указать где и в каком органе НКВД)
 Карту составил Жос _____ (подпись и инициал)
 Проверил _____

УВЕДОМЛЕНИЕ: В верхней половине карты, на лицевой стороне, в каждом квадратике отпечатки дактилоскопической ладони.
 В нижней половине — в квадратике под записью „Контрольный отпечаток“ помещаются все прочтательные отпечатки 4-х пальцев каждой — — — — — для большого.

1. Дактилоскопичний аркуш з Тюрми № 1 у Львові, на якому права й ліва рука Антонія Пучіловського

32. Arkusz daktyloskopijny z Więzienia nr 1 we Lwowie – prawa i lewa ręka Antoniego Pucilowskiego

33. General Mariusz Zaruski za kółem sterowym flagowego jachtu ZHP „Zawisza Czarny”
Генерал Маріуш Заруської за штурвалом флапанської яхти ЗПП „Завіша Чорний”

Nr. 1238	
Nazwisko	Sidorowicz
Imię	Konstanty
Data urodzenia	27 V 1869
Miejsce urodzenia	Horodyszczce
	Konstanty i Wanda
Zawód	urzędnik emeryt.
Wzrost	średni
Twarz	owalna
Włosy	sine
Oczy	niebieskie
Znaki szczególne	ładne
Wydany dnia	2 VII 1938
	
<p>Stwierdza do art. 19 stat. Prezydenta R. P. z dnia 18 marca 1926 r. o ewidencji i kontrolach osób (Dz. U. S. P. nr 33, z 207) następującym: że wyżej wymieniony w niniejszym dowodzie Konstanty Sidorowicz jest obywatelstwem polskim, że posiada pełnię praw i nie ma żadnych przeszkód przy wyjeździe zagranicę podpis: <i>Konstanty Sidorowicz</i></p> <p>Uwagi: 937 15. 10. 1938 S. J. W. 11400/33 157 <i>Autybel</i></p>	

14. Фальшивий паспорт, яким користувався ген. Маріуш Заруської у момент арешту

34. Falszywy dowód osobisty, którym posługiwał się gen. Mariusz Zaruski w chwili aresztowania

35. General Mariusz Zaruski
w więzieniu
Генерал Маріуш Заруської
в торні

36. Falszywy dowód osobisty
Izabeli Zaruskiej
Фальшивий паспорт
Ізабелі Заруської

37. Izabela Zaruska w więzieniu
Ізabella Заруська в торні

Пл-4

Выписка из протокола № 34

10^а

Особого Совещания при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР

от „29“ марта

194 г.

СЛУШАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
<p>76 дело № 29050/УНКГБ Львовск. обл., по обв. ЗАРУСКО. Изабелы Филипповны, 1880 г.р. ур. гор. Богилева, Кам. Подольск. обл. полька, б. польск. подданная.</p>	<p>ЗАРУСКОИ Изабелу Филипповну как социально-опасный элемент сослать в Новосибирскую обл. сроком на ПЯТ лет, считая срок с 31 марта 1940 г.</p> <p><i>Усер. Каваленко</i> <i>в.д.л.</i></p> <p><i>21836</i> <i>9.4.41</i></p>

Нач. Секретариата Особого Совещания при Народном Комиссаре Внутренних Дел СССР

38. Wyrok Особливої наради НКВД СРСР про засудження Ізабелі Заруської на 5 років таборів

38. Wyrok Kolegium Specjalnego NKWD ZSRS skazujący Izabelę Zaruską na 5 lat łagrów

АНКЕТА

ДЛЯ НАЧАЛЬСТВУЮЩЕГО СОСТАВА БЫВШЕЙ ПОЛЬСКОЙ АРМИИ

- 1. Фамилия, имя и отчество Богучинский Кароль Андреевич
- 2. Год и место рождения 1868 г. г. Брест
- 3. Национальность Польша
- 4. С какого времени служил в польской армии, в какой войсковой части и какой имеет последний чин с 1918 года по 1939 год служил при Либерецком корпусе. Последний чин имел полковник-генерал
- 5. Служил ли в полиции, жандармерии, карательных органах, где и в какой должности Нет.
- 6. Служил ли в других армиях, где, в каком году, когда и чин с 1903 года по 1918 год служил в Австро-венгерской армии в Либерецком корпусе. После чин полковник
- 7. Образование Среднее образование в г. Бресте в 1893
- 8. Имущественное положение не имеет на 1939
- 9. Чем занимались родители отцу был режиссером.
- 10. Семейное положение не имеет.
- 11. какие имеет документы удостоверяющие личность Восточная идентификационная карточка КРВ г. Брест № 57/57 выдана в 1939 г.
- 12. Адрес г. Брест ул. Крашевского д. 11
- 13. Что еще хочет сказать о себе хотел бы мне дать пенсию

ПРИМЕЧАНИЕ: Лица, давшие неверные сведения о себе, будут привлечены к ответственности.

29 - Октября 1939 г.
г. Брест

Подпись К. В. Богучинский

Подпись заполнявшего анкету. М. С.

3. Генеральська анкета НКВД ксьондза Кароля Богучинського

39. Generalska ankietka NKWD księdza Karola Boguckiego

40. Beata (Beata)

41. Zdzislaw (Zdzislaw)

Przyjęty pseudonim:
Przyjęty pseudonim?

Kożuch, dnia.....1937

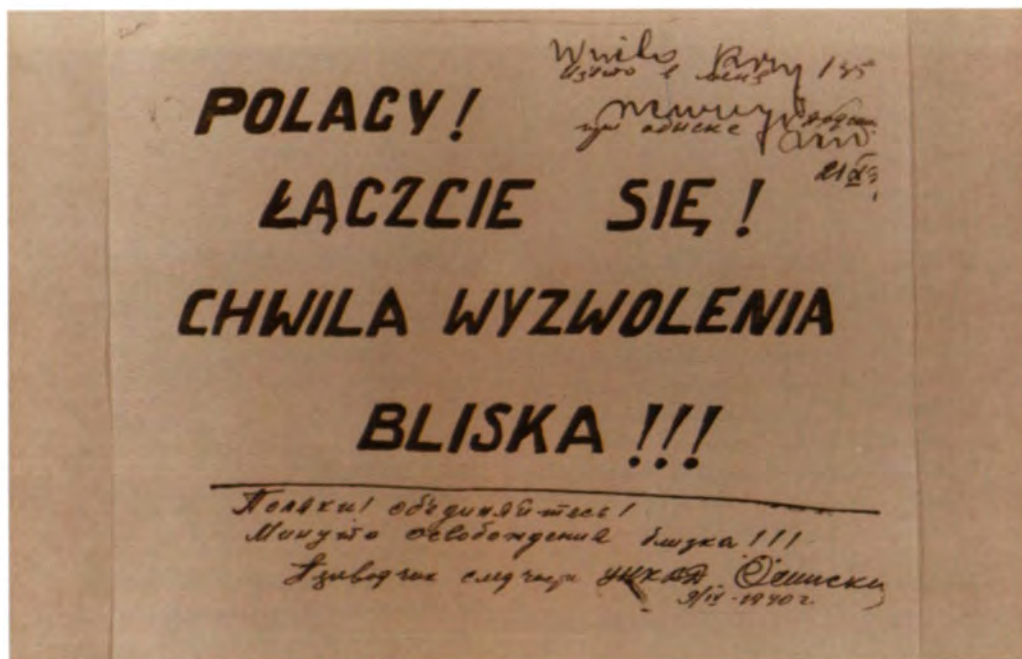
DECLARACJA 15

pose, której zobowiązuję się niniejszym należeć do **Z w i ą k u**,
 którego cel i zadanie jest mi jasne i zrozumiałe.
 Zobowiązuję się poddać wszelkim rozkazom i zarządzeniom, na których
 przekroczenie, lub niesukonanie mam zostać surowo ukarany.

Stosunek Kazimierz
Stosunek Kazimierz

Przyjęty pseudonim:
Przyjęty pseudonim? "Pracownik"

Kożuch, dnia.....1937

5. Листівка, реквізована в Коломиї 21.10.1939 р., з приписками зробленими від руки працівниками НКВД

45. Уlotka zarekwirowana w Koloми, 21.10.1939 r. z odręcznymi notatkami NKWD

Фальшиве посвідчення ТADEУША СТШЕНЕЦЬКОГО, - він же ТADEУШ ЯВОРСЬКИЙ

46. Falszywe zaświadczenie Tadeusza Strzeleckiego - tu Tadeusz Jaworski

47. Dowód osobisty
Stanisława Gadulskiego;
1933 r.
Паспорт
Станіслава Гадульського;
1933 р.

48. Żołnierska legitymacja osobista
Bohdana Karpińskiego; 1939 r.
Солдатський квиток
Богдана Карпінського; 1939 р.

49. Jedna z trzech mapek
przygotowanych przez
grupę S. Gadulskiego
przed przekroczeniem
granicy rumuńskiej
Одна із трьох карт,
підготовлених групою
С. Гадульського перед
переходом румунського
кордону

0. Henryk Głowacki
Генрик Гловацький

51. Grupa podchorążych lotnictwa w Dęblinie.
Siedzi z prawej pchor. Henryk Głowacki
Група підпоручючих авіації в Дембліні
Праворуч сидить п/хор. Генрик Гловацький

2. Władysław Zajdler
Владислав Зайдлер

53. Paszport sowiecki Władysława Zajdlera
Радянський паспорт Владислава Зайдлера

54. Jerzy Jaglarz
Ежи Ягляр

55. Helena Klesan
Гелена Клецан

56. Czesław Gattowski
Чеслав Гаттовський

7. Mieczysław Gruszecki
Мечислав Грушевський

8. Krystyna Albrecht
Кристина Альбрехт

Протокол Задержания Опроса

№ _____

22 марта 1944 года

Застава № 10 Комендатура № 3 Рава Русского погранотряда Н. К. В. Д.

	В О П Р О С Ы	О Т В Е Т Ы
1	Фамилия, имя и отчество задержанного.	Селиванов Иван Иванович
2	Время и место рождения.	22.03.1910 г. ...
3	Место постоянного жительства до перехода границы.	В. М. ... 370
4	Место работы и должность	В. ...
5	Национальность.	Украин
6	Подданство, родной язык и знание других языков.	СССР. Украинский
7	Образование. Социальное положение и основная профессия.	среднее. Служащий
8	Принадлежность к партии (раньше и теперь).	Нет
9	Где, когда и при каких обстоятельствах произведено задержание.	Координат 74-84 обнаружены карман
10	Какие документы и вещи обнаружены при досмотре задержанного.	...
11	Сумма обнаруженных денег (в жидкой форме).	Нет
12	Цель перехода границы откуда и куда следует, через какие населенные пункты следовал к границе.	Заблудился, шла из М. ... в Р.
13	Время и место перехода границы.	12 мая 22. 11. 40 г.
14	Кто и каким образом содействовал переходу границы, их фамилия, имя и отчество и точный адрес или примет и куда они скрылись.	Границу перешел ... или ...
15	Который раз переходит границу, в какую сторону и где именно.	Первый раз.
16	Если перебросен насильственно через границу то кем при каких обстоятельствах, за что, один или с группой лиц, где остальные перебросенные и кто они причины их переброски.	Нет

Документы обнаружены при досмотре задержанного

В О П Р О С Ы		О Т В Е Т Ы
17	В каких пунктах и у кого проживал или останавливался и как долго если не знает фамилии лиц у кого проживал или останавливался, то указать их точные приметы.	Нет
18	Фамилия, имя и точный адрес родственников, проживающих за границей.	Нет
19	Кем задержан.	Богдан Ковалев
20	Какие были заявлены протесты и жалобы со стороны задержанного.	Нет
21	При обыске присутствовали:	Томасов

Подпись производившего опрос

НАЧАЛЬНИК ЗАСТАВЫ:

Подпись задержанного

Подпись присутствующих при обыске: _____

Все перечисленные в п. п. 9 и 10 сего протокола и самого арестованного принял _____

_____ 193 г. Подпись _____ Повторный обыск задержанного _____ производил _____ 193 года
указать где именно, результат обыска _____

Подпись производившего повторный обыск:

Подпись присутствующих:

В Е Р Н О:

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

ПРОТОКОЛ ОБЫСКА

1940 года февраля 29 дня в адресах: Завод Анто Фидель
Львовской ж.д. М.д. Миткевич Кшиштоф
 ДТО ГУГБ НКВД СССР ЮЗЖД на основании ордера ДТО ГУГБ НКВД СССР ЮЗЖД
 за № _____ от _____ 193 г. произвел обыск у гражданина Бручнальска
Густава Викентьевича
 проживающего в Львове
 по улице Зембиньска в доме № 5 кв. № 2

При производстве обыска присутствовали: Возняк Анна
Шошувна

Согласно полученным указаниям задержан гр. _____

Изъято для представления в ДТО ГУГБ НКВД СССР ЮЗЖД следующее:

№ п/п	НАИМЕНОВАНИЕ ИЗЪЯТОГО	Количество	Качественное состояние
1)	фотоаппарат с объективом с перешейком Но нети линз	5.	
2)	Кашированной бумаги	6 1/2 листов 1 1/2 листа неполностью	
3)	Открытки с фото Три судского	3 шт.	
4)	Журнал с фотоальбомом	6 шт.	
5)	Открытки с гербом польского государства	29 шт.	
6)	Статистика марок Польского	1 шт.	

В1,62. Протокол обыску на за'язковій квартирі СЗБ-2 у Львові на вул. Зиблікевича 5, яка належала д-ру Густавові Бручнальському

61,62. Protokół z rewizji w mieszkaniu kontaktowym ZWZ-2 we Lwowie przy ul. Zyblikiewicza 5 u dr. Gustawa Bruchnałskiego

Trojanowska,
Kreüthenblüth (?),
Zofia Giebuttowicz.
Drugi rząd, klęczą:
Maria Olechnowicz,
Anna Bliźniak,
Siedzą: Bronisława Przystajko,
Władysława Piechowska
Нарада дивізійних
ПСК; Янрі Юль,

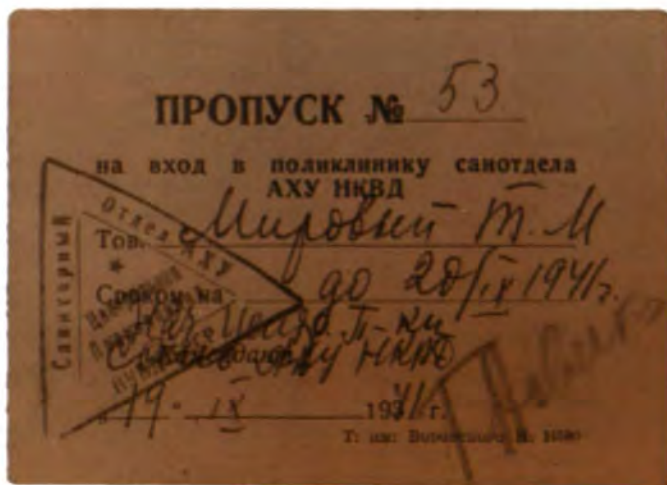
65. Antonina Płonka
w Egipcie; 1946 r.
Zdjęcie dedykowane
gen. Tokarzewskiemu
Антоніна Плонська
в Єгипті, 1946 р.
Знімок з дарчим
написом для
ген. Токажевського

66. Falszowy dowód osobisty gen. Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza
Фальшивий паспорт ген. Микола Токажевського-Карашевича

67. General Michał Tokarzewski-Karaszewicz jako dr Mirowski; 1940 r.
Генерал Микола Токажевський-Карашевич як д-р Міrowsкий, 1940 р.

68. Przepustka uprawniająca gen. Tokarzewskiego do wizyt w gabinecie dentystycznym NKWD w Moskwie; 1941 r.
Перепустка видана, ген. Токажевському на відвідування стоматологічного кабінету НКВД у Москві; 1941 р.

Biuro Komitetu Krzyża i Medalu Niepodległości
Warszawa, Al. Ujazdowskie 1.

KWESTIONARIUSZ
dla otrzymania dyplomu i legitymacji.

W.K.M.

Biuro Komitetu wysyła dyplom wraz z odznaczeniem i legitymacją po otrzymaniu od odnaczonego wypełnionego własnoręcznie i czytelnie kwestionariusza.

Leg. Nr 29071 15/26 816 Nazwisko Piechowicka pseud. Pojela

Zarządzenie P. R.

z dn. 17 III 1938 r.

O ile zamężna - nazwisko rodowe Andreykowiec

Imię Władysława

Zawód instruktorka przyr. wózek kobiet

Data urodzenia (dzień, miesiąc, rok) 2 maja 1900.

Imiona rodziców Tadeusz i Czesława

Nazwisko rodowe matki Kociejowska

Miejsce urodzenia:

Miasto

Wies Tupaty

Gmina

Powiat

Województwo wolskie

Data wpłaty za odznaczenie zł 20 dnia 1938 r.

za legitymację zł 2.- dnia 1938 r.

Posiadane polskie odznaczenia Instruktor woj. wózek kobiet

Jakie otrzymał odznaczenie Niepodległościowe:

Krzyż Niepodległości z mieczami *)

Medal Niepodległości

Medal Niepodległości

Data Zarządzenia Prezydenta R. P. umieszczonego na załączonym 17 marca 1938.

Dokładny adres obecny (miasto, ulica, wieś, gmina, powiat, województwo, poczta)

Warszawa Stupcka 2a m. 11.

Wypłacono Biuro Komitetu	zł 20 za odznaczenie wpłacono do Kasy P. K. O.	☒	
	poz. 080 dnia 8 KW. 1938 193 r.		
	Dwa złote za legitym. wpłacono do Kasy P. K. O.		
	poz. 080 dnia 8 KW. 1938 193 r.		
Odnaczenie wysłano dn. 2 MAJ 1938 r.			
Legitymację wysłano dn. 18 KW. 1938 r.			

Podpis wypełniającego kwestionariusz

Wł. Piechowickiej

Warszawa dnia 8 kwietnia 1938 r.

Э. Подана про нагородження
Хрестом й Медалью Незалежності
Владислави Печовської

69. Kwestionariusz
Krzyża i Medalu Niepodległość
Władysławy Piechowickiej

"УТВЕРЖДАЮ"
НАЧАЛЬНИК ОО НКВД
Львовской области

22
22 марта 1940 г.

"АРЕСТ САНКЦИОНИРУЕТ"

ПРОД/ОР ПО ЛЬВОВСКОМ ОБЛ.

/КОМАРИН/

" " марта 1940 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

/из арест/

г. Львов, марта 22 дня, 1940 г.

Я, следователь ОО НКВД в армии - Сергейт
Госзащиты Ю. Я. Мельник, рассмотрев поступившие в ОО
материалы о преступной деятельности г-на Калитовского
Юлиана-Вяслава Фридриховича, 1910 г. рождения, по профессии
механик, по неадекватности поляка, проживающего в с. Бруховица-
цы, по ул. Леманского № 21,

НАШЕЛ:

КАЛИТОВСКИМ В. В. Ф. является активным
участником контрреволюционной организации - "Польской
организации воисковой", совместно с другими участниками
организации подготавливает вооруженное восстание против
Советской власти.

На основании изложенного,

ПОСТАНОВИЛ:

КАЛИТОВСКОГО Юлиана-Вяслава Фридриховича
проживающего в с. Бруховица по ул. Леманского № 21 подвергнуть
аресту и обыску.

СЛЕДОВАТЕЛЬ ОО НКВД В АРМИИ
СЕРГЕЙТ ГОСЗАЩИТЫ

"СОЛТАСЕН"

Сам. Начальник ОО НКВД в армии
Львовской области

1804210/2

70. Рішення про арешт
Юліана Вацлава Калітовського
з Бруховиць під Львовом

70. Postanowienie o aresztowaniu
Juliana Wacława Kalitowskiego
z Brzuchowic pod Lwowem

Росишка

5

Мной командой во НКВД
6^й армии Сийманом принято
в камеру выдано для осмотра
Один пистолет "Браунинг"
Виторов номер за №290419 к нему
две обоймы и 10 патронов. принадлеж.
бв. Дзеляндзаку Казимиру

Командой ОО НКВД 6^й арм.

2-10

Сийманен

71. Протокол ревізії пістолета, який належав
Казімежові Дзеляндзаку

71. Protokół rekwizycji pistoletu należącego
do Kazimierza Dzielnickiego

КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНА
ЛАБОРАТОРІЯ
Львівської обл. філії АПТУ
Львів, вул. Миколая 15. Тел.

Дослідження № 634

ГРУПА 12

Назва Оріум рибвератим

тільки на ідентичність

Зовнішній огляд Порошок доставле
но в білій папірці.

16/5 1940 р.

Одержано від Саломія ЧЖК

Почато 16/5

Закінчено 16/5

Кількість 0,2978 г

Акт

Серія

Завод

1) Фізичні властивості Порошок тав.
но-журно кольору, менш кристало-
зачи, водний розшвер нас кинув
реакцію на лакмус.

2) Реакція ідентичності позитивна
на оріум

3) Реакція чистоти - /.

Кількісні визначення - /.

Висновок Препарат з оріум рибвератим, но якісним
визначенням.

Підписи: Аналітик

Гольдер

Завідувач

Торак

2. Результат лабораторного аналізу
опію, знайденого НКВД в Брюховичах,
визнаного за отруту

72. Wynik analizy laboratoryjnej opium
znalezionego przez NKWD w Brzuchowicach
uznanego za truciznę

УССР

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

2729

Управление НКВД по Львовской области

Управление НКВД по Львовской области
13.11.40
1940 г. 11.11.40

ДЕЛО № 29510

По обвинению *Дзекановского В.М., сына Дзюбенки*
Котарского В.Ю., Марущак Б.Ф., Феофилюкского А.И.

Начато " " 19 г. в 3 томах

Окончено "27" сентября 1940 г. Том № 1

После судебного рассмотрения и исполнения приговора в силу, настоящее дело подлежит немедленному возвращению в 1-й Специальный отдел УНКВД (гор. Львов) делу должна

Передача находящийся в производстве следственных дел, а также взятых на арката для в другие отделы или органы НКВД, а бы и аренсно производится исключительно через 1-й Специальный отдел УНКВД. Передача следственного дела оформляется постановлением, утвержденным начальником УНКВД и его заместителем.

912592 2261

Сдано в архив " " 19 г. I

74. Piotr Marciniak
Піотр Марціняк

75. Antoni Lewicki
Антоні Левіцький

76. Karol Dziekanowski
Кароль Дзекановський

77. Zygmunt Chrzastowski
Зигмунт Хшонстовський

78. Adam Bogdanowicz
Адам Богданович

79. Antoni Berowski
Антоні Беровський

80. Jan Ksiel
Ян Кисель

81. Andrzej Piński
Андрей Пиньский

82. Antoni Świerzbinski
Антони Свєржбинський

Zygmunt Łucziewicz
Зигмунт Лучкевич

Nikolaj Mironowicz
Міколай Міронович

Отдел I Спецотдел

10 - ИЮНЯ 1941 г.

№ 16/25001664/7

НАЧАЛЬНИКУ II ОТДЕЛЕНИЯ I СПЕЦОТДЕЛА НКВД СССР

Тов.СОСНИНУ.-

Адрес: г. Львов, телефон коммутатор
НКВД.

г.р.Москва.-

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

На № 20 - 41292 от 20.11.40

Сообщаем, что:

1. ДЗЕКАНОВСКИЙ Карл Теофильович он же ДЗЕВОНСКИЙ Ольгаид Теофильович 1883 г. рожд., а так же
2. КОТАРСКИЙ Владимир Владиславов Пшегович 1890 г. рожд.
3. МАРШЕК Петр Францевич 1897 г. рожд.
4. СВЕРЛИНСКИЙ Антон Иосифович 1900 г. рожд.
5. КИСЕЛЬ Ян Янович 1911 года рождения
6. ЛЕВИцкий Антон Иванович 1894 г. рождения
7. УРЕНСТОВСКИЙ Зигмунд Янович 1889 г. рождения
8. БОГДАНОВИЧ Адам Станиславович 1898 г. рожд.
9. ЛУЦКЕВИЧ Зигмунд Владимирович 1902 г. рожд.
10. МИРОСОВИЧ Николай Карлович 1873 г. рожд.
11. ПЕВНИНСКИЙ Андрей Львович 1909 г. рожд.
12. КОЛМИНСКИЙ Георгий Иванович 1910 г. рожд.
13. БЕРСОВСКИЙ-ПЕВНИНСКИЙ Антон-Иванович 1905 г. рожд.

9
Осужденный Львовским Сол. Судом от 19-20.11.1940 г.
Утвержденным Верховным Судом СССР от 17.2.1941 г.
В отношении выше перечисленных к вышей мере наказания
РАСТРЕЛУ приговор приведен в исполнение 24.2.41 г. Акт о исполне-
дении приговора в исполнение находится в личных архивных де-
лах в Архиве I Спецотдела НКВД по Львовской области

Влад. НАЧАЛЬНИКА I СПЕЦОТДЕЛА НКВД по ЛО
СЕРГЕЯ СЕНТАНТА

СПЕЦИАЛЬНОПОМОЩНИКА I СПЕЦОТДЕЛА

Ветчинкин

1912916

16/12 41

85. Довідка про розстріл 13 членів
Командування Рєгіону № 3 Львів СЗБ-1,
24 лютого 1941 р.

85. Informacja o rozstrzelaniu 13 członków
Komendy Obszaru nr 3 Lwów ZWZ-1,
24 lutego 1941 r.

Cvčička zeznamá Goli Edwarda.

Lwow, dnia 29 marca 1941

Urodziłem się dnia 2 listopada
1908 r. w Lipric pow. Dobromil wojew.
lwowski. Ojciec mój nazywał się Josef
i był wachmistrem austr. żand., a matka
Julia Hecovicová.

Do lat 10 ^{ci} uczęszczałem do domu.
Do gimnazjum wstąpiłem r. 1918 a do Korpusu
kadetów Nr. 1 we Lwowie w r. 1922. Korpus
kadetów ukończyłem w r. 1926 z lokatą
17 na 56. W stopniu kaprala - podchorążego
odkomenderowany zostałem na kurs utel.
do Szkoły Podchorążych Pułoty w W.-vi, a tam
był po 3- miesięcznym przyjęciu zdaniem komis.
kursowej egzamin do Oficerskiej Szkoły
Marynarki Wojennej Szkoły nie ukończyłem,
pomimo że powodem tego założeń
zostałem przeniesiony do Oficerskiej Szkoły
Inżynierii, a następnie również z powodu
tego założeń się zostałem przeniesiony
i przydzielony do 6 pułku saperów w stopniu
sajera, był zostaliśmy zastawem do rezerwy
15. III. 1929.

Do zostaniem do rezerwy wróciłem
do ojca, który wtedy przeszedł na emery-
turę i zamieszkał w Absinckach, gdzie
miał być właścicielem przynajmniej domu
i 1/2 morga pola. W Absinckach otrzymałem
miałem wkrótce zajęcie w Urzędzie
Starobowym w charakterze praktykanta

87. Andrzej Stocker
Андржей Стокер

88. Tadeusz Śliwiński
Тадеуш Слівіньскі

89. Tadeusz Lach
Тадеуш Лях

15

С. С. С. Р.
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

УПРАВЛЕНИЕ
ВОРКУТСТРОЯ

II-ой отдел

12. СЕНТЯБРЯ
1941 г.
№ 5032271

Удостоверение

781465

Представитель сего гражданин Л А Х
ТАДЕУШ ЛАСКОЖИЧ.
год рождения 1915 место рождения г. Клошув.

на основании Указа Президиума Верховного Совета СССР от 12 августа 1941 года амнистирован, как польский гражданин. Имеет право свободно проживать на территории СССР, за исключением пограничной полосы, запретных зон, местностей объявленных на военном положении и режимных городов первой, второй категории.

Гражданин Л А Х направляется к избранному месту жительства в г. Воркута,
Чайковской области

Удостоверение действительно на ТРИ месяца и подлежит обмену на паспорт.

Изложенное удостоверяется подписями и печатью.

Врид. Нач. Управления Воркутстроя НКВД СССР
Ст. Лейтенант Госбезопасности

(ЧЕРНЯЕВ)

Копия КЕПЛА ВЕРНА, Начальник II Отдела Воркутстроя НКВД
Лейтенант Госбезопасности

(ЧЕПИГА)

СТАМБЛЕРТОС ВРГУ

90. Посвідчення про звільнення з табору Тадеуша Ляха

90. Zaświadczenie o zwolnieniu z Łagru Tadeusza Lacha

Опись изымаемого при обыске

112

На основании ордера УНКВД М
предписания (название органа НКВД)
 от 5. ноября 1940 г. № сотрудники
Войг УГБ
Ворошилов
(фамилия сотрудника)
 в присутствии: _____
 составлен опись на ж/твое у Феликсевич
Збигнева Феликсевича
(полностью/фамилия/имя и отчество)
 по адресу: Мвв, Котацкого 65, кв. 7.

№ п/п	Наименование предметов	Количество в штуках, весом, в метрах	Качественное состояние
1.	Паспорт № 514115 на имя Феликсевич Зб. Збигн.	1	подлинн.
2.	Членский билет Мвв № 1511340.	1	" "
3.	Легитимация № 1007 (полтик).	1	" "
4.	Удостоверение № 6231/12/38 (м. м. м.)	1	" "
5.	Легитимация № 2578. — " —	1	" "
6.	Легитимация № 12. — " —	1	" "
7.	Справка № от 7/9 40 г.	1	" "
8.	Справка № от 16 октября 1940 г.	1	" "
9.	Свидетельство рождения № 449	1	" "
10.	Свидетельство № 58411	1	" "
11.	Свидетельство рождения № 5239	1	" "
12.	Справка с места работы № 11/3 40 г.	1	" "
13.	Свидетельство о рождении № 230/22	1	" "
14.	Выписка из книги рождений (с документами № 21)	1	" "
15.	Справка с места работы № 11/3 40 г.	1	" "
16.	Фотокарты	5	" "

Подпись лица, у которого производился обыск: _____
 Поняты: _____
 Проводивший обыск сотрудник НКВД: Ворошилов
(подпись)
 Копию описи получила: _____
5. ноября 1940 г.

1. Протокол обыску здійсненого в помешканні Збигнева Феліксевича

91. Protokół rewizji przeprowadzonej w mieszkaniu Zbigniewa Feliksiewicza

УССР
 НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
 УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

1940 г. *декабрь* мес. *16* дня. Я, *ст. опер упол. 3-го отд. № 426*
Роза допросила в качестве *ответственной*
(должность, наименование организации, фамилия)

1. Фамилия *Гжонская*
2. Имя и отчество *Октавия Эдвардовна*
3. Дата рождения *1898*
4. Место рождения *г. Львов*
5. Место жительства *г. Львов ул. Глинки № 60-а м. 9.*
6. Национальность и гражданство (подданство) *полька в. м. СССР.*

7. Паспорт *576*
(кегда и каким органом выдан, номер, категория и место приписки)

8. Род занятий *участница воева. 44-й не помню где был команд.*
(место службы и должность)

9. Социальное происхождение *из рабочих.*
(род занятий родителей и их имущественное положение)

10. Социальное происхождение (род занятий и имущественное положение)

а) до революции

б) после революции *свободная*

11. Состав семьи. *Гжонская Роза Эдвардовна 1898*
(близкие родственники, и их имена, фамилии, адреса и род занятий)

- Эдвард Эдвардович 44-й не помню где был команд. - умер.*
- 2. Гжонский Адам комиссар - 1940*
- умерла с Эдвардом. Избиралась рьян себе от. ком.*
- 3. Гжонский Лео с м. комиссар - 1944*
- умерла 8-го июля 1944 г. в госпитале.*
- умерла с отцом.*

*Гжонская Октавия
 Эдвардовна*

92. Pierwsza strona protokołu dopłyту
 Октавії Гжонської, 16 грудня 1940 р.

92. Pierwsza strona protokołu przesłuchania
 Oktawii Gżonskiej, 16 grudnia 1940 г.

3/ W Ameryce odkryto wielką akcję sabotażową niemiecką, która miała na celu przeszkadzenie w wykonaniu zamówień aliantów. Prezes niemieckiego Związku został aresztowany.

Francja.

1/ Parlament francuski jednomyślnie uchwalił, że podjęcie wojny nastąpić jedynie pod następującymi warunkami: a/ całkowite odbudowanie Polski, b/ całkowite odbudowanie Czech, c/ całkowite rozbicie Niemiec. Jednocześnie parlament francuski uchwalił jednomyślnie votum ufności dla premiera Daladier.

2/ Jak wiadomo - Daladier niedawno ogłosił, że dość już przeszedł do obywateli i robotników niemieckich. Obecnie przemawiał jedynie strasząc 35 tysięcy bombowców.

3/ Francja i Anglia ogłosiły wzrost potężnej ilości samolotów bombowych i bojowych poruszających pod każdym względem nad niemieckimi. Liczbę samolotów niemieckich dochodzi do 100 tysięcy - nie licząc tych, które rocznie niszczą się w fabrykach. Wobec tego bombowcy alianccy są opancerzeni i sąpatrznie straszą!

Wielka Polonia.

1/ Gen. Sikorski odbył inspekcję lotnictwa polskiego, wygłosił też przesłanie do wojak polaków w Lyon.

2/ Polskie oddziały lotnicze i lotnictwo polskie walczą bravurowo w Finlandji.

3/ Minister Zaleski konferował w Londynie z Chamberlainem, lordem Halifaxem i Churchillami na temat obruczenia Hitlerowskich wrogi w Polsce.

Anglia.

1/ Anglia lokuje wojska na wschodzie, jako ostrzeżenie dla Rosji i Włoch, gdyż chcą atakować Kaukaz i Turcję.

2/ W ostatnich dniach straciła Anglia 3 statki handlowe.

USA.

1/ Przybyły tu olbrzymie ilości wojsk z Australii i Nowej Zelandji.

2/ Gen. Stryker odbył przegląd wojsk, skoncentrowanych w Nowej Zelandji.

Finlandja.

1/ Ostre natarcie Sowietów na przemytku Karelii. 300 tyś. Sowietów napiera na linię głównego oporu, jednak chwilowy sukces sowietów, który pozwolił im na opanowanie kilku wysuniętych pozycji, spełnił na nich, bo Sowietów zostali ponownie odrzucony. Lotnicy IX pułku walczą po stronie fińskiej. W przelazie między przybyłymi do Finlandji 700 samolotów w tym 400 amerykańskich i 100 włoskich.

2/ Stany Zjednoczone i Szwecja oficjalnie udzielają pomocy Finlandji.

3/ Pod Salą stracili Sowietów 1000 żołnierzy i 70 czołgów. Niemcy udzielają pomocy.

Nie tracąc ślady!

Wielotrojniaki a słabego ducha obywatela szczerą niepotrzebnie szerzący dezorientację wśród społeczeństwa. Niektórzy nie wierzą w pomoc Francji i Anglii i faktem jest, że nie chcą słyszeć o pomocy "oni nie nie robią". Tymczasem takie zdania wyglądają jako tylko dźwięki, który nie widzą sobie szkodę sprawę z zagadnieniami strategicznymi. Faktem bowiem jest, że Anglia i Francja, oceniając siły niemieckie przygotowuje się do stu procentowego zwycięstwa, powoli działając - nie z rozmysłem i uciążliwie opracowane plany działania, które skutki w najbliższych tygodniach zobaczymy. Rządy angielski i francuski są w ścisłym porozumieniu z Rządem Polskim. Jak wiado o aresztach z podanych wiadomości - chodzi o przygotowanie walk nie tylko na froncie niemiecko-francuskim, ale na innych odcinkach - co dowodzi nie tylko sytuacja w Finlandji - ale i w innych częściach kontynentu /Czech, Turcja, Syria i t.d./ - Włochy - a wiele się rozgrywa w głębi i sercach niedzielników.

Sprawy Polakie .

Przymusowe przesiedlenia w okupacji sowieckiej ostatnio przerwane; niewiadomo czy wpłynęła na to interwencja państw neutralnych /podobno basia przedstawiła le Cz. Krzyżka AMER. we Lwowie i honor, dom, robi Dr. Pancerzyszyn/, czy interes wojskowy w okresie przedwyborczym. W każdym razie znalazła się siła która przeciw wazny nacisk Niemców chcących przesiedlić materon okupacji rosyjskiej z okupacji polskiej Rumków i białorusinów.

Gubernator Frank odważył się stwierdzić, że nigdy Polakom nie było tak dobrze jak pod okupacją niemiecką, zapewne zapomniał o oświadczeniu Goebela że przesiedlono milion Polaków, a że tylko blizko miliona Polaków Niemców wzięto do wojska to dla tego żeby na nich oprzeć w Wielkopolsce akcję germanizacyjną. W polskiej okupacji Niemcy egzekwują, zalewają podatki, a nawet wciągają raty pożyczki lotniczej i zobowiązania na W. S. N.

Rząd brytyjski /Londyn 10. 11./ komunikuje, że aljanci i Ameryka zaprzestali u dzielenia pomocy polskiej ludności, bo wysłana żywność, lekarstwa i odzież zostały po drodze zagrabione przez hitlerowców. Pomoc dla polski będzie możliwa, gdyby wyjechała do polski komisja neutralna dla rozdziału darów.

Rząd turecki przyjął do roboty żołnierzy a budowę, zodzi powodnych na miedze zwolnionych Niemców 30 inżynierów polaków uszkodzono przez wojny, w Turcji marynarka polska bierze udział w przewożeniu armii z Nowej Gwinei i Austrii do anaku Sueskiego; ochotnicy polscy skłaniają, Finlandję wraz z wojskami obojcznymi aljantów.

Min. Zaleski odbył w Londynie konferencję z Chamberlainem, Halifaxem i Churchillem. Na konferencji prasowej oświadczył po tem, że w Londynie i Paryżu panuje taki sam duch walki aż do pokonania wroga. Times umieścił wspomnienie pośmiertne o Drze Kantorowiczu zamarym w Londynie uchodzący z Niemcami. Był to polak urodzony w Poznaniu, jeden z najwybitniejszych prawników; Dr H. C. kilku uniwersytetów oraz profesor w Berlinie. Rząd hitlerowski polecił mu napisanie dzieła wykazującego niewinność hitlerowców w wywołaniu obecnej wojny. Prof. Kantorowicz wyznał stan faktyczny wprost przeciwny. Skutkiem tego zmuszony był przedrzeć się do Anglii, gdzie otrzymał katedrę na uniwersytecie Kembridge. Ostatnie wiadomości z pogromiczą niemiecką i wzmożenie teroru w stosunku do katolickiego duchowieństwa, liczne aresztowania wśród wyzancego kleru. 2 Ryducczy aresztowano 140 obywateli, których przez 8 godzin trzymano na rynku z podniesionymi rękoma, a gdy jeden nie mógł wytrzymać zastrzelono go.

Wiadomości ze Swiata :

Po chwilowej przewadze Sowietów znów zwycięstwo Finów; 10 tydzień wojska sow. otoczono i wycofano. Zwycięstwo na odcinku Kola gdzie rozjanie ugrozadzili 20 dywizji starając się sforsować linję Kanerheima bez względu na straty jezera do końca zimy. Z wiosną roztopa nie pozwoli na operacje ofensywne. Niejasno przedstawił się fakt odwołania Finlandji dwóch dywizji przez Szwecję. Natomiast aljanci pozostają dalsze wojska ochotnicze. Pierwszego dnia ogłoszenia zaciągu ochotniczego do Finlandji zgłosiło się w Anglii dwa tysiące ochotników.

Zmnożone działania morskie. Anglicy zatopili 6 statków niemieckich. Uwagę powraczną zburbuje uwolnienie 300 marynarzy angielskich ze statku niemieckiego Altmark w zatoce Bergen. Enigmatyczne są dane o postawie Norwegów, którzy Anglii odmówili pomocy w przeszukaniu tego statku; skutkiem na wielkie dzięki czemu Anglicy mogli go opanować. W Niemczech jak stwierdza Goering brak opanowania musi kwitnie handel kartkami żywnościowymi. Ostatnio udat się kart Anglików, którzy z samolotu porzucili kartki żywnościowe tak, że w jeden dzień, zanim doleciały do opłonek, sklepy zabiwiły pustkami. - Cibirymia armia wojsk kolonialnych wyładowała w Suezie i posuwa się ku Gyrri. Jak donoszą z Kairu/Tuluza 10. 11. prasa arabska ocenia entuzjastycznie przemówienie ministra Adema przy posiedzeniu wojsk kolonialnych uważając za historyczne zdarzenie swarte wyz. Dzień całego imperium brytyjskiego przeciw agresji barbarzyńców. W Kujpociu zakazano sprzedaży odzieży dla dzieci trzech lat inaczey jak tylko na kartki. Prasa litewska podkreśla że takich zarządzeń nie wydane nawet w Niemczech.

INDEKS OSOBOWY

- Abrahamowicz Ludwik 285–289, 299,
307, 309, 313, 315, 321, 327, 363–369,
377, 393, 395, 401, 407, 409
- Abramow 111
- Achwledasz I. 223
- „Adam” zob. Rodowit Adam
- Adamski 499, 501, 505, 507
- Adamski Józef 477, 521
- Agansowicz zob. Agapsowicz Bogdan
- Agapiejew 947
- Agapsowicz Bogdan 937, 941, 943
- Ajzenbruch Markus 129
- Albrecht Krystyna 475, 497, 521, fot. 58
- „Aleksander” 789, 823, 829
- Aleksandrow 121, 123
- „Anda” 887
- Anderman 981, 987
- Anders Władysław ps. „Waligóra” 759,
783, 793, 805, 807, 811, 847, 871, 873
- „Andrzej” zob. Gola Edward
- Anisimow 945
- Annochwierdow 233
- Antipow 533, 535
- „Antoni” zob. Świerzbiniński Antoni
- „Antoniewicz” zob. F[...] G.A.
- Antonow J. 443
- Astrachan L. 203, 205
- Azurewicz Andrzej zob. Gola Edward
- Baczewski 49
- Bajew 771, 775
- Banowski Josif 259
- Baraniuk Roman 287, 297
- Bardin 923, 927
- Bargielowski Daniel* 91, 583
- Barinowski 567
- Barszczewski Tadeusz 499, 501, 521
- „Bartek” zob. Szumowski Bartosz
- Bartel Kazimierz 159, 191, 209, 493, 499
- Baszkinia 573
- Basztakow Leonid 203
- Bednarczyk lub Bednarczuk 819, 835, 837
- Bekman 795, 855, 865, 875, 889, 903
- Benesz 73, 75
- „Berek” zob. Berowski Antoni
- Beria Ławrientij 23, 25, 45, 53, 65, 69, 71,
81, 89, 763, 841, 849
- Berowski Antoni ps. „Berek”, „Wit” 55,
83, 677, 679, 685, 699, 701, 705, 737,
739, 743, 751–757, 761, fot. 79, 85
- Bester Władysław ps. „Kowadło” 83
- Bezruk 637, 641, 643
- „Biały” zob. Kozłiński Antoni
- Bielecki zob. Lang-Bielecki Michał ·
- Bielowicki S. 103
- Bieniasz 857, 859
- „Bierieg” zob. Berowski Antoni
- Bijewski Tadeusz 285–289, 297, 307, 313,
315, 321, 327, 337, 339, 355, 361, 373,
375, 379–383, 391–395, 399, 407, 409
- „Blaks” zob. Jaźwiński Kazimierz
- Blicharski Czesław E.* 83, 89
- Bliźniak Anna fot. 64
- Blum 779, 781, 799–803, 835
- Blumenfeld 777
- „Błękit” zob. Gronowski Mieczysław
- Błoch Ajzyk 133
- Błoch Zygmunt 131, 133
- Błok 703, 737, 741
- Bocura Lech 441, 443, 461
- Bogdanow 929, 931, 945, 953
- Bogdanowicz Adam ps. „Pies” 57, 85,
677–681, 685, 695, 697, 701, 705, 727,
737, 739, 743, 749, 753–757, 761, fot.
78, 85
- Bogucki Adolf 219
- Bogucki Antoni 213
- Bogucki Karol 211–225, fot. 39
- „Bogusław” zob. Piotrowski Wiesław
- Bojko Iwan 129–135
- Bokala Zygmunt 129
- „Bolek” zob. Ostrowski Bolesław
- „Bolko” zob. Ostrowski Bolesław
- Bondarienko K. 531, 843, 845, 913
- Borisow Władimir 113, 117
- Boroch Zdzisław zob. Gola Edward

Borowy Jerzy 45, 49
 Borowy Maria z d. Wrangel 49
 Boruta-Spiechowicz Mieczysław Ludwik
 ps. „Kopa”, „Morawski” 521, 783–787,
 793, 807, 811, 813, 817, 825, 847, 849,
 861, 871, 873
 „Bosak” zob. Wierzbowski Bogdan
 Botzura Leszek zob. Bocura Lech
 Bożelik Tadeusz 443
 Brajter Waclaw 621, 631, 673
 Bratz 835, 837
 Brjancew 275
 Broński zob. Pazura-Broński
 Brosz Janina 285, 287, 373
 Bruchnalski Gustaw Tadeusz 525–539,
 673, 781, 791, 823, 829, 863, 865, 875,
 fot. 61, 62
 Bryńko Radomir 289, 299, 311–315, 325,
 327, 369, 393, 397, 401, 407, 409, 419
 Bryźnikow 579
 Budionny Siemion 717
 Budzinski 75
 „Bujan” zob. Dukiet Zbigniew
 Bujanow 905
 Burakiewicz Jan 589, 603, 605, 617–621,
 625, 627, 631, 637, 641, 643, 655, 657,
 661, 663, 667, 671
 Burmistenko M. 29
 Burnazjan 909
 Butienko 265, 269
 Butkow 449
 Butorow 837, 843, 845, 855, 905, 909
 Bülow 779, 799, 835

 Canawa Ławrientij 63, 69, 89
 Caputa Rafał 121, 135
 Carienko 109
 Carewicz 907, 909
 Cekot Władysław 561, 567
 Centis zob. Cetys Roman
 Cepur 931
 Cetis Roman zob. Cetys Roman
 Cetys Roman 475, 497, 521
 Chalecka Agafia 387
 Chamberlain Arthur 417
 Chamuk 301, 303
 Charitonow 197, 199, 275

 Chausman Wiktor 933–939, 943, 993
 Chładon Jan 623
 Chmielewski 701, 709
 Chmielewski Leonard Józef 47–51, 81
 Chmielnickij 549–553, 563, 569, 573, 577
 Chociaj Zygmunt 123, 135
 Chomicka 161
 Chomicki 161
 Chonus 75
 Choraży Józef 589, 611, 617, 621, 627,
 631, 641, 655–663, 667, 671
 Choriń 73, 75
 Chorowska Helena 775
 Chożewski Zbigniew 47
 Chruszczow Nikita 113, 117, 137
 Chrzastowski Zygmunt Hieronim ps. „Pło-
 mieńczyk” 57, 85, 677, 679, 685, 689,
 691–697, 701, 705–711, 721, 725, 729,
 739, 743, 749, 753–757, 761, fot. 77, 85
 Churko 897
 Chutier ps. „Dziadek” 939, 993
 Cieński Włodzimierz ps. „Pomian” 709,
 717, 727, 763
 „Cieślak” zob. Zajączkowski Zdzisław
 Aleksander
 Ciupak Roman 597, 621, 631, 673
 Cwietuchin 203
 Cwikowski M. 631, 647, 663
 Czaban Jan zob. Gola Edward
 Czajkowski Jan 589, 617–621, 625, 631,
 637, 639, 651, 655–659, 663, 667, 671
 Czajkowski Władysław 123, 135, 137
 Czapliński Fabian zob. Gola Edward
 Czardecki 287
 Czarnik Leszek 65, 89, 91, 467, 475, 477,
 483, 487, 489, 493–505, 511, 513, 519,
 523
 „Czarowin” zob. Dziekanowski Karol Jan
 Czartoryscy 115
 Czartoryski książę 113
 Czaszczyzna 451
 Czech Józef 931
 Czechowski Adam 59, 87
 Czechowski Erwin ps. „Jeziński” 55, 83,
 fot. 13
 Czejko Czesław 159
 Czepiga 915, 917, fot. 90

- Czerniajew 915, 917, fot. 90
 Czorpita 457, 535, 653, 669, 987
 Czudiak Karol 589, 609, 617–621, 627,
 631, 641, 651, 655–665, 671
 Czudiak Tadeusz 589, 611, 617, 619, 631,
 649, 657, 665, 667, 671
 Czyżewski Władysław 851

 Ćwikliński L. 137

 Dacenko 315, 397
 Dalman Marian ps. „Długi Emil” 285,
 289, 291, 295, 303, 311–317, 325,
 329–337, 345–349, 355–363, 369, 381,
 383, 387, 389, 393, 395, 399, 403–407,
 411–417, fot. 43, 44
 Danilewicz Franciszek 441
 Dańczuk Władysław 137
 Daszkiewicz Bronisława ps. „Hanka” 57,
 85, 693, 721, fot. 17, 18
 Daszyński Ignacy 15
 „Dembicki” zob. Żebrowski Władysław
 Kazimierz
 Demski 413
 „Derstaw” 791, 831
 „Destaw” zob. „Derstaw”
 „Dębiński” zob. Żebrowski Władysław
 Kazimierz
 Diaczenko 653
 Diemidow 127
 Diemoczek 109
 Dierewianko 527, 769, 771, 855
 „Długi Emil” zob. Dalman Marian
 Dmitrijew 143, 145, 485, 575
 Dmitryszyn Marian 589, 591, 607, 617,
 623, 633–637, 645, 647, 653, 657, 661,
 663, 667, 671
 Dmowski Roman 761
 Dobrowolski Jerzy 475, 521
 Dobrowolski Mieczysław Zdzisław ps.
 „Zdzisław” 831
 Dobrowolski Zygmunt 479, 509, 511, 521,
 709, 781, 785–793, 813–833, 847,
 855–863, 873, 875, 881, 883, 887, 889,
 895–899, 909, 911, 919
 „Doktor” zob. Tokarzewski-Karaszewicz
 Michał Tadeusz

 Doncow 845
 Dorfman 437, 439, 449, 451
 Dowbór-Muśnicki Józef 99–105, 113, 115
 „Dowied” zob. Kopczyński Jerzy
 Dronnikow 465
 Drozdziecki 163, 165
 Drozdowski T. 137
 „Druh” zob. Kotarski Władysław Józef
 Druker 533, 653
 Drzewiecki 791, 823
 Dubinin 485, 519
 Dubrowa Wołodymyr 589, 617, 619, 625,
 627, 643, 655, 657, 663, 667, 671
 Dukiet Zbigniew ps. „Bujan” 59, 85, 87
 Duma Zbigniew 91, fot. 25
 Dumański 485, 519
 Durko Karol 919
 „Dziadek” zob. Chutier
 Dziekanowski Karol Jan ps. „Czarowin”,
 „Karol”, „Korwin”, „Nadolski” 57, 85,
 533, 677, 679, 683, 689–697, 701, 703,
 707, 725, 737–741, 747, 753–759, fot.
 73, 76, 85
 Dziekoński zob. Dziekanowski Karol Jan
 Dzieleńdział Eugeniusz 589, 607, 617, 619,
 627, 639, 643, 655, 657, 663, 667, 671
 Dzieleńdział Kazimierz 589, 603, 607,
 617–621, 627, 631, 639, 643, 655–659,
 663, 671, fot. 71
 „Dzienowski” zob. Dziekanowski Karol
 Jan
 Dzierżanowska Krystyna 785, 813, 849,
 859–863
 Dziewoński Olgierd zob. Dziekanowski
 Karol Jan
 Dziuba 465
 Dżandżawa zob. Canawa Ławrientij
 Dżubikowska Alina 557

 „Edek” 837
 Ejsmont Stanisław 155
 „Emil” zob. Marciniak Piotr
 „Ergun” zob. Gola Edward
 Ernest Kazimierz 479, 501, 509, 521
 Ernst zob. Ernest Kazimierz
 „Eugeniusz Strażnica” zob. Sikorski Wła-
 dysław

F.B. 673
Fadiejew 315, 397
Falkowski 467, 471, 473
Feliksiewicz Edmund 923
Feliksiewicz Felicja 923
Feliksiewicz Zbigniew ps. „Żbik” 923–927, 939, 955–987, 993, fot. 91
Fiedunin 217, 221
Filipiak Siemion 543, 559, 565, 569, 571
Filipniak Siemion zob. Filipiak Siemion
Fink 595
Fischer 601, 621–625, 629, 631, 645, 647, 659, 661, 673
„Foka” zob. Tchórzewski Zenon
Fomin 161–165, 169, 177, 179
Frid 451
Funk Ewa 955
F[...] G.A. 413

Gaas Jerzy zob. Haas Jerzy
Gabryel Jan 123, 137
Gadulski Stanisław 425–445, 449–461, fot. 47, 49
Gajcz zob. Gojć
Gajdidej M. 419
Galenkow 113
Galinat Edmund 29, 31, 421
Gano Stanisław 835
Gaponow 147, 203, 205
Garfunkiel 451
Gattowski Czesław 463, 471–475, 479, 483–489, 509, 511, 515–521, fot. 56
Gausfald zob. Haustwaldt
Gautier Antoni Wincenty zob. Chutier
Gawryszczuk 375
„Gazda” zob. Sikorski Władysław
Gedz 533
Gelb 983
Genzler Erwin zob. Styrski Emil
Gerczuk Kazimierz 123, 137
Gettinger 411
Gewerc 983
Giebułtowicz Zofia fot. 64
Giegieczkoni 485
„Gimnazjalista” 863
Ginzburgski 229, 233, 259
Glik Leon 129

Głowacki Franciszek 461
Głowacki Henryk 433, 437–455, 461, fot. 50, 51
Gnidienko 129, 135
„Godziemba” zob. Sosnkowski Kazimierz
Gojć 825, 827, 833, 851, 885–891
Gojdz Stanisław zob. Gojć
Gola Edward 767–851, 855, 859–863, 867, 869, 873, 875, 881–889, 895, 903, 905, 909, 911, fot. 86
Gola Józef 775
Gola Wincenty 777
Golakow I. 459, 755, 991
Goliczkow 543
Gołębiowska Zofia 87, fot. 16
Gołubczykow 285, 287, 313
Gonczarenko 535
Gonet Stanisław 121, 123, 135
„Grabica” zob. Rowecki Stefan Paweł
Grabowski 789, 819
„Granit” zob. Kalita Mieczysław
Gronowski Mieczysław ps. „Błękit” 285, 189–295, 303, 313, 315, 319, 325, 329, 331, 335, 337, 341–351, 355, 359, 361, 383–389, 395, 399, 403–407, 411, 419, fot. 43, 44
Gronowski Władysław 419
„Grot” zob. Rowecki Stefan Paweł
Gruszkowski Mieczysław ps. „Mikołaj” 463–467, 473–477, 481–489, 495–503, 507, 509, 513–519, fot. 57
Gryźlak Antoni 61, 89
Gżonska Oktawia 935, 941, 971, 973, 977, 981–987, fot. 92
Gżonski Adam 935, 937, 941, 943, 971, 973, 977, 981–987, fot. 92
Gubrynowicz Marian 945, 953, 971, 973, 977–987
Gudkow 439, 701, 961, 969, 971, 981
Gulakiewicz 905
Gurjanow Aleksandr 37

Haas Jerzy 475, 497, 499, 505, 507, 521
Haller Józef 417, 421, 669, 849
„Hanka” zob. Daszkiewicz Bronisława
Hausman Wiktor Jan Teofil zob. Chausman Wiktor

- Haustwald 507, 523
 „Heniek” 883, 887, 899
 „Herman” zob. Marcinowski German
 Hitler Adolf 17, 503
 Hlond August 419
 „Hucul” zob. Smereczyński Władysław
 Hurko-Romejko Stefan Mustafa 821, 919
 Huzarska Anastazja 213
- Iljuszyn 841
 Indraczek 123
 Ingarden Jerzy Kazimierz 47, 81, fot. 23
 Ingarden Roman inż. 81
 Ingarden Roman prof. 81
 „Irena” zob. Klecan Helena
 Iwanowski 885, 887, 891, 901, 911
- „Jacek” zob. Piniński Andrzej
 Jaglarz Jerzy ps. „Sztorm” 65, 89, 91,
 463–467, 473–491, 497, 503–519, fot.
 54
 Jakobson 141
 Jakowlew 429, 431, 931
 Jakubowski Piotr 123, 137
 Jakubowski Tadeusz 59, 87
 Jampoler 653
 „Jan Mrówka” zob. Okulicki Lepold
 „Jan” zob. Sokołowski Jan Maksymilian
 „Janek” zob. Jaworski Jan
 „Janek” zob. Wyszyński Jan
Janicki Jerzy 91
 Janicki Stefan 61, 89
 „Janka” 833, 899, 901
 Jankowiak Jan Józef 285–289, 299, 309–
 315, 323, 327, 351, 353, 397, 401, 407,
 409
 Jankowski 65, 501
 Janowski 65, 503
 Janowski Jerzy 91
 Janowski Stanisław 91
 Januszajtis-Żegota Marian Józef ps. „Kar-
 piński”, „Krasicki” 31, 73, 93, 503,
 719, 783, 793, 807, 811, 871, 873
 Januszewicz Ludwik 157
 Jaremenko 457, 981, 987
 Jarmolenko 603, 615
 Jarocki Piotr 835
- Jarosz 785, 815, 825, 827, 881, 893
 Jasieczek 703, 741
 „Jasieńczyk” zob. Żebrowski Władysław
 Kazimierz
Jasiewicz Krzysztof 761
 Jasiuk 771
 „Jaszczur” zob. Żybura Zbigniew
 „Jaś” zob. Sokołowski Jan Maksymilian
 Jaworski Jan ps. „Janek”, „Kowal” 73, 75,
 93, 709, 713, 717, 721, 723, 735, 737
 Jaworski Tadeusz zob. Strzelecki Tadeusz
 Jaźwiński Kazimierz ps. „Blask” 61, 87
 Jelizarow 169, 177, 183
 Jerszow 703, 741, 753
 Jesin 543
 Jewgrafow 221
 „Jeziński” zob. Czechowski Erwin
 Jezuit Józef ps. „Józef” 791, 829, 831, 891
 Jeżow Nikołaj 763
 „Jontek” zob. Kruszelnicki Bronisław
 „Jotka” 887
 „Józef Godziemba” zob. Sosnkowski Ka-
 zimierz
 „Józef” zob. Jezuit Józef
 „Józek” zob. Widawski Józef
 Judin 839
 „Jurek” 791, 831, 883, 887, 899
 „Jurek I” 863, 883
 „Jurek II” 863, 883
 Jurko A. 703, 739, 741, 753, 981, 987
- Kac Dawid 155
 Kaczmarek 267
 Kaczorowski 779, 791, 795, 801, 803,
 825, 829, 833, 835, 881–893, 899, 901,
 919
 „Kajdan” zob. Rogowski Zbigniew
 Kaleczyński Franciszek 589, 617, 619,
 625, 627, 631, 643, 651, 655, 657,
 663–671
 Kaleczyński Józef 589, 607, 617, 619, 625,
 637, 643, 655, 657, 661, 663, 667, 671
 „Kalina” zob. Rowecki Stefan
 Kalita Mieczysław ps. „Granit” 285–301,
 307, 309, 313–317, 325–329, 333–337,
 341–365, 371–397, 403–407, 411–419,
 fot. 42, 43, 44

Kalitowski Jan ps. „Malski” 589–593, 603, 617–649, 653, 657–665, 669–673
 Kalitowski Julian Wacław 589, 593, 603, 617, 621, 623, 631, 635, 637, 653, 657, 659, 663, 665, 671, fot. 70
 Kalitowski Kazimierz 609, 615, 629, 673
 „Kamiek” zob. Majewski Tadeusz
 Kamieron 537
 Karasiówna Ewelina ps. „Wela” 91, 559, 569, 571, 583
 Karlton 819
 „Karol” 789, 823, 863, 865
 „Karol” zob. Dziekanowski Karol Jan
 Karpiński Alojzy 975
 Karpiński Bogdan 433, 437–455, 461, fot. 48
 Karpiński Kazimierz 461
 „Karpiński” zob. Januszajtis - Żegota Marian Józef
 Kasper Josif 255
 Kasperski Michał 589, 613, 617, 619, 623, 631, 633, 649, 653, 657, 659, 663, 665, 669
 Kaszubska Janina 539
 Kazakow 527
 Kazimirskij 65
 Kąkol zob. Dobrowolski Mieczysław
 Keller Tadeusz 941
 Kisiel Jan ps. „Klon” 677, 679, 685, 693, 697, 701, 705, 723, 727, 737–741, 749, 753–759, fot. 80, 85
 Klaffer 837
 Klecan Helena ps. „Irena” 463, 469–489, 501, 503, 509–519, 781, 789, 819, 833, 861, 863, 879, fot. 55, 59, 60
 Klecan-Skalska zob. Klecan Helena
 „Klepa” zob. Lauterbach Eugeniusz
 Klepow 527, 529, 769, 771, 841, 855, 903, 905
 Klimecki W. 137
 Klimienko 109, 111, 113
 Klisz 701
 Kloc Alfons Aleksander ps. „Niewiarowski” 79, 789, 823, 849
 „Klon” zob. Kisiel Jan
 „Kobra” zob. Okulicki Leopold
 Koc Adam 115
 Koczetkow 591, 615, 651
 Kogut 981, 987
Kokurin Aleksander 37
 Kolbuszewski Jan 473–479, 483, 499–503, 509, 511, 521
 „Kolt” zob. Kolbuszewski Jan
 Komarski Mieczysław ps. „Mak”, „Maks”, „Maksio” 471, 475–483, 489, 501, 509–513, 521, 789, 819, 831, 833, 837, 849
 Konczar Józef 143
 Konopka Zygmunt 869, 871
 Konowalenko Aleksiej 429, 431, 461, 929, 953
 Konstantinow 107
 „Kopa” zob. Boruta-Spiechowicz Mieczysław Ludwik
 Kopczyński Jerzy ps. „Dowied” 677, 679, 685, 687, 699, 705, 735, 739, 743, 751–757, 761, fot. 85
 „Koral” zob. Łuczkiwicz Zygmunt
 Korowin 545–549
 „Korwin” zob. Dziekanowski Karol Jan
 Kosoń Mieczysław 73, 75
 Kosowski Marian ps. „Struś” 285–289, 293–315, 319, 325, 331, 335, 337, 355–371, 377, 379, 389–395, 399, 405–409, 417
 Kosowski S. 625
 Kostienko 277
 Kostiurow 573
Kotarska Elżbieta 759
 Kotarski Władysław Józef ps. „Druh” 677, 679, 683–695, 699–703, 713, 739, 741, 747, 753–759 fot. 73, 85
 Kotiszynski 567
 „Kowadło” zob. Bester Władysław
 „Kowal” zob. Jaworski Jan
 Kowalska Krystyna 589, 609, 617, 619, 629, 645, 647, 651, 657, 661–667, 671
 Kowalski Włodzimierz 589, 613, 617, 625, 629, 631, 645–651, 661, 663, 671
 Kozłow 193, 197, 271, 437, 439, 449, 701
 Koźliński Antoni ps. „Biały” 505, 507, 523
 Kral Czesław 443
 „Krasicki” zob. Januszajtis - Żegota Marian Józef

Kraszewski Stanisław 439
 Kratel Janina 777
 Krawczenko 993
 Kreüthenblüth Maria fot. 64
 Kremnicer Jakow 129
 Krieżanowska Janina 569
 Krijak 443
 Krikun 271, 275
 Krimjan 191, 229, 677
 Królikowski Tadeusz 589, 611, 617, 619,
 629, 631, 645, 649, 671
 Kruczkowski 885, 919
 Kruk-Strzelecki 849
 Kruszelnicki Bronisław ps. „Jontek” 287,
 291, 335, 337, 349, 355, 359, 363, 371,
 fot. 43, 44
Kryśka-Karski Tadeusz 149, 225, 761
 Kryształski 533, 983
 Krzeszkowski Bazyl zob. Pieczka Jan
 Krzywański Józef 121, 135
 Krzyż Adam 45, 47, 81, fot. 19, 20
 Kszanowska 451
 Kszezonska Halina 571
 Kucharski Eugeniusz 81
 Kucharski Jerzy 47, 81
 Kucyk Jakow 109, 113, 117
 Kucyn Jakow zob. Kucyk Jakow
 Kuczkowski Edward 791, 795, 823, 833,
 901
 Kuczma Leonid 11, 17
 Kuczmierowski K. 137
 Kufalski 275
 Kukurba 329
 „Kula” zob. Okulicki Lepold
 Kulik Tadeusz 781–785, 791, 793, 803,
 807, 809, 813, 829–835, 891, 899
 „Kulik” zob. Majewski Tadeusz
 Kulikow 769
 Kulyk 983
 Kunc 267, 279
 Kunz Władysław zob. Kunc
 Kuper 653, 703, 739, 741
 Kupilinska Maria 879
 Kurpiel Józef ps. „Wilk” 55, 83, fot. 12
 Kurylenko 653
 Kuryło Zbigniew 941, 943, 975
 Kuszpit Kateryna 247
 Kwaśniewski Aleksander 11–15
 Labiega 275
 Lach Józef Rudolf 877
 Lach Tadeusz 791, 831, 851, 853, 877–
 881, 899–913, 917, 919, fot. 89, 90
 Ladaczek Józef 933
 Laks Adam 925, 927, 939–943, 959–965,
 969, 975, 979
 Laks Aleksander zob. Laks Adam
 Lang Michał zob. Lang-Bielecki Michał
 Lang-Bielecki Michał 475, 499, 501, 521,
 765
 Ludański Michał 207
 Lauterbach Eugeniusz 285–289, 293,
 297, 305, 313, 315, 319, 327–349,
 353–363, 377–385, 389, 395, 399,
 403, 407, 409
 Lauterbach Tadeusz ps. „Szelma” 285–
 293, 297, 301, 307, 313–317, 325,
 329–363, 371–391, 395, 399, 403–407,
 411, 419
 Legowicz Julia 775, 795
 Lepak Edward 589, 617–625, 631–635,
 647, 653, 657, 659, 663, 665, 671
Lerski Jerzy 521
 Leserman Jadwiga 949
 Leserman Maria 949
 Leserman Marian 947–955, 961, 965, 967,
 971–987
 Leszczyński Roman zob. Wyszynski Jan
 Lewandowska Janina 115
 Lewandowski 871, 875
 Lewicki Antoni Roman Wojciech ps.
 „Róg” 677, 679, 683, 687, 691, 695,
 697, 701, 705, 711, 725, 727, 737–741,
 749, 753–759, fot. 75, 85
 Lewun 577, 579
 Lichożon 143
 Lintner 781, 805, 875
 Lipman 939
 „Lis” zob. Świerzbirski Antoni
 „Lis” zob. Ciupak Roman
 Lisiecki Józef 589, 613, 617–621, 627,
 631, 637, 655–663, 667, 671
 Lisiewicz 727
 Liszyński Roman zob. Wyszynski Jan

- Litowiec 627, 639
 „Lubicz” 85
 „Luda” zob. Tatarski Roman
- Łaskawscy 799
 Łaskawska Maria 777
 Ławriszczew 837, 839, 847, 851, 881,
 903–907, 913
 Łazarski 729
 Łoginow 929, 931, 945, 953
 Łopatyński Stefan 241, 245, 257
 Łopunow 465, 483
 Łozowski zob. Żymierscy
 Łuczkiwicz Zygmunt ps. „Koral” 677,
 679, 683, 687, 697, 701, 705, 709, 731,
 737, 739, 743, 751–757, 761, 765, fot.
 83, 85
 Łukaszewski M. 137
 Łuniewski 553, 555, 577
 Łunin 841
 Łuszczzyński 63
- Maczyn 109
 Majewski 205
 Majewski Tadeusz ps. „Kamiek”, „Kulik”
 859–865, 875, 883–887, 911
 Majski Iwan 79, 93
 Mak Otto 503
 „Mak” zob. Komarski Mieczysław
 Makarow 141, 143, 473
 Makowecki Iwan 29
 Makowicz 593
 „Maks” zob. Komarski Mieczysław
 „Maksio” zob. Komarski Mieczysław
 Maksymowicz Adam 937–943, 975
 Malicki Piotr 257
 Maliniak Debora 949
Malinowski Kazimierz 79
 Malitówna Anna 897, 899
 „Malski” zob. Kalitowski Jan
 Małachow 123, 125
 „Mały” zob. Zbyszyński Leonard
 „Mama” 825, 833
 „Mamasza” 887, 889, 899, 901
 „Mamut” zob. Tchórzewski Zenon
 Manczuk M. 259
 Mandiuk Anton 123
- Marciniak Piotr ps. „Emil” 53–57, 63, 81,
 83, 677, 679, 683–687, 693, 699–703,
 717, 737–741, 749, 753–759, fot. 73,
 74, 85
 Marciniuk 413
 Marcinowski German ps. „Piotrus” 791,
 793, 829–833, 851, 883, 899, 901
 Marcinowski Paweł ps. „Tarnawa” 59, 85,
 fot. 15
 Marcinowski Tadeusz zob. Marcinowski
 Teodor
 Marcinowski Teodor 59, 87
 Marczuk A. 103
 Margulis Michel 129–133
 Martienowak 569
 Marunko Hanka 387
 Maruszczak ksiądz 287, 333, 337, 339,
 359, 363, 365, 371, 373, 377, 389–393
 Maruszczak Franciszka 59, 87
 „Marysia” zob. Zarębski Marian
 Matiernowska Helena 571
 Maziej Jan fot. 10
 Maziej Kazimierz ps. „Nemo” 63, 89, fot.
 6, 7
Mazur Grzegorz 85, 93, 421, 539, 759,
 761, 765, 847–851
 Mazurkiewicz Jan 31
 Medyński Aleksander 931, 935, 941, 943
 „Mela” zob. Trojanowska Maria
 Melcer 129, 135
 Mendel 269
 Mendelson ps. „Sęp” 939, 941
 Metz 803
 Michajlenko Michaił 259
 Michajłow 195, 231, 257, 273, 285–289,
 441, 971
 Michalski Stefan zob. Michalski Szczepan
 Michalski Szczepan 55, 83, fot. 11
 Michalski Władysław zob. Michalski
 Szczepan
Mickiewicz Adam 45, 81, 811
 Miczkowski Adam 539
 Mielniczenko 107
 Miensowicz 267, 279
 Mięśowicz Kazimierz zob. Miensowicz
 Migowska 837
 „Mikołaj” zob. Mironowicz Mikołaj

- „Mikołaj” zob. Gruszkowski Mieczysław
 Milczanowski Stanisław 19
 Milsztejn 837, 843, 903
 Mironow 223, 653, 983
 Mironowicz Mikołaj ps. „Mikołaj”, „Zbik”
 677, 679, 683, 687, 691–697, 701, 705,
 711, 719, 721, 725, 727, 733, 739, 743,
 751–757, fot. 84, 85
 Mirowyj Antonina 571
 Mirowyj Ewa Marta zob. Karasiówna
 Ewelina
 Mirowyj Tadeusz zob. Tokarzewski -Kara-
 szewicz Michał Tadeusz
 Misiewicz Władysław 123, 137
 Miszczyszyn Marian 589, 613, 617–621,
 625, 631, 639, 655–667, 671
 Młodnicki Karol 261
 Młotecki Piotr 919
 „Mocny” zob. Niepokulczycki Mieczysław
 Moczko 143
 Moczyja Fiodor 133, 135
 Moisiejew 183
 „Molot” 61
 Molotow Wiaczesław 23, 495
 Monasterski Stanisław 825
 Monsza 267
 „Morawski” zob. Boruta-Spiechowicz
 Mieczysław Ludwik
 Morgenszturm G. 103
 Motyka Józef 157, 161, 167, 177, 179,
 187, 189
 Motyka Zofia 159, 177, 179
 Musiałowicz 809, 875
 Mussolini Benito 67
- „Nadolski” zob. Dziekanowski Karol Jan
 Nagórski Jan 777, 797
 Nakoniecznikoff - Klukowski Andrzej 835
 Nasad 127
 „Nemo” zob. Maziej Kazimierz
 „Neron” zob. Żarczewski Stanisław
 „Niedźwiadek” zob. Okulicki Leopold
 Niedźwiecki Antoni 595, 673
 Niegalski zob. Żymierscy
 Niepokulczycka Jadwiga z Obuch-Wosz-
 czatyńskich 115
- Niepokulczycka Maria z Popławskich 115
 Niepokulczycki Mieczysław ps. „Mocny”
 97–117, fot. 27
 Nierath Jan 121, 135
 „Niewiarowski” zob. Kloc Alfons Ale-
 ksander
 NitarSKI Roman 539
 Nizinkiewicz 275
 Nizinkiewicz Irena 267
 Nizinkiewicz Jan 267
 Nizinkiewicz Melania 267
 Nizinkiewicz Zofia 267
 Noskow 465
 Nowak 479, 513, 521
 Nowicki 275, 533, 703, 737, 741
 Nowosielski Władysław 779, 799, 847
- Obertyńska Beata z d. Wolska 227–261,
 fot. 40
 Obertyński Józef 241, 247, 261
 Obuch-Woszczatyńska Jadwiga zob. Nie-
 pokulczycka Jadwiga
 Okulicki Leopold ps. „Kula”, „Jan Mrów-
 ka”, „Kobra”, „Niedźwiadek” 77
 Olechnowicz Maria fot. 64
 Olszyna-Wilczyński Józef 31
 Orlik-Rückeman Wilhelm 31
 Orłowski Roman 777
 Ostrowski Bolesław ps. „Bolek”, „Bolko”
 529–533, 539, 599, 601, 619, 621, 631,
 659, 673, 789, 791, 823, 829, 875
 Ostrowski Władysław 731, 765
- Panaś Józef 499, 521, 707, 709, 727–731,
 765
 Panczenko 651
 Panfilow 313, 315
 „Pani Włada” zob. Piechowska Władysła-
 wa
 Pankiewicz 187
 Panow 945
 Paratyński 65
 Parutin 545, 549
 Pasek Janina 153
 Pasek Józef 153–161, 177, 179, 193, 197,
 205
 Paszkiewicz 823

- Paszkowski 785, 815
 Patolski Zygmunt 793, 795, 801–809
 Pawczuk Piotr 589, 607, 617, 621, 627,
 631, 639, 655–659, 663, 667, 671
 „Paweł” zob. Żymierski Stanisław Adam
 Pawlikowska Aniela z Wolskich 237–243
 Pawlikowski Michał 243
 Pawliszyn ps. „Żyd” 285, 287, 295, 337,
 357, 363, 381, 383, 389, 405
 Pazura-Bronski 625
 Pecek ksiądz 321, 339, 389–393, 401
 „Pela” zob. Płońska Antonina
 Pelczyński Tadeusz 491, 521
Pempel Stanisław 91, 539, 849
Peplowski Andrzej 763
 Pesz Kazimierz 779
 Pesz Kazimierz zob. Gola Edward
 Petrenko 703, 737, 741
 Piechiński Józef zob. Berowski Antoni
 Piechocka zob. Piechowska Władysława
 Piechowska Władysława ps. „Pani Wła-
 da”. „Włada” 539, 785, 789, 793, 813,
 817, 821–825, 833, 849, 861–865, 875,
 fot. 64, 69
Piechowska Władysława 849
 Pieczka Jan 529
 Piekłó 269
 Pienkin 527
 Pierowski Antoni zob. Berowski Antoni
 „Pies” zob. Bogdanowicz Adam
 „Pilat” 521
 Piłsudski Józef 77, 79, 115, 117, 207, 209,
 491, 585, 763, 925, 927
 „Pim” zob. Szestak Roman
 Piniński Andrzej ps. „Jacek” 677, 679,
 683, 689, 697, 701, 705, 735–739, 743,
 751–757, 761, fot. 81, 85
 „Piotr” zob. Żymierski Józef Bronisław
 Piotrowski Wiesław 59, 87, fot. 24
 „Piotruś” zob. Marcinowski German
 Piskorz Tadeusz 31
 Piskozub 863
 Piskozub Antoni 419
 Piskozub Tadeusz 289, 295, 299, 311–315,
 323, 327, 363–369, 393, 395, 401, 407,
 409
 Pisl Gustaw 45, 47, 81, fot. 21, 22
 Pisl Rudolf Gustaw 81
 Pliner N. 703, 741, 753
 Płachta I. 137
 „Płomieńczyk” zob. Chrzastowski Zyg-
 munt Hieronim
 Płońska Antonina ps. „Pela”, „Tola” 91,
 541–583, fot. 63, 64, 65
 Płoński Jerzy 543, 559, 567
 Płoński Szczęsny Tadeusz 543, 559, 567,
 583
 Pniewski Zdzisław ps. „Skarbek” 927–
 933, 939, 943, 957–961, 965, 971–993,
 fot. 93, 94
 Polański Stanisław zob. Żarski Lesław
 Polarusz 223
 „Pomian” zob. Cieński Włodzimierz
 Poniedziałnikow 145
Popiński Krzysztof 37
 Popow 651
 Pozdniakow 99, 101, 105
 Pragier Ferdynand 285–289, 299, 309,
 313, 315, 323, 327, 353, 393, 395, 401,
 407, 409
 Prichodko 153
 Prисяżnienko 145
Prystajko Wołodymyr 763
 Priz 193–197
 Proc Władimir 295, 361
 „Profesor” zob. Żebrowski Władysław
 Kazimierz
 Pruszyńska Maria 175
 Pszibosz Aleksander 75
 Pszibosz Władysław 75
 Przystajko Bronisława fot. 64
 Puciłowski Anatol zob. Puciłowski Antoni
 Puciłowski Antoni ps. „Roland”, „Synek”
 139–149, fot. 30, 31, 32
 Puszkar Filomena 723, 765
 Radomański Stanisław 247–251, 255
 Ragodiew 465, 467
 Rak 285, 289
 „Rakoń” zob. Rowecki Stefan
 Ratner 983
 Rawicz zob. Gola Edward
 „Rawicz” 85
 Razumow 245, 251, 255

- Ribbentrop Joachim 23
 Rodiewicz Irena 427
 Rodowit Adam ps. „Adam” 677, 679, 685, 699, 701, 707, 711, 737, 739, 743, 751, 753, 761
 „Rogacz” zob. Zagrodzki Roman
 Rogowski Zbigniew ps. „Kajdan” 975, 977
 Rohm 801
 „Roland” zob. Puciłowski Antoni
 Roll 129
 Romanow 469
 Romanow Franciszka 937
 Romanowska Anastazja 251, 253, 257
 Romanowski Fiodor 249–251
 Romanowski Josif 253
 Romaszkin Waclaw 975
 Rorat Julian 589, 605, 617, 619, 623, 635, 653, 657, 661, 663, 667, 671
 Rowecki Stefan ps. „Grabica”, „Rakoń”, „Kalina”, „Grot” 77, 79, 583
 Roza 429, 431
 Rozin 99, 107
 Rożański 623, 633, 635
 Róg Władysław 539
 „Róg” zob. Lewicki Antoni Roman Wojciech
 Rudnicki Edward 439
 Rusiniak Karol Zenon 699, 763
 Rutowicz Amelia 153
 Rutowicz Bonifacy 153
 Rydz-Śmigły Edward 29, 31, 115, 421, 763, 817, 821, 849, 851, 893
 Rzecznik Andrzej 945
 Rzepka Jan 241, 245, 255, 257
 Rzewuski Henryk 975
 Rzucidło Walenty 73, 75, 93

 Sagin 483
 Sajewicz Kazimierz 285–289, 297, 307, 309, 313, 315, 321, 327, 337, 363–369, 377, 393, 395, 401, 407, 409
 Sambor Tadeusz 63, 89, fot. 4
 Samojlenko 147, 203
 Samsel Stanisław 123, 137
 Saraj 899
 Sawickij 549

 Sagajłło 835, 837
 Sagajłłowa 837
 Senczyk 451, 457, 533, 535
 Senderowicz Mendel 143, 149
 Sereda Wincenty 267, 279
 „Sęk” zob. Zarębski Marian
 „Sęp” zob. Mendelson
 Sidor Osip 129, 133
 Sidorow K.K. zob. Zaruski Mariusz
 Sidorowicz Euzebiusz 173, 175
 Sidorowicz Helena zob. Zaruska Izabela
 Sidorowicz Konstanty zob. Zaruski Mariusz
 Sidorowicz Maria 171
 Sidorowicz Stanisław 173, 175
 Sidorowicz Władysław 165
 Sieliwanow 315, 397
 Siemaszko Władysław 89
 Siemek Edward 777, 797
 Siemiak Leon 285–289, 295, 299, 309, 313, 315, 321, 327, 337, 355, 361, 365, 371, 373, 393, 395, 401, 407, 409
 Siergijenko 161, 163, 471, 929
 Siergiejew 451, 457
 Sierow A. 545
 Sierow Iwan 41, 45, 51, 65, 69, 71, 75, 81, 135, 473
 Siewierska Bronisława 71, 91
 Sikorski Władysław ps. „Eugeniusz Strażnica”, „Strażnica”, „Gazda” 31, 43, 77, 79, 93, 417, 433, 453, 455, 473, 477, 497, 509, 529–533, 687, 689, 715, 721, 731, 747, 793, 807, 811, 871, 873, 893, 895, fot. 1
 Sitnicki Jan 937, 943, 971–975, 979–987
 „Skarbek” zob. Pniewski Zdzisław
 „Skierli” zob. Stec Tadeusz
 „Skierow” zob. Stec Tadeusz
 Skorik 315, 397, 411
 Skrobaczewski Tadeusz zob. Skrowaczewski Tadeusz
 Skrobaczyński zob. Skrowaczewski Tadeusz
 Skrowaczewski Tadeusz 783, 785, 809, 813–817, 831, 849
 Skwarczyński Stanisław 115
 Sławek Walery 117

Słowik 723
 Smereczyński Władysław ps. „Hucul”
 793, 821, 851, 895
 Smirnow 203
 Sobczuk 833
 Sokołowski Jan Maksymilian ps. „Jan”,
 „Jaś”, „Trzaska” 79, 529, 533, 539,
 673, 709, 789, 821–825, 849, 861, 865,
 875, 881, 919
 Sokulska Janina 439
 „Somar” zob. Sommer
 Sommer ps. „Somar” 793, 821, 851, 895
 Sonczuk 901
 Sosnin 757, fot. 85
 Sosnkowski Kazimierz ps. „Józef Go-
 dziemba”, „Godziemba” 43, 77, 79, 85,
 687, 689, 721, 747, 781, 787, 793, 801,
 811, 835, 869–873
 Sosnowski Kazimierz zob. Sosnkowski
 Kazimierz
 Spertow 703, 739, 741
 Spiechowicz Mieczysław zob. Boruta-
 -Spiechowicz Mieczysław Ludwik
 Spiridonow 229–233, 237–241
 Stachiewicz Wacław 31
 Stachon Stanisław 879
 Stalin Józef 17
 „Stanisław” zob. Żarczewski Stanisław
 Stańczak O. 29
 „Stary Kowal” zob. Żebrowski Władysław
 Kazimierz
 Staszkiwicz 443
 Stec Tadeusz Stanisław ps. „Skierow” 55,
 83, 693, fot. 14
 Stefański zob. Fiszer
 Stelmachowski 533
 Stemler Franciszek Ludwik 687, 763
 Stetkiewicz Władysław 799, 837
Stępień Henryka 207
 Stiepaniszyn 387
 Stocker Andrzej 785, 787, 813, 825, 827,
 833, 849, 853–865, 883–891, 899,
 903–915, 919, fot. 87
 Stocker Ludwik 855
 „Stolarski” zob. Tokarzewski-Karasz-
 ewicz Michał Tadeusz
 „Strażnica” zob. Sikorski Władysław
 Strowski Tadeusz ps. „Tadeusz”, „Turzy-
 ma” 57, 79, 85, 93, 679, 681, 689, 701,
 721, 729, 731, 743, 781–787, 793,
 805–817, 831–835, 849, 859–863,
 869–875, 893, 911
 „Strus” zob. Kosowski Marian
 Strzelbicki Eugeniusz ps. „Szczerbicki”
 479, 483, 509, 521, 789, 819, 849
 Strzelecki Bronisław 461
 Strzelecki Tadeusz 433, 437–443, 447–
 455, 461, fot. 46
 Studziński Bolesław 31
 Styczyński 835
 Styński Emil 75, 93
 Sudarin M. 225
Sudoł Adam 37
 Surygin 43
 Suszko 653, 669
 Swieżynskaja Janina 559, 567
 Swiridow 945
 Swirko 313, 315
 Swityj 533, 535
 Syczkow 143
 „Synek” zob. Pucitowski Antoni
 Szach Nikołaj 129, 131
 Szałyga 129
Szapował Jurij 763
Szawłowski Ryszard 89, 765
 Szczemińska Stanisława 879
 „Szczerbicki” zob. Strzelbicki Eugeniusz
 Szczyrek Jan 681, 697, 761, 765
 Szebarski 159
 Szejteruk 443
 Szelencow 413
 „Szelma” zob. Lauterbach Tadeusz
 Szestak Roman ps. „Pim” 285–291, 297,
 305, 307, 313, 315, 321, 327–331,
 335–347, 351, 355, 357, 361, 363, 373,
 375, 379–395, 399, 403–409
 Szzirobokow 71
 Szmid Karolina 571
 Szmidt 233, 243, 245, 259, 261
 Szmidt Adam 589, 617, 619, 629, 649,
 657, 665, 667, 671
 Sznajderów rodzina 191
 Sznajdertów rodzina 173
 Szterenberk 653

- Szternberg 451
 „Sztorm” zob. Jaglarz Jerzy
 Szulajtew 757, fot. 85
 Szulik K. 137
 Szulmiński Mieczysław 57, 85, 701
 Szumakow 275, 981
 Szumer 975
 Szumowski Bartosz ps. „Bartek” 781, 783, 787, 791, 793, 801, 803, 807, 817–821, 825, 827, 831, 847, 863, 875, 881–901, 907, 911, 913
 Swarc Herman 129–133
 Szyper Julian 589, 607, 617, 629, 645–649, 657, 663, 667, 671
 Szyrer Tadeusz 857
 Szyszko-Bogusz Adolf 555, 575
 Śliwińska Amalia 803, 867
 Śliwińska Cecylia 777, 867
 Śliwiński Tadeusz 781, 783, 803, 805, 831, 847, 853, 865–875, 881–889, 899, 903–919, fot. 88
- Świderek 835, 837
 Świerczewski Karol 849
 Świerzbński Antoni ps. „Antoni”, „Lis” 57, 85, 677, 679, 683, 687, 689, 693–697, 701, 703, 719, 723, 737–741, 749, 753–759, fot. 73, 82, 85
- Tabisz Stanisław 731, 765
 „Tadek” 863
 „Tadeusz” zob. Strowski Tadeusz
 Talering 451, 653
 „Tarnawa” zob. Marcinowski Paweł
 Task 669
 Tatarski Roman ps. „Luda” 735, 765
 Tchórzewski Zenon ps. „Foka”, „Mamut” 285, 289, 297, 305, 313, 315, 319, 327, 331, 335, 337, 355, 363, 377, 395, 399, 405–409, 419
 Teliczkowa 807
 Tenenbaum Tenasz 129
 Terlecki Piotr 285–289, 299, 311–315, 323, 327, 351, 353, 397, 401, 407, 409
 Tiagłyj 549, 563, 577
 Tieslenko 99, 107
 Timoszenko Siemion 113, 115, 137
- Tizuk Michał 443
 Tokarzewski-Karaszewicz Michał Tadeusz ps. „Stolarski”, „Torwid”, „Doktor” 31, 69, 71, 77, 79, 91, 479, 511, 521, 541, 559, 565, 569, 573, 575, 583, 585, 789, 823, 849, fot. 65, 66, 67, 68
 „Tola” zob. Płońska Antonina
 Tonkoszkurow 703, 739, 741
 „Torwid” zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał Tadeusz
 Trojanowska Maria ps. „Mela” 91, fot. 64
Trojanowska Maria 91
 Troszczyńska Kazimiera 233
 „Trzaska” zob. Sokotowski Jan Maksymilian
 Tucewicz Eleonora 559, 567
 Tucewicz Józef 559, 567
Tucholski Jędrzej 37, 79, 81, 149, 419, 421
 Turek 821
 „Turzyna” zob. Strowski Tadeusz
 Tworzydło Józef fot. 95
- Umański 485
 Urbański Tadeusz 835, 837, 851
 Ustienko 589–593, 601, 651
- Wajler lub Wadler Izydor 937
 Wajs 939, 993
 Wajs Stanisław 121, 123, 135
 Walczak Zbigniew 65
 Walica Karol 589, 605, 617, 619, 629, 631, 645, 647, 661, 663, 667, 671
 Walica Oskar 589, 611, 617, 621, 625, 631, 633, 647, 653, 657, 659, 663, 665, 669
 „Walicki” zob. Wunderlich Zbigniew Ryszard
 „Waligóra” zob. Anders Władysław
 Warchałowski Władysław 63, 89
 Wasilenko 107, 109
 Wasilewska 653, 669
 Wasilewski zob. Fiszer
 Waszkow Staszek 529
 Wąsiewicz Teresa 951
 Weigl Rudolf 67, 69, 91, fot. 26
 Weidel Rudolf 61, 63, 89, fot. 8, 9
 Weiss Mieczysław zob. Wajs

Weissowie bracia 993
 „Wela” zob. Karasiówna Ewelina
 Wenda Zygmunt 115
 Wertyński zob. Wieroński Stanisław
 Wesołowski 293, 339, 357, 369, 383, 393
 Węgierski Jerzy 81, 85, 91, 93, 421, 461,
 521, 539, 583, 759–765, 847–851, 993
 Węgorok 835
 Wiaziemskij 617
 „Wid” zob. Berowski Antoni
 „Wid” zob. Widawski Józef
 Widawska Janina 121
 Widawska Maria 121
 Widawski Józef ps. „Józek”, „Wit” 55, 61,
 81, 693, fot. 2
 Widawski Łukasz 119–137, fot. 28, 29
 Wieczorek Paweł 589, 591, 603, 609, 617,
 619, 623, 625, 629, 645, 647, 651, 671
 Wiedmiediew 531, 533, 877, 881
 Wielichowski Aleksy 59
 Wieroński Stanisław 493, 521
 Wierzbowski Bogdan ps. „Bosak” 61, 87
 „Wiesiek” 833
 Wietczinkin 757, fot. 85
 „Wilk” zob. Kurpiel Józef
 „Wilt” zob. Kurpiel Józef
 „Winnicki” zob. Wunderlich Zbigniew
 Winogradow A. 543
 Winowiecki Leon 123, 137
 Wiśniewski 801, 835
 „Wit” zob. Widawski Józef
 „Wit” zob. Berowski Antoni
 „Włada” zob. Piechowska Władysława
 Władimirow 223
 Wojciechowski Stanisław 185, 187, 193, 209
 Wolczan Christof 131
 Wolf Marian 861
 Wolska Maryla 261
 Wolski Juliusz 241
 Wolski Kazimierz 237–243
 Wolski Ludwik 241, 261
 Wolski Wacław 261
 Wołgin 583
 Wołoszko Mychajło 245–251, 257
 Wołyniec Michał zob. Dziekoński
 Wowk 579
 Wrangel Piotr 49
 Wróblewski Zdzisław Kazimierz 263–
 279, fot. 41
 Wróblewski Zygmunt 63, 89
 Wunderlich Zbigniew Ryszard ps. „Wali-
 cki” 55, 61, 63, 83, fot. 3
 „WWD-17-12” 49
 „WWD-26-5” 49
 „WWD-27-5” 49
 Wyslouchowa Bronisława fot. 64
 Wysocka 511
 Wyszyński Jan ps. „Janek” 59, 85, 87,
 793, 821, 831, 833, 893, 895
 Wzorek Henryk 975
 Zaborowski 835
 Zabrodzki zob. Zagrodzki Roman
 Zagórski 445
 Zagrodzki Roman ps. „Rogacz” 501, 503,
 521
 Zajączkowski Zdzisław Aleksander ps.
 „Cieślak” 719, 721, 763
 Zajcew 169, 179
 Zajdler Władysław 435–455, 461, fot. 52,
 53
 Zakowiecki 199
 Zakrzewski Tadeusz 495, 521
 Zaniewski 861, 919
 Zaniszewski zob. Zakrzewski Tadeusz
 „Zaręba” 501, 503
 Zarębski Marian ps. „Sęk”, „Marysia” 61,
 87, 89
 Zaruska Izabella z d. Kietlińska 151, 157,
 159, 163–171, 175–181, 185–189, 195,
 197, 201, 207, 261, fot. 36, 37, 38
 Zaruski Mariusz 151, 157–209, fot. 33, 34,
 35
 Zastawski 375
 Zawisza Adam zob. Rydz-Śmigły Edward
 Zbyszyński Leonard ps. „Mały” 791, 833,
 897, 901
 „Zdzisek” 837
 „Zdzisław” zob. Dobrowolski Mieczysław
 Zdzisław
 Ziemiak G. 55
 Ziętara Stanisław 851
 Zołotariow Wadym 763
 Zorański 623, 633, 635

Zujew 107
Zwołujek Semko 123
Zygmuntowicz 785, 815

Żarczewski Stanisław ps. „Neron”, „Stanisław” 57, 85, 727
Żarski Lesław 431–445, 449–455, 461
Żarski Stanisław 433, 461
Żarski-Zajdler Władysław 461
„Żbik” zob. Feliksiewicz Zbigniew
„Żbik” zob. Mironowicz Mikołaj
Żebrański 727
Żebrowski Piotr 475
Żebrowski Roman Bogdan 73, 75, 93
Żebrowski Władysław Kazimierz ps. „Żuk”, „Stary Kowal”, „Dębiński”, „Jasieńczyk”, „Profesor” 57, 73, 79, 83, 93, 499, 503, 521, 683–689, 707–725, 729–737, 745, 759, 765, 783–789, 813–817, 821, 823, 861, 873, 875, 893, 919

Żelechowski Ludwik zob. Sokołowski Jan Maksymilian
Żółtkow 841, 843
Żerczewski zob. Żarczewski Stanisław
Żuczyciło zob. Rzucidło Walenty
„Żuk” zob. Żebrowski Władysław Kazimierz
Żukow 841
Żurkowski S. 225
Żurawlew 145, 147
Żyborski Witold 797
Żybura Zbigniew ps. „Jaszczur” 285–295, 299, 301, 309–317, 325, 329–337, 341–355, 359–363, 371, 377, 379, 383–395, 399, 403–407, 411
„Żyd” zob. Pawliszyn
Żygulski Kazimierz 81, 583
Żymierscy bracia 43
Żymierski Józef Bronisław ps. „Piotr” 77
Żymierski Stanisław Adam ps. „Paweł” 77

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Абрагамович Евгений див. Абрагамович Людвиг
Абрагамович Людвиг 284–288, 298, 306, 308, 312, 314, 320, 326, 362–368, 376, 392, 394, 400, 406, 408
Абрамов 110
Агансович див. Агапсович Богдан
Агапсєв 946
Агапсович Богдан 936, 940, 942
Адамский 498, 500–506
Адамский Юзеф 476, 520
Айзенбрух Маркус 128
Александров 120, 122
Альбрехт Кристина 474, 496, 520, фот. 58
Андерман 980, 986
Андерс Владислав 758, 782, 792, 804, 806, 810, 846, 870, 872
Андерсон див. Андерс Владислав
Анисимов 944
Аннохвердов 232
Антипов (Антипов) 532, 534
Антонов Я.М. 442
Астрахан Л.Г. 202, 204
Ахвледаш И.А. 222
Азуревич Анджей (Андрей) див. Голя Едвард

Баєв 770, 774
Бановский Иосиф 258
Баранюк Роман 286, 296
Баргеловський Данєль 92, 582
Бардин 922, 926
Бариновский 566
Бартель Казімеж 158, 190, 208, 492, 498
Барщевский Тадеуш 498, 500, 522
Бачевский 48
Башкина 572
Баштаков 202
Беднарчик або Беднарчук 818, 834, 836
Безрук 636, 640, 642
Бекман 794, 854, 864, 874, 888, 902
Белев див. Бюльов
Белецкий див. Лянґ-Белецький Міхал
Беловицкий С.И. 102
Бенеш 74

Беняш 856, 858
Берія Лаврентій (Берія Л.П.) 22, 24, 44, 52, 64, 68, 70, 80, 90, 762, 840, 848
Беровський Антоні (Беровский Антоний) 54, 82, 676, 678, 684, 698, 700, 704, 736, 738, 742, 750–756, 760, фот. 79, 85
Бертель див. Бартель Казімеж
Бестер В. 84
Бийовский Тадей (Беевский) 284–288, 296, 306, 312, 314, 320, 326, 336, 338, 354, 360, 372, 374, 378–382, 390–394, 398, 406, 408
Бліхарський Чеслав Е. 82, 88, 90
Блізняк Анна фот. 64
Блок 702, 736, 740
Блох (Бльох) Зігмунд 130, 132
Бльох Айзик 132
Блюм 778, 780, 798–802, 834
Блюменфельд 776
Богданов, 928, 930, 944, 952
Богданович Адам 56, 84, 676–680, 684, 694, 696, 700, 704, 726, 736, 738, 742, 744, 748, 752–756, 760, фот. 78, 85
Богутский Кароль (Король) див. Богуцький Кароль
Богуцький Адольф 218
Богуцький Антоні 212
Богуцький Кароль (Богуцкий) 210–224, фот. 39
Божелик Тадеуш 442
Бойко Иван 128–134
Бокала Зігмунд 128
Бондаренко К.Г. 530, 842, 844, 912
Борисов Владимир (Володимир) 112, 116
Боровский див. Беровський Антоні
Боровы Мария, уродж. Врангель 48
Боровы Юрий 46, 48
Борох Здислав див. Голя Едвард
Борута-Спєхович Мечислав 520, 782–786, 792, 806, 810, 812, 816, 824, 846, 848, 860, 870, 872
Ботзура Лешек див. Боцура Лєх
Боцура Лєх 440, 442, 460

Брайтер Вацлав 620, 630, 672
 Братз 834, 836
 Брашувна див. Брош Янина
 Брижников 578
 Бринько Радомір (Бриньк, Бриньг Радомір) 288, 298, 310–314, 324, 326, 368, 392, 396, 400, 406, 408, 418
 Брош (Брошувна) Янина 286, 284, 372
 Брухнальський Густав 524–538, 672, 780, 788, 790, 822, 828, 862, 864, 874, фот. 61, 62
 Брянцев 274
 Будзинский 74
 Будьонный 716
 Бурмістенко М. 28
 Бурназян 908
 Буракевич Ян (Буракевич Ян) 588, 602, 604, 616–620, 624, 626, 630, 636, 640, 642, 654, 656, 660, 662, 666, 670
 Бутенко 264, 268
 Бутков 448
 Буторов 836, 842, 844, 854, 904, 908
 Буянов 904
 Бьесский Тадей див. Бийовский Тадей
 Бюльов 778, 798, 834

 Вайгль Рудольф 66, 68, 90, фот. 26
 Вайдель Рудольф (Вайдельф Рудольф) 60, 62, 88, фот. 8, 9
 Вайлер або Вадлер Изидор 936
 Вайс 938, 992
 Вайс Станіслав (Станислав) 120, 122, 134
 Вайсс брати 992
 Вайсс Мечислав див. Вайс
 Валица Кароль (Валица Король, Карл) 588, 604, 616, 618, 628, 630, 644, 646, 656, 662, 664, 670
 Валица Оскар (Валица Оскар) 588, 610, 616, 620, 624, 630, 632, 646, 652, 656, 658, 662, 664, 668
 Вальчак Збигнев 64
 Вансевич Тереса 990
 Вархаловський Владислав (Вархаловский) 62, 90
 Василевский див. Фішер
 Василенко 106, 108
 Васілевська 652, 668

 Вашков Сташек 528
 Ведмедев 530, 532, 876, 880
 Вежбовский див. Вежбовський Богдан
 Велиховский Алексей 58
Венгерський С. 80, 84, 86, 90, 92, 420, 460, 522, 538, 582, 758, 760–764, 846–850, 992
 Венгорек 834
 Венда З. 114
 Веронський 492, 520
 Вертинский див. Веронський
 Веселовский 292, 338, 356, 368, 382, 392
 Ветчинкин 756, фот. 85
 Вечорик (Вечерих, Вечерок) Павел див. Вечорек Павел
 Вежбовський Богдан 60, 84
 Вечорек Павел 588, 590, 602, 608, 616, 618, 622, 624, 628, 644, 646, 650, 670
 Взорек Г. 974
 Видавский Лукаш (Лука) див. Відавський Лукаш
 Видавська Марія 120
 Видавский Юзеф див. Відавський Юзеф
 Видавська Янина 120
 Виновецкий див. Віновецький Леон
 Виноградов 542
 Вислоухова Броніслава фот. 64
 Вице-Жерчевский див. Жарчевський Станіслав
 Вишинський Ян 58, 86, 792, 820, 830, 832, 892, 894
 Відавський Лукаш 118–136, фот. 28, 29
 Відавський Юзеф 54, 60, 82, 692, фот. 2
 Віновецький Леон 122, 136
 Вісневський 800, 834
 Владимиров 222
 Вовк 578
 Войцеховський Станіслав (Войцеховский) 184, 186, 192, 208
 Волгин 582
 Волошко Михайло (Волошко Михаил) 244–250, 256
 Волынец Михаил 532
 Вольский Казимир 236–242
 Вольский Людвиг див. Вольський Людвік
 Вольский Юльиш 240

- Вольська Марія 260
 Вольський Вацлав 260
 Вольський Людвік 240, 260
 Вольф Марьян 860
 Вольчан Христоф 130
 Врангель 48
 Врангель див. Боровы Марія
 Врублевський Здзіслав Казімеж (Врублевський Здзіслав-Казимир, Здзіслав) 262–278, фот. 41
 Врублевський Зигмунт (Врублевський) 62, 90
 Вундерліх Збігнев Ришард (Вундерліх Збігнев) 54, 60, 62, 82, фот. 3
 Высоцкая 510
 Вышинский див. Вишинський Ян
 Вяземский 616
- Гаас Єжи (Гаас Юрій) 474, 496, 498, 504, 506, 520
 Габріель Ян (Габриель Ян) 122, 136
 Гаврищук 374
 Гадульський Станіслав (Гадульський, Гадунський Станіслав) 424–444, 448–460, фот. 47, 49
 Гайч див. Гойць
 Гайдідей 418
 Галенков 112
 Галінат Едмунд 28, 30, 420
 Галлер Юзеф 416, 420, 668, 848
 Гано 834
 Гапонов 146, 202, 204
 Гарфункель 450
 Гаттовський Чеслав (Гаттовський, Хаттовський) 462, 470–474, 478, 482–488, 508, 510, 514–520, фот. 56
 Гаусман Віктор Ян Теофіль див. Хаусман Віктор
 Гауствальд 506, 522
 Гаусфельд див. Гауствальд
 Гаутер Антоні див. Хутер
 Гебултович Зофія фот. 64
 Геверц 982
 Гегечкори 484
 Гедз 532
 Геллер див. Галлер Юзеф
 Гельб 982
- Гензлер Эрвин див. Стирський Еміль
 Герман 790
 Герчук Казімеж (Герчук Казимир) 122, 136
 Геттінгер 410
 Гжонська Октавія (Гжонская Октавия) 934, 940, 970, 972, 976, 980–986, фот. 92
 Гжонський Адам (Гжонский Адам) 934, 936, 940, 942, 970, 972, 976, 980–986, фот. 92
 Гинзбургский 228, 232, 258
 Гітлер (Гитлер) 14, 502
 Глик Леон 128
 Гловацький Генрик (Гловацкий, Головацький Генрих, Генріх) 432, 436–454, 460, фот. 50, 51
 Гловацький Францішек 460
 Гльонд 418
 Гниденко 128, 132
 Гойдж Станіслав див. Гойць
 Гойць 824, 826, 832, 850, 884–890
 Голембіовська Зофія 88, фот. 16
 Голичков 542
 Голубчиков 284, 286, 312
 Голя Винцент 776
 Голя Едвард 766–850, 854, 858–862, 866, 868, 872, 874, 880–888, 894, 902, 904, 908, 910, фот. 86
 Голя Юзеф 774, 794
 Голяков И. 458, 754, 990
 Гонет Станіслав (Гонет Станіслав) 120, 122, 134
 Гончаренко 534
 Грабовський 788, 818
 Грановський Мячеслав (Мечеслав) див. Гроновський Мечислав
 Гроновський Мечислав 284, 288–294, 302, 312, 314, 318, 324, 328, 330, 334, 336, 340, 344, 348, 350, 354, 358, 360, 382, 384–388, 394, 398, 402–406, 410, 418, фот. 43, 44
 Гризльк Антоні 60, 88
 Гробовський див. Грабовський
 Гроновський Владислав 418
 Грушковський Мечислав (Грушковський Мечислав) 462–466, 472–476, 480–488, 494–502, 506, 508, 512–518, фот. 57

- Губринович Мар'ян 944, 952, 970, 972, 976–986
- Гудков 438, 700, 960, 968, 970, 980
- Гузарська Анастасія 212
- Гулякевич 904
- Гурко-Ромейко Стефан Мустафа 820, 918
- Гурянов Александр 36*
- Дальман Мар'ян 284, 288, 290, 294, 302, 310–316, 324, 328–336, 344, 348, 354–362, 368, 380, 382, 386, 388, 392, 394, 398, 402–406, 410–416, фот. 43, 44
- Данилевич Францишек 440
- Даньчук Владислав 136
- Даценко 314, 396
- Дашинський Ігнаці 14
- Дашкевич Броніслава (Дашкевич) 56, 84, 692, 720, фот. 17, 18
- Демидов 126
- Демочко 108
- Демський 412
- Дерев'яно 526, 768, 770, 854
- Держановська Христина див. Держановська Христина
- Джанджгава див. Цанава Лаврентій
- Джевецький (Джевецкий) 790, 822
- Джубиковська Аліна 556
- Дзевонський Ольгерд див. Дзекановський Кароль
- Дзеконський див. Дзекановський Кароль
- Держановська Христина див. Держановська Христина
- Дзекановський Кароль (Дзекановский, Дзекановський Карл, Кароль) 56, 84, 532, 676, 678, 682, 688–696, 700, 702, 706, 724, 736–740, 746, 752–758, фот. 73, 76, 85
- Дзелендзяк Еугенюш (Дзеленджак Ежен, Евгений) 588, 606, 616, 618, 626, 638, 642, 654, 656, 662, 666, 670
- Дзелендзяк Казімеж (Дзеленджак Казимир) 588, 602, 606, 616–620, 626, 630, 638, 642, 654–658, 662, 664, 670, фот. 71
- Держановська Христина 784, 812, 848, 858, 860
- Дзюба 464
- Дмитриев 142, 144, 484, 574
- Дмитришин Мар'ян (Мар'ян) 588, 590, 606, 616, 622, 632–636, 644, 646, 652, 656, 660–664, 670
- Дмовський Роман 760
- Добровольський Єжи (Добровольский) 474, 520
- Добровольський Зигмунт (Добровольский Зигмунт) 478, 508, 510, 520, 710, 780, 784–792, 812–832, 846, 854–862, 872, 874, 880, 882, 886, 888, 894–898, 908, 910, 918
- Добровольський Мечислав Здзіслав 830
- Довбур-Мусніцький Юзеф (Довбур-Мосницький) 98–104, 112, 114
- Донцов 844
- Дорфман 436, 438, 448, 450
- Дроздецкий 162, 164
- Дроздовський Т. 136
- Дронников 464
- Друкер 532, 652
- Дубинин 484, 518
- Дуброва Володимир (Дуброва Владимир) 588, 616, 618, 624, 626, 642, 654, 656, 662, 666, 670
- Дукет Збігнев (Дукет Збигнев) 58, 86
- Дума Збігнев 90, фот. 25
- Думанский 484, 518
- Дурко Кароль 918
- Дяченко 652
- Евграфов 220
- Езуит див. Єзуїт Юзеф
- Елизаров 168, 176, 182
- Ернест Казімеж 478, 500, 508, 520
- Ершов 702, 740, 752
- Есин 542
- Ежов М. 762
- Єзуїт Юзеф 790, 828, 830, 890
- Жарський Леслав (Жарский Лешек) 430–444, 448–454, 460
- Жарський Станіслав (Жарский Станислав) 430, 460
- Жарський-Зайдлер Владислав 460*
- Жарчевський Станіслав 56, 84, 726

- Жебрінський 726
 Жебровский Петр 474
 Жебровский Роман 72, 74, 92
 Жебровский Владислав 56, 72, 78, 84, 92, 498, 502, 520, 682–688, 706–724, 728–734, 744, 758, 764, 782–788, 812–816, 820, 822, 860, 872, 874, 892, 918
 Желеховський Людвік див. Соколовський Ян М.
 Желтков 840, 842
 Жепка Ян (Жепко Иван) 240, 244, 254, 256,
 Жечник Андрей 944
 Жиборський Вітольд 796
 Жибура Збигнев 284–294, 298, 300, 308–316, 324, 328–336, 340, 344–354, 358–362, 370, 376, 378, 382–394, 398, 402–406, 410
 Живуцкий Г. 974
Жигульський К. 80
 Жимерские, братья 42
 Жимерський Юзеф 76
 Жимерський Станіслав 76
 Жуков 840
 Журавлев 144, 146
Жураковський С. 224
 Жуцідло Валенти 74, 92
 Жучидло див. Жуцідло Валенти
- Заборовський 834
 Забродский див. Загородський Роман
 Завіша Адам див. Ридз-Сміглий Едвард
 Загородський Роман 500, 502, 522
 Загурский 444
 Заінчковский див. Зайончковський Здзіслав
 Зайдлер Владислав (Владіслав) 434–454, 460, фот. 52, 53
 Зайончковський Здзіслав 718, 720, 762
 Зайцев 168, 178
 Заковецкий 198
 Закшевський Тадеуш 494, 522
 Заневский (Заневський) 860, 918
 Заняшевский див. Закшевський Тадеуш
 Заремба 500, 502
 Зарембський Мар'ян (Заремский М.) 60, 88
- Заруська Ізабеля, уродж. Кетлінська (Заруская Изабелла, Изабела, Изабелля, Иза) 150, 156, 158, 162–170, 174–180, 184–188, 194, 196, 200, 206, 260, фот. 36, 37, 38
 Заруський Маріуш (Заруский Мариуш, Марий) 150, 156–208, фот. 33, 34, 35
 Заславский 374
 Збишинський Леонард 790, 832, 896, 900
 Зволук Семко 122
 Земляк Г.Я. 54
 Зентара Станіслав 850
 Зигмунтович 784, 814
Золотарьов В. 762
 Зоммер 850
 Зоранский 622, 632, 634
 Зуев 106
- Ивановский 884, 886, 890, 900, 910
 Изуит Юзеф див. Езуїт Юзеф
 Илюшин 840
 Индрачек 122
- Ингарден Єжи (Ингарден Юрий) 46, 80
 Ингарден Роман інж. 80
 Ингарден Роман проф. 80
- Казаков 526
 Казимирский 64
 Калита Мячеслав (Мечеслав) див. Каліта Мечислав
 Калитовский Казимир див. Калітовський Казімеж
 Калитовский Юлий-Вацлав (Вацлав, Вацслав) див. Калітовський Юліян Вацлав
 Калитовский Ян див. Калітовський Ян
 Каліта Мечислав 284–300, 306, 308, 312–316, 324–328, 332–336, 340–350, 354–364, 370–396, 402–406, 410–418, фот. 42, 43, 44
 Калітовський Казімеж 608, 614, 628, 672
 Калітовський Ян 588–592, 602, 616–648, 652, 656–664, 668–672
 Калітовський Юліян Вацлав 588, 592, 602, 616, 620, 622, 630, 634, 636, 652, 656, 658, 662, 664, 670, фот. 70

- Калечинський Юзеф (Каличинский Иосиф, Юзеф) 588, 606, 616, 618, 624, 636, 642, 654, 656, 660, 662, 666, 670
- Калечинський Францішек (Каличинский Францишек, Франц) 588, 616, 618, 624, 626, 630, 642, 650, 654, 656, 662–670
- Камарський див. Комарський Мечислав
- Камерон 536
- Калчинский див. Копчинський Єжи
- Карасювна Евеліна 92, 558, 568, 570, 582
- Карлтон 818
- Карпинский А. 974
- Карпинский Богдан див. Карпінський Богдан
- Карпінський Богдан 432, 436–454, 460, фот. 48
- Карпінський Казімеж 460
- Каспер Иосиф 254
- Касперський Міхал (Касперский Михаил) 588, 612, 616, 618, 622, 630, 632, 648, 652, 656, 658, 662, 664, 668
- Катарский див. Котарський Владислав
- Кац Давид 154
- Качоровський (Качоровский) 778, 794, 800, 802, 824, 828, 832, 834, 880–892, 898, 900, 918
- Кашубська Яніна 538
- Квасневський Олександр 10–14
- Келлер Тадеуш 940
- Кісель Ян (Кисель, Кисіль, Кісель, Кісель Ян) 676, 678, 684, 692, 696, 700, 704, 722, 726, 736–740, 748, 752–758, фот. 80, 85
- Клепов 526, 528, 768, 770, 840, 854, 902, 904
- Клецан Гелена (Елена, Ирена, Ирина) 462, 468–488, 500, 502, 508–520, 780, 788, 818, 832, 862, 878, фот. 55, 59, 60
- Клецан–Скальская див. Клецан Гелена
- Клец див. Кльоц Альфонс Александер
- Клименко 108, 110, 112
- Клиш 700
- Клімецький В. 136
- Кльоц (Кльотз) Альфонс Александер 78, 788, 822, 848
- Кляффер 836
- Ковальська Кристина (Ковальская Кристина) 588, 608, 616, 618, 628, 644, 646, 650, 656, 660–666, 670
- Ковальський Владзімеж (Ковальский Владимир, Володимир) 588, 612, 616, 624, 628, 630, 644–650, 660, 662, 670
- Когут 980, 986
- Козлінський Антоні (Козлинский) 504, 506, 522
- Козлов 192, 196, 270, 436, 438, 448, 700
- Кожурін А. 36
- Кольбушевський Ян (Кольбушевский) 472–478, 482, 498–500, 508, 510, 520
- Комарський Мечислав (Комарский) 470, 474–482, 488, 500, 508–512, 520, 848
- Коноваленко Олексій 428, 430, 460, 928, 952
- Конопка Зигмунт 868, 870
- Константинов 106
- Кончар Иосиф 142
- Копчинський Єжи (Копчинский, Кончинский Георгий) 676, 678, 684, 686, 698, 700, 704, 734, 738, 742, 750–756, 760, фот. 85
- Коровин 544–548
- Косовський С.Я. 624
- Косовський Мар'ян (Косовский, Косовский Марьян) 284–288, 292–314, 318, 324, 330, 334, 336, 354–370, 376, 378, 388–394, 398, 404–408, 416
- Косонь (Косань) Мечислав 72, 74
- Костенко 276
- Костюков 570
- Котарська Ельжбета 758
- Котарський Владислав (Котарский Владимир–Владислав, Володимир–Владислав) 676, 678, 682–694, 698–702, 712, 738, 740, 746, 752–758, фот. 73, 85
- Котишинский 566
- Коц А. 114
- Кочаровський див. Качоровський
- Кочетков 590, 614, 650
- Кочмарский 266
- Кравченко 992
- Краль Чеслав 442

- Крателювна Янина 776
 Крашевский Станислав 438
 Крежановская 568
 Крейтенблот Марія фот. 64
 Кремницер Яков 128
 Кризляк Антон див. Гризляк Антоні
 Крикун 270, 274
 Кримян 190, 228, 676
Криска-Карський Т. 148, 224, 760
 Криштальський (Криштальский) 532, 982
 Криак 442
 Крук-Стшелецький 848
 Круліковський Тадеуш (Круликовский Тадеуш) 588, 610, 616, 618, 628, 630, 644, 648, 670
 Кручковский 884, 918
 Крушаницкий див. Крушельницкий
 Крушиницкий див. Крушельницкий
 Крушельницкий (Крушилницкий) 286, 290, 334, 336, 348, 354, 358, 362, 370, фот. 43, 44
 Кукурба 328
 Кулик 982
 Кулик див. Кулік Тадеуш
 Куликов 768
 Куликовский див. Круліковський Тадеуш
 Кулік Тадеуш 780–784, 790, 792, 802, 806, 808, 812, 828–834, 890, 898
 Кунц 266, 278
 Кунз Вацлав див. Кунц
 Купер 652, 702, 738, 740
 Купилинская Мария 878
 Куриленко 652
 Курило Збигнев 940, 942, 974
 Курпель Юзеф (Курпель Юзеф) 54, 82, фот. 12
 Куфальский 274
 Кухарський Ежи (Кухарский Юрий) 46, 80
 Кухарський Еугенюш 80
 Куцик Яков 108, 112, 116
 Куцин Яков див. Куцик Яков
 Кучковський Едвард (Кучковский Эдуард) 790, 794, 822, 832, 900
 Кучма Леонід 10, 16
 Кучмеровський К. 136
 Кушпит Катерина 246
 Кшановська 450
 Кшезоновская Галина 570
 Кшешковский Базиль див. Печка Ян
 Кшиванський Юзеф (Кшиванский Иосиф) 120, 134
 Кшиж Адам (Кшиш Адам) 46, 80, фот. 19, 20
 Лавріщев (Лаврищев) 836, 838, 846, 850, 880, 902–906, 912
 Лазарский 728
 Ласкавская Мария 776
 Ласкавські 798
 Левандовский 870, 874
 Левандовська Яніна 114
 Левіцький Антоні Роман Войцех (Левицкий Антоний) 676, 678, 682, 686, 690, 694, 696, 700, 704, 710, 724, 726, 736–740, 748, 752–756, 760, фот. 75, 85
 Левун 576, 578
 Легович Юлия 774, 776, 794
 Лепак Едвард (Лепак Эдвард) 588, 616–624, 630–634, 646, 652, 656, 658, 662, 664, 668
Лерський С. 520
 Лесевский Иосиф див. Лісецький Юзеф
 Лесерман Мария 948
 Лесерман Мар'ян (Марьян) 946–954, 960, 964, 966, 970, 972–986
 Лесерман Ядвига 948
 Лесицкий (Лесецкий) див. Лісецький Юзеф
 Летовец див. Литовец
 Лещинський Роман див. Вишинський Ян
 Ляйтнер див. Лінтнер
 Ляпман 938
 Лисецкий Иосиф (Юзеф) див. Лісецький Юзеф
 Литовец 626, 638
 Лихожон 142
 Лишинский Роман див. Вишинський Ян
 Лінтнер 780, 804, 874
 Лісевич 726
 Лісецький Юзеф 588, 612, 616–620, 626, 630, 636, 654, 656–662, 666, 670

- Логивов 928, 930, 944, 952
 Лозовский див. Жимерские
 Лопатинский Стефан 240, 244, 256
 Лопунов 464, 482
 Лукашевський М. 136
 Луневский 552, 554, 576
 Лунин 840
 Лучкевич Зигмунд (Лучкевич, Лучкович
 Зигмунд) 676, 678, 682, 686, 696, 700,
 704, 708, 730, 736, 738, 742, 750–756,
 760, 764, фот. 83, 85
 Лушчинский 62
 Лябега 274
 Лядачек Юзеф 932
 Лякс Адам 924, 926, 938–942, 958–964,
 968, 974, 978
 Лянг див. Лянг-Белецький Міхал
 Лянг-Белецький Міхал 474, 498, 500, 520,
 764
 Ляуданський Міхал 206
 Ляутербах Евгений 284–288, 292, 296,
 304, 312, 314, 318, 326–344, 348, 352–
 362, 376–384, 388, 394, 398, 402, 406,
 408
 Ляутербах Тадеуш 284–292, 296, 300, 306,
 312–316, 324, 328–362, 370–390, 394,
 398, 402–406, 410, 418
 Лях Тадеуш 790, 830, 850, 852, 876–880,
 898–912, 916, 918, фот. 89, 90
 Лях Юзеф 876

 Маевский Тадеуш 858–864, 874, 882–886,
 910
 Маєвський 204
 Мазей Казімеж 62, 88
 Мазей Ян фот. 10
 Мазий Казимир див. Мазей Казімеж
 Мазур Г. 84, 86, 92, 420, 538, 758, 760, 764,
 846–850
 Мазуркевич Ян 30
 Майський 78, 92
 Мак Отто 502
 Макаров 140, 142, 472
 Маковецький Іван 28
 Макович 592
 Максимович Адам 936–942, 974
 Малахов 122, 124

 Малиняк Дебора 948
 Малитувна Анна 896, 898
 Малицкий Петр 256
 Малиновський К. 80
 Мандюк Антон 122
 Манчук М. 258
 Маргулис Михель 128–132
 Мартеновах 568
 Марунко Ханка 386
 Марущак Францішка 58, 86
 Марущак ксьондз 286, 332, 336, 338, 358,
 362, 364, 370, 372, 376, 388–392
 Марценяк (Марцеляк) Петр (Петро) див.
 Марціняк Піотр
 Марціновський Герман 850
 Марціняк Піотр 52, 56, 82, 676, 678, 682–
 686, 692, 698–702, 716, 736–740, 748,
 752–758, фот. 73, 74, 85
 Марціновський Павел 58, 86, фот. 15
 Марціновський Теодор 58, 86
 Марцыновский Павел див. Марцінов-
 ський Павел
 Марцыновский Тадеуш див. Марцінов-
 ський Теодор
 Марцыняк Петр див. Марціняк Піотр
 Марчинюк 412
 Марчук А.А. 102
 Матерновская Елена 570
 Мачин 108
 Мединский Александр 930, 934, 938, 942
 Мельниченко 106
 Мельцер 128, 134
 Мендель 268
 Мендельсон 938, 940
 Менсович 266, 278
 Метз 802
 Менсович Казімеж див. Менсович
 Мильштейн 836, 842, 902
 Мирви Антонина 568
 Мирви Ева-Марта див. Карасювна
 Евеліна
 Мировый (Мирви) Тадеуш див. Тока-
 жевський-Карашевич Міхал
 Миронов 222, 652, 982
 Миронович Микола (Николай) 676, 678,
 682, 686, 690–694, 700, 704, 710, 718,

- 720, 724, 726, 732, 738, 742, 750–756, фот. 84, 85
- Мисевич Владислав див. Місевич Владислав
- Михайленко Михаил 258
- Михайлов 194, 230, 256, 272, 284–288, 440, 970
- Михальський Владислав див. Міхальський Щепан
- Мицкевич Адам* див. *Мицкевич Адам*
- Мишишин Мар'ян див. Мішишин Мар'ян
- Міговська 836
- Мільчановський Станіслав 18
- Міровий Тадеуш див. Токажевський-Карашевич Міхал
- Місевич Владислав 122, 136
- Міхальський Щепан 54, 84, фот. 11
- Мицкевич Адам* 44, 80, 810
- Мічковський Адам 538
- Мішишин Мар'ян 588, 612, 616–620, 624, 630, 638, 654–666, 670
- Млодніцький 260
- Млотецький П.* 918
- Моисеев 182
- Молотов 22, 494
- Монастерський Станіслав 824
- Монша 266
- Моравський Мечислав а. Станіслав див. Борута-Спехович Мечислав
- Моргенштурн Г.М. 102
- Мотыка Софія 158, 176
- Мотыка Юзеф 156–160, 166, 176, 186
- Мочия Федор 132, 134
- Мочков 142
- Муравский див. Борута-Спехович Мечислав
- Мусолини 66
- Мусялович 806, 874
- Мучий див. Мочия
- Нагурський Ян (Нагурский) 776, 796
- Наконечнікофф-Клюковський 834
- Насад 126
- Неверовский див. Кльоц Альфонс Александер
- Негальський див. Жимерские
- Нежвецкий див. Недзьвецький Антоні
- Незинкевич Зофія див. Низинкевич Зофія
- Непокульчицкий Мечислав див. Непокульчицький Мечислав
- Нерат Ян див. Нерат Ян
- Недзьвецький Антоні 594, 672
- Непокульчицький Мечислав 96–116, фот. 27
- Непокульчицька Марія, уродж. Поплавська 114
- Непокульчицька Ядвіга, уродж. Обух-Воцатинська 114
- Нерат Ян 120, 134
- Низенькевич 274
- Низинкевич Ерина 266
- Низинкевич Зофія 266
- Низинкевич Меляна 266
- Низинкевич Ян 266
- Нітарський Роман 538
- Новак 478, 512, 520
- Новіцький (Новицкий) 274, 532, 702, 736, 740
- Новосельський Владислав (Новосельский) 778, 798, 846
- Носков 464
- Обертинська Беата (Обертинская) уродж. Вольська 226–258, фот. 40
- Обертинський Юзеф 240, 246, 260
- Обертонская Беата див. Обертинська Беата
- Обух-Воцатинська Ядвіга див. Непокульчицька Ядвіга
- Окулицький Леопольд 76
- Олехнович Марія фот. 64
- Ольшина-Вільчинський Юзеф 30
- Орлік-Рюкеман Вільгельм 30
- Орловский Роман 776
- Островский Болеслав 528, 530, 534, 538, 672, 822
- Островский Владислав 730, 764
- Павликовский Михаил 242
- Павліковська Анеля, (Павляковская Анеля) уродж. Вольська 236–242
- Павлишин 284, 286, 294, 336, 356, 362, 380, 382, 388, 404

- Павчук Піотр (Павчук Петр) 588, 606, 616, 620, 626, 630, 638, 654–658, 662, 666, 670
- Пазюра-Бронський 624
- Панась Юзеф 498, 522, 706, 708, 726–730, 764
- Панкевич 186
- Панов 944
- Панфилов 312, 314
- Панченко 650
- Паратынский 64
- Парутин 544, 548
- Пасек Юзеф 152–160, 176, 178, 192, 196, 204
- Пасек Янина 152
- Патольський Зигмунт 792, 794, 802–808
- Пашкевич 822
- Пашковський (Пашковский) 784, 814
- Пеклов 268
- Пелчинський (Пельчинский) 490, 520
- Пемпель С.* 90, 538, 848
- Пенінський (Пенинский) Андрій див. Півінський Анджей
- Пенкин 526
- Пеплонський А.* 762
- Перовский Антон див. Беровський Антоні
- Петренко 702, 736, 740
- Петровский Вислав див. Піотровський Веслав
- Пехинский Юзеф (Антон) див. Беровський Антоні
- Пехотская Владислава див. Пеховська Владислава
- Пецек ксьондз 320, 338, 388–392, 400
- Печка Ян 528
- Пеш Казимир див. Голя Едвард
- Пеш Казімеж (Пеш Казимир) 778
- Пеховська Владислава 538, 784, 788, 792, 812, 816, 832, 848, 860–864, фот. 64, 69
- Пеховська Владислава 848
- Пехоцька Владислава див. Пеховська Владислава
- Пининский Андрей див. Півінський Анджей
- Пискозуб 862
- Пискозуб Тадеуш 288, 294, 298, 310–314, 322, 326, 362–368, 392, 394, 400, 406, 408
- Пистль Густав див. Пістль Густав
- Пілсудський Юзеф 76, 78, 114, 116, 206, 490, 584, 762, 924, 926
- Півінський Анджей (Андрій) 676, 678, 682, 688, 696, 700, 704, 734–738, 742, 750–756, 760, фот. 81, 85
- Піотровський Веслав 58, 86, фот. 24
- Піскозуб Антоні 418
- Піскор Тадеуш 30
- Пістль Густав 46, 80
- Пістль Рудольф Густав 80
- Плахта І. 136
- Плінер 702, 740, 752
- Плонский Щесны див. Плонський Щенсни Тадеуш
- Плонский Ежи (Юрко) 542, 558, 566
- Плонська Антоніна (Плонская Антоніна) 92, 540–582, фот. 63, 64, 65
- Плонський Щенсни Тадеуш 542, 558, 566, 582
- Пневський Здзіслав (Пневский Здислав-Юзеф) 926–932, 938, 942, 956–960, 964, 970–992, фот. 93, 94
- Поздняков 98, 100, 104
- Полянський Станислав див. Жарський Леслав
- Поляруш 222
- Понедельников 144
- Попінський К.* 36
- Попов 650
- Потольский див. Патольський Зигмунт
- Прагер Фердинанд 284–288, 298, 308, 312, 314, 322, 326, 352, 392, 394, 400, 406, 408
- Приз 192–196
- Пристайко В.* 762
- Присяженко 144
- Приходько 152
- Проц Владимир 294, 360
- Прушинская Марія 174
- Пуневский див. Пневський Здзіслав
- Путиловский Антоній (Пуциловский Антон, Аятолий) див. Пуціловський Антоні

- Пуціловський Антоні 138–148, фот. 30,
 31, 32
 Пушкар Філомена 722, 764
 Пшибош Александр 74
 Пшибош Владислав 74
 Пшистайко Броніслава фот. 64
- Равич див. Голя Едвард
 Рагодев 464, 466
 Радович див. Родовіт Адам
 Радоманський Стах 246–250, 254
 Разумов 244, 250, 254
 Рак 288
 Ратнер 982
 Ридз-Сміглий Едвард 28, 30, 114, 420,
 762, 816, 820, 848, 850, 892
 Ріббентроп 22
 Ровецький С. 76, 582
 Роговський 974, 976
 Родевич Ирина 426
 Родович див. Родовіт Адам
 Родовіт Адам (Родовит Адам) 676, 678,
 684, 698, 700, 706, 710, 736, 738, 742,
 750, 752, 760
 Родоманський див. Радоманський Стах
 Рожанський, 622, 632, 634
 Роза 428, 430
 Розин 98, 106
 Ролль 128
 Ром 800
 Романов 468
 Романова Францишка 936
 Романовская Анастасия 250, 252, 256
 Романовський Йосиф 252
 Романовський Федор 248, 250
 Ромашкин В. 974
 Рорат Юліян (Юлиян) 588, 604, 616, 618,
 622, 634, 652, 656, 660–664, 670
 Руг Владислав 538
 Рудницький Едвард 438
 Русіняк Кароль (Русиняк) 698, 762
 Рувович Амелія 152
 Рувович Бонифац 152
- Савицький 548
 Сагін 482
- Савєвич Казимир 284–288, 296, 306, 308,
 312, 314, 320, 326, 336, 362–368, 376,
 392, 394, 400, 406, 408
 Самбор Тадеуш 62, 88, фот. 4
 Самойленко 146, 202
 Самсель Станіслав (Станислав) 122, 136
 Сарай 898
 Сбешинський (Сбежинський) Леонард
 див. Збишинський Леонард
 Сбышинський Леонард див. Збишин-
 ський Леонард
 Сверхбинський Антоній див. Свеж-
 бінський Антоні
 Свежинская Янина 558, 566
 Свежбінський Антоні 56, 84, 676, 678, 682,
 686, 688, 692–696, 700, 702, 718, 722,
 736–740, 748, 752–758, фот. 73, 82, 85
 Сверчевський 848
 Свиридов 944
 Свирко 312, 314
 Свідерек 834, 836
 Світій 532, 534
 Северская Броніслава див. Северська
 Броніслава
 Селиванов 314, 396
 Семко Едвард див. Семко Едвард
 Семник див. Семяк Леон
 Семяк Леон 284–288, 294, 298, 308, 312,
 314, 320, 326, 336, 354, 360, 364, 370,
 372, 392, 394, 400, 406, 408
 Сендерович Мендель 142, 148
 Сенчик 450, 456, 532, 534
 Сергєєв 450, 456
 Сергиенко 160, 162, 470, 928
 Середа Вінценти 266, 278
 Серов А.Н. 544
 Сетницький див. Ситницький Ян
 Северська Броніслава 70, 92
 Семашко В. 90
 Семко Едвард 776, 796
 Серов Іван (Серов) 40, 44, 50, 64, 68, 70,
 74, 80, 136, 472
 Сидор Осип 128, 132
 Сидоров К.К. див. Заруський Маріуш
 Сидорович Владислав 164
 Сидорович Гелена (Елена, Хелена) див.
 Заруська Ізабеля

- Сидорович Евзебюш (Эзебюш) 172, 174
Сидорович Константин див. Заруський
Мариуш
Сидорович Марія 170
Сидорович Станіслав 172, 174
Ситницький Ян 936, 942, 970–974, 978–986
Сікорський Владислав (Сикорский) 30,
42, 76, 78, 92, 416, 432, 452, 454, 472,
476, 496, 506, 528–532, 686, 688, 714,
720, 730, 746, 792, 806, 810, 870, 872,
892, 894
Скварчинський С. 114
Скорик 314, 396, 410
Скрабачевський див. Скровачевський
Тадеуш
Скравачевський див. Скровачевський
Тадеуш
Скравачевський Тадеуш 782, 784, 808,
812, 814, 830, 848
Славек Валерій 116
Слівінська Амалия (Сливинская Амалия)
802, 866
Слівінська Цецилія (Сливинская Ци-
цылія) 776, 866
Слівінський Тадеуш (Сливинский Та-
деуш) 780, 782, 802, 830, 846, 852, 864–
874, 880–888, 898, 902–918, фот. 88
Словік 722
Смерчинський Владислав 850
Смирнов 202
Собчук 832
Соколовський Ян М. 78, 528, 534, 538, 672,
708, 710, 788, 820–824, 848, 860, 864,
874, 880, 918
Сокульська Янина 438
Сонгайлло 834, 836
Сонгайллова 836
Сончук 900
Сосвич Казимир див. Саевич Казимир
Соснин 756, фот. 85
Соснковський Казімеж 42, 76, 78, 686,
688, 720, 746, 780, 786, 792, 800, 810,
834, 868–872
Сосновський див. Соснковський Казімеж
Сперлов 702, 738, 740
Спехович див. Борута–Спехович Мечис-
лав
Спиридонов 228–232, 236–240
Сталін 14
Станьчак О. 28
Стахевич Вацлав 30
Стахон Станіслав 878
Шашкевич 442
Шельмаховський 532
Шемлер Францішек 686, 762
Шемпень Генрика 206
Штепанішин 386
Штепанський див. Фішер
Штеткевич 798, 836
Штефанський див. Фішер
Штец Тадеуш 54, 82, 692, фот. 14
Штирський Еміль 74, 92
Штичинський 834
Штоккер Анджей (Штоккер Андрей) 784,
786, 812, 824, 826, 832, 848, 852–864,
882–890, 898, 902–914, 918, фот. 87
Штоккер Людвіг 854
Штрелецький Тадеуш див. Штшелецький
Тадеуш
Штрельбицький див. Штшельбицький
Еугенюш
Штровський Тадеуш (Штровский) 56, 78,
84, 678, 680, 688, 700, 720, 728, 730, 742,
744, 780–786, 792, 804–816, 830–834,
848, 858–862, 868–874, 892, 910
Шудзінський Болеслав 30
Штшельбицький Еугенюш 478, 482, 508,
520, 788, 818, 848
Штшелецький Броніслав 460
Штшелецький Тадеуш 432, 436–442, 446–
454, 460, фот. 46
Штырский див. Штирський Еміль
Сударин М. 224
Судол А. 36
Сурыгин 42
Сушко 652, 668
Сычков 142
Табіш Станіслав (Табиш) 730, 764
Талерінг 450, 652
Таск 668
Татаржеско див. Токажевський–Кара-
шевич Міхал
Татарський Роман (Татарский) 734, 764

- Твождло Юзеф фот. 95
Телічкова 806
Тененбаум Тенаш 128
Терлецкий Петр 284–288, 298, 310–314, 322, 326, 350, 352, 396, 400, 406, 408
Тесленко 98, 106
Тижук Михаил 442
Тимошенко Семен 112, 116, 136
Токажевський-Карашевич Міхал 30, 68, 70, 76, 78, 90, 92, 478, 510, 520, 540, 558, 564, 568, 570, 574, 582, 788, 822, 848, фот. 65, 66, 67, 68
Токаржевский-Карашевич Михаил див. Токажевський-Карашевич Міхал
Тонкошуров 702, 738, 740
Тросчинская Казимира 232
Трояновська Марія 92, фот. 64
Трояновська Марія 92
Турек 820
Тухольський Є. 36, 80, 148, 418, 420
Тудевич Элеонора 558, 566
Тудевич Юзеф 558, 566
Тхужевський Зенон (Тхужевський Зенон) 284, 288, 296, 304, 312, 314, 318, 326, 330, 334, 336, 354, 362, 376, 394, 398, 404–408, 418
Тяглый 548, 562, 576
- Уманский 484
Урбанський Тадеуш 834, 836, 850
Устенко 588–592, 600, 650
Утиський див. Ценский Владзімеж
- Ф.Б. 672
Ф[...] Г.А. 412
Фадеев 314, 396
Фальковский 466, 470, 472
Федунин 216, 220
Феликсевич Фелиция 922
Феликсевич Эдмунд 922
Феліксевич Збігнев (Феликсевич Збігнев) 922–926, 938, 954–986, 992, фот. 91
Фялипняк Семен див. Фялипняк Семен
Фялипняк Семен 542, 558, 564, 568, 570
Фянк 594
- Фішер (Фишер) 600, 620–624, 628, 630, 644, 646, 658, 660, 672
Фомин 160–164, 168, 176, 178
Фрід 450
Функ Ева 954
- Хаас див. Гавс Єжи
Халецка Агафія 386
Хамук 300, 302
Харитонов 196, 198, 274
Хаттовский див. Гаттовський Чеслав
Хаусман Виктор 932–938, 942, 992
Хладон Ян 622
Хмелевский 700, 708
Хмелевський Леонард (Хмелевский Леонард) 46, 50, 82
Хмельницкий 548–552, 562, 568, 572, 576
Хожевский Збігнев 46
Хомицкая 160
Хомицкий 160
Хонус 74
Хоринь 74
Хоровская Елена 774
Хоронжи Юзеф (Хоронже Иосиф) 588, 610, 616, 620, 626, 630, 640, 654–662, 666, 670
Хоцяй Зигмунт 122, 134
Хочай Зигмонд див. Хоцяй Зигмунт
Хржонстовский Зигмунт див. Хшонстовський Зигмунт
Хрущов Микита (Хрущев Никита) 112, 116, 136
Хурко 896
Хутер 938, 992
Хшонстовський Зигмунт 56, 86, 676, 678, 684, 688–696, 700, 704–710, 720, 724, 728, 738, 742, 748, 752–756, 760, фот. 77, 85
- Цанава Лаврентій 62, 68, 90
Цалуга Рафал 120, 134
Царевич 906, 908
Царенко 108
Цветухин 202
Цвиковский 630, 646, 662
Цвіклінський Л. 136
Цекот Владислав 560, 566

- Цепур 930
 Центис див. Цетис Роман
 Цетис (Цетіс) Роман 474, 496, 520
 Ценський Влодзімеж 708, 716, 726, 762
 Цинский див. Ценський Влодзімеж
 Цюпак Роман 596, 620, 630, 672
- Чабан Ян (Иван) див. Голя Едвард
 Чайковський Владислав (Чайковский Владислав) 122, 134, 136
 Чайковський Ян (Чайковский Ян) 588, 616–620, 624, 630, 636, 638, 650, 654–658, 662, 666, 670
 Чаплинский див. Голя Едвард
 Чардецкий 286
 Чарнік Лешек (Чарник Лешек) 64, 90, 466, 474, 476, 482, 486, 488, 492–504, 510, 512, 518, 522
 Чарториські 114
 Чарториський князь 112
 Чатинский Фабьян див. Голя Едвард
 Чащина 450
 Чейко Чеслав 158
 Чемберлен 416
 Ченский див. Ценський Влодзімеж
 Чепига 914, 916, фот. 90
 Чернорисский див. Чарториський князь
 Черняев 914, 916, фот. 90
 Чех Юзеф 930
 Чеховський Адам (Чеховский Адам) 58, 86
 Чеховський Ервин (Чеховский Эрвин) 54, 82, фот. 13
 Члевинская Цецилия див. Слівінська Цецилія
 Чорпіта 456, 534, 652, 668, 986
 Чудяк Кароль (Король, Карл) 588, 608, 616–620, 626, 630, 640, 650, 654–664, 670
 Чудяк Тадеуш 588, 610, 616, 618, 630, 648, 656, 664, 666, 670
- Шавловський Р.* 90, 764
 Шалыга 128
 Шаповал Ю. 762
 Шах Николай 128
 Шварц Герман 128–132
 Шебарский 158
- Шейтерух 442
 Шеленцов 412
 Шестак Роман 284–290, 296, 304, 306, 312, 314, 320, 326–330, 334–340, 344, 348, 350, 356, 360, 362, 372, 374, 378–394, 398, 402–408
 Шипер Юліян (Шіпер Юліян) 588, 606, 616, 628, 644–648, 656, 662, 666, 670
 Ширер Тадеуш 856
 Ширококов 70
 Шишко-Богуш Адольф 554, 574
 Шишробогуш див. Шишко-Богуш Адольф
 Шмид Каролина 568, 570
 Шмидт 232, 242, 244, 258
 Шмідт Адам (Шмидт Адам) 588, 616, 618, 628, 648, 656, 664, 666, 670
 Шнайгерт родина 172
 Шнайдер родина 190
 Шостак див. Шестак Роман
 Штеренберг 652
 Штернберг 450
 Шулік К. 136
 Шульмінський Мечислав (Шульминский) 56, 84, 700
 Шулятьев 756, фот. 85
 Шумаков 274, 980
 Шумер 974
 Шумовський Бартош (Шумовский Бартек) 780, 782, 786, 790, 792, 800, 802, 816, 818, 824, 830, 846, 874, 880–900, 906, 910, 912
- Щеминская Станислава 878
 Щербицкий див. Стшельбіцький Еугенюш
 Щирек Ян 680, 696, 762, 764
- Эйсмонт Станислав 154, 156
 Эрнст (Эрнест) див. Ернест Казімеж
- Юдин 838
 Юрко 702, 738, 740, 752, 980, 986
- Яворський (Яворский) Тадеуш див. Стшелецький Тадеуш
 Яворський Ян (Яворский Ян) 72, 92
 Ягляр Ежи (Юрий) 64, 90, 462–466, 472–490, 496, 502–518, фот. 54

Яглярш Георгий див. Яглярш Ежи
Язьвінський Казімеж (Язвинский) 60, 88
Яковяк див. Янковяк Ян-Юзеф
Якобсон 140
Яковлев 428, 430, 930
Якубовський Піотр (Якубовский) 122, 136
Якубовський Тадеуш (Якубовский
Тадей) 58, 86
Ямполер 652
Яницький С. 90
Яницький (Яницкий) Стефан 60, 88
Янковский 64, 500
Янковяк Ян-Юзеф 284–288, 298, 308–314,
322, 326, 350, 352, 396, 400, 406, 408

Яновский 64, 502
Яновський Ежи 90
Яновський Станіслав 90
Янушайтіс–Жегота Мар'ян (Янушайтис)
30, 72, 92, 502, 718, 782, 792, 806, 810,
870, 872
Янушевич Людвиг 156
Яременко 456, 980, 986
Ярмоленко 602, 614
Яроцький Піотр 834
Ярош 784, 814, 824, 826, 880, 892
Ясечек 702, 740
Ясевич К. 760
Ясюк 770

Ilustracje pochodzą ze zbiorów Archiwum Akt Nowych, Centralnego Archiwum Wojskowego, Centralnego Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Państwowego Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, Daniela Bargielowskiego i Henryki Stępień oraz z publikacji *Pomocnicza Służba Kobiet w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie 1939-1945* (Londyn 1995).

Люстрації взяті з колекцій Архіву актів нових, Центрального військового архіву, Центрального архіву Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польщі, Державного архіву Служби безпеки України, Данеля Баргеловського та Генрики Стемпень, а також з книги „Допоміжна служба жінок у Польських Збройних Силах на Заході, 1939–1945 рр.” (Лондон, 1995).

Niniejszy tom jest rezultatem dwuletniej intensywnej pracy wspólnego ukraińsko-polskiego zespołu redakcyjnego. Zapoczątkowuje on serię wydawniczą, której celem jest udostępnienie badaczom i opinii publicznej zasobów archiwów służb specjalnych Polski i Ukrainy.

Tom drugi, przygotowywany obecnie do druku, przedstawia sporną i wciąż jeszcze w niewielkim stopniu opracowaną kwestię przesiedleń ludności polskiej i ukraińskiej w latach 1944-1947.

Kolejne tomy poświęcone będą nieznanym materiałom archiwalnym dotyczącym innych, równie ważnych, problemów niełatwej wspólnej historii Polski i Ukrainy.

Цей том є першим результатом дворічної напруженої праці спільного українсько-польського колективу упорядників. Мета започаткованої серії – зробити більш доступними дослідникам і громадськості архіви спеціальних служб Польщі і України.

Другий том, який зараз готується до друку, висвітлюватиме гострі і все ще малодосліджені теми польсько-українських переселень 1944-1947 років.

Наступні томи будуть присвячені невідомим архівним матеріалам про інші, так само важливі проблеми непростой спільної історії Польщі й України.